॥ ನಮೋ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅರಹತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ॥

ದೀಘನಿಕಾಯೇ

ಮಹಾವಗ್ಗಟ್ಠಕಥಾ

೧. ಮಹಾಪದಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಪಟಿಸಂಯುತ್ತಕಥಾ

೧. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತಂ...ಪೇ॰... ಕರೇರಿಕುಟಿಕಾಯ**ನ್ತಿ ಮಹಾಪದಾನಸುತ್ತಂ। ತತ್ರಾಯಂ ಅಪುಬ್ಬಪದವಣ್ಣನಾ - **ಕರೇರಿಕುಟಿಕಾಯ**ನ್ತಿ ಕರೇರೀತಿ ವರುಣರುಕ್ಖಸ್ಸ ನಾಮಂ, ಕರೇರಿಮಣ್ಡಪೋ ತಸ್ಸಾ ಕುಟಿಕಾಯ ದ್ವಾರೇ ಠಿತೋ, ತಸ್ಮಾ "ಕರೇರಿಕುಟಿಕಾ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಯಥಾ ಕೋಸಮ್ಬರುಕ್ಖಸ್ಸ ದ್ವಾರೇ ಠಿತತ್ತಾ "ಕೋಸಮ್ಬಕುಟಿಕಾ"ತಿ। ಅನ್ತೋಜೇತವನೇ ಕಿರ ಕರೇರಿಕುಟಿ ಕೋಸಮ್ಬಕುಟಿ ಗನ್ಧಕುಟಿ ಸಲಳಾಗಾರನ್ತಿ ಚತ್ತಾರಿ ಮಹಾಗೇಹಾನಿ, ಏಕೇಕಂ ಸತಸಹಸ್ಸಪರಿಚ್ಚಾಗೇನ ನಿಪ್ಫನ್ನಂ। ತೇಸು ಸಲಳಾಗಾರಂ ರಞ್ಞಾ ಪಸೇನದಿನಾ ಕಾರಿತಂ, ಸೇಸಾನಿ ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕೇನ ಕಾರಿತಾನಿ। ಇತಿ ಭಗವಾ ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕೇನ ಗಹಪತಿನಾ ಥಮ್ಭಾನಂ ಉಪರಿ ಕಾರಿತಾಯ ದೇವವಿಮಾನಕಪ್ಪಾಯ ಕರೇರಿಕುಟಿಕಾಯಂ ವಿಹರತಿ । **ಪಚ್ಛಾಭತ್ತ**ನ್ತಿ ಏಕಾಸನಿಕಖಲುಪಚ್ಛಾಭತ್ತಿಕಾನಂ ಪಾತೋವ ಭುತ್ತಾನಂ ಅನ್ತೋಮಜ್ಝನ್ಹಿಕೇಪಿ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಮೇವ। ಇಧ ಪನ ಪಕತಿಭತ್ತಸ್ಸ ಪಚ್ಛತೋ "ಪಚ್ಛಾಭತ್ತ"ನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। **ಪಿಣ್ಡಪಾತಪಟಿಕ್ಕನ್ತಾನ**ನ್ತಿ ಪಿಣ್ಡಪಾತತೋ ಪಟಿಕ್ಕನ್ತಾನಂ, ಭತ್ತಕಿಚ್ಚಂ ನಿಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಉಟ್ಠಿತಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಕರೇರಿಮಣ್ಡಲಮಾಳೇತಿ ತಸ್ಸೇವ ಕರೇರಿಮಣ್ಡಪಸ್ಸ ಅವಿದೂರೇ ಕತಾಯ ನಿಸೀದನಸಾಲಾಯ। ಸೋ ಕಿರ ಕರೇರಿಮಣ್ಡಪೋ ಗನ್ಧಕುಟಿಕಾಯ ಚ ಸಾಲಾಯ ಚ ಅನ್ತರೇ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಗನ್ಧಕುಟೀಪಿ ಕರೇರಿಕುಟಿಕಾಪಿ ಸಾಲಾಪಿ - "ಕರೇರಿಮಣ್ಡಲಮಾಳೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾ**ತಿ "ಏಕಮ್ಪಿ ಜಾತಿಂ, ದ್ವೇಪಿ ಜಾತಿಯೋ"ತಿ ಏವಂ ವಿಭತ್ತೇನ ಪುಬ್ಬೇನಿವುತ್ಥಕ್ಖನ್ಧಸನ್ತಾನಸಙ್ಖಾತೇನ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಪವತ್ತಿತಾ। **ಧಮ್ಮೀ**ತಿ ಧಮ್ಮಸಂಯುತ್ತಾ।

ಉದಪಾದೀತಿ ಅಹೋ ಅಚ್ಛರಿಯಂ ದಸಬಲಸ್ಸ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಞಾಣಂ , **ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ** ನಾಮ ಕೇ ಅನುಸ್ಸರನ್ತಿ, ಕೇ ನಾನುಸ್ಸರನ್ತೀತಿ। ತಿತ್ಥಿಯಾ ಅನುಸ್ಸರನ್ತಿ, ಸಾವಕಾ ಚ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ ಚ ಬುದ್ಧಾ ಚ ಅನುಸ್ಸರನ್ತಿ। ಕತರತಿತ್ಥಿಯಾ ಅನುಸ್ಸರನ್ತಿ? ಯೇ ಅಗ್ಗಪ್ಪತ್ತಕಮ್ಮವಾದಿನೋ, ತೇಪಿ ಚತ್ತಾಲೀಸಂಯೇವ ಕಪ್ಪೇ ಅನುಸ್ಸರನ್ತಿ, ನ ತತೋ ಪರಂ। ಸಾವಕಾ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಂ ಅನುಸ್ಸರನ್ತಿ। ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಞ್ಚೇವ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಞ್ಚ। ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ ದ್ವೇ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಞ್ಚ। ಬುದ್ಧಾನಂ ಪನ ಏತ್ತಕನ್ತಿ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ ನತ್ಥಿ, ಯಾವತಕಂ ಆಕಙ್ಖನ್ತಿ, ತಾವತಕಂ ಅನುಸ್ಸರನ್ತಿ।

ತಿತ್ಥಿಯಾ ಖನ್ಧಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಅನುಸ್ಸರನ್ತಿ, ಪಟಿಪಾಟಿಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ। ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಅನುಸ್ಸರನ್ತಾಪಿ ಅಸಞ್ಞಭವಂ ಪತ್ವಾ ಖನ್ಧಪ್ಪವತ್ತಿಂ ನ ಪಸ್ಸನ್ತಿ, ಜಾಲೇ ಪತಿತಾ ಕುಣ್ಠಾ ವಿಯ, ಕೂಪೇ ಪತಿತಾ ಪಙ್ಗುಳಾ ವಿಯ ಚ ಹೋನ್ತಿ। ತೇ ತತ್ಥ ಠತ್ವಾ "ಏತ್ತಕಮೇವ, ಇತೋ ಪರಂ ನತ್ಥೀ"ತಿ ದಿಟ್ಠಿಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ। ಇತಿ ತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾನುಸ್ಸರಣಂ ಅನ್ಧಾನಂ ಯಟ್ಠಿಕೋಟಿಗಮನಂ ವಿಯ ಹೋತಿ। ಯಥಾ ಹಿ ಅನ್ಧಾ ಯಟ್ಠಿಕೋಟಿಗ್ಗಾಹಕೇ ಸತಿಯೇವ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಅಸತಿ ತತ್ಥೇವ ನಿಸೀದನ್ತಿ, ಏವಮೇವ ತಿತ್ಥಿಯಾ ಖನ್ಧಪಟಿಪಾಟಿಯಾವ ಅನುಸ್ಸರಿತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ಪಟಿಪಾಟಿಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ।

ಸಾವಕಾಪಿ ಖನ್ಧಪಟಿಪಾಟಿಯಾವ ಅನುಸ್ಸರನ್ತಿ, ಅಸಞ್ಞಭವಂ ಪತ್ವಾ ಖನ್ಧಪ್ಪವತ್ತಿಂ ನ ಪಸ್ಸನ್ತಿ। ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ತೇ ವಟ್ಟೇ ಸಂಸರಣಕಸತ್ತಾನಂ ಖನ್ಧಾನಂ ಅಭಾವಕಾಲೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಅಸಞ್ಞಭವೇ ಪನ ಪಞ್ಚಕಪ್ಪಸತಾನಿ ಪವತ್ತನ್ತೀತಿ ತತ್ತಕಂ ಕಾಲಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಬುದ್ಧೇಹಿ ದಿನ್ನನಯೇ ಠತ್ವಾ ಪರತೋ ಅನುಸ್ಸರನ್ತಿ; ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಆಯಸ್ಮಾ ಸೋಭಿತೋ। ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ ಪನ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ ಚ ಚುತಿಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಅನುಸ್ಸರನ್ತಿ। ಬುದ್ಧಾನಂ ಚುತಿಪಟಿಸನ್ಧಿಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ, ಯಂ ಯಂ ಠಾನಂ ಪಸ್ಸಿತುಕಾಮಾ ಹೋನ್ತಿ, ತಂ ತದೇವ ಪಸ್ಸನ್ತಿ।

ತಿತ್ಥಿಯಾ ಚ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ ಅನುಸ್ಸರಮಾನಾ ಅತ್ತನಾ ದಿಟ್ಠಕತಸುತಮೇವ ಅನುಸ್ಸರನ್ತಿ। ತಥಾ ಸಾವಕಾ ಚ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ ಚ। ಬುದ್ಧಾ ಪನ ಅತ್ತನಾ ವಾ ಪರೇಹಿ ವಾ ದಿಟ್ಠಕತಸುತಂ ಸಬ್ಬಮೇವ ಅನುಸ್ಸರನ್ತಿ।

ತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಞಾಣಂ ಖಜ್ಜೋಪನಕಓಭಾಸಸದಿಸಂ, ಸಾವಕಾನಂ ಪದೀಪೋಭಾಸಸದಿಸಂ, ಅಗ್ಗಸಾವಕಾನಂ ಓಸಧಿತಾರಕೋಭಾಸಸದಿಸಂ, ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಂ ಚನ್ದೋಭಾಸಸದಿಸಂ, ಬುದ್ಧಾನಂ ಸರದಸೂರಿಯಮಣ್ಡಲೋಭಾಸಸದಿಸಂ। ತಸ್ಸ ಏತ್ತಕಾನಿ ಜಾತಿಸತಾನಿ ಜಾತಿಸಹಸ್ಸಾನಿ ಜಾತಿಸತಸಹಸ್ಸಾನೀತಿ ವಾ ಏತ್ತಕಾನಿ ಕಪ್ಪಸತಾನಿ ಕಪ್ಪಸಹಸ್ಸಾನಿ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಾನೀತಿ ವಾ ನತ್ಥಿ, ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಅನುಸ್ಸರನ್ತಸ್ಸ ನೇವ ಖಲಿತಂ, ನ ಪಟಿಘಾತಂ ಹೋತಿ, ಆವಜ್ಜನಪಟಿಬದ್ಧಮೇವ ಆಕಙ್ಖಮನಸಿಕಾರಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಪಟಿಬದ್ಧಮೇವ ಹೋತಿ। ದುಬ್ಬಲಪತ್ತಪುಟೇ ವೇಗಕ್ಖಿತ್ತನಾರಾಚೋ ವಿಯ, ಸಿನೇರುಕೂಟೇ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಇನ್ದವಜಿರಂ ವಿಯ ಚ ಅಸಜ್ಜಮಾನಮೇವ ಗಚ್ಛತಿ। "ಅಹೋ ಮಹನ್ತಂ ಭಗವತೋ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಞಾಣ"ನ್ತಿ ಏವಂ ಭಗವನ್ತಂಯೇವ ಆರಬ್ಭ ಕಥಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ, ಜಾತಾ ಪವತ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ "ಇತಿಪಿ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸೋ, ಇತಿಪಿ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸೋ"ತಿ ಏತ್ತಕಮೇವ ಪಾಳಿಯಂ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಇತಿಪೀತಿ** ಏವಮ್ಪಿ।

೨-೩. **ಅಸ್ಸೋಸಿ ಖೋ…ಪೇ॰… ಅಥ ಭಗವಾ ಅನುಪ್ಪತ್ತೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ **ಬ್ರಹ್ಮಜಾಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯಂ** ವುತ್ತಮೇವ। ಅಯಮೇವ ಹಿ ವಿಸೇಸೋ - ತತ್ಥ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇನ ಅಸ್ಸೋಸಿ, ಇಧ ದಿಬ್ಬಸೋತೇನ। ತತ್ಥ ಚ ವಣ್ಣಾವಣ್ಣಕಥಾ ವಿಪ್ಪಕತಾ, ಇಧ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಕಥಾ। ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ - "ಇಮೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಮಮ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಞಾಣಂ ಆರಬ್ಭ ಗುಣಂ ಥೋಮೇನ್ತಿ, ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಞಾಣಸ್ಸ ಪನ ಮೇ ನಿಪ್ಫತ್ತಿಂ ನ ಜಾನನ್ತಿ; ಹನ್ದ ನೇಸಂ ತಸ್ಸ ನಿಪ್ಫತ್ತಿಂ ಕಥೇತ್ವಾ ದಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಪಕತಿಯಾಪಿ ಬುದ್ಧಾನಂ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮದೇಸನತ್ಥಮೇವ ಠಪಿತೇ ತಙ್ಖಣೇ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಪಪ್ಫೋಟೇತ್ವಾ ದಿನ್ನೇ ವರಬುದ್ಧಾಸನೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ "ಕಾಯ ನುತ್ಥ, ಭಿಕ್ಖವೇ"ತಿ ಪುಚ್ಛಾಯ ಚ "ಇಧ , ಭನ್ತೇ"ತಿಆದಿಪಟಿವಚನಸ್ಸ ಚ ಪರಿಯೋಸಾನೇ ತೇಸಂ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಪಟಿಸಂಯುತ್ತಂ ಧಮ್ಮಿಂ ಕಥಂ ಕಥೇತುಕಾಮೋ **ಇಚ್ಛೇಯ್ಯಾಥ ನೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಇಚ್ಛೇಯ್ಯಾಥ ನೋ**ತಿ ಇಚ್ಛೇಯ್ಯಾಥ ನು। ಅಥ ನಂ ಪಹಟ್ಠಮಾನಸಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಯಾಚಮಾನಾ **ಏತಸ್ಸ ಭಗವಾ**ತಿಆದಿಮಾಹಂಸು। ತತ್ಥ **ಏತಸ್ಸಾ**ತಿ ಏತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಿಕಥಾಕರಣಸ್ಸ।

೪. ಅಥ ಭಗವಾ ತೇಸಂ ಯಾಚನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಕಥೇತುಕಾಮೋ "ತೇನ ಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸುಣಾಥಾ"ತಿ ತೇ ಸೋತಾವಧಾರಣಸಾಧುಕಮನಸಿಕಾರೇಸು ನಿಯೋಜೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಅಸಾಧಾರಣಂ ಛಿನ್ನವಟುಮಕಾನುಸ್ಸರಣಂ ಪಕಾಸೇತುಕಾಮೋ **ಇತೋ ಸೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಯಂ ವಿಪಸ್ಸೀ**ತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಕಪ್ಪೇ ವಿಪಸ್ಸೀ। ಅಯಞ್ಹಿ 'ಯ'ನ್ತಿ ಸದ್ದೋ "ಯಂ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ದೇವಾನಂ ತಾವತಿಂಸಾನಂ ಸಮ್ಮುಖಾ ಸುತಂ ಸಮ್ಮುಖಾ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಂ, ಆರೋಚೇಮಿ ತಂ, ಭಗವತೋ"ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೨೦೩) ಪಚ್ಚತ್ತವಚನೇ ದಿಸ್ಸತಿ। "ಯಂ ತಂ ಅಪುಚ್ಛಿಮ್ಹ ಅಕಿತ್ತಯೀ ನೋ, ಅಞ್ಞಂ ತಂ ಪುಚ್ಛಾಮ ತದಿಙ್ಘ ಬ್ರೂಹೀ"ತಿಆದೀಸು (ಸು॰ ನಿ॰ ೮೮೧) ಉಪಯೋಗವಚನೇ। "ಅಟ್ಠಾನಮೇತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನವಕಾಸೋ, ಯಂ ಏಕಿಸ್ಸಾ ಲೋಕಧಾತುಯಾ"ತಿಆದೀಸು (ಅ॰ ನಿ॰ ೧.೨೭೭) ಕರಣವಚನೇ। ಇಧ ಪನ ಭುಮ್ಮತ್ಥೇತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಯಸ್ಮಿಂ ಕಪ್ಪೇ"ತಿ। **ಉದಪಾದೀ**ತಿ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಂ ಉನ್ನಾದೇನ್ತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ।

ಭದ್ದಕಪ್ಪೇತಿ ಪಞ್ಚಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದಪಟಿಮಣ್ಡಿತತ್ತಾ ಸುನ್ದರಕಪ್ಪೇ ಸಾರಕಪ್ಪೇತಿ ಭಗವಾ ಇಮಂ ಕಪ್ಪಂ ಥೋಮೇನ್ತೋ ಏವಮಾಹ। ಯತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಕಿರ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಗವತಾ ಅಭಿನೀಹಾರೋ ಕತೋ, ಏತಸ್ಮಿಂ ಅನ್ತರೇ ಏಕಕಪ್ಪೇಪಿ ಪಞ್ಚ ಬುದ್ಧಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಗವತೋ ಅಭಿನೀಹಾರಸ್ಸ ಪುರತೋ ಪನ ತಣ್ಹಙ್ಕರೋ, ಮೇಧಙ್ಕರೋ, ಸರಣಙ್ಕರೋ, ದೀಪಙ್ಕರೋತಿ ಚತ್ತಾರೋ ಬುದ್ಧಾ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಕಪ್ಪೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಂಸು। ತೇಸಂ ಓರಭಾಗೇ ಏಕಂ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಂ ಬುದ್ಧಸುಞ್ಞಮೇವ ಅಹೋಸಿ।

ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಕಪ್ಪಪರಿಯೋಸಾನೇ ಪನ ಕೋಣ್ಡಞ್ಞೋ ನಾಮ ಬುದ್ಧೋ ಏಕೋವ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಕಪ್ಪೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ। ತತೋಪಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಂ ಬುದ್ಧಸುಞ್ಞಮೇವ ಅಹೋಸಿ। ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಕಪ್ಪಪರಿಯೋಸಾನೇ ಮಙ್ಗಲೋ, ಸುಮನೋ, ರೇವತೋ, ಸೋಭಿತೋತಿ ಚತ್ತಾರೋ ಬುದ್ಧಾ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಕಪ್ಪೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾ । ತತೋಪಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಂ ಬುದ್ಧಸುಞ್ಞಮೇವ ಅಹೋಸಿ। ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಕಪ್ಪಪರಿಯೋಸಾನೇ ಪನ ಇತೋ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಸ್ಸ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಸ್ಸ ಉಪರಿ ಅನೋಮದಸ್ಸೀ, ಪದುಮೋ, ನಾರದೋತಿ ತಯೋ ಬುದ್ಧಾ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಕಪ್ಪೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾ। ತತೋಪಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಂ ಬುದ್ಧಸುಞ್ಞಮೇವ ಅಹೋಸಿ। ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಕಪ್ಪಪರಿಯೋಸಾನೇ ಪನ ಇತೋ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ ಉಪರಿ ಪದುಮುತ್ತರೋ ಭಗವಾ ಏಕೋವ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಕಪ್ಪೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ। ತಸ್ಸ ಓರಭಾಗೇ ಇತೋ ತಿಂಸಕಪ್ಪಸಹಸ್ಸಾನಂ ಉಪರಿ ಸುಮೇಧೋ, ಸುಜಾತೋತಿ ದ್ವೇ ಬುದ್ಧಾ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಕಪ್ಪೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾ। ತತೋ ಓರಭಾಗೇ ಇತೋ ಅಟ್ಠಾರಸನ್ನಂ ಕಪ್ಪಸಹಸ್ಸಾನಂ ಉಪರಿ ಪಿಯದಸ್ಸೀ, ಅತ್ಥದಸ್ಸೀ, ಧಮ್ಮದಸ್ಸೀತಿ ತಯೋ ಬುದ್ಧಾ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಕಪ್ಪೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾ। ಅಥ ಇತೋ ಚತುನವುತಿಕಪ್ಪೇ ಸಿದ್ಧತ್ಥೋ ನಾಮ ಬುದ್ಧೋ ಏಕೋವ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಕಪ್ಪೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ। ಇತೋ ದ್ವೇ ನವುತಿಕಪ್ಪೇ ತಿಸ್ಸೋ, ಫುಸ್ಸೋತಿ ದ್ವೇ ಬುದ್ಧಾ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಕಪ್ಪೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾ। ಇತೋ ಏಕನವುತಿಕಪ್ಪೇ ವಿಪಸ್ಸೀ ಭಗವಾ ಉಪ್ಪನ್ನೋ। ಇತೋ ಏಕತಿಂಸೇ ಕಪ್ಪೇ ಸಿಖೀ, ವೇಸ್ಸಭೂತಿ ದ್ವೇ ಬುದ್ಧಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಭದ್ದಕಪ್ಪೇ ಕಕುಸನ್ಧೋ, ಕೋಣಾಗಮನೋ, ಕಸ್ಸಪೋ, ಗೋತಮೋ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋತಿ ಚತ್ತಾರೋ ಬುದ್ಧಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ, ಮೇತ್ತೇಯ್ಯೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸತಿ। ಏವಮಯಂ ಕಪ್ಪೋ ಪಞ್ಚಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದಪಟಿಮಣ್ಡಿತತ್ತಾ ಸುನ್ದರಕಪ್ಪೋ ಸಾರಕಪ್ಪೋತಿ ಭಗವಾ ಇಮಂ ಕಪ್ಪಂ ಥೋಮೇನ್ತೋ ಏವಮಾಹ।

ಕಿಂ ಪನೇತಂ ಬುದ್ಧಾನಂಯೇವ ಪಾಕಟಂ ಹೋತಿ - "ಇಮಸ್ಮಿಂ ಕಪ್ಪೇ ಏತ್ತಕಾ ಬುದ್ಧಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ವಾ"ತಿ, ಉದಾಹು ಅಞ್ಞೇಸಮ್ಪಿ ಪಾಕಟಂ ಹೋತೀತಿ? ಅಞ್ಞೇಸಮ್ಪಿ ಪಾಕಟಂ ಹೋತಿ। ಕೇಸಂ? ಸುದ್ಧಾವಾಸಬ್ರಹ್ಮಾನಂ। ಕಪ್ಪಸಣ್ಠಾನಕಾಲಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಏಕಮಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಂ ಏಕಙ್ಗಣಂ ಹುತ್ವಾ ಠಿತೇ ಲೋಕಸನ್ನಿವಾಸೇ ಲೋಕಸ್ಸ ಸಣ್ಠಾನತ್ಥಾಯ ದೇವೋ ವಸ್ಸಿತುಂ ಆರಭತಿ। ಆದಿತೋವ ಅನ್ತರಟ್ಠಕೇ ಹಿಮಪಾತೋ ವಿಯ ಹೋತಿ। ತತೋ ತಿಲಮತ್ತಾ ಕಣಮತ್ತಾ ತಣ್ಡುಲಮತ್ತಾ ಮುಗ್ಗ-ಮಾಸ-ಬದರ-ಆಮಲಕ-ಏಳಾಲುಕ-ಕುಮ್ಭಣ್ಡ-ಅಲಾಬುಮತ್ತಾ ಉದಕಧಾರಾ ಹುತ್ವಾ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಉಸಭದ್ವೇಉಸಭಅಡ್ಢಗಾವುತಗಾವುತದ್ವೇಗಾವುತಅಡ್ಢಯೋಜನಯೋಜನದ್ವಿಯೋಜನ…ಪೇ॰… ಯೋಜನಸತಯೋಜನಸಹಸ್ಸಯೋಜನಸತಸಹಸ್ಸಮತ್ತಾ ಹುತ್ವಾ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳಬ್ಭನ್ತರೇ ಯಾವ ಅವಿನಟ್ಠಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾ ಪೂರೇತ್ವಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ। ಅಥ ತಂ ಉದಕಂ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಭಸ್ಸತಿ, ಭಸ್ಸನ್ತೇ ಉದಕೇ ಪಕತಿದೇವಲೋಕಟ್ಠಾನೇಸು ದೇವಲೋಕಾ ಸಣ್ಠಹನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಸಣ್ಠಹನವಿಧಾನಂ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಕಥಾಯಂ ವುತ್ತಮೇವ।

ಮನುಸ್ಸಲೋಕಸಣ್ಠಹನಟ್ಠಾನಂ ಪನ ಪತ್ತೇ ಉದಕೇ ಧಮಕರಣಮುಖೇ ಪಿಹಿತೇ ವಿಯ ವಾತವಸೇನ ತಂ ಉದಕಂ ಸನ್ತಿಟ್ಠತಿ, ಉದಕಪಿಟ್ಠೇ ಉಪ್ಪಲಿನಿಪಣ್ಣಂ ವಿಯ ಪಥವೀ ಸಣ್ಠಹತಿ। ಮಹಾಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕೋ ವಿನಸ್ಸಮಾನೇ ಲೋಕೇ ಪಚ್ಛಾ ವಿನಸ್ಸತಿ, ಸಣ್ಠಹಮಾನೇ ಪಠಮಂ ಸಣ್ಠಹತಿ। ತತ್ಥ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ ಹುತ್ವಾ ಏಕೋ ಪದುಮಿನಿಗಚ್ಛೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಸ ಸಚೇ ತಸ್ಮಿಂ ಕಪ್ಪೇ ಬುದ್ಧೋ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಸ್ಸತಿ, ಪುಪ್ಫಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ನೋ ಚೇ, ನುಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಞ್ಚ ಸಚೇ ಏಕೋ ಬುದ್ಧೋ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಸ್ಸತಿ, ಏಕಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಸಚೇ ದ್ವೇ, ತಯೋ, ಚತ್ತಾರೋ, ಪಞ್ಚ ಬುದ್ಧಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಪಞ್ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ತಾನಿ ಚ ಖೋ ಏಕಸ್ಮಿಂಯೇವ ನಾಳೇ ಕಣ್ಣಿಕಾಬದ್ಧಾನಿ ಹುತ್ವಾ। ಸುದ್ಧಾವಾಸಬ್ರಹ್ಮಾನೋ "ಆಯಾಮ , ಮಯಂ ಮಾರಿಸಾ, ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ

ಮಹಾಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕಟ್ಠಾನಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಬುದ್ಧಾನಂ ಅನಿಬ್ಬತ್ತನಕಪ್ಪೇ ಪುಪ್ಫಂ ನ ಹೋತಿ। ತೇ ಪನ ಅಪುಪ್ಫಿತಗಚ್ಛಂ ದಿಸ್ವಾ - "ಅನ್ಧಕಾರೋ ವತ ಭೋ ಲೋಕೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಮತಾ ಮತಾ ಸತ್ತಾ ಅಪಾಯೇ ಪೂರೇಸ್ಸನ್ತಿ, ಛ ದೇವಲೋಕಾ ನವ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾ ಸುಞ್ಞಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಅನತ್ತಮನಾ ಹೋನ್ತಿ। ಪುಪ್ಫಿತಕಾಲೇ ಪನ ಪುಪ್ಫಂ ದಿಸ್ವಾ - "ಸಬ್ಬಞ್ಞುಬೋಧಿಸತ್ತೇಸು ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಂ ಓಕ್ಕಮನ್ತೇಸು ನಿಕ್ಖಮನ್ತೇಸು ಸಮ್ಬುಜ್ಝನ್ತೇಸು ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇನ್ತೇಸು ಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕರೋನ್ತೇಸು ದೇವೋರೋಹನಂ ಕರೋನ್ತೇಸು ಆಯುಸಙ್ಖಾರಂ ಓಸ್ಸಜ್ಜನ್ತೇಸು ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯನ್ತೇಸು ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳಕಮ್ಪನಾದೀನಿ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಾನಿ ದಕ್ಖಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಚ "ಚತ್ತಾರೋ ಅಪಾಯಾ ಪರಿಹಾಯಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಛ ದೇವಲೋಕಾ ನವ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾ ಪರಿಪೂರೇಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಚ ಅತ್ತಮನಾ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇನ್ತಾ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಭದ್ದಕಪ್ಪೇ ಪಞ್ಚ ಪದುಮಾನಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಂಸು। ತೇಸಂ ನಿಮಿತ್ತಾನಂ ಆನುಭಾವೇನ ಚತ್ತಾರೋ ಬುದ್ಧಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ, ಪಞ್ಚಮೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸತಿ। ಸುದ್ಧಾವಾಸಬ್ರಹ್ಮಾನೋಪಿ ತಾನಿ ಪದುಮಾನಿ ದಿಸ್ವಾ ಇಮಮತ್ಥಂ ಜಾನಿಂಸು। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಅಞ್ಞೇಸಮ್ಪಿ ಪಾಕಟಂ ಹೋತೀ"ತಿ।

ಆಯುಪರಿಚ್ಛೇದವಣ್ಣನಾ

೫-೭. ಇತಿ ಭಗವಾ - "ಇತೋ ಸೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಕಪ್ಪಪರಿಚ್ಛೇದವಸೇನ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತೇಸಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಜಾತಿಪರಿಚ್ಛೇದಾದಿವಸೇನ ದಸ್ಸೇತುಂ **ವಿಪಸ್ಸೀ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ಆಯುಪರಿಚ್ಛೇದೇ **ಪರಿತ್ತಂ ಲಹುಕ**ನ್ತಿ ಉಭಯಮೇತಂ ಅಪ್ಪಕಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। ಯಞ್ಹಿ ಅಪ್ಪಕಂ, ತಂ ಪರಿತ್ತಞ್ಚೇವ ಲಹುಕಞ್ಚ ಹೋತಿ।

ಅಪ್ಪಂ ವಾ ಭಿಯ್ಯೋತಿ ವಸ್ಸಸತತೋ ವಾ ಉಪರಿ ಅಪ್ಪಂ, ಅಞ್ಞಂ ವಸ್ಸಸತಂ ಅಪತ್ವಾ ವೀಸಂ ವಾ ತಿಂಸಂ ವಾ ಚತ್ತಾಲೀಸಂ ವಾ ಪಣ್ಣಾಸಂ ವಾ ಸಟ್ಠಿ ವಾ ವಸ್ಸಾನಿ ಜೀವತಿ। ಏವಂ ದೀಘಾಯುಕೋ ಪನ ಅತಿದುಲ್ಲಭೋ, ಅಸುಕೋ ಕಿರ ಏವಂ ಚಿರಂ ಜೀವತೀತಿ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ವಿಸಾಖಾ ಉಪಾಸಿಕಾ ವೀಸವಸ್ಸಸತಂ ಜೀವತಿ, ತಥಾ ಪೋಕ್ಖರಸಾತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ, ಬ್ರಹ್ಮಾಯು ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ, ಸೇಲೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ, ಬಾವರಿಯಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ, ಆನನ್ದತ್ಥೇರೋ, ಮಹಾಕಸ್ಸಪತ್ಥೇರೋತಿ। ಅನುರುದ್ಧತ್ಥೇರೋ ಪನ ವಸ್ಸಸತಞ್ಚೇವ ಪಣ್ಣಾಸಞ್ಚ ವಸ್ಸಾನಿ, ಬಾಕುಲತ್ಥೇರೋ ವಸ್ಸಸತಞ್ಚೇವ ಸಟ್ಠಿ ಚ ವಸ್ಸಾನಿ। ಅಯಂ ಸಬ್ಬದೀಘಾಯುಕೋ। ಸೋಪಿ ದ್ವೇ ವಸ್ಸಸತಾನಿ ನ ಜೀವತಿ।

ವಿಪಸ್ಸೀಆದಯೋ ಪನ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಬೋಧಿಸತ್ತಾ ಮೇತ್ತಾಪುಬ್ಬಭಾಗೇನ ಸೋಮನಸ್ಸಸಹಗತಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಅಸಙ್ಖಾರಿಕಚಿತ್ತೇನ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗಣ್ಹಿಂಸು। ತೇನ ಚಿತ್ತೇನ ಗಹಿತಾಯ ಪಟಿಸನ್ಧಿಯಾ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಂ ಆಯು, ಇತಿ ಸಬ್ಬೇ ಬುದ್ಧಾ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾಯುಕಾ। ತೇ ಕಸ್ಮಾ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಂ ನ ಅಟ್ಠಂಸು? ಉತುಭೋಜನವಿಪತ್ತಿಯಾ। ಉತುಭೋಜನವಸೇನ ಹಿ ಆಯು ಹಾಯತಿಪಿ ವಡ್ಢತಿಪಿ।

ತತ್ಥ ಯದಾ ರಾಜಾನೋ ಅಧಮ್ಮಿಕಾ ಹೋನ್ತಿ, ತದಾ ಉಪರಾಜಾನೋ, ಸೇನಾಪತಿ, ಸೇಟ್ಠಿ, ಸಕಲನಗರಂ, ಸಕಲರಟ್ಠಂ ಅಧಮ್ಮಿಕಮೇವ ಹೋತಿ; ಅಥ ತೇಸಂ ಆರಕ್ಖದೇವತಾ, ತಾಸಂ ದೇವತಾನಂ ಮಿತ್ತಾ ಭೂಮಟ್ಠದೇವತಾ, ತಾಸಂ ದೇವತಾನಂ ಮಿತ್ತಾ ಆಕಾಸಟ್ಠಕದೇವತಾ, ಆಕಾಸಟ್ಠಕದೇವತಾನಂ ಮಿತ್ತಾ ಉಣ್ಹವಲಾಹಕಾ ದೇವತಾ, ತಾಸಂ ಮಿತ್ತಾ ಅಬ್ಭವಲಾಹಕಾ ದೇವತಾ, ತಾಸಂ ಮಿತ್ತಾ ಸೀತವಲಾಹಕಾ ದೇವತಾ, ತಾಸಂ ಮಿತ್ತಾ ವಸ್ಸವಲಾಹಕಾ ದೇವತಾ, ತಾಸಂ ಮಿತ್ತಾ ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕಾ ದೇವತಾ, ತಾಸಂ ಮಿತ್ತಾ ತಾವತಿಂಸಾ ದೇವತಾ, ತಾಸಂ ಮಿತ್ತಾ ಯಾಮಾ ದೇವತಾತಿ ಏವಮಾದಿ। ಏವಂ ಯಾವ ಭವಗ್ಗಾ ಠಪೇತ್ವಾ ಅರಿಯಸಾವಕೇ ಸಬ್ಬಾ ದೇವಬ್ರಹ್ಮಪರಿಸಾಪಿ ಅಧಮ್ಮಿಕಾವ ಹೋನ್ತಿ। ತಾಸಂ ಅಧಮ್ಮಿಕತಾಯ ವಿಸಮಂ ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾ ಪರಿಹರನ್ತಿ, ವಾತೋ ಯಥಾಮಗ್ಗೇನ ನ ವಾಯತಿ, ಅಯಥಾಮಗ್ಗೇನ ವಾಯನ್ತೋ ಆಕಾಸಟ್ಠಕವಿಮಾನಾನಿ ಖೋಭೇತಿ, ವಿಮಾನೇಸು ಖೋಭಿತೇಸು ದೇವತಾನಂ ಕೀಳನತ್ಥಾಯ ಚಿತ್ತಾನಿ ನ ನಮನ್ತಿ, ದೇವತಾನಂ ಕೀಳನತ್ಥಾಯ ಚಿತ್ತೇಸು ಅನಮನ್ತೇಸು ಸೀತುಣ್ಹಭೇದೋ ಉತು ಯಥಾಕಾಲೇನ ನ ಸಮ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಅಸಮ್ಪಜ್ಜನ್ತೇ ನ ಸಮ್ಮಾ ದೇವೋ ವಸ್ಸತಿ, ಕದಾಚಿ

ವಸ್ಸತಿ, ಕದಾಚಿ ನ ವಸ್ಸತಿ; ಕತ್ಥಚಿ ವಸ್ಸತಿ, ಕತ್ಥಚಿ ನ ವಸ್ಸತಿ, ವಸ್ಸನ್ತೋಪಿ ವಪ್ಪಕಾಲೇ ಅಙ್ಕುರಕಾಲೇ ನಾಳಕಾಲೇ ಪುಪ್ಫಕಾಲೇ ಖೀರಗ್ಗಹಣಾದಿಕಾಲೇಸು ಯಥಾ ಯಥಾ ಸಸ್ಸಾನಂ ಉಪಕಾರೋ ನ ಹೋತಿ, ತಥಾ ತಥಾ ವಸ್ಸತಿ ಚ ವಿಗಚ್ಛತಿ ಚ, ತೇನ ಸಸ್ಸಾನಿ ವಿಸಮಪಾಕಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ವಿಗತಗನ್ಧವಣ್ಣರಸಾದಿಸಮ್ಪನ್ನಾನಿ। ಏಕಭಾಜನೇ ಪಕ್ಖಿತ್ತತಣ್ಡುಲೇಸುಪಿ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಪದೇಸೇ ಭತ್ತಂ ಉತ್ತಣ್ಡುಲಂ ಹೋತಿ, ಏಕಸ್ಮಿಂ ಅತಿಕಿಲಿನ್ನಂ, ಏಕಸ್ಮಿಂ ಸಮಪಾಕಂ। ತಂ ಪರಿಭುತ್ತಂ ಕುಚ್ಛಿಯಮ್ಪಿ ತೀಹಾಕಾರೇಹಿ ಪಚ್ಚತಿ। ತೇನ ಸತ್ತಾ ಬಹ್ವಾಬಾಧಾ ಚೇವ ಹೋನ್ತಿ, ಅಪ್ಪಾಯುಕಾ ಚ। ಏವಂ ತಾವ ಉತುಭೋಜನವಸೇನ ಆಯು ಹಾಯತಿ।

ಯದಾ ಪನ ರಾಜಾನೋ ಧಮ್ಮಿಕಾ ಹೋನ್ತಿ, ತದಾ ಉಪರಾಜಾನೋಪಿ ಧಮ್ಮಿಕಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಯಾವ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಧಮ್ಮಿಕಾ ಹೋನ್ತಿ। ತೇಸಂ ಧಮ್ಮಿಕತ್ತಾ ಸಮಂ ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾ ಪರಿಹರನ್ತಿ, ಯಥಾಮಗ್ಗೇನ ವಾತೋ ವಾಯತಿ, ಯಥಾಮಗ್ಗೇನ ವಾಯನ್ತೋ ಆಕಾಸಟ್ಠಕವಿಮಾನಾನಿ ನ ಖೋಭೇತಿ, ತೇಸಂ ಅಖೋಭಾ ದೇವತಾನಂ ಕೀಳನತ್ಥಾಯ ಚಿತ್ತಾನಿ ನಮನ್ತಿ। ಏವಂ ಕಾಲೇನ ಉತು ಸಮ್ಪಜ್ಜತಿ, ದೇವೋ ಸಮ್ಮಾ ವಸ್ಸತಿ, ವಪ್ಪಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಸ್ಸಾನಂ ಉಪಕಾರಂ ಕರೋನ್ತೋ ಕಾಲೇ ವಸ್ಸತಿ, ಕಾಲೇ ವಿಗಚ್ಛತಿ, ತೇನ ಸಸ್ಸಾನಿ ಸಮಪಾಕಾನಿ ಸುಗನ್ಧಾನಿ ಸುವಣ್ಣಾನಿ ಸುರಸಾನಿ ಓಜವನ್ತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ತೇಹಿ ಸಮ್ಪಾದಿತಂ ಭೋಜನಂ ಪರಿಭುತ್ತಮ್ಪಿ ಸಮ್ಮಾ ಪರಿಪಾಕಂ ಗಚ್ಛತಿ , ತೇನ ಸತ್ತಾ ಅರೋಗಾ ದೀಘಾಯುಕಾ ಹೋನ್ತಿ। ಏವಂ ಉತುಭೋಜನವಸೇನ ಆಯು ವಡ್ಢತಿ।

ತತ್ಥ ವಿಪಸ್ಸೀ ಭಗವಾ ಅಸೀತಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕಕಾಲೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ, ಸಿಖೀ ಸತ್ತತಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕಕಾಲೇತಿ ಇದಂ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಪರಿಹೀನಸದಿಸಂ ಕತಂ, ನ ಪನ ಏವಂ ಪರಿಹೀನಂ, ವಡ್ಢಿತ್ವಾ ವಡ್ಢಿತ್ವಾ ಪರಿಹೀನನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಕಥಂ? ಇಮಸ್ಮಿಂ ತಾವ ಕಪ್ಪೇ ಕಕುಸನ್ಧೋ ಭಗವಾ ಚತ್ತಾಲೀಸವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕಕಾಲೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ, ಆಯುಪ್ಪಮಾಣಂ ಪಞ್ಚ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಕತ್ವಾ ಚತ್ತಾರಿ ಠತ್ವಾ ಪಞ್ಚಮೇ ವಿಜ್ಜಮಾನೇಯೇವ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ। ತಂ ಆಯು ಪರಿಹಾಯಮಾನಂ ದಸವಸ್ಸಕಾಲಂ ಪತ್ವಾ ಪುನ ವಡ್ಢಮಾನಂ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಂ ಹುತ್ವಾ ತತೋ ಪರಿಹಾಯಮಾನಂ ತಿಂಸವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಕಾಲೇ ಠಿತಂ; ತದಾ ಕೋಣಾಗಮನೋ ಭಗವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ। ತಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ತಥೇವ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೇ ತಂ ಆಯು ದಸವಸ್ಸಕಾಲಂ ಪತ್ವಾ ಪುನ ವಡ್ಢಮಾನಂ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಂ ಹುತ್ವಾ ಪರಿಹಾಯಿತ್ವಾ ವೀಸತಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಕಾಲೇ ಠಿತಂ; ತದಾ ಕಸ್ಸಪೋ ಭಗವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ। ತಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ತಥೇವ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೇ ತಂ ಆಯು ದಸವಸ್ಸಕಾಲಂ ಪತ್ವಾ ಪುನ ವಡ್ಢಮಾನಂ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಂ ಹುತ್ವಾ ಪರಿಹಾಯಿತ್ವಾ ವಸ್ಸಸತಕಾಲಂ ಪತ್ತಂ, ಅಥ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ। ಏವಂ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಪರಿಹಾಯಿತ್ವಾ ಪರಿಹಾಯಿತ್ವಾ ವಡ್ಢಿತ್ವಾ ವಡ್ಢಿತ್ವಾ ಪರಿಹೀನನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತತ್ಥ ಯಂ ಯಂ ಆಯುಪರಿಮಾಣೇಸು ಮನುಸ್ಸೇಸು ಬುದ್ಧಾ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ, ತೇಸಮ್ಪಿ ತಂ ತದೇವ ಆಯುಪರಿಮಾಣಂ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಆಯುಪರಿಚ್ಛೇದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಬೋಧಿಪರಿಚ್ಛೇದವಣ್ಣನಾ

೮. ಬೋಧಿಪರಿಚ್ಛೇದೇ ಪನ **ಪಾಟಲಿಯಾ ಮೂಲೇ**ತಿ ಪಾಟಲಿರುಕ್ಖಸ್ಸ ಹೇಟ್ಠಾ। ತಸ್ಸಾ ಪನ ಪಾಟಲಿಯಾ ಖನ್ಧೋ ತಂ ದಿವಸಂ ಪಣ್ಣಾಸರತನೋ ಹುತ್ವಾ ಅಬ್ಭುಗ್ಗತೋ, ಸಾಖಾ ಪಣ್ಣಾಸರತನಾತಿ ಉಬ್ಬೇಧೇನ ರತನಸತಂ ಅಹೋಸಿ। ತಂ ದಿವಸಞ್ಚ ಸಾ ಪಾಟಲಿ ಕಣ್ಣಿಕಾಬದ್ಧೇಹಿ ವಿಯ ಪುಪ್ಫೇಹಿ ಮೂಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಏಕಸಞ್ಛನ್ನಾ ಅಹೋಸಿ, ದಿಬ್ಬಗನ್ಧಂ ವಾಯತಿ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ತದಾ ಅಯಮೇವ ಪುಪ್ಫಿತಾ, ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳೇ ಸಬ್ಬಪಾಟಲಿಯೋ ಪುಪ್ಫಿತಾ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ಪಾಟಲಿಯೋ, ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳೇ ಸಬ್ಬರುಕ್ಖಾನಂ ಖನ್ಧೇಸು ಖನ್ಧಪದುಮಾನಿ, ಸಾಖಾಸು ಸಾಖಾಪದುಮಾನಿ, ಲತಾಸು ಲತಾಪದುಮಾನಿ, ಆಕಾಸೇ ಆಕಾಸಪದುಮಾನಿ ಪುಪ್ಫಿತಾನಿ, ಪಥವಿತಲಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾಪಿ ಮಹಾಪದುಮಾನಿ ಉಟ್ಠಿತಾನಿ। ಮಹಾಸಮುದ್ದೋಪಿ ಪಞ್ಚವಣ್ಣೇಹಿ ಪದುಮೇಹಿ ನೀಲುಪ್ಪಲರತ್ತುಪ್ಪಲೇಹಿ ಚ ಸಞ್ಛನ್ನೋ ಅಹೋಸಿ। ಸಕಲದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳಂ ಧಜಮಾಲಾಕುಲಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ

ನಿಬದ್ಧಪುಪ್ಫದಾಮವಿಸ್ಸಟ್ಠಮಾಲಾಗುಳವಿಪ್ಪಕಿಣ್ಣಂ ನಾನಾವಣ್ಣಕುಸುಮಸಮುಜ್ಜಲಂ ನನ್ದನವನಚಿತ್ತಲತಾವನಮಿಸ್ಸಕವನಫಾರುಸಕವನಸದಿಸಂ ಅಹೋಸಿ। ಪುರತ್ಥಿಮಚಕ್ಕವಾಳಮುಖವಟ್ಟಿಯಂ ಉಸ್ಸಿತದ್ಧಜಾ ಪಚ್ಛಿಮಚಕ್ಕವಾಳಮುಖವಟ್ಟಿಂ ಅಭಿಹನನ್ತಿ। ಪಚ್ಛಿಮದಕ್ಖಿಣಉತ್ತರಚಕ್ಕವಾಳಮುಖವಟ್ಟಿಯಂ ಉಸ್ಸಿತದ್ಧಜಾ ದಕ್ಖಿಣಚಕ್ಕವಾಳಮುಖವಟ್ಟಿಂ ಅಭಿಹನನ್ತಿ। ಏವಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸಿರೀಸಮ್ಪತ್ತಾನಿ ಚಕ್ಕವಾಳಾನಿ ಅಹೇಸುಂ। **ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ**ತಿ ಸಕಲಂ ಬುದ್ಧಗುಣವಿಭವಸಿರಿಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಮಾನೋ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ।

"ಸಿಖೀ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಗವಾ ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಪುಣ್ಡರೀಕಸ್ಸ ಮೂಲೇ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ"ತಿಆದೀಸುಪಿ ಇಮಿನಾವ ನಯೇನ ಪದವಣ್ಣನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಏತ್ಥ ಪನ **ಪುಣ್ಡರೀಕೋ**ತಿ ಸೇತಮ್ಬರುಕ್ಖೋ। ತಸ್ಸಾಪಿ ತದೇವ ಪರಿಮಾಣಂ। ತಂ ದಿವಸಞ್ಚ ಸೋಪಿ ದಿಬ್ಬಗನ್ಧೇಹಿ ಪುಪ್ಫೇಹಿ ಸುಸಞ್ಛನ್ನೋ ಅಹೋಸಿ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ಪುಪ್ಫೇಹಿ, ಫಲೇಹಿಪಿ ಸಞ್ಛನ್ನೋ ಅಹೋಸಿ। ತಸ್ಸ ಏಕತೋ ತರುಣಾನಿ ಫಲಾನಿ, ಏಕತೋ ಮಜ್ಝಿಮಾನಿ ಫಲಾನಿ, ಏಕತೋ ನಾತಿಪಕ್ಕಾನಿ ಫಲಾನಿ, ಏಕತೋ ಸುಪಕ್ಕಾನಿ ಪಕ್ಖಿತ್ತದಿಬ್ಬೋಜಾನಿ ವಿಯ ಸುರಸಾನಿ ಓಲಮ್ಬನ್ತಿ। ಯಥಾ ಸೋ, ಏವಂ ಸಕಲದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ಪುಪ್ಫೂಪಗರುಕ್ಖಾ ಪುಪ್ಫೇಹಿ, ಫಲೂಪಗರುಕ್ಖಾ ಫಲೇಹಿ ಪಟಿಮಣ್ಡಿತಾ ಅಹೇಸುಂ।

ಸಾಲೋತಿ ಸಾಲರುಕ್ಖೋ। ತಸ್ಸಾಪಿ ತದೇವ ಪರಿಮಾಣಂ, ತಥೇವ ಪುಪ್ಫಸಿರೀವಿಭವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸಿರೀಸರುಕ್ಖೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಉದುಮ್ಬರರುಕ್ಖೇ ಪುಪ್ಫಾನಿ ನಾಹೇಸುಂ, ಫಲವಿಭೂತಿ ಪನೇತ್ಥ ಅಮ್ಬೇ ವುತ್ತನಯಾವ, ತಥಾ ನಿಗ್ರೋಧೇ, ತಥಾ ಅಸ್ಸತ್ಥೇ। ಇತಿ ಸಬ್ಬಬುದ್ಧಾನಂ ಏಕೋವ ಪಲ್ಲಙ್ಕೋ, ರುಕ್ಖಾ ಪನ ಅಞ್ಞೇಪಿ ಹೋನ್ತಿ। ತೇಸು ಯಸ್ಸ ಯಸ್ಸ ರುಕ್ಖಸ್ಸ ಮೂಲೇ ಚತುಮಗ್ಗಞಾಣಸಙ್ಖಾತಬೋಧಿಂ ಬುದ್ಧಾ ಪಟಿವಿಜ್ಝನ್ತಿ, ಸೋ ಸೋ **ಬೋಧೀ**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಅಯಂ ಬೋಧಿಪರಿಚ್ಛೇದೋ ನಾಮ।

ಸಾವಕಯುಗಪರಿಚ್ಛೇದವಣ್ಣನಾ

೬. ಸಾವಕಯುಗಪರಿಚ್ಛೇದೇ ಪನ **ಖಣ್ಡತಿಸ್ಸ**ನ್ತಿ ಖಣ್ಡೋ ಚ ತಿಸ್ಸೋ ಚ। ತೇಸು ಖಣ್ಡೋ ಏಕಪಿತಿಕೋ ಕನಿಟ್ಠಭಾತಾ, ತಿಸ್ಸೋ ಪುರೋಹಿತಪುತ್ತೋ । ಖಣ್ಡೋ ಪಞ್ಞಾಪಾರಮಿಯಾ ಮತ್ಥಕಂ ಪತ್ತೋ, ತಿಸ್ಸೋ ಸಮಾಧಿಪಾರಮಿಯಾ ಮತ್ಥಕಂ ಪತ್ತೋ। **ಅಗ್ಗ**ನ್ತಿ ಠಪೇತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸಿಂ ಭಗವನ್ತಂ ಅವಸೇಸೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಅಸದಿಸಗುಣತಾಯ ಉತ್ತಮಂ। **ಭದ್ದಯುಗ**ನ್ತಿ ಅಗ್ಗತ್ತಾಯೇವ ಭದ್ದಯುಗಂ। **ಅಭಿಭೂಸಮ್ಭವ**ನ್ತಿ ಅಭಿಭೂ ಚ ಸಮ್ಭವೋ ಚ। ತೇಸು ಅಭಿಭೂ ಪಞ್ಞಾಪಾರಮಿಯಾ ಮತ್ಥಕಂ ಪತ್ತೋ। ಸಿಖಿನಾ ಭಗವತಾ ಸದ್ಧಿಂ ಅರುಣವತಿತೋ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಪರಿಸಾಯ ವಿವಿಧಾನಿ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಾನಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತ್ವಾ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಂ ಅನ್ಧಕಾರೇನ ಫರಿತ್ವಾ - "ಕಿಂ ಇದ"ನ್ತಿ ಸಞ್ಜಾತಸಂವೇಗಾನಂ ಓಭಾಸಂ ಫರಿತ್ವಾ - "ಸಬ್ಬೇ ಮೇ ರೂಪಞ್ಚ ಪಸ್ಸನ್ತು, ಸದ್ದಞ್ಚ ಸುಣನ್ತೂ"ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ - "ಆರಮ್ಭಥಾ"ತಿ ಗಾಥಾದ್ವಯಂ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೮೫) ಭಣನ್ತೋ ಸದ್ದಂ ಸಾವೇಸಿ। ಸಮ್ಭವೋ ಸಮಾಧಿಪಾರಮಿಯಾ ಮತ್ಥಕಂ ಪತ್ತೋ ಅಹೋಸಿ।

ಸೋಣುತ್ತರನ್ತಿ ಸೋಣೋ ಚ ಉತ್ತರೋ ಚ। ತೇಸುಪಿ ಸೋಣೋ ಪಞ್ಞಾಪಾರಮಿಂ ಪತ್ತೋ, ಉತ್ತರೋ ಸಮಾಧಿಪಾರಮಿಂ ಪತ್ತೋ ಅಹೋಸಿ। **ವಿಧುರಸಞ್ಜೀವ**ನ್ತಿ ವಿಧುರೋ ಚ ಸಞ್ಜೀವೋ ಚ। ತೇಸು ವಿಧುರೋ ಪಞ್ಞಾಪಾರಮಿಂ ಪತ್ತೋ ಅಹೋಸಿ, ಸಞ್ಜೀವೋ ಸಮಾಧಿಪಾರಮಿಂ ಪತ್ತೋ। ಸಮಾಪಜ್ಜನಬಹುಲೋ ರತ್ತಿಟ್ಠಾನದಿವಾಟ್ಠಾನಕುಟಿಲೇಣಮಣ್ಡಪಾದೀಸು ಸಮಾಪತ್ತಿಬಲೇನ ಝಾಯನ್ತೋ ಏಕದಿವಸಂ ಅರಞ್ಞೇ ನಿರೋಧಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿ, ಅಥ ನಂ ವನಕಮ್ಮಿಕಾದಯೋ "ಮತೋ"ತಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ಝಾಪೇಸುಂ। ಸೋ ಯಥಾಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ಉಟ್ಠಾಯ ಚೀವರಾನಿ ಪಪ್ಫೋಟೇತ್ವಾ ಗಾಮಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪಾವಿಸಿ। ತದುಪಾದಾಯೇವ ಚ ನಂ "ಸಞ್ಜೀವೋ"ತಿ ಸಞ್ಜಾನಿಂಸು। **ಭಿಯ್ಯೋಸುತ್ತರ**ನ್ತಿ ಭಿಯ್ಯೋಸೋ ಚ ಉತ್ತರೋ ಚ। ತೇಸು ಭಿಯ್ಯೋಸೋ ಪಞ್ಞಾಯ ಉತ್ತರೋ, ಉತ್ತರೋ ಸಮಾಧಿನಾ ಅಗ್ಗೋ ಅಹೋಸಿ। **ತಿಸ್ಸಭಾರದ್ವಾಜ**ನ್ತಿ ತಿಸ್ಸೋ ಚ ಭಾರದ್ವಾಜೋ ಚ । ತೇಸು ತಿಸ್ಸೋ ಪಞ್ಞಾಪಾರಮಿಂ ಪತ್ತೋ, ಭಾರದ್ವಾಜೋ ಸಮಾಧಿಪಾರಮಿಂ ಪತ್ತೋ ಅಹೋಸಿ । **ಸಾರಿಪುತ್ತಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನ**ನ್ತಿ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಚ

ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋ ಚ। ತೇಸು ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಪಞ್ಞಾವಿಸಯೇ, ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋ ಸಮಾಧಿವಿಸಯೇ ಅಗ್ಗೋ ಅಹೋಸಿ। ಅಯಂ ಸಾವಕಯುಗಪರಿಚ್ಛೇದೋ ನಾಮ।

ಸಾವಕಸನ್ನಿಪಾತಪರಿಚ್ಛೇದವಣ್ಣನಾ

೧೦. ಸಾವಕಸನ್ನಿಪಾತಪರಿಚ್ಛೇದೇ ವಿಪಸ್ಸಿಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಪಠಮಸನ್ನಿಪಾತೋ ಚತುರಙ್ಗಿಕೋ ಅಹೋಸಿ, ಸಬ್ಬೇ ಏಹಿಭಿಕ್ಖೂ, ಸಬ್ಬೇ ಇದ್ಧಿಯಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಪತ್ತಚೀವರಾ, ಸಬ್ಬೇ ಅನಾಮನ್ತಿತಾವ ಆಗತಾ, ಇತಿ ತೇ ಚ ಖೋ ಪನ್ನರಸೇ ಉಪೋಸಥದಿವಸೇ। ಅಥ ಸತ್ಥಾ ಬೀಜನಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನೋ ಉಪೋಸಥಂ ಓಸಾರೇಸಿ। ದುತಿಯತತಿಯೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ತಥಾ ಸೇಸಬುದ್ಧಾನಂ ಸಬ್ಬಸನ್ನಿಪಾತೇಸು। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಗವತೋ ಪಠಮಬೋಧಿಯಾವ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ, ಇದಞ್ಚ ಸುತ್ತಂ ಅಪರಭಾಗೇ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ "ಮಯ್ಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏತರಹಿ ಏಕೋ ಸಾವಕಾನಂ ಸನ್ನಿಪಾತೋ"ತಿ ಅನಿಟ್ಠಪೇತ್ವಾ "ಅಹೋಸೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ।

ತತ್ಥ **ಅಡ್ಢತೇಳಸಾನಿ ಭಿಕ್ಖುಸತಾನೀ**ತಿ ಪುರಾಣಜಟಿಲಾನಂ ಸಹಸ್ಸಂ, ದ್ವಿನ್ನಂ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾನಂ ಪರಿವಾರಾನಿ ಅಡ್ಢತೇಯ್ಯಸತಾನೀತಿ ಅಡ್ಢತೇಳಸಾನಿ ಭಿಕ್ಖುಸತಾನಿ। ತತ್ಥ ದ್ವಿನ್ನಂ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾನಂ ಅಭಿನೀಹಾರತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ವತ್ಥುಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ದೀಪೇತಬ್ಬಾ। ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಪನ ತೇಸಂ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋ ಸತ್ತಮೇ ದಿವಸೇ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೋ। ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿ ಪನ್ನರಸಮೇ ದಿವಸೇ ಗಿಜ್ಝಕೂಟಪಬ್ಬತಮಜ್ಝೇ ಸೂಕರಖತಲೇಣಪಬ್ಭಾರೇ ಭಾಗಿನೇಯ್ಯಸ್ಸ ದೀಘನಖಪರಿಬ್ಬಾಜಕಸ್ಸ ಸಜ್ಜಿತೇ ಧಮ್ಮಯಾಗೇ ವೇದನಾಪರಿಗ್ಗಹಸುತ್ತನ್ತೇ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೨೦೧) ದೇಸಿಯಮಾನೇ ದೇಸನಂ ಅನುಬುಜ್ಝಮಾನಂ ಞಾಣಂ ಪೇಸೇತ್ವಾ ಸಾವಕಪಾರಮಿಞಾಣಂ ಪತ್ತೋ। ಭಗವಾ ಥೇರಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತಿಂ ಞತ್ವಾ ವೇಹಾಸಂ ಅಬ್ಭುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ವೇಳುವನೇಯೇವ ಪಚ್ಚುಟ್ಠಾಸಿ। ಥೇರೋ - "ಕುಹಿಂ ನು ಖೋ ಭಗವಾ ಗತೋ"ತಿ ಆವಜ್ಜನ್ತೋ ವೇಳುವನೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ಸಯಮ್ಪಿ ವೇಹಾಸಂ ಅಬ್ಭುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ವೇಳುವನೇಯೇವ ಪಚ್ಚುಟ್ಠಾಸಿ। ಅಥ ಭಗವಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಓಸಾರೇಸಿ। ತಂ ಸನ್ನಿಪಾತಂ ಸನ್ಧಾಯ ಭಗವಾ - "ಅಡ್ಢತೇಳಸಾನಿ ಭಿಕ್ಖುಸತಾನೀ"ತಿ ಆಹ। ಅಯಂ ಸಾವಕಸನ್ನಿಪಾತಪರಿಚ್ಛೇದೋ ನಾಮ।

ಉಪಟ್ಠಾಕಪರಿಚ್ಛೇದವಣ್ಣನಾ

೧೧. ಉಪಟ್ಠಾಕಪರಿಚ್ಛೇದೇ ಪನ **ಆನನ್ದೋ**ತಿ ನಿಬದ್ಧುಪಟ್ಠಾಕಭಾವಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಭಗವತೋ ಹಿ ಪಠಮಬೋಧಿಯಂ ಅನಿಬದ್ಧಾ ಉಪಟ್ಠಾಕಾ ಅಹೇಸುಂ। ಏಕದಾ ನಾಗಸಮಾಲೋ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಚರಿ, ಏಕದಾ ನಾಗಿತೋ, ಏಕದಾ ಉಪವಾನೋ, ಏಕದಾ ಸುನಕ್ಖತ್ತೋ, ಏಕದಾ ಚುನ್ದೋ ಸಮಣುದ್ದೇಸೋ, ಏಕದಾ ಸಾಗತೋ , ಏಕದಾ ಮೇಘಿಯೋ। ತತ್ಥ ಏಕದಾ ಭಗವಾ ನಾಗಸಮಾಲತ್ಥೇರೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಅದ್ಧಾನಮಗ್ಗಪಟಿಪನ್ನೋ ದ್ವೇಧಾಪಥಂ ಪತ್ತೋ। ಥೇರೋ ಮಗ್ಗಾ ಓಕ್ಕಮ್ಮ - "ಭಗವಾ, ಅಹಂ ಇಮಿನಾ ಮಗ್ಗೇನ ಗಚ್ಛಾಮೀ"ತಿ ಆಹ। ಅಥ ನಂ ಭಗವಾ - "ಏಹಿ ಭಿಕ್ಖು, ಇಮಿನಾ ಮಗ್ಗೇನ ಗಚ್ಛಾಮಾ"ತಿ ಆಹ। ಸೋ - "ಹನ್ದ, ಭಗವಾ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಗಣ್ಹಥ, ಅಹಂ ಇಮಿನಾ ಮಗ್ಗೇನ ಗಚ್ಛಾಮೀ"ತಿ ವತ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಛಮಾಯಂ ಠಪೇತುಂ ಆರದ್ಧೋ। ಅಥ ನಂ ಭಗವಾ - "ಆಹರ, ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿ ವತ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಗತೋ। ತಸ್ಸಪಿ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಇತರೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಗಚ್ಛತೋ ಚೋರಾ ಪತ್ತಚೀವರಞ್ಚೇವ ಹರಿಂಸು, ಸೀಸಞ್ಚ ಭಿನ್ದಿಂಸು। ಸೋ - "ಭಗವಾ ಇದಾನಿ ಮೇ ಪಟಿಸರಣಂ, ನ ಅಞ್ಞೋ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಲೋಹಿತೇನ ಗಳಿತೇನ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕಂ ಅಗಮಾಸಿ। "ಕಿಮಿದಂ ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿ ಚ ವುತ್ತೇ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಆರೋಚೇಸಿ। ಅಥ ನಂ ಭಗವಾ - "ಮಾ ಚಿನ್ತಯಿ, ಭಿಕ್ಖು, ಏತಂಯೇವ ತೇ ಕಾರಣಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ನಿವಾರಯಿಮ್ಹಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ನಂ ಸಮಸ್ಸಾಸೇಸಿ।

ಏಕದಾ ಪನ ಭಗವಾ ಮೇಘಿಯತ್ಥೇರೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಪಾಚೀನವಂಸಮಿಗದಾಯೇ ಜನ್ತುಗಾಮಂ ಅಗಮಾಸಿ। ತತ್ರಾಪಿ ಮೇಘಿಯೋ ಜನ್ತುಗಾಮೇ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ನದೀತೀರೇ ಪಾಸಾದಿಕಂ ಅಮ್ಬವನಂ ದಿಸ್ವಾ - "ಭಗವಾ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಗಣ್ಹಥ, ಅಹಂ

ತಸ್ಮಿಂ ಅಮ್ಬವನೇ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರೋಮೀ"ತಿ ವತ್ವಾ ಭಗವತಾ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ನಿವಾರಿಯಮಾನೋಪಿ ಗನ್ತ್ವಾ ಅಕುಸಲವಿತಕ್ಕೇಹಿ ಉಪದ್ದುತೋ ಅನ್ವಾಸತ್ತೋ (ಅ॰ ನಿ॰ ೯.೩; ಉದಾನ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ ೩೧ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ)। ಪಚ್ಚಾಗನ್ತ್ವಾ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಆರೋಚೇಸಿ। ತಮ್ಪಿ ಭಗವಾ - "ಇದಮೇವ ತೇ ಕಾರಣಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ನಿವಾರಯಿಮ್ಹಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಅಗಮಾಸಿ। ತತ್ಥ ಗನ್ಧಕುಟಿಪರಿವೇಣೇ ಪಞ್ಞತ್ತವರಬುದ್ಧಾಸನೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಪರಿವುತೋ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇಸಿ - "ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇದಾನಿಮ್ಹಿ ಮಹಲ್ಲಕೋ, 'ಏಕಚ್ಚೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಇಮಿನಾ ಮಗ್ಗೇನ ಗಚ್ಛಾಮಾ'ತಿ ವುತ್ತೇ ಅಞ್ಞೇನ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಏಕಚ್ಚೇ ಮಯ್ಹಂ ಪತ್ತಚೀವರಂ ನಿಕ್ಖಿಪನ್ತಿ, ಮಯ್ಹಂ ನಿಬದ್ಧುಪಟ್ಠಾಕಂ ಏಕಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಜಾನಾಥಾ"ತಿ। ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಧಮ್ಮಸಂವೇಗೋ ಉದಪಾದಿ। ಅಥಾಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಉಟ್ಠಾಯಾಸನಾ ಭಗವನ್ತಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ - "ಅಹಂ , ಭನ್ತೇ, ತುಮ್ಹೇಯೇವ ಪತ್ಥಯಮಾನೋ ಸತಸಹಸ್ಸಕಪ್ಪಾಧಿಕಂ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಂ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರಯಿಂ, ನನು ಮಾದಿಸೋ ಮಹಾಪಞ್ಞೋ ಉಪಟ್ಠಾಕೋ ನಾಮ ವಟ್ಟತಿ, ಅಹಂ ಉಪಟ್ಠಹಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಆಹ। ತಂ ಭಗವಾ - "ಅಲಂ ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಯಸ್ಸಂ ದಿಸಾಯಂ ತ್ವಂ ವಿಹರಸಿ, ಅಸುಞ್ಞಾಯೇವ ಮೇ ಸಾ ದಿಸಾ, ತವ ಓವಾದೋ ಬುದ್ಧಾನಂ ಓವಾದಸದಿಸೋ, ನ ಮೇ ತಯಾ ಉಪಟ್ಠಾಕಕಿಚ್ಚಂ ಅತ್ಥೀ"ತಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿ। ಏತೇನೇವುಪಾಯೇನ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಅಸೀತಿಮಹಾಸಾವಕಾ ಉಟ್ಠಹಿಂಸು। ತೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಭಗವಾ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿ।

ಆನನ್ದತ್ಥೇರೋ ಪನ ತುಣ್ಹೀಯೇವ ನಿಸೀದಿ। ಅಥ ನಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಏವಮಾಹಂಸು - "ಆವುಸೋ, ಆನನ್ದ, ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ ಉಪಟ್ಠಾಕಟ್ಠಾನಂ ಯಾಚತಿ, ತ್ವಮ್ಪಿ ಯಾಚಾಹೀ"ತಿ। ಸೋ ಆಹ - "ಯಾಚಿತ್ವಾ ಲದ್ಧುಪಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ ಆವುಸೋ ಕೀದಿಸಂ ಹೋತಿ, ಕಿಂ ಮಂ ಸತ್ಥಾ ನ ಪಸ್ಸತಿ, ಸಚೇ ರೋಚೆಸ್ಸತಿ, ಆನನ್ದೋ ಮಂ ಉಪಟ್ಠಾತೂತಿ ವಕ್ಖತೀ"ತಿ। ಅಥ ಭಗವಾ - "ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆನನ್ದೋ ಅಞ್ಞೇನ ಉಸ್ಸಾಹೇತಬ್ಬೋ, ಸಯಮೇವ ಜಾನಿತ್ವಾ ಮಂ ಉಪಟ್ಠಹಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಆಹ। ತತೋ ಭಿಕ್ಖೂ - "ಉಟ್ಠೇಹಿ, ಆವುಸೋ ಆನನ್ದ, ಉಟ್ಠೇಹಿ ಆವುಸೋ ಆನನ್ದ, ದಸಬಲಂ ಉಪಟ್ಠಾಕಟ್ಠಾನಂ ಯಾಚಾಹೀ"ತಿ ಆಹಂಸು। ಥೇರೋ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಚತ್ತಾರೋ ಪಟಿಕ್ಖೇಪೇ, ಚತಸ್ಸೋ ಚ ಆಯಾಚನಾತಿ ಅಟ್ಠ ವರೇ ಯಾಚಿ।

ಚತ್ತಾರೋ ಪಟಿಕ್ಖೇಪಾ ನಾಮ - "ಸಚೇ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಅತ್ತನಾ ಲದ್ಧಂ ಪಣೀತಂ ಚೀವರಂ ನ ದಸ್ಸತಿ, ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ನ ದಸ್ಸತಿ, ಏಕಗನ್ಧಕುಟಿಯಂ ವಸಿತುಂ ನ ದಸ್ಸತಿ, ನಿಮನ್ತನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ನ ಗಮಿಸ್ಸತಿ, ಏವಾಹಂ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಟ್ಠಹಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವತ್ವಾ - "ಕಿಂ ಪನೇತ್ಥ, ಆನನ್ದ, ಆದೀನವಂ ಪಸ್ಸಸೀ"ತಿ ವುತ್ತೇ - "ಸಚಾಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಇಮಾನಿ ವತ್ಥೂನಿ ಲಭಿಸ್ಸಾಮಿ, ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ವತ್ತಾರೋ - 'ಆನನ್ದೋ ದಸಬಲೇನ ಲದ್ಧಂ ಪಣೀತಂ ಚೀವರಂ ಪರಿಭುಞ್ಜತಿ, ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಪರಿಭುಞ್ಜತಿ, ಏಕಗನ್ಧಕುಟಿಯಂ ವಸತಿ, ಏಕತೋ ನಿಮನ್ತನಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಏತಂ ಲಾಭಂ ಲಭನ್ತೋ ತಥಾಗತಂ ಉಪಟ್ಠಾತಿ, ಕೋ ಏವಂ ಉಪಟ್ಠಹತೋ ಭಾರೋ'ತಿ" ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಪಟಿಕ್ಖೇಪೇ ಯಾಚಿ।

ಚತಸ್ಸೋ ಆಯಾಚನಾ ನಾಮ - "ಸಚೇ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಮಯಾ ಗಹಿತನಿಮನ್ತನಂ ಗಮಿಸ್ಸತಿ, ಸಚಾಹಂ ತಿರೋರಟ್ಠಾ ತಿರೋಜನಪದಾ ಭಗವನ್ತಂ ದಟ್ಠುಂ ಆಗತಂ ಪರಿಸಂ ಆಗತಕ್ಖಣೇ ಏವ ಭಗವನ್ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ಲಚ್ಛಾಮಿ, ಯದಾ ಮೇ ಕಙ್ಖಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಖಣೇ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತುಂ ಲಚ್ಛಾಮಿ, ಯಂ ಭಗವಾ ಮಯ್ಹಂ ಪರಮ್ಮುಖಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ, ತಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಮಯ್ಹಂ ಕಥೇಸ್ಸತಿ, ಏವಾಹಂ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಟ್ಠಹಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವತ್ವಾ - "ಕಂ ಪನೇತ್ಥ, ಆನನ್ದ, ಆನಿಸಂಸಂ ಪಸ್ಸಸೀ"ತಿ ವುತ್ತೇ - "ಇಧ, ಭನ್ತೇ, ಸದ್ಧಾ ಕುಲಪುತ್ತಾ ಭಗವತೋ ಓಕಾಸಂ ಅಲಭನ್ತಾ ಮಂ ಏವಂ ವದನ್ತಿ - 'ಸ್ವೇ, ಭನ್ತೇ ಆನನ್ದ, ಭಗವತಾ ಸದ್ಧಿಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಘರೇ ಭಿಕ್ಖಂ ಗಣ್ಹೇಯ್ಯಾಥಾ'ತಿ, ಸಚೇ ಭನ್ತೇ ಭಗವಾ ತತ್ಥ ನ ಗಮಿಸ್ಸತಿ, ಇಚ್ಛಿತಕ್ಖಣೇಯೇವ ಪರಿಸಂ ದಸ್ಸೇತುಂ, ಕಙ್ಖಞ್ಚ ವಿನೋದೇತುಂ ಓಕಾಸಂ ನ ಲಚ್ಛಾಮಿ, ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ವತ್ತಾರೋ - 'ಕಿಂ ಆನನ್ದೋ ದಸಬಲಂ ಉಪಟ್ಠಾತಿ, ಏತ್ತಕಮ್ಪಿಸ್ಸ ಅನುಗ್ಗಹಂ ಭಗವಾ ನ ಕರೋತೀ'ತಿ। ಭಗವತೋ ಚ ಪರಮ್ಮುಖಾ ಮಂ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸನ್ತಿ - 'ಅಯಂ, ಆವುಸೋ ಆನನ್ದ, ಗಾಥಾ, ಇದಂ ಸುತ್ತಂ, ಇದಂ ಜಾತಕಂ, ಕತ್ಥ ದೇಸಿತ'ನ್ತಿ। ಸಚಾಹಂ ತಂ ನ ಸಮ್ಪಾದಯಿಸ್ಸಾಮಿ, ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ವತ್ತಾರೋ - 'ಏತ್ತಕಮ್ಪಿ, ಆವುಸೋ, ನ ಜಾನಾಸಿ, ಕಸ್ಮಾ ತ್ವಂ ಛಾಯಾ ವಿಯ ಭಗವನ್ತಂ ಅವಿಜಹನ್ತೋ ದೀಘರತ್ತಂ ವಿಚರಸೀ'ತಿ। ತೇನಾಹಂ ಪರಮ್ಮುಖಾ ದೇಸಿತಸ್ಸಪಿ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪುನ ಕಥನಂ ಇಚ್ಛಾಮೀ"ತಿ ಇಮಾ ಚತಸ್ಸೋ ಆಯಾಚನಾ ಯಾಚಿ। ಭಗವಾಪಿಸ್ಸ ಅದಾಸಿ।

ಏವಂ ಇಮೇ ಅಟ್ಠ ವರೇ ಗಹೇತ್ವಾ ನಿಬದ್ಧುಪಟ್ಠಾಕೋ ಅಹೋಸಿ। ತಸ್ಸೇವ ಠಾನನ್ತರಸ್ಸತ್ಥಾಯ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಂ ಪೂರಿತಾನಂ ಪಾರಮೀನಂ ಫಲಂ ಪಾಪುಣೇತಿ ಇಮಸ್ಸ ನಿಬದ್ಧುಪಟ್ಠಾಕಭಾವಂ ಸನ್ಧಾಯ - "ಮಯ್ಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏತರಹಿ ಆನನ್ದೋ ಭಿಕ್ಖು ಉಪಟ್ಠಾಕೋ ಅಗ್ಗುಪಟ್ಠಾಕೋ"ತಿ ಆಹ। ಅಯಂ ಉಪಟ್ಠಾಕಪರಿಚ್ಛೇದೋ ನಾಮ।

೧೨. ಪಿತಿಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಉತ್ತಾನತ್ಥೋಯೇವ।

ವಿಹಾರಂ ಪಾವಿಸೀತಿ ಕಸ್ಮಾ ವಿಹಾರಂ ಪಾವಿಸಿ? ಭಗವಾ ಕಿರ ಏತ್ತಕಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ನ ತಾವ ಮಯಾ ಸತ್ತನ್ನಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ವಂಸೋ ನಿರನ್ತರಂ ಮತ್ಥಕಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ಕಥಿತೋ, ಅಜ್ಜ ಮಯಿ ಪನ ವಿಹಾರಂ ಪವಿಟ್ಠೇ ಇಮೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಿಯ್ಯೋಸೋ ಮತ್ತಾಯ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಞಾಣಂ ಆರಬ್ಭ ವಣ್ಣಂ ಕಥಯಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಅಥಾಹಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ನಿರನ್ತರಂ ಬುದ್ಧವಂಸಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಮತ್ಥಕಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ದಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಕಥಾವಾರಸ್ಸ ಓಕಾಸಂ ದತ್ವಾ ಉಟ್ಠಾಯಾಸನಾ ವಿಹಾರಂ ಪಾವಿಸಿ।

ಯಞ್ಚೇತಂ ಭಗವಾ ತನ್ತಿಂ ಕಥೇಸಿ, ತತ್ಥ ಕಪ್ಪಪರಿಚ್ಛೇದೋ, ಜಾತಿಪರಿಚ್ಛೇದೋ, ಗೋತ್ತಪರಿಚ್ಛೇದೋ, ಆಯುಪರಿಚ್ಛೇದೋ, ಬೋಧಿಪರಿಚ್ಛೇದೋ, ಸಾವಕಯುಗಪರಿಚ್ಛೇದೋ, ಸಾವಕಸನ್ನಿಪಾತಪರಿಚ್ಛೇದೋ, ಉಪಟ್ಠಾಕಪರಿಚ್ಛೇದೋ, ಪಿತಿಪರಿಚ್ಛೇದೋತಿ ನವಿಮೇ ವಾರಾ ಆಗತಾ, ಸಮ್ಬಹುಲವಾರೋ ಅನಾಗತೋ, ಆನೇತ್ವಾ ಪನ ದೀಪೇತಬ್ಬೋ।

ಸಮ್ಬಹುಲವಾರಕಥಾವಣ್ಣನಾ

ಸಬ್ಬಬೋಧಿಸತ್ತಾನಞ್ಹಿ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಕುಲವಂಸಾನುರೂಪೇ ಪುತ್ತೇ ಜಾತೇ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಅಯಮೇವ ವಂಸೋ, ಅಯಂ ಪವೇಣೀ। ಕಸ್ಮಾ? ಸಬ್ಬಞ್ಞುಬೋಧಿಸತ್ತಾನಞ್ಹಿ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಂ ಓಕ್ಕಮನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾನಿ ಅನೇಕಾನಿ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ತತ್ರ ನೇಸಂ ಯದಿ ನೇವ ಜಾತನಗರಂ, ನ ಪಿತಾ, ನ ಮಾತಾ, ನ ಭರಿಯಾ, ನ ಪುತ್ತೋ ಪಞ್ಞಾಯೇಯ್ಯ, "ಇಮಸ್ಸ ನೇವ ಜಾತನಗರಂ, ನ ಪಿತಾ, ನ ಭರಿಯಾ, ನ ಪುತ್ತೋ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ದೇವೋ ವಾ ಸಕ್ಕೋ ವಾ ಮಾರೋ ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಾ ವಾ ಏಸ ಮಞ್ಞೇ, ದೇವಾನಞ್ಚ ಈದಿಸಂ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಅನಚ್ಛರಿಯ"ನ್ತಿ ಮಞ್ಞಮಾನೋ ಜನೋ ನೇವ ಸೋತಬ್ಬಂ, ನ ಸದ್ಧಾತಬ್ಬಂ ಮಞ್ಞೇಯ್ಯ। ತತೋ ಅಭಿಸಮಯೋ ನ ಭವೇಯ್ಯ, ಅಭಿಸಮಯೇ ಅಸತಿ ನಿರತ್ಥಕೋವ ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದೋ, ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕಂ ಸಾಸನಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬಬೋಧಿಸತ್ತಾನಂ - "ಏಕಸ್ಮಿಂ ಕುಲವಂಸಾನುರೂಪೇ ಪುತ್ತೇ ಜಾತೇ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಅಯಮೇವ ವಂಸೋ ಅಯಂ ಪವೇಣೀ। ತಸ್ಮಾ ಪುತ್ತಾದೀನಂ ವಸೇನ ಸಮ್ಬಹುಲವಾರೋ ಆನೇತ್ವಾ ದೀಪೇತಬ್ಬೋ।

ಸಮ್ಬಹುಲಪರಿಚ್ಛೇದವಣ್ಣನಾ

ತತ್ಥ -

> ಸಮವತ್ತಕ್ಖನ್ಧೋ ಅತುಲೋ, ಸುಪ್ಪಬುದ್ಧೋ ಚ ಉತ್ತರೋ।
> ಸತ್ಥವಾಹೋ ವಿಜಿತಸೇನೋ, ರಾಹುಲೋ ಭವತಿ ಸತ್ತಮೋತಿ॥

ಏತೇ ತಾವ ಸತ್ತನ್ನಮ್ಪಿ ಬೋಧಿಸತ್ತಾನಂ ಅನುಕ್ಕಮೇನೇವ ಸತ್ತ ಪುತ್ತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ತತ್ಥ ರಾಹುಲಭದ್ದೇ ತಾವ ಜಾತೇ ಪಣ್ಣಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಹತ್ಥೇ ಠಪಯಿಂಸು। ಅಥಸ್ಸ ತಾವದೇವ ಸಕಲಸರೀರಂ ಖೋಭೇತ್ವಾ ಪುತ್ತಸಿನೇಹೋ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಸೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಏಕಸ್ಮಿಂ ತಾವ ಜಾತೇ ಏವರೂಪೋ ಪುತ್ತಸಿನೇಹೋ, ಪರೋಸಹಸ್ಸಂ ಕಿರ ಮೇ ಪುತ್ತಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ, ತೇಸು ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ಜಾತೇ ಇದಂ ಸಿನೇಹಬನ್ಧನಂ ಏವಂ ವಡ್ಢನ್ತಂ ದುಬ್ಭೇಜ್ಜಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ರಾಹು

ಜಾತೋ, ಬನ್ಧನಂ ಜಾತ''ನ್ತಿ ಆಹ। ತಂ ದಿವಸಮೇವ ಚ ರಜ್ಜಂ ಪಹಾಯ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಪುತ್ತುಪ್ಪತ್ತಿಯನ್ತಿ। ಅಯಂ ಪುತ್ತಪರಿಚ್ಛೇದೋ।

> ಸುತನಾ ಸಬ್ಬಕಾಮಾ ಚ, ಸುಚಿತ್ತಾ ಅಥ ರೋಚಿನೀ।
> ರುಚಗ್ಗತೀ ಸುನನ್ದಾ ಚ, ಬಿಮ್ಬಾ ಭವತಿ ಸತ್ತಮಾತಿ॥

ಏತಾ ತೇಸಂ ಸತ್ತನ್ನಮ್ಪಿ ಪುತ್ತಾನಂ ಮಾತರೋ ಅಹೇಸುಂ। ಬಿಮ್ಬಾದೇವೀ ಪನ ರಾಹುಲಕುಮಾರೇ ಜಾತೇ ರಾಹುಲಮಾತಾತಿ ಪಞ್ಞಾಯಿತ್ಥ। ಅಯಂ ಭರಿಯಪರಿಚ್ಛೇದೋ।

ವಿಪಸ್ಸೀ ಕಕುಸನ್ಧೋತಿ ಇಮೇ ಪನ ದ್ವೇ ಬೋಧಿಸತ್ತಾ ಪಯುತ್ತಆಜಞ್ಞರಥಮಾರುಯ್ಹ ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನಂ ನಿಕ್ಖಮಿಂಸು। ಸಿಖೀ ಕೋಣಾಗಮನೋತಿ ಇಮೇ ದ್ವೇ ಹತ್ಥಿಕ್ಖನ್ಧವರಗತಾ ಹುತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಮಿಂಸು। ವೇಸ್ಸಭೂ ಸುವಣ್ಣಸಿವಿಕಾಯ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಮಿ। ಕಸ್ಸಪೋ ಉಪರಿಪಾಸಾದೇ ಮಹಾತಲೇ ನಿಸಿನ್ನೋವ ಆನಾಪಾನಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ಝಾನಾ ಉಟ್ಠಾಯ ತಂ ಝಾನಂ ಪಾದಕಂ ಕತ್ವಾ - ''ಪಾಸಾದೋ ಉಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಬೋಧಿಮಣ್ಡೇ ಓತರತೂ''ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಾಸಿ। ಪಾಸಾದೋ ಆಕಾಸೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಬೋಧಿಮಣ್ಡೇ ಓತರಿ। ಮಹಾಪುರಿಸೋಪಿ ತತೋ ಓತರಿತ್ವಾ ಭೂಮಿಯಂ ಠತ್ವಾ - ''ಪಾಸಾದೋ ಯಥಾಠಾನೇಯೇವ ಪತಿಟ್ಠಾತೂ''ತಿ ಚಿನ್ತೇಸಿ। ಸೋ ಯಥಾಠಾನೇ ಪತಿಟ್ಠಾಸಿ। ಮಹಾಪುರಿಸೋಪಿ ಸತ್ತ ದಿವಸಾನಿ ಪಧಾನಮನುಯುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿ। ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪನ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಕಣ್ಟಕಂ ಅಸ್ಸವರಮಾರುಯ್ಹ ನಿಕ್ಖನ್ತೋತಿ। ಅಯಂ ಯಾನಪರಿಚ್ಛೇದೋ।

ವಿಪಸ್ಸಿಸ್ಸ ಪನ ಭಗವತೋ ಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣೇ ಪದೇಸೇ ವಿಹಾರೋ ಪತಿಟ್ಠಾಸಿ, ಸಿಖಿಸ್ಸ ತಿಗಾವುತೇ, ವೇಸ್ಸಭುಸ್ಸ ಅಡ್ಢಯೋಜನೇ, ಕಕುಸನ್ಧಸ್ಸ ಗಾವುತೇ, ಕೋಣಾಗಮನಸ್ಸ ಅಡ್ಢಗಾವುತೇ, ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ವೀಸತಿಉಸಭೇ। ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಗವತೋ ಪಕತಿಮಾನೇನ ಸೋಳಸಕರೀಸೇ, ರಾಜಮಾನೇನ ಅಟ್ಠಕರೀಸೇ ಪದೇಸೇ ವಿಹಾರೋ ಪತಿಟ್ಠಿತೋತಿ। ಅಯಂ ವಿಹಾರಪರಿಚ್ಛೇದೋ।

ವಿಪಸ್ಸಿಸ್ಸ ಪನ ಭಗವತೋ ಏಕರತನಾಯಾಮಾ ವಿದತ್ಥಿವಿತ್ಥಾರಾ ಅಟ್ಠಙ್ಗುಲುಬ್ಬೇಧಾ ಸುವಣ್ಣಿಟ್ಠಕಾ ಕಾರೇತ್ವಾ ಚೂಳಂಸೇನ ಛಾದೇತ್ವಾ ವಿಹಾರಟ್ಠಾನಂ ಕಿಣಿಂಸು। ಸಿಖಿಸ್ಸ ಸುವಣ್ಣಯಟ್ಠಿಫಾಲೇಹಿ ಛಾದೇತ್ವಾ ಕಿಣಿಂಸು। ವೇಸ್ಸಭುಸ್ಸ ಸುವಣ್ಣಹತ್ಥಿಪಾದಾನಿ ಕಾರೇತ್ವಾ ತೇಸಂ ಚೂಳಂಸೇನ ಛಾದೇತ್ವಾ ಕಿಣಿಂಸು। ಕಕುಸನ್ಧಸ್ಸ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಸುವಣ್ಣಿಟ್ಠಕಾಹಿ ಛಾದೇತ್ವಾ ಕಿಣಿಂಸು। ಕೋಣಾಗಮನಸ್ಸ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಸುವಣ್ಣಕಚ್ಛಪೇಹಿ ಛಾದೇತ್ವಾ ಕಿಣಿಂಸು। ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಸುವಣ್ಣಕಟ್ಟೀಹಿಯೇವ ಛಾದೇತ್ವಾ ಕಿಣಿಂಸು। ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಗವತೋ ಸಲಕ್ಖಣಾನಂ ಕಹಾಪಣಾನಂ ಚೂಳಂಸೇನ ಛಾದೇತ್ವಾ ಕಿಣಿಂಸು। ಅಯಂ ವಿಹಾರಭೂಮಿಗ್ಗಹಣಧನಪರಿಚ್ಛೇದೋ।

ತತ್ಥ ವಿಪಸ್ಸಿಸ್ಸ ಭಗವತೋ ತಥಾ ಭೂಮಿಂ ಕಿಣಿತ್ವಾ ವಿಹಾರಂ ಕತ್ವಾ ದಿನ್ನುಪಟ್ಠಾಕೋ **ಪುನಬ್ಬಸುಮಿತ್ತೋ** ನಾಮ ಅಹೋಸಿ, ಸಿಖಿಸ್ಸ **ಸಿರಿವಡ್ಢನೋ** ನಾಮ, ವೇಸ್ಸಭುಸ್ಸ **ಸೋತ್ಥಿಯೋ** ನಾಮ, ಕಕುಸನ್ಧಸ್ಸ **ಅಚ್ಚುತೋ** ನಾಮ, ಕೋಣಾಗಮನಸ್ಸ **ಉಗ್ಗೋ** ನಾಮ, ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ **ಸುಮನೋ** ನಾಮ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಗವತೋ **ಸುದತ್ತೋ** ನಾಮ। ಸಬ್ಬೇ ಚೇತೇ ಗಹಪತಿಮಹಾಸಾಲಾ ಸೇಟ್ಠಿನೋ ಅಹೇಸುನ್ತಿ। ಅಯಂ ಉಪಟ್ಠಾಕಪರಿಚ್ಛೇದೋ ನಾಮ।

ಅಪರಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅವಿಜಹಿತಟ್ಠಾನಾನಿ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ। ಸಬ್ಬಬುದ್ಧಾನಞ್ಹಿ ಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕೋ ಅವಿಜಹಿತೋ, ಏಕಸ್ಮಿಂಯೇವ ಠಾನೇ ಹೋತಿ। ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನಂ ಇಸಿಪತನೇ ಮಿಗದಾಯೇ ಅವಿಜಹಿತಮೇವ ಹೋತಿ। ದೇವೋರೋಹನಕಾಲೇ ಸಙ್ಕಸ್ಸನಗರದ್ವಾರೇ ಪಠಮಪದಗಣ್ಠಿಕಾ ಅವಿಜಹಿತಾವ ಹೋತಿ। ಜೇತವನೇ ಗನ್ಧಕುಟಿಯಾ ಚತ್ತಾರಿ ಮಞ್ಚಪಾದಟ್ಠಾನಾನಿ ಅವಿಜಹಿತಾನೇವ ಹೋನ್ತಿ। ವಿಹಾರೋ ಪನ ಖುದ್ದಕೋಪಿ ಮಹನ್ತೋಪಿ ಹೋತಿ, ವಿಹಾರೋಪಿ ನ ವಿಜಹಿತೋಯೇವ, ನಗರಂ ಪನ ವಿಜಹತಿ। ಯದಾ ನಗರಂ ಪಾಚೀನತೋ ಹೋತಿ, ತದಾ ವಿಹಾರೋ ಪಚ್ಛಿಮತೋ; ಯದಾ ನಗರಂ ದಕ್ಖಿಣತೋ, ತದಾ ವಿಹಾರೋ

ಉತ್ತರತೋ। ಯದಾ ನಗರಂ ಪಚ್ಛಿಮತೋ, ತದಾ ವಿಹಾರೋ ಪಾಚೀನತೋ; ಯದಾ ನಗರಂ ಉತ್ತರತೋ, ತದಾ ವಿಹಾರೋ ದಕ್ಖಿಣತೋ। ಇದಾನಿ ಪನ ನಗರಂ ಉತ್ತರತೋ, ವಿಹಾರೋ ದಕ್ಖಿಣತೋ।

ಸಬ್ಬಬುದ್ಧಾನಞ್ಚ ಆಯುವೇಮತ್ತಂ, ಪಮಾಣವೇಮತ್ತಂ, ಕುಲವೇಮತ್ತಂ, ಪಧಾನವೇಮತ್ತಂ, ರಸ್ಮಿವೇಮತ್ತನ್ತಿ ಪಞ್ಚ ವೇಮತ್ತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। **ಆಯುವೇಮತ್ತಂ** ನಾಮ ಕೇಚಿ ದೀಘಾಯುಕಾ ಹೋನ್ತಿ, ಕೇಚಿ ಅಪ್ಪಾಯುಕಾ। ತಥಾ ಹಿ ದೀಪಙ್ಕರಸ್ಸ ವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸಂ ಆಯುಪ್ಪಮಾಣಂ ಅಹೋಸಿ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಗವತೋ ವಸ್ಸಸತಂ ಆಯುಪ್ಪಮಾಣಂ।

ಪಮಾಣವೇಮತ್ತಂ ನಾಮ ಕೇಚಿ ದೀಘಾ ಹೋನ್ತಿ ಕೇಚಿ ರಸ್ಸಾ। ತಥಾ ಹಿ ದೀಪಙ್ಕರೋ ಅಸೀತಿಹತ್ಥೋ ಅಹೋಸಿ, ಸುಮನೋ ನವುತಿಹತ್ಥೋ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಗವಾ ಅಟ್ಠಾರಸಹತ್ಥೋ।

ಕುಲವೇಮತ್ತಂ ನಾಮ ಕೇಚಿ ಖತ್ತಿಯಕುಲೇ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ, ಕೇಚಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲೇ। **ಪಧಾನವೇಮತ್ತಂ** ನಾಮ ಕೇಸಞ್ಚಿ ಪಧಾನಂ ಇತ್ತರಕಾಲಮೇವ ಹೋತಿ, ಯಥಾ ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಭಗವತೋ। ಕೇಸಞ್ಚಿ ಅದ್ಧನಿಯಂ, ಯಥಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಗವತೋ।

ರಸ್ಮಿವೇಮತ್ತಂ ನಾಮ ಮಙ್ಗಲಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸರೀರರಸ್ಮಿ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಪ್ಪಮಾಣಾ ಅಹೋಸಿ। ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಗವತೋ ಸಮನ್ತಾ ಬ್ಯಾಮಮತ್ತಾ । ತತ್ರ ರಸ್ಮಿವೇಮತ್ತಂ ಅಜ್ಝಾಸಯಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಂ, ಯೋ ಯತ್ತಕಂ ಇಚ್ಛತಿ, ತಸ್ಸ ತತ್ತಕಂ ಸರೀರಪ್ಪಭಾ ಫರತಿ। ಮಙ್ಗಲಸ್ಸ ಪನ ನಿಚ್ಚಮ್ಪಿ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಂ ಫರತೂತಿ ಅಜ್ಝಾಸಯೋ ಅಹೋಸಿ। ಪಟಿವಿದ್ಧಗುಣೇಸು ಪನ ಕಸ್ಸಚಿ ವೇಮತ್ತಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ।

ಅಪರಂ ಅಮ್ಹಾಕಂಯೇವ ಭಗವತೋ ಸಹಜಾತಪರಿಚ್ಛೇದಞ್ಚ ನಕ್ಖತ್ತಪರಿಚ್ಛೇದಞ್ಚ ದೀಪೇಸುಂ। ಸಬ್ಬಞ್ಞುಬೋಧಿಸತ್ತೇನ ಕಿರ ಸದ್ಧಿಂ ರಾಹುಲಮಾತಾ, ಆನನ್ದತ್ಥೇರೋ, ಛನ್ನೋ, ಕಣ್ಡಕೋ, ನಿಧಿಕುಮ್ಭೋ, ಮಹಾಬೋಧಿ, ಕಾಳುದಾಯೀತಿ ಇಮಾನಿ ಸತ್ತ ಸಹಜಾತಾನಿ। ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಚ ಉತ್ತರಾಸಾಳ್ಹನಕ್ಖತ್ತೇನೇವ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಂ ಓಕ್ಕಮಿ, ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನಂ ನಿಕ್ಖಮಿ, ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇಸಿ, ಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಅಕಾಸಿ। ವಿಸಾಖಾನಕ್ಖತ್ತೇನ ಜಾತೋ ಚ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಚ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ ಚ। ಮಾಘನಕ್ಖತ್ತೇನಸ್ಸ ಸಾವಕಸನ್ನಿಪಾತೋ ಚ ಅಹೋಸಿ, ಆಯುಸಙ್ಖಾರೋಸ್ಸಜ್ಜನಞ್ಚ, ಅಸ್ಸಯುಜನಕ್ಖತ್ತೇನ ದೇವೋರೋಹನನ್ತಿ ಏತ್ತಕಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ದೀಪೇತಬ್ಬಂ। ಅಯಂ ಸಮ್ಬಹುಲಪರಿಚ್ಛೇದೋ ನಾಮ।

೧೩. ಇದಾನಿ **ಅಥ ಖೋ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನ**ನ್ತಿಆದೀಸು ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ - "ಆವುಸೋ, ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಸ್ಸ ನಾಮ ಅಯಂ ಗತಿ, ಯದಿದಂ ಚುತಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪಟಿಸನ್ಧಿಆರೋಹನಂ। ಯಂ ಪನ ಇದಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪಚ್ಛಾಮುಖಂ ಞಾಣಂ ಪೇಸೇತ್ವಾ ಚುತಿ ಗನ್ತಬ್ಬಂ, ಇದಂ ಅತಿಗರುಕಂ। ಆಕಾಸೇ ಪದಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ವಿಯ ಭಗವಾ ಕಥೇಸೀ"ತಿ ಅತಿವಿಮ್ಹಯಜಾತಾ ಹುತ್ವಾ - "ಅಚ್ಛರಿಯಂ, ಆವುಸೋ,"ತಿಆದೀನಿ ವತ್ವಾ ಪುನ ಅಪರಮ್ಪಿ ಕಾರಣಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ - "ಯತ್ರ ಹಿ ನಾಮ ತಥಾಗತೋ"ತಿಆದಿಮಾಹಂಸು । ತತ್ಥ **ಯತ್ರ ಹಿ ನಾಮಾ**ತಿ ಅಚ್ಛರಿಯತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ, ಯೋ ನಾಮ ತಥಾಗತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಛಿನ್ನಪಪಞ್ಚೇ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪಪಞ್ಚಾ ನಾಮ ತಣ್ಹಾ ಮಾನೋ ದಿಟ್ಠೀತಿ ಇಮೇ ತಯೋ ಕಿಲೇಸಾ। **ಛಿನ್ನವಟುಮೇ**ತಿ ಏತ್ಥ **ವಟುಮ**ನ್ತಿ ಕುಸಲಾಕುಸಲಕಮ್ಮವಟ್ಟಂ ವುಚ್ಚತಿ। **ಪರಿಯಾದಿನ್ನವಟ್ಟೇ**ತಿ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ, ಪರಿಯಾದಿನ್ನಸಬ್ಬಕಮ್ಮವಟ್ಟೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಬ್ಬದುಕ್ಖವೀತಿವತ್ತೇ**ತಿ ಸಬ್ಬಂ ವಿಪಾಕವಟ್ಟಸಙ್ಖಾತಂ ದುಕ್ಖಂ ವೀತಿವತ್ತೇ । **ಅನುಸ್ಸರಿಸ್ಸತೀ**ತಿ ಇದಂ **ಯತ್ರಾ**ತಿ ನಿಪಾತವಸೇನ ಅನಾಗತವಚನಂ, ಅತ್ಥೋ ಪನೇತ್ಥ ಅತೀತವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಭಗವಾ ಹಿ ತೇ ಬುದ್ಧೇ ಅನುಸ್ಸರಿ, ನ ಇದಾನಿ ಅನುಸ್ಸರಿಸ್ಸತಿ। **ಏವಂಸೀಲಾ**ತಿ ಮಗ್ಗಸೀಲೇನ ಫಲಸೀಲೇನ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಸೀಲೇನ ಏವಂಸೀಲಾ। **ಏವಂಧಮ್ಮಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಸಮಾಧಿಪಕ್ಖಾ ಧಮ್ಮಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ, ಮಗ್ಗಸಮಾಧಿನಾ ಫಲಸಮಾಧಿನಾ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಸಮಾಧಿನಾ, ಏವಂಸಮಾಧಯೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಏವಂಪಞ್ಞಾ**ತಿ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾದಿವಸೇನೇವ ಏವಂಪಞ್ಞಾ। **ಏವಂವಿಹಾರೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಹೇಟ್ಠಾ ಸಮಾಧಿಪಕ್ಖಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಗಹಿತತ್ತಾ

ವಿಹಾರೋ ಗಹಿತೋವ ಪುನ ಕಸ್ಮಾ ಗಹಿತಮೇವ ಗಣ್ಹಾತೀತಿ ಚೇ; ನ ಇದಂ ಗಹಿತಮೇವ, ಇದಞ್ಹಿ ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿದೀಪನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿವಿಹಾರೀ ತೇ ಭಗವನ್ತೋ ಅಹೇಸುನ್ತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ಏವಂವಿಮುತ್ತಾತಿ ಏತ್ಥ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನವಿಮುತ್ತಿ, ತದಙ್ಗವಿಮುತ್ತಿ, ಸಮುಚ್ಛೇದವಿಮುತ್ತಿ, ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿವಿಮುತ್ತಿ, ನಿಸ್ಸರಣವಿಮುತ್ತೀತಿ ಪಞ್ಚವಿಧಾ ವಿಮುತ್ತಿ। ತತ್ಥ ಅಟ್ಠ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಸಯಂ ವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತೇಹಿ ನೀವರಣಾದೀಹಿ ವಿಮುತ್ತತ್ತಾ **ವಿಕ್ಖಮ್ಭನವಿಮುತ್ತೀ**ತಿ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸನಾದಿಕಾ ಸತ್ತಾನುಪಸ್ಸನಾ ಸಯಂ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚನೀಕಙ್ಗವಸೇನ ಪರಿಚ್ಚತ್ತಾಹಿ ನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾದೀಹಿ ವಿಮುತ್ತತ್ತಾ **ತದಙ್ಗವಿಮುತ್ತೀ**ತಿ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಚತ್ತಾರೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗಾ ಸಯಂ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನೇಹಿ ಕಿಲೇಸೇಹಿ ವಿಮುತ್ತತ್ತಾ **ಸಮುಚ್ಛೇದವಿಮುತ್ತೀ**ತಿ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಚತ್ತಾರಿ ಸಾಮಞ್ಞಫಲಾನಿ ಮಗ್ಗಾನುಭಾವೇನ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧನ್ತೇ ಉಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ **ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿವಿಮುತ್ತೀ**ತಿ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ನಿಬ್ಬಾನಂ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸೇಹಿ ನಿಸ್ಸಟತ್ತಾ ಅಪಗತತ್ತಾ ದೂರೇ ಠಿತತ್ತಾ **ನಿಸ್ಸರಣವಿಮುತ್ತೀ**ತಿ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಇತಿ ಇಮಾಸಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ವಿಮುತ್ತೀನಂ ವಸೇನ - "ಏವಂ ವಿಮುತ್ತಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

೧೪. **ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಾ ವುಟ್ಠಿತೋ**ತಿ ಏಕೀಭಾವಾ ವುಟ್ಠಿತೋ।

೧೬. **"ಇತೋ ಸೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ"**ತಿ ಕೋ ಅನುಸನ್ಧಿ? ಇದಞ್ಹಿ ಸುತ್ತಂ - "ತಥಾಗತಸ್ಸೇವೇಸಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮಧಾತು ಸುಪ್ಪಟಿವಿದ್ಧಾ"ತಿ ಚ "ದೇವತಾಪಿ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಏತಮತ್ಥಂ ಆರೋಚೇಸು"ನ್ತಿ ಚ ಇಮೇಹಿ ದ್ವೀಹಿ ಪದೇಹಿ ಆಬದ್ಧಂ। ತತ್ಥ ದೇವತಾರೋಚನಪದಂ ಸುತ್ತನ್ತಪರಿಯೋಸಾನೇ ದೇವಚಾರಿಕಕೋಲಾಹಲಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ವಿಚಾರೇಸ್ಸತಿ । ಧಮ್ಮಧಾತುಪದಾನುಸನ್ಧಿವಸೇನ ಪನ ಅಯಂ ದೇಸನಾ ಆರದ್ಧಾ। ತತ್ಥ **ಖತ್ತಿಯೋ ಜಾತಿಯಾ**ತಿಆದೀನಿ ಏಕಾದಸಪದಾನಿ ನಿದಾನಕಣ್ಡೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ।

ಬೋಧಿಸತ್ತಧಮ್ಮತಾವಣ್ಣನಾ

೧೭. **ಅಥ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಿಪಸ್ಸೀ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ**ತಿಆದೀಸು ಪನ **ವಿಪಸ್ಸೀ**ತಿ ತಸ್ಸ ನಾಮಂ, ತಞ್ಚ ಖೋ ವಿವಿಧೇ ಅತ್ಥೇ ಪಸ್ಸನಕುಸಲತಾಯ ಲದ್ಧಂ। **ಬೋಧಿಸತ್ತೋ**ತಿ ಪಣ್ಡಿತಸತ್ತೋ ಬುಜ್ಝನಕಸತ್ತೋ। ಬೋಧಿಸಙ್ಖಾತೇಸು ವಾ ಚತೂಸು ಮಗ್ಗೇಸು ಸತ್ತೋ ಆಸತ್ತೋ ಲಗ್ಗಮಾನಸೋತಿ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ। **ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಸತೋ**ತಿ ಸತಿಯೇವ। **ಸಮ್ಪಜಾನೋ**ತಿ ಞಾಣಂ। ಸತಿಂ ಸೂಪಟ್ಠಿತಂ ಕತ್ವಾ ಞಾಣೇನ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಂ ಓಕ್ಕಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಓಕ್ಕಮೀ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಚಸ್ಸ ಓಕ್ಕನ್ತಭಾವೋ ಪಾಳಿಯಂ ದಸ್ಸಿತೋ, ನ ಓಕ್ಕಮನಕ್ಕಮೋ। ಸೋ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ಅಟ್ಠಕಥಂ ಆರೂಳ್ಹೋ, ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ವೇದಿತಬ್ಬೋ -

ಸಬ್ಬಬೋಧಿಸತ್ತಾ ಹಿ ಸಮತಿಂಸ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ, ಪಞ್ಚ ಮಹಾಪರಿಚ್ಚಾಗೇ ಪರಿಚ್ಚಜಿತ್ವಾ, ಞಾತತ್ಥಚರಿಯಲೋಕತ್ಥಚರಿಯಬುದ್ಧಚರಿಯಾನಂ ಕೋಟಿಂ ಪತ್ವಾ, ವೇಸ್ಸನ್ತರಸದಿಸೇ ತತಿಯೇ ಅತ್ತಭಾವೇ ಠತ್ವಾ, ಸತ್ತ ಮಹಾದಾನಾನಿ ದತ್ವಾ, ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಂ ಪಥವಿಂ ಕಮ್ಪೇತ್ವಾ, ಕಾಲಙ್ಕತ್ವಾ, ದುತಿಯಚಿತ್ತವಾರೇ ತುಸಿತಭವನೇ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ। ವಿಪಸ್ಸೀ ಬೋಧಿಸತ್ತೋಪಿ ತಥೇವ ಕತ್ವಾ ತುಸಿತಪುರೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ಸಟ್ಠಿಸತಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಾ ಸತ್ತಪಞ್ಞಾಸ ವಸ್ಸಕೋಟಿಯೋ ತತ್ಥ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಅಞ್ಞದಾ ಪನ ದೀಘಾಯುಕದೇವಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಾ ನ ಯಾವತಾಯುಕಂ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ತತ್ಥ ಪಾರಮೀನಂ ದುಪ್ಪೂರಣೀಯತ್ತಾ। ತೇ ಅಧಿಮುತ್ತಿಕಾಲಕಿರಿಯಂ ಕತ್ವಾ ಮನುಸ್ಸಪಥೇಯೇವ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ। ಪಾರಮೀನಂ ಪೂರೇನ್ತೋ ಪನ ಯಥಾ ಇದಾನಿ ಏಕೇನ ಅತ್ತಭಾವೇನ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಉಪನೇತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ಏವಂ ಸಬ್ಬಸೋ ಪೂರಿತತ್ತಾ ತದಾ ವಿಪಸ್ಸೀ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ತತ್ಥ ಯಾವತಾಯುಕಂ ಅಟ್ಠಾಸಿ।

ದೇವತಾನಂ ಪನ - “ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಗಣನಾವಸೇನ ಇದಾನಿ ಸತ್ತಹಿ ದಿವಸೇಹಿ ಚುತಿ ಭವಿಸ್ಸತೀ”ತಿ **ಪಞ್ಚ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಾನಿ** ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ - ಮಾಲಾ ಮಿಲಾಯನ್ತಿ, ವತ್ಥಾನಿ ಕಿಲಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಕಚ್ಛೇಹಿ ಸೇದಾ ಮುಚ್ಚನ್ತಿ, ಕಾಯೇ ದುಬ್ಬಣ್ಣಿಯಂ ಓಕ್ಕಮತಿ, ದೇವೋ ದೇವಾಸನೇ ನ ಸಣ್ಠಾತಿ। ತತ್ಥ **ಮಾಲಾ**ತಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿಗ್ಗಹಣದಿವಸೇ ಪಿಳನ್ಧನಮಾಲಾ , ತಾ ಕಿರ ಸಟ್ಠಿಸತಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಾ ಸತ್ತಪಣ್ಣಾಸ ವಸ್ಸಕೋಟಿಯೋ ಅಮಿಲಾಯಿತ್ವಾ ತದಾ ಮಿಲಾಯನ್ತಿ। ವತ್ಥೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಏತ್ತಕಂ ಪನ ಕಾಲಂ ದೇವಾನಂ ನೇವ ಸೀತಂ ನ ಉಣ್ಹಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಸರೀರಾ ಬಿನ್ದುಬಿನ್ದುವಸೇನ ಸೇದಾ ಮುಚ್ಚನ್ತಿ। ಏತ್ತಕಞ್ಚ ಕಾಲಂ ತೇಸಂ ಸರೀರೇ ಖಣ್ಡಿಚ್ಚಪಾಲಿಚ್ಚಾದಿವಸೇನ ವಿವಣ್ಣತಾ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ದೇವಧೀತಾ ಸೋಳಸವಸ್ಸುದ್ದೇಸಿಕಾ ವಿಯ ಖಾಯನ್ತಿ, ದೇವಪುತ್ತಾ ವೀಸತಿವಸ್ಸುದ್ದೇಸಿಕಾ ವಿಯ ಖಾಯನ್ತಿ, ಮರಣಕಾಲೇ ಪನ ತೇಸಂ ಕಿಲನ್ತರೂಪೋ ಅತ್ತಭಾವೋ ಹೋತಿ। ಏತ್ತಕಞ್ಚ ತೇಸಂ ಕಾಲಂ ದೇವಲೋಕೇ ಉಕ್ಕಣ್ಠಿತಾ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಮರಣಕಾಲೇ ಪನ ನಿಸ್ಸಸನ್ತಿ ವಿಜಮ್ಭನ್ತಿ, ಸಕೇ ಆಸನೇ ನಾಭಿರಮನ್ತಿ।

ಇಮಾನಿ ಪನ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಯಥಾ ಲೋಕೇ ಮಹಾಪುಞ್ಞಾನಂ ರಾಜರಾಜಮಹಾಮತ್ತಾದೀನಂಯೇವ ಉಕ್ಕಾಪಾತಭೂಮಿಚಾಲಚನ್ದಗ್ಗಾಹಾದೀನಿ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ, ನ ಸಬ್ಬೇಸಂ; ಏವಂ ಮಹೇಸಕ್ಖದೇವತಾನಂಯೇವ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ, ನ ಸಬ್ಬೇಸಂ। ಯಥಾ ಚ ಮನುಸ್ಸೇಸು ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಾನಿ ನಕ್ಖತ್ತಪಾಠಕಾದಯೋವ ಜಾನನ್ತಿ, ನ ಸಬ್ಬೇ; ಏವಂ ತಾನಿಪಿ ನ ಸಬ್ಬದೇವತಾ ಜಾನನ್ತಿ, ಪಣ್ಡಿತಾ ಏವ ಪನ ಜಾನನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಯೇ ಮನ್ದೇನ ಕುಸಲಕಮ್ಮೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ ದೇವಪುತ್ತಾ, ತೇ ತೇಸು ಉಪ್ಪನ್ನೇಸು - “ಇದಾನಿ ಕೋ ಜಾನಾತಿ, ‘ಕುಹಿಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಸ್ಸಾಮಾ’ತಿ” ಭಾಯನ್ತಿ। ಯೇ ಮಹಾಪುಞ್ಞಾ, ತೇ “ಅಮ್ಹೇಹಿ ದಿನ್ನಂ ದಾನಂ, ರಕ್ಖಿತಂ ಸೀಲಂ, ಭಾವಿತಂ ಭಾವನಂ ಆಗಮ್ಮ ಉಪರಿ ದೇವಲೋಕೇಸು ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅನುಭವಿಸ್ಸಾಮಾ”ತಿ ನ ಭಾಯನ್ತಿ। ವಿಪಸ್ಸೀ ಬೋಧಿಸತ್ತೋಪಿ ತಾನಿ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಾನಿ ದಿಸ್ವಾ “ಇದಾನಿ ಅನನ್ತರೇ ಅತ್ತಭಾವೇ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ನ ಭಾಯತಿ। ಅಥಸ್ಸ ತೇಸು ನಿಮಿತ್ತೇಸು ಪಾತುಭೂತೇಸು ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳದೇವತಾ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ - “ಮಾರಿಸ, ತುಮ್ಹೇಹಿ ದಸ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇನ್ತೇಹಿ ನ ಸಕ್ಕಸಮ್ಪತ್ತಿಂ, ನ ಮಾರಸಮ್ಪತ್ತಿಂ, ನ ಬ್ರಹ್ಮಸಮ್ಪತ್ತಿಂ, ನ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಪತ್ಥೇನ್ತೇಹಿ ಪೂರಿತಾ, ಲೋಕನಿತ್ಥರಣತ್ಥಾಯ ಪನ ಬುದ್ಧತ್ತಂ ಪತ್ಥಯಮಾನೇಹಿ ಪೂರಿತಾ। ಸೋ ವೋ, ಇದಾನಿ ಕಾಲೋ, ಮಾರಿಸ, ಬುದ್ಧತ್ತಾಯ, ಸಮಯೋ, ಮಾರಿಸ, ಬುದ್ಧತ್ತಾಯಾ”ತಿ ಯಾಚನ್ತಿ।

ಅಥ ಮಹಾಸತ್ತೋ ತಾಸಂ ದೇವತಾನಂ ಪಟಿಞ್ಞಂ ಅದತ್ವಾವ ಕಾಲದೀಪದೇಸಕುಲಜನೇತ್ತಿಆಯುಪರಿಚ್ಛೇದವಸೇನ ಪಞ್ಚಮಹಾವಿಲೋಕನಂ ನಾಮ ವಿಲೋಕೇಸಿ। ತತ್ಥ “ಕಾಲೋ ನು ಖೋ, ನ ಕಾಲೋ”ತಿ ಪಠಮಂ ಕಾಲಂ ವಿಲೋಕೇಸಿ। ತತ್ಥ ವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸತೋ ಉದ್ಧಂ ವಡ್ಢಿತಆಯುಕಾಲೋ ಕಾಲೋ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ತದಾ ಹಿ ಸತ್ತಾನಂ ಜಾತಿಜರಾಮರಣಾನಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ, ಬುದ್ಧಾನಞ್ಚ ಧಮ್ಮದೇಸನಾ ನಾಮ ತಿಲಕ್ಖಣಮುತ್ತಾ ನತ್ಥಿ। ತೇ ತೇಸಂ - “ಅನಿಚ್ಚಂ ದುಕ್ಖಮನತ್ತಾ”ತಿ ಕಥೇನ್ತಾನಂ - “ಕಿಂ ನಾಮೇತಂ ಕಥೇನ್ತೀ”ತಿ ನೇವ ಸೋತುಂ, ನ ಸದ್ದಹಿತುಂ ಮಞ್ಞನ್ತಿ, ತತೋ ಅಭಿಸಮಯೋ ನ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಅಸತಿ ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕಂ ಸಾಸನಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸೋ ಅಕಾಲೋ। ವಸ್ಸಸತತೋ ಊನಆಯುಕಾಲೋಪಿ ಕಾಲೋ ನ ಹೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ತದಾ ಹಿ ಸತ್ತಾ ಉಸ್ಸನ್ನಕಿಲೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ, ಉಸ್ಸನ್ನಕಿಲೇಸಾನಞ್ಚ ದಿನ್ನೋ ಓವಾದೋ ಓವಾದಟ್ಠಾನೇ ನ ತಿಟ್ಠತಿ, ಉದಕೇ ದಣ್ಡರಾಜಿ ವಿಯ ಖಿಪ್ಪಂ ವಿಗಚ್ಛತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸೋಪಿ ಅಕಾಲೋವ। ವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಹೇಟ್ಠಾ, ವಸ್ಸಸತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಉದ್ಧಂ ಆಯುಕಾಲೋ ಕಾಲೋ ನಾಮ, ತದಾ ಚ ಅಸೀತಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾಯುಕಾ ಮನುಸ್ಸಾ। ಅಥ ಮಹಾಸತ್ತೋ - “ನಿಬ್ಬತ್ತಿತಬ್ಬಕಾಲೋ”ತಿ ಕಾಲಂ ಪಸ್ಸಿ।

ತತೋ ದೀಪಂ ವಿಲೋಕೇನ್ತೋ ಸಪರಿವಾರೇ ಚತ್ತಾರೋ ದೀಪೇ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ - “ತೀಸು ದೀಪೇಸು ಬುದ್ಧಾ ನ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ, ಜಮ್ಬುದೀಪೇಯೇವ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತೀ”ತಿ ದೀಪಂ ಪಸ್ಸಿ।

ತತೋ - “ಜಮ್ಬುದೀಪೋ ನಾಮ ಮಹಾ, ದಸಯೋಜನಸಹಸ್ಸಪರಿಮಾಣೋ, ಕತರಸ್ಮಿಂ ನು ಖೋ ಪದೇಸೇ ಬುದ್ಧಾ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತೀ”ತಿ ದೇಸಂ ವಿಲೋಕೇನ್ತೋ ಮಜ್ಝಿಮದೇಸಂ ಪಸ್ಸಿ। ಮಜ್ಝಿಮದೇಸೋ ನಾಮ - “ಪುರತ್ಥಿಮಾಯ ದಿಸಾಯ ಗಜಙ್ಗಲಂ

ನಾಮ ನಿಗಮೋ"ತಿಆದಿನಾ (ಮಹಾವ॰ ೨೫೯) ನಯೇನ ವಿನಯೇ ವುತ್ತೋವ। ಸೋ ಆಯಾಮತೋ ತೀಣಿ ಯೋಜನಸತಾನಿ, ವಿತ್ಥಾರತೋ ಅಡ್ಢತೇಯ್ಯಾನಿ, ಪರಿಕ್ಖೇಪತೋ ನವಯೋಜನಸತಾನೀತಿ। ಏತಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಪದೇಸೇ ಬುದ್ಧಾ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ ಅಸೀತಿ ಮಹಾಸಾವಕಾ ಚಕ್ಕವತ್ತಿರಾಜಾನೋ ಅಞ್ಞೇ ಚ ಮಹೇಸಕ್ಖಾ ಖತ್ತಿಯಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಹಪತಿಮಹಾಸಾಲಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಇದಞ್ಚೇತ್ಥ ಬನ್ಧುಮತೀ ನಾಮ ನಗರಂ, ತತ್ಥ ಮಯಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತಬ್ಬನ್ತಿ ನಿಟ್ಠಂ ಅಗಮಾಸಿ।

ತತೋ ಕುಲಂ ವಿಲೋಕೇನ್ತೋ - "ಬುದ್ಧಾ ನಾಮ ಲೋಕಸಮ್ಮತೇ ಕುಲೇ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ। ಇದಾನಿ ಚ ಖತ್ತಿಯಕುಲಂ ಲೋಕಸಮ್ಮತಂ, ತತ್ಥ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಸ್ಸಾಮಿ, ಬನ್ಧುಮಾ ನಾಮ ಮೇ ರಾಜಾ ಪಿತಾ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಕುಲಂ ಪಸ್ಸಿ।

ತತೋ ಮಾತರಂ ವಿಲೋಕೇನ್ತೋ - "ಬುದ್ಧಮಾತಾ ನಾಮ ಲೋಲಾ ಸುರಾಧುತ್ತಾ ನ ಹೋತಿ, ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಂ ಪೂರಿತಪಾರಮೀ, ಜಾತಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅಖಣ್ಡಪಞ್ಚಸೀಲಾ ಹೋತಿ, ಅಯಞ್ಚ ಬನ್ಧುಮತೀ ನಾಮ ದೇವೀ ಈದಿಸಾ, ಅಯಂ ಮೇ ಮಾತಾ ಭವಿಸ್ಸತಿ , "ಕಿತ್ತಕಂ ಪನಸ್ಸಾ ಆಯೂ"ತಿ ಆವಜ್ಜನ್ತೋ "ದಸನ್ನಂ ಮಾಸಾನಂ ಉಪರಿ ಸತ್ತ ದಿವಸಾನೀ"ತಿ ಪಸ್ಸಿ।

ಇತಿ ಇಮಂ ಪಞ್ಚಮಹಾವಿಲೋಕನಂ ವಿಲೋಕೇತ್ವಾ "ಕಾಲೋ, ಮೇ ಮಾರಿಸಾ, ಬುದ್ಧಭಾವಾಯಾ"ತಿ ದೇವತಾನಂ ಸಙ್ಗಹಂ ಕರೋನ್ತೋ ಪಟಿಞ್ಞಂ ದತ್ವಾ - "ಗಚ್ಛಥ, ತುಮ್ಹೇ"ತಿ ತಾ ದೇವತಾ ಉಯ್ಯೋಜೇತ್ವಾ ತುಸಿತದೇವತಾಹಿ ಪರಿವುತೋ ತುಸಿತಪುರೇ ನನ್ದನವನಂ ಪಾವಿಸಿ। ಸಬ್ಬದೇವಲೋಕೇಸು ಹಿ ನನ್ದನವನಂ ಅತ್ಥಿಯೇವ। ತತ್ರ ನಂ ದೇವತಾ ಇತೋ ಚುತೋ ಸುಗತಿಂ ಗಚ್ಛಾತಿ ಪುಬ್ಬೇಕತಕುಸಲಕಮ್ಮೋಕಾಸಂ ಸಾರಯಮಾನಾ ವಿಚರನ್ತಿ। ಸೋ ಏವಂ ದೇವತಾಹಿ ಕುಸಲಂ ಸಾರಯಮಾನಾಹಿ ಪರಿವುತೋ ತತ್ಥ ವಿಚರನ್ತೋಯೇವ ಚವಿ।

ಏವಂ ಚುತೋ ಚ 'ಚವಾಮೀ'ತಿ ಜಾನಾತಿ, ಚುತಿಚಿತ್ತಂ ನ ಜಾನಾತಿ। ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗಹೇತ್ವಾಪಿ ಜಾನಾತಿ, ಪಟಿಸನ್ಧಿಚಿತ್ತಮೇವ ನ ಜಾನಾತಿ। "ಇಮಸ್ಮಿಂ ಮೇ ಠಾನೇ ಪಟಿಸನ್ಧಿ ಗಹಿತಾ"ತಿ ಏವಂ ಪನ ಜಾನಾತಿ। ಕೇಚಿ ಪನ ಥೇರಾ - "ಆವಜ್ಜನಪರಿಯಾಯೋ ನಾಮ ಲದ್ಧುಂ ವಟ್ಟತಿ, ದುತಿಯತತಿಯಚಿತ್ತವಾರೇ ಏವ ಜಾನಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ತಿಪಿಟಕಮಹಾಸೀವತ್ಥೇರೋ ಪನ ಆಹ - "ಮಹಾಸತ್ತಾನಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿ ನ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಸದಿಸಾ, ಕೋಟಿಪ್ಪತ್ತಂ ಪನ ತೇಸಂ ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ತೇನೇವ ಚಿತ್ತೇನ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಞಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ, ತಸ್ಮಾ ಚುತಿಚಿತ್ತಂ ನ ಜಾನಾತಿ। ಚುತಿಕ್ಖಣೇಪಿ 'ಚವಾಮೀ'ತಿ ಜಾನಾತಿ। ಪಟಿಸನ್ಧಿಚಿತ್ತಂ ನ ಜಾನಾತಿ। 'ಅಸುಕಸ್ಮಿಂ ಮೇ ಠಾನೇ ಪಟಿಸನ್ಧಿ ಗಹಿತಾ'ತಿ ಜಾನಾತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತು ಕಮ್ಪತೀ"ತಿ। ಏವಂ ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಂ ಓಕ್ಕಮನ್ತೋ ಪನ ಏಕೂನವೀಸತಿಯಾ ಪಟಿಸನ್ಧಿಚಿತ್ತೇಸು ಮೇತ್ತಾಪುಬ್ಬಭಾಗಸ್ಸ ಸೋಮನಸ್ಸಸಹಗತಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಅಸಙ್ಖಾರಿಕಕುಸಲಚಿತ್ತಸ್ಸ ಸದಿಸಮಹಾವಿಪಾಕಚಿತ್ತೇನ ಪಟಿಸನ್ಧಿ ಗಣ್ಹಿ। ಮಹಾಸೀವತ್ಥೇರೋ ಪನ ಉಪೇಕ್ಖಾಸಹಗತೇನಾತಿ ಆಹ। ಯಥಾ ಚ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಗವಾ, ಏವಂ ಸೋಪಿ ಆಸಾಳ್ಹೀಪುಣ್ಣಮಾಯಂ ಉತ್ತರಾಸಾಳ್ಹನಕ್ಖತ್ತೇನೇವ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ।

ತದಾ ಕಿರ ಪುರೇ ಪುಣ್ಣಮಾಯ ಸತ್ತಮದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ವಿಗತಸುರಾಪಾನಂ ಮಾಲಾಗನ್ಧಾದಿವಿಭೂತಿಸಮ್ಪನ್ನಂ ನಕ್ಖತ್ತಕೀಳಂ ಅನುಭವಮಾನಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಮಾತಾ ಸತ್ತಮೇ ದಿವಸೇ ಪಾತೋ ಉಟ್ಠಾಯ ಗನ್ಧೋದಕೇನ ನಹಾಯಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಾಲಙ್ಕಾರವಿಭೂಸಿತಾ ವರಭೋಜನಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಉಪೋಸಥಙ್ಗಾನಿ ಅಧಿಟ್ಠಾಯ ಸಿರಿಗಬ್ಭಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಸಿರಿಸಯನೇ ನಿಪನ್ನಾ ನಿದ್ದಂ ಓಕ್ಕಮಮಾನಾ ಇದಂ ಸುಪಿನಂ ಅದ್ದಸ - "ಚತ್ತಾರೋ ಕಿರ ನಂ ಮಹಾರಾಜಾನೋ ಸಯನೇನೇವ ಸದ್ಧಿಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಅನೋತತ್ತದಹಂ ನೇತ್ವಾ ನಹಾಪೇತ್ವಾ ದಿಬ್ಬವತ್ಥಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ದಿಬ್ಬಗನ್ಧೇಹಿ ವಿಲಿಮ್ಪೇತ್ವಾ ದಿಬ್ಬಪುಪ್ಫಾನಿ ಪಿಳನ್ಧಿತ್ವಾ, ತತೋ ಅವಿದೂರೇ ರಜತಪಬ್ಬತೋ, ತಸ್ಸ ಅನ್ತೋ ಕನಕವಿಮಾನಂ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಪಾಚೀನತೋ ಸೀಸಂ ಕತ್ವಾ ನಿಪಜ್ಜಾಪೇಸುಂ। ಅಥ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಸೇತವರವಾರಣೋ ಹುತ್ವಾ ತತೋ ಅವಿದೂರೇ ಏಕೋ ಸುವಣ್ಣಪಬ್ಬತೋ, ತತ್ಥ ಚರಿತ್ವಾ ತತೋ ಓರುಯ್ಹ

ರಜತಪಬ್ಬತಂ ಅಭಿರುಹಿತ್ವಾ ಕನಕವಿಮಾನಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಮಾತರಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣಪಸ್ಸಂ ಫಾಲೇತ್ವಾ ಕುಚ್ಛಿಂ ಪವಿಟ್ಠಸದಿಸೋ ಅಹೋಸಿ"।

ಅಥ ಪಬುದ್ಧಾ ದೇವೀ ತಂ ಸುಪಿನಂ ರಞ್ಞೋ ಆರೋಚೇಸಿ। ರಾಜಾ ವಿಭಾತಾಯ ರತ್ತಿಯಾ ಚತುಸಟ್ಠಿಮತ್ತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪಾಮೋಕ್ಖೇ ಪಕ್ಕೋಸಾಪೇತ್ವಾ ಹರಿತೂಪಲಿತ್ತಾಯ ಲಾಜಾದೀಹಿ ಕತಮಙ್ಗಲಸಕ್ಕಾರಾಯ ಭೂಮಿಯಾ ಮಹಾರಹಾನಿ ಆಸನಾನಿ ಪಞ್ಞಪೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ನಿಸಿನ್ನಾನಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಸಪ್ಪಿಮಧುಸಕ್ಕರಾಭಿಸಙ್ಖತಸ್ಸ ವರಪಾಯಾಸಸ್ಸ ಸುವಣ್ಣರಜತಪಾತಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ಸುವಣ್ಣರಜತಪಾತೀಹೇವ ಪಟಿಕುಜ್ಜಿತ್ವಾ ಅದಾಸಿ, ಅಞ್ಞೇಹಿ ಚ ಅಹತವತ್ಥಕಪಿಲಗಾವೀದಾನಾದೀಹಿ ನೇಸಂ ಸನ್ತಪ್ಪೇಸಿ। ಅಥ ನೇಸಂ ಸಬ್ಬಕಾಮಸನ್ತಪ್ಪಿತಾನಂ ತಂ ಸುಪಿನಂ ಆರೋಚೇತ್ವಾ - "ಕಿಂ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಆಹಂಸು - "ಮಾ ಚಿನ್ತಯಿ, ಮಹಾರಾಜ, ದೇವಿಯಾ ತೇ ಕುಚ್ಛಿಮ್ಹಿ ಗಬ್ಭೋ ಪತಿಟ್ಠಿತೋ, ಸೋ ಚ ಖೋ ಪುರಿಸಗಬ್ಭೋ ನ ಇತ್ಥಿಗಬ್ಭೋ, ಪುತ್ತೋ ತೇ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ಸೋ ಸಚೇ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸಿಸ್ಸತಿ, ರಾಜಾ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ। ಸಚೇ ಅಗಾರಾ ನಿಕ್ಖಮ್ಮ ಪಬ್ಬಜಿಸ್ಸತಿ, ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಲೋಕೇ ವಿವಟ್ಟಚ್ಛದೋ"ತಿ। ಅಯಂ ತಾವ - "ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಂ ಓಕ್ಕಮೀ"ತಿ ಏತ್ಥ ವಣ್ಣನಾಕ್ಕಮೋ।

ಅಯಮೇತ್ಥ ಧಮ್ಮತಾತಿ ಅಯಂ ಏತ್ಥ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಓಕ್ಕಮನೇ ಧಮ್ಮತಾ, ಅಯಂ ಸಭಾವೋ, ಅಯಂ ನಿಯಾಮೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ನಿಯಾಮೋ** ಚ ನಾಮೇಸ ಕಮ್ಮನಿಯಾಮೋ, ಉತುನಿಯಾಮೋ, ಬೀಜನಿಯಾಮೋ, ಚಿತ್ತನಿಯಾಮೋ, ಧಮ್ಮನಿಯಾಮೋತಿ ಪಞ್ಚವಿಧೋ (ಧ॰ ಸ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೪೯೮)।

ತತ್ಥ ಕುಸಲಸ್ಸ ಇಟ್ಠವಿಪಾಕದಾನಂ, ಅಕುಸಲಸ್ಸ ಅನಿಟ್ಠವಿಪಾಕದಾನನ್ತಿ ಅಯಂ **ಕಮ್ಮನಿಯಾಮೋ**। ತಸ್ಸ ದೀಪನತ್ಥಂ - "ನ ಅನ್ತಲಿಕ್ಖೇ"ತಿ (ಖು॰ ಪಾ॰ ೧೨೭) ಗಾಥಾಯ ವತ್ಥೂನಿ ವತ್ತಬ್ಬಾನಿ। ಅಪಿಚ ಏಕಾ ಕಿರ ಇತ್ಥೀ ಸಾಮಿಕೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಭಣ್ಡಿತ್ವಾ ಉಬ್ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಮರಿತುಕಾಮಾ ರಜ್ಜುಪಾಸೇ ಗೀವಂ ಪವೇಸೇಸಿ। ಅಞ್ಞತರೋ ಪುರಿಸೋ ವಾಸಿಂ ನಿಸೇನ್ತೋ ತಂ ಇತ್ಥಿಕಮ್ಮಂ ದಿಸ್ವಾ ರಜ್ಜುಂ ಛಿನ್ದಿತುಕಾಮೋ - "ಮಾ ಭಾಯಿ, ಮಾ ಭಾಯೀ"ತಿ ತಂ ಸಮಸ್ಸಾಸೇನ್ತೋ ಉಪಧಾವಿ। ರಜ್ಜು ಆಸೀವಿಸೋ ಹುತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಸೋ ಭೀತೋ ಪಲಾಯಿ। ಇತರಾ ತತ್ಥೇವ ಮರಿ। ಏವಮಾದೀನಿ ಚೇತ್ಥ ವತ್ಥೂನಿ ದಸ್ಸೇತಬ್ಬಾನಿ।

ತೇಸು ತೇಸು ಜನಪದೇಸು ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಏಕಪ್ಪಹಾರೇನೇವ ರುಕ್ಖಾನಂ ಪುಪ್ಫಫಲಗಹಣಾದೀನಿ, ವಾತಸ್ಸ ವಾಯನಂ ಅವಾಯನಂ, ಆತಪಸ್ಸ ತಿಕ್ಖತಾ ಮನ್ದತಾ, ದೇವಸ್ಸ ವಸ್ಸನಂ ಅವಸ್ಸನಂ, ಪದುಮಾನಂ ದಿವಾ ವಿಕಸನಂ ರತ್ತಿಂ ಮಿಲಾಯನನ್ತಿ ಏವಮಾದಿ **ಉತುನಿಯಾಮೋ**।

ಯಂ ಪನೇತಂ ಸಾಲಿಬೀಜತೋ ಸಾಲಿಫಲಮೇವ, ಮಧುರತೋ ಮಧುರಸಂಯೇವ, ತಿತ್ತತೋ ತಿತ್ತರಸಂಯೇವ ಫಲಂ ಹೋತಿ, ಅಯಂ **ಬೀಜನಿಯಾಮೋ**।

ಪುರಿಮಾ ಪುರಿಮಾ ಚಿತ್ತಚೇತಸಿಕಾ ಧಮ್ಮಾ ಪಚ್ಛಿಮಾನಂ ಪಚ್ಛಿಮಾನಂ ಚಿತ್ತಚೇತಸಿಕಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಉಪನಿಸ್ಸಯಪಚ್ಚಯೇನ ಪಚ್ಚಯೋತಿ ಏವಂ ಯದೇತಂ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಾದೀನಂ ಅನನ್ತರಾ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನಾದೀನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತನಂ, ಅಯಂ **ಚಿತ್ತನಿಯಾಮೋ**।

ಯಾ ಪನೇಸಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಾನಂ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಓಕ್ಕಮನಾದೀಸು ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಕಮ್ಪನಾದೀನಂ ಪವತ್ತಿ, ಅಯಂ **ಧಮ್ಮನಿಯಾಮೋ** ನಾಮ। ತೇಸು ಇಧ ಧಮ್ಮನಿಯಾಮೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ತಸ್ಮಾ ತಮೇವತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಧಮ್ಮತಾ ಏಸಾ ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

೧೮. ತತ್ಥ **ಕುಚ್ಛಿಂ ಓಕ್ಕಮತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಕುಚ್ಛಿಂ ಓಕ್ಕನ್ತೋ ಹೋತೀತಿ ಅಯಮೇವತ್ಥೋ । ಓಕ್ಕನ್ತೇ ಹಿ ತಸ್ಮಿಂ ಏವಂ ಹೋತಿ, ನ ಓಕ್ಕಮಮಾನೇ। **ಅಪ್ಪಮಾಣೋ**ತಿ ವುಡ್ಢಿಪ್ಪಮಾಣೋ, ವಿಪುಲೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉಳಾರೋ**ತಿ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। ಉಳಾರಾನಿ ಉಳಾರಾನಿ ಖಾದನೀಯಾನಿ ಖಾದನ್ತೀತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೬೬) ಹಿ ಮಧುರಂ ಉಳಾರನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಉಳಾರಾಯ ಖಲು ಭವಂ ವಚ್ಛಾಯನೋ ಸಮಣಂ ಗೋತಮಂ ಪಸಂಸಾಯ ಪಸಂಸತೀತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೮೮) ಸೇಟ್ಠಂ ಉಳಾರನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಇಧ ಪನ ವಿಪುಲಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। **ದೇವಾನಂ ದೇವಾನುಭಾವ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ದೇವಾನಂ ಅಯಮಾನುಭಾವೋ ನಿವತ್ಥವತ್ಥಸ್ಸ ಪಭಾ ದ್ವಾದಸಯೋಜನಾನಿ ಫರತಿ, ತಥಾ ಸರೀರಸ್ಸ, ತಥಾ ಅಲಙ್ಕಾರಸ್ಸ, ತಥಾ ವಿಮಾನಸ್ಸ, ತಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಲೋಕನ್ತರಿಕಾತಿ ತಿಣ್ಣಂ ತಿಣ್ಣಂ ಚಕ್ಕವಾಳಾನಂ ಅನ್ತರಾ ಏಕೇಕೋ ಲೋಕನ್ತರಿಕೋ ಹೋತಿ, ತಿಣ್ಣಂ ಸಕಟಚಕ್ಕಾನಂ ವಾ ತಿಣ್ಣಂ ಪತ್ತಾನಂ ವಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಆಹಚ್ಚ ಠಪಿತಾನಂ ಮಜ್ಝೇ ಓಕಾಸೋ ವಿಯ। ಸೋ ಪನ ಲೋಕನ್ತರಿಕನಿರಯೋ ಪರಿಮಾಣತೋ ಅಟ್ಠಯೋಜನಸಹಸ್ಸೋ ಹೋತಿ। **ಅಘಾ**ತಿ ನಿಚ್ಚವಿವಟಾ। **ಅಸಂವುತಾ**ತಿ ಹೇಟ್ಠಾಪಿ ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಾ। **ಅನ್ಧಕಾರಾ**ತಿ ತಮಭೂತಾ। **ಅನ್ಧಕಾರತಿಮಿಸಾ**ತಿ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣುಪ್ಪತ್ತಿನಿವಾರಣತೋ ಅನ್ಧಭಾವಕರಣತಿಮಿಸೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ। ತತ್ಥ ಕಿರ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಂ ನ ಜಾಯತಿ। **ಏವಂಮಹಿದ್ಧಿಕಾ**ತಿ ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾ ಕಿರ ಏಕಪ್ಪಹಾರೇನೇವ ತೀಸು ದೀಪೇಸು ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ, ಏವಂ ಮಹಿದ್ಧಿಕಾ। ಏಕೇಕಾಯ ದಿಸಾಯ ನವ ನವ ಯೋಜನಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅನ್ಧಕಾರಂ ವಿಧಮಿತ್ವಾ ಆಲೋಕಂ ದಸ್ಸೇನ್ತಿ, **ಏವಂಮಹಾನುಭಾವಾ**। **ಆಭಾಯ ನಾನುಭೋನ್ತೀ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಪಭಾಯ ನಪ್ಪಹೋನ್ತಿ। ತೇ ಕಿರ ಚಕ್ಕವಾಳಪಬ್ಬತಸ್ಸ ವೇಮಜ್ಝೇನ ವಿಚರನ್ತಿ, ಚಕ್ಕವಾಳಪಬ್ಬತಞ್ಚ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಲೋಕನ್ತರಿಕನಿರಯಾ। ತಸ್ಮಾ ತೇ ತತ್ಥ ಆಭಾಯ ನಪ್ಪಹೋನ್ತಿ।

ಯೇಪಿ ತತ್ಥ ಸತ್ತಾತಿ ಯೇಪಿ ತಸ್ಮಿಂ ಲೋಕನ್ತರಿಕಮಹಾನಿರಯೇ ಸತ್ತಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ। ಕಿಂ ಪನ ಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ತತ್ಥ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ। ಭಾರಿಯಂ ದಾರುಣಂ ಮಾತಾಪಿತೂನಂ ಧಮ್ಮಿಕಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಞ್ಚ ಉಪರಿ ಅಪರಾಧಂ, ಅಞ್ಞಞ್ಚ ದಿವಸೇ ದಿವಸೇ ಪಾಣವಧಾದಿಸಾಹಸಿಕಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತಮ್ಬಪಣ್ಣಿದೀಪೇ ಅಭಯಚೋರನಾಗಚೋರಾದಯೋ ವಿಯ। ತೇಸಂ ಅತ್ತಭಾವೋ ತಿಗಾವುತಿಕೋ ಹೋತಿ, ವಗ್ಗುಲೀನಂ ವಿಯ ದೀಘನಖಾ ಹೋನ್ತಿ। ತೇ ರುಕ್ಖೇ ವಗ್ಗುಲಿಯೋ ವಿಯ ನಖೇಹಿ ಚಕ್ಕವಾಳಪಬ್ಬತೇ ಲಗ್ಗನ್ತಿ। ಯದಾ ಸಂಸಪ್ಪನ್ತಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸ ಹತ್ಥಪಾಸಂ ಗತಾ ಹೋನ್ತಿ, ಅಥ "ಭಕ್ಖೋ ನೋ ಲದ್ಧೋ"ತಿ ಮಞ್ಞಮಾನಾ ತತ್ಥ ವಾವಟಾ ವಿಪರಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಲೋಕಸನ್ಧಾರಕಉದಕೇ ಪತನ್ತಿ, ವಾತೇ ಪಹರನ್ತೇಪಿ ಮಧುಕಫಲಾನಿ ವಿಯ ಛಿಜ್ಜಿತ್ವಾ ಉದಕೇ ಪತನ್ತಿ, ಪತಿತಮತ್ತಾವ ಅಚ್ಚನ್ತಖಾರೇ ಉದಕೇ ಪಿಟ್ಠಪಿಣ್ಡಿ ವಿಯ ವಿಲೀಯನ್ತಿ।

ಅಞ್ಞೇಪಿ ಕಿರ ಭೋ ಸನ್ತಿ ಸತ್ತಾತಿ ಭೋ ಯಥಾ ಮಯಂ ಮಹಾದುಕ್ಖಂ ಅನುಭವಾಮ, ಏವಂ ಅಞ್ಞೇ ಕಿರ ಸತ್ತಾಪಿ ಇಮಂ ದುಕ್ಖಮನುಭವನತ್ಥಾಯ ಇಧೂಪಪನ್ನಾತಿ ತಂ ದಿವಸಂ ಪಸ್ಸನ್ತಿ। ಅಯಂ ಪನ ಓಭಾಸೋ ಏಕಯಾಗುಪಾನಮತ್ತಮ್ಪಿ ನ ತಿಟ್ಠತಿ, ಅಚ್ಛರಾಸಙ್ಘಾಟಮತ್ತಮೇವ ವಿಜ್ಜೋಭಾಸೋ ವಿಯ ನಿಚ್ಛರಿತ್ವಾ – "ಕಿಂ ಇದ"ನ್ತಿ ಭಣನ್ತಾನಂಯೇವ ಅನ್ತರಧಾಯತಿ। **ಸಙ್ಕಮ್ಪತೀ**ತಿ ಸಮನ್ತತೋ ಕಮ್ಪತಿ। ಇತರದ್ವಯಂ ಪುರಿಮಪದಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। ಪುನ **ಅಪ್ಪಮಾಣೋ ಚಾ**ತಿಆದಿ ನಿಗಮನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ।

೧೯. **ಚತ್ತಾರೋ ನಂ ದೇವಪುತ್ತಾ ಚಾತುದ್ದಿಸಂ ರಕ್ಖಾಯ ಉಪಗಚ್ಛನ್ತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಚತ್ತಾರೋ**ತಿ ಚತುನ್ನಂ ಮಹಾರಾಜಾನಂ ವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ಪನ ಚತ್ತಾರೋ ಚತ್ತಾರೋ ಕತ್ವಾ ಚತ್ತಾಲೀಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಚಕ್ಕವಾಳೇ ಮಹಾರಾಜಾನೋ ಖಗ್ಗಹತ್ಥಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಆರಕ್ಖತ್ಥಾಯ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ಸಿರಿಗಬ್ಭಂ ಪವಿಟ್ಠಾ, ಇತರೇ ಗಬ್ಭದ್ವಾರತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅವರುದ್ಧಕೇ ಪಂಸುಪಿಸಾಚಕಾದಿಯಕ್ಖಗಣೇ ಪಟಿಕ್ಕಮಾಪೇತ್ವಾ ಯಾವ ಚಕ್ಕವಾಳಾ ಆರಕ್ಖಂ ಗಣ್ಹಿಂಸು।

ಕಿಮತ್ಥಾಯ ಪನಾಯಂ ರಕ್ಖಾ? ನನು ಪಟಿಸನ್ಧಿಕ್ಖಣೇ ಕಲಲಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಚೇಪಿ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಮಾರಾ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಸಿನೇರುಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ವಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಮಾತುಯಾ ವಾ ಅನ್ತರಾಯಕರಣತ್ಥಂ ಆಗಚ್ಛೇಯ್ಯುಂ, ಸಬ್ಬೇ ಅನ್ತರಾವ ಅನ್ತರಧಾಯೇಯ್ಯುಂ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ ಭಗವತಾ ರುಹಿರುಪ್ಪಾದವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ – "ಅಟ್ಠಾನಮೇತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ,

ಅನವಕಾಸೋ, ಯಂ ಪರುಪಕ್ಕಮೇನ ತಥಾಗತಂ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇಯ್ಯ। ಅನುಪಕ್ಕಮೇನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಾಗತಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯನ್ತಿ। ಗಚ್ಛಥ, ತುಮ್ಹೇ ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಥಾವಿಹಾರಂ, ಅರಕ್ಖಿಯಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ ತಥಾಗತಾ"ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೩೪೧)। ಏವಮೇವ, ತೇನ ಪರುಪಕ್ಕಮೇನ ನ ತೇಸಂ ಜೀವಿತನ್ತರಾಯೋ ಅತ್ಥಿ, ಸನ್ತಿ ಖೋ ಪನ ಅಮನುಸ್ಸಾ ವಿರೂಪಾ ದುದ್ದಸಿಕಾ ಭೇರವರೂಪಾ ಮಿಗಪಕ್ಖಿನೋ, ಯೇಸಂ ರೂಪಂ ವಾ ದಿಸ್ವಾ ಸದ್ದಂ ವಾ ಸುತ್ವಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಮಾತು ಭಯಂ ವಾ ಸನ್ತಾಸೋ ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ತೇಸಂ ನಿವಾರಣತ್ಥಾಯ ರಕ್ಖಂ ಅಗ್ಗಹೇಸುಂ। ಅಪಿಚ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಪುಞ್ಞತೇಜೇನ ಸಞ್ಜಾತಗಾರವಾ ಅತ್ತನೋ ಗಾರವಚೋದಿತಾಪಿ ತೇ ಏವಮಕಂಸು।

ಕಿಂ ಪನ ತೇ ಅನ್ತೋಗಬ್ಭಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಠಿತಾ ಚತ್ತಾರೋ ಮಹಾರಾಜಾನೋ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಮಾತುಯಾ ಅತ್ತಾನಂ ದಸ್ಸೇನ್ತಿ, ನ ದಸ್ಸೇನ್ತೀತಿ? ನಹಾನಮಣ್ಡನಭೋಜನಾದಿಸರೀರಕಿಚ್ಚಕಾಲೇ ನ ದಸ್ಸೇನ್ತಿ, ಸಿರಿಗಬ್ಭಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ವರಸಯನೇ ನಿಪನ್ನಕಾಲೇ ಪನ ದಸ್ಸೇನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಅಮನುಸ್ಸದಸ್ಸನಂ ನಾಮ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಸಪ್ಪಟಿಭಯಂ ಹೋತಿ, ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಮಾತಾ ಪನ ಅತ್ತನೋ ಚೇವ ಪುತ್ತಸ್ಸ ಚ ಪುಞ್ಞಾನುಭಾವೇನ ತೇ ದಿಸ್ವಾ ನ ಭಾಯತಿ, ಪಕತಿಅನ್ತೇಪುರಪಾಲಕೇಸು ವಿಯ ಅಸ್ಸಾ ಏತೇಸು ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ।

೧೦. **ಪಕತಿಯಾ ಸೀಲವತೀತಿ** ಸಭಾವೇನೇವ ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನಾ। ಅನುಪ್ಪನ್ನೇ ಕಿರ ಬುದ್ಧೇ ಮನುಸ್ಸಾ ತಾಪಸಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಉಕ್ಕುಟಿಕಂ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಸೀಲಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ। ಬೋಧಿಸತ್ತಮಾತಾಪಿ ಕಾಲದೇವಿಲಸ್ಸ ಇಸಿನೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಸೀಲಂ ಗಣ್ಹಾತಿ। ಬೋಧಿಸತ್ತೇ ಪನ ಕುಚ್ಛಿಗತೇ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಪಾದಮೂಲೇ ನಿಸೀದಿತುಂ ನಾಮ ನ ಸಕ್ಕಾ, ಸಮಾನಾಸನೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಗಹಿತಸೀಲಮ್ಪಿ ಆವಜ್ಜನಕರಣಮತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸಯಮೇವ ಸೀಲಂ ಅಗ್ಗಹೇಸೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

೧೧. **ಪುರಿಸೇಸೂತಿ** ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಪಿತರಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಕೇಸುಚಿ ಮನುಸ್ಸೇಸು ಪುರಿಸಾಧಿಪ್ಪಾಯಚಿತ್ತಂ ನುಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಬೋಧಿಸತ್ತಮಾತುರೂಪಂ ಪನ ಕುಸಲಾ ಸಿಪ್ಪಿಕಾ ಪೋತ್ಥಕಮ್ಮಾದೀಸುಪಿ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ। ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಪುರಿಸಸ್ಸ ರಾಗೋ ನುಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ನ ಸಕ್ಕಾ ವತ್ತುಂ, ಸಚೇ ಪನ ತಂ ರತ್ತಚಿತ್ತೋ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ, ಪಾದಾ ನ ವಹನ್ತಿ, ದಿಬ್ಬಸಙ್ಖಲಿಕಾ ವಿಯ ಬಜ್ಝನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ "ಅನತಿಕ್ಕಮನೀಯಾ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

೧೨. **ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಕಾಮಗುಣಾನನ್ತಿ** ಪುಬ್ಬೇ ಕಾಮಗುಣೂಪಸಞ್ಹಿತನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಪುರಿಸಾಧಿಪ್ಪಾಯವಸೇನ ವತ್ಥುಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ ಕತೋ, ಇಧ ಆರಮ್ಮಣಪ್ಪಟಿಲಾಭೋ ದಸ್ಸಿತೋ। ತದಾ ಕಿರ ದೇವಿಯಾ ಏವರೂಪೋ ಪುತ್ತೋ ಕುಚ್ಛಿಂ ಉಪಪನ್ನೋತಿ ಸುತ್ವಾ ಸಮನ್ತತೋ ರಾಜಾನೋ ಮಹಗ್ಘಆಭರಣತೂರಿಯಾದಿವಸೇನ ಪಞ್ಚದ್ವಾರಾರಮ್ಮಣವತ್ಥುಭೂತಂ ಪಣ್ಣಾಕಾರಂ ಪೇಸೇನ್ತಿ। ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಚ ಬೋಧಿಸತ್ತಮಾತು ಚ ಕತಕಮ್ಮಸ್ಸ ಉಸ್ಸನ್ನತ್ತಾ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಸ್ಸ ಪಮಾಣಪರಿಚ್ಛೇದೋ ನತ್ಥಿ।

೧೩. **ಅಕಿಲನ್ತಕಾಯಾತಿ** ಯಥಾ ಅಞ್ಞಾ ಇತ್ಥಿಯೋ ಗಬ್ಭಭಾರೇನ ಕಿಲಮನ್ತಿ ಹತ್ಥಪಾದಾ ಉದ್ಧುಮಾತತಾದೀನಿ ಪಾಪುಣನ್ತಿ, ಏವಂ ತಸ್ಸಾ ಕೋಚಿ ಕಿಲಮಥೋ ನಾಹೋಸಿ। **ತಿರೋಕುಚ್ಛಿಗತನ್ತಿ** ಅನ್ತೋಕುಚ್ಛಿಗತಂ। **ಪಸ್ಸತೀತಿ** ಕಲಲಾದಿಕಾಲಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಸಞ್ಜಾತಅಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗಅಹೀನಿನ್ದ್ರಿಯಭಾವಂ ಉಪಗತಂಯೇವ ಪಸ್ಸತಿ। ಕಿಮತ್ಥಂ ಪಸ್ಸತಿ? ಸುಖವಾಸತ್ಥಂಯೇವ। ಯಥೇವ ಹಿ ಮಾತಾ ಪುತ್ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ನಿಪನ್ನಾ ವಾ ನಿಸಿನ್ನಾ ವಾ - "ಹತ್ಥಂ ವಾಸ್ಸ ಪಾದಂ ವಾ ಓಲಮ್ಬನ್ತಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಸಣ್ಠಪೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಸುಖವಾಸತ್ಥಂ ಪುತ್ತಂ ಓಲೋಕೇತಿ, ಏವಂ ಬೋಧಿಸತ್ತಮಾತಾಪಿ ಯಂ ತಂ ಮಾತು ಉಟ್ಠಾನಗಮನಪರಿವತ್ತನನಿಸಜ್ಜಾದೀಸು ಉಣ್ಹಸೀತಲೋಣಿಕತಿತ್ತಕಕಟುಕಾಹಾರಅಜ್ಝೋಹರಣಕಾಲೇಸು ಚ ಗಬ್ಭಸ್ಸ ದುಕ್ಖಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, "ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ ಮೇ ತಂ ಪುತ್ತಸ್ಸಾ"ತಿ ಸುಖವಾಸತ್ಥಂ ಓಲೋಕಯಮಾನಾ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಂ ಬೋಧಿಸತ್ತಂ ಪಸ್ಸತಿ। ಯಥಾ ಹಿ ಅಞ್ಞೇ ಅನ್ತೋಕುಚ್ಛಿಗತಾ ಪಕ್ಕಾಸಯಂ ಅವತ್ಥರಿತ್ವಾ ಆಮಾಸಯಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಉದರಪಟಲಂ ಪಿಟ್ಠಿತೋ ಕತ್ವಾ ಪಿಟ್ಠಿಕಣ್ಟಕಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಉಕ್ಕುಟಿಕಂ ದ್ವೀಸು ಮುಟ್ಠೀಸು ಹನುಕಂ ಠಪೇತ್ವಾ ದೇವೇ ವಸ್ಸನ್ತೇ ರುಕ್ಖಸುಸಿರೇ ಮಕ್ಕಟಾ ವಿಯ ನಿಸೀದನ್ತಿ, ನ ಏವಂ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ, ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಪನ ಪಿಟ್ಠಿಕಣ್ಟಕಂ ಪಿಟ್ಠಿತೋ ಕತ್ವಾ ಧಮ್ಮಾಸನೇ ಧಮ್ಮಕಥಿಕೋ ವಿಯ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿತ್ವಾ ಪುರತ್ಥಾಭಿಮುಖೋ ನಿಸೀದತಿ।

ಪುಬ್ಬೇಕತಕಮ್ಮಂ ಪನಸ್ಸಾ ವತ್ಥುಂ ಸೋಧೇತಿ, ಸುದ್ಧೇ ವತ್ಥುಮ್ಹಿ ಸುಖುಮಚ್ಛವಿಲಕ್ಖಣಂ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ। ಅಥ ನಂ ಕುಚ್ಛಿತಚೋ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಓಲೋಕೇನ್ತಿಯಾ ಬಹಿಠಿತೋ ವಿಯ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ತಮತ್ಥಂ ಉಪಮಾಯ ವಿಭಾವೇನ್ತೋ ಭಗವಾ **ಸೇಯ್ಯಥಾಪೀತಿ**ಆದಿಮಾಹ। ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಪನ ಅನ್ತೋಕುಚ್ಛಿಗತೋ ಮಾತರಂ ನ ಪಸ್ಸತಿ। ನ ಹಿ ಅನ್ತೋಕುಚ್ಛಿಯಂ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ।

೧೪. **ಕಾಲಙ್ಕರೋತೀತಿ** ನ ವಿಜಾತಭಾವಪಚ್ಚಯಾ, ಆಯುಪರಿಕ್ಖಯೇನೇವ। ಬೋಧಿಸತ್ತೇನ ವಸಿತಟ್ಠಾನಞ್ಹಿ ಚೇತಿಯಕುಟಿಸದಿಸಂ ಹೋತಿ, ಅಞ್ಞೇಸಂ ಅಪರಿಭೋಗಾರಹಂ, ನ ಚ ಸಕ್ಕಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಮಾತರಂ ಅಪನೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞಂ ಅಗ್ಗಮಹೇಸಿಟ್ಠಾನೇ ಠಪೇತುನ್ತಿ ತತ್ತಕಂಯೇವ ಬೋಧಿಸತ್ತಮಾತು ಆಯುಪ್ಪಮಾಣಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ತದಾ ಕಾಲಙ್ಕರೋತಿ। ಕತರಸ್ಮಿಂ ಪನ ವಯೇ ಕಾಲಂ ಕರೋತೀತಿ? ಮಜ್ಝಿಮವಯೇ। ಪಠಮವಯಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಸತ್ತಾನಂ ಅತ್ತಭಾವೇ ಛನ್ದರಾಗೋ ಬಲವಾ ಹೋತಿ, ತೇನ ತದಾ ಸಞ್ಜಾತಗಬ್ಭಾ ಇತ್ಥೀ ಗಬ್ಭಂ ಅನುರಕ್ಖಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಗಬ್ಭೋ ಬಹ್ವಾಬಾಧೋ ಹೋತಿ। ಮಜ್ಝಿಮವಯಸ್ಸ ಪನ ದ್ವೇ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ತತಿಯೇ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ವತ್ಥು ವಿಸದಂ ಹೋತಿ, ವಿಸದೇ ವತ್ಥುಮ್ಹಿ ನಿಬ್ಬತ್ತದಾರಕಾ ಅರೋಗಾ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಮಾತಾಪಿ ಪಠಮವಯೇ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅನುಭವಿತ್ವಾ ಮಜ್ಝಿಮವಯಸ್ಸ ತತಿಯೇ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ವಿಜಾಯಿತ್ವಾ ಕಾಲಂ ಕರೋತೀತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಧಮ್ಮತಾ।

೧೫. **ನವ ವಾ ದಸ ವಾತಿ** ಏತ್ಥ ವಾ ಸದ್ದಸ್ಸ ವಿಕಪ್ಪನವಸೇನ ಸತ್ತ ವಾ ಅಟ್ಠ ವಾ ಏಕಾದಸ ವಾ ದ್ವಾದಸ ವಾತಿ ಏವಮಾದೀನಂ ಸಙ್ಗಹೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತತ್ಥ ಸತ್ತಮಾಸಜಾತೋ ಜೀವತಿ, ಸೀತುಣ್ಹಕ್ಖಮೋ ಪನ ನ ಹೋತಿ। ಅಟ್ಠಮಾಸಜಾತೋ ನ ಜೀವತಿ, ಅವಸೇಸಾ ಜೀವನ್ತಿ।

೧೬. **ದೇವಾ ಪಠಮಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೀತಿ** ಖೀಣಾಸವಾ ಸುದ್ಧಾವಾಸಬ್ರಹ್ಮಾನೋ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಿ। ಕಥಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಿ? "ಸೂತಿವೇಸಂ ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ"ತಿ ಏಕೇ। ತಂ ಪನ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಇದಂ ವುತ್ತಂ - 'ತದಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಮಾತಾ ಸುವಣ್ಣಖಚಿತಂ ವತ್ಥಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಮಚ್ಛಕ್ಖಿಸದಿಸಂ ದುಕೂಲಪಟಂ ಯಾವ ಪಾದನ್ತಾ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಅಥಸ್ಸಾ ಸಲ್ಲಹುಕಗಬ್ಭವುಟ್ಠಾನಂ ಅಹೋಸಿ, ಧಮಕರಣತೋ ಉದಕನಿಕ್ಖಮನಸದಿಸಂ। ಅಥ ತೇ ಪಕತಿಬ್ರಹ್ಮವೇಸೇನೇವ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪಠಮಂ ಸುವಣ್ಣಜಾಲೇನ ಪಟಿಗ್ಗಹೇಸುಂ। ತೇಸಂ ಹತ್ಥತೋ ಚತ್ತಾರೋ ಮಹಾರಾಜಾನೋ ಅಜಿನಪ್ಪವೇಣಿಯಾ ಪಟಿಗ್ಗಹೇಸುಂ। ತತೋ ಮನುಸ್ಸಾ ದುಕೂಲಚುಮ್ಬಟಕೇನ ಪಟಿಗ್ಗಹೇಸುಂ'। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ದೇವಾ ಪಠಮಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ಪಚ್ಛಾ ಮನುಸ್ಸಾ"ತಿ।

೧೮. **ಚತ್ತಾರೋ ನಂ ದೇವಪುತ್ತಾತಿ** ಚತ್ತಾರೋ ಮಹಾರಾಜಾನೋ। **ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾತಿ** ಅಜಿನಪ್ಪವೇಣಿಯಾ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ। **ಮಹೇಸಕ್ಖೋತಿ** ಮಹಾತೇಜೋ ಮಹಾಯಸೋ ಲಕ್ಖಣಸಮ್ಪನ್ನೋ।

೧೯. **ವಿಸದೋವ ನಿಕ್ಖಮತೀತಿ** ಯಥಾ ಅಞ್ಞೇ ಸತ್ತಾ ಯೋನಿಮಗ್ಗೇ ಲಗ್ಗನ್ತಾ ಭಗ್ಗವಿಭಗ್ಗಾ ನಿಕ್ಖಮನ್ತಿ, ನ ಏವಂ ನಿಕ್ಖಮತಿ, ಅಲಗ್ಗೋ ಹುತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಮತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉದೇನಾತಿ** ಉದಕೇನ। **ಕೇನಚಿ ಅಸುಚಿನಾತಿ** ಯಥಾ ಅಞ್ಞೇ ಸತ್ತಾ ಕಮ್ಮಜವಾತೇಹಿ ಉದ್ಧಂಪಾದಾ ಅಧೋಸಿರಾ ಯೋನಿಮಗ್ಗೇ ಪಕ್ಖಿತ್ತಾ ಸತಪೋರಿಸಂ ನರಕಪಪಾತಂ ಪತನ್ತಾ ವಿಯ, ತಾಳಚ್ಛಿದ್ದೇನ ನಿಕ್ಕಡ್ಢಿಯಮಾನಾ ಹತ್ಥೀ ವಿಯ ಮಹಾದುಕ್ಖಂ ಅನುಭವನ್ತಾ ನಾನಾಅಸುಚಿಮಕ್ಖಿತಾವ ನಿಕ್ಖಮನ್ತಿ, ನ ಏವಂ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ। ಬೋಧಿಸತ್ತಞ್ಹಿ ಕಮ್ಮಜವಾತಾ ಉದ್ಧಪಾದಂ ಅಧೋಸಿರಂ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ। ಸೋ ಧಮ್ಮಾಸನತೋ ಓತರನ್ತೋ ಧಮ್ಮಕಥಿಕೋ ವಿಯ, ನಿಸ್ಸೇಣಿತೋ ಓತರನ್ತೋ ಪುರಿಸೋ ವಿಯ ಚ ದ್ವೇ ಹತ್ಥೇ ಚ ದ್ವೇ ಪಾದೇ ಚ ಪಸಾರೇತ್ವಾ ಠಿತಕೋವ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಸಮ್ಭವೇನ ಕೇನಚಿ ಅಸುಚಿನಾ ಅಮಕ್ಖಿತೋವ ನಿಕ್ಖಮತಿ।

ಉದಕಸ್ಸ ಧಾರಾತಿ ಉದಕವಟ್ಟಿಯೋ। ತಾಸು ಸೀತಾ ಸುವಣ್ಣಕಟಾಹೇ ಪತತಿ ಉಣ್ಹಾ ರಜತಕಟಾಹೇ। ಇದಞ್ಚ ಪಥವಿತಲೇ ಕೇನಚಿ ಅಸುಚಿನಾ ಅಸಮ್ಮಿಸ್ಸಂ ತೇಸಂ ಪಾನೀಯಪರಿಭೋಜನೀಯಉದಕಞ್ಚೇವ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಅಸಾಧಾರಣಂ ಕೀಳಾಉದಕಞ್ಚ

ದಸ್ಸೇತುಂ ವುತ್ತಂ, ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಪನ ಸುವಣ್ಣರಜತಘಟೇಹಿ ಆಹರಿಯಮಾನಉದಕಸ್ಸ ಚೇವ ಹಂಸವತ್ತಕಾದಿಪೋಕ್ಖರಣೀಗತಸ್ಸ ಚ ಉದಕಸ್ಸ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ ನತ್ಥಿ।

೩೧. **ಸಮ್ಪತಿಜಾತೋತಿ** ಮುಹುತ್ತಜಾತೋ। ಪಾಳಿಯಂ ಪನ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತಮತ್ತೋ ವಿಯ ದಸ್ಸಿತೋ, ನ ಏವಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ನಿಕ್ಖನ್ತಮತ್ತಞ್ಹಿ ನಂ ಪಠಮಂ ಬ್ರಹ್ಮಾನೋ ಸುವಣ್ಣಜಾಲೇನ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಿಂಸು, ತೇಸಂ ಹತ್ಥತೋ ಚತ್ತಾರೋ ಮಹಾರಾಜಾನೋ ಅಜಿನಪ್ಪವೇಣಿಯಾ, ತೇಸಂ ಹತ್ಥತೋ ಮನುಸ್ಸಾ ದುಕೂಲಚುಮ್ಬಟಕೇನ। ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಹತ್ಥತೋ ಮುಚ್ಚಿತ್ವಾ ಪಥವಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠಿತೋ। **ಸೇತಮ್ಹಿ ಛತ್ತೇ ಅನುಧಾರಿಯಮಾನೇತಿ** ದಿಬ್ಬಸೇತಚ್ಛತ್ತೇ ಅನುಧಾರಿಯಮಾನಮ್ಹಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಛತ್ತಸ್ಸ ಪರಿವಾರಾನಿ ಖಗ್ಗಾದೀನಿ ಪಞ್ಚ ರಾಜಕಕುಧಭಣ್ಡಾನಿಪಿ ಆಗತಾನೇವ। ಪಾಳಿಯಂ ಪನ ರಾಜಗಮನೇ ರಾಜಾ ವಿಯ ಛತ್ತಮೇವ ವುತ್ತಂ। ತೇಸು ಛತ್ತಮೇವ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ನ ಛತ್ತಗ್ಗಾಹಕೋ। ತಥಾ ಖಗ್ಗತಾಲವಣ್ಟಮೋರಹತ್ಥಕವಾಳಬೀಜನೀಉಣ್ಹೀಸಮತ್ತಾಯೇವ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ, ನ ತೇಸಂ ಗಾಹಕಾ। ಸಬ್ಬಾನಿ ಕಿರ ತಾನಿ ಅದಿಸ್ಸಮಾನರೂಪಾ ದೇವತಾ ಗಣ್ಹಿಂಸು। ವುತ್ತಞ್ಚೇತಂ -

"ಅನೇಕಸಾಖಞ್ಚ ಸಹಸ್ಸಮಣ್ಡಲಂ,
ಛತ್ತಂ ಮರೂ ಧಾರಯುಮನ್ತಲಿಕ್ಖೇ।
ಸುವಣ್ಣದಣ್ಡಾ ವಿಪತನ್ತಿ ಚಾಮರಾ,
ನ ದಿಸ್ಸರೇ ಚಾಮರಛತ್ತಗಾಹಕಾ"ತಿ॥ (ಸು॰ ನಿ॰ ೬೯೩)।

ಸಬ್ಬಾ ಚ ದಿಸಾತಿ ಇದಂ ಸತ್ತಪದವೀತಿಹಾರೂಪರಿ ಠಿತಸ್ಸ ವಿಯ ಸಬ್ಬದಿಸಾನುವಿಲೋಕನಂ ವುತ್ತಂ, ನ ಖೋ ಪನೇವಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಮಹಾಸತ್ತೋ ಹಿ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಹತ್ಥತೋ ಮುಚ್ಚಿತ್ವಾ ಪಠವಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠಿತೋ ಪುರತ್ಥಿಮಂ ದಿಸಂ ಓಲೋಕೇಸಿ। ಅನೇಕಾನಿ ಚಕ್ಕವಾಳಸಹಸ್ಸಾನಿ ಏಕಙ್ಗಣಾನಿ ಅಹೇಸುಂ। ತತ್ಥ ದೇವಮನುಸ್ಸಾ ಗನ್ಧಮಾಲಾದೀಹಿ ಪೂಜಯಮಾನಾ - "ಮಹಾಪುರಿಸ, ಇಧ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಸದಿಸೋಪಿ ನತ್ಥಿ, ಕುತೋ ಉತ್ತರಿತರೋ"ತಿ ಆಹಂಸು। ಏವಂ ಚತಸ್ಸೋ ದಿಸಾ, ಚತಸ್ಸೋ ಅನುದಿಸಾ, ಹೇಟ್ಠಾ, ಉಪರೀತಿ ದಸ ದಿಸಾ ಅನುವಿಲೋಕೇತ್ವಾ ಅತ್ತನಾ ಸದಿಸಂ ಅದಿಸ್ವಾ - "ಅಯಂ ಉತ್ತರಾ ದಿಸಾ"ತಿ ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖೋ ಸತ್ತಪದವೀತಿಹಾರೇನ ಅಗಮಾಸೀತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಆಸಭಿನ್ತಿ** ಉತ್ತಮಂ। **ಅಗ್ಗೋತಿ** ಗುಣೇಹಿ ಸಬ್ಬಪಠಮೋ। ಇತರಾನಿ ದ್ವೇ ಪದಾನಿ ಏತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಾನಿ। **ಅಯಮನ್ತಿಮಾ ಜಾತಿ, ನತ್ಥಿ ದಾನಿ ಪುನಬ್ಭವೋತಿ** ಪದದ್ವಯೇನ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತಭಾವೇ ಪತ್ತಬ್ಬಂ ಅರಹತ್ತಂ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ।

ಏತ್ಥ ಚ ಸಮೇಹಿ ಪಾದೇಹಿ ಪಥವಿಯಾ ಪತಿಟ್ಠಾನಂ ಚತುರಿದ್ಧಿಪಾದಪಟಿಲಾಭಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ, ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖಭಾವೋ ಮಹಾಜನಂ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರಿತ್ವಾ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಗಮನಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ, ಸತ್ತಪದಗಮನಂ ಸತ್ತಬೋಜ್ಝಙ್ಗರತನಪಟಿಲಾಭಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ, ದಿಬ್ಬಸೇತಚ್ಛತ್ತಧಾರಣಂ ವಿಮುತ್ತಿವರಛತ್ತಪಟಿಲಾಭಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ, ಪಞ್ಚರಾಜಕಕುಧಭಣ್ಡಾನಂ ಪಟಿಲಾಭೋ ಪಞ್ಚಹಿ ವಿಮುತ್ತೀಹಿ ವಿಮುಚ್ಚನಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ, ಸಬ್ಬದಿಸಾನುವಿಲೋಕನಂ ಅನಾವರಣಞಾಣಪಟಿಲಾಭಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ, ಆಸಭಿವಾಚಾಭಾಸನಂ ಅಪ್ಪಟಿವತ್ತಿಯಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ, "ಅಯಮನ್ತಿಮಾ ಜಾತೀ"ತಿ ಸೀಹನಾದೋ ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ । ಇಮೇ ವಾರಾ ಪಾಳಿಯಂ ಆಗತಾ, ಸಮ್ಬಹುಲವಾರೋ ಪನ ನಾಗತೋ, ಆಹರಿತ್ವಾ ದೀಪೇತಬ್ಬೋ।

ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಹಿ ಜಾತದಿವಸೇ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತು ಕಮ್ಪಿ। ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಮ್ಹಿ ದೇವತಾ ಏಕಚಕ್ಕವಾಳೇ ಸನ್ನಿಪತಿಂಸು। ಪಠಮಂ ದೇವಾ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಿಂಸು, ಪಚ್ಛಾ ಮನುಸ್ಸಾ। ತನ್ತಿಬದ್ಧಾ ವೀಣಾ ಚಮ್ಮಬದ್ಧಾ ಭೇರಿಯೋ ಚ ಕೇನಚಿ ಅವಾದಿತಾ ಸಯಮೇವ ವಜ್ಜಿಂಸು। ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಅನ್ದುಬನ್ಧನಾದೀನಿ ಖಣ್ಡಾಖಣ್ಡಂ ಭಿಜ್ಜಿಂಸು। ಸಬ್ಬರೋಗಾ ವೂಪಸಮಿಂಸು, ಅಮ್ಬಿಲೇನ ಧೋತತಮ್ಬಮಲಂ ವಿಯ ವಿಗಚ್ಛಿಂಸು। ಜಚ್ಚನ್ಧಾ ರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸಿಂಸು। ಜಚ್ಚಬಧಿರಾ ಸದ್ದಂ ಸುಣಿಂಸು। ಪೀಠಸಪ್ಪೀ ಜವಸಮ್ಪನ್ನಾ

ಅಹೇಸುಂ। ಜಾತಿಜಳಾನಮ್ಪಿ ಏಳಮೂಗಾನಂ ಸತಿ ಪತಿಟ್ಠಾಸಿ। ವಿದೇಸಪಕ್ಖನ್ದಾ ನಾವಾ ಸುಪಟ್ಟನಂ ಪಾಪುಣಿಂಸು। ಆಕಾಸಟ್ಠಕಭೂಮಟ್ಠಕರತನಾನಿ ಸಕತೇಜೋಭಾಸಿತಾನಿ ಅಹೇಸುಂ। ವೇರಿನೋ ಮೇತ್ತಚಿತ್ತಂ ಪಟಿಲಭಿಂಸು। ಅವೀಚಿಮ್ಹಿ ಅಗ್ಗಿ ನಿಬ್ಬಾಯಿ। ಲೋಕನ್ತರೇಸು ಆಲೋಕೋ ಉದಪಾದಿ। ನದೀಸು ಜಲಂ ನಪ್ಪವತ್ತತಿ। ಮಹಾಸಮುದ್ದೇ ಮಧುರಸಂ ಉದಕಂ ಅಹೋಸಿ। ವಾತೋ ನ ವಾಯಿ। ಆಕಾಸಪಬ್ಬತರುಕ್ಖಗತಾ ಸಕುಣಾ ಭಸ್ಸಿತ್ವಾ ಪಥವಿಗತಾ ಅಹೇಸುಂ। ಚನ್ದೋ ಅತಿವಿರೋಚಿ। ಸೂರಿಯೋ ನ ಉಣ್ಹೋ, ನ ಸೀತಲೋ, ನಿಮ್ಮಲೋ ಉತುಸಮ್ಪನ್ನೋ ಅಹೋಸಿ। ದೇವತಾ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ವಿಮಾನದ್ವಾರೇ ಠತ್ವಾ ಅಪ್ಫೋಟನಸೇಳನಚೇಲುಕ್ಖೇಪಾದೀಹಿ ಮಹಾಕೀಳಕಂ ಕೀಳಿಂಸು। ಚಾತುದ್ದೀಪಿಕಮಹಾಮೇಘೋ ವಸ್ಸಿ। ಮಹಾಜನಂ ನೇವ ಖುದಾ ನ ಪಿಪಾಸಾ ಪೀಳೇಸಿ। ದ್ವಾರಕವಾಟಾನಿ ಸಯಮೇವ ವಿವರಿಂಸು। ಪುಪ್ಫೂಪಗಫಲೂಪಗಾ ರುಕ್ಖಾ ಪುಪ್ಫಫಲಾನಿ ಗಣ್ಹಿಂಸು। ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತು ಏಕದ್ಧಜಮಾಲಾ ಅಹೋಸಿ।

ತತ್ರಾಪಿ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಕಮ್ಪೋ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಪಟಿಲಾಭಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ। ದೇವತಾನಂ ಏಕಚಕ್ಕವಾಳೇ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನಕಾಲೇ ಏಕಪ್ಪಹಾರೇನೇವ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ। ಪಠಮಂ ದೇವತಾನಂ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಂ ಚತುನ್ನಂ ರೂಪಾವಚರಜ್ಝಾನಾನಂ ಪಟಿಲಾಭಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ। ಪಚ್ಛಾ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಂ ಚತುನ್ನಂ ಅರೂಪಾವಚರಜ್ಝಾನಾನಂ ಪಟಿಲಾಭಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ। ತನ್ತಿಬದ್ಧವೀಣಾನಂ ಸಯಂ ವಜ್ಜನಂ ಅನುಪುಬ್ಬವಿಹಾರಪಟಿಲಾಭಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ। ಚಮ್ಮಬದ್ಧಭೇರೀನಂ ವಜ್ಜನಂ ಮಹತಿಯಾ ಧಮ್ಮಭೇರಿಯಾ ಅನುಸ್ಸಾವನಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ। ಅನ್ದುಬನ್ಧನಾದೀನಂ ಭೇದೋ ಅಸ್ಮಿಮಾನಸಮುಚ್ಛೇದಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ। ಮಹಾಜನಸ್ಸ ರೋಗವಿಗಮೋ ಚತುಸಚ್ಚಪಟಿಲಾಭಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ। ಜಚ್ಚನ್ಧಾನಂ ರೂಪದಸ್ಸನಂ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಪಟಿಲಾಭಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ । ಬಧಿರಾನಂ ಸದ್ದಸ್ಸವನಂ ದಿಬ್ಬಸೋತಧಾತುಪಟಿಲಾಭಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ। ಪೀಠಸಪ್ಪೀನಂ ಜವಸಮ್ಪದಾ ಚತುರಿದ್ಧಿಪಾದಪಟಿಲಾಭಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ। ಜಳಾನಂ ಸತಿಪತಿಟ್ಠಾನಂ ಚತುಸತಿಪಟ್ಠಾನಪಟಿಲಾಭಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ। ವಿದೇಸಪಕ್ಖನ್ದನಾವಾನಂ ಸುಪಟ್ಟನಸಮ್ಪಾಪುಣನಂ ಚತುಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಧಿಗಮಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ। ರತನಾನಂ ಸಕತೇಜೋಭಾಸಿತತ್ತಂ ಯಂ ಲೋಕಸ್ಸ ಧಮ್ಮೋಭಾಸಂ ದಸ್ಸೇಸ್ಸತಿ, ತಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ।

ವೇರೀನಂ ಮೇತ್ತಚಿತ್ತಪಟಿಲಾಭೋ ಚತುಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರಪಟಿಲಾಭಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ। ಅವೀಚಿಮ್ಹಿ ಅಗ್ಗಿನಿಬ್ಬಾಯನಂ ಏಕಾದಸಅಗ್ಗಿನಿಬ್ಬಾಯನಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ। ಲೋಕನ್ತರಿಕಾಲೋಕೋ ಅವಿಜ್ಜನ್ಧಕಾರಂ ವಿಧಮಿತ್ವಾ ಞಾಣಾಲೋಕದಸ್ಸನಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ। ಮಹಾಸಮುದ್ದಸ್ಸ ಮಧುರತಾ ನಿಬ್ಬಾನರಸೇನ ಏಕರಸಭಾವಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ। ವಾತಸ್ಸ ಅವಾಯನಂ ದ್ವಾಸಟ್ಠಿದಿಟ್ಠಿಗತಭಿನ್ದನಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ। ಸಕುಣಾನಂ ಪಥವಿಗಮನಂ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಓವಾದಂ ಸುತ್ವಾ ಪಾಣೇಹಿ ಸರಣಗಮನಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ। ಚನ್ದಸ್ಸ ಅತಿವಿರೋಚನಂ ಬಹುಜನಕನ್ತತಾಯ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ। ಸೂರಿಯಸ್ಸ ಉಣ್ಹಸೀತವಿವಜ್ಜನಉತುಸುಖತಾ ಕಾಯಿಕಚೇತಸಿಕಸುಖುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ। ದೇವತಾನಂ ವಿಮಾನದ್ವಾರೇಸು ಠತ್ವಾ ಅಪ್ಫೋಟನಾದೀಹಿ ಕೀಳನಂ ಬುದ್ಧಭಾವಂ ಪತ್ವಾ ಉದಾನಂ ಉದಾನಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ। ಚಾತುದ್ದೀಪಿಕಮಹಾಮೇಘವಸ್ಸನಂ ಮಹತೋ ಧಮ್ಮಮೇಘವಸ್ಸನಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ। ಖುದಾಪೀಳನಸ್ಸ ಅಭಾವೋ ಕಾಯಗತಾಸತಿಅಮತಪಟಿಲಾಭಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ। ಪಿಪಾಸಾಪೀಳನಸ್ಸ ಅಭಾವೋ ವಿಮುತ್ತಿಸುಖೇನ ಸುಖಿತಭಾವಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ। ದ್ವಾರಕವಾಟಾನಂ ಸಯಮೇವ ವಿವರಣಂ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಮಗ್ಗದ್ವಾರವಿವರಣಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ। ರುಕ್ಖಾನಂ ಪುಪ್ಫಫಲಗ್ಗಹಣಂ ವಿಮುತ್ತಿಪುಪ್ಫೇಹಿ ಪುಪ್ಫಿತಸ್ಸ ಚ ಸಾಮಞ್ಞಫಲಭಾರಭರಿತಭಾವಸ್ಸ ಚ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ। ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಯಾ ಏಕದ್ಧಜಮಾಲಿತಾ ಅರಿಯದ್ಧಜಮಾಲಮಾಲಿತಾಯ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಅಯಂ ಸಮ್ಬಹುಲವಾರೋ ನಾಮ।

ಏತ್ಥ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ - “ಯದಾ ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಪಥವಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖೋ ಪದಸಾ ಗನ್ತ್ವಾ ಆಸಭಿಂ ವಾಚಂ ಅಭಾಸಿ, ತದಾ ಕಿಂ ಪಥವಿಯಾ ಗತೋ, ಉದಾಹು ಆಕಾಸೇನ; ದಿಸ್ಸಮಾನೋ ಗತೋ, ಉದಾಹು ಅದಿಸ್ಸಮಾನೋ; ಅಚೇಲಕೋ ಗತೋ, ಉದಾಹು ಅಲಙ್ಕತಪಟಿಯತ್ತೋ; ದಹರೋ ಹುತ್ವಾ ಗತೋ , ಉದಾಹು ಮಹಲ್ಲಕೋ; ಪಚ್ಛಾಪಿ ಕಿಂ

ತಾದಿಸೋವ ಅಹೋಸಿ, ಉದಾಹು ಪುನ ಬಾಲದಾರಕೋ"ತಿ? ಅಯಂ ಪನ ಪಞ್ಹೋ ಹೇಟ್ಠಾಲೋಹಪಾಸಾದೇ ಸಮುಟ್ಠಿತೋ ತಿಪಿಟಕಚೂಳಾಭಯತ್ಥೇರೇನ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತೋವ। ಥೇರೋ ಕಿರ ಏತ್ಥ ನಿಯತಿಪುಬ್ಬೇಕತಕಮ್ಮಇಸ್ಸರನಿಮ್ಮಾನವಾದವಸೇನ ತಂ ತಂ ಬಹುಂ ವತ್ವಾ ಅವಸಾನೇ ಏವಂ ಬ್ಯಾಕರಿ - "ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಪಥವಿಯಾ ಗತೋ, ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಪನ ಆಕಾಸೇನ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ವಿಯ ಅಹೋಸಿ। ದಿಸ್ಸಮಾನೋ ಗತೋ, ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಪನ ಅದಿಸ್ಸಮಾನೋ ವಿಯ ಅಹೋಸಿ। ಅಚೇಲಕೋ ಗತೋ, ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಪನ ಅಲಙ್ಕತಪಟಿಯತ್ತೋ ವಿಯ ಉಪಟ್ಠಾಸಿ। ದಹರೋವ ಗತೋ, ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಪನ ಸೋಳಸವಸ್ಸುದ್ದೇಸಿಕೋ ವಿಯ ಅಹೋಸಿ। ಪಚ್ಛಾ ಪನ ಬಾಲದಾರಕೋವ ಅಹೋಸಿ, ನ ತಾದಿಸೋ"ತಿ। ಪರಿಸಾ ಚಸ್ಸ - "ಬುದ್ಧೇನ ವಿಯ ಹುತ್ವಾ ಭೋ ಥೇರೇನ ಪಞ್ಹೋ ಕಥಿತೋ"ತಿ ಅತ್ತಮನಾ ಅಹೋಸಿ। ಲೋಕನ್ತರಿಕವಾರೋ ವುತ್ತನಯೋ ಏವ।

ಇಮಾ ಚ ಪನ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಕಥಿತಾ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮತಾ ಸಬ್ಬಬೋಧಿಸತ್ತಾನಂ ಹೋನ್ತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ದ್ವತ್ತಿಂಸಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣವಣ್ಣನಾ

೩೩. ಅದ್ದಸ ಖೋತಿ ದುಕೂಲಚುಮ್ಬಟಕೇ ನಿಪಜ್ಜಾಪೇತ್ವಾ ಆನೀತಂ ಅದ್ದಸ। **ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸಾತಿ** ಜಾತಿಗೋತ್ತಕುಲಪದೇಸಾದಿವಸೇನ ಮಹನ್ತಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ। **ದ್ವೇ ಗತಿಯೋತಿ** ದ್ವೇ ನಿಟ್ಠಾ, ದ್ವೇ ನಿಪ್ಫತ್ತಿಯೋ। ಅಯಞ್ಹಿ ಗತಿಸದ್ದೋ - "ಪಞ್ಚ ಖೋ ಇಮಾ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಗತಿಯೋ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೫೩) ಏತ್ಥ ನಿರಯಾದಿಭೇದಾಯ ಸತ್ತೇಹಿ ಗನ್ತಬ್ಬಗತಿಯಾ ವತ್ತತಿ। "ಇಮೇಸಂ ಖೋ ಅಹಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸೀಲವನ್ತಾನಂ ಕಲ್ಯಾಣಧಮ್ಮಾನಂ ನೇವ ಜಾನಾಮಿ ಆಗತಿಂ ವಾ ಗತಿಂ ವಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೫೦೮) ಏತ್ಥ ಅಜ್ಝಾಸಯೇ। "ನಿಬ್ಬಾನಂ ಅರಹತೋ ಗತೀ"ತಿ (ಪರಿ॰ ೩೩೯) ಏತ್ಥ ಪಟಿಸ್ಸರಣೇ। "ಅಪಿ ಚ ತ್ಯಾಹಂ ಬ್ರಹ್ಮೇ ಗತಿಞ್ಚ ಪಜಾನಾಮಿ, ಜುತಿಞ್ಚ ಪಜಾನಾಮಿ ಏವಂಮಹಿದ್ಧಿಕೋ ಬಕೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೫೦೩) ಏತ್ಥ ನಿಪ್ಫತ್ತಿಯಂ ವತ್ತತಿ। ಸ್ವಾಯಮಿಧಾಪಿ ನಿಪ್ಫತ್ತಿಯಂ ವತ್ತತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಅನಞ್ಞಾತಿ** ಅಞ್ಞಾ ಗತಿ ನಿಪ್ಫತ್ತಿ ನಾಮ ನತ್ಥಿ।

ಧಮ್ಮಿಕೋತಿ ದಸಕುಸಲಧಮ್ಮಸಮನ್ನಾಗತೋ ಅಗತಿಗಮನವಿರಹಿತೋ। **ಧಮ್ಮರಾಜಾತಿ** ಇದಂ ಪುರಿಮಪದಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। ಧಮ್ಮೇನ ವಾ ಲದ್ಧರಜ್ಜತ್ತಾ ಧಮ್ಮರಾಜಾ। **ಚಾತುರನ್ತೋತಿ** ಪುರತ್ಥಿಮಸಮುದ್ದಾದೀನಂ ಚತುನ್ನಂ ಸಮುದ್ದಾನಂ ವಸೇನ ಚತುರನ್ತಾಯ ಪಥವಿಯಾ ಇಸ್ಸರೋ। **ವಿಜಿತಾವೀತಿ** ವಿಜಿತಸಙ್ಗಾಮೋ। ಜನಪದೋ ಅಸ್ಮಿಂ ಥಾವರಿಯಂ ಥಿರಭಾವಂ ಪತ್ತೋತಿ **ಜನಪದತ್ಥಾವರಿಯಪ್ಪತ್ತೋ**। ಚಣ್ಡಸ್ಸ ಹಿ ರಞ್ಞೋ ಬಲಿದಣ್ಡಾದೀಹಿ ಲೋಕಂ ಪೀಳಯತೋ ಮನುಸ್ಸಾ ಮಜ್ಝಿಮಜನಪದಂ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಪಬ್ಬತಸಮುದ್ದತೀರಾದೀನಿ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪಚ್ಚನ್ತೇ ವಾಸಂ ಕಪ್ಪೇನ್ತಿ। ಅತಿಮುದುಕಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ ಚೋರೇಹಿ ಸಾಹಸಿಕಧನವಿಲೋಪಪೀಳಿತಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಪಚ್ಚನ್ತಂ ಪಹಾಯ ಜನಪದಮಜ್ಝೇ ವಾಸಂ ಕಪ್ಪೇನ್ತಿ, ಇತಿ ಏವರೂಪೇ ರಾಜಿನಿ ಜನಪದೋ ಥಿರಭಾವಂ ನ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಕುಮಾರೇ ರಜ್ಜಂ ಕಾರಯಮಾನೇ ಏತಸ್ಸ ಜನಪದೋ ಪಾಸಾಣಪಿಟ್ಠಿಯಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಅಯೋಪಟ್ಟೇನ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ವಿಯ ಥಿರೋ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ - "ಜನಪದತ್ಥಾವರಿಯಪ್ಪತ್ತೋ"ತಿ ಆಹಂಸು।

ಸತ್ತರತನಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ ಏತ್ಥ ರತಿಜನನಟ್ಠೇನ **ರತನಂ**। ಅಪಿಚ -

> "ಚಿತ್ತೀಕತಂ ಮಹಗ್ಘಞ್ಚ, ಅತುಲಂ ದುಲ್ಲಭದಸ್ಸನಂ।
> ಅನೋಮಸತ್ತಪರಿಭೋಗಂ, ರತನಂ ತೇನ ವುಚ್ಚತಿ"॥

ಚಕ್ಕರತನಸ್ಸ ಚ ನಿಬ್ಬತ್ತಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅಞ್ಞಂ ದೇವಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ, ಸಬ್ಬೇ ಗನ್ಧಪುಪ್ಫಾದೀಹಿ ತಸ್ಸೇವ ಪೂಜಞ್ಚ ಅಭಿವಾದನಾದೀನಿ ಚ ಕರೋನ್ತೀತಿ ಚಿತ್ತೀಕತಟ್ಠೇನ ರತನಂ। ಚಕ್ಕರತನಸ್ಸ ಚ ಏತ್ತಕಂ ನಾಮ ಧನಂ ಅಗ್ಘತೀತಿ ಅಗ್ಘೋ ನತ್ಥಿ, ಇತಿ ಮಹಗ್ಘಟ್ಠೇನಾಪಿ ರತನಂ। ಚಕ್ಕರತನಞ್ಚ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಲೋಕೇ ವಿಜ್ಜಮಾನರತನೇಹಿ ಅಸದಿಸನ್ತಿ ಅತುಲಟ್ಠೇನಾಪಿ ರತನಂ। ಯಸ್ಮಾ ಚ ಪನ ಯಸ್ಮಿಂ ಕಪ್ಪೇ ಬುದ್ಧಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಚಕ್ಕವತ್ತಿನೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಬುದ್ಧಾ ಚ ಕದಾಚಿ ಕರಹಚಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ,

ತಸ್ಮಾ ದುಲ್ಲಭದಸ್ಸನಟ್ಠೇನಾಪಿ ರತನಂ। ತದೇತಂ ಜಾತಿರೂಪಕುಲಇಸ್ಸರಿಯಾದೀಹಿ ಅನೋಮಸ್ಸ ಉಳಾರಸತ್ತಸ್ಸೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ನ ಅಞ್ಞಸ್ಸಾತಿ ಅನೋಮಸತ್ತಪರಿಭೋಗಟ್ಠೇನಾಪಿ ರತನಂ। ಯಥಾ ಚಕ್ಕರತನಂ, ಏವಂ ಸೇಸಾನಿಪೀತಿ। ಇಮೇಹಿ ಸತ್ತಹಿ ರತನೇಹಿ ಪರಿವಾರಭಾವೇನ ಚೇವ ಸಬ್ಬಭೋಗೂಪಕರಣಭಾವೇನ ಚ ಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ ಸತ್ತರತನಸಮನ್ನಾಗತೋ।

ಇದಾನಿ ತೇಸಂ ಸರೂಪತೋ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ **ತಸ್ಸಿಮಾನೀ**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಚಕ್ಕರತನ**ನ್ತಿಆದೀಸು ಅಯಂ ಸಙ್ಖೇಪಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ - ದ್ವಿಸಹಸ್ಸದೀಪಪರಿವಾರಾನಂ ಚತುನ್ನಂ ಮಹಾದೀಪಾನಂ ಸಿರಿವಿಭವಂ ಗಹೇತ್ವಾ ದಾತುಂ ಸಮತ್ಥಂ ಚಕ್ಕರತನಂ ಪಾತುಭವತಿ। ತಥಾ ಪುರೇಭತ್ತಮೇವ ಸಾಗರಪರಿಯನ್ತಂ ಪಥವಿಂ ಅನುಸಂಯಾಯನಸಮತ್ಥಂ ವೇಹಾಸಙ್ಗಮಂ **ಹತ್ಥಿರತನಂ,** ತಾದಿಸಮೇವ **ಅಸ್ಸರತನಂ,** ಚತುರಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತೇ ಅನ್ಧಕಾರೇ ಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣಂ ಅನ್ಧಕಾರಂ ವಿಧಮಿತ್ವಾ ಆಲೋಕದಸ್ಸನಸಮತ್ಥಂ **ಮಣಿರತನಂ,** ಛಬ್ಬಿಧದೋಸವಿವಜ್ಜಿತಂ ಮನಾಪಚಾರಿ **ಇತ್ಥಿರತನಂ,** ಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣೇ ಅನ್ತೋಪಥವಿಗತಂ ನಿಧಿಂ ದಸ್ಸನಸಮತ್ಥಂ **ಗಹಪತಿರತನಂ,** ಅಗ್ಗಮಹೇಸಿಯಾ ಕುಚ್ಛಿಮ್ಹಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ಸಕಲರಜ್ಜಮನುಸಾಸನಸಮತ್ಥಂ ಜೇಟ್ಠಪುತ್ತಸಙ್ಖಾತಂ **ಪರಿಣಾಯಕರತನಂ** ಪಾತುಭವತಿ।

ಪರೋಸಹಸ್ಸನ್ತಿ ಅತಿರೇಕಸಹಸ್ಸಂ। **ಸೂರಾ**ತಿ ಅಭೀರುಕಾ। **ವೀರಙ್ಗರೂಪಾ**ತಿ ವೀರಾನಂ ಅಙ್ಗಂ ವೀರಙ್ಗಂ, ವೀರಿಯಸ್ಸೇತಂ ನಾಮಂ, ವೀರಙ್ಗಂ ರೂಪಮೇತೇಸನ್ತಿ ವೀರಙ್ಗರೂಪಾ, ವೀರಿಯಜಾತಿಕಾ ವೀರಿಯಸಭಾವಾ ವೀರಿಯಮಯಾ ಅಕಿಲಾಸುನೋ ಅಹೇಸುಂ। ದಿವಸಮ್ಪಿ ಯುಜ್ಝನ್ತಾ ನ ಕಿಲಮನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಸಾಗರಪರಿಯನ್ತ**ನ್ತಿ ಚಕ್ಕವಾಳಪಬ್ಬತಂ ಸೀಮಂ ಕತ್ವಾ ಠಿತಸಮುದ್ದಪರಿಯನ್ತಂ। **ಅದಣ್ಡೇನಾ**ತಿ ಯೇ ಕತಾಪರಾಧೇ ಸತ್ತೇ ಸತಮ್ಪಿ ಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ತೇ ಧನದಣ್ಡೇನ ರಜ್ಜಂ ಕಾರೇನ್ತಿ। ಯೇ ಛೇಜ್ಜಭೇಜ್ಜಂ ಅನುಸಾಸನ್ತಿ, ತೇ ಸತ್ಥದಣ್ಡೇನ। ಅಯಂ ಪನ ದುವಿಧಮ್ಪಿ ದಣ್ಡಂ ಪಹಾಯ ಅದಣ್ಡೇನ ಅಜ್ಝಾವಸತಿ। **ಅಸತ್ಥೇನಾ**ತಿ ಯೇ ಏಕತೋಧಾರಾದಿನಾ ಸತ್ಥೇನ ಪರಂ ವಿಹೇಸನ್ತಿ, ತೇ ಸತ್ಥೇನ ರಜ್ಜಂ ಕಾರೇನ್ತಿ ನಾಮ। ಅಯಂ ಪನ ಸತ್ಥೇನ ಖುದ್ದಮಕ್ಖಿಕಾಯಪಿ ಪಿವನಮತ್ತಂ ಲೋಹಿತಂ ಕಸ್ಸಚಿ ಅನುಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಧಮ್ಮೇನೇವ - ''ಏಹಿ ಖೋ ಮಹಾರಾಜಾ''ತಿ ಏವಂ ಪಟಿರಾಜೂಹಿ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತಾಗಮನೋ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಂ ಪಥವಿಂ ಅಭಿವಿಜಿನಿತ್ವಾ ಅಜ್ಝಾವಸತಿ, ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಸಾಮೀ ಹುತ್ವಾ ವಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಏವಂ ಏಕಂ ನಿಪ್ಫತ್ತಿಂ ಕಥೇತ್ವಾ ದುತಿಯಂ ಕಥೇತುಂ **ಸಚೇ ಖೋ ಪನಾ**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ರಾಗದೋಸಮೋಹಮಾನದಿಟ್ಠಿಕಿಲೇಸತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಾತಂ ಛದನಂ ಆವರಣಂ ವಿವಟಂ ವಿದ್ಧಂಸಿತಂ ವಿವಟಕಂ ಏತೇನಾತಿ **ವಿವಟಚ್ಛದೋ।** ''ವಿವಟ್ಟಚ್ಛದಾ''ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಅಯಮೇವ ಅತ್ಥೋ।

೩೫. ಏವಂ ದುತಿಯಂ ನಿಪ್ಫತ್ತಿಂ ಕಥೇತ್ವಾ ತಾಸಂ ನಿಮಿತ್ತಭೂತಾನಿ ಲಕ್ಖಣಾನಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಅಯಞ್ಹಿ, ದೇವ, ಕುಮಾರೋ**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಪಾದೋ**ತಿ ಯಥಾ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಭೂಮಿಯಂ ಪಾದಂ ಠಪೇನ್ತಾನಂ ಅಗ್ಗಪಾದತಲಂ ವಾ ಪಣ್ಹಿ ವಾ ಪಸ್ಸಂ ವಾ ಪಠಮಂ ಫುಸತಿ, ವೇಮಜ್ಝೇ ವಾ ಪನ ಛಿದ್ದಂ ಹೋತಿ, ಉಕ್ಖಿಪನ್ತಾನಂ ಅಗ್ಗತಲಾದೀಸು ಏಕಕೋಟ್ಠಾಸೋವ ಪಠಮಂ ಉಟ್ಠಹತಿ, ನ ಏವಮಸ್ಸ। ಅಸ್ಸ ಪನ ಸುವಣ್ಣಪಾದುಕತಲಮಿವ ಏಕಪ್ಪಹಾರೇನೇವ ಸಕಲಂ ಪಾದತಲಂ ಭೂಮಿಂ ಫುಸತಿ, ಏಕಪ್ಪಹಾರೇನೇವ ಭೂಮಿತೋ ಉಟ್ಠಹತಿ। ತಸ್ಮಾ ಅಯಂ ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಪಾದೋ।

ಚಕ್ಕಾನೀತಿ ದ್ವೀಸು ಪಾದತಲೇಸು ದ್ವೇ ಚಕ್ಕಾನಿ, ತೇಸಂ ಅರಾ ಚ ನೇಮಿ ಚ ನಾಭಿ ಚ ಪಾಳಿಯಂ ವುತ್ತಾವ। **ಸಬ್ಬಾಕಾರಪರಿಪೂರಾನೀ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಪನ ಅಯಂ ವಿಸೇಸೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ತೇಸಂ ಕಿರ ಚಕ್ಕಾನಂ ಪಾದತಲಸ್ಸ ಮಜ್ಝೇ ನಾಭಿ ದಿಸ್ಸತಿ, ನಾಭಿಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಾ ವಟ್ಟಲೇಖಾ ದಿಸ್ಸತಿ, ನಾಭಿಮುಖಪರಿಕ್ಖೇಪಪಟ್ಟೋ ದಿಸ್ಸತಿ, ಪನಾಳಿಮುಖಂ ದಿಸ್ಸತಿ, ಅರಾ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಅರೇಸು ವಟ್ಟಿಲೇಖಾ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ, ನೇಮಿಮಣಿಕಾ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಇದಂ ತಾವ ಪಾಳಿಯಂ ಆಗತಮೇವ। ಸಮ್ಬಹುಲವಾರೋ ಪನ ಅನಾಗತೋ, ಸೋ ಏವಂ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ - ಸತ್ತಿ, ಸಿರಿವಚ್ಛೋ, ನನ್ದಿ, ಸೋವತ್ತಿಕೋ, ವಟಂಸಕೋ, ವಡ್ಢಮಾನಕಂ, ಮಚ್ಛಯುಗಳಂ, ಭದ್ದಪೀಠಂ, ಅಙ್ಕುಸಕೋ, ಪಾಸಾದೋ, ತೋರಣಂ, ಸೇತಚ್ಛತ್ತಂ, ಖಗ್ಗೋ, ತಾಲವಣ್ಟಂ, ಮೋರಹತ್ಥಕೋ, ವಾಳಬೀಜನೀ,

ಉಣ್ಹೀಸಂ, ಮಣಿ, ಪತ್ತೋ, ಸುಮನದಾಮಂ, ನೀಲುಪ್ಪಲಂ, ರತ್ತುಪ್ಪಲಂ, ಸೇತುಪ್ಪಲಂ, ಪದುಮಂ, ಪುಣ್ಡರೀಕಂ, ಪುಣ್ಣಘಟೋ , ಪುಣ್ಣಪಾತಿ, ಸಮುದ್ದೋ, ಚಕ್ಕವಾಳೋ, ಹಿಮವಾ, ಸಿನೇರು, ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾ, ನಕ್ಖತ್ತಾನಿ, ಚತ್ತಾರೋ ಮಹಾದೀಪಾ, ದ್ವಿಪರಿತ್ತದೀಪಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಅನ್ತಮಸೋ ಚಕ್ಕವತ್ತಿರಞ್ಞೋ ಪರಿಸಂ ಉಪಾದಾಯ ಸಬ್ಬೋ ಚಕ್ಕಲಕ್ಖಣಸ್ಸೇವ ಪರಿವಾರೋ।

ಆಯತಪಣ್ಹೀತಿ ದೀಘಪಣ್ಹಿ, ಪರಿಪುಣ್ಣಪಣ್ಹೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯಥಾ ಹಿ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಅಗ್ಗಪಾದೋ ದೀಘೋ ಹೋತಿ, ಪಣ್ಹಿಮತ್ಥಕೇ ಜಙ್ಘಾ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ, ಪಣ್ಹಿಂ ತಚ್ಛೇತ್ವಾ ಠಪಿತಾ ವಿಯ ಹೋತಿ, ನ ಏವಂ ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ। ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಪನ ಚತೂಸು ಕೋಟ್ಠಾಸೇಸು ದ್ವೇ ಕೋಟ್ಠಾಸಾ ಅಗ್ಗಪಾದೋ ಹೋತಿ, ತತಿಯೇ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಜಙ್ಘಾ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ, ಚತುತ್ಥಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಆರಗ್ಗೇನ ವಟ್ಟೇತ್ವಾ ಠಪಿತಾ ವಿಯ ರತ್ತಕಮ್ಬಲಗೇಣ್ಡುಕಸದಿಸಾ ಪಣ್ಹಿ ಹೋತಿ।

ದೀಘಙ್ಗುಲೀತಿ ಯಥಾ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಕಾಚಿ ಅಙ್ಗುಲಿಯೋ ದೀಘಾ ಹೋನ್ತಿ, ಕಾಚಿ ರಸ್ಸಾ, ನ ಏವಂ ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ। ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಪನ ಮಕ್ಕಟಸ್ಸೇವ ದೀಘಾ ಹತ್ಥಪಾದಙ್ಗುಲಿಯೋ ಮೂಲೇ ಥೂಲಾ, ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಅಗ್ಗೇ ತನುಕಾ, ನಿಯ್ಯಾಸತೇಲೇನ ಮದ್ದಿತ್ವಾ ವಟ್ಟಿತಹರಿತಾಲವಟ್ಟಿಸದಿಸಾ ಹೋನ್ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - “ದೀಘಙ್ಗುಲೀ”ತಿ।

ಮುದುತಲುನಹತ್ಥಪಾದೋತಿ ಸಪ್ಪಿಮಣ್ಡೇ ಓಸಾರೇತ್ವಾ ಠಪಿತಂ ಸತವಾರವಿಹತಕಪ್ಪಾಸಪಟಲಂ ವಿಯ ಮುದು। ಯಥಾ ಚ ಇದಾನಿ ಜಾತಮತ್ತಸ್ಸ, ಏವಂ ವುಡ್ಢಕಾಲೇಪಿ ಮುದುತಲುನಾಯೇವ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಮುದುತಲುನಾ ಹತ್ಥಪಾದಾ ಏತಸ್ಸಾತಿ ಮುದುತಲುನಹತ್ಥಪಾದೋ।

ಜಾಲಹತ್ಥಪಾದೋತಿ ನ ಚಮ್ಮೇನ ಪಟಿಬದ್ಧಅಙ್ಗುಲನ್ತರೋ। ಏದಿಸೋ ಹಿ ಫಣಹತ್ಥಕೋ ಪುರಿಸದೋಸೇನ ಉಪಹತೋ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ನ ಪಟಿಲಭತಿ। ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಪನ ಚತಸ್ಸೋ ಹತ್ಥಙ್ಗುಲಿಯೋ ಪಞ್ಚಪಿ ಪಾದಙ್ಗುಲಿಯೋ ಏಕಪ್ಪಮಾಣಾ ಹೋನ್ತಿ, ತಾಸಂ ಏಕಪ್ಪಮಾಣತಾಯ ಯವಲಕ್ಖಣಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಹತ್ಥಪಾದಾ ಕುಸಲೇನ ವಡ್ಢಕಿನಾ ಯೋಜಿತಜಾಲವಾತಪಾನಸದಿಸಾ ಹೋನ್ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - “ಜಾಲಹತ್ಥಪಾದೋ”ತಿ।

ಉದ್ಧಂ ಪತಿಟ್ಠಿತಗೋಪ್ಫಕತ್ತಾ ಉಸ್ಸಙ್ಖಾ ಪಾದಾ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಉಸ್ಸಙ್ಖಪಾದೋ**। ಅಞ್ಞೇಸಞ್ಹಿ ಪಿಟ್ಠಿಪಾದೇ ಗೋಪ್ಫಕಾ ಹೋನ್ತಿ, ತೇನ ತೇಸಂ ಪಾದಾ ಆಣಿಬದ್ಧಾ ವಿಯ ಬದ್ಧಾ ಹೋನ್ತಿ, ನ ಯಥಾಸುಖಂ ಪರಿವತ್ತನ್ತಿ, ಗಚ್ಛನ್ತಾನಂ ಪಾದತಲಾನಿಪಿ ನ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಪನ ಆರುಹಿತ್ವಾ ಉಪರಿ ಗೋಪ್ಫಕಾ ಪತಿಟ್ಠಹನ್ತಿ, ತೇನಸ್ಸ ನಾಭಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಉಪರಿಮಕಾಯೋ ನಾವಾಯ ಠಪಿತಸುವಣ್ಣಪಟಿಮಾ ವಿಯ ನಿಚ್ಚಲೋ ಹೋತಿ, ಅಧೋಕಾಯೋವ ಇಞ್ಜತಿ, ಸುಖೇನ ಪಾದಾ ಪರಿವತ್ತನ್ತಿ, ಪುರತೋಪಿ ಪಚ್ಛತೋಪಿ ಉಭಯಪಸ್ಸೇಸುಪಿ ಠತ್ವಾ ಪಸ್ಸನ್ತಾನಂ ಪಾದತಲಾನಿ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ, ನ ಹತ್ಥೀನಂ ವಿಯ ಪಚ್ಛತೋಯೇವ।

ಏಣಿಜಙ್ಘೋತಿ ಏಣಿಮಿಗಸದಿಸಜಙ್ಘೋ ಮಂಸುಸ್ಸದೇನ ಪರಿಪುಣ್ಣಜಙ್ಘೋ, ನ ಏಕತೋ ಬದ್ಧಪಿಣ್ಡಿಕಮಂಸೋ , ಸಮನ್ತತೋ ಸಮಸಣ್ಠಿತೇನ ಮಂಸೇನ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಾಹಿ ಸುವಟ್ಟಿತಾಹಿ ಸಾಲಿಗಬ್ಭಯವಗಬ್ಭಸದಿಸಾಹಿ ಜಙ್ಘಾಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅನೋನಮನ್ತೋತಿ ಅನಮನ್ತೋ, ಏತೇನಸ್ಸ ಅಖುಜ್ಜಅವಾಮನಭಾವೋ ದೀಪಿತೋ। ಅವಸೇಸಜನಾ ಹಿ ಖುಜ್ಜಾ ವಾ ಹೋನ್ತಿ ವಾಮನಾ ವಾ। ಖುಜ್ಜಾನಂ ಉಪರಿಮಕಾಯೋ ಅಪರಿಪುಣ್ಣೋ ಹೋತಿ, ವಾಮನಾನಂ ಹೇಟ್ಠಿಮಕಾಯೋ। ತೇ ಅಪರಿಪುಣ್ಣಕಾಯತ್ತಾ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ ಅನೋನಮನ್ತಾ ಜಣ್ಣುಕಾನಿ ಪರಿಮಜ್ಜಿತುಂ। ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಪನ ಪರಿಪುಣ್ಣಉಭಯಕಾಯತ್ತಾ ಸಕ್ಕೋತಿ।

ಕೋಸೋಹಿತವತ್ಥಗುಯ್ಹೋತಿ ಉಸಭವಾರಣಾದೀನಂ ವಿಯ ಸುವಣ್ಣಪದುಮಕಣ್ಣಿಕಸದಿಸೇಹಿ ಕೋಸೇಹಿ ಓಹಿತಂ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ ವತ್ಥಗುಯ್ಹಂ ಅಸ್ಸಾತಿ ಕೋಸೋಹಿತವತ್ಥಗುಯ್ಹೋ। **ವತ್ಥಗುಯ್ಹ**ನ್ತಿ ವತ್ಥೇನ ಗುಹಿತಬ್ಬಂ ಅಙ್ಗಜಾತಂ ವುಚ್ಚತಿ।

ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣೋತಿ ಜಾತಿಹಿಙ್ಗುಲಕೇನ ಮಜ್ಜಿತ್ವಾ ದೀಪಿದಾಠಾಯ ಘಂಸಿತ್ವಾ ಗೇರುಕಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಠಪಿತಘನಸುವಣ್ಣರೂಪಸದಿಸೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತೇನಸ್ಸ ಘನಸಿನಿದ್ಧಸಣ್ಹಸರೀರತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಛವಿವಣ್ಣದಸ್ಸನತ್ಥಂ **ಕಞ್ಚನಸನ್ನಿಭತ್ತಚೋ**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಪುರಿಮಸ್ಸ ವಾ ವೇವಚನಮೇತಂ।

ರಜೋಜಲ್ಲನ್ತಿ ರಜೋ ವಾ ಮಲಂ ವಾ। **ನ ಉಪಲಿಮ್ಪತೀ**ತಿ ನ ಲಗ್ಗತಿ ಪದುಮಪಲಾಸತೋ ಉದಕಬಿನ್ದು ವಿಯ ವಿವಟ್ಟತಿ। ಹತ್ಥಧೋವನಾದೀನಿ ಪನ ಉತುಗ್ಗಹಣತ್ಥಾಯ ಚೇವ ದಾಯಕಾನಂ ಪುಞ್ಞಫಲತ್ಥಾಯ ಚ ಬುದ್ಧಾ ಕರೋನ್ತಿ, ವತ್ತಸೀಸೇನಾಪಿ ಚ ಕರೋನ್ತಿಯೇವ। ಸೇನಾಸನಂ ಪವಿಸನ್ತೇನ ಹಿ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಪಾದೇ ಧೋವಿತ್ವಾ ಪವಿಸಿತಬ್ಬನ್ತಿ ವುತ್ತಮೇತಂ।

ಉದ್ಧಗ್ಗಲೋಮೋತಿ ಆವಟ್ಟಪರಿಯೋಸಾನೇ ಉದ್ಧಗ್ಗಾನಿ ಹುತ್ವಾ ಮುಖಸೋಭಂ ಉಲ್ಲೋಕಯಮಾನಾನಿ ವಿಯ ಠಿತಾನಿ ಲೋಮಾನಿ ಅಸ್ಸಾತಿ ಉದ್ಧಗ್ಗಲೋಮೋ।

ಬ್ರಹ್ಮುಜುಗತ್ತೋತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾ ವಿಯ ಉಜುಗತ್ತೋ, ಉಜುಮೇವ ಉಗ್ಗತದೀಘಸರೀರೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಹಿ ಸತ್ತಾ ಖನ್ಧೇ ಕಟಿಯಂ ಜಾಣೂಸೂತಿ ತೀಸು ಠಾನೇಸು ನಮನ್ತಿ, ತೇ ಕಟಿಯಂ ನಮನ್ತಾ ಪಚ್ಛತೋ ನಮನ್ತಿ, ಇತರೇಸು ದ್ವೀಸು ಠಾನೇಸು ಪುರತೋ। ದೀಘಸರೀರಾ ಪನ ಏಕೇ ಪಸ್ಸವಙ್ಕಾ ಹೋನ್ತಿ, ಏಕೇ ಮುಖಂ ಉನ್ನಮೇತ್ವಾ ನಕ್ಖತ್ತಾನಿ ಗಣಯನ್ತಾ ವಿಯ ಚರನ್ತಿ, ಏಕೇ ಅಪ್ಪಮಂಸಲೋಹಿತಾ ಸೂಲಸದಿಸಾ ಹೋನ್ತಿ, ಏಕೇ ಪುರತೋ ಪಬ್ಭಾರಾ ಹೋನ್ತಿ, ಪವೇಧಮಾನಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಅಯಂ ಪನ ಉಜುಮೇವ ಉಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ದೀಘಪ್ಪಮಾಣೋ ದೇವನಗರೇ ಉಸ್ಸಿತಸುವಣ್ಣತೋರಣಂ ವಿಯ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ದೀಪೇನ್ತಿ। ಯಥಾ ಚೇತಂ, ಏವಂ ಯಂ ಯಂ ಜಾತಮತ್ತಸ್ಸ ಸಬ್ಬಸೋ ಅಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಂ ಹೋತಿ, ತಂ ತಂ ಆಯತಿಂ ತಥಾಭಾವಿತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಸತ್ತುಸ್ಸದೋತಿ ದ್ವೇ ಹತ್ಥಪಿಟ್ಠಿಯೋ ದ್ವೇ ಪಾದಪಿಟ್ಠಿಯೋ ದ್ವೇ ಅಂಸಕೂಟಾನಿ ಖನ್ಧೋತಿ ಇಮೇಸು ಸತ್ತಸು ಠಾನೇಸು ಪರಿಪುಣ್ಣೋ ಮಂಸುಸ್ಸದೋ ಅಸ್ಸಾತಿ ಸತ್ತುಸ್ಸದೋ। ಅಞ್ಞೇಸಂ ಪನ ಹತ್ಥಪಾದಪಿಟ್ಠಾದೀಸು ಸಿರಾಜಾಲಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಅಂಸಕೂಟಕ್ಖನ್ಧೇಸು ಅಟ್ಠಿಕೋಟಿಯೋ। ತೇ ಮನುಸ್ಸಾ ಪೇತಾ ವಿಯ ಖಾಯನ್ತಿ, ನ ತಥಾ ಮಹಾಪುರಿಸೋ, ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಪನ ಸತ್ತಸು ಠಾನೇಸು ಪರಿಪುಣ್ಣಮಂಸುಸ್ಸದತ್ತಾ ನಿಗೂಳ್ಹಸಿರಾಜಾಲೇಹಿ ಹತ್ಥಪಿಟ್ಠಾದೀಹಿ ವಟ್ಟೇತ್ವಾ ಸುಟ್ಠಪಿತಸುವಣ್ಣಾಳಿಙ್ಗಸದಿಸೇನ ಖನ್ಧೇನ ಸಿಲಾರೂಪಕಂ ವಿಯ ಖಾಯತಿ, ಚಿತ್ತಕಮ್ಮರೂಪಕಂ ವಿಯ ಚ ಖಾಯತಿ।

ಸೀಹಸ್ಸ ಪುಬ್ಬದ್ಧಂ ವಿಯ ಕಾಯೋ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಸೀಹಪುಬ್ಬದ್ಧಕಾಯೋ**। ಸೀಹಸ್ಸ ಹಿ ಪುರತ್ಥಿಮಕಾಯೋವ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ ಹೋತಿ, ಪಚ್ಛಿಮಕಾಯೋ ಅಪರಿಪುಣ್ಣೋ। ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಪನ ಸೀಹಸ್ಸ ಪುಬ್ಬದ್ಧಕಾಯೋ ವಿಯ ಸಬ್ಬೋ ಕಾಯೋ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ। ಸೋಪಿ ಸೀಹಸ್ಸೇವ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ವಿನತುನ್ನತಾದಿವಸೇನ ದುಸ್ಸಣ್ಠಿತವಿಸಣ್ಠಿತೋ ನ ಹೋತಿ, ದೀಘಯುತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಪನ ದೀಘೋ, ರಸ್ಸಥೂಲಕಿಸಪುಥುಲಅನುವಟ್ಟಿತಯುತ್ತಟ್ಠಾನೇಸು ತಥಾವಿಧೋವ ಹೋತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ –

> ‘‘ಮನಾಪಿಯೇವ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಮ್ಮವಿಪಾಕೇ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತೇ ಯೇಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ದೀಘೇಹಿ ಸೋಭತಿ, ತಾನಿ ಅಙ್ಗಾನಿ ದೀಘಾನಿ ಸಣ್ಠನ್ತಿ। ಯೇಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ರಸ್ಸೇಹಿ ಸೋಭತಿ, ತಾನಿ ಅಙ್ಗಾನಿ ರಸ್ಸಾನಿ ಸಣ್ಠನ್ತಿ। ಯೇಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಥೂಲೇಹಿ ಸೋಭತಿ, ತಾನಿ ಅಙ್ಗಾನಿ ಥೂಲಾನಿ ಸಣ್ಠನ್ತಿ। ಯೇಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಕಿಸೇಹಿ ಸೋಭತಿ, ತಾನಿ ಅಙ್ಗಾನಿ ಕಿಸಾನಿ ಸಣ್ಠನ್ತಿ। ಯೇಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಪುಥುಲೇಹಿ ಸೋಭತಿ, ತಾನಿ ಅಙ್ಗಾನಿ ಪುಥುಲಾನಿ ಸಣ್ಠನ್ತಿ। ಯೇಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ವಟ್ಟೇಹಿ ಸೋಭತಿ, ತಾನಿ ಅಙ್ಗಾನಿ ವಟ್ಟಾನಿ ಸಣ್ಠನ್ತೀ’’ತಿ।

ಇತಿ ನಾನಾಚಿತ್ತೇನ ಪುಞ್ಞಚಿತ್ತೇನ ಚಿತ್ತಿತೋ ದಸಹಿ ಪಾರಮೀಹಿ ಸಜ್ಜಿತೋ ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಅತ್ತಭಾವೋ, ಲೋಕೇ ಸಬ್ಬಸಿಪ್ಪಿನೋ ವಾ ಸಬ್ಬಇದ್ಧಿಮನ್ತೋ ವಾ ಪತಿರೂಪಕಮ್ಪಿ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ।

ಚಿತನ್ತರಂಸೋತಿ ಅನ್ತರಂಸಂ ವುಚ್ಚತಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ಕೋಟ್ಟಾನಂ ಅನ್ತರಂ, ತಂ ಚಿತಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಅನ್ತರಂಸಂ ಅಸ್ಸಾತಿ ಚಿತನ್ತರಂಸೋ। ಅಞ್ಞೇಸಞ್ಹಿ ತಂ ಠಾನಂ ನಿನ್ನಂ ಹೋತಿ, ದ್ವೇ ಪಿಟ್ಠಿಕೋಟ್ಟಾ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಾ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ। ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಪನ ಕಟಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಮಂಸಪಟಲಂ ಯಾವ ಖನ್ಧಾ ಉಗ್ಗಮ್ಮ ಸಮುಸ್ಸಿತಸುವಣ್ಣಫಲಕಂ ವಿಯ ಪಿಟ್ಠಿಂ ಛಾದೇತ್ವಾ ಪತಿಟ್ಠಿತಂ।

ನಿಗ್ರೋಧಪರಿಮಣ್ಡಲೋತಿ ನಿಗ್ರೋಧೋ ವಿಯ ಪರಿಮಣ್ಡಲೋ। ಯಥಾ ಪಞ್ಞಾಸಹತ್ಥತಾಯ ವಾ ಸತಹತ್ಥತಾಯ ವಾ ಸಮಕ್ಖನ್ಧಸಾಖೋ ನಿಗ್ರೋಧೋ ದೀಘತೋಪಿ ವಿತ್ಥಾರತೋಪಿ ಏಕಪ್ಪಮಾಣೋವ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಕಾಯತೋಪಿ ಬ್ಯಾಮತೋಪಿ ಏಕಪ್ಪಮಾಣೋ। ಯಥಾ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಕಾಯೋ ದೀಘೋ ವಾ ಹೋತಿ ಬ್ಯಾಮೋ ವಾ, ನ ಏವಂ ವಿಸಮಪ್ಪಮಾಣೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನೇವ **ಯಾವತಕ್ವಸ್ಸ ಕಾಯೋತಿ**ಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಯಾವತಕೋ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಯಾವತಕ್ವಸ್ಸ**।

ಸಮವಟ್ಟಕ್ಖನ್ಧೋತಿ ಸಮವಟ್ಟಿತಕ್ಖನ್ಧೋ। ಯಥಾ ಏಕೇ ಕೋಞ್ಚಾ ವಿಯ ಚ ಬಕಾ ವಿಯ ಚ ವರಾಹಾ ವಿಯ ಚ ದೀಘಗಲಾ ವಙ್ಕಗಲಾ ಪುಥುಲಗಲಾ ಚ ಹೋನ್ತಿ , ಕಥನಕಾಲೇ ಸಿರಾಜಾಲಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಮನ್ದೋ ಸರೋ ನಿಕ್ಖಮತಿ, ನ ಏವಂ ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ। ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಪನ ಸುವಟ್ಟಿತಸುವಣ್ಣಾಳಿಙ್ಗಸದಿಸೋ ಖನ್ಧೋ ಹೋತಿ, ಕಥನಕಾಲೇ ಸಿರಾಜಾಲಂ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಮೇಘಸ್ಸ ವಿಯ ಗಜ್ಜಿತೋ ಸರೋ ಮಹಾ ಹೋತಿ।

ರಸಗ್ಗಸಗ್ಗೀತಿ ಏತ್ಥ ರಸಂ ಗಸನ್ತಿ ಹರನ್ತೀತಿ ರಸಗ್ಗಸಾ। ರಸಹರಣೀನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ, ತಾ ಅಗ್ಗಾ ಅಸ್ಸಾತಿ ರಸಗ್ಗಸಗ್ಗೀ। ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಕಿರ ಸತ್ತರಸಹರಣೀಸಹಸ್ಸಾನಿ ಉದ್ಧಗ್ಗಾನಿ ಹುತ್ವಾ ಗೀವಾಯಮೇವ ಪಟಿಮುಕ್ಕಾನಿ। ತಿಲಫಲಮತ್ತೋಪಿ ಆಹಾರೋ ಜಿವ್ಹಗ್ಗೇ ಠಪಿತೋ ಸಬ್ಬಕಾಯಂ ಅನುಫರತಿ। ತೇನೇವ ಮಹಾಪಧಾನಂ ಪದಹನ್ತಸ್ಸ ಏಕತಣ್ಡುಲಾದೀಹಿಪಿ ಕಳಾಯಯೂಸಪಸತಮತ್ತೇನಾಪಿ ಕಾಯಸ್ಸ ಯಾಪನಂ ಅಹೋಸಿ। ಅಞ್ಞೇಸಂ ಪನ ತಥಾ ಅಭಾವಾ ನ ಸಕಲಂ ಕಾಯಂ ಓಜಾ ಫರತಿ। ತೇನ ತೇ ಬಹ್ವಾಬಾಧಾ ಹೋನ್ತಿ।

ಸೀಹಸ್ಸೇವ ಹನು ಅಸ್ಸಾತಿ **ಸೀಹಹನು**। ತತ್ಥ ಸೀಹಸ್ಸ ಹೇಟ್ಠಿಮಹನುಮೇವ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಹೋತಿ, ನ ಉಪರಿಮಂ। ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಪನ ಸೀಹಸ್ಸ ಹೇಟ್ಠಿಮಂ ವಿಯ ದ್ವೇಪಿ ಪರಿಪುಣ್ಣಾನಿ ದ್ವಾದಸಿಯಾ ಪಕ್ಖಸ್ಸ ಚನ್ದಸದಿಸಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ಅಥ ನೇಮಿತ್ತಕಾ ಹನುಕಪರಿಯನ್ತಂ ಓಲೋಕೇನ್ತಾವ ಇಮೇಸು ಹನುಕೇಸು ಹೇಟ್ಠಿಮೇ ವೀಸತಿ ಉಪರಿಮೇ ವೀಸತೀತಿ ಚತ್ತಾಲೀಸದನ್ತಾ ಸಮಾ ಅವಿರಳಾ ಪತಿಟ್ಠಹಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ **ಅಯಞ್ಹಿ ದೇವ, ಕುಮಾರೋ ಚತ್ತಾಲೀಸದನ್ತೋ ಹೋತೀತಿ**ಆದಿಮಾಹಂಸು। ತತ್ರಾಯಮತ್ಥೋ, ಅಞ್ಞೇಸಞ್ಹಿ ಪರಿಪುಣ್ಣದನ್ತಾನಮ್ಪಿ ದ್ವತ್ತಿಂಸ ದನ್ತಾ ಹೋನ್ತಿ। ಇಮಸ್ಸ ಪನ ಚತ್ತಾಲೀಸಂ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಅಞ್ಞೇಸಞ್ಚ ಕೇಚಿ ದನ್ತಾ ಉಚ್ಚಾ, ಕೇಚಿ ನೀಚಾತಿ ವಿಸಮಾ ಹೋನ್ತಿ, ಇಮಸ್ಸ ಪನ ಅಯಪಟ್ಟಕೇನ ಛಿನ್ನಸಙ್ಖಪಟಲಂ ವಿಯ ಸಮಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಅಞ್ಞೇಸಂ ಕುಮ್ಭಿಲಾನಂ ವಿಯ ದನ್ತಾ ವಿರಳಾ ಹೋನ್ತಿ, ಮಚ್ಛಮಂಸಾನಿ ಖಾದನ್ತಾನಂ ದನ್ತನ್ತರಂ ಪೂರೇನ್ತಿ। ಇಮಸ್ಸ ಪನ ಕನಕಫಲಕಾಯಂ ಸಮುಸ್ಸಿತವಜಿರಪನ್ತಿ ವಿಯ ಅವಿರಳಾ ತೂಲಿಕಾಯ ದಸ್ಸಿತಪರಿಚ್ಛೇದಾ ವಿಯ ದನ್ತಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಅಞ್ಞೇಸಞ್ಚ ಪೂತಿದನ್ತಾ ಉಟ್ಠಹನ್ತಿ। ತೇನ ಕಾಚಿ ದಾಠಾ ಕಾಳಾಪಿ ವಿವಣ್ಣಾಪಿ ಹೋನ್ತಿ। ಅಯಂ ಪನ ಸುಟ್ಠು ಸುಕ್ಕದಾಠೋ ಓಸಧಿತಾರಕಮ್ಪಿ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ವಿರೋಚಮಾನಾಯ ಪಭಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತದಾಠೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ।

ಪಹೂತಜಿವ್ಹೋತಿ ಪುಥುಲಜಿವ್ಹೋ। ಅಞ್ಞೇಸಂ ಜಿವ್ಹಾ ಥೂಲಾಪಿ ಹೋನ್ತಿ ಕಿಸಾಪಿ ರಸ್ಸಾಪಿ ಥದ್ಧಾಪಿ ವಿಸಮಾಪಿ, ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಪನ ಜಿವ್ಹಾ ಮುದು ದೀಘಾ ಪುಥುಲಾ ವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನಾ ಹೋತಿ। ಸೋ ಹಿ ಏತಂ ಲಕ್ಖಣಂ ಪರಿಯೇಸಿತುಂ ಆಗತಾನಂ ಕಙ್ಖಾವಿನೋದನತ್ಥಂ ಮುದುಕತ್ತಾ ತಂ ಜಿವ್ಹಂ ಕಥಿನಸೂಚಿಂ ವಿಯ ವಟ್ಟೇತ್ವಾ ಉಭೋ ನಾಸಿಕಸೋತಾನಿ ಪರಾಮಸತಿ, ದೀಘತ್ತಾ ಉಭೋ ಕಣ್ಣಸೋತಾನಿ ಪರಾಮಸತಿ , ಪುಥುಲತ್ತಾ ಕೇಸನ್ತಪರಿಯೋಸಾನಂ ಕೇವಲಮ್ಪಿ ನಲಾಟಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತಿ। ಏವಮಸ್ಸ ಮುದುದೀಘಪುಥುಲಭಾವಂ ಪಕಾಸೇನ್ತೋ ತೇಸಂ ಕಙ್ಖಂ ವಿನೋದೇತಿ। ಏವಂ ತಿಲಕ್ಖಣಸಮ್ಪನ್ನಂ ಜಿವ್ಹಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಪಹೂತಜಿವ್ಹೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಸರೋತಿ ಅಞ್ಞೇ ಛಿನ್ನಸ್ಸರಾಪಿ ಭಿನ್ನಸ್ಸರಾಪಿ ಕಾಕಸ್ಸರಾಪಿ ಹೋನ್ತಿ, ಅಯಂ ಪನ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಸರಸದಿಸೇನ ಸರೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಹಿ ಪಿತ್ತಸೇಮ್ಹೇಹಿ ಅಪಲಿಬುದ್ಧತ್ತಾ ಸರೋ ವಿಸದೋ ಹೋತಿ। ಮಹಾಪುರಿಸೇನಾಪಿ ಕತಕಮ್ಮಂ ತಸ್ಸ ವತ್ಥುಂ ಸೋಧೇತಿ। ವತ್ಥುನೋ ಸುದ್ಧತ್ತಾ ನಾಭಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಮುಟ್ಠಹನ್ತೋ ಸರೋ ವಿಸದೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತೋವ ಸಮುಟ್ಠಾತಿ। ಕರವೀಕೋ ವಿಯ ಭಣತೀತಿ **ಕರವೀಕಭಾಣೀ,**
ಮತ್ತಕರವೀಕರುತಮಞ್ಜುಘೋಸೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅಭಿನೀಲನೇತ್ತೋತಿ ನ ಸಕಲನೀಲನೇತ್ತೋ, ನೀಲಯುತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಪನಸ್ಸ ಉಮಾಪುಪ್ಫಸದಿಸೇನ ಅತಿವಿಸುದ್ಧೇನ ನೀಲವಣ್ಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾನಿ ನೇತ್ತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಪೀತಯುತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಕಣಿಕಾರಪುಪ್ಫಸದಿಸೇನ ಪೀತವಣ್ಣೇನ, ಲೋಹಿತಯುತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಬನ್ಧುಜೀವಕಪುಪ್ಫಸದಿಸೇನ ಲೋಹಿತವಣ್ಣೇನ, ಸೇತಯುತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಓಸಧಿತಾರಕಸದಿಸೇನ ಸೇತವಣ್ಣೇನ, ಕಾಳಯುತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಅದ್ದಾರಿಟ್ಠಕಸದಿಸೇನ ಕಾಳವಣ್ಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾನಿ। ಸುವಣ್ಣವಿಮಾನೇ ಉಗ್ಘಾಟಿತಮಣಿಸೀಹಪಞ್ಜರಸದಿಸಾನಿ ಖಾಯನ್ತಿ।

ಗೋಪಖುಮೋತಿ ಏತ್ಥ ಪಖುಮನ್ತಿ ಸಕಲಚಕ್ಖುಭಣ್ಡಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ, ತಂ ಕಾಳವಚ್ಛಕಸ್ಸ ಬಹಲಧಾತುಕಂ ಹೋತಿ, ರತ್ತವಚ್ಛಕಸ್ಸ ವಿಪ್ಪಸನ್ನಂ, ತಂಮುಹುತ್ತಜಾತತರುಣರತ್ತವಚ್ಛಕಸದಿಸಚಕ್ಖುಭಣ್ಡೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಞ್ಞೇಸಞ್ಹಿ ಚಕ್ಖುಭಣ್ಡಾ ಅಪರಿಪುಣ್ಣಾ ಹೋನ್ತಿ, ಹತ್ಥಿಮೂಸಿಕಾದೀನಂ ಅಕ್ಖಿಸದಿಸೇಹಿ ವಿನಿಗ್ಗತೇಹಿಪಿ ಗಮ್ಭೀರೇಹಿಪಿ ಅಕ್ಖೀಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ಹೋನ್ತಿ। ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಪನ ಧೋವಿತ್ವಾ ಮಜ್ಜಿತ್ವಾ ಠಪಿತಮಣಿಗುಳಿಕಾ ವಿಯ ಮುದುಸಿನಿದ್ಧನೀಲಸುಖುಮಪಖುಮಾಚಿತಾನಿ ಅಕ್ಖೀನಿ।

ಉಣ್ಣಾತಿ ಉಣ್ಣಲೋಮಂ। **ಭಮುಕನ್ತರೇ**ತಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ಭಮುಕಾನಂ ವೇಮಜ್ಝೇ ನಾಸಿಕಮತ್ಥಕೇಯೇವ ಜಾತಾ, ಉಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಪನ ನಲಾಟವೇಮಜ್ಝೇ ಜಾತಾ। **ಓದಾತಾ**ತಿ ಪರಿಸುದ್ಧಾ, ಓಸಧಿತಾರಕಸಮಾನವಣ್ಣಾ। **ಮುದೂ**ತಿ ಸಪ್ಪಿಮಣ್ಡೇ ಓಸಾರೇತ್ವಾ ಠಪಿತಸತವಾರವಿಹತಕಪ್ಪಾಸಪಟಲಸದಿಸಾ। **ತೂಲಸನ್ನಿಭಾ**ತಿ ಸಿಮ್ಬಲಿತೂಲಲತಾತೂಲಸಮಾನಾ, ಅಯಮಸ್ಸ ಓದಾತತಾಯ ಉಪಮಾ। ಸಾ ಪನೇಸಾ ಕೋಟಿಯಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಕಡ್ಢಿಯಮಾನಾ ಉಪಡ್ಢಬಾಹುಪ್ಪಮಾಣಾ ಹೋತಿ, ವಿಸ್ಸಟ್ಠಾ ದಕ್ಖಿಣಾವಟ್ಟವಸೇನ ಆವಟ್ಟಿತ್ವಾ ಉದ್ಧಗ್ಗಾ ಹುತ್ವಾ ಸನ್ತಿಟ್ಠತಿ। ಸುವಣ್ಣಫಲಕಮಜ್ಝೇ ಠಪಿತರಜತಪುಬ್ಬುಳಕಂ ವಿಯ, ಸುವಣ್ಣಘಟತೋ ನಿಕ್ಖಮಮಾನಾ ಖೀರಧಾರಾ ವಿಯ, ಅರುಣಪ್ಪಭಾರಞ್ಜಿತೇ ಗಗನಪ್ಪದೇಸೇ ಓಸಧಿತಾರಕಾ ವಿಯ ಚ ಅತಿಮನೋಹರಾಯ ಸಿರಿಯಾ ವಿರೋಚತಿ।

ಉಣ್ಹೀಸಸೀಸೋತಿ ಇದಂ ಪರಿಪುಣ್ಣನಲಾಟತಞ್ಚ ಪರಿಪುಣ್ಣಸೀಸತಂ ಚಾತಿ ದ್ವೇ ಅತ್ಥವಸೇ ಪಟಿಚ್ಚ ವುತ್ತಂ। ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಹಿ ದಕ್ಖಿಣಕಣ್ಣಚೂಳಿಕತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಮಂಸಪಟಲಂ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಸಕಲನಲಾಟಂ ಛಾದಯಮಾನಂ ಪೂರಯಮಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ವಾಮಕಣ್ಣಚೂಳಿಕಾಯಂ ಪತಿಟ್ಠಿತಂ, ತಂ ರಞ್ಞೋ ಬನ್ಧಉಣ್ಹೀಸಪಟ್ಟೋ ವಿಯ ವಿರೋಚತಿ। ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಕಿರ ಇಮಂ ಲಕ್ಖಣಂ ದಿಸ್ವಾ ರಾಜೂನಂ ಉಣ್ಹೀಸಪಟ್ಟಂ ಅಕಂಸು। ಅಯಂ ತಾವ ಏಕೋ ಅತ್ಥೋ। ಅಞ್ಞೇ ಪನ ಜನಾ ಅಪರಿಪುಣ್ಣಸೀಸಾ ಹೋನ್ತಿ, ಕೇಚಿ ಕಪಿಸೀಸಾ, ಕೇಚಿ ಫಲಸೀಸಾ, ಕೇಚಿ ಅಟ್ಠಿಸೀಸಾ, ಕೇಚಿ ಹತ್ಥಿಸೀಸಾ, ಕೇಚಿ ತುಮ್ಬಸೀಸಾ, ಕೇಚಿ ಪಬ್ಭಾರಸೀಸಾ। ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಪನ ಆರಗ್ಗೇನ ವಟ್ಟೇತ್ವಾ ಠಪಿತಂ ವಿಯ ಸುಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಉದಕಪುಬ್ಬುಳಸದಿಸಂ ಸೀಸಂ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಪುರಿಮನಯೇ ಉಣ್ಹೀಸವೇಠಿತಸೀಸೋ ವಿಯಾತಿ ಉಣ್ಹೀಸಸೀಸೋ। ದುತಿಯನಯೇ ಉಣ್ಹೀಸಂ ವಿಯ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಪರಿಮಣ್ಡಲಸೀಸೋತಿ ಉಣ್ಹೀಸಸೀಸೋ।

ವಿಪಸ್ಸೀಸಮಞ್ಞಾವಣ್ಣನಾ

೩೭. **ಸಬ್ಬಕಾಮೇಹೀ**ತಿ ಇದಂ ಲಕ್ಖಣಾನಿ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಾಪೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಕತಂ ವಿಯ ವುತ್ತಂ, ನ ಪನೇವಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಪಠಮಞ್ಹಿ ತೇ ನೇಮಿತ್ತಕೇ ಸನ್ತಪ್ಪೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಲಕ್ಖಣಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನಂ ಕತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತಸ್ಸ ವಿತ್ಥಾರೋ ಗಬ್ಭೋಕ್ಕನ್ತಿಯಂ ವುತ್ತೋಯೇವ। **ಪಾಯೇನ್ತೀ**ತಿ ಥಞ್ಞಂ ಪಾಯೇನ್ತಿ। ತಸ್ಸ ಕಿರ ನಿದ್ದೋಸೇನ ಮಧುರೇನ ಖೀರೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ಸಟ್ಠಿ ಧಾತಿಯೋ ಉಪಟ್ಠಾಪೇಸಿ, ತಥಾ ಸೇಸಾಪಿ ತೇಸು ತೇಸು ಕಮ್ಮೇಸು ಕುಸಲಾ ಸಟ್ಠಿಸಟ್ಠಿಯೇವ। ತಾಸಂ ಪೇಸನಕಾರಕೇ ಸಟ್ಠಿ ಪುರಿಸೇ, ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ

ಕತಾಕತಭಾವಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖಣೇ ಸಟ್ಠಿ ಅಮಚ್ಚೇ ಉಪಟ್ಠಾಪೇಸಿ। ಏವಂ ಚತ್ತಾರಿ ಸಟ್ಠಿಯೋ ಇತ್ಥೀನಂ, ದ್ವೇ ಸಟ್ಠಿಯೋ ಪುರಿಸಾನನ್ತಿ ಛ ಸಟ್ಠಿಯೋ ಉಪಟ್ಠಕಾನಂಯೇವ ಅಹೇಸುಂ। **ಸೇತಚ್ಛತ್ತನ್ತಿ** ದಿಬ್ಬಸೇತಚ್ಛತ್ತಂ। ಕುಲದತ್ತಿಯಂ ಪನ ಸಿರಿಗಬ್ಭೇಯೇವ ತಿಟ್ಠತಿ। **ಮಾ ನಂ ಸೀತಂ ವಾ**ತಿಆದೀಸು ಮಾ ಅಭಿಭವೀತಿ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಸ್ವಾಸ್ಸುದನ್ತಿ** ಸೋ ಅಸ್ಸುದಂ। **ಅಙ್ಕೇನೇವ ಅಙ್ಕನ್ತಿ** ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಬಾಹುನಾವ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಬಾಹುಂ। ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಚ ಅಂಸಕೂಟೇನೇವ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಅಂಸಕೂಟಂ। **ಪರಿಹರಿಯತೀ**ತಿ ನೀಯತಿ, ಸಮ್ಪಾಪಿಯತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೩೮. **ಮಞ್ಜುಸ್ಸರೋ**ತಿ ಅಖರಸ್ಸರೋ। **ವಗ್ಗುಸ್ಸರೋ**ತಿ ಛೇಕನಿಪುಣಸ್ಸರೋ। **ಮಧುರಸ್ಸರೋ**ತಿ ಸಾತಸ್ಸರೋ। **ಪೇಮನಿಯಸ್ಸರೋ**ತಿ ಪೇಮಜನಕಸ್ಸರೋ। ತತ್ರಿದಂ ಕರವೀಕಾನಂ ಮಧುರಸ್ಸರತಾಯ - ಕರವೀಕಸಕುಣೇ ಕಿರ ಮಧುರರಸಂ ಅಮ್ಬಪಕ್ಕಂ ಮುಖತುಣ್ಡಕೇನ ಪಹರಿತ್ವಾ ಪಗ್ಘರಿತರಸಂ ಪಿವಿತ್ವಾ ಪಕ್ಖೇನ ತಾಲಂ ದತ್ವಾ ವಿಕೂಜಮಾನೇ ಚತುಪ್ಪದಾ ಮತ್ತಾ ವಿಯ ಲಳಿತುಂ ಆರಭನ್ತಿ। ಗೋಚರಪಸುತಾಪಿ ಚತುಪ್ಪದಾ ಮುಖಗತಾನಿ ತಿಣಾನಿ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ತಂ ಸದ್ದಂ ಸುಣನ್ತಿ। ವಾಳಮಿಗಾ ಖುದ್ದಕಮಿಗೇ ಅನುಬನ್ಧಮಾನಾ ಉಕ್ಖಿತ್ತಂ ಪಾದಂ ಅನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾವ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ। ಅನುಬದ್ಧಮಿಗಾ ಚ ಮರಣಭಯಂ ಜಹಿತ್ವಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ। ಆಕಾಸೇ ಪಕ್ಖನ್ದಾ ಪಕ್ಖಿನೋಪಿ ಪಕ್ಖೇ ಪಸಾರೇತ್ವಾ ತಂ ಸದ್ದಂ ಸುಣಮಾನಾವ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ। ಉದಕೇ ಮಚ್ಛಾಪಿ ಕಣ್ಣಪಟಲಂ ಪಪ್ಫೋಟೇತ್ವಾ ತಂ ಸದ್ದಂ ಸುಣಮಾನಾವ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ। ಏವಂ ಮಧುರಸ್ಸರಾ ಕರವೀಕಾ।

ಅಸನ್ಧಿಮಿತ್ತಾಪಿ ಧಮ್ಮಾಸೋಕಸ್ಸ ದೇವೀ - "ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ಬುದ್ಧಸ್ಸರೇನ ಸದಿಸೋ ಕಸ್ಸಚಿ ಸರೋ"ತಿ ಸಙ್ಘಂ ಪುಚ್ಛಿ। ಅತ್ಥಿ ಕರವೀಕಸಕುಣಸ್ಸಾತಿ। ಕುಹಿಂ, ಭನ್ತೇ, ತೇ ಸಕುಣಾತಿ? ಹಿಮವನ್ತೇತಿ। ಸಾ ರಾಜಾನಂ ಆಹ - "ದೇವ, ಅಹಂ ಕರವೀಕಸಕುಣಂ ಪಸ್ಸಿತುಕಾಮಾಮ್ಹೀ"ತಿ। ರಾಜಾ - "ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪಞ್ಜರೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಕರವೀಕೋ ಆಗಚ್ಛತೂ"ತಿ ಸುವಣ್ಣಪಞ್ಜರಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸಿ। ಪಞ್ಜರೋ ಗನ್ತ್ವಾ ಏಕಸ್ಸ ಕರವೀಕಸ್ಸ ಪುರತೋ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಸೋ - "ರಾಜಾಣಾಯ ಆಗತೋ ಪಞ್ಜರೋ, ನ ಸಕ್ಕಾ ನ ಗನ್ತು"ನ್ತಿ ತತ್ಥ ನಿಸೀದಿ। ಪಞ್ಜರೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ಪುರತೋ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ನ ಕರವೀಕಸದ್ದಂ ಕಾರಾಪೇತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ। ಅಥ ರಾಜಾ - "ಕಥಂ, ಭಣೇ, ಇಮೇ ಸದ್ದಂ ನ ಕರೋನ್ತೀ"ತಿ ಆಹ। ಞಾತಕೇ ಅದಿಸ್ವಾ ದೇವಾತಿ। ಅಥ ನಂ ರಾಜಾ ಆದಾಸೇಹಿ ಪರಿಕ್ಖಿಪಾಪೇಸಿ। ಸೋ ಅತ್ತನೋ ಛಾಯಂ ದಿಸ್ವಾ - "ಞಾತಕಾ ಮೇ ಆಗತಾ"ತಿ ಮಞ್ಞಮಾನೋ ಪಕ್ಖೇನ ತಾಲಂ ದತ್ವಾ ಮಧುರಸ್ಸರೇನ ಮಣಿವಂಸಂ ಧಮಮಾನೋ ವಿಯ ವಿರವಿ। ಸಕಲನಗರೇ ಮನುಸ್ಸಾ ಮತ್ತಾ ವಿಯ ಲಳಿಂಸು। ಅಸನ್ಧಿಮಿತ್ತಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಇಮಸ್ಸ ತಾವ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಸ್ಸ ಏವಂ ಮಧುರೋ ಸದ್ದೋ, ಕೀದಿಸೋ ನು ಖೋ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಸಿರಿಪತ್ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸದ್ದೋ ಅಹೋಸೀ"ತಿ ಪೀತಿಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ತಂ ಪೀತಿಂ ಅವಿಜಹಿತ್ವಾ ಸತ್ತಹಿ ಜಙ್ಘಸತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಸಿ। ಏವಂ ಮಧುರೋ ಕಿರ ಕರವೀಕಸದ್ದೋತಿ। ತತೋ ಪನ ಸತಭಾಗೇನ ಸಹಸ್ಸಭಾಗೇನ ಚ ಮಧುರತರೋ ವಿಪಸ್ಸಿಸ್ಸ ಕುಮಾರಸ್ಸ ಸದ್ದೋ ಅಹೋಸೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೩೯. **ಕಮ್ಮವಿಪಾಕಜನ್ತಿ** ನ ಭಾವನಾಮಯಂ, ಕಮ್ಮವಿಪಾಕವಸೇನ ಪನ ದೇವತಾನಂ ಚಕ್ಖುಸದಿಸಮೇವ ಮಂಸಚಕ್ಖು ಅಹೋಸಿ , ಯೇನ ನಿಮಿತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ತಿಲವಾಹೇ ಪಕ್ಖಿತ್ತಂ ಏಕತಿಲಮ್ಪಿ ಅಯಂ ಸೋತಿ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ದಾತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ।

೪೦. **ವಿಪಸ್ಸೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಅಯಂ ವಚನತ್ಥೋ, ಅನ್ತರನ್ತರಾ ನಿಮೀಲಜನಿತನ್ಧಕಾರವಿರಹೇನ ವಿಸುದ್ಧಂ ಪಸ್ಸತಿ, ವಿವಟೇಹಿ ಚ ಅಕ್ಖೀಹಿ ಪಸ್ಸತೀತಿ ವಿಪಸ್ಸೀ; ದುತಿಯವಾರೇ ವಿಚೇಯ್ಯ ವಿಚೇಯ್ಯ ಪಸ್ಸತೀತಿ ವಿಪಸ್ಸೀ; ವಿಚಿನಿತ್ವಾ ವಿಚಿನಿತ್ವಾ ಪಸ್ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅತ್ಥೇ ಪನಾಯತೀತಿ ಅತ್ಥೇ ಜಾನಾತಿ ಪಸ್ಸತಿ, ನಯತಿ ವಾ ಪವತ್ತೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏಕದಿವಸಂ ಕಿರ ವಿನಿಚ್ಛಯಟ್ಠಾನೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಅತ್ಥೇ ಅನುಸಾಸನ್ತಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ ಅಲಙ್ಕತಪಟಿಯತ್ತಂ ಮಹಾಪುರಿಸಂ ಆನೇತ್ವಾ ಹತ್ಥೇ ಠಪಯಿಂಸು। ತಸ್ಸ ತಂ ಅಙ್ಕೇಕತ್ವಾ ಉಪಲಾಳಯಮಾನಸ್ಸೇವ ಅಮಚ್ಚಾ ಸಾಮಿಕಂ ಅಸ್ಸಾಮಿಕಂ ಅಕಂಸು। ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಅನತ್ತಮನಸದ್ದಂ ನಿಚ್ಛಾರೇಸಿ। ರಾಜಾ - "ಕಿಮೇತಂ, ಉಪಧಾರೇಥಾ"ತಿ ಆಹ। ಉಪಧಾರಿಯಮಾನಾ ಅಞ್ಞಂ ಅದಿಸ್ವಾ - "ಅಡ್ಡಸ್ಸ ದುಬ್ಬಿನಿಚ್ಛಿತತ್ತಾ ಏವಂ ಕತಂ

ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಪುನ ಸಾಮಿಕಂಯೇವ ಸಾಮಿಕಂ ಕತ್ವಾ "ಇತ್ವಾ ನು ಖೋ ಕುಮಾರೋ ಏವಂ ಕರೋತೀ"ತಿ ವೀಮಂಸನ್ತಾ ಪುನ ಸಾಮಿಕಂ ಅಸ್ಸಾಮಿಕಂ ಅಕಂಸು। ಪುನಪಿ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ತಥೇವ ಸದ್ದಂ ನಿಚ್ಛಾರೇಸಿ। ಅಥ ರಾಜಾ - "ಜಾನಾತಿ ಮಹಾಪುರಿಸೋ"ತಿ ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ ಅಹೋಸಿ। ಇದಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ - "ವಿಚೇಯ್ಯ ವಿಚೇಯ್ಯ ಕುಮಾರೋ ಅತ್ಥೇ ಪನಾಯತೀ"ತಿ।

೪೨. ವಸ್ಸಿಕನ್ತಿಆದೀಸು ಯತ್ಥ ಸುಖಂ ಹೋತಿ ವಸ್ಸಕಾಲೇ ವಸಿತುಂ, ಅಯಂ ವಸ್ಸಿಕೋ। ಇತರೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ವಚನತ್ಥೋ ವಸ್ಸಾವಾಸೋ ವಸ್ಸಂ, ವಸ್ಸಂ ಅರಹತೀತಿ ವಸ್ಸಿಕೋ। ಇತರೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ತತ್ಥ ವಸ್ಸಿಕೋ ಪಾಸಾದೋ ನಾತಿಉಚ್ಚೋ ಹೋತಿ, ನಾತಿನೀಚೋ, ದ್ವಾರವಾತಪಾನಾನಿಪಿಸ್ಸ ನಾತಿಬಹೂನಿ ನಾತಿತನೂನಿ, ಭೂಮತ್ಥರಣಪಚ್ಚತ್ಥರಣಖಜ್ಜಭೋಜ್ಜಾನಿಪೇತ್ಥ ಮಿಸ್ಸಕಾನೇವ ವಟ್ಟನ್ತಿ। **ಹೇಮನ್ತಿಕೇ** ಥಮ್ಭಾಪಿ ಭಿತ್ತಿಯೋಪಿ ನೀಚಾ ಹೋನ್ತಿ, ದ್ವಾರವಾತಪಾನಾನಿ ತನುಕಾನಿ ಸುಖುಮಚ್ಛಿದ್ದಾನಿ, ಉಣ್ಹಪ್ಪವೇಸನತ್ಥಾಯ ಭಿತ್ತಿನಿಯೂಹಾನಿ ನೀಹರಿಯನ್ತಿ। ಭೂಮತ್ಥರಣಪಚ್ಚತ್ಥರಣನಿವಾಸನಪಾರುಪನಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ಉಣ್ಹವಿರಿಯಾನಿ ಕಮ್ಬಲಾದೀನಿ ವಟ್ಟನ್ತಿ। ಖಜ್ಜಭೋಜ್ಜಂ ಸಿನಿದ್ಧಂ ಕಟುಕಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಂ ನಿರುದಕಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಞ್ಚ। **ಗಿಮ್ಹಿಕೇ** ಥಮ್ಭಾಪಿ ಭಿತ್ತಿಯೋಪಿ ಉಚ್ಚಾ ಹೋನ್ತಿ, ದ್ವಾರವಾತಪಾನಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ಬಹೂನಿ ವಿಪುಲಜಾತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಭೂಮತ್ಥರಣಾದೀನಿ ದುಕೂಲಮಯಾನಿ ವಟ್ಟನ್ತಿ। ಖಜ್ಜಭೋಜ್ಜಾನಿ ಮಧುರಸಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಭರಿತಾನಿ। ವಾತಪಾನಸಮೀಪೇಸು ಚೇತ್ಥ ನವ ಚಾಟಿಯೋ ಠಪೇತ್ವಾ ಉದಕಸ್ಸ ಪೂರೇತ್ವಾ ನೀಲುಪ್ಪಲಾದೀಹಿ ಸಞ್ಛಾದೇನ್ತಿ। ತೇಸು ತೇಸು ಪದೇಸೇಸು ಉದಕಯನ್ತಾನಿ ಕರೋನ್ತಿ, ಯೇಹಿ ದೇವೇ ವಸ್ಸನ್ತೇ ವಿಯ ಉದಕಧಾರಾ ನಿಕ್ಖಮನ್ತಿ।

ನಿಪ್ಪುರಿಸೇಹೀತಿ ಪುರಿಸವಿರಹಿತೇಹಿ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚೇತ್ಥ ತೂರಿಯಾನೇವ ನಿಪ್ಪುರಿಸಾನಿ, ಸಬ್ಬಟ್ಠಾನಾನಿಪಿ ನಿಪ್ಪುರಿಸಾನೇವ, ದೋವಾರಿಕಾಪಿ ಇತ್ಥಿಯೋವ, ನಹಾಪನಾದಿಪರಿಕಮ್ಮಕರಾಪಿ ಇತ್ಥಿಯೋವ। ರಾಜಾ ಕಿರ - "ತಥಾರೂಪಂ ಇಸ್ಸರಿಯಸುಖಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅನುಭವಮಾನಸ್ಸ ಪುರಿಸಂ ದಿಸ್ವಾ ಪುರಿಸಾಸಙ್ಕಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಸಾ ಮೇ ಪುತ್ತಸ್ಸ ಮಾ ಅಹೋಸೀ"ತಿ ಸಬ್ಬಕಿಚ್ಚೇಸು ಇತ್ಥಿಯೋವ ಠಪೇಸೀತಿ।

ಪಠಮಭಾಣವಾರವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಜಿಣ್ಣಪುರಿಸವಣ್ಣನಾ

೪೩. ದುತಿಯಭಾಣವಾರೇ **ಗೋಪಾನಸಿವಙ್ಕ**ನ್ತಿ ಗೋಪಾನಸೀ ವಿಯ ವಙ್ಕಂ। **ಭೋಗ್ಗ**ನ್ತಿ ಖನ್ಧೇ, ಕಟಿಯಂ, ಜಾಣೂಸೂತಿ ತೀಸು ಠಾನೇಸು ಭೋಗ್ಗವಙ್ಕಂ। **ದಣ್ಡಪರಾಯನ**ನ್ತಿ ದಣ್ಡಗತಿಕಂ ದಣ್ಡಪಟಿಸರಣಂ। **ಆತುರ**ನ್ತಿ ಜರಾತುರಂ। **ಗತಯೋಬ್ಬನ**ನ್ತಿ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಯೋಬ್ಬನಂ ಪಚ್ಛಿಮವಯೇ ಠಿತಂ। **ದಿಸ್ವಾ**ತಿ ಅಡ್ಢಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣೇನ ಬಲಕಾಯೇನ ಪರಿವುತೋ ಸುಸಂವಿಹಿತಾರಕ್ಖೋಪಿ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಯದಾ ರಥೋ ಪುರತೋ ಹೋತಿ, ಪಚ್ಛಾ ಬಲಕಾಯೋ, ತಾದಿಸೇ ಓಕಾಸೇ ಸುದ್ಧಾವಾಸಖೀಣಾಸವಬ್ರಹ್ಮೇಹಿ ಅತ್ತನೋ ಆನುಭಾವೇನ ರಥಸ್ಸ ಪುರತೋವ ದಸ್ಸಿತಂ, ತಂ ಪುರಿಸಂ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ। ಸುದ್ಧಾವಾಸಾ ಕಿರ - "ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಪಙ್ಕೇ ಗಜೋ ವಿಯ ಪಞ್ಚಸು ಕಾಮಗುಣೇಸು ಲಗ್ಗೋ, ಸತಿಮಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದೇಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ತಂ ದಸ್ಸೇಸುಂ। ಏವಂ ದಸ್ಸಿತಞ್ಚ ತಂ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಚೇವ ಪಸ್ಸತಿ ಸಾರಥಿ ಚ। ಬ್ರಹ್ಮಾನೋ ಹಿ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಅಪ್ಪಮಾದತ್ಥಂ ಸಾರಥಿಸ್ಸ ಚ ಕಥಾಸಲ್ಲಾಪತ್ಥಂ ತಂ ದಸ್ಸೇಸುಂ। **ಕಿಂ ಪನೇಸೋ**ತಿ "ಏಸೋ ಜಿಣ್ಣೋತಿ ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ, ನಾಹಂ, ಭೋ ಇತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಏವರೂಪಂ ಅದ್ದಸ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿ।

ತೇನ ಹೀತಿ ಯದಿ ಮಯ್ಹಮ್ಪಿ ಏವರೂಪೇಹಿ ಕೇಸೇಹಿ ಏವರೂಪೇನ ಚ ಕಾಯೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ, ತೇನ ಹಿ ಸಮ್ಮ ಸಾರಥಿ। **ಅಲಂ ದಾನಜ್ಜ ಉಯ್ಯಾನಭೂಮಿಯಾ**ತಿ - "ಅಜ್ಜ ಉಯ್ಯಾನಭೂಮಿಂ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಗಚ್ಛಾಮ, ಅಲಂ ತಾಯ ಉಯ್ಯಾನಭೂಮಿಯಾತಿ ಸಂವಿಗ್ಗಹದಯೋ ಸಂವೇಗಾನುರೂಪಮಾಹ। **ಅನ್ತೇಪುರಂ ಗತೋ**ತಿ ಇತ್ಥಿಜನಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಸಿರಿಗಬ್ಭೇ ಏಕಕೋವ ನಿಸಿನ್ನೋ।

ಯತ್ರ ಹಿ ನಾಮಾತಿ ಯಾಯ ಜಾತಿಯಾ ಸತಿ ಜರಾ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಸಾ ಜಾತಿ **ಧಿರತ್ಥು** ಧಿಕ್ಕತಾ ಅತ್ಥು, ಜಿಗುಚ್ಛಾಮೇತಂ ಜಾತಿನ್ತಿ, ಜಾತಿಯಾ ಮೂಲಂ ಖಣನ್ತೋ ನಿಸೀದಿ, ಪಠಮೇನ ಸಲ್ಲೇನ ಹದಯೇ ವಿದ್ಧೋ ವಿಯ।

೪೫. ಸಾರಥಿಂ ಆಮನ್ತಾಪೇತ್ವಾತಿ ರಾಜಾ ಕಿರ ನೇಮಿತ್ತಕೇಹಿ ಕಥಿತಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಓಹಿತಸೋತೋ ವಿಚರತಿ, ಸೋ "ಕುಮಾರೋ ಉಯ್ಯಾನಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ನಿವತ್ತೋ"ತಿ ಸುತ್ವಾ ಸಾರಥಿಂ ಆಮನ್ತಾಪೇಸಿ। **ಮಾ ಹೇವ ಖೋ**ತಿಆದೀಸು ರಜ್ಜಂ ಕಾರೇತು, ಮಾ ಪಬ್ಬಜತು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ವಚನಂ ಮಾ ಸಚ್ಚಂ ಹೋತೂತಿ ಏವಂ ಚಿನ್ತೇಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಬ್ಯಾಧಿಪುರಿಸವಣ್ಣನಾ

೪೭. ಅದ್ದಸ ಖೋತಿ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಸುದ್ಧಾವಾಸೇಹಿ ದಸ್ಸಿತಂ ಅದ್ದಸ। **ಆಬಾಧಿಕ**ನ್ತಿ ಇರಿಯಾಪಥಭಞ್ಜನಕೇನ ವಿಸಭಾಗಬಾಧೇನ ಆಬಾಧಿಕಂ। **ದುಕ್ಖಿತ**ನ್ತಿ ರೋಗದುಕ್ಖೇನ ದುಕ್ಖಿತಂ। **ಬಾಳ್ಹಗಿಲಾನ**ನ್ತಿ ಅಧಿಮತ್ತಗಿಲಾನಂ। **ಪಲಿಪನ್ನ**ನ್ತಿ ನಿಮುಗ್ಗಂ। **ಜರಾ ಪಞ್ಞಾಯಿಸ್ಸತಿ ಬ್ಯಾಧಿ ಪಞ್ಞಾಯಿಸ್ಸತೀ**ತಿ ಇಧಾಪಿ ಯಾಯ ಜಾತಿಯಾ ಸತಿ ಇದಂ ದ್ವಯಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಧಿಕ್ಕತಾ ಸಾ ಜಾತಿ, ಅಜಾತಂ ಖೇಮನ್ತಿ ಜಾತಿಯಾ ಮೂಲಂ ಖಣನ್ತೋ ನಿಸೀದಿ, ದುತಿಯೇನ ಸಲ್ಲೇನ ವಿದ್ಧೋ ವಿಯ।

ಕಾಲಙ್ಕತಪುರಿಸವಣ್ಣನಾ

೫೦. ವಿಲಾತನ್ತಿ ಸಿವಿಕಂ। **ಪೇತ**ನ್ತಿ ಇತೋ ಪಟಿಗತಂ। **ಕಾಲಙ್ಕತ**ನ್ತಿ ಕತಕಾಲಂ, ಯತ್ತಕಂ ತೇನ ಕಾಲಂ ಜೀವಿತಬ್ಬಂ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಕತ್ವಾ ನಿಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಮತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಬ್ರಹ್ಮಾನೋ ದಸ್ಸೇಸುಂ। **ಯತ್ರ ಹಿ ನಾಮಾ**ತಿ ಇಧಾಪಿ ಯಾಯ ಜಾತಿಯಾ ಸತಿ ಇದಂ ತಯಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಧಿಕ್ಕತಾ ಸಾ ಜಾತಿ, ಅಜಾತಂ ಖೇಮನ್ತಿ ಜಾತಿಯಾ ಮೂಲಂ ಖಣನ್ತೋ ನಿಸೀದಿ, ತತಿಯೇನ ಸಲ್ಲೇನ ವಿದ್ಧೋ ವಿಯ।

ಪಬ್ಬಜಿತವಣ್ಣನಾ

೫೧. ಭಣ್ಡುನ್ತಿ ಮುಣ್ಡಂ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಬ್ರಹ್ಮಾನೋ ದಸ್ಸೇಸುಂ। **ಸಾಧು ಧಮ್ಮಚರಿಯಾ**ತಿಆದೀಸು ಅಯಂ ದೇವ ಧಮ್ಮಚರಣಭಾವೋ ಸಾಧೂತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತೋತಿ ಏವಂ ಏಕಮೇಕಸ್ಸ ಪದಸ್ಸ ಯೋಜನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸಬ್ಬಾನಿ ಚೇತಾನಿ ದಸಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥವೇವಚನಾನೇವ। ಅವಸಾನೇ ಪನ **ಅವಿಹಿಂಸಾ**ತಿ ಕರುಣಾಯ ಪುಬ್ಬಭಾಗೋ। **ಅನುಕಮ್ಪಾ**ತಿ ಮೇತ್ತಾಯ ಪುಬ್ಬಭಾಗೋ। **ತೇನಹೀ**ತಿ ಉಯ್ಯೋಜನತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। ಪಬ್ಬಜಿತಂ ಹಿಸ್ಸ ದಿಸ್ವಾ ಚಿತ್ತಂ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ನಿನ್ನಂ ಜಾತಂ। ಅಥ ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಕಥೇತುಕಾಮೋ ಹುತ್ವಾ ಸಾರಥಿಂ ಉಯ್ಯೋಜೇನ್ತೋ **ತೇನ ಹೀ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಬೋಧಿಸತ್ತಪಬ್ಬಜ್ಜಾವಣ್ಣನಾ

೫೪. ಅಥ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇತಿ – "ಪಬ್ಬಜಿತಸ್ಸ ಸಾಧು ಧಮ್ಮಚರಿಯಾ"ತಿಆದೀನಿ ಚ ಅಞ್ಞಞ್ಚ ಬಹುಂ ಮಹಾಜನಕಾಯೇನ ರಕ್ಖಿಯಮಾನಸ್ಸ ಪುತ್ತದಾರಸಮ್ಬಾಧೇ ಘರೇ ವಸತೋ ಆದೀನವಪಟಿಸಂಯುತ್ತಞ್ಚೇವ ಮಿಗಭೂತೇನ ಚೇತಸಾ ಯಥಾಸುಖಂ ವನೇ ವಸತೋ ಪಬ್ಬಜಿತಸ್ಸ ವಿವೇಕಾನಿಸಂಸಪಟಿಸಂಯುತ್ತಞ್ಚ ಧಮ್ಮಿಂ ಕಥಂ ಸುತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತುಕಾಮೋ ಹುತ್ವಾ – ಅಥ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಿಪಸ್ಸೀ ಕುಮಾರೋ ಸಾರಥಿಂ ಆಮನ್ತೇಸಿ।

ಇಮಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ದಿಸ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತಂ ನಾಮ ಸಬ್ಬಬೋಧಿಸತ್ತಾನಂ ವಂಸೋವ ತನ್ತಿಯೇವ ಪವೇಣೀಯೇವ। ಅಞ್ಞೇಪಿ ಚ ಬೋಧಿಸತ್ತಾ ಯಥಾ ಅಯಂ ವಿಪಸ್ಸೀ ಕುಮಾರೋ, ಏವಂ ಚಿರಸ್ಸಂ ಚಿರಸ್ಸಂ ಪಸ್ಸನ್ತಿ। ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪನ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಚತ್ತಾರಿಪಿ

ಏಕದಿವಸಂಯೇವ ದಿಸ್ವಾ ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನಂ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಅನೋಮಾನದೀತೀರೇ ಪಬ್ಬಜಿತೋ। ತೇನೇವ ರಾಜಗಹಂ ಪತ್ವಾ ತತ್ಥ ರಞ್ಞಾ ಬಿಮ್ಬಿಸಾರೇನ - "ಕಿಮತ್ಥಂ, ಪಣ್ಡಿತ, ಪಬ್ಬಜಿತೋಸೀತಿ" ಪುಟ್ಠೋ ಆಹ -

"ಜಿಣ್ಣಞ್ಚ ದಿಸ್ವಾ ದುಖಿತಞ್ಚ ಬ್ಯಾಧಿತಂ,
ಮತಞ್ಚ ದಿಸ್ವಾ ಗತಮಾಯುಸಙ್ಖಯಂ।
ಕಾಸಾಯವತ್ಥಂ ಪಬ್ಬಜಿತಞ್ಚ ದಿಸ್ವಾ,
ತಸ್ಮಾ ಅಹಂ ಪಬ್ಬಜಿತೋಮ್ಹಿ ರಾಜಾ"ತಿ॥

ಮಹಾಜನಕಾಯಅನುಪಬ್ಬಜ್ಜಾವಣ್ಣನಾ

೫೫. ಸುತ್ವಾನ ತೇಸನ್ತಿ ತೇಸಂ ಚತುರಾಸೀತಿಯಾ ಪಾಣಸಹಸ್ಸಾನಂ ಸುತ್ವಾ ಏತದಹೋಸಿ। **ಓರಕೋ**ತಿ ಊನಕೋ ಲಾಮಕೋ। **ಅನುಪಬ್ಬಜಿಂಸೂ**ತಿ ಅನುಪಬ್ಬಜಿತಾನಿ । ಕಸ್ಮಾ ಪನೇತ್ಥ ಯಥಾ ಪರತೋ ಖಣ್ಡತಿಸ್ಸಾನಂ ಅನುಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ - "ಬನ್ಧುಮತಿಯಾ ರಾಜಧಾನಿಯಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ಏವಂ ನ ವುತ್ತನ್ತಿ? ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಸುತತ್ತಾ। ಏತೇ ಕಿರ ಸಬ್ಬೇಪಿ ವಿಪಸ್ಸಿಸ್ಸ ಕುಮಾರಸ್ಸ ಉಪಟ್ಠಾಕಪರಿಸಾವ, ತೇ ಪಾತೋವ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಕುಮಾರಂ ಅದಿಸ್ವಾ ಪಾತರಾಸತ್ಥಾಯ ಗನ್ತ್ವಾ ಭುತ್ತಪಾತರಾಸಾ ಆಗಮ್ಮ "ಕುಹಿಂ ಕುಮಾರೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ "ಉಯ್ಯಾನಭೂಮಿಂ ಗತೋ"ತಿ ಸುತ್ವಾ "ತತ್ಥೇವ ನಂ ದಕ್ಖಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ನಿಕ್ಖಮನ್ತಾ ನಿವತ್ತಮಾನಂ ಸಾರಥಿಂ ದಿಸ್ವಾ - "ಕುಮಾರೋ ಪಬ್ಬಜಿತೋ"ತಿ ಚಸ್ಸ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ ಸುತಟ್ಠಾನೇಯೇವ ಸಬ್ಬಾಭರಣಾನಿ ಓಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಅನ್ತರಾಪಣತೋ ಕಾಸಾವಪೀತಾನಿ ವತ್ಥಾನಿ ಆಹರಾಪೇತ್ವಾ ಕೇಸಮಸ್ಸುಂ ಓಹಾರೇತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿಂಸು। ಇತಿ ನಗರತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಬಹಿನಗರೇ ಸುತತ್ತಾ ಏತ್ಥ - "ಬನ್ಧುಮತಿಯಾ ರಾಜಧಾನಿಯಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ"ತಿ ನ ವುತ್ತಂ।

ಚಾರಿಕಂ ಚರತೀತಿ ಗತಗತಟ್ಠಾನೇ ಮಹಾಮಣ್ಡಪಂ ಕತ್ವಾ ದಾನಂ ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಆಗಮ್ಮ ಸ್ವಾತನಾಯ ನಿಮನ್ತಿತೋ ಜನಸ್ಸ ಆಯಾಚಿತಭಿಕ್ಖಮೇವ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಚತ್ತಾರೋ ಮಾಸೇ ಚಾರಿಕಂ ಚರಿ।

ಆಕಿಣ್ಣೋತಿ ಇಮಿನಾ ಗಣೇನ ಪರಿವುತೋ। ಅಯಂ ಪನ ವಿತಕ್ಕೋ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಕದಾ ಉಪ್ಪನ್ನೋತಿ? ಸ್ವೇ ವಿಸಾಖಪುಣ್ಣಮಾ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಚಾತುದ್ದಸೀದಿವಸೇ। ತದಾ ಕಿರ ಸೋ - "ಯಥೇವ ಮಂ ಇಮೇ ಪುಬ್ಬೇ ಗಿಹಿಭೂತಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಚರನ್ತಿ, ಇದಾನಿಪಿ ತಥೇವ, ಕಿಂ ಇಮಿನಾ ಗಣೇನಾ"ತಿ ಗಣಸಙ್ಗಣಿಕಾಯ ಉಕ್ಕಣ್ಠಿತ್ವಾ "ಅಜ್ಜೇವ ಗಚ್ಛಾಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಪುನ "ಅಜ್ಜ ಅವೇಲಾ, ಸಚೇ ಇದಾನಿ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಿ, ಸಬ್ಬೇವ ಇಮೇ ಜಾನಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಸ್ವೇವ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇಸಿ। ತಂ ದಿವಸಞ್ಚ ಉರುವೇಲಗಾಮಸದಿಸೇ ಗಾಮೇ ಗಾಮವಾಸಿನೋ ಸ್ವಾತನಾಯ ನಿಮನ್ತಯಿಂಸು। ತೇ ಚತುರಾಸೀತಿಸಹಸ್ಸಾನಮ್ಪಿ ತೇಸಂ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಚ ಪಾಯಾಸಮೇವ ಪಟಿಯಾದಯಿಂಸು। ಅಥ ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಪುನದಿವಸೇ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಗಾಮೇ ತೇಹಿ ಪಬ್ಬಜಿತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಭತ್ತಕಿಚ್ಚಂ ಕತ್ವಾ ವಸನಟ್ಠಾನಮೇವ ಅಗಮಾಸಿ। ತತ್ಥ ತೇ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ವತ್ತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ರತ್ತಿಟ್ಠಾನದಿವಾಟ್ಠಾನಾನಿ ಪವಿಟ್ಠಾ। ಬೋಧಿಸತ್ತೋಪಿ ಪಣ್ಣಸಾಲಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನೋ।

"ಠಿತೇ ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕೇ ಕಾಲೇ, ಸನ್ನಿಸೀವೇಸು ಪಕ್ಖಿಸು।
ಸಣತೇವ ಬ್ರಹಾರಞ್ಞಂ, ತಂ ಭಯಂ ಪಟಿಭಾತಿ ಮ"ನ್ತಿ॥ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೫)।

ಏವರೂಪೇ ಅವಿವೇಕಾರಾಮಾನಂ ಭಯಕಾಲೇ ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ ಸದರಥಕಾಲೇಯೇವ - "ಅಯಂ ಕಾಲೋ"ತಿ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಪಣ್ಣಸಾಲಾಯ ದ್ವಾರಂ ಪಿದಹಿತ್ವಾ ಬೋಧಿಮಣ್ಡಾಭಿಮುಖೋ ಪಾಯಾಸಿ। ಅಞ್ಞದಾಪಿ ಚ ತಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ವಿಚರನ್ತೋ ಬೋಧಿಮಣ್ಡಂ ಪಸ್ಸತಿ, ನಿಸೀದಿತುಂ ಪನಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ನ ನಮಿತಪುಬ್ಬಂ। ತಂ ದಿವಸಂ ಪನಸ್ಸ ಞಾಣಂ ಪರಿಪಾಕಗತಂ, ತಸ್ಮಾ ಅಲಙ್ಕತಂ

ಬೋಧಿಮಣ್ಡಂ ದಿಸ್ವಾ ಆರೋಹನತ್ಥಾಯ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ। ಸೋ ದಕ್ಖಿಣದಿಸಾಭಾಗೇನ ಉಪಗಮ್ಮ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ಪುರತ್ಥಿಮದಿಸಾಭಾಗೇ ಚುದ್ದಸಹತ್ಥಂ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಪಞ್ಞಪೇತ್ವಾ ಚತುರಙ್ಗವೀರಿಯಂ ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ - "ಯಾವ ಬುದ್ಧೋ ನ ಹೋಮಿ, ನ ತಾವ ಇತೋ ವುಟ್ಠಹಾಮೀ"ತಿ ಪಟಿಞ್ಞಂ ಕತ್ವಾ ನಿಸೀದಿ। ಇದಮಸ್ಸ ವೂಪಕಾಸಂ ಸನ್ಧಾಯ - "ಏಕೋವ ಗಣಮ್ಹಾ ವೂಪಕಟ್ಠೋ ವಿಹಾಸೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಅಞ್ಞೇನೇವ ತಾನೀತಿ ತೇ ಕಿರ ಸಾಯಂ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಪಣ್ಣಸಾಲಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಾ "ಅತಿವಿಕಾಲೋ ಜಾತೋ, ಉಪಧಾರೇಥಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಪಣ್ಣಸಾಲಂ ವಿವರಿತ್ವಾ ತಂ ಅಪಸ್ಸನ್ತಾಪಿ "ಕುಹಿಂ ಗತೋ"ತಿ ನಾನುಬನ್ಧಿಂಸು, "ಗಣವಾಸೇ ನಿಬ್ಬಿನ್ನೋ ಏಕೋ ವಿಹರಿತುಕಾಮೋ ಮಞ್ಞೇ ಮಹಾಪುರಿಸೋ, ಬುದ್ಧಭೂತಂಯೇವ ನಂ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಅನ್ತೋಜಮ್ಬುದೀಪಾಭಿಮುಖಾ ಚಾರಿಕಂ ಪಕ್ಕನ್ತಾ।

ಬೋಧಿಸತ್ತಅಭಿವೇಸವಣ್ಣನಾ

೫೭. **ವಾಸೂಪಗತಸ್ಸಾತಿ** ಬೋಧಿಮಣ್ಡೇ ಏಕರತ್ತಿವಾಸಂ ಉಪಗತಸ್ಸ। **ರಹೋಗತಸ್ಸಾತಿ** ರಹಸಿ ಗತಸ್ಸ। **ಪಟಿಸಲ್ಲೀನಸ್ಸಾತಿ** ಏಕೀಭಾವವಸೇನ ನಿಲೀನಸ್ಸ। **ಕಿಚ್ಛನ್ತಿ** ದುಕ್ಖಂ। **ಚವತಿ ಚ ಉಪಪಜ್ಜತಿ ಚಾತಿ** ಇದಂ ದ್ವಯಂ ಪನ ಅಪರಾಪರಂ ಚುತಿಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ಜರಾಮರಣಸ್ಸಾತಿ** ಏತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ಪಬ್ಬಜನ್ತೋ ಜಿಣ್ಣಬ್ಯಾಧಿಮತ್ತೇಯೇವ ದಿಸ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತೋ, ತಸ್ಮಾಸ್ಸ ಜರಾಮರಣಮೇವ ಉಪಟ್ಠಾತಿ। ತೇನೇವಾಹ - "ಜರಾಮರಣಸ್ಸಾ"ತಿ। ಇತಿ ಜರಾಮರಣಂ ಮೂಲಂ ಕತ್ವಾ ಅಭಿನಿವಿಟ್ಠಸ್ಸ ಭವಗ್ಗತೋ ಓತರನ್ತಸ್ಸ ವಿಯ - ಅಥ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಿಪಸ್ಸಿಸ್ಸ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಏತದಹೋಸಿ।

ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಾತಿ ಉಪಾಯಮನಸಿಕಾರಾ ಪಥಮನಸಿಕಾರಾ। ಅನಿಚ್ಚಾದೀನಿ ಹಿ ಅನಿಚ್ಚಾದಿತೋವ ಮನಸಿಕರೋತೋ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಅಯಞ್ಚ - "ಕಿಸ್ಮಿಂ ನು ಖೋ ಸತಿಜಾತಿಆದೀನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಕಿಸ್ಮಿಂ ಅಸತಿ ನ ಹೋನ್ತೀ"ತಿ ಉದಯಬ್ಬಯಾನುಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ಪವತ್ತತ್ತಾ ತೇಸಂ ಅಞ್ಞತರೋ । ತಸ್ಮಾಸ್ಸ ಇತೋ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಾ ಇಮಿನಾ ಉಪಾಯಮನಸಿಕಾರೇನ **ಅಹು ಪಞ್ಞಾಯ ಅಭಿಸಮಯೋ,** ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾಯ ಯಸ್ಮಿಂ ಸತಿ ಜರಾಮರಣಂ ಹೋತಿ, ತೇನ ಜರಾಮರಣಕಾರಣೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮಾಗಮೋ ಅಹೋಸಿ। ಕಿಂ ಪನ ತನ್ತಿ? ಜಾತಿ। ತೇನಾಹ - "ಜಾತಿಯಾ ಖೋ ಸತಿ ಜರಾಮರಣಂ ಹೋತೀ"ತಿ। ಯಾ ಚಾಯಂ ಜರಾಮರಣಸ್ಸ ಕಾರಣಪರಿಗ್ಗಾಹಿಕಾ ಪಞ್ಞಾ, ತಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಸಮಾಗಮೋ ಅಹೋಸೀತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ। ಏತೇನುಪಾಯೇನ ಸಬ್ಬಪದಾನಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ।

ನಾಮರೂಪೇ ಖೋ ಸತಿ ವಿಞ್ಞಾಣನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಸಙ್ಖಾರೇಸು ಸತಿ ವಿಞ್ಞಾಣನ್ತಿ ಚ, ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಸತಿ ಸಙ್ಖಾರಾತಿ ಚ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಭವೇಯ್ಯ, ತದುಭಯಮ್ಪಿ ನ ಗಹಿತಂ। ಕಸ್ಮಾ? ಅವಿಜ್ಜಾಸಙ್ಖಾರಾ ಹಿ ಅತೀತೋ ಭವೋ ತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಅಯಂ ವಿಪಸ್ಸನಾ ನ ಘಟಿಯತಿ। ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಹಿ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನವಸೇನ ಅಭಿನಿವಿಟ್ಠೋತಿ। ನನು ಚ ಅವಿಜ್ಜಾಸಙ್ಖಾರೇಹಿ ಅದಿಟ್ಠೇಹಿ ನ ಸಕ್ಕಾ ಬುದ್ಧೇನ ಭವಿತುನ್ತಿ। ಸಚ್ಚಂ ನ ಸಕ್ಕಾ, ಇಮಿನಾ ಪನ ತೇ ಭವಉಪಾದಾನತಣ್ಹಾವಸೇನೇವ ದಿಟ್ಠಾತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಕಥಾ ಕಥೇತಬ್ಬಾ। ಸಾ ಪನೇಸಾ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ಕಥಿತಾವ।

೫೮. **ಪಚ್ಚುದಾವತ್ತತೀತಿ** ಪಟಿನಿವತ್ತತಿ। ಕತಮಂ ಪನೇತ್ಥ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಪಚ್ಚುದಾವತ್ತತೀತಿ? ಪಟಿಸನ್ಧಿವಿಞ್ಞಾಣಮ್ಪಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಮ್ಪಿ। ತತ್ಥ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಿಞ್ಞಾಣಂ ಪಚ್ಚಯತೋ ಪಟಿನಿವತ್ತತಿ, ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಂ ಆರಮ್ಮಣತೋ। ಉಭಯಮ್ಪಿ ನಾಮರೂಪಂ ನಾತಿಕ್ಕಮತಿ, ನಾಮರೂಪತೋ ಪರಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ। **ಏತ್ತಾವತಾ ಜಾಯೇಥ ವಾತಿ**ಆದೀಸು ವಿಞ್ಞಾಣೇ ನಾಮರೂಪಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೇ ಹೋನ್ತೇ, ನಾಮರೂಪೇ ಚ ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೇ ಹೋನ್ತೇ, ದ್ವೀಸುಪಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಪಚ್ಚಯೇಸು ಹೋನ್ತೇಸು ಏತ್ತಕೇನ ಜಾಯೇಥ ವಾ...ಪೇ॰... ಉಪಪಜ್ಜೇಥ ವಾ, ಇತೋ ಹಿ ಪರಂ ಕಿಂ ಅಞ್ಞಂ ಜಾಯೇಯ್ಯ ವಾ...ಪೇ॰... ಉಪಪಜ್ಜೇಯ್ಯ ವಾ। ನನು ಏತದೇವ ಜಾಯತಿ ಚ...ಪೇ॰... ಉಪಪಜ್ಜತಿ ಚಾತಿ? ಏವಂ ಸದ್ಧಿಂ ಅಪರಾಪರಚುತಿಪಟಿಸನ್ಧೀಹಿ ಪಞ್ಚ ಪದಾನಿ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪುನ ತಂ

ಏತ್ತಾವತಾತಿ ವುತ್ತಮತ್ಥಂ ನಿಯ್ಯಾತೇನ್ತೋ - "ಯದಿದಂ ನಾಮರೂಪಪಚ್ಚಯಾ ವಿಞ್ಞಾಣಂ, ವಿಞ್ಞಾಣಪಚ್ಚಯಾ ನಾಮರೂಪ"ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ತತೋ ಪರಂ ಅನುಲೋಮಪಚ್ಚಯಾಕಾರವಸೇನ ವಿಞ್ಞಾಣಪಚ್ಚಯಾ ನಾಮರೂಪಮೂಲಂ ಆಯತಿಮ್ಪಿ ಜಾತಿಜರಾಮರಣಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **ನಾಮರೂಪಪಚ್ಚಯಾ ಸಳಾಯತನ**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಕೇವಲಸ್ಸ ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ಸಮುದಯೋ ಹೋತೀ**ತಿ ಸಕಲಸ್ಸ ಜಾತಿಜರಾಮರಣಸೋಕಪರಿದೇವದುಕ್ಖದೋಮನಸ್ಸುಪಾಯಾಸಾದಿಭೇದಸ್ಸ ದುಕ್ಖರಾಸಿಸ್ಸ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ ಹೋತಿ। ಇತಿ ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಸಕಲಸ್ಸ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಸ್ಸ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಂ ಅದ್ದಸ।

೫೯. ಸಮುದಯೋ ಸಮುದಯೋತಿ ಖೋತಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ ನಿಬ್ಬತ್ತೀತಿ ಖೋ। **ಪುಬ್ಬೇ ಅನನುಸ್ಸುತೇಸೂ**ತಿ ನ ಅನುಸ್ಸುತೇಸು ಅಸ್ಸುತಪುಬ್ಬೇಸು। **ಚಕ್ಖುಂ ಉದಪಾದೀ**ತಿಆದೀಸು ಉದಯದಸ್ಸನಪಞ್ಞಾವೇಸಾ। ದಸ್ಸನಟ್ಠೇನ **ಚಕ್ಖು,** ಞಾತಕರಣಟ್ಠೇನ **ಞಾಣಂ,** ಪಜಾನನಟ್ಠೇನ **ಪಞ್ಞಾ,** ನಿಬ್ಬಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಟ್ಠೇನ **ವಿಜ್ಜಾ,** ಓಭಾಸಟ್ಠೇನ ಚ **ಆಲೋಕೋ**ತಿ ವುತ್ತಾ। ಯಥಾಹ - "ಚಕ್ಖುಂ ಉದಪಾದೀತಿ ದಸ್ಸನಟ್ಠೇನ। ಞಾಣಂ ಉದಪಾದೀತಿ ಞಾತಟ್ಠೇನ। ಪಞ್ಞಾ ಉದಪಾದೀತಿ ಪಜಾನನಟ್ಠೇನ। ವಿಜ್ಜಾ ಉದಪಾದೀತಿ ಪಟಿವೇಧಟ್ಠೇನ। ಆಲೋಕೋ ಉದಪಾದೀತಿ ಓಭಾಸಟ್ಠೇನ। ಚಕ್ಖುಧಮ್ಮೋ ದಸ್ಸನಟ್ಠೋ ಅತ್ಥೋ। ಞಾಣಧಮ್ಮೋ ಞಾತಟ್ಠೋ ಅತ್ಥೋ। ಪಞ್ಞಾಧಮ್ಮೋ ಪಜಾನನಟ್ಠೋ ಅತ್ಥೋ। ವಿಜ್ಜಾಧಮ್ಮೋ ಪಟಿವೇಧಟ್ಠೋ ಅತ್ಥೋ। ಆಲೋಕೋ ಧಮ್ಮೋ ಓಭಾಸಟ್ಠೋ ಅತ್ಥೋ"ತಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೨.೩೯)। ಏತ್ತಕೇಹಿ ಪದೇಹಿ ಕಿಂ ಕಥಿತನ್ತಿ? ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸತಿ ಇದಂ ಹೋತೀತಿ ಪಚ್ಚಯಸಞ್ಜಾನನಮತ್ತಂ ಕಥಿತಂ। ಅಥವಾ ವೀಥಿಪಟಿಪನ್ನಾ ತರುಣವಿಪಸ್ಸನಾ ಕಥಿತಾತಿ।

೬೦. ಅಧಿಗತೋ ಖೋ ಮ್ಯಾಯನ್ತಿ ಅಧಿಗತೋ ಖೋ ಮೇ ಅಯಂ। **ಮಗ್ಗೋ**ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗೋ। **ಬೋಧಾಯಾ**ತಿ ಚತುಸಚ್ಚಬುಜ್ಝನತ್ಥಾಯ, ನಿಬ್ಬಾನಬುಜ್ಝನತ್ಥಾಯ ಏವ ವಾ। ಅಪಿ ಚ ಬುಜ್ಝತೀತಿ **ಬೋಧಿ,** ಅರಿಯಮಗ್ಗಸ್ಸೇತಂ ನಾಮಂ, ತದತ್ಥಾಯಾತಿಪಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗಮೂಲಕೋ ಹಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋತಿ। ಇದಾನಿ ತಂ ಮಗ್ಗಂ ನಿಯ್ಯಾತೇನ್ತೋ - **"ಯದಿದಂ ನಾಮರೂಪನಿರೋಧಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಏತ್ಥ ಚ **ವಿಞ್ಞಾಣನಿರೋಧೋ**ತಿಆದೀಹಿ ಪಚ್ಚತ್ತಪದೇಹಿ ನಿಬ್ಬಾನಮೇವ ಕಥಿತಂ। ಇತಿ ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಸಕಲಸ್ಸ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅನಿಬ್ಬತ್ತಿನಿರೋಧಂ ಅದ್ದಸ।

೬೧. ನಿರೋಧೋ ನಿರೋಧೋತಿ ಖೋತಿ ಅನಿಬ್ಬತ್ತಿ ಅನಿಬ್ಬತ್ತೀತಿ ಖೋ। **ಚಕ್ಖು**ನ್ತಿಆದೀನಿ ವುತ್ತತ್ಥಾನೇವ। ಇಧ ಪನ ಸಬ್ಬೇಹೇವ ಏತೇಹಿ ಪದೇಹಿ - "ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅಸತಿ ಇದಂ ನ ಹೋತೀ"ತಿ ನಿರೋಧಸಞ್ಜಾನನಮತ್ತಮೇವ ಕಥಿತಂ, ಅಥವಾ ವುಟ್ಠಾನಗಾಮಿನೀ ಬಲವವಿಪಸ್ಸನಾ ಕಥಿತಾತಿ।

೬೨. ಅಪರೇನ ಸಮಯೇನಾತಿ ಏವಂ ಪಚ್ಚಯಞ್ಚ ಪಚ್ಚಯನಿರೋಧಞ್ಚ ವಿದಿತ್ವಾ ತತೋ ಅಪರಭಾಗೇ। **ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧೇಸೂ**ತಿ ಉಪಾದಾನಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಭೂತೇಸು ಖನ್ಧೇಸು। **ಉದಯಬ್ಬಯಾನುಪಸ್ಸೀ**ತಿ ತಮೇವ ಪಠಮಂ ದಿಟ್ಠಂ ಉದಯಞ್ಚ ವಯಞ್ಚ ಅನುಪಸ್ಸಮಾನೋ। **ವಿಹಾಸೀ**ತಿ ಸಿಖಾಪತ್ತಂ ವುಟ್ಠಾನಗಾಮಿನಿವಿಪಸ್ಸನಂ ವಹನ್ತೋ ವಿಹರಿ। ಇದಂ ಕಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ? ಸಬ್ಬೇಯೇವ ಹಿ ಪೂರಿತಪಾರಮಿನೋ ಬೋಧಿಸತ್ತಾ ಪಚ್ಛಿಮಭವೇ ಪುತ್ತಸ್ಸ ಜಾತದಿವಸೇ ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನಂ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಪಧಾನಮನುಯುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕಮಾರುಯ್ಹ ಮಾರಬಲಂ ವಿಧಮಿತ್ವಾ ಪಠಮಯಾಮೇ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ ಅನುಸ್ಸರನ್ತಿ, ದುತಿಯಯಾಮೇ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಂ ವಿಸೋಧೇನ್ತಿ, ತತಿಯಯಾಮೇ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರಂ ಸಮ್ಮಸಿತ್ವಾ ಆನಾಪಾನಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನತೋ ಉಟ್ಠಾಯ ಪಞ್ಚಸು ಖನ್ಧೇಸು ಅಭಿನಿವಿಸಿತ್ವಾ ಉದಯಬ್ಬಯವಸೇನ ಸಮಪಞ್ಞಾಸ ಲಕ್ಖಣಾನಿ ದಿಸ್ವಾ ಯಾವ ಗೋತ್ರಭುಞಾಣಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ಸಕಲೇ ಬುದ್ಧಗುಣೇ ಪಟಿವಿಜ್ಝನ್ತಿ। ಅಯಮ್ಪಿ ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಪೂರಿತಪಾರಮೀ। ಸೋ ಯಥಾವುತ್ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಅನುಕ್ಕಮಂ ಕತ್ವಾ ಪಚ್ಛಿಮಯಾಮೇ ಆನಾಪಾನಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನತೋ ಉಟ್ಠಾಯ ಪಞ್ಚಸು ಖನ್ಧೇಸು ಅಭಿನಿವಿಸಿತ್ವಾ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಂ ಉದಯಬ್ಬಯವಿಪಸ್ಸನಂ ಆರಭಿ। ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ಇದಂ ವುತ್ತಂ।

ತತ್ಥ **ಇತಿ ರೂಪನ್ತಿ** ಇದಂ ರೂಪಂ, ಏತ್ತಕಂ ರೂಪಂ, ಇತೋ ಉದ್ಧಂ ರೂಪಂ ನತ್ಥೀತಿ ರುಪ್ಪನಸಭಾವಞ್ಚೇವ ಭೂತುಪಾದಾಯಭೇದಞ್ಚ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಲಕ್ಖಣರಸಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಪದಟ್ಠಾನವಸೇನ ಅನವಸೇಸರೂಪಪರಿಗ್ಗಹೋ ವುತ್ತೋ। **ಇತಿ ರೂಪಸ್ಸ ಸಮುದಯೋತಿ** ಇಮಿನಾ ಏವಂ ಪರಿಗ್ಗಹಿತಸ್ಸ ರೂಪಸ್ಸ ಸಮುದಯದಸ್ಸನಂ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಇತೀತಿ** ಏವಂ ಸಮುದಯೋ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಸ್ಸ ವಿತ್ಥಾರೋ - "ಅವಿಜ್ಜಾಸಮುದಯಾ ರೂಪಸಮುದಯೋ, ತಣ್ಹಾಸಮುದಯಾ ರೂಪಸಮುದಯೋ, ಕಮ್ಮಸಮುದಯಾ ರೂಪಸಮುದಯೋ, ಆಹಾರಸಮುದಯಾ ರೂಪಸಮುದಯೋತಿ, ನಿಬ್ಬತ್ತಿಲಕ್ಖಣಂ ಪಸ್ಸನ್ತೋಪಿ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ಉದಯಂ ಪಸ್ಸತೀ"ತಿ ಏವಂ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅತ್ಥಙ್ಗಮೇಪಿ "ಅವಿಜ್ಜಾನಿರೋಧಾ ರೂಪನಿರೋಧೋ...ಪೇ॰... ವಿಪರಿಣಾಮಲಕ್ಖಣಂ ಪಸ್ಸನ್ತೋಪಿ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ನಿರೋಧಂ ಪಸ್ಸತೀ"ತಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೫೦) ಅಯಮಸ್ಸ ವಿತ್ಥಾರೋ।

ಇತಿ ವೇದನಾತಿಆದೀಸುಪಿ ಅಯಂ ವೇದನಾ, ಏತ್ತಕಾ ವೇದನಾ, ಇತೋ ಉದ್ಧಂ ವೇದನಾ ನತ್ಥಿ। ಅಯಂ ಸಞ್ಞಾ, ಇಮೇ ಸಙ್ಖಾರಾ, ಇದಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ, ಏತ್ತಕಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ, ಇತೋ ಉದ್ಧಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ನತ್ಥೀತಿ ವೇದಯಿತಸಞ್ಜಾನನಅಭಿಸಙ್ಖರಣವಿಜಾನನಸಭಾವಞ್ಚೇವ ಸುಖಾದಿರೂಪಸಞ್ಞಾದಿ ಫಸ್ಸಾದಿ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಾದಿ ಭೇದಞ್ಚ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಲಕ್ಖಣರಸಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಪದಟ್ಠಾನವಸೇನ ಅನವಸೇಸವೇದನಾಸಞ್ಞಾಸಙ್ಖಾರವಿಞ್ಞಾಣಪರಿಗ್ಗಹೋ ವುತ್ತೋ। **ಇತಿ ವೇದನಾಯ ಸಮುದಯೋತಿ**ಆದೀಹಿ ಪನ ಏವಂ ಪರಿಗ್ಗಹಿತಾನಂ ವೇದನಾಸಞ್ಞಾಸಙ್ಖಾರವಿಞ್ಞಾಣಾನಂ ಸಮುದಯದಸ್ಸನಂ ವುತ್ತಂ। ತತ್ರಾಪಿ **ಇತೀತಿ** ಏವಂ ಸಮುದಯೋ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇಸಮ್ಪಿ ವಿತ್ಥಾರೋ - "ಅವಿಜ್ಜಾಸಮುದಯಾ ವೇದನಾಸಮುದಯೋ"ತಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೫೦) ರೂಪೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅಯಂ ಪನ ವಿಸೇಸೋ - ತೀಸು ಖನ್ಧೇಸು "ಆಹಾರಸಮುದಯಾ"ತಿ ಅವತ್ವಾ "ಫಸ್ಸಸಮುದಯಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ವಿಞ್ಞಾಣಕ್ಖನ್ಧೇ "ನಾಮರೂಪಸಮುದಯಾ"ತಿ ಅತ್ಥಙ್ಗಮಪದಮ್ಪಿ ತೇಸಂಯೇವ ವಸೇನ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನ ಉದಯಬ್ಬಯವಿನಿಚ್ಛಯೋ ಸಬ್ಬಾಕಾರಪರಿಪೂರೋ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವುತ್ತೋ। **ತಸ್ಸ ಪಞ್ಚಸು ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧೇಸು ಉದಯಬ್ಬಯಾನುಪಸ್ಸಿನೋ ವಿಹರತೋತಿ** ತಸ್ಸ ವಿಪಸ್ಸಿಸ್ಸ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಇಮೇಸು ರೂಪಾದೀಸು ಪಞ್ಚಸು ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧೇಸು ಸಮಪಞ್ಞಾಸಲಕ್ಖಣವಸೇನ ಉದಯಬ್ಬಯಾನುಪಸ್ಸಿನೋ ವಿಹರತೋ ಯಥಾನುಕ್ಕಮೇನ ವಡ್ಢಿತೇ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣೇ ಅನುಪ್ಪಾದನಿರೋಧೇನ ನಿರುಜ್ಝಮಾನೇಹಿ ಆಸವಸಙ್ಖಾತೇಹಿ ಕಿಲೇಸೇಹಿ ಅನುಪಾದಾಯ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾವ ಚಿತ್ತಂ ವಿಮುಚ್ಚತಿ, ತದೇತಂ ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ವಿಮುಚ್ಚತಿ ನಾಮ, ಫಲಕ್ಖಣೇ ವಿಮುತ್ತಂ ನಾಮ; ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ವಾ ವಿಮುತ್ತಞ್ಚೇವ ವಿಮುಚ್ಚತಿ ಚ, ಫಲಕ್ಖಣೇ ವಿಮುತ್ತಮೇವ।

ಏತ್ತಾವತಾ ಚ ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಸಬ್ಬಬನ್ಧನಾ ವಿಪ್ಪಮುತ್ತೋ ಸೂರಿಯರಸ್ಮಿಸಮ್ಫುಟ್ಠಮಿವ ಪದುಮಂ ಸುವಿಕಸಿತಚಿತ್ತಸನ್ತಾನೋ ಚತ್ತಾರಿ ಮಗ್ಗಞಾಣಾನಿ, ಚತ್ತಾರಿ ಫಲಞಾಣಾನಿ, ಚತಸ್ಸೋ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ, ಚತುಯೋನಿಪರಿಚ್ಛೇದಕಞಾಣಂ, ಪಞ್ಚಗತಿಪರಿಚ್ಛೇದಕಞಾಣಂ, ಛ ಅಸಾಧಾರಣಞಾಣಾನಿ, ಸಕಲೇ ಚ ಬುದ್ಧಗುಣೇ ಹತ್ಥಗತೇ ಕತ್ವಾ ಪರಿಪುಣ್ಣಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ನಿಸಿನ್ನೋವ -

"ಅನೇಕಜಾತಿಸಂಸಾರಂ, ಸನ್ಧಾವಿಸ್ಸಂ ಅನಿಬ್ಬಿಸಂ।
ಗಹಕಾರಂ ಗವೇಸನ್ತೋ, ದುಕ್ಖಾ ಜಾತಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ॥

ಗಹಕಾರಕ ದಿಟ್ಠೋಸಿ, ಪುನ ಗೇಹಂ ನ ಕಾಹಸಿ।
ಸಬ್ಬಾ ತೇ ಫಾಸುಕಾ ಭಗ್ಗಾ, ಗಹಕೂಟಂ ವಿಸಙ್ಖತಂ।
ವಿಸಙ್ಖಾರಗತಂ ಚಿತ್ತಂ, ತಣ್ಹಾನಂ ಖಯಮಜ್ಝಗಾ"ತಿ॥ (ಧ॰ ಪ॰ ೧೫೩, ೧೫೪)।

"ಅಯೋಘನಹತಸ್ಸೇವ, ಜಲತೋ ಜಾತವೇದಸೋ।
ಅನುಪುಬ್ಬೂಪಸನ್ತಸ್ಸ, ಯಥಾ ನ ಞಾಯತೇ ಗತಿ॥

ಏವಂ ಸಮ್ಮಾವಿಮುತ್ತಾನಂ, ಕಾಮಬನ್ಧೋಘತಾರಿನಂ।
ಪಞ್ಞಾಪೇತುಂ ಗತಿ ನತ್ಥಿ, ಪತ್ತಾನಂ ಅಚಲಂ ಸುಖ''ನ್ತಿ॥ (ಉದಾ॰ ೮೦)।

ಏವಂ ಮನಸಿ ಕರೋನ್ತೋ ಸರದೇ ಸೂರಿಯೋ ವಿಯ, ಪುಣ್ಣಚನ್ದೋ ವಿಯ ಚ ವಿರೋಚಿತ್ಥಾತಿ।

ದುತಿಯಭಾಣವಾರವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಬ್ರಹ್ಮಯಾಚನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೬೪. ತತಿಯಭಾಣವಾರೇ **ಯಂನೂನಾಹಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಯ್ಯ**ನ್ತಿ ಯದಿ ಪನಾಹಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಯ್ಯಂ। ಅಯಂ ಪನ ವಿತಕ್ಕೋ ಕದಾ ಉಪ್ಪನ್ನೋತಿ? ಬುದ್ಧಭೂತಸ್ಸ ಅಟ್ಠಮೇ ಸತ್ತಾಹೇ। ಸೋ ಕಿರ ಬುದ್ಧೋ ಹುತ್ವಾ ಸತ್ತಾಹಂ ಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ನಿಸೀದಿ, ಸತ್ತಾಹಂ ಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಅಟ್ಠಾಸಿ, ಸತ್ತಾಹಂ ರತನಚಙ್ಕಮೇ ಚಙ್ಕಮಿ, ಸತ್ತಾಹಂ ರತನಗಬ್ಭೇ ಧಮ್ಮಂ ವಿಚಿನನ್ತೋ ನಿಸೀದಿ, ಸತ್ತಾಹಂ ಅಜಪಾಲನಿಗ್ರೋಧೇ ನಿಸೀದಿ, ಸತ್ತಾಹಂ ಮುಚಲಿನ್ದೇ ನಿಸೀದಿ, ಸತ್ತಾಹಂ ರಾಜಾಯತನೇ ನಿಸೀದಿ। ತತೋ ಉಟ್ಠಾಯ ಅಟ್ಠಮೇ ಸತ್ತಾಹೇ ಪುನ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಅಜಪಾಲನಿಗ್ರೋಧೇ ನಿಸಿನ್ನಮತ್ತಸ್ಸೇವ ಸಬ್ಬಬುದ್ಧಾನಂ ಆಚಿಣ್ಣಸಮಾಚಿಣ್ಣೋ ಅಯಞ್ಚೇವ ಇತೋ ಅನನ್ತರೋ ಚ ವಿತಕ್ಕೋ ಉಪ್ಪನ್ನೋತಿ।

ತತ್ಥ **ಅಧಿಗತೋ**ತಿ ಪಟಿವಿದ್ಧೋ। **ಧಮ್ಮೋ**ತಿ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮೋ। **ಗಮ್ಭೀರೋ**ತಿ ಉತ್ತಾನಭಾವಪಟಿಕ್ಖೇಪವಚನಮೇತಂ। **ದುದ್ದಸೋ**ತಿ ಗಮ್ಭೀರತ್ತಾವ ದುದ್ದಸೋ ದುಕ್ಖೇನ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ, ನ ಸಕ್ಕಾ ಸುಖೇನ ದಟ್ಠುಂ। ದುದ್ದಸತ್ತಾವ **ದುರನುಬೋಧೋ** ದುಕ್ಖೇನ ಅವಬುಜ್ಝಿತಬ್ಬೋ, ನ ಸಕ್ಕಾ ಸುಖೇನ ಅವಬುಜ್ಝಿತುಂ। **ಸನ್ತೋ**ತಿ ನಿಬ್ಬುತೋ। **ಪಣೀತೋ**ತಿ ಅತಪ್ಪಕೋ। ಇದಂ ದ್ವಯಂ ಲೋಕುತ್ತರಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ಅತಕ್ಕಾವಚರೋ**ತಿ ತಕ್ಕೇನ ಅವಚರಿತಬ್ಬೋ ಓಗಾಹಿತಬ್ಬೋ ನ ಹೋತಿ, ಞಾಣೇನೇವ ಅವಚರಿತಬ್ಬೋ। **ನಿಪುಣೋ**ತಿ ಸಣ್ಹೋ। **ಪಣ್ಡಿತವೇದನೀಯೋ**ತಿ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪದಂ ಪಟಿಪನ್ನೇಹಿ ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಆಲಯರಾಮಾ**ತಿ ಸತ್ತಾ ಪಞ್ಚಸು ಕಾಮಗುಣೇಸು ಅಲ್ಲೀಯನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ತೇ ಆಲಯಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಅಟ್ಠಸತತಣ್ಹಾವಿಚರಿತಾನಿ ಆಲಯನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಆಲಯಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ತೇಹಿ ಆಲಯೇಹಿ ರಮನ್ತೀತಿ **ಆಲಯರಾಮಾ**। ಆಲಯೇಸು ರತಾತಿ **ಆಲಯರತಾ**। ಆಲಯೇಸು ಸುಟ್ಠು ಮುದಿತಾತಿ **ಆಲಯಸಮ್ಮುದಿತಾ**। ಯಥೇವ ಹಿ ಸುಸಜ್ಜಿತಂ ಪುಪ್ಫಫಲಭರಿತರುಕ್ಖಾದಿಸಮ್ಪನ್ನಂ ಉಯ್ಯಾನಂ ಪವಿಟ್ಠೋ ರಾಜಾ ತಾಯ ತಾಯ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ರಮತಿ, ಪಮುದಿತೋ ಆಮೋದಿತೋ ಹೋತಿ, ನ ಉಕ್ಕಣ್ಠತಿ, ಸಾಯಂ ನಿಕ್ಖಮಿತುಂ ನ ಇಚ್ಛತಿ, ಏವಮಿಮೇಹಿಪಿ ಕಾಮಾಲಯತಣ್ಹಾಲಯೇಹಿ ಸತ್ತಾ ರಮನ್ತಿ, ಸಂಸಾರವಟ್ಟೇ ಪಮುದಿತಾ ಅನುಕ್ಕಣ್ಠಿತಾ ವಸನ್ತಿ। ತೇನ ನೇಸಂ ಭಗವಾ ದುವಿಧಮ್ಪಿ ಆಲಯಂ ಉಯ್ಯಾನಭೂಮಿಂ ವಿಯ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ - ''ಆಲಯರಾಮಾ''ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಯದಿದನ್ತಿ ನಿಪಾತೋ, ತಸ್ಸ ಠಾನಂ ಸನ್ಧಾಯ - ''ಯಂ ಇದ''ನ್ತಿ, ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಂ ಸನ್ಧಾಯ - ''ಯೋ ಅಯ''ನ್ತಿ ಏವಮತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯತಾಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ**ತಿ ಇಮೇಸಂ ಪಚ್ಚಯಾ ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯಾ, ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಏವ ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯತಾ, ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯತಾ ಚ ಸಾ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ ಚಾತಿ ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯತಾಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ। ಸಙ್ಖಾರಾದಿಪಚ್ಚಯಾನಂ ಅವಿಜ್ಜಾದೀನಂ ಏತಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಸಮಥೋ**ತಿಆದಿ ಸಬ್ಬಂ ನಿಬ್ಬಾನಮೇವ। ಯಸ್ಮಾ ಹಿ ತಂ ಆಗಮ್ಮ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರವಿಪ್ಫನ್ದಿತಾನಿ ಸಮ್ಮನ್ತಿ ವೂಪಸಮ್ಮನ್ತಿ ತಸ್ಮಾ - ''ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಸಮಥೋ''ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಚ ತಂ ಆಗಮ್ಮ ಸಬ್ಬೇ ಉಪಧಯೋ ಪಟಿನಿಸ್ಸಟ್ಠಾ ಹೋನ್ತಿ, ಸಬ್ಬಾ ತಣ್ಹಾ ಖೀಯನ್ತಿ , ಸಬ್ಬೇ ಕಿಲೇಸರಾಗಾ ವಿರಜ್ಜನ್ತಿ, ಸಬ್ಬಂ ದುಕ್ಖಂ ನಿರುಜ್ಝತಿ, ತಸ್ಮಾ ''ಸಬ್ಬೂಪಧಿಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗೋ ತಣ್ಹಾಕ್ಖಯೋ ವಿರಾಗೋ ನಿರೋಧೋ''ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಸಾ ಪನೇಸಾ ತಣ್ಹಾ ಭವೇನ ಭವಂ, ಫಲೇನ ವಾ ಸದ್ಧಿಂ ಕಮ್ಮಂ ವಿನತಿ ಸಂಸಿಬ್ಬತೀತಿ ಕತ್ವಾ ವಾನನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತತೋ ವಾನತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತನ್ತಿ **ನಿಬ್ಬಾನಂ**। **ಸೋ ಮಮಸ್ಸ ಕಿಲಮಥೋ**ತಿ ಯಾ ಅಜಾನನ್ತಾನಂ ದೇಸನಾ ನಾಮ, ಸೋ ಮಮ ಕಿಲಮಥೋ ಅಸ್ಸ, ಸಾ ಮಮ ವಿಹೇಸಾ ಅಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಾಯಕಿಲಮಥೋ ಚೇವ ಕಾಯವಿಹೇಸಾ ಚ ಅಸ್ಸಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಚಿತ್ತೇ ಪನ ಉಭಯಮ್ಪೇತಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ನತ್ಥಿ।

೭೫. **ಅಪಿಸ್ಸೂತಿ** ಅನುಬ್ರೂಹನತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। ಸೋ - "ನ ಕೇವಲಂ ಏತದಹೋಸಿ, ಇಮಾಪಿ ಗಾಥಾ ಪಟಿಭಂಸೂ"ತಿ ದೀಪೇತಿ। **ವಿಪಸ್ಸಿನ್ತಿ**ಆದೀಸು ವಿಪಸ್ಸಿಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅರಹತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅನಚ್ಛರಿಯಾತಿ** ಅನುಅಚ್ಛರಿಯಾ। **ಪಟಿಭಂಸೂತಿ** ಪಟಿಭಾನಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಞಾಣಸ್ಸ ಗೋಚರಾ ಅಹೇಸುಂ, ಪರಿವಿತಕ್ಕಯಿತಬ್ಬತಂ ಪಾಪುಣಿಂಸು।

ಕಿಚ್ಛೇನಾತಿ ದುಕ್ಖೇನ, ನ ದುಕ್ಖಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ। ಬುದ್ಧಾನಞ್ಹಿ ಚತ್ತಾರೋಪಿ ಮಗ್ಗಾ ಸುಖಪಟಿಪದಾವ ಹೋನ್ತಿ। ಪಾರಮೀಪೂರಣಕಾಲೇ ಪನ ಸರಾಗಸದೋಸಸಮೋಹಸ್ಸೇವ ಸತೋ ಆಗತಾಗತಾನಂ ಯಾಚಕಾನಂ ಅಲಙ್ಕತಪಟಿಯತ್ತಂ ಸೀಸಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಗಲಲೋಹಿತಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಸುಅಞ್ಜಿತಾನಿ ಅಕ್ಖೀನಿ ಉಪ್ಪಾಟೇತ್ವಾ ಕುಲವಂಸಪದೀಪಕಂ ಪುತ್ತಂ ಮನಾಪಚಾರಿನಿಂ ಭರಿಯನ್ತಿ ಏವಮಾದೀನಿ ದೇನ್ತಸ್ಸ ಅಞ್ಞಾನಿ ಚ ಖನ್ತಿವಾದಿಸದಿಸೇಸು ಅತ್ತಭಾವೇಸು ಛೇಜ್ಜಭೇಜ್ಜಾದೀನಿ ಪಾಪುಣನ್ತಸ್ಸ ಆಗಮನೀಯಪಟಿಪದಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ। **ಹಲನ್ತಿ** ಏತ್ಥ ಹಕಾರೋ ನಿಪಾತಮತ್ತೋ, ಅಲನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಕಾಸಿತುನ್ತಿ** ದೇಸೇತುಂ; ಏವಂ ಕಿಚ್ಛೇನ ಅಧಿಗತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅಲಂ ದೇಸೇತುಂ; ಕೋ ಅತ್ಥೋ ದೇಸಿತೇನಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ರಾಗದೋಸಪರೇತೇಹೀತಿ** ರಾಗದೋಸಫುಟ್ಠೇಹಿ ರಾಗದೋಸಾನುಗತೇಹಿ ವಾ।

ಪಟಿಸೋತಗಾಮಿನ್ತಿ ನಿಚ್ಚಾದೀನಂ ಪಟಿಸೋತಂ ಅನಿಚ್ಚಂ ದುಕ್ಖಮನತ್ತಾಸುಭನ್ತಿ ಏವಂ ಗತಂ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಂ। **ರಾಗರತ್ತಾತಿ** ಕಾಮರಾಗೇನ ಭವರಾಗೇನ ದಿಟ್ಠಿರಾಗೇನ ಚ ರತ್ತಾ। **ನ ದಕ್ಖನ್ತೀತಿ** ಅನಿಚ್ಚಂ ದುಕ್ಖಮನತ್ತಾ ಅಸುಭನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಭಾವೇನ ನ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸನ್ತಿ , ತೇ ಅಪಸ್ಸನ್ತೇ ಕೋ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸತಿ ಏವಂ ಗಾಹಾಪೇತುಂ? **ತಮೋಖನ್ಧೇನ ಆವುಟಾತಿ** ಅವಿಜ್ಜಾರಾಸಿನಾ ಅಜ್ಝೋತ್ಥಟಾ।

ಅಪ್ಪೋಸ್ಸುಕ್ಕತಾಯಾತಿ ನಿರುಸ್ಸುಕ್ಕಭಾವೇನ, ಅದೇಸೇತುಕಾಮತಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಸ್ಮಾ ಪನಸ್ಸ ಏವಂ ಚಿತ್ತಂ ನಮಿ? ನನು ಏಸ - "ಮುತ್ತೋ ಮೋಚೇಸ್ಸಾಮೀ, ತಿಣ್ಣೋ ತಾರೇಸ್ಸಾಮಿ",

> "ಕಿಂ ಮೇ ಅಞ್ಞಾತವೇಸೇನ, ಧಮ್ಮಂ ಸಚ್ಛಿಕತೇನಿಧ।
> ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪಾಪುಣಿತ್ವಾ, ಸನ್ತಾರೇಸ್ಸಂ ಸದೇವಕ"ನ್ತಿ॥

ಪತ್ಥನಂ ಕತ್ವಾ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪತ್ತೋತಿ। ಸಚ್ಚಮೇತಂ, ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾನುಭಾವೇನ ಪನಸ್ಸ ಏವಂ ಚಿತ್ತಂ ನಮಿ। ತಸ್ಸ ಹಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪತ್ವಾ ಸತ್ತಾನಂ ಕಿಲೇಸಗಹನತಂ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಚ ಗಮ್ಭೀರತಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಸ್ಸ ಸತ್ತಾನಂ ಕಿಲೇಸಗಹನತಾ ಚ ಧಮ್ಮಗಮ್ಭೀರತಾ ಚ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ಪಾಕಟಾ ಜಾತಾ। ಅಥಸ್ಸ - "ಇಮೇ ಸತ್ತಾ ಕಞ್ಜಿಕಪುಣ್ಣಲಾಬು ವಿಯ ತಕ್ಕಭರಿತಚಾಟಿ ವಿಯ ವಸಾತೇಲಪೀತಪಿಲೋತಿಕಾ ವಿಯ ಅಞ್ಜನಮಕ್ಖಿತಹತ್ಥಾ ವಿಯ ಕಿಲೇಸಭರಿತಾ ಅತಿಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಾ ರಾಗರತ್ತಾ ದೋಸದುಟ್ಠಾ ಮೋಹಮೂಳ್ಹಾ, ತೇ ಕಿಂ ನಾಮ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಚಿನ್ತಯತೋ ಕಿಲೇಸಗಹನಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾನುಭಾವೇನಾಪಿ ಏವಂ ಚಿತ್ತಂ ನಮಿ।

"ಅಯಞ್ಚ ಧಮ್ಮೋ ಪಥವೀಸನ್ಧಾರಕಉದಕಕ್ಖನ್ಧೋ ವಿಯ ಗಮ್ಭೀರೋ, ಪಬ್ಬತೇನ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ ಠಪಿತೋ ಸಾಸಪೋ ವಿಯ ದುದ್ದಸೋ, ಸತಧಾ ಭಿನ್ನಸ್ಸ ವಾಲಸ್ಸ ಕೋಟಿಯಾ ಕೋಟಿಂ ಪಟಿಪಾದನಂ ವಿಯ ದುರನುಬೋಧೋ, ನನು ಮಯಾ ಹಿ ಇಮಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತುಂ ವಾಯಮನ್ತೇನ ಅದಿನ್ನಂ ದಾನಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಅರಕ್ಖಿತಂ ಸೀಲಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಅಪರಿಪೂರಿತಾ ಕಾಚಿ ಪಾರಮೀ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ತಸ್ಸ ಮೇ ನಿರುಸ್ಸಾಹಂ ವಿಯ ಮಾರಬಲಂ ವಿಧಮನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಪಥವೀ ನ ಕಮ್ಪಿತ್ಥ, ಪಠಮಯಾಮೇ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ ಅನುಸ್ಸರನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ನ ಕಮ್ಪಿತ್ಥ, ಮಜ್ಝಿಮಯಾಮೇ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಂ ವಿಸೋಧೇನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ನ ಕಮ್ಪಿತ್ಥ, ಪಚ್ಛಿಮಯಾಮೇ ಪನ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝನ್ತಸ್ಸೇವ ಮೇ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತು ಕಮ್ಪಿತ್ಥ। ಇತಿ ಮಾದಿಸೇನಾಪಿ ತಿಕ್ಖಞಾಣೇನ ಕಿಚ್ಛೇನೇವಾಯಂ ಧಮ್ಮೋ ಪಟಿವಿದ್ಧೋ ತಂ ಲೋಕಿಯಮಹಾಜನಾ ಕಥಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಧಮ್ಮಗಮ್ಭೀರತಾಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾನುಭಾವೇನಾಪಿ ಏವಂ ಚಿತ್ತಂ ನಮೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಅಪಿಚ ಬ್ರಹ್ಮುನಾ ಯಾಚಿತೇ ದೇಸೇತುಕಾಮತಾಯಪಿಸ್ಸ ಏವಂ ಚಿತ್ತಂ ನಮಿ। ಜಾನಾತಿ ಹಿ ಭಗವಾ - "ಮಮ ಅಪ್ಪೋಸ್ಸುಕ್ಕತಾಯ ಚಿತ್ತೇ ನಮಮಾನೇ ಮಂ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಯಾಚಿಸ್ಸತಿ, ಇಮೇ ಚ ಸತ್ತಾ ಬ್ರಹ್ಮಗರುಕಾ, ತೇ 'ಸತ್ಥಾ ಕಿರ ಧಮ್ಮಂ ನ ದೇಸೇತುಕಾಮೋ ಅಹೋಸಿ, ಅಥ ನಂ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾ ಯಾಚಿತ್ವಾ ದೇಸಾಪೇಸಿ, ಸನ್ತೋ ವತ ಭೋ ಧಮ್ಮೋ, ಪಣೀತೋ ವತ ಭೋ ಧಮ್ಮೋ'ತಿ ಮಞ್ಞಮಾನಾ ಸುಸ್ಸೂಸಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ। ಇಮಮ್ಪಿಸ್ಸ ಕಾರಣಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಅಪ್ಪೋಸ್ಸುಕ್ಕತಾಯ ಚಿತ್ತಂ ನಮಿ, ನೋ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೬೬. **ಅಞ್ಞತರಸ್ಸಾತಿ** ಏತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ "ಅಞ್ಞತರೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ಅಥ ಖೋ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಚಕ್ಕವಾಳೇ ಜೇಟ್ಠಕಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾ ಏಸೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ನಸ್ಸತಿ ವತ ಭೋ ಲೋಕೋತಿ** ಸೋ ಕಿರ ಇಮಂ ಸದ್ದಂ ತಥಾ ನಿಚ್ಛಾರೇಸಿ, ಯಥಾ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಬ್ರಹ್ಮಾನೋ ಸುತ್ವಾ ಸಬ್ಬೇ ಸನ್ನಿಪತಿಂಸು। **ಯತ್ರ ಹಿ ನಾಮಾತಿ** ಯಸ್ಮಿಂ ನಾಮ ಲೋಕೇ। **ಪುರತೋ ಪಾತುರಹೋಸೀತಿ** ತೇಹಿ ದಸಹಿ ಬ್ರಹ್ಮಸಹಸ್ಸೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪಾತುರಹೋಸಿ। **ಅಪ್ಪರಜಕ್ಖಜಾತಿಕಾತಿ** ಪಞ್ಞಾಮಯೇ ಅಕ್ಖಿಮ್ಹಿ ಅಪ್ಪಂ ಪರಿತ್ತಂ ರಾಗದೋಸಮೋಹರಜಂ ಏತೇಸಂ, ಏವಂ ಸಭಾವಾತಿ ಅಪ್ಪರಜಕ್ಖಜಾತಿಕಾ। **ಅಸ್ಸವನತಾತಿ** ಅಸ್ಸವನತಾಯ। **ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ** ಪುರಿಮಬುದ್ಧೇಸು ದಸಪುಞ್ಞಕಿರಿಯವತ್ಥುವಸೇನ ಕತಾಧಿಕಾರಾ ಪರಿಪಾಕಗತಾ ಪದುಮಾನಿ ವಿಯ ಸೂರಿಯರಸ್ಮಿಸಮ್ಫಸ್ಸಂ, ಧಮ್ಮದೇಸನಂಯೇವ ಆಕಙ್ಖಮಾನಾ ಚತುಪ್ಪದಿಕಗಾಥಾವಸಾನೇ ಅರಿಯಭೂಮಿಂ ಓಕ್ಕಮನಾರಹಾ ನ ಏಕೋ, ನ ದ್ವೇ, ಅನೇಕಸತಸಹಸ್ಸಾ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅಞ್ಞಾತಾರೋ ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

೬೯. **ಅಜ್ಝೇಸನನ್ತಿ** ಏವಂ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಯಾಚನಂ। **ಬುದ್ಧಚಕ್ಖುನಾತಿ** ಇನ್ದ್ರಿಯಪರೋಪರಿಯತ್ತಞಾಣೇನ ಚ ಆಸಯಾನುಸಯಞಾಣೇನ ಚ। ಇಮೇಸಞ್ಹಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ಞಾಣಾನಂ "ಬುದ್ಧಚಕ್ಖೂ"ತಿ ನಾಮಂ, ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಸ್ಸ "ಸಮನ್ತಚಕ್ಖೂ"ತಿ, ತಿಣ್ಣಂ ಮಗ್ಗಞಾಣಾನಂ "ಧಮ್ಮಚಕ್ಖೂ"ತಿ। **ಅಪ್ಪರಜಕ್ಖೇತಿ**ಆದೀಸು ಯೇಸಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖುಮ್ಹಿ ರಾಗಾದಿರಜಂ ಅಪ್ಪಂ, ತೇ **ಅಪ್ಪರಜಕ್ಖಾ**। ಯೇಸಂ ತಂ ಮಹನ್ತಂ, ತೇ **ಮಹಾರಜಕ್ಖಾ**। ಯೇಸಂ ಸದ್ಧಾದೀನಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ತಿಕ್ಖಾನಿ, ತೇ **ತಿಕ್ಖಿನ್ದ್ರಿಯಾ**। ಯೇಸಂ ತಾನಿ ಮುದೂನಿ, ತೇ **ಮುದಿನ್ದ್ರಿಯಾ**। ಯೇಸಂ ತೇಯೇವ ಸದ್ಧಾದಯೋ ಆಕಾರಾ ಸುನ್ದರಾ, ತೇ **ಸ್ವಾಕಾರಾ**। ಯೇ ಕಥಿತಕಾರಣಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇನ್ತಿ, ಸುಖೇನ ಸಕ್ಕಾ ಹೋನ್ತಿ ವಿಞ್ಞಾಪೇತುಂ, ತೇ **ಸುವಿಞ್ಞಾಪಯಾ**। ಯೇ ಪರಲೋಕಞ್ಚೇವ ವಜ್ಜಞ್ಚ ಭಯತೋ ಪಸ್ಸನ್ತಿ, ತೇ **ಪರಲೋಕವಜ್ಜಭಯದಸ್ಸಾವಿನೋ** ನಾಮ।

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಪಾಳಿ - "ಸದ್ಧೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಪ್ಪರಜಕ್ಖೋ, ಅಸ್ಸದ್ಧೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಮಹಾರಜಕ್ಖೋ।... ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋ... ಪೇ॰... ಕುಸೀತೋ... ಉಪಟ್ಠಿತಸ್ಸತಿ... ಮುಟ್ಠಸ್ಸತಿ... ಸಮಾಹಿತೋ... ಅಸಮಾಹಿತೋ... ಪಞ್ಞವಾ... ದುಪ್ಪಞ್ಞೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಮಹಾರಜಕ್ಖೋ। ತಥಾ ಸದ್ಧೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ತಿಕ್ಖಿನ್ದ್ರಿಯೋ...ಪೇ॰... ಪಞ್ಞವಾ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪರಲೋಕವಜ್ಜಭಯದಸ್ಸಾವೀ, ದುಪ್ಪಞ್ಞೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ನ ಪರಲೋಕವಜ್ಜಭಯದಸ್ಸಾವೀ। **ಲೋಕೋತಿ** ಖನ್ಧಲೋಕೋ, ಧಾತುಲೋಕೋ, ಆಯತನಲೋಕೋ, ಸಮ್ಪತ್ತಿಭವಲೋಕೋ, ವಿಪತ್ತಿಭವಲೋಕೋ, ಸಮ್ಪತ್ತಿಸಮ್ಭವಲೋಕೋ, ವಿಪತ್ತಿಸಮ್ಭವಲೋಕೋ। ಏಕೋ ಲೋಕೋ - ಸಬ್ಬೇ ಸತ್ತಾ ಆಹಾರಟ್ಠಿತಿಕಾ। ದ್ವೇ ಲೋಕಾ - ನಾಮಞ್ಚ ರೂಪಞ್ಚ। ತಯೋ ಲೋಕಾ - ತಿಸ್ಸೋ ವೇದನಾ। ಚತ್ತಾರೋ ಲೋಕಾ - ಚತ್ತಾರೋ ಆಹಾರಾ। ಪಞ್ಚ ಲೋಕಾ - ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾ। ಛ ಲೋಕಾ - ಛ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾನಿ ಆಯತನಾನಿ। ಸತ್ತ ಲೋಕಾ - ಸತ್ತ ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿಯೋ। ಅಟ್ಠ ಲೋಕಾ - ಅಟ್ಠ ಲೋಕಧಮ್ಮಾ। ನವ ಲೋಕಾ - ನವ ಸತ್ತಾವಾಸಾ। ದಸ ಲೋಕಾ - ದಸಾಯತನಾನಿ। ದ್ವಾದಸ ಲೋಕಾ - ದ್ವಾದಸಾಯತನಾನಿ। ಅಟ್ಠಾರಸ ಲೋಕಾ - ಅಟ್ಠಾರಸ ಧಾತುಯೋ। **ವಜ್ಜನ್ತಿ** ಸಬ್ಬೇ ಕಿಲೇಸಾ ವಜ್ಜಂ, ಸಬ್ಬೇ ದುಚ್ಚರಿತಾ ವಜ್ಜಂ, ಸಬ್ಬೇ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರಾ ವಜ್ಜಂ, ಸಬ್ಬೇ ಭವಗಾಮಿಕಮ್ಮಾ ವಜ್ಜಂ। ಇತಿ ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಚ ಲೋಕೇ ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಚ ವಜ್ಜೇ ತಿಬ್ಬಾ ಭಯಸಞ್ಞಾ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಾ ಹೋತಿ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಉಕ್ಖಿತ್ತಾಸಿಕೇ ವಧಕೇ । ಇಮೇಹಿ ಪಞ್ಞಾಸಾಯ ಆಕಾರೇಹಿ ಇಮಾನಿ ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಜಾನಾತಿ ಪಸ್ಸತಿ ಅಞ್ಞಾತಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝತಿ, ಇದಂ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಇನ್ದ್ರಿಯಪರೋಪರಿಯತ್ತೇ ಞಾಣ"ನ್ತಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೧೧೨)।

ಉಪ್ಪಲಿನಿಯನ್ತಿ ಉಪ್ಪಲವನೇ। ಇತರೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಅನ್ತೋನಿಮುಗ್ಗಪೋಸೀನೀ**ತಿ ಯಾನಿ ಅಞ್ಞಾನಿಪಿ ಪದುಮಾನಿ ಅನ್ತೋನಿಮುಗ್ಗಾನೇವ ಪೋಸಯನ್ತಿ। **ಉದಕಂ ಅಚ್ಚುಗ್ಗಮ್ಮ ಠಿತಾನೀ**ತಿ ಉದಕಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಠಿತಾನಿ। ತತ್ಥ ಯಾನಿ ಅಚ್ಚುಗ್ಗಮ್ಮ ಠಿತಾನಿ, ತಾನಿ ಸೂರಿಯರಸ್ಮಿಸಮ್ಫಸ್ಸಂ ಆಗಮಯಮಾನಾನಿ ಠಿತಾನಿ ಅಜ್ಜ ಪುಪ್ಫನಕಾನಿ। ಯಾನಿ ಸಮೋದಕಂ ಠಿತಾನಿ, ತಾನಿ ಸ್ವೇ ಪುಪ್ಫನಕಾನಿ। ಯಾನಿ ಉದಕಾನುಗ್ಗತಾನಿ ಅನ್ತೋಉದಕಪೋಸೀನಿ, ತಾನಿ ತತಿಯದಿವಸೇ ಪುಪ್ಫನಕಾನಿ। ಉದಕಾ ಪನ ಅನುಗ್ಗತಾನಿ ಅಞ್ಞಾನಿಪಿ ಸರೋಜಉಪ್ಪಲಾದೀನಿ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ, ಯಾನಿ ನೇವ ಪುಪ್ಫಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಮಚ್ಛಕಚ್ಛಪಭಕ್ಖಾನೇವ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ, ತಾನಿ ಪಾಳಿಂ ನಾರೂಳ್ಹಾನಿ। ಆಹರಿತ್ವಾ ಪನ ದೀಪೇತಬ್ಬಾನೀತಿ ದೀಪಿತಾನಿ। ಯಥೇವ ಹಿ ತಾನಿ ಚತುಬ್ಬಿಧಾನಿ ಪುಪ್ಫಾನಿ, ಏವಮೇವ ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞೂ, ವಿಪಞ್ಚಿತಞ್ಞೂ, ನೇಯ್ಯೋ, ಪದಪರಮೋತಿ ಚತ್ತಾರೋ ಪುಗ್ಗಲಾ। ತತ್ಥ ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸಹ ಉದಾಹಟವೇಲಾಯ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಹೋತಿ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ **ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞೂ**। ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸಙ್ಖಿತ್ತೇನ ಭಾಸಿತಸ್ಸ ವಿತ್ಥಾರೇನ ಅತ್ಥೇ ವಿಭಜಿಯಮಾನೇ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಹೋತಿ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ **ವಿಪಞ್ಚಿತಞ್ಞೂ**। ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಉದ್ದೇಸತೋ ಪರಿಪುಚ್ಛತೋ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕರೋತೋ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೇ ಸೇವತೋ ಭಜತೋ ಪಯಿರುಪಾಸತೋ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಹೋತಿ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ **ನೇಯ್ಯೋ**। ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಬಹುಮ್ಪಿ ಸುಣತೋ ಬಹುಮ್ಪಿ ಭಣತೋ ಬಹುಮ್ಪಿ ಗಣ್ಹತೋ ಬಹುಮ್ಪಿ ಧಾರಯತೋ ಬಹುಮ್ಪಿ ವಾಚಯತೋ ನ ತಾಯ ಜಾತಿಯಾ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಹೋತಿ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ **ಪದಪರಮೋ** (ಪು॰ ಪ॰ ೧೪೮, ೧೪೯, ೧೫೦, ೧೫೧)।

ತತ್ಥ ಭಗವಾ ಉಪ್ಪಲವನಾದಿಸದಿಸಂ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ – "ಅಜ್ಜ ಪುಪ್ಫನಕಾನಿ ವಿಯ ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞೂ, ಸ್ವೇ ಪುಪ್ಫನಕಾನಿ ವಿಯ ವಿಪಞ್ಚಿತಞ್ಞೂ, ತತಿಯದಿವಸೇ ಪುಪ್ಫನಕಾನಿ ವಿಯ ನೇಯ್ಯೋ, ಮಚ್ಛಕಚ್ಛಪಭಕ್ಖಾನಿ ವಿಯ ಪದಪರಮೋ"ತಿ ಅದ್ದಸ। ಪಸ್ಸನ್ತೋ ಚ – "ಏತ್ತಕಾ ಅಪ್ಪರಜಕ್ಖಾ, ಏತ್ತಕಾ ಮಹಾರಜಕ್ಖಾ। ತತ್ರಾಪಿ ಏತ್ತಕಾ ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞೂ"ತಿ ಏವಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರತೋ ಅದ್ದಸ। ತತ್ಥ ತಿಣ್ಣಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಅತ್ತಭಾವೇ ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮದೇಸನಾ ಅತ್ಥಂ ಸಾಧೇತಿ, ಪದಪರಮಾನಂ ಅನಾಗತೇ ವಾಸನತ್ಥಾಯ ಹೋತಿ।

ಅಥ ಭಗವಾ ಇಮೇಸಂ ಚತುನ್ನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಅತ್ಥಾವಹಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ವಿದಿತ್ವಾ ದೇಸೇತುಕಮ್ಯತಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಪುನ ತೇ ಸಬ್ಬೇಸುಪಿ ತೀಸು ಭವೇಸು ಸಬ್ಬೇ ಸತ್ತೇ ಭಬ್ಬಾಭಬ್ಬವಸೇನ ದ್ವೇ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಅಕಾಸಿ। ಯೇ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ – "ಯೇ ತೇ ಸತ್ತಾ ಕಮ್ಮಾವರಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ, ವಿಪಾಕಾವರಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ, ಕಿಲೇಸಾವರಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ, ಅಸ್ಸದ್ಧಾ ಅಚ್ಛನ್ದಿಕಾ ದುಪ್ಪಞ್ಞಾ ಅಭಬ್ಬಾ ನಿಯಾಮಂ ಓಕ್ಕಮಿತುಂ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಸಮ್ಮತ್ತಂ, ಇಮೇ ತೇ ಸತ್ತಾ ಅಭಬ್ಬಾ। ಕತಮೇ ಸತ್ತಾ ಭಬ್ಬಾ? ಯೇ ತೇ ಸತ್ತಾ ನ ಕಮ್ಮಾವರಣೇನ...ಪೇ॰...ಇಮೇ ತೇ ಸತ್ತಾ ಭಬ್ಬಾ"ತಿ (ವಿಭ॰ ೮೨೬; ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೧೧೪)।

ತತ್ಥ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಅಭಬ್ಬಪುಗ್ಗಲೇ ಪಹಾಯ ಭಬ್ಬಪುಗ್ಗಲೇಯೇವ ಞಾಣೇನ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ – "ಏತ್ತಕಾ ರಾಗಚರಿತಾ, ಏತ್ತಕಾ ದೋಸಮೋಹವಿತಕ್ಕಸದ್ಧಾಬುದ್ಧಿಚರಿತಾ"ತಿ ಛ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಅಕಾಸಿ। ಏವಂ ಕತ್ವಾ – "ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇಸಿ । ಬ್ರಹ್ಮಾ ತಂ ಞತ್ವಾ ಸೋಮನಸ್ಸಜಾತೋ ಭಗವನ್ತಂ ಗಾಥಾಹಿ ಅಜ್ಝಭಾಸಿ। ಇದಂ ಸನ್ಧಾಯ – "ಅಥ ಖೋ ಸೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

೭೦. ತತ್ಥ **ಅಜ್ಝಭಾಸೀ**ತಿ ಅಧಿಅಭಾಸಿ, ಅಧಿಕಿಚ್ಚ ಆರಬ್ಭ ಅಭಾಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಸೇಲೇ ಯಥಾ ಪಬ್ಬತಮುದ್ಧನಿಟ್ಠಿತೋತಿ ಸೇಲಮಯೇ ಏಕಗ್ಘನೇ ಪಬ್ಬತಮುದ್ಧನಿ ಯಥಾಠಿತೋವ, ನ ಹಿ ತತ್ಥ ಠಿತಸ್ಸ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಗೀವುಕ್ಖಿಪನಪಸಾರಣಾದಿಕಿಚ್ಚಂ ಅತ್ಥಿ। **ತಥೂಪಮ**ನ್ತಿ ತಪ್ಪಟಿಭಾಗಂ ಸೇಲಪಬ್ಬತೂಪಮಂ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ, ಯಥಾ ಸೇಲಪಬ್ಬತಮುದ್ಧನಿ ಯಥಾಠಿತೋವ ಚಕ್ಖುಮಾ ಪುರಿಸೋ ಸಮನ್ತತೋ ಜನತಂ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯ, ತಥಾ ತ್ವಮ್ಪಿ ಸುಮೇಧ,

ಸುನ್ದರಪಞ್ಞಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇನ ಸಮನ್ತಚಕ್ಖು ಭಗವಾ ಧಮ್ಮಮಯಂ ಪಞ್ಞಾಮಯಂ ಪಾಸಾದಮಾರುಯ್ಹ ಸಯಂ ಅಪೇತಸೋಕೋ ಸೋಕಾವತಿಣ್ಣಂ ಜಾತಿಜರಾಭಿಭೂತಂ ಜನತಂ ಅಪೇಕ್ಖಸ್ಸು, ಉಪಧಾರಯ ಉಪಪರಿಕ್ಖ।

ಅಯಮೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ - ಯಥಾ ಹಿ ಪಬ್ಬತಪಾದೇ ಸಮನ್ತಾ ಮಹನ್ತಂ ಖೇತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ತತ್ಥ ಕೇದಾರಪಾಳೀಸು ಕುಟಿಕಾಯೋ ಕತ್ವಾ ರತ್ತಿಂ ಅಗ್ಗಿಂ ಜಾಲೇಯ್ಯುಂ। ಚತುರಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತಞ್ಚ ಅನ್ಧಕಾರಂ ಅಸ್ಸ। ಅಥಸ್ಸ ಪಬ್ಬತಸ್ಸ ಮತ್ಥಕೇ ಠತ್ವಾ ಚಕ್ಖುಮತೋ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಭೂಮಿಂ ಓಲೋಕಯತೋ ನೇವ ಖೇತ್ತಂ, ನ ಕೇದಾರಪಾಳಿಯೋ, ನ ಕುಟಿಯೋ, ನ ತತ್ಥ ಸಯಿತಮನುಸ್ಸಾ ಪಞ್ಞಾಯೇಯ್ಯುಂ, ಕುಟಿಕಾಸು ಪನ ಅಗ್ಗಿಜಾಲಮತ್ತಮೇವ ಪಞ್ಞಾಯೇಯ್ಯ। ಏವಂ ಧಮ್ಮಪಾಸಾದಮಾರುಯ್ಹ ಸತ್ತನಿಕಾಯಂ ಓಲೋಕಯತೋ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಯೇ ತೇ ಅಕತಕಲ್ಯಾಣಾ ಸತ್ತಾ, ತೇ ಏಕವಿಹಾರೇ ದಕ್ಖಿಣಜಾಣುಪಸ್ಸೇ ನಿಸಿನ್ನಾಪಿ ಬುದ್ಧಚಕ್ಖುಸ್ಸ ಆಪಾಥಂ ನಾಗಚ್ಛನ್ತಿ, ರತ್ತಿಂ ಖಿತ್ತಸರಾ ವಿಯ ಹೋನ್ತಿ। ಯೇ ಪನ ಕತಕಲ್ಯಾಣಾ ವೇನೇಯ್ಯಪುಗ್ಗಲಾ, ತೇ ತಸ್ಸ ದೂರೇ ಠಿತಾಪಿ ಆಪಾಥಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಸೋ ಅಗ್ಗಿ ವಿಯ ಹಿಮವನ್ತಪಬ್ಬತೋ ವಿಯ ಚ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ -

"ದೂರೇ ಸನ್ತೋ ಪಕಾಸೇನ್ತಿ, ಹಿಮವನ್ತೋವ ಪಬ್ಬತೋ।
ಅಸನ್ತೇತ್ಥ ನ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ, ರತ್ತಿಂ ಖಿತ್ತಾ ಯಥಾ ಸರಾ"ತಿ॥ (ಧ॰ ಪ॰ ೩೦೪)।

ಉಟ್ಠೇಹೀತಿ ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮದೇಸನತ್ಥಂ ಚಾರಿಕಚರಣಂ ಯಾಚನ್ತೋ ಭಣತಿ। **ವೀರಾ**ತಿಆದೀಸು ಭಗವಾ ವೀರಿಯವನ್ತತಾಯ **ವೀರೋ,** ದೇವಪುತ್ತಮಚ್ಚುಕಿಲೇಸಮಾರಾನಂ ವಿಜಿತತ್ತಾ **ವಿಜಿತಸಙ್ಗಾಮೋ,** ಜಾತಿಕನ್ತರಾದಿನಿತ್ಥರಣತ್ಥಾಯ ವೇನೇಯ್ಯಸತ್ಥವಾಹನಸಮತ್ಥತಾಯ **ಸತ್ಥವಾಹೋ,** ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಇಣಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ **ಅಣಣೋ**ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೭೧. **ಅಪಾರುತಾ**ತಿ ವಿವಟಾ। **ಅಮತಸ್ಸ ದ್ವಾರಾ**ತಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ। ಸೋ ಹಿ ಅಮತಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ದ್ವಾರಂ। ಸೋ ಮಯಾ ವಿವರಿತ್ವಾ ಠಪಿತೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಪಮುಞ್ಚನ್ತು ಸದ್ಧ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬೇ ಅತ್ತನೋ ಸದ್ಧಂ ಪಮುಞ್ಚನ್ತು ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತು। ಪಚ್ಛಿಮಪದದ್ವಯೇ ಅಯಮತ್ಥೋ, ಅಹಞ್ಹಿ ಅತ್ತನೋ ಪಗುಣಂ ಸುಪ್ಪವತ್ತಿತಮ್ಪಿ ಇಮಂ ಪಣೀತಂ ಉತ್ತಮಂ ಧಮ್ಮಂ ಕಾಯವಾಚಾಕಿಲಮಥಸಞ್ಞೀ ಹುತ್ವಾ ನ ಭಾಸಿಂ, ಇದಾನಿ ಪನ ಸಬ್ಬೇ ಜನಾ ಸದ್ಧಾಭಾಜನಂ ಉಪನೇನ್ತು, ಪೂರೇಸ್ಸಾಮಿ ತೇಸಂ ಸಙ್ಕಪ್ಪನ್ತಿ।

ಅಗ್ಗಸಾವಕಯುಗವಣ್ಣನಾ

೭೩. **ಬೋಧಿರುಕ್ಖಮೂಲೇ**ತಿ ಬೋಧಿರುಕ್ಖಸ್ಸ ಅವಿದೂರೇ ಅಜಪಾಲನಿಗ್ರೋಧೇ ಅನ್ತರಹಿತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಖೇಮೇ ಮಿಗದಾಯೇ**ತಿ ಇಸಿಪತನಂ ತೇನ ಸಮಯೇನ ಖೇಮಂ ನಾಮ ಉಯ್ಯಾನಂ ಹೋತಿ, ಮಿಗಾನಂ ಪನ ಅಭಯವಾಸತ್ಥಾಯ ದಿನ್ನತ್ತಾ ಮಿಗದಾಯೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ - "ಖೇಮೇ ಮಿಗದಾಯೇ"ತಿ। ಯಥಾ ಚ ವಿಪಸ್ಸೀ ಭಗವಾ, ಏವಂ ಅಞ್ಞೇಪಿ ಬುದ್ಧಾ ಪಠಮಂ ಧಮ್ಮದೇಸನತ್ಥಾಯ ಗಚ್ಛನ್ತಾ ಆಕಾಸೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ಓತರನ್ತಿ। ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪನ ಭಗವಾ ಉಪಕಸ್ಸ ಆಜೀವಕಸ್ಸ ಉಪನಿಸ್ಸಯಂ ದಿಸ್ವಾ - "ಉಪಕೋ ಇಮಂ ಅದ್ಧಾನಂ ಪಟಿಪನ್ನೋ, ಸೋ ಮಂ ದಿಸ್ವಾ ಸಲ್ಲಪಿತ್ವಾ ಗಮಿಸ್ಸತಿ। ಅಥ ಪುನ ನಿಬ್ಬಿನ್ದನ್ತೋ ಆಗಮ್ಮ ಅರಹತ್ತಂ ಸಚ್ಛಿಕರಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಞತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾರಸಯೋಜನಮಗ್ಗಂ ಪದಸಾವ ಅಗಮಾಸಿ। **ದಾಯಪಾಲಂ ಆಮನ್ತೇಸೀ**ತಿ ದಿಸ್ವಾವ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ - "ಅಯ್ಯೋ ನೋ, ಭನ್ತೇ, ಆಗತೋ"ತಿ ವತ್ವಾ ಉಪಗತಂ ಆಮನ್ತೇಸಿ।

೭೫-೬. **ಅನುಪುಬ್ಬಿಂ ಕಥ**ನ್ತಿ ದಾನಕಥಂ, ದಾನಾನನ್ತರಂ ಸೀಲಂ, ಸೀಲಾನನ್ತರಂ ಸಗ್ಗಂ, ಸಗ್ಗಾನನ್ತರಂ ಮಗ್ಗನ್ತಿ ಏವಂ ಅನುಪಟಿಪಾಟಿಕಥಂ ಕಥೇಸಿ। ತತ್ಥ **ದಾನಕಥ**ನ್ತಿ ಇದಂ ದಾನಂ ನಾಮ ಸುಖಾನಂ ನಿದಾನಂ, ಸಮ್ಪತ್ತೀನಂ ಮೂಲಂ, ಭೋಗಾನಂ ಪತಿಟ್ಠಾ, ವಿಸಮಗತಸ್ಸ ತಾಣಂ ಲೇಣಂ ಗತಿ ಪರಾಯಣಂ, ಇಧಲೋಕಪರಲೋಕೇಸು ದಾನಸದಿಸೋ ಅವಸ್ಸಯೋ ಪತಿಟ್ಠಾ ಆರಮ್ಮಣಂ ತಾಣಂ ಲೇಣಂ ಗತಿ ಪರಾಯಣಂ ನತ್ಥಿ। ಇದಞ್ಹಿ ಅವಸ್ಸಯಟ್ಠೇನ ರತನಮಯಸೀಹಾಸನಸದಿಸಂ, ಪತಿಟ್ಠಾನಟ್ಠೇನ ಮಹಾಪಥವೀಸದಿಸಂ, ಆರಮ್ಮಣಟ್ಠೇನ ಆಲಮ್ಬನರಜ್ಜುಸದಿಸಂ। ಇದಞ್ಹಿ ದುಕ್ಖನಿತ್ಥರಣಟ್ಠೇನ ನಾವಾ, ಸಮಸ್ಸಾಸನಟ್ಠೇನ

ಸಙ್ಗಾಮಸೂರೋ, ಭಯಪರಿತ್ತಾಣಟ್ಠೇನ ಸುಸಙ್ಖತನಗರಂ, ಮಚ್ಛೇರಮಲಾದೀಹಿ ಅನುಪಲಿತ್ತಟ್ಠೇನ ಪದುಮಂ, ತೇಸಂ ನಿದಹನಟ್ಠೇನ ಅಗ್ಗಿ, ದುರಾಸದಟ್ಠೇನ ಆಸೀವಿಸೋ, ಅಸನ್ತಾಸನಟ್ಠೇನ ಸೀಹೋ, ಬಲವನ್ತಟ್ಠೇನ ಹತ್ಥೀ, ಅಭಿಮಙ್ಗಲಸಮ್ಮತಟ್ಠೇನ ಸೇತಉಸಭೋ, ಖೇಮನ್ತಭೂಮಿಸಮ್ಪಾಪನಟ್ಠೇನ ವಲಾಹಕಅಸ್ಸರಾಜಾ। ದಾನಞ್ಹಿ ಲೋಕೇ ಸಕ್ಕಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಮಾರಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಬ್ರಹ್ಮಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಸಾವಕಪಾರಮಿಞಾಣಂ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಞಾಣಂ ಅಭಿಸಮ್ಬೋಧಿಞಾಣಂ ದೇತೀತಿ ಏವಮಾದಿದಾನಗುಣಪಟಿಸಂಯುತ್ತಂ ಕಥಂ।

ಯಸ್ಮಾ ಪನ ದಾನಂ ದದನ್ತೋ ಸೀಲಂ ಸಮಾದಾತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ತದನನ್ತರಂ ಸೀಲಕಥಂ ಕಥೇಸಿ। **ಸೀಲಕಥ**ನ್ತಿ ಸೀಲಂ ನಾಮೇತಂ ಅವಸ್ಸಯೋ ಪತಿಟ್ಠಾ ಆರಮ್ಮಣಂ ತಾಣಂ ಲೇಣಂ ಗತಿ ಪರಾಯಣಂ। ಇಧಲೋಕಪರಲೋಕಸಮ್ಪತ್ತೀನಞ್ಹಿ ಸೀಲಸದಿಸೋ ಅವಸ್ಸಯೋ ಪತಿಟ್ಠಾ ಆರಮ್ಮಣಂ ತಾಣಂ ಲೇಣಂ ಗತಿ ಪರಾಯಣಂ ನತ್ಥಿ, ಸೀಲಸದಿಸೋ ಅಲಙ್ಕಾರೋ ನತ್ಥಿ, ಸೀಲಪುಪ್ಫಸದಿಸಂ ಪುಪ್ಫಂ ನತ್ಥಿ, ಸೀಲಗನ್ಧಸದಿಸೋ ಗನ್ಧೋ ನತ್ಥಿ, ಸೀಲಾಲಙ್ಕಾರೇನ ಹಿ ಅಲಙ್ಕತಂ ಸೀಲಕುಸುಮಪಿಳನ್ಧನಂ ಸೀಲಗನ್ಧಾನುಲಿತ್ತಂ ಸದೇವಕೋಪಿ ಲೋಕೋ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ತಿತ್ತಿಂ ನ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಏವಮಾದಿಸೀಲಗುಣಪಟಿಸಂಯುತ್ತಂ ಕಥಂ।

ಇದಂ ಪನ ಸೀಲಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಅಯಂ ಸಗ್ಗೋ ಲಬ್ಭತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ ಸೀಲಾನನ್ತರಂ ಸಗ್ಗಕಥಂ ಕಥೇಸಿ। **ಸಗ್ಗಕಥ**ನ್ತಿ ಅಯಂ ಸಗ್ಗೋ ನಾಮ ಇಟ್ಠೋ ಕನ್ತೋ ಮನಾಪೋ, ನಿಚ್ಚಮೇತ್ಥ ಕೀಳಾ, ನಿಚ್ಚಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯೋ ಲಬ್ಭನ್ತಿ, ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕಾ ದೇವಾ ನವುತಿವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ದಿಬ್ಬಸುಖಂ ದಿಬ್ಬಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಪಟಿಲಭನ್ತಿ, ತಾವತಿಂಸಾ ತಿಸ್ಸೋ ಚ ವಸ್ಸಕೋಟಿಯೋ ಸಟ್ಠಿ ಚ ವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸಾನೀತಿ ಏವಮಾದಿಸಗ್ಗಗುಣಪಟಿಸಂಯುತ್ತಂ ಕಥಂ। ಸಗ್ಗಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಕಥಯನ್ತಾನಞ್ಹಿ ಬುದ್ಧಾನಂ ಮುಖಂ ನಪ್ಪಹೋತಿ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ - "ಅನೇಕಪರಿಯಾಯೇನ ಖೋ ಅಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಗ್ಗಕಥಂ ಕಥೇಯ್ಯ"ನ್ತಿಆದಿ।

ಏವಂ ಸಗ್ಗಕಥಾಯ ಪಲೋಭೇತ್ವಾ ಪುನ ಹತ್ಥಿಂ ಅಲಙ್ಕರಿತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಸೋಣ್ಡಂ ಛಿನ್ದನ್ತೋ ವಿಯ - "ಅಯಮ್ಪಿ ಸಗ್ಗೋ ಅನಿಚ್ಚೋ ಅದ್ಧುವೋ, ನ ಏತ್ಥ ಛನ್ದರಾಗೋ ಕಾತಬ್ಬೋ"ತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ - "ಅಪ್ಪಸ್ಸಾದಾ ಕಾಮಾ ಬಹುದುಕ್ಖಾ ಬಹುಪಾಯಾಸಾ, ಆದೀನವೋ ಏತ್ಥ ಭಿಯ್ಯೋ"ತಿಆದಿನಾ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೩೫; ೨.೪೨) ನಯೇನ ಕಾಮಾನಂ ಆದೀನವಂ ಓಕಾರಂ ಸಂಕಿಲೇಸಂ ಕಥೇಸಿ। ತತ್ಥ **ಆದೀನವೋ**ತಿ ದೋಸೋ। **ಓಕಾರೋ**ತಿ ಅವಕಾರೋ ಲಾಮಕಭಾವೋ। **ಸಂಕಿಲೇಸೋ**ತಿ ತೇಹಿ ಸತ್ತಾನಂ ಸಂಸಾರೇ ಸಂಕಿಲಿಸ್ಸನಂ। ಯಥಾಹ - "ಕಿಲಿಸ್ಸನ್ತಿ ವತ ಭೋ ಸತ್ತಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೩೫೧)। ಏವಂ ಕಾಮಾದೀನವೇನ ತಜ್ಜೇತ್ವಾ **ನೇಕ್ಖಮ್ಮೇ ಆನಿಸಂಸಂ ಪಕಾಸೇಸಿ,** ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಗುಣಂ ಪಕಾಸೇಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸಂ ಅಮ್ಬಟ್ಠಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯಂ ವುತ್ತನಯಞ್ಚೇವ ಉತ್ತಾನತ್ಥಞ್ಚ।

೭೭. **ಅಲತ್ಥು**ನ್ತಿ ಕಥಂ ಅಲತ್ಥುಂ? ಏಹಿಭಿಕ್ಖುಭಾವೇನ। ಭಗವಾ ಕಿರ ತೇಸಂ ಇದ್ಧಿಮಯಪತ್ತಚೀವರಸ್ಸೂಪನಿಸ್ಸಯಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಅನೇಕಾಸು ಜಾತೀಸು ಚೀವರದಾನಾದೀನಿ ದಿಸ್ವಾ **ಏಥ ಭಿಕ್ಖವೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ । ತೇ ತಾವದೇವ ಭಣ್ಡೂ ಕಾಸಾಯವಸನಾ ಅಟ್ಠಹಿ ಭಿಕ್ಖುಪರಿಕ್ಖಾರೇಹಿ ಸರೀರಪಟಿಮುಕ್ಕೇಹೇವ ವಸ್ಸಸತಿಕತ್ಥೇರಾ ವಿಯ ಭಗವನ್ತಂ ನಮಸ್ಸಮಾನಾವ ನಿಸೀದಿಂಸು।

ಸನ್ದಸ್ಸೇಸೀತಿಆದೀಸು ಇಧಲೋಕತ್ಥಂ ಸನ್ದಸ್ಸೇಸಿ, ಪರಲೋಕತ್ಥಂ ಸನ್ದಸ್ಸೇಸಿ। ಇಧಲೋಕತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಅನಿಚ್ಚನ್ತಿ ದಸ್ಸೇಸಿ, ದುಕ್ಖನ್ತಿ ದಸ್ಸೇಸಿ, ಅನತ್ತಾತಿ ದಸ್ಸೇಸಿ, ಖನ್ಧೇ ದಸ್ಸೇಸಿ, ಧಾತುಯೋ ದಸ್ಸೇಸಿ, ಆಯತನಾನಿ ದಸ್ಸೇಸಿ, ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಂ ದಸ್ಸೇಸಿ, ರೂಪಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ಉದಯಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಪಞ್ಚ ಲಕ್ಖಣಾನಿ ದಸ್ಸೇಸಿ, ತಥಾ ವೇದನಾಕ್ಖನ್ಧಾದೀನಂ, ತಥಾ ವಯಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋಪಿ ಉದಯಬ್ಬಯವಸೇನ ಪಞ್ಞಾಸಲಕ್ಖಣಾನಿ ದಸ್ಸೇಸಿ, ಪರಲೋಕತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ನಿರಯಂ ದಸ್ಸೇಸಿ, ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಂ, ಪೇತ್ತಿವಿಸಯಂ, ಅಸುರಕಾಯಂ, ತಿಣ್ಣಂ ಕುಸಲಾನಂ ವಿಪಾಕಂ, ಛನ್ನಂ ದೇವಲೋಕಾನಂ, ನವನ್ನಂ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾನಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇಸಿ।

ಸಮಾದಪೇಸೀತಿ ಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲತೇರಸಧುತಙ್ಗದಸಕಥಾವತ್ಥುಆದಿಕೇ ಕಲ್ಯಾಣಧಮ್ಮೇ ಗಣ್ಹಾಪೇಸಿ।

ಸಮುತ್ತೇಜೇಸೀತಿ ಸುಟ್ಠು ಉತ್ತೇಜೇಸಿ, ಅಬ್ಭುಸ್ಸಾಹೇಸಿ। ಇಧಲೋಕತ್ಥಞ್ಚೇವ ಪರಲೋಕತ್ಥಞ್ಚ ತಾಸೇತ್ವಾ ತಾಸೇತ್ವಾ ಅಧಿಗತಂ ವಿಯ ಕತ್ವಾ ಕಥೇಸಿ। ದ್ವತ್ತಿಂಸಕಮ್ಮಕಾರಣಪಞ್ಚವೀಸತಿಮಹಾಭಯಪ್ಪಭೇದಞ್ಹಿ ಇಧಲೋಕತ್ಥಂ ಬುದ್ಧೇ ಭಗವತಿ ತಾಸೇತ್ವಾ ತಾಸೇತ್ವಾ ಕಥಯನ್ತೇ ಪಚ್ಛಾಬಾಹಂ, ಗಾಳ್ಹಬನ್ಧನಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಚಾತುಮಹಾಪಥೇ ಪಹಾರಸತೇನ ತಾಳೇತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣದ್ವಾರೇನ ನಿಯ್ಯಮಾನೋ ವಿಯ ಆಘಾತನಭಣ್ಡಿಕಾಯ ಠಪಿತಸೀಸೋ ವಿಯ ಸೂಲೇ ಉತ್ತಾಸಿತೋ ವಿಯ ಮತ್ತಹತ್ಥಿನಾ ಮದ್ದಿಯಮಾನೋ ವಿಯ ಚ ಸಂವಿಗ್ಗೋ ಹೋತಿ। ಪರಲೋಕತ್ಥಞ್ಚ ಕಥಯನ್ತೇ ನಿರಯಾದೀಸು ನಿಬ್ಬತ್ತೋ ವಿಯ ದೇವಲೋಕಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅನುಭವಮಾನೋ ವಿಯ ಚ ಹೋತಿ।

ಸಮ್ಪಹಂಸೇಸೀತಿ ಪಟಿಲದ್ಧಗುಣೇನ ಚೋದೇಸಿ, ಮಹಾನಿಸಂಸಂ ಕತ್ವಾ ಕಥೇಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಆದೀನವನ್ತಿ ಹೇಟ್ಠಾ ಪಠಮಮಗ್ಗಾಧಿಗಮತ್ಥಂ ಕಾಮಾನಂ ಆದೀನವಂ ಕಥೇಸಿ, ಇಧ ಪನ ಉಪರಿಮಗ್ಗಾಧಿಗಮತ್ಥಂ - "ಅನಿಚ್ಚಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಙ್ಖಾರಾ ಅದ್ಧುವಾ ಅನಸ್ಸಾಸಿಕಾ, ಯಾವಞ್ಚಿದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಲಮೇವ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರೇಸು ನಿಬ್ಬಿನ್ದಿತುಂ ಅಲಂ ವಿರಜ್ಜಿತುಂ ಅಲಂ ವಿಮುಚ್ಚಿತು"ನ್ತಿಆದಿನಾ (ಅ॰ ನಿ॰ ೭.೬೬; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೧೩೪) ನಯೇನ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಆದೀನವಞ್ಚ ಲಾಮಕಭಾವಞ್ಚ ತಪ್ಪಚ್ಚಯಞ್ಚ ಕಿಲಮಥಂ ಪಕಾಸೇಸಿ। ಯಥಾ ಚ ತತ್ಥ ನೇಕ್ಖಮ್ಮೇ, ಏವಮಿಧ - "ಸನ್ತಮಿದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನಿಬ್ಬಾನಂ ನಾಮ ಪಣೀತಂ ತಾಣಂ ಲೇಣ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ನಿಬ್ಬಾನೇ ಆನಿಸಂಸಂ ಪಕಾಸೇಸಿ।

ಮಹಾಜನಕಾಯಪಬ್ಬಜ್ಜಾವಣ್ಣನಾ

೭೮. **ಮಹಾಜನಕಾಯೋತಿ** ತೇಸಂಯೇವ ದ್ವಿನ್ನಂ ಕುಮಾರಾನಂ ಉಪಟ್ಠಾಕಜನಕಾಯೋತಿ।

೮೦. **ಭಗವನ್ತಂ ಸರಣಂ ಗಚ್ಛಾಮ, ಧಮ್ಮಞ್ಚಾತಿ** ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಅಪರಿಪುಣ್ಣತ್ತಾ ದ್ವೇವಾಚಿಕಮೇವ ಸರಣಮಗಮಂಸು।

೮೧. **ಅಲತ್ಥುನ್ತಿ** ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಏಹಿಭಿಕ್ಖುಭಾವೇನೇವ ಅಲತ್ಥುಂ। ಇತೋ ಅನನ್ತರೇ ಪಬ್ಬಜಿತವಾರೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಚಾರಿಕಾಅನುಜಾನನವಣ್ಣನಾ

೮೫. **ಪರಿವಿತಕ್ಕೋ ಉದಪಾದೀತಿ** ಕದಾ ಉದಪಾದಿ? ಸಮ್ಬೋಧಿತೋ ಸತ್ತ ಸಂವಚ್ಛರಾನಿ ಸತ್ತ ಮಾಸೇ ಸತ್ತ ದಿವಸೇ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಉದಪಾದಿ। ಭಗವಾ ಕಿರ ಪಿತುಸಙ್ಗಹಂ ಕರೋನ್ತೋ ವಿಹಾಸಿ। ರಾಜಾಪಿ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಮಯ್ಹಂ ಜೇಟ್ಠಪುತ್ತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಬುದ್ಧೋ ಜಾತೋ, ದುತಿಯಪುತ್ತೋ ಮೇ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಅಗ್ಗಸಾವಕೋ ಜಾತೋ, ಪುರೋಹಿತಪುತ್ತೋ ದುತಿಯಅಗ್ಗಸಾವಕೋ, ಇಮೇ ಚ ಅವಸೇಸಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಗಿಹಿಕಾಲೇಪಿ ಮಯ್ಹಂ ಪುತ್ತಮೇವ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ವಿಚರಿಂಸು। ಇಮೇ ಸಬ್ಬೇ ಇದಾನಿಪಿ ಮಯ್ಹಂಯೇವ ಭಾರೋ, ಅಹಮೇವ ಚ ನೇ ಚತೂಹಿ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಉಪಟ್ಠಹಿಸ್ಸಾಮಿ, ಅಞ್ಞೇಸಂ ಓಕಾಸಂ ನ ದಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವಿಹಾರದ್ವಾರಕೋಟ್ಠಕತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ರಾಜಗೇಹದ್ವಾರಾ ಉಭಯತೋ ಖದಿರಪಾಕಾರಂ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ಕಿಲಞ್ಜೇಹಿ ಛಾದಾಪೇತ್ವಾ ವತ್ಥೇಹಿ ಪಟಿಚ್ಛಾದಾಪೇತ್ವಾ ಉಪರಿ ಚ ಛಾದಾಪೇತ್ವಾ ಸುವಣ್ಣತಾರಕವಿಚಿತ್ತಂ ಸಮೋಲಮ್ಬಿತತಾಲಕ್ಖನ್ಧಮತ್ತಂ ವಿವಿಧಪುಪ್ಫದಾಮವಿತಾನಂ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ಹೇಟ್ಠಾ ಭೂಮಿಯಂ ಚಿತ್ತತ್ಥರಣೇಹಿ ಸನ್ಥರಾಪೇತ್ವಾ ಅನ್ತೋ ಉಭೋಸು ಪಸ್ಸೇಸು ಮಾಲಾವಚ್ಛಕೇ ಪುಣ್ಣಘಟೇ, ಸಕಲಮಗ್ಗವಾಸತ್ಥಾಯ ಚ ಗನ್ಧನ್ತರೇ ಪುಪ್ಫಾನಿ ಪುಪ್ಫನ್ತರೇ ಗನ್ಧೇ ಚ ಠಪಾಪೇತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಕಾಲಂ ಆರೋಚಾಪೇಸಿ।

ಭಗವಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಪರಿವುತೋ ಅನ್ತೋಸಾಣಿಯಾವ ರಾಜಗೇಹಂಗನ್ತ್ವಾ ಭತ್ತಕಿಚ್ಚಂ ಕತ್ವಾ ವಿಹಾರಂ ಪಚ್ಚಾಗಚ್ಛತಿ। ಅಞ್ಞೋ ಕೋಚಿ ದಟ್ಠುಮ್ಪಿ ನ ಲಭತಿ, ಕುತೋ ಪನ ಭಿಕ್ಖಂ ವಾ ದಾತುಂ, ಪೂಜಂ ವಾ ಕಾತುಂ, ಧಮ್ಮಂ ವಾ ಸೋತುಂ। ನಾಗರಾ ಚಿನ್ತೇಸುಂ – "ಅಜ್ಜ ಸತ್ಥು ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಸತ್ತಮಾಸಾಧಿಕಾನಿ ಸತ್ತಸಂವಚ್ಛರಾನಿ, ಮಯಞ್ಚ ದಟ್ಠುಮ್ಪಿ ನ ಲಭಾಮ, ಪಗೇವ ಭಿಕ್ಖಂ ವಾ ದಾತುಂ, ಪೂಜಂ ವಾ ಕಾತುಂ, ಧಮ್ಮಂ ವಾ ಸೋತುಂ। ರಾಜಾ – 'ಮಯ್ಹಮೇವ ಬುದ್ಧೋ, ಮಯ್ಹಮೇವ ಧಮ್ಮೋ, ಮಯ್ಹಮೇವ ಸಙ್ಘೋ'ತಿ ಮಮಾಯಿತ್ವಾ ಸಯಮೇವ ಉಪಟ್ಠಹಿ। ಸತ್ಥಾ ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೋ ಸದೇವಕಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ ಅತ್ಥಾಯ ಹಿತಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನೋ। ನ ಹಿ ರಞ್ಞೋಯೇವ ನಿರಯೋ ಉಣ್ಹೋ ಅಸ್ಸ, ಅಞ್ಞೇಸಂ ನೀಲುಪ್ಪಲವನಸದಿಸೋ। ತಸ್ಮಾ ರಾಜಾನಂ ವದಾಮ। ಸಚೇ ನೋ ಸತ್ಥಾರಂ ದೇತಿ, ಇಚ್ಚೇತಂ ಕುಸಲಂ। ನೋ ಚೇ ದೇತಿ, ರಞ್ಞಾ ಸದ್ಧಿಂ ಯುಜ್ಝಿತ್ವಾಪಿ ಸಙ್ಘಂ ಗಹೇತ್ವಾ ದಾನಾದೀನಿ ಪುಞ್ಞಾನಿ ಕರೋಮ। ನ ಸಕ್ಕಾ ಖೋ ಪನ ಸುದ್ಧನಾಗರೇಹೇವ ಏವಂ ಕಾತುಂ, ಏಕಂ ಜೇಟ್ಠಪುರಿಸಮ್ಪಿ ಗಣ್ಹಾಮಾ"ತಿ।

ತೇ ಸೇನಾಪತಿಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ತಸ್ಸೇತಮತ್ಥಂ ಆರೋಚೇತ್ವಾ – "ಸಾಮಿ, ಕಿಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪಕ್ಖೋ ಹೋಸಿ, ಉದಾಹು ರಞ್ಞೋ"ತಿ ಆಹಂಸು। ಸೋ – "ಅಹಂ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಪಕ್ಖೋ ಹೋಮಿ, ಅಪಿ ಚ ಖೋ ಪನ ಪಠಮದಿವಸೋ ಮಯ್ಹಂ ದಾತಬ್ಬೋ"ತಿ। ತೇ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿಂಸು। ಸೋ ರಾಜಾನಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ – "ನಾಗರಾ, ದೇವ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ಕುಪಿತಾ"ತಿ ಆಹ। ಕಿಮತ್ಥಂ ತಾತಾತಿ? ಸತ್ಥಾರಂ ಕಿರ ತುಮ್ಹೇಯೇವ ಉಪಟ್ಠಹಥ, ಅಮ್ಹೇ ನ ಲಭಾಮಾತಿ। ಸಚೇ ಇದಾನಿಪಿ ಲಭನ್ತಿ, ನ ಕುಪ್ಪನ್ತಿ, ಅಲಭನ್ತಾ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಯುಜ್ಝಿತುಕಾಮಾ ದೇವಾತಿ। ಯುಜ್ಝಾಮಿ, ತಾತ, ನಾಹಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ದೇಮೀತಿ। ದೇವ ತುಮ್ಹಾಕಂ ದಾಸಾ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಯುಜ್ಝಾಮಾತಿ ವದನ್ತಿ, ತುಮ್ಹೇ ಕಂ ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಯುಜ್ಝಿಸ್ಸಥಾತಿ? ನನು ತ್ವಂ ಸೇನಾಪತೀತಿ? ನಾಗರೇಹಿ ವಿನಾ ನ ಸಮತ್ಥೋ ಅಹಂ ದೇವಾತಿ। ತತೋ ರಾಜಾ – "ಬಲವನ್ತೋ ನಾಗರಾ, ಸೇನಾಪತಿಪಿ ತೇಸಞ್ಞೇವ ಪಕ್ಖೋ"ತಿ ಞತ್ವಾ "ಅಞ್ಞಾನಿಪಿ ಸತ್ತಮಾಸಾಧಿಕಾನಿ ಸತ್ತಸಂವಚ್ಛರಾನಿ ಮಯ್ಹಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ದದನ್ತೂ"ತಿ ಆಹ। ನಾಗರಾ ನ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿಂಸು। ರಾಜಾ – "ಛ ವಸ್ಸಾನಿ, ಪಞ್ಚ, ಚತ್ತಾರಿ, ತೀಣಿ, ದ್ವೇ, ಏಕವಸ್ಸ"ನ್ತಿ ಹಾಪೇಸಿ। ಏವಂ ಹಾಪೇನ್ತೇಪಿ ನ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿಂಸು। ಅಞ್ಞೇ ಸತ್ತ ದಿವಸೇ ಯಾಚಿ। ನಾಗರಾ – "ಅತಿಕಕ್ಖಳಂ ದಾನಿ ರಞ್ಞಾ ಸದ್ಧಿಂ ಕಾತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಅನುಜಾನಿಂಸು।

ರಾಜಾ ಸತ್ತಮಾಸಾಧಿಕಾನಂ ಸತ್ತನ್ನಂ ಸಂವಚ್ಛರಾನಂ ಸಜ್ಜಿತಂ ದಾನಮುಖಂ ಸತ್ತನ್ನಮೇವ ದಿವಸಾನಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಛ ದಿವಸೇ ಕೇಸಞ್ಚಿ ಅಪಸ್ಸನ್ತಾನಂಯೇವ ದಾನಂ ದತ್ವಾ ಸತ್ತಮೇ ದಿವಸೇ ನಾಗರೇ ಪಕ್ಕೋಸಾಪೇತ್ವಾ – "ಸಕ್ಖಿಸ್ಸಥ, ತಾತ, ಏವರೂಪಂ ದಾನಂ ದಾತು"ನ್ತಿ ಆಹ। ತೇಪಿ – "ನನು ಅಮ್ಹೇಯೇವ ನಿಸ್ಸಾಯ ತಂ ದೇವಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನ"ನ್ತಿ ವತ್ವಾ – "ಸಕ್ಖಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಆಹಂಸು। ರಾಜಾ ಪಿಟ್ಠಿಹತ್ಥೇನ ಅಸ್ಸೂನಿ ಪುಞ್ಛಮಾನೋ ಭಗವನ್ತಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ – "ಭನ್ತೇ, ಅಹಂ ಅಟ್ಠಸಟ್ಠಿಭಿಕ್ಖುಸತಸಹಸ್ಸಂ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಭಾರಂ ಅಕತ್ವಾ ಯಾವಜೀವಂ ಚತೂಹಿ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಉಪಟ್ಠಹಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಚಿನ್ತೇಸಿಂ। ನಾಗರಾ ನ ದಾನಿ ಮೇ ಅನುಞ್ಞಾತಾ, ನಾಗರಾ ಹಿ 'ಮಯಂ ದಾನಂ ದಾತುಂ ನ ಲಭಾಮಾ'ತಿ ಕುಪ್ಪನ್ತಿ। ಭಗವಾ ಸ್ವೇ ಪಟ್ಠಾಯ ತೇಸಂ ಅನುಗ್ಗಹಂ ಕರೋಥಾ"ತಿ ಆಹ।

ಅಥ ದುತಿಯದಿವಸೇ ಸೇನಾಪತಿ ಮಹಾದಾನಂ ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ – "ಅಜ್ಜ ಯಥಾ ಅಞ್ಞೋ ಕೋಚಿ ಏಕಭಿಕ್ಖಮ್ಪಿ ನ ದೇತಿ, ಏವಂ ರಕ್ಖಥಾ"ತಿ ಸಮನ್ತಾ ಪುರಿಸೇ ಠಪೇಸಿ। ತಂ ದಿವಸಂ ಸೇಟ್ಠಿಭರಿಯಾ ರೋದಮಾನಾ ಧೀತರಂ ಆಹ – "ಸಚೇ, ಅಮ್ಮ, ತವ ಪಿತಾ ಜೀವೇಯ್ಯ, ಅಜ್ಜಾಹಂ ಪಠಮಂ ದಸಬಲಂ ಭೋಜೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ । ಸಾ ತಂ ಆಹ – "ಅಮ್ಮ, ಮಾ ಚಿನ್ತಯಿ, ಅಹಂ ತಥಾ ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ ಯಥಾ ಬುದ್ಧಪ್ಪಮುಖೋ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ ಪಠಮಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಿಕ್ಖಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿಸ್ಸತೀ"ತಿ। ತತೋ ಸತಸಹಸ್ಸಗ್ಘನಿಕಾಯ ಸುವಣ್ಣಪಾತಿಯಾ ನಿರುದಕಪಾಯಾಸಸ್ಸ ಪೂರೇತ್ವಾ ಸಪ್ಪಿಮಧುಸಕ್ಕರಾದೀಹಿ ಅಭಿಸಙ್ಖರಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞಾಯ ಪಾತಿಯಾ ಪಟಿಕುಜ್ಜಿತ್ವಾ ತಂ ಸುಮನಮಾಲಾಗುಳೇಹಿ ಪರಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಮಾಲಾಗುಳಸದಿಸಂ ಕತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಗಾಮಂ ಪವಿಸನವೇಲಾಯ ಸಯಮೇವ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ದಾಸಿಗಣಪರಿವುತಾ ನಗರಾ ನಿಕ್ಖಮಿ। ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ಸೇನಾಪತಿಉಪಟ್ಠಾಕಾ – "ಅಮ್ಮ, ಮಾ ಇತೋ ಅಗಮಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಮಹಾಪುಞ್ಞಾ ನಾಮ ಮನಾಪಕಥಾ ಹೋನ್ತಿ, ನ ಚ ತೇಸಂ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಭಣನ್ತಾನಂ ಕಥಾ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತುಂ ಸಕ್ಕಾ ಹೋತಿ। ಸಾ – "ಚೂಳಪಿತಾ ಮಹಾಪಿತಾ ಮಾತುಲಾ ಕಿಸ್ಸ ತುಮ್ಹೇ ಗನ್ತುಂ ನ ದೇಥಾ"ತಿ ಆಹ। ಸೇನಾಪತಿನಾ – "ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಖಾದನೀಯಭೋಜನೀಯಂ ದಾತುಂ ಮಾ ದೇಥಾ"ತಿ ಠಪಿತಮ್ಹ ಅಮ್ಮಾತಿ। ಕಿಂ ಪನ ಮೇ ಹತ್ಥೇ ಖಾದನೀಯಂ ಭೋಜನೀಯಂ

ಪಸ್ಸಥಾತಿ? ಮಾಲಾಗುಳಂ ಪಸ್ಸಾಮಾತಿ । ಕಿಂ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸೇನಾಪತಿ ಮಾಲಾಗುಳಪೂಜಮ್ಪಿ ಕಾತುಂ ನ ದೇತೀತಿ? ದೇತಿ, ಅಮ್ಮಾತಿ। ತೇನ ಹಿ, ಅಪೇಥ, ಅಪೇಥಾತಿ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಮಾಲಾಗುಳಂ ಗಣ್ಹಾಪೇಥ ಭಗವಾತಿ ಆಹ। ಭಗವಾ ಏಕಂ ಸೇನಾಪತಿಸ್ಸುಪಟ್ಠಾಕಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಮಾಲಾಗುಳಂ ಗಣ್ಹಾಪೇಸಿ। ಸಾ ಭಗವನ್ತಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ - "ಭಗವಾ, ಭವಾಭವೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಯಂ ಮೇ ಸತಿ ಪರಿತಸ್ಸನಜೀವಿತಂ ನಾಮ ಮಾ ಹೋತು, ಅಯಂ ಸುಮನಮಾಲಾ ವಿಯ ನಿಬ್ಬತ್ತನಿಬ್ಬತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಪಿಯಾವ ಹೋಮಿ, ನಾಮೇನ ಚ ಸುಮನಾ ಯೇವಾ"ತಿ ಪತ್ಥನಂ ಕತ್ವಾ ಸತ್ಥಾರಾ - "ಸುಖಿನೀ ಹೋಹೀ"ತಿ ವುತ್ತಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ಪಕ್ಕಾಮಿ।

ಭಗವಾ ಸೇನಾಪತಿಸ್ಸ ಗೇಹಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಞ್ಞತ್ತಾಸನೇ ನಿಸೀದಿ। ಸೇನಾಪತಿ ಯಾಗುಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಉಪಗಞ್ಛಿ, ಸತ್ಥಾ ಪತ್ತಂ ಪಿದಹಿ। ನಿಸಿನ್ನೋ, ಭನ್ತೇ, ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋತಿ। ಅತ್ಥಿ ನೋ ಏಕೋ ಅನ್ತರಾ ಪಿಣ್ಡಪಾತೋ ಲದ್ಧೋತಿ। ಸೋ ಮಾಲಂ ಅಪನೇತ್ವಾ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಅದ್ದಸ। ಚೂಳುಪಟ್ಠಾಕೋ ಆಹ - "ಸಾಮಿ, ಮಾಲಾತಿ ಮಂ ವತ್ವಾ ಮಾತುಗಾಮೋ ವಞ್ಚೇಸೀ"ತಿ। ಪಾಯಾಸೋ ಭಗವನ್ತಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪಹೋತಿ। ಸೇನಾಪತಿಪಿ ಅತ್ತನೋ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಂ ಅದಾಸಿ। ಸತ್ಥಾ ಭತ್ತಕಿಚ್ಚಂ ಕತ್ವಾ ಮಙ್ಗಲಂ ವತ್ವಾ ಪಕ್ಕಾಮಿ। ಸೇನಾಪತಿ - "ಕಾ ನಾಮ ಸಾ ಪಿಣ್ಡಪಾತಮದಾಸೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ಸೇಟ್ಠಿಧೀತಾ, ಸಾಮೀತಿ। ಸಪ್ಪಞ್ಞಾ ಸಾ ಇತ್ಥೀ, ಏವರೂಪಾಯ ಘರೇ ವಸನ್ತಿಯಾ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಸಗ್ಗಸಮ್ಪತ್ತಿ ನಾಮ ನ ದುಲ್ಲಭಾತಿ ತಂ ಆನೇತ್ವಾ ಜೇಟ್ಠಿಕಟ್ಠಾನೇ ಠಪೇಸಿ।

ಪುನದಿವಸೇ ನಾಗರಾ ದಾನಮದಂಸು, ಪುನದಿವಸೇ ರಾಜಾತಿ ಏಕನ್ತರಿಕಾಯ ದಾನಂ ದಾತುಂ ಆರಭಿಂಸು। ರಾಜಾಪಿ ಚರಪುರಿಸೇ ಠಪೇತ್ವಾ ನಾಗರೇಹಿ ದಿನ್ನದಾನತೋ ಅತಿರೇಕತರಂ ದೇತಿ, ನಾಗರಾಪಿ ತಥೇವ ಕತ್ವಾ ರಞ್ಞಾ ದಿನ್ನದಾನತೋ ಅತಿರೇಕತರಂ। ರಾಜಗೇಹೇ ನಾಟಕಿತ್ಥಿಯೋ ದಹರಸಾಮಣೇರೇ ವದನ್ತಿ - "ಗಣ್ಹಥ, ತಾತಾ, ನ ಗಹಪತಿಕಾನಂ ಗತ್ತವತ್ಥಾದೀಸು ಪುಞ್ಛಿತ್ವಾ ಬಾಳದಾರಕಾನಂ ಖೇಳಸಿಙ್ಘಾಣಿಕಾದಿಧೋವನಹತ್ಥೇಹಿ ಕತಂ , ಸುಚಿಂ ಪಣೀತಂ ಕತ"ನ್ತಿ। ಪುನದಿವಸೇ ನಾಗರಾಪಿ ದದಮಾನಾ ವದನ್ತಿ - "ಗಣ್ಹಥ, ತಾತಾ, ನ ನಗರಗಾಮನಿಗಮಾದೀಸು ಸಙ್ಕಡ್ಢಿತತಣ್ಡುಲಖೀರದಧಿಸಪ್ಪಿಆದೀಹಿ, ನ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಜಙ್ಘಸೀಸಪಿಟ್ಠಿಆದೀನಿ ಭಞ್ಜಿತ್ವಾ ಆಹರಾಪಿತೇಹಿ ಕತಂ, ಜಾತಿಸಪ್ಪಿಖೀರಾದೀಹಿಯೇವ ಕತ"ನ್ತಿ। ಏವಂ ಸತ್ತಸು ಸಂವಚ್ಛರೇಸು ಸತ್ತಸು ಮಾಸೇಸು ಸತ್ತಸು ದಿವಸೇಸು ಚ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೇಸು ಅಥ ಭಗವತೋ ಅಯಂ ವಿತಕ್ಕೋ ಉದಪಾದಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಸಮ್ಬೋಧಿತೋ ಸತ್ತ ಸಂವಚ್ಛರಾನಿ ಸತ್ತ ಮಾಸಾನಿ ಸತ್ತ ದಿವಸಾನಿ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಉದಪಾದೀ"ತಿ।

೮೭. **ಅಞ್ಞತರೋ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾ**ತಿ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಆಯಾಚಿತಬ್ರಹ್ಮಾವ।

೮೯. **ಚತುರಾಸೀತಿ ಆವಾಸಸಹಸ್ಸಾನೀ**ತಿ ಚತುರಾಸೀತಿ ವಿಹಾರಸಹಸ್ಸಾನಿ। ತೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ದ್ವಾದಸಸಹಸ್ಸಭಿಕ್ಖುಗಣ್ಹನಕಾ ಮಹಾವಿಹಾರಾ ಅಭಯಗಿರಿಚೇತಿಯಪಬ್ಬತಚಿತ್ತಲಪಬ್ಬತಮಹಾವಿಹಾರಸದಿಸಾವ ಅಹೇಸುಂ।

೯೦. **ಖನ್ತೀ ಪರಮಂ ತಪೋ**ತಿ ಅಧಿವಾಸನಖನ್ತಿ ನಾಮ ಪರಮಂ ತಪೋ। **ತಿತಿಕ್ಖಾ**ತಿ ಖನ್ತಿಯಾ ಏವ ವೇವಚನಂ। ತಿತಿಕ್ಖಾ ಸಙ್ಖಾತಾ ಅಧಿವಾಸನಖನ್ತಿ ಉತ್ತಮಂ ತಪೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪರಮ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ಪನ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪರಮನ್ತಿ ವದನ್ತಿ ಬುದ್ಧಾ। **ನ ಹಿ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ಪರೂಪಘಾತೀ**ತಿ ಯೋ ಅಧಿವಾಸನಖನ್ತಿವಿರಹಿತತ್ತಾ ಪರಂ ಉಪಘಾತೇತಿ ಬಾಧೇತಿ ಹಿಂಸತಿ, ಸೋ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ। ಚತುತ್ಥಪಾದೋ ಪನ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। "ನ ಹಿ ಪಬ್ಬಜಿತೋ"ತಿ ಏತಸ್ಸ ಹಿ ನ ಸಮಣೋ ಹೋತೀತಿ ವೇವಚನಂ। ಪರೂಪಘಾತೀತಿ ಏತಸ್ಸ **ಪರಂ ವಿಹೇಠಯನ್ತೋ**ತಿ ವೇವಚನಂ। ಅಥ ವಾ **ಪರೂಪಘಾತೀ**ತಿ ಸೀಲೂಪಘಾತೀ। ಸೀಲಞ್ಹಿ ಉತ್ತಮಟ್ಠೇನ ಪರನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯೋ ಚ ಸಮಣೋ ಪರಂ ಯಂ ಕಞ್ಚಿ ಸತ್ತಂ ವಿಹೇಠಯನ್ತೋ ಪರೂಪಘಾತೀ ಹೋತಿ, ಅತ್ತನೋ ಸೀಲಂ ವಿನಾಸಕೋ, ಸೋ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ನಾಮ ನ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥವಾ ಯೋ ಅಧಿವಾಸನಖನ್ತಿಯಾ ಅಭಾವತೋ ಪರೂಪಘಾತೀ ಹೋತಿ, ಪರಂ ಅನ್ತಮಸೋ ಡಂಸಮಕಸಮ್ಪಿ ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇತಿ, ಸೋ ನ ಹಿ ಪಬ್ಬಜಿತೋ। ಕಿಂ ಕಾರಣಾ? ಮಲಸ್ಸ ಅಪಬ್ಬಾಜಿತತ್ತಾ। "ಪಬ್ಬಾಜಯಮತ್ತನೋ ಮಲಂ, ತಸ್ಮಾ ಪಬ್ಬಜಿತೋತಿ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೩೮೮) ಇದಞ್ಹಿ ಪಬ್ಬಜಿತಲಕ್ಖಣಂ। ಯೋಪಿ ನ ಹೇವ ಖೋ ಉಪಘಾತೇತಿ, ನ ಮಾರೇತಿ, ಅಪಿ

ಚ ದಣ್ಡಾದೀಹಿ ವಿಹೇಠೇತಿ, ಸೋ ಪರಂ ವಿಹೇಠಯನ್ತೋ ಸಮಣೋ ನ ಹೋತಿ। ಕಿಂ ಕಾರಣಾ? ವಿಹೇಸಾಯ ಅಸಮಿತತ್ತಾ। "ಸಮಿತತ್ತಾ ಹಿ ಪಾಪಾನಂ , ಸಮಣೋತಿ ಪವುಚ್ಚತೀ"ತಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೨೬೫) ಇದಞ್ಹಿ ಸಮಣಲಕ್ಖಣಂ।

ದುತಿಯಗಾಥಾಯ **ಸಬ್ಬಪಾಪಸ್ಸಾ**ತಿ ಸಬ್ಬಾಕುಸಲಸ್ಸ। **ಅಕರಣ**ನ್ತಿ ಅನುಪ್ಪಾದನಂ। **ಕುಸಲಸ್ಸಾ**ತಿ ಚತುಭೂಮಿಕಕುಸಲಸ್ಸ। **ಉಪಸಮ್ಪದಾ**ತಿ ಪಟಿಲಾಭೋ। **ಸಚಿತ್ತಪರಿಯೋದಪನ**ನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ಚಿತ್ತಜೋತನಂ, ತಂ ಪನ ಅರಹತ್ತೇನ ಹೋತಿ। ಇತಿ ಸೀಲಸಂವರೇನ ಸಬ್ಬಪಾಪಂ ಪಹಾಯ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಹಿ ಕುಸಲಂ ಸಮ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಫಲೇನ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಯೋದಾಪೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಏತಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಸಾಸನಂ ಓವಾದೋ ಅನುಸಿಟ್ಠೀ ತಿ।

ತತಿಯಗಾಥಾಯ **ಅನೂಪವಾದೋ**ತಿ ವಾಚಾಯ ಕಸ್ಸಚಿ ಅನುಪವದನಂ। **ಅನೂಪಘಾತೋ**ತಿ ಕಾಯೇನ ಉಪಘಾತಸ್ಸ ಅಕರಣಂ। **ಪಾತಿಮೋಕ್ಖೇ**ತಿ ಯಂ ತಂ ಪಅತಿಮೋಕ್ಖಂ, ಅತಿಪಮೋಕ್ಖಂ, ಉತ್ತಮಸೀಲಂ, ಪಾತಿ ವಾ ಅಗತಿವಿಸೇಸೇಹಿ ಮೋಕ್ಖೇತಿ ದುಗ್ಗತಿಭಯೇಹಿ, ಯೋ ವಾ ನಂ ಪಾತಿ, ತಂ ಮೋಕ್ಖೇತೀತಿ "ಪಾತಿಮೋಕ್ಖ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖೇ ಚ ಸಂವರೋ। **ಮತ್ತಞ್ಞುತಾ**ತಿ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಪರಿಭೋಗವಸೇನ ಪಮಾಣಞ್ಞುತಾ। **ಪನ್ತಞ್ಚ ಸಯನಾಸನ**ನ್ತಿ ಸಯನಾಸನಞ್ಚ ಸಙ್ಘಟ್ಟನವಿರಹಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತತ್ಥ ದ್ವೀಹಿಯೇವ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಚತುಪಚ್ಚಯಸನ್ತೋಸೋ ದೀಪಿತೋ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಏತಂ ಬುದ್ಧಾನ ಸಾಸನ**ನ್ತಿ ಏತಂ ಪರಸ್ಸ ಅನುಪವದನಂ ಅನುಪಘಾತನಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರೋ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಪರಿಭೋಗೇಸು ಮತ್ತಞ್ಞುತಾ ಅಟ್ಠಸಮಾಪತ್ತಿವಸಿಭಾವಾಯ ವಿವಿತ್ತಸೇನಾಸನಸೇವನಞ್ಚ ಬುದ್ಧಾನಂ ಸಾಸನಂ ಓವಾದೋ ಅನುಸಿಟ್ಠೀತಿ। ಇಮಾ ಪನ ಸಬ್ಬಬುದ್ಧಾನಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಗಾಥಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ದೇವತಾರೋಚನವಣ್ಣನಾ

೯೧. ಏತ್ತಾವತಾ ಚ ಇಮಿನಾ ವಿಪಸ್ಸಿಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅಪದಾನಾನುಸಾರೇನ ವಿತ್ಥಾರಕಥನೇನ - "ತಥಾಗತಸ್ಸೇವೇಸಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮಧಾತು ಸುಪ್ಪಟಿವಿದ್ಧಾ"ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಾಯ ಧಮ್ಮಧಾತುಯಾ ಸುಪ್ಪಟಿವಿದ್ಧಭಾವಂ ಪಕಾಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ - "ದೇವತಾಪಿ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಏತಮತ್ಥಂ ಆರೋಚೇಸು"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ದೇವತಾರೋಚನಂ ಪಕಾಸೇತುಂ **ಏಕಮಿದಾಹ**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ಸುಭಗವನೇ**ತಿ ಏವಂನಾಮಕೇ ವನೇ। **ಸಾಲರಾಜಮೂಲೇ**ತಿ ವನಪ್ಪತಿಜೇಟ್ಠಕಸ್ಸ ಮೂಲೇ। **ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಂ ವಿರಾಜೇತ್ವಾ**ತಿ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೇನ ಮೂಲಸಮುಗ್ಘಾತವಸೇನ ವಿರಾಜೇತ್ವಾ। ಯಥಾ ಚ ವಿಪಸ್ಸಿಸ್ಸ, ಏವಂ ಸೇಸಬುದ್ಧಾನಮ್ಪಿ ಸಾಸನೇ ವುತ್ಥಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಾ ದೇವತಾ ಆರೋಚಯಿಂಸು, ಪಾಳಿ ಪನ ವಿಪಸ್ಸಿಸ್ಸ ಚೇವ ಅಮ್ಹಾಕಞ್ಚ ಭಗವತೋ ವಸೇನ ಆಗತಾ।

ತತ್ಥ ಅತ್ತನೋ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ನ ಹಾಯನ್ತಿ, ನ ವಿಹಾಯನ್ತೀತಿ **ಅವಿಹಾ**। ನ ಕಞ್ಚಿ ಸತ್ತಂ ತಪನ್ತೀತಿ **ಅತಪ್ಪಾ**। ಸುನ್ದರದಸ್ಸನಾ ಅಭಿರೂಪಾ ಪಾಸಾದಿಕಾತಿ **ಸುದಸ್ಸಾ**। ಸುಟ್ಠು ಪಸ್ಸನ್ತಿ, ಸುನ್ದರಮೇತೇಸಂ ವಾ ದಸ್ಸನನ್ತಿ **ಸುದಸ್ಸೀ**। ಸಬ್ಬೇಹೇವ ಚ ಸಗುಣೇಹಿ ಭವಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಚ ಜೇಟ್ಠಾ, ನತ್ಥೇತ್ಥ ಕನಿಟ್ಠಾತಿ **ಅಕನಿಟ್ಠಾ**।

ಇಧ ರತ್ವಾ ಭಾಣವಾರಾ ಸಮೋಧಾನೇತಬ್ಬಾ। ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಸುತ್ತೇ ವಿಪಸ್ಸಿಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅಪದಾನವಸೇನ ತಯೋ ಭಾಣವಾರಾ ವುತ್ತಾ। ಯಥಾ ಚ ವಿಪಸ್ಸಿಸ್ಸ, ಏವಂ ಸಿಖೀಆದೀನಮ್ಪಿ ಅಪದಾನವಸೇನ ವುತ್ತಾವ। ಪಾಳಿ ಪನ ಸಙ್ಖಿತ್ತಾ। ಇತಿ ಸತ್ತನ್ನಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ವಸೇನ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಗವತಾ ಏಕವೀಸತಿ ಭಾಣವಾರಾ ಕಥಿತಾ। ತಥಾ ಅವಿಹೇಹಿ। ತಥಾ ಅತಪ್ಪೇಹಿ। ತಥಾ ಸುದಸ್ಸೇಹಿ। ತಥಾ ಸುದಸ್ಸೀಹಿ। ತಥಾ ಅಕನಿಟ್ಠೇಹೀತಿ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಛಬ್ಬೀಸತಿಭಾಣವಾರಸತಂ ಹೋತಿ। ತೇಪಿಟಕೇ ಬುದ್ಧವಚನೇ ಅಞ್ಞಂ ಸುತ್ತಂ ಛಬ್ಬೀಸತಿಭಾಣವಾರಸತಪರಿಮಾಣಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಸುತ್ತನ್ತರಾಜಾ ನಾಮ ಅಯಂ ಸುತ್ತನ್ತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಇತೋ ಪರಂ ಅನುಸನ್ಧಿದ್ವಯಮ್ಪಿ ನಿಯ್ಯಾತೇನ್ತೋ **ಇತಿ ಖೋ ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಇತಿ ಸುಮಙ್ಗಲವಿಲಾಸಿನಿಯಾ ದೀಘನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯಂ

ಮಹಾಪದಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಮಹಾನಿದಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

ನಿದಾನವಣ್ಣನಾ

೯೫. ಏವಂ ಮೇ ಸುತಂ...ಪೇ॰... ಕುರೂಸೂತಿ ಮಹಾನಿದಾನಸುತ್ತಂ। ತತ್ರಾಯಂ ಅನುತ್ತಾನಪದವಣ್ಣನಾ। **ಕುರೂಸು ವಿಹರತೀತಿ** ಕುರೂ ನಾಮ ಜಾನಪದಿನೋ ರಾಜಕುಮಾರಾ, ತೇಸಂ ನಿವಾಸೋ ಏಕೋಪಿ ಜನಪದೋ ರುಳ್ಹೀಸದ್ದೇನ "ಕುರೂ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಕುರೂಸು ಜನಪದೇ। ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯಾ ಪನಾಹು - ಮನ್ಧಾತುಕಾಲೇ ತೀಸು ದೀಪೇಸು ಮನುಸ್ಸಾ "ಜಮ್ಬುದೀಪೋ ನಾಮ ಬುದ್ಧಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಮಹಾಸಾವಕಚಕ್ಕವತ್ತಿಪ್ಪಭುತೀನಂ ಉತ್ತಮಮನುಸ್ಸಾನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿಭೂಮಿ ಉತ್ತಮದೀಪೋ ಅತಿರಮಣೀಯೋ"ತಿ ಸುತ್ವಾ ರಞ್ಞಾ ಮನ್ಧಾತುಚಕ್ಕವತ್ತಿನಾ ಚಕ್ಕರತನಂ ಪುರಕ್ಖತ್ವಾ ಚತ್ತಾರೋ ದೀಪೇ ಅನುಸಂಯಾಯನ್ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಆಗಮಂಸು। ತತೋ ರಾಜಾ ಪರಿಣಾಯಕರತನಂ ಪುಚ್ಛಿ - "ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ ಮನುಸ್ಸಲೋಕತೋ ರಮಣೀಯತರಂ ಠಾನ"ನ್ತಿ। ಕಸ್ಮಾ ದೇವ ಏವಂ ಭಣಸಿ? ಕಿಂ ನ ಪಸ್ಸಸಿ ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾನಂ ಆನುಭಾವಂ, ನನು ಏತೇಸಂ ಠಾನಂ ಇತೋ ರಮಣೀಯತರನ್ತಿ? ರಾಜಾ ಚಕ್ಕರತನಂ ಪುರಕ್ಖತ್ವಾ ತತ್ಥ ಅಗಮಾಸಿ। ಚತ್ತಾರೋ ಮಹಾರಾಜಾನೋ - "ಮನ್ಧಾತುಮಹಾರಾಜಾ ಆಗತೋ"ತಿ ಸುತ್ವಾವ "ಮಹಿದ್ಧಿಕೋ ಮಹಾನುಭಾವೋ ರಾಜಾ, ನ ಸಕ್ಕಾ ಯುದ್ಧೇನ ಪಟಿಬಾಹಿತು"ನ್ತಿ ಸಕಂ ರಜ್ಜಂ ನಿಯ್ಯಾತೇಸುಂ। ಸೋ ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪುನ ಪುಚ್ಛಿ - "ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ ಇತೋ ರಮಣೀಯತರಂ ಠಾನ"ನ್ತಿ?

ಅಥಸ್ಸ ತಾವತಿಂಸಭವನಂ ಕಥಯಿಂಸು। "ತಾವತಿಂಸಭವನಂ, ದೇವ, ಇತೋ ರಮಣೀಯತರಂ। ತತ್ಥ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ದೇವರಞ್ಞೋ ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಮಹಾರಾಜಾನೋ ಪರಿಚಾರಕಾ ದೋವಾರಿಕಭೂಮಿಯಂ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ, ಸಕ್ಕೋ ದೇವರಾಜಾ ಮಹಿದ್ಧಿಕೋ ಮಹಾನುಭಾವೋ, ತಸ್ಸಿಮಾನಿ ಉಪಭೋಗಟ್ಠಾನಾನಿ - ಯೋಜನಸಹಸ್ಸುಬ್ಬೇಧೋ ವೇಜಯನ್ತೋ ಪಾಸಾದೋ, ಪಞ್ಚಯೋಜನಸತುಬ್ಬೇಧಾ ಸುಧಮ್ಮಾ ದೇವಸಭಾ, ದಿಯಡ್ಢಯೋಜನಸತಿಕೋ ವೇಜಯನ್ತರಥೋ ತಥಾ ಏರಾವಣೋ ಹತ್ಥೀ , ದಿಬ್ಬರುಕ್ಖಸಹಸ್ಸಪ್ಪಟಿಮಣ್ಡಿತಂ ನನ್ದನವನಂ, ಚಿತ್ತಲತಾವನಂ, ಫಾರುಸಕವನಂ, ಮಿಸ್ಸಕವನಂ, ಯೋಜನಸತುಬ್ಬೇಧೋ ಪಾರಿಚ್ಛತ್ತಕೋ ಕೋವಿಳಾರೋ, ತಸ್ಸ ಹೇಟ್ಠಾ ಸಟ್ಠಿಯೋಜನಾಯಾಮಾ ಪಞ್ಞಾಸಯೋಜನವಿತ್ಥತಾ ಪಞ್ಚದಸಯೋಜನುಬ್ಬೇಧಾ ಜಯಕುಸುಮಪುಪ್ಫವಣ್ಣಾ ಪಣ್ಡುಕಮ್ಬಲಸಿಲಾ, ಯಸ್ಸಾ ಮುದುತಾಯ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ನಿಸೀದತೋ ಉಪಡ್ಢಕಾಯೋ ಅನುಪವಿಸತೀ"ತಿ।

ತಂ ಸುತ್ವಾ ರಾಜಾ ತತ್ಥ ಗನ್ತುಕಾಮೋ ಚಕ್ಕರತನಂ ಅಬ್ಭುಕ್ಕಿರಿ। ತಂ ಆಕಾಸೇ ಪತಿಟ್ಠಾಸಿ ಸದ್ಧಿಂ ಚತುರಙ್ಗಿನಿಯಾ ಸೇನಾಯ। ಅಥ ದ್ವಿನ್ನಂ ದೇವಲೋಕಾನಂ ವೇಮಜ್ಝತೋ ಚಕ್ಕರತನಂ ಓತರಿತ್ವಾ ಪಥವಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠಾಸಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪರಿಣಾಯಕರತನಪಮುಖಾಯ ಚತುರಙ್ಗಿನಿಯಾ ಸೇನಾಯ। ರಾಜಾ ಏಕಕೋವ ತಾವತಿಂಸಭವನಂ ಅಗಮಾಸಿ। ಸಕ್ಕೋ - "ಮನ್ಧಾತಾ ಆಗತೋ"ತಿ ಸುತ್ವಾವ ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚುಗ್ಗಮನಂ ಕತ್ವಾ - "ಸ್ವಾಗತಂ, ತೇ ಮಹಾರಾಜ, ಸಕಂ ತೇ ಮಹಾರಾಜ, ಅನುಸಾಸ ಮಹಾರಾಜಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಸದ್ಧಿಂ ನಾಟಕೇಹಿ ರಜ್ಜಂ ದ್ವೇ ಭಾಗೇ ಕತ್ವಾ ಏಕಂ ಭಾಗಮದಾಸಿ। ರಞ್ಞೋ ತಾವತಿಂಸಭವನೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಮತ್ತಸ್ಸೇವ ಮನುಸ್ಸಭಾವೋ ವಿಗಚ್ಛಿ, ದೇವಭಾವೋ ಪಾತುರಹೋಸಿ। ತಸ್ಸ ಕಿರ ಸಕ್ಕೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಪಣ್ಡುಕಮ್ಬಲಸಿಲಾಯಂ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಅಕ್ಖಿನಿಮಿಸಮತ್ತೇನ ನಾನತ್ತಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ತಂ ಅಸಲ್ಲಕ್ಖೇನ್ತಾ ದೇವಾ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ಚ ತಸ್ಸ ಚ ನಾನತ್ತೇ ಮುಯ್ಹನ್ತಿ। ಸೋ ತತ್ಥ ದಿಬ್ಬಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅನುಭವಮಾನೋ ಯಾವ ಛತ್ತಿಂಸ ಸಕ್ಕಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಚುತಾ, ತಾವ ರಜ್ಜಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಅತಿತ್ತೋವ ಕಾಮೇಹಿ ತತೋ ಚವಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಉಯ್ಯಾನೇ ಪತಿಟ್ಠಿತೋ ವಾತಾತಪೇನ ಫುಟ್ಠಗತ್ತೋ ಕಾಲಮಕಾಸಿ।

ಚಕ್ಕರತನೇ ಪನ ಪುನ ಪಥವಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠಿತೇ ಪರಿಣಾಯಕರತನಂ ಸುವಣ್ಣಪಟ್ಟೇ ಮನ್ಧಾತು ಉಪಾಹನಂ ಲಿಖಾಪೇತ್ವಾ ಇದಂ ಮನ್ಧಾತು ರಜ್ಜನ್ತಿ ರಜ್ಜಮನುಸಾಸಿ। ತೇಪಿ ತೀಹಿ ದೀಪೇಹಿ ಆಗತಮನುಸ್ಸಾ ಪುನ ಗನ್ತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ ಪರಿಣಾಯಕರತನಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ - "ದೇವ, ಮಯಂ ರಞ್ಞೋ ಆನುಭಾವೇನ ಆಗತಾ, ಇದಾನಿ ಗನ್ತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋಮ, ವಸನಟ್ಠಾನಂ ನೋ ದೇಹೀ"ತಿ ಯಾಚಿಂಸು। ಸೋ ತೇಸಂ ಏಕಮೇಕಂ ಜನಪದಮದಾಸಿ। ತತ್ಥ ಪುಬ್ಬವಿದೇಹತೋ ಆಗತಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಆವಸಿತಪದೇಸೋ

ತಾಯೇವ ಪುರಿಮಸಞ್ಞಾಯ - “ವಿದೇಹರಟ್ಠ”ನ್ತಿ ನಾಮಂ ಲಭಿ, ಅಪರಗೋಯಾನತೋ ಆಗತಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಆವಸಿತಪದೇಸೋ “ಅಪರನ್ತಜನಪದೋ”ತಿ ನಾಮಂ ಲಭಿ, ಉತ್ತರಕುರುತೋ ಆಗತಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಆವಸಿತಪದೇಸೋ “ಕುರುರಟ್ಠ”ನ್ತಿ ನಾಮಂ ಲಭಿ, ಬಹುಕೇ ಪನ ಗಾಮನಿಗಮಾದಯೋ ಉಪಾದಾಯ ಬಹುವಚನೇನ ವೋಹರಿಯತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - “ಕುರೂಸು ವಿಹರತೀ”ತಿ।

ಕಮ್ಮಾಸಧಮ್ಮಂ ನಾಮ ಕುರೂನಂ ನಿಗಮೋತಿ ಕಮ್ಮಾಸಧಮ್ಮನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಕೇಚಿ ಧ-ಕಾರಸ್ಸ ದ-ಕಾರೇನ ಅತ್ಥಂ ವಣ್ಣಯನ್ತಿ। ಕಮ್ಮಾಸೋ ಏತ್ಥ ದಮಿತೋತಿ **ಕಮ್ಮಾಸದಮ್ಮೋ**। **ಕಮ್ಮಾಸೋ**ತಿ ಕಮ್ಮಾಸಪಾದೋ ಪೋರಿಸಾದೋ ವುಚ್ಚತಿ। ತಸ್ಸ ಕಿರ ಪಾದೇ ಖಾಣುಕೇನ ವಿದ್ಧಟ್ಠಾನೇ ವಣೋ ರುಹನ್ತೋ ಚಿತ್ತದಾರುಸದಿಸೋ ಹುತ್ವಾ ರುಹಿ। ತಸ್ಮಾ ಕಮ್ಮಾಸಪಾದೋತಿ ಪಞ್ಞಾಯಿತ್ಥ। ಸೋ ಚ ತಸ್ಮಿಂ ಓಕಾಸೇ ದಮಿತೋ ಪೋರಿಸಾದಭಾವತೋ ಪಟಿಸೇಧಿತೋ । ಕೇನ? ಮಹಾಸತ್ತೇನ। ಕತರಸ್ಮಿಂ ಜಾತಕೇತಿ? **ಮಹಾಸುತಸೋಮಜಾತಕೇ**ತಿ ಏಕೇ। ಇಮೇ ಪನ ಥೇರಾ **ಜಯದ್ದಿಸಜಾತಕೇ**ತಿ ವದನ್ತಿ। ತದಾ ಹಿ ಮಹಾಸತ್ತೇನ ಕಮ್ಮಾಸಪಾದೋ ದಮಿತೋ। ಯಥಾಹ -

> “ಪುತ್ತೋ ಯದಾ ಹೋಮಿ ಜಯದ್ದಿಸಸ್ಸ।
> ಪಞ್ಚಾಲರಟ್ಠಾಧಿಪತಿಸ್ಸ ಅತ್ರಜೋ॥
> ಚಜಿತ್ವಾನ ಪಾಣಂ ಪಿತರಂ ಪಮೋಚಯಿಂ।
> ಕಮ್ಮಾಸಪಾದಮ್ಪಿ ಚಹಂ ಪಸಾದಯಿ”ನ್ತಿ॥

ಕೇಚಿ ಪನ ಧ-ಕಾರೇನೇವ ಅತ್ಥಂ ವಣ್ಣಯನ್ತಿ। ಕುರೂರಟ್ಠವಾಸೀನಂ ಕಿರ ಕುರುವತ್ತಧಮ್ಮೋ, ತಸ್ಮಿಂ ಕಮ್ಮಾಸೋ ಜಾತೋ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಠಾನಂ ಕಮ್ಮಾಸೋ ಏತ್ಥ ಧಮ್ಮೋ ಜಾತೋತಿ ಕಮ್ಮಾಸಧಮ್ಮನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತತ್ಥ ನಿವಿಟ್ಠನಿಗಮಸ್ಸಾಪಿ ಏತದೇವ ನಾಮಂ। ಭುಮ್ಮವಚನೇನ ಕಸ್ಮಾ ನ ವುತ್ತನ್ತಿ। ಅವಸನೋಕಾಸತೋ। ಭಗವತೋ ಕಿರ ತಸ್ಮಿಂ ನಿಗಮೇ ವಸನೋಕಾಸೋ ಕೋಚಿ ವಿಹಾರೋ ನಾಮ ನಾಹೋಸಿ। ನಿಗಮತೋ ಪನ ಅಪಕ್ಕಮ್ಮ ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ ಉದಕಸಮ್ಪನ್ನೇ ರಮಣೀಯೇ ಭೂಮಿಭಾಗೇ ಮಹಾವನಸಣ್ಡೋ ಅಹೋಸಿ ತತ್ಥ ಭಗವಾ ವಿಹಾಸಿ, ತಂ ನಿಗಮಂ ಗೋಚರಗಾಮಂ ಕತ್ವಾ। ತಸ್ಮಾ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ - “ಕುರೂಸು ವಿಹರತಿ ಕಮ್ಮಾಸಧಮ್ಮಂ ನಾಮ ಕುರೂನಂ ನಿಗಮೋ, ತಂ ಗೋಚರಗಾಮಂ ಕತ್ವಾ”ತಿ।

ಆಯಸ್ಮಾತಿ ಪಿಯವಚನಮೇತಂ, ಗಾರವವಚನಮೇತಂ। **ಆನನ್ದೋ**ತಿ ತಸ್ಸ ಥೇರಸ್ಸ ನಾಮಂ। **ಏಕಮನ್ತ**ನ್ತಿ ಭಾವನಪುಂಸಕನಿದ್ದೇಸೋ - “ವಿಸಮಂ ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾ ಪರಿವತ್ತನ್ತೀ”ತಿಆದೀಸು (ಅಂ॰ ನಿ॰ ೪.೭೦) ವಿಯ। ತಸ್ಮಾ ಯಥಾ ನಿಸಿನ್ನೋ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ಹೋತಿ, ತಥಾ ನಿಸೀದೀತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಭುಮ್ಮತ್ಥೇ ವಾ ಏತಂ ಉಪಯೋಗವಚನಂ **ನಿಸೀದೀ**ತಿ ಉಪಾವಿಸಿ। ಪಣ್ಡಿತಾ ಹಿ ಗರುಟ್ಠಾನಿಯಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಆಸನಕುಸಲತಾಯ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದನ್ತಿ। ಅಯಞ್ಚ ತೇಸಂ ಅಞ್ಞತರೋ, ತಸ್ಮಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿ।

ಕಥಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ಖೋ ಪನ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ಹೋತೀತಿ? ಛ ನಿಸಜ್ಜದೋಸೇ ವಜ್ಜೇತ್ವಾ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಅತಿದೂರಂ, ಅಚ್ಚಾಸನ್ನಂ, ಉಪರಿವಾತಂ, ಉನ್ನತಪ್ಪದೇಸಂ, ಅತಿಸಮ್ಮುಖಂ, ಅತಿಪಚ್ಛಾತಿ। ಅತಿದೂರೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಹಿ ಸಚೇ ಕಥೇತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ, ಉಚ್ಚಾಸದ್ದೇನ ಕಥೇತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ। ಅಚ್ಚಾಸನ್ನೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಸಙ್ಘಟ್ಟನಂ ಕರೋತಿ। ಉಪರಿವಾತೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಸರೀರಗನ್ಧೇನ ಬಾಧತಿ। ಉನ್ನತಪ್ಪದೇಸೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಅಗಾರವಂ ಪಕಾಸೇತಿ। ಅತಿಸಮ್ಮುಖಾ ನಿಸಿನ್ನೋ ಸಚೇ ದಟ್ಠುಕಾಮೋ ಹೋತಿ, ಚಕ್ಖುನಾ ಚಕ್ಖುಂ ಆಹಚ್ಚ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ ಹೋತಿ। ಅತಿಪಚ್ಛಾ ನಿಸಿನ್ನೋ ಸಚೇ ದಟ್ಠುಕಾಮೋ ಹೋತಿ, ಗೀವಂ ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಅಯಮ್ಪಿ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಭಗವನ್ತಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಏತೇ ಛ ನಿಸಜ್ಜದೋಸೇ ವಜ್ಜೇತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣಜಾಣುಮಣ್ಡಲಸ್ಸ ಅಭಿಮುಖಟ್ಠಾನೇ ಛಬ್ಬಣ್ಣಾನಂ ಬುದ್ಧರಸ್ಮೀನಂ ಅನ್ತೋ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಪಸನ್ನಲಾಖಾರಸಂ ವಿಗಾಹನ್ತೋ ವಿಯ

ಸುವಣ್ಣಪಟಂ ಪಾರುಪನ್ತೋ ವಿಯ ರತ್ತುಪ್ಪಲಮಾಲಾವಿತಾನಮಜ್ಝಂ ಪವಿಸನ್ತೋ ವಿಯ ಚ ಧಮ್ಮಭಣ್ಡಾಗಾರಿಕೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ನಿಸೀದಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ – "ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದೀ"ತಿ।

ಕಾಯ ಪನ ವೇಲಾಯ, ಕೇನ ಕಾರಣೇನ ಅಯಮಾಯಸ್ಮಾ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮನ್ತೋತಿ? ಸಾಯನ್ಹವೇಲಾಯಂ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರಪಞ್ಹಪುಚ್ಛನಕಾರಣೇನ। ತಂ ದಿವಸಂ ಕಿರಾಯಮಾಯಸ್ಮಾ ಕುಲಸಙ್ಗಹತ್ಥಾಯ ಘರದ್ವಾರೇ ಘರದ್ವಾರೇ ಸಹಸ್ಸಭಣ್ಡಿಕಂ ನಿಕ್ಖಿಪನ್ತೋ ವಿಯ ಕಮ್ಮಾಸಧಮ್ಮಗಾಮಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಪಿಣ್ಡಪಾತಪಟಿಕ್ಕನ್ತೋ ಸತ್ಥು ವತ್ತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಸತ್ಥರಿ ಗನ್ಧಕುಟಿಂ ಪವಿಟ್ಠೇ ಸತ್ಥಾರಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ದಿವಾಟ್ಠಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೇಸು ವತ್ತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪಟಿಕ್ಕನ್ತೇಸು ದಿವಾಟ್ಠಾನಂ ಪಟಿಸಮ್ಮಜ್ಜಿತ್ವಾ ಚಮ್ಮಕ್ಖಣ್ಡಂ ಪಞ್ಞಪೇತ್ವಾ ಉದಕತುಮ್ಬತೋ ಉದಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಉದಕೇನ ಹತ್ಥಪಾದೇ ಸೀತಲೇ ಕತ್ವಾ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನೋ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿ। ಅಥ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಕಾಲವಸೇನ ಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ಉಟ್ಠಾಯ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರೇ ಞಾಣಂ ಓತಾರೇಸಿ। ಸೋ – "ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾ ಸಙ್ಖಾರಾ"ತಿಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅನ್ತಂ, ಅನ್ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಆದಿಂ, ಉಭಯನ್ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಮಜ್ಝಂ, ಮಜ್ಝತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಉಭೋ ಅನ್ತೇ ಪಾಪೇನ್ತೋ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ದ್ವಾದಸಪದಂ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರಂ ಸಮ್ಮಸಿ। ತಸ್ಸೇವಂ ಸಮ್ಮಸನ್ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರೋ ವಿಭೂತತೋ ಹುತ್ವಾ ಉತ್ತಾನಕುತ್ತಾನಕೋ ವಿಯ ಉಪಟ್ಠಾಸಿ।

ತತೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ – "ಅಯಂ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರೋ ಸಬ್ಬಬುದ್ಧೇಹಿ – 'ಗಮ್ಭೀರೋ ಚೇವ ಗಮ್ಭೀರಾವಭಾಸೋ ಚಾ'ತಿ ಕಥಿತೋ, ಮಯ್ಹಂ ಖೋ ಪನ ಪದೇಸಞಾಣೇ ಠಿತಸ್ಸ ಸಾವಕಸ್ಸ ಸತೋ ಉತ್ತಾನೋ ವಿಭೂತೋ ಪಾಕಟೋ ಹುತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಾತಿ, ಮಯ್ಹಂಯೇವ ನು ಖೋ ಏಸ ಉತ್ತಾನಕೋ ಹುತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಾತಿ, ಉದಾಹು ಅಞ್ಞೇಸಮ್ಪೀ"ತಿ? ಅಥಸ್ಸ ಏತದಹೋಸಿ – "ಹನ್ದಾಹಂ ಇಮಂ ಪಞ್ಹಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಪುಚ್ಛಾಮಿ, ಅದ್ಧಾ ಮೇ ಭಗವಾ ಇಮಂ ಅತ್ಥುಪ್ಪತ್ತಿಂ ಕತ್ವಾ ಸಾಲಿನ್ದಂ ಸಿನೇರುಂ ಉಕ್ಖಿಪನ್ತೋ ವಿಯ ಏಕಂ ಸುತ್ತನ್ತಕಥಂ ಕಥೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇಸ್ಸತಿ। ಬುದ್ಧಾನಞ್ಹಿ ವಿನಯಪಞ್ಞತ್ತಿಂ, ಭುಮ್ಮನ್ತರಂ, ಪಚ್ಚಯಾಕಾರಂ, ಸಮಯನ್ತರನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಠಾನಾನಿ ಪತ್ವಾ ಗಜ್ಜಿತಂ ಮಹನ್ತಂ ಹೋತಿ, ಞಾಣಂ ಅನುಪವಿಸತಿ, ಬುದ್ಧಞಾಣಸ್ಸ ಮಹನ್ತಭಾವೋ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ದೇಸನಾ ಗಮ್ಭೀರಾ ಹೋತಿ ತಿಲಕ್ಖಣಬ್ಭಾಹತಾ ಸುಞ್ಞತಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾ"ತಿ।

ಸೋ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಪಕತಿಯಾವ ಏಕದಿವಸೇ ಸತವಾರಮ್ಪಿ ಸಹಸ್ಸವಾರಮ್ಪಿ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮನ್ತೋ ನ ಅಹೇತುಅಕಾರಣೇನ ಉಪಸಙ್ಕಮತಿ, ತಂ ದಿವಸಂ ಪನ ಇಮಂ ಪಞ್ಹಂ ಗಹೇತ್ವಾ – "ಇಮಂ ಬುದ್ಧಗನ್ಧಹತ್ಥಿಂ ಆಪಜ್ಜ ಞಾಣಕೋಞ್ಚನಾದಂ ಸೋಸ್ಸಾಮಿ, ಬುದ್ಧಸೀಹಂ ಆಪಜ್ಜ ಞಾಣಸೀಹನಾದಂ ಸೋಸ್ಸಾಮಿ, ಬುದ್ಧಸಿನ್ಧವಂ ಆಪಜ್ಜ ಞಾಣಪದವಿಕ್ಕಮಂ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ದಿವಾಟ್ಠಾನಾ ಉಟ್ಠಾಯ ಚಮ್ಮಕ್ಖಣ್ಡಂ ಪಪ್ಫೋಟೇತ್ವಾ ಆದಾಯ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ – "ಸಾಯನ್ಹವೇಲಾಯಂ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರಪಞ್ಹಪುಚ್ಛನಕಾರಣೇನ ಉಪಸಙ್ಕಮನ್ತೋ"ತಿ।

ಯಾವ ಗಮ್ಭೀರೋತಿ ಏತ್ಥ ಯಾವಸದ್ದೋ ಪಮಾಣಾತಿಕ್ಕಮೇ, ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಪಮಾಣಂ ಗಮ್ಭೀರೋ, ಅತಿಗಮ್ಭೀರೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಗಮ್ಭೀರಾವಭಾಸೋ**ತಿ ಗಮ್ಭೀರೋವ ಹುತ್ವಾ ಅವಭಾಸತಿ, ದಿಸ್ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏಕಞ್ಹಿ ಉತ್ತಾನಮೇವ ಗಮ್ಭೀರಾವಭಾಸಂ ಹೋತಿ ಪೂತಿಪಣ್ಣದಿವಸೇನ ಕಾಳವಣ್ಣಪುರಾಣಉದಕಂ ವಿಯ। ತಞ್ಹಿ ಜಾಣುಪ್ಪಮಾಣಮ್ಪಿ ಸತಪೋರಿಸಂ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತಿ। ಏಕಂ ಗಮ್ಭೀರಂ ಉತ್ತಾನಾವಭಾಸಂ ಹೋತಿ ಮಣಿಗಙ್ಗಾಯ ವಿಪ್ಪಸನ್ನಉದಕಂ ವಿಯ। ತಞ್ಹಿ ಸತಪೋರಿಸಮ್ಪಿ ಜಾಣುಪ್ಪಮಾಣಂ ವಿಯ ಖಾಯತಿ। ಏಕಂ ಉತ್ತಾನಂ ಉತ್ತಾನಾವಭಾಸಂ ಹೋತಿ ಚಾಟಿಆದೀಸು ಉದಕಂ ವಿಯ। ಏಕಂ ಗಮ್ಭೀರಂ ಗಮ್ಭೀರಾವಭಾಸಂ ಹೋತಿ ಸಿನೇರುಪಾದಕಮಹಾಸಮುದ್ದೇ ಉದಕಂ ವಿಯ। ಏವಂ ಉದಕಮೇವ ಚತ್ತಾರಿ ನಾಮಾನಿ ಲಭತಿ। ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೇ ಪನೇತಂ ನತ್ಥಿ। ಅಯಞ್ಹಿ ಗಮ್ಭೀರೋ ಚೇವ ಗಮ್ಭೀರಾವಭಾಸೋ ಚಾತಿ ಏಕಮೇವ ನಾಮಂ ಲಭತಿ। ಏವರೂಪೋ ಸಮಾನೋಪಿ ಅಥ ಚ ಪನ ಮೇ ಉತ್ತಾನಕುತ್ತಾನಕೋ ವಿಯ ಖಾಯತಿ, ಯದಿದಂ ಅಚ್ಛರಿಯಂ, ಭನ್ತೇ, ಅಬ್ಭುತಂ ಭನ್ತೇತಿ। ಏವಂ ಅತ್ತನೋ ವಿಮ್ಹಯಂ ಪಕಾಸೇನ್ತೋ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ತುಣ್ಹೀಭೂತೋ ನಿಸೀದಿ।

ಭಗವಾ ತಸ್ಸ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ - "ಆನನ್ದೋ ಭವಗ್ಗಗ್ಗಹಣಾಯ ಹತ್ಥಂ ಪಸಾರೇನ್ತೋ ವಿಯ, ಸಿನೇರುಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಮಿಞ್ಜಂ ನೀಹರಿತುಂ ವಾಯಮಮಾನೋ ವಿಯ, ವಿನಾ ನಾವಾಯ ಮಹಾಸಮುದ್ದಂ ತರಿತುಕಾಮೋ ವಿಯ, ಪಥವಿಂ ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಪಥವೋಜಂ ಗಹೇತುಂ ವಾಯಮಮಾನೋ ವಿಯ ಬುದ್ಧವಿಸಯಪಞ್ಹಂ ಅತ್ತನೋ ಉತ್ತಾನಂ ವದತಿ। ಹನ್ದಸ್ಸ ಗಮ್ಭೀರಭಾವಂ ಆಚಿಕ್ಖಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ **ಮಾ ಹೇವ**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ಮಾ ಹೇವ**ನ್ತಿ ಹ-ಕಾರೋ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ। ಏವಂ ಮಾ ಭಣೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಮಾ ಹೇವನ್ತಿ ಚ ಇದಂ ವಚನಂ ಭಗವಾ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಆನನ್ದಂ ಉಸ್ಸಾದೇನ್ತೋಪಿ ಭಣತಿ ಅಪಸಾದೇನ್ತೋಪಿ।

ಉಸ್ಸಾದನಾವಣ್ಣನಾ

ತತ್ಥ ಉಸ್ಸಾದೇನ್ತೋ - ಆನನ್ದ, ತ್ವಂ ಮಹಾಪಞ್ಞೋ ವಿಸದಞಾಣೋ, ತೇನ ತೇ ಗಮ್ಭೀರೋಪಿ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ ಉತ್ತಾನಕೋ ವಿಯ ಖಾಯತಿ। ಅಞ್ಞೇಸಂ ಪನೇಸ ಉತ್ತಾನಕೋತಿ ನ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತಬ್ಬೋ, ಗಮ್ಭೀರೋಯೇವ ಚ ಗಮ್ಭೀರಾವಭಾಸೋ ಚ। ತತ್ಥ ಚತಸ್ಸೋ ಉಪಮಾ ವದನ್ತಿ। ಛಮಾಸೇ ಸುಭೋಜನರಸಪುಟ್ಠಸ್ಸ ಕಿರ ಕತಯೋಗಸ್ಸ ಮಹಾಮಲ್ಲಸ್ಸ ಸಮಜ್ಜಸಮಯೇ ಕತಮಲ್ಲಪಾಸಾಣಪರಿಚಯಸ್ಸ ಯುದ್ಧಭೂಮಿಂ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಅನ್ತರಾ ಮಲ್ಲಪಾಸಾಣಂ ದಸ್ಸೇಸುಂ, ಸೋ - ಕಿಂ ಏತನ್ತಿ ಆಹ। ಮಲ್ಲಪಾಸಾಣೋತಿ। ಆಹರಥ ನನ್ತಿ। ಉಕ್ಖಿಪಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋಮಾತಿ ವುತ್ತೇ ಸಯಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಕುಹಿಂ ಇಮಸ್ಸ ಭಾರಿಯಟ್ಠಾನನ್ತಿ ವತ್ವಾ ದ್ವೀಹಿ ಹತ್ಥೇಹಿ ದ್ವೇ ಪಾಸಾಣೇ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಕೀಳಾಗುಳೇ ವಿಯ ಖಿಪಿತ್ವಾ ಅಗಮಾಸಿ। ತತ್ಥ ಮಲ್ಲಸ್ಸ ಮಲ್ಲಪಾಸಾಣೋ ಲಹುಕೋಪಿ ನ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಲಹುಕೋತಿ ವತ್ತಬ್ಬೋ। ಛಮಾಸೇ ಸುಭೋಜನರಸಪುಟ್ಠೋ ಮಲ್ಲೋ ವಿಯ ಹಿ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಂ ಅಭಿನೀಹಾರಸಮ್ಪನ್ನೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ, ಯಥಾ ಮಲ್ಲಸ್ಸ ಮಹಾಬಲತಾಯ ಮಲ್ಲಪಾಸಾಣೋ ಲಹುಕೋ, ಏವಂ ಥೇರಸ್ಸ ಮಹಾಪಞ್ಞತಾಯ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ ಉತ್ತಾನೋ, ಸೋ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಉತ್ತಾನೋತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬೋ।

ಮಹಾಸಮುದ್ದೇ ಚ ತಿಮಿನಾಮ ಮಚ್ಛೋ ದ್ವಿಯೋಜನಸತಿಕೋ ತಿಮಿಙ್ಗಲೋ ತಿಯೋಜನಸತಿಕೋ, ತಿಮಿಪಿಙ್ಗಲೋ ಚತುಯೋಜನಸತಿಕೋ ತಿಮಿರಪಿಙ್ಗಲೋ ಪಞ್ಚಯೋಜನಸತಿಕೋ, ಆನನ್ದೋ ತಿಮಿನನ್ದೋ ಅಜ್ಝಾರೋಹೋ ಮಹಾತಿಮೀತಿ ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಯೋಜನಸಹಸ್ಸಿಕಾ। ತತ್ಥ ತಿಮಿರಪಿಙ್ಗಲೇನೇವ ದೀಪೇನ್ತಿ। ತಸ್ಸ ಕಿರ ದಕ್ಖಿಣಕಣ್ಣಂ ಚಾಲೇನ್ತಸ್ಸ ಪಞ್ಚಯೋಜನಸತೇ ಪದೇಸೇ ಉದಕಂ ಚಲತಿ। ತಥಾ ವಾಮಕಣ್ಣಂ। ತಥಾ ನಙ್ಗುಟ್ಠಂ, ತಥಾ ಸೀಸಂ। ದ್ವೇ ಪನ ಕಣ್ಣೇ ಚಾಲೇತ್ವಾ ನಙ್ಗುಟ್ಠೇನ ಉದಕಂ ಪಹರಿತ್ವಾ ಸೀಸಂ ಅಪರಾಪರಂ ಕತ್ವಾ ಕೀಳಿತುಂ ಆರದ್ಧಸ್ಸ ಸತ್ತಟ್ಠಯೋಜನಸತೇ ಪದೇಸೇ ಭಾಜನೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಉದ್ಧನೇ ಆರೋಪಿತಂ ವಿಯ ಉದಕಂ ಪಕ್ಕುಥತಿ, ತಿಯೋಜನಸತಮತ್ತೇ ಪದೇಸೇ ಉದಕಂ ಪಿಟ್ಠಿಂ ಛಾದೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಸೋ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ - "ಅಯಂ ಮಹಾಸಮುದ್ದೋ ಗಮ್ಭೀರೋ ಗಮ್ಭೀರೋತಿ ವದನ್ತಿ ಕುತಸ್ಸ ಗಮ್ಭೀರತಾ, ಮಯಂ ಪಿಟ್ಠಿಪಟಿಚ್ಛಾದನಮತ್ತಮ್ಪಿ ಉದಕಂ ನ ಲಭಾಮಾ"ತಿ। ತತ್ಥ ಕಾಯುಪಪನ್ನಸ್ಸ ತಿಮಿರಪಿಙ್ಗಲಸ್ಸ ಮಹಾಸಮುದ್ದೋ ಉತ್ತಾನೋತಿ, ಅಞ್ಞೇಸಂ ಖುದ್ದಕಮಚ್ಛಾನಂ ಉತ್ತಾನೋತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬೋ, ಏವಮೇವ ಞಾಣುಪಪನ್ನಸ್ಸ ಥೇರಸ್ಸ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ ಉತ್ತಾನೋತಿ, ಅಞ್ಞೇಸಮ್ಪಿ ಉತ್ತಾನೋತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬೋ।

ಸುಪಣ್ಣರಾಜಾ ಚ ದಿಯಡ್ಢಯೋಜನಸತಿಕೋ, ತಸ್ಸ ದಕ್ಖಿಣಪಕ್ಖೋ ಪಞ್ಞಾಸಯೋಜನಿಕೋ ಹೋತಿ ತಥಾ ವಾಮಪಕ್ಖೋ, ಪಿಞ್ಛವಟ್ಟಿ ಸಟ್ಠಿಯೋಜನಿಕಾ, ಗೀವಾ ತಿಂಸಯೋಜನಿಕಾ, ಮುಖಂ ನವಯೋಜನಂ, ಪಾದಾ ದ್ವಾದಸಯೋಜನಿಕಾ। ತಸ್ಮಿಂ ಸುಪಣ್ಣವಾತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ಆರದ್ಧೇ ಸತ್ತಟ್ಠಯೋಜನಸತಂ ಠಾನಂ ನಪ್ಪಹೋತಿ। ಸೋ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ - "ಅಯಂ ಆಕಾಸೋ ಅನನ್ತೋ ಅನನ್ತೋತಿ ವದನ್ತಿ, ಕುತಸ್ಸ ಅನನ್ತತಾ, ಮಯಂ ಪಕ್ಖವಾತಪ್ಪಸಾರಣೋಕಾಸಮ್ಪಿ ನ ಲಭಾಮಾ"ತಿ। ತತ್ಥ ಕಾಯುಪಪನ್ನಸ್ಸ ಸುಪಣ್ಣರಞ್ಞೋ ಆಕಾಸೋ ಪರಿತ್ತೋತಿ, ಅಞ್ಞೇಸಂ ಖುದ್ದಕಪಕ್ಖೀನಂ ಪರಿತ್ತೋತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬೋ, ಏವಮೇವ ಞಾಣುಪಪನ್ನಸ್ಸ ಥೇರಸ್ಸ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ ಉತ್ತಾನೋತಿ, ಅಞ್ಞೇಸಮ್ಪಿ ಉತ್ತಾನೋತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬೋ।

ರಾಹು ಅಸುರಿನ್ದೋ ಪನ ಪಾದನ್ತತೋ ಯಾವ ಕೇಸನ್ತಾ ಯೋಜನಾನಂ ಚತ್ತಾರಿ ಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅಟ್ಠ ಚ ಸತಾನಿ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸ ದ್ವಿನ್ನಂ ಬಾಹಾನಂ ಅನ್ತರಂ ದ್ವಾದಸಯೋಜನಸತಿಕಂ। ಬಹಲತ್ತೇನ ಛಯೋಜನಸತಿಕಂ । ಹತ್ಥಪಾದತಲಾನಿ ತಿಯೋಜನಸತಿಕಾನಿ, ತಥಾ ಮುಖಂ। ಏಕೇಕಂ ಅಙ್ಗುಲಿಪಬ್ಬಂ ಪಣ್ಣಾಸಯೋಜನಂ, ತಥಾ ಭಮುಕನ್ತರಂ। ನಲಾಟಂ ತಿಯೋಜನಸತಿಕಂ। ಸೀಸಂ ನವಯೋಜನಸತಿಕಂ। ತಸ್ಸ ಮಹಾಸಮುದ್ದಂ ಓತಿಣ್ಣಸ್ಸ ಗಮ್ಭೀರಂ ಉದಕಂ ಜಾಣುಪ್ಪಮಾಣಂ ಹೋತಿ। ಸೋ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ - "ಅಯಂ ಮಹಾಸಮುದ್ದೋ ಗಮ್ಭೀರೋ ಗಮ್ಭೀರೋತಿ ವದನ್ತಿ, ಕುತಸ್ಸ ಗಮ್ಭೀರತಾ, ಮಯಂ ಜಾಣುಪ್ಪಟಿಚ್ಛಾದನಮತ್ತಮ್ಪಿ ಉದಕಂ ನ ಲಭಾಮಾ"ತಿ। ತತ್ಥ ಕಾಯುಪಪನ್ನಸ್ಸ ರಾಹುನೋ ಮಹಾಸಮುದ್ದೋ ಉತ್ತಾನೋತಿ, ಅಞ್ಞೇಸಂ ಉತ್ತಾನೋತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬೋ, ಏವಮೇವ ಞಾಣುಪಪನ್ನಸ್ಸ ಥೇರಸ್ಸ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ ಉತ್ತಾನೋತಿ, ಅಞ್ಞೇಸಮ್ಪಿ ಉತ್ತಾನೋತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬೋ। ಏತಮತ್ಥಂ ಸನ್ಧಾಯ ಭಗವಾ - "ಮಾ ಹೇವಂ, ಆನನ್ದ, ಅವಚ; ಮಾ ಹೇವಂ, ಆನನ್ದ ಅವಚಾ"ತಿ ಆಹ।

ಥೇರಸ್ಸ ಹಿ ಚತೂಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಗಮ್ಭೀರೋಪಿ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ ಉತ್ತಾನೋತಿ ಉಪಟ್ಠಾತಿ। ಕತಮೇಹಿ ಚತೂಹಿ? ಪುಬ್ಬೂಪನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ, ತಿತ್ಥವಾಸೇನ, ಸೋತಾಪನ್ನತಾಯ, ಬಹುಸ್ಸುತಭಾವೇನಾತಿ।

ಪುಬ್ಬೂಪನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪತ್ತಿಕಥಾ

ಇತೋ ಕಿರ ಸತಸಹಸ್ಸಿಮೇ ಕಪ್ಪೇ ಪದುಮುತ್ತರೋ ನಾಮ ಸತ್ಥಾ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ। ತಸ್ಸ ಹಂಸವತೀ ನಾಮ ನಗರಂ ಅಹೋಸಿ, ಆನನ್ದೋ ನಾಮ ರಾಜಾ ಪಿತಾ , ಸುಮೇಧಾ ನಾಮ ದೇವೀ ಮಾತಾ, ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಉತ್ತರಕುಮಾರೋ ನಾಮ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ಪುತ್ತಸ್ಸ ಜಾತದಿವಸೇ ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನಂ ನಿಕ್ಖಮ್ಮ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಪಧಾನಮನುಯುಞ್ಜನ್ತೋ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪತ್ವಾ - "ಅನೇಕಜಾತಿಸಂಸಾರ"ನ್ತಿ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇತ್ವಾ ಸತ್ತಾಹಂ ಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ಪಥವಿಯಂ ಠಪೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ಪಾದಂ ಅಭಿನೀಹರಿ। ಅಥ ಪಥವಿಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಮಹನ್ತಂ ಪದುಮಂ ಉಟ್ಠಾಸಿ। ತಸ್ಸ ಧುರಪತ್ತಾನಿ ನವುತಿಹತ್ಥಾನಿ, ಕೇಸರಂ ತಿಂಸಹತ್ಥಂ, ಕಣ್ಣಿಕಾ ದ್ವಾದಸಹತ್ಥಾ, ನವಘಟಪ್ಪಮಾಣೋ ರೇಣು ಅಹೋಸಿ।

ಸತ್ಥಾ ಪನ ಉಬ್ಬೇಧತೋ ಅಟ್ಠಪಣ್ಣಾಸಹತ್ಥುಬ್ಬೇಧೋ ಅಹೋಸಿ। ತಸ್ಸ ಉಭಿನ್ನಂ ಬಾಹಾನಮನ್ತರಂ ಅಟ್ಠಾರಸಹತ್ಥಂ, ನಲಾಟಂ ಪಞ್ಚಹತ್ಥಂ, ಹತ್ಥಪಾದಾ ಏಕಾದಸಹತ್ಥಾ। ತಸ್ಸ ಏಕಾದಸಹತ್ಥೇನ ಪಾದೇನ ದ್ವಾದಸಹತ್ಥಾಯ ಕಣ್ಣಿಕಾಯ ಅಕ್ಕನ್ತಮತ್ತಾಯ ನವಘಟಪ್ಪಮಾಣೋ ರೇಣು ಉಟ್ಠಾಯ ಅಟ್ಠಪಣ್ಣಾಸಹತ್ಥಂ ಪದೇಸಂ ಉಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಓಕಿಣ್ಣಮನೋಸಿಲಾಚುಣ್ಣಂ ವಿಯ ಪಚ್ಚೋಕಿಣ್ಣೋ। ತದುಪಾದಾಯ ಭಗವಾ ಪದುಮುತ್ತರೋತ್ವೇವ ಪಞ್ಞಾಯಿತ್ಥ। ತಸ್ಸ ದೇವಿಲೋ ಚ ಸುಜಾತೋ ಚ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ ಅಹೇಸುಂ। ಅಮಿತಾ ಚ ಅಸಮಾ ಚ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಿಕಾ। ಸುಮನೋ ನಾಮ ಉಪಟ್ಠಾಕೋ। ಪದುಮುತ್ತರೋ ಭಗವಾ ಪಿತುಸಙ್ಗಹಂ ಕುರುಮಾನೋ ಭಿಕ್ಖುಸತಸಹಸ್ಸಪರಿವಾರೋ ಹಂಸವತಿಯಾ ರಾಜಧಾನಿಯಾ ವಸತಿ।

ಕನಿಟ್ಠಭಾತಾ ಪನಸ್ಸ ಸುಮನಕುಮಾರೋ ನಾಮ। ತಸ್ಸ ರಾಜಾ ಹಂಸವತಿತೋ ವೀಸತಿಯೋಜನಸತೇ ಠಾನೇ ಭೋಗಗಾಮಂ ಅದಾಸಿ। ಸೋ ಕದಾಚಿ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಪಿತರಞ್ಚ ಸತ್ಥಾರಞ್ಚ ಪಸ್ಸತಿ। ಅಥೇಕದಿವಸಂ ಪಚ್ಚನ್ತೋ ಕುಪಿತೋ। ಸುಮನೋ ರಞ್ಞೋ ಪೇಸೇಸಿ - "ಪಚ್ಚನ್ತೋ ಕುಪಿತೋ"ತಿ। ರಾಜಾ "ಮಯಾ ತ್ವಂ ತತ್ಥ ಕಸ್ಮಾ ಠಪಿತೋ"ತಿ ಪಟಿಪೇಸೇಸಿ। ಸೋ ನಿಕ್ಖಮ್ಮ ಚೋರೇ ವೂಪಸಮೇತ್ವಾ - "ಉಪಸನ್ತೋ, ದೇವ, ಜನಪದೋ"ತಿ ರಞ್ಞೋ ಪೇಸೇಸಿ। ರಾಜಾ ತುಟ್ಠೋ - "ಸೀಘಂ ಮಮ ಪುತ್ತೋ ಆಗಚ್ಛತೂ"ತಿ ಆಹ। ತಸ್ಸ ಸಹಸ್ಸಮತ್ತಾ ಅಮಚ್ಚಾ ಹೋನ್ತಿ। ಸೋ ತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ಮನ್ತೇಸಿ - "ಮಯ್ಹಂ ಪಿತಾ ತುಟ್ಠೋ, ಸಚೇ ಮೇ ವರಂ ದೇತಿ, ಕಿಂ ಗಣ್ಹಾಮೀ"ತಿ। ಅಥ ನಂ ಏಕಚ್ಚೇ "ಹತ್ಥಿಂ ಗಣ್ಹಥ, ಅಸ್ಸಂ ಗಣ್ಹಥ, ರಥಂ ಗಣ್ಹಥ, ಜನಪದಂ ಗಣ್ಹಥ, ಸತ್ತರತನಾನಿ ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿ ಆಹಂಸು। ಅಪರೇ - "ತುಮ್ಹೇ ಪಥವಿಸ್ಸರಸ್ಸ ಪುತ್ತಾ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ಧನಂ ನ ದುಲ್ಲಭಂ, ಲದ್ಧಮ್ಪಿ ಚೇತಂ ಸಬ್ಬಂ ಪಹಾಯ ಗಮನೀಯಂ, ಪುಞ್ಞಮೇವ ಏಕಂ ಆದಾಯ ಗಮನೀಯಂ; ತಸ್ಮಾ ತೇ ದೇವೇ ವರಂ ದದಮಾನೇ ತೇಮಾಸಂ ಪದುಮುತ್ತರಂ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಟ್ಠಾತುಂ ವರಂ ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿ। ಸೋ - "ತುಮ್ಹೇ ಮಯ್ಹಂ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತಾ, ನ ಮಮೇತಂ ಚಿತ್ತಂ ಅತ್ಥಿ,

ತುಮ್ಹೇಹಿ ಪನ ಉಪ್ಪಾದಿತಂ, ಏವಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಿತರಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಪಿತರಾಪಿ ಆಲಿಙ್ಗಿತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಮತ್ಥಕೇ ಚುಮ್ಬಿತ್ವಾ - "ವರಂ ತೇ ಪುತ್ತ, ದೇಮೀ"ತಿ ವುತ್ತೇ "ಸಾಧು ಮಹಾರಾಜ, ಇಚ್ಛಾಮಹಂ ಮಹಾರಾಜ ಭಗವನ್ತಂ ತೇಮಾಸಂ ಚತೂಹಿ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತೋ ಜೀವಿತಂ ಅವಞ್ಝಂ ಕಾತುಂ, ಇಮಮೇವ ವರಂ ದೇಹೀ"ತಿ ಆಹ। "ನ ಸಕ್ಕಾ ತಾತ, ಅಞ್ಞಂ ವರೇಹೀ"ತಿ ವುತ್ತೇ "ದೇವ, ಖತ್ತಿಯಾನಂ ನಾಮ ದ್ವೇ ಕಥಾ ನತ್ಥಿ, ಏತಮೇವ ದೇಹಿ, ನ ಮೇ ಅಞ್ಞೇನತ್ಥೋ"ತಿ। ತಾತ ಬುದ್ಧಾನಂ ನಾಮ ಚಿತ್ತಂ ದುಜ್ಜಾನಂ, ಸಚೇ ಭಗವಾ ನ ಇಚ್ಛಿಸ್ಸತಿ, ಮಯಾ ದಿನ್ನೇಪಿ ಕಿಂ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ? ಸೋ - "ಸಾಧು, ದೇವ, ಅಹಂ ಭಗವತೋ ಚಿತ್ತಂ ಜಾನಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವಿಹಾರಂ ಗತೋ।

ತೇನ ಚ ಸಮಯೇನ ಭತ್ತಕಿಚ್ಚಂ ನಿಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಭಗವಾ ಗನ್ಧಕುಟಿಂ ಪವಿಟ್ಠೋ ಹೋತಿ। ಸೋ ಮಣ್ಡಲಮಾಳೇ ಸನ್ನಿಸಿನ್ನಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸನ್ತಿಕಂ ಅಗಮಾಸಿ। ತೇ ತಂ ಆಹಂಸು - "ರಾಜಪುತ್ತ, ಕಸ್ಮಾ ಆಗತೋಸೀ"ತಿ? ಭಗವನ್ತಂ ದಸ್ಸನಾಯ, ದಸ್ಸೇಥ ಮೇ ಭಗವನ್ತನ್ತಿ। ನ ಮಯಂ, ರಾಜಪುತ್ತ, ಇಚ್ಛಿತಿಚ್ಛಿತಕ್ಖಣೇ ಸತ್ಥಾರಂ ದಟ್ಠುಂ ಲಭಾಮಾತಿ। ಕೋ ಪನ, ಭನ್ತೇ, ಲಭತೀತಿ? ಸುಮನತ್ಥೇರೋ ನಾಮ ರಾಜಪುತ್ತಾತಿ। "ಸೋ ಕುಹಿಂ, ಭನ್ತೇ, ಥೇರೋ"ತಿ। ಥೇರಸ್ಸ ನಿಸಿನ್ನಟ್ಠಾನಂ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಗನ್ತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ - "ಇಚ್ಛಾಮಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವನ್ತಂ ಪಸ್ಸಿತುಂ, ದಸ್ಸೇಥ ಮೇ"ತಿ ಆಹ। ಥೇರೋ - "ಏಹಿ ರಾಜಪುತ್ತಾ"ತಿ ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ತಂ ಗನ್ಧಕುಟಿಪರಿವೇಣೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಗನ್ಧಕುಟಿಂ ಅಭಿರುಹಿ। ಅಥ ನಂ ಭಗವಾ - "ಸುಮನ, ಕಸ್ಮಾ ಆಗತೋಸೀ"ತಿ ಆಹ। ರಾಜಪುತ್ತೋ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವನ್ತಂ ದಸ್ಸನಾಯ ಆಗತೋತಿ। ತೇನ ಹಿ ಭಿಕ್ಖು ಆಸನಂ ಪಞ್ಞಾಪೇಹೀತಿ। ಥೇರೋ ಆಸನಂ ಪಞ್ಞಾಪೇಸಿ, ನಿಸೀದಿ ಭಗವಾ ಪಞ್ಞತ್ತೇ ಆಸನೇ। ರಾಜಪುತ್ತೋ ಭಗವನ್ತಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಪಟಿಸನ್ಥಾರಂ ಅಕಾಸಿ। ಕದಾ ಆಗತೋಸಿ ರಾಜಪುತ್ತಾತಿ? ಭನ್ತೇ, ತುಮ್ಹೇಸು ಗನ್ಧಕುಟಿಂ ಪವಿಟ್ಠೇಸು। ಭಿಕ್ಖೂ ಪನ - "ನ ಮಯಂ ಇಚ್ಛಿತಿಚ್ಛಿತಕ್ಖಣೇ ಭಗವನ್ತಂ ದಟ್ಠುಂ ಲಭಾಮಾ"ತಿ ಮಂ ಥೇರಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಪಾಹೇಸುಂ। ಥೇರೋ ಪನ ಏಕವಚನೇನೇವ ದಸ್ಸೇಸಿ। ಥೇರೋ, ಭನ್ತೇ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸಾಸನೇ ವಲ್ಲಭೋ ಮಞ್ಞೇತಿ। ಆಮ ರಾಜಕುಮಾರ, ವಲ್ಲಭೋ ಏಸ ಭಿಕ್ಖು ಮಯ್ಹಂ ಸಾಸನೇತಿ। ಭನ್ತೇ, ಬುದ್ಧಾನಂ ಸಾಸನೇ ಕಿಂ ಕತ್ವಾ ವಲ್ಲಭೋ ಹೋತೀತಿ? ದಾನಂ ದತ್ವಾ ಸೀಲಂ ಸಮಾದಿಯಿತ್ವಾ ಉಪೋಸಥಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಕುಮಾರಾತಿ। ಭಗವಾ, ಅಹಂ ಥೇರೋ ವಿಯ ಬುದ್ಧಸಾಸನೇ ವಲ್ಲಭೋ ಹೋತುಕಾಮೋ, ತೇಮಾಸಂ ಮೇ ವಸ್ಸಾವಾಸಂ ಅಧಿವಾಸೇಥಾತಿ। ಭಗವಾ - "ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ ತತ್ಥ ಗತೇನ ಅತ್ಥೋ"ತಿ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಅತ್ಥೀತಿ ದಿಸ್ವಾ "ಸುಞ್ಞಾಗಾರೇ, ಖೋ ರಾಜಕುಮಾರ ತಥಾಗತಾ ಅಭಿರಮನ್ತೀ"ತಿ ಆಹ। ಕುಮಾರೋ "ಅಞ್ಞಾತಂ ಭಗವಾ, ಅಞ್ಞಾತಂ ಸುಗತಾ"ತಿ ವತ್ವಾ "ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಪುರಿಮತರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ವಿಹಾರಂ ಕಾರೇಮಿ, ಮಯಾ ಪೇಸಿತೇ ಭಿಕ್ಖುಸತಸಹಸ್ಸೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಆಗಚ್ಛಥಾ"ತಿ ಪಟಿಞ್ಞಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಿತುಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ "ದಿನ್ನಾ ಮೇ, ದೇವ, ಭಗವತಾ ಪಟಿಞ್ಞಾ, ಮಯಾ ಪಹಿತೇ ಭಗವನ್ತಂ ಪೇಸೇಯ್ಯಾಥಾ"ತಿ ಪಿತರಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಯೋಜನೇ ಯೋಜನೇ ವಿಹಾರಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ವೀಸಯೋಜನಸತಂ ಅದ್ಧಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ನಗರೇ ವಿಹಾರಟ್ಠಾನಂ ವಿಚಿನನ್ತೋ ಸೋಭನಂ ನಾಮ ಕುಟುಮ್ಬಿಕಸ್ಸ ಉಯ್ಯಾನಂ ದಿಸ್ವಾ ಸತಸಹಸ್ಸೇನ ಕಿಣಿತ್ವಾ ಸತಸಹಸ್ಸಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ವಿಹಾರಂ ಕಾರೇಸಿ। ತತ್ಥ ಭಗವತೋ ಗನ್ಧಕುಟಿಂ ಸೇಸಭಿಕ್ಖೂನಞ್ಚ ರತ್ತಿಟ್ಠಾನದಿವಾಟ್ಠಾನತ್ಥಾಯ ಕುಟಿಲೇಣಮಣ್ಡಪೇ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ಪಾಕಾರಪರಿಕ್ಖೇಪೇ ಕತ್ವಾ ದ್ವಾರಕೋಟ್ಠಕಞ್ಚ ನಿಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಪಿತುಸನ್ತಿಕಂ ಪೇಸೇಸಿ - "ನಿಟ್ಠಿತಂ ಮಯ್ಹಂ ಕಿಚ್ಚಂ, ಸತ್ಥಾರಂ ಪಹಿಣಥಾ"ತಿ।

ರಾಜಾ ಭಗವನ್ತಂ ಭೋಜೇತ್ವಾ - "ಭಗವಾ, ಸುಮನಸ್ಸ ಕಿಚ್ಚಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ಗಮನಂ ಪಚ್ಚಾಸೀಸತೀ"ತಿ ಆಹ। ಭಗವಾ ಸತಸಹಸ್ಸಭಿಕ್ಖುಪರಿವಾರೋ ಯೋಜನೇ ಯೋಜನೇ ವಿಹಾರೇಸು ವಸಮಾನೋ ಅಗಮಾಸಿ। ಕುಮಾರೋ "ಸತ್ಥಾ ಆಗತೋ"ತಿ ಸುತ್ವಾ ಯೋಜನಂ ಪಚ್ಚುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಮಾಲಾದೀಹಿ ಪೂಜಯಮಾನೋ ವಿಹಾರಂ ಪವೇಸೇತ್ವಾ -

"ಸತಸಹಸ್ಸೇನ ಮೇ ಕೀತಂ, ಸತಸಹಸ್ಸೇನ ಮಾಪಿತಂ।
ಸೋಭನಂ ನಾಮ ಉಯ್ಯಾನಂ, ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹ ಮಹಾಮುನೀ"ತಿ॥

ವಿಹಾರಂ ನಿಯ್ಯಾತೇಸಿ। ಸೋ ವಸ್ಸೂಪನಾಯಿಕದಿವಸೇ ದಾನಂ ದತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಪುತ್ತದಾರೇ ಚ ಅಮಚ್ಚೇ ಚ ಪಕ್ಕೋಸಾಪೇತ್ವಾ ಆಹ - "ಅಯಂ ಸತ್ಥಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸನ್ತಿಕಂ ದೂರತೋ ಆಗತೋ, ಬುದ್ಧಾ ಚ ನಾಮ ಧಮ್ಮಗರುನೋ ನ ಆಮಿಸಗರುಕಾ। ತಸ್ಮಾ ಅಹಂ ತೇಮಾಸಂ ದ್ವೇ ಸಾಟಕೇ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ದಸ ಸೀಲಾನಿ ಸಮಾದಿಯಿತ್ವಾ ಇಧೇವ ವಸಿಸ್ಸಾಮಿ, ತುಮ್ಹೇ ಖೀಣಾಸವಸತಸಹಸ್ಸಸ್ಸ ಇಮಿನಾವ ನೀಹಾರೇನ ತೇಮಾಸಂ ದಾನಂ ದದೇಯ್ಯಾಥಾ"ತಿ।

ಸೋ ಸುಮನತ್ಥೇರಸ್ಸ ವಸನಟ್ಠಾನಸಭಾಗೇಯೇವ ಠಾನೇ ವಸನ್ತೋ ಯಂ ಥೇರೋ ಭಗವತೋ ವತ್ತಂ ಕರೋತಿ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ದಿಸ್ವಾ "ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಏಕನ್ತವಲ್ಲಭೋ ಏಸ ಥೇರೋ, ಏತಸ್ಸೇವ ಮೇ ಠಾನನ್ತರಂ ಪತ್ಥೇತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಉಪಕಟ್ಠಾಯ ಪವಾರಣಾಯ ಗಾಮಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಸತ್ತಾಹಂ ಮಹಾದಾನಂ ದತ್ವಾ ಸತ್ತಮೇ ದಿವಸೇ ಭಿಕ್ಖುಸತಸಹಸ್ಸಸ್ಸ ಪಾದಮೂಲೇ ತಿಚೀವರಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ - "ಭನ್ತೇ, ಯದೇತಂ ಮಯಾ ಮಗ್ಗೇ ಯೋಜನನ್ತರಿಕಂ ಯೋಜನನ್ತರಿಕಂ ವಿಹಾರಂ ಕಾರಾಪನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪುಞ್ಞಂ ಕತಂ, ತಂ ನೇವ ಸಕ್ಕಸಮ್ಪತ್ತಿಂ, ನ ಮಾರಸಮ್ಪತ್ತಿಂ, ನ ಬ್ರಹ್ಮಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಪತ್ಥಯನ್ತೇನ, ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಪನ ಉಪಟ್ಠಾಕಭಾವಂ ಪತ್ಥಯನ್ತೇನ ಕತಂ। ತಸ್ಮಾ ಅಹಮ್ಪಿ, ಭಗವಾ, ಅನಾಗತೇ ಸುಮನತ್ಥೇರೋ ವಿಯ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಉಪಟ್ಠಾಕೋ ಭವೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಪಞ್ಚಪತಿಟ್ಠಿತೇನ ನಿಪತಿತ್ವಾ ವನ್ದಿ।

ಭಗವಾ - "ಮಹನ್ತಂ ಕುಲಪುತ್ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ, ಸಮಿಜ್ಝಿಸ್ಸತಿ ನು ಖೋ ನೋ"ತಿ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ - "ಅನಾಗತೇ ಇತೋ ಸತಸಹಸ್ಸಿಮೇ ಕಪ್ಪೇ ಗೋತಮೋ ನಾಮ ಬುದ್ಧೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸತಿ, ತಸ್ಸೇವ ಉಪಟ್ಠಾಕೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಞತ್ವಾ -

"ಇಚ್ಛಿತಂ ಪತ್ಥಿತಂ ತುಯ್ಹಂ, ಸಬ್ಬಮೇವ ಸಮಿಜ್ಝತು।
ಸಬ್ಬೇ ಪೂರೇನ್ತು ಸಙ್ಕಪ್ಪಾ, ಚನ್ದೋ ಪನ್ನರಸೋ ಯಥಾ"ತಿ॥

ಆಹ। ಕುಮಾರೋ ತಂ ಸುತ್ವಾ - "ಬುದ್ಧಾ ನಾಮ ಅದ್ವೇಜ್ಝಕಥಾ ಹೋನ್ತೀ"ತಿ ದುತಿಯದಿವಸೇಯೇವ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಿಟ್ಠಿತೋ ಪಿಟ್ಠಿತೋ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ವಿಯ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ತಸ್ಮಿಂ ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದೇ ವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸಂ ದಾನಂ ದತ್ವಾ ಸಗ್ಗೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ಕಸ್ಸಪಬುದ್ಧಕಾಲೇಪಿ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರತೋ ಥೇರಸ್ಸ ಪತ್ತಗ್ಗಹಣತ್ಥಂ ಉತ್ತರಿಸಾಟಕಂ ದತ್ವಾ ಪೂಜಮಕಾಸಿ। ಪುನ ಸಗ್ಗೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ತತೋ ಚುತೋ ಬಾರಾಣಸಿರಾಜಾ ಹುತ್ವಾ ಅಟ್ಠನ್ನಂ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಂ ಪಣ್ಣಸಾಲಾಯೋ ಕಾರೇತ್ವಾ ಮಣಿಆಧಾರಕೇ ಉಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಚತೂಹಿ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ದಸವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಅಕಾಸಿ। ಏತಾನಿ ಪಾಕಟಟ್ಠಾನಾನಿ।

ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಂ ಪನ ದಾನಂ ದದಮಾನೋವ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಬೋಧಿಸತ್ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ತುಸಿತಪುರೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ತತೋ ಚುತೋ ಅಮಿತೋದನಸಕ್ಕಸ್ಸ ಗೇಹೇ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಕತಾಭಿನಿಕ್ಖಮನೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪತ್ವಾ ಪಠಮಗಮನೇನ ಕಪಿಲವತ್ಥುಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ತತೋ ನಿಕ್ಖಮನ್ತೇ ಭಗವತಿ ಭಗವತೋ ಪರಿವಾರತ್ಥಂ ರಾಜಕುಮಾರೇಸು ಪಬ್ಬಜಿತೇಸು ಭದ್ದಿಯಾದೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ನಚಿರಸ್ಸೇವ ಆಯಸ್ಮತೋ ಪುಣ್ಣಸ್ಸ ಮನ್ತಾಣಿಪುತ್ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಸುತ್ವಾ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಹಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೮೩)। ಏವಮೇಸ ಆಯಸ್ಮಾ ಪುಬ್ಬೂಪನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪನ್ನೋ ತಸ್ಸಿಮಾಯ ಪುಬ್ಬೂಪನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಗಮ್ಭೀರೋಪಿ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ ಉತ್ತಾನಕೋ ವಿಯ ಉಪಟ್ಠಾಸಿ।

ತಿತ್ಥವಾಸಾದಿವಣ್ಣನಾ

ತಿತ್ಥವಾಸೋತಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಗರೂನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಉಗ್ಗಹಣಸವನಪರಿಪುಚ್ಛನಧಾರಣಾನಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಸೋ ಥೇರಸ್ಸ ಅತಿವಿಯ ಪರಿಸುದ್ಧೋ, ತೇನಾಪಿಸ್ಸಾಯಂ ಗಮ್ಭೀರೋಪಿ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ ಉತ್ತಾನಕೋ ವಿಯ ಉಪಟ್ಠಾಸಿ।

ಸೋತಾಪನ್ನಾನಞ್ಚ ನಾಮ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರೋ ಉತ್ತಾನಕೋವ ಹುತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಾತಿ, ಅಯಞ್ಚ ಆಯಸ್ಮಾ ಸೋತಾಪನ್ನೋ। ಬಹುಸ್ಸುತಾನಞ್ಚ ಚತುಹತ್ಥೇ ಓವರಕೇ ಪದೀಪೇ ಜಲಮಾನೇ ಮಞ್ಚಪೀಠಂ ವಿಯ ನಾಮರೂಪಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಪಾಕಟೋ ಹೋತಿ, ಅಯಞ್ಚ ಆಯಸ್ಮಾ ಬಹುಸ್ಸುತಾನಂ ಅಗ್ಗೋ ಹೋತಿ, ಬಾಹುಸಚ್ಚಾನುಭಾವೇನಪಿಸ್ಸ ಗಮ್ಭೀರೋಪಿ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರೋ ಉತ್ತಾನಕೋ ವಿಯ ಉಪಟ್ಠಾಸಿ।

ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಗಮ್ಭೀರತಾ

ತತ್ಥ ಅತ್ಥಗಮ್ಭೀರತಾಯ, ಧಮ್ಮಗಮ್ಭೀರತಾಯ, ದೇಸನಾಗಮ್ಭೀರತಾಯ, ಪಟಿವೇಧಗಮ್ಭೀರತಾಯಾತಿ ಚತೂಹಿ ಆಕಾರೇಹಿ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ ಗಮ್ಭೀರೋ ನಾಮ।

ತತ್ಥ ಜರಾಮರಣಸ್ಸ ಜಾತಿಪಚ್ಚಯಸಮ್ಭೂತಸಮುದಾಗತಟ್ಠೋ ಗಮ್ಭೀರೋ…ಪೇ॰… ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಸಮ್ಭೂತಸಮುದಾಗತಟ್ಠೋ ಗಮ್ಭೀರೋತಿ ಅಯಂ **ಅತ್ಥಗಮ್ಭೀರತಾ**।

ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಪಚ್ಚಯಟ್ಠೋ ಗಮ್ಭೀರೋ…ಪೇ॰… ಜಾತಿಯಾ ಜರಾಮರಣಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಟ್ಠೋ ಗಮ್ಭೀರೋತಿ ಅಯಂ **ಧಮ್ಮಗಮ್ಭೀರತಾ**।

ಕತ್ಥಚಿ ಸುತ್ತೇ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ ಅನುಲೋಮತೋ ದೇಸಿಯತಿ, ಕತ್ಥಚಿ ಪಟಿಲೋಮತೋ, ಕತ್ಥಚಿ ಅನುಲೋಮಪಟಿಲೋಮತೋ, ಕತ್ಥಚಿ ಮಜ್ಝತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅನುಲೋಮತೋ ವಾ ಪಟಿಲೋಮತೋ ವಾ ಅನುಲೋಮಪಟಿಲೋಮತೋ ವಾ, ಕತ್ಥಚಿ ತಿಸನ್ಧಿ ಚತುಸಙ್ಖೇಪೋ, ಕತ್ಥಚಿ ದ್ವಿಸನ್ಧಿ ತಿಸಙ್ಖೇಪೋ, ಕತ್ಥಚಿ ಏಕಸನ್ಧಿ ದ್ವಿಸಙ್ಖೇಪೋತಿ ಅಯಂ **ದೇಸನಾಗಮ್ಭೀರತಾ**।

ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಪನ ಅಞ್ಞಾಣಅದಸ್ಸನಸಚ್ಚಾಪಟಿವೇಧಟ್ಠೋ ಗಮ್ಭೀರೋ, ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಅಭಿಸಙ್ಖರಣಾಯೂಹನಸರಾಗವಿರಾಗಟ್ಠೋ, ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಸುಞ್ಞತಅಬ್ಯಾಪಾರಅಸಙ್ಕನ್ತಿಪಟಿಸನ್ಧಿಪಾತುಭಾವಟ್ಠೋ, ನಾಮರೂಪಸ್ಸ ಏಕುಪ್ಪಾದವಿನಿಬ್ಭೋಗಾವಿನಿಬ್ಭೋಗನಮನರುಪ್ಪನಟ್ಠೋ, ಸಳಾಯತನಸ್ಸ ಅಧಿಪತಿಲೋಕದ್ವಾರಕ್ಖೇತ್ತವಿಸಯಿಭಾವಟ್ಠೋ , ಫಸ್ಸಸ್ಸ ಫುಸನಸಙ್ಘಟ್ಟನಸಙ್ಗತಿಸನ್ನಿಪಾತಟ್ಠೋ, ವೇದನಾಯ ಆರಮ್ಮಣರಸಾನುಭವನಸುಖದುಕ್ಖಮಜ್ಝತ್ತಭಾವನಿಜ್ಜೀವವೇದಯಿತಟ್ಠೋ, ತಣ್ಹಾಯ ಅಭಿನನ್ದಿತಅಜ್ಝೋಸಾನಸರಿತಾಲತಾತಣ್ಹಾನದೀತಣ್ಹಾಸಮುದ್ದದುಪ್ಪೂರಣಟ್ಠೋ, ಉಪಾದಾನಸ್ಸ ಆದಾನಗ್ಗಹಣಾಭಿನಿವೇಸಪರಾಮಾಸದುರತಿಕ್ಕಮಟ್ಠೋ, ಭವಸ್ಸ ಆಯೂಹನಾಭಿಸಙ್ಖರಣಯೋನಿಗತಿಠಿತಿನಿವಾಸೇಸು ಖಿಪನಟ್ಠೋ, ಜಾತಿಯಾ ಜಾತಿಸಞ್ಜಾತಿಓಕ್ಕನ್ತಿನಿಬ್ಬತ್ತಿಪಾತುಭಾವಟ್ಠೋ, ಜರಾಮರಣಸ್ಸ ಖಯವಯಭೇದವಿಪರಿಣಾಮಟ್ಠೋ ಗಮ್ಭೀರೋತಿ। ಏವಂ ಯೋ ಅವಿಜ್ಜಾದೀನಂ ಸಭಾವೋ, ಯೇನ ಪಟಿವೇಧೇನ ಅವಿಜ್ಜಾದಯೋ ಸರಸಲಕ್ಖಣತೋ ಪಟಿವಿದ್ಧಾ ಹೋನ್ತಿ; ಸೋ ಗಮ್ಭೀರೋತಿ ಅಯಂ **ಪಟಿವೇಧಗಮ್ಭೀರತಾ**ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸಾ ಸಬ್ಬಾಪಿ ಥೇರಸ್ಸ ಉತ್ತಾನಕಾ ವಿಯ ಉಪಟ್ಠಾಸಿ। ತೇನ ಭಗವಾ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಆನನ್ದಂ ಉಸ್ಸಾದೇನ್ತೋ - "ಮಾ ಹೇವ"ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ಅಯಞ್ಹೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ - ಆನನ್ದ, ತ್ವಂ ಮಹಾಪಞ್ಞೋ ವಿಸದಞಾಣೋ, ತೇನ ತೇ ಗಮ್ಭೀರೋಪಿ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ ಉತ್ತಾನಕೋ ವಿಯ ಖಾಯತಿ, ತಸ್ಮಾ - "ಮಯ್ಹಮೇವ ನು ಖೋ ಏಸ ಉತ್ತಾನಕೋ ಹುತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಾತಿ, ಉದಾಹು ಅಞ್ಞೇಸಮ್ಪೀ"ತಿ ಮಾ ಏವಂ ಅವಚಾತಿ।

ಅಪಸಾದನಾವಣ್ಣನಾ

ಯಂ ಪನ ವುತ್ತಂ - "ಅಪಸಾದೇನ್ತೋ"ತಿ, ತತ್ಥ ಅಯಂ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ - ಆನನ್ದ, "ಅಥ ಚ ಪನ ಮೇ ಉತ್ತಾನಕುತ್ತಾನಕೋ ವಿಯ ಖಾಯತೀ"ತಿ ಮಾ ಹೇವಂ ಅವಚ। ಯದಿ ಹಿ ತೇ ಏಸ ಉತ್ತಾನಕುತ್ತಾನಕೋ ವಿಯ ಖಾಯತಿ, ಕಸ್ಮಾ ತ್ವಂ ಅತ್ತನೋ

ಧಮ್ಮತಾಯ ಸೋತಾಪನ್ನೋ ನಾಹೋಸಿ, ಮಯಾ ದಿನ್ನನಯೇವ ಠತ್ವಾ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಸಿ। ಆನನ್ದ, ಇದಂ ನಿಬ್ಬಾನಮೇವ ಗಮ್ಭೀರಂ, ಪಚ್ಚಯಾಕಾರೋ ಪನ ತವ ಉತ್ತಾನಕೋ ಜಾತೋ, ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಓಳಾರಿಕಂ ಕಾಮರಾಗಸಂಯೋಜನಂ ಪಟಿಘಸಂಯೋಜನಂ, ಓಳಾರಿಕಂ ಕಾಮರಾಗಾನುಸಯಂ ಪಟಿಘಾನುಸಯನ್ತಿ ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಕಿಲೇಸೇ ಸಮುಗ್ಘಾಟೇತ್ವಾ ಸಕದಾಗಾಮಿಫಲಂ ನ ಸಚ್ಛಿಕರೋಸಿ? ತೇಯೇವ ಅಣುಸಹಗತೇ ಚತ್ತಾರೋ ಕಿಲೇಸೇ ಸಮುಗ್ಘಾಟೇತ್ವಾ ಅನಾಗಾಮಿಫಲಂ ನ ಸಚ್ಛಿಕರೋಸಿ? ರೂಪರಾಗಾದೀನಿ ಪಞ್ಚ ಸಂಯೋಜನಾನಿ, ಭವರಾಗಾನುಸಯಂ, ಮಾನಾನುಸಯಂ, ಅವಿಜ್ಜಾನುಸಯನ್ತಿ ಇಮೇ ಅಟ್ಠ ಕಿಲೇಸೇ ಸಮುಗ್ಘಾಟೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ನ ಸಚ್ಛಿಕರೋಸಿ?

ಕಸ್ಮಾ ಚ ಸತಸಹಸ್ಸಕಪ್ಪಾಧಿಕಂ ಏಕಂ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಂ ಪೂರಿತಪಾರಮಿನೋ ಸಾರಿಪುತ್ತಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಾ ವಿಯ ಸಾವಕಪಾರಮಿಞಾಣಂ ನಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝಸಿ? ಸತಸಹಸ್ಸಕಪ್ಪಾಧಿಕಾನಿ ದ್ವೇ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಪೂರಿತಪಾರಮಿನೋ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ ವಿಯ ಚ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಞಾಣಂ ನಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝಸಿ? ಯದಿ ವಾ ತೇ ಸಬ್ಬಥಾವ ಏಸ ಉತ್ತಾನಕೋ ಹುತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಾತಿ, ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಸತಸಹಸ್ಸಕಪ್ಪಾಧಿಕಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅಟ್ಠ ಸೋಳಸ ವಾ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಪೂರಿತಪಾರಮಿನೋ ಬುದ್ಧಾ ವಿಯ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ ನ ಸಚ್ಛಿಕರೋಸಿ? ಕಿಂ ಅನತ್ಥಿಕೋಸಿ ಏತೇಹಿ ವಿಸೇಸಾಧಿಗಮೇಹಿ, ಪಸ್ಸ ಯಾವಞ್ಚ ತೇ ಅಪರದ್ಧಂ, ತ್ವಂ ನಾಮ ಸಾವಕೋ ಪದೇಸಞಾಣೇ ಠಿತೋ ಅತಿಗಮ್ಭೀರಂ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರಂ - "ಉತ್ತಾನಕೋ ಮೇ ಉಪಟ್ಠಾತೀ"ತಿ ವದಸಿ, ತಸ್ಸ ತೇ ಇದಂ ವಚನಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಕಥಾಯ ಪಚ್ಚನೀಕಂ ಹೋತಿ, ನ ತಾದಿಸೇನ ನಾಮ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಬುದ್ಧಾನಂ ಕಥಾಯ ಪಚ್ಚನೀಕಂ ಕಥೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಯುತ್ತಮೇತಂ।

ನನು ಮಯ್ಹಂ, ಆನನ್ದ, ಇದಂ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತುಂ ವಾಯಮನ್ತಸ್ಸೇವ ಸತಸಹಸ್ಸಕಪ್ಪಾಧಿಕಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಾನಿ? ಪಚ್ಚಯಾಕಾರಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝನತ್ಥಾಯ ಚ ಪನ ಮೇ ಅದಿನ್ನಂ ದಾನಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಅಪೂರಿತಪಾರಮೀ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಪಚ್ಚಯಾಕಾರಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಪನ ಮೇ ನಿರುಸ್ಸಾಹಂ ವಿಯ ಮಾರಬಲಂ ವಿಧಮನ್ತಸ್ಸ ಅಯಂ ಮಹಾಪಥವೀ ದ್ವಙ್ಗುಲಮತ್ತಮ್ಪಿ ನ ಕಮ್ಪಿ ತಥಾ ಪಠಮಯಾಮೇ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ, ಮಜ್ಝಿಮಯಾಮೇ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಂ ಸಮ್ಪಾದೇನ್ತಸ್ಸ। ಪಚ್ಛಿಮಯಾಮೇ ಪನ ಮೇ ಬಲವಪಚ್ಚೂಸಸಮಯೇ - "ಅವಿಜ್ಜಾ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ನವಹಿ ಆಕಾರೇಹಿ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತೀ"ತಿ ದಿಟ್ಠಮತ್ತೇವ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತು ಅಯದಣ್ಡಕೇನ ಆಕೋಟಿತಕಂಸತಾಲಂ ವಿಯ ವಿರವಸತಂ ವಿರವಸಹಸ್ಸಂ ಮುಞ್ಚಮಾನಾ ವಾತಾಹತೇ ಪದುಮಿನಿಪಣ್ಣೇ ಉದಕಬಿನ್ದು ವಿಯ ಕಮ್ಪಿತ್ಥ। ಏವಂ ಗಮ್ಭೀರೋ ಚಾಯಂ, ಆನನ್ದ, ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ, ಗಮ್ಭೀರಾವಭಾಸೋ ಚ। ಏತಸ್ಸ ಆನನ್ದ, ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅನನುಬೋಧಾ…ಪೇ॰… ನಾತಿವತ್ತತೀತಿ।

ಏತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸಾತಿ ಏತಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಧಮ್ಮಸ್ಸ। **ಅನನುಬೋಧಾತಿ** ಞಾತಪರಿಞ್ಞಾವಸೇನ ಅನನುಬುಜ್ಝನಾ। **ಅಪ್ಪಟಿವೇಧಾತಿ** ತೀರಣಪ್ಪಹಾನಪರಿಞ್ಞಾವಸೇನ ಅಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝನಾ। **ತನ್ತಾಕುಲಕಜಾತಾತಿ** ತನ್ತಂ ವಿಯ ಆಕುಲಕಜಾತಾ। ಯಥಾ ನಾಮ ದುನ್ನಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಮೂಸಿಕಚ್ಛಿನ್ನಂ ಪೇಸಕಾರಾನಂ ತನ್ತಂ ತಹಿಂ ತಹಿಂ ಆಕುಲಂ ಹೋತಿ, ಇದಂ ಅಗ್ಗಂ ಇದಂ ಮೂಲನ್ತಿ ಅಗ್ಗೇನ ವಾ ಅಗ್ಗಂ ಮೂಲೇನ ವಾ ಮೂಲಂ ಸಮಾನೇತುಂ ದುಕ್ಕರಂ ಹೋತಿ; ಏವಮೇವ ಸತ್ತಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರೇ ಖಲಿತಾ ಆಕುಲಾ ಬ್ಯಾಕುಲಾ ಹೋನ್ತಿ, ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ ತಂಪಚ್ಚಯಾಕಾರಂ ಉಜುಂ ಕಾತುಂ। ತತ್ಥ ತನ್ತಂ ಪಚ್ಚತ್ತಪುರಿಸಕಾರೇ ಠತ್ವಾ ಸಕ್ಕಾಪಿ ಭವೇಯ್ಯ ಉಜುಂ ಕಾತುಂ, ಠಪೇತ್ವಾ ಪನ ದ್ವೇ ಬೋಧಿಸತ್ತೇ ಅಞ್ಞೇ ಸತ್ತಾ ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮತಾಯ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರಂ ಉಜುಂ ಕಾತುಂ ಸಮತ್ಥಾ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಯಥಾ ಪನ ಆಕುಲಂ ತನ್ತಂ ಕಞ್ಜಿಯಂ ದತ್ವಾ ಕೋಚ್ಛೇನ ಪಹತಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಗುಳಕಜಾತಂ ಹೋತಿ ಗಣ್ಠಿಬದ್ಧಂ, ಏವಮಿಮೇ ಸತ್ತಾ ಪಚ್ಚಯೇಸು ಪಕ್ಖಲಿತ್ವಾ ಪಚ್ಚಯೇ ಉಜುಂ ಕಾತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ ದ್ವಾಸಟ್ಠಿದಿಟ್ಠಿಗತವಸೇನ ಆಕುಲಕಜಾತಾ ಹೋನ್ತಿ, ಗಣ್ಠಿಬದ್ಧಾ। ಯೇ ಹಿ ಕೇಚಿ ದಿಟ್ಠಿಗತನಿಸ್ಸಿತಾ, ಸಬ್ಬೇ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರಂ ಉಜುಂ ಕಾತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾಯೇವ।

ಕುಲಾಗಣ್ಠಿಕಜಾತಾತಿ ಕುಲಾಗಣ್ಠಿಕಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪೇಸಕಾರಕಞ್ಜಿಯಸುತ್ತಂ। ಕುಲಾ ನಾಮ ಸಕುಣಿಕಾ, ತಸ್ಸಾ ಕುಲಾವಕೋತಿಪಿ ಏಕೇ। ಯಥಾ ಹಿ ತದುಭಯಮ್ಪಿ ಆಕುಲಂ ಅಗ್ಗೇನ ವಾ ಅಗ್ಗಂ ಮೂಲೇನ ವಾ ಮೂಲಂ ಸಮಾನೇತುಂ ದುಕ್ಕರನ್ತಿ

ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ।

ಮುಞ್ಜಪಬ್ಬಜಭೂತಾತಿ ಮುಞ್ಜತಿಣಂ ವಿಯ ಪಬ್ಬಜತಿಣಂ ವಿಯ ಚ ಭೂತಾ। ಯಥಾ ತಾನಿ ತಿಣಾನಿ ಕೋಟ್ಟೇತ್ವಾ ಕತರಜ್ಜು ಜಿಣ್ಣಕಾಲೇ ಕತ್ಥಚಿ ಪತಿತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ತೇಸಂ ತಿಣಾನಂ ಇದಂ ಅಗ್ಗಂ, ಇದಂ ಮೂಲನ್ತಿ ಅಗ್ಗೇನ ವಾ ಅಗ್ಗಂ ಮೂಲೇನ ವಾ ಮೂಲಂ ಸಮಾನೇತುಂ ದುಕ್ಕರನ್ತಿ। ತಮ್ಪಿ ಪಚ್ಚತ್ತಪುರಿಸಕಾರೇ ಠತ್ವಾ ಸಕ್ಕಾ ಭವೇಯ್ಯ ಉಜುಂ ಕಾತುಂ, ಠಪೇತ್ವಾ ಪನ ದ್ವೇ ಬೋಧಿಸತ್ತೇ ಅಞ್ಞೇ ಸತ್ತಾ ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮತಾಯ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರಂ ಉಜುಂ ಕಾತುಂ ಸಮತ್ಥಾ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಏವಮಯಂ ಪಜಾ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರೇ ಉಜುಂ ಕಾತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೀ ದಿಟ್ಠಿಗತವಸೇನ ಗಣ್ಠಿಕಜಾತಾ ಹುತ್ವಾ ಅಪಾಯಂ ದುಗ್ಗತಿಂ ವಿನಿಪಾತಂ ಸಂಸಾರಂ ನಾತಿವತ್ತತಿ।

ತತ್ಥ **ಅಪಾಯೋ**ತಿ ನಿರಯತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಪೇತ್ತಿವಿಸಯಅಸುರಕಾಯಾ। ಸಬ್ಬೇಪಿ ಹಿ ತೇ ವಡ್ಢಿಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಅಯಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ - "ಅಪಾಯೋ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ತಥಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಗತಿಭಾವತೋ **ದುಗ್ಗತಿ**। ಸುಖಸಮುಸ್ಸಯತೋ ವಿನಿಪತಿತತ್ತಾ **ವಿನಿಪಾತೋ**। ಇತರೋ ಪನ -

> "ಖನ್ಧಾನಞ್ಚ ಪಟಿಪಾಟಿ, ಧಾತುಆಯತನಾನ ಚ।
> ಅಬ್ಬೋಚ್ಛಿನ್ನಂ ವತ್ತಮಾನಾ, **ಸಂಸಾರೋ**ತಿ ಪವುಚ್ಚತೀ"ತಿ॥

ತಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ನಾತಿವತ್ತತಿ ನಾತಿಕ್ಕಮತಿ। ಅಥ ಖೋ ಚುತಿತೋ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ, ಪಟಿಸನ್ಧಿತೋ ಚುತಿನ್ತಿ ಏವಂ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಚುತಿಪಟಿಸನ್ಧಿಯೋ ಗಣ್ಹನ್ತಾ ತೀಸು ಭವೇಸು ಚತೂಸು ಯೋನೀಸು ಪಞ್ಚಸು ಗತೀಸು ಸತ್ತಸು ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತೀಸು ನವಸು ಸತ್ತಾವಾಸೇಸು ಮಹಾಸಮುದ್ದೇ ವಾತುಕ್ಖಿತ್ತನಾವಾ ವಿಯ ಯನ್ತೇಸು ಯುತ್ತಗೋಣೋ ವಿಯ ಚ ಪರಿಬ್ಭಮತಿಯೇವ । ಇತಿ ಸಬ್ಬಂ ಪೇತಂ ಭಗವಾ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಆನನ್ದಂ ಅಪಸಾದೇನ್ತೋ ಆಹಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದವಣ್ಣನಾ

೯೭. ಇದಾನಿ ಯಸ್ಮಾ ಇದಂ ಸುತ್ತಂ - "ಗಮ್ಭೀರೋ ಚಾಯಂ, ಆನನ್ದ, ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ"ತಿ ಚ "ತನ್ತಾಕುಲಕಜಾತಾ"ತಿ ಚ ದ್ವೀಹಿಯೇವ ಪದೇಹಿ ಆಬದ್ಧಂ, ತಸ್ಮಾ - "ಗಮ್ಭೀರೋ ಚಾಯಂ, ಆನನ್ದ, ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ"ತಿ ಇಮಿನಾ ತಾವ ಅನುಸನ್ಧಿನಾ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರಸ್ಸ ಗಮ್ಭೀರಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಂ ದೇಸನಂ ಆರಭನ್ತೋ **ಅತ್ಥಿ ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಜರಾಮರಣ**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ರಾಯಮತ್ಥೋ - ಇಮಸ್ಸ ಜರಾಮರಣಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೋ ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, ತಸ್ಮಾ ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಅತ್ಥಿ ಜರಾಮರಣಂ, ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ ಜರಾಮರಣಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೋ, ಯಮ್ಹಾ ಪಚ್ಚಯಾ ಜರಾಮರಣಂ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ ಏವಂ ಪುಟ್ಠೇನ ಸತಾ, ಆನನ್ದ, ಪಣ್ಡಿತೇನ ಪುಗ್ಗಲೇನ ಯಥಾ - "ತಂ ಜೀವಂ ತಂ ಸರೀರ"ನ್ತಿ ವುತ್ತೇ ಠಪನೀಯತ್ತಾ ಪಞ್ಹಸ್ಸ ತುಣ್ಹೀ ಭವಿತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ, "ಅಬ್ಯಾಕತಮೇತಂ ತಥಾಗತೇನಾ"ತಿ ವಾ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಅಪ್ಪಟಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾ, ಯಥಾ - "ಚಕ್ಖು ಸಸ್ಸತಂ ಅಸಸ್ಸತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತೇ ಅಸಸ್ಸತನ್ತಿ ಏಕಂಸೇನೇವ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಏಕಂಸೇನೇವ ಅತ್ಥೀತಿಸ್ಸ ವಚನೀಯಂ। ಪುನ ಕಿಂ ಪಚ್ಚಯಾ ಜರಾಮರಣಂ, ಕೋ ನಾಮ ಸೋ ಪಚ್ಚಯೋ, ಯತೋ ಜರಾಮರಣಂ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತೇ **ಜಾತಿಪಚ್ಚಯಾ ಜರಾಮರಣ**ನ್ತಿ ಇಚ್ಚಸ್ಸ ವಚನೀಯಂ, ಏವಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬಪದೇಸು।

ನಾಮರೂಪಪಚ್ಚಯಾ ಫಸ್ಸೋತಿ ಇದಂ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ಸಳಾಯತನಪಚ್ಚಯಾತಿ ವುತ್ತೇ ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸಾದೀನಂ ಛನ್ನಂ ವಿಪಾಕಸಮ್ಫಸ್ಸಾನಂಯೇವ ಗಹಣಂ ಹೋತಿ, ಇಧ ಚ "ಸಳಾಯತನಪಚ್ಚಯಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಪದೇನ ಗಹಿತಮ್ಪಿ ಅಗಹಿತಮ್ಪಿ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನವಿಸೇಸಂ ಫಸ್ಸಸ್ಸ ಚ ಸಳಾಯತನತೋ ಅತಿರಿತ್ತಂ ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ವಿಸೇಸಪಚ್ಚಯಂ ದಸ್ಸೇತುಕಾಮೋ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಇಮಿನಾ ಪನ ವಾರೇನ ಭಗವತಾ ಕಿಂ ಕಥಿತನ್ತಿ? ಪಚ್ಚಯಾನಂ ನಿದಾನಂ ಕಥಿತಂ। ಇದಞ್ಹಿ ಸುತ್ತಂ ಪಚ್ಚಯೇ ನಿಜ್ಜಟೇ ನಿಗ್ಗುಮ್ಬೇ ಕತ್ವಾ ಕಥಿತತ್ತಾ **ಮಹಾನಿದಾನ**ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

೯೮. ಇದಾನಿ ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಪಚ್ಚಯಾನಂ ತಥಂ ಅವಿತಥಂ ಅನಞ್ಞಥಂ ಪಚ್ಚಯಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಜಾತಿಪಚ್ಚಯಾ ಜರಾಮರಣನ್ತಿ ಇತಿ ಖೋ ಪನೇತಂ ವುತ್ತನ್ತಿ**ಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಪರಿಯಾಯೇನಾ**ತಿ ಕಾರಣೇನ। **ಸಬ್ಬೇನಸಬ್ಬಂ ಸಬ್ಬಥಾಸಬ್ಬ**ನ್ತಿ ನಿಪಾತದ್ವಯಮೇತಂ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - "ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ಸಬ್ಬಾ ಸಬ್ಬೇನ ಸಭಾವೇನ ಸಬ್ಬಾ ಜಾತಿ ನಾಮ ಯದಿ ನ ಭವೇಯ್ಯಾ"ತಿ। ಭವಾದೀಸುಪಿ ಇಮಿನಾವ ನಯೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಕಸ್ಸಚೀ**ತಿ ಅನಿಯಮವಚನಮೇತಂ, ದೇವಾದೀಸು ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ। **ಕಿಮ್ಹಿಚೀ**ತಿ ಇದಮ್ಪಿ ಅನಿಯಮವಚನಮೇವ, ಕಾಮಭವಾದೀಸು ನವಸು ಭವೇಸು ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ। **ಸೇಯ್ಯಥಿದ**ನ್ತಿ ಅನಿಯಮಿತನಿಕ್ಖಿತ್ತಅತ್ಥವಿಭಜನತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ, ತಸ್ಸತ್ಥೋ - "ಯಂ ವುತ್ತಂ 'ಕಸ್ಸಚಿ ಕಿಮ್ಹಿಚೀ'ತಿ, ತಸ್ಸ ತೇ ಅತ್ಥಂ ವಿಭಜಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ಅಥ ನಂ ವಿಭಜನ್ತೋ - "ದೇವಾನಂ ವಾ ದೇವತ್ತಾಯಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ದೇವಾನಂ ವಾ ದೇವತ್ತಾಯಾ**ತಿ ಯಾ ಅಯಂ ದೇವಾನಂ ದೇವಭಾವಾಯ ಖನ್ಧಜಾತಿ, ಯಾಯ ಖನ್ಧಜಾತಿಯಾ ದೇವಾ "ದೇವಾ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಸಚೇ ಹಿ ಜಾತಿ ಸಬ್ಬೇನ ಸಬ್ಬಂ ನಾಭವಿಸ್ಸಾತಿ ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಸಬ್ಬಪದೇಸು ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏತ್ಥ ಚ **ದೇವಾ**ತಿ ಉಪಪತ್ತಿದೇವಾ। **ಗನ್ಧಬ್ಬಾ**ತಿ ಮೂಲಖನ್ಧಾದೀಸು ಅಧಿವತ್ಥದೇವತಾವ। **ಯಕ್ಖಾ**ತಿ ಅಮನುಸ್ಸಾ। **ಭೂತಾ**ತಿ ಯೇ ಕೇಚಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಸತ್ತಾ। **ಪಕ್ಖಿನೋ**ತಿ ಯೇ ಕೇಚಿ ಅಟ್ಠಿಪಕ್ಖಾ ವಾ ಚಮ್ಮಪಕ್ಖಾ ವಾ ಲೋಮಪಕ್ಖಾ ವಾ। **ಸರೀಸಪಾ**ತಿ ಯೇ ಕೇಚಿ ಭೂಮಿಯಂ ಸರನ್ತಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। **ತೇಸಂ ತೇಸ**ನ್ತಿ ತೇಸಂ ತೇಸಂ ದೇವಗನ್ಧಬ್ಬಾದೀನಂ। **ತದತ್ಥಾಯಾ**ತಿ ದೇವಗನ್ಧಬ್ಬಾದಿಭಾವಾಯ। **ಜಾತಿನಿರೋಧಾ**ತಿ ಜಾತಿವಿಗಮಾ, ಜಾತಿಅಭಾವಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಹೇತೂತಿಆದೀನಿ ಸಬ್ಬಾನಿಪಿ ಕಾರಣವೇವಚನಾನಿ ಏವ। ಕಾರಣಞ್ಹಿ ಯಸ್ಮಾ ಅತ್ತನೋ ಫಲತ್ಥಾಯ ಹಿನೋತಿ ಪವತ್ತತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಹೇತೂ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಸ್ಮಾ ತಂ ಫಲಂ ನಿದೇತಿ - "ಹನ್ದ, ನಂ ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿ ಅಪ್ಪೇತಿ ವಿಯ ತಸ್ಮಾ **ನಿದಾನಂ**। ಯಸ್ಮಾ ಫಲಂ ತತೋ ಸಮುದೇತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಞ್ಚ ಪಟಿಚ್ಚ ಏತಿ ಪವತ್ತತಿ, ತಸ್ಮಾ **ಸಮುದಯೋ**ತಿ ಚ **ಪಚ್ಚಯೋ**ತಿ ಚ ವುಚ್ಚತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ। ಅಪಿ ಚ **ಯದಿದಂ ಜಾತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಯದಿದ**ನ್ತಿ ನಿಪಾತೋ। ತಸ್ಸ ಸಬ್ಬಪದೇಸು ಲಿಙ್ಗಾನುರೂಪತೋ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಇಧ ಪನ - "ಯಾ ಏಸಾ ಜಾತೀ"ತಿ ಅಯಮಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ। ಜರಾಮರಣಸ್ಸ ಹಿ ಜಾತಿ ಉಪನಿಸ್ಸಯಕೋಟಿಯಾ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ।

೯೯. ಭವಪದೇ - "ಕಿಮ್ಹಿಚೀ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಓಕಾಸಪರಿಗ್ಗಹೋ ಕತೋ। ತತ್ಥ ಹೇಟ್ಠಾ ಅವೀಚಿಪರಿಯನ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಉಪರಿ ಪರನಿಮ್ಮಿತವಸವತ್ತಿದೇವೇ ಅನ್ತೋಕರಿತ್ವಾ **ಕಾಮಭವೋ** ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅಯಂ ನಯೋ ಉಪಪತ್ತಿಭವೇ। ಇಧ ಪನ ಕಮ್ಮಭವೇ ಯುಜ್ಜತಿ। ಸೋ ಹಿ ಜಾತಿಯಾ ಉಪನಿಸ್ಸಯಕೋಟಿಯಾವ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। ಉಪಾದಾನಪದಾದೀಸುಪಿ - "ಕಿಮ್ಹಿಚೀ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಓಕಾಸಪರಿಗ್ಗಹೋವ ಕತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೧೦೦. **ಉಪಾದಾನಪಚ್ಚಯಾ ಭವೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಕಾಮುಪಾದಾನಂ ತಿಣ್ಣಮ್ಪಿ ಕಮ್ಮಭವಾನಂ ತಿಣ್ಣಞ್ಚ ಉಪಪತ್ತಿಭವಾನಂ ಪಚ್ಚಯೋ, ತಥಾ ಸೇಸಾನಿಪೀತಿ ಉಪಾದಾನಪಚ್ಚಯಾ ಚತುವೀಸತಿಭವಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯೇನೇತ್ಥ ದ್ವಾದಸ ಕಮ್ಮಭವಾ ಲಬ್ಭನ್ತಿ। ತೇಸಂ ಉಪಾದಾನಾನಿ ಸಹಜಾತಕೋಟಿಯಾಪಿ ಉಪನಿಸ್ಸಯಕೋಟಿಯಾಪಿ ಪಚ್ಚಯೋ।

೧೦೧. **ರೂಪತಣ್ಹಾ**ತಿ ರೂಪಾರಮ್ಮಣೇ ತಣ್ಹಾ। ಏಸ ನಯೋ ಸದ್ದತಣ್ಹಾದೀಸು। ಸಾ ಪನೇಸಾ ತಣ್ಹಾ ಉಪಾದಾನಸ್ಸ ಸಹಜಾತಕೋಟಿಯಾಪಿ ಉಪನಿಸ್ಸಯಕೋಟಿಯಾಪಿ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ।

೧೦೨. **ಏಸ ಪಚ್ಚಯೋ ತಣ್ಹಾಯ, ಯದಿದಂ ವೇದನಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ವಿಪಾಕವೇದನಾ ತಣ್ಹಾಯ ಉಪನಿಸ್ಸಯಕೋಟಿಯಾ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ, ಅಞ್ಞಾ ಅಞ್ಞಥಾಪೀತಿ।

೧೦೩. ಏತ್ತಾವತಾ ಪನ ಭಗವಾ ವಟ್ಟಮೂಲಭೂತಂ ಪುರಿಮತಣ್ಹಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ದೇಸನಂ, ಪಿಟ್ಠಿಯಂ ಪಹರಿತ್ವಾ ಕೇಸೇಸು ವಾ ಗಹೇತ್ವಾ ವಿರವನ್ತಂ ವಿರವನ್ತಂ ಮಗ್ಗತೋ ಓಕ್ಕಮೇನ್ತೋ ವಿಯ ನವಹಿ ಪದೇಹಿ ಸಮುದಾಚಾರತಣ್ಹಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ - "ಇತಿ ಖೋ ಪನೇತಂ, ಆನನ್ದ, ವೇದನಂ ಪಟಿಚ್ಚ ತಣ್ಹಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ತಣ್ಹಾ**ತಿ ದ್ವೇ ತಣ್ಹಾ ಏಸನತಣ್ಹಾ ಚ, ಏಸಿತತಣ್ಹಾ ಚ।

ಯಾಯ ತಣ್ಹಾಯ ಅಜಪಥಸಙ್ಕುಪಥಾದೀನಿ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಭೋಗೇ ಏಸತಿ ಗವೇಸತಿ, ಅಯಂ **ಏಸನತಣ್ಹಾ** ನಾಮ। ಯಾ ತೇಸು ಏಸಿತೇಸು ಗವೇಸಿತೇಸು ಪಟಿಲದ್ಧೇಸು ತಣ್ಹಾ, ಅಯಂ **ಏಸಿತತಣ್ಹಾ** ನಾಮ। ತದುಭಯಮ್ಪಿ ಸಮುದಾಚಾರತಣ್ಹಾಯ ಏವ ಅಧಿವಚನಂ। ತಸ್ಮಾ ದುವಿಧಾಪೇಸಾ ವೇದನಂ ಪಟಿಚ್ಚ ತಣ್ಹಾ ನಾಮ। **ಪರಿಯೇಸನಾ** ನಾಮ ರೂಪಾದಿಆರಮ್ಮಣಪರಿಯೇಸನಾ, ಸಾ ಹಿ ತಣ್ಹಾಯ ಸತಿ ಹೋತಿ। **ಲಾಭೋ**ತಿ ರೂಪಾದಿಆರಮ್ಮಣಪಟಿಲಾಭೋ, ಸೋ ಹಿ ಪರಿಯೇಸನಾಯ ಸತಿ ಹೋತಿ। **ವಿನಿಚ್ಛಯೋ** ಪನ ಞಾಣತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿವಿತಕ್ಕವಸೇನ ಚತುಬ್ಬಿಧೋ। ತತ್ಥ - "ಸುಖವಿನಿಚ್ಛಯಂ ಜಞ್ಞಾ, ಸುಖವಿನಿಚ್ಛಯಂ ಞತ್ವಾ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಸುಖಮನುಯುಞ್ಜೇಯ್ಯಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೩೨೩) ಅಯಂ **ಞಾಣವಿನಿಚ್ಛಯೋ।** "ವಿನಿಚ್ಛಯೋತಿ ದ್ವೇ ವಿನಿಚ್ಛಯಾ - ತಣ್ಹಾವಿನಿಚ್ಛಯೋ ಚ ದಿಟ್ಠಿವಿನಿಚ್ಛಯೋ ಚಾ"ತಿ (ಮಹಾನಿ॰ ೧೦೨)। ಏವಂ ಆಗತಾನಿ ಅಟ್ಠಸತತಣ್ಹಾವಿಚರಿತಾನಿ **ತಣ್ಹಾವಿನಿಚ್ಛಯೋ।** ದ್ವಾಸಟ್ಠಿ ದಿಟ್ಠಿಯೋ **ದಿಟ್ಠಿವಿನಿಚ್ಛಯೋ।** "ಛನ್ದೋ ಖೋ, ದೇವಾನಮಿನ್ದ, ವಿತಕ್ಕನಿದಾನೋ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೩೫೮) ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಸುತ್ತೇ ಇಧ ವಿನಿಚ್ಛಯೋತಿ ವುತ್ತೋ ವಿತಕ್ಕೋಯೇವ ಆಗತೋ। ಲಾಭಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಹಿ ಇಟ್ಠಾನಿಟ್ಠಂ ಸುನ್ದರಾಸುನ್ದರಞ್ಚ ವಿತಕ್ಕೇನೇವ ವಿನಿಚ್ಛಿನಾತಿ - "ಏತ್ತಕಂ ಮೇ ರೂಪಾರಮ್ಮಣತ್ಥಾಯ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಏತ್ತಕಂ ಸದ್ದಾದಿಆರಮ್ಮಣತ್ಥಾಯ, ಏತ್ತಕಂ ಮಯ್ಹಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಏತ್ತಕಂ ಪರಸ್ಸ, ಏತ್ತಕಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿಸ್ಸಾಮಿ, ಏತ್ತಕಂ ನಿದಹಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಲಾಭಂ ಪಟಿಚ್ಚ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ"ತಿ।

ಛನ್ದರಾಗೋತಿ ಏವಂ ಅಕುಸಲವಿತಕ್ಕೇನ ವಿತಕ್ಕಿತವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ದುಬ್ಬಲರಾಗೋ ಚ ಬಲವರಾಗೋ ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಇದಞ್ಹಿ ಇಧ ತಣ್ಹಾ। **ಛನ್ದೋ**ತಿ ದುಬ್ಬಲರಾಗಸ್ಸಾಧಿವಚನಂ। **ಅಜ್ಝೋಸಾನ**ನ್ತಿ ಅಹಂ ಮಮನ್ತಿ ಬಲವಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ। **ಪರಿಗ್ಗಹೋ**ತಿ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠವಸೇನ ಪರಿಗ್ಗಹಣಕರಣಂ। **ಮಚ್ಛರಿಯ**ನ್ತಿ ಪರೇಹಿ ಸಾಧಾರಣಭಾವಸ್ಸ ಅಸಹನತಾ। ತೇನೇವಸ್ಸ ಪೋರಾಣಾ ಏವಂ ವಚನತ್ಥಂ ವದನ್ತಿ - "ಇದಂ ಅಚ್ಛರಿಯಂ ಮಯ್ಹಮೇವ ಹೋತು, ಮಾ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಅಚ್ಛರಿಯಂ ಹೋತೂತಿ ಪವತ್ತತ್ತಾ ಮಚ್ಛರಿಯನ್ತಿ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ। **ಆರಕ್ಖೋ**ತಿ ದ್ವಾರಪಿದಹನಮಞ್ಜೂಸಗೋಪನಾದಿವಸೇನ ಸುಟ್ಠು ರಕ್ಖಣಂ। ಅಧಿಕರೋತೀತಿ **ಅಧಿಕರಣಂ,** ಕಾರಣಸ್ಸೇತಂ ನಾಮಂ। **ಆರಕ್ಖಾಧಿಕರಣ**ನ್ತಿ ಭಾವನಪುಂಸಕಂ, ಆರಕ್ಖಹೇತೂತಿ ಅತ್ಥೋ। ದಣ್ಡಾದಾನಾದೀಸು ಪರನಿಸೇಧನತ್ಥಂ ದಣ್ಡಸ್ಸ ಆದಾನಂ **ದಣ್ಡಾದಾನಂ।** ಏಕತೋ ಧಾರಾದಿನೋ ಸತ್ಥಸ್ಸ ಆದಾನಂ **ಸತ್ಥಾದಾನಂ। ಕಲಹೋ**ತಿ ಕಾಯಕಲಹೋಪಿ ವಾಚಾಕಲಹೋಪಿ। ಪುರಿಮೋ ಪುರಿಮೋ ವಿರೋಧೋ **ವಿಗ್ಗಹೋ।** ಪಚ್ಛಿಮೋ ಪಚ್ಛಿಮೋ **ವಿವಾದೋ।** ತುವಂತುವನ್ತಿ ಅಗಾರವವಚನಂ **ತುವಂತುವಂ।**

೧೦೨. ಇದಾನಿ ಪಟಿಲೋಮನಯೇನಾಪಿ ತಂಸಮುದಾಚಾರತಣ್ಹಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ಪುನ - "ಆರಕ್ಖಾಧಿಕರಣ"ನ್ತಿ ಆರಭನ್ತೋ ದೇಸನಂ ನಿವತ್ತೇಸಿ। ತತ್ಥ **ಕಾಮತಣ್ಹಾ**ತಿ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಿಕರಾಗವಸೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ರೂಪಾದಿತಣ್ಹಾ। **ಭವತಣ್ಹಾ**ತಿ ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿಸಹಗತೋ ರಾಗೋ। **ವಿಭವತಣ್ಹಾ**ತಿ ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿಸಹಗತೋ ರಾಗೋ। **ಇಮೇ ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ**ತಿ ವಟ್ಟಮೂಲತಣ್ಹಾ ಚ ಸಮುದಾಚಾರತಣ್ಹಾ ಚಾತಿ ಇಮೇ ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ। **ದ್ವಯೇನಾ**ತಿ ತಣ್ಹಾಲಕ್ಖಣವಸೇನ ಏಕಭಾವಂ ಗತಾಪಿ ವಟ್ಟಮೂಲಸಮುದಾಚಾರವಸೇನ ದ್ವೀಹಿ ಕೋಟ್ಠಾಸೇಹಿ ವೇದನಾಯ ಏಕಸಮೋಸರಣಾ ಭವನ್ತಿ, ವೇದನಾಪಚ್ಚಯೇನ ಏಕಪಚ್ಚಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಿವಿಧಞ್ಹಿ ಸಮೋಸರಣಂ ಓಸರಣಸಮೋಸರಣಂ, ಸಹಜಾತಸಮೋಸರಣಂ, ಪಚ್ಚಯಸಮೋಸರಣಞ್ಚ। ತತ್ಥ - "ಅಥ ಖೋ ಸಬ್ಬಾನಿ ತಾನಿ ಕಾಮಸಮೋಸರಣಾನಿ ಭವನ್ತೀ"ತಿ ಇದಂ **ಓಸರಣಸಮೋಸರಣಂ** ನಾಮ। "ಛನ್ದಮೂಲಕಾ, ಆವುಸೋ, ಏತೇ ಧಮ್ಮಾ ಫಸ್ಸಸಮುದಯಾ ವೇದನಾಸಮೋಸರಣಾ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೮.೮೩) ಇದಂ **ಸಹಜಾತಸಮೋಸರಣಂ** ನಾಮ। "ದ್ವಯೇನ ವೇದನಾಯ ಏಕಸಮೋಸರಣಾ"ತಿ ಇದಂ ಪನ **ಪಚ್ಚಯಸಮೋಸರಣ**ನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೧೦೩. **ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸೋ**ತಿ ಆದಯೋ ಸಬ್ಬೇ ವಿಪಾಕಫಸ್ಸಾಯೇವ। ತೇಸು ಠಪೇತ್ವಾ ಚತ್ತಾರೋ ಲೋಕುತ್ತರವಿಪಾಕಫಸ್ಸೇ ಅವಸೇಸಾ ದ್ವತ್ತಿಂಸ ಫಸ್ಸಾ ಹೋನ್ತಿ। **ಯದಿದಂ ಫಸ್ಸೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಫಸ್ಸೋ ಬಹುಧಾ ವೇದನಾಯ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ।

೧೦೪. **ಯೇಹಿ, ಆನನ್ದ, ಆಕಾರೇಹೀ**ತಿಆದೀಸು ಆಕಾರಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ವೇದನಾದೀನಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಅಸದಿಸಸಭಾವಾ। ತೇಯೇವ ಸಾಧುಕಂ ದಸ್ಸಿಯಮಾನಾ ತಂ ತಂ ಲೀನಮತ್ಥಂ ಗಮೇನ್ತೀತಿ **ಲಿಙ್ಗಾನಿ।** ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಸಞ್ಜಾನನಹೇತುತೋ **ನಿಮಿತ್ತಾನಿ।** ತಥಾ ತಥಾ ಉದ್ದಿಸಿತಬ್ಬತೋ **ಉದ್ದೇಸಾ** । ತಸ್ಮಾ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ - "ಆನನ್ದ, ಯೇಹಿ ಆಕಾರೇಹಿ...ಪೇ॰... ಯೇಹಿ ಉದ್ದೇಸೇಹಿ

ನಾಮಕಾಯಸ್ಸ ನಾಮಸಮೂಹಸ್ಸ ಪಣ್ಣತ್ತಿ ಹೋತಿ, ಯಾ ಏಸಾ ಚ ವೇದನಾಯ ವೇದಯಿತಾಕಾರೇ ವೇದಯಿತಲಿಙ್ಗೇ ವೇದಯಿತನಿಮಿತ್ತೇ ವೇದನಾತಿ ಉದ್ದೇಸೇ ಸತಿ, ಸಞ್ಞಾಯ ಸಞ್ಜಾನನಾಕಾರೇ ಸಞ್ಜಾನನಲಿಙ್ಗೇ ಸಞ್ಜಾನನನಿಮಿತ್ತೇ ಸಞ್ಞಾತಿ ಉದ್ದೇಸೇ ಸತಿ, ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಚೇತನಾಕಾರೇ ಚೇತನಾಲಿಙ್ಗೇ ಚೇತನಾನಿಮಿತ್ತೇ ಚೇತನಾತಿ ಉದ್ದೇಸೇ ಸತಿ, ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ವಿಜಾನನಾಕಾರೇ ವಿಜಾನನಲಿಙ್ಗೇ ವಿಜಾನನನಿಮಿತ್ತೇ ವಿಞ್ಞಾಣನ್ತಿ ಉದ್ದೇಸೇ ಸತಿ - 'ಅಯಂ ನಾಮಕಾಯೋ'ತಿ ನಾಮಕಾಯಸ್ಸ ಪಣ್ಣತ್ತಿ ಹೋತಿ। ತೇಸು ನಾಮಕಾಯಪ್ಪಣ್ಣತ್ತಿಹೇತೂಸು ವೇದನಾದೀಸು ಆಕಾರಾದೀಸು ಅಸತಿ ಅಪಿ ನು ಖೋ ರೂಪಕಾಯೇ ಅಧಿವಚನಸಮ್ಫಸ್ಸೋ ಪಞ್ಞಾಯೇಥ? ಯ್ವಾಯಂ ಚತ್ತಾರೋ ಖನ್ಧೇ ವತ್ಥುಂ ಕತ್ವಾ ಮನೋದ್ವಾರೇ ಅಧಿವಚನಸಮ್ಫಸ್ಸವೇವಚನೋ ಮನೋಸಮ್ಫಸ್ಸೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಅಪಿ ನು ಖೋ ಸೋ ರೂಪಕಾಯೇ ಪಞ್ಞಾಯೇಥ, ಪಞ್ಚ ಪಸಾದೇ ವತ್ಥುಂ ಕತ್ವಾ ಕತ್ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾ"ತಿ। ಅಥ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ಅಮ್ಬರುಕ್ಖೇ ಅಸತಿ ಜಮ್ಬುರುಕ್ಖತೋ ಅಮ್ಬಪಕ್ಕಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿಂ ವಿಯ ರೂಪಕಾಯತೋ ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿಂ ಅಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ತೋ **ನೋ ಹೇತಂ ಭನ್ತೇ**ತಿ ಆಹ।

ದುತಿಯಪಞ್ಹೇ ರುಪ್ಪನಾಕಾರರುಪ್ಪನಲಿಙ್ಗರುಪ್ಪನನಿಮಿತ್ತವಸೇನ ರೂಪನ್ತಿ ಉದ್ದೇಸವಸೇನ ಚ ಆಕಾರಾದೀನಂ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಪಟಿಘಸಮ್ಫಸ್ಸೋ**ತಿ ಸಪ್ಪಟಿಘಂ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧಂ ವತ್ಥುಂ ಕತ್ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಸಮ್ಫಸ್ಸೋ। ಇಧಾಪಿ ಥೇರೋ ಜಮ್ಬುರುಕ್ಖೇ ಅಸತಿ ಅಮ್ಬರುಕ್ಖತೋ ಜಮ್ಬುಪಕ್ಕಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿಂ ವಿಯ ನಾಮಕಾಯತೋ ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿಂ ಅಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ತೋ "ನೋ ಹೇತಂ ಭನ್ತೇ"ತಿ ಆಹ।

ತತಿಯಪಞ್ಹೋ ಉಭಯವಸೇನೇವ ವುತ್ತೋ। ತತ್ರ ಥೇರೋ ಆಕಾಸೇ ಅಮ್ಬಜಮ್ಬುಪಕ್ಕಾನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿಂ ವಿಯ ನಾಮರೂಪಾಭಾವೇ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ಫಸ್ಸಾನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿಂ ಅಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ತೋ "ನೋ ಹೇತಂ ಭನ್ತೇ"ತಿ ಆಹ।

ಏವಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಫಸ್ಸಾನಂ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಪಚ್ಚಯಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ತೇಸಂ ಅವಿಸೇಸತೋ ನಾಮರೂಪಪಚ್ಚಯತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ - "ಯೇಹಿ ಆನನ್ದ ಆಕಾರೇಹೀ"ತಿ ಚತುತ್ಥಂ ಪಞ್ಹಂ ಆರಭಿ। **ಯದಿದಂ ನಾಮರೂಪ**ನ್ತಿ ಯಂ ಇದಂ ನಾಮರೂಪಂ, ಯಂ ಇದಂ ಛಸುಪಿ ದ್ವಾರೇಸು ನಾಮರೂಪಂ, ಏಸೇವ ಹೇತು ಏಸೇವ ಪಚ್ಚಯೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಚಕ್ಖುದ್ವಾರಾದೀಸು ಹಿ ಚಕ್ಖಾದೀನಿ ಚೇವ ರೂಪಾರಮ್ಮಣಾದೀನಿ ಚ ರೂಪಂ, ಸಮ್ಪಯುತ್ತಕಾ ಖನ್ಧಾ ನಾಮನ್ತಿ ಏವಂ ಪಞ್ಚವಿಧೋಪಿ ಸೋ ಫಸ್ಸೋ ನಾಮರೂಪಪಚ್ಚಯಾವ ಫಸ್ಸೋ। ಮನೋದ್ವಾರೇಪಿ ಹದಯವತ್ಥುಞ್ಚೇವ ಯಞ್ಚ ರೂಪಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಹೋತಿ, ಇದಂ ರೂಪಂ। ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮಾ ಚೇವ ಯಞ್ಚ ಅರೂಪಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಹೋತಿ, ಇದಂ ಅರೂಪಂ ನಾಮ। ಏವಂ ಮನೋಸಮ್ಫಸ್ಸೋಪಿ ನಾಮರೂಪಪಚ್ಚಯಾ ಫಸ್ಸೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ನಾಮರೂಪಂ ಪನಸ್ಸ ಬಹುಧಾ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ।

೧೧೫. ನ ಓಕ್ಕಮಿಸ್ಸಥಾತಿ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಪವತ್ತಮಾನಂ ವಿಯ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಸೇನ ನ ವತ್ತಿಸ್ಸಥ। **ಸಮುಚ್ಚಿಸ್ಸಥಾ**ತಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಿಞ್ಞಾಣೇ ಅಸತಿ ಅಪಿ ನು ಖೋ ಸುದ್ಧಂ ಅವಸೇಸಂ ನಾಮರೂಪಂ ಅನ್ತೋಮಾತುಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಕಲಲಾದಿಭಾವೇನ ಸಮುಚ್ಚಿತಂ ಮಿಸ್ಸಕಭೂತಂ ಹುತ್ವಾ ವತ್ತಿಸ್ಸಥ। **ಓಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ವೋಕ್ಕಮಿಸ್ಸಥಾ**ತಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಸೇನ ಓಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಚುತಿವಸೇನ ವೋಕ್ಕಮಿಸ್ಸಥ, ನಿರುಜ್ಝಿಸ್ಸಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೋ ಪನಸ್ಸ ನಿರೋಧೋ ನ ತಸ್ಸೇವ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ನಿರೋಧೇನ, ನ ತತೋ ದುತಿಯತತಿಯಾನಂ ನಿರೋಧೇನ ಹೋತಿ। ಪಟಿಸನ್ಧಿಚಿತ್ತೇನ ಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮುಟ್ಠಿತಾನಿ ಸಮತಿಂಸ ಕಮ್ಮಜರೂಪಾನಿ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ। ತೇಸು ಪನ ಠಿತೇಸುಯೇವ ಸೋಳಸ ಭವಙ್ಗಚಿತ್ತಾನಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ। ಏತಸ್ಮಿಂ ಅನ್ತರೇ ಗಹಿತಪಟಿಸನ್ಧಿಕಸ್ಸ ದಾರಕಸ್ಸ ವಾ ಮಾತುಯಾ ವಾ ಪನಸ್ಸ ಅನ್ತರಾಯೋ ನತ್ಥಿ। ಅಯಞ್ಹಿ **ಅನೋಕಾಸೋ** ನಾಮ। ಸಚೇ ಪನ ಪಟಿಸನ್ಧಿಚಿತ್ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮುಟ್ಠಿತರೂಪಾನಿ ಸತ್ತರಸಮಸ್ಸ ಭವಙ್ಗಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಂ ದಾತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ಪವತ್ತಿ ಪವತ್ತತಿ, ಪವೇಣೀ ಘಟಿಯತಿ। ಸಚೇ ಪನ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ಪವತ್ತಿ ನಪ್ಪವತ್ತತಿ, ಪವೇಣೀ ನ ಘಟಿಯತಿ, **ವೋಕ್ಕಮತಿ** ನಾಮ ಹೋತಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಓಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ವೋಕ್ಕಮಿಸ್ಸಥಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಇತ್ಥತ್ತಾಯಾತಿ ಇತ್ಥಭಾವಾಯ, ಏವಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಭಾವಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದಹರಸ್ಸೇವ ಸತೋ**ತಿ ಮನ್ದಸ್ಸ ಬಾಲಸ್ಸೇವ ಸನ್ತಸ್ಸ। **ವೋಚ್ಛಿಜ್ಜಿಸ್ಸಥಾ**ತಿ ಉಪಚ್ಛಿಜ್ಜಿಸ್ಸಥ **ವುಡ್ಢಿಂ ವಿರೂಳ್ಹಿಂ ವೇಪುಲ್ಲ**ನ್ತಿ ವಿಞ್ಞಾಣೇ ಉಪಚ್ಛಿನ್ನೇ ಸುದ್ಧಂ ನಾಮರೂಪಮೇವ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಪಠಮವಯವಸೇನ ವುಡ್ಢಿಂ, ಮಜ್ಝಿಮವಯವಸೇನ ವಿರೂಳ್ಹಿಂ, ಪಚ್ಛಿಮವಯವಸೇನ ವೇಪುಲ್ಲಂ ಅಪಿ ನು ಖೋ ಆಪಜ್ಜಿಸ್ಸಥಾತಿ। ದಸವಸ್ಸವೀಸತಿವಸ್ಸವಸ್ಸಸತವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಸಮ್ಪಾಪನೇನ ವಾ ಅಪಿ ನು ಖೋ ವುಡ್ಢಿಂ ವಿರೂಳ್ಹಿಂ ವೇಪುಲ್ಲಂ ಆಪಜ್ಜಿಸ್ಸಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ತಸ್ಮಾತಿಹಾನನ್ದಾತಿ ಯಸ್ಮಾ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಯಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಗ್ಗಹಣೇಪಿ ಕುಚ್ಛಿವಾಸೇಪಿ ಕುಚ್ಛಿತೋ ನಿಕ್ಖಮನೇಪಿ, ಪವತ್ತಿಯಂ ದಸವಸ್ಸಾದಿಕಾಲೇಪಿ ವಿಞ್ಞಾಣಮೇವಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೋ, ತಸ್ಮಾ ಏಸೇವ ಹೇತು ಏಸ ಪಚ್ಚಯೋ ನಾಮರೂಪಸ್ಸ, ಯದಿದಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ। ಯಥಾ ಹಿ ರಾಜಾ ಅತ್ತನೋ ಪರಿಸಂ ನಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ - "ತ್ವಂ ಉಪರಾಜಾ, ತ್ವಂ ಸೇನಾಪತೀತಿ ಕೇನ ಕತೋ ನನು ಮಯಾ ಕತೋ, ಸಚೇ ಹಿ ಮಯಿ ಅಕರೋನ್ತೇ ತ್ವಂ ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮತಾಯ ಉಪರಾಜಾ ವಾ ಸೇನಾಪತಿ ವಾ ಭವೇಯ್ಯಾಸಿ, ಜಾನೇಯ್ಯಾಮ ವೋ ಬಲ"ನ್ತಿ; ಏವಮೇವ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ನಾಮರೂಪಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। ಅತ್ಥತೋ ಏವಂ ನಾಮರೂಪಂ ವದತಿ ವಿಯ "ತ್ವಂ ನಾಮಂ, ತ್ವಂ ರೂಪಂ, ತ್ವಂ ನಾಮರೂಪಂ ನಾಮಾತಿ ಕೇನ ಕತಂ, ನನು ಮಯಾ ಕತಂ, ಸಚೇ ಹಿ ಮಯಿ ಪುರೇಚಾರಿಕೇ ಹುತ್ವಾ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಅಗಣ್ಹನ್ತೇ ತ್ವಂ ನಾಮಂ ವಾ ರೂಪಂ ವಾ ನಾಮರೂಪಂ ವಾ ಭವೇಯ್ಯಾಸಿ, ಜಾನೇಯ್ಯಾಮ ವೋ ಬಲ"ನ್ತಿ। ತಂ ಪನೇತಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ನಾಮರೂಪಸ್ಸ ಬಹುಧಾ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ।

೧೧೬. **ದುಕ್ಖಸಮುದಯಸಮ್ಭವೋ**ತಿ ದುಕ್ಖರಾಸಿಸಮ್ಭವೋ। **ಯದಿದಂ ನಾಮರೂಪ**ನ್ತಿ ಯಂ ಇದಂ ನಾಮರೂಪಂ, ಏಸೇವ ಹೇತು ಏಸ ಪಚ್ಚಯೋ। ಯಥಾ ಹಿ ರಾಜಪುರಿಸಾ ರಾಜಾನಂ ನಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯುಂ - "ತ್ವಂ ರಾಜಾತಿ ಕೇನ ಕತೋ, ನನು ಮಯಾ ಕತೋ, ಸಚೇ ಹಿ ಮಯಿ ಉಪರಾಜಟ್ಠಾನೇ, ಮಯಿ ಸೇನಾಪತಿಟ್ಠಾನೇ ಅತಿಟ್ಠನ್ತೇ ತ್ವಂ ಏಕಕೋವ ರಾಜಾ ಭವೇಯ್ಯಾಸಿ, ಪಸ್ಸೇಯ್ಯಾಮ ತೇ ರಾಜಭಾವ"ನ್ತಿ; ಏವಮೇವ ನಾಮರೂಪಮ್ಪಿ ಅತ್ಥತೋ ಏವಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ವದತಿ ವಿಯ "ತ್ವಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಿಞ್ಞಾಣನ್ತಿ ಕೇನ ಕತಂ, ನನು ಅಮ್ಹೇಹಿ ಕತಂ, ಸಚೇ ಹಿ ತ್ವಂ ತಯೋ ಖನ್ಧೇ ಹದಯವತ್ಥುಞ್ಚ ಅನಿಸ್ಸಾಯ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಿಞ್ಞಾಣಂ ನಾಮ ಭವೇಯ್ಯಾಸಿ, ಪಸ್ಸೇಯ್ಯಾಮ ತೇ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಿಞ್ಞಾಣಭಾವ"ನ್ತಿ। ತಞ್ಚ ಪನೇತಂ ನಾಮರೂಪಂ ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಬಹುಧಾ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ।

ಏತ್ತಾವತಾ ಖೋತಿ ವಿಞ್ಞಾಣೇ ನಾಮರೂಪಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೇ ಹೋನ್ತೇ, ನಾಮರೂಪೇ ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೇ ಹೋನ್ತೇ, ದ್ವೀಸು ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಪಚ್ಚಯವಸೇನ ಪವತ್ತೇಸು ಏತ್ತಕೇನ ಜಾಯೇಥ ವಾ...ಪೇ॰... ಉಪಪಜ್ಜೇಥ ವಾ, ಜಾತಿಆದಯೋ ಪಞ್ಞಾಯೇಯ್ಯುಂ ಅಪರಾಪರಂ ವಾ ಚುತಿಪಟಿಸನ್ಧಿಯೋತಿ।

ಅಧಿವಚನಪಥೋತಿ "ಸಿರಿವಡ್ಢಕೋ ಧನವಡ್ಢಕೋ"ತಿಆದಿಕಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ಅದಿಸ್ವಾ ವಚನಮತ್ತಮೇವ ಅಧಿಕಿಚ್ಚ ಪವತ್ತಸ್ಸ ವೋಹಾರಸ್ಸ ಪಥೋ। **ನಿರುತ್ತಿಪಥೋ**ತಿ ಸರತೀತಿ ಸತೋ, ಸಮ್ಪಜಾನಾತೀತಿ ಸಮ್ಪಜಾನೋತಿಆದಿಕಸ್ಸ ಕಾರಣಾಪದೇಸವಸೇನ ಪವತ್ತಸ್ಸ ವೋಹಾರಸ್ಸ ಪಥೋ। **ಪಞ್ಞತ್ತಿಪಥೋ**ತಿ - "ಪಣ್ಡಿತೋ ಬ್ಯತ್ತೋ ಮೇಧಾವೀ ನಿಪುಣೋ ಕತಪರಪ್ಪವಾದೋ"ತಿಆದಿಕಸ್ಸ ನಾನಪ್ಪಕಾರತೋ ಞಾಪನವಸೇನ ಪವತ್ತಸ್ಸ ವೋಹಾರಸ್ಸ ಪಥೋ। ಇತಿ ತೀಹಿ ಪದೇಹಿ ಅಧಿವಚನಾದೀನಂ ವತ್ಥುಭೂತಾ ಖನ್ಧಾವ ಕಥಿತಾ। **ಪಞ್ಞಾವಚರ**ನ್ತಿ ಪಞ್ಞಾಯ ಅವಚರಿತಬ್ಬಂ ಜಾನಿತಬ್ಬಂ। **ವಟ್ಟಂ ವತ್ತತೀ**ತಿ ಸಂಸಾರವಟ್ಟಂ ವತ್ತತಿ। **ಇತ್ಥತ್ತ**ನ್ತಿ ಇತ್ಥಂಭಾವೋ, ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಸ್ಸೇತಂ ನಾಮಂ। **ಪಞ್ಞಾಪನಾಯಾ**ತಿ ನಾಮಪಞ್ಞತ್ತತ್ಥಾಯ। "ವೇದನಾ ಸಞ್ಞಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಾಮಪಞ್ಞತ್ತತ್ಥಾಯ, ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಮ್ಪಿ ಏತ್ತಾವತಾ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯದಿದಂ ನಾಮರೂಪಂ ಸಹ ವಿಞ್ಞಾಣೇನಾ**ತಿ ಯಂ ಇದಂ ನಾಮರೂಪಂ ಸಹ ವಿಞ್ಞಾಣೇನ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಪಚ್ಚಯತಾಯ ಪವತ್ತತಿ, ಏತ್ತಾವತಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಇದಞ್ಹೇತ್ಥ ನಿಯ್ಯಾತಿತವಚನಂ।

ಅತ್ತಪಞ್ಞತ್ತಿವಣ್ಣನಾ

೧೧೭. ಇತಿ ಭಗವಾ - “ಗಮ್ಭೀರೋ ಚಾಯಂ, ಆನನ್ದ, ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ, ಗಮ್ಭೀರಾವಭಾಸೋ ಚಾ”ತಿ ಪದಸ್ಸ ಅನುಸನ್ಧಿಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ “ತನ್ತಾಕುಲಕಜಾತಾ”ತಿ ಪದಸ್ಸ ಅನುಸನ್ಧಿಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ “ಕಿತ್ತಾವತಾ ಚಾ”ತಿಆದಿಕಂ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ। ತತ್ಥ **ರೂಪಿಂ ವಾ ಹಿ, ಆನನ್ದ, ಪರಿತ್ತಂ ಅತ್ತಾನ**ನ್ತಿಆದೀಸು ಯೋ ಅವಡ್ಢಿತಂ ಕಸಿಣನಿಮಿತ್ತಂ ಅತ್ತಾತಿ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಸೋ ರೂಪಿಂ ಪರಿತ್ತಂ ಪಞ್ಞಪೇತಿ। ಯೋ ಪನ ನಾನಾಕಸಿಣಲಾಭೀ ಹೋತಿ, ಸೋ ತಂ ಕದಾಚಿ ನೀಲೋ, ಕದಾಚಿ ಪೀತಕೋತಿ ಪಞ್ಞಪೇತಿ। ಯೋ ವಡ್ಢಿತಂ ಕಸಿಣನಿಮಿತ್ತಂ ಅತ್ತಾತಿ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಸೋ ರೂಪಿಂ ಅನನ್ತಂ ಪಞ್ಞಪೇತಿ। ಯೋ ವಾ ಪನ ಅವಡ್ಢಿತಂ ಕಸಿಣನಿಮಿತ್ತಂ ಉಗ್ಘಾಟೇತ್ವಾ ನಿಮಿತ್ತಫುಟ್ಠೋಕಾಸಂ ವಾ ತತ್ಥ ಪವತ್ತೇ ಚತ್ತಾರೋ ಖನ್ಧೇ ವಾ ತೇಸು ವಿಞ್ಞಾಣಮತ್ತಮೇವ ವಾ ಅತ್ತಾತಿ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಸೋ ಅರೂಪಿಂ ಪರಿತ್ತಂ ಪಞ್ಞಪೇತಿ। ಯೋ ವಡ್ಢಿತಂ ನಿಮಿತ್ತಂ ಉಗ್ಘಾಟೇತ್ವಾ ನಿಮಿತ್ತಫುಟ್ಠೋಕಾಸಂ ವಾ ತತ್ಥ ಪವತ್ತೇ ಚತ್ತಾರೋ ಖನ್ಧೇ ವಾ ತೇಸು ವಿಞ್ಞಾಣಮತ್ತಮೇವ ವಾ ಅತ್ತಾತಿ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಸೋ ಅರೂಪಿಂ ಅನನ್ತಂ ಪಞ್ಞಪೇತಿ।

೧೧೮. **ತತ್ರಾನನ್ದಾ**ತಿ ಏತ್ಥ **ತತ್ರಾ**ತಿ ತೇಸು ಚತೂಸು ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕೇಸು। **ಏತರಹಿ ವಾ**ತಿ ಇದಾನೇವ, ನ ಇತೋ ಪರಂ। ಉಚ್ಛೇದವಸೇನೇತಂ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥಭಾವಿಂ ವಾ**ತಿ ತತ್ಥ ವಾ ಪರಲೋಕೇ ಭಾವಿಂ। ಸಸ್ಸತವಸೇನೇತಂ ವುತ್ತಂ। **ಅತಥಂ ವಾ ಪನ ಸನ್ತ**ನ್ತಿ ಅತಥಸಭಾವಂ ಸಮಾನಂ। **ತಥತ್ತಾಯಾ**ತಿ ತಥಭಾವಾಯ। **ಉಪಕಪ್ಪೇಸ್ಸಾಮೀ**ತಿ ಸಮ್ಪಾದೇಸ್ಸಾಮಿ। ಇಮಿನಾ ವಿವಾದಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಉಚ್ಛೇದವಾದೀ ಹಿ “ಸಸ್ಸತವಾದಿನೋ ಅತ್ತಾನಂ ಅತಥಂ ಅನುಚ್ಛೇದಸಭಾವಮ್ಪಿ ಸಮಾನಂ ತಥತ್ಥಾಯ ಉಚ್ಛೇದಸಭಾವಾಯ ಉಪಕಪ್ಪೇಸ್ಸಾಮಿ, ಸಸ್ಸತವಾದಞ್ಚ ಜಾನಾಪೇತ್ವಾ ಉಚ್ಛೇದವಾದಮೇವ ನಂ ಗಾಹೇಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಚಿನ್ತೇತಿ। ಸಸ್ಸತವಾದೀಪಿ “ಉಚ್ಛೇದವಾದಿನೋ ಅತ್ತಾನಂ ಅತಥಂ ಅಸಸ್ಸತಸಭಾವಮ್ಪಿ ಸಮಾನಂ ತಥತ್ಥಾಯ ಸಸ್ಸತಭಾವಾಯ ಉಪಕಪ್ಪೇಸ್ಸಾಮಿ, ಉಚ್ಛೇದವಾದಞ್ಚ ಜಾನಾಪೇತ್ವಾ ಸಸ್ಸತವಾದಮೇವ ನಂ ಗಾಹೇಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಚಿನ್ತೇತಿ।

ಏವಂ ಸನ್ತಂ ಖೋತಿ ಏವಂ ಸಮಾನಂ ರೂಪಿಂ ಪರಿತ್ತಂ ಅತ್ತಾನಂ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ರೂಪಿ**ನ್ತಿ ರೂಪಕಸಿಣಲಾಭಿಂ। **ಪರಿತ್ತತ್ತಾನುದಿಟ್ಠಿ ಅನುಸೇತೀ**ತಿ ಪರಿತ್ತೋ ಅತ್ತಾತಿ ಅಯಂ ದಿಟ್ಠಿ ಅನುಸೇತಿ, ಸಾ ಪನ ನ ವಲ್ಲಿ ವಿಯ ಚ ಲತಾ ವಿಯ ಚ ಅನುಸೇತಿ। ಅಪ್ಪಹೀನಟ್ಠೇನ ಅನುಸೇತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಇಚ್ಚಾಲಂ ವಚನಾಯಾ**ತಿ ತಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಏವರೂಪಾ ದಿಟ್ಠಿ ಅನುಸೇತೀತಿ ವತ್ತುಂ ಯುತ್ತಂ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ।

ಅರೂಪಿನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಅರೂಪಕಸಿಣಲಾಭಿಂ, ಅರೂಪಕ್ಖನ್ಧಗೋಚರಂ ವಾತಿ ಏವಮತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಏತ್ತಾವತಾ ಲಾಭಿನೋ ಚತ್ತಾರೋ, ತೇಸಂ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಾ ಚತ್ತಾರೋ, ತಕ್ಕಿಕಾ ಚತ್ತಾರೋ, ತೇಸಂ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಾ ಚತ್ತಾರೋತಿ ಅತ್ತತೋ ಸೋಳಸ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಾ ದಸ್ಸಿತಾ ಹೋನ್ತಿ।

ನಅತ್ತಪಞ್ಞತ್ತಿವಣ್ಣನಾ

೧೧೯. ಏವಂ ಯೇ ಅತ್ತಾನಂ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತಿ, ತೇ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಯೇ ನ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತಿ, ತೇ ದಸ್ಸೇತುಂ - “ಕಿತ್ತಾವತಾ ಚ ಆನನ್ದಾ”ತಿಆದಿಮಾಹ। ಕೇ ಪನ ನ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತಿ? ಸಬ್ಬೇ ತಾವ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲಾ ನ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತಿ। ಯೇ ಚ ಬಹುಸ್ಸುತಾ ತಿಪಿಟಕಧರಾ ದ್ವಿಪಿಟಕಧರಾ ಏಕಪಿಟಕಧರಾ, ಅನ್ತಮಸೋ ಏಕನಿಕಾಯಮ್ಪಿ ಸಾಧುಕಂ ವಿನಿಚ್ಛಿನಿತ್ವಾ ಉಗ್ಗಹಿತಧಮ್ಮಕಥಿಕೋಪಿ ಆರದ್ಧವಿಪಸ್ಸಕೋಪಿ ಪುಗ್ಗಲೋ, ತೇ ನ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತಿಯೇವ। ಏತೇಸಞ್ಹಿ ಪಟಿಭಾಗಕಸಿಣೇ ಪಟಿಭಾಗಕಸಿಣಮಿಚ್ಚೇವ ಞಾಣಂ ಹೋತಿ। ಅರೂಪಕ್ಖನ್ಧೇಸು ಚ ಅರೂಪಕ್ಖನ್ಧಾ ಇಚ್ಚೇವ।

ಅತ್ತಸಮನುಪಸ್ಸನಾವಣ್ಣನಾ

೧೨೧. ಏವಂ ಯೇ ನ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತಿ, ತೇ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಯೇ ತೇ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತಿ, ತೇ ಯಸ್ಮಾ ದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ಸಮನುಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತಿ, ಸಾ ಚ ನೇಸಂ ಸಮನುಪಸ್ಸನಾ ವೀಸತಿವತ್ಥುಕಾಯ ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿಯಾ ಅಪ್ಪಹೀನತ್ತಾ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ

ವೀಸತಿವತ್ಥುಕಂ ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ಪುನ **ಕಿತ್ತಾವತಾ ಚ ಆನನ್ದಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ವೇದನಂ ವಾ ಹೀ**ತಿ ಇಮಿನಾ ವೇದನಾಕ್ಖನ್ಧವತ್ಥುಕಾ ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿ ಕಥಿತಾ। **ಅಪ್ಪಟಿಸಂವೇದನೋ ಮೇ ಅತ್ತಾ**ತಿ ಇಮಿನಾ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧವತ್ಥುಕಾ। **ಅತ್ತಾ ಮೇ ವೇದಿಯತಿ, ವೇದನಾಧಮ್ಮೋ ಹಿ ಮೇ ಅತ್ತಾ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಞ್ಞಾಸಙ್ಖಾರವಿಞ್ಞಾಣಕ್ಖನ್ಧವತ್ಥುಕಾ । ಇದಞ್ಹಿ ಖನ್ಧತ್ತಯಂ ವೇದನಾಸಮ್ಪಯುತ್ತತ್ತಾ ವೇದಿಯತಿ। ಏತಸ್ಸ ಚ ವೇದನಾಧಮ್ಮೋ ಅವಿಪ್ಪಯುತ್ತಸಭಾವೋ।

೧೨೨. ಇದಾನಿ ತತ್ಥ ದೋಸಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ - "ತತ್ರಾನನ್ದಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ತತ್ರಾ**ತಿ ತೇಸು ತೀಸು ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕೇಸು। **ಯಸ್ಮಿಂ, ಆನನ್ದ, ಸಮಯೇ**ತಿಆದಿ ಯೋ ಯೋ ಯಂ ಯಂ ವೇದನಂ ಅತ್ತಾತಿ ಸಮನುಪಸ್ಸತಿ, ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಕದಾಚಿ ಭಾವಂ, ಕದಾಚಿ ಅಭಾವನ್ತಿ ಏವಮಾದಿದೋಸದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ।

೧೨೩. ಅನಿಚ್ಚಾದೀಸು ಹುತ್ವಾ ಅಭಾವತೋ **ಅನಿಚ್ಚಾ**। ತೇಹಿ ತೇಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಸಙ್ಗಮ್ಮ ಸಮಾಗಮ್ಮ ಕತಾತಿ **ಸಙ್ಖತಾ**। ತಂ ತಂ ಪಚ್ಚಯಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಸಮ್ಮಾ ಕಾರಣೇನೇವ ಉಪ್ಪನ್ನಾತಿ **ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪನ್ನಾ**। **ಖಯೋ**ತಿಆದಿ ಸಬ್ಬಂ ಭಙ್ಗಸ್ಸ ವೇವಚನಂ। ಯಞ್ಹಿ ಭಿಜ್ಜತಿ, ತಂ ಖಿಯತಿಪಿ ವಯತಿಪಿ ವಿರಜ್ಜತಿಪಿ ನಿರುಜ್ಝತಿಪಿ, ತಸ್ಮಾ **ಖಯಧಮ್ಮಾ**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಬ್ಯಗಾ ಮೇತಿ ವಿಅಗಾತಿ ಬ್ಯಗಾ, ವಿಗತೋ ನಿರುದ್ಧೋ ಮೇ ಅತ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಿಂ ಪನ ಏಕಸ್ಸೇವ ತೀಸುಪಿ ಕಾಲೇಸು - "ಏಸೋ ಮೇ ಅತ್ತಾ"ತಿ ಹೋತೀತಿ, ಕಿಂ ಪನ ನ ಭವಿಸ್ಸತಿ? ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಸ್ಸ ಹಿ ಥುಸರಾಸಿಮ್ಹಿ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಖಾಣುಕಸ್ಸೇವ ನಿಚ್ಚಲತಾ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ವನಮಕ್ಕಟೋ ವಿಯ ಅಞ್ಞಂ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಅಞ್ಞಂ ಮುಞ್ಚತಿ। **ಅನಿಚ್ಚಸುಖದುಕ್ಖವೋಕಿಣ್ಣ**ನ್ತಿ ವಿಸೇಸೇನ ತಂ ತಂ ವೇದನಂ ಅತ್ತಾತಿ ಸಮನುಪಸ್ಸನ್ತೋ ಅನಿಚ್ಚಞ್ಚೇವ ಸುಖಞ್ಚ ದುಕ್ಖಞ್ಚ ಅತ್ತಾನಂ ಸಮನುಪಸ್ಸತಿ ಅವಿಸೇಸೇನ ವೇದನಂ ಅತ್ತಾತಿ ಸಮನುಪಸ್ಸನ್ತೋ ವೋಕಿಣ್ಣಂ ಉಪ್ಪಾದವಯಧಮ್ಮಂ ಅತ್ತಾನಂ ಸಮನುಪಸ್ಸತಿ। ವೇದನಾ ಹಿ ತಿವಿಧಾ ಚೇವ ಉಪ್ಪಾದವಯಧಮ್ಮಾ ಚ, ತಞ್ಚೇಸ ಅತ್ತಾತಿ ಸಮನುಪಸ್ಸತಿ। ಇಚ್ಚಸ್ಸ ಅನಿಚ್ಚೋ ಚೇವ ಅತ್ತಾ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಏಕಕ್ಖಣೇ ಚ ಬಹೂನಂ ವೇದನಾನಂ ಉಪ್ಪಾದೋ। ತಂ ಖೋ ಪನೇಸ ಅನಿಚ್ಚಂ ಅತ್ತಾನಂ ಅನುಜಾನಾತಿ, ನ ಏಕಕ್ಖಣೇ ಬಹೂನಂ ವೇದನಾನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ಅತ್ಥಿ। ಇಮಮತ್ಥಂ ಸನ್ಧಾಯ - "ತಸ್ಮಾತಿಹಾನನ್ದ, ಏತೇನಪೇತಂ ನಕ್ಖಮತಿ 'ವೇದನಾ ಮೇ ಅತ್ತಾ'ತಿ ಸಮನುಪಸ್ಸಿತು"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

೧೨೪. **ಯತ್ಥ ಪನಾವುಸೋ**ತಿ ಯತ್ಥ ಸುದ್ಧರೂಪಕ್ಖನ್ಧೇ ಸಬ್ಬಸೋ ವೇದಯಿತಂ ನತ್ಥಿ। **ಅಪಿ ನು ಖೋ ತತ್ಥಾ**ತಿ ಅಪಿ ನು ಖೋ ತಸ್ಮಿಂ ವೇದನಾವಿರಹಿತೇ ತಾಲವಣ್ಟೇ ವಾ ವಾತಪಾನೇ ವಾ ಅಸ್ಮೀತಿ ಏವಂ ಅಹಂಕಾರೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಸ್ಮಾತಿಹಾನನ್ದಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಸುದ್ಧರೂಪಕ್ಖನ್ಧೋ ಉಟ್ಠಾಯ ಅಹಮಸ್ಮೀತಿ ನ ವದತಿ, ತಸ್ಮಾ ಏತೇನಪಿ ಏತಂ ನಕ್ಖಮತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಪಿ ನು ಖೋ ತತ್ಥ ಅಯಮಹಮಸ್ಮೀತಿ ಸಿಯಾ**ತಿ ಅಪಿ ನು ಖೋ ತೇಸು ವೇದನಾಧಮ್ಮೇಸು ತೀಸು ಖನ್ಧೇಸು ಏಕಧಮ್ಮೋಪಿ ಅಯಂ ನಾಮ ಅಹಮಸ್ಮೀತಿ ಏವಂ ವತ್ತಬ್ಬೋ ಸಿಯಾ। ಅಥ ವಾ ವೇದನಾನಿರೋಧಾ ಸಹೇವ ವೇದನಾಯ ನಿರುದ್ಧೇಸು ತೇಸು ತೀಸು ಖನ್ಧೇಸು ಅಪಿ ನು ಖೋ ಅಯಮಹಮಸ್ಮೀತಿ ವಾ ಅಹಮಸ್ಮೀತಿ ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥಾಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ಸಸವಿಸಾಣಸ್ಸ ತಿಖಿಣಭಾವಂ ವಿಯ ತಂ ಅಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ತೋ **ನೋ ಹೇತಂ ಭನ್ತೇ**ತಿ ಆಹ।

ಏತ್ತಾವತಾ ಕಿಂ ಕಥಿತಂ ಹೋತಿ? ವಟ್ಟಕಥಾ ಕಥಿತಾ ಹೋತಿ। ಭಗವಾ ಹಿ ವಟ್ಟಕಥಂ ಕಥೇನ್ತೋ ಕತ್ಥಚಿ ಅವಿಜ್ಜಾಸೀಸೇನ ಕಥೇಸಿ, ಕತ್ಥಚಿ ತಣ್ಹಾಸೀಸೇನ, ಕತ್ಥಚಿ ದಿಟ್ಠಿಸೀಸೇನ। ತತ್ಥ "ಪುರಿಮಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕೋಟಿ ನಪ್ಪಞ್ಞಾಯತಿ ಅವಿಜ್ಜಾಯ, 'ಇತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಅವಿಜ್ಜಾ ನಾಹೋಸಿ, ಅಥ ಪಚ್ಛಾ ಸಮಭವೀ'ತಿ। ಏವಞ್ಚೇದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವುಚ್ಚತಿ। ಅಥ ಚ ಪನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಅವಿಜ್ಜಾ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧೦.೬೧) ಏವಂ ಅವಿಜ್ಜಾಸೀಸೇನ ಕಥಿತಾ। "ಪುರಿಮಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕೋಟಿ ನಪ್ಪಞ್ಞಾಯತಿ ಭವತಣ್ಹಾಯ, 'ಇತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಭವತಣ್ಹಾ ನಾಹೋಸಿ, ಅಥ ಪಚ್ಛಾ ಸಮಭವೀ'ತಿ। ಏವಞ್ಚೇದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವುಚ್ಚತಿ। ಅಥ ಚ ಪನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಭವತಣ್ಹಾ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧೦.೬೨) ಏವಂ ತಣ್ಹಾಸೀಸೇನ ಕಥಿತಾ। "ಪುರಿಮಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕೋಟಿ ನಪ್ಪಞ್ಞಾಯತಿ ಭವದಿಟ್ಠಿಯಾ,

‘ಇತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಭವದಿಟ್ಠಿ ನಾಹೋಸಿ, ಅಥ ಪಚ್ಛಾ ಸಮಭವೀ’ತಿ, ಏವಞ್ಹಿದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವುಚ್ಚತಿ। ಅಥ ಚ ಪನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಭವದಿಟ್ಠೀ”ತಿ ಏವಂ ದಿಟ್ಠಿಸೀಸೇನ ಕಥಿತಾ। ಇಧಾಪಿ ದಿಟ್ಠಿಸೀಸೇನೇವ ಕಥಿತಾ।

ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕೋ ಹಿ ಸುಖಾದಿವೇದನಂ ಅತ್ತಾತಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಅಹಙ್ಕಾರಮಮಙ್ಕಾರಪರಾಮಾಸವಸೇನ ಸಬ್ಬಭವಯೋನಿಗತಿ - ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿಸತ್ತಾವಾಸೇಸು ತತೋ ತತೋ ಚವಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಉಪಪಜ್ಜನ್ತೋ ಮಹಾಸಮುದ್ದೇ ವಾತುಕ್ಖಿತ್ತನಾವಾ ವಿಯ ಸತತಂ ಸಮಿತಂ ಪರಿಬ್ಭಮತಿ, ವಟ್ಟತೋ ಸೀಸಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತುಂಯೇವ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ।

೧೨೮. ಇತಿ ಭಗವಾ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರಮೂಳ್ಹಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಸ್ಸ ಏತ್ತಕೇನ ಕಥಾಮಗ್ಗೇನ ವಟ್ಟಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ವಿವಟ್ಟಂ ಕಥೇನ್ತೋ **ಯತೋ ಖೋ ಪನ, ಆನನ್ದ, ಭಿಕ್ಖೂ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತಞ್ಚ ಪನ ವಿವಟ್ಟಕಥಂ ಭಗವಾ ದೇಸನಾಸು ಕುಸಲತ್ತಾ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ನವಕಮ್ಮಾದಿವಸೇನ ವಿಕ್ಖಿತ್ತಪುಗ್ಗಲಂ ಅನಾಮಸಿತ್ವಾ ಕಾರಕಸ್ಸ ಸತಿಪಟ್ಠಾನವಿಹಾರಿನೋ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ವಸೇನ ಆರಭನ್ತೋ **ನೇವ ವೇದನಂ ಅತ್ತಾನಂ ಸಮನುಪಸ್ಸತೀ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಏವರೂಪೋ ಹಿ ಭಿಕ್ಖು - “ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ರೂಪಂ ಅತೀತಾನಾಗತಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವಾ ಬಹಿದ್ಧಾ ವಾ ಓಳಾರಿಕಂ ವಾ ಸುಖುಮಂ ವಾ ಹೀನಂ ವಾ ಪಣೀತಂ ವಾ ಯಂ ದೂರೇ ವಾ ಸನ್ತಿಕೇ ವಾ, ಸಬ್ಬಂ ರೂಪಂ ಅನಿಚ್ಚತೋ ವವತ್ಥಪೇತಿ, ಏಕಂ ಸಮ್ಮಸನಂ। ದುಕ್ಖತೋ ವವತ್ಥಪೇತಿ, ಏಕಂ ಸಮ್ಮಸನಂ। ಅನತ್ತತೋ ವವತ್ಥಪೇತಿ, ಏಕಂ ಸಮ್ಮಸನ”ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವುತ್ತಸ್ಸ ಸಮ್ಮಸನಞಾಣಸ್ಸ ವಸೇನ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮೇಸು ಪವತ್ತತ್ತಾ ನೇವ ವೇದನಂ ಅತ್ತಾತಿ ಸಮನುಪಸ್ಸತಿ, ನ ಅಞ್ಞಂ, ಸೋ ಏವಂ ಅಸಮನುಪಸ್ಸನ್ತೋ ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಲೋಕೇ ಉಪಾದಿಯತೀತಿ ಖನ್ಧಲೋಕಾದಿಭೇದೇ ಲೋಕೇ ರೂಪಾದೀಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಕಿಞ್ಚಿ ಏಕಧಮ್ಮಮ್ಪಿ ಅತ್ತಾತಿ ವಾ ಅತ್ತನಿಯನ್ತಿ ವಾ ನ ಉಪಾದಿಯತಿ।

ಅನುಪಾದಿಯಂ ನ ಪರಿತಸ್ಸತೀತಿ ಅನುಪಾದಿಯನ್ತೋ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಮಾನಪರಿತಸ್ಸನಾಯಾಪಿ ನ ಪರಿತಸ್ಸತಿ। **ಅಪರಿತಸ್ಸ**ನ್ತಿ ಅಪರಿತಸ್ಸಮಾನೋ। **ಪಚ್ಚತ್ತಂಯೇವ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯತೀ**ತಿ ಅತ್ತನಾವ ಕಿಲೇಸಪರಿನಿಬ್ಬಾನೇನ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯತಿ। ಏವಂ ಪರಿನಿಬ್ಬುತಸ್ಸ ಪನಸ್ಸ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾಪವತ್ತಿದಸ್ಸನತ್ಥಂ **ಖೀಣಾ ಜಾತೀ**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಇತಿ ಸಾ ದಿಟ್ಠೀತಿ ಯಾ ತಥಾವಿಮುತ್ತಸ್ಸ ಅರಹತೋ ದಿಟ್ಠಿ, ಸಾ ಏವಂ ದಿಟ್ಠಿ। “ಇತಿಸ್ಸ ದಿಟ್ಠೀ”ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। ಯೋ ತಥಾವಿಮುತ್ತೋ ಅರಹಾ, ಏವಮಸ್ಸ ದಿಟ್ಠೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತದಕಲ್ಲ**ನ್ತಿ ತಂ ನ ಯುತ್ತಂ। ಕಸ್ಮಾ? ಏವಞ್ಹಿ ಸತಿ - “ಅರಹಾ ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಜಾನಾತೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ ಭವೇಯ್ಯ, ಏವಂ ಞತ್ವಾ ವಿಮುತ್ತಞ್ಚ ಅರಹನ್ತಂ “ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಜಾನಾತೀ”ತಿ ವತ್ತುಂ ನ ಯುತ್ತಂ। ತೇನೇವ ಚತುನ್ನಮ್ಪಿ ನಯಾನಂ ಅವಸಾನೇ - “ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತೂ”ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ಯಾವತಾ ಆನನ್ದ ಅಧಿವಚನ**ನ್ತಿ ಯತ್ತಕೋ ಅಧಿವಚನಸಙ್ಖಾತೋ ವೋಹಾರೋ ಅತ್ಥಿ। **ಯಾವತಾ ಅಧಿವಚನಪಥೋ**ತಿ ಯತ್ತಕೋ ಅಧಿವಚನಸ್ಸ ಪಥೋ, ಖನ್ಧಾ ಆಯತನಾನಿ ಧಾತುಯೋ ವಾ ಅತ್ಥಿ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ। **ಪಞ್ಞಾವಚರ**ನ್ತಿ ಪಞ್ಞಾಯ ಅವಚರಿತಬ್ಬಂ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ। **ತದಭಿಞ್ಞಾ**ತಿ ತಂ ಅಭಿಜಾನಿತ್ವಾ। ಏತ್ತಕೇನ ಭಗವತಾ ಕಿಂ ದಸ್ಸಿತಂ? ತನ್ತಾಕುಲಪದಸ್ಸೇವ ಅನುಸನ್ಧಿ ದಸ್ಸಿತೋ।

ಸತ್ತವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿವಣ್ಣನಾ

೧೨೭. ಇದಾನಿ ಯೋ - “ನ ಪಞ್ಞಪೇತೀ”ತಿ ವುತ್ತೋ, ಸೋ ಯಸ್ಮಾ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಯೋ ಚ - “ನ ಸಮನುಪಸ್ಸತೀ”ತಿ ವುತ್ತೋ, ಸೋ ಯಸ್ಮಾ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತೋ ನಾಮ ಹೋತಿ।

ತಸ್ಮಾ ತೇಸಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಾನಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ನಿಗಮನಞ್ಚ ನಾಮಞ್ಚ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಸತ್ತ ಖೋ ಇಮಾನನ್ದ ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿಯೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ಸತ್ತಾ**ತಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಸೇನ ವುತ್ತಾ, ಆರಮ್ಮಣವಸೇನ ಸಙ್ಗೀತಿಸುತ್ತೇ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೩೧೧) ವುತ್ತಾ ಚತಸ್ಸೋ ಆಗಮಿಸ್ಸನ್ತಿ। ವಿಞ್ಞಾಣಂ ತಿಟ್ಠತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿ,** ವಿಞ್ಞಾಣಪತಿಟ್ಠಾನಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ದ್ವೇ ಚ ಆಯತನಾನೀ**ತಿ ದ್ವೇ ನಿವಾಸಟ್ಠಾನಾನಿ। ನಿವಾಸಟ್ಠಾನಞ್ಹಿ ಇಧಾಯತನನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। ತೇನೇವ ವಕ್ಖತಿ - "ಅಸಞ್ಞಸತ್ತಾಯತನಂ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಮೇವ ದುತಿಯ"ನ್ತಿ। ಕಸ್ಮಾ ಪನೇತಂ ಸಬ್ಬಂ ಗಹಿತನ್ತಿ? ವಟ್ಟಪರಿಯಾದಾನತ್ಥಂ। ವಟ್ಟಞ್ಹಿ ನ ಸುದ್ಧವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿವಸೇನ ಸುದ್ಧಾಯತನವಸೇನ ವಾ ಪರಿಯಾದಾನಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಭವಯೋನಿಗತಿಸತ್ತಾವಾಸವಸೇನ ಪನ ಗಚ್ಛತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬಮೇತಂ ಗಹಿತಂ।

ಇದಾನಿ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ತಮತ್ಥಂ ವಿಭಜನ್ತೋ **ಕತಮಾ ಸತ್ತಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸೇಯ್ಯಥಾಪೀ**ತಿ ನಿದಸ್ಸನತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ, ಯಥಾ ಮನುಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಪರಿಮಾಣೇಸು ಹಿ ಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ಅಪರಿಮಾಣಾನಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ವಣ್ಣಸಣ್ಠಾನಾದಿವಸೇನ ದ್ವೇಪಿ ಏಕಸದಿಸಾ ನತ್ಥಿ। ಯೇಪಿ ಹಿ ಕತ್ಥಚಿ ಯಮಕಭಾತರೋ ವಣ್ಣೇನ ವಾ ಸಣ್ಠಾನೇನ ವಾ ಏಕಸದಿಸಾ ಹೋನ್ತಿ, ತೇಸಮ್ಪಿ ಆಲೋಕಿತವಿಲೋಕಿತಕಥಿತಹಸಿತಗಮನಠಾನಾದೀಹಿ ವಿಸೇಸೋ ಹೋತಿಯೇವ। ತಸ್ಮಾ **ನಾನತ್ತಕಾಯಾ**ತಿ ವುತ್ತಾ। ಪಟಿಸನ್ಧಿಸಞ್ಞಾ ಪನ ನೇಸಂ ತಿಹೇತುಕಾಪಿ ದ್ವಿಹೇತುಕಾಪಿ ಅಹೇತುಕಾಪಿ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ **ನಾನತ್ತಸಞ್ಞಿನೋ**ತಿ ವುತ್ತಾ। **ಏಕಚ್ಚೇ ಚ ದೇವಾ**ತಿ ಛ ಕಾಮಾವಚರದೇವಾ। ತೇಸು ಹಿ ಕೇಸಞ್ಚಿ ಕಾಯೋ ನೀಲೋ ಹೋತಿ, ಕೇಸಞ್ಚಿ ಪೀತಕಾದಿವಣ್ಣೋ। ಸಞ್ಞಾ ಪನ ನೇಸಂ ದ್ವಿಹೇತುಕಾಪಿ ತಿಹೇತುಕಾಪಿ ಹೋನ್ತಿ, ಅಹೇತುಕಾ ನತ್ಥಿ। **ಏಕಚ್ಚೇ ಚ ವಿನಿಪಾತಿಕಾ**ತಿ ಚತುಅಪಾಯವಿನಿಮುತ್ತಾ ಉತ್ತರಮಾತಾ ಯಕ್ಖಿನೀ, ಪಿಯಙ್ಕರಮಾತಾ, ಫುಸ್ಸಮಿತ್ತಾ, ಧಮ್ಮಗುತ್ತಾತಿ ಏವಮಾದಿಕಾ ಅಞ್ಞೇ ಚ ವೇಮಾನಿಕಾ ಪೇತಾ। ಏತೇಸಞ್ಹಿ ಪೀತಓದಾತಕಾಳಮಙ್ಗುರಚ್ಛವಿಸಾಮವಣ್ಣಾದಿವಸೇನ ಚೇವ ಕಿಸಥೂಲರಸ್ಸದೀಘವಸೇನ ಚ ಕಾಯೋ ನಾನಾ ಹೋತಿ, ಮನುಸ್ಸಾನಂ ವಿಯ ದ್ವಿಹೇತುಕತಿಹೇತುಕಅಹೇತುಕವಸೇನ ಸಞ್ಞಾಪಿ। ತೇ ಪನ ದೇವಾ ವಿಯ ನ ಮಹೇಸಕ್ಖಾ, ಕಪಣಮನುಸ್ಸಾ ವಿಯ ಅಪ್ಪೇಸಕ್ಖಾ, ದುಲ್ಲಭಘಾಸಚ್ಛಾದನಾ ದುಕ್ಖಪೀಳಿತಾ ವಿಹರನ್ತಿ। ಏಕಚ್ಚೇ ಕಾಳಪಕ್ಖೇ ದುಕ್ಖಿತಾ ಜುಣ್ಹಪಕ್ಖೇ ಸುಖಿತಾ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸುಖಸಮುಸ್ಸಯತೋ ವಿನಿಪತಿತತ್ತಾ **ವಿನಿಪಾತಿಕಾ**ತಿ ವುತ್ತಾ। ಯೇ ಪನೇತ್ಥ ತಿಹೇತುಕಾ ತೇಸಂ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋಪಿ ಹೋತಿ, ಪಿಯಙ್ಕರಮಾತಾ ಹಿ ಯಕ್ಖಿನೀ ಪಚ್ಚೂಸಸಮಯೇ ಅನುರುದ್ಧತ್ಥೇರಸ್ಸ ಧಮ್ಮಂ ಸಜ್ಝಾಯತೋ ಸುತ್ವಾ -

> "ಮಾ ಸದ್ದಮಕರಿ ಪಿಯಙ್ಕರ, ಭಿಕ್ಖು ಧಮ್ಮಪದಾನಿ ಭಾಸತಿ।
> ಅಪಿ ಧಮ್ಮಪದಂ ವಿಜಾನಿಯ, ಪಟಿಪಜ್ಜೇಮ ಹಿತಾಯ ನೋ ಸಿಯಾ।
>
> ಪಾಣೇಸು ಚ ಸಂಯಮಾಮಸೇ, ಸಮ್ಪಜಾನಮುಸಾ ನ ಭಣಾಮಸೇ।
> ಸಿಕ್ಖೇಮ ಸುಸೀಲ್ಯಮತ್ತನೋ, ಅಪಿ ಮುಚ್ಚೇಮ ಪಿಸಾಚಯೋನಿಯಾ"ತಿ॥ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೪೦)।

ಏವಂ ಪುತ್ತಕಂ ಸಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ತಂ ದಿವಸಂ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಂ ಪತ್ತಾ। ಉತ್ತರಮಾತಾ ಪನ ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮಂ ಸುತ್ವಾವ ಸೋತಾಪನ್ನಾ ಜಾತಾ।

ಬ್ರಹ್ಮಕಾಯಿಕಾತಿ ಬ್ರಹ್ಮಪಾರಿಸಜ್ಜಬ್ರಹ್ಮಪುರೋಹಿತಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾನೋ। **ಪಠಮಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಾ**ತಿ ತೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಪಠಮೇನ ಝಾನೇನ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಾ। ತೇಸು ಬ್ರಹ್ಮಪಾರಿಸಜ್ಜಾ ಪನ ಪರಿತ್ತೇನ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಾ, ತೇಸಂ ಕಪ್ಪಸ್ಸ ತತಿಯೋ ಭಾಗೋ ಆಯುಪ್ಪಮಾಣಂ। ಬ್ರಹ್ಮಪುರೋಹಿತಾ ಮಜ್ಝಿಮೇನ, ತೇಸಂ ಉಪಡ್ಢಕಪ್ಪೋ ಆಯುಪ್ಪಮಾಣಂ, ಕಾಯೋ ಚ ತೇಸಂ ವಿಪ್ಫಾರಿಕತರೋ ಹೋತಿ। ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾನೋ ಪಣೀತೇನ, ತೇಸಂ ಕಪ್ಪೋ ಆಯುಪ್ಪಮಾಣಂ, ಕಾಯೋ ಪನ ತೇಸಂ ಅತಿವಿಪ್ಫಾರಿಕೋ ಹೋತಿ। ಇತಿ ತೇ ಕಾಯಸ್ಸ ನಾನತ್ತಾ, ಪಠಮಜ್ಝಾನವಸೇನ ಸಞ್ಞಾಯ ಏಕತ್ತಾ **ನಾನತ್ತಕಾಯಾ ಏಕತ್ತಸಞ್ಞಿನೋ**ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಯಥಾ ಚ ತೇ, ಏವಂ ಚತೂಸು ಅಪಾಯೇಸು ಸತ್ತಾ। ನಿರಯೇಸು ಹಿ ಕೇಸಞ್ಚಿ ಗಾವುತಂ, ಕೇಸಞ್ಚಿ ಅಡ್ಢಯೋಜನಂ, ಕೇಸಞ್ಚಿ ಯೋಜನಂ ಅತ್ತಭಾವೋ ಹೋತಿ, ದೇವದತ್ತಸ್ಸ ಪನ ಯೋಜನಸತಿಕೋ ಜಾತೋ। ತಿರಚ್ಛಾನೇಸುಪಿ ಕೇಚಿ ಖುದ್ದಕಾ, ಕೇಚಿ ಮಹನ್ತಾ। ಪೇತ್ತಿವಿಸಯೇಪಿ ಕೇಚಿ ಸಟ್ಠಿಹತ್ಥಾ, ಕೇಚಿ ಸತ್ತತಿಹತ್ಥಾ, ಕೇಚಿ ಅಸೀತಿಹತ್ಥಾ ಹೋನ್ತಿ, ಕೇಚಿ ಸುವಣ್ಣಾ, ಕೇಚಿ ದುಬ್ಬಣ್ಣಾ ಹೋನ್ತಿ। ತಥಾ ಕಾಲಕಞ್ಜಿಕಾ ಅಸುರಾ। ಅಪಿ ಚೇತ್ಥ ದೀಘಪಿಟ್ಠಿಕಪೇತಾ ನಾಮ ಸಟ್ಠಿಯೋಜನಿಕಾಪಿ ಹೋನ್ತಿ। ಸಞ್ಞಾ ಪನ ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಅಕುಸಲವಿಪಾಕಅಹೇತುಕಾವ ಹೋನ್ತಿ। ಇತಿ ಆಪಾಯಿಕಾಪಿ ನಾನತ್ತಕಾಯಾ ಏಕತ್ತಸಞ್ಞಿನೋತ್ವೇವ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ।

ಆಭಸ್ಸರಾತಿ ದಣ್ಡಉಕ್ಕಾಯ ಅಚ್ಚಿ ವಿಯ ಏತೇಸಂ ಸರೀರತೋ ಆಭಾ ಛಿಜ್ಜಿತ್ವಾ ಛಿಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪತನ್ತೀ ವಿಯ ಸರತಿ ವಿಸ್ಸರತೀತಿ ಆಭಸ್ಸರಾ। ತೇಸು ಪಞ್ಚಕನಯೇನ ದುತಿಯತತಿಯಜ್ಝಾನದ್ವಯಂ ಪರಿತ್ತಂ ಭಾವೇತ್ವಾ ಉಪಪನ್ನಾ **ಪರಿತ್ತಾಭಾ** ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ, ತೇಸಂ ದ್ವೇ ಕಪ್ಪಾ ಆಯುಪ್ಪಮಾಣಂ। ಮಜ್ಝಿಮಂ ಭಾವೇತ್ವಾ ಉಪಪನ್ನಾ **ಅಪ್ಪಮಾಣಾಭಾ** ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಚತ್ತಾರೋ ಕಪ್ಪಾ ಆಯುಪ್ಪಮಾಣಂ। ಪಣೀತಂ ಭಾವೇತ್ವಾ ಉಪಪನ್ನಾ ಆಭಸ್ಸರಾ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಅಟ್ಠ ಕಪ್ಪಾ ಆಯುಪ್ಪಮಾಣಂ। ಇಧ ಪನ ಉಕ್ಕಟ್ಠಪರಿಚ್ಛೇದವಸೇನ ಸಬ್ಬೇಪಿ ತೇ ಗಹಿತಾ। ಸಬ್ಬೇಸಞ್ಹಿ ತೇಸಂ ಕಾಯೋ ಏಕವಿಪ್ಫಾರೋವ ಹೋತಿ, ಸಞ್ಞಾ ಪನ ಅವಿತಕ್ಕವಿಚಾರಮತ್ತಾ ವಾ ಅವಿತಕ್ಕಅವಿಚಾರಾ ವಾತಿ ನಾನಾ।

ಸುಭಕಿಣ್ಹಾತಿ ಸುಭೇನ ಓಕಿಣ್ಣಾ ವಿಕಿಣ್ಣಾ, ಸುಭೇನ ಸರೀರಪ್ಪಭಾವಣ್ಣೇನ ಏಕಗ್ಘನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತೇಸಞ್ಹಿ ಆಭಸ್ಸರಾನಂ ವಿಯ ನ ಛಿಜ್ಜಿತ್ವಾ ಛಿಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪಭಾ ಗಚ್ಛತಿ। ಪಞ್ಚಕನಯೇ ಪನ ಪರಿತ್ತಮಜ್ಝಿಮಪಣೀತಸ್ಸ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಸ್ಸ ವಸೇನ ಸೋಳಸದ್ವತ್ತಿಂಸಚತುಸಟ್ಠಿಕಪ್ಪಾಯುಕಾ **ಪರಿತ್ತಸುಭಅಪ್ಪಮಾಣಸುಭಸುಭಕಿಣ್ಹಾ** ನಾಮ ಹುತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ। ಇತಿ ಸಬ್ಬೇಪಿ ತೇ **ಏಕತ್ತಕಾಯಾ ಚೇವ** ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಸಞ್ಞಾಯ ಏಕತ್ತಸಞ್ಞಿನೋ ಚಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ವೇಹಪ್ಫಲಾಪಿ** ಚತುತ್ಥವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿಮೇವ ಭಜನ್ತಿ। **ಅಸಞ್ಞಸತ್ತಾ** ವಿಞ್ಞಾಣಾಭಾವಾ ಏತ್ಥ ಸಙ್ಗಹಂ ನ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಸತ್ತಾವಾಸೇಸು ಗಚ್ಛನ್ತಿ।

ಸುದ್ಧಾವಾಸಾ ವಿವಟ್ಟಪಕ್ಖೇ ಠಿತಾ ನ ಸಬ್ಬಕಾಲಿಕಾ, ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಮ್ಪಿ ಬುದ್ಧಸುಞ್ಞೇ ಲೋಕೇ ನುಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಸೋಳಸಕಪ್ಪಸಹಸ್ಸಬ್ಭನ್ತರೇ ಬುದ್ಧೇಸು ಉಪ್ಪನ್ನೇಸುಯೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಖನ್ಧವಾರಟ್ಠಾನಸದಿಸಾ ಹೋನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ನೇವ ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿಂ ನ ಸತ್ತಾವಾಸಂ ಭಜನ್ತಿ। ಮಹಾಸೀವತ್ಥೇರೋ ಪನ - "ನ ಖೋ ಪನ ಸೋ ಸಾರಿಪುತ್ತ ಸತ್ತಾವಾಸೋ ಸುಲಭರೂಪೋ ಯೋ ಮಯಾ ಅನಿವುತ್ಥಪುಬ್ಬೋ ಇಮಿನಾ ದೀಘೇನ ಅದ್ಧುನಾ ಅಞ್ಞತ್ರ ಸುದ್ಧಾವಾಸೇಹಿ ದೇವೇಹೀ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೬೦) ಇಮಿನಾ ಸುತ್ತೇನ ಸುದ್ಧಾವಾಸಾಪಿ ಚತುತ್ಥವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿಂ ಚತುತ್ಥಸತ್ತಾವಾಸಂಯೇವ ಭಜನ್ತೀತಿ ವದತಿ, ತಂ ಅಪ್ಪಟಿಬಾಹಿಯತ್ತಾ ಸುತ್ತಸ್ಸ ಅನುಞ್ಞಾತಂ।

ಸಬ್ಬಸೋ ರೂಪಸಞ್ಞಾನನ್ತಿಆದೀನಂ ಅತ್ಥೋ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವುತ್ತೋ। ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಂ ಪನ ಯಥೇವ ಸಞ್ಞಾಯ, ಏವಂ ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸಪಿ ಸುಖುಮತ್ತಾ ನೇವ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ನಾವಿಞ್ಞಾಣಂ। ತಸ್ಮಾ ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತೀಸು ಅವತ್ವಾ ಆಯತನೇಸು ವುತ್ತಂ।

೧೨೮. **ತತ್ರಾ**ತಿ ತಾಸು ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತೀಸು। **ತಞ್ಚ ಪಜಾನಾತೀ**ತಿ ತಞ್ಚ ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿಂ ಪಜಾನಾತಿ। **ತಸ್ಸಾ ಚ ಸಮುದಯ**ನ್ತಿ "ಅವಿಜ್ಜಾಸಮುದಯಾ ರೂಪಸಮುದಯೋ"ತಿಆದಿನಾ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೪೯) ನಯೇನ ತಸ್ಸಾ ಸಮುದಯಞ್ಚ ಪಜಾನಾತಿ। **ತಸ್ಸಾ ಚ ಅತ್ಥಙ್ಗಮ**ನ್ತಿ - "ಅವಿಜ್ಜಾನಿರೋಧಾ ರೂಪನಿರೋಧೋ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ತಸ್ಸಾ ಅತ್ಥಙ್ಗಮಞ್ಚ ಪಜಾನಾತಿ। **ಅಸ್ಸಾದ**ನ್ತಿ ಯಂ ರೂಪಂ ಪಟಿಚ್ಚ...ಪೇ॰... ಯಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಸುಖಂ ಸೋಮನಸ್ಸಂ, ಅಯಂ ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಅಸ್ಸಾದೋತಿ, ಏವಂ ತಸ್ಸಾ ಅಸ್ಸಾದಞ್ಚ ಪಜಾನಾತಿ। **ಆದೀನವ**ನ್ತಿ ಯಂ ರೂಪಂ...ಪೇ॰... ಯಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಅನಿಚ್ಚಂ ದುಕ್ಖಂ ವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮಂ, ಅಯಂ ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಆದೀನವೋತಿ, ಏವಂ ತಸ್ಸಾ ಆದೀನವಞ್ಚ ಪಜಾನಾತಿ। **ನಿಸ್ಸರಣ**ನ್ತಿ ಯೋ ರೂಪಸ್ಮಿಂ...ಪೇ॰... ಯೋ ವಿಞ್ಞಾಣೇ ಛನ್ದರಾಗವಿನಯೋ, ಛನ್ದರಾಗಪ್ಪಹಾನಂ, ಇದಂ ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ನಿಸ್ಸರಣನ್ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೨೬) ಏವಂ ತಸ್ಸಾ ನಿಸ್ಸರಣಞ್ಚ ಪಜಾನಾತಿ।

ಕಲ್ಲಂ ನು ತೇನಾತಿ ಯುತ್ತಂ ನು ತೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ತಂ ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿಂ ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠೀನಂ ವಸೇನ ಅಹನ್ತಿ ವಾ ಮಮನ್ತಿ ವಾ ಅಭಿನನ್ದಿತುನ್ತಿ। ಏತೇನುಪಾಯೇನ ಸಬ್ಬತ್ಥ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಯತ್ಥ ಪನ ರೂಪಂ ನತ್ಥಿ, ತತ್ಥ ಚತುನ್ನಂ ಖನ್ಧಾನಂ ವಸೇನ, ಯತ್ಥ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ನತ್ಥಿ, ತತ್ಥ ಏಕಸ್ಸ ಖನ್ಧಸ್ಸ ವಸೇನ ಸಮುದಯೋ ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ। ಆಹಾರಸಮುದಯಾ ಆಹಾರನಿರೋಧಾತಿ ಇದಞ್ಚೇತ್ಥ ಪದಂ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ।

ಯತೋ ಖೋ, ಆನನ್ದ, ಭಿಕ್ಖೂತಿ ಯದಾ ಖೋ ಆನನ್ದ, ಭಿಕ್ಖು। **ಅನುಪಾದಾ ವಿಮುತ್ತೋತಿ** ಚತೂಹಿ ಉಪಾದಾನೇಹಿ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಮುತ್ತೋ। **ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತೋತಿ** ಪಞ್ಞಾಯ ವಿಮುತ್ತೋ। ಅಟ್ಠ ವಿಮೋಕ್ಖೇ ಅಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಪಞ್ಞಾಬಲೇನೇವ ನಾಮಕಾಯಸ್ಸ ಚ ರೂಪಕಾಯಸ್ಸ ಚ ಅಪ್ಪವತ್ತಿಂ ಕತ್ವಾ ವಿಮುತ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೋ ಸುಕ್ಖವಿಪಸ್ಸಕೋ ಚ ಪಠಮಜ್ಝಾನಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ ಠತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೋ ಚಾತಿ ಪಞ್ಚವಿಧೋ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ – "ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ನ ಹೇವ ಖೋ ಅಟ್ಠ ವಿಮೋಕ್ಖೇ ಕಾಯೇನ ಫುಸಿತ್ವಾ ವಿಹರತಿ, ಪಞ್ಞಾಯ ಚಸ್ಸ ದಿಸ್ವಾ ಆಸವಾ ಪರಿಕ್ಖೀಣಾ ಹೋನ್ತಿ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತೋ"ತಿ (ಪು॰ ಪ॰ ೧೫)।

ಅಟ್ಠವಿಮೋಕ್ಖವಣ್ಣನಾ

೧೨೯. ಏವಂ ಏಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ನಿಗಮನಞ್ಚ ನಾಮಞ್ಚ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇತರಸ್ಸ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಅಟ್ಠ ಖೋ ಇಮೇತಿ**ಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ವಿಮೋಕ್ಖೋತಿ** ಕೇನಟ್ಠೇನ ವಿಮೋಕ್ಖೋ? ಅಧಿಮುಚ್ಚನಟ್ಠೇನ। ಕೋ ಪನಾಯಂ ಅಧಿಮುಚ್ಚನಟ್ಠೋ ನಾಮ? ಪಚ್ಚನೀಕಧಮ್ಮೇಹಿ ಚ ಸುಟ್ಠು ಮುಚ್ಚನಟ್ಠೋ, ಆರಮ್ಮಣೇ ಚ ಅಭಿರತಿವಸೇನ ಸುಟ್ಠು ಮುಚ್ಚನಟ್ಠೋ, ಪಿತುಅಙ್ಕೇ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗಸ್ಸ ದಾರಕಸ್ಸ ಸಯನಂ ವಿಯ ಅನಿಗ್ಗಹಿತಭಾವೇನ ನಿರಾಸಙ್ಕತಾಯ ಆರಮ್ಮಣೇ ಪವತ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಅಯಂ ಪನತ್ಥೋ ಪಚ್ಛಿಮೇ ವಿಮೋಕ್ಖೇ ನತ್ಥಿ, ಪುರಿಮೇಸು ಸಬ್ಬೇಸು ಅತ್ಥಿ।

ರೂಪೀ ರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸತೀತಿ ಏತ್ಥ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಕೇಸಾದೀಸು ನೀಲಕಸಿಣಾದೀಸು ನೀಲಕಸಿಣಾದಿವಸೇನ ಉಪ್ಪಾದಿತಂ ರೂಪಜ್ಝಾನಂ ರೂಪಂ, ತದಸ್ಸತ್ಥೀತಿ ರೂಪೀ। **ಬಹಿದ್ಧಾ ರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸತೀತಿ** ಬಹಿದ್ಧಾಪಿ ನೀಲಕಸಿಣಾದೀನಿ ರೂಪಾನಿ ಝಾನಚಕ್ಖುನಾ ಪಸ್ಸತಿ। ಇಮಿನಾ ಅಜ್ಝತ್ತಬಹಿದ್ಧಾವತ್ಥುಕೇಸು ಕಸಿಣೇಸು ಉಪ್ಪಾದಿತಜ್ಝಾನಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಚತ್ತಾರಿ ರೂಪಾವಚರಜ್ಝಾನಾನಿ ದಸ್ಸಿತಾನಿ। **ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಅರೂಪಸಞ್ಞೀತಿ** ಅಜ್ಝತ್ತಂ ನ ರೂಪಸಞ್ಞೀ, ಅತ್ತನೋ ಕೇಸಾದೀಸು ಅನುಪ್ಪಾದಿತರೂಪಾವಚರಜ್ಝಾನೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಮಿನಾ ಬಹಿದ್ಧಾ ಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಬಹಿದ್ಧಾವ ಉಪ್ಪಾದಿತಜ್ಝಾನಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ರೂಪಾವಚರಜ್ಝಾನಾನಿ ದಸ್ಸಿತಾನಿ।

ಸುಭನ್ತ್ವೇವ ಅಧಿಮುತ್ತೋ ಹೋತೀತಿ ಇಮಿನಾ ಸುವಿಸುದ್ಧೇಸು ನೀಲಾದೀಸು ವಣ್ಣಕಸಿಣೇಸು ಝಾನಾನಿ ದಸ್ಸಿತಾನಿ। ತತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಅನ್ತೋಅಪ್ಪನಾಯಂ ಸುಭನ್ತಿ ಆಭೋಗೋ ನತ್ಥಿ, ಯೋ ಪನ ವಿಸುದ್ಧಂ ಸುಭಂ ಕಸಿಣಮಾರಮ್ಮಣಂ ಕರಿತ್ವಾ ವಿಹರತಿ, ಸೋ ಯಸ್ಮಾ ಸುಭನ್ತಿ ಅಧಿಮುತ್ತೋ ಹೋತೀತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ದೇಸನಾ ಕತಾ। ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಮಗ್ಗೇ ಪನ – "ಕಥಂ ಸುಭನ್ತ್ವೇವ ಅಧಿಮುತ್ತೋ ಹೋತೀತಿ ವಿಮೋಕ್ಖೋ? ಇಧ ಭಿಕ್ಖು ಮೇತ್ತಾಸಹಗತೇನ ಚೇತಸಾ ಏಕಂ ದಿಸಂ ಫರಿತ್ವಾ ವಿಹರತಿ…ಪೇ॰… ಮೇತ್ತಾಯ ಭಾವಿತತ್ತಾ ಸತ್ತಾ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಾ ಹೋನ್ತಿ। ಕರುಣಾ, ಮುದಿತಾ, ಉಪೇಕ್ಖಾಸಹಗತೇನ ಚೇತಸಾ ಏಕಂ ದಿಸಂ ಫರಿತ್ವಾ ವಿಹರತಿ…ಪೇ॰… ಉಪೇಕ್ಖಾಯ ಭಾವಿತತ್ತಾ ಸತ್ತಾ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಾ ಹೋನ್ತಿ। ಏವಂ ಸುಭಂ ತ್ವೇವ ಅಧಿಮುತ್ತೋ ಹೋತೀತಿ ವಿಮೋಕ್ಖೋ"ತಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೨೧೨) ವುತ್ತಂ।

ಸಬ್ಬಸೋ ರೂಪಸಞ್ಞಾನನ್ತಿಆದೀಸು ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವುತ್ತಮೇವ। **ಅಯಂ ಅಟ್ಠಮೋ ವಿಮೋಕ್ಖೋತಿ** ಅಯಂ ಚತುನ್ನಂ ಖನ್ಧಾನಂ ಸಬ್ಬಸೋ ವಿಸುದ್ಧತ್ತಾ ವಿಮುತ್ತತ್ತಾ ಅಟ್ಠಮೋ ಉತ್ತಮೋ ವಿಮೋಕ್ಖೋ ನಾಮ।

೧೩೦. **ಅನುಲೋಮ**ನ್ತಿ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಪರಿಯೋಸಾನಾ। **ಪಟಿಲೋಮ**ನ್ತಿ ಪರಿಯೋಸಾನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಆದಿತೋ। **ಅನುಲೋಮಪಟಿಲೋಮ**ನ್ತಿ ಇದಂ ಅತಿಪಗುಣತ್ತಾ ಸಮಾಪತ್ತೀನಂ ಅಟ್ಠತ್ವಾವ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ಸಞ್ಚರಣವಸೇನ ವುತ್ತಂ। **ಯತ್ಥಿಚ್ಛಕ**ನ್ತಿ ಓಕಾಸಪರಿದೀಪನಂ, ಯತ್ಥ ಯತ್ಥ ಓಕಾಸೇ ಇಚ್ಛತಿ। **ಯದಿಚ್ಛಕ**ನ್ತಿ ಸಮಾಪತ್ತಿದೀಪನಂ, ಯಂ ಯಂ ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಇಚ್ಛತಿ। **ಯಾವತಿಚ್ಛಕ**ನ್ತಿ ಅದ್ಧಾನಪರಿಚ್ಛೇದದೀಪನಂ , ಯಾವತಕಂ ಅದ್ಧಾನಂ ಇಚ್ಛತಿ। **ಸಮಾಪಜ್ಜತೀ**ತಿ ತಂ ತಂ ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಪವಿಸತಿ। **ವುಟ್ಠಾತೀ**ತಿ ತತೋ ಉಟ್ಠಾಯ ತಿಟ್ಠತಿ।

ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತೋತಿ ದ್ವೀಹಿ ಭಾಗೇಹಿ ವಿಮುತ್ತೋ, ಅರೂಪಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ರೂಪಕಾಯತೋ ವಿಮುತ್ತೋ, ಮಗ್ಗೇನ ನಾಮಕಾಯತೋ ವಿಮುತ್ತೋತಿ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ -

“ಅಚ್ಚೀ ಯಥಾ ವಾತವೇಗೇನ ಖಿತ್ತಾ, (ಉಪಸಿವಾತಿ ಭಗವಾ)
ಅತ್ಥಂ ಪಲೇತಿ ನ ಉಪೇತಿ ಸಙ್ಖಂ।
ಏವಂ ಮುನೀ ನಾಮಕಾಯಾ ವಿಮುತ್ತೋ,
ಅತ್ಥಂ ಪಲೇತಿ ನ ಉಪೇತಿ ಸಙ್ಖ”ನ್ತಿ॥ (ಸು॰ ನಿ॰ ೧೦೮೦)।

ಸೋ ಪನೇಸ ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತೋ ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರತೋ ಉಟ್ಠಾಯ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೋ ಚ ಅನಾಗಾಮೀ ಹುತ್ವಾ ನಿರೋಧಾ ಉಟ್ಠಾಯ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೋ ಚಾತಿ ಪಞ್ಚವಿಧೋ। ಕೇಚಿ ಪನ - “ಯಸ್ಮಾ ರೂಪಾವಚರಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಮ್ಪಿ ದುವಙ್ಗಿಕಂ ಉಪೇಕ್ಖಾಸಹಗತಂ, ಅರೂಪಾವಚರಜ್ಝಾನಮ್ಪಿ ತಾದಿಸಮೇವ। ತಸ್ಮಾ ರೂಪಾವಚರಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನತೋ ಉಟ್ಠಾಯ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೋಪಿ ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತೋ”ತಿ।

ಅಯಂ ಪನ ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತಪಞ್ಹೋ ಹೇಟ್ಠಾ ಲೋಹಪಾಸಾದೇ ಸಮುಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ತಿಪಿಟಕಚೂಳಸುಮನತ್ಥೇರಸ್ಸ ವಣ್ಣನಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಚಿರೇನ ವಿನಿಚ್ಛಯಂ ಪತ್ತೋ । ಗಿರಿವಿಹಾರೇ ಕಿರ ಥೇರಸ್ಸ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೋ ಏಕಸ್ಸ ಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕಸ್ಸ ಮುಖತೋ ತಂ ಪಞ್ಹಂ ಸುತ್ವಾ ಆಹ - “ಆವುಸೋ, ಹೇಟ್ಠಾಲೋಹಪಾಸಾದೇ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಆಚರಿಯಸ್ಸ ಧಮ್ಮಂ ವಣ್ಣಯತೋ ನ ಕೇನಚಿ ಸುತಪುಬ್ಬ”ನ್ತಿ। ಕಿಂ ಪನ, ಭನ್ತೇ, ಥೇರೋ ಅವಚಾತಿ? ರೂಪಾವಚರಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ದುವಙ್ಗಿಕಂ ಉಪೇಕ್ಖಾಸಹಗತಂ ಕಿಲೇಸೇ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತಿ, ಕಿಲೇಸಾನಂ ಪನ ಆಸನ್ನಪಕ್ಖೇ ವಿರೂಹನಟ್ಠಾನೇ ಸಮುದಾಚರತಿ। ಇಮೇ ಹಿ ಕಿಲೇಸಾ ನಾಮ ಪಞ್ಚವೋಕಾರಭವೇ ನೀಲಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ಸಮುದಾಚರನ್ತಿ, ರೂಪಾವಚರಜ್ಝಾನಞ್ಚ ತಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ನ ಸಮತಿಕ್ಕಮತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬಸೋ ರೂಪಂ ನಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಅರೂಪಜ್ಝಾನವಸೇನ ಕಿಲೇಸೇ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೋವ ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತೋತಿ, ಇದಂ ಆವುಸೋ ಥೇರೋ ಅವಚ। ಇದಞ್ಚ ಪನ ವತ್ವಾ ಇದಂ ಸುತ್ತಂ ಆಹರಿ - “ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತೋ। ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಟ್ಠವಿಮೋಕ್ಖೇ ಕಾಯೇನ ಫುಸಿತ್ವಾ ವಿಹರತಿ, ಪಞ್ಞಾಯ ಚಸ್ಸ ದಿಸ್ವಾ ಆಸವಾ ಪರಿಕ್ಖೀಣಾ ಹೋನ್ತಿ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತೋ”ತಿ (ಪು॰ ಪ॰ ೨೪)।

ಇಮಾಯ ಚ ಆನನ್ದ ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತಿಯಾತಿ ಆನನ್ದ ಇತೋ ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತಿತೋ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಇತಿ ಸುಮಙ್ಗಲವಿಲಾಸಿನಿಯಾ ದೀಘನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯಂ

ಮಹಾನಿದಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಮಹಾಪರಿನಿಬ್ಬಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೩೧. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ಮಹಾಪರಿನಿಬ್ಬಾನಸುತ್ತಂ। ತತ್ರಾಯಮನುಪುಬ್ಬಪದವಣ್ಣನಾ - **ಗಿಜ್ಝಕೂಟೇ**ತಿ ಗಿಜ್ಝಾ ತಸ್ಸ ಕೂಟೇಸು ವಸಿಂಸು, ಗಿಜ್ಝಸದಿಸಂ ವಾ ತಸ್ಸ ಕೂಟಂ ಅತ್ಥೀತಿ ಗಿಜ್ಝಕೂಟೋ, ತಸ್ಮಿಂ ಗಿಜ್ಝಕೂಟೇ। **ಅಭಿಯಾತುಕಾಮೋ**ತಿ ಅಭಿಭವನತ್ಥಾಯ ಯಾತುಕಾಮೋ। **ವಜ್ಜೀ**ತಿ ವಜ್ಜಿರಾಜಾನೋ। **ಏವಂಮಹಿದ್ಧಿಕೇ**ತಿ ಏವಂ ಮಹತಿಯಾ ರಾಜಿದ್ಧಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತೇ, ಏತೇನ ನೇಸಂ ಸಮಗ್ಗಭಾವಂ ಕಥೇಸಿ। **ಏವಂಮಹಾನುಭಾವೇ**ತಿ ಏವಂ ಮಹನ್ತೇನ ಆನುಭಾವೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೇ, ಏತೇನ ನೇಸಂ ಹತ್ಥಿಸಿಪ್ಪಾದೀಸು ಕತಸಿಕ್ಖತಂ ಕಥೇಸಿ, ಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ - "ಸಿಕ್ಖಿತಾ ವತಿಮೇ ಲಿಚ್ಛವಿಕುಮಾರಕಾ, ಸುಸಿಕ್ಖಿತಾ ವತಿಮೇ ಲಿಚ್ಛವಿಕುಮಾರಕಾ, ಯತ್ರ ಹಿ ನಾಮ ಸುಖುಮೇನ ತಾಳಚ್ಛಿಗ್ಗಲೇನ ಅಸನಂ ಅತಿಪಾತಯಿಸ್ಸನ್ತಿ ಪೋಙ್ಖಾನುಪೋಙ್ಖಂ ಅವಿರಾಧಿತ"ನ್ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೧೧೧೫)। **ಉಚ್ಛೇಚ್ಛಾಮೀ**ತಿ ಉಚ್ಛಿನ್ದಿಸ್ಸಾಮಿ। **ವಿನಾಸೇಸ್ಸಾಮೀ**ತಿ ನಾಸೇಸ್ಸಾಮಿ, ಅದಸ್ಸನಂ ಪಾಪೇಸ್ಸಾಮಿ। **ಅನಯಬ್ಯಸನ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ನ ಅಯೋತಿ ಅನಯೋ, ಅವಡ್ಢಿಯಾ ಏತಂ ನಾಮಂ। ಹಿತಞ್ಚ ಸುಖಞ್ಚ ವಿಯಸ್ಸತಿ ವಿಕ್ಖಿಪತೀತಿ ಬ್ಯಸನಂ, ಞಾತಿಪಾರಿಜುಞ್ಞಾದೀನಂ ಏತಂ ನಾಮಂ। **ಆಪಾದೇಸ್ಸಾಮೀ**ತಿ ಪಾಪಯಿಸ್ಸಾಮಿ।

ಇತಿ ಕಿರ ಸೋ ಠಾನನಿಸಜ್ಜಾದೀಸು ಇಮಂ ಯುದ್ಧಕಥಮೇವ ಕಥೇತಿ, ಗಮನಸಜ್ಜಾ ಹೋಥಾತಿ ಏವಂ ಬಲಕಾಯಂ ಆಣಾಪೇತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಗಙ್ಗಾಯಂ ಕಿರ ಏಕಂ ಪಟ್ಟನಗಾಮಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಅಡ್ಢಯೋಜನಂ ಅಜಾತಸತ್ತುನೋ ಆಣಾ, ಅಡ್ಢಯೋಜನಂ ಲಿಚ್ಛವೀನಂ। ಏತ್ಥ ಪನ ಆಣಾಪವತ್ತಿಟ್ಠಾನಂ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತತ್ರಾಪಿ ಚ ಪಬ್ಬತಪಾದತೋ ಮಹಗ್ಘಭಣ್ಡಂ ಓತರತಿ। ತಂ ಸುತ್ವಾ - "ಅಜ್ಜ ಯಾಮಿ, ಸ್ವೇ ಯಾಮೀ"ತಿ ಅಜಾತಸತ್ತುನೋ ಸಂವಿದಹನ್ತಸ್ಸೇವ ಲಿಚ್ಛವಿರಾಜಾನೋ ಸಮಗ್ಗಾ ಸಮ್ಮೋದಮಾನಾ ಪುರೇತರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಸಬ್ಬಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ। ಅಜಾತಸತ್ತು ಪಚ್ಛಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಞತ್ವಾ ಕುಜ್ಝಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛತಿ। ತೇ ಪುನಸಂವಚ್ಛರೇಪಿ ತಥೇವ ಕರೋನ್ತಿ। ಅಥ ಸೋ ಬಲವಾಘಾತಜಾತೋ ತದಾ ಏವಮಕಾಸಿ।

ತತೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಗಣೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಯುದ್ಧಂ ನಾಮ ಭಾರಿಯಂ, ಏಕೋಪಿ ಮೋಘಪ್ಪಹಾರೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಏಕೇನ ಖೋ ಪನ ಪಣ್ಡಿತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಮನ್ತೇತ್ವಾ ಕರೋನ್ತೋ ನಿಪ್ಪರಾಧೋ ಹೋತಿ, ಪಣ್ಡಿತೋ ಚ ಸತ್ಥಾರಾ ಸದಿಸೋ ನತ್ಥಿ, ಸತ್ಥಾ ಚ ಅವಿದೂರೇ ಧುರವಿಹಾರೇ ವಸತಿ, ಹನ್ದಾಹಂ ಪೇಸೇತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಾಮಿ । ಸಚೇ ಮೇ ಗತೇನ ಕೋಚಿ ಅತ್ಥೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಸತ್ಥಾ ತುಣ್ಹೀ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಅನತ್ಥೇ ಪನ ಸತಿ ಕಿಂ ರಞ್ಞೋ ತತ್ಥ ಗಮನೇನಾತಿ ವಕ್ಖತೀ"ತಿ। ಸೋ ವಸ್ಸಕಾರಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಪೇಸೇಸಿ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಗನ್ತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಏತಮತ್ಥಂ ಆರೋಚೇಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - **"ಅಥ ಖೋ ರಾಜಾ...ಪೇ॰... ಆಪಾದೇಸ್ಸಾಮೀ"**ತಿ।

ರಾಜಅಪರಿಹಾನಿಯಧಮ್ಮವಣ್ಣನಾ

೧೩೪. **ಭಗವನ್ತಂ ಬೀಜಯಮಾನೋ**ತಿ ಥೇರೋ ವತ್ತಸೀಸೇ ಠತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಬೀಜತಿ, ಭಗವತೋ ಪನ ಸೀತಂ ವಾ ಉಣ್ಹಂ ವಾ ನತ್ಥಿ। ಭಗವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಅಮನ್ತೇತ್ವಾ ಥೇರೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಮನ್ತೇತುಕಾಮೋ **ಕಿನ್ತಿ ತೇ, ಆನನ್ದ, ಸುತ**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಅಭಿಣ್ಹಂ ಸನ್ನಿಪಾತಾ**ತಿ ದಿವಸಸ್ಸ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಸನ್ನಿಪತನ್ತಾಪಿ ಅನ್ತರನ್ತರಾ ಸನ್ನಿಪತನ್ತಾಪಿ ಅಭಿಣ್ಹಂ ಸನ್ನಿಪಾತಾವ। **ಸನ್ನಿಪಾತಬಹುಲಾ**ತಿ ಹಿಯ್ಯೋಪಿ ಸನ್ನಿಪತಿಮ್ಹಾ, ಪುರಿಮದಿವಸಮ್ಪಿ ಸನ್ನಿಪತಿಮ್ಹಾ, ಪುನ ಅಜ್ಜ ಕಿಮತ್ಥಂ ಸನ್ನಿಪತಿತಾ ಹೋಮಾತಿ ವೋಸಾನಂ ಅನಾಪಜ್ಜನ್ತಾ ಸನ್ನಿಪಾತಬಹುಲಾ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ। **ಯಾವಕೀವಞ್ಚಾ**ತಿ ಯತ್ತಕಂ ಕಾಲಂ। **ವುದ್ಧಿಯೇವ, ಆನನ್ದ, ವಜ್ಜೀನಂ ಪಾಟಿಕಙ್ಖಾ, ನೋ ಪರಿಹಾನೀ**ತಿ - ಅಭಿಣ್ಹಂ ಅಸನ್ನಿಪತನ್ತಾ ಹಿ ದಿಸಾವಿದಿಸಾಸು ಆಗತಂ ಸಾಸನಂ ನ ಸುಣನ್ತಿ, ತತೋ - "ಅಸುಕಗಾಮಸೀಮಾ ವಾ ನಿಗಮಸೀಮಾ ವಾ ಆಕುಲಾ, ಅಸುಕಟ್ಠಾನೇ ಚೋರಾ ವಾ ಪರಿಯುಟ್ಠಿತಾ"ತಿ ನ ಜಾನನ್ತಿ, ಚೋರಾಪಿ "ಪಮತ್ತಾ ರಾಜಾನೋ"ತಿ ಞತ್ವಾ ಗಾಮನಿಗಮಾದೀನಿ ಪಹರನ್ತಾ ಜನಪದಂ ನಾಸೇನ್ತಿ। ಏವಂ ರಾಜೂನಂ ಪರಿಹಾನಿ ಹೋತಿ। ಅಭಿಣ್ಹಂ ಸನ್ನಿಪತನ್ತಾ ಪನ ತಂ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಸುಣನ್ತಿ, ತತೋ ಬಲಂ ಪೇಸೇತ್ವಾ ಅಮಿತ್ತಮದ್ದನಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಚೋರಾಪಿ - "ಅಪ್ಪಮತ್ತಾ ರಾಜಾನೋ, ನ ಸಕ್ಕಾ ಅಮ್ಹೇಹಿ ವಗ್ಗಬನ್ಧೇಹಿ ವಿಚರಿತು"ನ್ತಿ ಭಿಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪಲಾಯನ್ತಿ। ಏವಂ ರಾಜೂನಂ ವುದ್ಧಿ ಹೋತಿ।

ತೇನ ವುತ್ತಂ – "ವುದ್ಧಿಯೇವ, ಆನನ್ದ, ವಜ್ಜೀನಂ ಪಾಟಿಕಙ್ಖಾ ನೋ ಪರಿಹಾನೀ"ತಿ। ತತ್ಥ **ಪಾಟಿಕಙ್ಖಾ**ತಿ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಾ, ಅವಸ್ಸಂ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಏವಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಸಮಗ್ಗಾತಿಆದೀಸು ಸನ್ನಿಪಾತಭೇರಿಯಾ ನಿಗ್ಗತಾಯ – "ಅಜ್ಜ ಮೇ ಕಿಚ್ಚಂ ಅತ್ಥಿ, ಮಙ್ಗಲಂ ಅತ್ಥೀ"ತಿ ವಿಕ್ಖೇಪಂ ಕರೋನ್ತಾ ನ ಸಮಗ್ಗಾ ಸನ್ನಿಪತನ್ತಿ ನಾಮ। ಭೇರಿಸದ್ದಂ ಪನ ಸುತ್ವಾವ ಭುಞ್ಜನ್ತಾಪಿ ಅಲಙ್ಕರಿಯಮಾನಾಪಿ ವತ್ಥಾನಿ ನಿವಾಸೇನ್ತಾಪಿ ಅಡ್ಢಭುತ್ತಾ ವಾ ಅಡ್ಢಾಲಙ್ಕತಾ ವಾ ವತ್ಥಂ ನಿವಾಸಯಮಾನಾ ವಾ ಸನ್ನಿಪತನ್ತಾ ಸಮಗ್ಗಾ ಸನ್ನಿಪತನ್ತಿ ನಾಮ। ಸನ್ನಿಪತಿತಾ ಪನ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಮನ್ತೇತ್ವಾ ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಕತ್ವಾ ಏಕತೋವ ಅವುಟ್ಠಹನ್ತಾ ನ ಸಮಗ್ಗಾ ವುಟ್ಠಹನ್ತಿ ನಾಮ। ಏವಂ ವುಟ್ಠಿತೇಸು ಹಿ ಯೇ ಪಠಮಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಏವಂ ಹೋತಿ – "ಅಮ್ಹೇಹಿ ಬಾಹಿರಕಥಾವ ಸುತಾ, ಇದಾನಿ ವಿನಿಚ್ಛಯಕಥಾ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ। ಏಕತೋ ವುಟ್ಠಹನ್ತಾ ಪನ ಸಮಗ್ಗಾ ವುಟ್ಠಹನ್ತಿ ನಾಮ। ಅಪಿಚ – "ಅಸುಕಟ್ಠಾನೇಸು ಗಾಮಸೀಮಾ ವಾ ನಿಗಮಸೀಮಾ ವಾ ಆಕುಲಾ, ಚೋರಾ ಪರಿಯುಟ್ಠಿತಾ"ತಿ ಸುತ್ವಾ – "ಕೋ ಗನ್ತ್ವಾ ಇಮಂ ಅಮಿತ್ತಮದ್ದನಂ ಕರಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ವುತ್ತೇ – "ಅಹಂ ಪಠಮಂ, ಅಹಂ ಪಠಮ"ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಾಪಿ ಸಮಗ್ಗಾ ವುಟ್ಠಹನ್ತಿ ನಾಮ। ಏಕಸ್ಸ ಪನ ಕಮ್ಮನ್ತೇ ಓಸೀದಮಾನೇ ಸೇಸಾ ರಾಜಾನೋ ಪುತ್ತಭಾತರೋ ಪೇಸೇತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮನ್ತಂ ಉಪತ್ಥಮ್ಭಯಮಾನಾಪಿ, ಆಗನ್ತುಕರಾಜಾನಂ – "ಅಸುಕಸ್ಸ ಗೇಹಂ ಗಚ್ಛತು, ಅಸುಕಸ್ಸ ಗೇಹಂ ಗಚ್ಛತೂ"ತಿ ಅವತ್ವಾ ಸಬ್ಬೇ ಏಕತೋ ಸಙ್ಗಣ್ಹನ್ತಾಪಿ, ಏಕಸ್ಸ ಮಙ್ಗಲೇ ವಾ ರೋಗೇ ವಾ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ವಾ ಪನ ತಾದಿಸೇ ಸುಖದುಕ್ಖೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಸಬ್ಬೇ ತತ್ಥ ಸಹಾಯಭಾವಂ ಗಚ್ಛನ್ತಾಪಿ ಸಮಗ್ಗಾ ವಜ್ಜಿಕರಣೀಯಾನಿ ಕರೋನ್ತಿ ನಾಮ।

ಅಪಞ್ಞತ್ತನ್ತಿಆದೀಸು ಪುಬ್ಬೇ ಅಕತಂ ಸುಙ್ಕಂ ವಾ ಬಲಿಂ ವಾ ದಣ್ಡಂ ವಾ ಆಹರಾಪೇನ್ತಾ ಅಪಞ್ಞತ್ತಂ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತಿ ನಾಮ। ಪೋರಾಣಪವೇಣಿಯಾ ಆಗತಮೇವ ಪನ ಅನಾಹರಾಪೇನ್ತಾ ಪಞ್ಞತ್ತಂ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದನ್ತಿ ನಾಮ। ಚೋರೋತಿ ಗಹೇತ್ವಾ ದಸ್ಸಿತೇ ಅವಿಚಿನಿತ್ವಾವ ಛೇಜ್ಜಭೇಜ್ಜಂ ಅನುಸಾಸೇನ್ತಾ ಪೋರಾಣಂ ವಜ್ಜಿಧಮ್ಮಂ ಸಮಾದಾಯ ನ ವತ್ತನ್ತಿ ನಾಮ। ತೇಸಂ ಅಪಞ್ಞತ್ತಂ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತಾನಂ ಅಭಿನವಸುಙ್ಕಾದೀಹಿ ಪೀಳಿತಾ ಮನುಸ್ಸಾ – "ಅತಿಉಪದ್ದುತಮ್ಹ, ಕೋ ಇಮೇಸಂ ವಿಜಿತೇ ವಸಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಪಚ್ಚನ್ತಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಚೋರಾ ವಾ ಚೋರಸಹಾಯಾ ವಾ ಹುತ್ವಾ ಜನಪದಂ ಪಹರನ್ತಿ। ಪಞ್ಞತ್ತಂ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದನ್ತಾನಂ ಪವೇಣೀಆಗತಾನಿ ಸುಙ್ಕಾದೀನಿ ಅಗಣ್ಹನ್ತಾನಂ ಕೋಸೋ ಪರಿಹಾಯತಿ। ತತೋ ಹತ್ಥಿಅಸ್ಸಬಲಕಾಯಓರೋಧಾದಯೋ ಯಥಾನಿಬದ್ಧಂ ವಟ್ಟಂ ಅಲಭಮಾನಾ ಥಾಮೇನ ಬಲೇನ ಪರಿಹಾಯನ್ತಿ। ತೇ ನೇವ ಯುದ್ಧಕ್ಖಮಾ ಹೋನ್ತಿ, ನ ಪಾರಿಚರಿಯಕ್ಖಮಾ। ಪೋರಾಣಂ ವಜ್ಜಿಧಮ್ಮಂ ಸಮಾದಾಯ ಅವತ್ತನ್ತಾನಂ ವಿಜಿತೇ ಮನುಸ್ಸಾ – "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪುತ್ತಂ ಪಿತರಂ ಭಾತರಂ ಅಚೋರಂಯೇವ ಚೋರೋತಿ ಕತ್ವಾ ಛಿನ್ದಿಂಸು ಭಿನ್ದಿಂಸೂ"ತಿ ಕುಜ್ಝಿತ್ವಾ ಪಚ್ಚನ್ತಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಚೋರಾ ವಾ ಚೋರಸಹಾಯಾ ವಾ ಹುತ್ವಾ ಜನಪದಂ ಪಹರನ್ತಿ, ಏವಂ ರಾಜೂನಂ ಪರಿಹಾನಿ ಹೋತಿ, ಪಞ್ಞತ್ತಂ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತಾನಂ ಪನ "ಪವೇಣೀಆಗತಮೇವ ರಾಜಾನೋ ಕರೋನ್ತೀ"ತಿ ಮನುಸ್ಸಾ ಹಟ್ಠತುಟ್ಠಾ ಕಸಿವಾಣಿಜ್ಜಾದಿಕೇ ಕಮ್ಮನ್ತೇ ಸಮ್ಪಾದೇನ್ತಿ। ಪಞ್ಞತ್ತಂ ಅಸಮುಚ್ಛಿನ್ದನ್ತಾನಂ ಪವೇಣೀಆಗತಾನಿ ಸುಙ್ಕಾದೀನಿ ಗಣ್ಹನ್ತಾನಂ ಕೋಸೋ ವಡ್ಢತಿ, ತತೋ ಹತ್ಥಿಅಸ್ಸಬಲಕಾಯಓರೋಧಾದಯೋ ಯಥಾನಿಬದ್ಧಂ ವಟ್ಟಂ ಲಭಮಾನಾ ಥಾಮಬಲಸಮ್ಪನ್ನಾ ಯುದ್ಧಕ್ಖಮಾ ಚೇವ ಪಾರಿಚರಿಯಕ್ಖಮಾ ಚ ಹೋನ್ತಿ।

ಪೋರಾಣಂ ವಜ್ಜಿಧಮ್ಮನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಪುಬ್ಬೇ ಕಿರ ವಜ್ಜಿರಾಜಾನೋ "ಅಯಂ ಚೋರೋ"ತಿ ಆನೇತ್ವಾ ದಸ್ಸಿತೇ "ಗಣ್ಹಥ ನಂ ಚೋರ"ನ್ತಿ ಅವತ್ವಾ ವಿನಿಚ್ಛಯಮಹಾಮತ್ತಾನಂ ದೇನ್ತಿ। ತೇ ವಿನಿಚ್ಛಿನಿತ್ವಾ ಸಚೇ ಅಚೋರೋ ಹೋತಿ, ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತಿ। ಸಚೇ ಚೋರೋ, ಅತ್ತನಾ ಕಿಞ್ಚಿ ಅವತ್ವಾ ವೋಹಾರಿಕಾನಂ ದೇನ್ತಿ। ತೇಪಿ ಅಚೋರೋ ಚೇ, ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತಿ। ಚೋರೋ ಚೇ, ಸುತ್ತಧರಾನಂ ದೇನ್ತಿ। ತೇಪಿ ವಿನಿಚ್ಛಿನಿತ್ವಾ ಅಚೋರೋ ಚೇ, ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತಿ। ಚೋರೋ ಚೇ, ಅಟ್ಠಕುಲಿಕಾನಂ ದೇನ್ತಿ। ತೇಪಿ ತಥೇವ ಕತ್ವಾ ಸೇನಾಪತಿಸ್ಸ, ಸೇನಾಪತಿ ಉಪರಾಜಸ್ಸ, ಉಪರಾಜಾ ರಞ್ಞೋ, ರಾಜಾ ವಿನಿಚ್ಛಿನಿತ್ವಾ ಅಚೋರೋ ಚೇ, ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಿ। ಸಚೇ ಪನ ಚೋರೋ ಹೋತಿ, ಪವೇಣೀಪೋತ್ಥಕಂ ವಾಚಾಪೇತಿ। ತತ್ಥ – "ಯೇನ ಇದಂ ನಾಮ ಕತಂ, ತಸ್ಸ ಅಯಂ ನಾಮ ದಣ್ಡೋ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ರಾಜಾ ತಸ್ಸ ಕಿರಿಯಂ ತೇನ ಸಮಾನೇತ್ವಾ ತದನುಚ್ಛವಿಕಂ ದಣ್ಡಂ ಕರೋತಿ। ಇತಿ ಏತಂ ಪೋರಾಣಂ ವಜ್ಜಿಧಮ್ಮಂ ಸಮಾದಾಯ ವತ್ತನ್ತಾನಂ ಮನುಸ್ಸಾ ನ ಉಜ್ಝಾಯನ್ತಿ, "ರಾಜಾನೋ ಪೋರಾಣಪವೇಣಿಯಾ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಏತೇಸಂ ದೋಸೋ ನತ್ಥಿ,

ಅಮ್ಹಾಕಂಯೇವ ದೋಸೋ”ತಿ ಅಪ್ಪಮತ್ತಾ ಕಮ್ಮನ್ತೇ ಕರೋನ್ತಿ। ಏವಂ ರಾಜೂನಂ ವುದ್ಧಿ ಹೋತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - “ವುದ್ಧಿಯೇವ, ಆನನ್ದ, ವಜ್ಜೀನಂ ಪಾಟಿಕಙ್ಖಾ, ನೋ ಪರಿಹಾನೀ”ತಿ।

ಸಕ್ಕರೋನ್ತೀತಿ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ತೇಸಂ ಸಕ್ಕಾರಂ ಕರೋನ್ತಾ ಸುನ್ದರಮೇವ ಕರೋನ್ತಿ। **ಗರುಂ ಕರೋನ್ತೀ**ತಿ ಗರುಭಾವಂ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾವ ಕರೋನ್ತಿ। **ಮಾನೇನ್ತೀ**ತಿ ಮನೇನ ಪಿಯಾಯನ್ತಿ। **ಪೂಜೇನ್ತೀ**ತಿ ನಿಪಚ್ಚಕಾರಂ ದಸ್ಸೇನ್ತಿ। **ಸೋತಬ್ಬಂ ಮಞ್ಞನ್ತೀ**ತಿ ದಿವಸಸ್ಸ ದ್ವೇ ತಯೋ ವಾರೇ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ತೇಸಂ ಕಥಂ ಸೋತಬ್ಬಂ ಸದ್ಧಾತಬ್ಬಂ ಮಞ್ಞನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಯೇ ಏವಂ ಮಹಲ್ಲಕಾನಂ ರಾಜೂನಂ ಸಕ್ಕಾರಾದೀನಿ ನ ಕರೋನ್ತಿ, ಓವಾದತ್ಥಾಯ ಚ ನೇಸಂ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ನ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ತೇ ತೇಹಿ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಾ ಅನೋವದಿಯಮಾನಾ ಕೀಳಾಪಸುತಾ ರಜ್ಜತೋ ಪರಿಹಾಯನ್ತಿ। ಯೇ ಪನ ತಥಾ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಮಹಲ್ಲಕರಾಜಾನೋ - “ಇದಂ ಕಾತಬ್ಬಂ, ಇದಂ ನ ಕಾತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ಪೋರಾಣಂ ಪವೇಣಿಂ ಆಚಿಕ್ಖನ್ತಿ। ಸಙ್ಗಾಮಂ ಪತ್ವಾಪಿ - “ಏವಂ ಪವಿಸಿತಬ್ಬಂ, ಏವಂ ನಿಕ್ಖಮಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ಉಪಾಯಂ ದಸ್ಸೇನ್ತಿ। ತೇ ತೇಹಿ ಓವದಿಯಮಾನಾ ಯಥಾಓವಾದಂ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತಾ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ ರಾಜಪ್ಪವೇಣಿಂ ಸನ್ಧಾರೇತುಂ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - “ವುದ್ಧಿಯೇವ, ಆನನ್ದ, ವಜ್ಜೀನಂ ಪಾಟಿಕಙ್ಖಾ, ನೋ ಪರಿಹಾನೀ”ತಿ।

ಕುಲಿತ್ಥಿಯೋತಿ ಕುಲಘರಣಿಯೋ। **ಕುಲಕುಮಾರಿಯೋ**ತಿ ಅನಿವಿದ್ಧಾ ತಾಸಂ ಧೀತರೋ। **ಓಕ್ಕಸ್ಸ ಪಸಯ್ಹಾ**ತಿ ಏತ್ಥ “ಓಕ್ಕಸ್ಸಾ”ತಿ ವಾ “ಪಸಯ್ಹಾ”ತಿ ವಾ ಪಸಯ್ಹಾಕಾರಸ್ಸೇವೇತಂ ನಾಮಂ। “ಉಕ್ಕಸ್ಸಾ”ತಿಪಿ ಪಠನ್ತಿ। ತತ್ಥ **ಓಕ್ಕಸ್ಸಾ**ತಿ ಅವಕಸ್ಸಿತ್ವಾ ಆಕಡ್ಢಿತ್ವಾ। **ಪಸಯ್ಹಾ**ತಿ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರಿತ್ವಾತಿ ಅಯಂ ವಚನತ್ಥೋ। ಏವಞ್ಹಿ ಕರೋನ್ತಾನಂ ವಿಜಿತೇ ಮನುಸ್ಸಾ - “ಅಮ್ಹಾಕಂ ಗೇಹೇ ಪುತ್ತಮಾತರೋಪಿ, ಖೇಳಸಿಙ್ಘಾಣಿಕಾದೀನಿ ಮುಖೇನ ಅಪನೇತ್ವಾ ಸಂವಡ್ಢಿತಧೀತರೋಪಿ ಇಮೇ ರಾಜಾನೋ ಬಲಕ್ಕಾರೇನ ಗಹೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಘರೇ ವಾಸೇನ್ತೀ”ತಿ ಕುಪಿತಾ ಪಚ್ಚನ್ತಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಚೋರಾ ವಾ ಚೋರಸಹಾಯಾ ವಾ ಹುತ್ವಾ ಜನಪದಂ ಪಹರನ್ತಿ। ಏವಂ ಅಕರೋನ್ತಾನಂ ಪನ ವಿಜಿತೇ ಮನುಸ್ಸಾ ಅಪ್ಪೋಸ್ಸುಕ್ಕಾ ಸಕಾನಿ ಕಮ್ಮಾನಿ ಕರೋನ್ತಾ ರಾಜಕೋಸಂ ವಡ್ಢೇನ್ತಿ। ಏವಮೇತ್ಥ ವುದ್ಧಿಹಾನಿಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ವಜ್ಜೀನಂ ವಜ್ಜಿಚೇತಿಯಾನೀತಿ ವಜ್ಜಿರಾಜೂನಂ ವಜ್ಜಿರಟ್ಠೇ ಚಿತ್ತೀಕತಟ್ಠೇನ ಚೇತಿಯಾನೀತಿ ಲದ್ಧನಾಮಾನಿ ಯಕ್ಖಟ್ಠಾನಾನಿ। **ಅಬ್ಭನ್ತರಾನೀ**ತಿ ಅನ್ತೋನಗರೇ ಠಿತಾನಿ। ಬಾಹಿರಾನೀತಿ ಬಹಿನಗರೇ ಠಿತಾನಿ । **ದಿನ್ನಪುಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ದಿನ್ನಂ। **ಕತಪುಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ಕತಂ। **ನೋ ಪರಿಹಾಪೇಸ್ಸನ್ತೀ**ತಿ ಅಪರಿಹಾಪೇತ್ವಾ ಯಥಾಪವತ್ತಮೇವ ಕರಿಸ್ಸನ್ತಿ ಧಮ್ಮಿಕಂ ಬಲಿಂ ಪರಿಹಾಪೇನ್ತಾನಞ್ಹಿ ದೇವತಾ ಆರಕ್ಖಂ ಸುಸಂವಿಹಿತಂ ನ ಕರೋನ್ತಿ, ಅನುಪ್ಪನ್ನಂ ದುಕ್ಖಂ ಜನೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾಪಿ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಕಾಸಸೀಸರೋಗಾದಿಂ ವಡ್ಢೇನ್ತಿ, ಸಙ್ಗಾಮೇ ಪತ್ತೇ ಸಹಾಯಾ ನ ಹೋನ್ತಿ। ಅಪರಿಹಾಪೇನ್ತಾನಂ ಪನ ಆರಕ್ಖಂ ಸುಸಂವಿಹಿತಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಅನುಪ್ಪನ್ನಂ ಸುಖಂ ಉಪ್ಪಾದೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾಪಿ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಕಾಸಸೀಸರೋಗಾದಿಂ ಹನನ್ತಿ, ಸಙ್ಗಾಮಸೀಸೇ ಸಹಾಯಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ವುದ್ಧಿಹಾನಿಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಧಮ್ಮಿಕಾ ರಕ್ಖಾವರಣಗುತ್ತೀತಿ ಏತ್ಥ ರಕ್ಖಾ ಏವ ಯಥಾ ಅನಿಚ್ಛಿತಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ, ಏವಂ ಆವರಣತೋ ಆವರಣಂ। ಯಥಾ ಇಚ್ಛಿತಂ ನ ವಿನಸ್ಸತಿ, ಏವಂ ಗೋಪಾಯನತೋ ಗುತ್ತಿ। ತತ್ಥ ಬಲಕಾಯೇನ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ರಕ್ಖಣಂ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಧಮ್ಮಿಕಾ ರಕ್ಖಾವರಣಗುತ್ತಿ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ। ಯಥಾ ಪನ ವಿಹಾರಸ್ಸ ಉಪವನೇ ರುಕ್ಖೇ ನ ಛಿನ್ದನ್ತಿ, ವಾಜಿಕಾ ವಜ್ಝಂ ನ ಕರೋನ್ತಿ, ಪೋಕ್ಖರಣೀಸು ಮಚ್ಛೇ ನ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ಏವಂ ಕರಣಂ ಧಮ್ಮಿಕಾ ರಕ್ಖಾವರಣಗುತ್ತಿ ನಾಮ। **ಕಿನ್ತಿ ಅನಾಗತಾ ಚಾ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಪನ ನೇಸಂ ಏವಂ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಚಿತ್ತಸನ್ತಾನೋತಿ ಚಿತ್ತಪ್ಪವತ್ತಿಂ ಪುಚ್ಛತಿ।

ತತ್ಥ ಯೇ ಅನಾಗತಾನಂ ಅರಹನ್ತಾನಂ ಆಗಮನಂ ನ ಇಚ್ಛನ್ತಿ, ತೇ ಅಸ್ಸದ್ಧಾ ಹೋನ್ತಿ ಅಪ್ಪಸನ್ನಾ। ಪಬ್ಬಜಿತೇ ಚ ಸಮ್ಪತ್ತೇ ಪಚ್ಚುಗ್ಗಮನಂ ನ ಕರೋನ್ತಿ, ಗನ್ತ್ವಾ ನ ಪಸ್ಸನ್ತಿ, ಪಟಿಸನ್ಥಾರಂ ನ ಕರೋನ್ತಿ, ಪಞ್ಹಂ ನ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ಧಮ್ಮಂ ನ ಸುಣನ್ತಿ, ದಾನಂ ನ ದೇನ್ತಿ, ಅನುಮೋದನಂ ನ ಸುಣನ್ತಿ, ನಿವಾಸನಟ್ಠಾನಂ ನ ಸಂವಿದಹನ್ತಿ। ಅಥ ನೇಸಂ ಅವಣ್ಣೋ ಅಬ್ಭುಗ್ಗಚ್ಛತಿ - “ಅಸುಕೋ ನಾಮ

ರಾಜಾ ಅಸ್ಸದ್ಧೋ ಅಪ್ಪಸನ್ನೋ, ಪಬ್ಬಜಿತೇ ಸಮ್ಪತ್ತೇ ಪಚ್ಚುಗ್ಗಮನಂ ನ ಕರೋತಿ…ಪೇ॰… ನಿವಾಸನಟ್ಠಾನಂ ನ ಸಂವಿದಹತೀ"ತಿ। ತಂ ಸುತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ತಸ್ಸ ನಗರದ್ವಾರೇನ ನ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಗಚ್ಛನ್ತಾಪಿ ನಗರಂ ನ ಪವಿಸನ್ತಿ। ಏವಂ ಅನಾಗತಾನಂ ಅರಹನ್ತಾನಂ ಅನಾಗಮನಮೇವ ಹೋತಿ। ಆಗತಾನಮ್ಪಿ ಫಾಸುವಿಹಾರೇ ಅಸತಿ ಯೇಪಿ ಅಜಾನಿತ್ವಾ ಆಗತಾ, ತೇ - "ವಸಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ತಾವ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಆಗತಮ್ಹಾ, ಇಮೇಸಂ ಪನ ರಾಜೂನಂ ಇಮಿನಾ ನೀಹಾರೇನ ಕೋ ವಸಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಏವಂ ಅನಾಗತೇಸು ಅನಾಗಚ್ಛನ್ತೇಸು, ಆಗತೇಸು ದುಕ್ಖಂ ವಿಹರನ್ತೇಸು ಸೋ ದೇಸೋ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಅನಾವಾಸೋ ಹೋತಿ। ತತೋ ದೇವತಾರಕ್ಖಾ ನ ಹೋತಿ, ದೇವತಾರಕ್ಖಾಯ ಅಸತಿ ಅಮನುಸ್ಸಾ ಓಕಾಸಂ ಲಭನ್ತಿ। ಅಮನುಸ್ಸಾ ಉಸ್ಸನ್ನಾ ಅನುಪ್ಪನ್ನಂ ಬ್ಯಾಧಿಂ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತಿ, ಸೀಲವನ್ತಾನಂ ದಸ್ಸನಪಞ್ಹಾಪುಚ್ಛನಾದಿವತ್ಥುಕಸ್ಸ ಪುಞ್ಞಸ್ಸ ಅನಾಗಮೋ ಹೋತಿ। ವಿಪರಿಯಾಯೇನ ಪನ ಯಥಾವುತ್ತಕಣ್ಹಪಕ್ಖವಿಪರೀತಸ್ಸ ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖಸ್ಸ ಸಮ್ಭವೋ ಹೋತೀತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ವುದ್ಧಿಹಾನಿಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

೧೩೫. **ಏಕಮಿದಾಹ**ನ್ತಿ ಇದಂ ಭಗವಾ ಪುಬ್ಬೇ ವಜ್ಜೀನಂ ಇಮಸ್ಸ ವಜ್ಜಿಸತ್ತಕಸ್ಸ ದೇಸಿತಭಾವಪ್ಪಕಾಸನತ್ಥಮಾಹ । ತತ್ಥ **ಸಾರನ್ದದೇ ಚೇತಿಯೇ**ತಿ ಏವಂನಾಮಕೇ ವಿಹಾರೇ। ಅನುಪ್ಪನ್ನೇ ಕಿರ ಬುದ್ಧೇ ತತ್ಥ ಸಾರನ್ದದಸ್ಸ ಯಕ್ಖಸ್ಸ ನಿವಾಸನಟ್ಠಾನಂ ಚೇತಿಯಂ ಅಹೋಸಿ। ಅಥೇತ್ಥ ಭಗವತೋ ವಿಹಾರಂ ಕಾರಾಪೇಸುಂ, ಸೋ ಸಾರನ್ದದೇ ಚೇತಿಯೇ ಕತತ್ತಾ ಸಾರನ್ದದಚೇತಿಯನ್ತ್ವೇವ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗತೋ।

ಅಕರಣೀಯಾತಿ ಅಕಾತಬ್ಬಾ, ಅಗ್ಗಹೇತಬ್ಬಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯದಿದ**ನ್ತಿ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ। **ಯುದ್ಧಸ್ಸಾ**ತಿ ಕರಣತ್ಥೇ ಸಾಮಿವಚನಂ, ಅಭಿಮುಖಯುದ್ಧೇನ ಗಹೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಞ್ಞತ್ರ ಉಪಲಾಪನಾಯಾ**ತಿ ಠಪೇತ್ವಾ ಉಪಲಾಪನಂ। ಉಪಲಾಪನಾ ನಾಮ - "ಅಲಂ ವಿವಾದೇನ, ಇದಾನಿ ಸಮಗ್ಗಾ ಹೋಮಾ"ತಿ ಹತ್ಥಿಅಸ್ಸರಥಹಿರಞ್ಞಸುವಣ್ಣಾದೀನಿ ಪೇಸೇತ್ವಾ ಸಙ್ಗಹಕರಣಂ। ಏವಞ್ಹಿ ಸಙ್ಗಹಂ ಕತ್ವಾ ಕೇವಲಂ ವಿಸ್ಸಾಸೇನ ಸಕ್ಕಾ ಗಣ್ಹಿತುನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಞ್ಞತ್ರ ಮಿಥುಭೇದಾಯಾ**ತಿ ಠಪೇತ್ವಾ ಮಿಥುಭೇದಂ। ಇಮಿನಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಭೇದಂ ಕತ್ವಾಪಿ ಸಕ್ಕಾ ಏತೇ ಗಹೇತುನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಇದಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಭಗವತೋ ಕಥಾಯ ನಯಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಆಹ।

ಕಿಂ ಪನ ಭಗವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಇಮಾಯ ಕಥಾಯ ನಯಲಾಭಂ ನ ಜಾನಾತೀತಿ? ಆಮ, ಜಾನಾತಿ। ಜಾನನ್ತೋ ಕಸ್ಮಾ ಕಥೇಸೀತಿ? ಅನುಕಮ್ಪಾಯ। ಏವಂ ಕಿರಸ್ಸ ಅಹೋಸಿ - "ಮಯಾ ಅಕಥಿತೇಪಿ ಕತಿಪಾಹೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಸಬ್ಬೇ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸತಿ, ಕಥಿತೇ ಪನ ಸಮಗ್ಗೇ ಭಿನ್ದನ್ತೋ ತೀಹಿ ಸಂವಚ್ಛರೇಹಿ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸತಿ, ಏತ್ತಕಮ್ಪಿ ಜೀವಿತಮೇವ ವರಂ, ಏತ್ತಕಞ್ಹಿ ಜೀವನ್ತಾ ಅತ್ತನೋ ಪತಿಟ್ಠಾನಭೂತಂ ಪುಞ್ಞಂ ಕರಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ।

ಅಭಿನನ್ದಿತ್ವಾತಿ ಚಿತ್ತೇನ ಅಭಿನನ್ದಿತ್ವಾ। **ಅನುಮೋದಿತ್ವಾ**ತಿ "ಯಾವ ಸುಭಾಸಿತಞ್ಚಿದಂ ಭೋತಾ ಗೋತಮೇನಾ"ತಿ ವಾಚಾಯ ಅನುಮೋದಿತ್ವಾ। **ಪಕ್ಕಾಮೀ**ತಿ ರಞ್ಞೋ ಸನ್ತಿಕಂ ಗತೋ। ತತೋ ನಂ ರಾಜಾ - "ಕಿಂ ಆಚರಿಯ, ಭಗವಾ ಅವಚಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ಸೋ - "ಯಥಾ ಭೋ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ವಚನಂ ನ ಸಕ್ಕಾ ವಜ್ಜೀ ಕೇನಚಿ ಗಹೇತುಂ, ಅಪಿ ಚ ಉಪಲಾಪನಾಯ ವಾ ಮಿಥುಭೇದೇನ ವಾ ಸಕ್ಕಾ"ತಿ ಆಹ। ತತೋ ನಂ ರಾಜಾ - "ಉಪಲಾಪನಾಯ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಹತ್ಥಿಅಸ್ಸಾದಯೋ ನಸ್ಸಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಭೇದೇನೇವ ತೇ ಗಹೇಸ್ಸಾಮಿ, ಕಿಂ ಕರೋಮಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ತೇನ ಹಿ, ಮಹಾರಾಜ, ತುಮ್ಹೇ ವಜ್ಜಿಂ ಆರಬ್ಭ ಪರಿಸತಿ ಕಥಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇಥ। ತತೋ ಅಹಂ - "ಕಿಂ ತೇ ಮಹಾರಾಜ ತೇಹಿ, ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕೇಹಿ ಕಸಿವಾಣಿಜ್ಜಾದೀನಿ ಕತ್ವಾ ಜೀವನ್ತು ಏತೇ ರಾಜಾನೋ"ತಿ ವತ್ವಾ ಪಕ್ಕಮಿಸ್ಸಾಮಿ। ತತೋ ತುಮ್ಹೇ - "ಕಿನ್ನು ಖೋ ಭೋ ಏಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಜ್ಜಿಂ ಆರಬ್ಭ ಪವತ್ತಂ ಕಥಂ ಪಟಿಬಾಹತೀ"ತಿ ವದೇಯ್ಯಾಥ, ದಿವಸಭಾಗೇ ಚಾಹಂ ತೇಸಂ ಪಣ್ಣಾಕಾರಂ ಪೇಸೇಸ್ಸಾಮಿ, ತಮ್ಪಿ ಗಾಹಾಪೇತ್ವಾ ತುಮ್ಹೇಪಿ ಮಮ ದೋಸಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ಬನ್ಧನತಾಲನಾದೀನಿ ಅಕತ್ವಾವ ಕೇವಲಂ ಖುರಮುಣ್ಡಂ ಮಂ ಕತ್ವಾ ನಗರಾ ನೀಹರಾಪೇಥ। ಅಥಾಹಂ - "ಮಯಾ ತೇ ನಗರೇ ಪಾಕಾರೋ ಪರಿಖಾ ಚ ಕಾರಿತಾ, ಅಹಂ ಕಿರ ದುಬ್ಬಲಟ್ಠಾನಞ್ಚ ಉತ್ತಾನಗಮ್ಭೀರಟ್ಠಾನಞ್ಚ ಜಾನಾಮಿ, ನ ಚಿರಸ್ಸೇವ ದಾನಿ ಉಜುಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವಕ್ಖಾಮಿ। ತಂ ಸುತ್ವಾ ತುಮ್ಹೇ - "ಗಚ್ಛತೂ"ತಿ ವದೇಯ್ಯಾಥಾತಿ। ರಾಜಾ ಸಬ್ಬಂ ಅಕಾಸಿ।

ಲಿಚ್ಛವೀ ತಸ್ಸ ನಿಕ್ಖಮನಂ ಸುತ್ವಾ - "ಸಠೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ, ಮಾ ತಸ್ಸ ಗಙ್ಗಂ ಉತ್ತರಿತುಂ ಅದತ್ಥಾ"ತಿ ಆಹಂಸು। ತತ್ರ ಏಕಚ್ಚೇಹಿ - "ಅಮ್ಹೇ ಆರಬ್ಭ ಕಥಿತತ್ತಾ ಕಿರ ಸೋ ಏವಂ ಕತೋ"ತಿ ವುತ್ತೇ "ತೇನ ಹಿ, ಭಣೇ, ಏತೂ"ತಿ ಭಣಿಂಸು। ಸೋ ಗನ್ತ್ವಾ ಲಿಚ್ಛವೀ ದಿಸ್ವಾ "ಕಿಂ ಆಗತತ್ಥಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತೋ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಆರೋಚೇಸಿ, ಲಿಚ್ಛವಿನೋ - "ಅಪ್ಪಮತ್ತಕೇನ ನಾಮ ಏವಂ ಗರುಂ ದಣ್ಡಂ ಕಾತುಂ ನ ಯುತ್ತ"ನ್ತಿ ವತ್ವಾ - "ಕಿಂ ತೇ ತತ್ರ ಠಾನನ್ತರ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿಂಸು। "ವಿನಿಚ್ಛಯಾಮಚ್ಚೋಹಮಸ್ಮೀ"ತಿ। ತದೇವ ತೇ ಠಾನನ್ತರಂ ಹೋತೂತಿ। ಸೋ ಸುಟ್ಠುತರಂ ವಿನಿಚ್ಛಯಂ ಕರೋತಿ, ರಾಜಕುಮಾರಾ ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಸಿಪ್ಪಂ ಉಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಿ।

ಸೋ ಪತಿಟ್ಠಿತಗುಣೋ ಹುತ್ವಾ ಏಕದಿವಸಂ ಏಕಂ ಲಿಚ್ಛವಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ಗನ್ತ್ವಾ - ದಾರಕಾ ಕಸನ್ತೀತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ಆಮ, ಕಸನ್ತಿ। ದ್ವೇ ಗೋಣೇ ಯೋಜೇತ್ವಾತಿ? ಆಮ, ದ್ವೇ ಗೋಣೇ ಯೋಜೇತ್ವಾತಿ। ಏತ್ತಕಂ ವತ್ವಾ ನಿವತ್ತೋ। ತತೋ ತಂ ಅಞ್ಞೋ - "ಕಿಂ ಆಚರಿಯೋ ಆಹಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ತೇನ ವುತ್ತಂ ಅಸದ್ದಹನ್ತೋ "ನ ಮೇ ಏಸ ಯಥಾಭೂತಂ ಕಥೇತೀ"ತಿ ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಭಿಜ್ಜಿ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ದಿವಸೇ ಏಕಂ ಲಿಚ್ಛವಿಂ ಏಕಮನ್ತಂ ನೇತ್ವಾ - "ಕೇನ ಬ್ಯಞ್ಜನೇನ ಭುತ್ತೋಸೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ನಿವತ್ತೋ। ತಮ್ಪಿ ಅಞ್ಞೋ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಅಸದ್ದಹನ್ತೋ ತಥೇವ ಭಿಜ್ಜಿ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಅಪರಮ್ಪಿ ದಿವಸಂ ಏಕಂ ಲಿಚ್ಛವಿಂ ಏಕಮನ್ತಂ ನೇತ್ವಾ - "ಅತಿದುಗ್ಗತೋಸಿ ಕಿರಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ಕೋ ಏವಮಾಹಾತಿ ಪುಚ್ಛಿತೋ ಅಸುಕೋ ನಾಮ ಲಿಚ್ಛವೀತಿ। ಅಪರಮ್ಪಿ ಏಕಮನ್ತಂ ನೇತ್ವಾ - "ತ್ವಂ ಕಿರ ಭೀರುಕಜಾತಿಕೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ಕೋ ಏವಮಾಹಾತಿ? ಅಸುಕೋ ನಾಮ ಲಿಚ್ಛವೀತಿ। ಏವಂ ಅಞ್ಞೇನ ಅಕಥಿತಮೇವ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಕಥೇನ್ತೋ ತೀಹಿ ಸಂವಚ್ಛರೇಹಿ ತೇ ರಾಜಾನೋ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಯಥಾ ದ್ವೇ ಏಕಮಗ್ಗೇನ ನ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ತಥಾ ಕತ್ವಾ ಸನ್ನಿಪಾತಭೇರಿಂ ಚರಾಪೇಸಿ। ಲಿಚ್ಛವಿನೋ - "ಇಸ್ಸರಾ ಸನ್ನಿಪತನ್ತು, ಸೂರಾ ಸನ್ನಿಪತನ್ತೂ"ತಿ ವತ್ವಾ ನ ಸನ್ನಿಪತಿಂಸು।

ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ - "ಅಯಂ ದಾನಿ ಕಾಲೋ, ಸೀಘಂ ಆಗಚ್ಛತೂ"ತಿ ರಞ್ಞೋ ಸಾಸನಂ ಪೇಸೇಸಿ। ರಾಜಾ ಸುತ್ವಾವ ಬಲಭೇರಿಂ ಚರಾಪೇತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಮಿ। ವೇಸಾಲಿಕಾ ಸುತ್ವಾ - "ರಞ್ಞೋ ಗಙ್ಗಂ ಉತ್ತರಿತುಂ ನ ದಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಭೇರಿಂ ಚರಾಪೇಸುಂ। ತಮ್ಪಿ ಸುತ್ವಾ - "ಗಚ್ಛನ್ತು ಸೂರರಾಜಾನೋ"ತಿಆದೀನಿ ವತ್ವಾ ನ ಸನ್ನಿಪತಿಂಸು। "ನಗರಪ್ಪವೇಸನಂ ನ ದಸ್ಸಾಮ, ದ್ವಾರಾನಿ ಪಿದಹಿತ್ವಾ ಠಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಭೇರಿಂ ಚರಾಪೇಸುಂ। ಏಕೋಪಿ ನ ಸನ್ನಿಪತಿ। ಯಥಾವಿವಟೇಹೇವ ದ್ವಾರೇಹಿ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬೇ ಅನಯಬ್ಯಸನಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ಗತೋ।

ಭಿಕ್ಖುಅಪರಿಹಾನಿಯಧಮ್ಮವಣ್ಣನಾ

೧೩೬. **ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಅಚಿರಪಕ್ಕನ್ತೇ**ತಿಆದಿಮ್ಹಿ **ಸನ್ನಿಪಾತೇತ್ವಾ**ತಿ ದೂರವಿಹಾರೇಸು ಇದ್ಧಿಮನ್ತೇ ಪೇಸೇತ್ವಾ ಸನ್ತಿಕವಿಹಾರೇಸು ಸಯಂ ಗನ್ತ್ವಾ - "ಸನ್ನಿಪತಥ, ಆಯಸ್ಮನ್ತೋ; ಭಗವಾ ವೋ ಸನ್ನಿಪಾತಂ ಇಚ್ಛತೀ"ತಿ ಸನ್ನಿಪಾತೇತ್ವಾ। **ಅಪರಿಹಾನಿಯೇ**ತಿ ಅಪರಿಹಾನಿಕರೇ, ವುದ್ಧಿಹೇತುಭೂತೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಧಮ್ಮೇ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮೀ**ತಿ ಚನ್ದಸಹಸ್ಸಂ ಸೂರಿಯಸಹಸ್ಸಂ ಉಟ್ಠಾಪೇನ್ತೋ ವಿಯ ಚತುಕುಟ್ಟಕೇ ಗೇಹೇ ಅನ್ತೋ ತೇಲದೀಪಸಹಸ್ಸಂ ಉಜ್ಜಾಲೇನ್ತೋ ವಿಯ ಪಾಕಟೇ ಕತ್ವಾ ಕಥಯಿಸ್ಸಾಮೀತಿ।

ತತ್ಥ **ಅಭಿಣ್ಹಂ ಸನ್ನಿಪಾತಾ**ತಿ ಇದಂ ವಜ್ಜಿಸತ್ತಕೇ ವುತ್ತಸದಿಸಮೇವ। ಇಧಾಪಿ ಚ ಅಭಿಣ್ಹಂ ಅಸನ್ನಿಪತಿತಾ ದಿಸಾಸು ಆಗತಸಾಸನಂ ನ ಸುಣನ್ತಿ। ತತೋ - "ಅಸುಕವಿಹಾರಸೀಮಾ ಆಕುಲಾ, ಉಪೋಸಥಪವಾರಣಾ ಠಿತಾ, ಅಸುಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಭಿಕ್ಖೂ ವೇಜ್ಜಕಮ್ಮದೂತಕಮ್ಮಾದೀನಿ ಕರೋನ್ತಿ, ವಿಞ್ಞತ್ತಿಬಹುಲಾ ಪುಪ್ಫದಾನಾದೀಹಿ ಜೀವಿಕಂ ಕಪ್ಪೇನ್ತೀ"ತಿಆದೀನಿ ನ ಜಾನನ್ತಿ, ಪಾಪಭಿಕ್ಖೂಪಿ "ಪಮತ್ತೋ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ"ತಿ ಞತ್ವಾ ರಾಸಿಭೂತಾ ಸಾಸನಂ ಓಸಕ್ಕಾಪೇನ್ತಿ। ಅಭಿಣ್ಹಂ ಸನ್ನಿಪತಿತಾ ಪನ ತಂ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಸುಣನ್ತಿ, ತತೋ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ಪೇಸೇತ್ವಾ ಸೀಮಂ ಉಜುಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಉಪೋಸಥಪವಾರಣಾದಯೋ ಪವತ್ತಾಪೇನ್ತಿ, ಮಿಚ್ಛಾಜೀವಾನಂ ಉಸ್ಸನ್ನಟ್ಠಾನೇ ಅರಿಯವಂಸಿಕೇ ಪೇಸೇತ್ವಾ ಅರಿಯವಂಸಂ ಕಥಾಪೇನ್ತಿ, ಪಾಪಭಿಕ್ಖೂನಂ ವಿನಯಧರೇಹಿ ನಿಗ್ಗಹಂ ಕಾರಾಪೇನ್ತಿ, ಪಾಪಭಿಕ್ಖೂಪಿ "ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ, ನ ಸಕ್ಕಾ ಅಮ್ಹೇಹಿ ವಗ್ಗಬನ್ಧೇನ ವಿಚರಿತು"ನ್ತಿ ಭಿಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪಲಾಯನ್ತಿ। ಏವಮೇತ್ಥ ಹಾನಿವುದ್ಧಿಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಸಮಗ್ಗಾತಿಆದೀಸು ಚೇತಿಯಪಟಿಜಗ್ಗನತ್ಥಂ ವಾ ಬೋಧಿಗೇಹಉಪೋಸಥಾಗಾರಚ್ಛಾದನತ್ಥಂ ವಾ ಕತಿಕವತ್ತಂ ವಾ ಠಪೇತುಕಾಮತಾಯ ಓವಾದಂ ವಾ ದಾತುಕಾಮತಾಯ - "ಸಙ್ಘೋ ಸನ್ನಿಪತತೂ"ತಿ ಭೇರಿಯಾ ವಾ ಘಣ್ಟಿಯಾ ವಾ ಆಕೋಟಿತಾಯ - "ಮಯ್ಹಂ ಚೀವರಕಮ್ಮಂ ಅತ್ಥಿ, ಮಯ್ಹಂ ಪತ್ತೋ ಪಚಿತಬ್ಬೋ, ಮಯ್ಹಂ ನವಕಮ್ಮಂ ಅತ್ಥೀ"ತಿ ವಿಕ್ಖೇಪಂ ಕರೋನ್ತಾ ನ ಸಮಗ್ಗಾ ಸನ್ನಿಪತನ್ತಿ ನಾಮ। ಸಬ್ಬಂ ಪನ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಠಪೇತ್ವಾ - "ಅಹಂ ಪುರಿಮತರಂ, ಅಹಂ ಪುರಿಮತರ"ನ್ತಿ ಏಕಪ್ಪಹಾರೇನೇವ ಸನ್ನಿಪತನ್ತಾ ಸಮಗ್ಗಾ ಸನ್ನಿಪತನ್ತಿ ನಾಮ। ಸನ್ನಿಪತಿತಾ ಪನ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಮನ್ತೇತ್ವಾ ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಕತ್ವಾ ಏಕತೋ ಅವುಟ್ಠಹನ್ತಾ ಸಮಗ್ಗಾ ನ ವುಟ್ಠಹನ್ತಿ ನಾಮ। ಏವಂ ವುಟ್ಠಿತೇಸು ಹಿ ಯೇ ಪಠಮಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಏವಂ ಹೋತಿ - "ಅಮ್ಹೇಹಿ ಬಾಹಿರಕಥಾವ ಸುತಾ, ಇದಾನಿ ವಿನಿಚ್ಛಯಕಥಾ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ। ಏಕಪ್ಪಹಾರೇನೇವ ವುಟ್ಠಹನ್ತಾ ಪನ ಸಮಗ್ಗಾ ವುಟ್ಠಹನ್ತಿ ನಾಮ। ಅಪಿಚ "ಅಸುಕಟ್ಠಾನೇ ವಿಹಾರಸೀಮಾ ಆಕುಲಾ, ಉಪೋಸಥಪವಾರಣಾ ಠಿತಾ, ಅಸುಕಟ್ಠಾನೇ ವೇಜ್ಜಕಮ್ಮಾದಿಕಾರಕಾ ಪಾಪಭಿಕ್ಖೂ ಉಸ್ಸನ್ನಾ"ತಿ ಸುತ್ವಾ - "ಕೋ ಗನ್ತ್ವಾ ತೇಸಂ ನಿಗ್ಗಹಂ ಕರಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ವುತ್ತೇ - "ಅಹಂ ಪಠಮಂ, ಅಹಂ ಪಠಮ"ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಾಪಿ ಸಮಗ್ಗಾ ವುಟ್ಠಹನ್ತಿ ನಾಮ।

ಆಗನ್ತುಕಂ ಪನ ದಿಸ್ವಾ - "ಇಮಂ ಪರಿವೇಣಂ ಯಾಹಿ, ಏತಂ ಪರಿವೇಣಂ ಯಾಹಿ, ಅಯಂ ಕೋ"ತಿ ಅವತ್ವಾ ಸಬ್ಬೇ ವತ್ತಂ ಕರೋನ್ತಾಪಿ, ಜಿಣ್ಣಪತ್ತಚೀವರಕಂ ದಿಸ್ವಾ ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖಾಚಾರವತ್ತೇನ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಪರಿಯೇಸಮಾನಾಪಿ, ಗಿಲಾನಸ್ಸ ಗಿಲಾನಭೇಸಜ್ಜಂ ಪರಿಯೇಸಮಾನಾಪಿ, ಗಿಲಾನಮೇವ ಅನಾಥಂ - "ಅಸುಕಪರಿವೇಣಂ ಯಾಹಿ, ಅಸುಕಪರಿವೇಣಂ ಯಾಹೀ"ತಿ ಅವತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಪರಿವೇಣೇ ಪಟಿಜಗ್ಗನ್ತಾಪಿ, ಏಕೋ ಓಲಿಯಮಾನಕೋ ಗನ್ಥೋ ಹೋತಿ, ಪಞ್ಞವನ್ತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ತೇನ ತಂ ಗನ್ಥಂ ಉಕ್ಖಿಪಾಪೇನ್ತಾಪಿ ಸಮಗ್ಗಾ ಸಙ್ಘಂ ಕರಣೀಯಾನಿ ಕರೋನ್ತಿ ನಾಮ।

ಅಪಞ್ಞತ್ತನ್ತಿಆದೀಸು ನವಂ ಅಧಮ್ಮಿಕಂ ಕತಿಕವತ್ತಂ ವಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ವಾ ಬನ್ಧನ್ತಾ ಅಪಞ್ಞತ್ತಂ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತಿ ನಾಮ, ಪುರಾಣಸನ್ಥತವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ಭಿಕ್ಖೂ ವಿಯ। ಉದ್ಧಮ್ಮಂ ಉಬ್ಬಿನಯಂ ಸಾಸನಂ ದೀಪೇನ್ತಾ ಪಞ್ಞತ್ತಂ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದನ್ತಿ ನಾಮ, ವಸ್ಸಸತಪರಿನಿಬ್ಬುತೇ ಭಗವತಿ ವೇಸಾಲಿಕಾ ವಜ್ಜಿಪುತ್ತಕಾ ವಿಯ। ಖುದ್ದಾನುಖುದ್ದಕಾ ಪನ ಆಪತ್ತಿಯೋ ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ವೀತಿಕ್ಕಮನ್ತಾ ಯಥಾಪಞ್ಞತ್ತೇಸು ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ಸಮಾದಾಯ ನ ವತ್ತನ್ತಿ ನಾಮ, ಅಸ್ಸಜಿಪುನಬ್ಬಸುಕಾ ವಿಯ। ನವಂ ಪನ ಕತಿಕವತ್ತಂ ವಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ವಾ ಅಬನ್ಧನ್ತಾ, ಧಮ್ಮವಿನಯತೋ ಸಾಸನಂ ದೀಪೇನ್ತಾ, ಖುದ್ದಾನುಖುದ್ದಕಾನಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ಅಸಮೂಹನನ್ತಾ ಅಪಞ್ಞತ್ತಂ ನ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತಿ, ಪಞ್ಞತ್ತಂ ನ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದನ್ತಿ, ಯಥಾಪಞ್ಞತ್ತೇಸು ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ಸಮಾದಾಯ ವತ್ತನ್ತಿ ನಾಮ, ಆಯಸ್ಮಾ ಉಪಸೇನೋ ವಿಯ, ಆಯಸ್ಮಾ ಯಸೋ ಕಾಕಣ್ಡಕಪುತ್ತೋ ವಿಯ ಚ।

> "ಸುಣಾತು, ಮೇ ಆವುಸೋ ಸಙ್ಘೋ, ಸನ್ತಮ್ಹಾಕಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ಗಿಹಿಗತಾನಿ, ಗಿಹಿನೋಪಿ ಜಾನನ್ತಿ, 'ಇದಂ ವೋ ಸಮಣಾನಂ ಸಕ್ಯಪುತ್ತಿಯಾನಂ ಕಪ್ಪತಿ, ಇದಂ ವೋ ನ ಕಪ್ಪತೀ'ತಿ। ಸಚೇ ಹಿ ಮಯಂ ಖುದ್ದಾನುಖುದ್ದಕಾನಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ಸಮೂಹನಿಸ್ಸಾಮ, ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ವತ್ತಾರೋ - 'ಧೂಮಕಾಲಿಕಂ ಸಮಣೇನ ಗೋತಮೇನ ಸಾವಕಾನಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪಞ್ಞತ್ತಂ, ಯಾವಿಮೇಸಂ ಸತ್ಥಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ, ತಾವಿಮೇ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ಸಿಕ್ಖಿಂಸು। ಯತೋ ಇಮೇಸಂ ಸತ್ಥಾ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ, ನ ದಾನಿಮೇ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ಸಿಕ್ಖನ್ತೀ'ತಿ। ಯದಿ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಪತ್ತಕಲ್ಲಂ, ಸಙ್ಘೋ ಅಪಞ್ಞತ್ತಂ ನ ಪಞ್ಞಪೇಯ್ಯ, ಪಞ್ಞತ್ತಂ ನ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದೇಯ್ಯ, ಯಥಾಪಞ್ಞತ್ತೇಸು ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ಸಮಾದಾಯ ವತ್ತೇಯ್ಯಾ"ತಿ (ಚುಳವ॰ ೪೪೧) -

ಇಮಂ ತನ್ತಿಂ ಠಪಯನ್ತೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಮಹಾಕಸ್ಸಪೋ ವಿಯ ಚ। **ವುದ್ಧಿಯೇವಾ**ತಿ ಸೀಲಾದೀಹಿ ಗುಣೇಹಿ ವುಡ್ಢಿಯೇವ, ನೋ ಪರಿಹಾನಿ।

ಥೇರಾತಿ ಥಿರಭಾವಪ್ಪತ್ತಾ ಥೇರಕಾರಕೇಹಿ ಗುಣೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಾ। ಬಹೂ ರತ್ತಿಯೋ ಜಾನನ್ತೀತಿ **ರತ್ತಞ್ಞೂ**। ಚಿರಂ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಚಿರಪಬ್ಬಜಿತಾ**। ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಪಿತುಟ್ಠಾನೇ ಠಿತಾತಿ **ಸಙ್ಘಪಿತರೋ**। ಪಿತುಟ್ಠಾನೇ ಠಿತತ್ತಾ ಸಙ್ಘಂ ಪರಿನೇನ್ತಿ

ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಾ ಹುತ್ವಾ ತೀಸು ಸಿಕ್ಖಾಸು ಪವತ್ತೇನ್ತೀತಿ **ಸಙ್ಘಪರಿಣಾಯಕಾ**।

ಯೇ ತೇಸಂ ಸಕ್ಕಾರಾದೀನಿ ನ ಕರೋನ್ತಿ, ಓವಾದತ್ಥಾಯ ದ್ವೇ ತಯೋ ವಾರೇ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ನ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ತೇಪಿ ತೇಸಂ ಓವಾದಂ ನ ದೇನ್ತಿ, ಪವೇಣೀಕಥಂ ನ ಕಥೇನ್ತಿ, ಸಾರಭೂತಂ ಧಮ್ಮಪರಿಯಾಯಂ ನ ಸಿಕ್ಖಾಪೇನ್ತಿ। ತೇ ತೇಹಿ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಾ ಸೀಲಾದೀಹಿ ಧಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧೇಹಿ ಸತ್ತಹಿ ಚ ಅರಿಯಧನೇಹೀತಿ ಏವಮಾದೀಹಿ ಗುಣೇಹಿ ಪರಿಹಾಯನ್ತಿ। ಯೇ ಪನ ತೇಸಂ ಸಕ್ಕಾರಾದೀನಿ ಕರೋನ್ತಿ, ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ತೇಪಿ ತೇಸಂ ಓವಾದಂ ದೇನ್ತಿ। "ಏವಂ ತೇ ಅಭಿಕ್ಕಮಿತಬ್ಬಂ, ಏವಂ ತೇ ಪಟಿಕ್ಕಮಿತಬ್ಬಂ, ಏವಂ ತೇ ಆಲೋಕಿತಬ್ಬಂ, ಏವಂ ತೇ ವಿಲೋಕಿತಬ್ಬಂ, ಏವಂ ತೇ ಸಮಿಞ್ಜಿತಬ್ಬಂ, ಏವಂ ತೇ ಪಸಾರಿತಬ್ಬಂ, ಏವಂ ತೇ ಸಙ್ಘಾಟಿಪತ್ತಚೀವರಂ ಧಾರೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಪವೇಣೀಕಥಂ ಕಥೇನ್ತಿ, ಸಾರಭೂತಂ ಧಮ್ಮಪರಿಯಾಯಂ ಸಿಕ್ಖಾಪೇನ್ತಿ, ತೇರಸಹಿ ಧುತಙ್ಗೇಹಿ ದಸಹಿ ಕಥಾವತ್ಥೂಹಿ ಅನುಸಾಸನ್ತಿ। ತೇ ತೇಸಂ ಓವಾದೇ ಠತ್ವಾ ಸೀಲಾದೀಹಿ ಗುಣೇಹಿ ವಡ್ಢಮಾನಾ ಸಾಮಞ್ಞತ್ಥಂ ಅನುಪಾಪುಣನ್ತಿ। ಏವಮೇತ್ಥ ಹಾನಿವುದ್ಧಿಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಪುನಬ್ಭವದಾನಂ ಪುನಬ್ಭವೋ, ಪುನಬ್ಭವೋ ಸೀಲಮಸ್ಸಾತಿ ಪೋನೋಬ್ಭವಿಕಾ, ಪುನಬ್ಭವದಾಯಿಕಾತಿ ಅತ್ಥೋ, ತಸ್ಸಾ **ಪೋನೋಬ್ಭವಿಕಾಯ। ನ ವಸಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಯೇ ಚತುನ್ನಂ ಪಚ್ಚಯಾನಂ ಕಾರಣಾ ಉಪಟ್ಠಾಕಾನಂ ಪದಾನುಪದಿಕಾ ಹುತ್ವಾ ಗಾಮತೋ ಗಾಮಂ ವಿಚರನ್ತಿ, ತೇ ತಸ್ಸಾ ತಣ್ಹಾಯ ವಸಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ ನಾಮ, ಇತರೇ ನ ಗಚ್ಛನ್ತಿ ನಾಮ। ತತ್ಥ ಹಾನಿವುದ್ಧಿಯೋ ಪಾಕಟಾಯೇವ।

ಆರಞ್ಞಕೇಸೂತಿ ಪಞ್ಚಧನುಸತಿಕಪಚ್ಛಿಮೇಸು। **ಸಾಪೇಕ್ಖಾ**ತಿ ಸತಣ್ಹಾ ಸಾಲಯಾ। ಗಾಮನ್ತಸೇನಾಸನೇಸು ಹಿ ಝಾನಂ ಅಪ್ಪೇತ್ವಾಪಿ ತತೋ ವುಟ್ಠಿತಮತ್ತೋವ ಇತ್ಥಿಪುರಿಸದಾರಿಕಾದಿಸದ್ದಂ ಸುಣಾತಿ, ಯೇನಸ್ಸ ಅಧಿಗತವಿಸೇಸೋಪಿ ಹಾಯತಿಯೇವ। ಅರಞ್ಞೇ ಪನ ನಿದ್ದಾಯಿತ್ವಾ ಪಟಿಬುದ್ಧಮತ್ತೋ ಸೀಹಬ್ಯಗ್ಘಮೋರಾದೀನಂ ಸದ್ದಂ ಸುಣಾತಿ, ಯೇನ ಆರಞ್ಞಕಂ ಪೀತಿಂ ಲಭಿತ್ವಾ ತಮೇವ ಸಮ್ಮಸನ್ತೋ ಅಗ್ಗಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ। ಇತಿ ಭಗವಾ ಗಾಮನ್ತಸೇನಾಸನೇ ಝಾನಂ ಅಪ್ಪೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಭಿಕ್ಖುನೋ ಅರಞ್ಞೇ ನಿದ್ದಾಯನ್ತಮೇವ ಪಸಂಸತಿ। ತಸ್ಮಾ ತಮೇವ ಅತ್ಥವಸಂ ಪಟಿಚ್ಚ – "ಆರಞ್ಞಕೇಸು ಸೇನಾಸನೇಸು ಸಾಪೇಕ್ಖಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಆಹ।

ಪಚ್ಚತ್ತಞ್ಞೇವ ಸತಿಂ ಉಪಟ್ಠಪೇಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಅತ್ತನಾವ ಅತ್ತನೋ ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಸತಿಂ ಉಪಟ್ಠಪೇಸ್ಸನ್ತಿ। **ಪೇಸಲಾ**ತಿ ಪಿಯಸೀಲಾ। ಇಧಾಪಿ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀನಂ ಆಗಮನಂ ಅನಿಚ್ಛನ್ತಾ ನೇವಾಸಿಕಾ ಅಸ್ಸದ್ಧಾ ಹೋನ್ತಿ ಅಪ್ಪಸನ್ನಾ । ಸಮ್ಪತ್ತಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪಚ್ಚುಗ್ಗಮನಪತ್ತಚೀವರಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಣಆಸನಪಞ್ಞಾಪನತಾಲವಣ್ಟಗ್ಗಹಣಾದೀನಿ ನ ಕರೋನ್ತಿ, ಅಥ ನೇಸಂ ಅವಣ್ಣೋ ಉಗ್ಗಚ್ಛತಿ – "ಅಸುಕವಿಹಾರವಾಸಿನೋ ಭಿಕ್ಖೂ ಅಸ್ಸದ್ಧಾ ಅಪ್ಪಸನ್ನಾ ವಿಹಾರಂ ಪವಿಟ್ಠಾನಂ ವತ್ತಪಟಿವತ್ತಂ ನ ಕರೋನ್ತೀ"ತಿ। ತಂ ಸುತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ವಿಹಾರದ್ವಾರೇನ ಗಚ್ಛನ್ತಾಪಿ ವಿಹಾರಂ ನ ಪವಿಸನ್ತಿ। ಏವಂ ಅನಾಗತಾನಂ ಅನಾಗಮನಮೇವ ಹೋತಿ। ಆಗತಾನಂ ಪನ ಫಾಸುವಿಹಾರೇ ಅಸತಿ ಯೇಪಿ ಅಜಾನಿತ್ವಾ ಆಗತಾ, ತೇ – "ವಸಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ತಾವ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಆಗತಾಮ್ಹ, ಇಮೇಸಂ ಪನ ನೇವಾಸಿಕಾನಂ ಇಮಿನಾ ನೀಹಾರೇನ ಕೋ ವಸಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಏವಂ ಸೋ ವಿಹಾರೋ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅನಾವಾಸೋವ ಹೋತಿ। ತತೋ ನೇವಾಸಿಕಾ ಸೀಲವನ್ತಾನಂ ದಸ್ಸನಂ ಅಲಭನ್ತಾ ಕಙ್ಖಾವಿನೋದನಂ ವಾ ಆಚಾರಸಿಕ್ಖಾಪಕಂ ವಾ ಮಧುರಧಮ್ಮಸ್ಸವನಂ ವಾ ನ ಲಭನ್ತಿ, ತೇಸಂ ನೇವ ಅಗ್ಗಹಿತಧಮ್ಮಗ್ಗಹಣಂ, ನ ಗಹಿತಸಜ್ಝಾಯಕರಣಂ ಹೋತಿ। ಇತಿ ನೇಸಂ ಹಾನಿಯೇವ ಹೋತಿ, ನ ವುದ್ಧಿ।

ಯೇ ಪನ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀನಂ ಆಗಮನಂ ಇಚ್ಛನ್ತಿ, ತೇ ಸದ್ಧಾ ಹೋನ್ತಿ ಪಸನ್ನಾ, ಆಗತಾನಂ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀನಂ ಪಚ್ಚುಗ್ಗಮನಾದೀನಿ ಕತ್ವಾ ಸೇನಾಸನಂ ಪಞ್ಞಪೇತ್ವಾ ದೇನ್ತಿ, ತೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖಾಚಾರಂ ಪವಿಸನ್ತಿ, ಕಙ್ಖಂ ವಿನೋದೇನ್ತಿ, ಮಧುರಧಮ್ಮಸ್ಸವನಂ ಲಭನ್ತಿ। ಅಥ ನೇಸಂ ಕಿತ್ತಿಸದ್ದೋ ಉಗ್ಗಚ್ಛತಿ – "ಅಸುಕವಿಹಾರಭಿಕ್ಖೂ ಏವಂ ಸದ್ಧಾ ಪಸನ್ನಾ ವತ್ತಸಮ್ಪನ್ನಾ ಸಙ್ಗಾಹಕಾ"ತಿ। ತಂ ಸುತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ದೂರತೋಪಿ ಏನ್ತಿ, ತೇಸಂ ನೇವಾಸಿಕಾ ವತ್ತಂ ಕರೋನ್ತಿ , ಸಮೀಪಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ವುಡ್ಢತರಂ

ಆಗನ್ತುಕಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ನಿಸೀದನ್ತಿ, ನವಕತರಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಆಸನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ನಿಸೀದನ್ತಿ। ನಿಸೀದಿತ್ವಾ - "ಇಮಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ ವಸಿಸ್ಸಥ ಗಮಿಸ್ಸಥಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ। 'ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ'ತಿ ವುತ್ತೇ - "ಸಪ್ಪಾಯಂ ಸೇನಾಸನಂ, ಸುಲಭಾ ಭಿಕ್ಖಾ"ತಿಆದೀನಿ ವತ್ವಾ ಗನ್ತುಂ ನ ದೇನ್ತಿ। ವಿನಯಧರೋ ಚೇ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ವಿನಯಂ ಸಜ್ಝಾಯನ್ತಿ। ಸುತ್ತನ್ತಾದಿಧರೋ ಚೇ, ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ತಂ ತಂ ಧಮ್ಮಂ ಸಜ್ಝಾಯನ್ತಿ। ಆಗನ್ತುಕಾನಂ ಥೇರಾನಂ ಓವಾದೇ ಠತ್ವಾ ಸಹ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಹಿ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣನ್ತಿ। ಆಗನ್ತುಕಾ "ಏಕಂ ದ್ವೇ ದಿವಸಾನಿ ವಸಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ಆಗತಾಮ್ಹ, ಇಮೇಸಂ ಪನ ಸುಖಸಂವಾಸತಾಯ ದಸದ್ವಾದಸವಸ್ಸಾನಿ ವಸಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ವತ್ತಾರೋ ಹೋನ್ತಿ। ಏವಮೇತ್ಥ ಹಾನಿವುದ್ಧಿಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

೧೩೭. ದುತಿಯಸತ್ತಕೇ ಕಮ್ಮಂ ಆರಾಮೋ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಕಮ್ಮಾರಾಮಾ**ತಿ। ಕಮ್ಮೇ ರತಾತಿ **ಕಮ್ಮರತಾ**। **ಕಮ್ಮಾರಾಮತಮನುಯುತ್ತಾ**ತಿ ಯುತ್ತಾ ಪಯುತ್ತಾ ಅನುಯುತ್ತಾ। ತತ್ಥ **ಕಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಇತಿಕಾತಬ್ಬಕಮ್ಮಂ ವುಚ್ಚತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಚೀವರವಿಚಾರಣಂ, ಚೀವರಕರಣಂ, ಉಪತ್ಥಮ್ಭನಂ, ಸೂಚಿಘರಂ, ಪತ್ತತ್ಥವಿಕಂ, ಅಸಂಬದ್ಧಕಂ, ಕಾಯಬನ್ಧನಂ, ಧಮಕರಣಂ, ಆಧಾರಕಂ, ಪಾದಕಥಲಿಕಂ, ಸಮ್ಮಜ್ಜನೀಆದೀನಂ ಕರಣನ್ತಿ। ಏಕಚ್ಚೋ ಹಿ ಏತಾನಿ ಕರೋನ್ತೋ ಸಕಲದಿವಸಂ ಏತಾನೇವ ಕರೋತಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇಸ ಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ। ಯೋ ಪನ ಏತೇಸಂ ಕರಣವೇಲಾಯಮೇವ ಏತಾನಿ ಕರೋತಿ, ಉದ್ದೇಸವೇಲಾಯಂ ಉದ್ದೇಸಂ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಸಜ್ಝಾಯವೇಲಾಯಂ ಸಜ್ಝಾಯತಿ, ಚೇತಿಯಙ್ಗಣವತ್ತವೇಲಾಯಂ ಚೇತಿಯಙ್ಗಣವತ್ತಂ ಕರೋತಿ, ಮನಸಿಕಾರವೇಲಾಯಂ ಮನಸಿಕಾರಂ ಕರೋತಿ, ನ ಸೋ ಕಮ್ಮಾರಾಮೋ ನಾಮ।

ನ ಭಸ್ಸಾರಾಮಾತಿ ಏತ್ಥ ಯೋ ಇತ್ಥಿವಣ್ಣಪುರಿಸವಣ್ಣಾದಿವಸೇನ ಆಲಾಪಸಲ್ಲಾಪಂ ಕರೋನ್ತೋಯೇವ ದಿವಸಞ್ಚ ರತ್ತಿಞ್ಚ ವೀತಿನಾಮೇತಿ, ಏವರೂಪೇ ಭಸ್ಸೇ ಪರಿಯನ್ತಕಾರೀ ನ ಹೋತಿ, ಅಯಂ ಭಸ್ಸಾರಾಮೋ ನಾಮ। ಯೋ ಪನ ರತ್ತಿನ್ದಿವಂ ಧಮ್ಮಂ ಕಥೇತಿ, ಪಞ್ಹಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಿ, ಅಯಂ ಅಪ್ಪಭಸ್ಸೋವ ಭಸ್ಸೇ ಪರಿಯನ್ತಕಾರೀಯೇವ। ಕಸ್ಮಾ? "ಸನ್ನಿಪತಿತಾನಂ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದ್ವಯಂ ಕರಣೀಯಂ - ಧಮ್ಮೀ ವಾ ಕಥಾ, ಅರಿಯೋ ವಾ ತುಣ್ಹೀಭಾವೋ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೭೩) ವುತ್ತತ್ತಾ।

ನ ನಿದ್ದಾರಾಮಾತಿ ಏತ್ಥ ಯೋ ಗಚ್ಛನ್ತೋಪಿ ನಿಸಿನ್ನೋಪಿ ನಿಪನ್ನೋಪಿ ಥಿನಮಿದ್ಧಾಭಿಭೂತೋ ನಿದ್ದಾಯತಿಯೇವ, ಅಯಂ ನಿದ್ದಾರಾಮೋ ನಾಮ। ಯಸ್ಸ ಪನ ಕರಜಕಾಯಗೇಲಞ್ಞೇನ ಚಿತ್ತಂ ಭವಙ್ಗೇ ಓತರತಿ , ನಾಯಂ ನಿದ್ದಾರಾಮೋ। ತೇನೇವಾಹ - "ಅಭಿಜಾನಾಮಹಂ ಅಗ್ಗಿವೇಸ್ಸನ, ಗಿಮ್ಹಾನಂ ಪಚ್ಛಿಮೇ ಮಾಸೇ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಪ್ಪಟಿಕ್ಕನ್ತೋ ಚತುಗ್ಗುಣಂ ಸಙ್ಘಾಟಿಂ ಪಞ್ಞಪೇತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣೇನ ಪಸ್ಸೇನ ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ನಿದ್ದಂ ಓಕ್ಕಮಿತಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೮೭)।

ನ ಸಙ್ಗಣಿಕಾರಾಮಾತಿ ಏತ್ಥ ಯೋ ಏಕಸ್ಸ ದುತಿಯೋ ದ್ವಿನ್ನಂ ತತಿಯೋ ತಿಣ್ಣಂ ಚತುತ್ಥೋತಿ ಏವಂ ಸಂಸಟ್ಠೋವ ವಿಹರತಿ, ಏಕಕೋ ಅಸ್ಸಾದಂ ನ ಲಭತಿ, ಅಯಂ ಸಙ್ಗಣಿಕಾರಾಮೋ। ಯೋ ಪನ ಚತೂಸು ಇರಿಯಾಪಥೇಸು ಏಕಕೋ ಅಸ್ಸಾದಂ ಲಭತಿ, ನಾಯಂ ಸಙ್ಗಣಿಕಾರಾಮೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ನ ಪಾಪಿಚ್ಛಾತಿ ಏತ್ಥ ಅಸನ್ತಸಮ್ಭಾವನಾಯ ಇಚ್ಛಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ದುಸ್ಸೀಲಾ ಪಾಪಿಚ್ಛಾ ನಾಮ।

ನ ಪಾಪಮಿತ್ತಾದೀಸು ಪಾಪಾ ಮಿತ್ತಾ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಪಾಪಮಿತ್ತಾ**। ಚತೂಸು ಇರಿಯಾಪಥೇಸು ಸಹ ಅಯನತೋ ಪಾಪಾ ಸಹಾಯಾ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಪಾಪಸಹಾಯಾ**। ತನ್ನಿನ್ನತಪ್ಪೋಣತಪ್ಪಬ್ಭಾರತಾಯ ಪಾಪೇಸು ಸಮ್ಪವಙ್ಕಾತಿ **ಪಾಪಸಮ್ಪವಙ್ಕಾ**।

ಓರಮತ್ತಕೇನಾತಿ ಅವರಮತ್ತಕೇನ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕೇನ। **ಅನ್ತರಾ**ತಿ ಅರಹತ್ತಂ ಅಪತ್ವಾವ ಏತ್ಥನ್ತರೇ। **ವೋಸಾನ**ನ್ತಿ ಪರಿನಿಟ್ಠಿತಭಾವಂ - "ಅಲಮೇತ್ತಾವತಾ"ತಿ ಓಸಕ್ಕನಂ ಠಿತಕಿಚ್ಚತಂ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - "ಯಾವ ಸೀಲಪಾರಿಸುದ್ಧಿಮತ್ತೇನ ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಮತ್ತೇನ ವಾ ಝಾನಮತ್ತೇನ ವಾ ಸೋತಾಪನ್ನಭಾವಮತ್ತೇನ ವಾ ಸಕದಾಗಾಮಿಭಾವಮತ್ತೇನ ವಾ ಅನಾಗಾಮಿಭಾವಮತ್ತೇನ ವಾ ವೋಸಾನಂ ನ ಆಪಜ್ಜಿಸ್ಸನ್ತಿ, ತಾವ ವುದ್ಧಿಯೇವ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪಾಟಿಕಙ್ಖಾ, ನೋ ಪರಿಹಾನೀ"ತಿ।

೧೩೮. ತತಿಯಸತ್ತಕೇ **ಸದ್ಧಾತಿ** ಸದ್ಧಾಸಮ್ಪನ್ನಾ। ತತ್ಥ ಆಗಮನೀಯಸದ್ಧಾ, ಅಧಿಗಮಸದ್ಧಾ, ಪಸಾದಸದ್ಧಾ, ಓಕಪ್ಪನಸದ್ಧಾತಿ ಚತುಬ್ಬಿಧಾ ಸದ್ಧಾ। ತತ್ಥ **ಆಗಮನೀಯಸದ್ಧಾ** ಸಬ್ಬಞ್ಞುಬೋಧಿಸತ್ತಾನಂ ಹೋತಿ। **ಅಧಿಗಮಸದ್ಧಾ** ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲಾನಂ। ಬುದ್ಧೋ ಧಮ್ಮೋ ಸಙ್ಘೋತಿ ವುತ್ತೇ ಪನ ಪಸಾದೋ **ಪಸಾದಸದ್ಧಾ**। ಓಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ಪಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ಪನ ಸದ್ದಹನಂ **ಓಕಪ್ಪನಸದ್ಧಾ**। ಸಾ ದುವಿಧಾಪಿ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತಾ। ತಾಯ ಹಿ ಸದ್ಧಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಸದ್ಧಾವಿಮುತ್ತೋ, ವಕ್ಕಲಿತ್ಥೇರಸದಿಸೋ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸ ಹಿ ಚೇತಿಯಙ್ಗಣವತ್ತಂ ವಾ, ಬೋಧಿಯಙ್ಗಣವತ್ತಂ ವಾ ಕತಮೇವ ಹೋತಿ। ಉಪಜ್ಝಾಯವತ್ತಆಚರಿಯವತ್ತಾದೀನಿ ಸಬ್ಬವತ್ತಾನಿ ಪೂರೇತಿ। **ಹಿರಿಮನಾತಿ** ಪಾಪಜಿಗುಚ್ಛನಲಕ್ಖಣಾಯ ಹಿರಿಯಾ ಯುತ್ತಚಿತ್ತಾ। **ಓತ್ತಪ್ಪೀತಿ** ಪಾಪತೋ ಭಾಯನಲಕ್ಖಣೇನ ಓತ್ತಪ್ಪೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ।

ಬಹುಸ್ಸುತಾತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಪರಿಯತ್ತಿಬಹುಸ್ಸುತೋ, ಪಟಿವೇಧಬಹುಸ್ಸುತೋತಿ ದ್ವೇ ಬಹುಸ್ಸುತಾ। **ಪರಿಯತ್ತೀತಿ** ತೀಣಿ ಪಿಟಕಾನಿ। **ಪಟಿವೇಧೋತಿ** ಸಚ್ಚಪ್ಪಟಿವೇಧೋ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಠಾನೇ ಪರಿಯತ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। ಸಾ ಯೇನ ಬಹು ಸುತಾ, ಸೋ ಬಹುಸ್ಸುತೋ। ಸೋ ಪನೇಸ ನಿಸ್ಸಯಮುಚ್ಚನಕೋ, ಪರಿಸುಪಟ್ಠಾಕೋ, ಭಿಕ್ಖುನೋವಾದಕೋ, ಸಬ್ಬತ್ಥಕಬಹುಸ್ಸುತೋತಿ ಚತುಬ್ಬಿಧೋ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ತಯೋ ಬಹುಸ್ಸುತಾ ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯ ವಿನಯಟ್ಠಕಥಾಯ ಓವಾದವಗ್ಗೇ ವುತ್ತನಯೇನ ಗಹೇತಬ್ಬಾ। ಸಬ್ಬತ್ಥಕಬಹುಸ್ಸುತಾ ಪನ ಆನನ್ದತ್ಥೇರಸದಿಸಾ ಹೋನ್ತಿ। ತೇ ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ।

ಆರದ್ಧವೀರಿಯಾತಿ ಯೇಸಂ ಕಾಯಿಕಞ್ಚ ಚೇತಸಿಕಞ್ಚ ವೀರಿಯಂ ಆರದ್ಧಂ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಯೇ ಕಾಯಸಙ್ಗಣಿಕಂ ವಿನೋದೇತ್ವಾ ಚತೂಸು ಇರಿಯಾಪಥೇಸು ಅಟ್ಠಆರಬ್ಭವತ್ಥುವಸೇನ ಏಕಕಾ ಹೋನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಕಾಯಿಕವೀರಿಯಂ ಆರದ್ಧಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಯೇ ಚಿತ್ತಸಙ್ಗಣಿಕಂ ವಿನೋದೇತ್ವಾ ಅಟ್ಠಸಮಾಪತ್ತಿವಸೇನ ಏಕಕಾ ಹೋನ್ತಿ, ಗಮನೇ ಉಪ್ಪನ್ನಕಿಲೇಸಸ್ಸ ಠಾನಂ ಪಾಪುಣಿತುಂ ನ ದೇನ್ತಿ, ಠಾನೇ ಉಪ್ಪನ್ನಕಿಲೇಸಸ್ಸ ನಿಸಜ್ಜಂ, ನಿಸಜ್ಜಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನಕಿಲೇಸಸ್ಸ ಸಯನಂ ಪಾಪುಣಿತುಂ ನ ದೇನ್ತಿ, ಉಪ್ಪನ್ನುಪ್ಪನ್ನಟ್ಠಾನೇಯೇವ ಕಿಲೇಸೇ ನಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಚೇತಸಿಕವೀರಿಯಂ ಆರದ್ಧಂ ನಾಮ ಹೋತಿ।

ಉಪಟ್ಠಿತಸ್ಸತೀತಿ ಚಿರಕತಾದೀನಂ ಸರಿತಾ ಅನುಸ್ಸರಿತಾ ಮಹಾಗತಿಮ್ಬಯಅಭಯತ್ಥೇರದೀಘಭಾಣಅಭಯತ್ಥೇರತಿಪಿಟಕಚೂಳಾಭಯತ್ಥೇರಾ ವಿಯ। ಮಹಾಗತಿಮ್ಬಯಅಭಯತ್ಥೇರೋ ಕಿರ ಜಾತಪಞ್ಚಮದಿವಸೇ ಮಙ್ಗಲಪಾಯಾಸೇ ತುಣ್ಡಂ ಪಸಾರೇನ್ತಂ ವಾಯಸಂ ದಿಸ್ವಾ ಹುಂ ಹುನ್ತಿ ಸದ್ದಮಕಾಸಿ। ಅಥ ಸೋ ಥೇರಕಾಲೇ - "ಕದಾ ಪಟ್ಠಾಯ, ಭನ್ತೇ, ಸರಥಾ"ತಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಪುಚ್ಛಿತೋ "ಜಾತಪಞ್ಚಮದಿವಸೇ ಕತಸದ್ದತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಆವುಸೋ"ತಿ ಆಹ।

ದೀಘಭಾಣಕಅಭಯತ್ಥೇರಸ್ಸ ಜಾತನವಮದಿವಸೇ ಮಾತಾ ಚುಮ್ಬಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಓನತಾ ತಸ್ಸಾ ಮೋಳಿ ಮುಚ್ಚಿತ್ಥ । ತತೋ ತುಮ್ಬಮತ್ತಾನಿ ಸುಮನಪುಪ್ಫಾನಿ ದಾರಕಸ್ಸ ಉರೇ ಪತಿತ್ವಾ ದುಕ್ಖಂ ಜನಯಿಂಸು। ಸೋ ಥೇರಕಾಲೇ - "ಕದಾ ಪಟ್ಠಾಯ, ಭನ್ತೇ, ಸರಥಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತೋ - "ಜಾತನವಮದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾ"ತಿ ಆಹ।

ತಿಪಿಟಕಚೂಳಾಭಯತ್ಥೇರೋ - "ಅನುರಾಧಪುರೇ ತೀಣಿ ದ್ವಾರಾನಿ ಪಿದಹಾಪೇತ್ವಾ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಏಕೇನ ದ್ವಾರೇನ ನಿಕ್ಖಮನಂ ಕತ್ವಾ - 'ತ್ವಂ ಕಿನ್ನಾಮೋ, ತ್ವಂ ಕಿನ್ನಾಮೋ'ತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಸಾಯಂ ಪುನ ಅಪುಚ್ಛಿತ್ವಾವ ತೇಸಂ ನಾಮಾನಿ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಾಪೇತುಂ - "ಸಕ್ಕಾ ಆವುಸೋ"ತಿ ಆಹ। ಏವರೂಪೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಸನ್ಧಾಯ - "ಉಪಟ್ಠಿತಸ್ಸತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಪಞ್ಞವನ್ತೋತಿ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಖನ್ಧಾನಂ ಉದಯಬ್ಬಯಪರಿಗ್ಗಾಹಿಕಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತಾ। ಅಪಿ ಚ ದ್ವೀಹಿಪಿ ಏತೇಹಿ ಪದೇಹಿ ವಿಪಸ್ಸಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಸಮ್ಭಾರಭೂತಾ ಸಮ್ಮಾಸತಿ ಚೇವ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾ ಚ ಕಥಿತಾ।

೧೩೯. ಚತುತ್ಥಸತ್ತಕೇ ಸತಿಯೇವ ಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ **ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋತಿ**। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ। ತತ್ಥ ಉಪಟ್ಠಾನಲಕ್ಖಣೋ ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ, ಪವಿಚಯಲಕ್ಖಣೋ ಧಮ್ಮವಿಚಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ, ಪಗ್ಗಹಲಕ್ಖಣೋ ವೀರಿಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ, ಫರಣಲಕ್ಖಣೋ

ಪೀತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ, ಉಪಸಮಲಕ್ಖಣೋ ಪಸ್ಸದ್ಧಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ, ಅವಿಕ್ಖೇಪಲಕ್ಖಣೋ ಸಮಾಧಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ, ಪಟಿಸಙ್ಖಾನಲಕ್ಖಣೋ ಉಪೇಕ್ಖಾಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ। **ಭಾವೇಸ್ಸನ್ತೀ**ತಿ ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಂ ಚತೂಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇನ್ತಾ, ಛಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಧಮ್ಮವಿಚಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇನ್ತಾ, ನವಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ವೀರಿಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇನ್ತಾ, ದಸಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಪೀತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇನ್ತಾ, ಸತ್ತಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಪಸ್ಸದ್ಧಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇನ್ತಾ, ದಸಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಸಮಾಧಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇನ್ತಾ, ಪಞ್ಚಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಉಪೇಕ್ಖಾಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇನ್ತಾ ವಡ್ಢೇಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಮಿನಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗಫಲಸಮ್ಪಯುತ್ತೇ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಮಿಸ್ಸಕೇ ಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇ ಕಥೇಸಿ।

೧೪೦. ಪಞ್ಚಮಸತ್ತಕೇ **ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾ**ತಿ ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸನಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ಉಪ್ಪನ್ನಸಞ್ಞಾ। **ಅನತ್ತಸಞ್ಞಾ**ದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಇಮಾ ಸತ್ತ ಲೋಕಿಯವಿಪಸ್ಸನಾಪಿ ಹೋನ್ತಿ। "ಏತಂ ಸನ್ತಂ, ಏತಂ ಪಣೀತಂ, ಯದಿದಂ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಸಮಥೋ ವಿರಾಗೋ ನಿರೋಧೋ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೯.೩೬) ಆಗತವಸೇನೇತ್ಥ ದ್ವೇ ಲೋಕುತ್ತರಾಪಿ ಹೋನ್ತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

೧೪೧. ಛಕ್ಕೇ **ಮೇತ್ತಂ ಕಾಯಕಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಮೇತ್ತಚಿತ್ತೇನ ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಕಾಯಕಮ್ಮಂ। **ವಚೀಕಮ್ಮಮನೋಕಮ್ಮೇಸು**ಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಇಮಾನಿ ಪನ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ವಸೇನ ಆಗತಾನಿ ಗಿಹೀಸುಪಿ ಲಬ್ಭನ್ತಿ । ಭಿಕ್ಖೂನಞ್ಹಿ ಮೇತ್ತಚಿತ್ತೇನ ಆಭಿಸಮಾಚಾರಿಕಧಮ್ಮಪೂರಣಂ ಮೇತ್ತಂ ಕಾಯಕಮ್ಮಂ ನಾಮ। ಗಿಹೀನಂ ಚೇತಿಯವನ್ದನತ್ಥಾಯ ಬೋಧಿವನ್ದನತ್ಥಾಯ ಸಙ್ಘನಿಮನ್ತನತ್ಥಾಯ ಗಮನಂ, ಗಾಮಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಟ್ಠಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ದಿಸ್ವಾ ಪಚ್ಚುಗ್ಗಮನಂ, ಪತ್ತಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಣಂ, ಆಸನಪಞ್ಞಾಪನಂ, ಅನುಗಮನನ್ತಿ ಏವಮಾದಿಕಂ ಮೇತ್ತಂ ಕಾಯಕಮ್ಮಂ ನಾಮ।

ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಮೇತ್ತಚಿತ್ತೇನ ಆಚಾರಪಞ್ಞತ್ತಿಸಿಕ್ಖಾಪದಪಞ್ಞಾಪನಂ, ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಕಥನಂ, ಧಮ್ಮದೇಸನಾ, ತೇಪಿಟಕಮ್ಪಿ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಮೇತ್ತಂ ವಚೀಕಮ್ಮಂ ನಾಮ। ಗಿಹೀನಂ ಚೇತಿಯವನ್ದನತ್ಥಾಯ ಗಚ್ಛಾಮ , ಬೋಧಿವನ್ದನತ್ಥಾಯ ಗಚ್ಛಾಮ, ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮ, ದೀಪಮಾಲಪುಪ್ಫಪೂಜಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮ, ತೀಣಿ ಸುಚರಿತಾನಿ ಸಮಾದಾಯ ವತ್ತಿಸ್ಸಾಮ, ಸಲಾಕಭತ್ತಾದೀನಿ ದಸ್ಸಾಮ, ವಸ್ಸಾವಾಸಿಕಂ ದಸ್ಸಾಮ, ಅಜ್ಜ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಚತ್ತಾರೋ ಪಚ್ಚಯೇ ದಸ್ಸಾಮ, ಸಙ್ಘಂ ನಿಮನ್ತೇತ್ವಾ ಖಾದನೀಯಾದೀನಿ ಸಂವಿದಹಥ, ಆಸನಾನಿ ಪಞ್ಞಾಪೇಥ, ಪಾನೀಯಂ ಉಪಟ್ಠಪೇಥ, ಸಙ್ಘಂ ಪಚ್ಚುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಆನೇಥ, ಪಞ್ಞತ್ತಾಸನೇ ನಿಸೀದಾಪೇಥ, ಛನ್ದಜಾತಾ ಉಸ್ಸಾಹಜಾತಾ ವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚಂ ಕರೋಥಾತಿಆದಿಕಥನಕಾಲೇ ಮೇತ್ತಂ ವಚೀಕಮ್ಮಂ ನಾಮ।

ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪಾತೋವ ಉಟ್ಠಾಯ ಸರೀರಪ್ಪಟಿಜಗ್ಗನಂ, ಚೇತಿಯಙ್ಗಣವತ್ತಾದೀನಿ ಚ ಕತ್ವಾ ವಿವಿತ್ತಾಸನೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಸುಖೀ ಹೋನ್ತು ಅವೇರಾ ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಜಾತಿ ಚಿನ್ತನಂ ಮೇತ್ತಂ ಮನೋಕಮ್ಮಂ ನಾಮ। ಗಿಹೀನಂ 'ಅಯ್ಯಾ ಸುಖೀ ಹೋನ್ತು, ಅವೇರಾ ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಜಾ'ತಿ ಚಿನ್ತನಂ ಮೇತ್ತಂ ಮನೋಕಮ್ಮಂ ನಾಮ।

ಆವಿ ಚೇವ ರಹೋ ಚಾತಿ ಸಮ್ಮುಖಾ ಚ ಪರಮ್ಮುಖಾ ಚ। ತತ್ಥ ನವಕಾನಂ ಚೀವರಕಮ್ಮಾದೀಸು ಸಹಾಯಭಾವಗಮನಂ ಸಮ್ಮುಖಾ ಮೇತ್ತಂ ಕಾಯಕಮ್ಮಂ ನಾಮ। ಥೇರಾನಂ ಪನ ಪಾದಧೋವನವನ್ದನಬೀಜನದಾನಾದಿಭೇದಂ ಸಬ್ಬಂ ಸಾಮೀಚಿಕಮ್ಮಂ ಸಮ್ಮುಖಾ ಮೇತ್ತಂ ಕಾಯಕಮ್ಮಂ ನಾಮ। ಉಭಯೇಹಿಪಿ ದುನ್ನಿಕ್ಖಿತ್ತಾನಂ ದಾರುಭಣ್ಡಾದೀನಂ ತೇಸು ಅವಮಞ್ಞಂ ಅಕತ್ವಾ ಅತ್ತನಾ ದುನ್ನಿಕ್ಖಿತ್ತಾನಂ ವಿಯ ಪಟಿಸಾಮನಂ ಪರಮ್ಮುಖಾ ಮೇತ್ತಂ ಕಾಯಕಮ್ಮಂ ನಾಮ।

ದೇವತ್ಥೇರೋ ತಿಸ್ಸತ್ಥೇರೋತಿ ಏವಂ ಪಗ್ಗಯ್ಹ ವಚನಂ ಸಮ್ಮುಖಾ ಮೇತ್ತಂ ವಚೀಕಮ್ಮಂ ನಾಮ। ವಿಹಾರೇ ಅಸನ್ತಂ ಪನ ಪಟಿಪುಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಕುಹಿಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ದೇವತ್ಥೇರೋ, ಕುಹಿಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ತಿಸ್ಸತ್ಥೇರೋ, ಕದಾ ನು ಖೋ ಆಗಮಿಸ್ಸತೀತಿ ಏವಂ ಮಮಾಯನವಚನಂ ಪರಮ್ಮುಖಾ ಮೇತ್ತಂ ವಚೀಕಮ್ಮಂ ನಾಮ।

ಮೇತ್ತಾಸಿನೇಹಸಿನಿದ್ಧಾನಿ ಪನ ನಯನಾನಿ ಉಮ್ಮೀಲೇತ್ವಾ ಪಸನ್ನೇನ ಮುಖೇನ ಓಲೋಕನಂ ಸಮ್ಮುಖಾ ಮೇತ್ತಂ ಮನೋಕಮ್ಮಂ ನಾಮ। ದೇವದತ್ತತ್ಥೇರೋ ತಿಸ್ಸತ್ಥೇರೋ ಅರೋಗೋ ಹೋತು, ಅಪ್ಪಾಬಾಧೋತಿ ಸಮನ್ನಾಹರಣಂ ಪರಮ್ಮುಖಾ ಮೇತ್ತಂ ಮನೋಕಮ್ಮಂ ನಾಮ।

ಲಾಭಾತಿ ಚೀವರಾದಯೋ ಲದ್ಧಪಚ್ಚಯಾ। **ಧಮ್ಮಿಕಾತಿ** ಕುಹನಾದಿಭೇದಂ ಮಿಚ್ಛಾಜೀವಂ ವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಧಮ್ಮೇನ ಸಮೇನ ಭಿಕ್ಖಾಚಾರವತ್ತೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಾ। **ಅನ್ತಮಸೋ ಪತ್ತಪರಿಯಾಪನ್ನಮತ್ತಮ್ಪೀತಿ** ಪಚ್ಛಿಮಕೋಟಿಯಾ ಪತ್ತೇ ಪರಿಯಾಪನ್ನಂ ಪತ್ತಸ್ಸ ಅನ್ತೋಗತಂ ದ್ವಿತಿಕಟಚ್ಛುಭಿಕ್ಖಾಮತ್ತಮ್ಪಿ । **ಅಪ್ಪಟಿವಿಭತ್ತಭೋಗೀತಿ** ಏತ್ಥ ದ್ವೇ ಪಟಿವಿಭತ್ತಾ ನಾಮ - ಆಮಿಸಪ್ಪಟಿವಿಭತ್ತಞ್ಚ, ಪುಗ್ಗಲಪ್ಪಟಿವಿಭತ್ತಞ್ಚ। ತತ್ಥ - ‘‘ಏತ್ತಕಂ ದಸ್ಸಾಮಿ, ಏತ್ತಕಂ ನ ದಸ್ಸಾಮೀ’’ತಿ ಏವಂ ಚಿತ್ತೇನ ವಿಭಜನಂ **ಆಮಿಸಪ್ಪಟಿವಿಭತ್ತಂ** ನಾಮ। ‘‘ಅಸುಕಸ್ಸ ದಸ್ಸಾಮಿ, ಅಸುಕಸ್ಸ ನ ದಸ್ಸಾಮೀ’’ತಿ ಏವಂ ಚಿತ್ತೇನ ವಿಭಜನಂ ಪನ **ಪುಗ್ಗಲಪ್ಪಟಿವಿಭತ್ತಂ** ನಾಮ। ತದುಭಯಮ್ಪಿ ಅಕತ್ವಾ ಯೋ ಅಪ್ಪಟಿವಿಭತ್ತಂ ಭುಞ್ಜತಿ, ಅಯಂ **ಅಪ್ಪಟಿವಿಭತ್ತಭೋಗೀ** ನಾಮ।

ಸೀಲವನ್ತೇಹಿ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀಹಿ ಸಾಧಾರಣಭೋಗೀತಿ ಏತ್ಥ ಸಾಧಾರಣಭೋಗಿನೋ ಇದಂ ಲಕ್ಖಣಂ, ಯಂ ಯಂ ಪಣೀತಂ ಲಭತಿ, ತಂ ತಂ ನೇವ ಲಾಭೇನ ಲಾಭಂ ನಿಜಿಗೀಸನತಾಮುಖೇನ ಗಿಹೀನಂ ದೇತಿ, ನ ಅತ್ತನಾ ಭುಞ್ಜತಿ, ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಚ - ‘‘ಸಙ್ಘೇನ ಸಾಧಾರಣಂ ಹೋತೂ’’ತಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಘಣ್ಟಿಂ ಪಹರಿತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಂ ಸಙ್ಘಸನ್ತಕಂ ವಿಯ ಪಸ್ಸತಿ।

ಇಮಂ ಪನ ಸಾರಣೀಯಧಮ್ಮಂ ಕೋ ಪೂರೇತಿ, ಕೋ ನ ಪೂರೇತೀತಿ? ದುಸ್ಸೀಲೋ ತಾವ ನ ಪೂರೇತಿ। ನ ಹಿ ತಸ್ಸ ಸನ್ತಕಂ ಸೀಲವನ್ತಾ ಗಣ್ಹನ್ತಿ। ಪರಿಸುದ್ಧಸೀಲೋ ಪನ ವತ್ತಂ ಅಖಣ್ಡೇನ್ತೋ ಪೂರೇತಿ। ತತ್ರಿದಂ ವತ್ತಂ - ಯೋ ಹಿ ಓದಿಸ್ಸಕಂ ಕತ್ವಾ ಮಾತು ವಾ ಪಿತು ವಾ ಆಚರಿಯುಪಜ್ಝಾಯಾದೀನಂ ವಾ ದೇತಿ, ಸೋ ದಾತಬ್ಬಂ ದೇತಿ, ಸಾರಣೀಯಧಮ್ಮೋ ಪನಸ್ಸ ನ ಹೋತಿ, ಪಲಿಬೋಧಜಗ್ಗನಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಸಾರಣೀಯಧಮ್ಮೋ ಹಿ ಮುತ್ತಪಲಿಬೋಧಸ್ಸೇವ ವಟ್ಟತಿ। ತೇನ ಪನ ಓದಿಸ್ಸಕಂ ದೇನ್ತೇನ ಗಿಲಾನಗಿಲಾನುಪಟ್ಠಾಕಆಗನ್ತುಕಗಮಿಕಾನಞ್ಚೇವ ನವಪಬ್ಬಜಿತಸ್ಸ ಚ ಸಙ್ಘಾಟಿಪತ್ತಗ್ಗಹಣಂ ಅಜಾನನ್ತಸ್ಸ ದಾತಬ್ಬಂ। ಏತೇಸಂ ದತ್ವಾ ಅವಸೇಸಂ ಥೇರಾಸನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಥೋಕಂ ಅದತ್ವಾ ಯೋ ಯತ್ತಕಂ ಗಣ್ಹಾತಿ, ತಸ್ಸ ತತ್ತಕಂ ದಾತಬ್ಬಂ। ಅವಸಿಟ್ಠೇ ಅಸತಿ ಪುನ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಥೇರಾಸನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಂ ಯಂ ಪಣೀತಂ, ತಂ ದತ್ವಾ ಸೇಸಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಂ। ‘‘ಸೀಲವನ್ತೇಹೀ’’ತಿ ವಚನತೋ ದುಸ್ಸೀಲಸ್ಸ ಅದಾತುಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತಿ।

ಅಯಂ ಪನ ಸಾರಣೀಯಧಮ್ಮೋ ಸುಸಿಕ್ಖಿತಾಯ ಪರಿಸಾಯ ಸುಪೂರೋ ಹೋತಿ, ನೋ ಅಸಿಕ್ಖಿತಾಯ ಪರಿಸಾಯ। ಸುಸಿಕ್ಖಿತಾಯ ಹಿ ಪರಿಸಾಯ ಯೋ ಅಞ್ಞತೋ ಲಭತಿ, ಸೋ ನ ಗಣ್ಹಾತಿ। ಅಞ್ಞತೋ ಅಲಭನ್ತೋಪಿ ಪಮಾಣಯುತ್ತಮೇವ ಗಣ್ಹಾತಿ, ನಾತಿರೇಕಂ। ಅಯಂ ಪನ ಸಾರಣೀಯಧಮ್ಮೋ ಏವಂ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಲದ್ಧಂ ಲದ್ಧಂ ದೇನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ದ್ವಾದಸಹಿ ವಸ್ಸೇಹಿ ಪೂರತಿ, ನ ತತೋ ಓರಂ। ಸಚೇ ಹಿ ದ್ವಾದಸಮೇ ವಸ್ಸೇ ಸಾರಣೀಯಧಮ್ಮಪೂರಕೋ ಪಿಣ್ಡಪಾತಪೂರಂ ಪತ್ತಂ ಆಸನಸಾಲಾಯಂ ಠಪೇತ್ವಾ ನಹಾಯಿತುಂ ಗಚ್ಛತಿ ಸಙ್ಘತ್ಥೇರೋ ಚ ಕಸ್ಸೇಸೋ ಪತ್ತೋತಿ, ‘‘ಸಾರಣೀಯಧಮ್ಮಪೂರಕಸ್ಸಾ’’ತಿ ವುತ್ತೇ ‘‘ಆಹರಥ ನ’’ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಚ ರಿತ್ತಂ ಪತ್ತಂ ಠಪೇತಿ, ಅಥ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ರಿತ್ತಂ ಪತ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ‘‘ಮಯ್ಹಂ ಅನವಸೇಸೇತ್ವಾವ ಪರಿಭುಞ್ಜಿಂಸೂ’’ತಿ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ, ಸಾರಣೀಯಧಮ್ಮೋ ಭಿಜ್ಜತಿ, ಪುನ ದ್ವಾದಸವಸ್ಸಾನಿ ಪೂರೇತಬ್ಬೋ ಹೋತಿ। ತಿತ್ಥಿಯಪರಿವಾಸಸದಿಸೋ ಹೇಸ, ಸಕಿಂ ಖಣ್ಡೇ ಜಾತೇ ಪುನ ಪೂರೇತಬ್ಬೋವ। ಯೋ ಪನ - ‘‘ಲಾಭಾ ವತ ಮೇ, ಸುಲದ್ಧಂ ವತ ಮೇ, ಯಸ್ಸ ಮೇ ಪತ್ತಗತಂ ಅನಾಪುಚ್ಛಾವ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತೀ’’ತಿ ಸೋಮನಸ್ಸಂ ಜನೇತಿ, ತಸ್ಸ ಪುಣ್ಣೋ ನಾಮ ಹೋತಿ।

ಏವಂ ಪೂರಿತಸಾರಣೀಯಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪನ ನೇವ ಇಸ್ಸಾ, ನ ಮಚ್ಛರಿಯಂ ಹೋತಿ। ಸೋ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಪಿಯೋ ಹೋತಿ, ಸುಲಭಪಚ್ಚಯೋ ಚ, ಪತ್ತಗತಮಸ್ಸ ದಿಯ್ಯಮಾನಮ್ಪಿ ನ ಖೀಯತಿ, ಭಾಜನೀಯಭಣ್ಡಟ್ಠಾನೇ ಅಗ್ಗಭಣ್ಡಂ ಲಭತಿ, ಭಯೇ ವಾ ಛಾತಕೇ

ವಾ ಸಮ್ಪತ್ತೇ ದೇವತಾ ಉಸ್ಸುಕ್ಕಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತಿ।

ತತ್ರಿಮಾನಿ ವತ್ಥೂನಿ - ಸೇನಗಿರಿವಾಸೀ ತಿಸ್ಸತ್ಥೇರೋ ಕಿರ ಮಹಾಗಿರಿಗಾಮಂ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ವಿಹರತಿ। ಪಞ್ಞಾಸ ಮಹಾಥೇರಾ ನಾಗದೀಪಂ ಚೇತಿಯವನ್ದನತ್ಥಾಯ ಗಚ್ಛನ್ತಾ ಗಿರಿಗಾಮೇ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಲದ್ಧಾ ನಿಕ್ಖಮಿಂಸು। ಥೇರೋ ಪನ ಪವಿಸನ್ತೋ ತೇ ದಿಸ್ವಾ ಪುಚ್ಛಿ - "ಲದ್ಧಂ, ಭನ್ತೇ"ತಿ? ವಿಚರಿಮ್ಹ ಆವುಸೋತಿ। ಸೋ ತೇಸಂ ಅಲದ್ಧಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ಆಹ - "ಭನ್ತೇ ಯಾವಾಹಂ ಆಗಚ್ಛಾಮಿ, ತಾವ ಇಧೇವ ಹೋಥಾ"ತಿ। ಮಯಂ, ಆವುಸೋ, ಪಞ್ಞಾಸ ಜನಾ ಪತ್ತತೇಮನಮತ್ತಮ್ಪಿ ನ ಲಭಿಮ್ಹಾತಿ। ಭನ್ತೇ, ನೇವಾಸಿಕಾ ನಾಮ ಪಟಿಬಲಾ ಹೋನ್ತಿ, ಅಲಭನ್ತಾಪಿ ಭಿಕ್ಖಾಚಾರಮಗ್ಗಸಭಾಗಂ ಜಾನನ್ತೀತಿ। ಥೇರಾ ಆಗಮೇಸುಂ। ಥೇರೋ ಗಾಮಂ ಪಾವಿಸಿ। ಧುರಗೇಹೇಯೇವ ಮಹಾಉಪಾಸಿಕಾ ಖೀರಭತ್ತಂ ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಥೇರಂ ಓಲೋಕಯಮಾನಾ ಠಿತಾ। ಅಥ ಥೇರಸ್ಸ ದ್ವಾರಂ ಸಮ್ಪತ್ತಸ್ಸೇವ ಪತ್ತಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ಅದಾಸಿ, ಸೋ ತಂ ಆದಾಯ ಥೇರಾನಂ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಗಣ್ಹಥ, ಭನ್ತೇತಿ, ಸಙ್ಘತ್ಥೇರಂ ಆಹ। ಥೇರೋ - "ಅಮ್ಹೇಹಿ ಏತ್ತಕೇಹಿ ಕಿಞ್ಚಿ ನ ಲದ್ಧಂ, ಅಯಂ ಸೀಘಮೇವ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಗತೋ, ಕಿಂ ನು ಖೋ"ತಿ ಸೇಸಾನಂ ಮುಖಂ ಓಲೋಕೇಸಿ। ಥೇರೋ ಓಲೋಕನಾಕಾರೇನೇವ ಞತ್ವಾ "ಭನ್ತೇ, ಧಮ್ಮೇನ ಸಮೇನ ಲದ್ಧಪಿಣ್ಡಪಾತೋ, ನಿಕ್ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಾ ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಯಾವದತ್ಥಂ ದತ್ವಾ ಅತ್ತನಾಪಿ ಯಾವದತ್ಥಂ ಭುಞ್ಜಿ।

ಅಥ ನಂ ಭತ್ತಕಿಚ್ಚಾವಸಾನೇ ಥೇರಾ ಪುಚ್ಛಿಂಸು - "ಕದಾ, ಆವುಸೋ, ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝೀ"ತಿ? ನತ್ಥಿ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮೋತಿ। ಝಾನಲಾಭೀಸಿ, ಆವುಸೋತಿ? ಏತಮ್ಪಿ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ನತ್ಥೀತಿ। ನನು, ಆವುಸೋ, ಪಾಟಿಹಾರಿಯನ್ತಿ? ಸಾರಣೀಯಧಮ್ಮೋ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಪೂರಿತೋ, ತಸ್ಸ ಮೇ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪೂರಿತಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಚೇಪಿ ಭಿಕ್ಖುಸತಸಹಸ್ಸಂ ಹೋತಿ, ಪತ್ತಗತಂ ನ ಖೀಯತೀತಿ। ತೇ ಸುತ್ವಾ - "ಸಾಧು ಸಾಧು ಸಪ್ಪುರಿಸ, ಅನುಚ್ಛವಿಕಮಿದಂ ತುಯ್ಹ"ನ್ತಿ ಆಹಂಸು। ಇದಂ ತಾವ - "ಪತ್ತಗತಂ ನ ಖೀಯತೀ"ತಿ ಏತ್ಥ ವತ್ಥು।

ಅಯಮೇವ ಪನ ಥೇರೋ ಚೇತಿಯಪಬ್ಬತೇ ಗಿರಿಭಣ್ಡಮಹಾಪೂಜಾಯ ದಾನಟ್ಠಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಕಿಂ ವರಭಣ್ಡನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ದ್ವೇ ಸಾಟಕಾ, ಭನ್ತೇತಿ। ಏತೇ ಮಯ್ಹಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ। ತಂ ಸುತ್ವಾ ಅಮಚ್ಚೋ ರಞ್ಞೋ ಆರೋಚೇಸಿ - "ಏಕೋ ದಹರೋ ಏವಂ ವದತೀ"ತಿ। ದಹರಸ್ಸ ಏವಂ ಚಿತ್ತಂ, ಮಹಾಥೇರಾನಂ ಪನ ಸುಖುಮಸಾಟಕಾ ವಟ್ಟನ್ತೀತಿ ವತ್ವಾ ಮಹಾಥೇರಾನಂ ದಸ್ಸಾಮೀತಿ ಠಪೇತಿ। ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಠಿತೇ ದೇನ್ತಸ್ಸ ಮತ್ಥಕೇ ಠಪಿತಾಪಿ ತೇ ಸಾಟಕಾ ಹತ್ಥಂ ನಾರೋಹನ್ತಿ। ಅಞ್ಞೇ ಆರೋಹನ್ತಿ। ದಹರಸ್ಸ ದಾನಕಾಲೇ ಪನ ಹತ್ಥಂ ಆರುಳ್ಹಾ। ಸೋ ತಸ್ಸ ಹತ್ಥೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಅಮಚ್ಚಸ್ಸ ಮುಖಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ದಹರಂ ನಿಸೀದಾಪೇತ್ವಾ ದಾನಂ ದತ್ವಾ ಸಙ್ಘಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ದಹರಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ - "ಭನ್ತೇ, ಇಮಂ ಧಮ್ಮಂ ಕದಾ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ಥಾ"ತಿ ಆಹ। ಸೋ ಪರಿಯಾಯೇನಾಪಿ ಅಸನ್ತಂ ಅವದನ್ತೋ - "ನತ್ಥಿ ಮಯ್ಹಂ ಮಹಾರಾಜ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮೋ"ತಿ ಆಹ। ನನು, ಭನ್ತೇ, ಪುಬ್ಬೇ ಅವಚುತ್ಥಾತಿ। ಆಮ, ಮಹಾರಾಜ, ಸಾರಣೀಯಧಮ್ಮಪೂರಕೋ ಅಹಂ, ತಸ್ಸ ಮೇ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪೂರಿತಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಭಾಜನೀಯಭಣ್ಡಟ್ಠಾನೇ ಅಗ್ಗಭಣ್ಡಂ ಪಾಪುಣಾತೀತಿ। "ಸಾಧು ಸಾಧು, ಭನ್ತೇ, ಅನುಚ್ಛವಿಕಮಿದಂ ತುಯ್ಹ"ನ್ತಿ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಪಕ್ಕಾಮಿ। ಇದಂ - "ಭಾಜನೀಯಭಣ್ಡಟ್ಠಾನೇ ಅಗ್ಗಭಣ್ಡಂ ಪಾಪುಣಾತೀ"ತಿ ಏತ್ಥ ವತ್ಥು।

ಬ್ರಾಹ್ಮಣತಿಸ್ಸಭಯೇ ಪನ ಭಾತರಗಾಮವಾಸಿನೋ ನಾಗತ್ಥೇರಿಯಾ ಅನಾರೋಚೇತ್ವಾವ ಪಲಾಯಿಂಸು। ಥೇರೀ ಪಚ್ಚೂಸಸಮಯೇ - "ಅತಿವಿಯ ಅಪ್ಪನಿಗ್ಘೋಸೋ ಗಾಮೋ, ಉಪಧಾರೇಥ ತಾವಾ"ತಿ ದಹರಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಆಹ। ತಾ ಗನ್ತ್ವಾ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಗತಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ಆಗಮ್ಮ ಥೇರಿಯಾ ಆರೋಚೇಸುಂ। ಸಾ ಸುತ್ವಾ "ಮಾ ತುಮ್ಹೇ ತೇಸಂ ಗತಭಾವಂ ಚಿನ್ತಯಿತ್ಥ, ಅತ್ತನೋ ಉದ್ದೇಸಪರಿಪುಚ್ಛಾಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೇಸುಯೇವ ಯೋಗಂ ಕರೋಥಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖಾಚಾರವೇಲಾಯಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಅತ್ತದ್ವಾದಸಮಾ ಗಾಮದ್ವಾರೇ ನಿಗ್ರೋಧಮೂಲೇ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ರುಕ್ಖೇ ಅಧಿವತ್ಥಾದೇವತಾ ದ್ವಾದಸನ್ನಮ್ಪಿ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ದತ್ವಾ "ಅಯ್ಯೇ, ಮಾ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಗಚ್ಛಥ, ನಿಚ್ಚಂ ಇಧೇವ ಏಥಾ"ತಿ ಆಹ। ಥೇರಿಯಾ ಪನ ಕನಿಟ್ಠಭಾತಾ ನಾಗತ್ಥೇರೋ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ, ಸೋ - "ಮಹನ್ತಂ ಭಯಂ, ನ ಸಕ್ಕಾ ಇಧ ಯಾಪೇತುಂ, ಪರತೀರಂ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಅತ್ತದ್ವಾದಸಮೋವ ಅತ್ತನೋ

ವಸನಟ್ಠಾನಾ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ ಥೇರಿಂ ದಿಸ್ವಾ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಭಾತರಗಾಮಂ ಆಗತೋ। ಥೇರೀ - "ಥೇರಾ ಆಗತಾ"ತಿ ಸುತ್ವಾ ತೇಸಂ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಕಿಂ ಅಯ್ಯಾತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ಸೋ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಆಚಿಕ್ಖಿ। ಸಾ - "ಅಜ್ಜ ಏಕದಿವಸಂ ವಿಹಾರೇಯೇವ ವಸಿತ್ವಾ ಸ್ವೇ ಗಮಿಸ್ಸಥಾ"ತಿ ಆಹ। ಥೇರಾ ವಿಹಾರಂ ಅಗಮಂಸು।

ಥೇರೀ ಪುನದಿವಸೇ ರುಕ್ಖಮೂಲೇ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಥೇರಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ "ಇಮಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಥಾ"ತಿ ಆಹ। ಥೇರೋ - "ವಟ್ಟಿಸ್ಸತಿ ಥೇರೀ"ತಿ ವತ್ವಾ ತುಣ್ಹೀ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಧಮ್ಮಿಕೋ ತಾತ ಪಿಣ್ಡಪಾತೋ , ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ ಅಕತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಥಾತಿ। "ವಟ್ಟಿಸ್ಸತಿ ಥೇರೀ"ತಿ। ಸಾ ಪತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಕಾಸೇ ಖಿಪಿ। ಪತ್ತೋ ಆಕಾಸೇ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಥೇರೋ - "ಸತ್ತತಾಲಮತ್ತೇ ಠಿತಮ್ಪಿ ಭಿಕ್ಖುನಿಭತ್ತಮೇವ ಥೇರೀ"ತಿ ವತ್ವಾ - "ಭಯಂ ನಾಮ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ನ ಹೋತಿ, ಭಯೇ ವೂಪಸನ್ತೇ ಅರಿಯವಂಸಂ ಕಥಯಮಾನೋ, 'ಭೋ ಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕ, ಭಿಕ್ಖುನಿಭತ್ತಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ವೀತಿನಾಮಯಿತ್ಥಾ'ತಿ ಚಿತ್ತೇನ ಅನುವದಿಯಮಾನೋ ಸನ್ಥಮ್ಭೇತುಂ ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸಾಮಿ, ಅಪ್ಪಮತ್ತಾ ಹೋಥ ಥೇರಿಯೋ"ತಿ ಮಗ್ಗಂ ಆರುಹಿ।

ರುಕ್ಖದೇವತಾಪಿ - "ಸಚೇ ಥೇರೋ ಥೇರಿಯಾ ಹತ್ಥತೋ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿಸ್ಸತಿ, ನ ನಂ ನಿವತ್ತೇಸ್ಸಾಮಿ। ಸಚೇ ನ ಪರಿಭುಞ್ಜಿಸ್ಸತಿ, ನಿವತ್ತೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತಯಮಾನಾ ಠತ್ವಾ ಥೇರಸ್ಸ ಗಮನಂ ದಿಸ್ವಾ ರುಕ್ಖಾ ಓರುಯ್ಹ ಪತ್ತಂ, ಭನ್ತೇ, ದೇಥಾತಿ ಪತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಥೇರಂ ರುಕ್ಖಮೂಲಂಯೇವ ಆನೇತ್ವಾ ಆಸನಂ ಪಞ್ಞಪೇತ್ವಾ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ದತ್ವಾ ಕತಭತ್ತಕಿಚ್ಚಂ ಪಟಿಞ್ಞಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ದ್ವಾದಸ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ದ್ವಾದಸ ಭಿಕ್ಖೂ ಚ ಸತ್ತವಸ್ಸಾನಿ ಉಪಟ್ಠಹಿ। ಇದಂ - "ದೇವತಾ ಉಸ್ಸುಕ್ಕಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತೀ"ತಿ ಏತ್ಥ ವತ್ಥು। ತತ್ರ ಹಿ ಥೇರೀ ಸಾರಣೀಯಧಮ್ಮಪೂರಿಕಾ ಅಹೋಸಿ।

ಅಖಣ್ಡಾನೀತಿಆದೀಸು ಯಸ್ಸ ಸತ್ತಸು ಆಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧೇಸು ಆದಿಮ್ಹಿ ವಾ ಅನ್ತೇ ವಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಭಿನ್ನಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ಸೀಲಂ ಪರಿಯನ್ತೇ ಛಿನ್ನಸಾಟಕೋ ವಿಯ **ಖಣ್ಡಂ** ನಾಮ। ಯಸ್ಸ ಪನ ವೇಮಜ್ಝೇ ಭಿನ್ನಂ, ತಸ್ಸ ಮಜ್ಝೇ ಛಿದ್ದಸಾಟಕೋ ವಿಯ **ಛಿದ್ದಂ** ನಾಮ ಹೋತಿ। ಯಸ್ಸ ಪನ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ದ್ವೇ ತೀಣಿ ಭಿನ್ನಾನಿ, ತಸ್ಸ ಪಿಟ್ಠಿಯಂ ವಾ ಕುಚ್ಛಿಯಂ ವಾ ಉಟ್ಠಿತೇನ ವಿಸಭಾಗವಣ್ಣೇನ ಕಾಳರತ್ತಾದೀನಂ ಅಞ್ಞತರವಣ್ಣಾ ಗಾವೀ ವಿಯ **ಸಬಲಂ** ನಾಮ ಹೋತಿ। ಯಸ್ಸ ಪನ ಅನ್ತರನ್ತರಾ ವಿಸಭಾಗಬಿನ್ದುಚಿತ್ರಾ ಗಾವೀ ವಿಯ **ಕಮ್ಮಾಸಂ** ನಾಮ ಹೋತಿ। ಯಸ್ಸ ಪನ ಸಬ್ಬೇನಸಬ್ಬಂ ಅಭಿನ್ನಾನಿ, ತಸ್ಸ ತಾನಿ ಸೀಲಾನಿ **ಅಖಣ್ಡಾನಿ ಅಚ್ಛಿದ್ದಾನಿ ಅಸಬಲಾನಿ ಅಕಮ್ಮಾಸಾನಿ** ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ। ತಾನಿ ಪನೇತಾನಿ ತಣ್ಹಾದಾಸಬ್ಯತೋ ಮೋಚೇತ್ವಾ ಭುಜಿಸ್ಸಭಾವಕರಣತೋ **ಭುಜಿಸ್ಸಾನಿ**। ಬುದ್ಧಾದೀಹಿ ವಿಞ್ಞೂಹಿ ಪಸತ್ಥತ್ತಾ **ವಿಞ್ಞುಪಸತ್ಥಾನಿ,** ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠೀಹಿ ಅಪರಾಮಟ್ಠತ್ತಾ - "ಇದಂ ನಾಮ ತ್ವಂ ಆಪನ್ನಪುಬ್ಬೋ"ತಿ ಕೇನಚಿ ಪರಾಮಟ್ಠುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯತ್ತಾ ಚ **ಅಪರಾಮಟ್ಠಾನಿ,** ಉಪಚಾರಸಮಾಧಿಂ ವಾ ಅಪ್ಪನಾಸಮಾಧಿಂ ವಾ ಸಂವತ್ತಯನ್ತೀತಿ **ಸಮಾಧಿಸಂವತ್ತನಿಕಾನೀ**ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ।

ಸೀಲಸಾಮಞ್ಞಗತಾ ವಿಹರಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ತೇಸು ತೇಸು ದಿಸಾಭಾಗೇಸು ವಿಹರನ್ತೇಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮಾನಭಾವೂಪಗತಸೀಲಾ ವಿಹರಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಸೋತಾಪನ್ನಾದೀನಞ್ಹಿ ಸೀಲಂ ಸಮುದ್ದನ್ತರೇಪಿ ದೇವಲೋಕೇಪಿ ವಸನ್ತಾನಂ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಸೋತಾಪನ್ನಾದೀನಂ ಸೀಲೇನ ಸಮಾನಮೇವ ಹೋತಿ, ನತ್ಥಿ ಮಗ್ಗಸೀಲೇ ನಾನತ್ತಂ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ।

ಯಾಯಂ ದಿಟ್ಠೀತಿ ಮಗ್ಗಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ। **ಅರಿಯಾ**ತಿ ನಿದ್ದೋಸಾ। ನಿಯ್ಯಾತೀತಿ **ನಿಯ್ಯಾನಿಕಾ**। **ತಕ್ಕರಸ್ಸಾ**ತಿ ಯೋ ತಥಾಕಾರೀ ಹೋತಿ। **ಸಬ್ಬದುಕ್ಖಕ್ಖಯಾಯಾ**ತಿ ಸಬ್ಬದುಕ್ಖಕ್ಖಯತ್ಥಂ। **ದಿಟ್ಠಿಸಾಮಞ್ಞಗತಾ**ತಿ ಸಮಾನದಿಟ್ಠಿಭಾವಂ ಉಪಗತಾ ಹುತ್ವಾ ವಿಹರಿಸ್ಸನ್ತಿ। **ವುದ್ಧಿಯೇವಾ**ತಿ ಏವಂ ವಿಹರನ್ತಾನಂ ವುದ್ಧಿಯೇವ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪಾಟಿಕಙ್ಖಾ, ನೋ ಪರಿಹಾನೀತಿ।

೧೪೨. **ಏತದೇವ ಬಹುಲ**ನ್ತಿ ಆಸನ್ನಪರಿನಿಬ್ಬಾನತ್ತಾ ಭಿಕ್ಖು ಓವದನ್ತೋ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಏತಂಯೇವ ಧಮ್ಮಿಂ ಕಥಂ ಕರೋತಿ। **ಇತಿ ಸೀಲ**ನ್ತಿ ಏವಂ ಸೀಲಂ, ಏತ್ತಕಂ ಸೀಲಂ। ಏತ್ಥ ಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲಂ **ಸೀಲಂ** ಚಿತ್ತೇಕಗ್ಗತಾ **ಸಮಾಧಿ,** ವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾ **ಪಞ್ಞಾ**ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಸೀಲಪರಿಭಾವಿತೋ**ತಿ ಆದೀಸು ಯಸ್ಮಿಂ ಸೀಲೇ ಠತ್ವಾವ ಮಗ್ಗಸಮಾಧಿಂ ಫಲಸಮಾಧಿಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇನ್ತಿ।

ಏಸೋ ತೇನ ಸೀಲೇನ ಪರಿಭಾವಿತೋ ಮಹಪ್ಫಲೋ ಹೋತಿ, ಮಹಾನಿಸಂಸೋ। ಯಮ್ಹಿ ಸಮಾಧಿಮ್ಹಿ ಠತ್ವಾ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಂ ಫಲಪಞ್ಞಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇನ್ತಿ, ಸಾ ತೇನ ಸಮಾಧಿನಾ ಪರಿಭಾವಿತಾ ಮಹಪ್ಫಲಾ ಹೋತಿ, ಮಹಾನಿಸಂಸಾ। ಯಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಠತ್ವಾ ಮಗ್ಗಚಿತ್ತಂ ಫಲಚಿತ್ತಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇನ್ತಿ, ತಂ ತಾಯ ಪರಿಭಾವಿತಂ **ಸಮ್ಮದೇವ ಆಸವೇಹಿ ವಿಮುಚ್ಚತಿ**।

ಯಥಾಭಿರನ್ತನ್ತಿ ಬುದ್ಧಾನಂ ಅನಭಿರತಿಪರಿತಸ್ಸಿತಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಯಥಾರುಚಿ ಯಥಾಅಜ್ಝಾಸಯನ್ತಿ ಪನ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಆಯಾಮಾ**ತಿ ಏಹಿ ಯಾಮ। "ಅಯಾಮಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಗಚ್ಛಾಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಆನನ್ದಾ**ತಿ ಭಗವಾ ಸನ್ತಿಕಾವಚರತ್ತಾ ಥೇರಂ ಆಲಪತಿ। ಥೇರೋ ಪನ - "ಗಣ್ಹಥಾವುಸೋ ಪತ್ತಚೀವರಾನಿ, ಭಗವಾ ಅಸುಕಟ್ಠಾನಂ ಗನ್ತುಕಾಮೋ"ತಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಆರೋಚೇತಿ।

೧೪೪. **ಅಮ್ಬಲಟ್ಠಿಕಾಗಮನಂ** ಉತ್ತಾನಮೇವ। **ಅಥ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ**ತಿಆದಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೧೪೧) **ಸಮ್ಪಸಾದನೀಯೇ** ವಿತ್ಥಾರಿತಂ।

ದುಸ್ಸೀಲಆದೀನವವಣ್ಣನಾ

೧೪೮. ಪಾಟಲಿಗಮನೇ **ಆವಸಥಾಗಾರ**ನ್ತಿ ಆಗನ್ತುಕಾನಂ ಆವಸಥಗೇಹಂ। ಪಾಟಲಿಗಾಮೇ ಕಿರ ನಿಚ್ಚಕಾಲಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ರಾಜೂನಂ ಸಹಾಯಕಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಕುಲಾನಿ ಗೇಹತೋ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಮಾಸಮ್ಪಿ ಅಡ್ಢಮಾಸಮ್ಪಿ ವಸನ್ತಿ। ತೇ ಮನುಸ್ಸಾ ನಿಚ್ಚುಪದ್ದುತಾ - "ಏತೇಸಂ ಆಗತಕಾಲೇ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ನಗರಮಜ್ಝೇ ಮಹತಿಂ ಸಾಲಂ ಕರಿತ್ವಾ ತಸ್ಸಾ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಪದೇಸೇ ಭಣ್ಡಪಟಿಸಾಮನಟ್ಠಾನಂ, ಏಕಸ್ಮಿಂ ಪದೇಸೇ ನಿವಾಸಟ್ಠಾನಂ ಅಕಂಸು। ತೇ - "ಭಗವಾ ಆಗತೋ"ತಿ ಸುತ್ವಾವ - "ಅಮ್ಹೇಹಿ ಗನ್ತ್ವಾಪಿ ಭಗವಾ ಆನೇತಬ್ಬೋ ಸಿಯಾ, ಸೋ ಸಯಮೇವ ಅಮ್ಹಾಕಂ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಸಮ್ಪತ್ತೋ, ಅಜ್ಜ ಭಗವನ್ತಂ ಆವಸಥೇ ಮಙ್ಗಲಂ ವದಾಪೇಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಏತದತ್ಥಮೇವ ಉಪಸಙ್ಕಮನ್ತಾ। ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹಂಸು। **ಯೇನ ಆವಸಥಾಗಾರ**ನ್ತಿ ತೇ ಕಿರ - "ಬುದ್ಧಾ ನಾಮ ಅರಞ್ಞಜ್ಝಾಸಯಾ ಅರಞ್ಞಾರಾಮಾ ಅನ್ತೋಗಾಮೇ ವಸಿತುಂ ಇಚ್ಛೇಯ್ಯುಂ ವಾ ನೋ ವಾ"ತಿ ಭಗವತೋ ಮನಂ ಅಜಾನನ್ತಾ ಆವಸಥಾಗಾರಂ ಅಪ್ಪಟಿಜಗ್ಗಿತ್ವಾವ ಆಗಮಂಸು। ಇದಾನಿ ಭಗವತೋ ಮನಂ ಞತ್ವಾ ಪುರೇತರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಟಿಜಗ್ಗಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ಯೇನಾವಸಥಾಗಾರಂ, ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿಂಸು। **ಸಬ್ಬಸನ್ಥರಿ**ನ್ತಿ ಯಥಾ ಸಬ್ಬಂ ಸನ್ಥತಂ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಸನ್ಥರಿಂ।

೧೪೯. **ದುಸ್ಸೀಲೋ**ತಿ ಅಸೀಲೋ ನಿಸ್ಸೀಲೋ। **ಸೀಲವಿಪನ್ನೋ**ತಿ ವಿಪನ್ನಸೀಲೋ ಭಿನ್ನಸಂವರೋ। **ಪಮಾದಾಧಿಕರಣ**ನ್ತಿ ಪಮಾದಕಾರಣಾ।

ಇದಞ್ಚ ಸುತ್ತಂ ಗಹಟ್ಠಾನಂ ವಸೇನ ಆಗತಂ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಮ್ಪಿ ಪನ ಲಬ್ಭತೇವ। ಗಹಟ್ಠೋ ಹಿ ಯೇನ ಯೇನ ಸಿಪ್ಪಟ್ಠಾನೇನ ಜೀವಿತಂ ಕಪ್ಪೇತಿ - ಯದಿ ಕಸಿಯಾ, ಯದಿ ವಣಿಜ್ಜಾಯ, ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದಿವಸೇನ ಪಮತ್ತೋ ತಂ ತಂ ಯಥಾಕಾಲಂ ಸಮ್ಪಾದೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಅಥಸ್ಸ ಮೂಲಮ್ಪಿ ವಿನಸ್ಸತಿ। ಮಾಘಾತಕಾಲೇ ಪಾಣಾತಿಪಾತಂ ಪನ ಅದಿನ್ನಾದಾನಾದೀನಿ ಚ ಕರೋನ್ತೋ ದಣ್ಡವಸೇನ ಮಹತಿಂ ಭೋಗಜಾನಿಂ ನಿಗಚ್ಛತಿ। ಪಬ್ಬಜಿತೋ ದುಸ್ಸೀಲೋ ಚ ಪಮಾದಕಾರಣಾ ಸೀಲತೋ ಬುದ್ಧವಚನತೋ ಝಾನತೋ ಸತ್ತಅರಿಯಧನತೋ ಚ ಜಾನಿಂ ನಿಗಚ್ಛತಿ।

ಗಹಟ್ಠಸ್ಸ - "ಅಸುಕೋ ನಾಮ ಅಸುಕಕುಲೇ ಜಾತೋ ದುಸ್ಸೀಲೋ ಪಾಪಧಮ್ಮೋ ಪರಿಚ್ಚತ್ತಇಧಲೋಕಪರಲೋಕೋ ಸಲಾಕಭತ್ತಮತ್ತಮ್ಪಿ ನ ದೇತೀ"ತಿ ಚತುಪರಿಸಮಜ್ಝೇ ಪಾಪಕೋ ಕಿತ್ತಿಸದ್ದೋ ಅಬ್ಭುಗ್ಗಚ್ಛತಿ। ಪಬ್ಬಜಿತಸ್ಸ ವಾ - "ಅಸುಕೋ ನಾಮ ನಾಸಕ್ಖಿ ಸೀಲಂ ರಕ್ಖಿತುಂ, ನ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಉಗ್ಗಹೇತುಂ, ವೇಜ್ಜಕಮ್ಮಾದೀಹಿ ಜೀವತಿ, ಛಹಿ ಅಗಾರವೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ"ತಿ ಏವಂ ಅಬ್ಭುಗ್ಗಚ್ಛತಿ।

ಅವಿಸಾರದೋತಿ ಗಹಟ್ಠೋ ತಾವ - “ಅವಸ್ಸಂ ಬಹೂನಂ ಸನ್ನಿಪಾತಟ್ಠಾನೇ ಕೇಚಿ ಮಮ ಕಮ್ಮಂ ಜಾನಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಅಥ ಮಂ ನಿಗ್ಗಣ್ಹಿಸ್ಸನ್ತೀ”ತಿ ವಾ, “ರಾಜಕುಲಸ್ಸ ವಾ ದಸ್ಸನ್ತೀ”ತಿ ಸಭಯೋ ಉಪಸಙ್ಕಮತಿ, ಮಙ್ಕುಭೂತೋ ಪತ್ತಕ್ಖನ್ಧೋ ಅಧೋಮುಖೋ ಅಙ್ಗುಲಿಕೇನ ಭೂಮಿಂ ಕಸನ್ತೋ ನಿಸೀದತಿ, ವಿಸಾರದೋ ಹುತ್ವಾ ಕಥೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಪಬ್ಬಜಿತೋಪಿ - “ಬಹೂ ಭಿಕ್ಖೂ ಸನ್ನಿಪತಿತಾ, ಅವಸ್ಸಂ ಕೋಚಿ ಮಮ ಕಮ್ಮಂ ಜಾನಿಸ್ಸತಿ, ಅಥ ಮೇ ಉಪೋಸಥಮ್ಪಿ ಪವಾರಣಮ್ಪಿ ಠಪೇತ್ವಾ ಸಾಮಞ್ಞತೋ ಚಾವೇತ್ವಾ ನಿಕ್ಕಡ್ಢಿಸ್ಸನ್ತೀ”ತಿ ಸಭಯೋ ಉಪಸಙ್ಕಮತಿ, ವಿಸಾರದೋ ಹುತ್ವಾ ಕಥೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಏಕಚ್ಚೋ ಪನ ದುಸ್ಸೀಲೋಪಿ ದಪ್ಪಿತೋ ವಿಯ ವಿಚರತಿ, ಸೋಪಿ ಅಜ್ಝಾಸಯೇನ ಮಙ್ಕು ಹೋತಿಯೇವ।

ಸಮ್ಮೂಳ್ಹೋ ಕಾಲಙ್ಕರೋತೀತಿ ತಸ್ಸ ಹಿ ಮರಣಮಞ್ಚೇ ನಿಪನ್ನಸ್ಸ ದುಸ್ಸೀಲಕಮ್ಮೇ ಸಮಾದಾಯ ಪವತ್ತಿತಟ್ಠಾನಂ ಆಪಾಥಮಾಗಚ್ಛತಿ, ಸೋ ಉಮ್ಮೀಲೇತ್ವಾ ಇಧಲೋಕಂ ಪಸ್ಸತಿ, ನಿಮೀಲೇತ್ವಾ ಪರಲೋಕಂ ಪಸ್ಸತಿ , ತಸ್ಸ ಚತ್ತಾರೋ ಅಪಾಯಾ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತಿ, ಸತ್ತಿಸತೇನ ಸೀಸೇ ಪಹರಿಯಮಾನೋ ವಿಯ ಹೋತಿ। ಸೋ - “ವಾರೇಥ, ವಾರೇಥಾ”ತಿ ವಿರವನ್ತೋ ಮರತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - “ಸಮ್ಮೂಳ್ಹೋ ಕಾಲಂ ಕರೋತೀ”ತಿ। ಪಞ್ಚಮಪದಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

೧೫೦. **ಆನಿಸಂಸಕಥಾ** ವುತ್ತವಿಪರಿಯಾಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

೧೫೧. **ಬಹುದೇವ ರತ್ತಿಂ ಧಮ್ಮಿಯಾ ಕಥಾಯಾ**ತಿ ಅಞ್ಞಾಯ ಪಾಳಿಮುತ್ತಕಾಯ ಧಮ್ಮಿಕಥಾಯ ಚೇವ ಆವಸಥಾನುಮೋದನಾಯ ಚ ಆಕಾಸಗಙ್ಗಂ ಓತಾರೇನ್ತೋ ವಿಯ ಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣಂ ಮಹಾಮಧುಂ ಪೀಳೇತ್ವಾ ಮಧುಪಾನಂ ಪಾಯೇನ್ತೋ ವಿಯ ಬಹುದೇವ ರತ್ತಿಂ ಸನ್ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಸಮ್ಪಹಂಸೇತ್ವಾ ಉಯ್ಯೋಜೇಸಿ। **ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಾ**ತಿ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಾ ಖೀಣಾ ಖಯವಯಂ ಉಪೇತಾ। **ಸುಞ್ಞಾಗಾರ**ನ್ತಿ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಂ ಸುಞ್ಞಾಗಾರಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ತತ್ಥೇವ ಪನ ಏಕಪಸ್ಸೇ ಸಾಣಿಪಾಕಾರೇನ ಪರಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ - “ಇಧ ಸತ್ಥಾ ವಿಸ್ಸಮಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಮಞ್ಚಕಂ ಪಞ್ಞಪೇಸುಂ। ಭಗವಾ - “ಚತೂಹಿಪಿ ಇರಿಯಾಪಥೇಹಿ ಪರಿಭುತ್ತಂ ಏತೇಸಂ ಮಹಪ್ಫಲಂ ಭವಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ತತ್ಥ ಸೀಹಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇಸಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ - “ಸುಞ್ಞಾಗಾರಂ ಪಾವಿಸೀ”ತಿ।

ಪಾಟಲಿಪುತ್ತನಗರಮಾಪನವಣ್ಣನಾ

೧೫೨. **ಸುನಿಧವಸ್ಸಕಾರಾ**ತಿ ಸುನಿಧೋ ಚ ವಸ್ಸಕಾರೋ ಚ ದ್ವೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ। **ಮಗಧಮಹಾಮತ್ತಾ**ತಿ ಮಗಧರಞ್ಞೋ ಮಹಾಮತ್ತಾ ಮಹಾಅಮಚ್ಚಾ, ಮಗಧರಟ್ಠೇ ವಾ ಮಹಾಮತ್ತಾ ಮಹತಿಯಾ ಇಸ್ಸರಿಯಮತ್ತಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತಾತಿ **ಮಗಧಮಹಾಮತ್ತಾ**। **ಪಾಟಲಿಗಾಮೇ ನಗರ**ನ್ತಿ ಪಾಟಲಿಗಾಮಂ ನಗರಂ ಕತ್ವಾ ಮಾಪೇನ್ತಿ। **ವಜ್ಜೀನಂ ಪಟಿಬಾಹಾಯಾ**ತಿ ವಜ್ಜಿರಾಜಕುಲಾನಂ ಆಯಮುಖಪಚ್ಛಿನ್ದನತ್ಥಂ। **ಸಹಸ್ಸೇವಾ**ತಿ ಏಕೇಕವಗ್ಗವಸೇನ ಸಹಸ್ಸಂ ಸಹಸ್ಸಂ ಹುತ್ವಾ। **ವತ್ಥೂನೀ**ತಿ ಘರವತ್ಥೂನಿ। **ಚಿತ್ತಾನಿ ನಮನ್ತಿ ನಿವೇಸನಾನಿ ಮಾಪೇತು**ನ್ತಿ ರಞ್ಞಞ್ಚ ರಾಜಮಹಾಮತ್ತಾನಞ್ಚ ನಿವೇಸನಾನಿ ಮಾಪೇತುಂ ವತ್ಥುವಿಜ್ಜಾಪಾಠಕಾನಂ ಚಿತ್ತಾನಿ ನಮನ್ತಿ। ತೇ ಕಿರ ಅತ್ತನೋ ಸಿಪ್ಪಾನುಭಾವೇನ ಹೇಟ್ಠಾ ಪಥವಿಯಂ ತಿಂಸಹತ್ಥಮತ್ತೇ ಠಾನೇ - “ಇಧ ನಾಗಗ್ಗಾಹೋ, ಇಧ ಯಕ್ಖಗ್ಗಾಹೋ, ಇಧ ಭೂತಗ್ಗಾಹೋ, ಪಾಸಾಣೋ ವಾ ಖಾಣುಕೋ ವಾ ಅತ್ಥೀ”ತಿ ಪಸ್ಸನ್ತಿ। ತೇ ತದಾ ಸಿಪ್ಪಂ ಜಪ್ಪಿತ್ವಾ ದೇವತಾಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಮನ್ತಯಮಾನಾ ವಿಯ ಮಾಪೇನ್ತಿ। ಅಥವಾ ನೇಸಂ ಸರೀರೇ ದೇವತಾ ಅಧಿಮುಚ್ಚಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ನಿವೇಸನಾನಿ ಮಾಪೇತುಂ ಚಿತ್ತಂ ನಾಮೇನ್ತಿ। ತಾ ಚತೂಸು ಕೋಣೇಸು ಖಾಣುಕೇ ಕೋಟ್ಟೇತ್ವಾ ವತ್ಥುಮ್ಹಿ ಗಹಿತಮತ್ತೇ ಪಟಿವಿಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಸದ್ಧಾನಂ ಕುಲಾನಂ ಸದ್ಧಾ ದೇವತಾ ತಥಾ ಕರೋನ್ತಿ, ಅಸ್ಸದ್ಧಾನಂ ಕುಲಾನಂ ಅಸ್ಸದ್ಧಾ ದೇವತಾವ। ಕಿಂ ಕಾರಣಾ? ಸದ್ಧಾನಞ್ಹಿ ಏವಂ ಹೋತಿ - “ಇಧ ಮನುಸ್ಸಾ ನಿವೇಸನಂ ಮಾಪೇತ್ವಾ ಪಠಮಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ನಿಸೀದಾಪೇತ್ವಾ ಮಙ್ಗಲಂ ವಡ್ಢಾಪೇಸ್ಸನ್ತಿ। ಅಥ ಮಯಂ ಸೀಲವನ್ತಾನಂ ದಸ್ಸನಂ, ಧಮ್ಮಕಥಂ, ಪಞ್ಹಾವಿಸ್ಸಜ್ಜನಂ , ಅನುಮೋದನಞ್ಚ ಸೋತುಂ ಲಭಿಸ್ಸಾಮ, ಮನುಸ್ಸಾ ದಾನಂ ದತ್ವಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪತ್ತಿಂ ದಸ್ಸನ್ತೀ”ತಿ।

ತಾವತಿಂಸೇಹೀತಿ ಯಥಾ ಹಿ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಕುಲೇ ಏಕಂ ಪಣ್ಡಿತಮನುಸ್ಸಂ, ಏಕಸ್ಮಿಂ ವಾ ವಿಹಾರೇ ಏಕಂ ಬಹುಸ್ಸುತಭಿಕ್ಖುಂ ಉಪಾದಾಯ - "ಅಸುಕಕುಲೇ ಮನುಸ್ಸಾ ಪಣ್ಡಿತಾ, ಅಸುಕವಿಹಾರೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಬಹುಸ್ಸುತಾ"ತಿ ಸದ್ದೋ ಅಬ್ಭುಗ್ಗಚ್ಛತಿ, ಏವಮೇವ ಸಕ್ಕಂ ದೇವರಾಜಾನಂ ವಿಸ್ಸಕಮ್ಮಞ್ಚ ದೇವಪುತ್ತಂ ಉಪಾದಾಯ - "ತಾವತಿಂಸಾ ಪಣ್ಡಿತಾ"ತಿ ಸದ್ದೋ ಅಬ್ಭುಗ್ಗತೋ। ತೇನಾಹ - "ತಾವತಿಂಸೇಹೀ"ತಿ। ತಾವತಿಂಸೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಮನ್ತೇತ್ವಾಪಿ ವಿಯ ಮಾಪೇನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಯಾವತಾ ಅರಿಯಂ ಆಯತನನ್ತಿ ಯತ್ತಕಂ ಅರಿಯಕಮನುಸ್ಸಾನಂ ಓಸರಣಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ। **ಯಾವತಾ ವಣಿಪ್ಪಥೋ**ತಿ ಯತ್ತಕಂ ವಾಣಿಜಾನಂ ಆಭತಭಣ್ಡಸ್ಸ ರಾಸಿವಸೇನೇವ ಕಯವಿಕ್ಕಯಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ, ವಾಣಿಜಾನಂ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ವಾ ಅತ್ಥಿ। **ಇದಂ ಅಗ್ಗನಗರ**ನ್ತಿ ತೇಸಂ ಅರಿಯಾಯತನವಣಿಪ್ಪಥಾನಂ ಇದಂ ಅಗ್ಗನಗರಂ ಜೇಟ್ಠಕಂ ಪಾಮೋಕ್ಖಂ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ। **ಪುಟಭೇದನ**ನ್ತಿ ಭಣ್ಡಪುಟಭೇದನಟ್ಠಾನಂ, ಭಣ್ಡಭಣ್ಡಿಕಾನಂ ಮೋಚನಟ್ಠಾನನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪೇ ಅಲದ್ಧಭಣ್ಡಮ್ಪಿ ಹಿ ಇಧೇವ ಲಭಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಅಞ್ಞತ್ಥ ವಿಕ್ಕಯೇನ ಅಗಚ್ಛನ್ತಮ್ಪಿ ಚ ಇಧೇವ ಗಮಿಸ್ಸತಿ। ತಸ್ಮಾ ಇಧೇವ ಪುಟಂ ಭಿನ್ದಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಚತೂಸು ಹಿ ದ್ವಾರೇಸು ಚತ್ತಾರಿ ಸಭಾಯಂ ಏಕನ್ತಿ ಏವಂ ದಿವಸೇ ದಿವಸೇ ಪಞ್ಚಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ಉಟ್ಠಹಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಅಗ್ಗಿತೋ ವಾತಿಆದೀಸು ಚಕಾರತ್ಥೋ ವಾ-ಸದ್ದೋ। ಅಗ್ಗಿನಾ ಚ ಉದಕೇನ ಚ ಮಿಥುಭೇದೇನ ಚ ನಸ್ಸಿಸ್ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏಕಕೋಟ್ಠಾಸೋ ಅಗ್ಗಿನಾ ನಸ್ಸಿಸ್ಸತಿ, ನಿಬ್ಬಾಪೇತುಂ ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಏಕಂ ಗಙ್ಗಾ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಮಿಸ್ಸತಿ। ಏಕೋ - "ಇಮಿನಾ ಅಕಥಿತಂ ಅಮುಸ್ಸ, ಅಮುನಾ ಅಕಥಿತಂ ಇಮಸ್ಸಾ"ತಿ ವದನ್ತಾನಂ ಪಿಸುಣವಾಚಾನಂ ವಸೇನ ಭಿನ್ನಾನಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಭೇದೇನೇವ ನಸ್ಸಿಸ್ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇತಿ ವತ್ವಾ ಭಗವಾ ಪಚ್ಚೂಸಕಾಲೇ ಗಙ್ಗಾಯ ತೀರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಕತಮುಖಧೋವನೋ ಭಿಕ್ಖಾಚಾರವೇಲಂ ಆಗಮಯಮಾನೋ ನಿಸೀದಿ।

೧೫೩. ಸುನಿಧವಸ್ಸಕಾರಾಪಿ - "ಅಮ್ಹಾಕಂ ರಾಜಾ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಉಪಟ್ಠಾಕೋ, ಸೋ ಅಮ್ಹೇ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸತಿ, 'ಸತ್ಥಾ ಕಿರ ಪಾಟಲಿಗಾಮಂ ಅಗಮಾಸಿ, ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ಥ, ನ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ಥಾ'ತಿ। ಉಪಸಙ್ಕಮಿಮ್ಹಾತಿ ಚ ವುತ್ತೇ - 'ನಿಮನ್ತಯಿತ್ಥ, ನ ನಿಮನ್ತಯಿತ್ಥಾ'ತಿ ಚ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸತಿ। ನ ನಿಮನ್ತಯಿಮ್ಹಾತಿ ಚ ವುತ್ತೇ ಅಮ್ಹಾಕಂ ದೋಸಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ನಿಗ್ಗಣ್ಹಿಸ್ಸತಿ। ಇದಂ ಚಾಪಿ ಮಯಂ ಆಗತಟ್ಠಾನೇ ನಗರಂ ಮಾಪೇಮ, ಸಮಣಸ್ಸ ಖೋ ಪನ ಗೋತಮಸ್ಸ ಗತಗತಟ್ಠಾನೇ ಕಾಳಕಣ್ಣಿಸತ್ತಾ ಪಟಿಕ್ಕಮನ್ತಿ, ತಂ ಮಯಂ ನಗರಮಙ್ಗಲಂ ವದಾಪೇಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಸತ್ಥಾರಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ನಿಮನ್ತಯಿಂಸು। ತಸ್ಮಾ - "ಅಥ ಖೋ ಸುನಿಧವಸ್ಸಕಾರಾ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯನ್ತಿ ಪುಬ್ಬಣ್ಹಕಾಲೇ। **ನಿವಾಸೇತ್ವಾ**ತಿ ಗಾಮಪ್ಪವೇಸನನೀಹಾರೇನ ನಿವಾಸನಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಕಾಯಬನ್ಧನಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ। **ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯಾ**ತಿ ಪತ್ತಞ್ಚ ಚೀವರಞ್ಚ ಆದಿಯಿತ್ವಾ ಕಾಯಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಂ ಕತ್ವಾ।

ಸೀಲವನ್ತೇತ್ಥಾತಿ ಸೀಲವನ್ತೇ ಏತ್ಥ। **ಸಞ್ಞತೇ**ತಿ ಕಾಯವಾಚಾಮನೇಹಿ ಸಞ್ಞತೇ।

ತಾಸಂ ದಕ್ಖಿಣಮಾದಿಯೇತಿ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ದಿನ್ನೇ ಚತ್ತಾರೋ ಪಚ್ಚಯೇ ತಾಸಂ ಘರದೇವತಾನಂ ಆದಿಸೇಯ್ಯ, ಪತ್ತಿಂ ದದೇಯ್ಯ। **ಪೂಜಿತಾ ಪೂಜಯನ್ತೀ**ತಿ - "ಇಮೇ ಮನುಸ್ಸಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಞಾತಕಾಪಿ ನ ಹೋನ್ತಿ, ಏವಮ್ಪಿ ನೋ ಪತ್ತಿಂ ದೇನ್ತೀ"ತಿ ಆರಕ್ಖಂ ಸುಸಂವಿಹಿತಂ ಕರೋಥಾತಿ ಸುಟ್ಠು ಆರಕ್ಖಂ ಕರೋನ್ತಿ। **ಮಾನಿತಾ ಮಾನಯನ್ತೀ**ತಿ ಕಾಲಾನುಕಾಲಂ ಬಲಿಕಮ್ಮಕರಣೇನ ಮಾನಿತಾ "ಏತೇ ಮನುಸ್ಸಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಞಾತಕಾಪಿ ನ ಹೋನ್ತಿ, ಚತುಮಾಸಛಮಾಸನ್ತರೇ ನೋ ಬಲಿಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತೀ"ತಿ ಮಾನೇನ್ತಿ, ಮಾನೇನ್ತಿಯೋ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಪರಿಸ್ಸಯಂ ಹರನ್ತಿ।

ತತೋ ನನ್ತಿ ತತೋ ನಂ ಪಣ್ಡಿತಜಾತಿಕಂ ಮನುಸ್ಸಂ। **ಓರಸ**ನ್ತಿ ಉರೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಸಂವಡ್ಢಿತಂ, ಯಥಾ ಮಾತಾ ಓರಸಂ ಪುತ್ತಂ ಅನುಕಮ್ಪತಿ, ಉಪ್ಪನ್ನಪರಿಸ್ಸಯಹರಣತ್ಥಮೇವ ತಸ್ಸ ವಾಯಮತಿ, ಏವಂ ಅನುಕಮ್ಪನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಭದ್ರಾನಿ ಪಸ್ಸತೀ**ತಿ

ಸುನ್ದರಾನಿ ಪಸ್ಸತಿ।

೧೫೪. **ಉಳುಮ್ಪ**ನ್ತಿ ಪಾರಗಮನತ್ಥಾಯ ಆಣಿಯೋ ಕೋಟ್ಟೇತ್ವಾ ಕತಂ। **ಕುಲ್ಲ**ನ್ತಿ ವಲ್ಲಿಆದೀಹಿ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಕತಂ।

"ಯೇ ತರನ್ತಿ ಅಣ್ಣವ"ನ್ತಿ ಗಾಥಾಯ **ಅಣ್ಣವ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬನ್ತಿಮೇನ ಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ಯೋಜನಮತ್ತಂ ಗಮ್ಭೀರಸ್ಸ ಚ ಪುಥುಲಸ್ಸ ಚ ಉದಕಟ್ಠಾನಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ಸರ**ನ್ತಿ ಇಧ ನದೀ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಯೇ ಗಮ್ಭೀರವಿತ್ಥತಂ ತಣ್ಹಾಸರಂ ತರನ್ತಿ, ತೇ ಅರಿಯಮಗ್ಗಸಙ್ಖಾತಂ ಸೇತುಂ ಕತ್ವಾನ। **ವಿಸಜ್ಜ ಪಲ್ಲಲಾನಿ** ಅನಾಮಸಿತ್ವಾ ಉದಕಭರಿತಾನಿ ನಿನ್ನಟ್ಠಾನಾನಿ। ಅಯಂ ಪನ ಇದಂ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಂ ತರಿತುಕಾಮೋಪಿ ಕುಲ್ಲಞ್ಹಿ ಜನೋ ಪಬನ್ಧತಿ। ಬುದ್ಧಾ ಚ ಬುದ್ಧಸಾವಕಾ ಚ ವಿನಾಯೇವ ಕುಲ್ಲೇನ ತಿಣ್ಣಾ ಮೇಧಾವಿನೋ ಜನಾತಿ।

ಪಠಮಭಾಣವಾರವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಅರಿಯಸಚ್ಚಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೫೫. **ಕೋಟಿಗಾಮೋ**ತಿ ಮಹಾಪನಾದಸ್ಸ ಪಾಸಾದಕೋಟಿಯಂ ಕತಗಾಮೋ। **ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನ**ನ್ತಿ ಅರಿಯಭಾವಕರಾನಂ ಸಚ್ಚಾನಂ। **ಅನನುಬೋಧಾ**ತಿ ಅಬುಜ್ಝನೇನ ಅಜಾನನೇನ। **ಅಪ್ಪಟಿವೇಧಾ**ತಿ ಅಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝನೇನ। **ಸನ್ಧಾವಿತ**ನ್ತಿ ಭವತೋ ಭವಂ ಗಮನವಸೇನ ಸನ್ಧಾವಿತಂ। **ಸಂಸರಿತ**ನ್ತಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಗಮನಾಗಮನವಸೇನ ಸಂಸರಿತಂ। **ಮಮಞ್ಚೇವ ತುಮ್ಹಾಕಞ್ಚಾ**ತಿ ಮಯಾ ಚ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಚ। ಅಥ ವಾ **ಸನ್ಧಾವಿತಂ ಸಂಸರಿತ**ನ್ತಿ ಸನ್ಧಾವನಂ ಸಂಸರಣಂ ಮಮಞ್ಚೇವ ತುಮ್ಹಾಕಞ್ಚ ಅಹೋಸೀತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಭವನೇತ್ತಿ ಸಮೂಹತಾ**ತಿ ಭವತೋ ಭವಂ ನಯನಸಮತ್ಥಾ ತಣ್ಹಾರಜ್ಜು ಸುಟ್ಠು ಹತಾ ಛಿನ್ನಾ ಅಪ್ಪವತ್ತಿಕತಾ।

ಅನಾವತ್ತಿಧಮ್ಮಸಮ್ಬೋಧಿಪರಾಯಣವಣ್ಣನಾ

೧೫೬. **ನಾತಿಕಾ**ತಿ ಏಕಂ ತಳಾಕಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ದ್ವಿನ್ನಂ ಚೂಳಪಿತುಮಹಾಪಿತುಪುತ್ತಾನಂ ದ್ವೇ ಗಾಮಾ। **ನಾತಿಕೇ**ತಿ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಞಾತಿಗಾಮಕೇ। **ಗಿಞ್ಜಕಾವಸಥೇ**ತಿ ಇಟ್ಠಕಾಮಯೇ ಆವಸಥೇ।

೧೫೭. **ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಾನ**ನ್ತಿ ಹೇಟ್ಠಾಭಾಗಿಯಾನಂ, ಕಾಮಭವೇಯೇವ ಪಟಿಸನ್ಧಿಗ್ಗಾಹಾಪಕಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಓರನ್ತಿ ಲದ್ಧನಾಮೇಹಿ ವಾ ತೀಹಿ ಮಗ್ಗೇಹಿ ಪಹಾತಬ್ಬಾನೀತಿಪಿ **ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಾನಿ**। ತತ್ಥ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದೋ, ಬ್ಯಾಪಾದೋತಿ ಇಮಾನಿ ದ್ವೇ ಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ವಾ ಅವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತಾನಿ, ಮಗ್ಗೇನ ವಾ ಅಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಾನಿ ನಿಬ್ಬತ್ತವಸೇನ ಉದ್ಧಂ ಭಾಗಂ ರೂಪಭವಞ್ಚ ಅರೂಪಭವಞ್ಚ ಗನ್ತುಂ ನ ದೇನ್ತಿ। ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿಆದೀನಿ ತೀಣಿ ತತ್ಥ ನಿಬ್ಬತ್ತಮ್ಪಿ ಆನೇತ್ವಾ ಪುನ ಇಧೇವ ನಿಬ್ಬತ್ತಾಪೇನ್ತೀತಿ ಸಬ್ಬಾನಿಪಿ ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಾನೇವ। **ಅನಾವತ್ತಿಧಮ್ಮಾ**ತಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಸೇನ ಅನಾಗಮನಸಭಾವಾ।

ರಾಗದೋಸಮೋಹಾನಂ ತನುತ್ತಾತಿ ಏತ್ಥ ಕದಾಚಿ ಕರಹಚಿ ಉಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಚ, ಪರಿಯುಟ್ಠಾನಮನ್ದತಾಯ ಚಾತಿ ದ್ವೇಧಾಪಿ ತನುಭಾವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸಕದಾಗಾಮಿಸ್ಸ ಹಿ ಪುಥುಜ್ಜನಾನಂ ವಿಯ ಅಭಿಣ್ಹಂ ರಾಗಾದಯೋ ನುಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಕದಾಚಿ ಕರಹಚಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ಚ ಪುಥುಜ್ಜನಾನಂ ವಿಯ ಬಹಲಬಹಲಾ ನುಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಮಕ್ಖಿಕಾಪತ್ತಂ ವಿಯ ತನುಕತನುಕಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ದೀಘಭಾಣಕತಿಪಿಟಕಮಹಾಸೀವತ್ಥೇರೋ ಪನಾಹ - "ಯಸ್ಮಾ ಸಕದಾಗಾಮಿಸ್ಸ ಪುತ್ತಧೀತರೋ ಹೋನ್ತಿ, ಓರೋಧಾ ಚ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಬಹಲಾ ಕಿಲೇಸಾ। ಇದಂ ಪನ ಭವತನುಕವಸೇನ ಕಥಿತ"ನ್ತಿ। ತಂ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ - "ಸೋತಾಪನ್ನಸ್ಸ ಸತ್ತಭವೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಅಟ್ಠಮೇ ಭವೇ ಭವತನುಕಂ ನತ್ಥಿ। ಸಕದಾಗಾಮಿಸ್ಸ ದ್ವೇ ಭವೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಪಞ್ಚಸು ಭವೇಸು ಭವತನುಕಂ ನತ್ಥಿ। ಅನಾಗಾಮಿಸ್ಸ ರೂಪಾರೂಪಭವೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಕಾಮಭವೇ ಭವತನುಕಂ ನತ್ಥಿ। ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿ ಭವೇ ಭವತನುಕಂ ನತ್ಥೀ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಇಮಂ ಲೋಕನ್ತಿ ಇಮಂ ಕಾಮಾವಚರಲೋಕಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಅಯಞ್ಹೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ, ಸಚೇ ಹಿ ಮನುಸ್ಸೇಸು ಸಕದಾಗಾಮಿಫಲಂ ಪತ್ತೋ ದೇವೇಸು ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಸಚ್ಛಿಕರೋತಿ, ಇಚ್ಚೇತಂ ಕುಸಲಂ। ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಪನ ಅವಸ್ಸಂ ಮನುಸ್ಸಲೋಕಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಸಚ್ಛಿಕರೋತಿ। ದೇವೇಸು ಸಕದಾಗಾಮಿಫಲಂ ಪತ್ತೋಪಿ ಸಚೇ ಮನುಸ್ಸೇಸು ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಸಚ್ಛಿಕರೋತಿ, ಇಚ್ಚೇತಂ ಕುಸಲಂ। ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಪನ ಅವಸ್ಸಂ ದೇವಲೋಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಸಚ್ಛಿಕರೋತೀತಿ।

ಅವಿನಿಪಾತಧಮ್ಮೋತಿ ಏತ್ಥ ವಿನಿಪತನಂ ವಿನಿಪಾತೋ, ನಾಸ್ಸ ವಿನಿಪಾತೋ ಧಮ್ಮೋತಿ ಅವಿನಿಪಾತಧಮ್ಮೋ। ಚತೂಸು ಅಪಾಯೇಸು ಅವಿನಿಪಾತಧಮ್ಮೋ ಚತೂಸು ಅಪಾಯೇಸು ಅವಿನಿಪಾತಸಭಾವೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನಿಯತೋ**ತಿ ಧಮ್ಮನಿಯಾಮೇನ ನಿಯತೋ। **ಸಮ್ಬೋಧಿಪರಾಯಣೋ**ತಿ ಉಪರಿಮಗ್ಗತ್ತಯಸಙ್ಖಾತಾ ಸಮ್ಬೋಧಿ ಪರಂ ಅಯನಂ ಅಸ್ಸ ಗತಿ ಪಟಿಸರಣಂ ಅವಸ್ಸಂ ಪತ್ತಬ್ಬಾತಿ ಸಮ್ಬೋಧಿಪರಾಯಣೋ।

ಧಮ್ಮಾದಾಸಧಮ್ಮಪರಿಯಾಯವಣ್ಣನಾ

೧೫೮. **ವಿಹೇಸಾ**ತಿ ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಞಾಣಗತಿಂ ಞಾಣೂಪಪತ್ತಿಂ ಞಾಣಾಭಿಸಮ್ಪರಾಯಂ ಓಲೋಕೇನ್ತಸ್ಸ ಕಾಯಕಿಲಮಥೋವ ಏಸ, ಆನನ್ದ, ತಥಾಗತಸ್ಸಾತಿ ದೀಪೇತಿ, ಚಿತ್ತವಿಹೇಸಾ ಪನ ಬುದ್ಧಾನಂ ನತ್ಥಿ। **ಧಮ್ಮಾದಾಸ**ನ್ತಿ ಧಮ್ಮಮಯಂ ಆದಾಸಂ। **ಯೇನಾ**ತಿ ಯೇನ ಧಮ್ಮಾದಾಸೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಖೀಣಾಪಾಯದುಗ್ಗತಿವಿನಿಪಾತೋ**ತಿ ಇದಂ ನಿರಯಾದೀನಂಯೇವ ವೇವಚನವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ನಿರಯಾದಯೋ ಹಿ ವಡ್ಢಿಸಙ್ಖಾತತೋ ಅಯತೋ ಅಪೇತತ್ತಾ **ಅಪಾಯಾ**। ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಗತಿ ಪಟಿಸರಣನ್ತಿ **ದುಗ್ಗತಿ**। ಯೇ ದುಕ್ಕಟಕಾರಿನೋ, ತೇ ಏತ್ಥ ವಿವಸಾ ನಿಪತನ್ತೀತಿ **ವಿನಿಪಾತಾ**।

ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದೇನಾತಿ ಬುದ್ಧಗುಣಾನಂ ಯಥಾಭೂತತೋ ಞಾತತ್ತಾ ಅಚಲೇನ ಅಚ್ಚುತೇನ ಪಸಾದೇನ। ಉಪರಿ ಪದದ್ವಯೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಇತಿಪಿ ಸೋ ಭಗವಾ**ತಿಆದೀನಂ ಪನ ವಿತ್ಥಾರೋ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವುತ್ತೋ।

ಅರಿಯಕನ್ತೇಹೀತಿ ಅರಿಯಾನಂ ಕನ್ತೇಹಿ ಪಿಯೇಹಿ ಮನಾಪೇಹಿ। ಪಞ್ಚ ಸೀಲಾನಿ ಹಿ ಅರಿಯಸಾವಕಾನಂ ಕನ್ತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಭವನ್ತರೇಪಿ ಅವಿಜಹಿತಬ್ಬತೋ। ತಾನಿ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ। ಸಬ್ಬೋಪಿ ಪನೇತ್ಥ ಸಂವರೋ ಲಬ್ಭತಿಯೇವ।

ಸೋತಾಪನ್ನೋಹಮಸ್ಮೀತಿ ಇದಂ ದೇಸನಾಸೀಸಮೇವ। ಸಕದಾಗಾಮೀಆದಯೋಪಿ ಪನ ಸಕದಾಗಾಮೀಹಮಸ್ಮೀತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಬ್ಯಾಕರೋನ್ತಿ ಯೇವಾತಿ। ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಹಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾವಿರೋಧೇನ ಯುತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಬ್ಯಾಕರಣಂ ಅನುಞ್ಞಾತಮೇವ ಹೋತಿ।

ಅಮ್ಬಪಾಲೀಗಣಿಕಾವತ್ಥುವಣ್ಣನಾ

೧೬೧. **ವೇಸಾಲಿಯಂ ವಿಹರತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ವೇಸಾಲೀ ಇದ್ಧಾ ಚೇವ ಹೋತಿ ಫೀತಾಚಾತಿಆದಿನಾ ಖನ್ಧಕೇ ವುತ್ತನಯೇನ ವೇಸಾಲಿಯಾ ಸಮ್ಪನ್ನಭಾವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಅಮ್ಬಪಾಲಿವನೇ**ತಿ ಅಮ್ಬಪಾಲಿಯಾ ಗಣಿಕಾಯ ಉಯ್ಯಾನಭೂತೇ ಅಮ್ಬವನೇ। **ಸತೋ ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿ ಭಗವಾ ಅಮ್ಬಪಾಲಿದಸ್ಸನೇ ಸತಿಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನತ್ಥಂ ವಿಸೇಸತೋ ಇಧ ಸತಿಪಟ್ಠಾನದೇಸನಂ ಆರಭಿ। ತತ್ಥ ಸರತೀತಿ **ಸತೋ**। ಸಮ್ಪಜಾನಾತೀತಿ **ಸಮ್ಪಜಾನೋ**। ಸತಿಯಾ ಚ ಸಮ್ಪಜಞ್ಞೇನ ಚ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹುತ್ವಾ ವಿಹರೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀ**ತಿಆದೀಸು ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ಮಹಾಸತಿಪಟ್ಠಾನೇ ವಕ್ಖಾಮ।

ನೀಲಾತಿ ಇದಂ ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಕಂ। **ನೀಲವಣ್ಣಾ**ತಿಆದಿ ತಸ್ಸೇವ ವಿಭಾಗದಸ್ಸನಂ। ತತ್ಥ ನ ತೇಸಂ ಪಕತಿವಣ್ಣೋ ನೀಲೋ, ನೀಲವಿಲೇಪನವಿಲಿತ್ತತ್ತಾ ಪನೇತಂ ವುತ್ತಂ। **ನೀಲವತ್ಥಾ**ತಿ ಪಟದುಕೂಲಕೋಸೇಯ್ಯಾದೀನಿಪಿ ತೇಸಂ ನೀಲಾನೇವ ಹೋನ್ತಿ। **ನೀಲಾಲಙ್ಕಾರಾ**ತಿ ನೀಲಮಣೀಹಿ ನೀಲಪುಪ್ಫೇಹಿ ಅಲಙ್ಕತಾ, ರಥಾಪಿ ತೇಸಂ ನೀಲಮಣಿಖಚಿತಾ ನೀಲವತ್ಥಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಾ ನೀಲದ್ಧಜಾ

ನೀಲವಮ್ಮಿಕೇಹಿ ನೀಲಾಭರಣೇಹಿ ನೀಲಅಸ್ಸೇಹಿ ಯುತ್ತಾ, ಪತೋದಲಟ್ಠಿಯೋಪಿ ನೀಲಾ ಯೇವಾತಿ। ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಸಬ್ಬಪದೇಸು ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಪರಿವಟ್ಟೇಸೀತಿ** ಪಹರಿ। **ಕಿಂ ಜೇ ಅಮ್ಬಪಾಲೀತಿ** ಜೇತಿ ಆಲಪನವಚನಂ, ಭೋತಿ ಅಮ್ಬಪಾಲಿ, ಕಿಂ ಕಾರಣಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। "ಕಿಞ್ಚಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಅಯಮೇವೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ। **ಸಾಹಾರ**ನ್ತಿ ಸಜನಪದಂ। **ಅಙ್ಗುಲಿಂ ಫೋಟೇಸು**ನ್ತಿ ಅಙ್ಗುಲಿಂ ಚಾಲೇಸುಂ। **ಅಮ್ಬಕಾಯಾ**ತಿ ಇತ್ಥಿಕಾಯ।

ಯೇಸನ್ತಿ ಕರಣತ್ಥೇ ಸಾಮಿವಚನಂ, ಯೇಹಿ ಅದಿಟ್ಠಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಓಲೋಕೇಥಾ**ತಿ ಪಸ್ಸಥ। **ಅವಲೋಕೇಥಾ**ತಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಪಸ್ಸಥ। **ಉಪಸಂಹರಥಾ**ತಿ ಉಪನೇಥ। ಇಮಂ ಲಿಚ್ಛವಿಪರಿಸಂ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಚಿತ್ತೇನ ತಾವತಿಂಸಸದಿಸಂ ಉಪಸಂಹರಥ ಉಪನೇಥ ಅಲ್ಲೀಯಾಪೇಥ। ಯಥೇವ ತಾವತಿಂಸಾ ಅಭಿರೂಪಾ ಪಾಸಾದಿಕಾ ನೀಲಾದಿನಾನಾವಣ್ಣಾ, ಏವಮಿಮೇ ಲಿಚ್ಛವಿರಾಜಾನೋಪೀತಿ ತಾವತಿಂಸೇಹಿ ಸಮಕೇ ಕತ್ವಾ ಪಸ್ಸಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಭಗವಾ ಅನೇಕಸತೇಹಿ ಸುತ್ತೇಹಿ ಚಕ್ಖಾದೀನಂ ರೂಪಾದೀಸು ನಿಮಿತ್ತಗ್ಗಾಹಂ ಪಟಿಸೇಧೇತ್ವಾ ಇಧ ಮಹನ್ತೇನ ಉಸ್ಸಾಹೇನ ನಿಮಿತ್ತಗ್ಗಾಹೇ ಉಯ್ಯೋಜೇತೀತಿ? ಹಿತಕಾಮತಾಯ। ತತ್ರ ಕಿರ ಏಕಚ್ಚೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಓಸನ್ನವೀರಿಯಾ, ತೇಸಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಪಲೋಭೇನ್ತೋ - "ಅಪ್ಪಮಾದೇನ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಾನಂ ಏವರೂಪಾ ಇಸ್ಸರಿಯಸಮ್ಪತ್ತಿ ಸುಲಭಾ"ತಿ ಸಮಣಧಮ್ಮೇ ಉಸ್ಸಾಹಜನನತ್ಥಂ ಆಹ। ಅನಿಚ್ಚಲಕ್ಖಣವಿಭಾವನತ್ಥಞ್ಚಾಪಿ ಏವಮಾಹ। ನಚಿರಸ್ಸೇವ ಹಿ ಸಬ್ಬೇಪಿಮೇ ಅಜಾತಸತ್ತುಸ್ಸ ವಸೇನ ವಿನಾಸಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಅಥ ನೇಸಂ ರಜ್ಜಸಿರಿಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ದಿಸ್ವಾ ಠಿತಭಿಕ್ಖೂ - "ತಥಾರೂಪಾಯಪಿ ನಾಮ ಸಿರಿಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ವಿನಾಸೋ ಪಞ್ಞಾಯಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಅನಿಚ್ಚಲಕ್ಖಣಂ ಭಾವೇತ್ವಾ ಸಹ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಹಿ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಅನಿಚ್ಚಲಕ್ಖಣವಿಭಾವನತ್ಥಂ ಆಹ।

ಅಧಿವಾಸೇತೂತಿ ಅಮ್ಬಪಾಲಿಯಾ ನಿಮನ್ತಿತಭಾವಂ ಞತ್ವಾಪಿ ಕಸ್ಮಾ ನಿಮನ್ತೇನ್ತೀತಿ? ಅಸದ್ದಹನತಾಯ ಚೇವ ವತ್ತಸೀಸೇನ ಚ। ಸಾ ಹಿ ಧುತ್ತಾ ಇತ್ಥೀ ಅನಿಮನ್ತೇತ್ವಾಪಿ ನಿಮನ್ತೇಮೀತಿ ವದೇಯ್ಯಾತಿ ತೇಸಂ ಚಿತ್ತಂ ಅಹೋಸಿ, ಧಮ್ಮಂ ಸುತ್ವಾ ಗಮನಕಾಲೇ ಚ ನಿಮನ್ತೇತ್ವಾ ಗಮನಂ ನಾಮ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ವತ್ತಮೇವ।

ವೇಳುವಗಾಮವಸ್ಸೂಪಗಮನವಣ್ಣನಾ

೧೬೩. **ವೇಳುವಗಾಮಕೋ**ತಿ ವೇಸಾಲಿಯಾ ಸಮೀಪೇ ವೇಳುವಗಾಮೋ। **ಯಥಾಮಿತ್ತ**ನ್ತಿಆದೀಸು ಮಿತ್ತಾ ಮಿತ್ತಾವ। **ಸನ್ದಿಟ್ಠಾ**ತಿ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಸಙ್ಗಮ್ಮ ದಿಟ್ಠಮತ್ತಾ ನಾತಿದಳ್ಹಮಿತ್ತಾ। **ಸಮ್ಭತ್ತಾ**ತಿ ಸುಟ್ಠು ಭತ್ತಾ ಸಿನೇಹವನ್ತೋ ದಳ್ಹಮಿತ್ತಾ। ಯೇಸಂ ಯೇಸಂ ಯತ್ಥ ಯತ್ಥ ಏವರೂಪಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಅತ್ಥಿ, ತೇ ತೇ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ವಸ್ಸಂ ಉಪೇಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹ? ತೇಸಂ ಫಾಸುವಿಹಾರತ್ಥಾಯ। ತೇಸಞ್ಹಿ ವೇಳುವಗಾಮಕೇ ಸೇನಾಸನಂ ನಪ್ಪಹೋತಿ, ಭಿಕ್ಖಾಪಿ ಮನ್ದಾ। ಸಮನ್ತಾ ವೇಸಾಲಿಯಾ ಪನ ಬಹೂನಿ ಸೇನಾಸನಾನಿ, ಭಿಕ್ಖಾಪಿ ಸುಲಭಾ, ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹ। ಅಥ ಕಸ್ಮಾ - "ಯಥಾಸುಖಂ ಗಚ್ಛಥಾ"ತಿ ನ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸಿ? ತೇಸಂ ಅನುಕಮ್ಪಾಯ। ಏವಂ ಕಿರಸ್ಸ ಅಹೋಸಿ - "ಅಹಂ ದಸಮಾಸಮತ್ತಂ ಠತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿಸ್ಸಾಮಿ, ಸಚೇ ಇಮೇ ದೂರಂ ಗಚ್ಛಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಮಮ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಕಾಲೇ ದಟ್ಠುಂ ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಅಥ ನೇಸಂ - "ಸತ್ಥಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯನ್ತೋ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸತಿಮತ್ತಮ್ಪಿ ನ ಅದಾಸಿ, ಸಚೇ ಜಾನೇಯ್ಯಾಮ, ಏವಂ ನ ದೂರೇ ವಸೇಯ್ಯಾಮಾ"ತಿ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೋ ಭವೇಯ್ಯ। ವೇಸಾಲಿಯಾ ಸಮನ್ತಾ ಪನ ವಸನ್ತಾ ಮಾಸಸ್ಸ ಅಟ್ಠ ವಾರೇ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಸುಗತೋವಾದಂ ಲಭಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ನ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸಿ।

೧೬೪. **ಖರೋ**ತಿ ಫರುಸೋ। **ಆಬಾಧೋ**ತಿ ವಿಸಭಾಗರೋಗೋ। **ಬಾಳ್ಹಾ**ತಿ ಬಲವತಿಯೋ। **ಮಾರಣನ್ತಿಕಾ**ತಿ ಮರಣನ್ತಂ ಮರಣಸನ್ತಿಕಂ ಪಾಪನಸಮತ್ಥಾ। **ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಅಧಿವಾಸೇಸೀ**ತಿ ಸತಿಂ ಸೂಪಟ್ಠಿತಂ ಕತ್ವಾ ಞಾಣೇನ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಅಧಿವಾಸೇಸಿ। **ಅವಿಹಞ್ಞಮಾನೋ**ತಿ ವೇದನಾನುವತ್ತನವಸೇನ ಅಪರಾಪರಂ ಪರಿವತ್ತನಂ ಅಕರೋನ್ತೋ ಅಪೀಳಿಯಮಾನೋ ಅದುಕ್ಖಿಯಮಾನೋವ ಅಧಿವಾಸೇಸಿ । **ಅನಾಮನ್ತೇತ್ವಾ**ತಿ ಅಜಾನಾಪೇತ್ವಾ। **ಅನಪಲೋಕೇತ್ವಾ**ತಿ ನ ಅಪಲೋಕೇತ್ವಾ

ಓವಾದಾನುಸಾಸನಿಂ ಅದತ್ವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ವೀರಿಯೇನಾ**ತಿ ಪುಬ್ಬಭಾಗವೀರಿಯೇನ ಚೇವ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿವೀರಿಯೇನ ಚ। **ಪಟಿಪಣಾಮೇತ್ವಾ**ತಿ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತ್ವಾ। **ಜೀವಿತಸಙ್ಖಾರ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಜೀವಿತಮ್ಪಿ ಜೀವಿತಸಙ್ಖಾರೋ। ಯೇನ ಜೀವಿತಂ ಸಙ್ಖರಿಯತಿ ಛಿಜ್ಜಮಾನಂ ಘಟೇತ್ವಾ ಠಪಿಯತಿ, ಸೋ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಧಮ್ಮೋಪಿ ಜೀವಿತಸಙ್ಖಾರೋ। ಸೋ ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। **ಅಧಿಟ್ಠಾಯಾ**ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಪವತ್ತೇತ್ವಾ, ಜೀವಿತಟ್ಠಪನಸಮತ್ಥಂ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜೇಯ್ಯನ್ತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ।

ಕಿಂ ಪನ ಭಗವಾ ಇತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ನ ಸಮಾಪಜ್ಜತೀತಿ? ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ। ಸಾ ಪನ ಖಣಿಕಸಮಾಪತ್ತಿ। ಖಣಿಕಸಮಾಪತ್ತಿ ಚ ಅನ್ತೋಸಮಾಪತ್ತಿಯಂಯೇವ ವೇದನಂ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತಿ, ಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಿತಮತ್ತಸ್ಸ ಕಟ್ಠಪಾತೇನ ವಾ ಕಠಲಪಾತೇನ ವಾ ಛಿನ್ನಸೇವಾಲೋ ವಿಯ ಉದಕಂ ಪುನ ಸರೀರಂ ವೇದನಾ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರತಿ। ಯಾ ಪನ ರೂಪಸತ್ತಕಂ ಅರೂಪಸತ್ತಕಞ್ಚ ನಿಗ್ಗುಮ್ಬಂ ನಿಜ್ಜಟಂ ಕತ್ವಾ ಮಹಾವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ಸಮಾಪನ್ನಾ ಸಮಾಪತ್ತಿ, ಸಾ ಸುಟ್ಠು ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತಿ। ಯಥಾ ನಾಮ ಪುರಿಸೇನ ಪೋಕ್ಖರಣಿಂ ಓಗಾಹೇತ್ವಾ ಹತ್ಥೇಹಿ ಚ ಪಾದೇಹಿ ಚ ಸುಟ್ಠು ಅಪಬ್ಯೂಳ್ಹೋ ಸೇವಾಲೋ ಚಿರೇನ ಉದಕಂ ಓತ್ಥರತಿ; ಏವಮೇವ ತತೋ ವುಟ್ಠಿತಸ್ಸ ಚಿರೇನ ವೇದನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಇತಿ ಭಗವಾ ತಂ ದಿವಸಂ ಮಹಾಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ಅಭಿನವವಿಪಸ್ಸನಂ ಪಟ್ಠಪೇನ್ತೋ ವಿಯ ರೂಪಸತ್ತಕಂ ಅರೂಪಸತ್ತಕಂ ನಿಗ್ಗುಮ್ಬಂ ನಿಜ್ಜಟಂ ಕತ್ವಾ ಚುದ್ದಸಹಾಕಾರೇಹಿ ಸನ್ನೇತ್ವಾ ಮಹಾವಿಪಸ್ಸನಾಯ ವೇದನಂ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತ್ವಾ – "ದಸಮಾಸೇ ಮಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ಥಾ"ತಿ ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿ। ಸಮಾಪತ್ತಿವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತಾ ವೇದನಾ ದಸಮಾಸೇ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ ಯೇವ।

ಗಿಲಾನಾ ವುಟ್ಠಿತೋತಿ ಗಿಲಾನೋ ಹುತ್ವಾ ಪುನ ವುಟ್ಠಿತೋ। **ಮಧುರಕಜಾತೋ ವಿಯಾ**ತಿ ಸಞ್ಜಾತಗರುಭಾವೋ ಸಞ್ಜಾತಥದ್ಧಭಾವೋ ಸೂಲೇ ಉತ್ತಾಸಿತಪುರಿಸೋ ವಿಯ। **ನ ಪಕ್ಖಾಯನ್ತೀ**ತಿ ನಪ್ಪಕಾಸನ್ತಿ, ನಾನಾಕಾರತೋ ನ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತಿ। **ಧಮ್ಮಾಪಿ ಮಂ ನ ಪಟಿಭನ್ತೀ**ತಿ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾದಿಧಮ್ಮಾ ಮಯ್ಹಂ ಪಾಕಟಾ ನ ಹೋನ್ತೀತಿ ದೀಪೇತಿ। ತನ್ತಿಧಮ್ಮಾ ಪನ ಥೇರಸ್ಸ ಸುಪಗುಣಾ। **ನ ಉದಾಹರತೀ**ತಿ ಪಚ್ಛಿಮಂ ಓವಾದಂ ನ ದೇತಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ।

೧೬೫. ಅನನ್ತರಂ ಅಬಾಹಿರನ್ತಿ ಧಮ್ಮವಸೇನ ವಾ ಪುಗ್ಗಲವಸೇನ ವಾ ಉಭಯಂ ಅಕತ್ವಾ। "ಏತ್ತಕಂ ಧಮ್ಮಂ ಪರಸ್ಸ ನ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಹಿ ಚಿನ್ತೇನ್ತೋ ಧಮ್ಮಂ ಅಬ್ಭನ್ತರಂ ಕರೋತಿ ನಾಮ। "ಏತ್ತಕಂ ಪರಸ್ಸ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇನ್ತೋ ಧಮ್ಮಂ ಬಾಹಿರಂ ಕರೋತಿ ನಾಮ। "ಇಮಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇನ್ತೋ ಪನ ಪುಗ್ಗಲಂ ಅಬ್ಭನ್ತರಂ ಕರೋತಿ ನಾಮ। "ಇಮಸ್ಸ ನ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇನ್ತೋ ಪುಗ್ಗಲಂ ಬಾಹಿರಂ ಕರೋತಿ ನಾಮ। ಏವಂ ಅಕತ್ವಾ ದೇಸಿತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಆಚರಿಯಮುಟ್ಠೀ**ತಿ ಯಥಾ ಬಾಹಿರಕಾನಂ ಆಚರಿಯಮುಟ್ಠಿ ನಾಮ ಹೋತಿ। ದಹರಕಾಲೇ ಕಸ್ಸಚಿ ಅಕಥೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಿಮಕಾಲೇ ಮರಣಮಞ್ಚೇ ನಿಪನ್ನಾ ಪಿಯಮನಾಪಸ್ಸ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಸ್ಸ ಕಥೇನ್ತಿ, ಏವಂ ತಥಾಗತಸ್ಸ – "ಇದಂ ಮಹಲ್ಲಕಕಾಲೇ ಪಚ್ಛಿಮಟ್ಠಾನೇ ಕಥೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಮುಟ್ಠಿಂ ಕತ್ವಾ "ಪರಿಹರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಠಪಿತಂ ಕಿಞ್ಚಿ ನತ್ಥೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಅಹಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘನ್ತಿ ಅಹಮೇವ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ಪರಿಹರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ವಾ **ಮಮುದ್ದೇಸಿಕೋ**ತಿ ಅಹಂ ಉದ್ದಿಸಿತಬ್ಬಟ್ಠೇನ ಉದ್ದೇಸೋ ಅಸ್ಸಾತಿ ಮಮುದ್ದೇಸಿಕೋ। ಮಂಯೇವ ಉದ್ದಿಸಿತ್ವಾ ಮಮ ಪಚ್ಚಾಸೀಸಮಾನೋ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ ಹೋತು, ಮಮ ಅಚ್ಚಯೇನ ವಾ ಮಾ ಅಹೇಸುಂ, ಯಂ ವಾ ತಂ ವಾ ಹೋತೂತಿ ಇತಿ ವಾ ಯಸ್ಸ ಅಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನ ಏವಂ ಹೋತೀ**ತಿ ಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕೇಯೇವ ಇಸ್ಸಾಮಚ್ಛರಿಯಾನಂ ವಿಹತತ್ತಾ ಏವಂ ನ ಹೋತಿ। **ಸ ಕಿನ್ತಿ** ಸೋ ಕಿಂ। **ಆಸೀತಿಕೋ**ತಿ ಅಸೀತಿಸಂವಚ್ಛರಿಕೋ। ಇದಂ ಪಚ್ಛಿಮವಯಅನುಪ್ಪತ್ತಭಾವದೀಪನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। **ವೇಠಮಿಸ್ಸಕೇನಾ**ತಿ ಬಾಹಬನ್ಧಚಕ್ಕಬನ್ಧಾದಿನಾ ಪಟಿಸಙ್ಖರಣೇನ ವೇಠಮಿಸ್ಸಕೇನ। **ಮಞ್ಞೇ**ತಿ ಜಿಣ್ಣಸಕಟಂ ವಿಯ ವೇಠಮಿಸ್ಸಕೇನ ಮಞ್ಞೇ ಯಾಪೇತಿ। ಅರಹತ್ತಫಲವೇಠನೇನ ಚತುಇರಿಯಾಪಥಕಪ್ಪನಂ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಇದಾನಿ ತಮತ್ಥಂ ಪಕಾಸೇನ್ತೋ **ಯಸ್ಮಿಂ, ಆನನ್ದ, ಸಮಯೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಾನ**ನ್ತಿ ರೂಪನಿಮಿತ್ತಾದೀನಂ। **ಏಕಚ್ಚಾನಂ ವೇದನಾನ**ನ್ತಿ ಲೋಕಿಯಾನಂ ವೇದನಾನಂ। **ತಸ್ಮಾತಿಹಾನನ್ದಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಇಮಿನಾ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿವಿಹಾರೇನ ಫಾಸು ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ತುಮ್ಹೇಪಿ ತದತ್ಥಾಯ ಏವಂ ವಿಹರಥಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಅತ್ತದೀಪಾ**ತಿ ಮಹಾಸಮುದ್ದಗತದೀಪಂ ವಿಯ ಅತ್ತಾನಂ ದೀಪಂ ಪತಿಟ್ಠಂ ಕತ್ವಾ ವಿಹರಥ। **ಅತ್ತಸರಣಾ**ತಿ ಅತ್ತಗತಿಕಾವ ಹೋಥ, ಮಾ ಅಞ್ಞಗತಿಕಾ। **ಧಮ್ಮದೀಪಧಮ್ಮಸರಣ**ಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ತಮತಗ್ಗೇ**ತಿ ತಮಅಗ್ಗೇ। ಮಜ್ಝೇ ತಕಾರೋ ಪದಸನ್ಧಿವಸೇನ ವುತ್ತೋ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ – ‘‘ಇಮೇ ಅಗ್ಗತಮಾತಿ ತಮತಗ್ಗಾ’’ತಿ। ಏವಂ ಸಬ್ಬಂ ತಮಯೋಗಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಅತಿವಿಯ ಅಗ್ಗೇ ಉತ್ತಮಭಾವೇ ಏತೇ , ಆನನ್ದ , ಮಮ ಭಿಕ್ಖೂ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ। ತೇಸಂ ಅತಿಅಗ್ಗೇ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಯೇ ಕೇಚಿ ಸಿಕ್ಖಾಕಾಮಾ, ಸಬ್ಬೇಪಿ ತೇ ಚತುಸತಿಪಟ್ಠಾನಗೋಚರಾವ ಭಿಕ್ಖೂ ಅಗ್ಗೇ ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನ ದೇಸನಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ।

ದುತಿಯಭಾಣವಾರವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಮಿತ್ತೋಭಾಸಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೬೬. **ವೇಸಾಲಿಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪಾವಿಸೀ**ತಿ ಕದಾ ಪಾವಿಸಿ? ಉಕ್ಕಚೇಲತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ವೇಸಾಲಿಂ ಗತಕಾಲೇ। ಭಗವಾ ಕಿರ ವುಟ್ಠವಸ್ಸೋ ವೇಳುವಗಾಮಕಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಆಗತಮಗ್ಗೇನೇವ ಪಟಿನಿವತ್ತನ್ತೋ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಪತ್ವಾ ಜೇತವನಂ ಪಾವಿಸಿ। ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿ ಭಗವತೋ ವತ್ತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ದಿವಾಟ್ಠಾನಂ ಗತೋ। ಸೋ ತತ್ಥ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೇಸು ವತ್ತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪಟಿಕ್ಕನ್ತೇಸು ದಿವಾಟ್ಠಾನಂ ಸಮ್ಮಜ್ಜಿತ್ವಾ ಚಮ್ಮಕ್ಖಣ್ಡಂ ಪಞ್ಞಪೇತ್ವಾ ಪಾದೇ ಪಕ್ಖಾಲೇತ್ವಾ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿತ್ವಾ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಪಾವಿಸಿ। ಅಥಸ್ಸ ಯಥಾಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ತತೋ ವುಟ್ಠಿತಸ್ಸ ಅಯಂ ಪರಿವಿತಕ್ಕೋ ಉದಪಾದಿ – ‘‘ಬುದ್ಧಾ ನು ಖೋ ಪಠಮಂ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯನ್ತಿ, ಅಗಸಾವಕಾ ನು ಖೋ’’ತಿ? ತತೋ – ‘‘ಅಗ್ಗಸಾವಕಾ ಪಠಮ’’ನ್ತಿ ಞತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಆಯುಸಙ್ಖಾರಂ ಓಲೋಕೇಸಿ। ಸೋ – ‘‘ಸತ್ತಾಹಮೇವ ಮೇ ಆಯುಸಙ್ಖಾರೋ ಪವತ್ತತೀ’’ತಿ ಞತ್ವಾ – ‘‘ಕತ್ಥ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿಸ್ಸಾಮೀ’’ತಿ ಚಿನ್ತೇಸಿ। ತತೋ – ‘‘**ರಾಹುಲೋ** ತಾವತಿಂಸೇಸು ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ, **ಅಞ್ಞಾಸಿಕೋಣ್ಡಞ್ಞತ್ಥೇರೋ** ಛದ್ದನ್ತದಹೇ, ಅಹಂ ಕತ್ಥ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿಸ್ಸಾಮೀ’’ತಿ ಪುನ ಚಿನ್ತೇನ್ತೋ ಮಾತರಂ ಆರಬ್ಭ ಸತಿಂ ಉಪ್ಪಾದೇಸಿ – ‘‘ಮಯ್ಹಂ ಮಾತಾ ಸತ್ತನ್ನಂ ಅರಹನ್ತಾನಂ ಮಾತಾ ಹುತ್ವಾಪಿ ಬುದ್ಧಧಮ್ಮಸಙ್ಘೇಸು ಅಪ್ಪಸನ್ನಾ, ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ ತಸ್ಸಾ ಉಪನಿಸ್ಸಯೋ, ನತ್ಥಿ ನು ಖೋ’’ತಿ ಆವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಸ್ಸ ಉಪನಿಸ್ಸಯಂ ದಿಸ್ವಾ – ‘‘ಕಸ್ಸ ದೇಸನಾಯ ಅಭಿಸಮಯೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ’’ತಿ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ – ‘‘ಮಮೇವ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ನ ಅಞ್ಞಸ್ಸ। ಸಚೇ ಖೋ ಪನಾಹಂ ಅಪ್ಪೋಸ್ಸುಕ್ಕೋ ಭವೇಯ್ಯಂ, ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ಮೇ ವತ್ತಾರೋ – ‘ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರೋ ಅವಸೇಸಜನಾನಮ್ಪಿ ಅವಸ್ಸಯೋ ಹೋತಿ। ತಥಾ ಹಿಸ್ಸ ಸಮಚಿತ್ತಸುತ್ತದೇಸನಾದಿವಸೇ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧.೩೭) ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸದೇವತಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತಾ । ತಯೋ ಮಗ್ಗೇ ಪಟಿವಿದ್ಧದೇವತಾನಂ ಗಣನಾ ನತ್ಥಿ। ಅಞ್ಞೇಸು ಚ ಠಾನೇಸು ಅನೇಕಾ ಅಭಿಸಮಯಾ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಥೇರೇವ ಚಿತ್ತಂ ಪಸಾದೇತ್ವಾ ಸಗ್ಗೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಾನೇವ ಅಸೀತಿಕುಲಸಹಸ್ಸಾನಿ। ಸೋ ದಾನಿ ಸಕಮಾತುಮಿಚ್ಛಾದಸ್ಸನಮತ್ತಮ್ಪಿ ಹರಿತುಂ ನಾಸಕ್ಖೀ’ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಮಾತರಂ ಮಿಚ್ಛಾದಸ್ಸನಾ ಮೋಚೇತ್ವಾ ಜಾತೋವರಕೇಯೇವ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿಸ್ಸಾಮೀ’’ತಿ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ ಕತ್ವಾ – ‘‘ಅಜ್ಜೇವ ಭಗವನ್ತಂ ಅನುಜಾನಾಪೇತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಮಿಸ್ಸಾಮೀ’’ತಿ ಚುನ್ದತ್ಥೇರಂ ಆಮನ್ತೇಸಿ। ‘‘ಆವುಸೋ, ಚುನ್ದ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪಞ್ಚಸತಾಯ ಭಿಕ್ಖುಪರಿಸಾಯ ಸಞ್ಞಂ ದೇಹಿ – ‘ಗಣ್ಹಥಾವುಸೋ ಪತ್ತಚೀವರಾನಿ, ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿ ನಾಳಕಗಾಮಂ ಗನ್ತುಕಾಮೋ’ತಿ’’। ಥೇರೋ ತಥಾ ಅಕಾಸಿ। ಭಿಕ್ಖೂ ಸೇನಾಸನಂ ಸಂಸಾಮೇತ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ಥೇರಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಆಗಮಂಸು। ಥೇರೋ ಸೇನಾಸನಂ ಸಂಸಾಮೇತ್ವಾ ದಿವಾಟ್ಠಾನಂ ಸಮ್ಮಜ್ಜಿತ್ವಾ ದಿವಾಟ್ಠಾನದ್ವಾರೇ ಠತ್ವಾ ದಿವಾಟ್ಠಾನಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ – ‘‘ಇದಂ ದಾನಿ ಪಚ್ಛಿಮದಸ್ಸನಂ, ಪುನ ಆಗಮನಂ ನತ್ಥೀ’’ತಿ ಪಞ್ಚಸತಭಿಕ್ಖುಪರಿವುತೋ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಏತದವೋಚ –

‘‘ಛಿನ್ನೋ ದಾನಿ ಭವಿಸ್ಸಾಮಿ, ಲೋಕನಾಥ ಮಹಾಮುನಿ।

ಗಮನಾಗಮನಂ ನತ್ಥಿ, ಪಚ್ಛಿಮಾ ವನ್ದನಾ ಅಯಂ॥

ಜೀವಿತಂ ಅಪ್ಪಕಂ ಮಯ್ಹಂ, ಇತೋ ಸತ್ತಾಹಮಚ್ಚಯೇ।
ನಿಕ್ಖಿಪೇಯ್ಯಾಮಹಂ ದೇಹಂ, ಭಾರವೋರೋಪನಂ ಯಥಾ॥

ಅನುಜಾನಾತು ಮೇ ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ, ಅನುಜಾನಾತು ಸುಗತೋ।
ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಕಾಲೋ ಮೇ, ಓಸ್ಸಟ್ಠೋ ಆಯುಸಙ್ಖಾರೋ"ತಿ॥

ಬುದ್ಧಾ ಪನ ಯಸ್ಮಾ "ಪರಿನಿಬ್ಬಾಹೀ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಮರಣಸಂವಣ್ಣನಂ ಸಂವಣ್ಣೇನ್ತಿ ನಾಮ, "ಮಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಹೀ"ತಿ ವುತ್ತೇ ವಟ್ಟಸ್ಸ ಗುಣಂ ಕಥೇನ್ತೀತಿ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕಾ ದೋಸಂ ಆರೋಪೇಸ್ಸನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ತದುಭಯಮ್ಪಿ ನ ವದನ್ತಿ। ತೇನ ನಂ ಭಗವಾ ಆಹ - "ಕತ್ಥ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿಸ್ಸಸಿ ಸಾರಿಪುತ್ತಾ"ತಿ? "ಅತ್ಥಿ, ಭನ್ತೇ, ಮಗಧೇಸು ನಾಳಕಗಾಮೇ ಜಾತೋವರಕೋ, ತತ್ಥಾಹಂ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವುತ್ತೇ "ಯಸ್ಸ ದಾನಿ ತ್ವಂ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಕಾಲಂ ಮಞ್ಞಸಿ, ಇದಾನಿ ಪನ ತೇ ಜೇಟ್ಠಕನಿಟ್ಠಭಾತಿಕಾನಂ ತಾದಿಸಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ದಸ್ಸನಂ ದುಲ್ಲಭಂ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ದೇಸೇಹಿ ತೇಸಂ ಧಮ್ಮ"ನ್ತಿ ಆಹ।

ಥೇರೋ - "ಸತ್ಥಾ ಮಯ್ಹಂ ಇದ್ಧಿವಿಕುಬ್ಬನಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಪಚ್ಚಾಸೀಸತೀ"ತಿ ಞತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ತಾಲಪ್ಪಮಾಣಂ ಅಬ್ಭುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಪುನ ಓರುಯ್ಹ ಭಗವನ್ತಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಸತ್ತತಾಲಪ್ಪಮಾಣೇ ಅನ್ತಲಿಕ್ಖೇ ಠಿತೋ ಇದ್ಧಿವಿಕುಬ್ಬನಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸಿ। ಸಕಲನಗರಂ ಸನ್ನಿಪತಿ। ಥೇರೋ ಓರುಯ್ಹ ಭಗವನ್ತಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ "ಗಮನಕಾಲೋ ಮೇ, ಭನ್ತೇ"ತಿ ಆಹ। ಭಗವಾ "ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿಂ ಪಟಿಪಾದೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಧಮ್ಮಾಸನಾ ಉಟ್ಠಾಯ ಗನ್ಧಕುಟಿಅಭಿಮುಖೋ ಗನ್ತ್ವಾ ಮಣಿಫಲಕೇ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಥೇರೋ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ಚತೂಸು ಠಾನೇಸು ವನ್ದಿತ್ವಾ - "ಭಗವಾ ಇತೋ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಸ್ಸ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಸ್ಸ ಉಪರಿ ಅನೋಮದಸ್ಸಿಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಪಾದಮೂಲೇ ನಿಪತಿತ್ವಾ ತುಮ್ಹಾಕಂ ದಸ್ಸನಂ ಪತ್ಥೇಸಿಂ। ಸಾ ಮೇ ಪತ್ಥನಾ ಸಮಿದ್ಧಾ, ದಿಟ್ಠಾ ತುಮ್ಹೇ, ತಂ ಪಠಮದಸ್ಸನಂ, ಇದಂ ಪಚ್ಛಿಮದಸ್ಸನಂ। ಪುನ ತುಮ್ಹಾಕಂ ದಸ್ಸನಂ ನತ್ಥೀ"ತಿ - ವತ್ವಾ ದಸನಖಸಮೋಧಾನಸಮುಜ್ಜಲಂ ಅಞ್ಜಲಿಂ ಪಗ್ಗಯ್ಹ ಯಾವ ದಸ್ಸನವಿಸಯೋ, ತಾವ ಅಭಿಮುಖೋವ ಪಟಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ "ಇತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಚುತಿಪಟಿಸನ್ಧಿವಸೇನ ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿ ಠಾನೇ ಗಮನಾಗಮನಂ ನಾಮ ನತ್ಥೀ"ತಿ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಪಕ್ಕಾಮಿ। ಉದಕಪರಿಯನ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಮಹಾಭೂಮಿಚಾಲೋ ಅಹೋಸಿ। ಭಗವಾ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಠಿತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಹ - "ಅನುಗಚ್ಛಥ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ಜೇಟ್ಠಭಾತಿಕ"ನ್ತಿ। ಭಿಕ್ಖೂ ಯಾವ ದ್ವಾರಕೋಟ್ಠಕಾ ಅಗಮಂಸು। ಥೇರೋ - "ತಿಟ್ಠಥ, ತುಮ್ಹೇ ಆವುಸೋ, ಅಪ್ಪಮತ್ತಾ ಹೋಥಾ"ತಿ ನಿವತ್ತಾಪೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಪರಿಸಾಯೇವ ಸದ್ಧಿಂ ಪಕ್ಕಾಮಿ। ಮನುಸ್ಸಾ - "ಪುಬ್ಬೇ ಅಯ್ಯೋ ಪಚ್ಚಾಗಮನಚಾರಿಕಂ ಚರತಿ, ಇದಂ ದಾನಿ ಗಮನಂ ನ ಪುನ ಪಚ್ಚಾಗಮನಾಯಾ"ತಿ ಪರಿದೇವನ್ತಾ ಅನುಬನ್ಧಿಂಸು। ತೇಪಿ "ಅಪ್ಪಮತ್ತಾ ಹೋಥ ಆವುಸೋ, ಏವಂಭಾವಿನೋ ನಾಮ ಸಙ್ಖಾರಾ"ತಿ ನಿವತ್ತಾಪೇಸಿ।

ಅಥ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ಸತ್ತಾಹಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಅನುಗ್ಗಹಂ ಕರೋನ್ತೋ ಸಾಯಂ ನಾಳಕಗಾಮಂ ಪತ್ವಾ ಗಾಮದ್ವಾರೇ ನಿಗ್ರೋಧರುಕ್ಖಮೂಲೇ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಅಥ ಉಪರೇವತೋ ನಾಮ ಥೇರಸ್ಸ ಭಾಗಿನೇಯ್ಯೋ ಬಹಿಗಾಮಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಥೇರಂ ದಿಸ್ವಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಥೇರೋ ತಂ ಆಹ - "ಅತ್ಥಿ ಗೇಹೇ ತೇ ಅಯ್ಯಿಕಾ"ತಿ? ಆಮ, ಭನ್ತೇತಿ। ಗಚ್ಛ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಇಧಾಗತಭಾವಂ ಆರೋಚೇಹಿ। "ಕಸ್ಮಾ ಆಗತೋ"ತಿ ಚ ವುತ್ತೇ "ಅಜ್ಜ ಕಿರ ಏಕದಿವಸಂ ಅನ್ತೋಗಾಮೇ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಜಾತೋವರಕಂ ಪಟಿಜಗ್ಗಥ, ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಭಿಕ್ಖುಸತಾನಂ ನಿವಾಸನಟ್ಠಾನಂ ಜಾನಾಥಾ"ತಿ। ಸೋ ಗನ್ತ್ವಾ "ಅಯ್ಯಿಕೇ, ಮಯ್ಹಂ ಮಾತುಲೋ ಆಗತೋ"ತಿ ಆಹ। ಇದಾನಿ ಕುಹಿನ್ತಿ? ಗಾಮದ್ವಾರೇತಿ। ಏಕಕೋವ, ಅಞ್ಞೋಪಿ ಕೋಚಿ ಅತ್ಥೀತಿ ? ಅತ್ಥಿ ಪಞ್ಚಸತಾ ಭಿಕ್ಖೂತಿ। ಕಿಂ ಕಾರಣಾ ಆಗತೋತಿ? ಸೋ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಆರೋಚೇಸಿ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀ - "ಕಿಂ ನು ಖೋ ಏತ್ತಕಾನಂ ವಸನಟ್ಠಾನಂ

ಪಟಿಜಗ್ಗಾಪೇತಿ , ದಹರಕಾಲೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಮಹಲ್ಲಕಕಾಲೇ ಗಿಹೀ ಹೋತುಕಾಮೋ"ತಿ ಚಿನ್ತೇನ್ತೀ ಜಾತೋವರಕಂ ಪಟಿಜಗ್ಗಾಪೇತ್ವಾ ಪಞ್ಚಸತಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ದಣ್ಡದೀಪಿಕಾಯೋ ಜಾಲೇತ್ವಾ ಥೇರಸ್ಸ ಪಾಹೇಸಿ।

ಥೇರೋ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪಾಸಾದಂ ಅಭಿರುಹಿ। ಅಭಿರುಹಿತ್ವಾ ಚ ಜಾತೋವರಕಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ನಿಸೀದಿ। ನಿಸಜ್ಜೇವ - "ತುಮ್ಹಾಕಂ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಗಚ್ಛಥಾ"ತಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಉಯ್ಯೋಜೇಸಿ। ತೇಸು ಗತಮತ್ತೇಸುಯೇವ ಥೇರಸ್ಸ ಖರೋ ಆಬಾಧೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ, ಲೋಹಿತಪಕ್ಖನ್ದಿಕಾ ಮಾರಣನ್ತಿಕಾ ವೇದನಾ ವತ್ತನ್ತಿ, ಏಕಂ ಭಾಜನಂ ಪವಿಸತಿ, ಏಕಂ ನಿಕ್ಖಮತಿ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀ - "ಮಮ ಪುತ್ತಸ್ಸ ಪವತ್ತಿ ಮಯ್ಹಂ ನ ರುಚ್ಚತೀ"ತಿ ಅತ್ತನೋ ವಸನಗಬ್ಭದ್ವಾರಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಚತ್ತಾರೋ ಮಹಾರಾಜಾನೋ "ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿ ಕುಹಿಂ ವಿಹರತೀ"ತಿ ಓಲೋಕೇನ್ತಾ "ನಾಳಕಗಾಮೇ ಜಾತೋವರಕೇ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಮಞ್ಚೇ ನಿಪನ್ನೋ, ಪಚ್ಛಿಮದಸ್ಸನಂ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಆಗಮ್ಮ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಂಸು। ಥೇರೋ - ಕೇ ತುಮ್ಹೇತಿ? ಮಹಾರಾಜಾನೋ, ಭನ್ತೇತಿ। ಕಸ್ಮಾ ಆಗತತ್ಥಾತಿ? ಗಿಲಾನುಪಟ್ಠಾಕಾ ಭವಿಸ್ಸಾಮಾತಿ। ಹೋತು, ಅತ್ಥಿ ಗಿಲಾನುಪಟ್ಠಾಕೋ, ಗಚ್ಛಥ ತುಮ್ಹೇತಿ ಉಯ್ಯೋಜೇಸಿ। ತೇಸಂ ಗತಾವಸಾನೇ ತೇನೇವ ನಯೇನ ಸಕ್ಕೋ ದೇವಾನಮಿನ್ದೋ, ತಸ್ಮಿಂ ಗತೇ ಸುಯಾಮಾದಯೋ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾ ಚ ಆಗಮಿಂಸು। ತೇಪಿ ತಥೇವ ಥೇರೋ ಉಯ್ಯೋಜೇಸಿ।

ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀ ದೇವತಾನಂ ಆಗಮನಞ್ಚ ಗಮನಞ್ಚ ದಿಸ್ವಾ - "ಕೇ ನು ಖೋ ಏತೇ ಮಮ ಪುತ್ತಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತೀ"ತಿ ಥೇರಸ್ಸ ಗಬ್ಭದ್ವಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ - "ತಾತ, ಚುನ್ದ, ಕಾ ಪವತ್ತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ಸೋ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಆಚಿಕ್ಖಿತ್ವಾ - "ಮಹಾಉಪಾಸಿಕಾ, ಭನ್ತೇ ಆಗತಾ"ತಿ ಆಹ। ಥೇರೋ ಕಸ್ಮಾ ಅವೇಲಾಯ ಆಗತತ್ಥಾತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ಸಾ ತುಯ್ಹಂ ತಾತ ದಸ್ಸನತ್ಥಾಯಾತಿ ವತ್ವಾ "ತಾತ ಕೇ ಪಠಮಂ ಆಗತಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ಚತ್ತಾರೋ ಮಹಾರಾಜಾನೋ, ಉಪಾಸಿಕೇತಿ। ತಾತ, ತ್ವಂ ಚತೂಹಿ ಮಹಾರಾಜೇಹಿ ಮಹನ್ತತರೋತಿ? ಆರಾಮಿಕಸದಿಸಾ ಏತೇ ಉಪಾಸಿಕೇ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸತ್ಥು ಪಟಿಸನ್ಧಿಗ್ಗಹಣತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಖಗ್ಗಹತ್ಥಾ ಹುತ್ವಾ ಆರಕ್ಖಂ ಅಕಂಸೂತಿ। ತೇಸಂ ತಾತ, ಗತಾವಸಾನೇ ಕೋ ಆಗತೋತಿ? ಸಕ್ಕೋ ದೇವಾನಮಿನ್ದೋತಿ। ದೇವರಾಜತೋಪಿ ತ್ವಂ ತಾತ, ಮಹನ್ತತರೋತಿ? ಭಣ್ಡಗಾಹಕಸಾಮಣೇರಸದಿಸೋ ಏಸ ಉಪಾಸಿಕೇ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸತ್ಥು ತಾವತಿಂಸತೋ ಓತರಣಕಾಲೇ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಓತಿಣ್ಣೋತಿ। ತಸ್ಸ ತಾತ ಗತಾವಸಾನೇ ಜೋತಮಾನೋ ವಿಯ ಕೋ ಆಗತೋತಿ? ಉಪಾಸಿಕೇ ತುಯ್ಹಂ ಭಗವಾ ಚ ಸತ್ಥಾ ಚ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾ ನಾಮ ಏಸೋತಿ। ಮಯ್ಹಂ ಭಗವತೋ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮತೋಪಿ ತ್ವಂ ತಾತ ಮಹನ್ತತರೋತಿ? ಆಮ ಉಪಾಸಿಕೇ, ಏತೇ ನಾಮ ಕಿರ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸತ್ಥು ಜಾತದಿವಸೇ ಚತ್ತಾರೋ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾನೋ ಮಹಾಪುರಿಸಂ ಸುವಣ್ಣಜಾಲೇನ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಿಂಸೂತಿ।

ಅಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯಾ - "ಪುತ್ತಸ್ಸ ತಾವ ಮೇ ಅಯಂ ಆನುಭಾವೋ, ಕೀದಿಸೋ ವತ ಮಯ್ಹಂ ಪುತ್ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸತ್ಥು ಆನುಭಾವೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಚಿನ್ತಯನ್ತಿಯಾ ಸಹಸಾ ಪಞ್ಚವಣ್ಣಾ ಪೀತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸಕಲಸರೀರೇ ಫರಿ। ಥೇರೋ - "ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಮೇ ಮಾತು ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಂ, ಅಯಂ ದಾನಿ ಕಾಲೋ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯಾ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ - "ಕಿಂ ಚಿನ್ತೇಸಿ ಮಹಾಉಪಾಸಿಕೇ"ತಿ ಆಹ। ಸಾ - "ಪುತ್ತಸ್ಸ ತಾವ ಮೇ ಅಯಂ ಗುಣೋ, ಸತ್ಥು ಪನಸ್ಸ ಕೀದಿಸೋ ಗುಣೋ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಇದಂ, ತಾತ, ಚಿನ್ತೇಮೀ"ತಿ ಆಹ। ಮಹಾಉಪಾಸಿಕೇ, ಮಯ್ಹಂ ಸತ್ಥು ಜಾತಕ್ಖಣೇ, ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನೇ, ಸಮ್ಬೋಧಿಯಂ, ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನೇ ಚ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತು ಕಮ್ಪಿತ್ಥ, ಸೀಲೇನ ಸಮಾಧಿನಾ ಪಞ್ಞಾಯ ವಿಮುತ್ತಿಯಾ ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನೇನ ಸಮೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಇತಿಪಿ ಸೋ ಭಗವಾತಿ ವಿತ್ಥಾರೇತ್ವಾ ಬುದ್ಧಗುಣಪ್ಪಟಿಸಂಯುತ್ತಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಕಥೇಸಿ।

ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀ ಪಿಯಪುತ್ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಯ ಪುತ್ತಂ ಆಹ - "ತಾತ, ಉಪತಿಸ್ಸ, ಕಸ್ಮಾ ಏವಮಕಾಸಿ, ಏವರೂಪಂ ನಾಮ ಅಮತಂ ಮಯ್ಹಂ ಏತ್ತಕಂ ಕಾಲಂ ನ ಅದಾಸೀ"ತಿ। ಥೇರೋ - "ದಿನ್ನಂ ದಾನಿ ಮೇ ಮಾತು ರೂಪಸಾರಿಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯಾ ಪೋಸಾವನಿಕಮೂಲಂ, ಏತ್ತಕೇನ ವಟ್ಟಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ "ಗಚ್ಛ ಮಹಾಉಪಾಸಿಕೇ"ತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಂ ಉಯ್ಯೋಜೇತ್ವಾ "ಚುನ್ದ ಕಾ ವೇಲಾ"ತಿ ಆಹ। ಬಲವಪಚ್ಚೂಸಕಾಲೋ, ಭನ್ತೇತಿ। ತೇನ ಹಿ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ಸನ್ನಿಪಾತೇಹೀತಿ। ಸನ್ನಿಪತಿತೋ, ಭನ್ತೇ, ಸಙ್ಘೋತಿ। ಮಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ನಿಸೀದಾಪೇಹಿ ಚುನ್ದಾತಿ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ನಿಸೀದಾಪೇಸಿ। ಥೇರೋ ಭಿಕ್ಖೂ

ಆಮನ್ತೇಸಿ – ‘‘ಆವುಸೋ ಚತುಚತ್ತಾಲೀಸಂ ವೋ ವಸ್ಸಾನಿ ಮಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ವಿಚರನ್ತಾನಂ ಯಂ ಮೇ ಕಾಯಿಕಂ ವಾ ವಾಚಸಿಕಂ ವಾ ನ ರೋಚೇಥ, ಖಮಥ ತಂ ಆವುಸೋತಿ। ಏತ್ತಕಂ, ಭನ್ತೇ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಛಾಯಾ ವಿಯ ತುಮ್ಹೇ ಅಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ವಿಚರನ್ತಾನಂ ಅರುಚ್ಚನಕಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ತುಮ್ಹೇ ಪನ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಖಮಥಾತಿ। ಅಥ ಥೇರೋ ಅರುಣಸಿಖಾಯ ಪಞ್ಞಾಯಮಾನಾಯ ಮಹಾಪಥವಿಂ ಉನ್ನಾದಯನ್ತೋ ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿ। ಬಹೂ ದೇವಮನುಸ್ಸಾ ಥೇರಸ್ಸ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನೇ ಸಕ್ಕಾರಂ ಕರಿಂಸು।

ಆಯಸ್ಮಾ ಚುನ್ದೋ ಥೇರಸ್ಸ ಪತ್ತಚೀವರಞ್ಚ ಧಾತುಪರಿಸ್ಸಾವನಞ್ಚ ಗಹೇತ್ವಾ ಜೇತವನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಆನನ್ದತ್ಥೇರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ। ಭಗವಾ ಧಾತುಪರಿಸ್ಸಾವನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಞ್ಚಹಿ ಗಾಥಾಸತೇಹಿ ಥೇರಸ್ಸ ಗುಣಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಧಾತುಚೇತಿಯಂ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ರಾಜಗಹಗಮನತ್ಥಾಯ ಆನನ್ದತ್ಥೇರಸ್ಸ ಸಞ್ಞಂ ಅದಾಸಿ। ಥೇರೋ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಆರೋಚೇಸಿ। ಭಗವಾ ಮಹಾಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಪರಿವುತೋ ರಾಜಗಹಂ ಅಗಮಾಸಿ। ತತ್ಥ ಗತಕಾಲೇ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನತ್ಥೇರೋ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿ। ಭಗವಾ ತಸ್ಸ ಧಾತುಯೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಚೇತಿಯಂ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ರಾಜಗಹತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಗಙ್ಗಾಭಿಮುಖೋ ಗನ್ತ್ವಾ ಉಕ್ಕಚೇಲಂ ಅಗಮಾಸಿ। ತತ್ಥ ಗಙ್ಗಾತೀರೇ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಪರಿವುತೋ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಸಾರಿಪುತ್ತಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಾನಂ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಪ್ಪಟಿಸಂಯುತ್ತಂ ಸುತ್ತಂ ದೇಸೇತ್ವಾ ಉಕ್ಕಚೇಲತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ವೇಸಾಲಿಂ ಅಗಮಾಸಿ। ಏವಂ ಗತೇ ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ವೇಸಾಲಿಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪಾವಿಸೀತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅನುಪುಬ್ಬೀ ಕಥಾ।

ನಿಸೀದನನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಚಮ್ಮಕ್ಖಣ್ಡಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। **ಉದೇನಚೇತಿಯ**ನ್ತಿ ಉದೇನಯಕ್ಖಸ್ಸ ಚೇತಿಯಟ್ಠಾನೇ ಕತವಿಹಾರೋ ವುಚ್ಚತಿ। **ಗೋತಮಕಾದೀಸುಪಿ** ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಭಾವಿತಾ**ತಿ ವಡ್ಢಿತಾ। **ಬಹುಲೀಕತಾ**ತಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಕತಾ। **ಯಾನೀಕತಾ**ತಿ ಯುತ್ತಯಾನಂ ವಿಯ ಕತಾ। **ವತ್ಥುಕತಾ**ತಿ ಪತಿಟ್ಠಾನಟ್ಠೇನ ವತ್ಥು ವಿಯ ಕತಾ। **ಅನುಟ್ಠಿತಾ**ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಿತಾ। **ಪರಿಚಿತಾ**ತಿ ಸಮನ್ತತೋ ಚಿತಾ ಸುವಡ್ಢಿತಾ। **ಸುಸಮಾರದ್ಧಾ**ತಿ ಸುಟ್ಠು ಸಮಾರದ್ಧಾ।

ಇತಿ ಅನಿಯಮೇನ ಕಥೇತ್ವಾ ಪುನ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ತಥಾಗತಸ್ಸ ಖೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಏತ್ಥ ಚ **ಕಪ್ಪ**ನ್ತಿ ಆಯುಕಪ್ಪಂ। ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಯಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಆಯುಪ್ಪಮಾಣಂ ಹೋತಿ, ತಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಕರೋನ್ತೋ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ। **ಕಪ್ಪಾವಸೇಸಂ ವಾ**ತಿ – ‘‘ಅಪ್ಪಂ ವಾ ಭಿಯ್ಯೋ’’ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೭; ಅ॰ ನಿ॰ ೬.೭೪) ವುತ್ತವಸ್ಸಸತತೋ ಅತಿರೇಕಂ ವಾ। ಮಹಾಸೀವತ್ಥೇರೋ ಪನಾಹ – ‘‘ಬುದ್ಧಾನಂ ಅಟ್ಠಾನೇ ಗಜ್ಜಿತಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಯಥೇವ ಹಿ ವೇಳುವಗಾಮಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಮಾರಣನ್ತಿಕಂ ವೇದನಂ ದಸ ಮಾಸೇ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತಿ, ಏವಂ ಪುನಪ್ಪುನಂ ತಂ ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ದಸ ದಸ ಮಾಸೇ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇನ್ತೋ ಇಮಂ ಭದ್ದಕಪ್ಪಮೇವ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ, ಕಸ್ಮಾ ಪನ ನ ಠಿತೋತಿ? ಉಪಾದಿನ್ನಕಸರೀರಂ ನಾಮ ಖಣ್ಡಿಚ್ಚಾದೀಹಿ ಅಭಿಭುಯ್ಯತಿ, ಬುದ್ಧಾ ಚ ಖಣ್ಡಿಚ್ಚಾದಿಭಾವಂ ಅಪತ್ವಾ ಪಞ್ಚಮೇ ಆಯುಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಬಹುಜನಸ್ಸ ಪಿಯಮನಾಪಕಾಲೇಯೇವ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯನ್ತಿ। ಬುದ್ಧಾನುಬುದ್ಧೇಸು ಚ ಮಹಾಸಾವಕೇಸು ಪರಿನಿಬ್ಬುತೇಸು ಏಕಕೇನೇವ ಖಾಣುಕೇನ ವಿಯ ಠಾತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ, ದಹರಸಾಮಣೇರಪರಿವಾರಿತೇನ ವಾ। ತತೋ – ‘ಅಹೋ ಬುದ್ಧಾನಂ ಪರಿಸಾ’ತಿ ಹೀಳೇತಬ್ಬತಂ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯ। ತಸ್ಮಾ ನ ಠಿತೋ’’ತಿ। ಏವಂ ವುತ್ತೇಪಿ ಸೋ ನ ರುಚ್ಚತಿ, ‘‘ಆಯುಕಪ್ಪೋ’’ತಿ ಇದಮೇವ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ನಿಯಮಿತಂ।

೧೬೭. **ಯಥಾ ತಂ ಮಾರೇನ ಪರಿಯುಟ್ಠಿತಚಿತ್ತೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ತನ್ತಿ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ। ಯಥಾ ಮಾರೇನ ಪರಿಯುಟ್ಠಿತಚಿತ್ತೋ ಅಜ್ಝೋತ್ಥಟಚಿತ್ತೋ ಅಞ್ಞೋಪಿ ಕೋಚಿ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯ, ಏವಮೇವ ನಾಸಕ್ಖಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತುನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಿಂ ಕಾರಣಾ? ಮಾರೋ ಹಿ ಯಸ್ಸ ಸಬ್ಬೇನ ಸಬ್ಬಂ ದ್ವಾದಸ ವಿಪಲ್ಲಾಸಾ ಅಪ್ಪಹೀನಾ, ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಯುಟ್ಠಾತಿ। ಥೇರಸ್ಸ ಚತ್ತಾರೋ ವಿಪಲ್ಲಾಸಾ ಅಪ್ಪಹೀನಾ, ತೇನಸ್ಸ ಮಾರೋ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಯುಟ್ಠಾತಿ। ಸೋ ಪನ ಚಿತ್ತಪರಿಯುಟ್ಠಾನಂ ಕರೋನ್ತೋ ಕಿಂ ಕರೋತೀತಿ? ಭೇರವಂ ರೂಪಾರಮ್ಮಣಂ ವಾ ದಸ್ಸೇತಿ, ಸದ್ದಾರಮ್ಮಣಂ ವಾ ಸಾವೇತಿ, ತತೋ ಸತ್ತಾ ತಂ ದಿಸ್ವಾ ವಾ ಸುತ್ವಾ ವಾ ಸತಿಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ವಿವಟಮುಖಾ ಹೋನ್ತಿ। ತೇಸಂ ಮುಖೇನ ಹತ್ಥಂ ಪವೇಸೇತ್ವಾ ಹದಯಂ ಮದ್ದತಿ। ತತೋ ವಿಸಞ್ಞಾವ ಹುತ್ವಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ।

ಥೇರಸ್ಸ ಪನೇಸ ಮುಖೇನ ಹತ್ಥಂ ಪವೇಸೇತುಂ ಕಿಂ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸತಿ ? ಭೇರವಾರಮ್ಮಣಂ ಪನ ದಸ್ಸೇತಿ। ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಥೇರೋ ನಿಮಿತ್ತೋಭಾಸಂ ನ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿ। ಭಗವಾ ಜಾನನ್ತೋಯೇವ - "ಕಿಮತ್ಥಂ ಯಾವತತಿಯಂ ಆಮನ್ತೇಸೀ"ತಿ? ಪರತೋ "ತಿಟ್ಠತು, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ"ತಿ ಯಾಚಿತೇ "ತುಯ್ಹೇವೇತಂ ದುಕ್ಕಟಂ, ತುಯ್ಹೇವೇತಂ ಅಪರದ್ಧ"ನ್ತಿ ದೋಸಾರೋಪನೇನ ಸೋಕತನುಕರಣತ್ಥಂ।

ಮಾರಯಾಚನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೬೮. **ಮಾರೋ ಪಾಪಿಮಾತಿ** ಏತ್ಥ **ಮಾರೋತಿ** ಸತ್ತೇ ಅನತ್ಥೇ ನಿಯೋಜೇನ್ತೋ ಮಾರೇತೀತಿ **ಮಾರೋ**। **ಪಾಪಿಮಾತಿ** ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। ಸೋ ಹಿ ಪಾಪಧಮ್ಮಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ "ಪಾಪಿಮಾ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಕಣ್ಹೋ, ಅನ್ತಕೋ, ನಮುಚಿ, ಪಮತ್ತಬನ್ಧೂತಿಪಿ ತಸ್ಸೇವ ನಾಮಾನಿ। **ಭಾಸಿತಾ ಖೋ ಪನೇಸಾತಿ** ಅಯಞ್ಹಿ ಭಗವತೋ ಸಮ್ಬೋಧಿಪತ್ತಿಯಾ ಅಟ್ಠಮೇ ಸತ್ತಾಹೇ ಬೋಧಿಮಣ್ಡೇಯೇವ ಆಗನ್ತ್ವಾ - "ಭಗವಾ ಯದತ್ಥಂ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರಿತಾ, ಸೋ ವೋ ಅತ್ಥೋ ಅನುಪ್ಪತ್ತೋ, ಪಟಿವಿದ್ಧಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ, ಕಿಂ ತೇ ಲೋಕವಿಚಾರಣೇನಾ"ತಿ ವತ್ವಾ, ಯಥಾ ಅಜ್ಜ , ಏವಮೇವ "ಪರಿನಿಬ್ಬಾತು ದಾನಿ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ"ತಿ ಯಾಚಿ। ಭಗವಾ ಚಸ್ಸ - "ನ ತಾವಾಹ"ನ್ತಿಆದೀನಿ ವತ್ವಾ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಭಾಸಿತಾ ಖೋ ಪನೇಸಾ ಭನ್ತೇ"ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ವಿಯತ್ತಾತಿ** ಮಗ್ಗವಸೇನ ವಿಯತ್ತಾ। ತಥೇವ ವಿನೀತಾ ತಥಾ ವಿಸಾರದಾ। **ಬಹುಸ್ಸುತಾತಿ** ತೇಪಿಟಕವಸೇನ ಬಹು ಸುತಮೇತೇಸನ್ತಿ **ಬಹುಸ್ಸುತಾ**। ತಮೇವ ಧಮ್ಮಂ ಧಾರೇನ್ತೀತಿ **ಧಮ್ಮಧರಾ**। ಅಥವಾ ಪರಿಯತ್ತಿಬಹುಸ್ಸುತಾ ಚೇವ ಪಟಿವೇಧಬಹುಸ್ಸುತಾ ಚ। ಪರಿಯತ್ತಿಪಟಿವೇಧಧಮ್ಮಾನಂಯೇವ ಧಾರಣತೋ ಧಮ್ಮಧರಾತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಪಟಿಪನ್ನಾತಿ** ಅರಿಯಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅನುಧಮ್ಮಭೂತಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಪನ್ನಾ। **ಸಾಮೀಚಿಪ್ಪಟಿಪನ್ನಾತಿ** ಅನುಚ್ಛವಿಕಪಟಿಪದಂ ಪಟಿಪನ್ನಾ। **ಅನುಧಮ್ಮಚಾರಿನೋತಿ** ಅನುಧಮ್ಮಚರಣಸೀಲಾ। **ಸಕಂ ಆಚರಿಯಕನ್ತಿ** ಅತ್ತನೋ ಆಚರಿಯವಾದಂ। **ಆಚಿಕ್ಖಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ**ಆದೀನಿ ಸಬ್ಬಾನಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸ ವೇವಚನಾನಿ। **ಸಹಧಮ್ಮೇನಾತಿ** ಸಹೇತುಕೇನ ಸಕಾರಣೇನ ವಚನೇನ। **ಸಪ್ಪಾಟಿಹಾರಿಯ**ನ್ತಿ ಯಾವ ನ ನಿಯ್ಯಾನಿಕಂ ಕತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸ್ಸನ್ತಿ।

ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯನ್ತಿ ಸಿಕ್ಖತ್ತಯಸಙ್ಗಹಿತಂ ಸಕಲಂ ಸಾಸನಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ। **ಇದ್ಧ**ನ್ತಿ ಸಮಿದ್ಧಂ ಝಾನಸ್ಸಾದವಸೇನ। **ಫೀತ**ನ್ತಿ ವುದ್ಧಿಪ್ಪತ್ತಂ ಸಬ್ಬಫಾಲಿಫುಲ್ಲಂ ವಿಯ ಅಭಿಞ್ಞಾಯ ಸಮ್ಪತ್ತಿವಸೇನ। **ವಿತ್ಥಾರಿಕ**ನ್ತಿ ವಿತ್ಥತಂ ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ದಿಸಾಭಾಗೇ ಪತಿಟ್ಠಿತವಸೇನ। **ಬಾಹುಜಞ್ಞ**ನ್ತಿ ಬಹುಜನೇಹಿ ಞಾತಂ ಪಟಿವಿದ್ಧಂ ಮಹಾಜನಾಭಿಸಮಯವಸೇನ। **ಪುಥುಭೂತ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಾಕಾರವಸೇನ ಪುಥುಲಭಾವಪ್ಪತ್ತಂ। ಕಥಂ? **ಯಾವ ದೇವಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಸುಪ್ಪಕಾಸಿತ**ನ್ತಿ ಯತ್ತಕಾ ವಿಞ್ಞುಜಾತಿಕಾ ದೇವಾ ಚೇವ ಮನುಸ್ಸಾ ಚ ಅತ್ಥಿ ಸಬ್ಬೇಹಿ ಸುಟ್ಠು ಪಕಾಸಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅಪ್ಪೋಸ್ಸುಕ್ಕೋತಿ ನಿರಾಲಯೋ। ತ್ವಞ್ಹಿ ಪಾಪಿಮ, ಅಟ್ಠಮಸತ್ತಾಹತೋ ಪಟ್ಠಾಯ - "ಪರಿನಿಬ್ಬಾತು ದಾನಿ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾತು, ಸುಗತೋ"ತಿ ವಿರವನ್ತೋ ಆಹಿಣ್ಡಿತ್ಥ। ಅಜ್ಜ ದಾನಿ ಪಟ್ಠಾಯ ವಿಗತುಸ್ಸಾಹೋ ಹೋಹಿ; ಮಾ ಮಯ್ಹಂ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನತ್ಥಂ ವಾಯಾಮಂ ಕರೋಹೀತಿ ವದತಿ।

ಆಯುಸಙ್ಖಾರಓಸ್ಸಜ್ಜನವಣ್ಣನಾ

೧೬೯. **ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಆಯುಸಙ್ಖಾರಂ ಓಸ್ಸಜೀತಿ** ಸತಿಂ ಸೂಪಟ್ಠಿತಂ ಕತ್ವಾ ಞಾಣೇನ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಆಯುಸಙ್ಖಾರಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿ, ಪಜಹಿ। ತತ್ಥ ನ ಭಗವಾ ಹತ್ಥೇನ ಲೇಡ್ಡುಂ ವಿಯ ಆಯುಸಙ್ಖಾರಂ ಓಸ್ಸಜಿ, ತೇಮಾಸಮತ್ತಮೇವ ಪನ ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ತತೋ ಪರಂ ನ ಸಮಾಪಜ್ಜಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಾದೇಸಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ - "ಓಸ್ಸಜೀ"ತಿ। "ಉಸ್ಸಜ್ಜೀ"ತಿ ಪಿ ಪಾಠೋ। **ಮಹಾಭೂಮಿಚಾಲೋತಿ** ಮಹನ್ತೋ ಪಥವೀಕಮ್ಪೋ। ತದಾ ಕಿರ ದಸಸಹಸ್ಸೀ ಲೋಕಧಾತು ಕಮ್ಪಿತ್ಥ। **ಭಿಂಸನಕೋತಿ**

ಭಯಜನಕೋ। **ದೇವದುನ್ದುಭಿಯೋ ಚ ಫಲಿಂಸೂತಿ** ದೇವಭೇರಿಯೋ ಫಲಿಂಸು, ದೇವೋ ಸುಕ್ಖಗಜ್ಜಿತಂ ಗಜ್ಜಿ, ಅಕಾಲವಿಜ್ಜುಲತಾ ನಿಚ್ಛರಿಂಸು, ಖಣಿಕವಸ್ಸಂ ವಸ್ಸೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸೀತಿ ಕಸ್ಮಾ ಉದಾನೇಸಿ? ಕೋಚಿ ನಾಮ ವದೇಯ್ಯ - "ಭಗವಾ ಪಚ್ಛತೋ ಪಚ್ಛತೋ ಅನುಬನ್ಧಿತ್ವಾ - 'ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಥ, ಭನ್ತೇ, ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಥ, ಭನ್ತೇ'ತಿ ಉಪದ್ದುತೋ ಭಯೇನ ಆಯುಸಙ್ಖಾರಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸೀ"ತಿ। "ತಸ್ಸೋಕಾಸೋ ಮಾ ಹೋತು, ಭೀತಸ್ಸ ಉದಾನಂ ನಾಮ ನತ್ಥೀ"ತಿ ಏತಸ್ಸ ದೀಪನತ್ಥಂ ಪೀತಿವೇಗವಿಸ್ಸಟ್ಠಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ।

ತತ್ಥ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಸೋಣಸಿಙ್ಗಾಲಾದೀನಮ್ಪಿ ಪಚ್ಚಕ್ಖಭಾವತೋ ತುಲಿತಂ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನನ್ತಿ ತುಲಂ। ಕಿಂ ತಂ? ಕಾಮಾವಚರಕಮ್ಮಂ। ನ ತುಲಂ, ನ ವಾ ತುಲಂ ಸದಿಸಮಸ್ಸ ಅಞ್ಞಂ ಲೋಕಿಯಂ ಕಮ್ಮಂ ಅತ್ಥೀತಿ **ಅತುಲಂ**। ಕಿಂ ತಂ? ಮಹಗ್ಗತಕಮ್ಮಂ। ಅಥವಾ ಕಾಮಾವಚರರೂಪಾವಚರಂ ತುಲಂ, ಅರೂಪಾವಚರಂ ಅತುಲಂ। ಅಪ್ಪವಿಪಾಕಂ ವಾ ತುಲಂ, ಬಹುವಿಪಾಕಂ ಅತುಲಂ। **ಸಮ್ಭವನ್ತಿ** ಸಮ್ಭವಸ್ಸ ಹೇತುಭೂತಂ, ಪಿಣ್ಡಕಾರಕಂ ರಾಸಿಕಾರಕನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಭವಸಙ್ಖಾರನ್ತಿ** ಪುನಬ್ಭವಸಙ್ಖಾರಣಕಂ। **ಅವಸ್ಸಜೀತಿ** ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸಿ। **ಮುನೀತಿ** ಬುದ್ಧಮುನಿ। **ಅಜ್ಝತ್ತರತೋತಿ** ನಿಯಕಜ್ಝತ್ತರತೋ। **ಸಮಾಹಿತೋತಿ** ಉಪಚಾರಪ್ಪನಾಸಮಾಧಿವಸೇನ ಸಮಾಹಿತೋ। **ಅಭಿನ್ದಿ ಕವಚಮಿವಾತಿ** ಕವಚಂ ವಿಯ ಅಭಿನ್ದಿ। **ಅತ್ತಸಮ್ಭವನ್ತಿ** ಅತ್ತನಿ ಸಞ್ಜಾತಂ ಕಿಲೇಸಂ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - "ಸವಿಪಾಕಟ್ಠೇನ ಸಮ್ಭವಂ, ಭವಾಭಿಸಙ್ಖಾರಣಟ್ಠೇನ ಭವಸಙ್ಖಾರನ್ತಿ ಚ ಲದ್ಧನಾಮಂ ತುಲಾತುಲಸಙ್ಖಾತಂ ಲೋಕಿಯಕಮ್ಮಞ್ಚ ಓಸ್ಸಜಿ। ಸಙ್ಗಾಮಸೀಸೇ ಮಹಾಯೋಧೋ ಕವಚಂ ವಿಯ ಅತ್ತಸಮ್ಭವಂ ಕಿಲೇಸಞ್ಚ ಅಜ್ಝತ್ತರತೋ ಸಮಾಹಿತೋ ಹುತ್ವಾ ಅಭಿನ್ದೀ"ತಿ।

ಅಥ ವಾ **ತುಲನ್ತಿ** ತುಲೇನ್ತೋ ತೀರೇನ್ತೋ। **ಅತುಲಞ್ಚ ಸಮ್ಭವನ್ತಿ** ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚೇವ ಸಮ್ಭವಞ್ಚ। **ಭವಸಙ್ಖಾರನ್ತಿ** ಭವಗಾಮಿಕಮ್ಮಂ। **ಅವಸ್ಸಜಿ ಮುನೀತಿ** "ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ ಅನಿಚ್ಚಾ, ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಖನ್ಧಾನಂ ನಿರೋಧೋ ನಿಬ್ಬಾನಂ ನಿಚ್ಚ"ನ್ತಿಆದಿನಾ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೩.೩೮) ನಯೇನ ತುಲಯನ್ತೋ ಬುದ್ಧಮುನಿ ಭವೇ ಆದೀನವಂ, ನಿಬ್ಬಾನೇ ಚ ಆನಿಸಂಸಂ ದಿಸ್ವಾ ತಂ ಖನ್ಧಾನಂ ಮೂಲಭೂತಂ ಭವಸಙ್ಖಾರಕಮ್ಮಂ - "ಕಮ್ಮಕ್ಖಯಾಯ ಸಂವತ್ತತೀ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೮೧) ಏವಂ ವುತ್ತೇನ ಕಮ್ಮಕ್ಖಯಕರೇನ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ಅವಸ್ಸಜಿ। ಕಥಂ? ಅಜ್ಝತ್ತರತೋ ಸಮಾಹಿತೋ ಅಭಿನ್ದಿ ಕವಚಮಿವ ಅತ್ತನಿ ಸಮ್ಭವಂ। ಸೋ ಹಿ ವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ಅಜ್ಝತ್ತರತೋ ಸಮಥವಸೇನ ಸಮಾಹಿತೋತಿ ಏವಂ ಪುಬ್ಬಭಾಗತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಬಲೇನ ಕವಚಮಿವ ಅತ್ತಭಾವಂ ಪರಿಯೋನನ್ಧಿತ್ವಾ ಠಿತಂ, ಅತ್ತನಿ ಸಮ್ಭವತ್ತಾ "ಅತ್ತಸಮ್ಭವ"ನ್ತಿ ಲದ್ಧನಾಮಂ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸಜಾಲಂ ಅಭಿನ್ದಿ। ಕಿಲೇಸಾಭಾವೇನ ಚ ಕತಕಮ್ಮಂ ಅಪ್ಪಟಿಸನ್ಧಿಕತ್ತಾ ಅವಸ್ಸಟ್ಠಂ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಏವಂ ಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನೇನ ಕಮ್ಮಂ ಪಜಹಿ, ಪಹೀನಕಿಲೇಸಸ್ಸ ಚ ಭಯಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ಅಭೀತೋವ ಆಯುಸಙ್ಖಾರಂ ಓಸ್ಸಜಿ, ಅಭೀತಭಾವಞಾಪನತ್ಥಞ್ಚ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಮಹಾಭೂಮಿಚಾಲವಣ್ಣನಾ

೧೭೧. **ಯಂ ಮಹಾವಾತಾತಿ** ಯೇನ ಸಮಯೇನ ಯಸ್ಮಿಂ ವಾ ಸಮಯೇ ಮಹಾವಾತಾ ವಾಯನ್ತಿ, ಮಹಾವಾತಾ ವಾಯನ್ತಾಪಿ ಉಕ್ಖೇಪಕವಾತಾ ನಾಮ ಉಟ್ಠಹನ್ತಿ, ತೇ ವಾಯನ್ತಾ ಸಟ್ಠಿಸಹಸ್ಸಾಧಿಕನವಯೋಜನಸತಸಹಸ್ಸಬಹಲಂ ಉದಕಸನ್ಧಾರಕಂ ವಾತಂ ಉಪಚ್ಛಿನ್ದನ್ತಿ, ತತೋ ಆಕಾಸೇ ಉದಕಂ ಭಸ್ಸತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಭಸ್ಸನ್ತೇ ಪಥವೀ ಭಸ್ಸತಿ। ಪುನ ವಾತೋ ಅತ್ತನೋ ಬಲೇನ ಅನ್ತೋಧಮಕರಣೇ ವಿಯ ಉದಕಂ ಆಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಗಣ್ಹಾತಿ, ತತೋ ಉದಕಂ ಉಗ್ಗಚ್ಛತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಉಗ್ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಪಥವೀ ಉಗ್ಗಚ್ಛತಿ। ಏವಂ ಉದಕಂ ಕಮ್ಪಿತಂ ಪಥವಿಂ ಕಮ್ಪೇತಿ। ಏತಞ್ಚ ಕಮ್ಪನಂ ಯಾವ ಅಜ್ಜಕಾಲಾಪಿ ಹೋತಿಯೇವ, ಬಹಲಭಾವೇನ ಪನ ನ ಓಗಚ್ಛನುಗ್ಗಚ್ಛನಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ।

ಮಹಿದ್ಧಿಕೋ ಮಹಾನುಭಾವೋತಿ ಇಜ್ಝನಸ್ಸ ಮಹನ್ತತಾಯ ಮಹಿದ್ಧಿಕೋ, ಅನುಭವಿತಬ್ಬಸ್ಸ ಮಹನ್ತತಾಯ ಮಹಾನುಭಾವೋ। **ಪರಿತ್ತಾತಿ** ದುಬ್ಬಲಾ। **ಅಪ್ಪಮಾಣಾತಿ** ಬಲವಾ। **ಸೋ ಇಮಂ ಪಥವಿಂ ಕಮ್ಪೇತೀತಿ** ಸೋ ಇದ್ಧಿಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ಸಂವೇಜೇನ್ತೋ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋ ವಿಯ, ವೀಮಂಸನ್ತೋ ವಾ ಮಹಾನಾಗತ್ಥೇರಸ್ಸ ಭಾಗಿನೇಯ್ಯೋ ಸಙ್ಘರಕ್ಖಿತಸಾಮಣೇರೋ ವಿಯ ಪಥವಿಂ

ಕಮ್ಪೇತಿ। ಸೋ ಕಿರಾಯಸ್ಮಾ ಖುರಗ್ಗೇಯೇವ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ – “ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ ಕೋಚಿ ಭಿಕ್ಖು, ಯೇನ ಪಬ್ಬಜಿತದಿವಸೇಯೇವ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾ ವೇಜಯನ್ತೋ ಪಾಸಾದೋ ಕಮ್ಪಿತಪುಬ್ಬೋ”ತಿ? ತತೋ – “ನತ್ಥಿ ಕೋಚೀ”ತಿ ಞತ್ವಾ – “ಅಹಂ ಕಮ್ಪೇಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಅಭಿಞ್ಞಾಬಲೇನ ವೇಜಯನ್ತಮತ್ಥಕೇ ಠತ್ವಾ ಪಾದೇನ ಪಹರಿತ್ವಾ ಕಮ್ಪೇತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿ। ಅಥ ನಂ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ನಾಟಕಿತ್ಥಿಯೋ ಆಹಂಸು – “ಪುತ್ತ ಸಙ್ಘರಕ್ಖಿತ, ತ್ವಂ ಪೂತಿಗನ್ಧೇನೇವ ಸೀಸೇನ ವೇಜಯನ್ತಂ ಕಮ್ಪೇತುಂ ಇಚ್ಛಸಿ, ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತೋ ತಾತ ಪಾಸಾದೋ, ಕಥಂ ಕಮ್ಪೇತುಂ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸಸೀ”ತಿ?

ಸಾಮಣೇರೋ – “ಇಮಾ ದೇವತಾ ಮಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಕೇಳಿಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಅಹಂ ಖೋ ಪನ ಆಚರಿಯಂ ನಾಲತ್ಥಂ, ಕಹಂ ನು ಖೋ ಮೇ ಆಚರಿಯೋ ಸಾಮುದ್ದಿಕಮಹಾನಾಗತ್ಥೇರೋ”ತಿ ಆವಜ್ಜೇನ್ತೋ ಮಹಾಸಮುದ್ದೇ ಉದಕಲೇಣಂ ಮಾಪೇತ್ವಾ ದಿವಾವಿಹಾರಂ ನಿಸಿನ್ನೋತಿ ಞತ್ವಾ ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ಥೇರಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ತತೋ ನಂ ಥೇರೋ – “ಕಿಂ, ತಾತ ಸಙ್ಘರಕ್ಖಿತ, ಅಸಿಕ್ಖಿತ್ವಾವ ಯುದ್ಧಂ ಪವಿಟ್ಠೋಸೀ”ತಿ ವತ್ವಾ “ನಾಸಕ್ಖಿ, ತಾತ, ವೇಜಯನ್ತಂ ಕಮ್ಪೇತು”ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ಆಚರಿಯಂ, ಭನ್ತೇ, ನಾಲತ್ಥನ್ತಿ। ಅಥ ನಂ ಥೇರೋ – “ತಾತ ತುಮ್ಹಾದಿಸೇ ಅಕಮ್ಪೇನ್ತೇ ಕೋ ಅಞ್ಞೋ ಕಮ್ಪೇಸ್ಸತಿ। ದಿಟ್ಠಪುಬ್ಬಂ ತೇ, ತಾತ, ಉದಕಪಿಟ್ಠೇ ಗೋಮಯಖಣ್ಡಂ ಪಿಲವನ್ತಂ, ತಾತ, ಕಪಲ್ಲಕಪೂವಂ ಪಚನ್ತಾ ಅನ್ತನ್ತೇನ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದನ್ತಿ, ಇಮಿನಾ ಓಪಮ್ಮೇನ ಜಾನಾಹೀ”ತಿ ಆಹ। ಸೋ – “ವಟ್ಟಿಸ್ಸತಿ, ಭನ್ತೇ, ಏತ್ತಕೇನಾ”ತಿ ವತ್ವಾ ಪಾಸಾದೇನ ಪತಿಟ್ಠಿತೋಕಾಸಂ ಉದಕಂ ಹೋತೂತಿ ಅಧಿಟ್ಠಾಯ ವೇಜಯನ್ತಾಭಿಮುಖೋ ಅಗಮಾಸಿ।

ದೇವಧೀತರೋ ತಂ ದಿಸ್ವಾ – “ಏಕವಾರಂ ಲಜ್ಜಿತ್ವಾ ಗತೋ, ಪುನಪಿ ಸಾಮಣೇರೋ ಏತಿ, ಪುನಪಿ ಏತೀ”ತಿ ವದಿಂಸು। ಸಕ್ಕೋ ದೇವರಾಜಾ – “ಮಾ ಮಯ್ಹಂ ಪುತ್ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಕಥಯಿತ್ಥ, ಇದಾನಿ ತೇನ ಆಚರಿಯೋ ಲದ್ಧೋ, ಖಣೇನ ಪಾಸಾದಂ ಕಮ್ಪೇಸ್ಸತೀ”ತಿ ಆಹ। ಸಾಮಣೇರೋಪಿ ಪಾದಙ್ಗುಟ್ಠೇನ ಪಾಸಾದಥೂಪಿಕಂ ಪಹರಿ। ಪಾಸಾದೋ ಚತೂಹಿ ದಿಸಾಹಿ ಓಣಮತಿ। ದೇವತಾ – “ಪತಿಟ್ಠಾತುಂ ದೇಹಿ, ತಾತ, ಪಾಸಾದಸ್ಸ ಪತಿಟ್ಠಾತುಂ ದೇಹಿ, ತಾತ, ಪಾಸಾದಸ್ಸಾ”ತಿ ವಿರವಿಂಸು। ಸಾಮಣೇರೋ ಪಾಸಾದಂ ಯಥಾಠಾನೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಪಾಸಾದಮತ್ಥಕೇ ಠತ್ವಾ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ –

“ಅಜ್ಜೇವಾಹಂ ಪಬ್ಬಜಿತೋ, ಅಜ್ಜ ಪತ್ತಾಸವಕ್ಖಯಂ।
ಅಜ್ಜ ಕಮ್ಪೇಮಿ ಪಾಸಾದಂ, ಅಹೋ ಬುದ್ಧಸ್ಸುಳಾರತಾ॥

ಅಜ್ಜೇವಾಹಂ ಪಬ್ಬಜಿತೋ…ಪೇ॰… ಅಹೋ ಧಮ್ಮಸ್ಸುಳಾರತಾ॥
ಅಜ್ಜೇವಾಹಂ ಪಬ್ಬಜಿತೋ…ಪೇ॰… ಅಹೋ ಸಙ್ಘಸ್ಸುಳಾರತಾತಿ॥

ಇತೋ ಪರೇಸು ಛಸು ಪಥವೀಕಮ್ಪೇಸು ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ಮಹಾಪದಾನೇ ವುತ್ತಮೇವ।

ಇತಿ ಇಮೇಸು ಅಟ್ಠಸು ಪಥವೀಕಮ್ಪೇಸು ಪಠಮೋ ಧಾತುಕೋಪೇನ, ದುತಿಯೋ ಇದ್ಧಾನುಭಾವೇನ, ತತಿಯಚತುತ್ಥಾ ಪುಞ್ಞತೇಜೇನ, ಪಞ್ಚಮೋ ಞಾಣತೇಜೇನ, ಛಟ್ಠೋ ಸಾಧುಕಾರದಾನವಸೇನ, ಸತ್ತಮೋ ಕಾರುಞ್ಞಭಾವೇನ, ಅಟ್ಠಮೋ ಆರೋದನೇನ। ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಂ ಓಕ್ಕಮನ್ತೇ ಚ ತತೋ ನಿಕ್ಖಮನ್ತೇ ಚ ಮಹಾಸತ್ತೇ ತಸ್ಸ ಪುಞ್ಞತೇಜೇನ ಪಥವೀ ಅಕಮ್ಪಿತ್ಥ। ಅಭಿಸಮ್ಬೋಧಿಯಂ ಞಾಣತೇಜೇನ ಅಭಿಹತಾ ಹುತ್ವಾ ಅಕಮ್ಪಿತ್ಥ। ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನೇ ಸಾಧುಕಾರಭಾವಸಣ್ಠಿತಾ ಸಾಧುಕಾರಂ ದದಮಾನಾ ಅಕಮ್ಪಿತ್ಥ। ಆಯುಸಙ್ಖಾರೋಸ್ಸಜ್ಜನೇ ಕಾರುಞ್ಞಸಭಾವಸಣ್ಠಿತಾ ಚಿತ್ತಸಙ್ಖೋಭಂ ಅಸಹಮಾನಾ ಅಕಮ್ಪಿತ್ಥ। ಪರಿನಿಬ್ಬಾನೇ ಆರೋದನವೇಗತುನ್ನಾ ಹುತ್ವಾ ಅಕಮ್ಪಿತ್ಥ। ಅಯಂ ಪನತ್ಥೋ ಪಥವೀದೇವತಾಯ ವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ಮಹಾಭೂತಪಥವಿಯಾ ಪನೇತಂ ನತ್ಥಿ ಅಚೇತನತ್ತಾತಿ।

ಇಮೇ ಖೋ, ಆನನ್ದ, ಅಟ್ಠ ಹೇತೂತಿ ಏತ್ಥ **ಇಮೇತಿ** ನಿದ್ದಿಟ್ಠನಿದಸ್ಸನಂ। ಏತ್ತಾವತಾ ಚ ಪನಾಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ – “ಅದ್ಧಾ ಅಜ್ಜ ಭಗವತಾ ಆಯುಸಙ್ಖಾರೋ ಓಸ್ಸಟ್ಠೋ”ತಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇಸಿ। ಭಗವಾ ಪನ ಸಲ್ಲಕ್ಖಿತಭಾವಂ ಜಾನನ್ತೋಪಿ ಓಕಾಸಂ ಅದತ್ವಾವ ಅಞ್ಞಾನಿಪಿ

ಅಟ್ಠಕಾನಿ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೇನ್ತೋ - “ಅಟ್ಠ ಖೋ ಇಮಾ”ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಅಟ್ಠಪರಿಸವಣ್ಣನಾ

೧೭೨. ತತ್ಥ **ಅನೇಕಸತಂ ಖತ್ತಿಯಪರಿಸ**ನ್ತಿ ಬಿಮ್ಬಿಸಾರಸಮಾಗಮಞಾತಿಸಮಾಗಲಿಚ್ಛವೀಸಮಾಗಮಾದಿಸದಿಸಂ, ಸಾ ಪನ ಅಞ್ಞೇಸು ಚಕ್ಕವಾಳೇಸುಪಿ ಲಬ್ಭತೇಯೇವ। **ಸಲ್ಲಪಿತಪುಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಆಲಾಪಸಲ್ಲಾಪೋ ಕತಪುಬ್ಬೋ। **ಸಾಕಚ್ಛಾ**ತಿ ಧಮ್ಮಸಾಕಚ್ಛಾಪಿ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತಪುಬ್ಬಾ। **ಯಾದಿಸಕೋ ತೇಸಂ ವಣ್ಣೋ**ತಿ ತೇ ಓದಾತಾಪಿ ಹೋನ್ತಿ ಕಾಳಾಪಿ ಮಙ್ಗುರಚ್ಛವೀಪಿ, ಸತ್ಥಾ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣೋವ। ಇದಂ ಪನ ಸಣ್ಠಾನಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಕಥಿತಂ। ಸಣ್ಠಾನಮ್ಪಿ ಚ ಕೇವಲಂ ತೇಸಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿಯೇವ, ನ ಪನ ಭಗವಾ ಮಿಲಕ್ಖುಸದಿಸೋ ಹೋತಿ, ನಾಪಿ ಆಮುತ್ತಮಣಿಕುಣ್ಡಲೋ, ಬುದ್ಧವೇಸೇನೇವ ನಿಸೀದತಿ। ತೇ ಪನ ಅತ್ತನೋ ಸಮಾನಸಣ್ಠಾನಮೇವ ಪಸ್ಸನ್ತಿ। **ಯಾದಿಸಕೋ ತೇಸಂ ಸರೋ**ತಿ ತೇ ಛಿನ್ನಸ್ಸರಾಪಿ ಹೋನ್ತಿ ಗಗ್ಗರಸ್ಸರಾಪಿ ಕಾಕಸ್ಸರಾಪಿ, ಸತ್ಥಾ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಸರೋವ। ಇದಂ ಪನ ಭಾಸನ್ತರಂ ಸನ್ಧಾಯ ಕಥಿತಂ। ಸಚೇಪಿ ಹಿ ಸತ್ಥಾ ರಾಜಾಸನೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಕಥೇತಿ, “ಅಜ್ಜ ರಾಜಾ ಮಧುರೇನ ಸರೇನ ಕಥೇತೀ”ತಿ ತೇಸಂ ಹೋತಿ। ಕಥೇತ್ವಾ ಪಕ್ಕನ್ತೇ ಪನ ಭಗವತಿ ಪುನ ರಾಜಾನಂ ಆಗತಂ ದಿಸ್ವಾ - “ಕೋ ನು ಖೋ ಅಯ”ನ್ತಿ ವೀಮಂಸಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ತತ್ಥ **ಕೋ ನು ಖೋ ಅಯ**ನ್ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಇದಾನೇವ ಮಾಗಧಭಾಸಾಯ ಸೀಹಳಭಾಸಾಯ ಮಧುರೇನಾಕಾರೇನ ಕಥೇನ್ತೋ ಕೋ ನು ಖೋ ಅಯಂ ಅನ್ತರಹಿತೋ, ಕಿಂ ದೇವೋ, ಉದಾಹು ಮನುಸ್ಸೋತಿ ಏವಂ ವೀಮಂಸನ್ತಾಪಿ ನ ಜಾನನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಿಮತ್ಥಂ ಪನೇವಂ ಅಜಾನನ್ತಾನಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತೀತಿ? ವಾಸನತ್ಥಾಯ । ಏವಂ ಸುತೋಪಿ ಹಿ ಧಮ್ಮೋ ಅನಾಗತೇ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ ಯೇವಾತಿ ಅನಾಗತಂ ಪಟಿಚ್ಚ ದೇಸೇತಿ। **ಅನೇಕಸತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪರಿಸ**ನ್ತಿಆದೀನಮ್ಪಿ ಸೋಣದಣ್ಡಕೂಟದಣ್ಡಸಮಾಗಮಾದಿವಸೇನ ಚೇವ ಅಞ್ಞಚಕ್ಕವಾಳವಸೇನ ಚ ಸಮ್ಭವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಇಮಾ ಪನ ಅಟ್ಠ ಪರಿಸಾ ಭಗವಾ ಕಿಮತ್ಥಂ ಆಹರಿ? ಅಭೀತಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಮೇವ। ಇಮಾ ಕಿರ ಆಹರಿತ್ವಾ ಏವಮಾಹ - “ಆನನ್ದ, ಇಮಾಪಿ ಅಟ್ಠ ಪರಿಸಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತಸ್ಸ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಭಯಂ ವಾ ಸಾರಜ್ಜಂ ವಾ ನತ್ಥಿ, ಮಾರಂ ಪನ ಏಕಕಂ ದಿಸ್ವಾ ತಥಾಗತೋ ಭಾಯೇಯ್ಯಾತಿ ಕೋ ಏವಂ ಸಞ್ಞಂ ಉಪ್ಪಾದೇತುಮರಹತಿ। ಅಭೀತೋ, ಆನನ್ದ, ತಥಾಗತೋ ಅಚ್ಛಮ್ಭೀ, ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಆಯುಸಙ್ಖಾರಂ ಓಸ್ಸಜೀ”ತಿ।

ಅಟ್ಠಅಭಿಭಾಯತನವಣ್ಣನಾ

೧೭೩. **ಅಭಿಭಾಯತನಾನೀ**ತಿ ಅಭಿಭವನಕಾರಣಾನಿ। ಕಿಂ ಅಭಿಭವನ್ತಿ? ಪಚ್ಚನೀಕಧಮ್ಮೇಪಿ ಆರಮ್ಮಣಾನಿಪಿ। ತಾನಿ ಹಿ ಪಟಿಪಕ್ಖಭಾವೇನ ಪಚ್ಚನೀಕಧಮ್ಮೇ ಅಭಿಭವನ್ತಿ, ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಞಾಣುತ್ತರಿಯತಾಯ ಆರಮ್ಮಣಾನಿ।

ಅಜ್ಝತ್ತಂ ರೂಪಸಞ್ಞೀತಿಆದೀಸು ಪನ ಅಜ್ಝತ್ತರೂಪೇ ಪರಿಕಮ್ಮವಸೇನ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ರೂಪಸಞ್ಞೀ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಅಜ್ಝತ್ತಞ್ಹಿ ನೀಲಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತೋ ಕೇಸೇ ವಾ ಪಿತ್ತೇ ವಾ ಅಕ್ಖಿತಾರಕಾಯ ವಾ ಕರೋತಿ। ಪೀತಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತೋ ಮೇದೇ ವಾ ಛವಿಯಾ ವಾ ಹತ್ಥಪಾದಪಿಟ್ಠೇಸು ವಾ ಅಕ್ಖೀನಂ ಪೀತಕಟ್ಠಾನೇ ವಾ ಕರೋತಿ। ಲೋಹಿತಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತೋ ಮಂಸೇ ವಾ ಲೋಹಿತೇ ವಾ ಜಿವ್ಹಾಯ ವಾ ಅಕ್ಖೀನಂ ರತ್ತಟ್ಠಾನೇ ವಾ ಕರೋತಿ। ಓದಾತಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತೋ ಅಟ್ಠಿಮ್ಹಿ ವಾ ದನ್ತೇ ವಾ ನಖೇ ವಾ ಅಕ್ಖೀನಂ ಸೇತಟ್ಠಾನೇ ವಾ ಕರೋತಿ। ತಂ ಪನ ಸುನೀಲಂ ಸುಪೀತಂ ಸುಲೋಹಿತಕಂ ಸುಓದಾತಕಂ ನ ಹೋತಿ, ಅವಿಸುದ್ಧಮೇವ ಹೋತಿ।

ಏಕೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸತೀತಿ ಯಸ್ಸೇವಂ ಪರಿಕಮ್ಮಂ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಹೋತಿ, ನಿಮಿತ್ತಂ ಪನ ಬಹಿದ್ಧಾ, ಸೋ ಏವಂ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಪರಿಕಮ್ಮಸ್ಸ ಬಹಿದ್ಧಾ ಚ ಅಪ್ಪನಾಯ ವಸೇನ - “ಅಜ್ಝತ್ತಂ ರೂಪಸಞ್ಞೀ ಏಕೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸತೀ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಪರಿತ್ತಾನೀ**ತಿ ಅವಡ್ಢಿತಾನಿ। **ಸುವಣ್ಣದುಬ್ಬಣ್ಣಾನೀ**ತಿ ಸುವಣ್ಣಾನಿ ವಾ ಹೋನ್ತಿ, ದುಬ್ಬಣ್ಣಾನಿ ವಾ। ಪರಿತ್ತವಸೇನೇವ ಇದಂ

ಅಭಿಭಾಯತನಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ತಾನಿ ಅಭಿಭುಯ್ಯಾ**ತಿ ಯಥಾ ನಾಮ ಸಮ್ಪನ್ನಗಹಣಿಕೋ ಕಟಚ್ಛುಮತ್ತಂ ಭತ್ತಂ ಲಭಿತ್ವಾ - "ಕಿಂ ಏತ್ಥ ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಂ ಅತ್ಥೀ"ತಿ ಸಙ್ಕಡ್ಢಿತ್ವಾ ಏಕಕಬಳಮೇವ ಕರೋತಿ, ಏವಮೇವ ಞಾಣುತ್ತರಿಕೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ವಿಸದಞಾಣೋ - "ಕಿಂ ಏತ್ಥ ಪರಿತ್ತಕೇ ಆರಮ್ಮಣೇ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಂ ಅತ್ಥಿ, ನಾಯಂ ಮಮ ಭಾರೋ"ತಿ ತಾನಿ ರೂಪಾನಿ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ, ಸಹ ನಿಮಿತ್ತುಪ್ಪಾದೇನೇವೇತ್ಥ ಅಪ್ಪನಂ ಪಾಪೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಜಾನಾಮಿ ಪಸ್ಸಾಮೀ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಪನಸ್ಸ ಆಭೋಗೋ ಕಥಿತೋ। ಸೋ ಚ ಖೋ ಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಿತಸ್ಸ, ನ ಅನ್ತೋಸಮಾಪತ್ತಿಯಂ। **ಏವಂಸಞ್ಞೀ ಹೋತೀ**ತಿ ಆಭೋಗಸಞ್ಞಾಯಪಿ ಝಾನಸಞ್ಞಾಯಪಿ ಏವಂಸಞ್ಞೀ ಹೋತಿ। ಅಭಿಭವನಸಞ್ಞಾ ಹಿಸ್ಸ ಅನ್ತೋಸಮಾಪತ್ತಿಯಮ್ಪಿ ಅತ್ಥಿ, ಆಭೋಗಸಞ್ಞಾ ಪನ ಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಿತಸ್ಸೇವ।

ಅಪ್ಪಮಾಣಾನೀತಿ ವಡ್ಢಿತಪ್ಪಮಾಣಾನಿ, ಮಹನ್ತಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಭಿಭುಯ್ಯಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಯಥಾ ಮಹಗ್ಘಸೋ ಪುರಿಸೋ ಏಕಂ ಭತ್ತವಡ್ಢಿತಕಂ ಲಭಿತ್ವಾ - "ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ಹೋತು, ಕಿಂ ಏತಂ ಮಯ್ಹಂ ಕರಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ತಂ ನ ಮಹನ್ತತೋ ಪಸ್ಸತಿ, ಏವಮೇವ ಞಾಣುತ್ತರೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ವಿಸದಞಾಣೋ "ಕಿಂ ಏತ್ಥ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಂ, ನಯಿದಂ ಅಪ್ಪಮಾಣಂ, ನ ಮಯ್ಹಂ ಚಿತ್ತೇಕಗ್ಗತಾಕರಣೇ ಭಾರೋ ಅತ್ಥೀ"ತಿ ತಾನಿ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ, ಸಹ ನಿಮಿತ್ತುಪ್ಪಾದೇನೇವೇತ್ಥ ಅಪ್ಪನಂ ಪಾಪೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಅರೂಪಸಞ್ಞೀತಿ ಅಲಾಭಿತಾಯ ವಾ ಅನತ್ಥಿಕತಾಯ ವಾ ಅಜ್ಝತ್ತರೂಪೇ ಪರಿಕಮ್ಮಸಞ್ಞಾವಿರಹಿತೋ।

ಏಕೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸತೀತಿ ಯಸ್ಸ ಪರಿಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ನಿಮಿತ್ತಮ್ಪಿ ಬಹಿದ್ಧಾವ ಉಪ್ಪನ್ನಂ, ಸೋ ಏವಂ ಬಹಿದ್ಧಾ ಪರಿಕಮ್ಮಸ್ಸ ಚೇವ ಅಪ್ಪನಾಯ ಚ ವಸೇನ - "ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಅರೂಪಸಞ್ಞೀ ಏಕೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸತೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಚತುತ್ಥಾಭಿಭಾಯತನೇ ವುತ್ತನಯಮೇವ। ಇಮೇಸು ಪನ ಚತೂಸು ಪರಿತ್ತಂ ವಿತಕ್ಕಚರಿತವಸೇನ ಆಗತಂ, ಅಪ್ಪಮಾಣಂ ಮೋಹಚರಿತವಸೇನ, ಸುವಣ್ಣಂ ದೋಸಚರಿತವಸೇನ, ದುಬ್ಬಣ್ಣಂ ರಾಗಚರಿತವಸೇನ। ಏತೇಸಞ್ಹಿ ಏತಾನಿ ಸಪ್ಪಾಯಾನಿ। ಸಾ ಚ ನೇಸಂ ಸಪ್ಪಾಯತಾ ವಿತ್ಥಾರತೋ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ಚರಿತನಿದ್ದೇಸೇ ವುತ್ತಾ।

ಪಞ್ಚಮಅಭಿಭಾಯತನಾದೀಸು **ನೀಲಾನೀ**ತಿ ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಕವಸೇನ ವುತ್ತಂ। **ನೀಲವಣ್ಣಾನೀ**ತಿ ವಣ್ಣವಸೇನ। **ನೀಲನಿದಸ್ಸನಾನೀ**ತಿ ನಿದಸ್ಸನವಸೇನ, ಅಪಞ್ಞಾಯ ಮಾನವಿವರಾನಿ ಅಸಮ್ಭಿನ್ನವಣ್ಣಾನಿ ಏಕನೀಲಾನೇವ ಹುತ್ವಾ ದಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ನೀಲನಿಭಾಸಾನೀ**ತಿ ಇದಂ ಪನ ಓಭಾಸವಸೇನ ವುತ್ತಂ, ನೀಲೋಭಾಸಾನಿ ನೀಲಪ್ಪಭಾಯುತ್ತಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತೇನ ನೇಸಂ ವಿಸುದ್ಧತಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ವಿಸುದ್ಧವಣ್ಣವಸೇನೇವ ಹಿ ಇಮಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅಭಿಭಾಯತನಾನಿ ವುತ್ತಾನಿ। **ಉಮಾಪುಪ್ಫ**ನ್ತಿ ಏತಞ್ಹಿ ಪುಪ್ಫಂ ಸಿನಿದ್ಧಂ ಮುದು, ದಿಸ್ಸಮಾನಮ್ಪಿ ನೀಲಮೇವ ಹೋತಿ। ಗಿರಿಕಣ್ಣಿಕಪುಪ್ಫಾದೀನಿ ಪನ ದಿಸ್ಸಮಾನಾನಿ ಸೇತಧಾತುಕಾನೇವ ಹೋನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಇದಮೇವ ಗಹಿತಂ, ನ ತಾನಿ। **ಬಾರಾಣಸೇಯ್ಯಕ**ನ್ತಿ ಬಾರಾಣಸಿಸಮ್ಭವಂ। ತತ್ಥ ಕಿರ ಕಪ್ಪಾಸೋಪಿ ಮುದು, ಸುತ್ತಕನ್ತಿಕಾಯೋಪಿ ತನ್ತವಾಯಾಪಿ ಛೇಕಾ, ಉದಕಮ್ಪಿ ಸುಚಿ ಸಿನಿದ್ಧಂ। ತಸ್ಮಾ ತಂ ವತ್ಥಂ ಉಭತೋಭಾಗವಿಮಟ್ಠಂ ಹೋತಿ; ದ್ವೀಸುಪಿ ಪಸ್ಸೇಸು ಮಟ್ಠಂ ಮುದು ಸಿನಿದ್ಧಂ ಖಾಯತಿ।

ಪೀತಾನೀತಿಆದೀಸುಪಿ ಇಮಿನಾವ ನಯೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। "ನೀಲಕಸಿಣಂ ಉಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೋ ನೀಲಸ್ಮಿಂ ನಿಮಿತ್ತಂ ಗಣ್ಹಾತಿ ಪುಪ್ಫಸ್ಮಿಂ ವಾ ವತ್ಥಸ್ಮಿಂ ವಾ ವಣ್ಣಧಾತುಯಾ ವಾ"ತಿಆದಿಕಂ ಪನೇತ್ಥ ಕಸಿಣಕರಣಞ್ಚ ಪರಿಕಮ್ಮಞ್ಚ ಅಪ್ಪನಾವಿಧಾನಞ್ಚ ಸಬ್ಬಂ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವಿತ್ಥಾರತೋ ವುತ್ತಮೇವ। ಇಮಾನಿಪಿ ಅಟ್ಠ ಅಭಿಭಾಯತನಾನಿ ಅಭೀತಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಮೇವ ಆನೀತಾನಿ। ಇಮಾನಿ ಕಿರ ವತ್ವಾ ಏವಮಾಹ - "ಆನನ್ದ, ಏವರೂಪಾಪಿ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಸಮಾಪಜ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಚ ವುಟ್ಠಹನ್ತಸ್ಸ ಚ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಭಯಂ ವಾ ಸಾರಜ್ಜಂ ವಾ ನತ್ಥಿ, ಮಾರಂ ಪನ ಏಕಕಂ ದಿಸ್ವಾ ತಥಾಗತೋ ಭಾಯೇಯ್ಯಾತಿ ಕೋ ಏವಂ ಸಞ್ಞಂ ಉಪ್ಪಾದೇತುಮರಹತಿ। ಅಭೀತೋ, ಆನನ್ದ, ತಥಾಗತೋ ಅಛಮ್ಭೀ, ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಆಯುಸಙ್ಖಾರಂ ಓಸ್ಸಜೀ"ತಿ।

ಅಟ್ಠವಿಮೋಕ್ಖವಣ್ಣನಾ

೧೭೪. ವಿಮೋಕ್ಖಕಥಾ ಉತ್ತಾನತ್ಥಾಯೇವ। ಇಮೇಪಿ ಅಟ್ಠ ವಿಮೋಕ್ಖಾ ಅಭೀತಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಮೇವ ಆನೀತಾ। ಇಮೇಪಿ ಕಿರ ವತ್ವಾ ಏವಮಾಹ - "ಆನನ್ದ, ಏತಾಪಿ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಸಮಾಪಜ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಚ ವುಟ್ಠಹನ್ತಸ್ಸ ಚ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಭಯಂ ವಾ ಸಾರಜ್ಜಂ ವಾ ನತ್ಥಿ...ಪೇ॰... ಓಸ್ಸಜೀ"ತಿ।

೧೭೫. ಇದಾನಿಪಿ ಭಗವಾ ಆನನ್ದಸ್ಸ ಓಕಾಸಂ ಅದತ್ವಾವ **ಏಕಮಿದಾಹ**ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಅಪರಮ್ಪಿ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ। ತತ್ಥ **ಪಠಮಾಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ**ತಿ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಹುತ್ವಾ ಪಠಮಮೇವ ಅಟ್ಠಮೇ ಸತ್ತಾಹೇ।

೧೭೭. **ಓಸ್ಸಟ್ಠೋ**ತಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತೋ ಪರಿಚ್ಚತ್ತೋ, ಏವಂ ಕಿರ ವತ್ವಾ - "ತೇನಾಯಂ ದಸಸಹಸ್ಸೀ ಲೋಕಧಾತು ಕಮ್ಪಿತ್ಥಾ"ತಿ ಆಹ।

ಆನನ್ದಯಾಚನಕಥಾ

೧೭೮. **ಅಲ**ನ್ತಿ ಪಟಿಕ್ಖೇಪವಚನಮೇತಂ। **ಬೋಧಿ**ನ್ತಿ ಚತುಮಗ್ಗಞಾಣಪಟಿವೇಧಂ। **ಸದ್ದಹಸಿ ತ್ವ**ನ್ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಭಾವಂ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಸದ್ದಹಸೀತಿ ವದತಿ। **ತಸ್ಮಾತಿಹಾನನ್ದಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಇದಂ ವಚನಂ ಸದ್ದಹಸಿ, ತಸ್ಮಾ ತುಯ್ಹೇವೇತಂ ದುಕ್ಕಟನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

೧೭೯. **ಏಕಮಿದಾಹ**ನ್ತಿ ಇದಂ ಭಗವಾ - "ನ ಕೇವಲಂ ಅಹಂ ಇಧೇವ ತಂ ಆಮನ್ತೇಸಿಂ, ಅಞ್ಞದಾಪಿ ಆಮನ್ತೇತ್ವಾ ಓಳಾರಿಕಂ ನಿಮಿತ್ತಂ ಅಕಾಸಿಂ, ತಮ್ಪಿ ತಯಾ ನ ಪಟಿವಿದ್ಧಂ, ತವೇವಾಯಂ ಅಪರಾಧೋ"ತಿ ಏವಂ ಸೋಕವಿನೋದನತ್ಥಾಯ ನಾನಪ್ಪಕಾರತೋ ಥೇರಸ್ಸೇವ ದೋಸಾರೋಪನತ್ಥಂ ಆರಭಿ।

೧೮೩. **ಪಿಯೇಹಿ ಮನಾಪೇಹೀ**ತಿ ಮಾತಾಪಿತಾಭಾತಾಭಗಿನಿಆದಿಕೇಹಿ ಜಾತಿಯಾ **ನಾನಾಭಾವೋ,** ಮರಣೇನ **ವಿನಾಭಾವೋ,** ಭವೇನ **ಅಞ್ಞಥಾಭಾವೋ। ತಂ ಕುತೇತ್ಥ ಲಬ್ಭಾ**ತಿ ತನ್ತಿ ತಸ್ಮಾ, ಯಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬೇಹೇವ ಪಿಯೇಹಿ ಮನಾಪೇಹಿ ನಾನಾಭಾವೋ, ತಸ್ಮಾ ದಸ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾಪಿ, ಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪತ್ವಾಪಿ, ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇತ್ವಾಪಿ, ಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾಪಿ, ದೇವೋರೋಹಣಂ ಕತ್ವಾಪಿ, ಯಂ ತಂ ಜಾತಂ ಭೂತಂ ಸಙ್ಖತಂ ಪಲೋಕಧಮ್ಮಂ, ತಂ ವತ ತಥಾಗತಸ್ಸಾಪಿ ಸರೀರಂ ಮಾ ಪಲುಜ್ಜೀತಿ ನೇತಂ ಠಾನಂ ವಿಜ್ಜತಿ, ರೋದನ್ತೇನಾಪಿ ಕನ್ದನ್ತೇನಾಪಿ ನ ಸಕ್ಕಾ ತಂ ಕಾರಣಂ ಲದ್ಧುನ್ತಿ। **ಪುನ ಪಚ್ಚಾವಮಿಸ್ಸತೀ**ತಿ ಯಂ ಚತ್ತಂ ವನ್ತಂ, ತಂ ವತ ಪುನ ಪಟಿಖಾದಿಸ್ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೧೮೪. **ಯಥಯಿದಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯ**ನ್ತಿ ಯಥಾ ಇದಂ ಸಿಕ್ಖಾತ್ತಯಸಙ್ಗಹಂ ಸಾಸನಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ। **ಅದ್ಧನಿಯ**ನ್ತಿ ಅದ್ಧಾನಕ್ಖಮಂ। **ಚಿರಟ್ಠಿತಿಕ**ನ್ತಿ ಚಿರಪ್ಪವತ್ತಿವಸೇನ ಚಿರಟ್ಠಿತಿಕಂ। **ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ**ತಿಆದಿ ಸಬ್ಬಂ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರವಸೇನೇವ ಕಥಿತಂ। ಏತೇಸಂ ಪನ ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ಪಟಿಪದಾಞಾಣದಸ್ಸನವಿಸುದ್ಧಿನಿದ್ದೇಸೇ ವುತ್ತೋ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ತತಿಯಭಾಣವಾರವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಾಗಾಪಲೋಕಿತವಣ್ಣನಾ

೧೮೬. **ನಾಗಾಪಲೋಕಿತ**ನ್ತಿ ಯಥಾ ಹಿ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಅಟ್ಠೀನಿ ಕೋಟಿಯಾ ಕೋಟಿಂ ಆಹಚ್ಚ ಠಿತಾನಿ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಂ, ಅಙ್ಕುಸಕಲಗ್ಗಾನಿ ವಿಯ, ನ ಏವಂ ಬುದ್ಧಾನಂ। ಬುದ್ಧಾನಂ ಪನ ಸಙ್ಖಲಿಕಾನಿ ವಿಯ ಏಕಾಬದ್ಧಾನಿ ಹುತ್ವಾ ಠಿತಾನಿ, ತಸ್ಮಾ ಪಚ್ಛತೋ ಅಪಲೋಕನಕಾಲೇ ನ ಸಕ್ಕಾ ಹೋತಿ ಗೀವಂ ಪರಿವತ್ತೇತುಂ। ಯಥಾ ಪನ ಹತ್ಥಿನಾಗೋ ಪಚ್ಛಾಭಾಗಂ ಅಪಲೋಕೇತುಕಾಮೋ ಸಕಲಸರೀರೇನೇವ ಪರಿವತ್ತತಿ, ಏವಂ ಪರಿವತ್ತಿತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ। ಭಗವತೋ ಪನ ನಗರದ್ವಾರೇ ಠತ್ವಾ - "ವೇಸಾಲಿಂ

ಅಪಲೋಕೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿತ್ತೇ ಉಪ್ಪನ್ನಮತ್ತೇ - "ಭಗವಾ ಅನೇಕಾನಿ ಕಪ್ಪಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಿ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇನ್ತೇಹಿ ತುಮ್ಹೇಹಿ ನ ಗೀವಂ ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಅಪಲೋಕನಕಮ್ಮಂ ಕತ"ನ್ತಿ ಅಯಂ ಪಥವೀ ಕುಲಾಲಚಕ್ಕಂ ವಿಯ ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ವೇಸಾಲಿನಗರಾಭಿಮುಖಂ ಅಕಾಸಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ।

ನನು ಚ ನ ಕೇವಲಂ ವೇಸಾಲಿಯಾವ, ಸಾವತ್ಥಿರಾಜಗಹನಾಳನ್ದಪಾಟಲಿಗಾಮಕೋಟಿಗಾಮನಾತಿಕಗಾಮಕೇಸುಪಿ ತತೋ ತತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತಕಾಲೇ ತಂ ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಪಚ್ಛಿಮದಸ್ಸನಮೇವ, ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಕಸ್ಮಾ ನಾಗಾಪಲೋಕಿತಂ ನಾಪಲೋಕೇಸೀತಿ? ಅನಚ್ಛರಿಯತ್ತಾ। ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಹಿ ನಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಅಪಲೋಕೇನ್ತಸ್ಸೇತಂ ನ ಅಚ್ಛರಿಯಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ನಾಪಲೋಕೇಸಿ। ಅಪಿ ಚ ವೇಸಾಲಿರಾಜಾನೋ ಆಸನ್ನವಿನಾಸಾ, ತಿಣ್ಣಂ ವಸ್ಸಾನಂ ಉಪರಿ ವಿನಸ್ಸಿಸ್ಸನ್ತಿ। ತೇ ತಂ ನಗರದ್ವಾರೇ **ನಾಗಾಪಲೋಕಿತಂ** ನಾಮ ಚೇತಿಯಂ ಕತ್ವಾ ಗನ್ಧಮಾಲಾದೀಹಿ ಪೂಜೇಸ್ಸನ್ತಿ, ತಂ ನೇಸಂ ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ತೇಸಂ ಅನುಕಮ್ಪಾಯ ಅಪಲೋಕೇಸಿ।

ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಕರೋತಿ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅನ್ತಕರೋ। **ಚಕ್ಖುಮಾತಿ** ಪಞ್ಚಹಿ ಚಕ್ಖೂಹಿ ಚಕ್ಖುಮಾ। **ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋತಿ** ಕಿಲೇಸಪರಿನಿಬ್ಬಾನೇನ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ।

ಚತುಮಹಾಪದೇಸವಣ್ಣನಾ

೧೮೭. **ಮಹಾಪದೇಸೇತಿ** ಮಹಾಓಕಾಸೇ, ಮಹಾಅಪದೇಸೇ ವಾ, ಬುದ್ಧಾದಯೋ ಮಹನ್ತೇ ಮಹನ್ತೇ ಅಪದಿಸಿತ್ವಾ ವುತ್ತಾನಿ ಮಹಾಕಾರಣಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೧೮೮. **ನೇವ ಅಭಿನನ್ದಿತಬ್ಬನ್ತಿ** ಹಟ್ಠತುಟ್ಠೇಹಿ ಸಾಧುಕಾರಂ ದತ್ವಾ ಪುಬ್ಬೇವ ನ ಸೋತಬ್ಬಂ, ಏವಂ ಕತೇ ಹಿ ಪಚ್ಛಾ "ಇದಂ ನ ಸಮೇತೀ"ತಿ ವುಚ್ಚಮಾನೋ - "ಕಿಂ ಪುಬ್ಬೇವ ಅಯಂ ಧಮ್ಮೋ, ಇದಾನಿ ನ ಧಮ್ಮೋ"ತಿ ವತ್ವಾ ಲದ್ಧಿಂ ನ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಿ। **ನಪ್ಪಟಿಕ್ಕೋಸಿತಬ್ಬನ್ತಿ** - "ಕಿಂ ಏಸ ಬಾಲೋ ವದತೀ"ತಿ ಏವಂ ಪುಬ್ಬೇವ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಹಿ ವತ್ತುಂ ಯುತ್ತಮ್ಪಿ ನ ವಕ್ಖತಿ। ತೇನಾಹ - "ಅನಭಿನನ್ದಿತ್ವಾ ಅಪ್ಪಟಿಕ್ಕೋಸಿತ್ವಾ"ತಿ। **ಪದಬ್ಯಞ್ಜನಾನೀತಿ** ಪದಸಙ್ಖಾತಾನಿ ಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ। **ಸಾಧುಕಂ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾತಿ** ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಪಾಳಿ ವುತ್ತಾ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಅತ್ಥೋ ವುತ್ತೋ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಅನುಸನ್ಧಿ ಕಥಿತೋ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಪುಬ್ಬಾಪರಂ ಕಥಿತನ್ತಿ ಸುಟ್ಠು ಗಹೇತ್ವಾ। **ಸುತ್ತೇ ಓಸಾರೇತಬ್ಬಾನೀತಿ** ಸುತ್ತೇ ಓತಾರೇತಬ್ಬಾನಿ। **ವಿನಯೇ ಸನ್ದಸ್ಸೇತಬ್ಬಾನೀತಿ** ವಿನಯೇ ಸಂಸನ್ದೇತಬ್ಬಾನಿ।

ಏತ್ಥ ಚ **ಸುತ್ತನ್ತಿ** ವಿನಯೋ। ಯಥಾಹ - "ಕತ್ಥ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಂ? ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ಸುತ್ತವಿಭಙ್ಗೇ"ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೪೫೭)। **ವಿನಯೋತಿ** ಖನ್ಧಕೋ। ಯಥಾಹ - "ವಿನಯಾತಿಸಾರೇ"ತಿ। ಏವಂ ವಿನಯಪಿಟಕಮ್ಪಿ ನ ಪರಿಯಾದಿಯತಿ। ಉಭತೋವಿಭಙ್ಗಾ ಪನ ಸುತ್ತಂ, ಖನ್ಧಕಪರಿವಾರಾ ವಿನಯೋತಿ ಏವಂ ವಿನಯಪಿಟಕಂ ಪರಿಯಾದಿಯತಿ। ಅಥವಾ ಸುತ್ತನ್ತಪಿಟಕಂ ಸುತ್ತಂ, ವಿನಯಪಿಟಕಂ ವಿನಯೋತಿ ಏವಂ ದ್ವೇಯೇವ ಪಿಟಕಾನಿ ಪರಿಯಾದಿಯನ್ತಿ। ಸುತ್ತನ್ತಾಭಿಧಮ್ಮಪಿಟಕಾನಿ ವಾ ಸುತ್ತಂ, ವಿನಯಪಿಟಕಂ ವಿನಯೋತಿ ಏವಮ್ಪಿ ತೀಣಿ ಪಿಟಕಾನಿ ನ ತಾವ ಪರಿಯಾದಿಯನ್ತಿ। ಅಸುತ್ತನಾಮಕಞ್ಹಿ ಬುದ್ಧವಚನಂ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಜಾತಕಂ, ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ, ನಿದ್ದೇಸೋ, ಸುತ್ತನಿಪಾತೋ, ಧಮ್ಮಪದಂ, ಉದಾನಂ, ಇತಿವುತ್ತಕಂ, ವಿಮಾನವತ್ಥು, ಪೇತವತ್ಥು, ಥೇರಗಾಥಾ, ಥೇರೀಗಾಥಾ, ಅಪದಾನನ್ತಿ।

ಸುದಿನ್ನತ್ಥೇರೋ ಪನ - "ಅಸುತ್ತನಾಮಕಂ ಬುದ್ಧವಚನಂ ನ ಅತ್ಥೀ"ತಿ ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಪಟಿಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ - "ತೀಣಿ ಪಿಟಕಾನಿ ಸುತ್ತಂ, ವಿನಯೋ ಪನ ಕಾರಣ"ನ್ತಿ ಆಹ। ತತೋ ತಂ ಕಾರಣಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಇದಂ ಸುತ್ತಮಾಹರಿ -

“ಯೇ ಖೋ ತ್ವಂ, ಗೋತಮಿ, ಧಮ್ಮೇ ಜಾನೇಯ್ಯಾಸಿ, ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಸರಾಗಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ ನೋ ವಿರಾಗಾಯ, ಸಞ್ಞೋಗಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ ನೋ ವಿಸಞ್ಞೋಗಾಯ, ಆಚಯಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ ನೋ ಅಪಚಯಾಯ, ಮಹಿಚ್ಛತಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ ನೋ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಾಯ, ಅಸನ್ತುಟ್ಠಿಯಾ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ ನೋ ಸನ್ತುಟ್ಠಿಯಾ, ಸಙ್ಗಣಿಕಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ ನೋ ಪವಿವೇಕಾಯ, ಕೋಸಜ್ಜಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ ನೋ ವೀರಿಯಾರಮ್ಭಾಯ, ದುಬ್ಭರತಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ ನೋ ಸುಭರತಾಯ। ಏಕಂಸೇನ, ಗೋತಮಿ, ಧಾರೇಯ್ಯಾಸಿ - ‘ನೇಸೋ ಧಮ್ಮೋ, ನೇಸೋ ವಿನಯೋ, ನೇತಂ ಸತ್ಥುಸಾಸನ’ನ್ತಿ। ಯೇ ಚ ಖೋ ತ್ವಂ, ಗೋತಮಿ, ಧಮ್ಮೇ ಜಾನೇಯ್ಯಾಸಿ, ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ವಿರಾಗಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ ನೋ ಸರಾಗಾಯ, ವಿಸಞ್ಞೋಗಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ ನೋ ಸಞ್ಞೋಗಾಯ, ಅಪಚಯಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ ನೋ ಆಚಯಾಯ, ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ ನೋ ಮಹಿಚ್ಛತಾಯ, ಸನ್ತುಟ್ಠಿಯಾ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ ನೋ ಅಸನ್ತುಟ್ಠಿಯಾ, ಪವಿವೇಕಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ ನೋ ಸಙ್ಗಣಿಕಾಯ , ವೀರಿಯಾರಮ್ಭಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ ನೋ ಕೋಸಜ್ಜಾಯ, ಸುಭರತಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ ನೋ ದುಬ್ಭರತಾಯ। ಏಕಂಸೇನ, ಗೋತಮಿ, ಧಾರೇಯ್ಯಾಸಿ - ‘ಏಸೋ ಧಮ್ಮೋ, ಏಸೋ ವಿನಯೋ, ಏತಂ ಸತ್ಥುಸಾಸನ’ನ್ತಿ” (ಅ॰ ನಿ॰ ೮.೫೩)।

ತಸ್ಮಾ **ಸುತ್ತೇ**ತಿ ತೇಪಿಟಕೇ ಬುದ್ಧವಚನೇ ಓತಾರೇತಬ್ಬಾನಿ। **ವಿನಯೇ**ತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ರಾಗಾದಿವಿನಯಕಾರಣೇ ಸಂಸನ್ದೇತಬ್ಬಾನೀತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ। **ನ ಚೇವ ಸುತ್ತೇ ಓಸರನ್ತೀ**ತಿ ಸುತ್ತಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಕತ್ಥಚಿ ಅನಾಗನ್ತ್ವಾ ಛಲ್ಲಿಂ ಉಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಗುಳ್ಹವೇಸ್ಸನ್ತರ-ಗುಳ್ಹಉಮ್ಮಗ್ಗ-ಗುಳ್ಹವಿನಯ-ವೇದಲ್ಲಪಿಟಕಾನಂ ಅಞ್ಞತರತೋ ಆಗತಾನಿ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏವಂ ಆಗತಾನಿ ಹಿ ರಾಗಾದಿವಿನಯೇ ಚ ನ ಪಞ್ಞಾಯಮಾನಾನಿ ಛಡ್ಡೇತಬ್ಬಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - “ಇತಿ ಹೇತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಛಡ್ಡೇಯ್ಯಾಥಾ”ತಿ। ಏತೇನುಪಾಯೇನ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಇದಂ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚತುತ್ಥಂ ಮಹಾಪದೇಸಂ ಧಾರೇಯ್ಯಾಥಾತಿ ಇದಂ ಚತುತ್ಥಂ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪತಿಟ್ಠಾನೋಕಾಸಂ ಧಾರೇಯ್ಯಾಥ।

ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಠಾನೇ ಇಮಂ ಪಕಿಣ್ಣಕಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಸುತ್ತೇ ಚತ್ತಾರೋ ಮಹಾಪದೇಸಾ, ಖನ್ಧಕೇ ಚತ್ತಾರೋ ಮಹಾಪದೇಸಾ, ಚತ್ತಾರಿ ಪಞ್ಹಬ್ಯಾಕರಣಾನಿ, ಸುತ್ತಂ, ಸುತ್ತಾನುಲೋಮಂ, ಆಚರಿಯವಾದೋ, ಅತ್ತನೋಮತಿ, ತಿಸ್ಸೋ ಸಙ್ಗೀತಿಯೋತಿ।

ತತ್ಥ - “ಅಯಂ ಧಮ್ಮೋ, ಅಯಂ ವಿನಯೋ”ತಿ ಧಮ್ಮವಿನಿಚ್ಛಯೇ ಪತ್ತೇ ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಮಹಾಪದೇಸಾ ಪಮಾಣಂ। ಯಂ ಏತ್ಥ ಸಮೇತಿ ತದೇವ ಗಹೇತಬ್ಬಂ, ಇತರಂ ವಿರವನ್ತಸ್ಸಪಿ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ।

“ಇದಂ ಕಪ್ಪತಿ, ಇದಂ ನ ಕಪ್ಪತೀ”ತಿ ಕಪ್ಪಿಯಾಕಪ್ಪಿಯವಿನಿಚ್ಛಯೇ ಪತ್ತೇ - “ಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಯಾ ಇದಂ ನ ಕಪ್ಪತೀತಿ ಅಪ್ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಂ, ತಂ ಚೇ ಅಕಪ್ಪಿಯಂ ಅನುಲೋಮೇತಿ, ಕಪ್ಪಿಯಂ ಪಟಿಬಾಹತಿ, ತಂ ವೋ ನ ಕಪ್ಪತೀ”ತಿಆದಿನಾ (ಮಹಾವ॰ ೩೦೫) ನಯೇನ ಖನ್ಧಕೇ ವುತ್ತಾ ಚತ್ತಾರೋ ಮಹಾಪದೇಸಾ ಪಮಾಣಂ। ತೇಸಂ ವಿನಿಚ್ಛಯಕಥಾ **ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯಂ** ವುತ್ತಾ। ತತ್ಥ ವುತ್ತನಯೇನ ಯಂ ಕಪ್ಪಿಯಂ ಅನುಲೋಮೇತಿ, ತದೇವ ಕಪ್ಪಿಯಂ, ಇತರಂ ಅಕಪ್ಪಿಯನ್ತಿ ಏವಂ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ ಕಾತಬ್ಬಂ।

ಏಕಂಸಬ್ಯಾಕರಣೀಯೋ ಪಞ್ಹೋ, ವಿಭಜ್ಜಬ್ಯಾಕರಣೀಯೋ ಪಞ್ಹೋ, ಪಟಿಪುಚ್ಛಾಬ್ಯಾಕರಣೀಯೋ ಪಞ್ಹೋ, ಠಪನೀಯೋ ಪಞ್ಹೋತಿ ಇಮಾನಿ **ಚತ್ತಾರಿ ಪಞ್ಹಬ್ಯಾಕರಣಾನಿ** ನಾಮ। ತತ್ಥ “ಚಕ್ಖುಂ ಅನಿಚ್ಚ”ನ್ತಿ ಪುಟ್ಠೇನ - “ಆಮ ಅನಿಚ್ಚ”ನ್ತಿ ಏಕಂಸೇನೇವ ಬ್ಯಾಕಾತಬ್ಬಂ । ಏಸ ನಯೋ ಸೋತಾದೀಸು। ಅಯಂ **ಏಕಂಸಬ್ಯಾಕರಣೀಯೋ** ಪಞ್ಹೋ। “ಅನಿಚ್ಚಂ ನಾಮ ಚಕ್ಖು”ನ್ತಿ ಪುಟ್ಠೇನ - “ನ ಚಕ್ಖುಮೇವ, ಸೋತಮ್ಪಿ ಅನಿಚ್ಚಂ ಘಾನಮ್ಪಿ ಅನಿಚ್ಚ”ನ್ತಿ ಏವಂ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಬ್ಯಾಕಾತಬ್ಬಂ। ಅಯಂ **ವಿಭಜ್ಜಬ್ಯಾಕರಣೀಯೋ** ಪಞ್ಹೋ। “ಯಥಾ ಚಕ್ಖು ತಥಾ ಸೋತಂ, ಯಥಾ ಸೋತಂ ತಥಾ ಚಕ್ಖು”ನ್ತಿ ಪುಟ್ಠೇನ “ಕೇನಟ್ಠೇನ ಪುಚ್ಛಸೀ”ತಿ ಪಟಿಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ “ದಸ್ಸನಟ್ಠೇನ ಪುಚ್ಛಾಮೀ”ತಿ ವುತ್ತೇ “ನ ಹೀ”ತಿ ಬ್ಯಾಕಾತಬ್ಬಂ, “ಅನಿಚ್ಚಟ್ಠೇನ ಪುಚ್ಛಾಮೀ”ತಿ ವುತ್ತೇ ಆಮಾತಿ ಬ್ಯಾಕಾತಬ್ಬಂ। ಅಯಂ **ಪಟಿಪುಚ್ಛಾಬ್ಯಾಕರಣೀಯೋ** ಪಞ್ಹೋ। “ತಂ ಜೀವಂ ತಂ ಸರೀರ”ನ್ತಿಆದೀನಿ ಪುಟ್ಠೇನ ಪನ “ಅಬ್ಯಾಕತಮೇತಂ ಭಗವತಾ”ತಿ

ಠಪೇತಬ್ಬೋ, ಏಸ ಪಞ್ಹೋ ನ ಬ್ಯಾಕಾತಬ್ಬೋ। ಅಯಂ **ಠಪನೀಯೋ** ಪಞ್ಹೋ। ಇತಿ ತೇನಾಕಾರೇನ ಪಞ್ಹೇ ಸಮ್ಪತ್ತೇ ಇಮಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಪಞ್ಹಬ್ಯಾಕರಣಾನಿ ಪಮಾಣಂ। ಇಮೇಸಂ ವಸೇನ ಸೋ ಪಞ್ಹೋ ಬ್ಯಾಕಾತಬ್ಬೋ।

ಸುತ್ತಾದೀಸು ಪನ **ಸುತ್ತಂ** ನಾಮ ತಿಸ್ಸೋ ಸಙ್ಗೀತಿಯೋ ಆರೂಳ್ಹಾನಿ ತೀಣಿ ಪಿಟಕಾನಿ। **ಸುತ್ತಾನುಲೋಮಂ** ನಾಮ ಅನುಲೋಮಕಪ್ಪಿಯಂ। **ಆಚರಿಯವಾದೋ** ನಾಮ ಅಟ್ಠಕಥಾ। **ಅತ್ತನೋಮತಿ** ನಾಮ ನಯಗ್ಗಾಹೇನ ಅನುಬುದ್ಧಿಯಾ ಅತ್ತನೋ ಪಟಿಭಾನಂ। ತತ್ಥ ಸುತ್ತಂ ಅಪ್ಪಟಿಬಾಹಿಯಂ, ತಂ ಪಟಿಬಾಹನ್ತೇನ ಬುದ್ಧೋವ ಪಟಿಬಾಹಿತೋ ಹೋತಿ। ಅನುಲೋಮಕಪ್ಪಿಯಂ ಪನ ಸುತ್ತೇನ ಸಮೇನ್ತಮೇವ ಗಹೇತಬ್ಬಂ, ನ ಇತರಂ। ಆಚರಿಯವಾದೋಪಿ ಸುತ್ತೇನ ಸಮೇನ್ತೋಯೇವ ಗಹೇತಬ್ಬೋ, ನ ಇತರೋ। ಅತ್ತನೋಮತಿ ಪನ ಸಬ್ಬದುಬ್ಬಲಾ, ಸಾಪಿ ಸುತ್ತೇನ ಸಮೇನ್ತಾಯೇವ ಗಹೇತಬ್ಬಾ, ನ ಇತರಾ। ಪಞ್ಚಸತಿಕಾ, ಸತ್ತಸತಿಕಾ, ಸಹಸ್ಸಿಕಾತಿ ಇಮಾ ಪನ **ತಿಸ್ಸೋ ಸಙ್ಗೀತಿಯೋ**। ಸುತ್ತಮ್ಪಿ ತಾಸು ಆಗತಮೇವ ಪಮಾಣಂ, ಇತರಂ ಗಾರಯ್ಹಸುತ್ತಂ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ತತ್ಥ ಓತರನ್ತಾನಿಪಿ ಹಿ ಪದಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ ನ ಚೇವ ಸುತ್ತೇ ಓತರನ್ತಿ, ನ ಚ ವಿನಯೇ ಸನ್ದಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ।

ಕಮ್ಮಾರಪುತ್ತಚುನ್ದವತ್ಥುವಣ್ಣನಾ

೧೮೯. **ಕಮ್ಮಾರಪುತ್ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಸುವಣ್ಣಕಾರಪುತ್ತಸ್ಸ। ಸೋ ಕಿರ ಅಡ್ಢೋ ಮಹಾಕುಟುಮ್ಬಿಕೋ ಭಗವತೋ ಪಠಮದಸ್ಸನೇನೇವ ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಹುತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಅಮ್ಬವನೇ ವಿಹಾರಂ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ನಿಯ್ಯಾತೇಸಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ - ''ಅಮ್ಬವನೇ''ತಿ।

ಸೂಕರಮದ್ದವನ್ತಿ ನಾತಿತರುಣಸ್ಸ ನಾತಿಜಿಣ್ಣಸ್ಸ ಏಕಜೇಟ್ಠಕಸೂಕರಸ್ಸ ಪವತ್ತಮಂಸಂ। ತಂ ಕಿರ ಮುದು ಚೇವ ಸಿನಿದ್ಧಞ್ಚ ಹೋತಿ, ತಂ ಪಟಿಯಾದಾಪೇತ್ವಾ ಸಾಧುಕಂ ಪಚಾಪೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏಕೇ ಭಣನ್ತಿ - ''**ಸೂಕರಮದ್ದವ**ನ್ತಿ ಪನ ಮುದುಓದನಸ್ಸ ಪಞ್ಚಗೋರಸಯೂಸಪಾಚನವಿಧಾನಸ್ಸ ನಾಮೇತಂ, ಯಥಾ ಗವಪಾನಂ ನಾಮ ಪಾಕನಾಮ''ನ್ತಿ। ಕೇಚಿ ಭಣನ್ತಿ - ''**ಸೂಕರಮದ್ದವಂ** ನಾಮ ರಸಾಯನವಿಧಿ, ತಂ ಪನ ರಸಾಯನಸತ್ಥೇ ಆಗಚ್ಛತಿ, ತಂ ಚುನ್ದೇನ - 'ಭಗವತೋ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಂ ನ ಭವೇಯ್ಯಾ'ತಿ ರಸಾಯನಂ ಪಟಿಯತ್ತ''ನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಪನ ದ್ವಿಸಹಸ್ಸದೀಪಪರಿವಾರೇಸು ಚತೂಸು ಮಹಾದೀಪೇಸು ದೇವತಾ ಓಜಂ ಪಕ್ಖಿಪಿಂಸು।

ನಾಹಂ ತನ್ತಿ ಇಮಂ ಸೀಹನಾದಂ ಕಿಮತ್ಥಂ ನದತಿ? ಪರೂಪವಾದಮೋಚನತ್ಥಂ। ಅತ್ತನಾ ಪರಿಭುತ್ತಾವಸೇಸಂ ನೇವ ಭಿಕ್ಖೂನಂ, ನ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ದಾತುಂ ಅದಾಸಿ, ಆವಾಟೇ ನಿಖಣಾಪೇತ್ವಾ ವಿನಾಸೇಸೀತಿ ಹಿ ವತ್ತುಕಾಮಾನಂ ಇದಂ ಸುತ್ವಾ ವಚನೋಕಾಸೋ ನ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಪರೇಸಂ ಉಪವಾದಮೋಚನತ್ಥಂ ಸೀಹನಾದಂ ನದತೀತಿ।

೧೯೦. **ಭುತ್ತಸ್ಸ ಚ ಸೂಕರಮದ್ದವೇನಾ**ತಿ ಭುತ್ತಸ್ಸ ಉದಪಾದಿ, ನ ಪನ ಭುತ್ತಪಚ್ಚಯಾ। ಯದಿ ಹಿ ಅಭುತ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸಥ, ಅತಿಖರೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ಸಿನಿದ್ಧಭೋಜನಂ ಭುತ್ತತ್ತಾ ಪನಸ್ಸ ತನುವೇದನಾ ಅಹೋಸಿ। ತೇನೇವ ಪದಸಾ ಗನ್ತುಂ ಅಸಕ್ಖಿ। **ವಿರೇಚಮಾನೋ**ತಿ ಅಭಿಣ್ಹಂ ಪವತ್ತಲೋಹಿತವಿರೇಚನೋವ ಸಮಾನೋ । **ಅವೋಚಾ**ತಿ ಅತ್ತನಾ ಪತ್ಥಿತಟ್ಠಾನೇ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನತ್ಥಾಯ ಏವಮಾಹ। ಇಮಾ ಪನ ಧಮ್ಮಸಙ್ಗಾಹಕತ್ಥೇರೇಹಿ ಠಪಿತಗಾಥಾಯೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಪಾನೀಯಾಹರಣವಣ್ಣನಾ

೧೯೧. **ಇಙ್ಘಾ**ತಿ ಚೋದನತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। **ಅಚ್ಛೋದಕಾ**ತಿ ಪಸನ್ನೋದಕಾ। **ಸಾತೋದಕಾ**ತಿ ಮಧುರೋದಕಾ। **ಸೀತೋದಕಾ**ತಿ ತನುಸೀತಲಸಲಿಲಾ। **ಸೇತಕಾ**ತಿ ನಿಕ್ಕದ್ದಮಾ। **ಸುಪ್ಪತಿತ್ಥಾ**ತಿ ಸುನ್ದರತಿತ್ಥಾ।

ಪುಕ್ಕುಸಮಲ್ಲಪುತ್ತವತ್ಥುವಣ್ಣನಾ

೧೯೨. **ಪುಕ್ಕುಸೋತಿ** ತಸ್ಸ ನಾಮಂ। **ಮಲ್ಲಪುತ್ತೋತಿ** ಮಲ್ಲರಾಜಪುತ್ತೋ। ಮಲ್ಲಾ ಕಿರ ವಾರೇನ ರಜ್ಜಂ ಕಾರೇನ್ತಿ। ಯಾವ ನೇಸಂ ವಾರೋ ನ ಪಾಪುಣಾತಿ, ತಾವ ವಣಿಜ್ಜಂ ಕರೋನ್ತಿ। ಅಯಮ್ಪಿ ವಣಿಜ್ಜಮೇವ ಕರೋನ್ತೋ ಪಞ್ಚ ಸಕಟಸತಾನಿ ಯೋಜಾಪೇತ್ವಾ ಧುರವಾತೇ ವಾಯನ್ತೇ ಪುರತೋ ಗಚ್ಛತಿ, ಪಚ್ಛಾ ವಾತೇ ವಾಯನ್ತೇ ಸತ್ಥವಾಹಂ ಪುರತೋ ಪೇಸೇತ್ವಾ ಸಯಂ ಪಚ್ಛಾ ಗಚ್ಛತಿ। ತದಾ ಪನ ಪಚ್ಛಾ ವಾತೋ ವಾಯಿ, ತಸ್ಮಾ ಏಸ ಪುರತೋ ಸತ್ಥವಾಹಂ ಪೇಸೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬರತನಯಾನೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಕುಸಿನಾರತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ "ಪಾವಂ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಮಗ್ಗಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ – "ಕುಸಿನಾರಾಯ ಪಾವಂ ಅದ್ಧಾನಮಗ್ಗಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ಹೋತೀ"ತಿ।

ಆಳಾರೋತಿ ತಸ್ಸ ನಾಮಂ। ದೀಘಪಿಙ್ಗಲೋ ಕಿರೇಸೋ, ತೇನಸ್ಸ ಆಳಾರೋತಿ ನಾಮಂ ಅಹೋಸಿ। **ಕಾಲಾಮೋತಿ** ಗೋತ್ತಂ। **ಯತ್ರ ಹಿ ನಾಮಾತಿ** ಯೋ ನಾಮ। **ನೇವ ದಕ್ಖತೀತಿ** ನ ಅದ್ದಸ। ಯತ್ರಸದ್ದಯುತ್ತತ್ತಾ ಪನೇತಂ ಅನಾಗತವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ಏವರೂಪಞ್ಹಿ ಈದಿಸೇಸು ಠಾನೇಸು ಸದ್ದಲಕ್ಖಣಂ।

೧೯೩. **ನಿಚ್ಛರನ್ತೀಸೂತಿ** ವಿಚರನ್ತೀಸು। **ಅಸನಿಯಾ ಫಲನ್ತಿಯಾತಿ** ನವವಿಧಾಯ ಅಸನಿಯಾ ಭಿಜ್ಜಮಾನಾಯ ವಿಯ ಮಹಾರವಂ ರವನ್ತಿಯಾ। ನವವಿಧಾ ಹಿ ಅಸನಿಯೋ – ಅಸಞ್ಞಾ, ವಿಚಕ್ಕಾ, ಸತೇರಾ, ಗಗ್ಗರಾ, ಕಪಿಸೀಸಾ, ಮಚ್ಛವಿಲೋಲಿಕಾ, ಕುಕ್ಕುಟಕಾ, ದಣ್ಡಮಣಿಕಾ, ಸುಕ್ಖಾಸನೀತಿ। ತತ್ಥ ಅಸಞ್ಞಾ ಅಸಞ್ಞಂ ಕರೋತಿ। ವಿಚಕ್ಕಾ ಏಕಂ ಚಕ್ಕಂ ಕರೋತಿ। ಸತೇರಾ ಸತೇರಸದಿಸಾ ಹುತ್ವಾ ಪತತಿ। ಗಗ್ಗರಾ ಗಗ್ಗರಾಯಮಾನಾ ಪತತಿ। ಕಪಿಸೀಸಾ ಭಮುಕಂ ಉಕ್ಖಿಪೇನ್ತೋ ಮಕ್ಕಟೋ ವಿಯ ಹೋತಿ। ಮಚ್ಛವಿಲೋಲಿಕಾ ವಿಲೋಲಿತಮಚ್ಛೋ ವಿಯ ಹೋತಿ। ಕುಕ್ಕುಟಕಾ ಕುಕ್ಕುಟಸದಿಸಾ ಹುತ್ವಾ ಪತತಿ। ದಣ್ಡಮಣಿಕಾ ನಙ್ಗಲಸದಿಸಾ ಹುತ್ವಾ ಪತತಿ। ಸುಕ್ಖಾಸನೀ ಪತಿತಟ್ಠಾನಂ ಸಮುಗ್ಘಾಟೇತಿ।

ದೇವೇ ವಸ್ಸನ್ತೇತಿ ಸುಕ್ಖಗಜ್ಜಿತಂ ಗಜ್ಜಿತ್ವಾ ಅನ್ತರನ್ತರಾ ವಸ್ಸನ್ತೇ। **ಆತುಮಾಯನ್ತಿ** ಆತುಮಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ವಿಹರಾಮಿ। **ಭುಸಾಗಾರೇತಿ** ಖಲಸಾಲಾಯಂ। **ಏತ್ಥೇಸೋತಿ** ಏತಸ್ಮಿಂ ಕಾರಣೇ ಏಸೋ ಮಹಾಜನಕಾಯೋ ಸನ್ನಿಪತಿತೋ। **ಕ್ವ ಅಹೋಸೀತಿ** ಕುಹಿಂ ಅಹೋಸಿ। **ಸೋ ತಂ ಭನ್ತೇತಿ** ಸೋ ತ್ವಂ ಭನ್ತೇ।

೧೯೪. **ಸಿಙ್ಗೀವಣ್ಣನ್ತಿ** ಸಿಙ್ಗೀಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಂ। **ಯುಗಮಟ್ಠನ್ತಿ** ಮಟ್ಠಯುಗಂ, ಸಣ್ಹಸಾಟಕಯುಗಳನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಧಾರಣೀಯನ್ತಿ** ಅನ್ತರನ್ತರಾ ಮಯಾ ಧಾರೇತಬ್ಬಂ, ಪರಿದಹಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಂ ಕಿರ ಸೋ ತಥಾರೂಪೇ ಛಣದಿವಸೇಯೇವ ಧಾರೇತ್ವಾ ಸೇಸಕಾಲೇ ನಿಕ್ಖಿಪತಿ। ಏವಂ ಉತ್ತಮಂ ಮಙ್ಗಲವತ್ಥಯುಗಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ। **ಅನುಕಮ್ಪಂ ಉಪಾದಾಯಾತಿ** ಮಯಿ ಅನುಕಮ್ಪಂ ಪಟಿಚ್ಚ। **ಅಚ್ಛಾದೇಹೀತಿ** ಉಪಚಾರವಚನಮೇತಂ – ಏಕಂ ಮಯ್ಹಂ ದೇಹಿ, ಏಕಂ ಆನನ್ದಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಿಂ ಪನ ಥೇರೋ ತಂ ಗಣ್ಹೀತಿ? ಆಮ ಗಣ್ಹಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಮತ್ಥಕಪ್ಪತ್ತಕಿಚ್ಚತ್ತಾ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಹೇಸ ಏವರೂಪಂ ಲಾಭಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಾಕಟ್ಠಾನಂ ಪಟಿಪನ್ನೋ। ತಂ ಪನಸ್ಸ ಉಪಟ್ಠಾಕಕಿಚ್ಚಂ ಮತ್ಥಕಂ ಪತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ। ಯೇ ಚಾಪಿ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯುಂ – "ಅನಾರಾಧಕೋ ಮಞ್ಞೇ ಆನನ್ದೋ ಪಞ್ಚವೀಸತಿ ವಸ್ಸಾನಿ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತೇನ ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕಾ ತೇನ ಲದ್ಧಪುಬ್ಬ"ನ್ತಿ। ತೇಸಂ ವಚನೋಕಾಸಚ್ಛೇದನತ್ಥಮ್ಪಿ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ। ಅಪಿ ಚ ಜಾನಾತಿ ಭಗವಾ – "ಆನನ್ದೋ ಗಹೇತ್ವಾಪಿ ಅತ್ತನಾ ನ ಧಾರೇಸ್ಸತಿ, ಮಯ್ಹಂಯೇವ ಪೂಜಂ ಕರಿಸ್ಸತಿ। ಮಲ್ಲಪುತ್ತೇನ ಪನ ಆನನ್ದಂ ಪೂಜೇನ್ತೇನ ಸಙ್ಘೋಪಿ ಪೂಜಿತೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಏವಮಸ್ಸ ಮಹಾಪುಞ್ಞರಾಸಿ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಥೇರಸ್ಸ ಏಕಂ ದಾಪೇಸಿ। ಥೇರೋಪಿ ತೇನೇವ ಕಾರಣೇನ ಅಗ್ಗಹೇಸೀತಿ। **ಧಮ್ಮಿಯಾ ಕಥಾಯಾತಿ** ವತ್ಥಾನುಮೋದನಕಥಾಯ।

೧೯೫. **ಭಗವತೋ ಕಾಯಂ ಉಪನಾಮಿತನ್ತಿ** ನಿವಾಸನಪಾರುಪನವಸೇನ ಅಲ್ಲೀಯಾಪಿತಂ। ಭಗವಾಪಿ ತತೋ ಏಕಂ ನಿವಾಸೇಸಿ, ಏಕಂ ಪಾರುಪಿ। **ಹತಚ್ಚಿಕಂ ವಿಯಾತಿ** ಯಥಾ ಹತಚ್ಚಿಕೋ ಅಙ್ಗಾರೋ ಅನ್ತನ್ತೇನೇವ ಜೋತತಿ, ಬಹಿ ಪನಸ್ಸ ಪಭಾ ನತ್ಥಿ, ಏವಂ ಬಹಿ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಪ್ಪಭಂ ಹುತ್ವಾ ಖಾಯತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಇಮೇಸು ಖೋ, ಆನನ್ದ, ದ್ವೀಸುಪಿ ಕಾಲೇಸೂತಿ ಕಸ್ಮಾ ಇಮೇಸು ದ್ವೀಸು ಕಾಲೇಸು ಏವಂ ಹೋತಿ? ಆಹಾರವಿಸೇಸೇನ ಚೇವ ಬಲವಸೋಮನಸ್ಸೇನ ಚ। ಏತೇಸು ಹಿ ದ್ವೀಸು ಕಾಲೇಸು ಸಕಲಚಕ್ಕವಾಳೇ ದೇವತಾ ಆಹಾರೇ ಓಜಂ ಪಕ್ಖಿಪನ್ತಿ, ತಂ ಪಣೀತಭೋಜನಂ ಕುಚ್ಛಿಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಪಸನ್ನರೂಪಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತಿ। ಆಹಾರಸಮುಟ್ಠಾನರೂಪಸ್ಸ ಪಸನ್ನತ್ತಾ ಮನಚ್ಛಟ್ಠಾನಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಅತಿವಿಯ ವಿರೋಚನ್ತಿ। ಸಮ್ಬೋಧಿದಿವಸೇ ಚಸ್ಸ - "ಅನೇಕಕಪ್ಪಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಸಞ್ಚಿತೋ ವತ ಮೇ ಕಿಲೇಸರಾಸಿ ಅಜ್ಜ ಪಹೀನೋ"ತಿ ಆವಜ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಬಲವಸೋಮನಸ್ಸಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಚಿತ್ತಂ ಪಸೀದತಿ, ಚಿತ್ತೇ ಪಸನ್ನೇ ಲೋಹಿತಂ ಪಸೀದತಿ, ಲೋಹಿತೇ ಪಸನ್ನೇ ಮನಚ್ಛಟ್ಠಾನಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಅತಿವಿಯ ವಿರೋಚನ್ತಿ। ಪರಿನಿಬ್ಬಾನದಿವಸೇಪಿ - "ಅಜ್ಜ, ದಾನಾಹಂ, ಅನೇಕೇಹಿ ಬುದ್ಧಸತಸಹಸ್ಸೇಹಿ ಪವಿಟ್ಠಂ **ಅಮತಮಹಾನಿಬ್ಬಾನಂ** ನಾಮ ನಗರಂ ಪವಿಸಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಆವಜ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಬಲವಸೋಮನಸ್ಸಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಚಿತ್ತಂ ಪಸೀದತಿ, ಚಿತ್ತೇ ಪಸನ್ನೇ ಲೋಹಿತಂ ಪಸೀದತಿ, ಲೋಹಿತೇ ಪಸನ್ನೇ ಮನಚ್ಛಟ್ಠಾನಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಅತಿವಿಯ ವಿರೋಚನ್ತಿ। ಇತಿ ಆಹಾರವಿಸೇಸೇನ ಚೇವ ಬಲವಸೋಮನಸ್ಸೇನ ಚ ಇಮೇಸು ದ್ವೀಸು ಕಾಲೇಸು ಏವಂ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಉಪವತ್ತನೇ**ತಿ ಪಾಚೇನತೋ ನಿವತ್ತನಸಾಲವನೇ। **ಅನ್ತರೇನ ಯಮಕಸಾಲಾನ**ನ್ತಿ ಯಮಕಸಾಲರುಕ್ಖಾನಂ ಮಜ್ಝೇ।

ಸಿಙ್ಗೀವಣ್ಣನ್ತಿ ಗಾಥಾ ಸಙ್ಗೀತಿಕಾಲೇ ಠಪಿತಾ।

೧೯೬. **ನ್ಹತ್ವಾ ಚ ಪಿವಿತ್ವಾ ಚಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ತದಾ ಕಿರ ಭಗವತಿ ನಹಾಯನ್ತೇ ಅನ್ತೋನದಿಯಂ ಮಚ್ಛಕಚ್ಛಪಾ ಚ ಉಭತೋತೀರೇಸು ವನಸಣ್ಡೋ ಚ ಸಬ್ಬಂ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಮೇವ ಹೋತಿ। **ಅಮ್ಬವನ**ನ್ತಿ ತಸ್ಸಾಯೇವ ನದಿಯಾ ತೀರೇ ಅಮ್ಬವನಂ। **ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಚುನ್ದಕ**ನ್ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಕಿರ ಖಣೇ ಆನನ್ದತ್ಥೇರೋ ಉದಕಸಾಟಕಂ ಪೀಳೇನ್ತೋ ಓಹೀಯಿ, ಚುನ್ದತ್ಥೇರೋ ಸಮೀಪೇ ಅಹೋಸಿ। ತಂ ಭಗವಾ ಆಮನ್ತೇಸಿ।

ಗನ್ತ್ವಾನ ಬುದ್ಧೋ ನದಿಕಂ ಕಕುಧನ್ತಿ ಇಮಾಪಿ ಗಾಥಾ ಸಙ್ಗೀತಿಕಾಲೇಯೇವ ಠಪಿತಾ। ತತ್ಥ **ಪವತ್ತಾ ಭಗವಾ ಇಧ ಧಮ್ಮೇ**ತಿ ಭಗವಾ ಇಧ ಸಾಸನೇ ಧಮ್ಮೇ ಪವತ್ತಾ, ಚತುರಾಸೀತಿ ಧಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧಸಹಸ್ಸಾನಿ ಪವತ್ತಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಮುಖೇ ನಿಸೀದೀ**ತಿ ಸತ್ಥು ಪುರತೋವ ನಿಸೀದಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ಚ ಥೇರೋ ಅನುಪ್ಪತ್ತೋ। ಏವಂ ಅನುಪ್ಪತ್ತಂ ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಆನನ್ದಂ ಆಮನ್ತೇಸಿ।

೧೯೭. **ಅಲಾಭಾ**ತಿ ಯೇ ಅಞ್ಞೇಸಂ ದಾನಾನಿಸಂಸಸಙ್ಖಾತಾ ಲಾಭಾ ಹೋನ್ತಿ, ತೇ ಅಲಾಭಾ। **ದುಲ್ಲದ್ಧ**ನ್ತಿ ಪುಞ್ಞವಿಸೇಸೇನ ಲದ್ಧಮ್ಪಿ ಮನುಸ್ಸತ್ತಂ ದುಲ್ಲದ್ಧಂ। **ಯಸ್ಸ ತೇ**ತಿ ಯಸ್ಸ ತವ। ಉತ್ತಣ್ಡುಲಂ ವಾ ಅತಿಕಿಲಿನ್ನಂ ವಾ ಕೋ ಜಾನಾತಿ, ಕೀದಿಸಮ್ಪಿ ಪಚ್ಛಿಮಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ತಥಾಗತೋ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ, ಅದ್ಧಾ ತೇ ಯಂ ವಾ ತಂ ವಾ ದಿನ್ನಂ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ। **ಲಾಭಾ**ತಿ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಸಮ್ಪರಾಯಿಕದಾನಾನಿಸಂಸಸಙ್ಖಾತಾ ಲಾಭಾ। **ಸುಲದ್ಧ**ನ್ತಿ ತುಯ್ಹಂ ಮನುಸ್ಸತ್ತಂ ಸುಲದ್ಧಂ। **ಸಮಸಮಫಲಾ**ತಿ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ಸಮಾನಫಲಾ।

ನನು ಚ ಯಂ ಸುಜಾತಾಯ ದಿನ್ನಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ತಥಾಗತೋ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ಸೋ ಸರಾಗಸದೋಸಸಮೋಹಕಾಲೇ ಪರಿಭುತ್ತೋ, ಅಯಂ ಪನ ಚುನ್ದೇನ ದಿನ್ನೋ ವೀತರಾಗವೀತದೋಸವೀತಮೋಹಕಾಲೇ ಪರಿಭುತ್ತೋ, ಕಸ್ಮಾ ಏತೇ ಸಮಫಲಾತಿ? ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಸಮತಾಯ ಚ ಸಮಾಪತ್ತಿಸಮತಾಯ ಚ ಅನುಸ್ಸರಣಸಮತಾಯ ಚ। ಭಗವಾ ಹಿ ಸುಜಾತಾಯ ದಿನ್ನಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಸಉಪಾದಿಸೇಸಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ, ಚುನ್ದೇನ ದಿನ್ನಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋತಿ ಏವಂ **ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಸಮತಾಯಪಿ** ಸಮಫಲಾ। ಅಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝನದಿವಸೇ ಚ ಚತುವೀಸತಿಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಸಙ್ಖ್ಯಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಸಮಾಪಜ್ಜಿ, ಪರಿನಿಬ್ಬಾನದಿವಸೇಪಿ ಸಬ್ಬಾ ತಾ ಸಮಾಪಜ್ಜೀತಿ ಏವಂ **ಸಮಾಪತ್ತಿಸಮತಾಯಪಿ** ಸಮಫಲಾ। ಸುಜಾತಾ ಚ ಅಪರಭಾಗೇ ಅಸ್ಸೋಸಿ - "ನ ಕಿರೇಸಾ ರುಕ್ಖದೇವತಾ, ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಕಿರೇಸ, ತಂ ಕಿರ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಅನುತ್ತರಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ , ಸತ್ತಸತ್ತಾಹಂ

ಕಿರಸ್ಸ ತೇನ ಯಾಪನಂ ಅಹೋಸೀ"ತಿ। ತಸ್ಸಾ ಇದಂ ಸುತ್ವಾ - "ಲಾಭಾ ವತ ಮೇ"ತಿ ಅನುಸ್ಸರನ್ತಿಯಾ ಬಲವಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಂ ಉದಪಾದಿ। ಚುನ್ದಸ್ಸಾಪಿ ಅಪರಭಾಗೇ - "ಅವಸಾನಪಿಣ್ಡಪಾತೋ ಕಿರ ಮಯಾ ದಿನ್ನೋ, ಧಮ್ಮಸೀಸಂ ಕಿರ ಮೇ ಗಹಿತಂ, ಮಯ್ಹಂ ಕಿರ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಸತ್ಥಾ ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ"ತಿ ಸುತ್ವಾ "ಲಾಭಾ ವತ ಮೇ"ತಿ ಅನುಸ್ಸರತೋ ಬಲವಸೋಮನಸ್ಸಂ ಉದಪಾದೀತಿ ಏವಂ **ಅನುಸ್ಸರಣಸಮತಾಯ**ಪಿ ಸಮಫಲಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಯಸಸಂವತ್ತನಿಕನ್ತಿ ಪರಿವಾರಸಂವತ್ತನಿಕಂ। **ಆಧಿಪತೇಯ್ಯಸಂವತ್ತನಿಕ**ನ್ತಿ ಜೇಟ್ಠಕಭಾವಸಂವತ್ತನಿಕಂ।

ಸಂಯಮತೋತಿ ಸೀಲಸಂಯಮೇನ ಸಂಯಮನ್ತಸ್ಸ, ಸಂವರೇ ಠಿತಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವೇರಂ ನ ಚೀಯತೀ**ತಿ ಪಞ್ಚವಿಧಂ ವೇರಂ ನ ವಡ್ಢತಿ। **ಕುಸಲೋ ಚ ಜಹಾತಿ ಪಾಪಕ**ನ್ತಿ ಕುಸಲೋ ಪನ ಞಾಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ಅನವಸೇಸಂ ಪಾಪಕಂ ಲಾಮಕಂ ಅಕುಸಲಂ ಜಹಾತಿ। **ರಾಗದೋಸಮೋಹಕ್ಖಯಾ ಸ ನಿಬ್ಬುತೋ**ತಿ ಸೋ ಇಮಂ ಪಾಪಕಂ ಜಹಿತ್ವಾ ರಾಗಾದೀನಂ ಖಯಾ ಕಿಲೇಸನಿಬ್ಬಾನೇನ ನಿಬ್ಬುತೋತಿ। ಇತಿ ಚುನ್ದಸ್ಸ ಚ ದಕ್ಖಿಣಂ, ಅತ್ತನೋ ಚ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಸಮ್ಪಸ್ಸಮಾನೋ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸೀತಿ।

ಚತುತ್ಥಭಾಣವಾರವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಯಮಕಸಾಲಾವಣ್ಣನಾ

೧೯೮. **ಮಹತಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇನ ಸದ್ಧಿ**ನ್ತಿ ಇಧ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಗಣನಪರಿಚ್ಛೇದೋ ನತ್ಥಿ। ವೇಳುವಗಾಮೇ ವೇದನಾವಿಕ್ಖಮ್ಭನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಹಿ - "ನ ಚಿರೇನ ಭಗವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಸುತ್ವಾ ತತೋ ತತೋ ಆಗತೇಸು ಭಿಕ್ಖೂಸು ಏಕಭಿಕ್ಖುಪಿ ಪಕ್ಕನ್ತೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ತಸ್ಮಾ ಗಣನವೀತಿವತ್ತೋ ಸಙ್ಘೋ ಅಹೋಸಿ। **ಉಪವತ್ತನಂ ಮಲ್ಲಾನಂ ಸಾಲವನ**ನ್ತಿ ಯಥೇವ ಹಿ ಕಲಮ್ಬನದೀತೀರತೋ ರಾಜಮಾತುವಿಹಾರದ್ವಾರೇನ ಥೂಪಾರಾಮಂ ಗನ್ತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಹಿರಞ್ಞವತಿಯಾ ಪಾರಿಮತೀರತೋ ಸಾಲವನುಯ್ಯಾನಂ, ಯಥಾ ಅನುರಾಧಪುರಸ್ಸ ಥೂಪಾರಾಮೋ, ಏವಂ ತಂ ಕುಸಿನಾರಾಯಂ ಹೋತಿ। ಯಥಾ ಥೂಪಾರಾಮತೋ ದಕ್ಖಿಣದ್ವಾರೇನ ನಗರಂ ಪವಿಸನಮಗ್ಗೋ ಪಾಚೀನಮುಖೋ ಗನ್ತ್ವಾ ಉತ್ತರೇನ ನಿವತ್ತೋ, ಏವಂ ಉಯ್ಯಾನತೋ ಸಾಲವನಂ ಪಾಚೀನಮುಖಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಉತ್ತರೇನ ನಿವತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ ತಂ - "ಉಪವತ್ತನ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಅನ್ತರೇನ ಯಮಕಸಾಲಾನಂ ಉತ್ತರಸೀಸಕ**ನ್ತಿ ತಸ್ಸ ಕಿರ ಮಞ್ಚಕಸ್ಸ ಏಕಾ ಸಾಲಪನ್ತಿ ಸೀಸಭಾಗೇ ಹೋತಿ, ಏಕಾ ಪಾದಭಾಗೇ। ತತ್ರಾಪಿ ಏಕೋ ತರುಣಸಾಲೋ ಸೀಸಭಾಗಸ್ಸ ಆಸನ್ನೋ ಹೋತಿ, ಏಕೋ ಪಾದಭಾಗಸ್ಸ। ಅಪಿ ಚ **ಯಮಕಸಾಲಾ** ನಾಮ ಮೂಲಖನ್ಧವಿಟಪಪತ್ತೇಹಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಸಂಸಿಬ್ಬಿತ್ವಾ ಠಿತಸಾಲಾತಿ ವುತ್ತಂ। **ಮಞ್ಚಕಂ ಪಞ್ಞಪೇಹೀ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಕಿರ ಉಯ್ಯಾನೇ ರಾಜಕುಲಸ್ಸ ಸಯನಮಞ್ಚೋ ಅತ್ಥಿ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ಪಞ್ಞಪೇಹೀತಿ ಆಹ। ಥೇರೋಪಿ ತಂಯೇವ ಪಞ್ಞಪೇತ್ವಾ ಅದಾಸಿ।

ಕಿಲನ್ತೋಸ್ಮಿ, ಆನನ್ದ, ನಿಪಜ್ಜಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಹಿ -

"ಗೋಚರಿ ಕಳಾಪೋ ಗಙ್ಗೇಯ್ಯೋ, ಪಿಙ್ಗಲೋ ಪಬ್ಬತೇಯ್ಯಕೋ।
ಹೇಮವತೋ ಚ ತಮ್ಬೋ ಚ, ಮನ್ದಾಕಿನಿ ಉಪೋಸಥೋ।
ಭದ್ದನ್ತೋಯೇವ ದಸಮೋ, ಏತೇ ನಾಗಾನಮುತ್ತಮಾ"ತಿ॥ -

ಏತ್ಥ ಯಂ ದಸನ್ನಂ ಗೋಚರಿಸಙ್ಖಾತಾನಂ ಪಕತಿಹತ್ಥೀನಂ ಬಲಂ, ತಂ ಏಕಸ್ಸ ಕಳಾಪಸ್ಸಾತಿ। ಏವಂ ದಸಗುಣವಡ್ಢಿತಾಯ ಗಣನಾಯ ಪಕತಿಹತ್ಥೀನಂ ಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಬಲಪ್ಪಮಾಣಂ ಬಲಂ, ತಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಚುನ್ದಸ್ಸ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಪರಿಭುತ್ತಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಚಙ್ಗವಾರೇ ಪಕ್ಖಿತ್ತಉದಕಂ ವಿಯ ಪರಿಕ್ಖಯಂ ಗತಂ। ಪಾವಾನಗರತೋ ತೀಣಿ ಗಾವುತಾನಿ ಕುಸಿನಾರಾನಗರಂ, ಏತಸ್ಮಿಂ ಅನ್ತರೇ

ಪಞ್ಚವೀಸತಿಯಾ ಠಾನೇಸು ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಮಹತಾ ಉಸ್ಸಾಹೇನ ಆಗಚ್ಛನ್ತೋಪಿ ಸೂರಿಯಸ್ಸ ಅತ್ಥಙ್ಗಮಿತವೇಲಾಯಂ ಸಞ್ಝಾಸಮಯೇ ಭಗವಾ ಸಾಲವನಂ ಪವಿಟ್ಠೋ। ಏವಂ ರೋಗೋ ಸಬ್ಬಂ ಆರೋಗ್ಯಂ ಮದ್ದನ್ತೋ ಆಗಚ್ಛತಿ। ಏತಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ವಿಯ ಸಬ್ಬಲೋಕಸ್ಸ ಸಂವೇಗಕರಂ ವಾಚಂ ಭಾಸನ್ತೋ - "ಕಿಲನ್ತೋಸ್ಮಿ, ಆನನ್ದ, ನಿಪಜ್ಜಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಆಹ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಭಗವಾ ಏವಂ ಮಹನ್ತೇನ ಉಸ್ಸಾಹೇನ ಇಧಾಗತೋ, ಕಿಂ ಅಞ್ಞತ್ಥ ನ ಸಕ್ಕಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿತುನ್ತಿ? ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿತುಂ ನಾಮ ನ ಕತ್ಥಚಿ ನ ಸಕ್ಕಾ, ತೀಹಿ ಪನ ಕಾರಣೇಹಿ ಇಧಾಗತೋ, ಇದಞ್ಹಿ ಭಗವಾ ಏವಂ ಪಸ್ಸತಿ - "ಮಯಿ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯನ್ತೇ ಮಹಾಸುದಸ್ಸನಸುತ್ತಸ್ಸ ಅತ್ಥುಪ್ಪತ್ತಿ ನ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಕುಸಿನಾರಾಯಂ ಪನ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯನ್ತೇ ಯಮಹಂ ದೇವಲೋಕೇ ಅನುಭವಿತಬ್ಬಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇಯೇವ ಅನುಭವಿಂ, ತಂ ದ್ವೀಹಿ ಭಾಣವಾರೇಹಿ ಮಣ್ಡೇತ್ವಾ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮಿ, ತಂ ಮೇ ಸುತ್ವಾ ಬಹೂ ಜನಾ ಕುಸಲಂ ಕಾತಬ್ಬಂ ಮಞ್ಞಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ।

ಅಪರಮ್ಪಿ ಪಸ್ಸತಿ - "ಮಂ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯನ್ತಂ ಸುಭದ್ದೋ ನ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸತಿ, ಸೋ ಚ ಬುದ್ಧವೇನೇಯ್ಯೋ , ನ ಸಾವಕವೇನೇಯ್ಯೋ; ನ ತಂ ಸಾವಕಾ ವಿನೇತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ। ಕುಸಿನಾರಾಯಂ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯನ್ತಂ ಪನ ಮಂ ಸೋ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸತಿ, ಪಞ್ಹಾವಿಸ್ಸಜ್ಜನಪರಿಯೋಸಾನೇ ಚ ಸರಣೇಸು ಪತಿಟ್ಠಾಯ ಮಮ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜ್ಜಞ್ಚ ಉಪಸಮ್ಪದಞ್ಚ ಲಭಿತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಮಯಿ ಧರಮಾನೇಯೇವ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾ ಪಚ್ಛಿಮಸಾವಕೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ।

ಅಪರಮ್ಪಿ ಪಸ್ಸತಿ - "ಮಯಿ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯನ್ತೇ ಧಾತುಭಾಜನೀಯೇ ಮಹಾಕಲಹೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಲೋಹಿತಂ ನದೀ ವಿಯ ಸನ್ದಿಸ್ಸತಿ। ಕುಸಿನಾರಾಯಂ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೇ ದೋಣಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ತಂ ವಿವಾದಂ ವೂಪಸಮೇತ್ವಾ ಧಾತುಯೋ ವಿಭಜಿಸ್ಸತೀ"ತಿ। ಇಮೇಹಿ ತೀಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಭಗವಾ ಏವಂ ಮಹನ್ತೇನ ಉಸ್ಸಾಹೇನ ಇಧಾಗತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಸೀಹಸೇಯ್ಯನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಕಾಮಭೋಗೀಸೇಯ್ಯಾ, ಪೇತಸೇಯ್ಯಾ, ಸೀಹಸೇಯ್ಯಾ, ತಥಾಗತಸೇಯ್ಯಾತಿ ಚತಸ್ಸೋ ಸೇಯ್ಯಾ।

ತತ್ಥ - "ಯೇಭುಯ್ಯೇನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಾಮಭೋಗೀ ಸತ್ತಾ ವಾಮೇನ ಪಸ್ಸೇನ ಸೇನ್ತೀ"ತಿ ಅಯಂ **ಕಾಮಭೋಗೀಸೇಯ್ಯಾ**। ತೇಸು ಹಿ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ದಕ್ಖಿಣೇನ ಪಸ್ಸೇನ ಸಯನ್ತಾ ನಾಮ ನತ್ಥಿ।

"ಯೇಭುಯ್ಯೇನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪೇತಾ ಉತ್ತಾನಾ ಸೇನ್ತೀ"ತಿ ಅಯಂ **ಪೇತಸೇಯ್ಯಾ**। ಅಪ್ಪಮಂಸಲೋಹಿತತ್ತಾ ಹಿ ಪೇತಾ ಅಟ್ಠಿಸಙ್ಘಾಟಜಟಿತಾ ಏಕೇನ ಪಸ್ಸೇನ ಸಯಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ಉತ್ತಾನಾವ ಸೇನ್ತಿ।

"ಸೀಹೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಿಗರಾಜಾ ದಕ್ಖಿಣೇನ ಪಸ್ಸೇನ ಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇತಿ...ಪೇ॰... ಅತ್ತಮನೋ ಹೋತೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೨೪೬) ಅಯಂ **ಸೀಹಸೇಯ್ಯಾ**। ತೇಜುಸ್ಸದತ್ತಾ ಹಿ ಸೀಹೋ ಮಿಗರಾಜಾ ದ್ವೇ ಪುರಿಮಪಾದೇ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ, ಪಚ್ಛಿಮಪಾದೇ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಠಪೇತ್ವಾ ನಙ್ಗುಟ್ಠಂ ಅನ್ತರಸತ್ಥಿಮ್ಹಿ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪುರಿಮಪಾದಪಚ್ಛಿಮಪಾದನಙ್ಗುಟ್ಠಾನಂ ಠಿತೋಕಾಸಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ದ್ವಿನ್ನಂ ಪುರಿಮಪಾದಾನಂ ಮತ್ಥಕೇ ಸೀಸಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಸಯತಿ। ದಿವಸಂ ಸಯಿತ್ವಾಪಿ ಪಬುಜ್ಝಮಾನೋ ನ ಉತ್ರಸನ್ತೋ ಪಬುಜ್ಝತಿ, ಸೀಸಂ ಪನ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪುರಿಮಪಾದಾದೀನಂ ಠಿತೋಕಾಸಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತಿ। ಸಚೇ ಕಿಞ್ಚಿ ಠಾನಂ ವಿಜಹಿತ್ವಾ ಠಿತಂ ಹೋತಿ - "ನ ಯಿದಂ ತುಯ್ಹಂ ಜಾತಿಯಾ ಸೂರಭಾವಸ್ಸ ಚ ಅನುರೂಪ"ನ್ತಿ ಅನತ್ತಮನೋ ಹುತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ಸಯತಿ, ನ ಗೋಚರಾಯ ಪಕ್ಕಮತಿ। ಅವಿಜಹಿತ್ವಾ ಠಿತೇ ಪನ - "ತುಯ್ಹಂ ಜಾತಿಯಾ ಚ ಸೂರಭಾವಸ್ಸ ಚ ಅನುರೂಪಮಿದ"ನ್ತಿ ಹಟ್ಠತುಟ್ಠೋ ಉಟ್ಠಾಯ ಸೀಹವಿಜಮ್ಭಿತಂ ವಿಜಮ್ಭಿತ್ವಾ ಕೇಸರಭಾರಂ ವಿಧುನಿತ್ವಾ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಸೀಹನಾದಂ ನದಿತ್ವಾ ಗೋಚರಾಯ ಪಕ್ಕಮತಿ।

"ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಸೇಯ್ಯಾ ಪನ **ತಥಾಗತಸ್ಸ ಸೇಯ್ಯಾ**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ" (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೨೪೬)। ತಾಸು ಇಧ ಸೀಹಸೇಯ್ಯಾ ಆಗತಾ। ಅಯಞ್ಹಿ ತೇಜುಸ್ಸದಇರಿಯಾಪಥತ್ತಾ ಉತ್ತಮಸೇಯ್ಯಾ ನಾಮ।

ಪಾದೇ ಪಾದನ್ತಿ ದಕ್ಖಿಣಪಾದೇ ವಾಮಪಾದಂ। **ಅಚ್ಚಾಧಾಯಾ**ತಿ ಅತಿಆಧಾಯ, ಈಸಕಂ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಠಪೇತ್ವಾ। ಗೋಪ್ಫಕೇನ ಹಿ ಗೋಪ್ಫಕೇ, ಜಾಣುನಾ ವಾ ಜಾಣುಮ್ಹಿ ಸಙ್ಘಟ್ಟಿಯಮಾನೇ ಅಭಿಣ್ಹಂ ವೇದನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಚಿತ್ತಂ ಏಕಗ್ಗಂ ನ ಹೋತಿ, ಸೇಯ್ಯಾ ಅಫಾಸುಕಾ ಹೋತಿ। ಯಥಾ ಪನ ನ ಸಙ್ಘಟ್ಟೇತಿ, ಏವಂ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಠಪಿತೇ ವೇದನಾ ನುಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಚಿತ್ತಂ ಏಕಗ್ಗಂ ಹೋತಿ, ಸೇಯ್ಯಾ ಫಾಸು ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ನಿಪಜ್ಜಿ। ಅನುಟ್ಠಾನಸೇಯ್ಯಂ ಉಪಗತತ್ತಾ ಪನೇತ್ಥ – "ಉಟ್ಠಾನಸಞ್ಞಂ ಮನಸಿ ಕರಿತ್ವಾ"ತಿ ನ ವುತ್ತಂ। ಕಾಯವಸೇನ ಚೇತ್ಥ ಅನುಟ್ಠಾನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ, ನಿದ್ದಾವಸೇನ ಪನ ತಂ ರತ್ತಿಂ ಭಗವತೋ ಭವಙ್ಗಸ್ಸ ಓಕಾಸೋಯೇವ ನಾಹೋಸಿ। ಪಠಮಯಾಮಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಮಲ್ಲಾನಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಾ ಅಹೋಸಿ, ಮಜ್ಝಿಮಯಾಮೇ ಸುಭದ್ದಸ್ಸ ಪಚ್ಛಿಮಯಾಮೇ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ಓವದಿ, ಬಲವಪಚ್ಚೂಸೇ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿ।

ಸಬ್ಬಫಾಲಿಫುಲ್ಲಾತಿ ಸಬ್ಬೇ ಸಮನ್ತತೋ ಪುಪ್ಫಿತಾ ಮೂಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಅಗ್ಗಾ ಏಕಚ್ಛನ್ನಾ ಅಹೇಸುಂ, ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ಯಮಕಸಾಲಾಯೇವ, ಸಬ್ಬೇಪಿ ರುಕ್ಖಾ ಸಬ್ಬಪಾಲಿಫುಲ್ಲಾವ ಅಹೇಸುಂ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಉಯ್ಯಾನೇ, ಸಕಲಞ್ಹಿಪಿ ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳೇ ಪುಪ್ಫೂಪಗಾ ಪುಪ್ಫಂ ಗಣ್ಹಿಂಸು, ಫಲೂಪಗಾ ಫಲಂ ಗಣ್ಹಿಂಸು, ಸಬ್ಬರುಕ್ಖಾನಂ ಖನ್ಧೇಸು ಖನ್ಧಪದುಮಾನಿ, ಸಾಖಾಸು ಸಾಖಾಪದುಮಾನಿ, ವಲ್ಲೀಸು ವಲ್ಲಿಪದುಮಾನಿ, ಆಕಾಸೇಸು ಆಕಾಸಪದುಮಾನಿ ಪಥವೀತಲಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ದಣ್ಡಪದುಮಾನಿ ಪುಪ್ಫಿಂಸು। ಸಬ್ಬೋ ಮಹಾಸಮುದ್ದೋ ಪಞ್ಚವಣ್ಣಪದುಮಸಞ್ಛನ್ನೋ ಅಹೋಸಿ। ತಿಯೋಜನಸಹಸ್ಸವಿತ್ಥತೋ ಹಿಮವಾ ಘನಬದ್ಧಮೋರಪಿಞ್ಛಕಲಾಪೋ ವಿಯ, ನಿರನ್ತರಂ ಮಾಲಾದಾಮಗವಚ್ಛಿಕೋ ವಿಯ, ಸುಟ್ಠು ಪೀಳೇತ್ವಾ ಆಬದ್ಧಪುಪ್ಫವಟಂಸಕೋ ವಿಯ, ಸುಪೂರಿತಂ ಪುಪ್ಫಚಙ್ಕೋಟಕಂ ವಿಯ ಚ ಅತಿರಮಣೀಯೋ ಅಹೋಸಿ।

ತೇ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಸರೀರಂ ಓಕಿರನ್ತೀತಿ ತೇ ಯಮಕಸಾಲಾ ಭುಮ್ಮದೇವತಾಹಿ ಸಞ್ಚಾಲಿತಖನ್ಧಸಾಖವಿಟಪಾ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಸರೀರಂ ಅವಕಿರನ್ತಿ, ಸರೀರಸ್ಸ ಉಪರಿ ಪುಪ್ಫಾನಿ ವಿಕಿರನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಜ್ಝೋಕಿರನ್ತೀ**ತಿ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರನ್ತಾ ವಿಯ ಕಿರನ್ತಿ। **ಅಭಿಪ್ಪಕಿರನ್ತೀ**ತಿ ಅಭಿಣ್ಹಂ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಪಕಿರನ್ತಿಯೇವ। **ದಿಬ್ಬಾನೀ**ತಿ ದೇವಲೋಕೇ ನನ್ದಪೋಕ್ಖರಣೀಸಮ್ಭವಾನಿ, ತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಾನಿ ಪಣ್ಣಚ್ಛತ್ತಪ್ಪಮಾಣಪತ್ತಾನಿ, ಮಹಾತುಮ್ಬಮತ್ತಂ ರೇಣುಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ಮನ್ದಾರವಪುಪ್ಫಾನೇವ, ಅಞ್ಞಾನಿಪಿ ಪನ ದಿಬ್ಬಾನಿ ಪಾರಿಚ್ಛತ್ತಕಕೋವಿಳಾರಪುಪ್ಫಾದೀನಿ ಸುವಣ್ಣಚಙ್ಕೋಟಕಾನಿ ಪೂರೇತ್ವಾ ಚಕ್ಕವಾಳಮುಖವಟ್ಟಿಯಮ್ಪಿ ತಿದಸಪುರೇಪಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇಪಿ ಠಿತಾಹಿ ದೇವತಾಹಿ ಪವಿಟ್ಠಾನಿ, ಅನ್ತಲಿಕ್ಖಾ ಪತನ್ತಿ। **ತಥಾಗತಸ್ಸ ಸರೀರ**ನ್ತಿ ಅನ್ತರಾ ಅವಿಕಿಣ್ಣಾನೇವ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಪತ್ತಕಿಞ್ಜಕ್ಖರೇಣುಚುಣ್ಣೇಹಿ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಸರೀರಮೇವ ಓಕಿರನ್ತಿ।

ದಿಬ್ಬಾನಿಪಿ ಚನ್ದನಚುಣ್ಣಾನೀತಿ ದೇವತಾನಂ ಉಪಕಪ್ಪನಚನ್ದನಚುಣ್ಣಾನಿ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ದೇವತಾನಂಯೇವ, ನಾಗಸುಪಣ್ಣಮನುಸ್ಸಾನಮ್ಪಿ ಉಪಕಪ್ಪನಚನ್ದನಚುಣ್ಣಾನಿ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ಚನ್ದನಚುಣ್ಣಾನೇವ, ಕಾಳಾನುಸಾರಿಕಲೋಹಿತಚನ್ದನಾದಿಸಬ್ಬದಿಬ್ಬಗನ್ಧಜಾಲಚುಣ್ಣಾನಿ, ಹರಿತಾಲಅಞ್ಜನಸುವಣ್ಣರಜತಚುಣ್ಣಾನಿ ಸಬ್ಬದಿಬ್ಬಗನ್ಧವಾಸವಿಕತಿಯೋ ಸುವಣ್ಣರಜತಾದಿಸಮುಗ್ಗೇ ಪೂರೇತ್ವಾ ಚಕ್ಕವಾಳಮುಖವಟ್ಟಿಆದೀಸು ಠಿತಾಹಿ ದೇವತಾಹಿ ಪವಿಟ್ಠಾನಿ ಅನ್ತರಾ ಅವಿಪ್ಪಕಿರಿತ್ವಾ ತಥಾಗತಸ್ಸೇವ ಸರೀರಂ ಓಕಿರನ್ತಿ।

ದಿಬ್ಬಾನಿಪಿ ತೂರಿಯಾನೀತಿ ದೇವತಾನಂ ಉಪಕಪ್ಪನತೂರಿಯಾನಿ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ತಾನಿಯೇವ, ಸಬ್ಬಾನಿಪಿ ತನ್ತಿಬದ್ಧಚಮ್ಮಪರಿಯೋನದ್ಧಘನಸುಸಿರಭೇದಾನಿ ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ದೇವನಾಗಸುಪಣ್ಣಮನುಸ್ಸಾನಂ ತೂರಿಯಾನಿ ಏಕಚಕ್ಕವಾಳೇ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ ಅನ್ತಲಿಕ್ಖೇ ವಜ್ಜನ್ತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ।

ದಿಬ್ಬಾನಿಪಿ ಸಙ್ಗೀತಾನೀತಿ ವರುಣವಾರಣದೇವತಾ ಕಿರ ನಾಮೇತಾ ದೀಘಾಯುಕಾ ದೇವತಾ – "ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಮನುಸ್ಸಪಥೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಸುತ್ವಾ "ಪಟಿಸನ್ಧಿಗ್ಗಹಣದಿವಸೇ ನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಮಾಲಂ ಗನ್ಥೇತುಮಾರಭಿಂಸು। ತಾ ಗನ್ಥಮಾನಾವ – "ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಯಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ"ತಿ ಸುತ್ವಾ "ತುಮ್ಹೇ ಕಸ್ಸ ಗನ್ಥಥಾ"ತಿ

ವುತ್ತಾ “ನ ತಾವ ನಿಟ್ಠಾತಿ, ಕುಚ್ಛಿತೋ ನಿಕ್ಖಮನದಿವಸೇ ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಾ”ತಿ ಆಹಂಸು। ಪುನಪಿ “ನಿಕ್ಖನ್ತೋ”ತಿ ಸುತ್ವಾ “ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನದಿವಸೇ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಾ”ತಿ। ಏಕೂನತಿಂಸವಸ್ಸಾನಿ ಘರೇ ವಸಿತ್ವಾ “ಅಜ್ಜ ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನಂ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ”ತಿಪಿ ಸುತ್ವಾ “ಅಭಿಸಮ್ಬೋಧಿದಿವಸೇ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಾ”ತಿ। ಛಬ್ಬಸ್ಸಾನಿ ಪಧಾನಂ ಕತ್ವಾ “ಅಜ್ಜ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ”ತಿಪಿ ಸುತ್ವಾ “ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನದಿವಸೇ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಾ”ತಿ। “ಸತ್ತಸತ್ತಾಹಾನಿ ಬೋಧಿಮಣ್ಡೇ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ಇಸಿಪತನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತಿತ”ನ್ತಿಪಿ ಸುತ್ವಾ “ಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯದಿವಸೇ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಾ”ತಿ। “ಅಜ್ಜ ಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕರೀ”ತಿಪಿ ಸುತ್ವಾ “ದೇವೋರೋಹಣದಿವಸೇ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಾ”ತಿ। “ಅಜ್ಜ ದೇವೋರೋಹಣಂ ಕರೀ”ತಿಪಿ ಸುತ್ವಾ “ಆಯುಸಙ್ಖಾರೋಸ್ಸಜ್ಜನೇ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಾ”ತಿ। “ಅಜ್ಜ ಆಯುಸಙ್ಖಾರಂ ಓಸ್ಸಜೀ”ತಿಪಿ ಸುತ್ವಾ “ನ ತಾವ ನಿಟ್ಠಾತಿ, ಪರಿನಿಬ್ಬಾನದಿವಸೇ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಾ”ತಿ। “ಅಜ್ಜ ಭಗವಾ ಯಮಕಸಾಲಾನಮನ್ತರೇ ದಕ್ಖಿಣೇನ ಪಸ್ಸೇನ ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಸೀಹಸೇಯ್ಯಂ ಉಪಗತೋ ಬಲವಪಚ್ಚೂಸಸಮಯೇ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿಸ್ಸತಿ। ತುಮ್ಹೇ ಕಸ್ಸ ಗನ್ಧಥಾ”ತಿ ಸುತ್ವಾ ಪನ - “ಕಿನ್ನಾಮೇತಂ, ‘ಅಜ್ಜೇವ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಯಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗಣ್ಹಿ, ಅಜ್ಜೇವ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿತೋ ನಿಕ್ಖಮಿ, ಅಜ್ಜೇವ ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನಂ ನಿಕ್ಖಮಿ, ಅಜ್ಜೇವ ಬುದ್ಧೋ ಅಹೋಸಿ, ಅಜ್ಜೇವ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತಯಿ, ಅಜ್ಜೇವ ಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಅಕಾಸಿ, ಅಜ್ಜೇವ ದೇವಲೋಕಾ ಓತಿಣ್ಣೋ, ಅಜ್ಜೇವ ಆಯುಸಙ್ಖಾರಂ ಓಸ್ಸಜಿ, ಅಜ್ಜೇವ ಕಿರ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿಸ್ಸತೀ’ತಿ। ನನು ನಾಮ ದುತಿಯದಿವಸೇ ಯಾಗುಪಾನಕಾಲಮತ್ತಮ್ಪಿ ಠಾತಬ್ಬಂ ಅಸ್ಸ। ದಸ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ಬುದ್ಧತ್ತಂ ಪತ್ತಸ್ಸ ನಾಮ ಅನನುಚ್ಛವಿಕಮೇತ”ನ್ತಿ ಅಪರಿನಿಟ್ಠಿತಾವ ಮಾಲಾಯೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಗಮ್ಮ ಅನ್ತೋ ಚಕ್ಕವಾಳೇ ಓಕಾಸಂ ಅಲಭಮಾನಾ ಚಕ್ಕವಾಳಮುಖವಟ್ಟಿಯಂ ಲಮ್ಬಿತ್ವಾ ಚಕ್ಕವಾಳಮುಖವಟ್ಟಿಯಾವ ಆಧಾವನ್ತಿಯೋ ಹತ್ಥೇನ ಹತ್ಥಂ ಗೀವಾಯ ಗೀವಂ ಗಹೇತ್ವಾ ತೀಣಿ ರತನಾನಿ ಆರಬ್ಭ ದ್ವತ್ತಿಂಸ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಾನಿ ಛಬ್ಬಣ್ಣರಸ್ಮಿಯೋ ದಸ ಪಾರಮಿಯೋ ಅಡ್ಢಛಟ್ಠಾನಿ ಜಾತಕಸತಾನಿ ಚುದ್ದಸ ಬುದ್ಧಞಾಣಾನಿ ಆರಬ್ಭ ಗಾಯಿತ್ವಾ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಅವಸಾನೇ “ಮಹಾಯಸೋ, ಮಹಾಯಸೋ”ತಿ ವದನ್ತಿ। ಇದಮೇತಂ ಪಟಿಚ್ಚ ವುತ್ತಂ - “ದಿಬ್ಬಾನಿಪಿ ಸಙ್ಗೀತಾನಿ ಅನ್ತಲಿಕ್ಖೇ ವತ್ತನ್ತಿ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪೂಜಾಯಾ”ತಿ।

೧೯೯. ಭಗವಾ ಪನ ಯಮಕಸಾಲಾನಂ ಅನ್ತರಾ ದಕ್ಖಿಣೇನ ಪಸ್ಸೇನ ನಿಪನ್ನೋಯೇವ ಪಥವೀತಲತೋ ಯಾವ ಚಕ್ಕವಾಳಮುಖವಟ್ಟಿಯಾ, ಚಕ್ಕವಾಳಮುಖವಟ್ಟಿತೋ ಚ ಯಾವ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾ ಸನ್ನಿಪತಿತಾಯ ಪರಿಸಾಯ ಮಹನ್ತಂ ಉಸ್ಸಾಹಂ ದಿಸ್ವಾ ಆಯಸ್ಮತೋ ಆನನ್ದಸ್ಸ ಆರೋಚೇಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - “ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಆನನ್ದಂ...ಪೇ॰... ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪೂಜಾಯಾ”ತಿ। ಏವಂ ಮಹಾಸಕ್ಕಾರಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ತೇನಾಪಿ ಅತ್ತನೋ ಅಸಕ್ಕತಭಾವಮೇವ ದಸ್ಸನ್ತೋ **ನ ಖೋ, ಆನನ್ದ, ಏತ್ತಾವತಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - “ಆನನ್ದ, ಮಯಾ ದೀಪಙ್ಕರಪಾದಮೂಲೇ ನಿಪನ್ನೇನ ಅಟ್ಠ ಧಮ್ಮೇ ಸಮೋಧಾನೇತ್ವಾ ಅಭಿನೀಹಾರಂ ಕರೋನ್ತೇನ ನ ಮಾಲಾಗನ್ಧತೂರಿಯಸಙ್ಗೀತಾನಂ ಅತ್ಥಾಯ ಅಭಿನೀಹಾರೋ ಕತೋ, ನ ಏತದತ್ಥಾಯ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರಿತಾ। ತಸ್ಮಾ ನ ಖೋ ಅಹಂ ಏತಾಯ ಪೂಜಾಯ ಪೂಜಿತೋ ನಾಮ ಹೋಮೀ”ತಿ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಭಗವಾ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಏಕಂ ಉಮಾಪುಪ್ಫಮತ್ತಮ್ಪಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಬುದ್ಧಗುಣೇ ಆವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಕತಾಯ ಪೂಜಾಯ ಬುದ್ಧಞಾಣೇನಾಪಿ ಅಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಂ ವಿಪಾಕಂ ವಣ್ಣೇತ್ವಾ ಇಧ ಏವಂ ಮಹನ್ತಂ ಪೂಜಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತೀತಿ? ಪರಿಸಾನುಗ್ಗಹೇನ ಚೇವ ಸಾಸನಸ್ಸ ಚ ಚಿರಟ್ಠಿತಿಕಾಮತಾಯ। ಸಚೇ ಹಿ ಭಗವಾ ಏವಂ ನ ಪಟಿಕ್ಖಿಪೇಯ್ಯ, ಅನಾಗತೇ ಸೀಲಸ್ಸ ಆಗತಟ್ಠಾನೇ ಸೀಲಂ ನ ಪರಿಪೂರೇಸ್ಸನ್ತಿ, ಸಮಾಧಿಸ್ಸ ಆಗತಟ್ಠಾನೇ ಸಮಾಧಿಂ ನ ಪರಿಪೂರೇಸ್ಸನ್ತಿ, ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಆಗತಟ್ಠಾನೇ ವಿಪಸ್ಸನಾಗಬ್ಭಂ ನ ಗಾಹಾಪೇಸ್ಸನ್ತಿ। ಉಪಟ್ಠಾಕೇ ಸಮಾದಪೇತ್ವಾ ಪೂಜಂಯೇವ ಕಾರೇನ್ತಾ ವಿಹರಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಆಮಿಸಪೂಜಾ ಚ ನಾಮೇಸಾ ಸಾಸನಂ ಏಕದಿವಸಮ್ಪಿ ಏಕಯಾಗುಪಾನಕಾಲಮತ್ತಮ್ಪಿ ಸನ್ಧಾರೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಮಹಾವಿಹಾರಸದಿಸಞ್ಹಿ ವಿಹಾರಸಹಸ್ಸಂ ಮಹಾಚೇತಿಯಸದಿಸಞ್ಚ ಚೇತಿಯಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ ಸಾಸನಂ ಧಾರೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ। ಯೇನ ಕಮ್ಮಂ ಕತಂ, ತಸ್ಸೇವ ಹೋತಿ। ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿ ಪನ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಅನುಚ್ಛವಿಕಾ ಪೂಜಾ। ಸಾ ಹಿ ತೇನ ಪತ್ಥಿತಾ ಚೇವ, ಸಕ್ಕೋತಿ ಸಾಸನಞ್ಚ ಸನ್ಧಾರೇತುಂ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಯೋ ಖೋ ಆನನ್ದಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋತಿ** ನವವಿಧಸ್ಸ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅನುಧಮ್ಮಂ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪದಂ ಪಟಿಪನ್ನೋ। ಸಾಯೇವ ಪನ ಪಟಿಪದಾ ಅನುಚ್ಛವಿಕತ್ತಾ "ಸಾಮೀಚೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಂ ಸಾಮೀಚಿಂ ಪಟಿಪನ್ನೋತಿ **ಸಾಮೀಚಿಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ**। ತಮೇವ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪದಾಸಙ್ಖಾತಂ ಅನುಧಮ್ಮಂ ಚರತಿ ಪೂರೇತೀತಿ **ಅನುಧಮ್ಮಚಾರೀ**।

ಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪದಾತಿ ಚ ಸೀಲಂ ಆಚಾರಪಞ್ಞತ್ತಿ ಧುತಙ್ಗಸಮಾದಾನಂ ಯಾವ ಗೋತ್ರಭುತೋ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪದಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ತಸ್ಮಾ ಯೋ ಭಿಕ್ಖು ಭಸು ಅಗಾರವೇಸು ಪತಿಟ್ಠಾಯ ಪಞ್ಞತ್ತಿಂ ಅತಿಕ್ಕಮತಿ, ಅನೇಸನಾಯ ಜೀವಿಕಂ ಕಪ್ಪೇತಿ, ಅಯಂ ನ ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ। ಯೋ ಪನ ಸಬ್ಬಂ ಅತ್ತನೋ ಪಞ್ಞತ್ತಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಜಿನವೇಲಂ ಜಿನಮರಿಯಾದಂ ಜಿನಕಾಳಸುತ್ತಂ ಅಣುಮತ್ತಮ್ಪಿ ನ ವೀತಿಕ್ಕಮತಿ, ಅಯಂ ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ನಾಮ। ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಯೋ ಉಪಾಸಕೋ ಪಞ್ಚ ವೇರಾನಿ ದಸ ಅಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥೇ ಸಮಾದಾಯ ವತ್ತತಿ ಅಪ್ಪೇತಿ, ಅಯಂ ನ ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ। ಯೋ ಪನ ತೀಸು ಸರಣೇಸು, ಪಞ್ಚಸುಪಿ ಸೀಲೇಸು, ದಸಸು ಸೀಲೇಸು ಪರಿಪೂರಕಾರೀ ಹೋತಿ, ಮಾಸಸ್ಸ ಅಟ್ಠ ಉಪೋಸಥೇ ಕರೋತಿ, ದಾನಂ ದೇತಿ, ಗನ್ಧಪೂಜಂ ಮಾಲಾಪೂಜಂ ಕರೋತಿ, ಮಾತರಂ ಪಿತರಂ ಉಪಟ್ಠಾತಿ, ಧಮ್ಮಿಕೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ಉಪಟ್ಠಾತಿ, ಅಯಂ ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ನಾಮ। ಉಪಾಸಿಕಾಯಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಪರಮಾಯ ಪೂಜಾಯಾತಿ ಉತ್ತಮಾಯ ಪೂಜಾಯ। ಅಯಞ್ಹಿ ನಿರಾಮಿಸಪೂಜಾ ನಾಮ ಸಕ್ಕೋತಿ ಮಮ ಸಾಸನಂ ಸನ್ಧಾರೇತುಂ। ಯಾವ ಹಿ ಇಮಾ ಚತಸ್ಸೋ ಪರಿಸಾ ಮಂ ಇಮಾಯ ಪೂಜೇಸ್ಸನ್ತಿ, ತಾವ ಮಮ ಸಾಸನಂ ಮಜ್ಝೇ ನಭಸ್ಸ ಪುಣ್ಣಚನ್ದೋ ವಿಯ ವಿರೋಚಿಸ್ಸತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಉಪವಾಣತ್ಥೇರವಣ್ಣನಾ

೧೦೦. **ಅಪಸಾರೇಸೀತಿ** ಅಪನೇಸಿ। **ಅಪೇಹೀತಿ** ಅಪಗಚ್ಛ। ಥೇರೋ ಏಕವಚನೇನೇವ ತಾಲವಣ್ಟಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ಅಟ್ಠಾಸಿ। **ಉಪಟ್ಠಾಕೋತಿ**ಆದಿ ಪಠಮಬೋಧಿಯಂ ಅನಿಬದ್ಧುಪಟ್ಠಾಕಭಾವಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ। **ಅಯಂ, ಭನ್ತೇ, ಆಯಸ್ಮಾ ಉಪವಾಣೋತಿ** ಏವಂ ಥೇರೇನ ವುತ್ತೇ ಆನನ್ದೋ ಉಪವಾಣಸ್ಸ ಸದೋಸಭಾವಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತಿ, 'ಹನ್ದಸ್ಸ ನಿದ್ದೋಸಭಾವಂ ಕಥೇಸ್ಸಾಮೀ'ತಿ ಭಗವಾ **ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಆನನ್ದಾತಿ**ಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಯೇಭುಯ್ಯೇನಾತಿ** ಇದಂ ಅಸಞ್ಞಸತ್ತಾನಞ್ಚೇವ ಅರೂಪದೇವತಾನಞ್ಚ ಓಹೀನಭಾವಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ಅಪ್ಫುಟೋತಿ** ಅಸಮ್ಫುಟ್ಠೋ ಅಭರಿತೋ ವಾ। ಭಗವತೋ ಕಿರ ಆಸನ್ನಪದೇಸೇ ವಾಲಗ್ಗಮತ್ತೇ ಓಕಾಸೇ ಸುಖುಮತ್ತಭಾವಂ ಮಾಪೇತ್ವಾ ದಸ ದಸ ಮಹೇಸಕ್ಖಾ ದೇವತಾ ಅಟ್ಠಂಸು। ತಾಸಂ ಪರತೋ ವೀಸತಿ ವೀಸತಿ। ತಾಸಂ ಪರತೋ ತಿಂಸತಿ ತಿಂಸತಿ। ತಾಸಂ ಪರತೋ ಚತ್ತಾಲೀಸಂ ಚತ್ತಾಲೀಸಂ। ತಾಸಂ ಪರತೋ ಪಞ್ಞಾಸಂ ಪಞ್ಞಾಸಂ। ತಾಸಂ ಪರತೋ ಸಟ್ಠಿ ಸಟ್ಠಿ ದೇವತಾ ಅಟ್ಠಂಸು। ತಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಹತ್ಥೇನ ವಾ ಪಾದೇನ ವಾ ವತ್ಥೇನ ವಾ ನ ಬ್ಯಾಬಾಧೇನ್ತಿ। "ಅಪೇಹಿ ಮಂ, ಮಾ ಘಟ್ಟೇಹೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಾಕಾರಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। "ತಾ ಖೋ ಪನ ದೇವತಾಯೋ ದಸಪಿ ಹುತ್ವಾ ವೀಸತಿಪಿ ಹುತ್ವಾ ತಿಂಸಮ್ಪಿ ಹುತ್ವಾ ಚತ್ತಾಲೀಸಮ್ಪಿ ಹುತ್ವಾ ಪಞ್ಞಾಸಮ್ಪಿ ಹುತ್ವಾ ಆರಗ್ಗಕೋಟಿನಿತುದನಮತ್ತೇಪಿ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ, ನ ಚ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಬ್ಯಾಬಾಧೇನ್ತೀ"ತಿ (ಅಂ॰ ನಿ॰ ೧.೩೭) ವುತ್ತಸದಿಸಾವ ಅಹೇಸುಂ। **ಓವಾರೇನ್ತೋತಿ** ಆವಾರೇನ್ತೋ। ಥೇರೋ ಕಿರ ಪಕತಿಯಾಪಿ ಮಹಾಸರೀರೋ ಹತ್ಥಿಪೋತಕಸದಿಸೋ। ಸೋ ಪಂಸುಕೂಲಚೀವರಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಅತಿಮಹಾ ವಿಯ ಅಹೋಸಿ।

ತಥಾಗತಂ ದಸ್ಸನಾಯಾತಿ ಭಗವತೋ ಮುಖಂ ದಟ್ಠುಂ ಅಲಭಮಾನಾ ಏವಂ ಉಜ್ಝಾಯಿಂಸು। ಕಿಂ ಪನ ತಾ ಥೇರಂ ವಿನಿವಿಜ್ಝ ಪಸ್ಸಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತೀತಿ? ಆಮ, ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ। ದೇವತಾ ಹಿ ಪುಥುಜ್ಜನೇ ವಿನಿವಿಜ್ಝ ಪಸ್ಸಿತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ನ ಖೀಣಾಸವೇ। ಥೇರಸ್ಸ ಚ ಮಹೇಸಕ್ಖತಾಯ ತೇಜುಸ್ಸದತಾಯ ಉಪಗನ್ತುಮ್ಪಿ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ। ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಥೇರೋವ ತೇಜುಸ್ಸದೋ, ನ ಅಞ್ಞೇ ಅರಹನ್ತೋತಿ? ಯಸ್ಮಾ ಕಸ್ಸಪಬುದ್ಧಸ್ಸ ಚೇತಿಯೇ ಆರಕ್ಖದೇವತಾ ಅಹೋಸಿ।

ವಿಪಸ್ಸಿಮ್ಹಿ ಕಿರ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೇ ಏಕಗ್ಘನಸುವಣ್ಣಕ್ಖನ್ಧಸದಿಸಸ್ಸ ಧಾತುಸರೀರಸ್ಸ ಏಕಮೇವ ಚೇತಿಯಂ ಅಕಂಸು, ದೀಘಾಯುಕಬುದ್ಧಾನಞ್ಹಿ ಏಕಮೇವ ಚೇತಿಯಂ ಹೋತಿ। ತಂ ಮನುಸ್ಸಾ ರತನಾಯಾಮಾಹಿ ವಿದತ್ಥಿವಿತ್ಥತಾಹಿ ದ್ವಙ್ಗುಲಬಹಲಾಹಿ ಸುವಣ್ಣಿಟ್ಠಕಾಹಿ ಹರಿತಾಲೇನ ಚ ಮನೋಸಿಲಾಯ ಚ ಮತ್ತಿಕಾಕಿಚ್ಚಂ ತಿಲತೇಲೇನೇವ ಉದಕಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧೇತ್ವಾ ಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣಂ ಉಟ್ಠಪೇಸುಂ। ತತೋ ಭುಮ್ಮಾ ದೇವತಾ ಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣಂ, ತತೋ ಆಕಾಸಟ್ಠಕದೇವತಾ, ತತೋ ಉಣ್ಹವಲಾಹಕದೇವತಾ, ತತೋ ಅಬ್ಭವಲಾಹಕದೇವತಾ, ತತೋ ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕಾ ದೇವತಾ, ತತೋ ತಾವತಿಂಸಾ ದೇವತಾ ಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣಂ ಉಟ್ಠಪೇಸುನ್ತಿ ಏವಂ ಸತ್ತಯೋಜನಿಕಂ ಚೇತಿಯಂ ಅಹೋಸಿ। ಮನುಸ್ಸೇಸು ಮಾಲಾಗನ್ಧವತ್ಥಾದೀನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಗತೇಸು ಆರಕ್ಖದೇವತಾ ಗಹೇತ್ವಾ ತೇಸಂ ಪಸ್ಸನ್ತಾನಂಯೇವ ಚೇತಿಯಂ ಪೂಜೇಸಿ।

ತದಾ ಅಯಂ ಥೇರೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಹಾಸಾಲೋ ಹುತ್ವಾ ಏಕಂ ಪೀತಕಂ ವತ್ಥಂ ಆದಾಯ ಗತೋ। ದೇವತಾ ತಸ್ಸ ಹತ್ಥತೋ ವತ್ಥಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಚೇತಿಯಂ ಪೂಜೇಸಿ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಪಸನ್ನಚಿತ್ತೋ "ಅಹಮ್ಪಿ ಅನಾಗತೇ ಏವರೂಪಸ್ಸ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಚೇತಿಯೇ ಆರಕ್ಖದೇವತಾ ಹೋಮೀ"ತಿ ಪತ್ಥನಂ ಕತ್ವಾ ತತೋ ಚುತೋ ದೇವಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ। ತಸ್ಸ ದೇವಲೋಕೇ ಚ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ ಚ ಸಂಸರನ್ತಸ್ಸೇವ ಕಸ್ಸಪೋ ಭಗವಾ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿ। ತಸ್ಸಾಪಿ ಏಕಮೇವ ಧಾತುಸರೀರಂ ಅಹೋಸಿ। ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಯೋಜನಿಕಂ ಚೇತಿಯಂ ಕಾರೇಸುಂ। ಸೋ ತತ್ಥ ಆರಕ್ಖದೇವತಾ ಹುತ್ವಾ ಸಾಸನೇ ಅನ್ತರಹಿತೇ ಸಗ್ಗೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಗವತೋ ಕಾಲೇ ತತೋ ಚುತೋ ಮಹಾಕುಲೇ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಮ್ಮ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೋ। ಇತಿ ಚೇತಿಯೇ ಆರಕ್ಖದೇವತಾ ಹುತ್ವಾ ಆಗತತ್ತಾ ಥೇರೋ ತೇಜುಸ್ಸದೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ದೇವತಾ , **ಆನನ್ದ, ಉಜ್ಝಾಯನ್ತೀ**ತಿ ಇತಿ ಆನನ್ದ, ದೇವತಾ ಉಜ್ಝಾಯನ್ತಿ, ನ ಮಯ್ಹಂ ಪುತ್ತಸ್ಸ ಅಞ್ಞೋ ಕೋಚಿ ದೋಸೋ ಅತ್ಥೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

೧೦೧. **ಕಥಂಭೂತಾ ಪನ, ಭನ್ತೇ**ತಿ ಕಸ್ಮಾ ಆಹ? ಭಗವಾ ತುಮ್ಹೇ - "ದೇವತಾ ಉಜ್ಝಾಯನ್ತೀ"ತಿ ವದಥ, ಕಥಂ ಭೂತಾ ಪನ ತಾ ತುಮ್ಹೇ ಮನಸಿ ಕರೋಥ , ಕಿಂ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಂ ಅಧಿವಾಸೇನ್ತೀತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। ಅಥ ಭಗವಾ - "ನಾಹಂ ಅಧಿವಾಸನಕಾರಣಂ ವದಾಮೀ"ತಿ ತಾಸಂ ಅನಧಿವಾಸನಭಾವಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಸನ್ತಾನನ್ದಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ಆಕಾಸೇ ಪಥವೀಸಞ್ಞಿನಿಯೋ**ತಿ ಆಕಾಸೇ ಪಥವಿಂ ಮಾಪೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ಪಥವೀಸಞ್ಞಿನಿಯೋ। **ಕನ್ದನ್ತೀ**ತಿ ರೋದನ್ತಿ। **ಛಿನ್ನಪಾತಂ ಪಪತನ್ತೀ**ತಿ ಮಜ್ಝೇ ಛಿನ್ನಾ ವಿಯ ಹುತ್ವಾ ಯತೋ ವಾ ತತೋ ವಾ ಪಪತನ್ತಿ। **ಆವಟ್ಟನ್ತೀ**ತಿ ಆವಟ್ಟನ್ತಿಯೋ ಪತಿತಟ್ಠಾನಮೇವ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ। **ವಿವಟ್ಟನ್ತೀ**ತಿ ಪತಿತಟ್ಠಾನತೋ ಪರಭಾಗಂ ವಟ್ಟಮಾನಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಅಪಿಚ ದ್ವೇ ಪಾದೇ ಪಸಾರೇತ್ವಾ ಸಕಿಂ ಪುರತೋ ಸಕಿಂ ಪಚ್ಛತೋ ಸಕಿಂ ವಾಮತೋ ಸಕಿಂ ದಕ್ಖಿಣತೋ ಸಂಪರಿವತ್ತಮಾನಾಪಿ - "ಆವಟ್ಟನ್ತಿ ವಿವಟ್ಟನ್ತೀ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ಸನ್ತಾನನ್ದ, ದೇವತಾ ಪಥವಿಯಂ ಪಥವೀಸಞ್ಞಿನಿಯೋ**ತಿ ಪಕತಿಪಥವೀ ಕಿರ ದೇವತಾ ಧಾರೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ತತ್ಥ ಹತ್ಥಕೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ ವಿಯ ದೇವತಾ ಓಸೀದನ್ತಿ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ - "ಓಳಾರಿಕಂ ಹತ್ಥಕ, ಅತ್ತಭಾವಂ ಅಭಿನಿಮ್ಮಿನಾಹೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೧೨೮)। ತಸ್ಮಾ ಯಾ ದೇವತಾ ಪಥವಿಯಂ ಪಥವಿಂ ಮಾಪೇಸುಂ, ತಾ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ - "ಪಥವಿಯಂ ಪಥವೀಸಞ್ಞಿನಿಯೋ"ತಿ।

ವೀತರಾಗಾತಿ ಪಹೀನದೋಮನಸ್ಸಾ ಸಿಲಾಥಮ್ಭಸದಿಸಾ ಅನಾಗಾಮಿಖೀಣಾಸವದೇವತಾ।

ಚತುಸಂವೇಜನೀಯಠಾನವಣ್ಣನಾ

೧೦೨. **ವಸ್ಸಂವುಟ್ಠಾ**ತಿ ಬುದ್ಧಕಾಲೇ ಕಿರ ದ್ವೀಸು ಕಾಲೇಸು ಭಿಕ್ಖೂ ಸನ್ನಿಪತನ್ತಿ ಉಪಕಟ್ಠಾಯ ವಸ್ಸೂಪನಾಯಿಕಾಯ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಗ್ಗಹಣತ್ಥಂ, ವುಟ್ಠವಸ್ಸಾ ಚ ಗಹಿತಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾನುಯೋಗೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತವಿಸೇಸಾರೋಚನತ್ಥಂ। ಯಥಾ ಚ ಬುದ್ಧಕಾಲೇ, ಏವಂ ತಮ್ಬಪಣ್ಣಿದೀಪೇಪಿ ಅಪಾರಗಙ್ಗಾಯ ಭಿಕ್ಖೂ ಲೋಹಪಾಸಾದೇ ಸನ್ನಿಪತಿಂಸು, ಪಾರಗಙ್ಗಾಯ ಭಿಕ್ಖೂ ತಿಸ್ಸಮಹಾವಿಹಾರೇ।

ತೇಸು ಅಪಾರಗಙ್ಗಾಯ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಙ್ಕಾರಛಡ್ಡಕಸಮ್ಮಜ್ಜನಿಯೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಮಹಾವಿಹಾರೇ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ ಚೇತಿಯೇ ಸುಧಾಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ - "ವುಟ್ಠವಸ್ಸಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಲೋಹಪಾಸಾದೇ ಸನ್ನಿಪತಥಾ"ತಿ ವತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಫಾಸುಕಟ್ಠಾನೇಸು ವಸಿತ್ವಾ ವುಟ್ಠವಸ್ಸಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಲೋಹಪಾಸಾದೇ ಪಞ್ಚನಿಕಾಯಮಣ್ಡಲೇ, ಯೇಸಂ ಪಾಳಿ ಪಗುಣಾ, ತೇ ಪಾಳಿಂ ಸಜ್ಝಾಯನ್ತಿ। ಯೇಸಂ ಅಟ್ಠಕಥಾ ಪಗುಣಾ, ತೇ ಅಟ್ಠಕಥಂ ಸಜ್ಝಾಯನ್ತಿ। ಯೋ ಪಾಳಿಂ ವಾ ಅಟ್ಠಕಥಂ ವಾ ವಿರಾಧೇತಿ , ತಂ - "ಕಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ತಯಾ ಗಹಿತ"ನ್ತಿ ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಉಜುಂ ಕತ್ವಾ ಗಾಹಾಪೇನ್ತಿ। ಪಾರಗಙ್ಗಾವಾಸಿನೋಪಿ ತಿಸ್ಸಮಹಾವಿಹಾರೇ ಏವಮೇವ ಕರೋನ್ತಿ। ಏವಂ ದ್ವೀಸು ಕಾಲೇಸು ಸನ್ನಿಪತಿತೇಸು ಭಿಕ್ಖೂಸು ಯೇ ಪುರೇ ವಸ್ಸೂಪನಾಯಿಕಾಯ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಗತಾ ವಿಸೇಸಾರೋಚನತ್ಥಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಏವರೂಪೇ ಸನ್ಧಾಯ "ಪುಬ್ಬೇ ಭನ್ತೇ ವಸ್ಸಂವುಟ್ಠಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಮನೋಭಾವನೀಯೇತಿ ಮನಸಾ ಭಾವಿತೇ ಸಮ್ಭಾವಿತೇ। ಯೇ ವಾ ಮನೋ ಮನಂ ಭಾವೇನ್ತಿ ವಡ್ಢೇನ್ತಿ ರಾಗರಜಾದೀನಿ ಪವಾಹೇನ್ತಿ, ಏವರೂಪೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ಥೇರೋ ಕಿರ ವತ್ತಸಮ್ಪನ್ನೋ ಮಹಲ್ಲಕಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ದಿಸ್ವಾ ಥದ್ಧೋ ಹುತ್ವಾ ನ ನಿಸೀದತಿ, ಪಚ್ಚುಗ್ಗಮನಂ ಕತ್ವಾ ಹತ್ಥತೋ ಛತ್ತಞ್ಚ ಪತ್ತಚೀವರಞ್ಚ ಗಹೇತ್ವಾ ಪೀಠಂ ಪಪ್ಫೋಟೇತ್ವಾ ದೇತಿ, ತತ್ಥ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ವತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಸೇನಾಸನಂ ಪಟಿಜಗ್ಗಿತ್ವಾ ದೇತಿ। ನವಕಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ದಿಸ್ವಾ ತುಣ್ಹೀಭೂತೋ ನ ನಿಸೀದತಿ, ಸಮೀಪೇ ಠತ್ವಾ ವತ್ತಂ ಕರೋತಿ। ಸೋ ತಾಯ ವತ್ತಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಅಪರಿಹಾನಿಂ ಪತ್ಥಯಮಾನೋ ಏವಮಾಹ।

ಅಥ ಭಗವಾ - "ಆನನ್ದೋ ಮನೋಭಾವನೀಯಾನಂ ದಸ್ಸನಂ ನ ಲಭಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತಿ, ಹನ್ದಸ್ಸ, ಮನೋಭಾವನೀಯಾನಂ ದಸ್ಸನಟ್ಠಾನಂ ಆಚಿಕ್ಖಿಸ್ಸಾಮಿ, ಯತ್ಥ ವಸನ್ತೋ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ಅನಾಹಿಣ್ಡಿತ್ವಾವ ಲಚ್ಛತಿ ಮನೋಭಾವನೀಯೇ ಭಿಕ್ಖೂ ದಸ್ಸನಾಯಾತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ **ಚತ್ತಾರಿಮಾನೀ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ಸದ್ಧಸ್ಸಾ**ತಿ ಬುದ್ಧಾದೀಸು ಪಸನ್ನಚಿತ್ತಸ್ಸ ವತ್ತಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ, ಯಸ್ಸ ಪಾತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಚೇತಿಯಙ್ಗಣವತ್ತಾದೀನಿ ಸಬ್ಬವತ್ತಾನಿ ಕತಾನೇವ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ। **ದಸ್ಸನೀಯಾನೀ**ತಿ ದಸ್ಸನಾರಹಾನಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಾಯ ಗನ್ತಬ್ಬಾನಿ। **ಸಂವೇಜನೀಯಾನೀ**ತಿ ಸಂವೇಗಜನಕಾನಿ। **ಠಾನಾನೀ**ತಿ ಕಾರಣಾನಿ, ಪದೇಸಠಾನಾನೇವ ವಾ।

ಯೇ ಹಿ ಕೇಚೀತಿ ಇದಂ ಚೇತಿಯಚಾರಿಕಾಯ ಸತ್ಥಕಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಚೇತಿಯಚಾರಿಕಂ ಆಹಿಣ್ಡನ್ತಾ**ತಿ ಯೇ ಚ ತಾವ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಚೇತಿಯಙ್ಗಣಂ ಸಮ್ಮಜ್ಜನ್ತಾ, ಆಸನಾನಿ ಧೋವನ್ತಾ ಬೋಧಿಮ್ಹಿ ಉದಕಂ ಸಿಞ್ಚನ್ತಾ ಆಹಿಣ್ಡನ್ತಿ, ತೇಸು ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ ನತ್ಥಿ ಅಸುಕವಿಹಾರೇ "ಚೇತಿಯಂ ವನ್ದಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಪಸನ್ನಚಿತ್ತಾ ಅನ್ತರಾ ಕಾಲಙ್ಕರೋನ್ತಾಪಿ ಅನನ್ತರಾಯೇನ ಸಗ್ಗೇ ಪತಿಟ್ಠಹಿಸ್ಸನ್ತಿ ಯೇವಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಆನನ್ದಪುಚ್ಛಾಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೨೦೩. **ಅದಸ್ಸನಂ** , **ಆನನ್ದಾ**ತಿ ಯದೇತಂ ಮಾತುಗಾಮಸ್ಸ ಅದಸ್ಸನಂ, ಅಯಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಮಾ ಪಟಿಪತ್ತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ದ್ವಾರಂ ಪಿದಹಿತ್ವಾ ಸೇನಾಸನೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಹಿ ಭಿಕ್ಖು ಆಗನ್ತ್ವಾ ದ್ವಾರೇ ಠಿತಮ್ಪಿ ಮಾತುಗಾಮಂ ಯಾವ ನ ಪಸ್ಸತಿ, ತಾವಸ್ಸ ಏಕಂಸೇನೇವ ನ ಲೋಭೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ನ ಚಿತ್ತಂ ಚಲತಿ। ದಸ್ಸನೇ ಪನ ಸತಿಯೇವ ತದುಭಯಮ್ಪಿ ಅಸ್ಸ। ತೇನಾಹ - "ಅದಸ್ಸನಂ ಆನನ್ದಾ"ತಿ। **ದಸ್ಸನೇ ಭಗವಾ ಸತಿ ಕಥ**ನ್ತಿ ಭಿಕ್ಖಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಉಪಗತಟ್ಠಾನಾದೀಸು ದಸ್ಸನೇ ಸತಿ ಕಥಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। ಅಥ ಭಗವಾ ಯಸ್ಮಾ ಖಗ್ಗಂ ಗಹೇತ್ವಾ - "ಸಚೇ ಮಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಆಲಪಸಿ, ಏತ್ಥೇವ ತೇ ಸೀಸಂ ಪಾತೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಠಿತಪುರಿಸೇನ ವಾ, "ಸಚೇ ಮಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಆಲಪಸಿ, ಏತ್ಥೇವ ತೇ ಮಂಸಂ ಮುರುಮುರಾಪೇತ್ವಾ ಖಾದಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಠಿತಯಕ್ಖಿನಿಯಾ ವಾ ಆಲಪಿತುಂ ವರಂ। ಏಕಸ್ಸೇವ ಹಿ ಅತ್ತಭಾವಸ್ಸ ತಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ವಿನಾಸೋ ಹೋತಿ, ನ ಅಪಾಯೇಸು ಅಪರಿಚ್ಛಿನ್ನದುಕ್ಖಾನುಭವನಂ। ಮಾತುಗಾಮೇನ ಪನ ಆಲಾಪಸಲ್ಲಾಪೇ ಸತಿ ವಿಸ್ಸಾಸೋ ಹೋತಿ, ವಿಸ್ಸಾಸೇ ಸತಿ ಓತಾರೋ ಹೋತಿ, ಓತಿಣ್ಣಚಿತ್ತೋ ಸೀಲಬ್ಯಸನಂ ಪತ್ವಾ ಅಪಾಯಪೂರಕೋ ಹೋತಿ; ತಸ್ಮಾ **ಅನಾಲಾಪೋ**ತಿ ಆಹ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ -

“ಸಲ್ಲಪೇ ಅಸಿಹತ್ಥೇನ, ಪಿಸಾಚೇನಾಪಿ ಸಲ್ಲಪೇ।
ಆಸೀವಿಸಮ್ಪಿ ಆಸೀದೇ, ಯೇನ ದಟ್ಠೋ ನ ಜೀವತಿ।
ನ ತ್ವೇವ ಏಕೋ ಏಕಾಯ, ಮಾತುಗಾಮೇನ ಸಲ್ಲಪೇ”ತಿ॥ (ಅ॰ ನಿ॰ ೫.೫೫)।

ಆಲಪನ್ತೇನ ಪನಾತಿ ಸಚೇ ಮಾತುಗಾಮೋ ದಿವಸಂ ವಾ ಪುಚ್ಛತಿ, ಸೀಲಂ ವಾ ಯಾಚತಿ, ಧಮ್ಮಂ ವಾ ಸೋತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ, ಪಞ್ಹಂ ವಾ ಪುಚ್ಛತಿ, ತಥಾರೂಪಂ ವಾ ಪನಸ್ಸ ಪಬ್ಬಜಿತೇಹಿ ಕತ್ತಬ್ಬಕಮ್ಮಂ ಹೋತಿ, ಏವರೂಪೇ ಕಾಲೇ ಅನಾಲಪನ್ತಂ “ಮೂಗೋ ಅಯಂ, ಬಧಿರೋ ಅಯಂ, ಭುತ್ವಾವ ಬದ್ಧಮುಖೋ ನಿಸೀದತೀ”ತಿ ವದತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅವಸ್ಸಂ ಆಲಪಿತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಆಲಪನ್ತೇನ ಪನ ಕಥಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। ಅಥ ಭಗವಾ - “ಏಥ ತುಮ್ಹೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಾತುಮತ್ತೀಸು ಮಾತುಚಿತ್ತಂ ಉಪಟ್ಠಪೇಥ, ಭಗಿನಿಮತ್ತೀಸು ಭಗಿನಿಚಿತ್ತಂ ಉಪಟ್ಠಪೇಥ, ಧೀತುಮತ್ತೀಸು ಧೀತುಚಿತ್ತಂ ಉಪಟ್ಠಪೇಥಾ”ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೧೨೭) ಇಮಂ ಓವಾದಂ ಸನ್ಧಾಯ **ಸತಿ, ಆನನ್ದ, ಉಪಟ್ಠಪೇತಬ್ಬಾ**ತಿ ಆಹ।

೨೦೪. **ಅಬ್ಯಾವಟಾ**ತಿ ಅತನ್ತಿಬದ್ಧಾ ನಿರುಸ್ಸುಕ್ಕಾ ಹೋಥ। **ಸಾರತ್ಥೇ ಘಟಥಾ**ತಿ ಉತ್ತಮತ್ಥೇ ಅರಹತ್ತೇ ಘಟೇಥ। **ಅನುಯುಞ್ಜಥಾ**ತಿ ತದಧಿಗಮಾಯ ಅನುಯೋಗಂ ಕರೋಥ। **ಅಪ್ಪಮತ್ತಾ**ತಿ ತತ್ಥ ಅವಿಪ್ಪಮುಟ್ಠಸತೀ। ವೀರಿಯಾತಾಪಯೋಗೇನ **ಆತಾಪಿನೋ**। ಕಾಯೇ ಚ ಜೀವಿತೇ ಚ ನಿರಪೇಕ್ಖತಾಯ **ಪಹಿತತ್ತಾ** ಪೇಸಿತಚಿತ್ತಾ ವಿಹರಥ।

೨೦೫. **ಕಥಂ ಪನ, ಭನ್ತೇ**ತಿ ತೇಹಿ ಖತ್ತಿಯಪಣ್ಡಿತಾದೀಹಿ ಕಥಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಂ। ಅದ್ಧಾ ಮಂ ತೇ ಪಟಿಪುಚ್ಛಿಸ್ಸನ್ತಿ - “ಕಥಂ, ಭನ್ತೇ, ಆನನ್ದ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಸರೀರೇ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ; “ತೇಸಾಹಂ ಕಥಂ ಪಟಿವಚನಂ ದೇಮೀ”ತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। **ಅಹತೇನ ವತ್ಥೇನಾ**ತಿ ನವೇನ ಕಾಸಿಕವತ್ಥೇನ। **ವಿಹತೇನ ಕಪ್ಪಾಸೇನಾ**ತಿ ಸುಪೋಥಿತೇನ ಕಪ್ಪಾಸೇನ। ಕಾಸಿಕವತ್ಥಞ್ಹಿ ಸುಖುಮತ್ತಾ ತೇಲಂ ನ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಕಪ್ಪಾಸೋ ಪನ ಗಣ್ಹಾತಿ। ತಸ್ಮಾ “ವಿಹತೇನ ಕಪ್ಪಾಸೇನಾ”ತಿ ಆಹ। **ಆಯಸಾಯಾ**ತಿ ಸೋವಣ್ಣಾಯ। ಸೋವಣ್ಣಞ್ಹಿ ಇಧ “ಅಯಸ”ನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ।

ಥೂಪಾರಹಪುಗ್ಗಲವಣ್ಣನಾ

೨೦೬. **ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಕಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ಅಗಾರಮಜ್ಝೇ ವಸಿತ್ವಾ ಕಾಲಙ್ಕತಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ ಥೂಪಾರಹತಂ ಅನುಜಾನಾತಿ, ನ ಸೀಲವತೋ ಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸಾತಿ? ಅನಚ್ಛರಿಯತ್ತಾ। ಪುಥುಜ್ಜನಭಿಕ್ಖೂನಞ್ಹಿ ಥೂಪೇ ಅನುಞ್ಞಾಯಮಾನೇ ತಮ್ಬಪಣ್ಣಿದೀಪೇ ತಾವ ಥೂಪಾನಂ ಓಕಾಸೋ ನ ಭವೇಯ್ಯ, ತಥಾ ಅಞ್ಞೇಸು ಠಾನೇಸು। ತಸ್ಮಾ “ಅನಚ್ಛರಿಯಾ ತೇ ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀ”ತಿ ನಾನುಜಾನಾತಿ। ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ ಏಕೋವ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ, ತೇನಸ್ಸ ಥೂಪೋ ಅಚ್ಛರಿಯೋ ಹೋತಿ। ಪುಥುಜ್ಜನಸೀಲವತೋ ಪನ ಪರಿನಿಬ್ಬುತಭಿಕ್ಖುನೋ ವಿಯ ಮಹನ್ತಮ್ಪಿ ಸಕ್ಕಾರಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತಿಯೇವ।

ಆನನ್ದಅಚ್ಛರಿಯಧಮ್ಮವಣ್ಣನಾ

೨೦೭. **ವಿಹಾರ**ನ್ತಿ ಇಧ ಮಣ್ಡಲಮಾಲೋ ವಿಹಾರೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ, ತಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ। **ಕಪಿಸೀಸ**ನ್ತಿ ದ್ವಾರಬಾಹಕೋಟಿಯಂ ಠಿತಂ ಅಗ್ಗಳರುಕ್ಖಂ। **ರೋದಮಾನೋ ಅಟ್ಠಾಸೀ**ತಿ ಸೋ ಕಿರಾಯಸ್ಮಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ - “ಸತ್ಥಾರಾ ಮಮ ಸಂವೇಗಜನಕಂ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಕಥಿತಂ, ಚೇತಿಯಚಾರಿಕಾಯ ಸಾತ್ಥಕಭಾವೋ ಕಥಿತೋ, ಮಾತುಗಾಮೇ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಪಞ್ಹೋ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತೋ, ಅತ್ತನೋ ಸರೀರೇ ಪಟಿಪತ್ತಿ ಅಕ್ಖಾತಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಥೂಪಾರಹಾ ಕಥಿತಾ, ಧುವಂ ಅಜ್ಜ ಭಗವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿಸ್ಸತೀ”ತಿ, ತಸ್ಸೇವಂ ಚಿನ್ತಯತೋ ಬಲವದೋಮನಸ್ಸಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ। ಅಥಸ್ಸ ಏತದಹೋಸಿ - “ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕೇ ರೋದನಂ ನಾಮ ಅಫಾಸುಕಂ, ಏಕಮನ್ತಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಸೋಕಂ ತನುಕಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ, ಸೋ ತಥಾ ಅಕಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - “ರೋದಮಾನೋ ಅಟ್ಠಾಸೀ”ತಿ।

ಅಹಞ್ಚ ವತಮ್ಹೀತಿ ಅಹಞ್ಚ ವತ ಅಮ್ಹಿ, ಅಹಂ ವತಮ್ಹೀತಿಪಿ ಪಾಠೋ। **ಯೋ ಮಮ ಅನುಕಮ್ಪಕೋತಿ** ಯೋ ಮಂ ಅನುಕಮ್ಪತಿ ಅನುಸಾಸತಿ, ಸ್ವೇ ದಾನಿ ಪಟ್ಠಾಯ ಕಸ್ಸ ಮುಖಧೋವನಂ ದಸ್ಸಾಮಿ, ಕಸ್ಸ ಪಾದೇ ಧೋವಿಸ್ಸಾಮಿ, ಕಸ್ಸ ಸೇನಾಸನಂ ಪಟಿಜಗ್ಗಿಸ್ಸಾಮಿ, ಕಸ್ಸ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಚರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಬಹುಂ ವಿಲಪಿ। **ಆಮನ್ತೇಸೀತಿ** ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಅನ್ತರೇ ಥೇರಂ ಅದಿಸ್ವಾ ಆಮನ್ತೇಸಿ।

ಮೇತ್ತೇನ ಕಾಯಕಮ್ಮೇನಾತಿ ಮೇತ್ತಚಿತ್ತವಸೇನ ಪವತ್ತಿತೇನ ಮುಖಧೋವನದಾನಾದಿಕಾಯಕಮ್ಮೇನ। **ಹಿತೇನಾತಿ** ಹಿತವುದ್ಧಿಯಾ ಕತೇನ। **ಸುಖೇನಾತಿ** ಸುಖಸೋಮನಸ್ಸೇನೇವ ಕತೇನ, ನ ದುಕ್ಖಿನಾ ದುಮ್ಮನೇನ ಹುತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅದ್ವಯೇನಾತಿ** ದ್ವೇ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಕತ್ವಾ ಅಕತೇನ। ಯಥಾ ಹಿ ಏಕೋ ಸಮ್ಮುಖಾವ ಕರೋತಿ ನ ಪರಮ್ಮುಖಾ, ಏಕೋ ಪರಮ್ಮುಖಾವ ಕರೋತಿ ನ ಸಮ್ಮುಖಾ ಏವಂ ವಿಭಾಗಂ ಅಕತ್ವಾ ಕತೇನಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಅಪ್ಪಮಾಣೇನಾತಿ** ಪಮಾಣವಿರಹಿತೇನ। ಚಕ್ಕವಾಳಮ್ಪಿ ಹಿ ಅತಿಸಮ್ಬಾಧಂ, ಭವಗ್ಗಮ್ಪಿ ಅತಿನೀಚಂ, ತಯಾ ಕತಂ ಕಾಯಕಮ್ಮಮೇವ ಬಹುನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಮೇತ್ತೇನ ವಚೀಕಮ್ಮೇನಾತಿ ಮೇತ್ತಚಿತ್ತವಸೇನ ಪವತ್ತಿತೇನ ಮುಖಧೋವನಕಾಲಾರೋಚನಾದಿನಾ ವಚೀಕಮ್ಮೇನ। ಅಪಿ ಚ ಓವಾದಂ ಸುತ್ವಾ - "ಸಾಧು, ಭನ್ತೇ"ತಿ ವಚನಮ್ಪಿ ಮೇತ್ತಂ ವಚೀಕಮ್ಮಮೇವ। **ಮೇತ್ತೇನ ಮನೋಕಮ್ಮೇನಾತಿ** ಕಾಲಸ್ಸೇವ ಸರೀರಪಟಿಜಗ್ಗನಂ ಕತ್ವಾ ವಿವಿತ್ತಾಸನೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ - "ಸತ್ಥಾ ಅರೋಗೋ ಹೋತು, ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಜೋ ಸುಖೀ"ತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತಿತೇನ ಮನೋಕಮ್ಮೇನ। **ಕತಪುಞ್ಞೋಸೀತಿ** ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಂ ಅಭಿನೀಹಾರಸಮ್ಪನ್ನೋಸೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಕತಪುಞ್ಞೋಸೀತಿ ಚ ಏತ್ತಾವತಾ ವಿಸ್ಸತ್ಥೋ ಮಾ ಪಮಾದಮಾಪಜ್ಜಿ, ಅಥ ಖೋ ಪಧಾನಮನುಯುಞ್ಜ। ಏವಞ್ಹಿ ಅನುಯುತ್ತೋ ಖಿಪ್ಪಂ ಹೋಹಿಸಿ ಅನಾಸವೋ, ಧಮ್ಮಸಙ್ಗೀತಿಕಾಲೇ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸಸಿ। ನ ಹಿ ಮಾದಿಸಸ್ಸ ಕತಪಾರಿಚರಿಯಾ ನಿಪ್ಫಲಾ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

೨೦೮. ಏವಞ್ಚ ಪನ ವತ್ವಾ ಮಹಾಪಥವಿಂ ಪತ್ಥರನ್ತೋ ವಿಯ ಆಕಾಸಂ ವಿತ್ಥಾರೇನ್ತೋ ವಿಯ ಚಕ್ಕವಾಳಗಿರಿಂ ಓಸಾರೇನ್ತೋ ವಿಯ ಸಿನೇರುಂ ಉಕ್ಖಿಪೇನ್ತೋ ವಿಯ ಮಹಾಜಮ್ಬುಂ ಖನ್ಧೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಚಾಲೇನ್ತೋ ವಿಯ ಆಯಸ್ಮತೋ ಆನನ್ದಸ್ಸ ಗುಣಕಥಂ ಆರಭನ್ತೋ ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇಸಿ। ತತ್ಥ "ಯೇಪಿ ತೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏತರಹೀ"ತಿ ಕಸ್ಮಾ ನ ವುತ್ತಂ? ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ನತ್ಥಿತಾಯ। ಏತೇನೇವ ಚೇತಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ - "ಯಥಾ ಚಕ್ಕವಾಳನ್ತರೇಪಿ ಅಞ್ಞೋ ಬುದ್ಧೋ ನತ್ಥೀ"ತಿ। **ಪಣ್ಡಿತೋತಿ** ಬ್ಯತ್ತೋ। **ಮೇಧಾವೀತಿ** ಖನ್ಧಧಾತುಆಯತನಾದೀಸು ಕುಸಲೋ।

೨೦೯. **ಭಿಕ್ಖುಪರಿಸಾ ಆನನ್ದಂ ದಸ್ಸನಾಯಾತಿ** ಯೇ ಭಗವನ್ತಂ ಪಸ್ಸಿತುಕಾಮಾ ಥೇರಂ ಉಪಸಙ್ಕಮನ್ತಿ, ಯೇ ಚ "ಆಯಸ್ಮಾ ಕಿರಾನನ್ದೋ ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕೋ ಅಭಿರೂಪೋ ದಸ್ಸನೀಯೋ ಬಹುಸ್ಸುತೋ ಸಙ್ಘಸೋಭನೋ"ತಿ ಥೇರಸ್ಸ ಗುಣೇ ಸುತ್ವಾ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ, ತೇ ಸನ್ಧಾಯ "ಭಿಕ್ಖುಪರಿಸಾ ಆನನ್ದಂ ದಸ್ಸನಾಯ ಉಪಸಙ್ಕಮನ್ತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ। **ಅತ್ತಮನಾತಿ** ಸವನೇನ ನೋ ದಸ್ಸನಂ ಸಮೇತೀತಿ ಸಕಮನಾ ತುಟ್ಠಚಿತ್ತಾ। **ಧಮ್ಮನ್ತಿ** "ಕಚ್ಚಿ, ಆವುಸೋ, ಖಮನೀಯಂ, ಕಚ್ಚಿ ಯಾಪನೀಯಂ, ಕಚ್ಚಿ ಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕಾರೇನ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋಥ, ಆಚರಿಯುಪಜ್ಝಾಯೇ ವತ್ತಂ ಪೂರೇಥಾ"ತಿ ಏವರೂಪಂ ಪಟಿಸನ್ಥಾರಧಮ್ಮಂ। ತತ್ಥ ಭಿಕ್ಖುನೀಸು - "ಕಚ್ಚಿ, ಭಗಿನಿಯೋ, ಅಟ್ಠ ಗರುಧಮ್ಮೇ ಸಮಾದಾಯ ವತ್ತಥಾ"ತಿ ಇದಮ್ಪಿ ನಾನಾಕರಣಂ ಹೋತಿ। ಉಪಾಸಕೇಸು ಆಗತೇಸು "ಉಪಾಸಕ, ನ ತೇ ಕಚ್ಚಿ ಸೀಸಂ ವಾ ಅಙ್ಗಂ ವಾ ರುಜ್ಜತಿ, ಅರೋಗಾ ತೇ ಪುತ್ತಭಾತರೋ"ತಿ ನ ಏವಂ ಪಟಿಸನ್ಥಾರಂ ಕರೋತಿ। ಏವಂ ಪನ ಕರೋತಿ - "ಕಥಂ ಉಪಾಸಕಾ ತೀಣಿ ಸರಣಾನಿ ಪಞ್ಚ ಸೀಲಾನಿ ರಕ್ಖಥ, ಮಾಸಸ್ಸ ಅಟ್ಠ ಉಪೋಸಥೇ ಕರೋಥ, ಮಾತಾಪಿತೂನಂ ಉಪಟ್ಠಾನವತ್ತಂ ಪೂರೇಥ, ಧಮ್ಮಿಕಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ಪಟಿಜಗ್ಗಥಾ"ತಿ। ಉಪಾಸಿಕಾಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಇದಾನಿ ಆನನ್ದತ್ಥೇರಸ್ಸ ಚಕ್ಕವತ್ತಿನಾ ಸದ್ಧಿಂ ಉಪಮಂ ಕರೋನ್ತೋ **ಚತ್ತಾರೋಮೇ ಭಿಕ್ಖವೇತಿ**ಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಖತ್ತಿಯಾತಿ** ಅಭಿಸಿತ್ತಾ ಚ ಅನಭಿಸಿತ್ತಾ ಚ ಖತ್ತಿಯಜಾತಿಕಾ। ತೇ ಕಿರ - "ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ ನಾಮ ಅಭಿರೂಪೋ ದಸ್ಸನೀಯೋ ಪಾಸಾದಿಕೋ

ಆಕಾಸೇನ ವಿಚರನ್ತೋ ರಜ್ಜಂ ಅನುಸಾಸತಿ ಧಮ್ಮಿಕೋ ಧಮ್ಮರಾಜಾ"ತಿ ತಸ್ಸ ಗುಣಕಥಂ ಸುತ್ವಾ "ಸವನೇನ ದಸ್ಸನಮ್ಪಿ ಸಮ"ನ್ತಿ ಅತ್ತಮನಾ ಹೋನ್ತಿ। **ಭಾಸತೀತಿ** ಕಥೇನ್ತೋ - "ಕಥಂ, ತಾತಾ, ರಾಜಧಮ್ಮಂ ಪೂರೇಥ, ಪವೇಣಿಂ ರಕ್ಖಥಾ"ತಿ ಪಟಿಸನ್ಥಾರಂ ಕರೋತಿ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಸು ಪನ - "ಕಥಂ ಆಚರಿಯಾ ಮನ್ತೇ ವಾಚೇಥ, ಕಥಂ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಾ ಮನ್ತೇ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ದಕ್ಖಿಣಂ ವಾ ವತ್ಥಾನಿ ವಾ ಕಪಿಲಂ ವಾ ಅಲತ್ಥಾ"ತಿ ಪಟಿಸನ್ಥಾರಂ ಕರೋತಿ। ಗಹಪತೀಸು - "ಕಥಂ ತಾತಾ, ನ ವೋ ರಾಜಕುಲತೋ ದಣ್ಡೇನ ವಾ ಬಲಿನಾ ವಾ ಪೀಳಾ ಅತ್ಥಿ, ಸಮ್ಮಾ ದೇವೋ ಧಾರಂ ಅನುಪವೇಚ್ಛತಿ, ಸಸ್ಸಾನಿ ಸಮ್ಪಜ್ಜನ್ತೀ"ತಿ ಏವಂ ಪಟಿಸನ್ಥಾರಂ ಕರೋತಿ। ಸಮಣೇಸು - "ಕಥಂ, ಭನ್ತೇ, ಪಬ್ಬಜಿತಪರಿಕ್ಖಾರಾ ಸುಲಭಾ, ಸಮಣಧಮ್ಮೇ ನ ಪಮಜ್ಜಥಾ"ತಿ ಏವಂ ಪಟಿಸನ್ಥಾರಂ ಕರೋತಿ।

ಮಹಾಸುದಸ್ಸನಸುತ್ತದೇಸನಾವಣ್ಣನಾ

೧೧೦. **ಖುದ್ದಕನಗರಕೇತಿ** ನಗರಪತಿರೂಪಕೇ ಸಮ್ಬಾಧೇ ಖುದ್ದಕನಗರಕೇ। **ಉಜ್ಜಙ್ಗಲನಗರಕೇತಿ** ವಿಸಮನಗರಕೇ। **ಸಾಖಾನಗರಕೇತಿ** ಯಥಾ ರುಕ್ಖಾನಂ ಸಾಖಾ ನಾಮ ಖುದ್ದಕಾ ಹೋನ್ತಿ, ಏವಮೇವ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಮಹಾನಗರಾನಂ ಸಾಖಾಸದಿಸೇ ಖುದ್ದಕನಗರಕೇ। **ಖತ್ತಿಯಮಹಾಸಾಲಾತಿ** ಖತ್ತಿಯಮಹಾಸಾರಪ್ಪತ್ತಾ ಮಹಾಖತ್ತಿಯಾ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ।

ತೇಸು **ಖತ್ತಿಯಮಹಾಸಾಲಾ** ನಾಮ ಯೇಸಂ ಕೋಟಿಸತಮ್ಪಿ ಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ ಧನಂ ನಿಖಣಿತ್ವಾ ಠಪಿತಂ, ದಿವಸಪರಿಬ್ಬಯೋ ಏಕಂ ಕಹಾಪಣಸಕಟಂ ನಿಗಚ್ಛತಿ, ಸಾಯಂ ದ್ವೇ ಪವಿಸನ್ತಿ। **ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಹಾಸಾಲಾ** ನಾಮ ಯೇಸಂ ಅಸೀತಿಕೋಟಿಧನಂ ನಿಹಿತಂ ಹೋತಿ, ದಿವಸಪರಿಬ್ಬಯೋ ಏಕೋ ಕಹಾಪಣಕುಮ್ಭೋ ನಿಗಚ್ಛತಿ, ಸಾಯಂ ಏಕಸಕಟಂ ಪವಿಸತಿ। **ಗಹಪತಿಮಹಾಸಾಲಾ** ನಾಮ ಯೇಸಂ ಚತ್ತಾಲೀಸಕೋಟಿಧನಂ ನಿಹಿತಂ ಹೋತಿ, ದಿವಸಪರಿಬ್ಬಯೋ ಪಞ್ಚ ಕಹಾಪಣಮ್ಬಣಾನಿ ನಿಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಸಾಯಂ ಕುಮ್ಭೋ ಪವಿಸತಿ।

ಮಾ ಹೇವಂ, ಆನನ್ದ, ಅವಚಾತಿ ಆನನ್ದ, ಮಾ ಏವಂ ಅವಚ, ನ ಇಮಂ "ಖುದ್ದಕನಗರ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಅಹಞ್ಹಿ ಇಮಸ್ಸೇವ ನಗರಸ್ಸ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಕಥೇತುಂ - "ಅನೇಕವಾರಂ ತಿಟ್ಠಂ ನಿಸೀದಂ ಮಹನ್ತೇನ ಉಸ್ಸಾಹೇನ, ಮಹನ್ತೇನ ಪರಕ್ಕಮೇನ ಇಧಾಗತೋ"ತಿ ವತ್ವಾ **ಭೂತಪುಬ್ಬ**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಸುಭಿಕ್ಖಾತಿ** ಖಜ್ಜಭೋಜ್ಜಸಮ್ಪನ್ನಾ। **ಹತ್ಥಿಸದ್ದೇನಾತಿ** ಏಕಸ್ಮಿಂ ಹತ್ಥಿಮ್ಹಿ ಸದ್ದಂ ಕರೋನ್ತೇ ಚತುರಾಸೀತಿಹತ್ಥಿಸಹಸ್ಸಾನಿ ಸದ್ದಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಇತಿ ಹತ್ಥಿಸದ್ದೇನ ಅವಿವಿತ್ತಾ, ಹೋತಿ, ತಥಾ ಅಸ್ಸಸದ್ದೇನ। ಪುಞ್ಞವನ್ತೋ ಪನೇತ್ಥ ಸತ್ತಾ ಚತುಸಿನ್ಧವಯುತ್ತೇಹಿ ರಥೇಹಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಅನುಬನ್ಧಮಾನಾ ಅನ್ತರವೀಥೀಸು ವಿಚರನ್ತಿ, ಇತಿ ರಥಸದ್ದೇನ ಅವಿವಿತ್ತಾ ಹೋತಿ। ನಿಚ್ಚಂ ಪಯೋಜಿತಾನೇವ ಪನೇತ್ಥ ಭೇರಿಆದೀನಿ ತೂರಿಯಾನಿ, ಇತಿ ಭೇರಿಸದ್ದಾದೀಹಿಪಿ ಅವಿವಿತ್ತಾ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ **ಸಮ್ಮಸದ್ದೋತಿ** ಕಂಸತಾಳಸದ್ದೋ। **ಪಾಣಿತಾಳಸದ್ದೋತಿ** ಪಾಣಿನಾ ಚತುರಸ್ಸಅಮ್ಬಣತಾಳಸದ್ದೋ। ಕುಟಭೇರಿಸದ್ದೋತಿಪಿ ವದನ್ತಿ।

ಅಸ್ನಾಥ ಪಿವಥ ಖಾದಥಾತಿ ಅಸ್ನಾಥ ಪಿವಥ ಖಾದಥ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ಭುಞ್ಜಥ ಭೋತಿ ಇಮಿನಾ ದಸಮೇನ ಸದ್ದೇನ ಅವಿವಿತ್ತಾ ಹೋತಿ ಅನುಪಚ್ಛಿನ್ನಸದ್ದಾ। ಯಥಾ ಪನ ಅಞ್ಞೇಸು ನಗರೇಸು "ಕಚವರಂ ಛಡ್ಡೇಥ, ಕುದಾಲಂ ಗಣ್ಹಥ, ಪಚ್ಛಿಂ ಗಣ್ಹಥ, ಪವಾಸಂ ಗಮಿಸ್ಸಾಮ, ತಣ್ಡುಲಪುಟಂ ಗಣ್ಹಥ, ಭತ್ತಪುಟಂ ಗಣ್ಹಥ, ಫಲಕಾವುಧಾದೀನಿ ಸಜ್ಜಾನಿ ಕರೋಥಾ"ತಿ ಏವರೂಪಾ ಸದ್ದಾ ಹೋನ್ತಿ, ನ ಯಿಧ ಏವಂ ಅಹೋಸೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

"ದಸಮೇನ ಸದ್ದೇನಾ"ತಿ ಚ ವತ್ವಾ "ಕುಸಾವತೀ, ಆನನ್ದ, ರಾಜಧಾನೀ ಸತ್ತಹಿ ಪಾಕಾರೇಹಿ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಾ ಅಹೋಸೀ"ತಿ ಸಬ್ಬಂ **ಮಹಾಸುದಸ್ಸನಸುತ್ತಂ** ನಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ **ಗಚ್ಛ ತ್ವಂ ಆನನ್ದಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಅಭಿಕ್ಕಮಥಾತಿ** ಅಭಿಮುಖಾ ಕಮಥ, ಆಗಚ್ಛಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಿಂ ಪನ ತೇ ಭಗವತೋ ಆಗತಭಾವಂ ನ ಜಾನನ್ತೀತಿ? ಜಾನನ್ತಿ। ಬುದ್ಧಾನಂ ಗತಗತಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ ಮಹನ್ತಂ ಕೋಲಾಹಲಂ ಹೋತಿ, ಕೇನಚಿದೇವ ಕರಣೀಯೇನ ನಿಸಿನ್ನತ್ತಾ ನ ಆಗತಾ। "ತೇ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಠಾನನಿಸಜ್ಜೋಕಾಸಂ ಸಂವಿದಹಿತ್ವಾ ದಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ತೇಸಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಅವೇಲಾಯಮ್ಪಿ ಭಗವಾ ಪೇಸೇಸಿ।

ಮಲ್ಲಾನಂ ವನ್ದನಾವಣ್ಣನಾ

೨೧೧. **ಅಮ್ಹಾಕಞ್ಚ ನೋತಿ** ಏತ್ಥ **ನೋ** ಕಾರೋ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ। **ಅಘಾವಿನೋತಿ** ಉಪ್ಪನ್ನದುಕ್ಖಾ। **ದುಮ್ಮನಾತಿ** ಅನತ್ತಮನಾ। **ಚೇತೋದುಕ್ಖಸಮಪ್ಪಿತಾತಿ** ದೋಮನಸ್ಸಸಮಪ್ಪಿತಾ। **ಕುಲಪರಿವತ್ತಸೋ ಕುಲಪರಿವತ್ತಸೋ ಠಪೇತ್ವಾತಿ** ಏಕೇಕಂ ಕುಲಪರಿವತ್ತಂ ಕುಲಸಙ್ಖೇಪಂ ವೀಥಿಸಭಾಗೇನ ಚೇವ ರಚ್ಛಾಸಭಾಗೇನ ಚ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಠಪೇತ್ವಾ।

ಸುಭದ್ದಪರಿಬ್ಬಾಜಕವತ್ಥುವಣ್ಣನಾ

೨೧೨. **ಸುಭದ್ದೋ ನಾಮ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋತಿ** ಉದಿಚ್ಚಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಹಾಸಾಲಕುಲಾ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ಛನ್ನಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ। **ಕಙ್ಖಾಧಮ್ಮೋತಿ** ವಿಮತಿಧಮ್ಮೋ। ಕಸ್ಮಾ ಪನಸ್ಸ ಅಜ್ಜ ಏವಂ ಅಹೋಸೀತಿ? ತಥಾವಿಧಉಪನಿಸ್ಸಯತ್ತಾ। ಪುಬ್ಬೇ ಕಿರ ಪುಞ್ಞಕರಣಕಾಲೇ ದ್ವೇ ಭಾತರೋ ಅಹೇಸುಂ। ತೇ ಏಕತೋವ ಸಸ್ಸಂ ಅಕಂಸು। ತತ್ಥ ಜೇಟ್ಠಕಸ್ಸ - "ಏಕಸ್ಮಿಂ ಸಸ್ಸೇ ನವವಾರೇ ಅಗ್ಗಸಸ್ಸದಾನಂ ಮಯಾ ದಾತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ವಪ್ಪಕಾಲೇ ಬೀಜಗ್ಗಂ ನಾಮ ದತ್ವಾ ಗಬ್ಭಕಾಲೇ ಕನಿಟ್ಠೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಮನ್ತೇಸಿ - "ಗಬ್ಭಕಾಲೇ ಗಬ್ಭಂ ಫಾಲೇತ್ವಾ ದಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಕನಿಟ್ಠೋ - "ತರುಣಸಸ್ಸಂ ನಾಸೇತುಕಾಮೋಸೀ"ತಿ ಆಹ। ಜೇಟ್ಠೋ ಕನಿಟ್ಠಸ್ಸ ಅನನುವತ್ತನಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ಖೇತ್ತಂ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಕೋಟ್ಠಾಸತೋ ಗಬ್ಭಂ ಫಾಲೇತ್ವಾ ಖೀರಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಸಪ್ಪಿನವನೀತೇನ ಸಂಯೋಜೇತ್ವಾ ಅದಾಸಿ, ಪುಥುಕಕಾಲೇ ಪುಥುಕಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಅದಾಸಿ, ಲಾಯನಕಾಲೇ ಲಾಯನಗ್ಗಂ, ವೇಣಿಕರಣೇ ವೇಣಗ್ಗಂ, ಕಲಾಪಾದೀಸು ಕಲಾಪಗ್ಗಂ, ಖಲಗ್ಗಂ, ಖಲಭಣ್ಡಗ್ಗಂ, ಕೋಟ್ಠಗ್ಗನ್ತಿ ಏವಂ ಏಕಸಸ್ಸೇ ನವವಾರೇ ಅಗ್ಗದಾನಂ ಅದಾಸಿ। ಕನಿಟ್ಠೋ ಪನ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ಅದಾಸಿ।

ತೇಸು ಜೇಟ್ಠಕೋ **ಅಞ್ಞಾಸಿಕೋಣ್ಡಞ್ಞತ್ಥೇರೋ** ಜಾತೋ। ಭಗವಾ - "ಕಸ್ಸ ನು ಖೋ ಅಹಂ ಪಠಮಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ "ಅಞ್ಞಾಸಿಕೋಣ್ಡಞ್ಞೋ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಸಸ್ಸೇ ನವ ಅಗ್ಗದಾನಾನಿ ಅದಾಸಿ, ಇಮಂ ಅಗ್ಗಧಮ್ಮಂ ತಸ್ಸ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಸಬ್ಬಪಠಮಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸಿ। ಸೋ ಅಟ್ಠಾರಸಹಿ ಬ್ರಹ್ಮಕೋಟೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಸಿ। ಕನಿಟ್ಠೋ ಪನ ಓಹೀಯಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ದಾನಸ್ಸ ದಿನ್ನತ್ತಾ ಸತ್ಥು ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಕಾಲೇ ಏವಂ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಸತ್ಥಾರಂ ದಟ್ಠುಕಾಮೋ ಅಹೋಸಿ।

ಮಾ ತಥಾಗತಂ ವಿಹೇಠೇಸೀತಿ ಥೇರೋ ಕಿರ - "ಏತೇ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ ನಾಮ ಅತ್ತನೋ ಗಹಣಮೇವ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ತಸ್ಸ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಾಪನತ್ಥಾಯ ಭಗವತೋ ಬಹುಂ ಭಾಸಮಾನಸ್ಸ ಕಾಯವಾಚಾವಿಹೇಸಾ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಪಕತಿಯಾಪಿ ಚ ಕಿಲನ್ತೋಯೇವ ಭಗವಾ"ತಿ ಮಞ್ಞಮಾನೋ ಏವಮಾಹ। ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ - "ನ ಮೇ ಅಯಂ ಭಿಕ್ಖು ಓಕಾಸಂ ಕರೋತಿ, ಅತ್ಥಿಕೇನ ಪನ ಅನುವತ್ತಿತ್ವಾ ಕಾರೇತಬ್ಬೋ"ತಿ ಥೇರಂ ಅನುವತ್ತನ್ತೋ ದುತಿಯಮ್ಪಿ ತತಿಯಮ್ಪಿ ಆಹ।

೨೧೩. **ಅಸ್ಸೋಸಿ ಖೋತಿ** ಸಾಣಿದ್ವಾರೇ ಠಿತಸ್ಸ ಭಾಸತೋ ಪಕತಿಸೋತೇನೇವ ಅಸ್ಸೋಸಿ, ಸುತ್ವಾ ಚ ಪನ ಸುಭದ್ದಸ್ಸೇವ ಅತ್ಥಾಯ ಮಹತಾ ಉಸ್ಸಾಹೇನ ಆಗತತ್ತಾ **ಅಲಂ ಆನನ್ದಾತಿಆದಿಮಾಹ**। ತತ್ಥ **ಅಲನ್ತಿ** ಪಟಿಕ್ಖೇಪತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। **ಅಞ್ಞಾಪೇಕ್ಖೋವಾತಿ** ಅಞ್ಞಾತುಕಾಮೋವ ಹುತ್ವಾ। **ಅಬ್ಭಞ್ಞಂಸೂತಿ** ಯಥಾ ತೇಸಂ ಪಟಿಞ್ಞಾ, ತಥೇವ ಜಾನಿಂಸು। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಸಚೇ ನೇಸಂ ಸಾ ಪಟಿಞ್ಞಾ ನಿಯ್ಯಾನಿಕಾ, ಸಬ್ಬೇ ಅಬ್ಭಞ್ಞಂಸು, ನೋ ಚೇ, ನ ಅಬ್ಭಞ್ಞಂಸು। ತಸ್ಮಾ ಕಿಂ ತೇಸಂ ಪಟಿಞ್ಞಾ ನಿಯ್ಯಾನಿಕಾ, ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕಾತಿ ಅಯಮೇವ ತಸ್ಸ ಪಞ್ಹಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ಭಗವಾ ತೇಸಂ ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕಭಾವಕಥನೇನ ಅತ್ಥಾಭಾವತೋ ಚೇವ ಓಕಾಸಾಭಾವತೋ ಚ "ಅಲ"ನ್ತಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮಮೇವ ದೇಸೇಸಿ। ಪಠಮಯಾಮಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಮಲ್ಲಾನಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತ್ವಾ ಮಜ್ಝಿಮಯಾಮೇ ಸುಭದ್ದಸ್ಸ, ಪಚ್ಛಿಮಯಾಮೇ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ಓವದಿತ್ವಾ ಬಲವಪಚ್ಚೂಸಸಮಯೇ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿಸ್ಸಾಮಿಚ್ಚೇವ ಭಗವಾ ಆಗತೋ।

೨೧೪. ಸಮಣೋಪಿ ತತ್ಥ ನ ಉಪಲಬ್ಭತೀತಿ ಪಠಮೋ ಸೋತಾಪನ್ನಸಮಣೋಪಿ ತತ್ಥ ನತ್ಥಿ, ದುತಿಯೋ ಸಕದಾಗಾಮಿಸಮಣೋಪಿ, ತತಿಯೋ ಅನಾಗಾಮಿಸಮಣೋಪಿ, ಚತುತ್ಥೋ ಅರಹತ್ತಸಮಣೋಪಿ ತತ್ಥ ನತ್ಥೀತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಇಮಸ್ಮಿಂ ಖೋ"ತಿ ಪುರಿಮದೇಸನಾಯ ಅನಿಯಮತೋ ವತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಅತ್ತನೋ ಸಾಸನಂ ನಿಯಮೇನ್ತೋ ಆಹ। **ಸುಞ್ಞಾ ಪರಪ್ಪವಾದಾ ಸಮಣೇಭೀ**ತಿ ಚತುನ್ನಂ ಮಗ್ಗಾನಂ ಅತ್ಥಾಯ ಆರದ್ಧವಿಪಸ್ಸಕೇಹಿ ಚತೂಹಿ, ಮಗ್ಗಟ್ಠೇಹಿ ಚತೂಹಿ, ಫಲಟ್ಠೇಹಿ ಚತೂಹೀತಿ ದ್ವಾದಸಹಿ ಸಮಣೇಹಿ ಸುಞ್ಞಾ ಪರಪ್ಪವಾದಾ ತುಚ್ಛಾ ರಿತ್ತಕಾ। **ಇಮೇ ಚ ಸುಭದ್ದಾ**ತಿ ಇಮೇ ದ್ವಾದಸ ಭಿಕ್ಖೂ। **ಸಮ್ಮಾ ವಿಹರೇಯ್ಯು**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಅತ್ತನೋ ಅಧಿಗತಟ್ಠಾನಂ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಕಥೇತ್ವಾ ತಂ ಸೋತಾಪನ್ನಂ ಕರೋನ್ತೋ ಸಮ್ಮಾ ವಿಹರತಿ ನಾಮ। ಏಸ ನಯೋ ಸಕದಾಗಾಮಿಆದೀಸು। ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಟ್ಠೋ ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಟ್ಠಂ ಕರೋನ್ತೋ ಸಮ್ಮಾ ವಿಹರತಿ ನಾಮ। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸಮಗ್ಗಟ್ಠೇಸು। ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗತ್ಥಾಯ ಆರದ್ಧವಿಪಸ್ಸಕೋ ಅತ್ತನೋ ಪಗುಣಂ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗತ್ಥಾಯ ಆರದ್ಧವಿಪಸ್ಸಕಂ ಕರೋನ್ತೋ ಸಮ್ಮಾ ವಿಹರತಿ ನಾಮ। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸಮಗ್ಗತ್ಥಾಯ ಆರದ್ಧವಿಪಸ್ಸಕೇಸು। ಇದಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ – "ಸಮ್ಮಾ ವಿಹರೇಯ್ಯು"ನ್ತಿ। **ಅಸುಞ್ಞೋ ಲೋಕೋ ಅರಹನ್ತೇಹಿ ಅಸ್ಸಾ**ತಿ ನಳವನಂ ಸರವನಂ ವಿಯ ನಿರನ್ತರೋ ಅಸ್ಸ।

ಏಕೂನತಿಂಸೋ ವಯಸಾತಿ ವಯೇನ ಏಕೂನತಿಂಸವಸ್ಸೋ ಹುತ್ವಾ। **ಯಂ ಪಬ್ಬಜಿ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಯನ್ತಿ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ। **ಕಿಂ ಕುಸಲಾನುಏಸೀ**ತಿ "ಕಿಂ ಕುಸಲ"ನ್ತಿ ಅನುಏಸನ್ತೋ ಪರಿಯೇಸನ್ತೋ। ತತ್ಥ – "ಕಿಂ ಕುಸಲ"ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ, ತಂ ಗವೇಸನ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯತೋ ಅಹ**ನ್ತಿ ಯತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅಹಂ ಪಬ್ಬಜಿತೋ, ಏತ್ಥನ್ತರೇ ಸಮಧಿಕಾನಿ ಪಞ್ಞಾಸ ವಸ್ಸಾನಿ ಹೋನ್ತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಞಾಯಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸಾ**ತಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗಧಮ್ಮಸ್ಸ। **ಪದೇಸವತ್ತೀ**ತಿ ಪದೇಸೇ ವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗೇ ಪವತ್ತನ್ತೋ। **ಇತೋ ಬಹಿದ್ಧಾ**ತಿ ಮಮ ಸಾಸನತೋ ಬಹಿದ್ಧಾ। **ಸಮಣೋಪಿ ನತ್ಥೀ**ತಿ ಪದೇಸವತ್ತಿವಿಪಸ್ಸಕೋಪಿ ನತ್ಥಿ, ಪಠಮಸಮಣೋ ಸೋತಾಪನ್ನೋಪಿ ನತ್ಥೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಯೇ ಏತ್ಥಾತಿ ಯೇ ತುಮ್ಹೇ ಏತ್ಥ ಸಾಸನೇ ಸತ್ಥಾರಾ ಸಮ್ಮುಖಾ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಾಭಿಸೇಕೇನ ಅಭಿಸಿತ್ತಾ, ತೇಸಂ ವೋ ಲಾಭಾ ತೇಸಂ ವೋ ಸುಲದ್ಧನ್ತಿ। ಬಾಹಿರಸಮಯೇ ಕಿರ ಯಂ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಂ ಆಚರಿಯೋ – "ಇಮಂ ಪಬ್ಬಾಜೇಹಿ , ಇಮಂ ಓವದ, ಇಮಂ ಅನುಸಾಸಾ"ತಿ ವದತಿ, ಸೋ ತೇನ ಅತ್ತನೋ ಠಾನೇ ಠಪಿತೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ – "ಇಮಂ ಪಬ್ಬಜೇಹಿ, ಇಮಂ ಓವದ, ಇಮಂ ಅನುಸಾಸಾ"ತಿ ಇಮೇ ಲಾಭಾ ಹೋನ್ತಿ। ಥೇರಮ್ಪಿ ಸುಭದ್ದೋ ತಮೇವ ಬಾಹಿರಸಮಯಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಏವಮಾಹ।

ಅಲತ್ಥ ಖೋತಿ ಕಥಂ ಅಲತ್ಥ? ಥೇರೋ ಕಿರ ನಂ ಏಕಮನ್ತಂ ನೇತ್ವಾ ಉದಕತುಮ್ಬತೋ ಪಾನೀಯೇನ ಸೀಸಂ ತೇಮೇತ್ವಾ ತಚಪಞ್ಚಕಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಕೇಸಮಸ್ಸುಂ ಓಹಾರೇತ್ವಾ ಕಾಸಾಯಾನಿ ವತ್ಥಾನಿ ಅಚ್ಛಾದಾಪೇತ್ವಾ ಸರಣಾನಿ ದತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕಂ ಆನೇಸಿ। ಭಗವಾ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಆಚಿಕ್ಖಿ। ಸೋ ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಉಯ್ಯಾನಸ್ಸ ಏಕಮನ್ತೇ ಚಙ್ಕಮಂ ಅಧಿಟ್ಠಾಯ ಘಟೇನ್ತೋ ವಾಯಮನ್ತೋ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇನ್ತೋ ಸಹ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಹಿ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾ ಆಗಮ್ಮ ಭಗವನ್ತಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ನಿಸೀದಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ – "ಅಚಿರೂಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ಖೋ ಪನಾ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಸೋ ಚ ಭಗವತೋ ಪಚ್ಛಿಮೋ ಸಕ್ಖಿಸಾವಕೋ ಅಹೋಸೀತಿ ಸಙ್ಗೀತಿಕಾರಕಾನಂ ವಚನಂ। ತತ್ಥ ಯೋ ಭಗವತಿ ಧರಮಾನೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಅಪರಭಾಗೇ ಉಪಸಮ್ಪದಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಉಪಸಮ್ಪದಮ್ಪಿ ವಾ ಧರಮಾನೇಯೇವ ಲಭಿತ್ವಾ ಅಪರಭಾಗೇ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಮ್ಪಿ ವಾ ಧರಮಾನೇಯೇವ ಗಹೇತ್ವಾ ಅಪರಭಾಗೇ ಅರಹತ್ತಮೇವ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಸಬ್ಬೋಪಿ ಸೋ ಪಚ್ಛಿಮೋ ಸಕ್ಖಿಸಾವಕೋ। ಅಯಂ ಪನ ಧರಮಾನೇಯೇವ ಭಗವತಿ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ಚ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಞ್ಚ ಗಹೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೋತಿ।

ಪಞ್ಚಮಭಾಣವಾರವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ತಥಾಗತಪಚ್ಛಿಮವಾಚಾವಣ್ಣನಾ

೨೧೬. ಇದಾನಿ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಓವಾದಂ ಆರಬ್ಭ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ದೇಸಿತೋ ಪಞ್ಞತ್ತೋ**ತಿ ಧಮ್ಮೋಪಿ ದೇಸಿತೋ ಚೇವ ಪಞ್ಞತ್ತೋ ಚ, ವಿನಯೋಪಿ ದೇಸಿತೋ ಚೇವ ಪಞ್ಞತ್ತೋ ಚ। **ಪಞ್ಞತ್ತೋ** ಚ ನಾಮ ಠಪಿತೋ ಪಟ್ಠಪಿತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸೋ ವೋ ಮಮಚ್ಚಯೇನಾ**ತಿ ಸೋ ಧಮ್ಮವಿನಯೋ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಮಮಚ್ಚಯೇನ ಸತ್ಥಾ। ಮಯಾ ಹಿ ವೋ ಠಿತೇನೇವ – "ಇದಂ ಲಹುಕಂ, ಇದಂ ಗರುಕಂ, ಇದಂ ಸತೇಕಿಚ್ಛಂ, ಇದಂ ಅತೇಕಿಚ್ಛಂ, ಇದಂ ಲೋಕವಜ್ಜಂ, ಇದಂ ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜಂ, ಅಯಂ ಆಪತ್ತಿ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ವುಟ್ಠಾತಿ, ಅಯಂ ಆಪತ್ತಿ ಗಣಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ವುಟ್ಠಾತಿ, ಅಯಂ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ವುಟ್ಠಾತೀ"ತಿ ಸತ್ತಾಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧವಸೇನ ಓತಿಣ್ಣೇ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಸಖನ್ಧಕಪರಿವಾರೋ ಉಭತೋವಿಭಙ್ಗೋ **ವಿನಯೋ** ನಾಮ ದೇಸಿತೋ, ತಂ ಸಕಲಮ್ಪಿ ವಿನಯಪಿಟಕಂ ಮಯಿ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೇ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸತ್ಥುಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧೇಸ್ಸತಿ।

ಠಿತೇನೇವ ಚ ಮಯಾ – "ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಇದ್ಧಿಪಾದಾ, ಪಞ್ಚ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ, ಪಞ್ಚ ಬಲಾನಿ, ಸತ್ತ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ, ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ"ತಿ ತೇನ ತೇನಾಕಾರೇನ ಇಮೇ ಧಮ್ಮೇ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಸುತ್ತನ್ತಪಿಟಕಂ ದೇಸಿತಂ, ತಂ ಸಕಲಮ್ಪಿ ಸುತ್ತನ್ತಪಿಟಕಂ ಮಯಿ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೇ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸತ್ಥುಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧೇಸ್ಸತಿ। ಠಿತೇನೇವ ಚ ಮಯಾ – "ಇಮೇ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ, ದ್ವಾದಸಾಯತನಾನಿ, ಅಟ್ಠಾರಸ ಧಾತುಯೋ, ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ, ಬಾವೀಸತಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ, ನವ ಹೇತೂ, ಚತ್ತಾರೋ ಆಹಾರಾ, ಸತ್ತ ಫಸ್ಸಾ, ಸತ್ತ ವೇದನಾ, ಸತ್ತ ಸಞ್ಞಾ, ಸತ್ತ ಸಞ್ಚೇತನಾ, ಸತ್ತ ಚಿತ್ತಾನಿ। ತತ್ರಾಪಿ 'ಏತ್ತಕಾ ಧಮ್ಮಾ ಕಾಮಾವಚರಾ, ಏತ್ತಕಾ ರೂಪಾವಚರಾ, ಏತ್ತಕಾ ಅರೂಪಾವಚರಾ, ಏತ್ತಕಾ ಪರಿಯಾಪನ್ನಾ, ಏತ್ತಕಾ ಅಪರಿಯಾಪನ್ನಾ, ಏತ್ತಕಾ ಲೋಕಿಯಾ, ಏತ್ತಕಾ ಲೋಕುತ್ತರಾ'ತಿ" ಇಮೇ ಧಮ್ಮೇ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಚತುವೀಸತಿಸಮನ್ತಪಟ್ಠಾನಅನನ್ತನಯಮಹಾಪಟ್ಠಾನಪಟಿಮಣ್ಡಿತಂ ಅಭಿಧಮ್ಮಪಿಟಕಂ ದೇಸಿತಂ, ತಂ ಸಕಲಮ್ಪಿ ಅಭಿಧಮ್ಮಪಿಟಕಂ ಮಯಿ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೇ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸತ್ಥುಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧೇಸ್ಸತಿ।

ಇತಿ ಸಬ್ಬಮ್ಪೇತಂ ಅಭಿಸಮ್ಬೋಧಿತೋ ಯಾವ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಾ ಪಞ್ಚಚತ್ತಾಲೀಸವಸ್ಸಾನಿ ಭಾಸಿತಂ ಲಪಿತಂ – "ತೀಣಿ ಪಿಟಕಾನಿ, ಪಞ್ಚ ನಿಕಾಯಾ, ನವಙ್ಗಾನಿ, ಚತುರಾಸೀತಿ ಧಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧಸಹಸ್ಸಾನೀ"ತಿ ಏವಂ ಮಹಾಪಭೇದಂ ಹೋತಿ। ಇತಿ ಇಮಾನಿ ಚತುರಾಸೀತಿ ಧಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧಸಹಸ್ಸಾನಿ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ, ಅಹಂ ಏಕೋವ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಾಮಿ। ಅಹಞ್ಚ ಖೋ ಪನ ದಾನಿ ಏಕಕೋವ ಓವದಾಮಿ ಅನುಸಾಸಾಮಿ, ಮಯಿ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೇ ಇಮಾನಿ ಚತುರಾಸೀತಿ ಧಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧಸಹಸ್ಸಾನಿ ತುಮ್ಹೇ ಓವದಿಸ್ಸನ್ತಿ ಅನುಸಾಸಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಏವಂ ಭಗವಾ ಬಹೂನಿ ಕಾರಣಾನಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ – "ಸೋ ವೋ ಮಮಚ್ಚಯೇನ ಸತ್ಥಾ"ತಿ ಓವದಿತ್ವಾ ಪುನ ಅನಾಗತೇ ಚಾರಿತ್ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಯಥಾ ಖೋ ಪನಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ಸಮುದಾಚರನ್ತೀ**ತಿ ಕಥೇನ್ತಿ ವೋಹರನ್ತಿ। **ನಾಮೇನ ವಾ ಗೋತ್ತೇನ ವಾ**ತಿ ನವಕಾತಿ ಅವತ್ವಾ "ತಿಸ್ಸ, ನಾಗಾ"ತಿ ಏವಂ ನಾಮೇನ ವಾ, "ಕಸ್ಸಪ, ಗೋತಮಾ"ತಿ ಏವಂ ಗೋತ್ತೇನ ವಾ, "ಆವುಸೋ ತಿಸ್ಸ, ಆವುಸೋ ಕಸ್ಸಪಾ"ತಿ ಏವಂ ಆವುಸೋವಾದೇನ ವಾ ಸಮುದಾಚರಿತಬ್ಬೋ। **ಭನ್ತೇತಿ ವಾ ಆಯಸ್ಮಾತಿ ವಾ**ತಿ ಭನ್ತೇ ತಿಸ್ಸ, ಆಯಸ್ಮಾ ತಿಸ್ಸಾತಿ ಏವಂ ಸಮುದಾಚರಿತಬ್ಬೋ। **ಸಮೂಹನತೂ**ತಿ ಆಕಙ್ಖಮಾನೋ ಸಮೂಹನತು, ಯದಿ ಇಚ್ಛತಿ ಸಮೂಹನೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಸಮೂಹನಥಾತಿ ಏಕಂಸೇನೇವ ಅವತ್ವಾ ವಿಕಪ್ಪವಚನೇನೇವ ಠಪೇಸೀತಿ? ಮಹಾಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಬಲಂ ದಿಟ್ಠತ್ತಾ। ಪಸ್ಸತಿ ಹಿ ಭಗವಾ – "ಸಮೂಹನಥಾತಿ ವುತ್ತೇಪಿ ಸಙ್ಗೀತಿಕಾಲೇ ಕಸ್ಸಪೋ ನ ಸಮೂಹನಿಸ್ಸತೀ"ತಿ। ತಸ್ಮಾ ವಿಕಪ್ಪೇನೇವ ಠಪೇಸಿ।

ತತ್ಥ – "ಏಕಚ್ಚೇ ಥೇರಾ ಏವಮಾಹಂಸು – ಚತ್ತಾರಿ ಪಾರಾಜಿಕಾನಿ ಠಪೇತ್ವಾ ಅವಸೇಸಾನಿ ಖುದ್ದಾನುಖುದ್ದಕಾನೀ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಪಞ್ಚಸತಿಕಸಙ್ಗೀತಿಯಂ **ಖುದ್ದಾನುಖುದ್ದಕಕಥಾ** ಆಗತಾವ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ ಪೇತ್ಥ **ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯಂ** ವುತ್ತೋ। ಕೇಚಿ ಪನಾಹು – "ಭನ್ತೇ, ನಾಗಸೇನ, ಕತಮಂ ಖುದ್ದಕಂ, ಕತಮಂ ಅನುಖುದ್ದಕ"ನ್ತಿ ಮಿಲಿನ್ದೇನ ರಞ್ಞಾ ಪುಚ್ಛಿತೋ। "ದುಕ್ಕಟಂ,

ಮಹಾರಾಜ, ಖುದ್ದಕಂ, ದುಬ್ಭಾಸಿತಂ ಅನುಖುದ್ದಕ"ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ನಾಗಸೇನತ್ಥೇರೋ ಖುದ್ದಾನುಖುದ್ದಕಂ ಜಾನಾತಿ। ಮಹಾಕಸ್ಸಪೋ ಪನ ತಂ ಅಜಾನನ್ತೋ -

> "ಸುಣಾತು ಮೇ, ಆವುಸೋ, ಸಙ್ಘೋ ಸನ್ತಮ್ಹಾಕಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ಗಿಹಿಗತಾನಿ, ಗಿಹಿನೋಪಿ ಜಾನನ್ತಿ - "ಇದಂ ವೋ ಸಮಣಾನಂ ಸಕ್ಯಪುತ್ತಿಯಾನಂ ಕಪ್ಪತಿ, ಇದಂ ವೋ ನ ಕಪ್ಪತೀ"ತಿ। ಸಚೇ ಮಯಂ ಖುದ್ದಾನುಖುದ್ದಕಾನಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ಸಮೂಹನಿಸ್ಸಾಮ, ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ವತ್ತಾರೋ - "ಧೂಮಕಾಲಿಕಂ ಸಮಣೇನ ಗೋತಮೇನ ಸಾವಕಾನಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪಞ್ಞತ್ತಂ, ಯಾವ ನೇಸಂ ಸತ್ಥಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ, ತಾವಿಮೇ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ಸಿಕ್ಖಿಂಸು, ಯತೋ ಇಮೇಸಂ ಸತ್ಥಾ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ, ನ ದಾನಿಮೇ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ಸಿಕ್ಖನ್ತೀ"ತಿ। ಯದಿ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಪತ್ತಕಲ್ಲಂ, ಸಙ್ಘೋ ಅಪಞ್ಞತ್ತಂ ನ ಪಞ್ಞಪೇಯ್ಯ, ಪಞ್ಞತ್ತಂ ನ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದೇಯ್ಯ, ಯಥಾಪಞ್ಞತ್ತೇಸು ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ಸಮಾದಾಯ ವತ್ತೇಯ್ಯ। ಏಸಾ ಞತ್ತೀತಿ -

ಕಮ್ಮವಾಚಂ ಸಾವೇಸೀತಿ। ನ ತಂ ಏವಂ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ನಾಗಸೇನತ್ಥೇರೋ ಹಿ - "ಪರವಾದಿನೋ ಓಕಾಸೋ ಮಾ ಅಹೋಸೀ"ತಿ ಏವಮಾಹ। ಮಹಾಕಸ್ಸಪತ್ಥೇರೋ "ಖುದ್ದಾನುಖುದ್ದಕಾಪತ್ತಿಂ ನ ಸಮೂಹನಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಕಮ್ಮವಾಚಂ ಸಾವೇಸಿ।

ಬ್ರಹ್ಮದಣ್ಡಕಥಾಪಿ ಸಙ್ಗೀತಿಯಂ ಆಗತತ್ತಾಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯಂ ವಿನಿಚ್ಛಿತಾ।

ಕಙ್ಖಾತಿ ದ್ವೇಳ್ಹಕಂ। **ವಿಮತೀತಿ** ವಿನಿಚ್ಛಿತುಂ ಅಸಮತ್ಥತಾ, ಬುದ್ಧೋ ನು ಖೋ, ನ ಬುದ್ಧೋ ನು ಖೋ, ಧಮ್ಮೋ ನು ಖೋ, ನ ಧಮ್ಮೋ ನು ಖೋ, ಸಙ್ಘೋ ನು ಖೋ, ನ ಸಙ್ಘೋ ನು ಖೋ, ಮಗ್ಗೋ ನು ಖೋ, ನ ಮಗ್ಗೋ ನು ಖೋ, ಪಟಿಪದಾ ನು ಖೋ, ನ ಪಟಿಪದಾ ನು ಖೋತಿ ಯಸ್ಸ ಸಂಸಯೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ತಂ ವೋ ವದಾಮಿ "ಪುಚ್ಛಥ ಭಿಕ್ಖವೇ"ತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ। **ಸತ್ಥುಗಾರವೇನಾಪಿ ನ ಪುಚ್ಛೇಯ್ಯಾಥಾತಿ** ಮಯಂ ಸತ್ಥುಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜಿಮ್ಹ, ಚತ್ತಾರೋ ಪಚ್ಚಯಾಪಿ ನೋ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಕಾವ, ತೇ ಮಯಂ ಏತ್ತಕಂ ಕಾಲಂ ಕಙ್ಖಂ ಅಕತ್ವಾ ನ ಅರಹಾಮ ಅಜ್ಜ ಪಚ್ಛಿಮಕಾಲೇ ಕಙ್ಖಂ ಕಾತುನ್ತಿ ಸಚೇ ಏವಂ ಸತ್ಥರಿ ಗಾರವೇನ ನ ಪುಚ್ಛಥ। **ಸಹಾಯಕೋಪಿ ಭಿಕ್ಖವೇ ಸಹಾಯಕಸ್ಸ ಆರೋಚೇತೂತಿ** ತುಮ್ಹಾಕಂ ಯೋ ಯಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಸನ್ದಿಟ್ಠೋ ಸಮ್ಭತ್ತೋ, ಸೋ ತಸ್ಸ ಆರೋಚೇತು, ಅಹಂ ಏತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಕಥೇಸ್ಸಾಮಿ, ತಸ್ಸ ಕಥಂ ಸುತ್ವಾ ಸಬ್ಬೇ ನಿಕ್ಕಙ್ಖಾ ಭವಿಸ್ಸಥಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಏವಂ ಪಸನ್ನೋತಿ ಏವಂ ಸದ್ದಹಾಮಿ ಅಹನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಞಾಣಮೇವಾತಿ** ನಿಕ್ಕಙ್ಖಭಾವಪಚ್ಚಕ್ಖಕರಣಞಾಣಂಯೇವ, ಏತ್ಥ ತಥಾಗತಸ್ಸ ನ ಸದ್ಧಾಮತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಇಮೇಸಞ್ಹಿ, ಆನನ್ದಾತಿ** ಇಮೇಸಂ ಅನ್ತೋಸಾಣಿಯಂ ನಿಸಿನ್ನಾನಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಭಿಕ್ಖುಸತಾನಂ। **ಯೋ ಪಚ್ಛಿಮಕೋತಿ** ಯೋ ಗುಣವಸೇನ ಪಚ್ಛಿಮಕೋ। ಆನನ್ದತ್ಥೇರಂಯೇವ ಸನ್ಧಾಯಾಹ।

೨೧೮. **ಅಪ್ಪಮಾದೇನ ಸಮ್ಪಾದೇಥಾತಿ** ಸತಿಅವಿಪ್ಪವಾಸೇನ ಸಬ್ಬಕಿಚ್ಚಾನಿ ಸಮ್ಪಾದೇಯ್ಯಾಥ। ಇತಿ ಭಗವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಮಞ್ಚೇ ನಿಪನ್ನೋ ಪಞ್ಚಚತ್ತಾಲೀಸ ವಸ್ಸಾನಿ ದಿನ್ನಂ ಓವಾದಂ ಸಬ್ಬಂ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಅಪ್ಪಮಾದಪದೇಯೇವ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಅದಾಸಿ। **ಅಯಂ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪಚ್ಛಿಮಾ ವಾಚಾತಿ** ಇದಂ ಪನ ಸಙ್ಗೀತಿಕಾರಕಾನಂ ವಚನಂ।

ಪರಿನಿಬ್ಬುತಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೨೧೯. ಇತೋ ಪರಂ ಯಂ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಭಗವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಪಠಮಂ ಝಾನನ್ತಿ**ಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ ಭನ್ತೇತಿ** ನಿರೋಧಂ ಸಮಾಪನ್ನಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸಾನಂ ಅಭಾವಂ ದಿಸ್ವಾ ಪುಚ್ಛತಿ। **ನ ಆವುಸೋತಿ** ಥೇರೋ ಕಥಂ ಜಾನಾತಿ? ಥೇರೋ ಕಿರ ಸತ್ಥಾರಾ ಸದ್ಧಿಂಯೇವ ತಂ ತಂ ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜನ್ತೋ ಯಾವ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಾ ವುಟ್ಠಾನಂ, ತಾವ ಗನ್ತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಭಗವಾ ನಿರೋಧಂ ಸಮಾಪನ್ನೋ, ಅನ್ತೋನಿರೋಧೇ ಚ ಕಾಲಙ್ಕಿರಿಯಾ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ಜಾನಾತಿ।

ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಸಞ್ಞಾವೇದಯಿತನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ವುಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿ...ಪೇ... ತತಿಯಜ್ಝಾನಾ ವುಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ ಸಮಾಪಜ್ಜೀತಿ ಏತ್ಥ ಭಗವಾ ಚತುವೀಸತಿಯಾ ಠಾನೇಸು ಪಠಮಜ್ಝಾನಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿ, ತೇರಸಸು ಠಾನೇಸು ದುತಿಯಜ್ಝಾನಂ, ತಥಾ ತತಿಯಜ್ಝಾನಂ, ಪನ್ನರಸಸು ಠಾನೇಸು ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿ। ಕಥಂ? ದಸಸು ಅಸುಭೇಸು, ದ್ವತ್ತಿಂಸಾಕಾರೇ ಅಟ್ಠಸು ಕಸಿಣೇಸು, ಮೇತ್ತಾಕರುಣಾಮುದಿತಾಸು, ಆನಾಪಾನೇ, ಪರಿಚ್ಛೇದಾಕಾಸೇತಿ ಇಮೇಸು ತಾವ ಚತುವೀಸತಿಯಾ ಠಾನೇಸು ಪಠಮಜ್ಝಾನಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿ। ಠಪೇತ್ವಾ ಪನ ದ್ವತ್ತಿಂಸಾಕಾರಞ್ಚ ದಸ ಅಸುಭಾನಿ ಚ ಸೇಸೇಸು ತೇರಸಸು ದುತಿಯಜ್ಝಾನಂ , ತೇಸುಯೇವ ಚ ತತಿಯಜ್ಝಾನಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿ। ಅಟ್ಠಸು ಪನ ಕಸಿಣೇಸು, ಉಪೇಕ್ಖಾಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರೇ, ಆನಾಪಾನೇ, ಪರಿಚ್ಛೇದಾಕಾಸೇ, ಚತೂಸು ಅರೂಪೇಸೂತಿ ಇಮೇಸು ಪನ್ನರಸಸು ಠಾನೇಸು ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿ। ಅಯಮ್ಪಿ ಚ ಸಙ್ಖೇಪಕಥಾವ। ನಿಬ್ಬಾನಪುರಂ ಪವಿಸನ್ತೋ ಪನ ಭಗವಾ ಧಮ್ಮಸ್ಸಾಮೀ ಸಬ್ಬಾಪಿ ಚತುವೀಸತಿಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಸಙ್ಖ್ಯಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ವಿದೇಸಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಞಾತಿಜನಂ ಆಲಿಙ್ಗೇತ್ವಾ ವಿಯ ಸಬ್ಬಸಮಾಪತ್ತಿಸುಖಂ ಅನುಭವಿತ್ವಾ ಪವಿಟ್ಠೋ।

ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಾ ವುಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಸಮನನ್ತರಾ ಭಗವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀತಿ ಏತ್ಥ ಝಾನಸಮನನ್ತರಂ, ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾಸಮನನ್ತರನ್ತಿ ದ್ವೇ ಸಮನನ್ತರಾನಿ। ತತ್ಥ ಝಾನಾ ವುಟ್ಠಾಯ ಭವಙ್ಗಂ ಓತಿಣ್ಣಸ್ಸ ತತ್ಥೇವ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಂ **ಝಾನಸಮನನ್ತರಂ** ನಾಮ। ಝಾನಾ ವುಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಪುನ ಝಾನಙ್ಗಾನಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಭವಙ್ಗಂ ಓತಿಣ್ಣಸ್ಸ ತತ್ಥೇವ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಂ **ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾಸಮನನ್ತರಂ** ನಾಮ। ಇಮಾನಿಪಿ ದ್ವೇ ಸಮನನ್ತರಾನೇವ। ಭಗವಾ ಪನ ಝಾನಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಝಾನಾ ವುಟ್ಠಾಯ ಝಾನಙ್ಗಾನಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಭವಙ್ಗಚಿತ್ತೇನ ಅಬ್ಯಾಕತೇನ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚೇನ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿ। ಯೇ ಹಿ ಕೇಚಿ ಬುದ್ಧಾ ವಾ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ ವಾ ಅರಿಯಸಾವಕಾ ವಾ ಅನ್ತಮಸೋ ಕುನ್ಥಕಿಪಿಲ್ಲಿಕಂ ಉಪಾದಾಯ ಸಬ್ಬೇ ಭವಙ್ಗಚಿತ್ತೇನೇವ ಅಬ್ಯಾಕತೇನ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚೇನ ಕಾಲಙ್ಕರೋನ್ತೀತಿ। **ಮಹಾಭೂಮಿಚಾಲಾದೀನಿ** ವುತ್ತನಯಾನೇವಾತಿ।

೨೨೦. **ಭೂತಾತಿ** ಸತ್ತಾ। **ಅಪ್ಪಟಿಪುಗ್ಗಲೋತಿ** ಪಟಿಭಾಗಪುಗ್ಗಲವಿರಹಿತೋ। **ಬಲಪ್ಪತ್ತೋತಿ** ದಸವಿಧಞಾಣಬಲಂ ಪತ್ತೋ।

೨೨೧. **ಉಪ್ಪಾದವಯಧಮ್ಮಿನೋತಿ** ಉಪ್ಪಾದವಯಸಭಾವಾ। **ತೇಸಂ ವೂಪಸಮೋತಿ** ತೇಸಂ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ವೂಪಸಮೋ, ಅಸಙ್ಖತಂ ನಿಬ್ಬಾನಮೇವ ಸುಖನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

೨೨೨. **ನಾಹು ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸೋತಿ** ನ ಜಾತೋ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸೋ। **ಅನೇಜೋತಿ** ತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಾತಾಯ ಏಜಾಯ ಅಭಾವೇನ ಅನೇಜೋ। **ಸನ್ತಿಮಾರಬ್ಭಾತಿ** ಅನುಪಾದಿಸೇಸಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಆರಬ್ಭ ಪಟಿಚ್ಚ ಸನ್ಧಾಯ। **ಯಂ ಕಾಲಮಕರೀತಿ** ಯೋ ಕಾಲಂ ಅಕರಿ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - "ಆವುಸೋ, ಯೋ ಮಮ ಸತ್ಥಾ ಬುದ್ಧಮುನಿ ಸನ್ತಿಂ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀತಿ, ಸನ್ತಿಂ ಆರಬ್ಭ ಕಾಲಮಕರಿ, ತಸ್ಸ ಠಿತಚಿತ್ತಸ್ಸ ತಾದಿನೋ ಇದಾನಿ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸೋ ನ ಜಾತೋ, ನತ್ಥಿ, ನಪ್ಪವತ್ತತೀ"ತಿ।

ಅಸಲ್ಲೀನೇನಾತಿ ಅಲೀನೇನ ಅಸಙ್ಕುಟಿತೇನ ಸುವಿಕಸಿತೇನೇವ ಚಿತ್ತೇನ। **ವೇದನಂ ಅಜ್ಝವಾಸಯೀತಿ** ವೇದನಂ ಅಧಿವಾಸೇಸಿ, ನ ವೇದನಾನುವತ್ತೀ ಹುತ್ವಾ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ಸಮ್ಪರಿವತ್ತಿ। **ವಿಮೋಕ್ಖೋತಿ** ಕೇನಚಿ ಧಮ್ಮೇನ ಅನಾವರಣವಿಮೋಕ್ಖೋ ಸಬ್ಬಸೋ ಅಪಞ್ಞತ್ತಿಭಾವೂಪಗಮೋ ಪಜ್ಜೋತನಿಬ್ಬಾನಸದಿಸೋ ಜಾತೋ।

೨೨೩. **ತದಾಸೀತಿ** "ಸಹ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಾ ಮಹಾಭೂಮಿಚಾಲೋ"ತಿ ಏವಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಂ ಭೂಮಿಚಾಲಮೇವ ಸನ್ಧಾಯಾಹ। ತಞ್ಹಿ ಲೋಮಹಂಸನಞ್ಚ ಭಿಂಸನಕಞ್ಚ ಆಸಿ। **ಸಬ್ಬಾಕಾರವರೂಪೇತೇತಿ** ಸಬ್ಬವರಕಾರಣೂಪೇತೇ।

೨೨೪. **ಅವೀತರಾಗಾತಿ** ಪುಥುಜ್ಜನಾ ಚೇವ ಸೋತಾಪನ್ನಸಕದಾಗಾಮಿನೋ ಚ। ತೇಸಞ್ಹಿ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಅಪ್ಪಹೀನಂ। ತಸ್ಮಾ ತೇಪಿ ಬಾಹಾ ಪಗ್ಗಯ್ಹ ಕನ್ದನ್ತಿ। ಉಭೋಪಿ ಹತ್ಥೇ ಸೀಸೇ ಠಪೇತ್ವಾ ರೋದನ್ತೀತಿ ಸಬ್ಬಂ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೧೧೫. **ಉಜ್ಝಾಯನ್ತೀ**ತಿ "ಅಯ್ಯಾ ಅತ್ತನಾಪಿ ಅಧಿವಾಸೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ಸೇಸಜನಂ ಕಥಂ ಸಮಸ್ಸಾಸೇಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿಯೋ ಉಜ್ಝಾಯನ್ತಿ। **ಕಥಂಭೂತಾ ಪನ ಭನ್ತೇ ಆಯಸ್ಮಾ ಅನುರುದ್ಧೋ ದೇವತಾ ಮನಸಿಕರೋತೀ**ತಿ ದೇವತಾ, ಭನ್ತೇ, ಕಥಂಭೂತಾ ಆಯಸ್ಮಾ ಅನುರುದ್ಧೋ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತಿ, ಕಿಂ ತಾ ಸತ್ಥು ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಂ ಅಧಿವಾಸೇನ್ತೀತಿ?

ಅಥ ತಾಸಂ ಪವತ್ತಿದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಥೇರೋ **ಸನ್ತಾವುಸೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತಂ ವುತ್ತತ್ಥಮೇವ। **ರತ್ತಾವಸೇಸ**ನ್ತಿ ಬಲವಪಚ್ಚೂಸೇ ಪರಿನಿಬ್ಬುತತ್ತಾ ರತ್ತಿಯಾ ಅವಸೇಸಂ ಚುಲ್ಲಕದ್ಧಾನಂ। **ಧಮ್ಮಿಯಾ ಕಥಾಯಾ**ತಿ ಅಞ್ಞಾ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಾ ಧಮ್ಮಕಥಾ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, "ಆವುಸೋ ಸದೇವಕೇ ನಾಮ ಲೋಕೇ ಅಪ್ಪಟಿಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸತ್ಥುನೋ ಅಯಂ ಮಚ್ಚುರಾಜಾ ನ ಲಜ್ಜತಿ, ಕಿಮಙ್ಗಂ ಪನ ಲೋಕಿಯಮಹಾಜನಸ್ಸ ಲಜ್ಜಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಏವರೂಪಾಯ ಪನ ಮರಣಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾಯ ಕಥಾಯ ವೀತಿನಾಮೇಸುಂ। ತೇಸಞ್ಹಿ ತಂ ಕಥಂ ಕಥೇನ್ತಾನಂ ಮುಹುತ್ತೇನೇವ ಅರುಣಂ ಉಗ್ಗಚ್ಛಿ।

೧೧೬. **ಅಥ ಖೋ**ತಿ ಅರುಣುಗ್ಗಂ ದಿಸ್ವಾವ ಥೇರೋ ಥೇರಂ ಏತದವೋಚ। **ತೇನೇವ ಕರಣೀಯೇನಾ**ತಿ ಕೀದಿಸೇನ ನು ಖೋ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಟ್ಠಾನೇ ಮಾಲಾಗನ್ಧಾದಿಸಕ್ಕಾರೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ, ಕೀದಿಸೇನ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ನಿಸಜ್ಜಟ್ಠಾನೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ, ಕೀದಿಸೇನ ಖಾದನೀಯಭೋಜನೀಯೇನ ಭವಿತಬ್ಬನ್ತಿ, ಏವಂ ಯಂ ಭಗವತೋ ಪರಿನಿಬ್ಬುತಭಾವಂ ಸುತ್ವಾ ಕತ್ತಬ್ಬಂ ತೇನೇವ ಕರಣೀಯೇನ।

ಬುದ್ಧಸರೀರಪೂಜಾವಣ್ಣನಾ

೧೧೭. **ಸಬ್ಬಞ್ಚ ತಾಳಾವಚರ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಂ ತೂರಿಯಭಣ್ಡಂ। **ಸನ್ನಿಪಾತೇಥಾ**ತಿ ಭೇರಿಂ ಚರಾಪೇತ್ವಾ ಸಮಾಹರಥ। ತೇ ತಥೇವ ಅಕಂಸು। **ಮಣ್ಡಲಮಾಳೇ**ತಿ ದುಸ್ಸಮಣ್ಡಲಮಾಳೇ। **ಪಟಿಯಾದೇನ್ತಾ**ತಿ ಸಜ್ಜೇನ್ತಾ।

ದಕ್ಖಿಣೇನ ದಕ್ಖಿಣನ್ತಿ ನಗರಸ್ಸ ದಕ್ಖಿಣದಿಸಾಭಾಗೇನೇವ ದಕ್ಖಿಣದಿಸಾಭಾಗಂ। **ಬಾಹಿರೇನ ಬಾಹಿರ**ನ್ತಿ ಅನ್ತೋನಗರಂ ಅಪ್ಪವೇಸೇತ್ವಾ ಬಾಹಿರೇನೇವ ನಗರಸ್ಸ ಬಾಹಿರಪಸ್ಸಂ ಹರಿತ್ವಾ। **ದಕ್ಖಿಣತೋ ನಗರಸ್ಸಾ**ತಿ ಅನುರಾಧಪುರಸ್ಸ ದಕ್ಖಿಣದ್ವಾರಸದಿಸೇ ಠಾನೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಸಕ್ಕಾರಸಮ್ಮಾನಂ ಕತ್ವಾ ಜೇತವನಸದಿಸೇ ಠಾನೇ ಝಾಪೇಸ್ಸಾಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

೧೧೮. **ಅಟ್ಠ ಮಲ್ಲಪಾಮೋಕ್ಖಾ**ತಿ ಮಜ್ಝಿಮವಯಾ ಥಾಮಸಮ್ಪನ್ನಾ ಅಟ್ಠಮಲ್ಲರಾಜಾನೋ। **ಸೀಸಂ ನ್ಹಾತಾ**ತಿ ಸೀಸಂ ಧೋವಿತ್ವಾ ನಹಾತಾ। **ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಅನುರುದ್ಧ**ನ್ತಿ ಥೇರೋವ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಕೋತಿ ಪಾಕಟೋ, ತಸ್ಮಾ ತೇ ಸನ್ತೇಸುಪಿ ಅಞ್ಞೇಸು ಮಹಾಥೇರೇಸು – "ಅಯಂ ನೋ ಪಾಕಟಂ ಕತ್ವಾ ಕಥೇಸ್ಸತೀ"ತಿ ಥೇರಂ ಪುಚ್ಛಿಂಸು। **ಕಥಂ ಪನ, ಭನ್ತೇ, ದೇವತಾನಂ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ**ತಿ ಭನ್ತೇ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ತಾವ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಂ ಜಾನಾಮ। ದೇವತಾನಂ ಕಥಂ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋತಿ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ। ಥೇರೋ ಪಠಮಂ ತೇಸಂ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ತುಮ್ಹಾಕಂ ಖೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಮಕುಟಬನ್ಧನಂ ನಾಮ ಮಲ್ಲಾನಂ ಚೇತಿಯ**ನ್ತಿ ಮಲ್ಲರಾಜೂನಂ ಪಸಾಧನಮಙ್ಗಲಸಾಲಾಯ ಏತಂ ನಾಮಂ। ಚಿತ್ತೀಕತಟ್ಠೇನ ಪನೇಸಾ "ಚೇತಿಯ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

೧೧೯. **ಯಾವ ಸನ್ಧಿಸಮಲಸಙ್ಕಟೀರಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಸನ್ಧಿ ನಾಮ ಘರಸನ್ಧಿ। **ಸಮಲಂ** ನಾಮ ಗೂಥರಾಸಿನಿದ್ಧಮನಪನಾಳಿ। **ಸಙ್ಕಟೀರಂ** ನಾಮ ಸಙ್ಕಾರಟ್ಠಾನಂ। **ದಿಬ್ಬೇಹಿ ಚ ಮಾನುಸಕೇಹಿ ಚ ನಚ್ಚೇಹೀ**ತಿ ಉಪರಿ ದೇವತಾನಂ ನಚ್ಚಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಹೇಟ್ಠಾ ಮನುಸ್ಸಾನಂ। ಏಸ ನಯೋ ಗೀತಾದೀಸು। ಅಪಿಚ ದೇವತಾನಂ ಅನ್ತರೇ ಮನುಸ್ಸಾ, ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಅನ್ತರೇ ದೇವತಾತಿ ಏವಮ್ಪಿ ಸಕ್ಕರೋನ್ತಾ ಪೂಜೇನ್ತಾ ಅಗಮಂಸು। **ಮಜ್ಝೇನ ಮಜ್ಝಂ ನಗರಸ್ಸ ಹರಿತ್ವಾ**ತಿ ಏವಂ ಹರಿಯಮಾನೇ ಭಗವತೋ ಸರೀರೇ ಬನ್ಧುಲಮಲ್ಲಸೇನಾಪತಿಭರಿಯಾ **ಮಲ್ಲಿಕಾ** ನಾಮ – "ಭಗವತೋ ಸರೀರಂ ಆಹರನ್ತೀ"ತಿ ಸುತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಸಾಮಿಕಸ್ಸ ಕಾಲಂ ಕಿರಿಯತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಠಪಿತಂ ವಿಸಾಖಾಯ ಪಸಾಧನಸದಿಸಂ **ಮಹಾಲತಾಪಸಾಧನಂ** ನೀಹರಾಪೇತ್ವಾ – "ಇಮಿನಾ ಸತ್ಥಾರಂ ಪೂಜೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ತಂ ಮಜ್ಜಾಪೇತ್ವಾ ಗನ್ಧೋದಕೇನ ಧೋವಿತ್ವಾ ದ್ವಾರೇ ಠಿತಾ।

ತಂ ಕಿರ ಪಸಾಧನಂ ತಾಸಞ್ಚ ದ್ವಿನ್ನಂ ಇತ್ಥೀನಂ, ದೇವದಾನಿಯಚೋರಸ್ಸ ಗೇಹೇತಿ ತೀಸುಯೇವ ಠಾನೇಸು ಅಹೋಸಿ। ಸಾ ಚ ಸತ್ಥು ಸರೀರೇ ದ್ವಾರಂ ಸಮ್ಪತ್ತೇ - "ಓತಾರೇಥ, ತಾತಾ, ಸತ್ಥುಸರೀರ"ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ತಂ ಪಸಾಧನಂ ಸತ್ಥುಸರೀರೇ ಪಟಿಮುಞ್ಚಿ। ತಂ ಸೀಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪಟಿಮುಕ್ಕಂ ಯಾವಪಾದತಲಾಗತಂ। ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಂ ಭಗವತೋ ಸರೀರಂ ಸತ್ತರತನಮಯೇನ ಮಹಾಪಸಾಧನೇನ ಪಸಾಧಿತಂ ಅತಿವಿಯ ವಿರೋಚಿತ್ಥ। ತಂ ಸಾ ದಿಸ್ವಾ ಪಸನ್ನಚಿತ್ತಾ ಪತ್ಥನಂ ಅಕಾಸಿ - "ಭಗವಾ ಯಾವ ವಟ್ಟೇ ಸಂಸರಿಸ್ಸಾಮಿ, ತಾವ ಮೇ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಂ ಪಸಾಧನಕಿಚ್ಚಂ ಮಾ ಹೋತು, ನಿಚ್ಚಂ ಪಟಿಮುಕ್ಕಪಸಾಧನಸದಿಸಮೇವ ಸರೀರಂ ಹೋತೂ"ತಿ।

ಅಥ ಭಗವನ್ತಂ ಸತ್ತರತನಮಯೇನ ಮಹಾಪಸಾಧನೇನ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪುರತ್ಥಿಮೇನ ದ್ವಾರೇನ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಪುರತ್ಥಿಮೇನ ನಗರಸ್ಸ ಮಕುಟಬನ್ಧನಂ ಮಲ್ಲಾನಂ ಚೇತಿಯಂ, ಏತ್ಥ ಭಗವತೋ ಸರೀರಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿಂಸು।

ಮಹಾಕಸ್ಸಪತ್ಥೇರವತ್ಥುವಣ್ಣನಾ

೨೩೧. **ಪಾವಾಯ ಕುಸಿನಾರ**ನ್ತಿ ಪಾವಾನಗರೇ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ "ಕುಸಿನಾರಂ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಅದ್ಧಾನಮಗ್ಗಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ಹೋತಿ। **ರುಕ್ಖಮೂಲೇ ನಿಸೀದೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಕಸ್ಮಾ ದಿವಾವಿಹಾರನ್ತಿ ನ ವುತ್ತಂ? ದಿವಾವಿಹಾರತ್ಥಾಯ ಅನಿಸಿನ್ನತ್ತಾ। ಥೇರಸ್ಸ ಹಿ ಪರಿವಾರಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಬ್ಬೇ ಸುಖಸಂವದ್ಧಿತಾ ಮಹಾಪುಞ್ಞಾ। ತೇ ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕಸಮಯೇ ತತ್ತಪಾಸಾಣಸದಿಸಾಯ ಭೂಮಿಯಾ ಪದಸಾ ಗಚ್ಛನ್ತಾ ಕಿಲಮಿಂಸು। ಥೇರೋ ತೇ ದಿಸ್ವಾ - "ಭಿಕ್ಖೂ ಕಿಲಮನ್ತಿ, ಗನ್ತಬ್ಬಟ್ಠಾನಞ್ಚ ನ ದೂರಂ, ಥೋಕಂ ವಿಸ್ಸಮಿತ್ವಾ ದರಥಂ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭೇತ್ವಾ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ ಕುಸಿನಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ದಸಬಲಂ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಮಗ್ಗಾ ಓಕ್ಕಮ್ಮ ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ ರುಕ್ಖಮೂಲೇ ಸಙ್ಘಾಟಿಂ ಪಞ್ಞಪೇತ್ವಾ ಉದಕತುಮ್ಬತೋ ಉದಕೇನ ಹತ್ಥಪಾದೇ ಸೀತಲೇ ಕತ್ವಾ ನಿಸೀದಿ। ಪರಿವಾರಭಿಕ್ಖೂಪಿಸ್ಸ ರುಕ್ಖಮೂಲೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕಾರೇ ಕಮ್ಮಂ ಕುರುಮಾನಾ ತಿಣ್ಣಂ ರತನಾನಂ ವಣ್ಣಂ ಭಣಮಾನಾ ನಿಸೀದಿಂಸು। ಇತಿ ದರಥವಿನೋದನತ್ಥಾಯ ನಿಸಿನ್ನತ್ತಾ "ದಿವಾವಿಹಾರ"ನ್ತಿ ನ ವುತ್ತಂ।

ಮನ್ದಾರವಪುಪ್ಫಂ ಗಹೇತ್ವಾತಿ ಮಹಾಪಾತಿಪ್ಪಮಾಣಂ ಪುಪ್ಫಂ ಆಗನ್ತುಕದಣ್ಡಕೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಛತ್ತಂ ವಿಯ ಗಹೇತ್ವಾ। **ಅದ್ದಸ ಖೋ**ತಿ ಆಗಚ್ಛನ್ತಂ ದೂರತೋ ಅದ್ದಸ। ದಿಸ್ವಾ ಚ ಪನ ಚಿನ್ತೇಸಿ -

> "ಏತಂ ಆಜೀವಕಸ್ಸ ಹತ್ಥೇ ಮನ್ದಾರವಪುಪ್ಫಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಏತಞ್ಚ ನ ಸಬ್ಬದಾ ಮನುಸ್ಸಪಥೇ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಯದಾ ಪನ ಕೋಚಿ ಇದ್ಧಿಮಾ ಇದ್ಧಿಂ ವಿಕುಬ್ಬತಿ, ತದಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಚ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಓಕ್ಕಮನಾದೀಸು ಹೋತಿ। ನ ಖೋ ಪನ ಅಜ್ಜ ಕೇನಚಿ ಇದ್ಧಿವಿಕುಬ್ಬನಂ ಕತಂ, ನ ಮೇ ಸತ್ಥಾ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಂ ಓಕ್ಕನ್ತೋ, ನ ಕುಚ್ಛಿತೋ ನಿಕ್ಖಮನ್ತೋ, ನಾಪಿಸ್ಸ ಅಜ್ಜ ಅಭಿಸಮ್ಬೋಧಿ, ನ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನಂ, ನ ಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ, ನ ದೇವೋರೋಹಣಂ, ನ ಆಯುಸಙ್ಖಾರೋಸ್ಸಜ್ಜನಂ। ಮಹಲ್ಲಕೋ ಪನ ಮೇ ಸತ್ಥಾ ಧುವಂ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ।

ತತೋ - "ಪುಚ್ಛಾಮಿ ನ"ನ್ತಿ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ - "ಸಚೇ ಖೋ ಪನ ನಿಸಿನ್ನಕೋವ ಪುಚ್ಛಾಮಿ, ಸತ್ಥರಿ ಅಗಾರವೋ ಕತೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಠಿತಟ್ಠಾನತೋ ಅಪಕ್ಕಮ್ಮ ಛದ್ದನ್ತೋ ನಾಗರಾಜಾ ಮಣಿಚಮ್ಮಂ ವಿಯ ದಸಬಲದತ್ತಿಯಂ ಮೇಘವಣ್ಣಂ ಪಂಸುಕೂಲಚೀವರಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ದಸನಖಸಮೋಧಾನಸಮುಜ್ಜಲಂ ಅಞ್ಜಲಿಂ ಸಿರಸ್ಮಿಂ ಪತಿಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಸತ್ಥರಿ ಕತೇನ ಗಾರವೇನ ಆಜೀವಕಸ್ಸ ಅಭಿಮುಖೋ ಹುತ್ವಾ - "ಆವುಸೋ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸತ್ಥಾರಂ ಜಾನಾಸೀ"ತಿ ಆಹ। ಕಿಂ ಪನ ಸತ್ಥು ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಂ ಜಾನನ್ತೋ ಪುಚ್ಛಿ ಅಜಾನನ್ತೋತಿ? ಆವಜ್ಜನಪಟಿಬದ್ಧಂ ಖೀಣಾಸವಾನಂ ಜಾನನಂ, ಅನಾವಜ್ಜಿತತ್ತಾ ಪನೇಸ ಅಜಾನನ್ತೋ ಪುಚ್ಛೀತಿ ಏಕೇ। ಥೇರೋ ಸಮಾಪತ್ತಿಬಹುಲೋ, ರತ್ತಿಟ್ಠಾನದಿವಾಟ್ಠಾನಲೇಣಮಣ್ಡಪಾದೀಸು ನಿಚ್ಚಂ ಸಮಾಪತ್ತಿಬಲೇನೇವ ಯಾಪೇತಿ, ಕುಲಸನ್ತಕಮ್ಪಿ ಗಾಮಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ದ್ವಾರೇ ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಿತೋವ ಭಿಕ್ಖಂ ಗಣ್ಹಾತಿ। ಥೇರೋ ಕಿರ ಇಮಿನಾ ಪಚ್ಛಿಮೇನ ಅತ್ತಭಾವೇನ ಮಹಾಜನಾನುಗ್ಗಹಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ - "ಯೇ ಮಯ್ಹಂ ಭಿಕ್ಖಂ ವಾ ದೇನ್ತಿ ಗನ್ಧಮಾಲಾದೀಹಿ ವಾ

ಸಕ್ಕಾರಂ ಕರೋನ್ತಿ, ತೇಸಂ ತಂ ಮಹಪ್ಫಲಂ ಹೋತೂ"ತಿ ಏವಂ ಕರೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಬಹುಲತಾಯ ನ ಜಾನಾತಿ। ಇತಿ ಅಜಾನನ್ತೋವ ಪುಚ್ಛತೀತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ।

ನ ಹೇತ್ಥ ಅಜಾನನಕಾರಣಂ ಅತ್ಥಿ। ಅಭಿಲಕ್ಖಿತಂ ಸತ್ಥು ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಂ ಅಹೋಸಿ, ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಕಮ್ಪನಾದೀಹಿ ನಿಮಿತ್ತೇಹಿ। ಥೇರಸ್ಸ ಪನ ಪರಿಸಾಯ ಕೇಹಿಚಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಭಗವಾ ದಿಟ್ಠಪುಬ್ಬೋ, ಕೇಹಿಚಿ ನ ದಿಟ್ಠಪುಬ್ಬೋ, ತತ್ಥ ಯೇಹಿಪಿ ದಿಟ್ಠಪುಬ್ಬೋ, ತೇಪಿ ಪಸ್ಸಿತುಕಾಮಾವ, ಯೇಹಿಪಿ ಅದಿಟ್ಠಪುಬ್ಬೋ, ತೇಪಿ ಪಸ್ಸಿತುಕಾಮಾವ। ತತ್ಥ ಯೇಹಿ ನ ದಿಟ್ಠಪುಬ್ಬೋ, ತೇ ಅತಿದಸ್ಸನಕಾಮತಾಯ ಗನ್ತ್ವಾ "ಕುಹಿಂ ಭಗವಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛನ್ತಾ "ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ"ತಿ ಸುತ್ವಾ ಸನ್ಧಾರೇತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಚೀವರಞ್ಚ ಪತ್ತಞ್ಚ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಏಕವತ್ಥಾ ವಾ ದುನ್ನಿವತ್ಥಾ ವಾ ದುಪ್ಪಾರುತಾ ವಾ ಉರಾನಿ ಪಟಿಪಿಸನ್ತಾ ಪರೋದಿಸ್ಸನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಮನುಸ್ಸಾ - "ಮಹಾಕಸ್ಸಪತ್ಥೇರೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಆಗತಾ ಪಂಸುಕೂಲಿಕಾ ಸಯಮ್ಪಿ ಇತ್ಥಿಯೋ ವಿಯ ಪರೋದನ್ತಿ, ತೇ ಕಿಂ ಅಮ್ಹೇ ಸಮಸ್ಸಾಸೇಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಮಯ್ಹಂ ದೋಸಂ ದಸ್ಸನ್ತಿ। ಇದಂ ಪನ ಸುಞ್ಞಂ ಮಹಾಅರಞ್ಞಂ, ಇಧ ಯಥಾ ತಥಾ ರೋದನ್ತೇಸು ದೋಸೋ ನತ್ಥಿ। ಪುರಿಮತರಂ ಸುತ್ವಾ ನಾಮ ಸೋಕೋಪಿ ತನುಕೋ ಹೋತೀತಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸತುಪ್ಪಾದನತ್ಥಾಯ ಜಾನನ್ತೋವ ಪುಚ್ಛಿ।

ಅಜ್ಜ ಸತ್ತಾಹಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋತಿ ಅಜ್ಜ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಸತ್ತಾಹಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ। **ತತೋ ಮೇ ಇದನ್ತಿ** ತತೋ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಪರಿನಿಬ್ಬುತಟ್ಠಾನತೋ।

೨೩೨. **ಸುಭದ್ದೋ ನಾಮ ವುಡ್ಢಪಬ್ಬಜಿತೋ**ತಿ "ಸುಭದ್ದೋ"ತಿ ತಸ್ಸ ನಾಮಂ। ವುಡ್ಢಕಾಲೇ ಪನ ಪಬ್ಬಜಿತತ್ತಾ "ವುಡ್ಢಪಬ್ಬಜಿತೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಸೋ ಏವಮಾಹ? ಭಗವತಿ ಆಘಾತೇನ। ಅಯಂ ಕಿರೇಸೋ ಖನ್ಧಕೇ ಆಗತೇ ಆತುಮಾವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ನಹಾಪಿತಪುಬ್ಬಕೋ ವುಡ್ಢಪಬ್ಬಜಿತೋ ಭಗವತಿ ಕುಸಿನಾರತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಅಡ್ಢತೇಳಸೇಹಿ ಭಿಕ್ಖುಸತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಆತುಮಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತೇ ಭಗವಾ ಆಗಚ್ಛತೀತಿ ಸುತ್ವಾ - "ಆಗತಕಾಲೇ ಯಾಗುಪಾನಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಸಾಮಣೇರಭೂಮಿಯಂ ಠಿತೇ ದ್ವೇ ಪುತ್ತೇ ಏತದವೋಚ - "ಭಗವಾ ಕಿರ, ತಾತಾ, ಆತುಮಂ ಆಗಚ್ಛತಿ ಮಹತಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಅಡ್ಢತೇಳಸೇಹಿ ಭಿಕ್ಖುಸತೇಹಿ; ಗಚ್ಛಥ ತುಮ್ಹೇ, ತಾತಾ, ಖುರಭಣ್ಡಂ ಆದಾಯ ನಾಳಿಯಾವಾಪಕೇನ ಅನುಘರಕಂ ಅನುಘರಕಂ ಆಹಿಣ್ಡಥ ಲೋಣಮ್ಪಿ ತೇಲಮ್ಪಿ ತಣ್ಡುಲಮ್ಪಿ ಖಾದನೀಯಮ್ಪಿ ಸಂಹರಥ ಭಗವತೋ ಆಗತಸ್ಸ ಯಾಗುಪಾನಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೩೦೩)। ತೇ ತಥಾ ಅಕಂಸು।

ಮನುಸ್ಸಾ ತೇ ದಾರಕೇ ಮಞ್ಜುಕೇ ಪಟಿಭಾನೇಯ್ಯಕೇ ದಿಸ್ವಾ ಕಾರೇತುಕಾಮಾಪಿ ಅಕಾರೇತುಕಾಮಾಪಿ ಕಾರೇನ್ತಿಯೇವ। ಕತಕಾಲೇ - "ಕಿಂ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಥ ತಾತಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ। ತೇ ವದನ್ತಿ - "ನ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಅಞ್ಞೇನ ಕೇನಚಿ ಅತ್ಥೋ, ಪಿತಾ ಪನ ನೋ ಭಗವತೋ, ಆಗತಕಾಲೇ ಯಾಗುದಾನಂ ದಾತುಕಾಮೋ"ತಿ। ತಂ ಸುತ್ವಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಅಪರಿಗಣೇತ್ವಾವ ಯಂ ತೇ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ ಆಹರಿತುಂ, ಸಬ್ಬಂ ದೇನ್ತಿ। ಯಮ್ಪಿ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಪೇಸೇನ್ತಿ। ಅಥ ಭಗವತಿ ಆತುಮಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಭುಸಾಗಾರಂ ಪವಿಟ್ಠೇ ಸುಭದ್ದೋ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯಂ ಗಾಮದ್ವಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಮನುಸ್ಸೇ ಆಮನ್ತೇಸಿ - "ಉಪಾಸಕಾ, ನಾಹಂ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸನ್ತಿಕಾ ಅಞ್ಞಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಪಚ್ಚಾಸೀಸಾಮಿ, ಮಯ್ಹಂ ದಾರಕೇಹಿ ಆಭತಾನಿ ತಣ್ಡುಲಾದೀನಿಯೇವ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಪಹೋನ್ತಿ। ಯಂ ಹತ್ಥಕಮ್ಮಂ, ತಂ ಮೇ ದೇಥಾ"ತಿ। "ಇದಞ್ಚಿದಞ್ಚ ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿ ಸಬ್ಬೂಪಕರಣಾನಿ ಗಾಹೇತ್ವಾ ವಿಹಾರೇ ಉದ್ಧನಾನಿ ಕಾರೇತ್ವಾ ಏಕಂ ಕಾಳಕಂ ಕಾಸಾವಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ತಾದಿಸಮೇವ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ - "ಇದಂ ಕರೋಥ, ಇದಂ ಕರೋಥಾ"ತಿ ಸಬ್ಬರತ್ತಿಂ ವಿಚಾರೇನ್ತೋ ಸತಸಹಸ್ಸಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಭೋಜ್ಜಯಾಗುಞ್ಚ ಮಧುಗೋಳಕಞ್ಚ ಪಟಿಯಾದಾಪೇಸಿ। ಭೋಜ್ಜಯಾಗು ನಾಮ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಪಾತಬ್ಬಯಾಗು, ತತ್ಥ ಸಪ್ಪಿಮಧುಫಾಣಿತಮಚ್ಛಮಂಸಪುಪ್ಫಫಲರಸಾದಿ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಖಾದನೀಯಂ ನಾಮ ಸಬ್ಬಂ ಪಕ್ಖಿಪತಿ ಕೀಳಿತುಕಾಮಾನಂ ಸೀಸಮಕ್ಖನಯೋಗ್ಗಾ ಹೋತಿ ಸುಗನ್ಧಗನ್ಧಾ।

ಅಥ ಭಗವಾ ಕಾಲಸ್ಸೇವ ಸರೀರಪಟಿಜಗ್ಗನಂ ಕತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಪರಿವುತೋ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತುಂ ಆತುಮನಗರಾಭಿಮುಖೋ ಪಾಯಾಸಿ। ಮನುಸ್ಸಾ ತಸ್ಸ ಆರೋಚೇಸುಂ - "ಭಗವಾ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಗಾಮಂ ಪವಿಸತಿ, ತಯಾ ಕಸ್ಸ ಯಾಗು ಪಟಿಯಾದಿತಾ"ತಿ। ಸೋ ಯಥಾನಿವತ್ಥಪಾರುತೇಹೇವ ತೇಹಿ ಕಾಳಕಕಾಸಾವೇಹಿ ಏಕೇನ ಹತ್ಥೇನ ದಬ್ಬಿಞ್ಚ ಕಟಚ್ಛುಞ್ಚ ಗಹೇತ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಾ ವಿಯ ದಕ್ಖಿಣಜಾಣುಮಣ್ಡಲಂ ಭೂಮಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ - "ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತು ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಯಾಗು"ನ್ತಿ ಆಹ।

ತತೋ "ಜಾನನ್ತಾಪಿ ತಥಾಗತಾ ಪುಚ್ಛನ್ತೀ"ತಿ ಖನ್ಧಕೇ ಆಗತನಯೇನ ಭಗವಾ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಚ ಸುತ್ವಾ ಚ ತಂ ವುಡ್ಢಪಬ್ಬಜಿತಂ ವಿಗರಹಿತ್ವಾ ತಸ್ಮಿಂ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಅಕಪ್ಪಿಯಸಮಾದಾನಸಿಕ್ಖಾಪದಞ್ಚ, ಖುರಭಣ್ಡಪರಿಹರಣಸಿಕ್ಖಾಪದಞ್ಚಾತಿ ದ್ವೇ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ಪಞ್ಞಪೇತ್ವಾ - "ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನೇಕಕಪ್ಪಕೋಟಿಯೋ ಭೋಜನಂ ಪರಿಯೇಸನ್ತೇಹೇವ ವೀತಿನಾಮಿತಾ, ಇದಂ ಪನ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಅಕಪ್ಪಿಯಂ ಅಧಮ್ಮೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಭೋಜನಂ, ಇಮಂ ಪರಿಭುತ್ತಾನಂ ಅನೇಕಾನಿ ಅತ್ತಭಾವಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅಪಾಯೇಸ್ವೇವ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಅಪೇಥ ಮಾ ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿ ಭಿಕ್ಖಾಚಾರಾಭಿಮುಖೋ ಅಗಮಾಸಿ। ಏಕಭಿಕ್ಖುನಾಪಿ ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಗಹಿತಂ।

ಸುಭದ್ದೋ ಅನತ್ತಮನೋ ಹುತ್ವಾ ಅಯಂ "ಸಬ್ಬಂ ಜಾನಾಮೀ"ತಿ ಆಹಿಣ್ಡತಿ। ಸಚೇ ನ ಗಹಿತುಕಾಮೋ, ಪೇಸೇತ್ವಾ ಆರೋಚೇತಬ್ಬಂ। ಅಯಂ ಪಕ್ಕಾಹಾರೋ ನಾಮ ಸಬ್ಬಚಿರಂ ತಿಟ್ಠನ್ತೋ ಸತ್ತಾಹಮತ್ತಂ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ। ಇದಞ್ಚ ಮಮ ಯಾವಜೀವಂ ಪರಿಯತ್ತಂ ಅಸ್ಸ। ಸಬ್ಬಂ ತೇನ ನಾಸಿತಂ, ಅಹಿತಕಾಮೋ ಅಯಂ ಮಯ್ಹನ್ತಿ ಭಗವತಿ ಆಘಾತಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ದಸಬಲೇ ಧರನ್ತೇ ಕಿಞ್ಚಿ ವತ್ತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿ। ಏವಂ ಕಿರಸ್ಸ ಅಹೋಸಿ - "ಅಯಂ ಉಚ್ಚಾ ಕುಲಾ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ಮಹಾಪುರಿಸೋ, ಸಚೇ ಕಿಞ್ಚಿ ವಕ್ಖಾಮಿ, ಮಂಯೇವ ಸನ್ತಜ್ಜೇಸ್ಸತೀ"ತಿ। ಸ್ವಾಯಂ ಅಜ್ಜ "ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ ಭಗವಾ"ತಿ ಸುತ್ವಾ ಲದ್ಧಸ್ಸಾಸೋ ವಿಯ ಹಟ್ಠತುಟ್ಠೋ ಏವಮಾಹ।

ಥೇರೋ ತಂ ಸುತ್ವಾ ಹದಯೇ ಪಹಾರದಾನಂ ವಿಯ ಮತ್ಥಕೇ ಪತಿತಸುಕ್ಖಾಸನಿ ವಿಯ ಮಞ್ಞಿ, ಧಮ್ಮಸಂವೇಗೋ ಚಸ್ಸ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ - "ಸತ್ತಾಹಮತ್ತಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ ಭಗವಾ, ಅಜ್ಜಾಪಿಸ್ಸ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಂ ಸರೀರಂ ಧರತಿಯೇವ, ದುಕ್ಖೇನ ಭಗವತಾ ಆರಾಧಿತಸಾಸನೇ ನಾಮ ಏವಂ ಲಹು ಮಹನ್ತಂ ಪಾಪಕಸಟಂ ಕಣ್ಟಕೋ ಉಪ್ಪನ್ನೋ, ಅಲಂ ಖೋ ಪನೇಸ ಪಾಪೋ ವಡ್ಢಮಾನೋ ಅಞ್ಞೇಪಿ ಏವರೂಪೇ ಸಹಾಯೇ ಲಭಿತ್ವಾ ಸಕ್ಕಾ ಸಾಸನಂ ಓಸಕ್ಕಾಪೇತು"ನ್ತಿ। ತತೋ ಥೇರೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ -

"ಸಚೇ ಖೋ ಪನಾಹಂ ಇಮಂ ಮಹಲ್ಲಕಂ ಇಧೇವ ಪಿಲೋತಿಕಂ ನಿವಾಸಾಪೇತ್ವಾ ಛಾರಿಕಾಯ ಓಕಿರಾಪೇತ್ವಾ ನೀಹರಾಪೇಸ್ಸಾಮಿ, ಮನುಸ್ಸಾ 'ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಸರೀರೇ ಧರಮಾನೇಯೇವ ಸಾವಕಾ ವಿವದನ್ತೀ'ತಿ ಅಮ್ಹಾಕಂ ದೋಸಂ ದಸ್ಸೇಸ್ಸನ್ತಿ ಅಧಿವಾಸೇಮಿ ತಾವ।

ಭಗವತಾ ಹಿ ದೇಸಿತೋ ಧಮ್ಮೋ ಅಸಙ್ಗಹಿತಪುಪ್ಫರಾಸಿಸದಿಸೋ। ತತ್ಥ ಯಥಾ ವಾತೇನ ಪಹಟಪುಪ್ಫಾನಿ ಯತೋ ವಾ ತತೋ ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಏವಮೇವ ಏವರೂಪಾನಂ ಪಾಪಪುಗ್ಗಲಾನಂ ವಸೇನ ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಕಾಲೇ ವಿನಯೇ ಏಕಂ ದ್ವೇ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ನಸ್ಸಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಸುತ್ತೇ ಏಕೋ ದ್ವೇ ಪಞ್ಹಾವಾರಾ ನಸ್ಸಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ಏಕಂ ದ್ವೇ ಭೂಮನ್ತರಾನಿ ನಸ್ಸಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಏವಂ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಮೂಲೇ ನಟ್ಠೇ ಪಿಸಾಚಸದಿಸಾ ಭವಿಸ್ಸಾಮ; ತಸ್ಮಾ ಧಮ್ಮವಿನಯಸಙ್ಗಹಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮ। ಏವಞ್ಹಿ ಸತಿ ದಳ್ಹಂ ಸುತ್ತೇನ ಸಙ್ಗಹಿತಾನಿ ಪುಪ್ಫಾನಿ ವಿಯ ಅಯಂ ಧಮ್ಮವಿನಯೋ ನಿಚ್ಚಲೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ।

ಏತದತ್ಥಞ್ಹಿ ಭಗವಾ ಮಯ್ಹಂ ತೀಣಿ ಗಾವುತಾನಿ ಪಚ್ಚುಗ್ಗಮನಂ ಅಕಾಸಿ, ತೀಹಿ ಓವಾದೇಹಿ ಉಪಸಮ್ಪದಂ ಅದಾಸಿ, ಕಾಯತೋ ಅಪನೇತ್ವಾ ಕಾಯೇ ಚೀವರಪರಿವತ್ತನಂ ಅಕಾಸಿ, ಆಕಾಸೇ ಪಾಣಿಂ ಚಾಲೇತ್ವಾ ಚನ್ದೂಪಮಂ ಪಟಿಪದಂ ಕಥೇನ್ತೋ ಮಂ ಕಾಯಸಕ್ಖಿಂ ಕತ್ವಾ ಕಥೇಸಿ, ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಸಕಲಸಾಸನದಾಯಜ್ಜಂ ಪಟಿಚ್ಛಾಪೇಸಿ। ಮಾದಿಸೇ ಭಿಕ್ಖುಮ್ಹಿ ತಿಟ್ಠಮಾನೇ ಅಯಂ ಪಾಪೋ ಸಾಸನೇ ವುಡ್ಢಿಂ ಮಾ ಅಲತ್ಥ। ಯಾವ ಅಧಮ್ಮೋ ನ ದಿಪ್ಪತಿ, ಧಮ್ಮೋ ನ ಪಟಿಬಾಹಿಯತಿ। ಅವಿನಯೋ ನ ದಿಪ್ಪತಿ ವಿನಯೋ ನ ಪಟಿಬಾಹಿಯತಿ। ಅಧಮ್ಮವಾದಿನೋ ನ ಬಲವನ್ತೋ ಹೋನ್ತಿ, ಧಮ್ಮವಾದಿನೋ ನ ದುಬ್ಬಲಾ ಹೋನ್ತಿ; ಅವಿನಯವಾದಿನೋ ನ ಬಲವನ್ತೋ ಹೋನ್ತಿ, ವಿನಯವಾದಿನೋ ನ ದುಬ್ಬಲಾ ಹೋನ್ತಿ। ತಾವ ಧಮ್ಮಞ್ಚ ವಿನಯಞ್ಚ

ಸಜ್ಝಾಯಿಸ್ಸಾಮಿ। ತತೋ ಭಿಕ್ಖೂ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಪಹೋನಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಕಪ್ಪಿಯಾಕಪ್ಪಿಯಂ ಕಥೇಸ್ಸನ್ತಿ। ಅಥಾಯಂ ಪಾಪೋ ಸಯಮೇವ ನಿಗ್ಗಹಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸತಿ, ಪುನ ಸೀಸಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತುಂ ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸತಿ, ಸಾಸನಂ ಇದ್ಧಞ್ಚೇವ ಫೀತಞ್ಚ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ।

ಸೋ ಏವಂ ನಾಮ ಮಯ್ಹಂ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪನ್ನನ್ತಿ ಕಸ್ಸಚಿ ಅನಾರೋಚೇತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ಸಮಸ್ಸಾಸೇಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಅಥ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಮಹಾಕಸ್ಸಪೋ…ಪೇ॰… ನೇತಂ ಠಾನಂ ವಿಜ್ಜತೀ"ತಿ।

೧೩೩. **ಚಿತಕನ್ತಿ** ವೀಸರತನಸತಿಕಂ ಚನ್ದನಚಿತಕಂ। **ಆಳಿಮ್ಪೇಸ್ಸಾಮಾತಿ** ಅಗ್ಗಿಂ ಗಾಹಾಪೇಸ್ಸಾಮ। **ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ ಆಳಿಮ್ಪೇತುನ್ತಿ** ಅಟ್ಠಪಿ ಸೋಳಸಪಿ ದ್ವತ್ತಿಂಸಪಿ ಜನಾ ಜಾಲನತ್ಥಾಯ ಯಮಕಯಮಕಉಕ್ಕಾಯೋ ಗಹೇತ್ವಾ ತಾಲವಣ್ಟೇಹಿ ಬೀಜನ್ತಾ ಭಸ್ತಾಹಿ ಧಮನ್ತಾ ತಾನಿ ತಾನಿ ಕಾರಣಾನಿ ಕರೋನ್ತಾಪಿ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿಯೇವ ಅಗ್ಗಿಂ ಗಾಹಾಪೇತುಂ। **ದೇವತಾನಂ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋತಿ** ಏತ್ಥ ತಾ ಕಿರ ದೇವತಾ ಥೇರಸ್ಸ ಉಪಟ್ಠಾಕದೇವತಾವ। ಅಸೀತಿಮಹಾಸಾವಕೇಸು ಹಿ ಚಿತ್ತಾನಿ ಪಸಾದೇತ್ವಾ ತೇಸಂ ಉಪಟ್ಠಾಕಾನಿ ಅಸೀತಿಕುಲಸಹಸ್ಸಾನಿ ಸಗ್ಗೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಾನಿ। ತತ್ಥ ಥೇರೇ ಚಿತ್ತಂ ಪಸಾದೇತ್ವಾ ಸಗ್ಗೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ ದೇವತಾ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಾಗಮೇ ಥೇರಂ ಅದಿಸ್ವಾ - "ಕುಹಿಂ ನು ಖೋ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಕುಲೂಪಕತ್ಥೇರೋ"ತಿ ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ಪಟಿಪನ್ನಂ ದಿಸ್ವಾ "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಕುಲೂಪಕತ್ಥೇರೇನ ಅವನ್ದಿತೇ ಚಿತಕೋ ಮಾ ಪಜ್ಜಲಿತ್ಥಾ"ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಹಿಂಸು।

ಮನುಸ್ಸಾ ತಂ ಸುತ್ವಾ - "ಮಹಾಕಸ್ಸಪೋ ಕಿರ ನಾಮ ಭೋ ಭಿಕ್ಖು ಪಞ್ಚಹಿ ಭಿಕ್ಖುಸತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ 'ದಸಬಲಸ್ಸ ಪಾದೇ ವನ್ದಿಸ್ಸಾಮೀ'ತಿ ಆಗಚ್ಛತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಕಿರ ಅನಾಗತೇ ಚಿತಕೋ ನ ಪಜ್ಜಲಿಸ್ಸತಿ। ಕೀದಿಸೋ ಭೋ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಕಾಳೋ ಓದಾತೋ ದೀಘೋ ರಸ್ಸೋ, ಏವರೂಪೇ ನಾಮ ಭೋ ಭಿಕ್ಖುಮ್ಹಿ ಠಿತೇ ಕಿಂ ದಸಬಲಸ್ಸ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಂ ನಾಮಾ"ತಿ ಕೇಚಿ ಗನ್ಧಮಾಲಾದಿಹತ್ಥಾ ಪಟಿಪಥಂ ಗಚ್ಛಿಂಸು। ಕೇಚಿ ವೀಥಿಯೋ ವಿಚಿತ್ತಾ ಕತ್ವಾ ಆಗಮನಮಗ್ಗಂ ಓಲೋಕಯಮಾನಾ ಅಟ್ಠಂಸು।

೧೩೪. **ಅಥ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಮಹಾಕಸ್ಸಪೋ ಯೇನ ಕುಸಿನಾರಾ…ಪೇ॰… ಸಿರಸಾ ವನ್ದೀತಿ** ಥೇರೋ ಕಿರ ಚಿತಕಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ಆವಜ್ಜನ್ತೋವ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇಸಿ - "ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಸೀಸಂ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಪಾದಾ"ತಿ। ತತೋ ಪಾದಾನಂ ಸಮೀಪೇ ಠತ್ವಾ ಅಭಿಞ್ಞಾಪಾದಕಂ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ವುಟ್ಠಾಯ - "ಅರಾಸಹಸ್ಸಪಟಿಮಣ್ಡಿತಚಕ್ಕಲಕ್ಖಣಪತಿಟ್ಠಿತಾ ದಸಬಲಸ್ಸ ಪಾದಾ ಸದ್ಧಿಂ ಕಪ್ಪಾಸಪಟಲೇಹಿ ಪಞ್ಚ ದುಸ್ಸಯುಗಸತಾನಿ ಸುವಣ್ಣದೋಣಿಂ ಚನ್ದನಚಿತಕಞ್ಚ ದ್ವೇಧಾ ಕತ್ವಾ ಮಯ್ಹಂ ಉತ್ತಮಙ್ಗೇ ಸಿರಸ್ಮಿಂ ಪತಿಟ್ಠಹನ್ತೂ"ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಾಸಿ। ಸಹ ಅಧಿಟ್ಠಾನಚಿತ್ತೇನ ತಾನಿ ಪಞ್ಚ ದುಸ್ಸಯುಗಸತಾನಿ ದ್ವೇಧಾ ಕತ್ವಾ ವಲಾಹಕನ್ತರಾ ಪುಣ್ಣಚನ್ದೋ ವಿಯ ಪಾದಾ ನಿಕ್ಖಮಿಂಸು। ಥೇರೋ ವಿಕಸಿತರತ್ತಪದುಮಸದಿಸೇ ಹತ್ಥೇ ಪಸಾರೇತ್ವಾ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣೇ ಸತ್ಥುಪಾದೇ ಯಾವ ಗೋಪ್ಫಕಾ ದಳ್ಹಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಸಿರವರೇ ಪತಿಟ್ಠಪೇಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಭಗವತೋ ಪಾದೇ ಸಿರಸಾ ವನ್ದೀ"ತಿ।

ಮಹಾಜನೋ ತಂ ಅಚ್ಛರಿಯಂ ದಿಸ್ವಾ ಏಕಪ್ಪಹಾರೇನೇವ ಮಹಾನಾದಂ ನದಿ, ಗನ್ಧಮಾಲಾದೀಹಿ ಪೂಜೇತ್ವಾ ಯಥಾರುಚಿ ವನ್ದಿ। ಏವಂ ಪನ ಥೇರೇನ ಚ ಮಹಾಜನೇನ ಚ ತೇಹಿ ಚ ಪಞ್ಚಹಿ ಭಿಕ್ಖುಸತೇಹಿ ವನ್ದಿತಮತ್ತೇ ಪುನ ಅಧಿಟ್ಠಾನಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ। ಪಕತಿಅಧಿಟ್ಠಾನವಸೇನೇವ ಥೇರಸ್ಸ ಹತ್ಥತೋ ಮುಚ್ಚಿತ್ವಾ ಅಲತ್ತಕವಣ್ಣಾನಿ ಭಗವತೋ ಪಾದತಲಾನಿ ಚನ್ದನದಾರುಆದೀಸು ಕಿಞ್ಚಿ ಅಚಾಲೇತ್ವಾವ ಯಥಾಠಾನೇ ಪತಿಟ್ಠಹಿಂಸು, ಯಥಾಠಾನೇ ಠಿತಾನೇವ ಅಹೇಸುಂ। ಭಗವತೋ ಹಿ ಪಾದೇಸು ನಿಕ್ಖಮನ್ತೇಸು ವಾ ಪವಿಸನ್ತೇಸು ವಾ ಕಪ್ಪಾಸಅಂಸು ವಾ ದಸಿಕತನ್ತಂ ವಾ ತೇಲಬಿನ್ದು ವಾ ದಾರುಕ್ಖನ್ಧಂ ವಾ ಠಾನಾ ಚಲಿತಂ ನಾಮ ನಾಹೋಸಿ। ಸಬ್ಬಂ ಯಥಾಠಾನೇ ಠಿತಮೇವ ಅಹೋಸಿ। ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಪನ ಅತ್ಥಙ್ಗತೇ ಚನ್ದೇ ವಿಯ ಸೂರಿಯೇ ವಿಯ ಚ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪಾದೇಸು ಅನ್ತರಹಿತೇಸು ಮಹಾಜನೋ ಮಹಾಕನ್ದಿತಂ ಕನ್ದಿ। ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಕಾಲತೋ ಅಧಿಕತರಂ ಕಾರುಞ್ಞಂ ಅಹೋಸಿ।

ಸಯಮೇವ ಭಗವತೋ ಚಿತಕೋ ಪಜ್ಜಲೀತಿ ಇದಂ ಪನ ಕಸ್ಸಚಿ ಪಜ್ಜಲಾಪೇತುಂ ವಾಯಮನ್ತಸ್ಸ ಅದಸ್ಸನವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ದೇವತಾನುಭಾವೇನ ಪನೇಸ ಸಮನ್ತತೋ ಏಕಪ್ಪಹಾರೇನೇವ ಪಜ್ಜಲಿ।

೨೩೫. **ಸರೀರಾನೇವ ಅವಸಿಸ್ಸಿಂಸೂತಿ** ಪುಬ್ಬೇ ಏಕಗ್ಘನೇನ ಠಿತತ್ತಾ ಸರೀರಂ ನಾಮ ಅಹೋಸಿ। ಇದಾನಿ ವಿಪ್ಪಕಿಣ್ಣತ್ತಾ ಸರೀರಾನೀತಿ ವುತ್ತಂ ಸುಮನಮಕುಳಸದಿಸಾ ಚ ಧೋತಮುತ್ತಸದಿಸಾ ಚ ಸುವಣ್ಣಸದಿಸಾ ಚ ಧಾತುಯೋ ಅವಸಿಸ್ಸಿಂಸೂತಿ ಅತ್ಥೋ। ದೀಘಾಯುಕಬುದ್ಧಾನಞ್ಹಿ ಸರೀರಂ ಸುವಣ್ಣಕ್ಖನ್ಧಸದಿಸಂ ಏಕಮೇವ ಹೋತಿ। ಭಗವಾ ಪನ - "ಅಹಂ ನ ಚಿರಂ ಠತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಾಮಿ, ಮಯ್ಹಂ ಸಾಸನಂ ತಾವ ಸಬ್ಬತ್ಥ ನ ವಿತ್ಥಾರಿತಂ, ತಸ್ಮಾ ಪರಿನಿಬ್ಬುತಸ್ಸಾಪಿ ಮೇ ಸಾಸಪಮತ್ತಮ್ಪಿ ಧಾತುಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ವಸನಟ್ಠಾನೇ ಚೇತಿಯಂ ಕತ್ವಾ ಪರಿಚರನ್ತೋ ಮಹಾಜನೋ ಸಗ್ಗಪರಾಯಣೋ ಹೋತೂ"ತಿ ಧಾತೂನಂ ವಿಕಿರಣಂ ಅಧಿಟ್ಠಾಸಿ। ಕತಿ, ಪನಸ್ಸ ಧಾತುಯೋ ವಿಪ್ಪಕಿಣ್ಣಾ, ಕತಿ ನ ವಿಪ್ಪಕಿಣ್ಣಾತಿ। ಚತಸ್ಸೋ ದಾಠಾ, ದ್ವೇ ಅಕ್ಖಕಾ, ಉಣ್ಹೀಸನ್ತಿ ಇಮಾ ಸತ್ತ ಧಾತುಯೋ ನ ವಿಪ್ಪಕಿರಿಂಸು, ಸೇಸಾ ವಿಪ್ಪಕಿರಿಂಸೂತಿ। ತತ್ಥ ಸಬ್ಬಖುದ್ದಕಾ ಧಾತು ಸಾಸಪಬೀಜಮತ್ತಾ ಅಹೋಸಿ, ಮಹಾಧಾತು ಮಜ್ಝೇ ಭಿನ್ನತಣ್ಡುಲಮತ್ತಾ, ಅತಿಮಹತೀ ಮಜ್ಝೇ ಭಿನ್ನಮುಗ್ಗಮತ್ತಾತಿ।

ಉದಕಧಾರಾತಿ ಅಗ್ಗಬಾಹುಮತ್ತಾಪಿ ಜಙ್ಘಮತ್ತಾಪಿ ತಾಲಕ್ಖನ್ಧಮತ್ತಾಪಿ ಉದಕಧಾರಾ ಆಕಾಸತೋ ಪತಿತ್ವಾ ನಿಬ್ಬಾಪೇಸಿ। **ಉದಕಸಾಲತೋತಿ** ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಠಿತಸಾಲರುಕ್ಖೇ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ, ತೇಸಮ್ಪಿ ಹಿ ಖನ್ಧನ್ತರವಿಟಪನ್ತರೇಹಿ ಉದಕಧಾರಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ನಿಬ್ಬಾಪೇಸುಂ। ಭಗವತೋ ಚಿತಕೋ ಮಹನ್ತೋ। ಸಮನ್ತಾ ಪಥವಿಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾಪಿ ನಙ್ಗಲಸೀಸಮತ್ತಾ ಉದಕವಟ್ಟಿ ಫಲಿಕವಟಂಸಕಸದಿಸಾ ಉಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಚಿತಕಮೇವ ಗಣ್ಹನ್ತಿ। **ಗನ್ಧೋದಕೇನಾತಿ** ಸುವಣ್ಣಘಟೇ ರಜತಘಟೇ ಚ ಪೂರೇತ್ವಾ ಆಭತನಾನಾಗನ್ಧೋದಕೇನ। **ನಿಬ್ಬಾಪೇಸುನ್ತಿ** ಸುವಣ್ಣಮಯರಜತಮಯೇಹಿ ಅಟ್ಠದಣ್ಡಕೇಹಿ ವಿಕಿರಿತ್ವಾ ಚನ್ದನಚಿತಕಂ ನಿಬ್ಬಾಪೇಸುಂ।

ಏತ್ಥ ಚ ಚಿತಕೇ ಝಾಯಮಾನೇ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಠಿತಸಾಲರುಕ್ಖಾನಂ ಸಾಖನ್ತರೇಹಿ ವಿಟಪನ್ತರೇಹಿ ಪತ್ತನ್ತರೇಹಿ ಜಾಲಾ ಉಗ್ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಪತ್ತಂ ವಾ ಸಾಖಾ ವಾ ಪುಪ್ಫಂ ವಾ ದಡ್ಢಾ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಕಿಪಿಲ್ಲಿಕಾಪಿ ಮಕ್ಕಟಕಾಪಿ ಜಾಲಾನಂ ಅನ್ತರೇನೇವ ವಿಚರನ್ತಿ । ಆಕಾಸತೋ ಪತಿತಉದಕಧಾರಾಸುಪಿ ಸಾಲರುಕ್ಖೇಹಿ ನಿಕ್ಖನ್ತಉದಕಧಾರಾಸುಪಿ ಪಥವಿಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ನಿಕ್ಖನ್ತಉದಕಧಾರಾಸುಪಿ ಧಮ್ಮಕಥಾವ ಪಮಾಣಂ। ಏವಂ ಚಿತಕಂ ನಿಬ್ಬಾಪೇತ್ವಾ ಪನ ಮಲ್ಲರಾಜಾನೋ ಸನ್ಧಾಗಾರೇ ಚತುಜ್ಜಾತಿಯಗನ್ಧಪರಿಭಣ್ಡಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಲಾಜಪಞ್ಚಮಾನಿ ಪುಪ್ಫಾನಿ ವಿಕಿರಿತ್ವಾ ಉಪರಿ ಚೇಲವಿತಾನಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಸುವಣ್ಣತಾರಕಾದೀಹಿ ಖಚಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಗನ್ಧದಾಮಮಾಲಾದಾಮರತನದಾಮಾನಿ ಓಲಮ್ಬೇತ್ವಾ ಸನ್ಧಾಗಾರತೋ ಯಾವ ಮಕುಟಬನ್ಧನಸಙ್ಖಾತಾ ಸೀಸಪಸಾಧನಮಙ್ಗಲಸಾಲಾ, ತಾವ ಉಭೋಹಿ ಪಸ್ಸೇಹಿ ಸಾಣಿಕಿಲಞ್ಜಪರಿಕ್ಖೇಪಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಉಪರಿ ಚೇಲವಿತಾನಂ ಬನ್ಧಾಪೇತ್ವಾ ಸುವಣ್ಣತಾರಕಾದೀಹಿ ಖಚಿತ್ವಾ ತತ್ಥಪಿ ಗನ್ಧದಾಮಮಾಲಾದಾಮರತನದಾಮಾನಿ ಓಲಮ್ಬೇತ್ವಾ ಮಣಿದಣ್ಡವಣ್ಣೇಹಿ ವೇಣೂಹಿ ಚ ಪಞ್ಚವಣ್ಣದ್ಧಜೇ ಉಸ್ಸಾಪೇತ್ವಾ ಸಮನ್ತಾ ವಾತಪಟಾಕಾ ಪರಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಸುಸಮ್ಮಟ್ಠಾಸು ವೀಥೀಸು ಕದಲಿಯೋ ಚ ಪುಣ್ಣಘಟೇ ಚ ಠಪೇತ್ವಾ ದಣ್ಡಕದೀಪಿಕಾ ಜಾಲೇತ್ವಾ ಅಲಙ್ಕತಹತ್ಥಿಕ್ಖನ್ಧೇ ಸಹ ಧಾತೂಹಿ ಸುವಣ್ಣದೋಣಿಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಮಾಲಾಗನ್ಧಾದೀಹಿ ಪೂಜೇನ್ತಾ ಸಾಧುಕೀಳಿತಂ ಕೀಳನ್ತಾ ಅನ್ತೋನಗರಂ ಪವೇಸೇತ್ವಾ ಸನ್ಧಾಗಾರೇ ಸರಭಮಯಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಉಪರಿ ಸೇತಚ್ಛತ್ತಂ ಧಾರೇಸುಂ। ಏವಂ ಕತ್ವಾ - "ಅಥ ಖೋ ಕೋಸಿನಾರಕಾ ಮಲ್ಲಾ ಭಗವತೋ ಸರೀರಾನಿ ಸತ್ತಾಹಂ ಸನ್ಧಾಗಾರೇ ಸತ್ತಿಪಞ್ಜರಂ ಕರಿತ್ವಾ"ತಿ ಸಬ್ಬಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ತತ್ಥ **ಸತ್ತಿಪಞ್ಜರಂ ಕರಿತ್ವಾತಿ** ಸತ್ತಿಹತ್ಥೇಹಿ ಪುರಿಸೇಹಿ ಪರಿಕ್ಖಿಪಾಪೇತ್ವಾ। **ಧನುಪಾಕಾರನ್ತಿ** ಪಠಮಂ ತಾವ ಹತ್ಥಿಕುಮ್ಭೇನ ಕುಮ್ಭಂ ಪಹರನ್ತೇ ಪರಿಕ್ಖಿಪಾಪೇಸುಂ, ತತೋ ಅಸ್ಸೇ ಗೀವಾಯ ಗೀವಂ ಪಹರನ್ತೇ, ತತೋ ರಥೇ ಆಣಿಕೋಟಿಯಾ ಆಣಿಕೋಟಿಂ ಪಹರನ್ತೇ, ತತೋ ಯೋಧೇ ಬಾಹುನಾ ಬಾಹುಂ ಪಹರನ್ತೇ। ತೇಸಂ ಪರಿಯನ್ತೇ ಕೋಟಿಯಾ ಕೋಟಿಂ ಪಹರಮಾನಾನಿ ಧನೂನಿ ಪರಿಕ್ಖಿಪಾಪೇಸುಂ। ಇತಿ ಸಮನ್ತಾ ಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣಂ ಠಾನಂ ಸತ್ತಾಹಂ ಸನ್ನಾಹಗವಚ್ಛಿಕಂ ವಿಯ ಕತ್ವಾ ಆರಕ್ಖಂ ಸಂವಿದಹಿಂಸು। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ - "ಧನುಪಾಕಾರಂ ಪರಿಕ್ಖಿಪಾಪೇತ್ವಾ"ತಿ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನೇತೇ ಏವಮಕಂಸೂತಿ? ಇತೋ ಪುರಿಮೇಸು ಹಿ ದ್ವೀಸು ಸತ್ತಾಹೇಸು ತೇ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಠಾನನಿಸಜ್ಜೋಕಾಸಂ ಕರೋನ್ತಾ ಖಾದನೀಯಂ ಭೋಜನೀಯಂ ಸಂವಿದಹನ್ತಾ ಸಾಧುಕೀಳಿಕಾಯ ಓಕಾಸಂ ನ ಲಭಿಂಸು। ತತೋ ನೇಸಂ ಅಹೋಸಿ -

“ಇಮಂ ಸತ್ತಾಹಂ ಸಾಧುಕೀಳಿತಂ ಕೀಳಿಸ್ಸಾಮ, ಠಾನಂ ಖೋ ಪನೇತಂ ವಿಜ್ಜತಿ ಯಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪಮತ್ತಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ಕೋಚಿದೇವ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಧಾತುಯೋ ಗಣ್ಹೇಯ್ಯ, ತಸ್ಮಾ ಆರಕ್ಖಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಕೀಳಿಸ್ಸಾಮಾ”ತಿ। ತೇ ತಥಾ ಏವಮಕಂಸು।

ಸರೀರಧಾತುವಿಭಜನವಣ್ಣನಾ

೨೩೯. **ಅಸ್ಸೋಸಿ ಖೋ ರಾಜಾ**ತಿ ಕಥಂ ಅಸ್ಸೋಸಿ? ಪಠಮಮೇವ ಕಿರಸ್ಸ ಅಮಚ್ಚಾ ಸುತ್ವಾ ಚಿನ್ತಯಿಂಸು - “ಸತ್ಥಾ ನಾಮ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ, ನ ಸೋ ಸಕ್ಕಾ ಪುನ ಆಹರಿತುಂ। ಪೋಥುಜ್ಜನಿಕಸದ್ಧಾಯ ಪನ ಅಮ್ಹಾಕಂ ರಞ್ಞಾ ಸದಿಸೋ ನತ್ಥಿ, ಸಚೇ ಏಸ ಇಮಿನಾವ ನಿಯಾಮೇನ ಸುಣಿಸ್ಸತಿ, ಹದಯಮಸ್ಸ ಫಲಿಸ್ಸತಿ। ರಾಜಾ ಖೋ ಪನ ಅಮ್ಹೇಹಿ ಅನುರಕ್ಖಿತಬ್ಬೋ”ತಿ ತೇ ತಿಸ್ಸೋ ಸುವಣ್ಣದೋಣಿಯೋ ಆಹರಿತ್ವಾ ಚತುಮಧುರಸ್ಸ ಪೂರೇತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಏತದವೋಚುಂ - “ದೇವ , ಅಮ್ಹೇಹಿ ಸುಪಿನಕೋ ದಿಟ್ಠೋ, ತಸ್ಸ ಪಟಿಘಾತತ್ಥಂ ತುಮ್ಹೇಹಿ ದುಕೂಲದುಪಟ್ಟಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಯಥಾ ನಾಸಾಪುಟಮತ್ತಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಏವಂ ಚತುಮಧುರದೋಣಿಯಾ ನಿಪಜ್ಜಿತುಂ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ। ರಾಜಾ ಅತ್ಥಚರಾನಂ ಅಮಚ್ಚಾನಂ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ “ಏವಂ ಹೋತು ತಾತಾ”ತಿ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತ್ವಾ ತಥಾ ಅಕಾಸಿ।

ಅಥೇಕೋ ಅಮಚ್ಚೋ ಅಲಙ್ಕಾರಂ ಓಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಕೇಸೇ ಪಕಿರಿಯ ಯಾಯ ದಿಸಾಯ ಸತ್ಥಾ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ, ತದಭಿಮುಖೋ ಹುತ್ವಾ ಅಞ್ಜಲಿಂ ಪಗ್ಗಯ್ಹ ರಾಜಾನಂ ಆಹ - “ದೇವ, ಮರಣತೋ ಮುಚ್ಚನಕಸತ್ತೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಆಯುವಡ್ಢನೋ ಚೇತಿಯಟ್ಠಾನಂ ಪುಞ್ಞಕ್ಖೇತ್ತಂ ಅಭಿಸೇಕಸಿಞ್ಚಕೋ ಸೋ ಭಗವಾ ಸತ್ಥಾ ಕುಸಿನಾರಾಯ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ”ತಿ। ರಾಜಾ ಸುತ್ವಾವ ವಿಸಞ್ಞೀಜಾತೋ ಚತುಮಧುರದೋಣಿಯಂ ಉಸುಮಂ ಮುಞ್ಚಿ। ಅಥ ನಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ದುತಿಯಾಯ ದೋಣಿಯಾ ನಿಪಜ್ಜಾಪೇಸುಂ। ಸೋ ಪುನ ಸಞ್ಞಂ ಲಭಿತ್ವಾ - “ತಾತಾ, ಕಿಂ ವದೇಥಾ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। “ಸತ್ಥಾ, ಮಹಾರಾಜ, ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ”ತಿ। ರಾಜಾ ಪುನಪಿ ವಿಸಞ್ಞೀಜಾತೋ ಚತುಮಧುರದೋಣಿಯಾ ಉಸುಮಂ ಮುಞ್ಚಿ। ಅಥ ನಂ ತತೋಪಿ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ತತಿಯಾಯ ದೋಣಿಯಾ ನಿಪಜ್ಜಾಪೇಸುಂ। ಸೋ ಪುನ ಸಞ್ಞಂ ಲಭಿತ್ವಾ “ತಾತಾ, ಕಿಂ ವದೇಥಾ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। “ಸತ್ಥಾ, ಮಹಾರಾಜ, ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ”ತಿ। ರಾಜಾ ಪುನಪಿ ವಿಸಞ್ಞೀಜಾತೋ, ಅಥ ನಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ನಹಾಪೇತ್ವಾ ಮತ್ಥಕೇ ಘಟೇಹಿ ಉದಕಂ ಆಸಿಞ್ಚಿಂಸು।

ರಾಜಾ ಸಞ್ಞಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಆಸನಾ ವುಟ್ಠಾಯ ಗನ್ಧಪರಿಭಾವಿತೇ ಮಣಿವಣ್ಣೇ ಕೇಸೇ ವಿಕಿರಿತ್ವಾ ಸುವಣ್ಣಫಲಕವಣ್ಣಾಯ ಪಿಟ್ಠಿಯಂ ಪಕಿರಿತ್ವಾ ಪಾಣಿನಾ ಉರಂ ಪಹರಿತ್ವಾ ಪವಾಳಙ್ಕುರವಣ್ಣಾಹಿ ಸುವಟ್ಟಿತಙ್ಗುಲೀಹಿ ಸುವಣ್ಣಬಿಮ್ಬಿಸಕವಣ್ಣಂ ಉರಂ ಸಿಬ್ಬನ್ತೋ ವಿಯ ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಿದೇವಮಾನೋ ಉಮ್ಮತ್ತಕವೇಸೇನ ಅನ್ತರವೀಥಿಂ ಓತಿಣ್ಣೋ, ಸೋ ಅಲಙ್ಕತನಾಟಕಪರಿವುತೋ ನಗರತೋ ನಿಕ್ಖಮ್ಮ ಜೀವಕಮ್ಬವನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಯಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ನಿಸಿನ್ನೇನ ಭಗವತಾ ಧಮ್ಮೋ ದೇಸಿತೋ ತಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ - “ಭಗವಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞು, ನನು ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸಯಿತ್ಥ, ಸೋಕಸಲ್ಲಂ ಮೇ ವಿನೋದಯಿತ್ಥ, ತುಮ್ಹೇ ಮಯ್ಹಂ ಸೋಕಸಲ್ಲಂ ನೀಹರಿತ್ಥ, ಅಹಂ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸರಣಂ ಗತೋ, ಇದಾನಿ ಪನ ಮೇ ಪಟಿವಚನಮ್ಪಿ ನ ದೇಥ, ಭಗವಾ”ತಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಪರಿದೇವಿತ್ವಾ “ನನು ಭಗವಾ ಅಹಂ ಅಞ್ಞದಾ ಏವರೂಪೇ ಕಾಲೇ ‘ತುಮ್ಹೇ ಮಹಾಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಪರಿವಾರಾ ಜಮ್ಬುದೀಪತಲೇ ಚಾರಿಕಂ ಚರಥಾ’ತಿ ಸುಣೋಮಿ, ಇದಾನಿ ಪನಾಹಂ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಅನನುರೂಪಂ ಅಯುತ್ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಸುಣೋಮೀ”ತಿ ಏವಮಾದೀನಿ ಚ ವತ್ವಾ ಸಟ್ಠಿಮತ್ತಾಹಿ ಗಾಥಾಹಿ ಭಗವತೋ ಗುಣಂ ಅನುಸ್ಸರಿತ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ - “ಮಮ ಪರಿದೇವಿತೇನೇವ ನ ಸಿಜ್ಝತಿ, ದಸಬಲಸ್ಸ ಧಾತುಯೋ ಆಹರಾಪೇಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಏವಂ ಅಸ್ಸೋಸಿ। ಸುತ್ವಾ ಚ ಇಮಿಸ್ಸಾ ವಿಸಞ್ಞಿಭಾವಾದಿಪವತ್ತಿಯಾ ಅವಸಾನೇ ದೂತಂ ಪಾಹೇಸಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ **ಅಥ ಖೋ ರಾಜಾ**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ತತ್ಥ **ದೂತಂ ಪಾಹೇಸೀ**ತಿ ದೂತಞ್ಚ ಪಣ್ಣಞ್ಚ ಪೇಸೇಸಿ। ಪೇಸೇತ್ವಾ ಚ ಪನ - “ಸಚೇ ದಸ್ಸನ್ತಿ, ಸುನ್ದರಂ। ನೋ ಚೇ ದಸ್ಸನ್ತಿ, ಆಹರಣುಪಾಯೇನ ಆಹರಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಚತುರಙ್ಗಿನಿಂ ಸೇನಂ ಸನ್ನಯ್ಹಿತ್ವಾ ಸಯಮ್ಪಿ ನಿಕ್ಖನ್ತೋಯೇವ। ಯಥಾ ಚ ಅಜಾತಸತ್ತು, ಏವಂ ಲಿಚ್ಛವೀಆದಯೋಪಿ ದೂತಂ ಪೇಸೇತ್ವಾ ಸಯಮ್ಪಿ ಚತುರಙ್ಗಿನಿಯಾ ಸೇನಾಯ ನಿಕ್ಖಮಿಂಸುಯೇವ। ತತ್ಥ ಪಾವೇಯ್ಯಕಾ

ಸಬ್ಬೇಹಿ ಆಸನ್ನತರಾ ಕುಸಿನಾರತೋ ತಿಗಾವುತನ್ತರೇ ನಗರೇ ವಸನ್ತಿ, ಭಗವಾಪಿ ಪಾವಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾವ ಕುಸಿನಾರಂ ಗತೋ। ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಪಠಮತರಂ ನ ಆಗತಾತಿ ಚೇ? ಮಹಾಪರಿವಾರಾ ಪನೇತೇ ರಾಜಾನೋ ಮಹಾಪರಿವಾರಂ ಕರೋನ್ತಾವ ಪಚ್ಛತೋ ಜಾತಾ।

ತೇ ಸಙ್ಘೇ ಗಣೇ ಏತದವೋಚುನ್ತಿ ಸಬ್ಬೇಪಿ ತೇ ಸತ್ತನಗರವಾಸಿನೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ – "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಧಾತುಯೋ ವಾ ದೇನ್ತು, ಯುದ್ಧಂ ವಾ"ತಿ ಕುಸಿನಾರಾನಗರಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಠಿತೇ – "ಏತಂ ಭಗವಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಗಾಮಕ್ಖೇತ್ತೇ"ತಿ ಪಟಿವಚನಂ ಅವೋಚುಂ। ತೇ ಕಿರ ಏವಮಾಹಂಸು – "ನ ಮಯಂ ಸತ್ಥು ಸಾಸನಂ ಪಹಿಣಿಮ್ಹ, ನಾಪಿ ಗನ್ತ್ವಾ ಆನಯಿಮ್ಹ। ಸತ್ಥಾ ಪನ ಸಯಮೇವ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಸಾಸನಂ ಪೇಸೇತ್ವಾ ಅಮ್ಹೇ ಪಕ್ಕೋಸಾಪೇಸಿ। ತುಮ್ಹೇಪಿ ಖೋ ಪನ ಯಂ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಗಾಮಕ್ಖೇತ್ತೇ ರತನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ನ ತಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ದೇಥ। ಸದೇವಕೇ ಚ ಲೋಕೇ ಬುದ್ಧರತನಸಮಂ ರತನಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಏವರೂಪಂ ಉತ್ತಮರತನಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಮಯಂ ನ ದಸ್ಸಾಮ। ನ ಖೋ ಪನ ತುಮ್ಹೇಹಿಯೇವ ಮಾತುಥನತೋ ಖೀರಂ ಪೀತಂ, ಅಮ್ಹೇಹಿಪಿ ಮಾತುಥನತೋ ಖೀರಂ ಪೀತಂ। ನ ತುಮ್ಹೇಯೇವ ಪುರಿಸಾ, ಅಮ್ಹೇಪಿ ಪುರಿಸಾ ಹೋತೂ"ತಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಅಹಂಕಾರಂ ಕತ್ವಾ ಸಾಸನಪಟಿಸಾಸನಂ ಪೇಸೇನ್ತಿ, ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಮಾನಗಜ್ಜಿತಂ ಗಜ್ಜನ್ತಿ। ಯುದ್ಧೇ ಪನ ಸತಿ ಕೋಸಿನಾರಕಾನಂಯೇವ ಜಯೋ ಅಭವಿಸ್ಸ। ಕಸ್ಮಾ? ಯಸ್ಮಾ ಧಾತುಪಾಸನತ್ಥಂ ಆಗತಾ ದೇವತಾ ನೇಸಂ ಪಕ್ಖಾ ಅಹೇಸುಂ। ಪಾಳಿಯಂ ಪನ – "ಭಗವಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಗಾಮಕ್ಖೇತ್ತೇ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ, ನ ಮಯಂ ದಸ್ಸಾಮ ಭಗವತೋ ಸರೀರಾನಂ ಭಾಗ"ನ್ತಿ ಏತ್ತಕಮೇವ ಆಗತಂ।

೨೩೮. ಏವಂ ವುತ್ತೇ ದೋಣೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತಿ ದೋಣಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಇಮಂ ತೇಸಂ ವಿವಾದಂ ಸುತ್ವಾ – "ಏತೇ ರಾಜಾನೋ ಭಗವತೋ ಪರಿನಿಬ್ಬುತಟ್ಠಾನೇ ವಿವಾದಂ ಕರೋನ್ತಿ, ನ ಖೋ ಪನೇತಂ ಪತಿರೂಪಂ, ಅಲಂ ಇಮಿನಾ ಕಲಹೇನ, ವೂಪಸಮೇಸ್ಸಾಮಿ ನ"ನ್ತಿ ಸೋ ಗನ್ತ್ವಾ ತೇ ಸಙ್ಘೇ ಗಣೇ ಏತದವೋಚ। ಕಿಮವೋಚ? ಉನ್ನತಪ್ಪದೇಸೇ ಠತ್ವಾ ದ್ವಿಭಾಣವಾರಪರಿಮಾಣಂ ದೋಣಗಜ್ಜಿತಂ ನಾಮ ಅವೋಚ। ತತ್ಥ ಪಠಮಭಾಣವಾರೇ ತಾವ ಏಕಪದಮ್ಪಿ ತೇ ನ ಜಾನಿಂಸು। ದುತಿಯಭಾಣವಾರಪರಿಯೋಸಾನೇ – "ಆಚರಿಯಸ್ಸ ವಿಯ ಭೋ ಸದ್ದೋ, ಆಚರಿಯಸ್ಸ ವಿಯ ಭೋ ಸದ್ದೋ"ತಿ ಸಬ್ಬೇ ನಿರವಾ ಅಹೇಸುಂ। ಜಮ್ಬುದೀಪತಲೇ ಕಿರ ಕುಲಘರೇ ಜಾತಾ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ತಸ್ಸ ನ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಅಥ ಸೋ ತೇ ಅತ್ತನೋ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ ನಿರವೇ ತುಣ್ಹೀಭೂತೇ ವಿದಿತ್ವಾ ಪುನ ಏತದವೋಚ – "ಸುಣನ್ತು ಭೋನ್ತೋ"ತಿ ಏತಂ ಗಾಥಾದ್ವಯಂ ಅವೋಚ।

ತತ್ಥ **ಅಮ್ಹಾಕಂ ಬುದ್ಧೋ**ತಿ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಬುದ್ಧೋ। **ಅಹು ಖನ್ತಿವಾದೋ**ತಿ ಬುದ್ಧಭೂಮಿಂ ಅಪ್ಪತ್ವಾಪಿ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇನ್ತೋ ಖನ್ತಿವಾದಿತಾಪಸಕಾಲೇ ಧಮ್ಮಪಾಲಕುಮಾರಕಾಲೇ ಛದ್ದನ್ತಹತ್ಥಿಕಾಲೇ ಭೂರಿದತ್ತನಾಗರಾಜಕಾಲೇ ಚಮ್ಪೇಯ್ಯನಾಗರಾಜಕಾಲೇ ಸಙ್ಖಪಾಲನಾಗರಾಜಕಾಲೇ ಮಹಾಕಪಿಕಾಲೇ ಅಞ್ಞೇಸು ಚ ಬಹೂಸು ಜಾತಕೇಸು ಪರೇಸು ಕೋಪಂ ಅಕತ್ವಾ ಖನ್ತಿಮೇವ ಅಕಾಸಿ। ಖನ್ತಿಮೇವ ವಣ್ಣಯಿ। ಕಿಮಙ್ಗಂ ಪನ ಏತರಹಿ ಇಟ್ಠಾನಿಟ್ಠೇಸು ತಾದಿಲಕ್ಖಣಂ ಪತ್ತೋ, ಸಬ್ಬಥಾಪಿ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಬುದ್ಧೋ ಖನ್ತಿವಾದೋ ಅಹೋಸಿ, ತಸ್ಸ ಏವಂವಿಧಸ್ಸ। **ನ ಹಿ ಸಾಧು ಯಂ ಉತ್ತಮಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ, ಸರೀರಭಾಗೇ ಸಿಯಾ ಸಮ್ಪಹಾರೋ**ತಿ **ನ ಹಿ ಸಾಧು**ಯನ್ತಿ ನ ಹಿ ಸಾಧು ಅಯಂ। **ಸರೀರಭಾಗೇ**ತಿ ಸರೀರವಿಭಾಗನಿಮಿತ್ತಂ, ಧಾತುಕೋಟ್ಠಾಸಹೇತೂತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಿಯಾ ಸಮ್ಪಹಾರೋ**ತಿ ಆವುಧಸಮ್ಪಹಾರೋ ಸಾಧು ನ ಸಿಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಸಬ್ಬೇವ ಭೋನ್ತೋ ಸಹಿತಾತಿ ಸಬ್ಬೇವ ಭೋನ್ತೋ ಸಹಿತಾ ಹೋಥ, ಮಾ ಭಿಜ್ಜಥ। **ಸಮಗ್ಗಾ**ತಿ ಕಾಯೇನ ಚ ವಾಚಾಯ ಚ ಏಕಸನ್ನಿಪಾತಾ ಏಕವಚನಾ ಸಮಗ್ಗಾ ಹೋಥ। **ಸಮ್ಮೋದಮಾನಾ**ತಿ ಚಿತ್ತೇನಾಪಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಸಮ್ಮೋದಮಾನಾ ಹೋಥ। **ಕರೋಮಟ್ಠಭಾಗೇ**ತಿ ಭಗವತೋ ಸರೀರಾನಿ ಅಟ್ಠ ಭಾಗೇ ಕರೋಮ । **ಚಕ್ಖುಮತೋ**ತಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಚಕ್ಖೂಹಿ ಚಕ್ಖುಮತೋ ಬುದ್ಧಸ್ಸ। ನ ಕೇವಲಂ ತುಮ್ಹೇಯೇವ, ಬಹುಜನೋಪಿ ಪಸನ್ನೋ, ತೇಸು ಏಕೋಪಿ ಲದ್ಧುಂ ಅಯುತ್ತೋ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ಬಹುಂ ಕಾರಣಂ ವತ್ವಾ ಸಞ್ಞಾಪೇಸಿ।

೨೩೮. ತೇಸಂ ಸಙ್ಘಾನಂ ಗಣಾನಂ ಪಟಿಸ್ಸುತ್ವಾತಿ ತೇಸಂ ತೇಸಂ ತತೋ ತತೋ ಸಮಾಗತಸಙ್ಘಾನಂ ಸಮಾಗತಗಣಾನಂ ಪಟಿಸ್ಸುಣಿತ್ವಾ। **ಭಗವತೋ ಸರೀರಾನಿ ಅಟ್ಠಧಾ ಸಮಂ ಸುವಿಭತ್ತಂ ವಿಭಜಿತ್ವಾತಿ** ಏತ್ಥ ಅಯಮನುಕ್ಕಮೋ - ದೋಣೋ ಕಿರ ತೇಸಂ ಪಟಿಸ್ಸುಣಿತ್ವಾ ಸುವಣ್ಣದೋಣಿಂ ವಿವರಾಪೇಸಿ। ರಾಜಾನೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ ದೋಣಿಯಂಯೇವ ಠಿತಾ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಾ ಧಾತುಯೋ ದಿಸ್ವಾ - "ಭಗವಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞು ಪುಬ್ಬೇ ಮಯಂ ತುಮ್ಹಾಕಂ ದ್ವತ್ತಿಂಸಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಪಟಿಮಣ್ಡಿತಂ ಛಬ್ಬಣ್ಣಬುದ್ಧರಸ್ಮಿಖಚಿತಂ ಅಸೀತಿಅನುಬ್ಯಞ್ಜನಸಮುಜ್ಜಲಿತಸೋಭಂ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಂ ಸರೀರಂ ಅದ್ದಸಾಮ, ಇದಾನಿ ಪನ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಾವ ಧಾತುಯೋ ಅವಸಿಟ್ಠಾ ಜಾತಾ, ನ ಯುತ್ತಮಿದಂ ಭಗವಾ ತುಮ್ಹಾಕ"ನ್ತಿ ಪರಿದೇವಿಂಸು।

ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಪಿ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ತೇಸಂ ಪಮತ್ತಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣದಾಠಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವೇಠನ್ತರೇ ಠಪೇಸಿ, ಅಥ ಪಚ್ಛಾ ಅಟ್ಠಧಾ ಸಮಂ ಸುವಿಭತ್ತಂ ವಿಭಜಿ, ಸಬ್ಬಾಪಿ ಧಾತುಯೋ ಪಾಕತಿಕನಾಳಿಯಾ ಸೋಳಸ ನಾಳಿಯೋ ಅಹೇಸುಂ, ಏಕೇಕನಗರವಾಸಿನೋ ದ್ವೇ ದ್ವೇ ನಾಳಿಯೋ ಲಭಿಂಸು। ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಪನ ಧಾತುಯೋ ವಿಭಜನ್ತಸ್ಸೇವ ಸಕ್ಕೋ ದೇವಾನಮಿನ್ದೋ - "ಕೇನ ನು ಖೋ ಸದೇವಕಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ ಕಙ್ಖಚ್ಛೇದನತ್ಥಾಯ ಚತುಸಚ್ಚಕಥಾಯ ಪಚ್ಚಯಭೂತಾ ಭಗವತೋ ದಕ್ಖಿಣದಾಠಾ ಗಹಿತಾ"ತಿ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ "ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ ಗಹಿತಾ"ತಿ ದಿಸ್ವಾ - "ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಪಿ ದಾಠಾಯ ಅನುಚ್ಛವಿಕಂ ಸಕ್ಕಾರಂ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸತಿ, ಗಣ್ಹಾಮಿ ನ"ನ್ತಿ ವೇಠನ್ತರತೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಸುವಣ್ಣಚಙ್ಕೋಟಕೇ ಠಪೇತ್ವಾ ದೇವಲೋಕಂ ನೇತ್ವಾ ಚೂಳಾಮಣಿಚೇತಿಯೇ ಪತಿಟ್ಠಪೇಸಿ।

ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಪಿ ಧಾತುಯೋ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ದಾಠಂ ಅಪಸ್ಸನ್ತೋ ಚೋರಿಕಾಯ ಗಹಿತತ್ತಾ - "ಕೇನ ಮೇ ದಾಠಾ ಗಹಿತಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತುಮ್ಪಿ ನಾಸಕ್ಖಿ। "ನನು ತಯಾವ ಧಾತುಯೋ ಭಾಜಿತಾ, ಕಿಂ ತ್ವಂ ಪಠಮಂಯೇವ ಅತ್ತನೋ ಧಾತುಯಾ ಅತ್ಥಿಭಾವಂ ನ ಅಞ್ಞಾಸೀ"ತಿ ಅತ್ತನಿ ದೋಸಾರೋಪನಂ ಸಮ್ಪಸ್ಸನ್ತೋ - "ಮಯ್ಹಮ್ಪಿ ಕೋಟ್ಠಾಸಂ ದೇಥಾ"ತಿ ವತ್ತುಮ್ಪಿ ನಾಸಕ್ಖಿ। ತತೋ - "ಅಯಮ್ಪಿ ಸುವಣ್ಣತುಮ್ಬೋ ಧಾತುಗತಿಕೋವ, ಯೇನ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಧಾತುಯೋ ಮಿತಾ, ಇಮಸ್ಸಾಹಂ ಥೂಪಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ **ಇಮಂ ಮೇ ಭೋನ್ತೋ ತುಮ್ಬಂ ದದನ್ತೂತಿ** ಆಹ।

ಪಿಪ್ಪಲಿವನಿಯಾ ಮೋರಿಯಾಪಿ ಅಜಾತಸತ್ತುಆದಯೋ ವಿಯ ದೂತಂ ಪೇಸೇತ್ವಾ ಯುದ್ಧಸಜ್ಜಾವ ನಿಕ್ಖಮಿಂಸು।

ಧಾತುಥೂಪಪೂಜಾವಣ್ಣನಾ

೨೩೯. ರಾಜಗಹೇ ಭಗವತೋ ಸರೀರಾನಂ ಥೂಪಞ್ಚ ಮಹಞ್ಚ ಅಕಾಸೀತಿ ಕಥಂ ಅಕಾಸಿ? ಕುಸಿನಾರತೋ ಯಾವ ರಾಜಗಹಂ ಪಞ್ಚವೀಸತಿ ಯೋಜನಾನಿ, ಏತ್ಥನ್ತರೇ ಅಟ್ಠಉಸಭವಿತ್ಥತಂ ಸಮತಲಂ ಮಗ್ಗಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಯಾದಿಸಂ ಮಲ್ಲರಾಜಾನೋ ಮಕುಟಬನ್ಧನಸ್ಸ ಚ ಸನ್ಥಾಗಾರಸ್ಸ ಚ ಅನ್ತರೇ ಪೂಜಂ ಕಾರೇಸುಂ। ತಾದಿಸಂ ಪಞ್ಚವೀಸತಿಯೋಜನೇಪಿ ಮಗ್ಗೇ ಪೂಜಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಲೋಕಸ್ಸ ಅನುಕ್ಕಣ್ಠನತ್ಥಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅನ್ತರಾಪಣೇ ಪಸಾರೇತ್ವಾ ಸುವಣ್ಣದೋಣಿಯಂ ಪಕ್ಖಿತ್ತಧಾತುಯೋ ಸತ್ತಿಪಞ್ಜರೇನ ಪರಿಕ್ಖಿಪಾಪೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ವಿಜಿತೇ ಪಞ್ಚಯೋಜನಸತಪರಿಮಣ್ಡಲೇ ಮನುಸ್ಸೇ ಸನ್ನಿಪಾತಾಪೇಸಿ। ತೇ ಧಾತುಯೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಕುಸಿನಾರತೋ ಸಾಧುಕೀಳಿತಂ ಕೀಳನ್ತಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಯತ್ಥ ಯತ್ಥ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಾನಿ ಪುಪ್ಫಾನಿ ಪಸ್ಸನ್ತಿ, ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಧಾತುಯೋ ಸತ್ತಿಅನ್ತರೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಪೂಜಂ ಅಕಂಸು। ತೇಸಂ ಪುಪ್ಫಾನಂ ಖೀಣಕಾಲೇ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ರಥಸ್ಸ ಧುರಟ್ಠಾನಂ ಪಚ್ಛಿಮಟ್ಠಾನೇ ಸಮ್ಪತ್ತೇ ಸತ್ತ ದಿವಸೇ ಸಾಧುಕೀಳಿತಂ ಕೀಳನ್ತಿ। ಏವಂ ಧಾತುಯೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಗಚ್ಛನ್ತಾನಂ ಸತ್ತ ವಸ್ಸಾನಿ ಸತ್ತ ಮಾಸಾನಿ ಸತ್ತ ದಿವಸಾನಿ ವೀತಿವತ್ತಾನಿ।

ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕಾ - "ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಪರಿನಿಬ್ಬುತಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಬಲಕ್ಕಾರೇನ ಸಾಧುಕೀಳಿತಾಯ ಉಪದ್ದುತಮ್ಹ ಸಬ್ಬೇ ನೋ ಕಮ್ಮನ್ತಾ ನಟ್ಠಾ"ತಿ ಉಜ್ಝಾಯನ್ತಾ ಮನಂ ಪದೋಸೇತ್ವಾ ಛಳಾಸೀತಿಸಹಸ್ಸಮತ್ತಾ ಅಪಾಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ। ಖೀಣಾಸವಾ ಆವಜ್ಜಿತ್ವಾ "ಮಹಾಜನೋ ಮನಂ ಪದೋಸೇತ್ವಾ ಅಪಾಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೀ"ತಿ ದಿಸ್ವಾ - "ಸಕ್ಕಂ ದೇವರಾಜಾನಂ

ಧಾತುಆಹರಣೂಪಾಯಂ ಕಾರೇಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ತಮತ್ಥಂ ಆರೋಚೇತ್ವಾ - "ಧಾತುಆಹರಣೂಪಾಯಂ ಕರೋಹಿ ಮಹಾರಾಜಾ"ತಿ ಆಹಂಸು। ಸಕ್ಕೋ ಆಹ - "ಭನ್ತೇ, ಪುಥುಜ್ಜನೋ ನಾಮ ಅಜಾತಸತ್ತುನಾ ಸಮೋ ಸದ್ಧೋ ನತ್ಥಿ, ನ ಸೋ ಮಮ ವಚನಂ ಕರಿಸ್ಸತಿ, ಅಪಿಚ ಖೋ ಮಾರವಿಭಿಂಸಕಸದಿಸಂ ವಿಭಿಂಸಕಂ ದಸ್ಸೇಸ್ಸಾಮಿ, ಮಹಾಸದ್ದಂ ಸಾವೇಸ್ಸಾಮಿ, ಯಕ್ಖಗಾಹಕಖಿಪಿತಕಅರೋಚಕೇ ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ, ತುಮ್ಹೇ 'ಅಮನುಸ್ಸಾ ಮಹಾರಾಜ ಕುಪಿತಾ ಧಾತುಯೋ ಆಹರಾಪೇಥಾ'ತಿ ವದೇಯ್ಯಾಥ, ಏವಂ ಸೋ ಆಹರಾಪೇಸ್ಸತೀ"ತಿ। ಅಥ ಖೋ ಸಕ್ಕೋ ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಅಕಾಸಿ।

ಥೇರಾಪಿ ರಾಜಾನಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ - "ಮಹಾರಾಜ, ಅಮನುಸ್ಸಾ ಕುಪಿತಾ, ಧಾತುಯೋ ಆಹರಾಪೇಹೀ"ತಿ ಭಣಿಂಸು। ರಾಜಾ - "ನ ತಾವ, ಭನ್ತೇ, ಮಯ್ಹಂ ಚಿತ್ತಂ ತುಸ್ಸತಿ, ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ಆಹರನ್ತೂ"ತಿ ಆಹ। ಸತ್ತಮದಿವಸೇ ಧಾತುಯೋ ಆಹರಿಂಸು। ಏವಂ ಆಹತಾ ಧಾತುಯೋ ಗಹೇತ್ವಾ ರಾಜಗಹೇ ಥೂಪಞ್ಚ ಮಹಞ್ಚ ಅಕಾಸಿ। ಇತರೇಪಿ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಬಲಾನುರೂಪೇನ ಆಹರಿತ್ವಾ ಸಕಸಕಟ್ಠಾನೇಸು ಥೂಪಞ್ಚ ಮಹಞ್ಚ ಅಕಂಸು।

೧೪೦. **ಏವಮೇತಂ ಭೂತಪುಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಏವಂ ಏತಂ ಧಾತುಭಾಜನಞ್ಚೇವ ದಸಥೂಪಕರಣಞ್ಚ ಜಮ್ಬುದೀಪೇ ಭೂತಪುಬ್ಬನ್ತಿ ಪಚ್ಛಾ ಸಙ್ಗೀತಿಕಾರಕಾ ಆಹಂಸು। ಏವಂ ಪತಿಟ್ಠಿತೇಸು ಪನ ಥೂಪೇಸು ಮಹಾಕಸ್ಸಪತ್ಥೇರೋ ಧಾತೂನಂ ಅನ್ತರಾಯಂ ದಿಸ್ವಾ ರಾಜಾನಂ ಅಜಾತಸತ್ತುಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ "ಮಹಾರಾಜ, ಏಕಂ ಧಾತುನಿಧಾನಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಆಹ। ಸಾಧು, ಭನ್ತೇ, ನಿಧಾನಕಮ್ಮಂ ತಾವ ಮಮ ಹೋತು, ಸೇಸಧಾತುಯೋ ಪನ ಕಥಂ ಆಹರಾಮೀತಿ? ನ, ಮಹಾರಾಜ, ಧಾತುಆಹರಣಂ ತುಯ್ಹಂ ಭಾರೋ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಾರೋತಿ। ಸಾಧು, ಭನ್ತೇ, ತುಮ್ಹೇ ಧಾತುಯೋ ಆಹರಥ, ಅಹಂ ಧಾತುನಿಧಾನಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ। ಥೇರೋ ತೇಸಂ ತೇಸಂ ರಾಜಕುಲಾನಂ ಪರಿಚರಣಮತ್ತಮೇವ ಠಪೇತ್ವಾ ಸೇಸಧಾತುಯೋ ಆಹರಿ। ರಾಮಗಾಮೇ ಪನ ಧಾತುಯೋ ನಾಗಾ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಿಂಸು, ತಾಸಂ ಅನ್ತರಾಯೋ ನತ್ಥಿ। "ಅನಾಗತೇ ಲಙ್ಕಾದೀಪೇ ಮಹಾವಿಹಾರೇ ಮಹಾಚೇತಿಯಮ್ಹಿ ನಿದಹಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ತಾ ನ ಆಹರಿತ್ವಾ ಸೇಸೇಹಿ ಸತ್ತಹಿ ನಗರೇಹಿ ಆಹರಿತ್ವಾ ರಾಜಗಹಸ್ಸ ಪಾಚೀನದಕ್ಖಿಣದಿಸಾಭಾಗೇ ಠತ್ವಾ - "ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಯೋ ಪಾಸಾಣೋ ಅತ್ಥಿ, ಸೋ ಅನ್ತರಧಾಯತು, ಪಂಸು ಸುವಿಸುದ್ಧಾ ಹೋತು, ಉದಕಂ ಮಾ ಉಟ್ಠಹತೂ"ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಾಸಿ।

ರಾಜಾ ತಂ ಠಾನಂ ಖಣಾಪೇತ್ವಾ ತತೋ ಉದ್ಧತಪಂಸುನಾ ಇಟ್ಠಕಾ ಕಾರೇತ್ವಾ ಅಸೀತಿಮಹಾಸಾವಕಾನಂ ಚೇತಿಯಾನಿ ಕಾರೇತಿ। "ಇಧ ರಾಜಾ ಕಿಂ ಕಾರೇತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛನ್ತಾನಮ್ಪಿ "ಮಹಾಸಾವಕಾನಂ ಚೇತಿಯಾನೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ, ನ ಕೋಚಿ ಧಾತುನಿಧಾನಭಾವಂ ಜಾನಾತಿ। ಅಸೀತಿಹತ್ಥಗಮ್ಭೀರೇ ಪನ ತಸ್ಮಿಂ ಪದೇಸೇ ಜಾತೇ ಹೇಟ್ಠಾ ಲೋಹಸನ್ಥಾರಂ ಸನ್ಥರಾಪೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ಥೂಪಾರಾಮೇ ಚೇತಿಯಘರಪ್ಪಮಾಣಂ ತಮ್ಬಲೋಹಮಯಂ ಗೇಹಂ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ಅಟ್ಠ ಅಟ್ಠ ಹರಿಚನ್ದನಾದಿಮಯೇ ಕರಣ್ಡೇ ಚ ಥೂಪೇ ಚ ಕಾರಾಪೇಸಿ। ಅಥ ಭಗವತೋ ಧಾತುಯೋ ಹರಿಚನ್ದನಕರಣ್ಡೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ತಂ ಹರಿಚನ್ದನಕರಣ್ಡಕಮ್ಪಿ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಹರಿಚನ್ದನಕರಣ್ಡಕೇ, ತಮ್ಪಿ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿನ್ತಿ ಏವಂ ಅಟ್ಠ ಹರಿಚನ್ದನಕರಣ್ಡೇ ಏಕತೋ ಕತ್ವಾ ಏತೇನೇವ ಉಪಾಯೇನ ತೇ ಅಟ್ಠ ಕರಣ್ಡೇ ಅಟ್ಠಸು ಹರಿಚನ್ದನಥೂಪೇಸು, ಅಟ್ಠ ಹರಿಚನ್ದನಥೂಪೇ ಅಟ್ಠಸು ಲೋಹಿತಚನ್ದನಕರಣ್ಡೇಸು, ಅಟ್ಠ ಲೋಹಿತಚನ್ದನಕರಣ್ಡೇ ಅಟ್ಠಸು ಲೋಹಿತಚನ್ದನಥೂಪೇಸು, ಅಟ್ಠ ಲೋಹಿತಚನ್ದನಥೂಪೇ ಅಟ್ಠಸು ದನ್ತಕರಣ್ಡೇಸು , ಅಟ್ಠ ದನ್ತಕರಣ್ಡೇ ಅಟ್ಠಸು ದನ್ತಥೂಪೇಸು, ಅಟ್ಠ ದನ್ತಥೂಪೇ ಅಟ್ಠಸು ಸಬ್ಬರತನಕರಣ್ಡೇಸು, ಅಟ್ಠ ಸಬ್ಬರತನಕರಣ್ಡೇ ಅಟ್ಠಸು ಸಬ್ಬರತನಥೂಪೇಸು, ಅಟ್ಠ ಸಬ್ಬರತನಥೂಪೇ ಅಟ್ಠಸು ಸುವಣ್ಣಕರಣ್ಡೇಸು, ಅಟ್ಠ ಸುವಣ್ಣಕರಣ್ಡೇ, ಅಟ್ಠಸು ಸುವಣ್ಣಥೂಪೇಸು, ಅಟ್ಠ ಸುವಣ್ಣಥೂಪೇ ಅಟ್ಠಸು ರಜತಕರಣ್ಡೇಸು, ಅಟ್ಠ ರಜತಕರಣ್ಡೇ ಅಟ್ಠಸು ರಜತಥೂಪೇಸು, ಅಟ್ಠ ರಜತಥೂಪೇ, ಅಟ್ಠಸು ಮಣಿಕರಣ್ಡೇಸು, ಅಟ್ಠ ಮಣಿಕರಣ್ಡೇ ಅಟ್ಠಸು ಮಣಿಥೂಪೇಸು, ಅಟ್ಠ ಮಣಿಥೂಪೇ ಅಟ್ಠಸು ಲೋಹಿತಙ್ಕಕರಣ್ಡೇಸು, ಅಟ್ಠ ಲೋಹಿತಙ್ಕಕರಣ್ಡೇ ಅಟ್ಠಸು ಲೋಹಿತಙ್ಕಥೂಪೇಸು, ಅಟ್ಠ ಲೋಹಿತಙ್ಕಥೂಪೇ ಅಟ್ಠಸು ಮಸಾರಗಲ್ಲಕರಣ್ಡೇಸು, ಅಟ್ಠ ಮಸಾರಗಲ್ಲಕರಣ್ಡೇ ಅಟ್ಠಸು ಮಸಾರಗಲ್ಲಥೂಪೇಸು, ಅಟ್ಠ ಮಸಾರಗಲ್ಲಥೂಪೇ ಅಟ್ಠಸು ಫಲಿಕಕರಣ್ಡೇಸು, ಅಟ್ಠ ಫಲಿಕಕರಣ್ಡೇ ಅಟ್ಠಸು ಫಲಿಕಮಯಥೂಪೇಸು ಪಕ್ಖಿಪಿ।

ಸಬ್ಬೇಸಂ ಉಪರಿಮಂ ಫಲಿಕಚೇತಿಯಂ ಥೂಪಾರಾಮಚೇತಿಯಪ್ಪಮಾಣಂ ಅಹೋಸಿ, ತಸ್ಸ ಉಪರಿ ಸಬ್ಬರತನಮಯಂ ಗೇಹಂ ಕಾರೇಸಿ, ತಸ್ಸ ಉಪರಿ ಸುವಣ್ಣಮಯಂ, ತಸ್ಸ ಉಪರಿ ರಜತಮಯಂ, ತಸ್ಸ ಉಪರಿ ತಮ್ಬಲೋಹಮಯಂ ಗೇಹಂ। ತತ್ಥ ಸಬ್ಬರತನಮಯಂ ವಾಲಿಕಂ ಓಕಿರಿತ್ವಾ ಜಲಜಥಲಜಪುಪ್ಫಾನಂ ಸಹಸ್ಸಾನಿ ವಿಪ್ಪಕಿರಿತ್ವಾ ಅಡ್ಢಛಟ್ಠಾನಿ ಜಾತಕಸತಾನಿ ಅಸೀತಿಮಹಾಥೇರೇ ಸುದ್ಧೋದನಮಹಾರಾಜಾನಂ ಮಹಾಮಾಯಾದೇವಿಂ ಸತ್ತ ಸಹಜಾತೇತಿ ಸಬ್ಬಾನೇತಾನಿ ಸುವಣ್ಣಮಯಾನೇವ ಕಾರೇಸಿ। ಪಞ್ಚಪಞ್ಚಸತೇ ಸುವಣ್ಣರಜತಮಯೇ ಪುಣ್ಣಘಟೇ ಠಪಾಪೇಸಿ, ಪಞ್ಚ ಸುವಣ್ಣದ್ಧಜಸತೇ ಉಸ್ಸಾಪೇಸಿ। ಪಞ್ಚಸತೇ ಸುವಣ್ಣದೀಪೇ, ಪಞ್ಚಸತೇ ರಜತದೀಪೇ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ಸುಗನ್ಧತೇಲಸ್ಸ ಪೂರೇತ್ವಾ ತೇಸು ದುಕೂಲವಟ್ಟಿಯೋ ಠಪೇಸಿ।

ಅಥಾಯಸ್ಮಾ ಮಹಾಕಸ್ಸಪೋ - ‘‘ಮಾಲಾ ಮಾ ಮಿಲಾಯನ್ತು, ಗನ್ಧಾ ಮಾ ವಿನಸ್ಸನ್ತು, ದೀಪಾ ಮಾ ವಿಜ್ಝಾಯನ್ತೂ’’ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಸುವಣ್ಣಪಟ್ಟೇ ಅಕ್ಖರಾನಿ ಛಿನ್ದಾಪೇಸಿ -

> ‘‘ಅನಾಗತೇ ಪಿಯದಾಸೋ ನಾಮ ಕುಮಾರೋ ಛತ್ತಂ ಉಸ್ಸಾಪೇತ್ವಾ ಅಸೋಕೋ ಧಮ್ಮರಾಜಾ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ಸೋ ಇಮಾ ಧಾತುಯೋ ವಿತ್ಥಾರಿಕಾ ಕರಿಸ್ಸತೀ’’ತಿ।

ರಾಜಾ ಸಬ್ಬಪಸಾಧನೇಹಿ ಪೂಜೇತ್ವಾ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ದ್ವಾರಂ ಪಿದಹನ್ತೋ ನಿಕ್ಖಮಿ, ಸೋ ತಮ್ಬಲೋಹದ್ವಾರಂ ಪಿದಹಿತ್ವಾ ಆವಿಞ್ಛನರಜ್ಜುಯಂ ಕುಞ್ಚಿಕಮುದ್ದಿಕಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ಮಹನ್ತಂ ಮಣಿಕ್ಖನ್ಧಂ ಠಪೇತ್ವಾ - ‘‘ಅನಾಗತೇ ದಲಿದ್ದರಾಜಾ ಇಮಂ ಮಣಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಧಾತೂನಂ ಸಕ್ಕಾರಂ ಕರೋತೂ’’ತಿ ಅಕ್ಖರಂ ಛಿನ್ದಾಪೇಸಿ।

ಸಕ್ಕೋ ದೇವರಾಜಾ ವಿಸ್ಸಕಮ್ಮಂ ಆಮನ್ತೇತ್ವಾ - ‘‘ತಾತ, ಅಜಾತಸತ್ತುನಾ ಧಾತುನಿಧಾನಂ ಕತಂ, ಏತ್ಥ ಆರಕ್ಖಂ ಪಟ್ಠಪೇಹೀ’’ತಿ ಪಹಿಣಿ। ಸೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ ವಾಳಸಙ್ಘಾಟಯನ್ತಂ ಯೋಜೇಸಿ, ಕಟ್ಠರೂಪಕಾನಿ ತಸ್ಮಿಂ ಧಾತುಗಬ್ಭೇ ಫಲಿಕವಣ್ಣಖಗ್ಗೇ ಗಾಹೇತ್ವಾ ವಾತಸದಿಸೇನ ವೇಗೇನ ಅನುಪರಿಯಾಯನ್ತಂ ಯನ್ತಂ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಏಕಾಯ ಏವ ಆಣಿಯಾ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಸಮನ್ತತೋ ಗಿಞ್ಜಕಾವಸಥಾಕಾರೇನ ಸಿಲಾಪರಿಕ್ಖೇಪಂ ಕತ್ವಾ ಉಪರಿ ಏಕಾಯ ಪಿದಹಿತ್ವಾ ಪಂಸುಂ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಭೂಮಿಂ ಸಮಂ ಕತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಉಪರಿ ಪಾಸಾಣಥೂಪಂ ಪತಿಟ್ಠಪೇಸಿ। ಏವಂ ನಿಟ್ಠಿತೇ ಧಾತುನಿಧಾನೇ ಯಾವತಾಯುಕಂ ಠತ್ವಾ ಥೇರೋಪಿ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ, ರಾಜಾಪಿ ಯಥಾಕಮ್ಮಂ ಗತೋ, ತೇಪಿ ಮನುಸ್ಸಾ ಕಾಲಙ್ಕತಾ।

ಅಪರಭಾಗೇ ಪಿಯದಾಸೋ ನಾಮ ಕುಮಾರೋ ಛತ್ತಂ ಉಸ್ಸಾಪೇತ್ವಾ ಅಸೋಕೋ ನಾಮ ಧಮ್ಮರಾಜಾ ಹುತ್ವಾ ತಾ ಧಾತುಯೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಜಮ್ಬುದೀಪೇ ವಿತ್ಥಾರಿಕಾ ಅಕಾಸಿ। ಕಥಂ? ಸೋ ನಿಗ್ರೋಧಸಾಮಣೇರಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಸಾಸನೇ ಲದ್ಧಪ್ಪಸಾದೋ ಚತುರಾಸೀತಿ ವಿಹಾರಸಹಸ್ಸಾನಿ ಕಾರೇತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ಪುಚ್ಛಿ - ‘‘ಭನ್ತೇ, ಮಯಾ ಚತುರಾಸೀತಿ ವಿಹಾರಸಹಸ್ಸಾನಿ ಕಾರಿತಾನಿ, ಧಾತುಯೋ ಕುತೋ ಲಭಿಸ್ಸಾಮೀ’’ತಿ? ಮಹಾರಾಜ, - ‘‘ಧಾತುನಿಧಾನಂ ನಾಮ ಅತ್ಥೀ’’ತಿ ಸುಣೋಮ, ನ ಪನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ - ‘‘ಅಸುಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ’’ತಿ। ರಾಜಾ ರಾಜಗಹೇ ಚೇತಿಯಂ ಭಿನ್ದಾಪೇತ್ವಾ ಧಾತುಂ ಅಪಸ್ಸನ್ತೋ ಪಟಿಪಾಕತಿಕಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಉಪಾಸಕಉಪಾಸಿಕಾಯೋತಿ ಚತಸ್ಸೋ ಪರಿಸಾ ಗಹೇತ್ವಾ ವೇಸಾಲಿಂ ಗತೋ। ತತ್ರಾಪಿ ಅಲಭಿತ್ವಾ ಕಪಿಲವತ್ಥುಂ। ತತ್ರಾಪಿ ಅಲಭಿತ್ವಾ ರಾಮಗಾಮಂ ಗತೋ। ರಾಮಗಾಮೇ ನಾಗಾ ಚೇತಿಯಂ ಭಿನ್ದಿತುಂ ನ ಅದಂಸು, ಚೇತಿಯೇ ನಿಪತಿತಕುದಾಲೋ ಖಣ್ಡಾಖಣ್ಡಂ ಹೋತಿ। ಏವಂ ತತ್ರಾಪಿ ಅಲಭಿತ್ವಾ ಅಲ್ಲಕಪ್ಪಂ ವೇಠದೀಪಂ ಪಾವಂ ಕುಸಿನಾರನ್ತಿ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಚೇತಿಯಾನಿ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಧಾತುಂ ಅಲಭಿತ್ವಾವ ಪಟಿಪಾಕತಿಕಾನಿ ಕತ್ವಾ ಪುನ ರಾಜಗಹಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಚತಸ್ಸೋ ಪರಿಸಾ ಸನ್ನಿಪಾತಾಪೇತ್ವಾ - ‘‘ಅತ್ಥಿ ಕೇನಚಿ ಸುತಪುಬ್ಬಂ ‘ಅಸುಕಟ್ಠಾನೇ ನಾಮ ಧಾತುನಿಧಾನ’ನ್ತಿ’’ ಪುಚ್ಛಿ।

ತತ್ರೇಕೋ ವೀಸವಸ್ಸಸತಿಕೋ ಥೇರೋ - ‘‘ಅಸುಕಟ್ಠಾನೇ ಧಾತುನಿಧಾನ’’ನ್ತಿ ನ ಜಾನಾಮಿ, ಮಯ್ಹಂ ಪನ ಪಿತಾ ಮಹಾಥೇರೋ ಮಂ ಸತ್ತವಸ್ಸಕಾಲೇ ಮಾಲಾಚಙ್ಕೋಟಕಂ ಗಾಹಾಪೇತ್ವಾ - ‘‘ಏಹಿ ಸಾಮಣೇರ, ಅಸುಕಗಚ್ಛನ್ತರೇ ಪಾಸಾಣಥೂಪೋ ಅತ್ಥಿ, ತತ್ಥ ಗಚ್ಛಾಮಾ’’ತಿ ಗನ್ತ್ವಾ ಪೂಜೇತ್ವಾ - ‘‘ಇಮಂ ಠಾನಂ ಉಪಧಾರೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ ಸಾಮಣೇರಾ’’ತಿ ಆಹ।

ಅಹಂ ಏತ್ತಕಂ ಜಾನಾಮಿ ಮಹಾರಾಜಾತಿ ಆಹ। ರಾಜಾ “ಏತದೇವ ಠಾನ”ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ಗಚ್ಛೇ ಹಾರೇತ್ವಾ ಪಾಸಾಣಥೂಪಞ್ಚ ಪಂಸುಞ್ಚ ಅಪನೇತ್ವಾ ಹೇಟ್ಠಾ ಸುಧಾಭೂಮಿಂ ಅದ್ದಸ। ತತೋ ಸುಧಞ್ಚ ಇಟ್ಠಕಾಯೋ ಚ ಹಾರೇತ್ವಾ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಪರಿವೇಣಂ ಓರುಯ್ಹ ಸತ್ತರತನವಾಲುಕಂ ಅಸಿಹತ್ಥಾನಿ ಚ ಕಟ್ಠರೂಪಕಾನಿ ಸಮ್ಪರಿವತ್ತಕಾನಿ ಅದ್ದಸ। ಸೋ ಯಕ್ಖದಾಸಕೇ ಪಕ್ಕೋಸಾಪೇತ್ವಾ ಬಲಿಕಮ್ಮಂ ಕಾರೇತ್ವಾಪಿ ನೇವ ಅನ್ತಂ ನ ಕೋಟಿಂ ಪಸ್ಸನ್ತೋ ದೇವತಾನಂ ನಮಸ್ಸಮಾನೋ - “ಅಹಂ ಇಮಾ ಧಾತುಯೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಚತುರಾಸೀತಿಯಾ ವಿಹಾರಸಹಸ್ಸೇಸು ನಿದಹಿತ್ವಾ ಸಕ್ಕಾರಂ ಕರೋಮಿ, ಮಾ ಮೇ ದೇವತಾ ಅನ್ತರಾಯಂ ಕರೋನ್ತೂ”ತಿ ಆಹ।

ಸಕ್ಕೋ ದೇವರಾಜಾ ಚಾರಿಕಂ ಚರನ್ತೋ ತಂ ದಿಸ್ವಾ ವಿಸ್ಸಕಮ್ಮಂ ಆಮನ್ತೇಸಿ - “ತಾತ, ಅಸೋಕೋ ಧಮ್ಮರಾಜಾ ‘ಧಾತುಯೋ ನೀಹರಿಸ್ಸಾಮೀ’ತಿ ಪರಿವೇಣಂ ಓತಿಣ್ಣೋ, ಗನ್ತ್ವಾ ಕಟ್ಠರೂಪಕಾನಿ ಹಾರೇಹೀ”ತಿ। ಸೋ ಪಞ್ಚಚೂಳಗಾಮದಾರಕವೇಸೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ಪುರತೋ ಧನುಹತ್ಥೋ ಠತ್ವಾ - “ಹರಾಮಿ ಮಹಾರಾಜಾ”ತಿ ಆಹ। “ಹರ, ತಾತಾ”ತಿ ಸರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸನ್ಧಿಮ್ಹಿಯೇವ ವಿಜ್ಝಿ, ಸಬ್ಬಂ ವಿಪ್ಪಕಿರಿಯಿತ್ಥ। ಅಥ ರಾಜಾ ಆವಿಞ್ಛನೇ ಬನ್ಧಂ ಕುಞ್ಚಿಕಮುದ್ದಿಕಂ ಗಣ್ಹಿ, ಮಣಿಕ್ಖನ್ಧಂ ಪಸ್ಸಿ। “ಅನಾಗತೇ ದಲಿದ್ದರಾಜಾ ಇಮಂ ಮಣಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಧಾತೂನಂ ಸಕ್ಕಾರಂ ಕರೋತೂ”ತಿ ಪುನ ಅಕ್ಖರಾನಿ ದಿಸ್ವಾ ಕುಜ್ಝಿತ್ವಾ - “ಮಾದಿಸಂ ನಾಮ ರಾಜಾನಂ ದಲಿದ್ದರಾಜಾತಿ ವತ್ತುಂ ಅಯುತ್ತ”ನ್ತಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಘಟೇತ್ವಾ ದ್ವಾರಂ ವಿವರಾಪೇತ್ವಾ ಅನ್ತೋಗೇಹಂ ಪವಿಟ್ಠೋ।

ಅಟ್ಠಾರಸವಸ್ಸಾಧಿಕಾನಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ವಸ್ಸಸತಾನಂ ಉಪರಿ ಆರೋಪಿತದೀಪಾ ತಥೇವ ಪಜ್ಜಲನ್ತಿ। ನೀಲುಪ್ಪಲಪುಪ್ಫಾನಿ ತಙ್ಖಣಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ಆರೋಪಿತಾನಿ ವಿಯ, ಪುಪ್ಫಸನ್ಥಾರೋ ತಙ್ಖಣಂ ಸನ್ಥತೋ ವಿಯ, ಗನ್ಧಾ ತಂ ಮುಹುತ್ತಂ ಪಿಸಿತ್ವಾ ಠಪಿತಾ ವಿಯ ರಾಜಾ ಸುವಣ್ಣಪಟ್ಟಂ ಗಹೇತ್ವಾ - “ಅನಾಗತೇ ಪಿಯದಾಸೋ ನಾಮ ಕುಮಾರೋ ಛತ್ತಂ ಉಸ್ಸಾಪೇತ್ವಾ ಅಸೋಕೋ ನಾಮ ಧಮ್ಮರಾಜಾ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಸೋ ಇಮಾ ಧಾತುಯೋ ವಿತ್ಥಾರಿಕಾ ಕರಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ವಾಚೇತ್ವಾ - “ದಿಟ್ಠೋ ಭೋ, ಅಹಂ ಅಯ್ಯೇನ ಮಹಾಕಸ್ಸಪತ್ಥೇರೇನಾ”ತಿ ವತ್ವಾ ವಾಮಹತ್ಥಂ ಆಭುಜಿತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣೇನ ಹತ್ಥೇನ ಅಪ್ಫೋಟೇಸಿ। ಸೋ ತಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಪರಿಚರಣಧಾತುಮತ್ತಮೇವ ಠಪೇತ್ವಾ ಸೇಸಾ ಧಾತುಯೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಧಾತುಗೇಹಂ ಪುಬ್ಬೇ ಪಿಹಿತನಯೇನೇವ ಪಿದಹಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಂ ಯಥಾಪಕತಿಯಾವ ಕತ್ವಾ ಉಪರಿ ಪಾಸಾಣಚೇತಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಚತುರಾಸೀತಿಯಾ ವಿಹಾರಸಹಸ್ಸೇಸು ಧಾತುಯೋ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಮಹಾಥೇರೇ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಿ - “ದಾಯಾದೋಮ್ಹಿ, ಭನ್ತೇ, ಬುದ್ಧಸಾಸನೇ”ತಿ। ಕಿಸ್ಸ ದಾಯಾದೋ ತ್ವಂ, ಮಹಾರಾಜ, ಬಾಹಿರಕೋ ತ್ವಂ ಸಾಸನಸ್ಸಾತಿ। ಭನ್ತೇ, ಛನ್ನವುತಿಕೋಟಿಧನಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಚತುರಾಸೀತಿ ವಿಹಾರಸಹಸ್ಸಾನಿ ಕಾರೇತ್ವಾ ಅಹಂ ನ ದಾಯಾದೋ, ಅಞ್ಞೋ ಕೋ ದಾಯಾದೋತಿ? ಪಚ್ಚಯದಾಯಕೋ ನಾಮ ತ್ವಂ ಮಹಾರಾಜ, ಯೋ ಪನ ಅತ್ತನೋ ಪುತ್ತಞ್ಚ ಧೀತರಞ್ಚ ಪಬ್ಬಾಜೇತಿ, ಅಯಂ ಸಾಸನೇ ದಾಯಾದೋ ನಾಮಾತಿ। ಸೋ ಪುತ್ತಞ್ಚ ಧೀತರಞ್ಚ ಪಬ್ಬಾಜೇಸಿ। ಅಥ ನಂ ಥೇರಾ ಆಹಂಸು - “ಇದಾನಿ, ಮಹಾರಾಜ, ಸಾಸನೇ ದಾಯಾದೋಸೀ”ತಿ।

ಏವಮೇತಂ ಭೂತಪುಬ್ಬನ್ತಿ ಏವಂ ಏತಂ ಅತೀತೇ ಧಾತುನಿಧಾನಮ್ಪಿ ಜಮ್ಬುದೀಪತಲೇ ಭೂತಪುಬ್ಬನ್ತಿ। ತತಿಯಸಙ್ಗೀತಿಕಾರಾಪಿ ಇಮಂ ಪದಂ ಠಪಯಿಂಸು।

ಅಟ್ಠದೋಣಂ ಚಕ್ಖುಮತೋ ಸರೀರನ್ತಿಆದಿಗಾಥಾಯೋ ಪನ ತಮ್ಬಪಣ್ಣಿದೀಪೇ ಥೇರೇಹಿ ವುತ್ತಾತಿ।

ಇತಿ ಸುಮಙ್ಗಲವಿಲಾಸಿನಿಯಾ ದೀಘನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯಂ

ಮಹಾಪರಿನಿಬ್ಬಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಮಹಾಸುದಸ್ಸನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

ಕುಸಾವತೀರಾಜಧಾನೀವಣ್ಣನಾ

೨೪೧. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ಮಹಾಸುದಸ್ಸನಸುತ್ತಂ। ತತ್ರಾಯಂ ಅಪುಬ್ಬಪದವಣ್ಣನಾ - **ಸಬ್ಬರತನಮಯೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಏಕಾ ಇಟ್ಠಕಾ ಸೋವಣ್ಣಮಯಾ, ಏಕಾ ರೂಪಿಯಮಯಾ, ಏಕಾ ವೇಳುರಿಯಮಯಾ, ಏಕಾ ಫಲಿಕಮಯಾ, ಏಕಾ ಲೋಹಿತಙ್ಕಮಯಾ, ಏಕಾ ಮಸಾರಗಲ್ಲಮಯಾ, ಏಕಾ ಸಬ್ಬರತನಮಯಾ, ಅಯಂ ಪಾಕಾರೋ ಸಬ್ಬಪಾಕಾರಾನಂ ಅನ್ತೋ ಉಬ್ಬೇಧೇನ ಸಟ್ಠಿಹತ್ಥೋ ಅಹೋಸಿ। ಏಕೇ ಪನ ಥೇರಾ - “ನಗರಂ ನಾಮ ಅನ್ತೋ ಠತ್ವಾ ಓಲೋಕೇನ್ತಾನಂ ದಸ್ಸನೀಯಂ ವಟ್ಟತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬಬಾಹಿರೋ ಸಟ್ಠಿಹತ್ಥೋ, ಸೇಸಾ ಅನುಪುಬ್ಬನೀಚಾ”ತಿ ವದನ್ತಿ। ಏಕೇ - “ಬಹಿ ಠತ್ವಾ ಓಲೋಕೇನ್ತಾನಂ ದಸ್ಸನೀಯಂ ವಟ್ಟತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬಅಬ್ಭನ್ತರಿಮೋ ಸಟ್ಠಿಹತ್ಥೋ, ಸೇಸಾ ಅನುಪುಬ್ಬನೀಚಾ”ತಿ। ಏಕೇ - “ಅನ್ತೋ ಚ ಬಹಿ ಚ ಠತ್ವಾ ಓಲೋಕೇನ್ತಾನಂ ದಸ್ಸನೀಯಂ ವಟ್ಟತಿ, ತಸ್ಮಾ ಮಜ್ಝೇ ಪಾಕಾರೋ ಸಟ್ಠಿಹತ್ಥೋ, ಅನ್ತೋ ಚ ಬಹಿ ಚ ತಯೋ ತಯೋ ಅನುಪುಬ್ಬನೀಚಾ”ತಿ।

ಏಸಿಕಾತಿ ಏಸಿಕತ್ಥಮ್ಭೋ। **ತಿಪೋರಿಸಙ್ಗಾ**ತಿ ಏಕಂ ಪೋರಿಸಂ ಮಜ್ಝಿಮಪುರಿಸಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಹತ್ಥೇನ ಪಞ್ಚಹತ್ಥಂ, ತೇನ ತಿಪೋರಿಸಪರಿಕ್ಖೇಪಾ ಪನ್ನರಸಹತ್ಥಪರಿಮಾಣಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇ ಪನ ಕಥಂ ಠಿತಾತಿ? ನಗರಸ್ಸ ಬಾಹಿರಪಸ್ಸೇ ಏಕೇಕಂ ಮಹಾದ್ವಾರಬಾಹಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಏಕೇಕೋ, ಏಕೇಕಂ ಖುದ್ದಕದ್ವಾರಬಾಹಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಏಕೇಕೋ, ಮಹಾದ್ವಾರಖುದ್ದಕದ್ವಾರಾನಂ ಅನ್ತರಾ ತಯೋ ತಯೋತಿ। ತಾಲಪನ್ತೀಸು ಸಬ್ಬರತನಮಯಾನಂ ತಾಲಾನಂ ಏಕಂ ಸೋವಣ್ಣಮಯನ್ತಿ ಪಾಕಾರೇ ವುತ್ತಲಕ್ಖಣಮೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ, ಪಣ್ಣಫಲೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ತಾ ಪನ ತಾಲಪನ್ತಿಯೋ ಅಸೀತಿಹತ್ಥಾ ಉಬ್ಬೇಧೇನ, ವಿಪ್ಪಕಿಣ್ಣವಾಲುಕೇ ಸಮತಲೇ ಭೂಮಿಭಾಗೇ ಪಾಕಾರನ್ತರೇ ಏಕೇಕಾ ಹುತ್ವಾ ಠಿತಾ।

ವಗ್ಗೂತಿ ಛೇಕೋ ಸುನ್ದರೋ। **ರಜನೀಯೋ**ತಿ ರಞ್ಜೇತುಂ ಸಮತ್ಥೋ। **ಖಮನೀಯೋ**ತಿ ದಿವಸಮ್ಪಿ ಸುಯ್ಯಮಾನೋ ಖಮತೇವ, ನ ಬೀಭಚ್ಛೇತಿ। **ಮದನೀಯೋ**ತಿ ಮಾನಮದಪುರಿಸಮದಜನನೋ। **ಪಞ್ಚಙ್ಗಿಕಸ್ಸಾ**ತಿ ಆತತಂ ವಿತತಂ ಆತತವಿತತಂ ಸುಸಿರಂ ಘನನ್ತಿ ಇಮೇಹಿ ಪಞ್ಚಹಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸ। ತತ್ಥ **ಆತತಂ** ನಾಮ ಚಮ್ಮಪರಿಯೋನದ್ಧೇಸು ಭೇರೀಆದೀಸು ಏಕತಲಂ ತೂರಿಯಂ। **ವಿತತಂ** ನಾಮ ಉಭಯತಲಂ। **ಆತತವಿತತಂ** ನಾಮ ಸಬ್ಬತೋ ಪರಿಯೋನದ್ಧಂ। **ಸುಸಿರಂ** ನಾಮ ವಂಸಾದಿ। **ಘನಂ** ನಾಮ ಸಮ್ಮಾದಿ। **ಸುವಿನೀತಸ್ಸಾ**ತಿ ಆಕಡ್ಢನಸಿಥಿಲಕರಣಾದೀಹಿ ಸುಮುಚ್ಛಿತಸ್ಸ। **ಸುಪ್ಪಟಿತಾಳಿತಸ್ಸಾ**ತಿ ಪಮಾಣೇ ಠಿತಭಾವಜಾನನತ್ಥಂ ಸುಟ್ಠು ಪಟಿತಾಳಿತಸ್ಸ। **ಸುಕುಸಲೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಹತಸ್ಸಾ**ತಿ ಯೇ ವಾದಿತುಂ ಛೇಕಾ ಕುಸಲಾ, ತೇಹಿ ವಾದಿತಸ್ಸ। **ಧುತ್ತಾ**ತಿ ಅಕ್ಖಧುತ್ತಾ.। **ಸೋಣ್ಡಾ**ತಿ ಸುರಾಸೋಣ್ಡಾ। ತೇಯೇವ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಪಾತುಕಾಮತಾವಸೇನ **ಪಿಪಾಸಾ**। **ಪರಿಚಾರೇಸು**ನ್ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೧೩೨) ಹತ್ಥಂ ವಾ ಪಾದಂ ವಾ ಚಾಲೇತ್ವಾ ನಚ್ಚನ್ತಾ ಕೀಳಿಂಸು।

ಚಕ್ಕರತನವಣ್ಣನಾ

೨೪೩. **ಸೀಸಂ ನ್ಹಾತಸ್ಸಾ**ತಿ ಸೀಸೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಗನ್ಧೋದಕೇನ ನಹಾತಸ್ಸ। **ಉಪೋಸಥಿಕಸ್ಸಾ**ತಿ ಸಮಾದಿನ್ನಉಪೋಸಥಙ್ಗಸ್ಸ। **ಉಪರಿಪಾಸಾದವರಗತಸ್ಸಾ**ತಿ ಪಾಸಾದವರಸ್ಸ ಉಪರಿ ಗತಸ್ಸ, ಸುಭೋಜನಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಪಾಸಾದವರಸ್ಸ ಉಪರಿಮಹಾತಲೇ ಸಿರಿಗಬ್ಭಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಸೀಲಾನಿ ಆವಜ್ಜನ್ತಸ್ಸ। ತದಾ ಕಿರ ರಾಜಾ ಪಾತೋವ ಸತಸಹಸ್ಸಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಮಹಾದಾನಂ ದತ್ವಾ ಸೋಳಸಹಿ ಗನ್ಧೋದಕಘಟೇಹಿ ಸೀಸಂ ನಹಾಯಿತ್ವಾ ಕತಪಾತರಾಸೋ ಸುದ್ಧಂ ಉತ್ತರಾಸಙ್ಗಂ ಏಕಂಸಂ ಕರಿತ್ವಾ ಉಪರಿಪಾಸಾದಸ್ಸ ಸಿರಿಸಯನೇ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನೋ ಅತ್ತನೋ ದಾನಾದಿಮಯಂ ಪುಞ್ಞಸಮುದಾಯಂ ಆವಜ್ಜನ್ತೋ ನಿಸೀದಿ। ಅಯಂ ಸಬ್ಬಚಕ್ಕವತ್ತೀನಂ ಧಮ್ಮತಾ।

ತೇಸಂ ತಂ ಆವಜ್ಜನ್ತಾನಂಯೇವ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಪುಞ್ಞಕಮ್ಮಪಚ್ಚಯಉತುಸಮುಟ್ಠಾನಂ ನೀಲಮಣಿಸಙ್ಘಾತಸದಿಸಂ ಪಾಚೀನಸಮುದ್ದಜಲತಲಂ ಭಿನ್ದಮಾನಂ ವಿಯ, ಆಕಾಸಂ ಅಲಙ್ಕುರುಮಾನಂ ವಿಯ ದಿಬ್ಬಂ ಚಕ್ಕರತನಂ ಪಾತುಭವತಿ। ತಂ ಮಹಾಸುದಸ್ಸನಸ್ಸಾಪಿ ತಥೇವ ಪಾತುರಹೋಸಿ। ತಯಿದಂ ದಿಬ್ಬಾನುಭಾವಯುತ್ತತ್ತಾ ದಿಬ್ಬನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸಹಸ್ಸಂ ಅಸ್ಸ ಅರಾನನ್ತಿ **ಸಹಸ್ಸಾರಂ**। ಸಹ ನೇಮಿಯಾ, ಸಹ ನಾಭಿಯಾ ಚಾತಿ **ಸನೇಮಿಕಂ ಸನಾಭಿಕಂ**। ಸಬ್ಬೇಹಿ ಆಕಾರೇಹಿ ಪರಿಪುಣ್ಣನ್ತಿ **ಸಬ್ಬಾಕಾರಪರಿಪೂರಂ**।

ತತ್ಥ ಚಕ್ಕಞ್ಚ ತಂ ರತಿಜನನಟ್ಠೇನ ರತನಞ್ಚಾತಿ **ಚಕ್ಕರತನಂ**। ಯಾಯ ಪನ ತಂ ನಾಭಿಯಾ "ಸನಾಭಿಕ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ಸಾ ಇನ್ದನೀಲಮಯಾ ಹೋತಿ, ಮಜ್ಝೇ ಪನಸ್ಸಾ ಸಾರರಜತಮಯಾ ಪನಾಳಿ, ಯಾಯ ಸುದ್ಧಸಿನಿದ್ಧದನ್ತಪನ್ತಿಯಾ ಹಸಮಾನಾ ವಿಯ ವಿರೋಚತಿ, ಮಜ್ಝೇ ಛಿದ್ದೇನ ವಿಯ ಚನ್ದಮಣ್ಡಲೇನ, ಉಭೋಸುಪಿ ಬಾಹಿರನ್ತೇಸು ರಜತಪಟ್ಟೇನ ಕತಪರಿಕ್ಖೇಪಾ ಹೋತಿ। ತೇಸು ಪನಸ್ಸ ನಾಭಿಪನಾಳಿಪರಿಕ್ಖೇಪಪಟ್ಟೇಸು ಯುತ್ತಯುತ್ತಟ್ಠಾನೇಸು ಪರಿಚ್ಛೇದಲೇಖಾ ಸುವಿಭತ್ತಾವ ಹುತ್ವಾ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ। ಅಯಂ ತಾವ ಅಸ್ಸ ನಾಭಿಯಾ ಸಬ್ಬಾಕಾರಪರಿಪೂರತಾ।

ಯೇಹಿ ಪನ ತಂ - "ಅರೇಹಿ ಸಹಸ್ಸಾರ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ತೇ ಸತ್ತರತನಮಯಾ ಸೂರಿಯರಸ್ಮಿಯೋ ವಿಯ ಪಭಾಸಮ್ಪನ್ನಾ ಹೋನ್ತಿ, ತೇಸಮ್ಪಿ ಘಟಕಮಣಿಕಪರಿಚ್ಛೇದಲೇಖಾದೀನಿ ಸುವಿಭತ್ತಾನೇವ ಹುತ್ವಾ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ। ಅಯಮಸ್ಸ ಅರಾನಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರಪರಿಪೂರತಾ।

ಯಾಯ ಪನ ತಂ ನೇಮಿಯಾ - "ಸನೇಮಿಕ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ಸಾ ಬಾಲಸೂರಿಯರಸ್ಮಿಕಲಾಪಸಿರಿಂ ಅವಹಸಮಾನಾ ವಿಯ ಸುರತ್ತಸುದ್ಧಸಿನಿದ್ಧಪವಾಳಮಯಾ ಹೋತಿ। ಸನ್ಧೀಸು ಪನಸ್ಸಾ ಸಞ್ಝಾರಾಗಸಸ್ಸಿರಿಕಾ ರತ್ತಜಮ್ಬುನದಪಟ್ಟಾ ವಟ್ಟಪರಿಚ್ಛೇದಲೇಖಾ ಸುವಿಭತ್ತಾ ಹುತ್ವಾ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ। ಅಯಮಸ್ಸ ನೇಮಿಯಾ ಸಬ್ಬಾಕಾರಪರಿಪೂರತಾ।

ನೇಮಿಮಣ್ಡಲಪಿಟ್ಠಿಯಂ ಪನಸ್ಸ ದಸನ್ನಂ ದಸನ್ನಂ ಅರಾನಂ ಅನ್ತರೇ ಧಮನವಂಸೋ ವಿಯ ಅನ್ತೋ ಸುಸಿರೋ ಛಿದ್ದಮಣ್ಡಲಖಚಿತೋ ವಾತಗಾಹೀ ಪವಾಳದಣ್ಡೋ ಹೋತಿ, ಯಸ್ಸ ವಾತೇರಿತಸ್ಸ ಸುಕುಸಲಸಮನ್ನಾಹತಸ್ಸ ಪಞ್ಚಙ್ಗಿಕತೂರಿಯಸ್ಸ ವಿಯ ಸದ್ದೋ ವಗ್ಗು ಚ ರಜನೀಯೋ ಚ ಕಮನೀಯೋ ಚ ಮದನೀಯೋ ಚ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸ ಖೋ ಪನ ಪವಾಳದಣ್ಡಸ್ಸ ಉಪರಿ ಸೇತಚ್ಛತ್ತಂ ಉಭೋಸು ಪಸ್ಸೇಸು ಸಮೋಸರಿತಕುಸುಮದಾಮಾನಂ ದ್ವೇ ಪನ್ತಿಯೋತಿ ಏವಂ ಸಮೋಸರಿತಕುಸುಮದಾಮಪನ್ತಿಸತದ್ವಯಪರಿವಾರಸೇತಚ್ಛತ್ತಸತಧಾರಿನಾ ಪವಾಳದಣ್ಡಸತೇನ ಸಮುಪಸೋಭಿತನೇಮಿಪರಿಕ್ಖೇಪಸ್ಸ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ನಾಭಿಪನಾಳೀನಂ ಅನ್ತೋ ದ್ವೇ ಸೀಹಮುಖಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಯೇಹಿ ತಾಲಕ್ಖನ್ಧಪ್ಪಮಾಣಾ ಪುಣ್ಣಚನ್ದಕಿರಣಕಲಾಪಸಸ್ಸಿರೀಕಾ ತರುಣರವಿಸಮಾನರತ್ತಕಮ್ಬಲಗೇಣ್ಡುಕಪರಿಯನ್ತಾ ಆಕಾಸಗಙ್ಗಾಗತಿಸೋಭಂ ಅವಹಸಮಾನಾ ವಿಯ ದ್ವೇ ಮುತ್ತಕಲಾಪಾ ಓಲಮ್ಬನ್ತಿ। ಯೇಹಿ ಚಕ್ಕರತನೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಆಕಾಸೇ ಸಮ್ಪರಿವತ್ತಮಾನೇಹಿ ತೀಣಿ ಚಕ್ಕಾನಿ ಏಕತೋ ಪರಿವತ್ತನ್ತಾನಿ ವಿಯ ಖಾಯನ್ತಿ। ಅಯಮಸ್ಸ ಸಬ್ಬಸೋ ಸಬ್ಬಾಕಾರಪರಿಪೂರತಾ।

ತಂ ಪನೇತಂ ಏವಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರಪರಿಪೂರಂ ಪಕತಿಯಾ ಸಾಯಮಾಸಭತ್ತಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಘರದ್ವಾರೇ ಪಞ್ಞತ್ತಾಸನೇಸು ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಪವತ್ತಕಥಾಸಲ್ಲಾಪೇಸು ಮನುಸ್ಸೇಸು ವೀಥಿಚತುಕ್ಕಾದೀಸು ಕೀಳಮಾನೇ ದಾರಕಜನೇ ನಾತಿಉಚ್ಚೇನ ನಾತಿನೀಚೇನ ವನಸಣ್ಡಮತ್ಥಕಾಸನ್ನೇನ ಆಕಾಸಪ್ಪದೇಸೇನ ಉಪಸೋಭಯಮಾನಂ ವಿಯ, ರುಕ್ಖಸಾಖಗ್ಗಾನಿ ದ್ವಾದಸಯೋಜನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸುಯ್ಯಮಾನೇನ ಮಧುರಸ್ಸರೇನ ಸತ್ತಾನಂ ಸೋತಾನಿ ಓಧಾಪಯಮಾನಂ ಯೋಜನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ನಾನಪ್ಪಭಾಸಮುದಯಸಮುಜ್ಜಲೇನ ವಣ್ಣೇನ ನಯನಾನಿ ಸಮಾಕಡ್ಢನ್ತಂ ವಿಯ, ರಞ್ಞೋ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸ್ಸ ಪುಞ್ಞಾನುಭಾವಂ ಉಗ್ಘೋಸಯನ್ತಂ ವಿಯ, ರಾಜಧಾನಿಯಾ ಅಭಿಮುಖಂ ಆಗಚ್ಛತಿ।

ಅಥಸ್ಸ ಚಕ್ಕರತನಸ್ಸ ಸದ್ದಸವನೇನೇವ - "ಕುತೋ ನು ಖೋ, ಕಸ್ಸ ನು ಖೋ ಅಯಂ ಸದ್ದೋ"ತಿ ಆವಜ್ಜಿತಹದಯಾನಂ ಪುರತ್ಥಿಮದಿಸಂ ಆಲೋಕಯಮಾನಾನಂ ತೇಸಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಅಞ್ಞತರೋ ಅಞ್ಞತರಂ ಏವಮಾಹ - "ಪಸ್ಸಥ, ಭೋ, ಅಚ್ಛರಿಯಂ, ಅಯಂ ಪುಣ್ಣಚನ್ದೋ ಪುಬ್ಬೇ ಏಕೋ ಉಗ್ಗಚ್ಛತಿ, ಅಜ್ಜೇವ ಪನ ಅತ್ತದುತಿಯೋ ಉಗ್ಗತೋ, ಏತಞ್ಹಿ ರಾಜಹಂಸಮಿಥುನಮಿವ ಪುಣ್ಣಚನ್ದಮಿಥುನಂ ಪುಬ್ಬಾಪರಿಯೇನ ಗಗನತಲಂ ಅಭಿಲಙ್ಘತೀ"ತಿ। ತಮಞ್ಞೋ ಆಹ - "ಕಿಂ ಕಥೇಸಿ, ಸಮ್ಮ, ಕುಹಿಂ ನಾಮ ತಯಾ ದ್ವೇ ಪುಣ್ಣಚನ್ದಾ ಏಕತೋ ಉಗ್ಗಚ್ಛನ್ತಾ ದಿಟ್ಠಪುಬ್ಬಾ, ನನು ಏಸ ತಪನೀಯರಂಸಿಧಾರೋ ಪಿಞ್ಛರಕಿರಣೋ ದಿವಾಕರೋ ಉಗ್ಗತೋ"ತಿ, ತಮಞ್ಞೋ ಹಸಿತಂ ಕತ್ವಾ ಏವಮಾಹ - "ಕಿಂ ಉಮ್ಮತ್ತೋಸಿ, ನನು ಇದಾನೇವ ದಿವಾಕರೋ ಅತ್ಥಙ್ಗತೋ, ಸೋ ಕಥಂ ಇಮಂ ಪುಣ್ಣಚನ್ದಂ ಅನುಬನ್ಧಮಾನೋ ಉಗ್ಗಚ್ಛಿಸ್ಸತಿ? ಅದ್ಧಾ ಪನೇತಂ ಅನೇಕರತನಪ್ಪಭಾಸಮುದಯುಜ್ಜಲಂ ಏಕಸ್ಸಾಪಿ ಪುಞ್ಞವತೋ ವಿಮಾನಂ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ। ತೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಅಪಸಾರಯನ್ತಾ ಅಞ್ಞೇ ಏವಮಾಹಂಸು - "ಭೋ, ಕಿಂ ಬಹುಂ ವಿಲಪಥ, ನೇವಾಯಂ ಪುಣ್ಣಚನ್ದೋ, ನ ಸೂರಿಯೋ ನ ದೇವವಿಮಾನಂ। ನ ಹೇತೇಸಂ ಏವರೂಪಾ ಸಿರಿಸಮ್ಪತ್ತಿ ಅತ್ಥಿ, ಚಕ್ಕರತನೇನ ಪನ ಏತೇನ ಭವಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ।

ಏವಂ ಪವತ್ತಸಲ್ಲಾಪಸ್ಸೇವ ತಸ್ಸ ಜನಸ್ಸ ಚನ್ದಮಣ್ಡಲಂ ಓಹಾಯ ತಂ ಚಕ್ಕರತನಂ ಅಭಿಮುಖಂ ಹೋತಿ। ತತೋ ತೇಹಿ - "ಕಸ್ಸ ನು ಖೋ ಇದಂ ನಿಬ್ಬತ್ತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತೇ ಭವನ್ತಿ ವತ್ತಾರೋ - "ನ ಕಸ್ಸಚಿ ಅಞ್ಞಸ್ಸ, ನನು ಅಮ್ಹಾಕಂ ಮಹಾರಾಜಾ ಪೂರಿತಚಕ್ಕವತ್ತಿವತ್ತೋ, ತಸ್ಸೇತಂ ನಿಬ್ಬತ್ತ"ನ್ತಿ। ಅಥ ಸೋ ಚ ಮಹಾಜನೋ, ಯೋ ಚ ಅಞ್ಞೋ ಪಸ್ಸತಿ, ಸಬ್ಬೋ ಚಕ್ಕರತನಮೇವ ಅನುಗಚ್ಛತಿ। ತಂ ಚಾಪಿ ಚಕ್ಕರತನಂ ರಞ್ಞೋಯೇವ ಅತ್ಥಾಯ ಅತ್ತನೋ ಆಗತಭಾವಂ ಞಾಪೇತುಕಾಮಂ ವಿಯ ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಂ ಪಾಕಾರಮತ್ಥಕೇನೇವ ನಗರಂ ಅನುಸಂಯಾಯಿತ್ವಾ, ಅಥ ರಞ್ಞೋ ಅನ್ತೇಪುರಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ, ಅನ್ತೇಪುರಸ್ಸ ಚ ಉತ್ತರಸೀಹಪಞ್ಜರಸದಿಸೇ ಠಾನೇ ಯಥಾ ಗನ್ಧಪುಪ್ಫಾದೀಹಿ ಸುಖೇನ ಸಕ್ಕಾ ಹೋತಿ ಪೂಜೇತುಂ, ಏವಂ ಅಕ್ಖಾಹತಂ ವಿಯ ತಿಟ್ಠತಿ।

ಏವಂ ಠಿತಸ್ಸ ಪನಸ್ಸ ವಾತಪಾನಛಿದ್ದಾದೀಹಿ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ನಾನಾವಿರಾಗರತನಪ್ಪಭಾಸಮುಜ್ಜಲಂ ಅನ್ತೋಪಾಸಾದಂ ಅಲಙ್ಕುರುಮಾನಂ ಪಭಾಸಮೂಹಂ ದಿಸ್ವಾ ದಸ್ಸನತ್ಥಾಯ ಸಞ್ಜಾತಾಭಿಲಾಸೋ ರಾಜಾ ಹೋತಿ। ಪರಿಜನೋಪಿಸ್ಸ ಪಿಯವಚನಪಾಭತೇನ ಆಗನ್ತ್ವಾ ತಮತ್ಥಂ ನಿವೇದೇತಿ। ಅಥ ರಾಜಾ ಬಲವಪೀತಿಪಾಮೋಜ್ಜಫುಟಸರೀರೋ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಮೋಚೇತ್ವಾ ಉಟ್ಠಾಯಾಸನಾ ಸೀಹಪಞ್ಜರಸಮೀಪಂ ಗನ್ತ್ವಾ ತಂ ಚಕ್ಕರತನಂ ದಿಸ್ವಾ "ಸುತಂ ಖೋ ಪನ ಮೇತ"ನ್ತಿಆದಿಕಂ ಚಿನ್ತನಂ ಚಿನ್ತಯತಿ। ಮಹಾಸುದಸ್ಸನಸ್ಸಾಪಿ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ತಥೇವ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ದಿಸ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ಮಹಾಸುದಸ್ಸನಸ್ಸ...ಪೇ॰... ಅಸ್ಸಂ ನು ಖೋ ಅಹಂ ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ"ತಿ। ತತ್ಥ **ಸೋ ಹೋತಿ ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ**ತಿ ಕಿತ್ತಾವತಾ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ ಹೋತೀತಿ? ಏಕಙ್ಗುಲದ್ವಙ್ಗುಲಮತ್ತಮ್ಪಿ ಚಕ್ಕರತನೇ ಆಕಾಸಂ ಅಬ್ಭುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಪವತ್ತೇ ಇದಾನಿ ತಸ್ಸ ಪವತ್ತಾಪನತ್ಥಂ ಯಂ ಕಾತಬ್ಬಂ, ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಅಥ ಖೋ ಆನನ್ದಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

೨೪೪. ತತ್ಥ **ಉಟ್ಠಾಯಾಸನಾ**ತಿ ನಿಸಿನ್ನಾಸನತೋ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಚಕ್ಕರತನಸಮೀಪಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ। **ಸುವಣ್ಣಭಿಙ್ಕಾರಂ ಗಹೇತ್ವಾ**ತಿ ಹತ್ಥಿಸೋಣ್ಡಸದಿಸಪನಾಳಿಂ ಸುವಣ್ಣಭಿಙ್ಕಾರಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ। **ಅನ್ವದೇವ ರಾಜಾ ಮಹಾಸುದಸ್ಸನೋ ಸದ್ಧಿಂ ಚತುರಙ್ಗಿನಿಯಾ ಸೇನಾಯಾ**ತಿ ಸಬ್ಬಚಕ್ಕವತ್ತೀನಞ್ಹಿ ಉದಕೇನ ಅಬ್ಭುಕ್ಕಿರಿತ್ವಾ - "ಅಭಿವಿಜಿನಾತು ಭವಂ ಚಕ್ಕರತನ"ನ್ತಿ ವಚನಸಮನನ್ತರಮೇವ ವೇಹಾಸಂ ಅಬ್ಭುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಚಕ್ಕರತನಂ ಪವತ್ತತಿ। ಯಸ್ಸ ಪವತ್ತಿ ಸಮಕಾಲಮೇವ ಸೋ ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಪವತ್ತೇ ಪನ ಚಕ್ಕರತನೇ ತಂ ಅನುಬನ್ಧಮಾನೋವ ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಯಾನವರಂ ಆರುಯ್ಹ ವೇಹಾಸಂ ಅಬ್ಭುಗ್ಗಚ್ಛತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಛತ್ತಚಾಮರಾದಿಹತ್ಥೋ ಪರಿಜನೋ ಚೇವ ಅನ್ತೇಪುರಜನೋ ಚ ತತೋ ನಾನಾಕಾರಕಞ್ಚುಕಕವಚಾದಿಸನ್ನಾಹವಿಭೂಸಿತೇನ ವಿವಿಧಾಭರಣಪ್ಪಭಾಸಮುಜ್ಜಲೇನ ಸಮುಸ್ಸಿತದ್ಧಜಪಟಾಕಪಟಿಮಣ್ಡಿತೇನ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಬಲಕಾಯೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಉಪರಾಜಸೇನಾಪತಿಪಭುತಯೋಪಿ ವೇಹಾಸಂ ಅಬ್ಭುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ರಾಜಾನಮೇವ ಪರಿವಾರೇನ್ತಿ।

ರಾಜಯುತ್ತಾ ಪನ ಜನಸಙ್ಗಹತ್ಥಂ ನಗರವೀಥೀಸು ಭೇರಿಯೋ ಚರಾಪೇನ್ತಿ – “ತಾತಾ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ರಞ್ಞೋ ಚಕ್ಕರತನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ, ಅತ್ತನೋ ವಿಭವಾನುರೂಪೇನ ಮಣ್ಡಿತಪಸಾಧಿಕಾ ಸನ್ನಿಪತಥಾ”ತಿ। ಮಹಾಜನೋ ಪನ ಪಕತಿಯಾ ಚಕ್ಕರತನಸದ್ದೇನೇವ ಸಬ್ಬಕಿಚ್ಚಾನಿ ಪಹಾಯ ಗನ್ಧಪುಪ್ಫಾದೀನಿ ಆದಾಯ ಸನ್ನಿಪತಿತೋವ ಸೋಪಿ ಸಬ್ಬೋ ವೇಹಾಸಂ ಅಬ್ಭುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ರಾಜಾನಮೇವ ಪರಿವಾರೇತಿ। ಯಸ್ಸ ಯಸ್ಸ ಹಿ ರಞ್ಞಾ ಸದ್ಧಿಂ ಗನ್ತುಕಾಮತಾಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಸೋ ಸೋ ಆಕಾಸಗತೋವ ಹೋತಿ। ಏವಂ ದ್ವಾದಸಯೋಜನಾಯಾಮವಿತ್ಥಾರಾ ಪರಿಸಾ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಏಕಪುರಿಸೋಪಿ ಛಿನ್ನಭಿನ್ನಸರೀರೋ ವಾ ಕಿಲಿಟ್ಠವತ್ಥೋ ವಾ ನತ್ಥಿ। ಸುಚಿಪರಿವಾರೋ ಹಿ ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ। ಚಕ್ಕವತ್ತಿಪರಿಸಾ ನಾಮ ವಿಜ್ಜಾಧರಪುರಿಸಾ ವಿಯ ಆಕಾಸೇ ಗಚ್ಛಮಾನಾ ಇನ್ದನೀಲಮಣಿತಲೇ ವಿಪ್ಪಕಿಣ್ಣರತನಸದಿಸಾ ಹೋತಿ। ಮಹಾಸುದಸ್ಸನಸ್ಸಾಪಿ ತಥೇವ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ – “ಅನ್ವದೇವ ರಾಜಾ ಮಹಾಸುದಸ್ಸನೋ ಸದ್ಧಿಂ ಚತುರಙ್ಗಿನಿಯಾ ಸೇನಾಯಾ”ತಿ।

ತಂ ಪನ ಚಕ್ಕರತನಂ ರುಕ್ಖಗ್ಗಾನಂ ಉಪರೂಪರಿ ನಾತಿಉಚ್ಚೇನ ನಾತಿನೀಚೇನ ಗಗನಪ್ಪದೇಸೇನ ಪವತ್ತತಿ। ಯಥಾ ರುಕ್ಖಾನಂ ಪುಪ್ಫಫಲಪಲ್ಲವೇಹಿ ಅತ್ಥಿಕಾ, ತಾನಿ ಸುಖೇನ ಗಹೇತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ। ಯಥಾ ಚ ಭೂಮಿಯಂ ಠಿತಾ “ಏಸ ರಾಜಾ, ಏಸ ಉಪರಾಜಾ, ಏಸ ಸೇನಾಪತೀ”ತಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ। ಠಾನಾದೀಸು ಚ ಇರಿಯಾಪಥೇಸು ಯೋ ಯೇನ ಇಚ್ಛತಿ, ಸೋ ತೇನೇವ ಗಚ್ಛತಿ। ಚಿತ್ತಕಮ್ಮಾದಿಸಿಪ್ಪಪಸುತಾ ಚೇತ್ಥ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಕಿಚ್ಚಂ ಕರೋನ್ತಾಯೇವ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಯಥೇವ ಹಿ ಭೂಮಿಯಂ, ತಥಾ ತೇಸಂ ಸಬ್ಬಕಿಚ್ಚಾನಿ ಆಕಾಸೇವ ಇಜ್ಝನ್ತಿ। ಏವಂ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಪರಿಸಂ ಗಹೇತ್ವಾ ತಂ ಚಕ್ಕರತನಂ ವಾಮಪಸ್ಸೇನ ಸಿನೇರುಂ ಪಹಾಯ ಮಹಾಸಮುದ್ದಸ್ಸ ಉಪರಿಭಾಗೇನ ಸತ್ತಸಹಸ್ಸಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣಂ ಪುಬ್ಬವಿದೇಹಂ ಗಚ್ಛತಿ।

ತತ್ಥ ಯೋ ವಿನಿಬ್ಬೇಧೇನ ದ್ವಾದಸಯೋಜನಾಯ, ಪರಿಕ್ಖೇಪತೋ ಛತ್ತಿಂಸಯೋಜನಾಯ ಪರಿಸಾಯ ಸನ್ನಿವೇಸಕ್ಖಮೋ ಸುಲಭಾಹಾರೂಪಕರಣೋ ಛಾಯುದಕಸಮ್ಪನ್ನೋ ಸುಚಿಸಮತಲೋ ರಮಣೀಯೋ ಭೂಮಿಭಾಗೋ, ತಸ್ಸ ಉಪರಿಭಾಗೇ ತಂ ಚಕ್ಕರತನಂ ಅಕ್ಖಾಹತಂ ವಿಯ ತಿಟ್ಠತಿ। ಅಥ ತೇನ ಸಞ್ಞಾಣೇನ ಸೋ ಮಹಾಜನೋ ಓತರಿತ್ವಾ ಯಥಾರುಚಿ ನಹಾನಭೋಜನಾದೀನಿ ಸಬ್ಬಕಿಚ್ಚಾನಿ ಕರೋನ್ತೋ ವಾಸಂ ಕಪ್ಪೇತಿ। ಮಹಾಸುದಸ್ಸನಸ್ಸಾಪಿ ಸಬ್ಬಂ ತಥೇವ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ – “ಯಸ್ಮಿಂ ಖೋ ಪನಾನನ್ದ, ಪದೇಸೇ ಚಕ್ಕರತನಂ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ, ತತ್ಥ ಸೋ ರಾಜಾ ಮಹಾಸುದಸ್ಸನೋ ವಾಸಂ ಉಪಗಚ್ಛಿ ಸದ್ಧಿಂ ಚತುರಙ್ಗಿನಿಯಾ ಸೇನಾಯಾ”ತಿ।

ಏವಂ ವಾಸಂ ಉಪಗತೇ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಮ್ಹಿ ಯೇ ತತ್ಥ ರಾಜಾನೋ, ತೇ “ಪರಚಕ್ಕಂ ಆಗತ”ನ್ತಿ ಸುತ್ವಾಪಿ ನ ಬಲಕಾಯಂ ಸನ್ನಿಪಾತೇತ್ವಾ ಯುದ್ಧಸಜ್ಜಾ ಹೋನ್ತಿ। ಚಕ್ಕರತನಸ್ಸ ಹಿ ಉಪ್ಪತ್ತಿಸಮನನ್ತರಮೇವ ನತ್ಥಿ ಸೋ ಸತ್ತೋ ನಾಮ, ಯೋ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಸಞ್ಞಾಯ ತಂ ರಾಜಾನಂ ಆರಬ್ಭ ಆವುಧಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತುಂ ವಿಸಹೇಯ್ಯ। ಅಯಮಾನುಭಾವೋ ಚಕ್ಕರತನಸ್ಸ।

ಚಕ್ಕಾನುಭಾವೇನ ಹಿ ತಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ,
ಅರೀ ಅಸೇಸಾ ದಮಥಂ ಉಪೇನ್ತಿ।
ಅರಿನ್ದಮಂ ನಾಮ ನರಾಧಿಪಸ್ಸ,
ತೇನೇವ ತಂ ವುಚ್ಚತಿ ತಸ್ಸ ಚಕ್ಕನ್ತಿ॥

ತಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬೇಪಿ ತೇ ರಾಜಾನೋ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ರಜ್ಜಸಿರಿವಿಭವಾನುರೂಪಂ ಪಾಭತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ತಂ ರಾಜಾನಂ ಉಪಗಮ್ಮ ಓನತಸಿರಾ ಅತ್ತನೋ ಮೋಳಿಮಣಿಪ್ಪಭಾಭಿಸೇಕೇನ ತಸ್ಸ ಪಾದಪೂಜಂ ಕರೋನ್ತಾ – “ಏಹಿ ಖೋ, ಮಹಾರಾಜಾ”ತಿಆದೀಹಿ ವಚನೇಹಿ ತಸ್ಸ ಕಿಂಕಾರಪಟಿಸಾವಿತಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಮಹಾಸುದಸ್ಸನಸ್ಸಾಪಿ ತಥೇವ ಅಕಂಸು। ತೇನ ವುತ್ತಂ – “ಯೇ ಖೋ, ಪನಾನನ್ದ, ಪುರತ್ಥಿಮಾಯ ದಿಸಾಯ…ಪೇ॰… ಅನುಸಾಸ, ಮಹಾರಾಜಾ”ತಿ।

ತತ್ಥ **ಸ್ವಾಗತನ್ತಿ** ಸು ಆಗತಂ। ಏಕಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಆಗತೇ ಸೋಚನ್ತಿ, ಗತೇ ನನ್ದನ್ತಿ। ಏಕಸ್ಮಿಂ ಆಗತೇ ನನ್ದನ್ತಿ, ಗತೇ ಸೋಚನ್ತಿ, ತಾದಿಸೋ ತ್ವಂ ಆಗಮನನನ್ದನೋ, ಗಮನಸೋಚನೋ। ತಸ್ಮಾ ತವ ಆಗಮನಂ ಸುಆಗಮನನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಪನ ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ ನಾಪಿ – "ಏತ್ತಕಂ ನಾಮ ಮೇ ಅನುವಸ್ಸಂ ಬಲಿಂ ಉಪಕಪ್ಪೇಥಾ"ತಿ ವದತಿ, ನಾಪಿ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಭೋಗಂ ಅಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ದೇತಿ। ಅತ್ತನೋ ಪನ ಧಮ್ಮರಾಜಭಾವಸ್ಸ ಅನುರೂಪಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದೀನಿ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತ್ವಾ ಪೇಮನೀಯೇನ ಮಞ್ಜುನಾ ಸರೇನ – "ಪಸ್ಸಥ ತಾತಾ, ಪಾಣಾತಿಪಾತೋ ನಾಮೇಸ ಆಸೇವಿತೋ ಭಾವಿತೋ ಬಹುಲೀಕತೋ ನಿರಯಸಂವತ್ತನಿಕೋ ಹೋತೀ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತ್ವಾ "ಪಾಣೋ ನ ಹನ್ತಬ್ಬೋ"ತಿಆದಿಕಂ ಓವಾದಂ ದೇತಿ। ಮಹಾಸುದಸ್ಸನೋಪಿ ತಥೇವ ಅಕಾಸಿ, ತೇನ ವುತ್ತಂ – "ರಾಜಾ ಮಹಾಸುದಸ್ಸನೋ ಏವಮಾಹ – 'ಪಾಣೋ ನ ಹನ್ತಬ್ಬೋ…ಪೇ॰… ಯಥಾಭುತ್ತಞ್ಚ ಭುಞ್ಜಥಾ'ತಿ"। ಕಿಂ ಪನ ಸಬ್ಬೇಪಿ ರಞ್ಞೋ ಇಮಂ ಓವಾದಂ ಗಣ್ಹನ್ತೀತಿ? ಬುದ್ಧಸ್ಸಾಪಿ ತಾವ ಸಬ್ಬೇ ನ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ರಞ್ಞೋ ಕಿಂ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ। ತಸ್ಮಾ ಯೇ ಪಣ್ಡಿತಾ ವಿಭಾವಿನೋ, ತೇ ಗಣ್ಹನ್ತಿ। ಸಬ್ಬೇ ಪನ ಅನುಯನ್ತಾ ಭವನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ **ಯೇ ಖೋ ಪನಾನನ್ದಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಅಥ ತಂ ಚಕ್ಕರತನಂ ಏವಂ ಪುಬ್ಬವಿದೇಹವಾಸೀನಂ ಓವಾದೇ ದಿನ್ನೇ ಕತಪಾತರಾಸೇ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಬಲೇನ ವೇಹಾಸಂ ಅಬ್ಭುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಪುರತ್ಥಿಮಸಮುದ್ದಂ ಅಜ್ಝೋಗಾಹತಿ। ಯಥಾ ಯಥಾ ಚ ತಂ ಅಜ್ಝೋಗಾಹತಿ, ತಥಾ ತಥಾ ಅಗದಗನ್ಧಂ ಘಾಯಿತ್ವಾ ಸಙ್ಖಿತ್ತಫಣೋ ನಾಗರಾಜಾ ವಿಯ, ಸಙ್ಖಿತ್ತಊಮಿವಿಪ್ಫಾರಂ ಹುತ್ವಾ ಓಗಚ್ಛಮಾನಂ ಮಹಾಸಮುದ್ದಸಲಿಲಂ ಯೋಜನಮತ್ತಂ ಓಗನ್ತ್ವಾ ಅನ್ತೋಸಮುದ್ದೇ ವೇಳುರಿಯಭಿತ್ತಿ ವಿಯ ತಿಟ್ಠತಿ। ತಙ್ಖಣಞ್ಞೇವ ಚ ತಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ ಪುಞ್ಞಸಿರಿಂ ದಟ್ಠುಕಾಮಾನಿ ವಿಯ ಮಹಾಸಮುದ್ದತಲೇ ವಿಪ್ಪಕಿಣ್ಣಾನಿ ನಾನಾರತನಾನಿ ತತೋ ತತೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ ತಂ ಪದೇಸಂ ಪೂರಯನ್ತಿ। ಅಥ ಸಾ ರಾಜಪರಿಸಾ ತಂ ನಾನಾರತನಪರಿಪೂರಂ ಮಹಾಸಮುದ್ದತಲಂ ದಿಸ್ವಾ ಯಥಾರುಚಿ ಉಚ್ಛಙ್ಗಾದೀಹಿ ಆದಿಯತಿ, ಯಥಾರುಚಿ ಆದಿನ್ನರತನಾಯ ಪನ ಪರಿಸಾಯ ತಂ ಚಕ್ಕರತನಂ ಪಟಿನಿವತ್ತತಿ। ಪಟಿನಿವತ್ತಮಾನೇ ಚ ತಸ್ಮಿಂ ಪರಿಸಾ ಅಗ್ಗತೋ ಹೋತಿ, ಮಜ್ಝೇ ರಾಜಾ, ಅನ್ತೇ ಚಕ್ಕರತನಂ। ತಮ್ಪಿ ಜಲನಿಧಿಜಲಂ ಪಲೋಭಿಯಮಾನಮಿವ ಚಕ್ಕರತನಸಿರಿಯಾ, ಅಸಹಮಾನಮಿವ ಚ ತೇನ ವಿಯೋಗಂ ನೇಮಿಮಣ್ಡಲಪರಿಯನ್ತಂ ಅಭಿಹನನ್ತಂ ನಿರನ್ತರಮೇವ ಉಪಗಚ್ಛತಿ। ಏವಂ ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ ಪುರತ್ಥಿಮಮಹಾಸಮುದ್ದಪರಿಯನ್ತಂ ಪುಬ್ಬವಿದೇಹಂ ಅಭಿವಿಜಿನಿತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣಸಮುದ್ದಪರಿಯನ್ತಂ ಜಮ್ಬುದೀಪಂ ವಿಜೇತುಕಾಮೋ ಚಕ್ಕರತನದೇಸಿತೇನ ಮಗ್ಗೇನ ದಕ್ಖಿಣಸಮುದ್ದಾಭಿಮುಖೋ ಗಚ್ಛತಿ। ಮಹಾಸುದಸ್ಸನೋಪಿ ತಥೇವ ಅಗಮಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ – "ಅಥ ಖೋ, ಆನನ್ದ, ಚಕ್ಕರತನಂ ಪುರತ್ಥಿಮಂ ಸಮುದ್ದಂ ಅಜ್ಝೋಗಾಹೇತ್ವಾ ಪಚ್ಚುತ್ತರಿತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣಂ ದಿಸಂ ಪವತ್ತೀ"ತಿ।

ಏವಂ ಪವತ್ತಮಾನಸ್ಸ ಪನ ತಸ್ಸ ಪವತ್ತನವಿಧಾನಂ, ಸೇನಾಸನ್ನಿವೇಸೋ, ಪಟಿರಾಜಾಗಮನಂ, ತೇಸಂ ಅನುಸಾಸನಿಪ್ಪದಾನಂ ದಕ್ಖಿಣಸಮುದ್ದಅಜ್ಝೋಗಾಹನಂ ಸಮುದ್ದಸಲಿಲಸ್ಸ ಓಗಚ್ಛಮಾನಂ ರತನಾನಂ ಆದಾನನ್ತಿ ಸಬ್ಬಂ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ವಿಜಿನಿತ್ವಾ ಪನ ತಂ ದಸಸಹಸ್ಸಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣಂ ಜಮ್ಬುದೀಪಂ ದಕ್ಖಿಣಸಮುದ್ದತೋಪಿ ಪಚ್ಚುತ್ತರಿತ್ವಾ ಸತ್ತಯೋಜನಸಹಸ್ಸಪ್ಪಮಾಣಂ ಅಪರಗೋಯಾನಂ ವಿಜೇತುಂ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಗನ್ತ್ವಾ ತಮ್ಪಿ ಸಮುದ್ದಪರಿಯನ್ತಂ ತಥೇವ ಅಭಿವಿಜಿನಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಿಮಸಮುದ್ದತೋಪಿ ಉತ್ತರಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಯೋಜನಸಹಸ್ಸಪ್ಪಮಾಣಂ ಉತ್ತರಕುರುಂ ವಿಜೇತುಂ ತಥೇವ ಗನ್ತ್ವಾ ತಮ್ಪಿ ಸಮುದ್ದಪರಿಯನ್ತಂ ತಥೇವ ಅಭಿವಿಜಿಯ ಉತ್ತರಸಮುದ್ದತೋ ಪಚ್ಚುತ್ತರತಿ।

ಏತ್ತಾವತಾ ರಞ್ಞಾ ಚಕ್ಕವತ್ತಿನಾ ಚಾತುರನ್ತಾಯ ಪಥವಿಯಾ ಆಧಿಪಚ್ಚಂ ಅಧಿಗತಂ ಹೋತಿ। ಸೋ ಏವಂ ವಿಜಿತವಿಜಯೋ ಅತ್ತನೋ ರಜ್ಜಸಿರಿಸಮ್ಪತ್ತಿದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಸಪರಿಸೋ ಉದ್ಧಂ ಗಗನತಲಂ ಅಭಿಲಙ್ಘಿತ್ವಾ ಸುವಿಕಸಿತಪದುಮಕುಮುದಪುಣ್ಡರೀಕವನವಿಚಿತ್ತೇ ಚತ್ತಾರೋ ಜಾತಸ್ಸರೇ ವಿಯ ಪಞ್ಚಸತಪಞ್ಚಸತಪರಿತ್ತದೀಪಪರಿವಾರೇ

ಚತ್ತಾರೋ ಮಹಾದೀಪೇ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಚಕ್ಕರತನದೇಸಿತೇನೇವ ಮಗ್ಗೇನ ಯಥಾನುಕ್ಕಮಂ ಅತ್ತನೋ ರಾಜಧಾನಿಂ ಪಚ್ಚಾಗಚ್ಛತಿ। ಅಥ ತಂ ಚಕ್ಕರತನಂ ಅನ್ತೇಪುರದ್ವಾರಂ ಸೋಭಯಮಾನಂ ವಿಯ ಹುತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ।

ಏವಂ ಪತಿಟ್ಠಿತೇ ಪನ ತಸ್ಮಿಂ ಚಕ್ಕರತನೇ ರಾಜನ್ತೇಪುರೇ ಉಕ್ಕಾಹಿ ವಾ ದೀಪಿಕಾಹಿ ವಾ ಕಿಞ್ಚಿ ಕರಣೀಯಂ ನ ಹೋತಿ, ಚಕ್ಕರತನೋಭಾಸೋಯೇವ ರತ್ತಿಂ ಅನ್ಧಕಾರಂ ವಿಧಮತಿಯೇವ। ಯೇ ಪನ ಅನ್ಧಕಾರತ್ಥಿಕಾ ಹೋನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಅನ್ಧಕಾರಮೇವ ಹೋತಿ। ಮಹಾಸುದಸ್ಸನಸ್ಸಾಪಿ ಸಬ್ಬಮೇತಂ ತಥೇವ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ದಕ್ಖಿಣಂ ಸಮುದ್ದಂ ಅಜ್ಝೋಗಾಹೇತ್ವಾ...ಪೇ॰... ಏವರೂಪಂ ಚಕ್ಕರತನಂ ಪಾತುರಹೋಸೀ"ತಿ।

ಹತ್ಥಿರತನವಣ್ಣನಾ

೨೪೬. ಏವಂ ಪಾತುಭೂತಚಕ್ಕರತನಸ್ಸೇವ ಚಕ್ಕವತ್ತಿನೋ ಅಮಚ್ಚಾ ಪಕತಿಮಙ್ಗಲಹತ್ಥಿಟ್ಠಾನಂ ಸಮಂ ಸುಚಿಭೂಮಿಭಾಗಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಹರಿಚನ್ದನಾದೀಹಿ ಸುರಭಿಗನ್ಧೇಹಿ ಉಪಲಿಮ್ಪಾಪೇತ್ವಾ ಹೇಟ್ಠಾ ವಿಚಿತ್ತವಣ್ಣಸುರಭಿಕುಸುಮಸಮೋಕಿಣ್ಣಂ ಉಪರಿ ಸುವಣ್ಣತಾರಕಾನಂ ಅನ್ತರನ್ತರಾ ಸಮೋಸರಿತಮನುಞ್ಞಕುಸುಮದಾಮಪಟಿಮಣ್ಡಿತವಿತಾನಂ ದೇವವಿಮಾನಂ ವಿಯ ಅಭಿಸಙ್ಖರಿತ್ವಾ - "ಏವರೂಪಸ್ಸ ನಾಮ ದೇವ ಹತ್ಥಿರತನಸ್ಸ ಆಗಮನಂ ಚಿನ್ತೇಥಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಸೋ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಮಹಾದಾನಂ ದತ್ವಾ ಸೀಲಾನಿ ಚ ಸಮಾದಾಯ ತಂ ಪುಞ್ಞಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಆವಜ್ಜನ್ತೋ ನಿಸೀದಿ। ಅಥಸ್ಸ ಪುಞ್ಞಾನುಭಾವಚೋದಿತೋ ಛದ್ದನ್ತಕುಲಾ ವಾ ಉಪೋಸಥಕುಲಾ ವಾ ತಂ ಸಕ್ಕಾರವಿಸೇಸಂ ಅನುಭವಿತುಕಾಮೋ ತರುಣರವಿಮಣ್ಡಲಾಭಿರತ್ತಚರಣಗೀವಾಮುಖಪಟಿಮಣ್ಡಿತವಿಸುದ್ಧಸೇತಸರೀರೋ ಸತ್ತಪತಿಟ್ಠೋ ಸುಸಣ್ಠಿತಅಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗಸನ್ನಿವೇಸೋ ವಿಕಸಿತರತ್ತಪದುಮಚಾರುಪೋಕ್ಖರೋ ಇದ್ಧಿಮಾ ಯೋಗೀ ವಿಯ ವೇಹಾಸಗಮನಸಮತ್ಥೋ ಮನೋಸಿಲಾಚುಣ್ಣರಞ್ಜಿತಪರಿಯನ್ತೋ ವಿಯ ರಜತಪಬ್ಬತೋ ಹತ್ಥಿಸೇಟ್ಠೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ ತಸ್ಮಿಂ ಪದೇಸೇ ತಿಟ್ಠತಿ। ಸೋ ಛದ್ದನ್ತಕುಲಾ ಆಗಚ್ಛನ್ತೋ ಸಬ್ಬಕನಿಟ್ಠೋ ಆಗಚ್ಛತಿ। ಉಪೋಸಥಕುಲಾ ಆಗಚ್ಛನ್ತೋ ಸಬ್ಬಜೇಟ್ಠೋ। ಪಾಳಿಯಂ ಪನ ಉಪೋಸಥೋ ನಾಗರಾಜಾ ಇಚ್ಚೇವ ಆಗತಂ। ನಾಗರಾಜಾ ನಾಮ ಕಸ್ಸಚಿ ಅಪರಿಭೋಗೋ, ಸಬ್ಬಕನಿಟ್ಠೋ ಆಗಚ್ಛತೀತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಸು ವುತ್ತಂ। ಸ್ವಾಯಂ ಪೂರಿತಚಕ್ಕವತ್ತಿವತ್ತಾನಂ ಚಕ್ಕವತ್ತೀನಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಚಿನ್ತಯನ್ತಾನಂ ಆಗಚ್ಛತಿ। ಮಹಾಸುದಸ್ಸನಸ್ಸ ಪನ ಸಯಮೇವ ಪಕತಿಮಙ್ಗಲಹತ್ಥಿಟ್ಠಾನಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ತಂ ಹತ್ಥಿಂ ಅಪನೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಪುನ ಚಪರಂ ಆನನ್ದ...ಪೇ॰... ನಾಗರಾಜಾ"ತಿ।

ಏವಂ ಪಾತುಭೂತಂ ಪನ ತಂ ಹತ್ಥಿರತನಂ ದಿಸ್ವಾ ಹತ್ಥಿಗೋಪಕಾದಯೋ ಹಟ್ಠತುಟ್ಠಾ ವೇಗೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ಆರೋಚೇನ್ತಿ। ರಾಜಾ ತುರಿತತುರಿತೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಪಸನ್ನಚಿತ್ತೋ - "ಭದ್ದಕಂ ವತ ಭೋ ಹತ್ಥಿಯಾನಂ, ಸಚೇ ದಮಥಂ ಉಪೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಚಿನ್ತಯನ್ತೋ ಹತ್ಥಂ ಪಸಾರೇತಿ। ಅಥ ಸೋ ಘರಧೇನುವಚ್ಛಕೋ ವಿಯ ಕಣ್ಣೇ ಓಲಮ್ಬಿತ್ವಾ ಸೂರತಭಾವಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ರಾಜಾನಂ ಉಪಸಙ್ಕಮತಿ। ರಾಜಾ ತಂ ಆರೋಹಿತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಪರಿಜನಾ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಂ ಞತ್ವಾ ತಂ ಹತ್ಥಿರತನಂ ಸುವಣ್ಣದ್ಧಜಂ ಸುವಣ್ಣಾಲಙ್ಕಾರಂ ಹೇಮಜಾಲಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ ಕತ್ವಾ ಉಪನೇನ್ತಿ। ರಾಜಾ ತಂ ಅನಿಸೀದಾಪೇತ್ವಾವ ಸತ್ತರತನಮಯಾಯ ನಿಸ್ಸೇಣಿಯಾ ಆರುಯ್ಹ ಆಕಾಸಗಮನನಿನ್ನಚಿತ್ತೋ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸ ಸಹ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೇನೇವ ಸೋ ನಾಗರಾಜಾ ರಾಜಹಂಸೋ ವಿಯ ಇನ್ದನೀಲಮಣಿಪ್ಪಭಾಜಾಲಂ ನೀಲಗಗನತಲಂ ಅಭಿಲಙ್ಘತಿ। ತತೋ ಚಕ್ಕಚಾರಿಕಾಯ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಸಕಲರಾಜಪರಿಸಾ। ಇತಿ ಸಪರಿಸೋ ರಾಜಾ ಅನ್ತೋಪಾತರಾಸೇಯೇವ ಸಕಲಪಥವಿಂ ಅನುಸಂಯಾಯಿತ್ವಾ ರಾಜಧಾನಿಂ ಪಚ್ಚಾಗಚ್ಛತಿ। ಏವಂ ಮಹಿದ್ಧಿಕಂ ಚಕ್ಕವತ್ತಿನೋ ಹತ್ಥಿರತನಂ ಹೋತಿ। ಮಹಾಸುದಸ್ಸನಸ್ಸಾಪಿ ತಾದಿಸಮೇವ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ದಿಸ್ವಾ ರಞ್ಞೋ...ಪೇ॰... ಪಾತುರಹೋಸೀ"ತಿ।

ಅಸ್ಸರತನವಣ್ಣನಾ

೨೪೭. ಏವಂ ಪಾತುಭೂತಹತ್ಥಿರತನಸ್ಸ ಪನ ಚಕ್ಕವತ್ತಿನೋ ಅಮಚ್ಚಾ ಪಕತಿಮಙ್ಗಲಅಸ್ಸಟ್ಠಾನಂ ಸುಚಿಸಮತಲಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಅಲಙ್ಕರಿತ್ವಾ ಚ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ರಞ್ಞೋ ತಸ್ಸ ಆಗಮನಚಿನ್ತನತ್ಥಂ ಉಸ್ಸಾಹಂ ಜನೇನ್ತಿ। ಸೋ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಕತದಾನಮಾನನಸಕ್ಕಾರೋ ಸಮಾದಿನ್ನಸೀಲಬ್ಬತೋ ಪಾಸಾದತಲೇ ಸುಖನಿಸಿನ್ನೋ ಪುಞ್ಞಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಸಮನುಸ್ಸರತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಪುಞ್ಞಾನುಭಾವಚೋದಿತೋ ಸಿನ್ಧವಕುಲತೋ ವಿಜ್ಜುಲತಾವಿನದ್ಧಸರದಕಾಲಸೇತವಲಾಹಕರಾಸಿಸಸ್ಸಿರೀಕೋ ರತ್ತಪಾದೋ ರತ್ತತುಣ್ಡೋ ಚನ್ದಪ್ಪಭಾಪುಞ್ಜಸದಿಸಸುದ್ಧಸಿನಿದ್ಧಘನಸಂಹತಸರೀರೋ ಕಾಕಗೀವಾ ವಿಯ ಇನ್ದನೀಲಮಣಿ ವಿಯ ಚ ಕಾಳವಣ್ಣೇನ ಸೀಸೇನ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ **ಕಾಳಸೀಸೋ**ತಿ ಸುಟ್ಠು ಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ಠಪಿತೇಹಿ ವಿಯ ಮುಞ್ಜಸದಿಸೇಹಿ ಸಣ್ಹವಟ್ಟಉಜುಗತೇಹಿ ಕೇಸೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ **ಮುಞ್ಜಕೇಸೋ** ವೇಹಾಸಙ್ಗಮೋ **ವಲಾಹಕೋ ನಾಮ ಅಸ್ಸರಾಜಾ** ಆಗನ್ತ್ವಾ ತಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ। ಮಹಾಸುದಸ್ಸನಸ್ಸ ಪನೇಸ ಹತ್ಥಿರತನಂ ವಿಯ ಆಗತೋ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬಂ ಹತ್ಥಿರತನೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಏವರೂಪಂ ಅಸ್ಸರತನಂ ಸನ್ಧಾಯ ಭಗವಾ - "ಪುನ ಚ ಪರ"ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಮಣಿರತನವಣ್ಣನಾ

೨೪೮. ಏವಂ ಪಾತುಭೂತಅಸ್ಸರತನಸ್ಸ ಪನ ರಞ್ಞೋ ಚಕ್ಕವತ್ತಿನೋ ಚತುಹತ್ಥಾಯಾಮಂ ಸಕಟನಾಭಿಸಮಪರಿಣಾಹಂ ಉಭೋಸು ಅನ್ತೇಸು ಕಣ್ಣಿಕಪರಿಯನ್ತತೋ ವಿನಿಗ್ಗತೇಹಿ ಸುಪರಿಸುದ್ಧಮುತ್ತಾಕಲಾಪೇಹಿ ದ್ವೀಹಿ ಕಞ್ಚನಪದುಮೇಹಿ ಅಲಙ್ಕತಂ ಚತುರಾಸೀತಿಮಣಿಸಹಸ್ಸಪರಿವಾರಂ ತಾರಾಗಣಪರಿವುತಸ್ಸ ಪುಣ್ಣಚನ್ದಸ್ಸಸ್ಸಿರಿಂ ಫರಮಾನಂ ವಿಯ ವೇಪುಲ್ಲಪಬ್ಬತತೋ ಮಣಿರತನಂ ಆಗಚ್ಛತಿ। ತಸ್ಸೇವಂ ಆಗತಸ್ಸ ಮುತ್ತಾಜಾಲಕೇ ಠಪೇತ್ವಾ ವೇಳುಪರಮ್ಪರಾಯ ಸಟ್ಠಿಹತ್ಥಪ್ಪಮಾಣಂ ಆಕಾಸಂ ಆರೋಪಿತಸ್ಸ ರತ್ತಿಭಾಗೇ ಸಮನ್ತಾ ಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣಂ ಓಕಾಸಂ ಆಭಾ ಫರತಿ, ಯಾಯ ಸಬ್ಬೋ ಸೋ ಓಕಾಸೋ ಅರುಣುಗ್ಗಮನವೇಲಾ ವಿಯ ಸಞ್ಜಾತಾಲೋಕೋ ಹೋತಿ। ತತೋ ಕಸ್ಸಕಾ ಕಸಿಕಮ್ಮಂ ವಾಣಿಜಾ ಆಪಣುಗ್ಘಾಟನಂ ತೇ ತೇ ಸಿಪ್ಪಿನೋ ತಂ ತಂ ಕಮ್ಮನ್ತಂ ಪಯೋಜೇನ್ತಿ "ದಿವಾ"ತಿ ಮಞ್ಞಮಾನಾ। ಮಹಾಸುದಸ್ಸನಸ್ಸಾಪಿ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ತಥೇವ ಅಹೋಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಪುನ ಚ ಪರಂ ಆನನ್ದ,...ಪೇ॰... ಮಣಿರತನಂ ಪಾತುರಹೋಸೀ"ತಿ।

ಇತ್ಥಿರತನವಣ್ಣನಾ

೨೪೯. ಏವಂ ಪಾತುಭೂತಮಣಿರತನಸ್ಸ ಪನ ಚಕ್ಕವತ್ತಿನೋ ವಿಸಯಸುಖವಿಸೇಸಸ್ಸ ವಿಸೇಸಕಾರಣಂ ಇತ್ಥಿರತನಂ ಪಾತುಭವತಿ। ಮದ್ದರಾಜಕುಲತೋ ವಾ ಹಿಸ್ಸ ಅಗ್ಗಮಹೇಸಿಂ ಆನೇನ್ತಿ, ಉತ್ತರಕುರುತೋ ವಾ ಪುಞ್ಞಾನುಭಾವೇನ ಸಯಂ ಆಗಚ್ಛತಿ। ಅವಸೇಸಾ ಪನಸ್ಸಾ ಸಮ್ಪತ್ತಿ - "ಪುನ ಚ ಪರಂ, ಆನನ್ದ, ರಞ್ಞೋ ಮಹಾಸುದಸ್ಸನಸ್ಸ ಇತ್ಥಿರತನಂ ಪಾತುರಹೋಸಿ, ಅಭಿರೂಪಾ ದಸ್ಸನೀಯಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಪಾಳಿಯಂಯೇವ ಆಗತಾ।

ತತ್ಥ ಸಣ್ಠಾನಪಾರಿಪೂರಿಯಾ ಅಧಿಕಂ ರೂಪಂ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಅಭಿರೂಪಾ**। ದಿಸ್ಸಮಾನಾವ ಚಕ್ಖೂನಿ ಪಿಣಯತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅಞ್ಞಂ ಕಿಚ್ಚವಿಕ್ಖೇಪಂ ಹಿತ್ವಾಪಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾತಿ **ದಸ್ಸನೀಯಾ**। ದಿಸ್ಸಮಾನಾವ ಸೋಮನಸ್ಸವಸೇನ ಚಿತ್ತಂ ಪಸಾದೇತೀತಿ **ಪಾಸಾದಿಕಾ**। **ಪರಮಾಯಾ**ತಿ ಏವಂ ಪಸಾದಾವಹತ್ತಾ ಉತ್ತಮಾಯ। **ವಣ್ಣಪೋಕ್ಖರತಾಯಾ**ತಿ ವಣ್ಣಸುನ್ದರತಾಯ। **ಸಮನ್ನಾಗತಾ**ತಿ ಉಪೇತಾ। **ಅಭಿರೂಪಾ** ವಾ ಯಸ್ಮಾ ನಾತಿದೀಘಾ ನಾತಿರಸ್ಸಾ। **ದಸ್ಸನೀಯಾ** ಯಸ್ಮಾ ನಾತಿಕಿಸಾ ನಾತಿಥೂಲಾ। **ಪಾಸಾದಿಕಾ** ಯಸ್ಮಾ ನಾತಿಕಾಳಿಕಾ ನಾಚ್ಚೋದಾತಾ। **ಪರಮಾಯ ವಣ್ಣಪೋಕ್ಖರತಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತಾ** ಯಸ್ಮಾ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಾ ಮಾನುಸಿವಣ್ಣಂ ಅಪ್ಪತ್ತಾ ದಿಬ್ಬವಣ್ಣಂ। ಮನುಸ್ಸಾನಞ್ಹಿ ವಣ್ಣಾಭಾ ಬಹಿ ನ ನಿಚ್ಛರತಿ। ದೇವಾನಂ ಪನ ಅತಿದೂರಮ್ಪಿ ನಿಚ್ಛರತಿ।

ತಸ್ಸಾ ಪನ ದ್ವಾದಸಹತ್ಥಪ್ಪಮಾಣಂ ಪದೇಸಂ ಸರೀರಾಭಾ ಓಭಾಸೇತಿ। ನಾತಿದೀಘಾದೀಸು ಚಸ್ಸಾ ಪಠಮಯುಗಳೇನ ಆರೋಹಸಮ್ಪತ್ತಿ, ದುತಿಯಯುಗಳೇನ ಪರಿಣಾಹಸಮ್ಪತ್ತಿ, ತತಿಯಯುಗಳೇನ ವಣ್ಣಸಮ್ಪತ್ತಿ ವುತ್ತಾ। ಛಹಿ ವಾಪಿ ಏತೇಹಿ ಕಾಯವಿಪತ್ತಿಯಾ ಅಭಾವೋ, **ಅತಿಕ್ಕನ್ತಾ ಮಾನುಸಿವಣ್ಣ**ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಕಾಯಸಮ್ಪತ್ತಿ ವುತ್ತಾ। **ತೂಲಪಿಚುನೋ ವಾ ಕಪ್ಪಾಸಪಿಚುನೋ**

ವಾತಿ ಸಪ್ಪಿಮಣ್ಡೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಠಪಿತಸ್ಸ ಸತವಾರವಿಹತಸ್ಸ ತೂಲಪಿಚುನೋ ವಾ ಕಪ್ಪಾಸಪಿಚುನೋ ವಾ। **ಸೀತೇತಿ** ರಞ್ಞೋ ಸೀತಕಾಲೇ। **ಉಣ್ಹೇತಿ** ರಞ್ಞೋ ಉಣ್ಹಕಾಲೇ। **ಚನ್ದನಗನ್ಧೋತಿ** ನಿಚ್ಚಕಾಲಮೇವ ಸುಪಿಸಿತಸ್ಸ ಅಭಿನವಸ್ಸ ಚತುಜ್ಜಾತಿಸಮಾಯೋಜಿತಸ್ಸ ಹರಿಚನ್ದನಸ್ಸ ಗನ್ಧೋ ಕಾಯತೋ ವಾಯತಿ। **ಉಪ್ಪಲಗನ್ಧೋ ವಾಯತೀತಿ** ಹಸಿತಕಥಿತಕಾಲೇಸು ಮುಖತೋ ತಙ್ಖಣಂ ವಿಕಸಿತಸ್ಸೇವ ನೀಲುಪ್ಪಲಸ್ಸ ಅತಿಸುರಭಿಗನ್ಧೋ ವಾಯತಿ।

ಏವಂ ರೂಪಸಮ್ಫಸ್ಸಗನ್ಧಸಮ್ಪತ್ತಿಯುತ್ತಾಯ ಪನಸ್ಸಾ ಸರೀರಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಅನುರೂಪಂ ಆಚಾರಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **ತಂ ಖೋ ಪನಾತಿ**ಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ರಾಜಾನಂ ದಿಸ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಾಸನತೋ ಅಗ್ಗಿದಡ್ಢಾ ವಿಯ ಪಠಮಮೇವ ಉಟ್ಠಾತೀತಿ **ಪುಬ್ಬುಟ್ಠಾಯಿನೀ**। ತಸ್ಮಿಂ ನಿಸಿನ್ನೇ ತಸ್ಸ ತಾಲವಣ್ಟೇನ ಬೀಜನಾದಿಕಿಚ್ಚಂ ಕತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ನಿಪತತಿ ನಿಸೀದತೀತಿ **ಪಚ್ಛಾನಿಪಾತಿನೀ**। ಕಿಂ ಕರೋಮಿ, ತೇ ದೇವಾತಿ ವಾಚಾಯ ಕಿಂ-ಕಾರಂ ಪಟಿಸಾವೇತೀತಿ **ಕಿಂ ಕಾರಪಟಿಸ್ಸಾವಿನೀ**। ರಞ್ಞೋ ಮನಾಪಮೇವ ಚರತಿ ಕರೋತೀತಿ **ಮನಾಪಚಾರಿನೀ**। ಯಂ ರಞ್ಞೋ ಪಿಯಂ ತದೇವ ವದತೀತಿ **ಪಿಯವಾದಿನೀ**।

ಇದಾನಿ - "ಸ್ವಾಸ್ಸಾ ಆಚಾರೋ ಭಾವವಿಸುದ್ಧಿಯಾವ, ನ ಸಾಠೇಯ್ಯೇನಾ"ತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **ತಂ ಖೋ ಪನಾತಿ**ಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ನೋ ಅತಿಚರೀತಿ** ನ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಚರಿ, ಠಪೇತ್ವಾ ರಾಜಾನಂ ಅಞ್ಞಂ ಪುರಿಸಂ ಚಿತ್ತೇನಪಿ ನ ಪತ್ಥೇಸೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ತತ್ಥ ಯೇ ತಸ್ಸಾ ಆದಿಮ್ಹಿ "ಅಭಿರೂಪಾ"ತಿಆದಯೋ, ಅನ್ತೇ "ಪುಬ್ಬುಟ್ಠಾಯಿನೀ"ತಿಆದಯೋ ಗುಣಾ ವುತ್ತಾ, ತೇ ಪಕತಿಗುಣಾ ಏವ। "ಅತಿಕ್ಕನ್ತಾ ಮಾನುಸಿವಣ್ಣ"ನ್ತಿಆದಯೋ ಪನ ಚಕ್ಕವತ್ತಿನೋ ಪುಞ್ಞಂ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ಚಕ್ಕರತನಪಾತುಭಾವತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪುರಿಮಕಮ್ಮಾನುಭಾವೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಅಭಿರೂಪತಾದಿಕಾಪಿ ವಾ ಚಕ್ಕರತನಪಾತುಭಾವತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಬ್ಬಾಕಾರಪರಿಪೂರಾ ಜಾತಾ। ತೇನಾಹ - "ಏವರೂಪಂ ಇತ್ಥಿರತನಂ ಪಾತುರಹೋಸೀ"ತಿ।

ಗಹಪತಿರತನವಣ್ಣನಾ

೨೫೦. ಏವಂ ಪಾತುಭೂತಇತ್ಥಿರತನಸ್ಸ ಪನ ರಞ್ಞೋ ಚಕ್ಕವತ್ತಿನೋ ಧನಕರಣೀಯಾನಂ ಕಿಚ್ಚಾನಂ ಯಥಾಸುಖಂ ಪವತ್ತನತ್ಥಂ ಗಹಪತಿರತನಂ ಪಾತುಭವತಿ। ಸೋ ಪಕತಿಯಾವ ಮಹಾಭೋಗೋ, ಮಹಾಭೋಗಕುಲೇ ಜಾತೋ। ರಞ್ಞೋ ಧನರಾಸಿವಡ್ಢಕೋ ಸೇಟ್ಠಿಗಹಪತಿ ಹೋತಿ। ಚಕ್ಕರತನಾನುಭಾವಸಹಿತಂ ಪನಸ್ಸ ಕಮ್ಮವಿಪಾಕಜಂ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖು ಪಾತುಭವತಿ, ಯೇನ ಅನ್ತೋಪಥವಿಯಮ್ಪಿ ಯೋಜನಬ್ಭನ್ತರೇ ನಿಧಿಂ ಪಸ್ಸತಿ, ಸೋ ತಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ದಿಸ್ವಾ ತುಟ್ಠಮಾನಸೋ ಗನ್ತ್ವಾ ರಾಜಾನಂ ಧನೇನ ಪವಾರೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬಾನಿ ಧನಕರಣೀಯಾನಿ ಸಮ್ಪಾದೇತಿ । ಮಹಾಸುದಸ್ಸನಸ್ಸಾಪಿ ತಥೇವ ಸಮ್ಪಾದೇಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಪುನ ಚಪರಂ ಆನನ್ದ...ಪೇ॰... ಏವರೂಪಂ ಗಹಪತಿರತನಂ ಪಾತುರಹೋಸೀ"ತಿ।

ಪರಿಣಾಯಕರತನವಣ್ಣನಾ

೨೫೧. ಏವಂ ಪಾತುಭೂತಗಹಪತಿರತನಸ್ಸ ಪನ ರಞ್ಞೋ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸ್ಸ ಸಬ್ಬಕಿಚ್ಚಸಂವಿಧಾನಸಮತ್ಥಂ ಪರಿಣಾಯಕರತನಂ ಪಾತುಭವತಿ। ಸೋ ರಞ್ಞೋ ಜೇಟ್ಠಪುತ್ತೋವ ಹೋತಿ। ಪಕತಿಯಾ ಏವ ಸೋ ಪಣ್ಡಿತೋ ಬ್ಯತ್ತೋ ಮೇಧಾವೀ ವಿಭಾವೀ। ರಞ್ಞೋ ಪುಞ್ಞಾನುಭಾವಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪನಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಕಮ್ಮಾನುಭಾವೇನ ಪರಚಿತ್ತಞಾಣಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಯೇನ ದ್ವಾದಸಯೋಜನಾಯ ರಾಜಪರಿಸಾಯ ಚಿತ್ತಾಚಾರಂ ಞತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ಹಿತೇ ಚ ಅಹಿತೇ ಚ ವವತ್ಥಪೇತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ಹೋತಿ, ಸೋಪಿ ತಂ ಅತ್ತನೋ ಆನುಭಾವಂ ದಿಸ್ವಾ ತುಟ್ಠಹದಯೋ ರಾಜಾನಂ ಸಬ್ಬಕಿಚ್ಚಾನುಸಾಸನೇನ ಪವಾರೇತಿ। ಮಹಾಸುದಸ್ಸನಮ್ಪಿ ತಥೇವ ಪವಾರೇಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಪುನ ಚಪರಂ...ಪೇ॰... ಪರಿಣಾಯಕರತನಂ ಪಾತುರಹೋಸೀ"ತಿ।

ತತ್ಥ **ಠಪೇತಬ್ಬಂ ಠಪೇತು**ನ್ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಠಾನನ್ತರೇ ಠಪೇತಬ್ಬಂ ಠಪೇತುಂ।

ಚತುಇದ್ಧಿಸಮನ್ನಾಗತವಣ್ಣನಾ

೨೫೧. **ಸಮವೇಪಾಕಿನಿಯಾ**ತಿ ಸಮವಿಪಾಚನಿಯಾ। **ಗಹಣಿಯಾ**ತಿ ಕಮ್ಮಜತೇಜೋಧಾತುಯಾ। ತತ್ಥ ಯಸ್ಸ ಭುತ್ತಮತ್ತೋವ ಆಹಾರೋ ಜೀರತಿ, ಯಸ್ಸ ವಾ ಪನ ಪುಟಭತ್ತಂ ವಿಯ ತತ್ಥೇವ ತಿಟ್ಠತಿ, ಉಭೋಪೇತೇ ನ ಸಮವೇಪಾಕಿನಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತಾ। ಯಸ್ಸ ಪನ ಪುನ ಭತ್ತಕಾಲೇ ಭತ್ತಛನ್ದೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೇವ, ಅಯಂ ಸಮವೇಪಾಕಿನಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ।

ಧಮ್ಮಪಾಸಾದಪೋಕ್ಖರಣಿವಣ್ಣನಾ

೨೫೩. **ಮಾಪೇಸಿ ಖೋ**ತಿ ನಗರೇ ಭೇರಿಂ ಚರಾಪೇತ್ವಾ ಜನರಾಸಿಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ನ ಮಾಪೇಸಿ, ರಞ್ಞೋ ಪನ ಸಹ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೇನೇವ ಭೂಮಿಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಚತುರಾಸೀತಿ ಪೋಕ್ಖರಣೀಸಹಸ್ಸಾನಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಂಸು। ತಾನಿ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ। **ದ್ವೀಹಿ ವೇದಿಕಾಹೀ**ತಿ ಏಕಾಯ ಇಟ್ಠಕಾನಂ ಪರಿಯನ್ತೇಯೇವ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಾ ಏಕಾಯ ಪರಿವೇಣಪರಿಚ್ಛೇದಪರಿಯನ್ತೇ। **ಏತದಹೋಸೀ**ತಿ ಕಸ್ಮಾ ಅಹೋಸಿ? ಏಕದಿವಸಂ ಕಿರ ನಹತ್ವಾ ಚ ಪಿವಿತ್ವಾ ಚ ಗಚ್ಛನ್ತಂ ಮಹಾಜನಂ ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಇಮೇ ಉಮ್ಮತ್ತಕವೇಸೇನೇವ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಸಚೇ ಏತೇಸಂ ಏತ್ಥ ಪಿಳನ್ಧನಪುಪ್ಫಾನಿ ಭವೇಯ್ಯುಂ, ಭದ್ದಕಂ ಸಿಯಾತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಏತದಹೋಸಿ। ತತ್ಥ **ಸಬ್ಬೋತುಕ**ನ್ತಿ ಪುಪ್ಫಂ ನಾಮ ಏಕಸ್ಮಿಂಯೇವ ಉತುಮ್ಹಿ ಪುಪ್ಫತಿ। ಅಹಂ ಪನ ತಥಾ ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ - ‘‘ಯಥಾ ಸಬ್ಬೇಸು ಉತೂಸು ಪುಪ್ಫಿಸ್ಸತೀ’’ತಿ ಚಿನ್ತೇಸಿಂ। **ರೋಪಾಪೇಸೀ**ತಿ ನಾನಾವಣ್ಣಉಪ್ಪಲಬೀಜಾದೀನಿ ತತೋ ತತೋ ಆಹರಾಪೇತ್ವಾ ನ ರೋಪಾಪೇಸಿ, ಸಹ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೇನೇವ ಪನಸ್ಸ ಸಬ್ಬಂ ಇಜ್ಝತಿ। ತಂ ಲೋಕೋ ರಞ್ಞಾ ರೋಪಿತನ್ತಿ ಮಞ್ಞಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - ‘‘ರೋಪಾಪೇಸೀ’’ತಿ। ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಮಹಾಜನೋ ನಾನಪ್ಪಕಾರಂ ಜಲಜಥಲಜಮಾಲಂ ಪಿಳನ್ಧಿತ್ವಾ ನಕ್ಖತ್ತಂ ಕೀಳಮಾನೋ ವಿಯ ಗಚ್ಛತಿ।

೨೫೪. ಅಥ ರಾಜಾ ತತೋ ಉತ್ತರಿಪಿ ಜನಂ ಸುಖಸಮಪ್ಪಿತಂ ಕಾತುಕಾಮೋ - ‘‘ಯಂನೂನಾಹಂ ಇಮಾಸಂ ಪೋಕ್ಖರಣೀನಂ ತೀರೇ’’ತಿಆದಿನಾ ಜನಸ್ಸ ಸುಖವಿಧಾನಂ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬಂ ಅಕಾಸಿ। ತತ್ಥ **ನ್ಹಾಪೇಸು**ನ್ತಿ ಅಞ್ಞೋ ಸರೀರಂ ಉಬ್ಬಟ್ಟೇಸಿ, ಅಞ್ಞೋ ಚುಣ್ಣಾನಿ ಯೋಜೇಸಿ, ಅಞ್ಞೋ ತೀರೇ ನಹಾಯನ್ತಸ್ಸ ಉದಕಂ ಆಹರಿ, ಅಞ್ಞೋ ವತ್ಥಾನಿ ಪಟಿಗ್ಗಹೇಸಿ ಚೇವ ಅದಾಸಿ ಚ।

ಪಟ್ಠಪೇಸಿ ಖೋತಿ ಕಥಂ ಪಟ್ಠಪೇಸಿ? ಇತ್ಥಿಯೋ ಚ ಪುರಿಸೇ ಚ ಅನುಚ್ಛವಿಕೇ ಅಲಙ್ಕಾರೇ ಕಾರೇತ್ವಾ ಇತ್ಥಿಮತ್ತಮೇವ ತತ್ಥ ಪರಿಚಾರವಸೇನ ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬಂ ಪರಿಚ್ಚಾಗವಸೇನ ಠಪೇತ್ವಾ ರಾಜಾ ಮಹಾಸುದಸ್ಸನೋ ದಾನಂ ದೇತಿ, ತಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಥಾತಿ ಭೇರಿಂ ಚರಾಪೇಸಿ। ಮಹಾಜನೋ ಪೋಕ್ಖರಣೀತೀರಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ನಹತ್ವಾ ವತ್ಥಾನಿ ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ನಾನಾಗನ್ಧೇಹಿ ವಿಲಿತ್ತೋ ಪಿಳನ್ಧನವಿಚಿತ್ತಮಾಲೋ ದಾನಗ್ಗಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಅನೇಕಪ್ಪಕಾರೇಸು ಯಾಗುಭತ್ತಖಜ್ಜಕೇಸು ಅಟ್ಠವಿಧಪಾನೇಸು ಚ ಯೋ ಯಂ ಇಚ್ಛತಿ, ಸೋ ತಂ ಖಾದಿತ್ವಾ ಚ ಪಿವಿತ್ವಾ ಚ ನಾನಾವಣ್ಣಾನಿ ಖೋಮಸುಖುಮಾನಿ ವತ್ಥಾನಿ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅನುಭವಿತ್ವಾ ಯೇಸಂ ತಾದಿಸಾನಿ ಅತ್ಥಿ, ತೇ ಓಹಾಯ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಯೇಸಂ ಪನ ನತ್ಥಿ, ತೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಹತ್ಥಿಅಸ್ಸಯಾನಾದೀಸುಪಿ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಥೋಕಂ ವಿಚರಿತ್ವಾ ಅನತ್ಥಿಕಾ ಓಹಾಯ, ಅತ್ಥಿಕಾ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ವರಸಯನೇಸು ನಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅನುಭವಿತ್ವಾ ಅನತ್ಥಿಕಾ ಓಹಾಯ, ಅತ್ಥಿಕಾ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಇತ್ಥೀಹಿಪಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅನುಭವಿತ್ವಾ ಅನತ್ಥಿಕಾ ಓಹಾಯ, ಅತ್ಥಿಕಾ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಸತ್ತವಿಧರತನಪಸಾಧನಾನಿ ಚ ಪಸಾಧೇತ್ವಾಪಿ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅನುಭವಿತ್ವಾ ಅನತ್ಥಿಕಾ ಓಹಾಯ, ಅತ್ಥಿಕಾ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ತಮ್ಪಿ ದಾನಂ ಉಟ್ಠಾಯ ಸಮುಟ್ಠಾಯ ದೀಯತೇವ। ಜಮ್ಬುದೀಪವಾಸಿಕಾನಂ ಅಞ್ಞಂ ಕಮ್ಮಂ ನತ್ಥಿ, ರಞ್ಞೋ ದಾನಂ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತಾವ ವಿಚರನ್ತಿ।

೧೫೫. ಅಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಹಪತಿಕಾ ಚಿನ್ತೇಸುಂ - "ಅಯಂ ರಾಜಾ ಏವರೂಪಂ ದಾನಂ ದದನ್ತೋಪಿ 'ಮಯ್ಹಂ ತಣ್ಡುಲಾದೀನಿ ವಾ ಖೀರಾದೀನಿ ವಾ ದೇಥಾ'ತಿ ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಆಹರಾಪೇತಿ, ನ ಖೋ ಪನ ಅಮ್ಹಾಕಂ - 'ರಾಜಾ ಆಹರಾಪೇತೀ'ತಿ ತುಣ್ಹೀಮಾಸಿತುಂ ಪತಿರೂಪ"ನ್ತಿ ತೇ ಬಹುಂ ಸಾಪತೇಯ್ಯಂ ಸಂಹರಿತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ಉಪನಾಮೇಸುಂ। ತಸ್ಮಾ - "ಅಥ ಖೋ, ಆನನ್ದ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಹಪತಿಕಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಏವಂ ಸಮಚಿನ್ತೇಸು**ನ್ತಿ ಕಸ್ಮಾ ಏವಂ ಚಿನ್ತೇಸುಂ? ಕಸ್ಸಚಿ ಘರತೋ ಅಪ್ಪಂ ಆಭತಂ, ಕಸ್ಸಚಿ ಬಹು। ತಸ್ಮಿಂ ಪಟಿಸಂಹರಿಯಮಾನೇ - "ಕಿಂ ತವೇವ ಘರತೋ ಸುನ್ದರಂ ಆಭತಂ, ನ ಮಯ್ಹಂ ಘರತೋ, ಕಿಂ ತವೇವ ಘರತೋ ಬಹು , ನ ಮಯ್ಹ"ನ್ತಿ ಏವಂ ಕಲಹಸದ್ದೋಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ಸೋ ಮಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ಥಾತಿ ಏವಂ ಸಮಚಿನ್ತೇಸುಂ।

೧೫೬. **ಏಹಿ ತ್ವಂ ಸಮ್ಮಾ**ತಿ ಏಹಿ ತ್ವಂ ವಯಸ್ಸ। **ಧಮ್ಮಂ ನಾಮ ಪಾಸಾದ**ನ್ತಿ ಪಾಸಾದಸ್ಸ ನಾಮಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾವ ಆಣಾಪೇಸಿ। ವಿಸ್ಸಕಮ್ಮೋ ಪನ ಕೀವ ಮಹನ್ತೋ ದೇವ ಪಾಸಾದೋ ಹೋತೂತಿ ಪಟಿಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ದೀಘತೋ ಯೋಜನಂ ವಿತ್ಥಾರತೋ ಅಡ್ಢಯೋಜನಂ ಸಬ್ಬರತನಮಯೋವ ಹೋತೂತಿ ವುತ್ತೇಪಿ 'ಏವಂ ಹೋತು, ಭದ್ದಂ ತವ ವಚನ'ನ್ತಿ ತಸ್ಸ ಪಟಿಸ್ಸುಣಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮರಾಜಾನಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಾಪೇತ್ವಾ ಮಾಪೇಸಿ। ತತ್ಥ **ಏವಂ ಭದ್ದಂ ತವಾತಿ ಖೋ ಆನನ್ದಾ**ತಿ ಏವಂ ಭದ್ದಂ ತವ ಇತಿ ಖೋ ಆನನ್ದ। **ಪಟಿಸ್ಸುತ್ವಾ**ತಿ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತ್ವಾ, ವತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತುಣ್ಹೀಭಾವೇನಾ**ತಿ ಸಮಣಧಮ್ಮಪಟಿಪತ್ತಿಕರಣೋಕಾಸೋ ಮೇ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಇಚ್ಛನ್ತೋ ತುಣ್ಹೀಭಾವೇನ ಅಧಿವಾಸೇಸಿ। **ಸಾರಮಯೋ**ತಿ ಚನ್ದನಸಾರಮಯೋ।

೧೫೭. **ದ್ವೀಹಿ ವೇದಿಕಾಹೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಏಕಾ ವೇದಿಕಾ ಪನಸ್ಸ ಉಣ್ಹೀಸಮತ್ಥಕೇ ಅಹೋಸಿ, ಏಕಾ ಹೇಟ್ಠಾ ಪರಿಚ್ಛೇದಮತ್ಥಕೇ।

೧೫೮. **ದುದ್ದಿಕ್ಖೋ ಅಹೋಸೀ**ತಿ ದುಉದ್ದಿಕ್ಖೋ, ಪಭಾಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ದುದ್ದಸೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮುಸತೀ**ತಿ ಹರತಿ ಫನ್ದಾಪೇತಿ ನಿಚ್ಚಲಭಾವೇನ ಪತಿಟ್ಠಾತುಂ ನ ದೇತಿ। **ವಿದ್ಧೇ**ತಿ ಉಬ್ಬಿದ್ಧೇ, ಮೇಘವಿಗಮೇನ ದೂರೀಭೂತೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದೇವೇ**ತಿ ಆಕಾಸೇ।

೧೫೯. **ಮಾಪೇಸಿ ಖೋ**ತಿ ಅಹಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಪೋಕ್ಖರಣಿಂ ಮಾಪೇಮಿ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ಘರಾನಿ ಭಿನ್ದಥಾತಿ ನ ಏವಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಮಾಪೇಸಿ। ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದವಸೇನೇವ ಪನಸ್ಸ ಭೂಮಿಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ತಥಾರೂಪಾ ಪೋಕ್ಖರಣೀ ಅಹೋಸಿ। **ತೇ ಸಬ್ಬಕಾಮೇಹೀ**ತಿ ಸಬ್ಬೇಹಿ ಇಚ್ಛಿತಿಚ್ಛಿತವತ್ಥೂಹಿ, ಸಮಣೇ ಸಮಣಪರಿಕ್ಖಾರೇಹಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪರಿಕ್ಖಾರೇಹಿ ಸನ್ತಪ್ಪೇಸೀತಿ।

ಪಠಮಭಾಣವಾರವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಝಾನಸಮ್ಪತ್ತಿವಣ್ಣನಾ

೧೬೦. **ಮಹಿದ್ಧಿಕೋ**ತಿ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದವಸೇನೇವ ಚತುರಾಸೀತಿಪೋಕ್ಖರಣೀಸಹಸ್ಸಾನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಸಙ್ಖಾತಾಯ ಮಹತಿಯಾ ಇದ್ಧಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಮಹಾನುಭಾವೋ**ತಿ ತೇಸಂಯೇವ ಅನುಭವಿತಬ್ಬಾನಂ ಮಹನ್ತತಾಯ ಮಹಾನುಭಾವೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಸೇಯ್ಯಥಿದ**ನ್ತಿ ನಿಪಾತೋ, ತಸ್ಸ - "ಕತಮೇಸಂ ತಿಣ್ಣ"ನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದಾನಸ್ಸಾ**ತಿ ಸಮ್ಪತ್ತಿಪರಿಚ್ಚಾಗಸ್ಸ। **ದಮಸ್ಸಾ**ತಿ ಆಳವಕಸುತ್ತೇ ಪಞ್ಞಾ ದಮೋತಿ ಆಗತೋ। ಇಧ ಅತ್ತಾನಂ ದಮೇನ್ತೇನ ಕತಂ ಉಪೋಸಥಕಮ್ಮಂ। **ಸಂಯಮಸ್ಸಾ**ತಿ ಸೀಲಸ್ಸ।

ಬೋಧಿಸತ್ತಪುಬ್ಬಯೋಗವಣ್ಣನಾ

ಇಧ ಠತ್ವಾ ಪನಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಯೋಗೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ - ರಾಜಾ ಕಿರ ಪುಬ್ಬೇ ಗಹಪತಿಕುಲೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ। ತೇನ ಚ ಸಮಯೇನ ಧರಮಾನಕಸ್ಸೇವ ಕಸ್ಸಪಬುದ್ಧಸ್ಸ ಸಾಸನೇ ಏಕೋ ಥೇರೋ ಅರಞ್ಞೇ ವಾಸಂ ವಸತಿ, ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಅತ್ತನೋ ಕಮ್ಮೇನ ಅರಞ್ಞಂ ಪವಿಟ್ಠೋ ಥೇರಂ ದಿಸ್ವಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಥೇರಸ್ಸ ನಿಸಜ್ಜನಟ್ಠಾನಚಙ್ಕಮನಟ್ಠಾನಾನಿ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಿ - "ಇಧೇವ, ಭನ್ತೇ, ಅಯ್ಯೋ ವಸತೀ"ತಿ? ಆಮ, ಉಪಾಸಕಾತಿ ಸುತ್ವಾ - "ಇಧೇವ ಅಯ್ಯಸ್ಸ ಪಣ್ಣಸಾಲಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಕಮ್ಮಂ ಪಹಾಯ ದಬ್ಬಸಮ್ಭಾರಂ ಕೋಟ್ಟೇತ್ವಾ ಪಣ್ಣಸಾಲಂ ಕತ್ವಾ ಛಾದೇತ್ವಾ ಭಿತ್ತಿಯೋ ಮತ್ತಿಕಾಯ ಲಿಮ್ಪಿತ್ವಾ ದ್ವಾರಂ

ಯೋಜೇತ್ವಾ ಕಟ್ಠತ್ಥರಣಂ ಕತ್ವಾ - “ಕರಿಸ್ಸತಿ ನು ಖೋ ಪರಿಭೋಗಂ, ನ ಕರಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿ। ಥೇರೋ ಅನ್ತೋಗಾಮತೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಪಣ್ಣಸಾಲಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಕಟ್ಠತ್ಥರಣೇ ನಿಸೀದಿ। ಉಪಾಸಕೋಪಿ ಆಗನ್ತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಸಮೀಪೇ ನಿಸಿನ್ನೋ “ಫಾಸುಕಾ, ಭನ್ತೇ, ಪಣ್ಣಸಾಲಾ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ಫಾಸುಕಾ, ಭದ್ದಮುಖ, ಪಬ್ಬಜಿತಸಾರುಪ್ಪಾತಿ। ವಸಿಸ್ಸಥ, ಭನ್ತೇ, ಇಧಾತಿ? ಆಮ, ಉಪಾಸಕಾತಿ, ಸೋ ಅಧಿವಾಸನಾಕಾರೇನ ವಸಿಸ್ಸತೀತಿ ಞತ್ವಾ ನಿಬದ್ಧಂ ಮಯ್ಹಂ ಘರದ್ವಾರಂ ಆಗನ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ಪಟಿಜಾನಾಪೇತ್ವಾ - “ಏಕಂ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ವರಂ ದೇಥಾ”ತಿ ಆಹ। ಅತಿಕ್ಕನ್ತವರಾ, ಉಪಾಸಕ, ಪಬ್ಬಜಿತಾತಿ। ಭನ್ತೇ, ಯಞ್ಚ ಕಪ್ಪತಿ, ಯಞ್ಚ ಅನವಜ್ಜನ್ತಿ। ವದೇಹಿ ಉಪಾಸಕಾತಿ। ಭನ್ತೇ, ನಿಬದ್ಧವಸನಟ್ಠಾನೇ ನಾಮ ಮನುಸ್ಸಾ ಮಙ್ಗಲೇ ವಾ ಅಮಙ್ಗಲೇ ವಾ ಆಗಮನಂ ಇಚ್ಛನ್ತಿ, ಅನಾಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಕುಜ್ಝನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಅಞ್ಞಂ ನಿಮನ್ತಿತಟ್ಠಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾಪಿ ಮಯ್ಹಂ ಘರಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾವ ಭತ್ತಕಿಚ್ಚಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇತಬ್ಬನ್ತಿ। ಥೇರೋ ಅಧಿವಾಸೇಸಿ।

ಸೋ ಪಣ್ಣಸಾಲಾಯ ಕಟಸಾಟಕಂ ಪತ್ಥರಿತ್ವಾ ಮಞ್ಚಪೀಠಂ ಪಞ್ಞಪೇಸಿ, ಅಪಸ್ಸೇನಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿ, ಪಾದಕಥಲಿಕಂ ಠಪೇಸಿ, ಪೋಕ್ಖರಣಿಂ ಖಣಿ, ಚಙ್ಕಮಂ ಕತ್ವಾ ವಾಲಿಕಂ ಓಕಿರಿ, ಮಿಗೇ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಭಿತ್ತಿಂ ಘಂಸಿತ್ವಾ ಮತ್ತಿಕಂ ಪಾತೇನ್ತೇ ದಿಸ್ವಾ ಕಣ್ಟಕವತಿಂ ಪರಿಕ್ಖಿಪಿ। ಪೋಕ್ಖರಣಿಂ ಓತರಿತ್ವಾ ಉದಕಂ ಆಳುಲಿಕಂ ಕರೋನ್ತೇ ದಿಸ್ವಾ ಅನ್ತೋ ಪಾಸಾಣೇಹಿ ಚಿನಿತ್ವಾ ಬಹಿ ಕಣ್ಟಕವತಿಂ ಪರಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಅನ್ತೋವತಿಪರಿಯನ್ತೇ ತಾಲಪನ್ತಿಯೋ ರೋಪೇತಿ, ಮಹಾಚಙ್ಕಮೇ ಸಮ್ಮಟ್ಠಟ್ಠಾನಂ ಆಳುಲೇನ್ತೇ ದಿಸ್ವಾ ಚಙ್ಕಮಮ್ಪಿ ವತಿಯಾ ಪರಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಅನ್ತೋವತಿಪರಿಯನ್ತೇ ತಾಲಪನ್ತಿಂ ರೋಪೇಸಿ। ಏವಂ ಆವಾಸಂ ನಿಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಥೇರಸ್ಸ ತಿಚೀವರಂ, ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ, ಓಸಧಂ, ಪರಿಭೋಗಭಾಜನಂ, ಆರಕಣ್ಟಕಂ, ಪಿಪ್ಫಲಿಕಂ, ನಖಚ್ಛೇದನಂ, ಸೂಚಿಂ, ಕತ್ತರಯಟ್ಠಿಂ, ಉಪಾಹನಂ, ಉದಕತುಮ್ಬಂ, ಛತ್ತಂ, ದೀಪಕಪಲ್ಲಕಂ, ಮಲಹರಣಿಂ। ಪರಿಸ್ಸಾವನಂ, ಧಮಕರಣಂ, ಪತ್ತಂ, ಥಾಲಕಂ, ಯಂ ವಾ ಪನಞ್ಞಮ್ಪಿ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಪರಿಭೋಗಜಾತಂ, ಸಬ್ಬಂ ಅದಾಸಿ। ಥೇರಸ್ಸ ಬೋಧಿಸತ್ತೇನ ಅದಿನ್ನಪರಿಕ್ಖಾರೋ ನಾಮ ನಾಹೋಸಿ। ಸೋ ಸೀಲಾನಿ ರಕ್ಖನ್ತೋ ಉಪೋಸಥಂ ಕರೋನ್ತೋ ಯಾವಜೀವಂ ಥೇರಂ ಉಪಟ್ಠಹಿ। ಥೇರೋ ತತ್ಥೇವ ವಸನ್ತೋ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿ।

ಬೋಧಿಸತ್ತೋಪಿ ಯಾವತಾಯುಕಂ ಪುಞ್ಞಂ ಕತ್ವಾ ದೇವಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ತತೋ ಚುತೋ ಮನುಸ್ಸಲೋಕಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತೋ ಕುಸಾವತಿಯಾ ರಾಜಧಾನಿಯಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ಮಹಾಸುದಸ್ಸನೋ ರಾಜಾ ಅಹೋಸಿ।

> “ಏವಂ ನಾತಿಮಹನ್ತಮ್ಪಿ, ಪುಞ್ಞಂ ಆಯತನೇ ಕತಂ।
> ಮಹಾವಿಪಾಕಂ ಹೋತೀತಿ, ಕತ್ತಬ್ಬಂ ತಂ ವಿಭಾವಿನಾ”॥

ಮಹಾವಿಯೂಹನ್ತಿ ರಜತಮಯಂ ಮಹಾಕೂಟಾಗಾರಂ। ತತ್ಥ ವಸಿತುಕಾಮೋ ಹುತ್ವಾ ಅಗಮಾಸಿ, **ಏತ್ತಾವತಾ ಕಾಮವಿತಕ್ಕಾ**ತಿ ಕಾಮವಿತಕ್ಕ ತಯಾ ಏತ್ತಾವತಾ ನಿವತ್ತಿತಬ್ಬಂ, ಇತೋ ಪರಂ ತುಯ್ಹಂ ಅಭೂಮಿ, ಇದಂ **ಝಾನಾಗಾರಂ** ನಾಮ, ನಯಿದಂ ತಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ವಸನಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಏವಂ ತಯೋ ವಿತಕ್ಕೇ ಕೂಟಾಗಾರದ್ವಾರೇಯೇವ ನಿವತ್ತೇಸಿ।

೧೬೦. **ಪರಮಜ್ಝಾನ**ನ್ತಿಆದೀಸು ವಿಸುಂ **ಕಸಿಣಪರಿಕಮ್ಮಕಿಚ್ಚಂ** ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ನೀಲಕಸಿಣೇನ ಅತ್ಥೇ ಸತಿ ನೀಲಮಣಿಂ, ಪೀತಕಸಿಣೇನ ಅತ್ಥೇ ಸತಿ ಸುವಣ್ಣಂ, ಲೋಹಿತಕಸಿಣೇನ ಅತ್ಥೇ ಸತಿ ರತ್ತಮಣಿಂ, ಓದಾತಕಸಿಣೇನ ಅತ್ಥೇ ಸತಿ ರಜತನ್ತಿ ಓಲೋಕಿತಓಲೋಕಿತಟ್ಠಾನೇ ಕಸಿಣಮೇವ ಪಞ್ಞಾಯತಿ।

೧೬೧. **ಮೇತ್ತಾಸಹಗತೇನಾ**ತಿಆದೀಸು ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವುತ್ತಮೇವ। ಇತಿ ಪಾಳಿಯಂ ಚತ್ತಾರಿ ಝಾನಾನಿ, ಚತ್ತಾರಿ ಅಪ್ಪಮಞ್ಞಾನೇವ ವುತ್ತಾನಿ। ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಪನ ಸಬ್ಬಾಪಿ ಅಟ್ಠ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ, ಪಞ್ಚ ಅಭಿಞ್ಞಾಯೋ ಚ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ಅನುಲೋಮಪಟಿಲೋಮಾದಿವಸೇನ ಚುದ್ದಸಹಾಕಾರೇಹಿ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಪವಿಸನ್ತೋ ಮಧುಪಟಲಂ ಪವಿಟ್ಠಭಮರೋ ಮಧುರಸೇನ ವಿಯ ಸಮಾಪತ್ತಿಸುಖೇನೇವ ಯಾಪೇತಿ।

ಚತುರಾಸೀತಿನಗರಸಹಸ್ಸಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೮೩. ಕುಸಾವತೀರಾಜಧಾನಿಪ್ಪಮುಖಾನೀತಿ ಕುಸಾವತೀ ರಾಜಧಾನೀ ತೇಸಂ ನಗರಾನಂ ಪಮುಖಾ ಸಬ್ಬಸೇಟ್ಠಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಭತ್ತಾಭಿಹಾರೋ**ತಿ ಅಭಿಹರಿತಬ್ಬಭತ್ತಂ।

೧೮೪. ವಸ್ಸಸತಸ್ಸ ವಸ್ಸಸತಸ್ಸಾತಿ ಕಸ್ಮಾ ಏವಂ ಚಿನ್ತೇಸಿ? ತೇಸಂ ಸದ್ದೇನ ಉಕ್ಕಣ್ಠಿತ್ವಾ, "ಸಮಾಪನ್ನಸ್ಸ ಸದ್ದೋ ಕಣ್ಟಕೋ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧೦.೭೨) ಹಿ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ ಸದ್ದೇನ ಉಕ್ಕಣ್ಠಿತೋ ಮಹಾಪುರಿಸೋ। ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಮಾ ಆಗಚ್ಛನ್ತೂತಿ ನ ವದತಿ? ಇದಾನಿ ರಾಜಾ ನ ಪಸ್ಸತೀತಿ ನಿಬದ್ಧವತ್ತಂ ನ ಲಭಿಸ್ಸನ್ತಿ, ತಂ ತೇಸಂ ಮಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ಥಾತಿ ನ ವದತಿ।

ಸುಭದ್ದಾದೇವಿಉಪಸಙ್ಕಮನವಣ್ಣನಾ

೧೮೫. ಏತದಹೋಸೀತಿ ಕದಾ ಏತಂ ಅಹೋಸಿ। ರಞ್ಞೋ ಕಾಲಙ್ಕಿರಿಯದಿವಸೇ। ತದಾ ಕಿರ ದೇವತಾ ಚಿನ್ತೇಸುಂ - "ರಾಜಾ ಅನಾಥಕಾಲಙ್ಕಿರಿಯಂ ಮಾ ಕರೋತು, ಓರೋಧೇಹಿ ಬಹೂಹಿ ಧೀತೂಹಿ ಪುತ್ತೇಹಿ ಪರಿವಾರಿತೋವ ಕರೋತೂ"ತಿ। ಅಥ ದೇವಿಂ ಆವಟ್ಟೇತ್ವಾ ತಸ್ಸಾ ಏವಂ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಾದೇಸುಂ। **ಪೀತಾನಿ ವತ್ಥಾನೀ**ತಿ ತಾನಿ ಕಿರ ಪಕತಿಯಾ ರಞ್ಞೋ ಮನಾಪಾನಿ, ತಸ್ಮಾ ತಾನಿ ಪಾರುಪಥಾತಿ ಆಹ। **ಏತ್ಥೇವ ದೇವಿ ತಿಟ್ಠಾ**ತಿ ದೇವಿ ಇಮಂ ಝಾನಾಗಾರಂ ನಾಮ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ನ ಹೋತಿ, ಝಾನರತಿವಿನ್ದನಟ್ಠಾನಂ ಮಮ, ಮಾ ಇಧ ಪಾವಿಸೀತಿ।

೧೮೬. ಏತದಹೋಸೀತಿ ಲೋಕೇ ಸತ್ತಾ ನಾಮ ಮರಣಾಸನ್ನಕಾಲೇ ಅತಿವಿಯ ವಿರೋಚನ್ತಿ, ತೇನಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ ವಿಪ್ಪಸನ್ನಇನ್ದ್ರಿಯಭಾವಂ ದಿಸ್ವಾ ಏವಂ ಅಹೋಸಿ, ತತೋ ಮಾ ರಞ್ಞೋ ಕಾಲಙ್ಕಿರಿಯಾ ಅಹೋಸೀತಿ ತಸ್ಸ ಕಾಲಙ್ಕಿರಿಯಂ ಅನಿಚ್ಛಮಾನಾ ಸಮ್ಪತ್ತಿ ಗುಣಮಸ್ಸ ಕಥಯಿತ್ವಾ ತಿಟ್ಠಮಾನಾಕಾರಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ **ಇಮಾನಿ ತೇ ದೇವಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಛನ್ದಂ ಜನೇಹೀ**ತಿ ಪೇಮಂ ಉಪ್ಪಾದೇಹಿ, ರತಿಂ ಕರೋಹಿ। **ಜೀವಿತೇ ಅಪೇಕ್ಖ**ನ್ತಿ ಜೀವಿತೇ ಸಾಪೇಕ್ಖಂ, ಆಲಯಂ, ತಣ್ಹಂ ಕರೋಹೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಏವಂ ಖೋ ಮಂ ತ್ವಂ ದೇವೀತಿ "ಮಯಂ ಖೋ, ದೇವ, ಇತ್ಥಿಯೋ ನಾಮ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಉಪಚಾರಕಥಂ ನ ಜಾನಾಮ, ಕಥಂ ವದಾಮ ಮಹಾರಾಜಾ"ತಿ ರಾಜಾನಂ "ಪಬ್ಬಜಿತೋ ಅಯ"ನ್ತಿ ಮಞ್ಞಮಾನಾಯ ದೇವಿಯಾ ವುತ್ತೇ - "ಏವಂ ಖೋ ಮಂ, ತ್ವಂ ದೇವಿ, ಸಮುದಾಚರಾಹೀ"ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಗರಹಿತಾ**ತಿ ಬುದ್ಧೇಹಿ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೇಹಿ ಸಾವಕೇಹಿ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಚ ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ಬಹುಸ್ಸುತೇಹಿ ಗರಹಿತಾ। ಕಿಂ ಕಾರಣಾ? ಸಾಪೇಕ್ಖಕಾಲಕಿರಿಯಾ ಹಿ ಅತ್ತನೋಯೇವ ಗೇಹೇ ಯಕ್ಖಕುಕ್ಕುರಅಜಗೋಣಮಹಿಂಸಮೂಸಿಕಕುಕ್ಕುಟಉಕಾಮಙ್ಗುಲಾದಿಭಾವೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತನಕಾರಣಂ ಹೋತಿ।

೧೮೭. ಅಥ ಖೋ, ಆನನ್ದ, ಸುಭದ್ದಾ ದೇವೀ ಅಸ್ಸೂನಿ ಪುಞ್ಛಿತ್ವಾತಿ ದೇವೀ ಏಕಮನ್ತಂ ಗನ್ತ್ವಾ ರೋದಿತ್ವಾ ಕನ್ದಿತ್ವಾ ಅಸ್ಸೂನಿ ಪುಞ್ಛಿತ್ವಾ ಏತದವೋಚ।

ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೂಪಗಮವಣ್ಣನಾ

೧೮೯. ಗಹಪತಿಸ್ಸ ವಾತಿ ಕಸ್ಮಾ ಆಹ? ತೇಸಂ ಕಿರ ಸೋಣಸೇಟ್ಠಿಪುತ್ತಾದೀನಂ ವಿಯ ಮಹತೀ ಸಮ್ಪತ್ತಿ ಹೋತಿ, ಸೋಣಸ್ಸ ಕಿರ ಸೇಟ್ಠಿಪುತ್ತಸ್ಸ ಏಕಾ ಭತ್ತಪಾತಿ ದ್ವೇ ಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅಗ್ಘತಿ। ಇತಿ ತೇಸಂ ತಾದಿಸಂ ಭತ್ತಂ ಭುತ್ತಾನಂ ಮುಹುತ್ತಂ ಭತ್ತಸಮ್ಮದೋ ಭತ್ತಮುಚ್ಛಾ ಭತ್ತಕಿಲಮಥೋ ಹೋತಿ।

೨೬೧. **ಯಂ ತೇನ ಸಮಯೇನ ಅಜ್ಝಾವಸಾಮೀತಿ** ಯತ್ಥ ವಸಾಮಿ, ತಂ ಏಕಂಯೇವ ನಗರಂ ಹೋತಿ, ಅವಸೇಸೇಸು ಪುತ್ತಧೀತಾದಯೋ ಚೇವ ದಾಸಮನುಸ್ಸಾ ಚ ವಸಿಂಸು। ಪಾಸಾದಕೂಟಾಗಾರೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಪಲ್ಲಙ್ಕಾದೀಸುಪಿ ಏಕಂಯೇವ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಪರಿಭುಞ್ಜತಿ, ಸೇಸಾ ಪುತ್ತಾದೀನಂ ಪರಿಭೋಗಾ ಹೋನ್ತಿ। ಇತ್ಥೀಸುಪಿ ಏಕಾವ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾತಿ, ಸೇಸಾ ಪರಿವಾರಮತ್ತಾ ಹೋನ್ತಿ, **ಪರಿದಹಾಮೀತಿ** ಏಕಮೇವ ದುಸ್ಸಯುಗಂ ನಿವಾಸೇಮಿ, ಸೇಸಾನಿ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ವಿಚರನ್ತಾನಂ ಅಸೀತಿಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಾನಂ ಸೋಳಸನ್ನಂ ಪುರಿಸಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ ಹೋನ್ತಿ। **ಭುಞ್ಜಾಮೀತಿ** ಪರಮಪ್ಪಮಾಣೇನ ನಾಳಿಕೋದನಮತ್ತಂ ಭುಞ್ಜಾಮಿ, ಸೇಸಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ವಿಚರನ್ತಾನಂ ಚತ್ತಾಲೀಸಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಾನಂ ಅಟ್ಠನ್ನಂ ಪುರಿಸಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಏಕಥಾಲಿಪಾಕೋ ಹಿ ದಸನ್ನಂ ಜನಾನಂ ಪಹೋತಿ।

ಏತಾನಿ ಪನ ಚತುರಾಸೀತಿ ನಗರಸಹಸ್ಸಾನಿ ಚೇವ ಪಾಸಾದಸಹಸ್ಸಾನಿ ಚ ಕೂಟಾಗಾರಸಹಸ್ಸಾನಿ ಚ ಏಕಿಸ್ಸಾಯೇವ ಪಣ್ಣಸಾಲಾಯ ನಿಸ್ಸನ್ದೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಾನಿ। ಚತುರಾಸೀತಿ ಪಲ್ಲಙ್ಕಸಹಸ್ಸಾನಿ ನಿಪಜ್ಜನತ್ಥಾಯ ದಿನ್ನಮಞ್ಚಕಸ್ಸ ನಿಸ್ಸನ್ದೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಾನಿ। ಚತುರಾಸೀತಿ ಹತ್ಥಿಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ರಥಸಹಸ್ಸಾನಿ ನಿಸೀದನತ್ಥಾಯ ದಿನ್ನಪೀಠಸ್ಸ ನಿಸ್ಸನ್ದೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಾನಿ। ಚತುರಾಸೀತಿ ಮಣಿಸಹಸ್ಸಾನಿ ಏಕದೀಪಸ್ಸ ನಿಸ್ಸನ್ದೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಾನಿ। ಚತುರಾಸೀತಿ ಪೋಕ್ಖರಣೀಸಹಸ್ಸಾನಿ ಏಕಪೋಕ್ಖರಣಿಯಾ ನಿಸ್ಸನ್ದೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಾನಿ। ಚತುರಾಸೀತಿ ಇತ್ಥಿಸಹಸ್ಸಾನಿ ಪುತ್ತಸಹಸ್ಸಾನಿ ಗಹಪತಿಸಹಸ್ಸಾನಿ ಪರಿಭೋಗಭಾಜನಪತ್ತಥಾಲಕ ಧಮಕರಣ ಪರಿಸ್ಸಾವನ ಆರಕಣ್ಟಕ ಪಿಪ್ಫಲಕ ನಖಚ್ಛೇದನ ಕುಞ್ಚಿಕಕಣ್ಣಮಲಹರಣೀ ಪಾದಕಥಲಿಕ ಉಪಾಹನ ಛತ್ತ ಕತ್ತರಯಟ್ಠಿದಾನಸ್ಸ ನಿಸ್ಸನ್ದೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಾನಿ। ಚತುರಾಸೀತಿ ಧೇನುಸಹಸ್ಸಾನಿ ಗೋರಸದಾನಸ್ಸ ನಿಸ್ಸನ್ದೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಾನಿ। ಚತುರಾಸೀತಿ ವತ್ಥಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಿ ನಿವಾಸನಪಾರುಪನದಾನಸ್ಸ ನಿಸ್ಸನ್ದೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಾನಿ । ಚತುರಾಸೀತಿ ಥಾಲಿಪಾಕಸಹಸ್ಸಾನಿ ಭೋಜನದಾನಸ್ಸ ನಿಸ್ಸನ್ದೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಾನೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ।

೨೬೨. ಏವಂ ಭಗವಾ ಮಹಾಸುದಸ್ಸನಸ್ಸ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ವಿತ್ಥಾರೇನ ಕಥೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ದಾರಕಾನಂ ಪಂಸ್ವಾಗಾರಕೀಳನಂ ವಿಯ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಮಞ್ಚಕೇ ನಿಪನ್ನೋವ **ಪಸ್ಸಾನನ್ದಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ವಿಪರಿಣತಾತಿ** ಪಕತಿವಿಜಹನೇನ ನಿಬ್ಬುತಪದೀಪೋ ವಿಯ ಅಪಣ್ಣತ್ತಿಕಭಾವಂ ಗತಾ। **ಏವಂ ಅನಿಚ್ಚಾ ಖೋ, ಆನನ್ದ, ಸಙ್ಖಾರಾತಿ** ಏವಂ ಹುತ್ವಾ ಅಭಾವಟ್ಠೇನ ಅನಿಚ್ಚಾ।

ಏತ್ತಾವತಾ ಭಗವಾ ಯಥಾ ನಾಮ ಪುರಿಸೋ ಸತಹತ್ಥುಬ್ಬೇಧೇ ಚಮ್ಪಕರುಕ್ಖೇ ನಿಸ್ಸೇಣಿಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಅಭಿರುಹಿತ್ವಾ ಚಮ್ಪಕಪುಪ್ಫಂ ಆದಾಯ ನಿಸ್ಸೇಣಿಂ ಮುಞ್ಚನ್ತೋ ಓತರೇಯ್ಯ, ಏವಮೇವ ನಿಸ್ಸೇಣಿಂ ಬನ್ಧನ್ತೋ ವಿಯ ಅನೇಕವಸ್ಸಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸುಬ್ಬೇಧಂ ಮಹಾಸುದಸ್ಸನಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಆರುಯ್ಹ ಸಮ್ಪತ್ತಿಮತ್ಥಕೇ ಠಿತಂ ಅನಿಚ್ಚಲಕ್ಖಣಂ ಆದಾಯ ನಿಸ್ಸೇಣಿಂ ಮುಞ್ಚನ್ತೋ ವಿಯ ಓತಿಣ್ಣೋ। ತೇನೇವ ಪುಬ್ಬೇ ವಸಭರಾಜಾ ದೀಘಭಾಣಕತ್ಥೇರಾನಂ ಲೋಹಪಾಸಾದಸ್ಸ ಪಾಚೀನಪಸ್ಸೇ ಅಮ್ಬಲಟ್ಠಿಕಾಯಂ ಇಮಂ ಸುತ್ತಂ ಸಜ್ಝಾಯನ್ತಾನಂ ಸುತ್ವಾ - "ಕಿಂ, ಭೋ, ಮಯ್ಹಂ ಅಯ್ಯಕೇನ ಏತ್ಥ ವುತ್ತಂ, ಅತ್ತನೋ ಖಾದಿತಪೀತಟ್ಠಾನೇ ಸಮ್ಪತ್ತಿಮೇವ ಕಥೇತೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇನ್ತೋ - "ಏವಂ ಅನಿಚ್ಚಾ ಖೋ, ಆನನ್ದ, ಸಙ್ಖಾರಾ"ತಿ ವುತ್ತಕಾಲೇ "ಇಮಂ, ಭೋ, ದಿಸ್ವಾ ಪಞ್ಚಹಿ ಚಕ್ಖೂಹಿ ಚಕ್ಖುಮತಾ ಏವಂ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ವಾಮಹತ್ಥಂ ಸಮಿಞ್ಜಿತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣಹತ್ಥೇನ ಅಪ್ಫೋಟೇತ್ವಾ - "ಸಾಧು ಸಾಧೂ"ತಿ ತುಟ್ಠಹದಯೋ ಸಾಧುಕಾರಂ ಅದಾಸಿ।

ಏವಂ ಅದ್ಧುವಾತಿ ಏವಂ ಉದಕಪುಪ್ಫುಳಾದಯೋ ವಿಯ ಧುವಭಾವವಿರಹಿತಾ। **ಏವಂ ಅನಸ್ಸಾಸಿಕಾತಿ** ಏವಂ ಸುಪಿನಕೇ ಪೀತಪಾನೀಯಂ ವಿಯ ಅನುಲಿತ್ತಚನ್ದನಂ ವಿಯ ಚ ಅಸ್ಸಾಸವಿರಹಿತಾ।

ಸರೀರಂ ನಿಕ್ಖಿಪೇಯ್ಯಾತಿ ಸರೀರಂ ಛಡ್ಡೇಯ್ಯ। ಇದಾನಿ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಸರೀರಸ್ಸ ನಿಕ್ಖೇಪೋ ವಾ ಪಟಿಜಗ್ಗನಂ ವಾ ನತ್ಥಿ ಕಿಲೇಸಪಹೀನತ್ತಾ, ಆನನ್ದ, ತಥಾಗತಸ್ಸಾತಿ ವದತಿ। ಇದಂ ಪನ ವತ್ವಾ ಪುನ ಥೇರಂ ಆಮನ್ತೇಸಿ, ಚಕ್ಕವತ್ತಿನೋ ಆನುಭಾವೋ

ನಾಮ ರಞ್ಞೋ ಪಬ್ಬಜಿತಸ್ಸ ಸತ್ತಮೇ ದಿವಸೇ ಅನ್ತರಧಾಯತಿ। ಮಹಾಸುದಸ್ಸನಸ್ಸ ಪನ ಕಾಲಙ್ಕಿರಿಯತೋ ಸತ್ತಮೇವ ದಿವಸೇ ಸತ್ತರತನಪಾಕಾರಾ ಸತ್ತರತನತಾಲಾ ಚತುರಾಸೀತಿ ಪೋಕ್ಖರಣೀಸಹಸ್ಸಾನಿ ಧಮ್ಮಪಾಸಾದೋ ಧಮ್ಮಪೋಕ್ಖರಣೀ ಚಕ್ಕರತನನ್ತಿ ಸಬ್ಬಮೇತಂ ಅನ್ತರಧಾಯೀತಿ। ಹತ್ಥಿಆದೀಸು ಪನ ಅಯಂ ಧಮ್ಮತಾ ಖೀಣಾಯುಕಾ ಸಹೇವ ಕಾಲಙ್ಕರೋನ್ತಿ। ಆಯುಸೇಸೇ ಸತಿ ಹತ್ಥಿರತನಂ ಉಪೋಸಥಕುಲಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಅಸ್ಸರತನಂ ವಲಾಹಕಕುಲಂ, ಮಣಿರತನಂ ವೇಪುಲ್ಲಪಬ್ಬತಮೇವ ಗಚ್ಛತಿ। ಇತ್ಥಿರತನಸ್ಸ ಆನುಭಾವೋ ಅನ್ತರಧಾಯತಿ। ಗಹಪತಿರತನಸ್ಸ ಚಕ್ಖು ಪಾಕತಿಕಮೇವ ಹೋತಿ। ಪರಿಣಾಯಕರತನಸ್ಸ ವೇಯ್ಯತ್ತಿಯಂ ನಸ್ಸತಿ।

ಇದಮವೋಚ ಭಗವಾತಿ ಇದಂ ಪಾಳಿಯಂ ಆರುಳ್ಹಞ್ಚ ಅನಾರುಳ್ಹಞ್ಚ ಸಬ್ಬಂ ಭಗವಾ ಅವೋಚ। ಸೇಸಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವಾತಿ।

ಇತಿ ಸುಮಙ್ಗಲವಿಲಾಸಿನಿಯಾ ದೀಘನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯಂ

ಮಹಾಸುದಸ್ಸನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಜನವಸಭಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

ನಾತಿಕಿಯಾದಿಬ್ಯಾಕರಣವಣ್ಣನಾ

೧೭೩-೧೭೫. ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ಜನವಸಭಸುತ್ತಂ। ತತ್ರಾಯಂ ಅನುತ್ತಾನಪದವಣ್ಣನಾ - **ಪರಿತೋ ಪರಿತೋ ಜನಪದೇಸೂ**ತಿ ಸಮನ್ತಾ ಸಮನ್ತಾ ಜನಪದೇಸು। **ಪರಿಚಾರಕೇ**ತಿ ಬುದ್ಧಧಮ್ಮಸಙ್ಘಾನಂ ಪರಿಚಾರಕೇ। **ಉಪಪತ್ತೀಸೂ**ತಿ ಞಾಣಗತಿಪುಞ್ಞಾನಂ ಉಪಪತ್ತೀಸು। **ಕಾಸಿಕೋಸಲೇಸೂ**ತಿ ಕಾಸೀಸು ಚ ಕೋಸಲೇಸು ಚ, ಕಾಸಿರಟ್ಠೇ ಚ ಕೋಸಲರಟ್ಠೇ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ। ಅಙ್ಗಮಗಧಯೋನಕಕಮ್ಬೋಜಅಸ್ಸಕಅವನ್ತಿರಟ್ಠೇಸು ಪನ ಛಸು ನ ಬ್ಯಾಕರೋತಿ। ಇಮೇಸಂ ಪನ ಸೋಳಸನ್ನಂ ಮಹಾಜನಪದಾನಂ ಪುರಿಮೇಸು ದಸಸುಯೇವ ಬ್ಯಾಕರೋತಿ। **ನಾತಿಕಿಯಾ**ತಿ ನಾತಿಕಗಾಮವಾಸಿನೋ।

ತೇನಾತಿ ತೇನ ಅನಾಗಾಮಿಆದಿಭಾವೇನ। **ಸುತ್ವಾ**ತಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇನ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಬ್ಯಾಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಪಞ್ಹಾಬ್ಯಾಕರಣಂ ಸುತ್ವಾ ತೇಸಂ ಅನಾಗಾಮಿಆದೀಸು ನಿಟ್ಠಙ್ಗತಾ ಹುತ್ವಾ। ತೇನ ಅನಾಗಾಮಿಆದಿಭಾವೇನ ಅತ್ತಮನಾ ಅಹೇಸುಂ। ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ **ತೇನಾ**ತಿ ತೇ ನಾತಿಕಿಯಾತಿ ವುತ್ತಂ। ಏತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ನ-ಕಾರೋ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಆನನ್ದಪರಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೭೭. ಭಗವನ್ತಂ ಕಿತ್ತಯಮಾನರೂಪೋತಿ ಅಹೋ ಬುದ್ಧೋ, ಅಹೋ ಧಮ್ಮೋ, ಅಹೋ ಸಙ್ಘೋ; ಅಹೋ ಧಮ್ಮೋ ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೋತಿ ಏವಂ ಕಿತ್ತಯನ್ತೋವ ಕಾಲಮಕಾಸಿ। **ಬಹುಜನೋ ಪಸೀದೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪಿತಾ ಮಾತಾ ಭಾತಾ ಭಗಿನೀ ಪುತ್ತೋ ಧೀತಾ ಸಹಾಯಕೋ, ತೇನ ಅಮ್ಹೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕತೋ ಭುತ್ತಾ, ಏಕತೋ ಸಯಿತಾ, ತಸ್ಸ ಇದಞ್ಚಿದಞ್ಚ ಮನಾಪಂ ಅಕರಿಮ್ಹ, ಸೋ ಕಿರ ಅನಾಗಾಮೀ ಸಕದಾಗಾಮೀ ಸೋತಾಪನ್ನೋ; ಅಹೋ ಸಾಧು, ಅಹೋ ಸುಟ್ಠೂತಿ ಏವಂ ಬಹುಜನೋ ಪಸಾದಂ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯ।

೧೭೮. ಗತಿನ್ತಿ ಞಾಣಗತಿಂ। **ಅಭಿಸಮ್ಪರಾಯ**ನ್ತಿ ಞಾಣಾಭಿಸಮ್ಪರಾಯಮೇವ। **ಅದ್ದಸಾ ಖೋ**ತಿ ಕಿತ್ತಕೇ ಜನೇ ಅದ್ದಸ? ಚತುವೀಸತಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ।

೧೭೯. ಉಪಸನ್ತಪದಿಸ್ಸೋತಿ ಉಪಸನ್ತದಸ್ಸನೋ। **ಭಾತಿರಿವಾ**ತಿ ಅತಿವಿಯ ಭಾತಿ, ಅತಿವಿಯ ವಿರೋಚತಿ। **ಇನ್ದ್ರಿಯಾನ**ನ್ತಿ ಮನಚ್ಛಟ್ಠಾನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ। **ಅದ್ದಸಂ ಖೋ ಅಹಂ ಆನನ್ದಾ**ತಿ ನೇವ ದಸ, ನ ವೀಸತಿ, ನ ಸತಂ, ನ ಸಹಸ್ಸಂ, ಅನೂನಾಧಿಕಾನಿ ಚತುವೀಸತಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅದ್ದಸನ್ತಿ ಆಹ।

ಜನವಸಭಯಕ್ಖವಣ್ಣನಾ

೧೮೦. ದಿಸ್ವಾ ಪನ ಮೇ ಏತ್ತಕೋ ಜನೋ ಮಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ದುಕ್ಖಾ ಪಮುತ್ತೋತಿ ಬಲವಸೋಮನಸ್ಸಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ, ಚಿತ್ತಂ ಪಸೀದಿ, ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಪಸನ್ನತ್ತಾ ಚಿತ್ತಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಲೋಹಿತಂ ಪಸೀದಿ, ಲೋಹಿತಸ್ಸ ಪಸನ್ನತ್ತಾ ಮನಚ್ಛಟ್ಠಾನಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಪಸೀದಿಂಸೂತಿ ಸಬ್ಬಮಿದಂ ವತ್ವಾ **ಅಥ ಖೋ ಆನನ್ದಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ಸೋ ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಸುತ್ವಾ ದಸಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಸ್ಸ ಜನಸತಸಹಸ್ಸಸ್ಸ ಜೇಟ್ಠಕೋ ಹುತ್ವಾ ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಜಾತೋ, ತಸ್ಮಾ **ಜನವಸಭೋ**ತಿಸ್ಸ ನಾಮಂ ಅಹೋಸಿ।

ಇತೋ ಸತ್ತಾತಿ ಇತೋ ದೇವಲೋಕಾ ಚವಿತ್ವಾ ಸತ್ತ। **ತತೋ ಸತ್ತಾತಿ** ತತೋ ಮನುಸ್ಸಲೋಕಾ ಚವಿತ್ವಾ ಸತ್ತ। **ಸಂಸಾರಾನಿ ಚತುದ್ದಸಾತಿ** ಸಬ್ಬಾಪಿ ಚತುದ್ದಸಖನ್ಧಪಟಿಪಾಟಿಯೋ। **ನಿವಾಸಮಭಿಜಾನಾಮೀತಿ** ಜಾತಿವಸೇನ ನಿವಾಸಂ ಜಾನಾಮಿ। **ಯತ್ಥ ಮೇ ವುಸಿತಂ ಪುರೇತಿ** ಯತ್ಥ ದೇವೇಸು ಚ ವೇಸ್ಸವಣಸ್ಸ ಸಹಬ್ಯತಂ ಉಪಗತೇನ ಮನುಸ್ಸೇಸು ಚ ರಾಜಭೂತೇನ ಇತೋ ಅತ್ತಭಾವತೋ ಪುರೇಯೇವ ಮಯಾ ವುಸಿತಂ। ಪುರೇ ಏವಂ ವುಸಿತತ್ತಾ ಏವ ಚ ಇದಾನಿ ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಹುತ್ವಾ ತೀಸು ವತ್ಥೂಸು ಬಹುಂ ಪುಞ್ಞಂ ಕತ್ವಾ ತಸ್ಸಾನುಭಾವೇನ ಉಪರಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತುಂ ಸಮತ್ಥೋಪಿ ದೀಘರತ್ತಂ ವುಸಿತಟ್ಠಾನೇ ನಿಕನ್ತಿಯಾ ಬಲವತಾಯ ಏತ್ಥೇವ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ।

೨೮೧. **ಆಸಾ ಚ ಪನ ಮೇ ಸನ್ತಿಟ್ಠತೀತಿ** ಇಮಿನಾಹಂ ಸೋತಾಪನ್ನೋತಿ ನ ಸುತ್ತಪ್ಪಮತ್ತೋವ ಹುತ್ವಾ ಕಾಲಂ ವೀತಿನಾಮೇಸಿಂ। ಸಕದಾಗಾಮಿಮಗ್ಗತ್ಥಾಯ ಪನ ಮೇ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಆರದ್ಧಾ। ಅಜ್ಜೇವ ಅಜ್ಜೇವ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಏವಂ ಸಉಸ್ಸಾಹೋ ವಿಹರಾಮೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಯದಗ್ಗೇತಿ** ಲಟ್ಠಿವನುಯ್ಯಾನೇ ಪಠಮದಸ್ಸನೇ ಸೋತಾಪನ್ನದಿವಸಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। **ತದಗ್ಗೇ ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, ದೀಘರತ್ತಂ ಅವಿನಿಪಾತೋ ಅವಿನಿಪಾತಂ ಸಞ್ಜಾನಾಮೀತಿ** ತಂದಿವಸಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ, ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಪುರಿಮಂ ಚತುದ್ದಸಅತ್ತಭಾವಸಙ್ಖಾತಂ ದೀಘರತ್ತಂ ಅವಿನಿಪಾತೋ ಲಟ್ಠಿವನುಯ್ಯಾನೇ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗವಸೇನ ಅಧಿಗತಂ ಅವಿನಿಪಾತಧಮ್ಮತಂ ಸಞ್ಜಾನಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅನಚ್ಛರಿಯನ್ತಿ** ಅನುಅಚ್ಛರಿಯಂ। ಚಿನ್ತಯಮಾನಂ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಅಚ್ಛರಿಯಮೇವಿದಂ ಯಂ ಕೇನಚಿದೇವ ಕರಣೀಯೇನ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಭಗವನ್ತಂ ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ಅದ್ದಸಂ। ಇದಮ್ಪಿ ಅಚ್ಛರಿಯಂ ಯಞ್ಚ ವೇಸ್ಸವಣಸ್ಸ ಮಹಾರಾಜಸ್ಸ ಸಯಂಪರಿಸಾಯ ಭಾಸತೋ ಭಗವತೋ ದಿಟ್ಠಸದಿಸಮೇವ ಸಮ್ಮುಖಾ ಸುತಂ। **ದ್ವೇ ಪಚ್ಚಯಾತಿ** ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ದಿಟ್ಠಭಾವೋ ಚ ವೇಸ್ಸವಣಸ್ಸ ಸಮ್ಮುಖಾ ಸುತಂ ಆರೋಚೇತುಕಾಮತಾ ಚ।

ದೇವಸಭಾವಣ್ಣನಾ

೨೮೨. **ಸನ್ನಿಪತಿತಾತಿ** ಕಸ್ಮಾ ಸನ್ನಿಪತಿತಾ? ತೇ ಕಿರ ಚತೂಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಸನ್ನಿಪತನ್ತಿ। ವಸ್ಸೂಪನಾಯಿಕಸಙ್ಗಹತ್ಥಂ, ಪವಾರಣಾಸಙ್ಗಹತ್ಥಂ, ಧಮ್ಮಸವನತ್ಥಂ, ಪಾರಿಚ್ಛತ್ತಕಕೀಳಾನುಭವನತ್ಥನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಸ್ವೇ ವಸ್ಸೂಪನಾಯಿಕಾತಿ ಆಸಾಳ್ಹೀಪುಣ್ಣಮಾಯ ದ್ವೀಸು ದೇವಲೋಕೇಸು ದೇವಾ ಸುಧಮ್ಮಾಯ ದೇವಸಭಾಯ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ ಮನ್ತೇನ್ತಿ ಅಸುಕವಿಹಾರೇ ಏಕೋ ಭಿಕ್ಖು ವಸ್ಸೂಪಗತೋ, ಅಸುಕವಿಹಾರೇ ದ್ವೇ ತಯೋ ಚತ್ತಾರೋ ಪಞ್ಚ ದಸ ವೀಸತಿ ತಿಂಸಂ ಚತ್ತಾಲೀಸಂ ಪಞ್ಞಾಸಂ ಸತಂ ಸಹಸ್ಸಂ ಭಿಕ್ಖೂ ವಸ್ಸೂಪಗತಾ, ಏತ್ಥೇತ್ಥ ಠಾನೇ ಅಯ್ಯಾನಂ ಆರಕ್ಖಂ ಸುಸಂವಿಹಿತಂ ಕರೋಥಾತಿ ಏವಂ ವಸ್ಸೂಪನಾಯಿಕಸಙ್ಗಹೋ ಕತೋ ಹೋತಿ।

ತದಾಪಿ ಏತೇನೇವ ಕಾರಣೇನ ಸನ್ನಿಪತಿತಾ। **ಇದಂ ತೇಸಂ ಹೋತಿ ಆಸನಸ್ಮಿನ್ತಿ** ಇದಂ ತೇಸಂ ಚತುನ್ನಂ ಮಹಾರಾಜಾನಂ ಆಸನಂ ಹೋತಿ। ಏವಂ ತೇಸು ನಿಸಿನ್ನೇಸು ಅಥ ಪಚ್ಛಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಆಸನಂ ಹೋತಿ।

ಯೇನತ್ಥೇನಾತಿ ಯೇನ ವಸ್ಸೂಪನಾಯಿಕತ್ಥೇನ। **ತಂ ಅತ್ಥಂ ಚಿನ್ತಯಿತ್ವಾ ತಂ ಅತ್ಥಂ ಮನ್ತಯಿತ್ವಾತಿ** ತಂ ಅರಞ್ಞವಾಸಿನೋ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಆರಕ್ಖತ್ಥಂ ಚಿನ್ತಯಿತ್ವಾ। ಏತ್ಥೇತ್ಥ ವುಟ್ಠಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಆರಕ್ಖಂ ಸಂವಿದಹಥಾತಿ ಚತೂಹಿ ಮಹಾರಾಜೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಮನ್ತೇತ್ವಾ। **ವುತ್ತವಚನಾಪಿ ತನ್ತಿ** ತೇತ್ತಿಂಸ ದೇವಪುತ್ತಾ ವದನ್ತಿ, ಮಹಾರಾಜಾನೋ **ವುತ್ತವಚನಾ** ನಾಮ। ತಥಾ ತೇತ್ತಿಂಸ ದೇವಪುತ್ತಾ ಪಚ್ಚಾನುಸಾಸನ್ತಿ, ಇತರೇ **ಪಚ್ಚಾನುಸಿಟ್ಠವಚನಾ** ನಾಮ। ಪದದ್ವಯೇಪಿ ಪನ ತನ್ತಿ ನಿಪಾತಮತ್ತಮೇವ। **ಅವಿಪಕ್ಕನ್ತಾತಿ** ಅಗತಾ।

೨೮೩. **ಉಳಾರೋತಿ** ವಿಪುಲೋ ಮಹಾ। **ದೇವಾನುಭಾವನ್ತಿ** ಯಾ ಸಾ ಸಬ್ಬದೇವತಾನಂ ವತ್ಥಾಲಙ್ಕಾರವಿಮಾನಸರೀರಾನಂ ಪಭಾ ದ್ವಾದಸ ಯೋಜನಾನಿ ಫರತಿ। ಮಹಾಪುಞ್ಞಾನಂ ಪನ ಸರೀರಪ್ಪಭಾ ಯೋಜನಸತಂ ಫರತಿ। ತಂ ದೇವಾನುಭಾವಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ।

ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಹೇತಂ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತನ್ತಿ ಯಥಾ ಸೂರಿಯಸ್ಸ ಉದಯತೋ ಏತಂ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ಏತಂ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ ಯದಿದಂ ಅರುಣುಗ್ಗಂ, ಏವಮೇವ ಬ್ರಹ್ಮುನೋಪಿ ಏತಂ - "ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತ"ನ್ತಿ ದೀಪೇತಿ।

ಸನಙ್ಕುಮಾರಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೮೪. **ಅನಭಿಸಮ್ಭವನೀಯೋ**ತಿ ಅಪತ್ತಬ್ಬೋ, ನ ತಂ ದೇವಾ ತಾವತಿಂಸಾ ಪಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಚಕ್ಖುಪಥಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ಚಕ್ಖುಪಸಾದೇ ಆಪಾಥೇ ವಾ। ಸೋ ದೇವಾನಂ ಚಕ್ಖುಸ್ಸ ಆಪಾಥೇ ಸಮ್ಭವನೀಯೋ ಪತ್ತಬ್ಬೋ ನ ಹೋತಿ, ನ ಅಭಿಭವತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಹೇಟ್ಠಾ ಹೇಟ್ಠಾ ಹಿ ದೇವತಾ ಉಪರೂಪರಿ ದೇವಾನಂ ಓಳಾರಿಕಂ ಕತ್ವಾ ಮಾಪಿತಮೇವ ಅತ್ತಭಾವಂ ಪಸ್ಸಿತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, **ವೇದಪಟಿಲಾಭ**ನ್ತಿ ತುಟ್ಠಿಪಟಿಲಾಭಂ। **ಅಧುನಾಭಿಸಿತ್ತೋ ರಜ್ಜೇನಾ**ತಿ ಸಮ್ಪತಿ ಅಭಿಸಿತ್ತೋ ರಜ್ಜೇನ। ಅಯಂ ಪನತ್ಥೋ ದುಟ್ಠಗಾಮಣಿಅಭಯವತ್ಥುನಾ ದೀಪೇತಬ್ಬೋ -

ಸೋ ಕಿರ ದ್ವತ್ತಿಂಸ ದಮಿಳರಾಜಾನೋ ವಿಜಿತ್ವಾ ಅನುರಾಧಪುರೇ ಪತ್ತಾಭಿಸೇಕೋ ತುಟ್ಠಸೋಮನಸ್ಸೇನ ಮಾಸಂ ನಿದ್ದಂ ನ ಲಭಿ, ತತೋ - "ನಿದ್ದಂ ನ ಲಭಾಮಿ, ಭನ್ತೇ"ತಿ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಆಚಿಕ್ಖಿ। ತೇನ ಹಿ, ಮಹಾರಾಜ, ಅಜ್ಜ ಉಪೋಸಥಂ ಅಧಿಟ್ಠಾಹೀತಿ। ಸೋ ಚ ಉಪೋಸಥಂ ಅಧಿಟ್ಠಾಸಿ। ಸಙ್ಘೋ ಗನ್ತ್ವಾ - "ಚಿತ್ತಯಮಕಂ ಸಜ್ಝಾಯಥಾ"ತಿ ಅಟ್ಠ ಆಭಿಧಮ್ಮಿಕಭಿಕ್ಖೂ ಪೇಸೇಸಿ। ತೇ ಗನ್ತ್ವಾ - "ನಿಪಜ್ಜ ತ್ವಂ, ಮಹಾರಾಜಾ,"ತಿ ವತ್ವಾ ಸಜ್ಝಾಯಂ ಆರಭಿಂಸು। ರಾಜಾ ಸಜ್ಝಾಯಂ ಸುಣನ್ತೋವ ನಿದ್ದಂ ಓಕ್ಕಮಿ। ಥೇರಾ - ರಾಜಾನಂ ಮಾ ಪಬೋಧಯಿತ್ಥಾತಿ ಪಕ್ಕಮಿಂಸು। ರಾಜಾ ದುತಿಯದಿವಸೇ ಸೂರಿಯುಗ್ಗಮನೇ ಪಬುಜ್ಝಿತ್ವಾ ಥೇರೇ ಅಪಸ್ಸನ್ತೋ - "ಕುಹಿಂ ಅಯ್ಯಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ತುಮ್ಹಾಕಂ ನಿದ್ದೋಕ್ಕಮನಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ಗತಾತಿ। ನತ್ಥಿ, ಭೋ, ಮಯ್ಹಂ ಅಯ್ಯಕಸ್ಸ ದಾರಕಾನಂ ಅಜಾನನಕಭೇಸಜ್ಜಂ ನಾಮ, ಯಾವ ನಿದ್ದಾಭೇಸಜ್ಜಮ್ಪಿ ಜಾನನ್ತಿ ಯೇವಾತಿ ಆಹ।

ಪಞ್ಚಸಿಖೋತಿ ಪಞ್ಚಸಿಖಗನ್ಧಬ್ಬಸದಿಸೋ ಹುತ್ವಾ। ಪಞ್ಚಸಿಖಗನ್ಧಬ್ಬದೇವಪುತ್ತಸ್ಸ ಕಿರ ಸಬ್ಬದೇವತಾ ಅತ್ತಭಾವಂ ಮಮಾಯನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಬ್ರಹ್ಮಾಪಿ ತಾದಿಸಂಯೇವ ಅತ್ತಭಾವಂ ನಿಮ್ಮಿನಿತ್ವಾ ಪಾತುರಹೋಸಿ। **ಪಲ್ಲಙ್ಕೇನ ನಿಸೀದೀ**ತಿ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿತ್ವಾ ನಿಸೀದಿ।

ವಿಸ್ಸಟ್ಠೋತಿ ಸುಮುತ್ತೋ ಅಪಲಿಬುದ್ಧೋ। **ವಿಞ್ಞೇಯ್ಯೋ**ತಿ ಅತ್ಥವಿಞ್ಞಾಪನೋ। **ಮಞ್ಜೂ**ತಿ ಮಧುರೋ ಮುದು। **ಸವನೀಯೋ**ತಿ ಸೋತಬ್ಬಯುತ್ತಕೋ ಕಣ್ಣಸುಖೋ। **ಬಿನ್ದೂ**ತಿ ಏಕಗ್ಘನೋ। **ಅವಿಸಾರೀ**ತಿ ಸುವಿಸದೋ ಅವಿಪ್ಪಕಿಣ್ಣೋ। **ಗಮ್ಭೀರೋ**ತಿ ನಾಭಿಮೂಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಗಮ್ಭೀರಸಮುಟ್ಠಿತೋ, ನ ಜಿವ್ಹಾದನ್ತಓಟ್ಠತಾಲುಮತ್ತಪ್ಪಹಾರಸಮುಟ್ಠಿತೋ। ಏವಂ ಸಮುಟ್ಠಿತೋ ಹಿ ಅಮಧುರೋ ಚ ಹೋತಿ, ನ ಚ ದೂರಂ ಸಾವೇತಿ। **ನಿನ್ನಾದೀ**ತಿ ಮಹಾಮೇಘಮುದಿಙ್ಗಸದ್ದೋ ವಿಯ ನಿನ್ನಾದಯುತ್ತೋ। ಅಪಿಚೇತ್ಥ ಪಚ್ಛಿಮಂ ಪಚ್ಛಿಮಂ ಪದಂ ಪುರಿಮಸ್ಸ ಪುರಿಮಸ್ಸ ಅತ್ಥೋಯೇವಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಯಥಾಪರಿಸ**ನ್ತಿ ಯತ್ತಕಾ ಪರಿಸಾ, ತತ್ತಕಮೇವ ವಿಞ್ಞಾಪೇತಿ। ಅನ್ತೋ ಪರಿಸಾಯಂ ಯೇವಸ್ಸ ಸದ್ದೋ ಸಮ್ಪರಿವತ್ತತಿ, ನ ಬಹಿದ್ಧಾ ವಿಧಾವತಿ। **ಯೇ ಹಿ ಕೇಚೀ**ತಿ ಆದಿ ಬಹುಜನಹಿತಾಯ ಪಟಿಪನ್ನಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವದತಿ। **ಸರಣಂ ಗತಾ**ತಿ ನ ಯಥಾ ವಾ ತಥಾ ವಾ ಸರಣಂ ಗತೇ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। ನಿಬ್ಬೇಮತಿಕಗಹಿತಸರಣೇ ಪನ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। **ಗನ್ಧಬ್ಬಕಾಯಂ ಪರಿಪೂರೇನ್ತೀ**ತಿ ಗನ್ಧಬ್ಬದೇವಗಣಂ ಪರಿಪೂರೇನ್ತಿ। ಇತಿ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸತ್ಥು ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಛ ದೇವಲೋಕಾದೀಸು ಪಿಟ್ಠಂ ಕೋಟ್ಟೇತ್ವಾ ಪೂರಿತನಾಳಿ ವಿಯ ಸರವನನಳವನಂ ವಿಯ ಚ ನಿರನ್ತರಂ ಜಾತಪರಿಸಾತಿ ಆಹ।

ಭಾವಿತಇದ್ಧಿಪಾದವಣ್ಣನಾ

೧೮೭. **ಯಾವಸುಪಞ್ಞತ್ತಾ ಚಿಮೇ ತೇನ ಭಗವತಾ**ತಿ ತೇನ ಮಯ್ಹಂ ಸತ್ಥಾರಾ ಭಗವತಾ ಯಾವ ಸುಪಞ್ಞತ್ತಾ ಯಾವ ಸುಕಥಿತಾ। **ಇದ್ಧಿಪಾದಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಇಜ್ಝನಟ್ಠೇನ ಇದ್ಧಿ, ಪತಿಟ್ಠಾನಟ್ಠೇನ ಪಾದಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಇದ್ಧಿಪಹುತಾಯಾ**ತಿ

ಇದ್ಧಿಪಹೋನಕತಾಯ। **ಇದ್ಧಿವಿಸವಿತಾಯಾ**ತಿ ಇದ್ಧಿವಿಪಜ್ಜನಭಾವಾಯ, ಪುನಪ್ಪುನಂ ಆಸೇವನವಸೇನ ಚಿಣ್ಣವಸಿತಾಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಇದ್ಧಿವಿಕುಬ್ಬನತಾಯಾ**ತಿ ಇದ್ಧಿವಿಕುಬ್ಬನಭಾವಾಯ, ನಾನಪ್ಪಕಾರತೋ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸನತ್ಥಾಯ। **ಛನ್ದಸಮಾಧಿಪ್ಪಧಾನಸಙ್ಖಾರಸಮನ್ನಾಗತ**ನ್ತಿಆದೀಸು ಛನ್ದಹೇತುಕೋ ಛನ್ದಾಧಿಕೋ ವಾ ಸಮಾಧಿ ಛನ್ದಸಮಾಧಿ, ಕತ್ತುಕಮ್ಯತಾಛನ್ದಂ ಅಧಿಪತಿಂ ಕರಿತ್ವಾ ಪಟಿಲದ್ಧಸಮಾಧಿಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಪಧಾನಭೂತಾ ಸಙ್ಖಾರಾ ಪಧಾನಸಙ್ಖಾರಾ। ಚತುಕಿಚ್ಚಸಾಧಕಸ್ಸ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನವೀರಿಯಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ಸಮನ್ನಾಗತ**ನ್ತಿ ಛನ್ದಸಮಾಧಿನಾ ಚ ಪಧಾನಸಙ್ಖಾರೇನ ಚ ಉಪೇತಂ। **ಇದ್ಧಿಪಾದ**ನ್ತಿ ನಿಪ್ಫತ್ತಿಪರಿಯಾಯೇನ ಇಜ್ಝನಟ್ಠೇನ ವಾ, ಇಜ್ಝನ್ತಿ ಏತಾಯ ಸತ್ತಾ ಇದ್ಧಾ ವುದ್ಧಾ ಉಕ್ಕಂಸಗತಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ಇಮಿನಾ ವಾ ಪರಿಯಾಯೇನ **ಇದ್ಧೀ**ತಿ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗತಾನಂ ಅಭಿಞ್ಞಾಚಿತ್ತಸಮ್ಪಯುತ್ತಾನಂ ಛನ್ದಸಮಾಧಿಪಧಾನಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನಟ್ಠೇನ ಪಾದಭೂತೋ ಸೇಸಚಿತ್ತಚೇತಸಿಕರಾಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ – “ಇದ್ಧಿಪಾದೋತಿ ತಥಾಭೂತಸ್ಸ ವೇದನಾಕ್ಖನ್ಧೋ, ಸಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧೋ, ಸಙ್ಖಾರಕ್ಖನ್ಧೋ ವಿಞ್ಞಾಣಕ್ಖನ್ಧೋ”ತಿ (ವಿಭ॰ ೪೩೪)। ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಸೇಸೇಸುಪಿ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಯಥೇವ ಹಿ ಛನ್ದಂ ಅಧಿಪತಿಂ ಕರಿತ್ವಾ ಪಟಿಲದ್ಧಸಮಾಧಿ ಛನ್ದಸಮಾಧೀತಿ ವುತ್ತೋ, ಏವಂ ವೀರಿಯಂ, ಚಿತ್ತಂ, ವೀಮಂಸಂ ಅಧಿಪತಿಂ ಕರಿತ್ವಾ ಪಟಿಲದ್ಧಸಮಾಧಿ ವೀಮಂಸಾಸಮಾಧೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಅಪಿಚ ಉಪಚಾರಜ್ಝಾನಂ ಪಾದೋ, ಪಠಮಜ್ಝಾನಂ ಇದ್ಧಿ। ಸಉಪಚಾರಂ ಪಠಮಜ್ಝಾನಂ ಪಾದೋ, ದುತಿಯಜ್ಝಾನಂ ಇದ್ಧೀತಿ ಏವಂ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಪಾದೋ, ಅಪರಭಾಗೇ ಇದ್ಧೀತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ವಿತ್ಥಾರೇನ ಇದ್ಧಿಪಾದಕಥಾ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** ಚ **ವಿಭಙ್ಗಟ್ಠಕಥಾಯ** ಚ ವುತ್ತಾ।

ಕೇಚಿ ಪನ “ನಿಪ್ಫನ್ನಾ ಇದ್ಧಿ। ಅನಿಪ್ಫನ್ನೋ ಇದ್ಧಿಪಾದೋ”ತಿ ವದನ್ತಿ, ತೇಸಂ ವಾದಮದ್ದನತ್ಥಾಯ ಅಭಿಧಮ್ಮೇ **ಉತ್ತರಚೂಳಿಕವಾರೋ** ನಾಮ ಆಭತೋ – “ಚತ್ತಾರೋ ಇದ್ಧಿಪಾದಾ ಛನ್ದಿದ್ಧಿಪಾದೋ, ವೀರಿಯಿದ್ಧಿಪಾದೋ, ಚಿತ್ತಿದ್ಧಿಪಾದೋ, ವೀಮಂಸಿದ್ಧಿಪಾದೋ। ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಛನ್ದಿದ್ಧಿಪಾದೋ? ಇಧ ಭಿಕ್ಖು ಯಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಲೋಕುತ್ತರಂ ಝಾನಂ ಭಾವೇತಿ ನಿಯ್ಯಾನಿಕಂ ಅಪಚಯಗಾಮಿಂ ದಿಟ್ಠಿಗತಾನಂ ಪಹಾನಾಯ ಪಠಮಾಯ ಭೂಮಿಯಾ ಪತ್ತಿಯಾ ವಿವಿಚ್ಚೇವ ಕಾಮೇಹಿ ಪಠಮಂ ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ ದುಕ್ಖಾಪಟಿಪದಂ ದನ್ಧಾಭಿಞ್ಞಂ। ಯೋ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಛನ್ದೋ ಛನ್ದಿಕತಾ ಕತ್ತುಕಮ್ಯತಾ ಕುಸಲೋ ಧಮ್ಮಚ್ಛನ್ದೋ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಛನ್ದಿದ್ಧಿಪಾದೋ, ಅವಸೇಸಾ ಧಮ್ಮಾ ಛನ್ದಿದ್ಧಿಪಾದಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ”ತಿ (ವಿಭ॰ ೪೫೮)। ಇಮೇ ಪನ ಲೋಕುತ್ತರವಸೇನೇವ ಆಗತಾ। ತತ್ಥ ರಟ್ಠಪಾಲತ್ಥೇರೋ ಛನ್ದಂ ಧುರಂ ಕತ್ವಾ ಲೋಕುತ್ತರಂ ಧಮ್ಮಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಸಿ। ಸೋಣತ್ಥೇರೋ ವೀರಿಯಂ ಧುರಂ ಕತ್ವಾ, ಸಮ್ಭೂತತ್ಥೇರೋ ಚಿತ್ತಂ ಧುರಂ ಕತ್ವಾ, ಆಯಸ್ಮಾ ಮೋಘರಾಜಾ ವೀಮಂಸಂ ಧುರಂ ಕತ್ವಾತಿ।

ತತ್ಥ ಯಥಾ ಚತೂಸು ಅಮಚ್ಚಪುತ್ತೇಸು ಠಾನನ್ತರಂ ಪತ್ಥೇತ್ವಾ ರಾಜಾನಂ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ವಿಹರನ್ತೇಸು ಏಕೋ ಉಪಟ್ಠಾನೇ ಛನ್ದಜಾತೋ ರಞ್ಞೋ ಅಜ್ಝಾಸಯಞ್ಚ ರುಚಿಞ್ಚ ಞತ್ವಾ ದಿವಾ ಚ ರತ್ತೋ ಚ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತೋ ರಾಜಾನಂ ಆರಾಧೇತ್ವಾ ಠಾನನ್ತರಂ ಪಾಪುಣಿ। ಯಥಾ ಸೋ, ಏವಂ ಛನ್ದಧುರೇನ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮನಿಬ್ಬತ್ತಕೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಏಕೋ ಪನ – “ದಿವಸೇ ದಿವಸೇ ಉಪಟ್ಠಾತುಂ ಕೋ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಕಿಚ್ಚೇ ಪರಕ್ಕಮೇನ ಆರಾಧೇಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಕುಪಿತೇ ಪಚ್ಚನ್ತೇ ರಞ್ಞಾ ಪಹಿತೋ ಪರಕ್ಕಮೇನ ಸತ್ತುಮದ್ದನಂ ಕತ್ವಾ ಠಾನನ್ತರಂ ಪಾಪುಣಿ। ಯಥಾ ಸೋ, ಏವಂ ವೀರಿಯಧುರೇನ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮನಿಬ್ಬತ್ತಕೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಏಕೋ – “ದಿವಸೇ ದಿವಸೇ ಉಪಟ್ಠಾನಮ್ಪಿ ಉರೇನ ಸತ್ತಿಸರಪಟಿಚ್ಛನ್ನಮ್ಪಿ ಭಾರೋಯೇವ, ಮನ್ತಬಲೇನ ಆರಾಧೇಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಖತ್ತವಿಜ್ಜಾಯ ಕತಪರಿಚಯತ್ತಾ ಮನ್ತಸಂವಿಧಾನೇನ ರಾಜಾನಂ ಆರಾಧೇತ್ವಾ ಠಾನನ್ತರಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಯಥಾ ಸೋ, ಏವಂ ಚಿತ್ತಧುರೇನ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮನಿಬ್ಬತ್ತಕೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಅಪರೋ – “ಕಿಂ ಇಮೇಹಿ ಉಪಟ್ಠಾನಾದೀಹಿ, ರಾಜಾನೋ ನಾಮ ಜಾತಿಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಠಾನನ್ತರಂ ದೇನ್ತಿ, ತಾದಿಸಸ್ಸ ದೇನ್ತೋ ಮಯ್ಹಂ ದಸ್ಸತೀ”ತಿ ಜಾತಿಸಮ್ಪತ್ತಿಮೇವ ನಿಸ್ಸಾಯ ಠಾನನ್ತರಂ ಪಾಪುಣಿ, ಯಥಾ ಸೋ, ಏವಂ ಸುಪರಿಸುದ್ಧಂ ವೀಮಂಸಂ

ನಿಸ್ಸಾಯ ವೀಮಂಸಧುರೇನ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮನಿಬ್ಬತ್ತಕೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಅನೇಕವಿಹಿತನ್ತಿ ಅನೇಕವಿಧಂ। **ಇದ್ಧಿವಿಧ**ನ್ತಿ ಇದ್ಧಿಕೋಟ್ಠಾಸಂ।

ತಿವಿಧಓಕಾಸಾಧಿಗಮವಣ್ಣನಾ

೨೮೮. **ಸುಖಸ್ಸಾಧಿಗಮಾಯಾ**ತಿ ಝಾನಸುಖಸ್ಸ ಮಗ್ಗಸುಖಸ್ಸ ಫಲಸುಖಸ್ಸ ಚ ಅಧಿಗಮಾಯ। **ಸಂಸಟ್ಠೋ**ತಿ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಚಿತ್ತೋ। **ಅರಿಯಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಅರಿಯೇನ ಭಗವತಾ ಬುದ್ಧೇನ ದೇಸಿತಂ ಧಮ್ಮಂ। **ಸುಣಾತೀ**ತಿ ಸತ್ಥು ಸಮ್ಮುಖಾ ಭಿಕ್ಖುಭಿಕ್ಖುನೀಆದೀಹಿ ವಾ ದೇಸಿಯಮಾನಂ ಸುಣಾತಿ। **ಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕರೋತೀ**ತಿ ಉಪಾಯತೋ ಪಥತೋ ಕಾರಣತೋ 'ಅನಿಚ್ಚ'ನ್ತಿಆದಿವಸೇನ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ। "**ಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕಾರೋ** ನಾಮ ಉಪಾಯಮನಸಿಕಾರೋ ಪಥಮನಸಿಕಾರೋ, ಅನಿಚ್ಚೇ ಅನಿಚ್ಚನ್ತಿ ದುಕ್ಖೇ ದುಕ್ಖನ್ತಿ ಅನತ್ತನಿ ಅನತ್ತಾತಿ ಅಸುಭೇ ಅಸುಭನ್ತಿ ಸಚ್ಚಾನುಲೋಮಿಕೇನ ವಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಆವಟ್ಟನಾ ಅನ್ವಾವಟ್ಟನಾ ಆಭೋಗೋ ಸಮನ್ನಾಹಾರೋ ಮನಸಿಕಾರೋ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೋ"ತಿ। ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೇ ಕಮ್ಮಂ ಆರಭತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಸಂಸಟ್ಠೋ**ತಿ ವತ್ಥುಕಾಮೇಹಿಪಿ ಕಿಲೇಸಕಾಮೇಹಿಪಿ ಅಸಂಸಟ್ಠೋ ವಿಹರತಿ। **ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಸುಖ**ನ್ತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಪಠಮಜ್ಝಾನಸುಖಂ। **ಸುಖಾ ಭಿಯ್ಯೋ ಸೋಮನಸ್ಸ**ನ್ತಿ ಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಿತಸ್ಸ ಝಾನಸುಖಪಚ್ಚಯಾ ಅಪರಾಪರಂ ಸೋಮನಸ್ಸಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। **ಪಮುದಾ**ತಿ ತುಟ್ಠಾಕಾರತೋ ದುಬ್ಬಲಪೀತಿ। **ಪಾಮೋಜ್ಜ**ನ್ತಿ ಬಲವತರಂ ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಂ। **ಪಠಮೋ ಓಕಾಸಾಧಿಗಮೋ**ತಿ ಪಠಮಜ್ಝಾನಂ ಪಞ್ಚನೀವರಣಾನಿ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಓಕಾಸಂ ಗಹೇತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಪಠಮೋ ಓಕಾಸಾಧಿಗಮೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಓಳಾರಿಕಾತಿ ಏತ್ಥ ಕಾಯವಚೀಸಙ್ಖಾರಾ ತಾವ ಓಳಾರಿಕಾ ಹೋನ್ತು, ಚಿತ್ತಸಙ್ಖಾರಾ ಕಥಂ ಓಳಾರಿಕಾತಿ? ಅಪ್ಪಹೀನತ್ತಾ। ಕಾಯಸಙ್ಖಾರಾ ಹಿ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನೇನ ಪಹೀಯನ್ತಿ, ವಚೀಸಙ್ಖಾರಾ ದುತಿಯಜ್ಝಾನೇನ, ಚಿತ್ತಸಙ್ಖಾರಾ ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ। ಇತಿ ಕಾಯವಚೀಸಙ್ಖಾರೇಸು ಪಹೀನೇಸುಪಿ ತೇ ತಿಟ್ಠನ್ತಿಯೇವಾತಿ ಪಹೀನೇ ಉಪಾದಾಯ ಅಪ್ಪಹೀನತ್ತಾ ಓಳಾರಿಕಾ ನಾಮ ಜಾತಾ। **ಸುಖ**ನ್ತಿ ನಿರೋಧಾ ವುಟ್ಠಹನ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಿಕಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಸುಖಂ। **ಸುಖಾ ಭಿಯ್ಯೋ ಸೋಮನಸ್ಸ**ತಿ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಿತಸ್ಸ ಅಪರಾಪರಂ ಸೋಮನಸ್ಸಂ। **ದುತಿಯೋ ಓಕಾಸಾಧಿಗಮೋ**ತಿ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ ಸುಖಂ ದುಕ್ಖಂ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಓಕಾಸಂ ಗಹೇತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ, ತಸ್ಮಾ "ದುತಿಯೋ ಓಕಾಸಾಧಿಗಮೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ದುತಿಯತತಿಯಜ್ಝಾನಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ಚತುತ್ಥೇ ಗಹಿತೇ ಗಹಿತಾನೇವ ಹೋನ್ತೀತಿ ವಿಸುಂ ನ ವುತ್ತಾನೀತಿ।

ಇದಂ ಕುಸಲನ್ತಿಆದೀಸು **ಕುಸಲಂ** ನಾಮ ದಸಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಾ। **ಅಕುಸಲ**ನ್ತಿ ದಸಅಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಾ। **ಸಾವಜ್ಜದುಕಾದಯೋ**ಪಿ ಏತೇಸಂ ವಸೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸಬ್ಬಞ್ಚೇವ ಪನೇತಂ ಕಣ್ಹಞ್ಚ ಸುಕ್ಕಞ್ಚ ಸಪ್ಪಟಿಭಾಗಞ್ಚಾತಿ **ಕಣ್ಹಸುಕ್ಕಸಪ್ಪಟಿಭಾಗಂ**। ನಿಬ್ಬಾನಮೇವ ಹೇತಂ ಅಪ್ಪಟಿಭಾಗಂ। **ಅವಿಜ್ಜಾ ಪಹೀಯತೀ**ತಿ ವಟ್ಟಪಟಿಚ್ಛಾದಿಕಾ ಅವಿಜ್ಜಾ ಪಹೀಯತಿ। **ವಿಜ್ಜಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ**ತಿ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗವಿಜ್ಜಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। **ಸುಖ**ನ್ತಿ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಸುಖಞ್ಚೇವ ಫಲಸುಖಞ್ಚ। **ಸುಖಾ ಭಿಯ್ಯೋ ಸೋಮನಸ್ಸ**ನ್ತಿ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಿತಸ್ಸ ಅಪರಾಪರಂ ಸೋಮನಸ್ಸಂ। **ತತಿಯೋ ಓಕಾಸಾಧಿಗಮೋ**ತಿ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೋ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸೇ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಓಕಾಸಂ ಗಹೇತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ, ತಸ್ಮಾ "ತತಿಯೋ ಓಕಾಸಾಧಿಗಮೋ"ತಿ ವುತ್ತೋ। ಸೇಸಮಗ್ಗಾ ಪನ ತಸ್ಮಿಂ ಗಹಿತೇ ಅನ್ತೋಗಧಾ ಏವಾತಿ ವಿಸುಂ ನ ವುತ್ತಾ।

ಇಮೇ ಪನ ತಯೋ ಓಕಾಸಾಧಿಗಮಾ ಅಟ್ಠತಿಂಸಾರಮ್ಮಣವಸೇನ ವಿತ್ಥಾರೇತ್ವಾ ಕಥೇತಬ್ಬಾ। ಕಥಂ? ಸಬ್ಬಾನಿ ಆರಮ್ಮಣಾನಿ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಉಪಚಾರವಸೇನ ಚ ಅಪ್ಪನಾವಸೇನ ಚ ವವತ್ಥಪೇತ್ವಾ ಚತುವೀಸತಿಯಾ ಠಾನೇಸು ಪಠಮಜ್ಝಾನಂ "ಪಠಮೋ ಓಕಾಸಾಧಿಗಮೋ"ತಿ ಕಥೇತಬ್ಬಂ। ತೇರಸಸು ಠಾನೇಸು ದುತಿಯತತಿಯಜ್ಝಾನಾನಿ, ಪನ್ನರಸಸು ಠಾನೇಸು ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಞ್ಚ ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ "ದುತಿಯೋ ಓಕಾಸಾಧಿಗಮೋ"ತಿ ಕಥೇತಬ್ಬಂ। ದಸ ಉಪಚಾರಜ್ಝಾನಾನಿ ಪನ

ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಭೂತಾನಿ ತತಿಯಂ ಓಕಾಸಾಧಿಗಮಂ ಭಜನ್ತಿ। ಅಪಿಚ ತೀಸು ಸಿಕ್ಖಾಸು ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾ ಪಠಮಂ ಓಕಾಸಾಧಿಗಮಂ ಭಜತಿ, ಅಧಿಚಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾ ದುತಿಯಂ, ಅಧಿಪಞ್ಞಾಸಿಕ್ಖಾ ತತಿಯನ್ತಿ ಏವಂ ಸಿಕ್ಖಾವಸೇನಪಿ ಕಥೇತಬ್ಬಂ। ಸಾಮಞ್ಞಫಲೇಪಿ ಚೂಳಸೀಲತೋ ಯಾವ ಪಠಮಜ್ಝಾನಾ ಪಠಮೋ ಓಕಾಸಾಧಿಗಮೋ , ದುತಿಯಜ್ಝಾನತೋ ಯಾವ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಾ ದುತಿಯೋ , ವಿಪಸ್ಸನಾತೋ ಯಾವ ಅರಹತ್ತಾ ತತಿಯೋ ಓಕಾಸಾಧಿಗಮೋತಿ ಏವಂ ಸಾಮಞ್ಞಫಲಸುತ್ತನ್ತವಸೇನಪಿ ಕಥೇತಬ್ಬಂ। ತೀಸು ಪನ ಪಿಟಕೇಸು ವಿನಯಪಿಟಕಂ ಪಠಮಂ ಓಕಾಸಾಧಿಗಮಂ ಭಜತಿ, ಸುತ್ತನ್ತಪಿಟಕಂ ದುತಿಯಂ, ಅಭಿಧಮ್ಮಪಿಟಕಂ ತತಿಯನ್ತಿ ಏವಂ ಪಿಟಕವಸೇನಪಿ ಕಥೇತಬ್ಬಂ।

ಪುಬ್ಬೇ ಕಿರ ಮಹಾಥೇರಾ ವಸ್ಸೂಪನಾಯಿಕಾಯ ಇಮಮೇವ ಸುತ್ತಂ ಪಟ್ಠಪೇನ್ತಿ। ಕಿಂ ಕಾರಣಾ? ತೀಣಿ ಪಿಟಕಾನಿ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಕಥೇತುಂ ಲಭಿಸ್ಸಾಮಾತಿ। ತೇಪಿಟಕೇನ ಹಿ ಸಮೋಧಾನೇತ್ವಾ ಕಥೇನ್ತಸ್ಸ ದುಕ್ಕಥಿತನ್ತಿ ನ ಸಕ್ಕಾ ವತ್ತುಂ। ತೇಪಿಟಕಂ ಭಜಾಪೇತ್ವಾ ಕಥಿತಮೇವ ಇದಂ ಸುತ್ತಂ ಸುಕಥಿತಂ ಹೋತೀತಿ।

ಚತುಸತಿಪಟ್ಠಾನವಣ್ಣನಾ

೧೮೯. **ಕುಸಲಸ್ಸಾಧಿಗಮಾಯಾ**ತಿ ಮಗ್ಗಕುಸಲಸ್ಸ ಚೇವ ಫಲಕುಸಲಸ್ಸ ಚ ಅಧಿಗಮತ್ಥಾಯ। ಉಭಯಮ್ಪಿ ಹೇತಂ ಅನವಜ್ಜಟ್ಠೇನ ಖೇಮಟ್ಠೇನ ವಾ ಕುಸಲಮೇವ। **ತತ್ಥ ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿಯತೀ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಅಜ್ಝತ್ತಕಾಯೇ ಸಮಾಹಿತೋ ಏಕಗ್ಗಚಿತ್ತೋ ಹೋತಿ। **ಬಹಿದ್ಧಾ ಪರಕಾಯೇ ಞಾಣದಸ್ಸನಂ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತೇತೀ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಕಾಯತೋ ಪರಸ್ಸ ಕಾಯಾಭಿಮುಖಂ ಞಾಣಂ ಪೇಸೇತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ। ಸಬ್ಬತ್ಥೇವ ಚ **ಸತಿಮಾ**ತಿ ಪದೇನ ಕಾಯಾದಿಪರಿಗ್ಗಾಹಿಕಾ ಸತಿ, **ಲೋಕೋ**ತಿ ಪದೇನ ಪರಿಗ್ಗಹಿತಕಾಯಾದಯೋವ ಲೋಕೋ। ಚತ್ತಾರೋ ಚೇತೇ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಮಿಸ್ಸಕಾ ಕಥಿತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಸತ್ತಸಮಾಧಿಪರಿಕ್ಖಾರವಣ್ಣನಾ

೧೯೦. **ಸಮಾಧಿಪರಿಕ್ಖಾರಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ತಯೋ ಪರಿಕ್ಖಾರಾ। ''ರಥೋ ಸೀಲಪರಿಕ್ಖಾರೋ ಝಾನಕ್ಖೋ ಚಕ್ಕವೀರಿಯೋ''ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೪) ಹಿ ಏತ್ಥ ಅಲಙ್ಕಾರೋ ಪರಿಕ್ಖಾರೋ ನಾಮ। ''ಸತ್ತಹಿ ನಗರಪರಿಕ್ಖಾರೇಹಿ ಸುಪರಿಕ್ಖತಂ ಹೋತೀ''ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೭.೬೭) ಏತ್ಥ ಪರಿವಾರೋ ಪರಿಕ್ಖಾರೋ ನಾಮ। ''ಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯಜೀವಿತಪರಿಕ್ಖಾರೋ''ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೧೮೨) ಏತ್ಥ ಸಮ್ಭಾರೋ ಪರಿಕ್ಖಾರೋ ನಾಮ। ಇಧ ಪನ ಪರಿವಾರಪರಿಕ್ಖಾರವಸೇನ ''ಸತ್ತ ಸಮಾಧಿಪರಿಕ್ಖಾರಾ''ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಪರಿಕ್ಖತಾ**ತಿ ಪರಿವಾರಿತಾ। **ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಸೋ ಅರಿಯೋ ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧೀ**ತಿ ಅಯಂ ಸತ್ತಹಿ ರತನೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ ವಿಯ ಸತ್ತಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ''ಅರಿಯೋ ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧೀ''ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಸಉಪನಿಸೋ ಇತಿಪೀ**ತಿ ಸಉಪನಿಸ್ಸಯೋ ಇತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಸಪರಿವಾರೋ ಯೇವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಸ್ಸಾ**ತಿ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯಂ ಠಿತಸ್ಸ। **ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಪಹೋತೀ**ತಿ ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಪವತ್ತತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬಪದೇಸು। ಅಯಂ ಪನತ್ಥೋ ಮಗ್ಗವಸೇನಾಪಿ ಫಲವಸೇನಾಪಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಕಥಂ? ಮಗ್ಗಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯಂ ಠಿತಸ್ಸ ಮಗ್ಗಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಪಹೋತಿ…ಪೇ॰… ಮಗ್ಗಞಾಣೇ ಠಿತಸ್ಸ ಮಗ್ಗವಿಮುತ್ತಿ ಪಹೋತಿ। ತಥಾ ಫಲಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯಂ ಠಿತಸ್ಸ ಫಲಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಪಹೋತಿ…ಪೇ॰… ಫಲಸಮ್ಮಾಞಾಣೇ ಠಿತಸ್ಸ ಫಲವಿಮುತ್ತಿ ಪಹೋತೀತಿ।

ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೋತಿಆದೀನಿ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** ವಣ್ಣಿತಾನಿ। **ಅಪಾರುತಾ**ತಿ ವಿವಟಾ। **ಅಮತಸ್ಸಾ**ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ। **ದ್ವಾರಾ**ತಿ ಪವೇಸನಮಗ್ಗಾ। **ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದೇನಾ**ತಿ ಅಚಲಪ್ಪಸಾದೇನ। **ಧಮ್ಮವಿನೀತಾ**ತಿ ಸಮ್ಮಾನಿಯ್ಯಾನೇನ ನಿಯ್ಯಾತಾ।

ಅತ್ಥಾಯಂ ಇತರಾ ಪಜಾತಿ ಅನಾಗಾಮಿನೋ ಸನ್ಧಾಯಾಹ, ಅನಾಗಾಮಿನೋ ಚ ಅತ್ಥೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಪುಞ್ಞಭಾಗಾ**ತಿ ಪುಞ್ಞಕೋಟ್ಠಾಸೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ। **ಓತ್ತಪ್ಪನ್ತಿ** ಓತ್ತಪ್ಪಮಾನೋ। ತೇನ ಕದಾಚಿ ನಾಮ ಮುಸಾ ಅಸ್ಸಾತಿ ಮುಸಾವಾದಭಯೇನ ಸಙ್ಖಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋಮಿ, ನ ಪನ ಮಮ ಸಙ್ಖಾತುಂ ಬಲಂ ನತ್ಥೀತಿ ದೀಪೇತಿ।

೨೯೧. **ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞತಿ ಭವ**ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಕೇವಲಂ ವೇಸ್ಸವಣಂ ಪುಚ್ಛತಿ, ನ ಪನಸ್ಸ ಏವರೂಪೋ ಸತ್ಥಾ ನಾಹೋಸೀತಿ ವಾ ನ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ವಾ ಲದ್ಧಿ ಅತ್ಥಿ। ಸಬ್ಬಬುದ್ಧಾನಞ್ಹಿ ಅಭಿಸಮಯೇ ವಿಸೇಸೋ ನತ್ಥಿ।

೨೯೨. **ಸಯಂಪರಿಸಾಯ**ನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ಪರಿಸಾಯಂ। **ತಯಿದಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯ**ನ್ತಿ ತಂ ಇದಂ ಸಕಲಂ ಸಿಕ್ಖತ್ತಯಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ। ಸೇಸಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಇಮಾನಿ ಪನ ಪದಾನಿ ಧಮ್ಮಸಙ್ಗಾಹಕತ್ಥೇರೇಹಿ ಠಪಿತಾನೀತಿ।

ಇತಿ ಸುಮಙ್ಗಲವಿಲಾಸಿನಿಯಾ ದೀಘನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯಂ

ಜನವಸಭಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಮಹಾಗೋವಿನ್ದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೯೩. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ಮಹಾಗೋವಿನ್ದಸುತ್ತಂ। ತತ್ರಾಯಮನುತ್ತಾನಪದವಣ್ಣನಾ - **ಪಞ್ಚಸಿಖೋ**ತಿ ಪಞ್ಚಚೂಳೋ ಪಞ್ಚಕುಣ್ಡಲಿಕೋ। ಸೋ ಕಿರ ಮನುಸ್ಸಪಥೇ ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮಕರಣಕಾಲೇ ದಹರೋ ಪಞ್ಚಚೂಳಕದಾರಕಕಾಲೇ ವಚ್ಛಪಾಲಕಜೇಟ್ಠಕೋ ಹುತ್ವಾ ಅಞ್ಞೇಪಿ ದಾರಕೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಬಹಿಗಾಮೇ ಚತುಮಗ್ಗಟ್ಠಾನೇಸು ಸಾಲಂ ಕರೋನ್ತೋ ಪೋಕ್ಖರಣಿಂ ಖಣನ್ತೋ ಸೇತುಂ ಬನ್ಧನ್ತೋ ವಿಸಮಂ ಮಗ್ಗಂ ಸಮಂ ಕರೋನ್ತೋ ಯಾನಾನಂ ಅಕ್ಖಪಟಿಘಾತನರುಕ್ಖೇ ಹರನ್ತೋತಿ ಏವರೂಪಾನಿ ಪುಞ್ಞಾನಿ ಕರೋನ್ತೋ ವಿಚರಿತ್ವಾ ದಹರೋವ ಕಾಲಮಕಾಸಿ। ತಸ್ಸ ಸೋ ಅತ್ತಭಾವೋ ಇಟ್ಠೋ ಕನ್ತೋ ಮನಾಪೋ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ಕಾಲಂ ಕತ್ವಾ ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕದೇವಲೋಕೇ ನವುತಿವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸಪ್ಪಮಾಣಂ ಆಯುಂ ಗಹೇತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ। ತಸ್ಸ ತಿಗಾವುತಪ್ಪಮಾಣೋ ಸುವಣ್ಣಕ್ಖನ್ಧಸದಿಸೋ ಅತ್ತಭಾವೋ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ಸಕಟಸಹಸ್ಸಮತ್ತಂ ಆಭರಣಂ ಪಸಾಧೇತ್ವಾ ನವಕುಮ್ಭಮತ್ತೇ ಗನ್ಧೇ ವಿಲಿಮ್ಪಿತ್ವಾ ದಿಬ್ಬರತ್ತವತ್ಥಧರೋ ರತ್ತಸುವಣ್ಣಕಣ್ಣಿಕಂ ಪಿಳನ್ಧಿತ್ವಾ ಪಞ್ಚಹಿ ಕುಣ್ಡಲಕೇಹಿ ಪಿಟ್ಠಿಯಂ ವತ್ತಮಾನೇಹಿ ಪಞ್ಚಚೂಳಕದಾರಕಪರಿಹಾರೇನೇವ ವಿಚರತಿ। ತೇನೇತಂ "ಪಞ್ಚಸಿಖೋ" ತ್ವೇವ ಸಞ್ಜಾನನ್ತಿ।

ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಾಯ ರತ್ತಿಯಾತಿ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಾಯ ಖೀಣಾಯ ರತ್ತಿಯಾ, ಏಕಕೋಟ್ಠಾಸಂ ಅತೀತಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಭಿಕ್ಕನ್ತವಣ್ಣೋ**ತಿ ಅತಿಇಟ್ಠಕನ್ತಮನಾಪವಣ್ಣೋ। ಪಕತಿಯಾಪಿ ಹೇಸ ಕನ್ತವಣ್ಣೋ, ಅಲಙ್ಕರಿತ್ವಾ ಆಗತತ್ತಾ ಪನ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತವಣ್ಣೋ ಅಹೋಸಿ। **ಕೇವಲಕಪ್ಪ**ನ್ತಿ ಅನವಸೇಸಂ ಸಮನ್ತತೋ। ಅನವಸೇಸತ್ಥೋ ಏತ್ಥ ಕೇವಲಸದ್ದೋ। ಕೇವಲಪರಿಪುಣ್ಣನ್ತಿ ಏತ್ಥ ವಿಯ। ಸಮನ್ತತೋ ಅತ್ಥೋ ಕಪ್ಪಸದ್ದೋ, ಕೇವಲಕಪ್ಪಂ ಜೇತವನನ್ತಿಆದೀಸು ವಿಯ। **ಓಭಾಸೇತ್ವಾ**ತಿ ಆಭಾಯ ಫರಿತ್ವಾ, ಚನ್ದಿಮಾ ವಿಯ ಸೂರಿಯೋ ವಿಯ ಚ ಏಕೋಭಾಸಂ ಏಕಪಜ್ಜೋತಂ ಕರಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ದೇವಸಭಾವಣ್ಣನಾ

೧೯೪. **ಸುಧಮ್ಮಾಯಂ ಸಭಾಯ**ನ್ತಿ ಸುಧಮ್ಮಾಯ ನಾಮ ಇತ್ಥಿಯಾ ರತನಮತ್ತಕಣ್ಣಿಕರುಕ್ಖನಿಸ್ಸನ್ದೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಸಭಾಯಂ । ತಸ್ಸಾ ಕಿರ ಫಲಿಕಮಯಾ ಭೂಮಿ, ಮಣಿಮಯಾ ಆಣಿಯೋ , ಸುವಣ್ಣಮಯಾ ಥಮ್ಭಾ, ರಜತಮಯಾ ಥಮ್ಭಘಟಿಕಾ ಚ ಸಙ್ಘಾತಾ ಚ, ಪವಾಳಮಯಾನಿ ವಾಳರೂಪಾನಿ, ಸತ್ತರತನಮಯಾ ಗೋಪಾನಸಿಯೋ ಚ ಪಕ್ಖಪಾಸಕಾ ಚ ಮುಖವಟ್ಟಿ ಚ, ಇನ್ದನೀಲಇಟ್ಠಕಾಹಿ ಛದನಂ, ಸೋವಣ್ಣಮಯಂ ಛದನಪೀಠಂ, ರಜತಮಯಾ ಥೂಪಿಕಾ, ಆಯಾಮತೋ ಚ ವಿತ್ಥಾರತೋ ಚ ತೀಣಿ ಯೋಜನಸತಾನಿ, ಪರಿಕ್ಖೇಪತೋ ನವಯೋಜನಸತಾನಿ, ಉಬ್ಬೇಧತೋ ಪಞ್ಚಯೋಜನಸತಾನಿ, ಏವರೂಪಾಯಂ ಸುಧಮ್ಮಾಯಂ ಸಭಾಯಂ।

ಧತರಟ್ಠೋತಿಆದೀಸು **ಧತರಟ್ಠೋ** ಗನ್ಧಬ್ಬರಾಜಾ ಗನ್ಧಬ್ಬದೇವತಾನಂ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸೇನ ಪರಿವುತೋ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಸುವಣ್ಣಮಯಾನಿ ಫಲಕಾನಿ ಚ ಸುವಣ್ಣಸತ್ತಿಯೋ ಚ ಗಾಹಾಪೇತ್ವಾ ಪುರತ್ಥಿಮಾಯ ದಿಸಾಯ ಪಚ್ಛಿಮಾಭಿಮುಖೋ ದ್ವೀಸು ದೇವಲೋಕೇಸು ದೇವತಾ ಪುರತೋ ಕತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನೋ।

ವಿರೂಳ್ಹಕೋ ಕುಮ್ಭಣ್ಡರಾಜಾ ಕುಮ್ಭಣ್ಡದೇವತಾನಂ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸೇನ ಪರಿವುತೋ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸರಜತಮಯಾನಿ ಫಲಕಾನಿ ಚ ಸುವಣ್ಣಸತ್ತಿಯೋ ಚ ಗಾಹಾಪೇತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣಾಯ ದಿಸಾಯ ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖೋ ದ್ವೀಸು ದೇವಲೋಕೇಸು ದೇವತಾ ಪುರತೋ ಕತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನೋ।

ವಿರೂಪಕ್ಖೋ ನಾಗರಾಜಾ ನಾಗಾನಂ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸೇನ ಪರಿವುತೋ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಮಣಿಮಯಾನಿ ಮಹಾಫಲಕಾನಿ ಚ ಸುವಣ್ಣಸತ್ತಿಯೋ ಚ ಗಾಹಾಪೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಿಮಾಯ ದಿಸಾಯ ಪುರತ್ಥಿಮಾಭಿಮುಖೋ ದ್ವೀಸು ದೇವಲೋಕೇಸು ದೇವತಾ ಪುರತೋ

ಕತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನೋ।

ವೇಸ್ಸವಣೋ ಯಕ್ಖರಾಜಾ ಯಕ್ಖಾನಂ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸೇನ ಪರಿವುತೋ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಪವಾಳಮಯಾನಿ ಮಹಾಫಲಕಾನಿ ಚ ಸುವಣ್ಣಸತ್ತಿಯೋ ಚ ಗಾಹಾಪೇತ್ವಾ ಉತ್ತರಾಯ ದಿಸಾಯ ದಕ್ಖಿಣಾಭಿಮುಖೋ ದ್ವೀಸು ದೇವಲೋಕೇಸು ದೇವತಾ ಪುರತೋ ಕತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಅಥ ಪಚ್ಛಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಆಸನಂ ಹೋತೀತಿ ತೇಸಂ ಪಚ್ಛತೋ ಅಮ್ಹಾಕಂ ನಿಸೀದಿತುಂ ಓಕಾಸೋ ಪಾಪುಣಾತಿ। ತತೋ ಪರಂ ಪವಿಸಿತುಂ ವಾ ಪಸ್ಸಿತುಂ ವಾ ನ ಲಭಾಮ। ಸನ್ನಿಪಾತಕಾರಣಂ ಪನೇತ್ಥ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಂ ಚತುಬ್ಬಿಧಮೇವ। ತೇಸು ವಸ್ಸೂಪನಾಯಿಕಸಙ್ಗಹೋ ವಿತ್ಥಾರಿತೋ। ಯಥಾ ಪನ ವಸ್ಸೂಪನಾಯಿಕಾಯ, ಏವಂ ಮಹಾಪವಾರಣಾಯಪಿ ಪುಣ್ಣಮದಿವಸೇ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ "ಅಜ್ಜ ಕತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ಕಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಪವಾರೇಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಮನ್ತೇನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಸಕ್ಕೋ ದೇವಾನಮಿನ್ದೋ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಪಿಯಙ್ಗುದೀಪಮಹಾವಿಹಾರಸ್ಮಿಂಯೇವ ಪವಾರೇತಿ। ಸೇಸಾ ದೇವತಾ ಪಾರಿಚ್ಛತ್ತಕಾದೀನಿ ದಿಬ್ಬಪುಪ್ಫಾನಿ ಚೇವ ದಿಬ್ಬಚನ್ದನಚುಣ್ಣಾನಿ ಚ ಗಹೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಮನಾಪಟ್ಠಾನಮೇವ ಗನ್ತ್ವಾ ಪವಾರೇನ್ತಿ। ಏವಂ ಪವಾರಣಸಙ್ಗಹತ್ಥಾಯ ಸನ್ನಿಪತನ್ತಿ ।

ದೇವಲೋಕೇ ಪನ **ಆಸಾವತೀ** ನಾಮ ಲತಾ ಅತ್ಥಿ। ಸಾ ಪುಪ್ಫಿಸ್ಸತೀತಿ ದೇವಾ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಂ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಪಾರಿಚ್ಛತ್ತಕೇ ಪುಪ್ಫಮಾನೇ ಏಕವಸ್ಸಂ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ತೇ ತಸ್ಸ ಪಣ್ಡುಪಲಾಸಾದಿಭಾವತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅತ್ತಮನಾ ಹೋನ್ತಿ। ಯಥಾಹ -

> "ಯಸ್ಮಿಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಮಯೇ ದೇವಾನಂ ತಾವತಿಂಸಾನಂ ಪಾರಿಚ್ಛತ್ತಕೋ ಕೋವಿಳಾರೋ ಪಣ್ಡುಪಲಾಸೋ ಹೋತಿ, ಅತ್ತಮನಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದೇವಾ ತಾವತಿಂಸಾ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಹೋನ್ತಿ - 'ಪಣ್ಡುಪಲಾಸೋ ಖೋ ದಾನಿ ಪಾರಿಚ್ಛತ್ತಕೋ ಕೋವಿಳಾರೋ, ನ ಚಿರಸ್ಸೇವ ಪನ್ನಪಲಾಸೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ'ತಿ। ಯಸ್ಮಿಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಮಯೇ ದೇವಾನಂ ತಾವತಿಂಸಾನಂ ಪಾರಿಚ್ಛತ್ತಕೋ ಕೋವಿಳಾರೋ ಪನ್ನಪಲಾಸೋ ಹೋತಿ, ಖಾರಕಜಾತೋ ಹೋತಿ, ಜಾಲಕಜಾತೋ ಹೋತಿ, ಕುಟುಮಲಕಜಾತೋ ಹೋತಿ, ಕೋರಕಜಾತೋ ಹೋತಿ। ಅತ್ತಮನಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದೇವಾ ತಾವತಿಂಸಾ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಹೋನ್ತಿ - 'ಕೋರಕಜಾತೋ ದಾನಿ ಪಾರಿಚ್ಛತ್ತಕೋ ಕೋವಿಳಾರೋ ನ ಚಿರಸ್ಸೇವ ಸಬ್ಬಪಾಲಿಫುಲ್ಲೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ'ತಿ (ಅಂ॰ ನಿ॰ ೭.೬೯)।
>
> ಸಬ್ಬಪಾಲಿಫುಲ್ಲಸ್ಸ ಖೋ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಾರಿಚ್ಛತ್ತಕಸ್ಸ ಕೋವಿಳಾರಸ್ಸ ಸಮನ್ತಾ ಪಞ್ಞಾಸ ಯೋಜನಾನಿ ಆಭಾಯ ಫುಟಂ ಹೋತಿ, ಅನುವಾತಂ ಯೋಜನಸತಂ ಗನ್ಧೋ ಗಚ್ಛತಿ। ಅಯಮಾನುಭಾವೋ ಪಾರಿಚ್ಛತ್ತಕಸ್ಸ ಕೋವಿಳಾರಸ್ಸಾ"ತಿ।

ಪುಪ್ಫಿತೇ ಪಾರಿಚ್ಛತ್ತಕೇ ಆರೋಹಣಕಿಚ್ಚಂ ವಾ ಅಙ್ಕುಸಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ನಮನಕಿಚ್ಚಂ ವಾ ಪುಪ್ಫಾಹರಣತ್ಥಂ ಚಙ್ಕೋಟಕಕಿಚ್ಚಂ ವಾ ನತ್ಥಿ, ಕನ್ತನಕವಾತೋ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಪುಪ್ಫಾನಿ ವಣ್ಟತೋ ಕನ್ತತಿ, ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನಕವಾತೋ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛತಿ, ಪವೇಸನಕವಾತೋ ಸುಧಮ್ಮಂ ದೇವಸಭಂ ಪವೇಸೇತಿ, ಸಮ್ಮಜ್ಜನಕವಾತೋ ಪುರಾಣಪುಪ್ಫಾನಿ ನೀಹರತಿ, ಸನ್ಥರಣಕವಾತೋ ಪತ್ತಕಣ್ಣಿಕಕೇಸರಾನಿ ನಚ್ಚನ್ತೋ ಸನ್ಥರತಿ, ಮಜ್ಝಟ್ಠಾನೇ ಧಮ್ಮಾಸನಂ ಹೋತಿ। ಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣೋ ರತನಪಲ್ಲಙ್ಕೋ ಉಪರಿ ತಿಯೋಜನೇನ ಸೇತಚ್ಛತ್ತೇನ ಧಾರಯಮಾನೇನ, ತದನನ್ತರಂ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ದೇವರಞ್ಞೋ ಆಸನಂ ಅತ್ಥರಿಯತಿ। ತತೋ ತೇತ್ತಿಂಸಾಯ ದೇವಪುತ್ತಾನಂ, ತತೋ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಮಹೇಸಕ್ಖದೇವತಾನಂ। ಅಞ್ಞತರದೇವತಾನಂ ಪನ ಪುಪ್ಫಕಣ್ಣಿಕಾವ ಆಸನಂ ಹೋತಿ।

ದೇವಾ ದೇವಸಭಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ನಿಸೀದನ್ತಿ। ತತೋ ಪುಪ್ಫೇಹಿ ರೇಣುವಟ್ಟಿ ಉಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಉಪರಿ ಕಣ್ಣಿಕಂ ಆಹಚ್ಚ ನಿಪತಮಾನಾ ದೇವತಾನಂ ತಿಗಾವುತಪ್ಪಮಾಣಂ ಅತ್ತಭಾವಂ ಲಾಖಾರಸಪರಿಕಮ್ಮಸಜ್ಜಿತಂ ವಿಯ ಕರೋತಿ। ತೇಸಂ ಸಾ ಕೀಳಾ ಚತೂಹಿ ಮಾಸೇಹಿ ಪರಿಯೋಸಾನಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಏವಂ ಪಾರಿಚ್ಛತ್ತಕಕೀಳಾನುಭವನತ್ಥಾಯ ಸನ್ನಿಪತನ್ತಿ।

ಮಾಸಸ್ಸ ಪನ ಅಟ್ಠದಿವಸೇ ದೇವಲೋಕೇ ಮಹಾಧಮ್ಮಸವನಂ ಘುಸತಿ। ತತ್ಥ ಸುಧಮ್ಮಾಯಂ ದೇವಸಭಾಯಂ ಸನಙ್ಕುಮಾರೋ ವಾ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾ, ಸಕ್ಕೋ ವಾ ದೇವಾನಮಿನ್ದೋ, ಧಮ್ಮಕಥಿಕಭಿಕ್ಖು ವಾ, ಅಞ್ಞತರೋ ವಾ ಧಮ್ಮಕಥಿಕೋ ದೇವಪುತ್ತೋ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಕಥೇತಿ। ಅಟ್ಠಮಿಯಂ ಪಕ್ಖಸ್ಸ ಚತುನ್ನಂ ಮಹಾರಾಜಾನಂ ಅಮಚ್ಚಾ, ಚಾತುದ್ದಸಿಯಂ ಪುತ್ತಾ, ಪನ್ನರಸೇ ಸಯಂ ಚತ್ತಾರೋ ಮಹಾರಾಜಾನೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಸುವಣ್ಣಪಟ್ಟಞ್ಚ ಜಾತಿಹಿಙ್ಗುಲಕಞ್ಚ ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಗಾಮನಿಗಮರಾಜಧಾನಿಯೋ ಅನುವಿಚರನ್ತಿ। ತೇ - "ಅಸುಕಾ ನಾಮ ಇತ್ಥೀ ವಾ ಪುರಿಸೋ ವಾ ಬುದ್ಧಂ ಸರಣಂ ಗತೋ, ಧಮ್ಮಂ ಸರಣಂ ಗತೋ। ಸಙ್ಘಂ ಸರಣಂ ಗತೋ। ಪಞ್ಚಸೀಲಾನಿ ರಕ್ಖತಿ। ಮಾಸಸ್ಸ ಅಟ್ಠ ಉಪೋಸಥೇ ಕರೋತಿ। ಮಾತುಉಪಟ್ಠಾನಂ ಪೂರೇತಿ। ಪಿತುಉಪಟ್ಠಾನಂ ಪೂರೇತಿ। ಅಸುಕಟ್ಠಾನೇ ಉಪ್ಪಲಹತ್ಥಕಸತೇನ ಪುಪ್ಫಕುಮ್ಭೇನ ಪೂಜಾ ಕತಾ। ದೀಪಸಹಸ್ಸಂ ಆರೋಪಿತಂ। ಅಕಾಲಧಮ್ಮಸವನಂ ಕಾರಿತಂ। ಛತ್ತವೇದಿಕಾ ಪುಟವೇದಿಕಾ ಕುಚ್ಛಿವೇದಿಕಾ ಸೀಹಾಸನಂ ಸೀಹಸೋಪಾನಂ ಕಾರಿತಂ। ತೀಣಿ ಸುಚರಿತಾನಿ ಪೂರೇತಿ। ದಸಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥೇ ಸಮಾದಾಯ ವತ್ತತೀ"ತಿ ಸುವಣ್ಣಪಟ್ಟೇ ಜಾತಿಹಿಙ್ಗುಲಕೇನ ಲಿಖಿತ್ವಾ ಆಹರಿತ್ವಾ ಪಞ್ಚಸಿಖಸ್ಸ ಹತ್ಥೇ ದೇನ್ತಿ। ಪಞ್ಚಸಿಖೋ ಮಾತಲಿಸ್ಸ ಹತ್ಥೇ ದೇತಿ। ಮಾತಲಿ ಸಙ್ಗಾಹಕೋ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ದೇವರಞ್ಞೋ ದೇತಿ।

ಯದಾ ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮಕಾರಕಾ ಬಹೂ ನ ಹೋನ್ತಿ, ಪೋತ್ಥಕೋ ಖುದ್ದಕೋ ಹೋತಿ, ತಂ ದಿಸ್ವಾವ ದೇವಾ - "ಪಮತ್ತೋ, ವತ ಭೋ ಮಹಾಜನೋ ವಿಹರತಿ, ಚತ್ತಾರೋ ಅಪಾಯಾ ಪರಿಪೂರಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಛ ದೇವಲೋಕಾ ತುಚ್ಛಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಅನತ್ತಮನಾ ಹೋನ್ತಿ। ಸಚೇ ಪನ ಪೋತ್ಥಕೋ ಮಹಾ ಹೋತಿ, ತಂ ದಿಸ್ವಾವ ದೇವಾ - "ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ, ವತ ಭೋ, ಮಹಾಜನೋ ವಿಹರತಿ, ಚತ್ತಾರೋ ಅಪಾಯಾ ಸುಞ್ಞಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ , ಛ ದೇವಲೋಕಾ ಪರಿಪೂರಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಬುದ್ಧಸಾಸನೇ ಪುಞ್ಞಾನಿ ಕರಿತ್ವಾ ಆಗತೇ ಮಹಾಪುಞ್ಞೇ ಪುರಕ್ಖತ್ವಾ ನಕ್ಖತ್ತಂ ಕೀಳಿತುಂ ಲಭಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಅತ್ತಮನಾ ಹೋನ್ತಿ। ತಂ ಪೋತ್ಥಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಕ್ಕೋ ದೇವರಾಜಾ ವಾಚೇತಿ। ತಸ್ಸ ಪಕತಿನಿಯಾಮೇನ ಕಥೇನ್ತಸ್ಸ ಸದ್ದೋ ದ್ವಾದಸ ಯೋಜನಾನಿ ಗಣ್ಹಾತಿ। ಉಚ್ಚೇನ ಸರೇನ ಕಥೇನ್ತಸ್ಸ ಚ ಸಕಲಂ ದಸಯೋಜನಸಹಸ್ಸಂ ದೇವನಗರಂ ಛಾದೇತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ। ಏವಂ ಧಮ್ಮಸವನತ್ಥಾಯ ಸನ್ನಿಪತನ್ತಿ। ಇಧ ಪನ ಪವಾರಣಸಙ್ಗಹತ್ಥಾಯ ಸನ್ನಿಪತಿತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ತಥಾಗತಂ ನಮಸ್ಸನ್ತಾತಿ ನವಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ತಥಾಗತಂ ನಮಸ್ಸಮಾನಾ । **ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಚ ಸುಧಮ್ಮತ**ನ್ತಿ ಸ್ವಾಕ್ಖಾತತಾದಿಭೇದಂ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಸುಧಮ್ಮತಂ ಉಜುಪ್ಪಟಿಪನ್ನತಾದಿಭೇದಂ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಚ ಸುಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅಟ್ಠಯಥಾಭುಚ್ಚವಣ್ಣನಾ

೧೯೭. **ಯಥಾಭುಚ್ಚೇ**ತಿ ಯಥಾಭೂತೇ ಯಥಾಸಭಾವೇ। **ವಣ್ಣೇ**ತಿ ಗುಣೇ। **ಪಯಿರುದಾಹಾಸೀ**ತಿ ಕಥೇಸಿ। **ಬಹುಜನಹಿತಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ**ತಿ ಕಥಂ ಪಟಿಪನ್ನೋ? ದೀಪಙ್ಕರಪಾದಮೂಲೇ ಅಟ್ಠ ಧಮ್ಮೇ ಸಮೋಧಾನೇತ್ವಾ ಬುದ್ಧತ್ಥಾಯ ಅಭಿನೀಹರಮಾನೋಪಿ ಬಹುಜನಹಿತಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ ನಾಮ ಹೋತಿ।

ದಾನಪಾರಮೀ, ಸೀಲಪಾರಮೀ, ನೇಕ್ಖಮ್ಮಪಾರಮೀ, ಪಞ್ಞಾಪಾರಮೀ, ವೀರಿಯಪಾರಮೀ, ಖನ್ತಿಪಾರಮೀ, ಸಚ್ಚಪಾರಮೀ, ಅಧಿಟ್ಠಾನಪಾರಮೀ, ಮೇತ್ತಾಪಾರಮೀ, ಉಪೇಕ್ಖಾಪಾರಮೀತಿ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಇಮಾ ದಸ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇನ್ತೋಪಿ ಬಹುಜನಹಿತಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ।

ಖನ್ತಿವಾದಿತಾಪಸಕಾಲೇ, ಚೂಳಧಮ್ಮಪಾಲಕುಮಾರಕಾಲೇ, ಛದ್ದನ್ತನಾಗರಾಜಕಾಲೇ, ಭೂರಿದತ್ತಚಮ್ಪೇಯ್ಯಸಙ್ಖಪಾಲನಾಗರಾಜಕಾಲೇ, ಮಹಾಕಪಿಕಾಲೇ ಚ ತಾದಿಸಾನಿ ದುಕ್ಕರಾನಿ ಕರೋನ್ತೋಪಿ ಬಹುಜನಹಿತಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ। ವೇಸ್ಸನ್ತರತ್ತಭಾವೇ ಠತ್ವಾ ಸತ್ತಸತಕಮಹಾದಾನಂ ದತ್ವಾ ಸತ್ತಸು ಠಾನೇಸು ಪಥವಿಂ ಕಮ್ಪೇತ್ವಾ ಪಾರಮೀಕೂಟಂ ಗಣ್ಹನ್ತೋಪಿ ಬಹುಜನಹಿತಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ। ತತೋ ಅನನ್ತರೇ ಅತ್ತಭಾವೇ ತುಸಿತಪುರೇ ಯಾವತಾಯುಕಂ ತಿಟ್ಠನ್ತೋಪಿ ಬಹುಜನಹಿತಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ।

ತತ್ಥ ಪಞ್ಚ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಾನಿ ದಿಸ್ವಾ ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳದೇವತಾಹಿ ಯಾಚಿತೋ ಪಞ್ಚ ಮಹಾವಿಲೋಕನಾನಿ ವಿಲೋಕೇತ್ವಾ ದೇವಾನಂ ಸಙ್ಗಹತ್ಥಾಯ ಪಟಿಞ್ಞಂ ದತ್ವಾ ತುಸಿತಪುರಾ ಚವಿತ್ವಾ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಯಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗಣ್ಹನ್ತೋಪಿ ಬಹುಜನಹಿತಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ।

ದಸ ಮಾಸೇ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಯಂ ವಸಿತ್ವಾ ಲುಮ್ಬಿನೀವನೇ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿತೋ ನಿಕ್ಖಮನ್ತೋಪಿ, ಏಕೂನತಿಂಸವಸ್ಸಾನಿ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸಿತ್ವಾ ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನಂ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಅನೋಮನದೀತೀರೇ ಪಬ್ಬಜನ್ತೋಪಿ, ಛಬ್ಬಸ್ಸಾನಿ ಪಧಾನೇನ ಅತ್ತಾನಂ ಕಿಲಮೇತ್ವಾ ಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆರುಯ್ಹ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝನ್ತೋಪಿ, ಸತ್ತಸತ್ತಾಹಂ ಬೋಧಿಮಣ್ಡೇ ಯಾಪೇನ್ತೋಪಿ, ಇಸಿಪತನಂ ಆಗಮ್ಮ ಅನುತ್ತರಂ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇನ್ತೋಪಿ, ಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕರೋನ್ತೋಪಿ, ದೇವೋರೋಹಣಂ ಓರೋಹನ್ತೋಪಿ, ಬುದ್ಧೋ ಹುತ್ವಾ ಪಞ್ಚಚತ್ತಾಲೀಸ ವಸ್ಸಾನಿ ತಿಟ್ಠನ್ತೋಪಿ, ಆಯುಸಙ್ಖಾರಂ ಓಸ್ಸಜನ್ತೋಪಿ, ಯಮಕಸಾಲಾನಮನ್ತರೇ ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯನ್ತೋಪಿ ಬಹುಜನಹಿತಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ। ಯಾವಸ್ಸ ಸಾಸಪಮತ್ತಾಪಿ ಧಾತುಯೋ ಧರನ್ತಿ, ತಾವ ಬಹುಜನಹಿತಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸೇಸಪದಾನಿ ಏತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಾನಿ। ತತ್ಥ ಪಚ್ಛಿಮಂ ಪಚ್ಛಿಮಂ ಪುರಿಮಸ್ಸ ಪುರಿಮಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ।

ನೇವ ಅತೀತಂಸೇ ಸಮನುಪಸ್ಸಾಮ, ನ ಪನೇತರಹೀತಿ ಅತೀತೇಪಿ ಬುದ್ಧತೋ ಅಞ್ಞಂ ನ ಸಮನುಪಸ್ಸಾಮ, ಅನಾಗತೇಪಿ ನ ಸಮನುಪಸ್ಸಾಮ, ಏತರಹಿ ಪನ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಸತ್ಥುನೋ ಅಭಾವತೋಯೇವ ಅಞ್ಞತ್ರ ತೇನ ಭಗವತಾ ನ ಸಮನುಪಸ್ಸಾಮಾತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ। ಅಟ್ಠಕಥಾಯಮ್ಪಿ ಹಿ - "ಅತೀತಾನಾಗತಾ ಬುದ್ಧಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸತ್ಥಾರಾ ಸದಿಸಾಯೇವ, ಕಿಂ ಸಕ್ಕೋ ಕಥೇತೀ"ತಿ ವಿಚಾರೇತ್ವಾ - "ಏತರಹಿ ಬಹುಜನಹಿತಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಸತ್ಥಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸತ್ಥಾರಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞೋ ಕೋಚಿ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ನ ಪಸ್ಸಾಮಾತಿ ಕಥೇತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯಥಾ ಚ ಏತ್ಥ, ಏವಂ ಇತೋ ಪರೇಸುಪಿ ಪದೇಸು ಅಯಮತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸ್ವಾಕ್ಖಾತಾದೀನಿ ಚ ಕುಸಲಾದೀನಿ ಚ ವುತ್ತತ್ಥಾನೇವ।

ಗಙ್ಗೋದಕಂ ಯಮುನೋದಕೇನಾತಿ ಗಙ್ಗಾಯಮುನಾನಂ ಸಮಾಗಮಟ್ಠಾನೇ ಉದಕಂ ವಣ್ಣೇನಪಿ ಗನ್ಧೇನಪಿ ರಸೇನಪಿ ಸಂಸನ್ದತಿ ಸಮೇತಿ, ಮಜ್ಝೇ ಭಿನ್ನಸುವಣ್ಣಂ ವಿಯ ಏಕಸದಿಸಮೇವ ಹೋತಿ, ನ ಮಹಾಸಮುದ್ದಉದಕೇನ ಸಂಸಟ್ಠಕಾಲೇ ವಿಯ ವಿಸದಿಸಂ। ಪರಿಸುದ್ಧಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಪಟಿಪದಾಪಿ ಪರಿಸುದ್ಧಾವ। ನ ಹಿ ದಹರಕಾಲೇ ವೇಜ್ಜಕಮ್ಮಾದೀನಿ ಕತ್ವಾ ಅಗೋಚರೇ ಚರಿತ್ವಾ ಮಹಲ್ಲಕಕಾಲೇ ನಿಬ್ಬಾನಂ ದಟ್ಠುಂ ಸಕ್ಕಾ, ನಿಬ್ಬಾನಗಾಮಿನೀ ಪನ ಪಟಿಪದಾ ಪರಿಸುದ್ಧಾವ ವಟ್ಟತಿ ಆಕಾಸೂಪಮಾ। ಯಥಾ ಹಿ ಆಕಾಸಮ್ಪಿ ಅಲಗ್ಗಂ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾನಂ ಆಕಾಸೇ ಇಚ್ಛಿತಿಚ್ಛಿತಟ್ಠಾನಂ ಗಚ್ಛನ್ತಾನಂ ವಿಯ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಪಟಿಪದಾಪಿ ಕುಲೇ ವಾ ಗಣೇ ವಾ ಅಲಗ್ಗಾ ಅಬದ್ಧಾ ಆಕಾಸೂಪಮಾ ವಟ್ಟತಿ। ಸಾ ಪನೇಸಾ ತಾದಿಸಾವ ಭಗವತಾ ಪಞ್ಞತ್ತಾ ಕಥಿತಾ ದೇಸಿತಾ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಸಂಸನ್ದತಿ ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚ ಪಟಿಪದಾ ಚಾ"ತಿ।

ಪಟಿಪನ್ನಾನನ್ತಿ ಪಟಿಪದಾಯ ಠಿತಾನಂ। **ವುಸಿತವತ**ನ್ತಿ ವುತ್ಥವಾಸಾನಂ ಏತೇಸಂ। **ಲದ್ಧಸಹಾಯೋ**ತಿ ಏತೇಸಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಸಹ ಅಯನತೋ ಸಹಾಯೋ। "ಅದುತಿಯೋ ಅಸಹಾಯೋ ಅಪ್ಪಟಿಸಮೋ"ತಿ ಇದಂ ಪನ ಅಸದಿಸಟ್ಠೇನ ವುತ್ತಂ। **ಅಪನುಜ್ಜಾ**ತಿ ತೇಸಂ ಮಜ್ಝೇಪಿ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ವಿಹರನ್ತೋ ಚಿತ್ತೇನ ಅಪನುಜ್ಜ, ಅಪನುಜ್ಜೇವ ಏಕಾರಾಮತಂ ಅನುಯುತ್ತೋ ವಿಹರತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅಭಿನಿಪ್ಫನ್ನೋ ಖೋ ಪನ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಲಾಭೋತಿ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಮಹಾಲಾಭೋ ಉಪ್ಪನ್ನೋ। ಕದಾ ಪಟ್ಠಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನೋ? ಅಭಿಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪತ್ವಾ ಸತ್ತಸತ್ತಾಹಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಇಸಿಪತನೇ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇತ್ವಾ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ದಮನಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ತಯೋ ಜಟಿಲೇ ಪಬ್ಬಾಜೇತ್ವಾ ರಾಜಗಹಂ ಗತಸ್ಸ ಬಿಮ್ಬಿಸಾರದಮನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನೋ। ಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ - "ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಭಗವಾ ಸಕ್ಕತೋ ಹೋತಿ ಗರುಕತೋ ಮಾನಿತೋ ಪೂಜಿತೋ ಅಪಚಿತೋ ಲಾಭೀ ಚೀವರಪಿಣ್ಡಪಾತಸೇನಾಸನಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರಾನ"ನ್ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೭೦)।

ಸತಸಹಸ್ಸಕಪ್ಪಾಧಿಕೇಸು ಚತೂಸು ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯೇಸು ಉಸ್ಸನ್ನಪುಞ್ಞನಿಸ್ಸನ್ದಸಮುಪ್ಪನ್ನೋ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರೋ ಮಹೋಘೋ ವಿಯ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರಮಾನೋ ಆಗಚ್ಛತಿ।

ಏಕಸ್ಮಿಂ ಕಿರ ಸಮಯೇ ರಾಜಗಹೇ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ಸಾಕೇತೇ ಕೋಸಮ್ಬಿಯಂ ಬಾರಾಣಸಿಯಂ ಭಗವತೋ ಪಟಿಪಾಟಿಭತ್ತಂ ನಾಮ ಉಪ್ಪನ್ನಂ, ತತ್ಥೇಕೋ - "ಅಹಂ ಸತಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ದಾನಂ ದಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಪಣ್ಣಂ ಲಿಖಿತ್ವಾ ವಿಹಾರದ್ವಾರೇ ಬನ್ಧಿ। ಅಞ್ಞೋ - ಅಹಂ ದ್ವೇ ಸತಾನಿ। ಅಞ್ಞೋ - ಅಹಂ ಪಞ್ಚ ಸತಾನಿ। ಅಞ್ಞೋ - ಅಹಂ ಸಹಸ್ಸಂ। ಅಞ್ಞೋ - ಅಹಂ ದ್ವೇ ಸಹಸ್ಸಾನಿ। ಅಞ್ಞೋ - ಅಹಂ ಪಞ್ಚ। ದಸ। ವೀಸತಿ। ಪಞ್ಞಾಸಂ; ಅಞ್ಞೋ - ಅಹಂ ಸತಸಹಸ್ಸಂ। ಅಞ್ಞೋ - ಅಹಂ ದ್ವೇ ಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ದಾನಂ ದಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಪಣ್ಣಂ ಲಿಖಿತ್ವಾ ವಿಹಾರದ್ವಾರೇ ಬನ್ಧಿ। ಜನಪದಚಾರಿಕಂ ಚರನ್ತಮ್ಪಿ ಓಕಾಸಂ ಲಭಿತ್ವಾ - "ದಾನಂ ದಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಸಕಟಾನಿ ಪೂರೇತ್ವಾ ಮಹಾಜನೋ ಅನುಬನ್ಧಿಯೇವ। ಯಥಾಹ - "ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಜಾನಪದಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಬಹುಂ ಲೋಣಮ್ಪಿ ತೇಲಮ್ಪಿ ತಣ್ಡುಲಮ್ಪಿ ಖಾದನೀಯಮ್ಪಿ ಸಕಟೇಸು ಆರೋಪೇತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಪಿಟ್ಠಿತೋ ಪಿಟ್ಠಿತೋ ಅನುಬನ್ಧಾ ಹೋನ್ತಿ - 'ಯತ್ಥ ಪಟಿಪಾಟಿಂ ಲಭಿಸ್ಸಾಮ, ತತ್ಥ ಭತ್ತಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಾ'ತಿ" (ಮಹಾವ॰ ೨೮೨)। ಏವಂ ಅಞ್ಞಾನಿಪಿ ಖನ್ಧಕೇ ಚ ವಿನಯೇ ಚ ಬಹೂನಿ ವತ್ಥೂನಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ।

ಅಸದಿಸದಾನೇ ಪನೇಸ ಲಾಭೋ ಮತ್ಥಕಂ ಪತ್ತೋ। ಏಕಸ್ಮಿಂ ಕಿರ ಸಮಯೇ ಭಗವತಿ ಜನಪದಚಾರಿಕಂ ಚರಿತ್ವಾ ಜೇತವನಂ ಸಮ್ಪತ್ತೇ ರಾಜಾ ನಿಮನ್ತೇತ್ವಾ ದಾನಂ ಅದಾಸಿ। ದುತಿಯದಿವಸೇ ನಾಗರಾ ಅದಂಸು। ಪುನ ತೇಸಂ ದಾನತೋ ಅತಿರೇಕಂ ರಾಜಾ, ತಸ್ಸ ದಾನತೋ ಅತಿರೇಕಂ ನಾಗರಾತಿ ಏವಂ ಬಹೂಸು ದಿವಸೇಸು ಗತೇಸು ರಾಜಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಇಮೇ ನಾಗರಾ ದಿವಸೇ ದಿವಸೇ ಅತಿರೇಕತರಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಪಥವಿಸ್ಸರೋ ಪನ ರಾಜಾ ನಾಗರೇಹಿ ದಾನೇ ಪರಾಜಿತೋತಿ ಗರಹಾ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಮಲ್ಲಿಕಾ ಉಪಾಯಂ ಆಚಿಕ್ಖಿ। ಸೋ ರಾಜಙ್ಗಣೇ ಸಾಲಕಲ್ಯಾಣಿಪದರೇಹಿ ಮಣ್ಡಪಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ತಂ ನೀಲುಪ್ಪಲೇಹಿ ಛಾದೇತ್ವಾ ಪಞ್ಚ ಆಸನಸತಾನಿ ಪಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ಪಞ್ಚ ಹತ್ಥಿಸತಾನಿ ಆಸನಾನಂ ಪಚ್ಛಾಭಾಗೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಏಕೇಕೇನ ಹತ್ಥಿನಾ ಏಕೇಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಸೇತಚ್ಛತ್ತಂ ಧಾರಾಪೇಸಿ। ದ್ವಿನ್ನಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಆಸನಾನಂ ಅನ್ತರೇ ಸಬ್ಬಾಲಙ್ಕಾರಪಟಿಮಣ್ಡಿತಾ ಏಕೇಕಾ ಖತ್ತಿಯಧೀತಾ ಚತುಜ್ಜಾತಿಯಗನ್ಧಂ ಪಿಸತಿ। ನಿಟ್ಠಿತಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ ಮಜ್ಝಟ್ಠಾನೇ ಗನ್ಧಮ್ಬಣೇ ಪಕ್ಖಿಪತಿ, ತಂ ಅಪರಾ ಖತ್ತಿಯಧೀತಾ ನೀಲುಪ್ಪಲಹತ್ಥಕೇನ ಸಮ್ಪರಿವತ್ತೇತಿ। ಏವಂ ಏಕೇಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ತಿಸ್ಸೋ ತಿಸ್ಸೋ ಖತ್ತಿಯಧೀತರೋ ಪರಿವಾರಾ, ಅಪರಾ ಸಬ್ಬಾಲಙ್ಕಾರಪಟಿಮಣ್ಡಿತಾ ಇತ್ಥೀ ತಾಲವಣ್ಟಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಬೀಜತಿ, ಅಞ್ಞಾ ಧಮಕರಣಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಉದಕಂ ಪರಿಸ್ಸಾವೇತಿ, ಅಞ್ಞಾ ಪತ್ತತೋ ಉದಕಂ ಹರತಿ। ಭಗವತೋ ಚತ್ತಾರಿ ಅನಗ್ಘಾನಿ ಅಹೇಸುಂ। ಪಾದಕಥಲಿಕಾ ಆಧಾರಕೋ ಅಪಸ್ಸೇನಫಲಕಂ ಛತ್ತಪಾದಮಣೀತಿ ಇಮಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅನಗ್ಘಾನಿ ಅಹೇಸುಂ। ಸಙ್ಘನವಕಸ್ಸ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮೋ ಸತಸಹಸ್ಸಂ ಅಗ್ಘತಿ। ತಸ್ಮಿಞ್ಚ ದಾನೇ ಅಙ್ಗುಲಿಮಾಲತ್ಥೇರೋ ಸಙ್ಘನವಕೋ ಅಹೋಸಿ। ತಸ್ಸ ಆಸನಸಮೀಪೇ ಆನೀತೋ ಹತ್ಥೀ ತಂ ಉಪಗನ್ತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿ। ತತೋ ರಞ್ಞೋ ಆರೋಚೇಸುಂ। ರಾಜಾ - "ಅಞ್ಞೋ ಹತ್ಥೀ ನತ್ಥೀ"ತಿ? ದುಟ್ಠಹತ್ಥೀ ಪನ ಅತ್ಥಿ, ಆನೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾತಿ। ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ - ಸಙ್ಘನವಕೋ ಕತರೋ ಮಹಾರಾಜಾತಿ? ಅಙ್ಗುಲಿಮಾಲತ್ಥೇರೋ ಭಗವಾತಿ। ತೇನ ಹಿ ತಂ ದುಟ್ಠಹತ್ಥಿಂ ಆನೇತ್ವಾ ಠಪೇತು, ಮಹಾರಾಜಾತಿ। ಹತ್ಥಿಂ ಮಣ್ಡಯಿತ್ವಾ ಆನಯಿಂಸು। ಸೋ ಥೇರಸ್ಸ ತೇಜೇನ ನಾಸಾವಾತಸಞ್ಚರಣಮತ್ತಮ್ಪಿ ಕಾತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿ। ಏವಂ ನಿರನ್ತರಂ ಸತ್ತ ದಿವಸಾನಿ ದಾನಂ ದೀಯಿತ್ಥ। ಸತ್ತಮೇ ದಿವಸೇ ರಾಜಾ ದಸಬಲಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ - "ಭಗವಾ ಮಯ್ಹಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಥಾ"ತಿ ಆಹ।

ತಸ್ಸಞ್ಚ ಪರಿಸತಿ ಕಾಳೋ ಚ ಜುಣ್ಹೋ ಚಾತಿ ದ್ವೇ ಅಮಚ್ಚಾ ಹೋನ್ತಿ। ಕಾಳೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ನಸ್ಸತಿ ರಾಜಕುಲಸ್ಸ ಸನ್ತಕಂ, ಕಿಂ ನಾಮೇತೇ ಏತ್ತಕಾ ಜನಾ ಕರಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ವಿಹಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ನಿದ್ದಾಯಿಸ್ಸನ್ತೇವ, ಇದಂ ಪನ ಏಕೋ ರಾಜಪುರಿಸೋ ಲಭಿತ್ವಾ ಕಿಂ ನಾಮ ನ ಕರೇಯ್ಯ, ಅಹೋ ನಸ್ಸತಿ ರಞ್ಞೋ ಸನ್ತಕ"ನ್ತಿ। ಜುಣ್ಹೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಮಹನ್ತಂ ಇದಂ ರಾಜತ್ತನಂ ನಾಮ, ಕೋ ಅಞ್ಞೋ ಇದಂ ಕಾತುಂ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸತಿ? ಕಿಂ ರಾಜಾ ನಾಮ ಸೋ, ಯೋ ರಾಜತ್ತನೇ ಠಿತೋಪಿ ಏವರೂಪಂ ದಾನಂ ದಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತೀ"ತಿ। ಭಗವಾ ಪರಿಸಾಯ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ತೇಸಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ವಿದಿತ್ವಾ - "ಸಚೇ ಅಜ್ಜ ಜುಣ್ಹಸ್ಸ ಅಜ್ಝಾಸಯೇನ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಕಥೇಮಿ, ಕಾಳಸ್ಸ ಸತ್ತಧಾ ಮುದ್ಧಾ ಫಲಿಸ್ಸತಿ । ಮಯಾ ಖೋ ಪನ ಸತ್ತಾನುದ್ದಯತಾಯ ಪಾರಮಿಯೋ

ಪೂರಿತಾ। ಜುಣ್ಹೋ ಅಜ್ಜಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ದಿವಸೇ ಮಯಿ ಧಮ್ಮಂ ಕಥಯನ್ತೇ ಮಗ್ಗಫಲಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿಸ್ಸತಿ, ಇದಾನಿ ಪನ ಕಾಳಂ ಓಲೋಕೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ರಞ್ಞೋ ಚತುಪ್ಪದಿಕಮೇವ ಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ -

"ನ ವೇ ಕದರಿಯಾ ದೇವಲೋಕಂ ವಜನ್ತಿ,
ಬಾಲಾ ಹವೇ ನಪ್ಪಸಂಸನ್ತಿ ದಾನಂ।
ಧೀರೋ ಚ ದಾನಂ ಅನುಮೋದಮಾನೋ,
ತೇನೇವ ಸೋ ಹೋತಿ ಸುಖೀ ಪರತ್ಥಾ"ತಿ॥ (ಧ॰ ಪ॰ ೧೭೭)।

ರಾಜಾ ಅನತ್ತಮನೋ ಹುತ್ವಾ - "ಮಯಾ ಮಹಾದಾನಂ ದಿನ್ನಂ, ಸತ್ಥಾ ಚ ಮೇ ಮನ್ದಮೇವ ಧಮ್ಮಂ ಕಥೇಸಿ, ನಾಸಕ್ಖಿಂ ಮಞ್ಞೇ ದಸಬಲಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ಗಹೇತು"ನ್ತಿ। ಸೋ ಭುತ್ತಪಾತರಾಸೋ ವಿಹಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಿ - "ಮಯಾ, ಭನ್ತೇ, ಮಹನ್ತಂ ದಾನಂ ದಿನ್ನಂ, ಅನುಮೋದನಾ ಚ ಮೇ ನ ಮಹತೀ ಕತಾ, ಕೋ ನು ಖೋ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ದೋಸೋ"ತಿ? ನತ್ಥಿ, ಮಹಾರಾಜ, ತವ ದೋಸೋ, ಪರಿಸಾ ಪನ ಅಪರಿಸುದ್ಧಾ, ತಸ್ಮಾ ಧಮ್ಮಂ ನ ದೇಸೇಸಿನ್ತಿ। ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಭಗವಾ ಪರಿಸಾ ನ ಸುದ್ಧಾತಿ? ಸತ್ಥಾ ದ್ವಿನ್ನಂ ಅಮಚ್ಚಾನಂ ಪರಿವಿತಕ್ಕಂ ಆರೋಚೇಸಿ। ರಾಜಾ ಕಾಳಂ ಪುಚ್ಛಿ - "ಏವಂ, ತಾತ, ಕಾಳಾ"ತಿ? "ಏವಂ, ಮಹಾರಾಜಾ"ತಿ। "ಮಯಿ ಮಮ ಸನ್ತಕಂ ದದಮಾನೇ ತವ ಕತರಂ ಠಾನಂ ರುಜ್ಜತಿ, ನ ತಂ ಸಕ್ಕೋಮಿ ಪಸ್ಸಿತುಂ, ಪಬ್ಬಾಜೇಥ ನಂ ಮಮ ರಟ್ಠತೋ"ತಿ ಆಹ। ತತೋ ಜುಣ್ಹಂ ಪಕ್ಕೋಸಾಪೇತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಿ - "ಏವಂ ಕಿರ, ತಾತ, ಚಿನ್ತೇಸೀ"ತಿ? "ಆಮ, ಮಹಾರಾಜಾ"ತಿ। "ತವ ಚಿತ್ತಾನುರೂಪಮೇವ ಹೋತೂ"ತಿ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಮಣ್ಡಪೇ ಏವಂ ಪಞ್ಞತ್ತೇಸುಯೇವ ಆಸನೇಸು ಪಞ್ಚ ಭಿಕ್ಖುಸತಾನಿ ನಿಸೀದಾಪೇತ್ವಾ ತಾಯೇವ ಖತ್ತಿಯಧೀತರೋ ಪರಿವಾರಾಪೇತ್ವಾ ರಾಜಗೇಹತೋ ಧನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಮಯಾ ದಿನ್ನಸದಿಸಮೇವ ಸತ್ತ ದಿವಸಾನಿ ದಾನಂ ದೇಹೀತಿ। ಸೋ ತಥಾ ಅದಾಸಿ। ದತ್ವಾ ಸತ್ತಮೇ ದಿವಸೇ - "ಧಮ್ಮಂ ಭಗವಾ ದೇಸೇಥಾ"ತಿ ಆಹ।

ಸತ್ಥಾ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ದಾನಾನಂ ಅನುಮೋದನಂ ಏಕತೋ ಕತ್ವಾ ದ್ವೇ ಮಹಾನದಿಯೋ ಏಕೋಘಪುಣ್ಣಾ ಕುರುಮಾನೋ ವಿಯ ಮಹಾಧಮ್ಮದೇಸನಂ ದೇಸೇಸಿ। ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಜುಣ್ಹೋ ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಅಹೋಸಿ। ರಾಜಾ ಪಸೀದಿತ್ವಾ ದಸಬಲಸ್ಸ ಬಾಹಿರವತ್ಥುಂ ನಾಮ ಅದಾಸಿ। ಏವಂ ಅಭಿನಿಪ್ಫನ್ನೋ ಖೋ ಪನ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಲಾಭೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಅಭಿನಿಪ್ಫನ್ನೋ ಸಿಲೋಕೋತಿ ವಣ್ಣಗುಣಕಿತ್ತನಂ। ಸೋಪಿ ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅಭಿನಿಪ್ಫನ್ನೋ। ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಹಿ ಭಗವತೋ ಖತ್ತಿಯಾಪಿ ವಣ್ಣಂ ಕಥೇನ್ತಿ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಪಿ ಗಹಪತಯೋಪಿ ನಾಗಾ ಸುಪಣ್ಣಾ ಗನ್ಧಬ್ಬಾ ದೇವತಾ ಬ್ರಹ್ಮಾನೋಪಿ ಕಿತ್ತಿಂ ವತ್ವಾ - "ಇತಿಪಿ ಸೋ ಭಗವಾ"ತಿಆದಿನಾ। ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾಪಿ ವರರೋಜಸ್ಸ ಸಹಸ್ಸಂ ದತ್ವಾ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಅವಣ್ಣಂ ಕಥೇಹೀತಿ ಉಯ್ಯೋಜೇಸುಂ। ಸೋ ಸಹಸ್ಸಂ ಗಹೇತ್ವಾ ದಸಬಲಂ ಪಾದತಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಕೇಸನ್ತಾ ಅಪಲೋಕಯಮಾನೋ ಲಿಕ್ಖಾಮತ್ತಮ್ಪಿ ವಜ್ಜಂ ಅದಿಸ್ವಾ - "ವಿಪ್ಪಕಿಣ್ಣದ್ವತ್ತಿಂಸಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣೇ ಅಸೀತಿಅನುಬ್ಯಞ್ಜನವಿಭೂಸಿತೇ ಬ್ಯಾಮಪ್ಪಭಾಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೇ ಸುಫುಲ್ಲಿತಪಾರಿಚ್ಛತ್ತಕತಾರಾಗಣಸಮುಜ್ಜಲಿತಅನ್ತಲಿಕ್ಖವಿಚಿತ್ತಕುಸುಮಸಸ್ಸಿರಿಕನನ್ದನವನಸದಿಸೇ ಅನವಜ್ಜಅತ್ತಭಾವೇ ಅವಣ್ಣಂ ವದನ್ತಸ್ಸ ಮುಖಮ್ಪಿ ವಿಪರಿವತ್ತೇಯ್ಯ, ಮುದ್ಧಾಪಿ ಸತ್ತಧಾ ಫಲೇಯ್ಯ, ಅವಣ್ಣಂ ವತ್ತುಂ ಉಪಾಯೋ ನತ್ಥಿ, ವಣ್ಣಮೇವ ವದಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಪಾದತಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಕೇಸನ್ತಾ ಅತಿರೇಕಪದಸಹಸ್ಸೇನ ವಣ್ಣಮೇವ ಕಥೇಸಿ। ಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯೇ ಪನೇಸ **ವಣ್ಣೋ** ನಾಮ ಮತ್ಥಕಂ ಪತ್ತೋ। ಏವಂ ಅಭಿನಿಪ್ಫನ್ನೋ ಸಿಲೋಕೋತಿ।

ಯಾವ ಮಞ್ಞೇ ಖತ್ತಿಯಾತಿ ಖತ್ತಿಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ವೇಸ್ಸಾ ಸುದ್ದಾ ನಾಗಾ ಸುಪಣ್ಣಾ ಯಕ್ಖಾ ಅಸುರಾ ದೇವಾ ಬ್ರಹ್ಮಾನೋತಿ ಸಬ್ಬೇವ ತೇ ಸಮ್ಪಿಯಾಯಮಾನರೂಪಾ ಹಟ್ಠತುಟ್ಠಾ ವಿಹರನ್ತಿ। **ವಿಗತಮದೋ ಖೋ ಪನಾ**ತಿ ಏತ್ತಕಾ ಮಂ ಜನಾ

ಸಮ್ಪಿಯಾಯಮಾನರೂಪಾ ವಿಹರನ್ತೀತಿ ನ ಮದಪಮತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ದವಾದಿವಸೇನ ಆಹಾರಂ ಆಹಾರೇತಿ, ಅಞ್ಞದತ್ಥು ವಿಗತಮದೋ ಖೋ ಪನ ಸೋ ಭಗವಾ ಆಹಾರಂ ಆಹಾರೇತಿ।

ಯಥಾವಾದೀತಿ ಯಂ ವಾಚಾಯ ವದತಿ, ತದನ್ವಯಮೇವಸ್ಸ ಕಾಯಕಮ್ಮಂ ಹೋತಿ। ಯಞ್ಚ ಕಾಯೇನ ಕರೋತಿ, ತದನ್ವಯಮೇವಸ್ಸ ವಚೀಕಮ್ಮಂ ಹೋತಿ। ಕಾಯೋ ವಾ ವಾಚಂ, ವಾಚಾ ವಾ ಕಾಯಂ ನಾತಿಕ್ಕಮತಿ, ವಾಚಾ ಕಾಯೇನ, ಕಾಯೋ ಚ ವಾಚಾಯ ಸಮೇತಿ। ಯಥಾ ಚ -

"ವಾಮೇನ ಸೂಕರೋ ಹೋತಿ, ದಕ್ಖಿಣೇನ ಅಜಾಮಿಗೋ।
ಸರೇನ ನೇಲಕೋ ಹೋತಿ, ವಿಸಾಣೇನ ಜರಗ್ಗವೋ"ತಿ॥ -

ಅಯಂ ಸೂಕರಯಕ್ಖೋ ಸೂಕರೇ ದಿಸ್ವಾ ಸೂಕರಸದಿಸಂ ವಾಮಪಸ್ಸಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ತೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಖಾದತಿ, ಅಜಾಮಿಗೇ ದಿಸ್ವಾ ತಂಸದಿಸಂ ದಕ್ಖಿಣಪಸ್ಸಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ತೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಖಾದತಿ, ನೇಲಕವಚ್ಛಕೇ ದಿಸ್ವಾ ವಚ್ಛಕರವಂ ರವನ್ತೋ ತೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಖಾದತಿ, ಗೋಣೇ ದಿಸ್ವಾ ತೇಸಂ ವಿಸಾಣಸದಿಸಾನಿ ವಿಸಾಣಾನಿ ಮಾಪೇತ್ವಾ ತೇ ದೂರತೋವ - "ಗೋಣೋ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಏವಂ ಉಪಗತೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಖಾದತಿ। ಯಥಾ ಚ ಧಮ್ಮಿಕವಾಯಸಜಾತಕೇ ಸಕುಣೇಹಿ ಪುಟ್ಠೋ ವಾಯಸೋ - "ಅಹಂ ವಾತಭಕ್ಖೋ, ವಾತಭಕ್ಖತಾಯ ಮುಖಂ ವಿವರಿತ್ವಾ ಪಾಣಕಾನಞ್ಚ ಮರಣಭಯೇನ ಏಕೇನೇವ ಪಾದೇನ ಠಿತೋ, ತಸ್ಮಾ ತುಮ್ಹೇಪಿ -

"ಧಮ್ಮಂ ಚರಥ ಭದ್ದಂ ವೋ, ಧಮ್ಮಂ ಚರಥ ಞಾತಯೋ।
ಧಮ್ಮಚಾರೀ ಸುಖಂ ಸೇತಿ, ಅಸ್ಮಿಂ ಲೋಕೇ ಪರಮ್ಹಿ ಚಾ"ತಿ॥

ಸಕುಣೇಸು ವಿಸ್ಸಾಸಂ ಉಪ್ಪಾದೇಸಿ, ತತೋ -

"ಭದ್ದಕೋ ವತಾಯಂ ಪಕ್ಖೀ, ದಿಜೋ ಪರಮಧಮ್ಮಿಕೋ।
ಏಕಪಾದೇನ ತಿಟ್ಠನ್ತೋ, ಧಮ್ಮೋ ಧಮ್ಮೋತಿ ಭಾಸತೀ"ತಿ॥

ಏವಂ ವಿಸ್ಸಾಸಮಾಗತೇ ಸಕುಣೇ ಖಾದಿತ್ಥ। ತೇನ ತೇಸಂ ವಾಚಾ ಕಾಯೇನ, ಕಾಯೋ ಚ ವಾಚಾಯ ನ ಸಮೇತಿ, ನ ಏವಂ ಭಗವತೋ। ಭಗವತೋ ಪನ ವಾಚಾ ಕಾಯೇನ, ಕಾಯೋ ಚ ವಾಚಾಯ ಸಮೇತಿಯೇವಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ತಿಣ್ಣಾ ತರಿತಾ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ಅಸ್ಸಾತಿ **ತಿಣ್ಣವಿಚಿಕಿಚ್ಛೋ**। "ಕಥಮಿದಂ ಕಥಮಿದ"ನ್ತಿ ಏವರೂಪಾ ವಿಗತಾ ಕಥಂಕಥಾ ಅಸ್ಸಾತಿ **ವಿಗತಕಥಂಕಥೋ**। ಯಥಾ ಹಿ ಮಹಾಜನೋ - "ಅಯಂ ರುಕ್ಖೋ, ಕಿಂ ರುಕ್ಖೋ ನಾಮ, ಅಯಂ ಗಾಮೋ, ಅಯಂ ಜನಪದೋ, ಇದಂ ರಟ್ಠಂ, ಕಿಂ ರಟ್ಠಂ ನಾಮ, ಕಸ್ಮಾ ನು ಖೋ ಅಯಂ ರುಕ್ಖೋ ಉಜುಕ್ಖನ್ಧೋ, ಅಯಂ ವಙ್ಕಕ್ಖನ್ಧೋ, ಕಸ್ಮಾ ಕಣ್ಟಕೋ ಕೋಚಿ ಉಜುಕೋ ಹೋತಿ, ಕೋಚಿ ವಙ್ಕೋ, ಪುಪ್ಫಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಸುಗನ್ಧಂ, ಕಿಞ್ಚಿ ದುಗ್ಗನ್ಧಂ, ಫಲಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಮಧುರಂ, ಕಿಞ್ಚಿ ಅಮಧುರ"ನ್ತಿ ಸಕಙ್ಖೋವ ಹೋತಿ, ನ ಏವಂ ಸತ್ಥಾ। ಸತ್ಥಾ ಹಿ - "ಇಮೇಸಂ ನಾಮ ಧಾತೂನಂ ಉಸ್ಸನ್ನುಸ್ಸನ್ನತ್ತಾ ಇದಂ ಏವಂ ಹೋತೀ"ತಿ ವಿಗತಕಥಂಕಥೋವ । ಯಥಾ ಚ ಪಠಮಜ್ಝಾನಾದಿಲಾಭೀನಂ ದುತಿಯಜ್ಝಾನಾದೀಸು ಕಙ್ಖಾ ಹೋತಿ। ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಮ್ಪಿ ಹಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇ ಯಾಥಾವಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಾಭಾವತೋ ವೋಹಾರವಸೇನ ಕಙ್ಖಾ ನಾಮ ಹೋತಿಯೇವ, ನ ಏವಂ ಬುದ್ಧಸ್ಸ। ಸೋ ಹಿ ಭಗವಾ ಸಬ್ಬತ್ಥ ವಿಗತಕಥಂಕಥೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಪರಿಯೋಸಿತಸಙ್ಕಪ್ಪೋತಿ ಯಥಾ ಕೇಚಿ ಸೀಲಮತ್ತೇನ, ಕೇಚಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಮತ್ತೇನ, ಕೇಚಿ ಪಠಮಜ್ಝಾನೇನ…ಪೇ॰… ಕೇಚಿ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ, ಕೇಚಿ ಸೋತಾಪನ್ನಭಾವಮತ್ತೇನ…ಪೇ॰… ಕೇಚಿ ಅರಹತ್ತೇನ, ಕೇಚಿ

ಸಾವಕಪಾರಮೀಞಾಣೇನ, ಕೇಚಿ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಞಾಣೇನ ಪರಿಯೋಸಿತಸಙ್ಕಪ್ಪಾ ಪರಿಪುಣ್ಣಮನೋರಥಾ ಹೋನ್ತಿ, ನ ಏವಂ ಮಮ ಸತ್ಥಾ। ಮಮ ಪನ ಸತ್ಥಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇನ ಪರಿಯೋಸಿತಸಙ್ಕಪ್ಪೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಆದಿಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯನ್ತಿ ಕರಣತ್ಥೇ ಪಚ್ಚತ್ತವಚನಂ, ಅಧಿಕಾಸಯೇನ ಉತ್ತಮನಿಸ್ಸಯಭೂತೇನ ಆದಿಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೇನ ಪೋರಾಣಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಭೂತೇನ ಚ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ತಿಣ್ಣವಿಚಿಕಿಚ್ಛೋ ವಿಗತಕಥಂಕಥೋ ಪರಿಯೋಸಿತಸಙ್ಕಪ್ಪೋತಿ ಅತ್ಥೋ। “ಪುಬ್ಬೇ ಅನನುಸ್ಸುತೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಸಾಮಂ ಸಚ್ಚಾನಿ ಅಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝಿ, ತತ್ಥ ಚ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪತ್ತೋ, ಬಲೇಸು ಚ ವಸೀಭಾವ”ನ್ತಿ ಹಿ ವಚನತೋ ಪರಿಯೋಸಿತಸಙ್ಕಪ್ಪತಾಪಿ ಭಗವತೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನೇವ ನಿಪ್ಫನ್ನಾತಿ।

೧೯೭. **ಯಥರಿವ ಭಗವಾ**ತಿ ಯಥಾ ಭಗವಾ, ಏವಂ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಜಮ್ಬುದೀಪತಲೇ ಚತೂಸು ದಿಸಾಸು ಚಾರಿಕಂ ಚರಮಾನಾ ಅಹೋ ವತ ಚತ್ತಾರೋ ಜಿನಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಯ್ಯುನ್ತಿ ಪಚ್ಚಾಸೀಸಮಾನಾ ವದನ್ತಿ। ಅಥಾಪರೇ ತೀಸು ಮಣ್ಡಲೇಸು ಏಕತೋ ವಿಚರಣಭಾವಂ ಆಕಙ್ಖಮಾನಾ **ತಯೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ**ತಿ ಆಹಂಸು। ಅಪರೇ - “ದಸ ಪಾರಮಿಯೋ ನಾಮ ಪೂರೇತ್ವಾ ಚತುನ್ನಂ ತಿಣ್ಣಂ ವಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ದುಲ್ಲಭಾ, ಸಚೇ ಪನ ಏಕೋ ನಿಬದ್ಧವಾಸಂ ವಸನ್ತೋ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಯ್ಯ, ಏಕೋ ಚಾರಿಕಂ ಚರನ್ತೋ, ಏವಮ್ಪಿ ಜಮ್ಬುದೀಪೋ ಸೋಭೇಯ್ಯ ಚೇವ, ಬಹುಞ್ಚ ಹಿತಸುಖಮಧಿಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾ”ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ **ಅಹೋ ವತ, ಮಾರಿಸಾ**ತಿ ಆಹಂಸು।

೧೯೮. **ಅಟ್ಠಾನಮೇತಂ ಅನವಕಾಸೋ ಯ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಠಾನಂ ಅವಕಾಸೋತಿ ಉಭಯಮೇತಂ ಕಾರಣಾಧಿವಚನಮೇವ। ಕಾರಣಞ್ಹಿ ತಿಟ್ಠತಿ ಏತ್ಥ ತದಾಯತ್ತವುತ್ತಿತಾಯ ಫಲನ್ತಿ ಠಾನಂ। ಓಕಾಸೋ ವಿಯ ಚಸ್ಸ ತಂ ತೇನ ವಿನಾ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಅಭಾವತೋತಿ ಅವಕಾಸೋ। **ಯ**ನ್ತಿ ಕರಣತ್ಥೇ ಪಚ್ಚತ್ತಂ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - “ಯೇನ ಕಾರಣೇನ ಏಕಿಸ್ಸಾ ಲೋಕಧಾತುಯಾ ದ್ವೇ ಬುದ್ಧಾ ಏಕತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ, ತಂ ಕಾರಣಂ ನತ್ಥೀ”ತಿ।

ಏತ್ಥ ಚ -

“ಯಾವತಾ ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾ, ಪರಿಹರನ್ತಿ ದಿಸಾ ಭನ್ತಿ ವಿರೋಚನಾ।
ತಾವ ಸಹಸ್ಸಧಾ ಲೋಕೋ, ಏತ್ಥ ತೇ ವತ್ತತೇ ವಸೋ”ತಿ॥ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೫೦೩) -

ಗಾಥಾಯ ಏಕಚಕ್ಕವಾಳಮೇವ ಏಕಾ ಲೋಕಧಾತು। “ಸಹಸ್ಸೀ ಲೋಕಧಾತು ಅಕಮ್ಪಿತ್ಥಾ”ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ३.೧೨೮) ಆಗತಟ್ಠಾನೇ ಚಕ್ಕವಾಳಸಹಸ್ಸಂ ಏಕಾ ಲೋಕಧಾತು। “ಆಕಙ್ಖಮಾನೋ, ಆನನ್ದ, ತಥಾಗತೋ ತಿಸಹಸ್ಸಿಮಹಾಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಂ ಸರೇನ ವಿಞ್ಞಾಪೇಯ್ಯ, ಓಭಾಸೇನ ಚ ಫರೇಯ್ಯಾ”ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ३.೮೧) ಆಗತಟ್ಠಾನೇ ತಿಸಹಸ್ಸಿಮಹಾಸಹಸ್ಸೀ ಏಕಾ ಲೋಕಧಾತು। “ಅಯಞ್ಚ ದಸಸಹಸ್ಸೀ ಲೋಕಧಾತೂ”ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ३.೨೦೧) ಆಗತಟ್ಠಾನೇ ದಸಚಕ್ಕವಾಳಸಹಸ್ಸಾನಿ ಏಕಾ ಲೋಕಧಾತು। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ **ಏಕಿಸ್ಸಾ ಲೋಕಧಾತುಯಾ**ತಿ ಆಹ। ಏತ್ತಕಞ್ಹಿ **ಜಾತಿಖೇತ್ತಂ ನಾಮ**। ತತ್ರಾಪಿ ಠಪೇತ್ವಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಚಕ್ಕವಾಳೇ ಜಮ್ಬುದೀಪಸ್ಸ ಮಜ್ಝಿಮದೇಸಂ ನ ಅಞ್ಞತ್ರ ಬುದ್ಧಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ ಜಾತಿಖೇತ್ತತೋ ಪನ ಪರಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿಟ್ಠಾನಮೇವ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। **ಯೇನತ್ಥೇನಾ**ತಿ ಯೇನ ಪವಾರಣಸಙ್ಗಹತ್ಥೇನ।

ಸನಙ್ಕುಮಾರಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೨೦೦. **ವಣ್ಣೇನ ಚೇವ ಯಸಸಾ ಚಾ**ತಿ ಅಲಙ್ಕಾರಪರಿವಾರೇನ ಚ ಪುಞ್ಞಸಿರಿಯಾ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

೨೦೧. **ಸಾಧು ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮೇ**ತಿ ಏತ್ಥ ಸಮ್ಪಸಾದನೇ ಸಾಧುಸದ್ದೋ। **ಸಙ್ಖಾಯ ಮೋದಾಮಾ**ತಿ ಜಾನಿತ್ವಾ ಮೋದಾಮ।

ಗೋವಿನ್ದಬ್ರಾಹ್ಮಣವತ್ಥುವಣ್ಣನಾ

೨೦೪. **ಯಾವ ದೀಘರತ್ತಂ ಮಹಾಪಞ್ಞೋವ ಸೋ ಭಗವಾತಿ** ಏತ್ತಕನ್ತಿ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ನ ಸಕ್ಕಾ ವತ್ತುಂ, ಅಥ ಖೋ ಯಾವ ದೀಘರತ್ತಂ ಅತಿಚಿರರತ್ತಂ ಮಹಾಪಞ್ಞೋವ ಸೋ ಭಗವಾ। **ನೋತಿ** ಕಥಂ ತುಮ್ಹೇ ಮಞ್ಞಥಾತಿ। ಅಥ ಸಯಮೇವೇತಂ ಪಞ್ಹಂ ಬ್ಯಾಕಾತುಕಾಮೋ – "ಅನಚ್ಛರಿಯಮೇತಂ, ಮಾರಿಸಾ, ಯಂ ಇದಾನಿ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ತಿಣ್ಣಂ ಮಾರಾನಂ ಮತ್ಥಕಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಪಟಿವಿದ್ಧಅಸಾಧಾರಣಞಾಣೋ ಸೋ ಭಗವಾ ಮಹಾಪಞ್ಞೋ ಭವೇಯ್ಯ, ಕಿಮೇತ್ಥ ಅಚ್ಛರಿಯಂ, ಅಪರಿಪಕ್ಕಾಯ ಪನ ಬೋಧಿಯಾ ಪದೇಸಞಾಣೇ ಠಿತಸ್ಸ ಸರಾಗಾದಿಕಾಲೇಪಿ ಮಹಾಪಞ್ಞಭಾವಮೇವ ವೋ, ಮಾರಿಸಾ, ಕಥೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಭವಪಟಿಚ್ಛನ್ನಕಾರಣಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಭೂತಪುಬ್ಬಂ ಭೋತಿ**ಆದಿಮಾಹ।

ಪುರೋಹಿತೋತಿ ಸಬ್ಬಕಿಚ್ಚಾನಿ ಅನುಸಾಸನಪುರೋಹಿತೋ। **ಗೋವಿನ್ದೋತಿ** ಗೋವಿನ್ದಿಯಾಭಿಸೇಕೇನ ಅಭಿಸಿತ್ತೋ , ಪಕತಿಯಾ ಪನಸ್ಸ ಅಞ್ಞದೇವ ನಾಮಂ, ಅಭಿಸಿತ್ತಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ "ಗೋವಿನ್ದೋ"ತಿ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗತೋ। **ಜೋತಿಪಾಲೋತಿ** ಜೋತನತೋ ಚ ಪಾಲನತೋ ಚ ಜೋತಿಪಾಲೋ। ತಸ್ಸ ಕಿರ ಜಾತದಿವಸೇ ಸಬ್ಬಾವುಧಾನಿ ಉಜ್ಜೋತಿಂಸು। ರಾಜಾಪಿ ಪಚ್ಚೂಸಸಮಯೇ ಅತ್ತನೋ ಮಙ್ಗಲಾವುಧಂ ಪಜ್ಜಲಿತಂ ದಿಸ್ವಾ ಭೀತೋ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಗೋವಿನ್ದೋ ಪಾತೋವ ರಾಜೂಪಟ್ಠಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಸುಖಸೇಯ್ಯಂ ಪುಚ್ಛಿ ರಾಜಾ – "ಕುತೋ ಮೇ ಆಚರಿಯ, ಸುಖಸೇಯ್ಯಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ತಂ ಕಾರಣಂ ಆರೋಚೇಸಿ। ಮಾ ಭಾಯಿ, ಮಹಾರಾಜ, ಮಯ್ಹಂ ಪುತ್ತೋ ಜಾತೋ, ತಸ್ಸಾನುಭಾವೇನ ಸಕಲನಗರೇ ಆವುಧಾನಿ ಪಜ್ಜಲಿಂಸೂತಿ। ರಾಜಾ – "ಕಿಂ ನು ಖೋ ಮೇ ಕುಮಾರೋ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕೋ ಭವೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಸುಟ್ಠುತರಂ ಭಾಯಿ। "ಕಿಂ ವಿತಕ್ಕೇಸಿ ಮಹಾರಾಜಾ"ತಿ ಚ ಪುಟ್ಠೋ ತಮತ್ಥಂ ಆರೋಚೇಸಿ। ಅಥ ನಂ ಗೋವಿನ್ದೋ "ಮಾ ಭಾಯಿ ಮಹಾರಾಜ, ನೇಸೋ ಕುಮಾರೋ ತುಮ್ಹಾಕಂ ದುಬ್ಭಿಸ್ಸತಿ, ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪೇ ಪನ ತೇನ ಸಮೋ ಪಞ್ಞಾಯ ನ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಮಮ ಪುತ್ತಸ್ಸ ವಚನೇನ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಕಙ್ಖಾ ಛಿಜ್ಜಿಸ್ಸತಿ, ತುಮ್ಹಾಕಞ್ಚ ಸಬ್ಬಕಿಚ್ಚಾನಿ ಅನುಸಾಸಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಸಮಸ್ಸಾಸೇತಿ। ರಾಜಾ ತುಟ್ಠೋ – "ಕುಮಾರಸ್ಸ ಖೀರಮೂಲಂ ಹೋತೂ"ತಿ ಸಹಸ್ಸಂ ದತ್ವಾ "ಕುಮಾರಂ ಮಹಲ್ಲಕಕಾಲೇ ಮಮ ದಸ್ಸೇಥಾ"ತಿ ಆಹ। ಕುಮಾರೋ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ವುಡ್ಢಿಮನುಪ್ಪತ್ತೋ। ಜೋತಿತತ್ತಾ ಪನಸ್ಸ ಪಾಲನಸಮತ್ಥತಾಯ ಚ ಜೋತಿಪಾಲೋತ್ವೇವ ನಾಮಂ ಅಕಂಸು। ತೇನ ವುತ್ತಂ – "ಜೋತನತೋ ಚ ಪಾಲನತೋ ಚ ಜೋತಿಪಾಲೋ"ತಿ।

ಸಮ್ಮಾ ವೋಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾತಿ ಸಮ್ಮಾ ವೋಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾ। ಅಯಮೇವ ವಾ ಪಾಠೋ। **ಅಲಮತ್ಥದಸತರೋತಿ** ಸಮತ್ಥೋ ಪಟಿಬಲೋ ಅತ್ಥದಸೋ ಅಲಮತ್ಥದಸೋ, ತಂ ಅಲಮತ್ಥದಸಂ ತಿರೇತೀತಿ ಅಲಮತ್ಥದಸತರೋ। **ಜೋತಿಪಾಲಸ್ಸೇವ ಮಾಣವಸ್ಸ ಅನುಸಾಸನಿಯಾತಿ** ಸೋಪಿ ಜೋತಿಪಾಲಂಯೇವ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಅನುಸಾಸತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

೨೦೫. **ಭವಮತ್ಥು ಭವನ್ತಂ ಜೋತಿಪಾಲನ್ತಿ** ಭೋತೋ ಜೋತಿಪಾಲಸ್ಸ ಭವೋ ವುದ್ಧಿ ವಿಸೇಸಾಧಿಗಮೋ ಸಬ್ಬಕಲ್ಯಾಣಞ್ಚೇವ ಮಙ್ಗಲಞ್ಚ ಹೋತೂತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಮ್ಮೋದನೀಯಂ ಕಥನ್ತಿ**? "ಅಲಂ, ಮಹಾರಾಜ, ಮಾ ಚಿನ್ತಯಿ, ಧುವಧಮ್ಮಾ ಏಸ ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಮರಣಪ್ಪಟಿಸಂಯುತ್ತಂ ಸೋಕವಿನೋದನಪಟಿಸನ್ಥಾರಕಥಂ ಪರಿಯೋಸಾಪೇತ್ವಾ। **ಮಾ ನೋ ಭವಂ ಜೋತಿಪಾಲೋ ಅನುಸಾಸನಿಯಾ ಪಚ್ಚಬ್ಯಾಹಾಸೀತಿ** ಮಾ ಪಟಿಬ್ಯಾಕಾಸಿ, "ಅನುಸಾಸಾ"ತಿ ವುತ್ತೋ – "ನಾಹಂ ಅನುಸಾಸಾಮೀ"ತಿ ನೋ ಮಾ ಅನುಸಾಸನಿಯಾ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಭಿಸಮ್ಭೋಸೀತಿ** ಸಂವಿದಹಿತ್ವಾ ಪಟ್ಠಪೇಸಿ। **ಮನುಸ್ಸಾ ಏವಮಾಹಂಸೂತಿ** ತಂ ಪಿತರಾ ಮಹಾಪಞ್ಞತರಂ ಸಬ್ಬಕಿಚ್ಚಾನಿ ಅನುಸಾಸನ್ತಂ ಸಬ್ಬಕಮ್ಮೇ ಅಭಿಸಮ್ಭುನನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ತುಟ್ಠಚಿತ್ತಾ **ಗೋವಿನ್ದೋ ವತ, ಭೋ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ, ಮಹಾಗೋವಿನ್ದೋ ವತ, ಭೋ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತಿ** ಏವಮಾಹಂಸು। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ, "ಗೋವಿನ್ದೋ ವತ, ಭೋ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಅಹೋಸಿ ಏತಸ್ಸ ಪಿತಾ; ಅಯಂ ಪನ ಮಹಾಗೋವಿನ್ದೋ ವತ, ಭೋ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ"ತಿ।

ರಜ್ಜಸಂವಿಭಜನವಣ್ಣನಾ

೨೦೬. **ಯೇನ ತೇ ಛ ಖತ್ತಿಯಾತಿ** ಯೇ ತೇ "ಸಹಾಯಾ"ತಿ ವುತ್ತಾ ಛ ಖತ್ತಿಯಾ, ತೇ ಕಿರ ರೇಣುಸ್ಸ ಏಕಪಿತಿಕಾ ಕನಿಟ್ಠಭಾತರೋ, ತಸ್ಮಾ ಮಹಾಗೋವಿನ್ದೋ "ಅಯಂ ಅಭಿಸಿತ್ತೋ ಏತೇಸಂ ರಜ್ಜಸಂವಿಭಾಗಂ ಕರೇಯ್ಯ ವಾ ನ ವಾ, ಯಂನೂನಾಹಂ ತೇ ಪಟಿಕಚ್ಚೇವ ರೇಣುಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಪೇಸೇತ್ವಾ ಪಟಿಞ್ಞಂ ಗಣ್ಹಾಪೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಚಿನ್ತೇನ್ತೋ ಯೇನ ತೇ ಛ ಖತ್ತಿಯಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ। **ರಾಜಕತ್ತಾರೋತಿ** ರಾಜಕಾರಕಾ ಅಮಚ್ಚಾ।

೨೦೭. **ಮದನೀಯಾ ಕಾಮಾತಿ** ಮದಕರಾ ಪಮಾದಕರಾ ಕಾಮಾ। ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಕಾಲೇ ಏಸ ಅನುಸ್ಸರಿತುಮ್ಪಿ ನ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯ, ತಸ್ಮಾ ಆಯನ್ತು ಭೋನ್ತೋ ಆಗಚ್ಛನ್ತೂತಿ ಅತ್ಥೋ।

೨೦೮. **ಸರಾಮಹಂ ಭೋತಿ** ತದಾ ಕಿರ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಸಚ್ಚವಾದಿಕಾಲೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಕದಾ ಮಯಾ ವುತ್ತಂ, ಕೇನ ದಿಟ್ಠಂ, ಕೇನ ಸುತ"ನ್ತಿ ಅಭೂತಂ ಅವತ್ವಾ "ಸರಾಮಹಂ ಭೋ"ತಿ ಆಹ। **ಸಮ್ಮೋದನೀಯಂ ಕಥ**ನ್ತಿ ಕಿಂ ಮಹಾರಾಜ ದೇವತ್ತಂ ಗತೇ ರಞ್ಞೇ ಮಾ ಚಿನ್ತಯಿತ್ಥ, ಧುವಧಮ್ಮೋ ಏಸ ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ, ಏವಂಭಾವಿನೋ ಸಙ್ಖಾರಾತಿ ಏವರೂಪಂ ಪಟಿಸನ್ಥಾರಕಥಂ। **ಸಬ್ಬಾನಿ ಸಕಟಮುಖಾನಿ ಪಟ್ಠಪೇಸೀತಿ** ಸಬ್ಬಾನಿ ಛ ರಜ್ಜಾನಿ ಸಕಟಮುಖಾನಿ ಪಟ್ಠಪೇಸಿ। ಏಕೇಕಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ ರಜ್ಜಂ ತಿಯೋಜನಸತಂ ಹೋತಿ, ರೇಣುಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ ರಜ್ಜೋಸರಣಪದೇಸೋ ದಸಗಾವುತಂ, ಮಜ್ಝೇ ಪನ ರೇಣುಸ್ಸ ರಜ್ಜಂ ವಿತಾನಸದಿಸಂ ಅಹೋಸಿ। ಕಸ್ಮಾ ಏವಂ ಪಟ್ಠಪೇಸೀತಿ? ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ರಾಜಾನಂ ಪಸ್ಸಿತುಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತಾ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ರಜ್ಜಂ ಅಪೀಳೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ರಜ್ಜಪದೇಸೇನೇವ ಆಗಮಿಸ್ಸನ್ತಿ ಚೇವ ಗಮಿಸ್ಸನ್ತಿ ಚ। ಪರರಜ್ಜಂ ಓತಿಣ್ಣಸ್ಸ ಹಿ - "ಭತ್ತಂ ದೇಥ, ಗೋಣಂ ದೇಥಾ"ತಿ ವದತೋ ಮನುಸ್ಸಾ ಉಜ್ಝಾಯನ್ತಿ - "ಇಮೇ ರಾಜಾನೋ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ವಿಜಿತೇನ ನ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪೀಳಂ ಕರೋನ್ತೀ"ತಿ। ಅತ್ತನೋ ವಿಜಿತೇನ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸನ್ತಿಕಾ ಇಮಿನಾ ಇದಞ್ಚಿದಞ್ಚ ಲದ್ಧಬ್ಬಮೇವಾ"ತಿ ಮನುಸ್ಸಾ ಪೀಳಂ ನ ಮಞ್ಞನ್ತಿ। ಇಮಮತ್ಥಂ ಚಿನ್ತಯಿತ್ವಾ ಮಹಾಗೋವಿನ್ದೋ "ಸಮ್ಮೋದಮಾನಾ ರಾಜಾನೋ ಚಿರಂ ರಜ್ಜಮನುಸಾಸನ್ತೂ"ತಿ ಏವಂ ಪಟ್ಠಪೇಸಿ।

> "ದನ್ತಪುರಂ ಕಲಿಙ್ಗಾನಂ, ಅಸ್ಸಕಾನಞ್ಚ ಪೋತನಂ।
> ಮಾಹಿಸ್ಸತಿ ಅವನ್ತೀನಂ, ಸೋವೀರಾನಞ್ಚ ರೋದುಕಂ॥
> ಮಿಥಿಲಾ ಚ ವಿದೇಹಾನಂ, ಚಮ್ಪಾ ಅಙ್ಗೇಸು ಮಾಪಿತಾ।
> ಬಾರಾಣಸೀ ಚ ಕಾಸೀನಂ, ಏತೇ ಗೋವಿನ್ದಮಾಪಿತಾ"ತಿ॥ -

ಏತಾನಿ ಸತ್ತ ನಗರಾನಿ ಮಹಾಗೋವಿನ್ದೇನೇವ ತೇಸಂ ರಾಜೂನಂ ಅತ್ಥಾಯ ಮಾಪಿತಾನಿ।

> "ಸತ್ತಭೂ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತೋ ಚ, ವೇಸ್ಸಭೂ ಭರತೋ ಸಹ।
> ರೇಣು ದ್ವೇ ಚ ಧತರಟ್ಠಾ, ತದಾಸುಂ ಸತ್ತ ಭಾರಧಾ"ತಿ॥ -

ಇಮಾನಿ ತೇಸಂ ಸತ್ತನ್ನಮ್ಪಿ ನಾಮಾನಿ। ತೇಸು ಹಿ ಏಕೋ ಸತ್ತಭೂ ನಾಮ ಅಹೋಸಿ, ಏಕೋ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತೋ ನಾಮ, ಏಕೋ ವೇಸ್ಸಭೂ ನಾಮ, ಏಕೋ ತೇನೇವ ಸಹ ಭರತೋ ನಾಮ, ಏಕೋ ರೇಣು ನಾಮ, ದ್ವೇ ಪನ ಧತರಟ್ಠಾತಿ ಇಮೇ ಸತ್ತ ಜಮ್ಬುದೀಪತಲೇ ಭಾರಧಾ ಮಹಾರಾಜಾನೋ ಅಹೇಸುನ್ತಿ।

ಪಠಮಭಾಣವಾರವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಕಿತ್ತಿಸದ್ದಅಬ್ಭುಗ್ಗಮನವಣ್ಣನಾ

೨೧೧. **ಉಪಸಙ್ಕಮಿಂಸೂತಿ** "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಅಯಂ ಇಸ್ಸರಿಯಸಮ್ಪತ್ತಿ ನ ಅಞ್ಞಸ್ಸಾನುಭಾವೇನ, ಮಹಾಗೋವಿನ್ದಸ್ಸಾನುಭಾವೇನ ನಿಪ್ಫನ್ನಾ। ಮಹಾಗೋವಿನ್ದೋ ಅಮ್ಹೇ ಸತ್ತ ರಾಜಾನೋ ಸಮಗ್ಗೇ ಕತ್ವಾ ಜಮ್ಬುದೀಪತಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ, ಪುಬ್ಬೂಪಕಾರಿಸ್ಸ ಪನ ನ

ಸುಕರಾ ಪಟಿಕಿರಿಯಾ ಕಾತುಂ। ಅಮ್ಹೇ ಸತ್ತಪಿ ಜನೇ ಏಸೋಯೇವ ಅನುಸಾಸತು, ಏತಂಯೇವ ಸೇನಾಪತಿಞ್ಚ ಪುರೋಹಿತಞ್ಚ ಕರೋಮ, ಏವಂ ನೋ ವುಡ್ಢಿ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿಂಸು। ಮಹಾಗೋವಿನ್ದೋಪಿ - "ಮಯಾ ಏತೇ ಸಮಗ್ಗಾ ಕತಾ, ಸಚೇ ಏತೇಸಂ ಅಞ್ಞೋ ಸೇನಾಪತಿ ಪುರೋಹಿತೋ ಚ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ತತೋ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಸೇನಾಪತಿಪುರೋಹಿತಾನಂ ವಚನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಭಿನ್ದಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಅಧಿವಾಸೇಮಿ ನೇಸಂ ಸೇನಾಪತಿಟ್ಠಾನಞ್ಚ ಪುರೋಹಿತಟ್ಠಾನಞ್ಚಾ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ "ಏವಂ ಭೋ"ತಿ ಪಟಿಸ್ಸೋಸಿ।

ಸತ್ತ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಹಾಸಾಲೇತಿ "ಅಹಂ ಸಬ್ಬಟ್ಠಾನೇಸು ಸಮ್ಮುಖೋ ಭವೇಯ್ಯಂ ವಾ ನ ವಾ, ಯತ್ಥಾಹಂ ಸಮ್ಮುಖೋ ನ ಭವಿಸ್ಸಾಮಿ, ತತ್ಥೇವ ತೇ ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಕರಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಸತ್ತ ಅನುಪುರೋಹಿತೇ ಠಪೇಸಿ। ತೇ ಸನ್ಧಾಯ ಇದಂ ವುತ್ತಂ - "ಸತ್ತ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಹಾಸಾಲೇ"ತಿ। ದಿವಸಸ್ಸ ದ್ವಿಕ್ಖತ್ತುಂ ವಾ ಸಾಯಂ ಪಾತೋ ವಾ ನಹಾಯನ್ತೀತಿ **ನಹಾತಕಾ**। ವತಚರಿಯಪರಿಯೋಸಾನೇ ವಾ ನಹಾತಾ, ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ನ ಖಾದನ್ತಿ ನ ಪಿವನ್ತೀತಿ ನಹಾತಕಾ।

೨೧೧. **ಅಬ್ಭುಗ್ಗಚ್ಛೀ**ತಿ ಅಭಿಉಗ್ಗಚ್ಛಿ। ತದಾ ಕಿರ ಮನುಸ್ಸಾನಂ "ನ ಬ್ರಹ್ಮುನಾ ಸದ್ಧಿಂ ಅಮನ್ತೇತ್ವಾ ಸಕ್ಕಾ ಏವಂ ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪಂ ಅನುಸಾಸಿತು"ನ್ತಿ ನಿಸಿನ್ನನಿಸಿನ್ನಟ್ಠಾನೇ ಅಯಮೇವ ಕಥಾ ಪವತ್ತಿತ್ಥ। **ನ ಖೋ ಪನಾಹ**ನ್ತಿ ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಕಿರ - "ಅಯಂ ಮಯ್ಹಂ ಅಭೂತೋ ವಣ್ಣೋ ಉಪ್ಪನ್ನೋ, ವಣ್ಣುಪ್ಪತ್ತಿ ಖೋ ಪನ ನ ಭಾರಿಯಾ, ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಣ್ಣಸ್ಸ ರಕ್ಖನಮೇವ ಭಾರಿಯಂ, ಅಯಞ್ಚ ಮೇ ಅಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಅಮನ್ತೇತ್ವಾ ಕರೋನ್ತಸ್ಸೇವ ವಣ್ಣೋ ಉಪ್ಪನ್ನೋವ, ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಮನ್ತೇತ್ವಾ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಪನ ವಿತ್ಥಾರಿಕತರೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಬ್ರಹ್ಮದಸ್ಸನೇ ಉಪಾಯಂ ಪರಿಯೇಸನ್ತೋ ತಂ ದಿಸ್ವಾ **ಸುತಂ ಖೋ ಪನ ಮೇತ**ನ್ತಿಆದಿಅತ್ಥಂ ಪರಿವಿತಕ್ಕೇಸಿ।

೨೧೨. **ಯೇನ ರೇಣು ರಾಜಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀ**ತಿ ಏವಂ ಮೇ ಅನ್ತರಾ ದಟ್ಠುಕಾಮೋ ವಾ ಸಲ್ಲಪಿತುಕಾಮೋ ವಾ ನ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಯತೋ ಛಿನ್ನಪಲಿಬೋಧೋ ಸುಖಂ ವಿಹರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಪಲಿಬೋಧುಪಚ್ಛೇದನತ್ಥಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ, ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ।

೨೧೬. **ಸಾದಿಸಿಯೋ**ತಿ ಸಮವಣ್ಣಾ ಸಮಜಾತಿಕಾ।

೨೧೭. **ನವಂ ಸನ್ಧಾಗಾರಂ ಕಾರೇತ್ವಾ**ತಿ ರತ್ತಿಟ್ಠಾನದಿವಾಟ್ಠಾನಚಙ್ಕಮನಸಮ್ಪನ್ನಂ ವಸ್ಸಿಕೇ ಚತ್ತಾರೋ ಮಾಸೇ ವಸನಕ್ಖಮಂ ಬಹಿ ನಳಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ವಿಚಿತ್ತಂ ಆವಸಥಂ ಕಾರೇತ್ವಾ। **ಕರುಣಂ ಝಾನಂ ಝಾಯೀ**ತಿ ಕರುಣಾಯ ತಿಕಚತುಕ್ಕಜ್ಝಾನಂ ಝಾಯಿ, ಕರುಣಾಮುಖೇನ ಪನೇತ್ಥ ಅವಸೇಸಾಪಿ ತಯೋ ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರಾ ಗಹಿತಾವ। **ಉಕ್ಕಣ್ಠನಾ ಪರಿತಸ್ಸನಾ**ತಿ ಝಾನಭೂಮಿಯಂ ಠಿತಸ್ಸ ಅನಭಿರತಿಉಕ್ಕಣ್ಠನಾ ವಾ ಭಯಪರಿತಸ್ಸನಾ ವಾ ನತ್ಥಿ, ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಪನ ಆಗಮನಪತ್ಥನಾ ಆಗಮನತಣ್ಹಾ ಅಹೂತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಬ್ರಹ್ಮುನಾಸಾಕಚ್ಛಾವಣ್ಣನಾ

೨೧೮. **ಭಯ**ನ್ತಿ ಚಿತ್ತುತ್ರಾಸಭಯಮೇವ। **ಅಜಾನನ್ತಾ**ತಿ ಅಜಾನಮಾನಾ। **ಕಥಂ ಜಾನೇಮು ತಂ ಮಯ**ನ್ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೦೭೯) ಮಯಂ ಕಿನ್ತಿ ತಂ ಜಾನಾಮ, ಅಯಂ ಕತ್ಥವಾಸಿಕೋ, ಕಿನ್ನಾಮೋ, ಕಿಂ ಗೋತ್ತೋತಿಆದೀನಂ ಆಕಾರಾನಂ ಕೇನ ಆಕಾರೇನ ತಂ ಧಾರಯಾಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಮಂ ವೇ ಕುಮಾರಂ ಜಾನನ್ತೀತಿ ಮಂ "ಕುಮಾರೋ"ತಿ "ದಹರೋ"ತಿ ಜಾನನ್ತಿ। **ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ**ತಿ ಸೇಟ್ಠಲೋಕೇ। **ಸನನ್ತ**ನ್ತಿ ಚಿರತನಂ ಪೋರಾಣಕಂ । ಅಹಂ ಸೋ ಪೋರಾಣಕುಮಾರೋ ಸನಙ್ಕುಮಾರೋ ನಾಮ ಬ್ರಹ್ಮಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಏವಂ ಗೋವಿನ್ದ ಜಾನಾಹೀ**ತಿ ಗೋವಿನ್ದ ಪಣ್ಡಿತ, ತ್ವಂ ಏವಂ ಜಾನಾಹಿ, ಏವಂ ಮಂ ಧಾರೇಹಿ।

"ಆಸನಂ ಉದಕಂ ಪಜ್ಜಂ, ಮಧುಸಾಕಞ್ಚ ಬ್ರಹ್ಮುನೋ।

ಅಗ್ಘೇ ಭವನ್ತಂ ಪುಚ್ಛಾಮ, ಅಗ್ಘಂ ಕುರುತು ನೋ ಭವ"ನ್ತಿ॥ -

ಏತ್ಥ **ಅಗ್ಘನ್ತಿ** ಅತಿಥಿನೋ ಉಪನಾಮೇತಬ್ಬಂ ವುಚ್ಚತಿ। ತೇನೇವ ಇದಮಾಸನಂ ಪಞ್ಞತ್ತಂ, ಏತ್ಥ ನಿಸೀದಥ, ಇದಂ ಉದಕಂ ಪರಿಸುದ್ಧಂ, ಇತೋ ಪಾನೀಯಂ ಪಿವಥ, ಪಾದೇ ಧೋವಥ, ಇದಂ ಪಜ್ಜಂ ಪಾದಾನಂ ಹಿತತ್ಥಾಯ ಅಭಿಸಙ್ಖತಂ ತೇಲಂ, ಇತೋ ಪಾದೇ ಮಕ್ಖೇಥ, ಇದಂ ಮಧುಸಾಕನ್ತಿ। ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ನ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಸದಿಸಂ ಹೋತಿ, ನ ಸೋ "ಇದಂ ಸ್ವೇ, ಇದಂ ತತಿಯದಿವಸೇ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಸನ್ನಿಧಿಂ ನಾಮ ಕರೋತಿ। ಮಧುಸಾಕಂ ಪನ ಅಲೋಣಂ ಅಧೂಪನಂ ಅತಕ್ಕಂ ಉದಕೇನ ಸೇದಿತಸಾಕಂ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇಸ - "ಇದಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಥಾ"ತಿ ವದನ್ತೋ "ಅಗ್ಘೇ ಭವನ್ತಂ ಪುಚ್ಛಾಮಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ಇಮೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಅಗ್ಘಾ ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಅತ್ಥಿ। ತೇ **ಅಗ್ಘೇ ಭವನ್ತಂ ಪುಚ್ಛಾಮ**। ಏವಂ ಪುಚ್ಛನ್ತಾನಞ್ಚ **ಅಗ್ಘಂ ಕುರುತು ನೋ ಭವಂ,** ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತು ನೋ ಭವಂ ಇದಮಗ್ಘನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಕಿಂ ಪನೇಸ - "ಇತೋ ಏಕಮ್ಪಿ ಬ್ರಹ್ಮಾ ನ ಭುಞ್ಜತೀ"ತಿ ಇದಂ ನ ಜಾನಾತೀತಿ। ನೋ ನ ಜಾನಾತಿ, ಜಾನನ್ತೋಪಿ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಆಗತೋ ಅತಿಥಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬೋತಿ ವತ್ತಸೀಸೇನ ಪುಚ್ಛತಿ।

ಅಥ ಖೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ - "ಕಿಂ ನು ಖೋ ಪಣ್ಡಿತೋ ಮಮ ಪರಿಭೋಗಕರಣಾಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ಪುಚ್ಛತಿ, ಉದಾಹು ಕೋಹಞ್ಞೇ ಠತ್ವಾ ಪುಚ್ಛತೀ"ತಿ ಸಮನ್ನಾಹರನ್ತೋ "ವತ್ತಸೀಸೇ ಠಿತೋ ಪುಚ್ಛತೀ"ತಿ ಞತ್ವಾ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಿತುಂ ದಾನಿ ಮೇ ವಟ್ಟತೀತಿ **ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾಮ ತೇ ಅಗ್ಘಂ, ಯಂ ತ್ವಂ ಗೋವಿನ್ದ ಭಾಸಸೀತಿ** ಆಹ। ಯಂ ತ್ವಂ ಗೋವಿನ್ದ ಭಾಸಸಿ - "ಇದಮಾಸನಂ ಪಞ್ಞತ್ತಂ, ಏತ್ಥ ನಿಸೀದಥಾ"ತಿಆದಿ, ತತ್ರ ತೇ ಮಯಂ ಆಸನೇ ನಿಸಿನ್ನಾ ನಾಮ ಹೋಮ, ಪಾನೀಯಂ ಪೀತಾ ನಾಮ ಹೋಮ, ಪಾದಾಪಿ ಮೇ ಧೋತಾ ನಾಮ ಹೋನ್ತು, ತೇಲೇನಪಿ ಮಕ್ಖಿತಾ ನಾಮ ಹೋನ್ತು, ಉದಕಸಾಕಮ್ಪಿ ಪರಿಭುತ್ತಂ ನಾಮ ಹೋತು, ತಯಾ ದಿನ್ನಂ ಅಧಿವಾಸಿತಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಂ ಯಂ ತ್ವಂ ಭಾಸಸಿ, ತಂ ತಂ ಮಯಾ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಮೇವ ಹೋತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾಮ ತೇ ಅಗ್ಘಂ, ಯಂ ತ್ವಂ ಗೋವಿನ್ದ ಭಾಸಸೀ"ತಿ। ಏವಂ ಪನ ಅಗ್ಘಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಪಞ್ಹಸ್ಸ ಓಕಾಸಂ ಕರೋನ್ತೋ **ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಹಿತತ್ಥಾಯಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಕಙ್ಖೀ ಅಕಙ್ಖಂ ಪರವೇದಿಯೇಸೂತಿ ಅಹಂ ಸವಿಚಿಕಿಚ್ಛೋ ಭವನ್ತಂ ಪರೇನ ಸಯಂ ಅಭಿಸಙ್ಖತತ್ತಾ ಪರಸ್ಸ ಪಾಕಟೇಸು ಪರವೇದಿಯೇಸು ಪಞ್ಹೇಸು ನಿಬ್ಬಿಚಿಕಿಚ್ಛಂ।

ಹಿತ್ವಾ ಮಮತ್ತನ್ತಿ ಇದಂ ಮಮ, ಇದಂ ಮಮಾತಿ ಉಪಕರಣತಣ್ಹಂ ಚಜಿತ್ವಾ। **ಮನುಜೇಸೂ**ತಿ ಸತ್ತೇಸು, ಮನುಜೇಸು ಯೋ ಕೋಚಿ ಮನುಜೋ ಮಮತ್ತಂ ಹಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಏಕೋದಿಭೂತೋ**ತಿ ಏಕೀಭೂತೋ, ಏಕೋ ತಿಟ್ಠನ್ತೋ ಏಕೋ ನಿಸೀದನ್ತೋತಿ। ವಚನತ್ಥೋ ಪನೇತ್ಥ ಏಕೋ ಉದೇತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ ಏಕೋದಿ, ತಾದಿಸೋ ಭೂತೋತಿ ಏಕೋದಿಭೂತೋ । **ಕರುಣೇಧಿಮುತ್ತೋ**ತಿ ಕರುಣಾಝಾನೇ ಅಧಿಮುತ್ತೋ, ತಂ ಝಾನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನಿರಾಮಗನ್ಧೋ**ತಿ ವಿಸ್ಸಗನ್ಧವಿರಹಿತೋ। **ಏತ್ಥ ಠಿತೋ**ತಿ ಏತೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಠಿತೋ। **ಏತ್ಥ ಚ ಸಿಕ್ಖಮಾನೋ**ತಿ ಏತೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಸಿಕ್ಖಮಾನೋ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನ ಉಪರಿ ಮಹಾಗೋವಿನ್ದೇನ ಚ ಬ್ರಹ್ಮುನಾ ಚ ವುತ್ತೋಯೇವ।

೩೧೦. ತತ್ಥ **ಏತೇ ಅವಿದ್ವಾ**ತಿ ಏತೇ ಆಮಗನ್ಧೇ ಅಹಂ ಅವಿದ್ವಾ, ನ ಜಾನಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಇಧ ಬ್ರೂಹಿ ಧೀರಾ**ತಿ ತೇ ಮೇ ತ್ವಂ ಇಧ ಧೀರ ಪಣ್ಡಿತ, ಬ್ರೂಹಿ, ವದ। **ಕೇನಾವಟಾ ವಾತಿ ಪಜಾ ಕುರುತೂ**ತಿ ಕತಮೇನ ಕಿಲೇಸಾವರಣೇನ ಆವರಿತಾ ಪಜಾ ಪೂತಿಕಾ ವಾಯತಿ। **ಆಪಾಯಿಕಾ**ತಿ ಅಪಾಯೂಪಗಾ। **ನಿವುತಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾ**ತಿ ನಿವುತೋ ಪಿಹಿತೋ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೋ ಅಸ್ಸಾತಿ ನಿವುತಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೋ। ಕತಮೇನ ಕಿಲೇಸೇನ ಪಜಾಯ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೂಪಗೋ ಮಗ್ಗೋ ನಿವುತೋ ಪಿಹಿತೋ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನೋತಿ ಪುಚ್ಛತಿ।

ಕೋಧೋ ಮೋಸವಜ್ಜಂ ನಿಕತಿ ಚ ದುಬ್ಭೋತಿ ಕುಜ್ಝನಲಕ್ಖಣೋ ಕೋಧೋ ಚ, ಪರವಿಸಂವಾದನಲಕ್ಖಣೋ ಮುಸಾವಾದೋ ಚ, ಸದಿಸಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ವಞ್ಚನಲಕ್ಖಣಾ ನಿಕತಿ ಚ, ಮಿತ್ತದುಬ್ಭನಲಕ್ಖಣೋ ದುಬ್ಭೋ ಚ। **ಕದರಿಯತಾ ಅತಿಮಾನೋ ಉಸೂಯಾ**ತಿ

ಥದ್ಧಮಚ್ಛರಿಯಲಕ್ಖಣಾ ಕದರಿಯತಾ ಚ, ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಮಞ್ಞನಲಕ್ಖಣೋ ಅತಿಮಾನೋ ಚ, ಪರಸಮ್ಪತ್ತಿಖೀಯನಲಕ್ಖಣಾ **ಉಸೂಯಾ ಚ। ಇಚ್ಛಾ ವಿವಿಚ್ಛಾ ಪರಹೇಠನಾ ಚಾತಿ** ತಣ್ಹಾಲಕ್ಖಣಾ ಇಚ್ಛಾ ಚ, ಮಚ್ಛರಿಯಲಕ್ಖಣಾ ವಿವಿಚ್ಛಾ ಚ, ವಿಹಿಂಸಾಲಕ್ಖಣಾ ಪರಹೇಠನಾ ಚ। **ಲೋಭೋ ಚ ದೋಸೋ ಚ ಮದೋ ಚ ಮೋಹೋತಿ** ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ಲುಬ್ಭನಲಕ್ಖಣೋ ಲೋಭೋ ಚ, ದುಸ್ಸನಲಕ್ಖಣೋ ದೋಸೋ ಚ, ಮಜ್ಜನಲಕ್ಖಣೋ ಮದೋ ಚ, ಮುಯ್ಹನಲಕ್ಖಣೋ ಮೋಹೋ ಚ। **ಏತೇಸು ಯುತ್ತಾ ಅನಿರಾಮಗನ್ಧಾ**ತಿ ಏತೇಸು ಚುದ್ದಸಸು ಕಿಲೇಸೇಸು ಯುತ್ತಾ ಪಜಾ ನಿರಾಮಗನ್ಧಾ ನ ಹೋತಿ, ಆಮಗನ್ಧಾ ಸಕುಣಪಗನ್ಧಾ ಪೂತಿಗನ್ಧಾಯೇವಾತಿ ವದತಿ। **ಆಪಾಯಿಕಾ ನಿವುತಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾ**ತಿ ಏಸಾ ಪನ ಆಪಾಯಿಕಾ ಚೇವ ಹೋತಿ, ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಮಗ್ಗಾ ಚಾತಿ। ಇದಂ ಪನ ಸುತ್ತಂ ಕಥೇನ್ತೇನ **ಆಮಗನ್ಧಸುತ್ತೇನ** ದೀಪೇತ್ವಾ ಕಥೇತಬ್ಬಂ, ಆಮಗನ್ಧಸುತ್ತಮ್ಪಿ ಇಮಿನಾ ದೀಪೇತ್ವಾ ಕಥೇತಬ್ಬಂ।

ತೇ ನ ಸುನಿಮ್ಮದಯಾತಿ ತೇ ಆಮಗನ್ಧಾ ಸುನಿಮ್ಮದಯಾ ಸುಖೇನ ನಿಮ್ಮದೇತಬ್ಬಾ ಪಹಾತಬ್ಬಾ ನ ಹೋನ್ತಿ, ದುಪ್ಪಜಹಾ ದುಜ್ಜಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯಸ್ಸ ದಾನಿ ಭವಂ ಗೋವಿನ್ದೋ ಕಾಲಂ ಮಞ್ಞತೀ**ತಿ "ಯಸ್ಸಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಭವಂ ಗೋವಿನ್ದೋ ಕಾಲಂ ಮಞ್ಞತಿ, ಅಯಮೇವ ಹೋತು, ಏವಂ ಸತಿ ಮಯ್ಹಮ್ಪಿ ತವ ಸನ್ತಿಕೇ ಆಗಮನಂ ಸ್ವಾಗಮನಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಕಥಿತಧಮ್ಮಕಥಾ ಸುಕಥಿತಾ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ತ್ವಂ ತಾತ ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪೇ ಅಗ್ಗಪುರಿಸೋ ದಹರೋ ಪಠಮವಯೇ ಠಿತೋ, ಏವಂ ಮಹನ್ತಂ ನಾಮ ಸಮ್ಪತ್ತಿಸಿರಿವಿಲಾಸಂ ಪಹಾಯ ತವ ಪಬ್ಬಜನಂ ನಾಮ ಗನ್ಧಹತ್ಥಿನೋ ಅಯಬನ್ಧನಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಗಮನಂ ವಿಯ ಅತಿಉಳಾರಂ, ಬುದ್ಧತನ್ತಿ ನಾಮೇಸಾ"ತಿ ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ದಳ್ಹೀಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಸನಙ್ಕುಮಾರೋ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಮೇವ ಗತೋ।

ರೇಣುರಾಜಆಮನ್ತನಾವಣ್ಣನಾ

೩೧೧. ಮಹಾಪುರಿಸೋಪಿ "ಮಮ ಇತೋವ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜನಂ ನಾಮ ನ ಯುತ್ತಂ, ಅಹಂ ರಾಜಕುಲಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ಅನುಸಾಸಾಮಿ, ತಸ್ಮಾ ರಞ್ಞೋ ಆರೋಚೇಸ್ಸಾಮಿ। ಸಚೇ ಸೋಪಿ ಪಬ್ಬಜಿಸ್ಸತಿ, ಸುನ್ದರಮೇವ। ನೋ ಚೇ ಪಬ್ಬಜಿಸ್ಸತಿ, ಪುರೋಹಿತಟ್ಠಾನಂ ನಿಯ್ಯಾತೇತ್ವಾ ಅಹಂ ಪಬ್ಬಜಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ರಾಜಾನಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ, ತೇನ ವುತ್ತಂ – "ಅಥ ಖೋ ಭೋ ಮಹಾಗೋವಿನ್ದೋ,...ಪೇ॰... ನಾಹಂ ಪೋರೋಹಚ್ಚೇ ರಮೇ"ತಿ।

ತತ್ಥ **ತ್ವಂ ಪಜಾನಸ್ಸು ರಜ್ಜೇನಾ**ತಿ ತವ ರಜ್ಜೇನ ತ್ವಮೇವ ಜಾನಾಹಿ। **ನಾಹಂ ಪೋರೋಹಿಚ್ಚೇ ರಮೇ**ತಿ ಅಹಂ ಪುರೋಹಿತಭಾವೇ ನ ರಮಾಮಿ, ಉಕ್ಕಣ್ಠಿತೋಸ್ಮಿ, ಅಞ್ಞಂ ಅನುಸಾಸಕಂ ಜಾನಾಹಿ, ನಾಹಂ ಪೋರೋಹಿಚ್ಚೇ ರಮೇತಿ।

ಅಥ ರಾಜಾ – "ಧುವಂ ಚತ್ತಾರೋ ಮಾಸೇ ಪಟಿಸಲ್ಲೀನಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಗೇಹೇ ಭೋಗಾ ಮನ್ದಾ ಜಾತಾ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಧನೇನ ನಿಮನ್ತೇನ್ತೋ – "ಸಚೇ ತೇ ಊನಂ ಕಾಮೇಹಿ। ಅಹಂ ಪರಿಪೂರಯಾಮಿ ತೇ"ತಿ ವತ್ವಾ ಪುನ – "ಕಿನ್ನು ಖೋ ಏಸ ಏಕಕೋ ವಿಹರನ್ತೋ ಕೇನಚಿ ವಿಹಿಂಸಿತೋ ಭವೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ,

"ಯೋ ತಂ ಹಿಂಸತಿ ವಾರೇಮಿ, ಭೂಮಿಸೇನಾಪತಿ ಅಹಂ।
ತುವಂ ಪಿತಾ ಅಹಂ ಪುತ್ತೋ, ಮಾ ನೋ ಗೋವಿನ್ದ ಪಾಜಹೀ"ತಿ॥ –

ಆಹ । ತಸ್ಸತ್ಥೋ – ಯೋ ತಂ ಹಿಂಸತಿ, ತಂ ವಾರೇಮಿ, ಕೇವಲಂ ತುಮ್ಹೇ "ಅಸುಕೋ"ತಿ ಆಚಿಕ್ಖಥ, ಅಹಮೇತ್ಥ ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಜಾನಿಸ್ಸಾಮೀತಿ। **ಭೂಮಿಸೇನಾಪತಿ ಅಹ**ನ್ತಿ ಅಥ ವಾ ಅಹಂ ಪಥವಿಯಾ ಸಾಮೀ, ಸ್ವಾಹಂ ಇಮಂ ರಜ್ಜಂ ತುಮ್ಹೇಯೇವ ಪಟಿಚ್ಛಾಪೇಸ್ಸಾಮಿ। **ತುವಂ ಪಿತಾ ಅಹಂ ಪುತ್ತೋ**ತಿ ತ್ವಂ ಪಿತಿಟ್ಠಾನೇ ಠಸ್ಸಸಿ, ಅಹಂ ಪುತ್ತಟ್ಠಾನೇ। ಸೋ ತ್ವಂ ಮಮ ಮನಂ ಹರಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋಯೇವ ಮನಂ ಗೋವಿನ್ದ, ಪಾಜೇಹಿ; ಯಥಾ ಇಚ್ಛಸಿ ತಥಾ ಪವತ್ತಸ್ಸು। ಅಹಂ ಪನ ತವ ಮನಂಯೇವ ಅನುವತ್ತನ್ತೋ ತಯಾ ದಿನ್ನಪಿಣ್ಡಂ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತೋ ತಂ ಅಸಿಚಮ್ಮಹತ್ಥೋ ವಾ ಉಪಟ್ಠಹಿಸ್ಸಾಮಿ, ರಥಂ ವಾ ತೇ ಪಾಜೇಸ್ಸಾಮಿ। "ಮಾ ನೋ

ಗೋವಿನ್ದ, ಪಜಹೀ"ತಿ ವಾ ಪಾಠೋ । ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ತ್ವಂ ಪಿತಿಟ್ಠಾನೇ ತಿಟ್ಠ, ಅಹಂ ಪುತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಠಸ್ಸಾಮಿ। ಮಾ ನೋ ತ್ವಂ ಭೋ ಗೋವಿನ್ದ, ಪಜಹಿ, ಮಾ ಪರಿಚ್ಚಜೀತಿ। ಅಥ ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಯಂ ರಾಜಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ, ತಸ್ಸ ಅತ್ತನಿ ಅಭಾವಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ -

"ನ ಮತ್ಥಿ ಊನಂ ಕಾಮೇಹಿ, ಹಿಂಸಿತಾ ಮೇ ನ ವಿಜ್ಜತಿ।
ಅಮನುಸ್ಸವಚೋ ಸುತ್ವಾ, ತಸ್ಮಾಹಂ ನ ಗಹೇ ರಮೇ"ತಿ॥ -

ಆಹ। ತತ್ಥ **ನ ಮತ್ಥೀ**ತಿ ನ ಮೇ ಅತ್ಥಿ। **ಗಹೇ**ತಿ ಗೇಹೇ। ಅಥ ನಂ ರಾಜಾ ಪುಚ್ಛಿ -

"ಅಮನುಸ್ಸೋ ಕಥಂ ವಣ್ಣೋ, ಕಿಂ ತೇ ಅತ್ಥಂ ಅಭಾಸಥ।
ಯಞ್ಚ ಸುತ್ವಾ ಜಹಾಸಿ ನೋ, ಗೇಹೇ ಅಮ್ಹೇ ಚ ಕೇವಲೀ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಜಹಾಸಿ ನೋ, ಗೇಹೇ ಅಮ್ಹೇ ಚ ಕೇವಲೀ**ತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಸಮ್ಪತ್ತಿಭರಿತೇ ಗೇಹೇ ಸಙ್ಘವಸೇನ ಅತ್ತನೋ ಗೇಹೇ ಕರೋನ್ತೋ ಯಂ ಸುತ್ವಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಗೇಹೇ ಚ ಅಮ್ಹೇ ಚ ಕೇವಲೀ ಸಬ್ಬೇ ಅಪರಿಸೇಸೇ ಜಮ್ಬುದೀಪವಾಸಿನೋ ಜಹಾಸೀತಿ ವದತಿ।

ಅಥಸ್ಸ ಆಚಿಕ್ಖನ್ತೋ ಮಹಾಪುರಿಸೋ **ಉಪವುತ್ಥಸ್ಸ ಮೇ ಪುಬ್ಬೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಉಪವುತ್ಥಸ್ಸಾ**ತಿ ಚತ್ತಾರೋ ಮಾಸೇ ಏಕೀಭಾವಂ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ವುತ್ಥಸ್ಸ। **ಯಿಟ್ಠಕಾಮಸ್ಸ ಮೇ ಸತೋ**ತಿ ಯಜಿತುಕಾಮಸ್ಸ ಮೇ ಸಮಾನಸ್ಸ। **ಅಗ್ಗಿ ಪಜ್ಜಲಿತೋ ಆಸಿ, ಕುಸಪತ್ತಪರಿತ್ಥತೋ**ತಿ ಕುಸಪತ್ತೇಹಿ ಪರಿತ್ಥತೋ ಸಪ್ಪಿದಧಿಮಧುಆದೀನಿ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಅಗ್ಗಿ ಜಲಯಿತುಮಾರದ್ಧೋ ಆಸಿ, ಏವಂ ಅಗ್ಗಿಂ ಜಾಲೇತ್ವಾ "ಮಹಾಜನಸ್ಸ ದಾನಂ ದಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಏವಂ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಠಿತಸ್ಸ ಮಮಾತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ।

ಸನನ್ತನೋತಿ ಸನಙ್ಕುಮಾರೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ। ತತೋ ರಾಜಾ ಸಯಮ್ಪಿ ಪಬ್ಬಜಿತುಕಾಮೋ ಹುತ್ವಾ **ಸದ್ದಹಾಮೀ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಕಥಂ ವತ್ತೇಥ ಅಞ್ಞಥಾ**ತಿ ಕಥಂ ತುಮ್ಹೇ ಅಞ್ಞಥಾ ವತ್ತಿಸ್ಸಥ। **ತೇ ತಂ ಅನುವತ್ತಿಸ್ಸಾಮಾ**ತಿ ತೇ ಮಯಮ್ಪಿ ತುಮ್ಹೇಯೇವ ಅನುವತ್ತಿಸ್ಸಾಮ, ಅನುಪಬ್ಬಜಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಅನುವಜಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ತಸ್ಸ ಅನುಗಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಕಾಚೋ**ತಿ ನಿಕ್ಕಾಚೋ ಅಕಕ್ಕಸೋ। **ಗೋವಿನ್ದಸ್ಸಾನುಸಾಸನೇ**ತಿ ತವ ಗೋವಿನ್ದಸ್ಸ ಸಾಸನೇ। ಭವನ್ತಂ ಗೋವಿನ್ದಮೇವ ಸತ್ಥಾರಂ ಕರಿತ್ವಾ ಚರಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ವದತಿ।

ಛ ಖತ್ತಿಯಆಮನ್ತನಾವಣ್ಣನಾ

೩೧೧. ಯೇನ ತೇ ಛ ಖತ್ತಿಯಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀತಿ ರೇಣುಂ ರಾಜಾನಂ "ಸಾಧು ಮಹಾರಾಜ ರಜ್ಜಂ ನಾಮ ಮಾತರಂ ಪಿತರಂ ಭಾತಿಭಗಿನೀಆದಯೋಪಿ ಮಾರೇತ್ವಾ ಗಣ್ಹನ್ತೇಸು ಸತ್ತೇಸು ಏವಂ ಮಹನ್ತಂ ರಜ್ಜಸಿರಿಂ ಪಹಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತುಕಾಮೇನ ಉಳಾರಂ ಮಹಾರಾಜೇನ ಕತ"ನ್ತಿ ಉಪತ್ಥಮ್ಭೇತ್ವಾ ದಳ್ಹತರಮಸ್ಸ ಉಸ್ಸಾಹಂ ಕತ್ವಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ । **ಏವಂ ಸಮಚಿನ್ತೇಸು**ನ್ತಿ ರಞ್ಞೋ ಚಿನ್ತಿತನಯೇನೇವ ಕದಾಚಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಭೋಗಾ ಪರಿಹೀನಾ ಭವೇಯ್ಯುನ್ತಿ ಮಞ್ಞಮಾನಾ ಸಮಚಿನ್ತೇಸುಂ। **ಧನೇನ ಸಿಕ್ಖೇಯ್ಯಾಮಾ**ತಿ ಉಪಲಾಪೇಯ್ಯಾಮ ಸಙ್ಗಣ್ಹೇಯ್ಯಾಮ। **ತಾವತಕಂ ಆಹರೀಯತ**ನ್ತಿ ತಾವತಕಂ ಆಹರಾಪಿಯತು ಗಣ್ಹಿಯತು, ಯತ್ತಕಂ ಇಚ್ಛಥ, ತತ್ತಕಂ ಗಣ್ಹಥಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಭವನ್ತಾನಂಯೇವ ವಾಹಸಾ**ತಿ ಭವನ್ತೇ ಪಚ್ಚಯಂ ಕತ್ವಾ, ತುಮ್ಹೇಹಿ ದಿನ್ನತ್ತಾಯೇವ ಪಹೂತಂ ಸಾಪತೇಯ್ಯಂ ಜಾತಂ।

೩೧೨. ಸಚೇ ಜಹಥ ಕಾಮಾನೀತಿ ಸಚೇ ವತ್ಥುಕಾಮೇ ಚ ಕಿಲೇಸಕಾಮೇ ಚ ಪರಿಚ್ಚಜಥ। **ಯತ್ಥ ಸತ್ತೋ ಪುಥುಜ್ಜನೋ**ತಿ ಯೇಸು ಕಾಮೇಸು ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಸತ್ತೋ ಲಗ್ಗೋ ಲಗ್ಗಿತೋ। **ಆರಮ್ಭವ್ಹೋ ದಳ್ಹಾ ಹೋಥಾ**ತಿ ಏವಂ ಸನ್ತೇ ವೀರಿಯಂ ಆರಭಥ, ಅಸಿಥಿಲಪರಕ್ಕಮತಂ ಅಧಿಟ್ಠಾಯ ದಳ್ಹಾ ಭವಥ। **ಖನ್ತೀಬಲಸಮಾಹಿತಾ**ತಿ ಖನ್ತಿಬಲೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ಭವಥಾತಿ ರಾಜೂನಂ ಉಸ್ಸಾಹಂ ಜನೇತಿ।

ಏಸ ಮಗ್ಗೋ ಉಜುಮಗ್ಗೋತಿ ಏಸ ಕರುಣಾಝಾನಮಗ್ಗೋ ಉಜುಮಗ್ಗೋ ನಾಮ। **ಏಸ ಮಗ್ಗೋ ಅನುತ್ತರೋ**ತಿ ಏಸೇವ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೂಪಪತ್ತಿಯಾ ಅಸದಿಸಮಗ್ಗೋ ಉತ್ತಮಮಗ್ಗೋ ನಾಮ। **ಸದ್ಧಮ್ಮೋ ಸಬ್ಭಿ ರಕ್ಖಿತೋ**ತಿ ಏಸೋ ಏವ ಚ ಬುದ್ಧಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಸಾವಕೇಹಿ ಸಬ್ಭಿರಕ್ಖಿತಧಮ್ಮೋ ನಾಮ। ಇತಿ ಕರುಣಾಝಾನಸ್ಸ ವಣ್ಣಭಣನೇನಾಪಿ ತೇಸಂ ಅನಿವತ್ತನತ್ಥಾಯ ದಳ್ಹೀಕಮ್ಮಮೇವ ಕರೋತಿ।

ಕೋ ನು ಖೋ ಪನ ಭೋ ಜಾನಾತಿ ಜೀವಿತಾನನ್ತಿ ಭೋ ಜೀವಿತಂ ನಾಮ ಉದಕಪುಪ್ಫುಳೂಪಮಂ ತಿಣಗ್ಗೇ ಉಸ್ಸಾವಬಿನ್ದೂಪಮಂ ತಙ್ಖಣವಿದ್ಧಂಸನಧಮ್ಮಂ, ತಸ್ಸ ಕೋ ಗತಿಂ ಜಾನಾತಿ, ಕಿಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಭಿಜ್ಜಿಸ್ಸತಿ? **ಗಮನೀಯೋ ಸಮ್ಪರಾಯೋ**ತಿ ಪರಲೋಕೋ ಪನ ಅವಸ್ಸಂ ಗನ್ತಬ್ಬೋವ, ತತ್ಥ ಪಣ್ಡಿತೇನ ಕುಲಪುತ್ತೇನ **ಮನ್ತಾಯಂ ಬೋದ್ಧಬ್ಬಂ**। ಮನ್ತಾ ವುಚ್ಚತಿ ಪಞ್ಞಾ, ತಾಯ ಮನ್ತೇತಬ್ಬಂ ಬುಜ್ಝಿತಬ್ಬಂ, ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಞ್ಚ ಜಾನಿತಬ್ಬಞ್ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕರಣತ್ಥೇ ವಾ ಭುಮ್ಮಂ। **ಮನ್ತಾಯಂ ಬೋದ್ಧಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಮನ್ತಾಯ ಬುಜ್ಝಿತಬ್ಬಂ, ಞಾಣೇನ ಜಾನಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಿಂ ಬುಜ್ಝಿತಬ್ಬಂ? ಜೀವಿತಸ್ಸ ದುಜ್ಜಾನತಾ, ಸಮ್ಪರಾಯಸ್ಸ ಚ ಅವಸ್ಸಂ ಗಮನೀಯತಾ, ಬುಜ್ಝಿತ್ವಾ ಚ ಪನ ಸಬ್ಬಪಲಿಬೋಧೇ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ **ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಕುಸಲಂ ಚರಿತಬ್ಬಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ**। ಕಸ್ಮಾ? ಯಸ್ಮಾ ನತ್ಥಿ ಜಾತಸ್ಸ ಅಮರಣಂ।

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಹಾಸಾಲಾದೀನಂ ಆಮನ್ತನಾವಣ್ಣನಾ

೨೧೪. **ಅಪ್ಪೇಸಕ್ಖಾ ಚ ಅಪ್ಪಲಾಭಾ ಚಾ**ತಿ ಭೋ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ನಾಮ ಅಪ್ಪಯಸಾ ಚೇವ, ಪಬ್ಬಜಿತಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಹಿ ರಜ್ಜಂ ಪಹಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತಂ ವಿಹೇಠೇತ್ವಾ ವಿಹೇಠೇತ್ವಾ ಲಾಮಕಂ ಅನಾಥಂ ಕತ್ವಾವ ಕಥೇನ್ತಿ। ಅಪ್ಪಲಾಭಾ ಚ, ಸಕಲಗಾಮಂ ಚರಿತ್ವಾಪಿ ಅಜ್ಝೋಹರಣೀಯಂ ದುಲ್ಲಭಮೇವ। ಇದಂ ಪನ **ಬ್ರಹ್ಮಞ್ಞಂ ಮಹೇಸಕ್ಖಞ್ಚ** ಮಹಾಯಸತ್ತಾ, **ಮಹಾಲಾಭಞ್ಚ** ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಸಮ್ಪನ್ನತ್ತಾ। ಭವಞ್ಹಿ ಏತರಹಿ ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪೇ ಅಗ್ಗಪುರೋಹಿತೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅಗ್ಗಾಸನಂ ಅಗ್ಗೋದಕಂ ಅಗ್ಗಭತ್ತಂ ಅಗ್ಗಗನ್ಧಂ ಅಗ್ಗಮಾಲಂ ಲಭತೀತಿ।

ರಾಜಾವ ರಞ್ಞನ್ತಿ ಅಹಞ್ಹಿ ಭೋ ಏತರಹಿ ಪಕತಿರಞ್ಞಂ ಮಜ್ಝೇ ಚಕ್ಕವತ್ತಿರಾಜಾ ವಿಯ। **ಬ್ರಹ್ಮಾವ ಬ್ರಹ್ಮಾನ**ನ್ತಿ ಪಕತಿಬ್ರಹ್ಮಾನಂ ಮಜ್ಝೇ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಸದಿಸೋ। **ದೇವತಾವ ಗಹಪತಿಕಾನ**ನ್ತಿ ಅವಸೇಸಗಹಪತಿಕಾನಂ ಪನಮ್ಹಿ ಸಕ್ಕದೇವರಾಜಸದಿಸೋ।

ಭರಿಯಾನಂ ಆಮನ್ತನಾವಣ್ಣನಾ

೨೧೫. **ಚತ್ತಾರೀಸಾ ಭರಿಯಾ ಸಾದಿಸಿಯೋ**ತಿ ಸಾದಿಸಿಯೋವ ಚತ್ತಾರೀಸಾ ಭರಿಯಾ, ಅಞ್ಞಾ ಪನಸ್ಸ ತೀಸು ವಯೇಸು ನಾಟಕಿತ್ಥಿಯೋ ಬಹುಕಾಯೇವ।

ಮಹಾಗೋವಿನ್ದಪಬ್ಬಜ್ಜಾವಣ್ಣನಾ

೨೧೬. **ಚಾರಿಕಂ ಚರತೀ**ತಿ ಗಾಮನಿಗಮಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಚಾರಿಕಂ ಚರತಿ, ಗತಗತಟ್ಠಾನೇ **ಬುದ್ಧಕೋಲಾಹಲಂ** ವಿಯ ಹೋತಿ। ಮನುಸ್ಸಾ “ಮಹಾಗೋವಿನ್ದಪಣ್ಡಿತೋ ಕಿರ ಆಗಚ್ಛತೀ”ತಿ ಸುತ್ವಾ ಪುರೇತರಮೇವ ಮಣ್ಡಪಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಮಗ್ಗಂ ಅಲಙ್ಕರಿತ್ವಾ ಪಚ್ಚುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಏನ್ತಿ, ಮಹಾಲಾಭಸಕ್ಕಾರೋ ಮಹೋಘೋ ವಿಯ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರನ್ತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ। **ಸತ್ತಪುರೋಹಿತಸ್ಸಾ**ತಿ ಸತ್ತನ್ನಂ ರಾಜೂನಂ ಪುರೋಹಿತಸ್ಸ। ಇತಿ ಯಥಾ ಏತರಹಿ ಏವರೂಪೇಸು ವಾ ಠಾನೇಸು ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿದೇವ ದುಕ್ಖೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ “ನಮೋ ಬುದ್ಧಸ್ಸಾ”ತಿ ವದನ್ತಿ, ಏವಂ ತದಾ “ನಮತ್ಥು ಮಹಾಗೋವಿನ್ದಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ, ನಮತ್ಥು ಸತ್ತಪುರೋಹಿತಸ್ಸಾ”ತಿ ವದನ್ತಿ।

೨೧೭. **ಮೇತ್ತಾಸಹಗತೇನಾ**ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಪಾಳಿಯಂ ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರಾವ ಆಗತಾ, ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಪನ ಸಬ್ಬಾಪಿ ಅಟ್ಠ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಚ ಪಞ್ಚ ಚ ಅಭಿಞ್ಞಾಯೋ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಸಿ। **ಸಾವಕಾನಞ್ಚ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಸಹಬ್ಯತಾಯ ಮಗ್ಗಂ ದೇಸೇಸೀ**ತಿ

ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ಬ್ರಹ್ಮುನಾ ಸಹಭಾವಾಯ ಮಗ್ಗಂ ಕಥೇಸಿ।

೩೧೮. ಸಬ್ಬೇನಸಬ್ಬನ್ತಿ ಯೇ ಅಟ್ಠ ಚ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಪಞ್ಚ ಚ ಅಭಿಞ್ಞಾಯೋ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಸುಂ। **ಯೇ ನ ಸಬ್ಬೇನ ಸಬ್ಬಂ ಸಾಸನಂ ಆಜಾನಿಂಸೂ**ತಿ ಯೇ ಅಟ್ಠಸು ಸಮಾಪತ್ತೀಸು ಏಕಸಮಾಪತ್ತಿಮ್ಪಿ ನ ಜಾನಿಂಸು, ನ ಸಕ್ಖಿಂಸು ನಿಬ್ಬತ್ತೇತುಂ। **ಅಮೋಘಾ**ತಿ ಸವಿಪಾಕಾ। **ಅವಞ್ಝಾ**ತಿ ನ ವಞ್ಝಾ। ಸಬ್ಬನಿಹೀನಂ ಪಸವನ್ತಿ ಗನ್ಧಬ್ಬಕಾಯಂ ಪಸವಿ। **ಸಫಲಾ**ತಿ ಅವಸೇಸದೇವಲೋಕೂಪಪತ್ತೀಹಿ ಸಾತ್ಥಾ। **ಸಉದ್ರಯಾ**ತಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೂಪಪತ್ತಿಯಾ ಸವುಡ್ಢಿ।

೩೧೯. ಸರಾಮಹನ್ತಿ ಸರಾಮಿ ಅಹಂ ಪಞ್ಚಸಿಖ, ಇಮಿನಾ ಕಿರ ಪದೇನ ಅಯಂ ಸುತ್ತನ್ತೋ ಬುದ್ಧಭಾಸಿತೋ ನಾಮ ಜಾತೋ। **ನ ನಿಬ್ಬಿದಾಯಾ**ತಿ ನ ವಟ್ಟೇ ನಿಬ್ಬಿನ್ದನತ್ಥಾಯ। **ನ ವಿರಾಗಾಯಾ**ತಿ ನ ವಟ್ಟೇ ವಿರಾಗತ್ಥಾಯ। **ನ ನಿರೋಧಾಯಾ**ತಿ ನ ವಟ್ಟಸ್ಸ ನಿರೋಧತ್ಥಾಯ। **ನ ಉಪಸಮಾಯಾ**ತಿ ನ ವಟ್ಟಸ್ಸ ಉಪಸಮನತ್ಥಾಯ। **ನ ಅಭಿಞ್ಞಾಯಾ**ತಿ ನ ವಟ್ಟಂ ಅಭಿಜಾನನತ್ಥಾಯ। **ನ ಸಮ್ಬೋಧಾಯಾ**ತಿ ನ ಕಿಲೇಸನಿದ್ದಾವಿಗಮೇನ ವಟ್ಟತೋ ಪಬುಜ್ಝನತ್ಥಾಯ। **ನ ನಿಬ್ಬಾನಾಯಾ**ತಿ ನ ಅಮತನಿಬ್ಬಾನತ್ಥಾಯ।

ಏಕನ್ತನಿಬ್ಬಿದಾಯಾತಿ ಏಕನ್ತಮೇವ ವಟ್ಟೇ ನಿಬ್ಬಿನ್ದನತ್ಥಾಯ। ಏತ್ಥ ಪನ **ನಿಬ್ಬಿದಾಯಾ**ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾ। **ವಿರಾಗಾಯಾ**ತಿ ಮಗ್ಗೋ। **ನಿರೋಧಾಯ ಉಪಸಮಾಯಾ**ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ। **ಅಭಿಞ್ಞಾಯ ಸಮ್ಬೋಧಾಯಾ**ತಿ ಮಗ್ಗೋ। **ನಿಬ್ಬಾನಾಯಾ**ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಮೇವ। ಏವಂ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ವಿಪಸ್ಸನಾ, ತೀಸು ಮಗ್ಗೋ, ತೀಸು ನಿಬ್ಬಾನಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ಏವಂ ವವತ್ಥಾನಕಥಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಪರಿಯಾಯೇನ ಪನ ಸಬ್ಬಾನಿಪೇತಾನಿ ಮಗ್ಗವೇವಚನಾನಿಪಿ ನಿಬ್ಬಾನವೇವಚನಾನಿಪಿ ಹೋನ್ತಿಯೇವ। **ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ**ಆದೀಸು ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ಸಚ್ಚವಣ್ಣನಾಯಂ ವುತ್ತಮೇವ।

೩೨೦. ಯೇ ನ ಸಬ್ಬೇನಸಬ್ಬನ್ತಿ ಯೇ ಚತ್ತಾರೋಪಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇ ಪರಿಪೂರೇತುಂ ನ ಜಾನನ್ತಿ, ತೀಣಿ ವಾ ದ್ವೇ ವಾ ಏಕಂ ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತೇನ್ತಿ। **ಸಬ್ಬೇಸಂಯೇವ ಇಮೇಸಂ ಕುಲಪುತ್ತಾನ**ನ್ತಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಚಿಣ್ಣಕುಲಪುತ್ತಾನಂ। **ಅಮೋಘಾ...ಪೇ॰... ಸಫಲಾ ಸಉದ್ರಯಾ**ತಿ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ।

ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೧೮೮) ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಚಿತ್ತೇನ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ತೋ ಅಭಿನನ್ದಿತ್ವಾ ವಾಚಾಯ ಪಸಂಸಮಾನೋ ಅನುಮೋದಿತ್ವಾ ಮಹನ್ತಂ ಅಞ್ಜಲಿಂ ಸಿರಸ್ಮಿಂ ಪತಿಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಪಸನ್ನಲಾಖಾರಸೇ ನಿಮುಜ್ಜಮಾನೋ ವಿಯ ದಸಬಲಸ್ಸ ಛಬ್ಬಣ್ಣರಸ್ಮಿಜಾಲನ್ತರಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಚತೂಸು ಠಾನೇಸು ವನ್ದಿತ್ವಾ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿತ್ಥವನ್ತೋ ಅಭಿತ್ಥವನ್ತೋ ಸತ್ಥು ಪುರತೋ ಅನ್ತರಧಾಯಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ದೇವಲೋಕಮೇವ ಅಗಮಾಸೀತಿ।

ಇತಿ ಸುಮಙ್ಗಲವಿಲಾಸಿನಿಯಾ ದೀಘನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯಂ

ಮಹಾಗೋವಿನ್ದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಮಹಾಸಮಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

ನಿದಾನವಣ್ಣನಾ

೩೩೧. ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ಮಹಾಸಮಯಸುತ್ತಂ। ತತ್ರಾಯಮಪುಬ್ಬಪದವಣ್ಣನಾ - **ಸಕ್ಕೇಸೂ**ತಿ ಅಮ್ಬಟ್ಠಸುತ್ತೇ ವುತ್ತೇನ ಉಪ್ಪತ್ತಿನಯೇನ ''ಸಕ್ಯಾ ವತ, ಭೋ ಕುಮಾರಾ''ತಿ ಉದಾನಂ ಪಟಿಚ್ಚ **ಸಕ್ಯಾ**ತಿ ಲದ್ಧನಾಮಾನಂ ರಾಜಕುಮಾರಾನಂ ನಿವಾಸೋ ಏಕೋಪಿ ಜನಪದೋ ರುಳ್ಹೀಸದ್ದೇನ ''ಸಕ್ಕಾ''ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಸಕ್ಕೇಸು ಜನಪದೇ। **ಮಹಾವನೇ**ತಿ ಸಯಂಜಾತೇ ಅರೋಪಿತೇ ಹಿಮವನ್ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕಾಬದ್ಧೇ ಮಹತಿ ವನೇ। **ಸಬ್ಬೇಹೇವ ಅರಹನ್ತೇಹೀ**ತಿ ಇಮಂ ಸುತ್ತಂ ಕಥಿತದಿವಸೇಯೇವ ಪತ್ತಅರಹತ್ತೇಹಿ।

ತತ್ರಾಯಂ ಅನುಪುಬ್ಬಿಕಥಾ - ಸಾಕಿಯಕೋಲಿಯಾ ಕಿರ ಕಪಿಲವತ್ಥುನಗರಸ್ಸ ಚ ಕೋಲಿಯನಗರಸ್ಸ ಚ ಅನ್ತರೇ ರೋಹಿಣಿಂ ನಾಮ ನದಿಂ ಏಕೇನೇವ ಆವರಣೇನ ಬನ್ಧಾಪೇತ್ವಾ ಸಸ್ಸಾನಿ ಕರೋನ್ತಿ, ಅಥ ಜೇಟ್ಠಮೂಲಮಾಸೇ ಸಸ್ಸೇಸು ಮಿಲಾಯನ್ತೇಸು ಉಭಯನಗರವಾಸಿಕಾನಮ್ಪಿ ಕಮ್ಮಕರಾ ಸನ್ನಿಪತಿಂಸು। ತತ್ಥ ಕೋಲಿಯನಗರವಾಸಿನೋ ಆಹಂಸು - ''ಇದಂ ಉದಕಂ ಉಭತೋ ಹರಿಯಮಾನಂ ನ ತುಮ್ಹಾಕಂ ನ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪಹೋಸ್ಸತಿ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪನ ಸಸ್ಸಂ ಏಕೇನ ಉದಕೇನೇವ ನಿಪ್ಫಜ್ಜಿಸ್ಸತಿ, ಇದಂ ಉದಕಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ದೇಥಾ''ತಿ। ಕಪಿಲವತ್ಥುನಗರವಾಸಿನೋ ಆಹಂಸು - ''ತುಮ್ಹೇಸು ಕೋಟ್ಠೇ ಪೂರೇತ್ವಾ ಠಿತೇಸು ಮಯಂ ರತ್ತಸುವಣ್ಣನೀಲಮಣಿಕಾಳಕಹಾಪಣೇ ಚ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಿಪಸಿಬ್ಬಕಾದಿಹತ್ಥಾ ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸಾಮ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಘರದ್ವಾರೇ ವಿಚರಿತುಂ, ಅಮ್ಹಾಕಮ್ಪಿ ಸಸ್ಸಂ ಏಕೇನೇವ ಉದಕೇನ ನಿಪ್ಫಜ್ಜಿಸ್ಸತಿ, ಇದಂ ಉದಕಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ದೇಥಾ''ತಿ। ''ನ ಮಯಂ ದಸ್ಸಾಮಾ''ತಿ। ''ಮಯಮ್ಪಿ ನ ದಸ್ಸಾಮಾ''ತಿ। ಏವಂ ಕಲಹಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಏಕೋ ಉಟ್ಠಾಯ ಏಕಸ್ಸ ಪಹಾರಂ ಅದಾಸಿ, ಸೋಪಿ ಅಞ್ಞಸ್ಸಾತಿ ಏವಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಪಹರಿತ್ವಾ ರಾಜಕುಲಾನಂ ಜಾತಿಂ ಘಟ್ಟೇತ್ವಾ ಕಲಹಂ ವಡ್ಢಯಿಂಸು।

ಕೋಲಿಯಕಮ್ಮಕರಾ ವದನ್ತಿ - ''ತುಮ್ಹೇ ಕಪಿಲವತ್ಥುವಾಸಿಕೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಜ್ಜಥ, ಯೇ ಸೋಣಸಿಙ್ಗಾಲಾದಯೋ ವಿಯ ಅತ್ತನೋ ಭಗಿನೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸಂವಸಿಂಸು। ಏತೇಸಂ ಹತ್ಥಿನೋ ಚ ಅಸ್ಸಾ ಚ ಫಲಕಾವುಧಾನಿ ಚ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಕಿಂ ಕರಿಸ್ಸನ್ತೀ''ತಿ? ಸಾಕಿಯಕಮ್ಮಕರಾಪಿ ವದನ್ತಿ - ''ತುಮ್ಹೇ ದಾನಿ ಕುಟ್ಠಿನೋ ದಾರಕೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಜ್ಜಥ, ಯೇ ಅನಾಥಾ ನಿಗ್ಗತಿಕಾ ತಿರಚ್ಛಾನಾ ವಿಯ ಕೋಲರುಕ್ಖೇ ವಸಿಂಸು, ಏತೇಸಂ ಹತ್ಥಿನೋ ಚ ಅಸ್ಸಾ ಚ ಫಲಕಾವುಧಾನಿ ಚ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಕಿಂ ಕರಿಸ್ಸನ್ತೀ''ತಿ? ತೇ ಗನ್ತ್ವಾ ತಸ್ಮಿಂ ಕಮ್ಮೇ ನಿಯುತ್ತಅಮಚ್ಚಾನಂ ಕಥೇಸುಂ, ಅಮಚ್ಚಾ ರಾಜಕುಲಾನಂ ಕಥೇಸುಂ, ತತೋ ಸಾಕಿಯಾ - ''ಭಗಿನೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸಂವಾಸಿಕಾನಂ ಥಾಮಞ್ಚ ಬಲಞ್ಚ ದಸ್ಸೇಸ್ಸಾಮಾ''ತಿ ಯುದ್ಧಸಜ್ಜಾ ನಿಕ್ಖಮಿಂಸು। ಕೋಲಿಯಾಪಿ - ''ಕೋಲರುಕ್ಖವಾಸೀನಂ ಥಾಮಞ್ಚ ಬಲಞ್ಚ ದಸ್ಸೇಸ್ಸಾಮಾ''ತಿ ಯುದ್ಧಸಜ್ಜಾ ನಿಕ್ಖಮಿಂಸು।

ಭಗವಾಪಿ ರತ್ತಿಯಾ ಪಚ್ಚೂಸಸಮಯೇವ ಮಹಾಕರುಣಾಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಲೋಕಂ ವೋಲೋಕೇನ್ತೋ ಇಮೇ ಏವಂ ಯುದ್ಧಸಜ್ಜೇ ನಿಕ್ಖಮನ್ತೇ ಅದ್ದಸ। ದಿಸ್ವಾ - ''ಮಯಿ ಗತೇ ಅಯಂ ಕಲಹೋ ವೂಪಸಮಿಸ್ಸತಿ ನು ಖೋ ಉದಾಹು ನೋ''ತಿ ಉಪಧಾರೇನ್ತೋ - ''ಅಹಮೇತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ಕಲಹವೂಪಸಮನತ್ಥಂ ತೀಣಿ ಜಾತಕಾನಿ ಕಥೇಸ್ಸಾಮಿ, ತತೋ ಕಲಹೋ ವೂಪಸಮಿಸ್ಸತಿ। ಅಥ ಸಾಮಗ್ಗಿದೀಪನತ್ಥಾಯ ದ್ವೇ ಜಾತಕಾನಿ ಕಥೇತ್ವಾ **ಅತ್ತದಣ್ಡಸುತ್ತಂ** ದೇಸೇಸ್ಸಾಮಿ। ದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ ಉಭಯನಗರವಾಸಿನೋಪಿ ಅಡ್ಢತಿಯಾನಿ ಅಡ್ಢತಿಯಾನಿ ಕುಮಾರಸತಾನಿ ದಸ್ಸನ್ತಿ, ಅಹಂ ತೇ ಪಬ್ಬಜಿಸ್ಸಾಮಿ, ತದಾ ಮಹಾಸಮಾಗಮೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ''ತಿ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಮಕಾಸಿ। ತಸ್ಮಾ ಇಮೇಸು ಯುದ್ಧಸಜ್ಜೇಸು ನಿಕ್ಖಮನ್ತೇಸು ಕಸ್ಸಚಿ ಅನಾರೋಚೇತ್ವಾ ಸಯಮೇವ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ಗನ್ತ್ವಾ ದ್ವಿನ್ನಂ ಸೇನಾನಂ ಅನ್ತರೇ ಆಕಾಸೇ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿತ್ವಾ ಛಬ್ಬಣ್ಣರಸ್ಮಿಯೋ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ನಿಸೀದಿ।

ಕಪಿಲವತ್ಥುವಾಸಿನೋ ಭಗವನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾವ - "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಞಾತಿಸೇಟ್ಠೋ ಸತ್ಥಾ ಆಗತೋ, ದಿಟ್ಠೋ ನು ಖೋ ತೇನ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಕಲಹಕಾರಣಭಾವೋ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ - "ನ ಖೋ ಪನ ಸಕ್ಕಾ ಭಗವತಿ ಆಗತೇ ಅಮ್ಹೇಹಿ ಪರಸ್ಸ ಸರೀರೇ ಸತ್ಥಂ ಪಾತೇತುಂ, ಕೋಲಿಯನಗರವಾಸಿನೋ ಅಮ್ಹೇ ಹನನ್ತು ವಾ ಪಚನ್ತು ವಾ"ತಿ ಆವುಧಾನಿ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ನಿಸೀದಿಂಸು। ಕೋಲಿಯನಗರವಾಸಿನೋಪಿ ತಥೇವ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಆವುಧಾನಿ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ನಿಸೀದಿಂಸು।

ಭಗವಾ ಜಾನನ್ತೋವ - "ಕಸ್ಮಾ ಆಗತತ್ಥ ಮಹಾರಾಜಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ಭಗವಾ, ನ ತಿತ್ಥಕೀಳಾಯ ನ ಪಬ್ಬತಕೀಳಾಯ ನ ನದೀಕೀಳಾಯ ನ ಗಿರಿದಸ್ಸನತ್ಥಂ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಠಾನೇ ಸಙ್ಗಾಮಂ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಆಗತಮ್ಹಾತಿ। ಕಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ವೋ ಕಲಹೋ ಮಹಾರಾಜಾತಿ? ಉದಕಂ, ಭನ್ತೇತಿ। ಉದಕಂ ಕಿಂ ಅಗ್ಘತಿ ಮಹಾರಾಜಾತಿ? ಅಪ್ಪಗ್ಘಂ, ಭನ್ತೇತಿ। ಪಥವೀ ನಾಮ ಕಿಂ ಅಗ್ಘತಿ ಮಹಾರಾಜಾತಿ? ಅನಗ್ಘಾ, ಭನ್ತೇತಿ। ಖತ್ತಿಯಾ ಕಿಂ ಅಗ್ಘನ್ತಿ ಮಹಾರಾಜಾತಿ? ಖತ್ತಿಯಾ ನಾಮ ಅನಗ್ಘಾ ಭನ್ತೇತಿ। ಅಪ್ಪಮೂಲಕಂ ಉದಕಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಕಿಮತ್ಥಂ ಅನಗ್ಘೇ ಖತ್ತಿಯೇ ನಾಸೇಥ, ಮಹಾರಾಜಾತಿ? "ಕಲಹೇ ಅಸ್ಸಾದೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಕಲಹವಸೇನ ಮಹಾರಾಜಾ ಅಟ್ಠಾನೇ ವೇರಂ ಕತ್ವಾ ಏಕಾಯ ರುಕ್ಖದೇವತಾಯ ಕಾಳಸೀಹೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಬದ್ಧಾಘಾತೋ ಸಕಲಮ್ಪಿ ಇಮಂ ಕಪ್ಪಂ ಅನುಪ್ಪತ್ತೋಯೇವಾ"ತಿ ವತ್ವಾ **ಫನ್ದನಜಾತಕಂ** ಕಥೇಸಿ। ತತೋ "ಪರಪತ್ತಿಯೇನ ನಾಮ ಮಹಾರಾಜಾ ನ ಭವಿತಬ್ಬಂ। ಪರಪತ್ತಿಯಾ ಹುತ್ವಾ ಹಿ ಏಕಸ್ಸ ಸಸಕಸ್ಸ ಕಥಾಯ ತಿಯೋಜನಸಹಸ್ಸವಿತ್ಥತೇ ಹಿಮವನ್ತೇ ಚತುಪ್ಪದಗಣಾ ಮಹಾಸಮುದ್ದಂ ಪಕ್ಖನ್ದಿನೋ ಅಹೇಸುಂ। ತಸ್ಮಾ ಪರಪತ್ತಿಯೇನ ನ ಭವಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವತ್ವಾ **ಪಥವೀಉನ್ದ್ರಿಯಜಾತಕಂ** ಕಥೇಸಿ। ತತೋ - "ಕದಾಚಿ, ಮಹಾರಾಜಾ, ದುಬ್ಬಲೋಪಿ ಮಹಬ್ಬಲಸ್ಸ ರನ್ಧಂ ವಿವರಂ ಪಸ್ಸತಿ, ಕದಾಚಿ ಮಹಬ್ಬಲೋ ದುಬ್ಬಲಸ್ಸ। ಲಟುಕಿಕಾಪಿ ಹಿ ಸಕುಣಿಕಾ ಹತ್ಥಿನಾಗಂ ಘಾತೇಸೀ"ತಿ ವತ್ವಾ **ಲಟುಕಿಕಜಾತಕಂ** ಕಥೇಸಿ। ಏವಂ ಕಲಹವೂಪಸಮತ್ಥಾಯ ತೀಣಿ ಜಾತಕಾನಿ ಕಥೇತ್ವಾ ಸಾಮಗ್ಗಿಪರಿದೀಪನತ್ಥಾಯ ದ್ವೇ ಜಾತಕಾನಿ ಕಥೇಸಿ। ಕಥಂ? ಸಮಗ್ಗಾನಞ್ಹಿ ಮಹಾರಾಜಾ ಕೋಚಿ ಓತಾರಂ ನಾಮ ಪಸ್ಸಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತೀತಿ ವತ್ವಾ **ರುಕ್ಖಧಮ್ಮಜಾತಕಂ** ಕಥೇಸಿ। ತತೋ "ಸಮಗ್ಗಾನಂ ಮಹಾರಾಜಾ ಕೋಚಿ ವಿವರಂ ಪಸ್ಸಿತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿ। ಯದಾ ಪನ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ವಿವಾದಮಕಂಸು, ಅಥ ತೇ ನೇಸಾದಪುತ್ತೋ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇತ್ವಾ ಆದಾಯ ಗತೋ। ವಿವಾದೇ ಅಸ್ಸಾದೋ ನಾಮ ನತ್ಥೀ"ತಿ ವತ್ವಾ **ವಟ್ಟಕಜಾತಕಂ** ಕಥೇಸಿ। ಏವಂ ಇಮಾನಿ ಪಞ್ಚ ಜಾತಕಾನಿ ಕಥೇತ್ವಾ ಅವಸಾನೇ ಅತ್ತದಣ್ಡಸುತ್ತಂ ಕಥೇಸಿ।

ರಾಜಾನೋ ಪಸನ್ನಾ - "ಸಚೇ ಸತ್ಥಾ ನಾಗಮಿಸ್ಸ, ಮಯಂ ಸಹತ್ಥಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂಯೇವ ವಧಿತ್ವಾ ಲೋಹಿತನದಿಂ ಪವತ್ತಯಿಸ್ಸಾಮ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪುತ್ತಭಾತರೋ ಗೇಹದ್ವಾರೇ ನ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯಾಮ, ಸಾಸನಪಟಿಸಾಸನಮ್ಪಿ ನೋ ಆಹರಣಕೋ ನ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ಸತ್ಥಾರಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ನೋ ಜೀವಿತಂ ಲದ್ಧಂ। ಸಚೇ ಪನ ಸತ್ಥಾ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸಿಸ್ಸ, ದ್ವಿಸಹಸ್ಸದೀಪಪರಿವಾರೇಸು ಚತೂಸು ಮಹಾದೀಪೇಸು ರಜ್ಜಮಸ್ಸ ಹತ್ಥಗತಂ ಅಭವಿಸ್ಸ, ಅತಿರೇಕಸಹಸ್ಸಂ ಖೋ ಪನಸ್ಸ ಪುತ್ತಾ ಅಭವಿಸ್ಸಂಸು, ತತೋ ಖತ್ತಿಯಪರಿವಾರೋವ ಅವಿಚರಿಸ್ಸ। ತಂ ಖೋ ಪನೇಸ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಪಹಾಯ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪತ್ತೋ, ಇದಾನಿಪಿ ಖತ್ತಿಯಪರಿವಾರೋಯೇವ ವಿಚರತೂ"ತಿ ಉಭಯನಗರವಾಸಿನೋ ಅಡ್ಢತಿಯಾನಿ ಅಡ್ಢತಿಯಾನಿ ಕುಮಾರಸತಾನಿ ಅದಂಸು। ಭಗವಾ ತೇ ಪಬ್ಬಾಜೇತ್ವಾ ಮಹಾವನಂ ಅಗಮಾಸಿ। ತೇಸಂ ಗರುಗಾರವವಸೇನ ನ ಅತ್ತನೋ ರುಚಿಯಾ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಅನಭಿರತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ। ಪುರಾಣದುತಿಯಿಕಾಯೋಪಿ ನೇಸಂ "ಅಯ್ಯಪುತ್ತಾ ಉಕ್ಕಣ್ಠನ್ತು, ಘರಾವಾಸೋ ನ ಸಣ್ಠಾತೀ"ತಿಆದೀನಿ ವತ್ವಾ ಸಾಸನಂ ಪೇಸೇನ್ತಿ। ತೇ ಅತಿರೇಕತರಂ ಉಕ್ಕಣ್ಠಿಂಸು।

ಭಗವಾ ಆವಜ್ಜನ್ತೋ ತೇಸಂ ಅನಭಿರತಭಾವಂ ಞತ್ವಾ "ಇಮೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಮಾದಿಸೇನ ಬುದ್ಧೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕತೋ ವಸನ್ತಾ ಉಕ್ಕಣ್ಠನ್ತಿ, ಹನ್ದ ನೇಸಂ ಕುಣಾಲದಹಸ್ಸ ವಣ್ಣಂ ಕಥೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ನೇತ್ವಾ ಅನಭಿರತಿಂ ವಿನೋದೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಕುಣಾಲದಹಸ್ಸ ವಣ್ಣಂ ಕಥೇಸಿ। ತೇ ತಂ ದಟ್ಠುಕಾಮಾ ಅಹೇಸುಂ। ದಟ್ಠುಕಾಮತ್ಥ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕುಣಾಲದಹನ್ತಿ? ಆಮ ಭಗವಾತಿ। ಯದಿ ಏವಂ, ಏಥ, ಗಚ್ಛಾಮಾತಿ। ಇದ್ಧಿಮನ್ತಾನಂ ಭಗವಾ ಗಮನಟ್ಠಾನಂ ಮಯಂ ಕಥಂ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಾತಿ? ತುಮ್ಹೇ ಗನ್ತುಕಾಮಾ ಹೋಥ, ಅಹಂ ಮಮಾನುಭಾವೇನ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀತಿ। ಸಾಧು, ಭನ್ತೇತಿ। ಅಥ ಭಗವಾ ಪಞ್ಚ ಭಿಕ್ಖುಸತಾನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಕಾಸೇ ಉಪ್ಪತಿತ್ವಾ

ಕುಣಾಲದಹೇ ಪತಿಟ್ಠಾಯ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಹ - “ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಕುಣಾಲದಹೇ ಯೇಸಂ ಮಚ್ಛಾನಂ ನಾಮಂ ನ ಜಾನಾಥ, ತೇಸಂ ನಾಮಂ ಪುಚ್ಛಥಾ”ತಿ।

ತೇ ಪುಚ್ಛಿಂಸು, ಭಗವಾ ಪುಚ್ಛಿತಪುಚ್ಛಿತಂ ಕಥೇಸಿ। ನ ಕೇವಲಂ ಮಚ್ಛಾನಂಯೇವ, ತಸ್ಮಿಂ ವನಸಣ್ಡೇ ರುಕ್ಖಾನಮ್ಪಿ ಪಬ್ಬತಪಾದೇ ದ್ವಿಪದಚತುಪ್ಪದಸಕುಣಾನಮ್ಪಿ ನಾಮಾನಿ ಪುಚ್ಛಾಪೇತ್ವಾ ಕಥೇಸಿ। ಅಥ ದ್ವೀಹಿ ಸಕುಣೇಹಿ ಮುಖತುಣ್ಡಕೇನ ಡಂಸಿತ್ವಾ ಗಹಿತದಣ್ಡಕೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಕುಣಾಲಸಕುಣರಾಜಾ ಪುರತೋ ಪಚ್ಛತೋ ಉಭೋಸು ಪಸ್ಸೇಸು ಸಕುಣಸಙ್ಘಪರಿವುತೋ ಆಗಚ್ಛತಿ। ಭಿಕ್ಖೂ ತಂ ದಿಸ್ವಾ - “ಏಸ, ಭನ್ತೇ, ಇಮೇಸಂ ಸಕುಣಾನಂ ರಾಜಾ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಪರಿವಾರಾ ಏತೇ ಏತಸ್ಸಾ”ತಿ ಮಞ್ಞಾಮಾತಿ। ಏವಮೇವ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಯಮ್ಪಿ ಮಮ ವಂಸೋ ಮಮ ಪವೇಣೀತಿ। ಇದಾನಿ ತಾವ ಮಯಂ, ಭನ್ತೇ, ಏತೇ ಸಕುಣೇ ಪಸ್ಸಾಮ। ಯಂ ಪನ ಭಗವಾ “ಅಯಮ್ಪಿ ಮಮ ವಂಸೋ ಮಮ ಪವೇಣೀ”ತಿ ಆಹ, ತಂ ಸೋತುಕಾಮಮ್ಹಾತಿ। ಸೋತುಕಾಮತ್ಥ ಭಿಕ್ಖವೇತಿ? ಆಮ, ಭಗವಾತಿ। ತೇನ ಹಿ ಸುಣಾಥಾತಿ ತೀಹಿ ಗಾಥಾಸತೇಹಿ ಮಣ್ಡೇತ್ವಾ **ಕುಣಾಲಜಾತಕಂ** ಕಥೇನ್ತೋ ಅನಭಿರತಿಂ ವಿನೋದೇಸಿ। ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಹಿಂಸು, ಮಗ್ಗೇನೇವ ಚ ನೇಸಂ ಇದ್ಧಿಪಿ ಆಗತಾ। ಭಗವಾ - “ಹೋತು ತಾವ ಏತ್ತಕಂ ಏತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನ”ನ್ತಿ ಆಕಾಸೇ ಉಪ್ಪತಿತ್ವಾ ಮಹಾವನಮೇವ ಅಗಮಾಸಿ। ತೇಪಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಗಮನಕಾಲೇ ದಸಬಲಸ್ಸ ಆನುಭಾವೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಆಗಮನಕಾಲೇ ಅತ್ತನೋ ಆನುಭಾವೇನ ಭಗವನ್ತಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಮಹಾವನೇ ಓತರಿಂಸು।

ಭಗವಾ ಪಞ್ಞತ್ತಾಸನೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇತ್ವಾ - “ಏಥ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನಿಸೀದಥ, ಉಪರಿಮಗ್ಗತ್ತಯವಜ್ಝಾನಂ ವೋ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಪಹಾನಾಯ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಕಥೇಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಕಥೇಸಿ। ಭಿಕ್ಖೂ ಚಿನ್ತೇಸುಂ - “ಭಗವಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಅನಭಿರತಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ಕುಣಾಲದಹಂ ನೇತ್ವಾ ಅನಭಿರತಿಂ ವಿನೋದೇಸಿ, ತತ್ಥ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಪ್ಪತ್ತಾನಂ ನೋ ಇದಾನಿ ಇಧ ತಿಣ್ಣಂ ಮಗ್ಗಾನಂ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಅದಾಸಿ, ನ ಖೋ ಪನಮ್ಹೇಹಿ ‘ಸೋತಾಪನ್ನಾ ಮಯ’ನ್ತಿ ವೀತಿನಾಮೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ಉತ್ತಮಪುರಿಸಸದಿಸೇಹಿ ನೋ ಭವಿತುಂ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ತೇ ದಸಬಲಸ್ಸ ಪಾದೇ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಉಟ್ಠಾಯ ನಿಸೀದನಂ ಪಪ್ಫೋಟೇತ್ವಾ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಪಬ್ಭಾರರುಕ್ಖಮೂಲೇಸು ನಿಸೀದಿಂಸು।

ಭಗವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ - “ಇಮೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಪಕತಿಯಾಪಿ ಅವಿಸ್ಸಟ್ಠಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾ, ಲದ್ಧುಪಾಯಸ್ಸ ಪನ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಕಿಲಮನಕಾರಣಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಗಚ್ಛನ್ತಾ ಗಚ್ಛನ್ತಾ ಚ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾ - “ಅತ್ತನಾ ಅತ್ತನಾ ಪಟಿಲದ್ಧಗುಣಂ ಆರೋಚೇಸ್ಸಾಮಾ’ತಿ ಮಮ ಸನ್ತಿಕಂ ಆಗಮಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಏತೇಸು ಆಗತೇಸು ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳೇ ದೇವತಾ ಏಕಚಕ್ಕವಾಳೇ ಸನ್ನಿಪತಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಮಹಾಸಮಯೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ವಿವಿತ್ತೇ ಓಕಾಸೇ ಮಯಾ ನಿಸೀದಿತುಂ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ। ತತೋ ವಿವಿತ್ತೇ ಓಕಾಸೇ ಬುದ್ಧಾಸನಂ ಪಞ್ಞಪೇತ್ವಾ ನಿಸೀದಿ।

ಸಬ್ಬಪಠಮಂ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಗತಥೇರೋ ಸಹ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಹಿ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿ। ತತೋ ಅಪರೋ ತತೋ ಅಪರೋತಿ ಪಞ್ಚಸತಾಪಿ ಪದುಮಿನಿಯಂ ಪದುಮಾನಿ ವಿಯ ವಿಕಸಿಂಸು। ಸಬ್ಬಪಠಮಂ ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತಭಿಕ್ಖು - “ಭಗವತೋ ಆರೋಚೇಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ವಿನಿಬ್ಭುಜಿತ್ವಾ ನಿಸೀದನಂ ಪಪ್ಫೋಟೇತ್ವಾ ಉಟ್ಠಾಯ ದಸಬಲಾಭಿಮುಖೋ ಅಹೋಸಿ। ಏವಂ ಅಪರೋಪಿ ಅಪರೋಪೀತಿ ಪಞ್ಚಸತಾಪಿ ಭತ್ತಸಾಲಂ ಪವಿಸನ್ತಾ ವಿಯ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾವ ಆಗಮಂಸು। ಪಠಮಂ ಆಗತೋ ವನ್ದಿತ್ವಾ ನಿಸೀದನಂ ಪಞ್ಞಪೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಪಟಿಲದ್ಧಗುಣಂ ಆರೋಚೇತುಕಾಮೋ - “ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ ಅಞ್ಞೋ ಕೋಚಿ, ನತ್ಥೀ”ತಿ ನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಆಗಮನಮಗ್ಗಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಅಪರಮ್ಪಿ ಅದ್ದಸ ಅಪರಮ್ಪಿ ಅದ್ದಸ। ಇತಿ ಸಬ್ಬೇಪಿ ತೇ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಅಯಂ ಇಮಸ್ಸ ಹರಾಯಮಾನೋ ನ ಕಥೇಸಿ, ಅಯಂ ಇಮಸ್ಸ ಹರಾಯಮಾನೋ ನ ಕಥೇಸೀತಿ। ಖೀಣಾಸವಾನಂ ಕಿರ ದ್ವೇ ಆಕಾರಾ ಹೋನ್ತಿ - “ಅಹೋ ವತ ಮಯಾ ಪಟಿಲದ್ಧಗುಣಂ ಸದೇವಕೋ ಲೋಕೋ ಖಿಪ್ಪಮೇವ ಪಟಿವಿಜ್ಝೇಯ್ಯಾ”ತಿ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಪಟಿಲದ್ಧಭಾವಂ ಪನ ನಿಧಿಲದ್ಧಪುರಿಸೋ ವಿಯ ನ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಆರೋಚೇತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ।

ಏವಂ ಓಸೀದಮತ್ತೇ ಪನ ತಸ್ಮಿಂ ಅರಿಯಮಣ್ಡಲೇ ಪಾಚೀನಯುಗನ್ಧರಪರಿಕ್ಖೇಪತೋ ಅಬ್ಭಾ, ಮಹಿಕಾ, ಧೂಮೋ, ರಜೋ, ರಾಹೂತಿ ಇಮೇಹಿ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೇಹಿ ವಿಪ್ಪಮುತ್ತಂ ಬುದ್ಧಪ್ಪಾದಪಟಿಮಣ್ಡಿತಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ ರಾಮಣೇಯ್ಯಕದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಪಾಚೀನದಿಸಾಯ ಉಕ್ಖಿತ್ತರಜತಮಯಮಹಾಆದಾಸಮಣ್ಡಲಂ ವಿಯ, ನೇಮಿವಟ್ಟಿಯಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಿವತ್ತಿಯಮಾನರಜತಚಕ್ಕಸಸ್ಸಿರಿಕಂ ಪುಣ್ಣಚನ್ದಮಣ್ಡಲಂ ಉಲ್ಲಙ್ಘಿತ್ವಾ ಅನಿಲಪಥಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತ್ಥ। ಇತಿ ಏವರೂಪೇ ಖಣೇ ಲಯೇ ಮುಹುತ್ತೇ ಭಗವಾ ಸಕ್ಕೇಸು ವಿಹರತಿ ಕಪಿಲವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಮಹಾವನೇ ಮಹತಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಪಞ್ಚಮತ್ತೇಹಿ ಭಿಕ್ಖುಸತೇಹಿ ಸಬ್ಬೇಹೇವ ಅರಹನ್ತೇಹಿ।

ತತ್ಥ ಭಗವಾಪಿ ಮಹಾಸಮ್ಮತಸ್ಸ ವಂಸೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ, ತೇಪಿ ಪಞ್ಚಸತಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಮಹಾಸಮ್ಮತಸ್ಸ ಕುಲೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾ। ಭಗವಾಪಿ ಖತ್ತಿಯಗಬ್ಭೇ ಜಾತೋ, ತೇಪಿ ಖತ್ತಿಯಗಬ್ಭೇ ಜಾತಾ। ಭಗವಾಪಿ ರಾಜಪಬ್ಬಜಿತೋ, ತೇಪಿ ರಾಜಪಬ್ಬಜಿತಾ। ಭಗವಾಪಿ ಸೇತಚ್ಛತ್ತಂ ಪಹಾಯ ಹತ್ಥಗತಂ ಚಕ್ಕವತ್ತಿರಜ್ಜಂ ನಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತೋ, ತೇಪಿ ಸೇತಚ್ಛತ್ತಂ ಪಹಾಯ ಹತ್ಥಗತಾನಿ ರಜ್ಜಾನಿ ನಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತಾ। ಇತಿ ಭಗವಾ ಪರಿಸುದ್ಧೇ ಓಕಾಸೇ ಪರಿಸುದ್ಧೇ ರತ್ತಿಭಾಗೇ ಸಯಂ ಪರಿಸುದ್ಧೋ ಪರಿಸುದ್ಧಪರಿವಾರೋ ವೀತರಾಗೋ ವೀತರಾಗಪರಿವಾರೋ ವೀತದೋಸೋ ವೀತದೋಸಪರಿವಾರೋ ವೀತಮೋಹೋ ವೀತಮೋಹಪರಿವಾರೋ ನಿತ್ತಣ್ಹೋ ನಿತ್ತಣ್ಹಪರಿವಾರೋ ನಿಕ್ಕಿಲೇಸೋ ನಿಕ್ಕಿಲೇಸಪರಿವಾರೋ ಸನ್ತೋ ಸನ್ತಪರಿವಾರೋ ದನ್ತೋ ದನ್ತಪರಿವಾರೋ ಮುತ್ತೋ ಮುತ್ತಪರಿವಾರೋ ಅತಿವಿಯ ವಿರೋಚತೀತಿ। ವಣ್ಣಭೂಮಿ ನಾಮೇಸಾ, ಯತ್ತಕಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ತತ್ತಕಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಇತಿ ಇಮೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ - "ಪಞ್ಚಮತ್ತೇಹಿ ಭಿಕ್ಖುಸತೇಹಿ ಸಬ್ಬೇಹೇವ ಅರಹನ್ತೇಹೀ"ತಿ।

ಯೇಭುಯ್ಯೇನಾತಿ ಬಹುತರಾ ಸನ್ನಿಪತಿತಾ, ಮನ್ದಾ ನ ಸನ್ನಿಪತಿತಾ ಅಸಞ್ಞಾ ಅರೂಪಾವಚರದೇವತಾ ಸಮಾಪನ್ನದೇವತಾ ಚ। ತತ್ರಾಯಂ ಸನ್ನಿಪಾತಕ್ಕಮೋ ಮಹಾವನಸ್ಸ ಕಿರ ಸಾಮನ್ತಾ ದೇವತಾ ಚಲಿಂಸು - "ಆಯಾಮ, ಭೋ ಬುದ್ಧದಸ್ಸನಂ ನಾಮ ಬಹೂಪಕಾರಂ, ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಂ ಬಹೂಪಕಾರಂ, ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘದಸ್ಸನಂ ಬಹೂಪಕಾರಂ, ಆಯಾಮ ಆಯಾಮಾ"ತಿ ಮಹಾಸದ್ದಂ ಕುರುಮಾನಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಞ್ಚ ತಂಮುಹುತ್ತಂ ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತಖೀಣಾಸವೇ ಚ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ಅಟ್ಠಂಸು। ಏತೇನೇವ ಉಪಾಯೇನ ತಾಸಂ ತಾಸಂ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ ಸದ್ದನ್ತರಅಡ್ಢಗಾವುತಗಾವುತಅಡ್ಢಯೋಜನಯೋಜನಾದಿವಸೇನ ತಿಯೋಜನಸಹಸ್ಸವಿತ್ಥತೇ ಹಿಮವನ್ತೇ, ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ತೇಸಟ್ಠಿಯಾ ನಗರಸಹಸ್ಸೇಸು, ನವನವುತಿಯಾ ದೋಣಮುಖಸತಸಹಸ್ಸೇಸು, ಛನ್ನವುತಿಯಾ ಪಟ್ಟನಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸೇಸು, ಛಪಣ್ಣಾಸಾಯ ರತನಾಕರೇಸೂತಿ ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪೇ, ಪುಬ್ಬವಿದೇಹೇ, ಅಪರಗೋಯಾನೇ, ಉತ್ತರಕುರುಮ್ಹಿ, ದ್ವೀಸು ಪರಿತ್ತದೀಪಸಹಸ್ಸೇಸೂತಿ ಸಕಲಚಕ್ಕವಾಳೇ, ತತೋ ದುತಿಯತತಿಯಚಕ್ಕವಾಳೇತಿ ಏವಂ ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ದೇವತಾ ಸನ್ನಿಪತಿತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳಞ್ಹಿ ಇಧ ದಸಲೋಕಧಾತುಯೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ದಸಹಿ ಚ ಲೋಕಧಾತೂಹಿ ದೇವತಾ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಸನ್ನಿಪತಿತಾ ಹೋನ್ತೀ"ತಿ।

ಏವಂ ಸನ್ನಿಪತಿತಾಹಿ ದೇವತಾಹಿ ಸಕಲಚಕ್ಕವಾಳಗಬ್ಭಂ ಯಾವ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾ ಸೂಚಿಘರೇ ನಿರನ್ತರಂ ಪಕ್ಖಿತ್ತಸೂಚೀಹಿ ವಿಯ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಹೋತಿ। ತತ್ರ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಸ್ಸ ಏವಂ ಉಚ್ಚತ್ತನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಲೋಹಪಾಸಾದೇ ಕಿರ ಸತ್ತಕೂಟಾಗಾರಸಮೋ ಪಾಸಾಣೋ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ಠತ್ವಾ ಅಧೋ ಖಿತ್ತೋ ಚತೂಹಿ ಮಾಸೇಹಿ ಪಥವಿಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಏವಂ ಮಹನ್ತೇ ಓಕಾಸೇ ಯಥಾ ಹೇಟ್ಠಾ ಠತ್ವಾ ಖಿತ್ತಾನಿ ಪುಪ್ಫಾನಿ ವಾ ಧೂಮೋ ವಾ ಉಪರಿ ಗನ್ತುಂ, ಉಪರಿ ವಾ ಠತ್ವಾ ಖಿತ್ತಸಾಸಪಾ ಹೇಟ್ಠಾ ಓತರಿತುಂ ಅನ್ತರಂ ನ ಲಭನ್ತಿ, ಏವಂ ನಿರನ್ತರಂ ದೇವತಾ ಅಹೇಸುಂ। ಯಥಾ ಖೋ ಪನ ಚಕ್ಕವತ್ತಿರಞ್ಞೋ ನಿಸಿನ್ನಟ್ಠಾನಂ ಅಸಮ್ಬಾಧಂ ಹೋತಿ, ಆಗತಾಗತಾ ಮಹೇಸಕ್ಖಾ ಖತ್ತಿಯಾ ಓಕಾಸಂ ಲಭನ್ತಿಯೇವ, ಪರತೋ ಪರತೋ ಪನ ಅತಿಸಮ್ಬಾಧಂ ಹೋತಿ, ಏವಮೇವ ಭಗವತೋ ನಿಸಿನ್ನಟ್ಠಾನಂ ಅಸಮ್ಬಾಧಂ, ಆಗತಾಗತಾ ಮಹೇಸಕ್ಖಾ ದೇವತಾ ಚ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾನೋ ಚ ಓಕಾಸಂ ಲಭನ್ತಿಯೇವ। ಅಪಿಸುದಂ ಭಗವತೋ ಆಸನ್ನಾಸನ್ನಟ್ಠಾನೇ ಮಹಾಪರಿನಿಬ್ಬಾನೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವಾಲಗ್ಗಕೋಟಿನಿತುದನಮತ್ತೇ ಪದೇಸೇ ದಸಪಿ ವೀಸಮ್ಪಿ ಸಬ್ಬಪರತೋ ತಿಂಸಮ್ಪಿ ದೇವತಾ ಸುಖುಮೇ ಸುಖುಮೇ ಅತ್ತಭಾವೇ ಮಾಪೇತ್ವಾ ಅಟ್ಠಂಸು। ಸಟ್ಠಿ ಸಟ್ಠಿ ದೇವತಾ ಅಟ್ಠಂಸು।

ಸುದ್ಧಾವಾಸಕಾಯಿಕಾನನ್ತಿ ಸುದ್ಧಾವಾಸವಾಸೀನಂ। **ಸುದ್ಧಾವಾಸಾ** ನಾಮ ಸುದ್ಧಾನಂ ಅನಾಗಾಮಿಖೀಣಾಸವಾನಂ ಆವಾಸಾ ಪಞ್ಚ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾ। **ಏತದಹೋಸೀ**ತಿ ಕಸ್ಮಾ ಅಹೋಸಿ? ತೇ ಕಿರ ಬ್ರಹ್ಮಾನೋ ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಯಥಾಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ವುಟ್ಠಿತಾ ಬ್ರಹ್ಮಭವನಂ ಓಲೋಕೇನ್ತಾ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತೇ ಭತ್ತಗೇಹಂ ವಿಯ ಸುಞ್ಞತಂ ಅದ್ದಸಂಸು। ತತೋ "ಕುಹಿಂ ಬ್ರಹ್ಮಾನೋ ಗತಾ"ತಿ ಆವಜ್ಜನ್ತಾ ಮಹಾಸಮಾಗಮಂ ಞತ್ವಾ - "ಅಯಂ ಸಮಾಗಮೋ ಮಹಾ, ಮಯಂ ಓಹೀನಾ, ಓಹೀನಕಾನಂ ಓಕಾಸೋ ದುಲ್ಲಭೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಗಚ್ಛನ್ತಾ ಅತುಚ್ಛಹತ್ಥಾ ಹುತ್ವಾ ಏಕೇಕಂ ಗಾಥಂ ಅಭಿಸಙ್ಖರಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛಾಮ। ತಾಯ ಮಹಾಸಮಾಗಮೇ ಚ ಅತ್ತನೋ ಆಗತಭಾವಂ ಜಾನಾಪೇಸ್ಸಾಮ, ದಸಬಲಸ್ಸ ಚ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ। ಇತಿ ತೇಸಂ ಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಆವಜ್ಜಿತತ್ತಾ ಏತದಹೋಸಿ।

೩೩೧. **ಭಗವತೋ ಪುರತೋ ಪಾತುರಹೇಸು**ನ್ತಿ ಪಾಳಿಯಂ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಅಭಿಮುಖಟ್ಠಾನೇಯೇವ ಓತಿಣ್ಣಾ ವಿಯ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಾ, ನ ಖೋ ಪನೇತ್ಥ ಏವಂ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತೇ ಪನ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ಠಿತಾಯೇವ ಗಾಥಾ ಅಭಿಸಙ್ಖರಿತ್ವಾ ಏಕೋ ಪುರತ್ಥಿಮಚಕ್ಕವಾಳಮುಖವಟ್ಟಿಯಂ ಓತರಿ, ಏಕೋ ದಕ್ಖಿಣಚಕ್ಕವಾಳಮುಖವಟ್ಟಿಯಂ, ಏಕೋ ಪಚ್ಛಿಮಚಕ್ಕವಾಳಮುಖವಟ್ಟಿಯಂ, ಏಕೋ ಉತ್ತರಚಕ್ಕವಾಳಮುಖವಟ್ಟಿಯಂ ಓತರಿ। ತತೋ ಪುರತ್ಥಿಮಚಕ್ಕವಾಳಮುಖವಟ್ಟಿಯಂ ಓತಿಣ್ಣಬ್ರಹ್ಮಾ ನೀಲಕಸಿಣಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ನೀಲರಸ್ಮಿಯೋ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾ ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳದೇವತಾನಂ ಮಣಿಚಮ್ಮಂ ಪಟಿಮುಞ್ಚನ್ತೋ ವಿಯ ಅತ್ತನೋ ಆಗತಭಾವಂ ಜಾನಾಪೇತ್ವಾ ಬುದ್ಧವೀಥಿ ನಾಮ ಕೇನಚಿ ಓತ್ಥರಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ, ತಸ್ಮಾ ಪಹಟಬುದ್ಧವೀಥಿಯಾವ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಏಕಮನ್ತಂ ಠಿತೋ ಅತ್ತನಾ ಅಭಿಸಙ್ಖತಂ ಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ।

ದಕ್ಖಿಣಚಕ್ಕವಾಳಮುಖವಟ್ಟಿಯಂ ಓತಿಣ್ಣಬ್ರಹ್ಮಾಪಿ ಪೀತಕಸಿಣಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪೀತರಸ್ಮಿಯೋ ಸುವಣ್ಣಪಭಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳದೇವತಾನಂ ಸುವಣ್ಣಪಟಂ ಪಾರುಪೇನ್ತೋ ವಿಯ ಅತ್ತನೋ ಆಗತಭಾವಂ ಜಾನಾಪೇತ್ವಾ ತಥೇವ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಪಚ್ಛಿಮಚಕ್ಕವಾಳಮುಖವಟ್ಟಿಯಂ ಓತಿಣ್ಣಬ್ರಹ್ಮಾಪಿ ಲೋಹಿತಕಸಿಣಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಲೋಹಿತರಸ್ಮಿಯೋ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳದೇವತಾನಂ ರತ್ತವರಕಮ್ಬಲೇನ ಪರಿಕ್ಖಿಪನ್ತೋ ವಿಯ ಅತ್ತನೋ ಆಗತಭಾವಂ ಜಾನಾಪೇತ್ವಾ ತಥೇವ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಉತ್ತರಚಕ್ಕವಾಳಮುಖವಟ್ಟಿಯಂ ಓತಿಣ್ಣಬ್ರಹ್ಮಾಪಿ ಓದಾತಕಸಿಣಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಓದಾತರಸ್ಮಿಯೋ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳದೇವತಾನಂ ಸುಮನಪಟಂ ಪಾರುಪನ್ತೋ ವಿಯ ಅತ್ತನೋ ಆಗತಭಾವಂ ಜಾನಾಪೇತ್ವಾ ತಥೇವ ಅಟ್ಠಾಸಿ।

ಪಾಳಿಯಂ ಪನ "ಭಗವತೋ ಪುರತೋ ಪಾತುರಹೇಸುಂ। ಅಥ ಖೋ ತಾ ದೇವತಾ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ಅಟ್ಠಂಸೂ"ತಿ ಏವಂ ಏಕಕ್ಖಣಂ ವಿಯ ಪುರತೋ ಪಾತುಭಾವೋ ಚ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ಠಿತಭಾವೋ ಚ ವುತ್ತೋ, ಸೋ ಇಮಿನಾ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಅಹೋಸಿ, ಏಕತೋ ಕತ್ವಾ ಪನ ದಸ್ಸಿತೋ। ಗಾಥಾಭಾಸನಂ ಪನ ಪಾಳಿಯಂ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂಯೇವ ವುತ್ತಂ।

ತತ್ಥ **ಮಹಾಸಮಯೋ**ತಿ ಮಹಾಸಮೂಹೋ। **ಪವನಂ** ವುಚ್ಚತಿ ವನಸಣ್ಡೋ। ಉಭಯೇನಪಿ ಭಗವಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ವನಸಣ್ಡೇ ಅಜ್ಜ ಮಹಾಸಮೂಹೋ ಮಹಾಸನ್ನಿಪಾತೋತಿ ಆಹ। ತತೋ ಯೇಸಂ ಸೋ ಸನ್ನಿಪಾತೋ, ತೇ ದಸ್ಸೇತುಂ **ದೇವಕಾಯಾ ಸಮಾಗತಾ**ತಿ ಆಹ। ತತ್ಥ **ದೇವಕಾಯಾ**ತಿ ದೇವಘಟಾ। **ಆಗತಮ್ಹ ಇಮಂ ಧಮ್ಮಸಮಯ**ನ್ತಿ ಏವಂ ಸಮಾಗತೇ ದೇವಕಾಯೇ ದಿಸ್ವಾ ಮಯಮ್ಪಿ ಇಮಂ ಧಮ್ಮಸಮೂಹಂ ಆಗತಾ। ಕಿಂ ಕಾರಣಾ? **ದಕ್ಖಿತಾಯೇ ಅಪರಾಜಿತಸಙ್ಘಂ,** ಕೇನಚಿ ಅಪರಾಜಿತಂ ಅಜ್ಜೇವ ತಯೋ ಮಾರೇ ಮದ್ದಿತ್ವಾ ವಿಜಿತಸಙ್ಗಾಮಂ ಇಮಂ ಅಪರಾಜಿತಸಙ್ಘಂ ದಸ್ಸನತ್ಥಾಯ ಆಗತಮ್ಹಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೋ ಪನ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಇಮಂ ಗಾಥಂ ಭಾಸಿತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಪುರತ್ಥಿಮಚಕ್ಕವಾಳಮುಖವಟ್ಟಿಯಂಯೇವ ಅಟ್ಠಾಸಿ।

ಅಥ ದುತಿಯೋ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಅಭಾಸಿ। ತತ್ಥ **ತತ್ರ ಭಿಕ್ಖವೋ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಸನ್ನಿಪಾತಟ್ಠಾನೇ ಭಿಕ್ಖೂ। **ಸಮಾದಹಂಸೂ**ತಿ ಸಮಾಧಿನಾ ಯೋಜೇಸುಂ। **ಚಿತ್ತಮತ್ತನೋ ಉಜುಕಂ ಅಕಂಸೂ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಚಿತ್ತಂ ಸಬ್ಬೇ ವಙ್ಕಕುಟಿಲಜಿಮ್ಹಭಾವೇ ಹರಿತ್ವಾ ಉಜುಕಂ ಅಕರಿಂಸು। **ಸಾರಥೀವ ನೇತ್ತಾನಿ ಗಹೇತ್ವಾ**ತಿ ಯಥಾ ಸಮಪ್ಪವತ್ತೇಸು ಸಿನ್ಧವೇಸು

ಓಧಸ್ತಪತೋದೋ ಸಾರಥಿ ಸಬ್ಬಯೋತ್ತಾನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಅಚೋದೇನ್ತೋ ಅವಾರೇನ್ತೋ ತಿಟ್ಠತಿ, ಏವಂ ಛಳಙ್ಗುಪೇಕ್ಖಾಸಮನ್ನಾಗತಾ ಗುತ್ತದ್ವಾರಾ ಸಬ್ಬೇಪೇತೇ ಪಞ್ಚಸತಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ರಕ್ಖನ್ತಿ ಪಣ್ಡಿತಾ, ಏತೇ ದಟ್ಠುಂ ಇಧಾಗತಮ್ಹ ಭಗವಾತಿ। ಸೋಪಿ ಗನ್ತ್ವಾ ಯಥಾಠಾನೇಯೇವ ಅಟ್ಠಾಸಿ।

ಅಥ ತತಿಯೋ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಅಭಾಸಿ। ತತ್ಥ **ಛೇತ್ವಾ ಖೀಲ**ನ್ತಿ ರಾಗದೋಸಮೋಹಖೀಲಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ। **ಪಲಿಘ**ನ್ತಿ ರಾಗದೋಸಮೋಹಪಲಿಘಮೇವ। **ಇನ್ದಖೀಲ**ನ್ತಿಪಿ ರಾಗದೋಸಮೋಹಇನ್ದಖೀಲಮೇವ। **ಊಹಚ್ಚ ಮನೇಜಾ**ತಿ ಏತೇ ತಣ್ಹಾಏಜಾಯ ಅಭಾವೇನ ಅನೇಜಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಇನ್ದಖೀಲಂ ಊಹಚ್ಚ ಸಮೂಹನಿತ್ವಾ। **ತೇ ಚರನ್ತೀ**ತಿ ಚತೂಸು ದಿಸಾಸು ಅಪ್ಪಟಿಹತಚಾರಿಕಂ ಚರನ್ತಿ। **ಸುದ್ಧಾ**ತಿ ನಿರುಪಕ್ಕಿಲೇಸಾ। **ವಿಮಲಾ**ತಿ ನಿಮ್ಮಲಾ। ಇದಂ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। **ಚಕ್ಖುಮತಾ**ತಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಚಕ್ಖೂಹಿ ಚಕ್ಖುಮನ್ತೇನ। **ಸುದನ್ತಾ**ತಿ ಚಕ್ಖುತೋಪಿ ದನ್ತಾ, ಸೋತತೋಪಿ ಘಾನತೋಪಿ ಜಿವ್ಹಾತೋಪಿ ಕಾಯತೋಪಿ ಮನತೋಪಿ ದನ್ತಾ। **ಸುಸುನಾಗಾ**ತಿ ತರುಣನಾಗಾ। ತೇ ಏವರೂಪೇನ ಅನುತ್ತರೇನ ಯೋಗಾಚರಿಯೇನ ದಮಿತೇ ತರುಣನಾಗೇ ದಸ್ಸನಾಯ ಆಗತಮ್ಹ ಭಗವಾತಿ। ಸೋಪಿ ಗನ್ತ್ವಾ ಯಥಾಠಾನೇಯೇವ ಅಟ್ಠಾಸಿ।

ಅಥ ಚತುತ್ಥೋ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಅಭಾಸಿ। ತತ್ಥ **ಗತಾಸೇ**ತಿ ನಿಬ್ಬೇಮತಿಕಸರಣಗಮನೇನ ಗತಾ। ಸೋಪಿ ಗನ್ತ್ವಾ ಯಥಾಠಾನೇಯೇವ ಅಟ್ಠಾಸಿ।

ದೇವತಾಸನ್ನಿಪಾತವಣ್ಣನಾ

೩೩೩. ಅಥ ಭಗವಾ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಪಥವೀತಲತೋ ಯಾವ ಚಕ್ಕವಾಳಮುಖವಟ್ಟಿಪರಿಚ್ಛೇದಾ ಯಾವ ಅಕನಿಟ್ಠಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾ ದೇವತಾಸನ್ನಿಪಾತಂ ದಿಸ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಮಹಾ ಅಯಂ ದೇವತಾಸಮಾಗಮೋ, ಭಿಕ್ಖೂ ಪನ ಏವಂ ಮಹಾ ದೇವತಾಯ ಸಮಾಗಮೋತಿ ನ ಜಾನನ್ತಿ, ಹನ್ದ, ನೇಸಂ ಆಚಿಕ್ಖಾಮೀ"ತಿ, ಏವಂ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ "ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇಸೀ"ತಿ ಸಬ್ಬಂ ವಿತ್ಥಾರೇತಬ್ಬಂ। ತತ್ಥ **ಏತಪರಮಾ**ತಿ ಏತಂ ಪರಮಂ ಪಮಾಣಂ ಏತೇಸನ್ತಿ ಏತಪರಮಾ। ಇದಾನಿ ಬುದ್ಧಾನಂ ಪನ ಅಭಾವಾ "ಯೇಪಿ ತೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏತರಹೀ"ತಿ ತತಿಯೋ ವಾರೋ ನ ವುತ್ತೋ। **ಆಚಿಕ್ಖಿಸ್ಸಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿ ಕಸ್ಮಾ ಆಹ? ದೇವತಾನಂ ಚಿತ್ತಕಲ್ಲತಾಜನನತ್ಥಂ। ದೇವತಾ ಕಿರ ಚಿನ್ತೇಸುಂ - "ಭಗವಾ ಏವಂ ಮಹನ್ತೇ ಸಮಾಗಮೇ ಮಹೇಸಕ್ಖಾನಂಯೇವ ದೇವತಾನಂ ನಾಮಗೋತ್ತಾನಿ ಕಥೇಸ್ಸತಿ, ಅಪ್ಪೇಸಕ್ಖಾನಂ ಕಿಂ ಕಥೇಸ್ಸತೀ"ತಿ? ಅಥ ಭಗವಾ "ಇಮಾ ದೇವತಾ ಕಿಂ ಚಿನ್ತೇನ್ತೀ"ತಿ ಆವಜ್ಜನ್ತೋ ಮುಖೇನ ಹತ್ಥಂ ಪವೇಸೇತ್ವಾ ಹದಯಮಂಸಂ ಮದ್ದನ್ತೋ ವಿಯ ಸಭಣ್ಡಂ ಚೋರಂ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ವಿಯ ಚ ತಂ ತಾಸಂ ಚಿತ್ತಾಚಾರಂ ಞತ್ವಾ - "ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳತೋ ಆಗತಾಗತಾನಂ ಅಪ್ಪೇಸಕ್ಖಮಹೇಸಕ್ಖಾನಂ ಸಬ್ಬಾಸಮ್ಪಿ ದೇವತಾನಂ ನಾಮಗೋತ್ತಂ ಕಥೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇಸಿ।

ಬುದ್ಧಾ ನಾಮ ಮಹನ್ತಾ ಏತೇ ಸತ್ತವಿಸೇಸಾ, ಯಂ ಸದೇವಕಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಂ ಸುತಂ ಮುತಂ ವಿಞ್ಞಾತಂ ಪತ್ತಂ ಪರಿಯೇಸಿತಂ ಅನುವಿಚರಿತಂ ಮನಸಾ, ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಕತ್ಥಚಿ ನೀಲಾದಿವಸೇನ ವಿಭತ್ತರೂಪಾರಮ್ಮಣೇಸು ರೂಪಾರಮ್ಮಣಂ ವಾ ಭೇರೀಸದ್ದಾದಿವಸೇನ ವಿಭತ್ತಸದ್ದಾರಮ್ಮಣಾದೀಸು ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಸದ್ದಾದಿಆರಮ್ಮಣಂ ವಾ ಅತ್ಥಿ, ಯಂ ಏತೇಸಂ ಞಾಣಮುಖೇ ಆಪಾಥಂ ನಾಗಚ್ಛತಿ। ಯಥಾಹ -

> "ಯಂ ಭಿಕ್ಖವೇ ಸದೇವಕಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ...ಪೇ॰... ಸದೇವಮನುಸ್ಸಾಯ ದಿಟ್ಠಂ ಸುತಂ ಮುತಂ ವಿಞ್ಞಾತಂ ಪತ್ತಂ ಪರಿಯೇಸಿತಂ ಅನುವಿಚರಿತಂ ಮನಸಾ, ತಮಹಂ ಜಾನಾಮಿ, ತಮಹಂ ಪಸ್ಸಾಮಿ, ತಮಹಂ ಅಬ್ಭಞ್ಞಾಸಿ"ನ್ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೨೪)।

ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅಪ್ಪಟಿಹತಞಾಣೋ ಭಗವಾ ಸಬ್ಬಾಪಿ ತಾ ದೇವತಾ ಭಬ್ಬಾಭಬ್ಬವಸೇನ ದ್ವೇ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಅಕಾಸಿ। "ಕಮ್ಮಾವರಣೇನ ವಾ ಸಮನ್ನಾಗತಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವುತ್ತಾ ಸತ್ತಾ **ಅಭಬ್ಬಾ** ನಾಮ। ತೇ ಏಕವಿಹಾರೇ ವಸನ್ತೇಪಿ ಬುದ್ಧಾ ನ ಓಲೋಕೇನ್ತಿ। ವಿಪರೀತಾ ಪನ **ಭಬ್ಬಾ** ನಾಮ, ತೇ ದೂರೇ ವಸನ್ತೇಪಿ ಗನ್ತ್ವಾ ಸಙ್ಗಣ್ಹನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ದೇವತಾಸನ್ನಿಪಾತೇ ಯೇ ಅಭಬ್ಬಾ, ತೇ ಪಹಾಯ ಭಬ್ಬೇ ಪರಿಗ್ಗಹೇಸಿ। ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ - "ಏತ್ತಕಾ ಏತ್ಥ ರಾಗಚರಿತಾ, ಏತ್ತಕಾ ದೋಸಚರಿತಾ, ಏತ್ತಕಾ ಮೋಹಚರಿತಾ"ತಿ ಚರಿತವಸೇನ ಛ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಅಕಾಸಿ। ಅಥ ನೇಸಂ ಸಪ್ಪಾಯಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಉಪಧಾರಯನ್ತೋ - "ರಾಗಚರಿತಾನಂ ದೇವತಾನಂ **ಸಮ್ಮಾಪರಿಬ್ಬಾಜನಿಯಸುತ್ತಂ** ಕಥೇಸ್ಸಾಮಿ, ದೋಸಚರಿತಾನಂ **ಕಲಹವಿವಾದಸುತ್ತಂ,** ಮೋಹಚರಿತಾನಂ **ಮಹಾಬ್ಯೂಹಸುತ್ತಂ,** ವಿತಕ್ಕಚರಿತಾನಂ **ಚೂಳಬ್ಯೂಹಸುತ್ತಂ,** ಸದ್ಧಾಚರಿತಾನಂ **ತುವಟ್ಟಕಪಟಿಪದಂ,** ಬುದ್ಧಿಚರಿತಾನಂ **ಪುರಾಭೇದಸುತ್ತಂ** ಕಥೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ದೇಸನಂ ವವತ್ಥಪೇತ್ವಾ ಪುನ ತಂ ಪರಿಸಂ ಮನಸಾಕಾಸಿ - "ಅತ್ತಜ್ಝಾಸಯೇನ ನು ಖೋ ಜಾನೇಯ್ಯ, ಪರಜ್ಝಾಸಯೇನ ಅತ್ಥುಪ್ಪತ್ತಿಕೇನ ಪುಚ್ಛಾವಸೇನಾ"ತಿ। ತತೋ "ಪುಚ್ಛಾವಸೇನ ಜಾನೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಞತ್ವಾ "ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ ಕೋಚಿ ದೇವತಾನಂ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಚರಿತವಸೇನ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿತುಂ ಸಮತ್ಥೋ"ತಿ "ತೇಸು ಪಞ್ಚಸತೇಸು ಭಿಕ್ಖೂಸು ಏಕೋಪಿ ನ ಸಕ್ಕೋತೀ"ತಿ ಅದ್ದಸ। ತತೋ ಅಸೀತಿಮಹಾಸಾವಕೇ ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಕೇ ಚ ಸಮನ್ನಾಹರಿತ್ವಾ "ತೇಪಿ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತೀ"ತಿ ದಿಸ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ "ಸಚೇ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೋ ಭವೇಯ್ಯ, ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯ ನು ಖೋ"ತಿ "ಸೋಪಿ ನ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಞತ್ವಾ "ಸಕ್ಕಸುಯಾಮಾದೀಸು ಕೋಚಿ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಸಮನ್ನಾಹರಿ। ಸಚೇ ಹಿ ತೇಸು ಕೋಚಿ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯ, ತಂ ಪುಚ್ಛಾಪೇತ್ವಾ ಅತ್ತನಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಯ್ಯ, ನ ಪನ ತೇಸುಪಿ ಕೋಚಿ ಸಕ್ಕೋತಿ।

ಅಥಸ್ಸ ಏತದಹೋಸಿ - "ಮಾದಿಸೋ ಬುದ್ಧೋಯೇವ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯ, ಅತ್ಥಿ ಪನ ಕತ್ಥಚಿ ಅಞ್ಞೋ ಬುದ್ಧೋ"ತಿ ಅನನ್ತಾಸು ಲೋಕಧಾತೂಸು ಅನನ್ತಞಾಣಂ ಪತ್ಥರಿತ್ವಾ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಅಞ್ಞಂ ಬುದ್ಧಂ ನ ಅದ್ದಸ। ಅನಚ್ಛರಿಯಞ್ಚೇತಂ, ಯಂ ಇದಾನಿ ಅತ್ತನಾ ಸಮಂ ನ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯ, ಸೋ ಜಾತದಿವಸೇಪಿ ಬ್ರಹ್ಮಜಾಲವಣ್ಣನಾಯಂ ವುತ್ತನಯೇನ ಅತ್ತನಾ ಸಮಂ ಅಪಸ್ಸನ್ತೋ - "ಅಗ್ಗೋಹಮಸ್ಮಿ ಲೋಕಸ್ಸಾ"ತಿ ಅಪ್ಪಟಿವತ್ತಿಯಂ ಸೀಹನಾದಂ ನದಿ। ಏವಂ ಅಞ್ಞಂ ಅತ್ತನಾ ಸಮಂ ಅಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಸಚೇ ಅಹಂ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಅಹಮೇವ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಯ್ಯಂ, ಏವಮ್ಪೇತಾ ದೇವತಾ ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸನ್ತಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತುಂ। ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಪನ ಬುದ್ಧೇಯೇವ ಪುಚ್ಛನ್ತೇ ಮಯಿ ಚ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನ್ತೇ ಅಚ್ಛರಿಯಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಸಕ್ಖಿಸ್ಸನ್ತಿ ಚ ದೇವತಾ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತುಂ, ತಸ್ಮಾ ನಿಮ್ಮಿತಬುದ್ಧಂ ಮಾಪೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಅಭಿಞ್ಞಾಪಾದಕಜ್ಝಾನಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ವುಟ್ಠಾಯ - "ಪತ್ತಚೀವರಗಹಣಂ ಆಲೋಕಿತವಿಲೋಕಿತಂ ಸಮಿಞ್ಜಿತಪಸಾರಿತಞ್ಚ ಮಮ ಸದಿಸಂಯೇವ ಹೋತೂ"ತಿ ಕಾಮಾವಚರಚಿತ್ತೇಹಿ ಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಪಾಚೀನಯುಗನ್ಧರಪರಿಕ್ಖೇಪತೋ ಉಲ್ಲಙ್ಘಮಾನಂ ಚನ್ದಮಣ್ಡಲಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಮನ್ತಂ ವಿಯ ರೂಪಾವಚರಚಿತ್ತೇನ ಅಧಿಟ್ಠಾಸಿ।

ದೇವಸಙ್ಘೋ ತಂ ದಿಸ್ವಾ - "ಅಞ್ಞೋಪಿ ನು ಖೋ, ಭೋ, ಚನ್ದೋ ಉಗ್ಗತೋ"ತಿ ಆಹ। ಅಥ ಚನ್ದಂ ಓಹಾಯ ಆಸನ್ನತರೇ ಜಾತೇ "ನ ಚನ್ದೋ, ಸೂರಿಯೋ ಉಗ್ಗತೋ"ತಿ, ಪುನ ಆಸನ್ನತರೇ ಜಾತೇ "ನ ಸೂರಿಯೋ, ದೇವವಿಮಾನಂ ಏಕ"ನ್ತಿ, ಪುನ ಆಸನ್ನತರೇ ಜಾತೇ "ನ ದೇವವಿಮಾನಂ, ದೇವಪುತ್ತೋ ಏಕೋ"ತಿ, ಪುನ ಆಸನ್ನತರೇ ಜಾತೇ "ನ ದೇವಪುತ್ತೋ, ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾ ಏಕೋ"ತಿ, ಪುನ ಆಸನ್ನತರೇ ಜಾತೇ "ನ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾ, ಅಪರೋಪಿ ಭೋ ಬುದ್ಧೋ ಆಗತೋ"ತಿ ಆಹ। ತತ್ಥ ಪುಥುಜ್ಜನದೇವತಾ ಚಿನ್ತಯಿಂಸು - "ಏಕಬುದ್ಧಸ್ಸ ತಾವ ಅಯಂ ದೇವತಾಸನ್ನಿಪಾತೋ, ದ್ವಿನ್ನಂ ಕೀವ ಮಹನ್ತೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ। ಅರಿಯದೇವತಾ ಚಿನ್ತಯಿಂಸು - "ಏಕಿಸ್ಸಾ ಲೋಕಧಾತುಯಾ ದ್ವೇ ಬುದ್ಧಾ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಅದ್ಧಾ ಭಗವತಾ ಅತ್ತನಾ ಸದಿಸೋ ಅಞ್ಞೋ ಏಕೋ ಬುದ್ಧೋ ನಿಮ್ಮಿತೋ"ತಿ।

ಅಥ ತಸ್ಸ ದೇವಸಙ್ಘಸ್ಸ ಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸೇವ ನಿಮ್ಮಿತಬುದ್ಧೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ ದಸಬಲಂ ಅವನ್ದಿತ್ವಾವ ಸಮ್ಮುಖಟ್ಠಾನೇ ಸಮಸಮಂ ಕತ್ವಾ ಮಾಪಿತೇ ಆಸನೇ ನಿಸೀದಿ। ಭಗವತೋಪಿ ದ್ವತ್ತಿಂಸ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಾನಿ, ನಿಮ್ಮಿತಸ್ಸಾಪಿ ದ್ವತ್ತಿಂಸಾವ, ಭಗವತೋಪಿ ಸರೀರಾ ಛಬ್ಬಣ್ಣರಸ್ಮಿಯೋ ನಿಕ್ಖಮನ್ತಿ , ನಿಮ್ಮಿತಸ್ಸಾಪಿ, ಭಗವತೋ ಸರೀರರಸ್ಮಿಯೋ ನಿಮ್ಮಿತಸ್ಸ ಸರೀರೇ ಪಟಿಹಞ್ಞನ್ತಿ, ನಿಮ್ಮಿತಸ್ಸ ಸರೀರರಸ್ಮಿಯೋ ಭಗವತೋ ಕಾಯೇ ಪಟಿಹಞ್ಞನ್ತಿ। ತಾ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ಬುದ್ಧಾನಂ ಸರೀರತೋ ಉಗ್ಗಮ್ಮ ಅಕನಿಟ್ಠಭವನಂ ಆಹಚ್ಚ

ತತೋ ಪಟಿನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ದೇವತಾನಂ ಮತ್ಥಕಪರಿಯನ್ತೇ ಓತರಿತ್ವಾ ಚಕ್ಕವಾಳಮುಖವಟ್ಟಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠಹಿಂಸು। ಸಕಲಚಕ್ಕವಾಳಗಬ್ಭಂ ಸುವಣ್ಣಮಯವಙ್ಕಗೋಪಾನಸೀವಿನದ್ಧಮಿವ ಚೇತಿಯಘರಂ ವಿರೋಚಿತ್ಥ। ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳದೇವತಾ ಏಕಚಕ್ಕವಾಳೇ ರಾಸಿಭೂತಾ ದ್ವಿನ್ನಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ರಸ್ಮಿಗಬ್ಭನ್ತರಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಂಸು। ನಿಮ್ಮಿತಬುದ್ಧೋ ನಿಸೀದನ್ತೋಯೇವ ದಸಬಲಸ್ಸ ಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನಂ ಅಭಿತ್ಥವನ್ತೋ -

> “ಪುಚ್ಛಾಮಿ ಮುನಿಂ ಪಹೂತಪಞ್ಞಂ,
> ತಿಣ್ಣಂ ಪಾರಙ್ಗತಂ ಪರಿನಿಬ್ಬುತಂ ಠಿತತ್ತಂ।
> ನಿಕ್ಖಮ್ಮ ಘರಾ ಪನುಜ್ಜ ಕಾಮೇ,
> ಕಥಂ ಭಿಕ್ಖು ಸಮ್ಮಾ ಸೋ ಲೋಕೇ ಪರಿಬ್ಬಜೇಯ್ಯಾ”ತಿ॥ (ಸು॰ ನಿ॰ ೩೬೧) -

ಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ। ಸತ್ಥಾ ದೇವತಾನಂ ತಾವ ಚಿತ್ತಕಲ್ಲತಾಜನನತ್ಥಂ ಆಗತಾಗತಾನಂ ನಾಮಗೋತ್ತಾನಿ ಕಥೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ **ಆಚಿಕ್ಖಿಸ್ಸಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

೩೩೪. ತತ್ಥ **ಸಿಲೋಕಮನುಕಸ್ಸಾಮೀ**ತಿ ಅಕ್ಖರಪದನಿಯಮಿತಂ ವಚನಸಙ್ಘಾತಂ ಪವತ್ತಯಿಸ್ಸಾಮಿ। **ಯತ್ಥ ಭುಮ್ಮಾ ತದಸ್ಸಿತಾ**ತಿ ಯೇಸು ಯೇಸು ಠಾನೇಸು ಭುಮ್ಮಾ ದೇವತಾ ತಂ ತಂ ನಿಸ್ಸಿತಾ। **ಯೇ ಸಿತಾ ಗಿರಿಗಬ್ಭರ**ನ್ತಿಆದೀಹಿ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ವಣ್ಣಂ ಕಥೇಸಿ, ಯೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಗಿರಿಕುಚ್ಛಿಂ ನಿಸ್ಸಿತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಹಿತತ್ತಾ**ತಿ ಪೇಸಿತಚಿತ್ತಾ। **ಸಮಾಹಿತಾ**ತಿ ಅವಿಕ್ಖಿತ್ತಾ।

ಪುಥೂತಿ ಬಹುಜನಾ। **ಸೀಹಾವ ಸಲ್ಲೀನಾ**ತಿ ಸೀಹಾ ವಿಯ ನಿಲೀನಾ ಏಕತ್ತಂ ಉಪಗತಾ। **ಲೋಮಹಂಸಾಭಿಸಮ್ಭುನೋ**ತಿ ಲೋಮಹಂಸಂ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಠಿತಾ, ನಿಬ್ಭಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಓದಾತಮನಸಾ ಸುದ್ಧಾ**ತಿ ಓದಾತಚಿತ್ತಾ ಹುತ್ವಾ ಸುದ್ಧಾ। **ವಿಪ್ಪಸನ್ನಾಮನಾವಿಲಾ**ತಿ ವಿಪ್ಪಸನ್ನಅನಾವಿಲಾ।

ಭಿಯ್ಯೋಪಞ್ಚಸತೇ ಞತ್ವಾತಿ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಅತಿರೇಕಪಞ್ಚಸತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಜಾನಿತ್ವಾ। **ವನೇ ಕಾಪಿಲವತ್ಥವೇ**ತಿ ಕಪಿಲವತ್ಥುಸಮೀಪಮ್ಹಿ ಜಾತೇ ವನಸಣ್ಡೇ। **ತತೋ ಆಮನ್ತಯೀ ಸತ್ಥಾ**ತಿ ತದಾ ಆಮನ್ತಯಿ। **ಸಾವಕೇ ಸಾಸನೇ ರತೇ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಸವನನ್ತೇ ಜಾತತ್ತಾ ಸಾವಕೇ ಸಿಕ್ಖತ್ತಯಸಾಸನೇ ರತತ್ತಾ ಸಾಸನೇ ರತೇ। ಇದಂ ಸಬ್ಬಂ - “ಸಿಲೋಕಮನುಕಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ವಚನತೋ ಅಞ್ಞೇನ ವುತ್ತಂ ವಿಯ ಕತ್ವಾ ವದತಿ।

ದೇವಕಾಯಾ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಾ, ತೇ ವಿಜಾನಾಥ ಭಿಕ್ಖವೋತಿ ತೇ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುನಾ ವಿಜಾನಾಥಾತಿ ನೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಞಾಣಾಭಿನೀಹಾರತ್ಥಾಯ ಕಥೇಸಿ। **ತೇ ಚ ಆತಪ್ಪಮಕರುಂ, ಸುತ್ವಾ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಸಾಸನ**ನ್ತಿ ತೇ ಚ ಭಿಕ್ಖೂ ತಂ ಬುದ್ಧಸಾಸನಂ ಸುತ್ವಾ ತಾವದೇವ ತದತ್ಥಾಯ ವೀರಿಯಂ ಕರಿಂಸು।

ಏವಂ ಕತಮತ್ತಾತಪ್ಪಾನಂಯೇವ **ತೇಸಂ ಪಾತುರಹು ಞಾಣಂ**। ಕೀದಿಸಂ? ಅಮನುಸ್ಸಾನಂ ದಸ್ಸನಂ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಞಾಣಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ। ನ ತಂ ತೇಹಿ ತಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಉಪ್ಪಾದಿತಂ। ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನೇವ ಹಿ ತಂ ನಿಪ್ಫನ್ನಂ। ಅಮನುಸ್ಸದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಪನಸ್ಸ ಅಭಿನೀಹಾರಮತ್ತಮೇವ ಕತಂ। ಸತ್ಥಾಪಿ - “ಅತ್ಥಿ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಞಾಣಂ, ತಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ತೇನ ಹಿ ತೇ ವಿಜಾನಾಥಾ”ತಿ ಇದಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ “ತೇ ವಿಜಾನಾಥ, ಭಿಕ್ಖವೋ”ತಿ ಆಹ।

ಅಪ್ಪೇಕೇ ಸತಮದ್ದಕ್ಖುನ್ತಿ ತೇಸು ಭಿಕ್ಖೂಸು ಏಕಚ್ಚೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಅಮನುಸ್ಸಾನಂ ಸತಂ ಅದ್ದಸಂಸು। **ಸಹಸ್ಸಂ ಅಥ ಸತ್ತರಿ**ನ್ತಿ ಏಕೇ ಸಹಸ್ಸಂ। ಏಕೇ ಸತ್ತತಿ ಸಹಸ್ಸಾನಿ।

ಸತಂ ಏಕೇ ಸಹಸ್ಸಾನನ್ತಿ ಏಕೇ ಸತಸಹಸ್ಸಂ ಅದ್ದಸಂಸು। **ಅಪ್ಪೇಕೇನನ್ತಮದ್ದಕ್ಖುನ್ತಿ** ವಿಪುಲಂ ಅದ್ದಸಂಸು, ಸತವಸೇನ ಸಹಸ್ಸವಸೇನ ಚ ಅಪರಿಚ್ಛಿನ್ನೇಪಿ ಅದ್ದಸಂಸೂತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಸ್ಮಾ? ಯಸ್ಮಾ **ದಿಸಾ ಸಬ್ಬಾ ಫುಟಾ ಅಹುಂ,** ಭರಿತಾ ಸಮ್ಪುಣ್ಣಾವ ಅಹೇಸುಂ।

ತಞ್ಚ ಸಬ್ಬಂ ಅಭಿಞ್ಞಾಯಾತಿ ಯಂ ತೇಸು ಏಕೇನೇಕೇನ ದಿಟ್ಠಂ, ತಞ್ಚ ಸಬ್ಬಂ ಜಾನಿತ್ವಾ। **ವವತ್ಥಿತ್ವಾನ ಚಕ್ಖುಮಾತಿ** ಹತ್ಥತಲೇ ಲೇಖಂ ವಿಯ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ವವತ್ಥಪೇತ್ವಾ ಪಞ್ಚಹಿ ಚಕ್ಖೂಹಿ ಚಕ್ಖುಮಾ ಸತ್ಥಾ। **ತತೋ ಆಮನ್ತಯೀತಿ** ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಗಾಥಮೇವ ನಾಮಗೋತ್ತಕಿತ್ತನತ್ಥಾಯ ಆಹ। ತುಮ್ಹೇ ಏತೇ ವಿಜಾನಾಥ, ಪಸ್ಸಥ, ಓಲೋಕೇಥ, ಯೇ ವೋಹಂ ಕಿತ್ತಯಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಗಿರಾಹೀತಿ** ವಚನೇಹಿ। **ಅನುಪುಬ್ಬಸೋತಿ** ಅನುಪಟಿಪಾಟಿಯಾ।

೩೩೪. **ಸತ್ತಸಹಸ್ಸಾ ತೇ ಯಕ್ಖಾ, ಭುಮ್ಮಾ ಕಾಪಿಲವತ್ಥವಾತಿ** ಸತ್ತಸಹಸ್ಸಾ ತಾವೇತ್ಥ ಕಪಿಲವತ್ಥುಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ ಭುಮ್ಮಾ ಯಕ್ಖಾಯೇವಾತಿ ವದತಿ । **ಇದ್ಧಿಮನ್ತೋತಿ** ದಿಬ್ಬಇದ್ಧಿಯುತ್ತಾ। **ಜುತಿಮನ್ತೋತಿ** ಆನುಭಾವಸಮ್ಪನ್ನಾ। **ವಣ್ಣವನ್ತೋತಿ** ಸರೀರವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನಾ। **ಯಸಸ್ಸಿನೋತಿ** ಪರಿವಾರಸಮ್ಪನ್ನಾ। **ಮೋದಮಾನಾ ಅಭಿಕ್ಕಾಮುನ್ತಿ** ತುಟ್ಠಚಿತ್ತಾ ಆಗತಾ। **ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಮಿತಿಂ ವನನ್ತಿ** ಇಮಂ ಮಹಾವನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸನ್ತಿಕಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ದಸ್ಸನತ್ಥಾಯ ಆಗತಾ। ಅಥ ವಾ **ಸಮಿತಿನ್ತಿ** ಸಮೂಹಂ, ಭಿಕ್ಖುಸಮೂಹಂ ದಸ್ಸನಾಯ ಆಗತಾತಿಪಿ ಅತ್ಥೋ।

ಛಸಹಸ್ಸಾ ಹೇಮವತಾ, ಯಕ್ಖಾ ನಾನತ್ತವಣ್ಣಿನೋತಿ ಛಸಹಸ್ಸಾ ಹೇಮವತಪಬ್ಬತೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಯಕ್ಖಾ, ತೇ ಚ ಸಬ್ಬೇಪಿ ನೀಲಾದಿವಣ್ಣವಸೇನ ನಾನತ್ತವಣ್ಣಾ।

ಸಾತಾಗಿರಾ ತಿಸಹಸ್ಸಾತಿ ಸಾತಾಗಿರಿಪಬ್ಬತೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಯಕ್ಖಾ ತಿಸಹಸ್ಸಾ।

ಇಚ್ಚೇತೇ ಸೋಳಸಸಹಸ್ಸಾತಿ ಏತೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಸೋಳಸಸಹಸ್ಸಾ ಹೋನ್ತಿ।

ವೇಸ್ಸಾಮಿತ್ತಾ ಪಞ್ಚಸತಾತಿ ವೇಸ್ಸಾಮಿತ್ತಪಬ್ಬತೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ ಪಞ್ಚಸತಾ।

ಕುಮ್ಭೀರೋ ರಾಜಗಹಿಕೋತಿ ರಾಜಗಹನಗರೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ ಕುಮ್ಭೀರೋ ನಾಮ ಯಕ್ಖೋ। **ವೇಪುಲ್ಲಸ್ಸ ನಿವೇಸನನ್ತಿ** ತಸ್ಸ ವೇಪುಲ್ಲಪಬ್ಬತೋ ನಿವೇಸನಂ ನಿವಾಸನಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಭಿಯ್ಯೋ ನಂ ಸತಸಹಸ್ಸಂ, ಯಕ್ಖಾನಂ ಪಯಿರುಪಾಸತೀತಿ** ತಂ ಅತಿರೇಕಂ ಯಕ್ಖಾನಂ ಸತಸಹಸ್ಸಂ ಪಯಿರುಪಾಸತಿ। **ಕುಮ್ಭೀರೋ ರಾಜಗಹಿಕೋ, ಸೋಪಾಗಾ ಸಮಿತಿಂ ವನನ್ತಿ** ಸೋಪಿ ಕುಮ್ಭೀರೋ ಸಪರಿವಾರೋ ಇಮಂ ವನಂ ಭಿಕ್ಖುಸಮಿತಿಂ ದಸ್ಸನತ್ಥಾಯ ಆಗತೋ।

೩೩೬. **ಪುರಿಮಞ್ಚ ದಿಸಂ ರಾಜಾ, ಧತರಟ್ಠೋ ಪಸಾಸತೀತಿ** ಪಾಚೀನದಿಸಂ ಅನುಸಾಸತಿ। **ಗನ್ಧಬ್ಬಾನಂ ಅಧಿಪತೀತಿ** ಚತೂಸುಪಿ ದಿಸಾಸು ಗನ್ಧಬ್ಬಾನಂ ಜೇಟ್ಠಕೋ। ಸಬ್ಬೇ ತೇ ತಸ್ಸ ವಸೇ ವತ್ತನ್ತಿ। **ಮಹಾರಾಜಾ ಯಸಸ್ಸಿನೋತಿ** ಮಹಾಪರಿವಾರೋ ಏಸೋ ಮಹಾರಾಜಾ।

ಪುತ್ತಾಪಿ ತಸ್ಸ ಬಹವೋ, ಇನ್ದನಾಮಾ ಮಹಬ್ಬಲಾತಿ ತಸ್ಸ ಧತರಟ್ಠಸ್ಸ ಬಹವೋ ಮಹಬ್ಬಲಾ ಪುತ್ತಾ, ತೇ ಸಬ್ಬೇ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ದೇವರಞ್ಞೋ ನಾಮಧಾರಕಾ।

ವಿರೂಳ್ಹೋ ತಂ ಪಸಾಸತೀತಿ ತಂ ದಿಸಂ ವಿರೂಳ್ಹೋ ಅನುಸಾಸತಿ।

ಪುತ್ತಾಪಿ ತಸ್ಸಾತಿ ತಸ್ಸಾಪಿ ತಾದಿಸಾಯೇವ ಪುತ್ತಾ। ಪಾಳಿಯಂ ಪನ "ಮಹಬ್ಬಲಾ"ತಿ ಲಿಖನ್ತಿ। ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಸಬ್ಬವಾರೇಸು "ಮಹಾಬಲಾ"ತಿ ಪಾಠೋ।

"ಪುರಿಮಂ ದಿಸಂ ಧತರಟ್ಠೋ, ದಕ್ಖಿಣೇನ ವಿರೂಳ್ಹಕೋ।
ಪಚ್ಛಿಮೇನ ವಿರೂಪಕ್ಖೋ, ಕುವೇರೋ ಉತ್ತರಂ ದಿಸಂ॥

ಚತ್ತಾರೋ ತೇ ಮಹಾರಾಜಾ, ಸಮನ್ತಾ ಚತುರೋ ದಿಸಾ।
ದದ್ದಲ್ಲಮಾನಾ ಅಟ್ಠಂಸು, ವನೇ ಕಾಪಿಲವತ್ಥವೇ"ತಿ॥

ಇಮಾ ಪನ ಗಾಥಾ ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಿಕವಸೇನ ವುತ್ತಾ।

ಅಯಞ್ಚೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ - ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳೇ ಧತರಟ್ಠಾ ನಾಮ ಮಹಾರಾಜಾನೋ ಅತ್ಥಿ। ತೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಗನ್ಧಬ್ಬಪರಿವಾರಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಪುರತ್ಥಿಮಾಯ ದಿಸಾಯ ಕಪಿಲವತ್ಥುಮಹಾವನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಚಕ್ಕವಾಳಗಬ್ಭಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ಠಿತಾ। ಏವಂ ದಕ್ಖಿಣದಿಸಾದೀಸು ವಿರೂಳ್ಹಕಾದಯೋ। ತೇನೇವಾಹ - "ಸಮನ್ತಾ ಚತುರೋ ದಿಸಾ, ದದ್ದಲ್ಲಮಾನಾ ಅಟ್ಠಂಸೂ"ತಿ। ಇದಞ್ಹಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - "ಸಮನ್ತಾ ಚಕ್ಕವಾಳೇಹಿ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಚತುರೋ ದಿಸಾ ಪಬ್ಬತಮತ್ಥಕೇಸು ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧಾ ವಿಯ ಸುಟ್ಠು ಜಲಮಾನಾ ಠಿತಾ"ತಿ। ತೇ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ಕಪಿಲವತ್ಥುವನಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ ಆಗತಾ, ತಸ್ಮಾ ಚಕ್ಕವಾಳಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ಚಕ್ಕವಾಳೇನ ಸಮಸಮಾ ಠಿತಾಪಿ - "ವನೇ ಕಾಪಿಲವತ್ಥವೇ"ತಿ ವುತ್ತಾ।

೩೩೭. **ತೇಸಂ ಮಾಯಾವಿನೋ ದಾಸಾ, ಆಗುಂ ವಞ್ಚನಿಕಾ ಸಠಾತಿ** ತೇಸಂ ಮಹಾರಾಜಾನಂ ಕತಪಾಪಪಟಿಚ್ಛಾದನಲಕ್ಖಣಾಯ ಮಾಯಾಯ ಯುತ್ತಾ ಕುಟಿಲಾಚಾರಾ ದಾಸಾ ಅತ್ಥಿ, ಯೇ ಸಮ್ಮುಖಪರಮ್ಮುಖವಞ್ಚನಾಹಿ ಲೋಕಂ ವಞ್ಚನತೋ "ವಞ್ಚನಿಕಾ"ತಿ ಚ, ಕೇರಾಟಿಯಸಾಠೇಯ್ಯೇನ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ "ಸಠಾ"ತಿ ಚ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ತೇಪಿ ಆಗತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮಾಯಾ ಕುಟೇಣ್ಡು ವಿಟೇಣ್ಡು, ವಿಟುಚ್ಚ ವಿಟುಟೋ ಸಹಾತಿ** ತೇ ದಾಸಾ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಮಾಯಾಕಾರಕಾವ। ನಾಮೇನ ಪನೇತ್ಥ ಏಕೋ **ಕುಟೇಣ್ಡು** ನಾಮ, ಏಕೋ **ವಿಟೇಣ್ಡು** ನಾಮ। ಪಾಳಿಯಂ ಪನ "ವೇಟೇಣ್ಡೂ"ತಿ ಲಿಖನ್ತಿ। ಏಕೋ **ವಿಟುಚ್ಚ** ನಾಮ, ಏಕೋ **ವಿಟುಟೋ** ನಾಮ। **ಸಹಾತಿ** ಸೋಪಿ ವಿಟುಟೋ ತೇಹಿ ಸಹೇವ ಆಗತೋ।

ಚನ್ದನೋ ಕಾಮಸೇಟ್ಠೋ ಚ, ಕಿನ್ನಿಘಣ್ಡು ನಿಘಣ್ಡು ಚಾತಿ ಅಪರೋ ಕಿನ್ನಿಘಣ್ಡು ನಾಮ। ಪಾಳಿಯಂ ಪನ "ಕಿನ್ನುಘಣ್ಡೂ"ತಿ ಲಿಖನ್ತಿ। **ನಿಘಣ್ಡು ಚಾತಿ** ಅಞ್ಞೋ ನಿಘಣ್ಡು ನಾಮ, ಏತ್ತಕಾ ದಾಸಾ। ಇತೋ ಪರೇ ಪನ -

"ಪನಾದೋ ಓಪಮಞ್ಞೋ ಚ, ದೇವಸುತೋ ಚ ಮಾತಲಿ।
ಚಿತ್ತಸೇನೋ ಚ ಗನ್ಧಬ್ಬೋ, ನಳೋ ರಾಜಾ ಜನೇಸಭೋ।
ಆಗುಂ ಪಞ್ಚಸಿಖೋ ಚೇವ, ತಿಮ್ಬರೂ ಸೂರಿಯವಚ್ಛಸಾ"ತಿ॥ -

ಇಮೇ ದೇವರಾಜಾನೋ। ತತ್ಥ **ದೇವಸುತೋತಿ** ದೇವಸಾರಥಿ। **ಚಿತ್ತಸೇನೋತಿ** ಚಿತ್ತೋ ಚ ಸೇನೋ ಚ ಚಿತ್ತಸೇನೋ ಚ। **ಗನ್ಧಬ್ಬೋತಿ** ಅಯಂ ಚಿತ್ತಸೇನೋ ಗನ್ಧಬ್ಬಕಾಯಿಕೋ ದೇವಪುತ್ತೋ, ನ ಕೇವಲಂ ಚೇಸ, ಸಬ್ಬೇ ಪೇತೇ ಪನಾದಾದಯೋ ಗನ್ಧಬ್ಬಾ ಏವ। **ನಳೋರಾಜಾತಿ** ನಳಕಾರದೇವಪುತ್ತೋ ನಾಮೇಕೋ। **ಜನೇಸಭೋತಿ** ಜನವಸಭೋ ದೇವಪುತ್ತೋ। **ಆಗುಂ ಪಞ್ಚಸಿಖೋ ಚೇವಾತಿ** ಪಞ್ಚಸಿಖೋ ಚೇವ ದೇವಪುತ್ತೋ ಆಗತೋ। **ತಿಮ್ಬರೂತಿ** ತಿಮ್ಬರೂ ನಾಮ ಗನ್ಧಬ್ಬದೇವರಾಜಾ। **ಸೂರಿಯವಚ್ಛಸಾತಿ** ತಸ್ಸೇವ ಧೀತಾ।

ಏತೇ ಚಞ್ಞೇ ಚ ರಾಜಾನೋ, ಗನ್ಧಬ್ಬಾ ಸಹ ರಾಜುಭೀತಿ ಏತೇ ಚ ನಾಮವಸೇನ ವುತ್ತಗನ್ಧಬ್ಬರಾಜಾನೋ ಅಞ್ಞೇ ಚ ಏತೇಹಿ ರಾಜೂಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಬಹೂ ಗನ್ಧಬ್ಬಾ। **ಮೋದಮಾನಾ ಅಭಿಕ್ಕಾಮುಂ, ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಮಿತಿಂ ವನ**ನ್ತಿ ಹಟ್ಠತುಟ್ಠಚಿತ್ತಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸಮಿತಿಂ ಇಮಂ ವನಂ ಆಗತಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

೩೩೮. **ಅಥಾಗುಂ ನಾಗಸಾ ನಾಗಾ, ವೇಸಾಲಾ ಸಹತಚ್ಛಕಾ**ತಿ ನಾಗಸದಹವಾಸಿಕಾ ಚ ವೇಸಾಲೀವಾಸಿಕಾ ಚ ನಾಗಾ ಸಹ ತಚ್ಛಕನಾಗಪರಿಸಾಯ ಆಗತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕಮ್ಬಲಸ್ಸತರಾ**ತಿ ಕಮ್ಬಲೋ ಚ ಅಸ್ಸತರೋ ಚ। ಏತೇ ಕಿರ ಸಿನೇರುಪಾದೇ ವಸನ್ತಿ, ಸುಪಣ್ಣೇಹಿಪಿ ಅನುದ್ಧರಣೀಯಾ ಮಹೇಸಕ್ಖನಾಗಾ **ಪಾಯಾಗಾ ಸಹ ಞಾತಿಭೀ**ತಿ ಪಯಾಗತಿತ್ಥವಾಸಿನೋ ಚ ಸಹ ಞಾತಿಸಙ್ಘೇನ ಆಗತಾ।

ಯಾಮುನಾ ಧತರಟ್ಠಾ ಚಾತಿ ಯಮುನವಾಸಿನೋ ಚ ಧತರಟ್ಠಕುಲೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ನಾಗಾ ಚ। **ಏರಾವಣೋ ಮಹಾನಾಗೋ**ತಿ ಏರಾವಣೋ ಚ ದೇವಪುತ್ತೋ, ಜಾತಿಯಾ ನಾಗೋ ನ ಹೋತಿ। ನಾಗವೋಹಾರೇನ ಪನೇಸ ವೋಹರಿಯತಿ। **ಸೋಪಾಗಾ**ತಿ ಸೋಪಿ ಆಗತೋ।

ಯೇ ನಾಗರಾಜೇ ಸಹಸಾ ಹರನ್ತೀತಿ ಯೇ ಇಮೇ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇ ನಾಗೇ ಲೋಭಾಭಿಭೂತಾ ಸಾಹಸಂ ಕತ್ವಾ ಹರನ್ತಿ ಗಣ್ಹನ್ತಿ। **ದಿಬ್ಬಾ ದಿಜಾ ಪಕ್ಖೀ ವಿಸುದ್ಧಚಕ್ಖೂ**ತಿ ದಿಬ್ಬಾನುಭಾವತೋ ದಿಬ್ಬಾ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿತೋ ಚ ಅಣ್ಡಕೋಸತೋ ಚಾತಿ ದ್ವೇ ವಾರೇ ಜಾತಾತಿ ದಿಜಾ ಪಕ್ಖಯುತ್ತತಾಯ ಪಕ್ಖೀ ಯೋಜನಸತನ್ತರೇಪಿ ಯೋಜನಸಹಸ್ಸನ್ತರೇಪಿ ನಾಗೇ ದಸ್ಸನಸಮತ್ಥಚಕ್ಖುತಾಯ ವಿಸುದ್ಧಚಕ್ಖೂ। **ವೇಹಾಯಸಾ ತೇ ವನಮಜ್ಝಪ್ಪತ್ತಾ**ತಿ ತೇ ಆಕಾಸೇನೇವ ಇಮಂ ಮಹಾವನಂ ಸಮ್ಪತ್ತಾ। **ಚಿತ್ರಾ ಸುಪಣ್ಣಾ ಇತಿ ತೇಸ ನಾಮ**ನ್ತಿ ತೇಸಂ "ಚಿತ್ರಸುಪಣ್ಣಾ"ತಿ ನಾಮಂ।

ಅಭಯಂ ತದಾ ನಾಗರಾಜಾನಮಾಸಿ, ಸುಪಣ್ಣತೋ ಖೇಮಮಕಾಸಿ ಬುದ್ಧೋತಿ ತಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬೇಪಿ ತೇ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ **ಸಣ್ಹಾಹಿ ವಾಚಾಹಿ ಉಪವ್ಹಯನ್ತಾ** ಮಿತ್ತಾ ವಿಯ ಬನ್ಧವಾ ವಿಯ ಚ ಸಮುಲ್ಲಪನ್ತಾ ಸಮ್ಮೋದಮಾನಾ ಆಲಿಙ್ಗನ್ತಾ ಹತ್ಥೇ ಗಣ್ಹನ್ತಾ ಅಂಸಕೂಟೇ ಹತ್ಥಂ ಠಪೇನ್ತಾ ಹಟ್ಠತುಟ್ಠಚಿತ್ತಾ। **ನಾಗಾ ಸುಪಣ್ಣಾ ಸರಣಮಕಂಸು ಬುದ್ಧ**ನ್ತಿ ಬುದ್ಧಂಯೇವ ಸರಣಂ ಗತಾ।

೩೩೯. **ಜಿತಾ ವಜಿರಹತ್ಥೇನಾ**ತಿ ಇನ್ದೇನ ದೇವರಞ್ಞಾ ಜಿತಾ। **ಸಮುದ್ದಂ ಅಸುರಾಸಿತಾ**ತಿ ಮಹಾಸಮುದ್ದವಾಸಿನೋ ಸುಜಾತಾಯ ಅಸುರಕಞ್ಞಾಯ ಕಾರಣಾ ಸಬ್ಬೇಪಿ **ಭಾತರೋ ವಾಸವಸ್ಸೇತೇ, ಇದ್ಧಿಮನ್ತೋ ಯಸಸ್ಸಿನೋ।**

ತೇಸು **ಕಾಲಕಞ್ಜಾ ಮಹಾಭಿಸ್ಮಾ**ತಿ ಕಾಲಕಞ್ಜಾ ಚ ಮಹನ್ತೇ ಭಿಂಸನೇ ಅತ್ತಭಾವೇ ಮಾಪೇತ್ವಾ ಆಗಮಿಂಸು। **ಅಸುರಾ ದಾನವೇಘಸಾ**ತಿ **ದಾನವೇಘಸಾ** ನಾಮ ಅಞ್ಞೇ ಧನುಗ್ಗಹಅಸುರಾ। **ವೇಪಚಿತ್ತಿ ಸುಚಿತ್ತಿ ಚ, ಪಹಾರಾದೋ ನಮುಚೀ ಸಹಾ**ತಿ ವೇಪಚಿತ್ತಿಅಸುರೋ, ಸುಚಿತ್ತಿಅಸುರೋ ಚಾತಿ ಏತೇ ಚ ಅಸುರಾ ನಮುಚಿ ಚ ಮಾರೋ ದೇವಪುತ್ತೋ ಏತೇಹಿ ಸಹೇವ ಆಗತೋ। ಇಮೇ ಅಸುರಾ ಮಹಾಸಮುದ್ದವಾಸಿನೋ, ಅಯಂ ಪರನಿಮ್ಮಿತದೇವಲೋಕವಾಸೀ, ಕಸ್ಮಾ ಏತೇಹಿ ಸಹಾಗತೋತಿ? ಅಚ್ಛನ್ದಿಕತ್ತಾ। ತೇಪಿ ಹಿ ಅಚ್ಛನ್ದಿಕಾ ಅಭಬ್ಬಾ, ಅಯಮ್ಪಿ ತಾದಿಸೋಯೇವ। ತಸ್ಮಾ ಧಾತುಸೋ ಸಂಸನ್ದಮಾನೋ ಆಗತೋ।

ಸತಞ್ಚ ಬಲಿಪುತ್ತಾನನ್ತಿ ಬಲಿನೋ ಮಹಾಅಸುರಸ್ಸ ಪುತ್ತಾನಂ ಸತಂ। **ಸಬ್ಬೇ ವೇರೋಚನಾಮಕಾ**ತಿ ಸಬ್ಬೇ ಅತ್ತನೋ ಮಾತುಲಸ್ಸ ರಾಹುಸ್ಸೇವ ನಾಮಧರಾ। **ಸನ್ನಯ್ಹಿತ್ವಾ ಬಲಿಸೇನ**ನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ಬಲಿಸೇನಂ ಸನ್ನಯ್ಹಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬೇ ಕತಸನ್ನಾಹಾವ ಹುತ್ವಾ। **ರಾಹುಭದ್ದಮುಪಾಗಮು**ನ್ತಿ ರಾಹುಅಸುರಿನ್ದಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿಂಸು। **ಸಮಯೋ ದಾನಿ ಭದ್ದನ್ತೇ**ತಿ ಭದ್ದಂ ತವ ಹೋತು, ಸಮಯೋ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಮಿತಿಂ ವನಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ದಸ್ಸನಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

೩೪೦. ಆಪೋ ಚ ದೇವಾ ಪಥವೀ, ತೇಜೋ ವಾಯೋ ತದಾಗಮುನ್ತಿ ಆಪೋಕಸಿಣಾದೀಸು ಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ **ಆಪೋ**ತಿಆದಿನಾಮಕಾ ದೇವಾ ಆಗಮುಂ। **ವರುಣಾ ವಾರಣಾ ದೇವಾ, ಸೋಮೋ ಚ ಯಸಸಾ ಸಹಾತಿ** ವರುಣದೇವತಾ , ವಾರಣದೇವತಾ, ಸೋಮದೇವತಾತಿ ಏವಂ ನಾಮಕಾ ಚ ದೇವಾ ಯಸಸಾ ನಾಮ ದೇವೇನ ಸಹಾಗತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮೇತ್ತಾಕರುಣಾಕಾಯಿಕಾ**ತಿ ಮೇತ್ತಾಝಾನೇ ಚ ಕರುಣಾಝಾನೇ ಚ ಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತದೇವಾ। **ಆಗುಂ ದೇವಾ ಯಸಸ್ಸಿನೋ**ತಿ ಏತೇಪಿ ಮಹಾಯಸಾ ದೇವಾ ಆಗತಾ।

ದಸೇತೇ ದಸಧಾ ಕಾಯಾ, ಸಬ್ಬೇ ನಾನತ್ತವಣ್ಣಿನೋತಿ ತೇ ದಸಧಾ ಠಿತಾ ದಸ ದೇವಕಾಯಾ ಸಬ್ಬೇ ನೀಲಾದಿವಸೇನ ನಾನತ್ತವಣ್ಣಾ ಆಗತಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ವೇಣ್ಹೂ ಚ ದೇವಾತಿ ವೇಣ್ಹುದೇವತಾ ಚ। **ಸಹಲಿ ಚಾ**ತಿ ಸಹಲಿದೇವತಾ ಚ। **ಅಸಮಾ ಚ ದುವೇ ಯಮಾ**ತಿ ಅಸಮದೇವತಾ ಚ ದ್ವೇ ಚ ಯಮಕಾ ದೇವಾ। **ಚನ್ದಸ್ಸೂಪನಿಸಾ ದೇವಾ, ಚನ್ದಮಾಗುಂ ಪುರಕ್ಖತ್ವಾ**ತಿ ಚನ್ದನಿಸ್ಸಿತಕಾ ದೇವಾ ಚನ್ದಂ ಪುರತೋ ಕತ್ವಾ ಆಗತಾ। ತಥಾ ಸೂರಿಯನಿಸ್ಸಿತಕಾ ದೇವಾ ಸೂರಿಯಂ ಪುರಕ್ಖತ್ವಾ। **ನಕ್ಖತ್ತಾನಿ ಪುರಕ್ಖತ್ವಾ**ತಿ ನಕ್ಖತ್ತನಿಸ್ಸಿತಾಪಿ ದೇವಾ ನಕ್ಖತ್ತಾನಿ ಪುರತೋ ಕತ್ವಾ ಆಗತಾ। **ಆಗುಂ ಮನ್ದವಲಾಹಕಾ**ತಿ ವಾತವಲಾಹಕಾ, ಅಬ್ಭವಲಾಹಕಾ, ಉಣ್ಹವಲಾಹಕಾ ಏತೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ವಲಾಹಕಾಯಿಕಾ "ಮನ್ದವಲಾಹಕಾ" ನಾಮ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ತೇಪಿ ಆಗತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಸೂನಂ ವಾಸವೋ ಸೇಟ್ಠೋ, ಸಕ್ಕೋಪಾಗಾ ಪುರಿನ್ದದೋ**ತಿ ವಸೂನಂ ದೇವತಾನಂ ಸೇಟ್ಠೋ ವಾಸವೋ ಯೋ ಸಕ್ಕೋತಿ ಚ, ಪುರಿನ್ದದೋತಿ ಚ ವುಚ್ಚತಿ, ಸೋಪಿ ಆಗತೋ।

ದಸೇತೇ ದಸಧಾ ಕಾಯಾತಿ ಏತೇಪಿ ದಸ ದೇವಕಾಯಾ ದಸಧಾವ ಆಗತಾ। **ಸಬ್ಬೇ ನಾನತ್ತವಣ್ಣಿನೋ**ತಿ ನೀಲಾದಿವಸೇನ ನಾನತ್ತವಣ್ಣಾ।

ಅಥಾಗುಂ ಸಹಭೂ ದೇವಾತಿ ಅಥ ಸಹಭೂ ನಾಮ ದೇವಾ ಆಗತಾ। **ಜಲಮಗ್ಗಿಸಿಖಾರಿವಾ**ತಿ ಅಗ್ಗಿಸಿಖಾ ವಿಯ ಜಲನ್ತಾ। ಜಲಮಗ್ಗಿ ಚ ಸಿಖಾರಿವಾತಿ ಇಮಾನಿ ತೇಸಂ ನಾಮಾನೀತಿಪಿ ವುತ್ತಂ। **ಅರಿಟ್ಠಕಾ ಚ ರೋಜಾ ಚಾ**ತಿ ಅರಿಟ್ಠಕದೇವಾ ಚ ರೋಜದೇವಾ ಚ। **ಉಮಾಪುಪ್ಫನಿಭಾಸಿನೋ**ತಿ **ಉಮಾಪುಪ್ಫದೇವಾ** ನಾಮ ಏತೇ ದೇವಾ । ಉಮಾಪುಪ್ಫಸದಿಸಾ ಹಿ ತೇಸಂ ಸರೀರಾಭಾ, ತಸ್ಮಾ "ಉಮಾಪುಪ್ಫನಿಭಾಸಿನೋ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ।

ವರುಣಾ ಸಹಧಮ್ಮಾ ಚಾತಿ ಏತೇ ಚ ದ್ವೇ ಜನಾ। **ಅಚ್ಚುತಾ ಚ ಅನೇಜಕಾ**ತಿ ಅಚ್ಚುತದೇವತಾ ಚ ಅನೇಜಕದೇವತಾ ಚ। **ಸುಲೇಯ್ಯರುಚಿರಾ ಆಗು**ನ್ತಿ ಸುಲೇಯ್ಯಾ ಚ ರುಚಿರಾ ಚ ಆಗತಾ। **ಆಗುಂ ವಾಸವನೇಸಿನೋ**ತಿ ವಾಸವನೇಸೀದೇವಾ ನಾಮ ಆಗತಾ। **ದಸೇತೇ ದಸಧಾ ಕಾಯಾ**ತಿ ಏತೇಪಿ ದಸದೇವಕಾಯಾ ದಸಧಾವ ಆಗತಾ।

ಸಮಾನಾ ಮಹಾಸಮಾನಾತಿ ಸಮಾನಾ ಚ ಮಹಾಸಮಾನಾ ಚ। **ಮಾನುಸಾ ಮಾನುಸುತ್ತಮಾ**ತಿ ಮಾನುಸಾ ಚ ಮಾನುಸುತ್ತಮಾ ಚ। **ಖಿಡ್ಡಾಪದೋಸಿಕಾ ಆಗುಂ, ಆಗುಂ ಮನೋಪದೋಸಿಕಾ**ತಿ ಖಿಡ್ಡಾಪದೋಸಿಕಾ ಮನೋಪದೋಸಿಕಾ ಚ ದೇವಾ ಆಗತಾ।

ಅಥಾಗುಂ ಹರಯೋ ದೇವಾತಿ ಹರಿದೇವಾ ನಾಮ ಆಗತಾ। **ಯೇ ಚ ಲೋಹಿತವಾಸಿನೋ**ತಿ ಲೋಹಿತವಾಸಿನೋ ಚ ಆಗತಾ। **ಪಾರಗಾ ಮಹಾಪಾರಗಾ**ತಿ ಏತೇ ಚ ದುವಿಧಾ ಆಗತಾ। **ದಸೇತೇ ದಸಧಾ ಕಾಯಾ**ತಿ ಏತೇಪಿ ದಸದೇವಕಾಯಾ ದಸಧಾವ ಆಗತಾ।

ಸುಕ್ಕಾ ಕರಮ್ಭಾ ಅರುಣಾ, ಆಗುಂ ವೇಘನಸಾ ಸಹಾತಿ ಏತೇ ಸುಕ್ಕಾದಯೋ ತಯೋ, ತೇಹಿ ಸಹ ವೇಘನಸಾ ಚ ಆಗತಾ। **ಓದಾತಗಯ್ಹಾ ಪಾಮೋಕ್ಖಾ**ತಿ ಓದಾತಗಯ್ಹಾ ನಾಮ ಪಾಮೋಕ್ಖದೇವಾ ಆಗತಾ। **ಆಗುಂ ದೇವಾ ವಿಚಕ್ಖಣಾ**ತಿ ವಿಚಕ್ಖಣಾ ನಾಮ ದೇವಾ ಆಗತಾ।

ಸದಾಮತ್ತಾ ಹಾರಗಜಾತಿ ಸದಾಮತ್ತಾ ಚ ಹಾರಗಜಾ ಚ। **ಮಿಸ್ಸಕಾ ಚ ಯಸಸ್ಸಿನೋತಿ** ಯಸಸಮ್ಪನ್ನಾ ಮಿಸ್ಸಕದೇವಾ ಚ। **ಥನಯಂ ಆಗ ಪಜ್ಜುನ್ನೋತಿ** ಪಜ್ಜುನ್ನೋ ಚ ದೇವರಾಜಾ ಥನಯನ್ತೋ ಆಗತೋ। **ಯೋ ದಿಸಾ ಅಭಿವಸ್ಸತೀತಿ** ಯೋ ಯಂ ಯಂ ದಿಸಂ ಯಾತಿ, ತತ್ಥ ತತ್ಥ ದೇವೋ ವಸ್ಸತಿ। **ದಸೇತೇ ದಸಧಾ ಕಾಯಾತಿ** ಏತೇಪಿ ದಸದೇವಕಾಯಾ ದಸಧಾ ಆಗತಾ।

ಖೇಮಿಯಾ ತುಸಿತಾ ಯಾಮಾತಿ ಖೇಮಿಯಾ ದೇವಾ ತುಸಿತಪುರವಾಸಿನೋ ಚ ಯಾಮಾದೇವಲೋಕವಾಸಿನೋ ಚ। **ಕಥಕಾ ಚ ಯಸಸ್ಸಿನೋತಿ** ಯಸಸಮ್ಪನ್ನಾ ಕಥಕದೇವಾ ಚ। ಪಾಳಿಯಂ ಪನ "ಕಟ್ಠಕಾ ಚಾ"ತಿ ಲಿಖನ್ತಿ। **ಲಮ್ಬೀತಕಾ ಲಾಮಸೇಟ್ಠಾತಿ** ಲಮ್ಬಿತಕದೇವಾ ಚ ಲಾಮಸೇಟ್ಠದೇವಾ ಚ। **ಜೋತಿನಾಮಾ ಚ ಆಸವಾತಿ** ಪಬ್ಬತಮತ್ಥಕೇ ಕತನಳಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ ವಿಯ ಜೋತಮಾನಾ ಜೋತಿದೇವಾ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ, ತೇ ಚ ಆಸಾ ಚ ದೇವಾ ಆಗತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪಾಳಿಯಂ ಪನ "ಜಾತಿನಾಮಾ"ತಿ ಲಿಖನ್ತಿ। ಆಸಾ ದೇವತಾ ಛನ್ದವಸೇನ **ಆಸವಾತಿ** ವುತ್ತಾ। **ನಿಮ್ಮಾನರತಿನೋ ಆಗುಂ, ಅಥಾಗುಂ ಪರನಿಮ್ಮಿತಾ। ದಸೇತೇ ದಸಧಾ ಕಾಯಾತಿ** ಏತೇಪಿ ದಸ ದೇವಕಾಯಾ ದಸಧಾವ ಆಗತಾ।

ಸಟ್ಠೇತೇ ದೇವನಿಕಾಯಾತಿ ಏತೇ ಚ ಆಪೋ ಚ ದೇವಾತಿಆದಿಕಾ ಛ ದಸಕಾ ಸಟ್ಠಿ ದೇವನಿಕಾಯಾ ಸಬ್ಬೇ ನೀಲಾದಿವಸೇನ ನಾನತ್ತವಣ್ಣಿನೋ। **ನಾಮನ್ವಯೇನ ಆಗಚ್ಛುನ್ತಿ** ನಾಮಭಾಗೇನ ನಾಮಕೋಟ್ಠಾಸೇನ ಆಗತಾ। **ಯೇ ಚಞ್ಞೇ ಸದಿಸಾ ಸಹಾತಿ** ಯೇ ಚ ಅಞ್ಞೇಪಿ ತೇಹಿ ಸದಿಸಾ ವಣ್ಣತೋಪಿ ನಾಮತೋಪಿ ಏತಾದಿಸಾಯೇವ ಸೇಸಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ದೇವಾ, ತೇಪಿ ಆಗತಾಯೇವಾತಿ ಏಕಪದೇನೇವ ಕಲಾಪಂ ವಿಯ ಪುಟಕಂ ವಿಯ ಚ ಕತ್ವಾ ಸಬ್ಬಾ ದೇವತಾ ನಿದ್ದಿಸತಿ।

ಏವಂ ದಸಸು ಲೋಕಧಾತುಸಹಸ್ಸೇಸು ದೇವಕಾಯೇ ನಿದ್ದಿಸಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಯದತ್ಥಂ ತೇ ಆಗತಾ, ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಪವುಟ್ಠಜಾತಿನ್ತಿ** ಗಾಥಮಾಹ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಪವುಟ್ಠಾ ವಿಗತಾ ಜಾತಿ ಅಸ್ಸಾತಿ ಅರಿಯಸಙ್ಘೋ ಪವುಟ್ಠಜಾತಿ ನಾಮ, **ತಂ ಪವುಟ್ಠಜಾತಿಂ** ರಾಗದೋಸಮೋಹಖೀಲಾನಂ ಅಭಾವಾ **ಅಖೀಲಂ** ಚತ್ತಾರೋ ಓಘೇ ತರಿತ್ವಾ ಠಿತತ್ತಾ **ಓಘತಿಣ್ಣಂ** ಚತುನ್ನಂ ಆಸವಾನಂ ಅಭಾವೇನ **ಅನಾಸವಂ** ಅರಿಯಸಙ್ಘಂ ದಕ್ಖೇಮ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮ। ತೇಸಞ್ಞೇವ ಓಘಾನಂ ತಿಣ್ಣತ್ತಾ **ಓಘತರಂ** ಆಗುಂ ಅಕರಣತೋ **ನಾಗಂ। ಅಸಿತಾತಿಗನ್ತಿ** ಕಾಳಕಭಾವಾತೀತಂ ಚನ್ದಂವ ಸಿರಿಯಾ ವಿರೋಚಮಾನಂ ದಸಬಲಞ್ಚ ದಕ್ಖೇಮ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ಏತದತ್ಥಂ ಸಬ್ಬೇಪಿ ತೇ ನಾಮನ್ವಯೇನ ಆಗಚ್ಛುಂ, ಯೇ ಚಞ್ಞೇ ಸದಿಸಾ ಸಹಾತಿ।

೩೪೧. ಇದಾನಿ ಬ್ರಹ್ಮಾನೋ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಸುಬ್ರಹ್ಮಾ ಪರಮತ್ತೋ ಚಾತಿ**ಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸುಬ್ರಹ್ಮಾತಿ** ಏಕೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ। ಪರಮತ್ತೋಪಿ ಬ್ರಹ್ಮಾವ। **ಪುತ್ತಾ ಇದ್ಧಿಮತೋ ಸಹಾತಿ** ಏತೇ ಇದ್ಧಿಮತೋ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಪುತ್ತಾ ಅರಿಯಬ್ರಹ್ಮಾನೋ ಸಹೇವ ಆಗತಾ। **ಸನಙ್ಕುಮಾರೋ ತಿಸ್ಸೋ ಚಾತಿ** ಸನಙ್ಕುಮಾರೋ ಚ ತಿಸ್ಸಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾ ಚ। **ಸೋಪಾಗಾತಿ** ಸೋಪಿ ಆಗತೋ।

> "ಸಹಸ್ಸಂ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾನಂ, ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾಭಿತಿಟ್ಠತಿ।
> ಉಪಪನ್ನೋ ಜುತಿಮನ್ತೋ, ಭಿಸ್ಮಾಕಾಯೋ ಯಸಸ್ಸಿ ಸೋ"ತಿ॥ -

ಏತ್ಥ **ಸಹಸ್ಸಂ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾನನ್ತಿ** ಏಕಙ್ಗುಲಿಯಾ ಏಕಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳೇ ದಸಹಿ ಅಙ್ಗುಲೀಹಿ ದಸಸಹಸ್ಸಿಚಕ್ಕವಾಳೇ ಆಲೋಕಫರಣಸಮತ್ಥಾನಂ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾನಂ ಸಹಸ್ಸಂ ಆಗತಂ। **ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾಭಿತಿಟ್ಠತೀತಿ** ಯತ್ಥ ಏಕೇಕೋ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾ ಅಞ್ಞೇ ಬ್ರಹ್ಮೇ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ। **ಉಪಪನ್ನೋತಿ** ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ। **ಜುತಿಮನ್ತೋತಿ** ಆನುಭಾವಸಮ್ಪನ್ನೋ। **ಭಿಸ್ಮಾಕಾಯೋತಿ** ಮಹಾಕಾಯೋ, ದ್ವೀಹಿ ತೀಹಿ ಮಾಗಧಿಕೇಹಿ ಗಾಮಕ್ಖೇತ್ತೇಹಿ ಸಮಪ್ಪಮಾಣಅತ್ತಭಾವೋ। **ಯಸಸ್ಸಿಸೋತಿ** ಅತ್ತಭಾವಸಿರೀಸಙ್ಖಾತೇನ ಯಸೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ।

ದಸೇತ್ಥ ಇಸ್ಸರಾ ಆಗುಂ, ಪಚ್ಚೇಕವಸವತ್ತಿನೋತಿ ಏತಸ್ಮಿಞ್ಚ ಬ್ರಹ್ಮಸಹಸ್ಸೇ ಯೇ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಂ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಂ ವಸಂ ವತ್ತೇನ್ತಿ, ಏವರೂಪಾ ದಸ ಇಸ್ಸರಾ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾನೋ ಆಗತಾ। **ತೇಸಞ್ಚ ಮಜ್ಝತೋ ಆಗ, ಹಾರಿತೋ ಪರಿವಾರಿತೋತಿ** ತೇಸಂ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂ

ಮಜ್ಝೇ ಹಾರಿತೋ ನಾಮ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾ ಸತಸಹಸ್ಸಬ್ರಹ್ಮಪರಿವಾರೋ ಆಗತೋ।

೩೪೧. **ತೇ ಚ ಸಬ್ಬೇ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತೇ, ಸಇನ್ದೇ ದೇವೇ ಸಬ್ರಹ್ಮಕೇತಿ** ತೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಸಕ್ಕಂ ದೇವರಾಜಾನಂ ಜೇಟ್ಠಕಂ ಕತ್ವಾ ಆಗತೇ ದೇವಕಾಯೇ, ಹಾರಿತಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾನಂ ಜೇಟ್ಠಕಂ ಕತ್ವಾ ಆಗತೇ ಬ್ರಹ್ಮಕಾಯೇ ಚ। **ಮಾರಸೇನಾ ಅಭಿಕ್ಕಾಮೀತಿ** ಮಾರಸೇನಾ ಅಭಿಗತಾ। **ಪಸ್ಸ ಕಣ್ಹಸ್ಸ ಮನ್ದಿಯನ್ತಿ** ಕಾಳಕಸ್ಸ ಮಾರಸ ಬಾಲಭಾವಂ ಪಸ್ಸಥ।

ಏಥ ಗಣ್ಹಥ ಬನ್ಧಥಾತಿ ಏವಂ ಅತ್ತನೋ ಪರಿಸಂ ಆಣಾಪೇಸಿ। **ರಾಗೇನ ಬದ್ಧಮತ್ಥು ವೋತಿ** ಸಬ್ಬಂ ವೋ ಇದಂ ದೇವಮಣ್ಡಲಂ ರಾಗೇನ ಬದ್ಧಂ ಹೋತು। **ಸಮನ್ತಾ ಪರಿವಾರೇಥ, ಮಾ ವೋ ಮುಞ್ಚಿತ್ಥ ಕೋಚಿ** ನನ್ತಿ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಏಕೋಪಿ ಏತೇಸು ಏಕಮ್ಪಿ ಮಾ ಮುಞ್ಚಿ। "ಮಾ ವೋ ಮುಞ್ಚೇಥಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಏಸೇವತ್ಥೋ।

ಇತಿ ತತ್ಥ ಮಹಾಸೇನೋ, ಕಣ್ಹೋ ಸೇನಂ ಅಪೇಸಯೀತಿ ಏವಂ ತತ್ಥ ಮಹಾಸಮಯೇ ಮಹಾಸೇನೋ ಮಾರೋ ಮಾರಸೇನಂ ಅಪೇಸಯಿ। **ಪಾಣಿನಾ ತಲಮಾಹಚ್ಚಾತಿ** ಹತ್ಥೇನ ಪಥವೀತಲಂ ಪಹರಿತ್ವಾ। **ಸರಂ ಕತ್ವಾನ ಭೇರವನ್ತಿ** ಮಾರವಿಭಿಂಸಕದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಭಯಾನಕಂ ಸರಞ್ಚ ಕತ್ವಾ।

ಯಥಾ ಪಾವುಸ್ಸಕೋ ಮೇಘೋ, ಥನಯನ್ತೋ ಸವಿಜ್ಜುಕೋತಿ ಸವಿಜ್ಜುಕೋ ಪಾವುಸ್ಸಕಮೇಘೋ ವಿಯ ಮಹಾಗಜ್ಜಿತಂ ಗಜ್ಜನ್ತೋ। **ತದಾ ಸೋ ಪಚ್ಚುದಾವತ್ತೀತಿ** ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಸೋ ಮಾರೋ ತಂ ವಿಭಿಂಸನಕಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪಟಿನಿವತ್ತೋ । **ಸಙ್ಕುದ್ಧೋ ಅಸಯಂ ವಸೇತಿ** ಸುಟ್ಠು ಕುದ್ಧೋ ಕುಪಿತೋ ಕಞ್ಚಿ ವಸೇ ವತ್ತೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಅಸಯಂವಸೇ ಅಸಯಂವಸೀ ಅತ್ತನೋ ವಸೇನ ಅಕಾಮಕೋ ಹುತ್ವಾ ನಿವತ್ತೋ। ಭಗವಾ ಕಿರ "ಅಯಂ ಮಾರೋ ಇಮಂ ಮಹಾಸಮಾಗಮಂ ದಿಸ್ವಾ 'ಅಭಿಸಮಯನ್ತರಾಯಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ'ತಿ ಅನ್ತರನ್ತರೇ ಮಾರಸೇನಂ ಪೇಸೇತ್ವಾ ಮಾರಂ ವಿಭಿಂಸಕಂ ದಸ್ಸೇತೀ"ತಿ ಅಞ್ಞಾಸಿ। ಪಕತಿ ಚೇಸಾ ಭಗವತೋ, ಯತ್ಥ ಅಭಿಸಮಯೋ ನ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ತತ್ಥ ಮಾರಂ ವಿಭಿಂಸಕಂ ದಸ್ಸೇನ್ತಂ ನ ನಿವಾರೇತಿ। ಯತ್ಥ ಪನ ಅಭಿಸಮಯೋ ಹೋತಿ, ತತ್ಥ ಯಥಾ ಪರಿಸಾ ನೇವ ಮಾರಸ್ಸ ರೂಪಂ ಪಸ್ಸತಿ, ನ ಸದ್ದಂ ಸುಣಾತಿ, ಏವಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತೀತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಚ ಸಮಾಗಮೇ ಮಹಾಭಿಸಮಯೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ತಸ್ಮಾ ಯಥಾ ದೇವತಾ ನೇವ ತಸ್ಸ ರೂಪಂ ಪಸ್ಸನ್ತಿ, ನ ಸದ್ದಂ ಸುಣನ್ತಿ, ಏವಂ ಅಧಿಟ್ಠಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ –"ತದಾ ಸೋ ಪಚ್ಚುದಾವತ್ತಿ, ಸಙ್ಕುದ್ಧೋ ಅಸಯಂವಸೇ"ತಿ।

೩೪೩. **ತಞ್ಚ ಸಬ್ಬಂ ಅಭಿಞ್ಞಾಯ, ವವತ್ಥಿತ್ವಾನ ಚಕ್ಖುಮಾತಿ** ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಭಗವಾ ಜಾನಿತ್ವಾ ವವತ್ಥಪೇತ್ವಾ ಚ।

ಮಾರಸೇನಾ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಾ, ತೇ ವಿಜಾನಾಥ ಭಿಕ್ಖವೋತಿ ಭಿಕ್ಖವೇ ಮಾರಸೇನಾ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಾ, ತೇ ತುಮ್ಹೇ ಅತ್ತನೋ ಅನುರೂಪಂ ವಿಜಾನಾಥ, ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಥಾತಿ ವದತಿ। **ಆತಪ್ಪಮಕರುನ್ತಿ** ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಪವಿಸನತ್ಥಾಯ ವೀರಿಯಂ ಆರಭಿಂಸು। **ವೀತರಾಗೇಹಿ ಪಕ್ಕಾಮುನ್ತಿ** ಮಾರೋ ಚ ಮಾರಸೇನಾ ಚ ವೀತರಾಗೇಹಿ ಅರಿಯೇಹಿ ದೂರತೋವ ಅಪಕ್ಕಮುಂ। **ನೇಸಂ ಲೋಮಾಪಿ ಇಞ್ಜಯುನ್ತಿ** ತೇಸಂ ವೀತರಾಗಾನಂ ಲೋಮಾನಿಪಿ ನ ಚಾಲಯಿಂಸು। ಅಥ ಮಾರೋ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ಆರಬ್ಭ ಇಮಂ ಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ –

> "ಸಬ್ಬೇ ವಿಜಿತಸಙ್ಗಾಮಾ, ಭಯಾತೀತಾ ಯಸಸ್ಸಿನೋ।
> ಮೋದನ್ತಿ ಸಹ ಭೂತೇಹಿ, ಸಾವಕಾ ತೇ ಜನೇಸುತಾ"ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಮೋದನ್ತಿ ಸಹ ಭೂತೇಹೀತಿ** ದಸಬಲಸ್ಸ ಸಾಸನೇ ಭೂತೇಹಿ ಸಞ್ಜಾತೇಹಿ ಅರಿಯೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಮೋದನ್ತಿ ಪಮೋದನ್ತಿ। **ಜನೇಸುತಾತಿ** ಜನೇ ವಿಸ್ಸುತಾ ಪಾಕಟಾ ಅಭಿಞ್ಞಾತಾ।

ಇದಂ ಪನ ಮಹಾಸಮಯಸುತ್ತಂ ನಾಮ ದೇವತಾನಂ ಪಿಯಂ ಮನಾಪಂ, ತಸ್ಮಾ ಮಙ್ಗಲಂ ವದನ್ತೇನ ಅಭಿನವಟ್ಠಾನೇಸು ಇದಮೇವ ಸುತ್ತಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ದೇವತಾ ಕಿರ -"ಇಮಂ ಸುತ್ತಂ ಸುಣಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಓಹಿತಸೋತಾ ವಿಚರನ್ತಿ। ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಪನಸ್ಸ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸದೇವತಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತಾ, ಸೋತಾಪನ್ನಾದೀನಂ ಗಣನಾ ನತ್ಥಿ।

ದೇವತಾನಞ್ಚಸ್ಸ ಪಿಯಮನಾಪಭಾವೇ ಇದಂ ವತ್ಥು - ಕೋಟಿಪಬ್ಬತವಿಹಾರೇ ಕಿರ ನಾಗಲೇಣದ್ವಾರೇ ನಾಗರುಕ್ಖೇ ಏಕಾ ದೇವಧೀತಾ ವಸತಿ। ಏಕೋ ದಹರೋ ಅನ್ತೋಲೇಣೇ ಇಮಂ ಸುತ್ತಂ ಸಜ್ಝಾಯತಿ। ದೇವಧೀತಾ ಸುತ್ವಾ ಸುತ್ತಪರಿಯೋಸಾನೇ ಮಹಾಸದ್ದೇನ ಸಾಧುಕಾರಮದಾಸಿ। ಕೋ ಏಸೋತಿ। ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, ದೇವಧೀತಾತಿ। ಕಸ್ಮಾ ಸಾಧುಕಾರಮದಾಸೀತಿ? ಭನ್ತೇ, ದಸಬಲೇನ ಮಹಾವನೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಕಥಿತದಿವಸೇ ಇಮಂ ಸುತ್ತಂ ಸುತ್ವಾ ಅಜ್ಜ ಅಸ್ಸೋಸಿಂ, ಭಗವತಾ ಕಥಿತತೋ ಏಕಕ್ಖರಮ್ಪಿ ಅಹಾಪೇತ್ವಾ ಸುಗ್ಗಹಿತೋ ಅಯಂ ಧಮ್ಮೋ ತುಮ್ಹೇಹೀತಿ। ದಸಬಲಸ್ಸ ಕಥಯತೋ ಸುತಂ ತಯಾತಿ? ಆಮ, ಭನ್ತೇತಿ। ಮಹಾ ಕಿರ ದೇವತಾಸನ್ನಿಪಾತೋ ಅಹೋಸಿ, ತ್ವಂ ಕತ್ಥ ಠಿತಾ ಸುಣೀತಿ?

ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಮಹಾವನವಾಸಿಯಾ ದೇವತಾ, ಮಹೇಸಕ್ಖಾಸು ಪನ ದೇವತಾಸು ಆಗಚ್ಛನ್ತೀಸು ಜಮ್ಬುದೀಪೇ ಓಕಾಸಂ ನಾಲತ್ಥಂ, ಅಥ ಇಮಂ ತಮ್ಬಪಣ್ಣಿದೀಪಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಜಮ್ಬುಕೋಲಪಟ್ಟನೇ ಠತ್ವಾ ಸೋತುಂ ಆರದ್ಧಮ್ಹಿ, ತತ್ರಾಪಿ ಮಹೇಸಕ್ಖಾಸು ದೇವತಾಸು ಆಗಚ್ಛನ್ತೀಸು ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಪಟಿಕ್ಕಮಮಾನಾ ರೋಹಣಜನಪದೇ ಮಹಾಗಾಮಸ್ಸ ಪಿಟ್ಠಿಭಾಗತೋ ಸಮುದ್ದೇ ಗಲಪ್ಪಮಾಣಂ ಉದಕಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಠಿತಾ ಅಸ್ಸೋಸಿನ್ತಿ। ತುಯ್ಹಂ ಠಿತಟ್ಠಾನತೋ ದೂರೇ ಸತ್ಥಾರಂ ಪಸ್ಸಸಿ ದೇವತೇತಿ? ಕಿಂ ಕಥೇಥ, ಭನ್ತೇ, ಸತ್ಥಾ ಮಹಾವನೇ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತೋ ನಿರನ್ತರಂ ಮಮಞ್ಞೇವ ಓಲೋಕೇತೀತಿ ಮಞ್ಞಮಾನಾ ಓತಪ್ಪಮಾನಾ ಊಮೀಸು ನಿಲಯಾಮೀತಿ।

ತಂ ದಿವಸಂ ಕಿರ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸದೇವತಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತಾ, ತುಮ್ಹೇಪಿ ತದಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತಾತಿ? ನತ್ಥಿ, ಭನ್ತೇ। ಅನಾಗಾಮಿಫಲಂ ಪತ್ತತ್ಥ ಮಞ್ಞೇತಿ? ನತ್ಥಿ, ಭನ್ತೇ। ಸಕದಾಗಾಮಿಫಲಂ ಪತ್ತತ್ಥ ಮಞ್ಞೇತಿ? ನತ್ಥಿ, ಭನ್ತೇ। ತಯೋ ಮಗ್ಗೇ ಪತ್ತಾ ದೇವತಾ ಕಿರ ಗಣನಪಥಂ ಅತೀತಾ, ಸೋತಾಪನ್ನಾ ಜಾತತ್ಥ ಮಞ್ಞೇತಿ? ದೇವತಾ ತಂ ದಿವಸಂ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಂ ಪತ್ತತ್ತಾ ಹರಾಯಮಾನಾ -"ಅಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬಂ ಪುಚ್ಛತಿ ಅಯ್ಯೋ"ತಿ ಆಹ। ತತೋ ನಂ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಆಹ - "ಸಕ್ಕಾ ಪನ ದೇವತೇ, ತವ ಅತ್ತಭಾವಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ದಸ್ಸೇತು"ನ್ತಿ? ನ ಸಕ್ಕಾ ಭನ್ತೇ ಸಕಲಕಾಯಂ ದಸ್ಸೇತುಂ, ಅಙ್ಗುಲಿಪಬ್ಬಮತ್ತಂ ದಸ್ಸೇಸ್ಸಾಮಿ ಅಯ್ಯಸ್ಸಾತಿ ಕುಞ್ಚಿಕಛಿದ್ದೇನ ಅಙ್ಗುಲಿಂ ಅನ್ತೋಲೇಣಾಭಿಮುಖಂ ಅಕಾಸಿ, ಚನ್ದಸಹಸ್ಸಸೂರಿಯಸಹಸ್ಸಉಗ್ಗಮನಕಾಲೋ ವಿಯ ಅಹೋಸಿ। ದೇವಧೀತಾ "ಅಪ್ಪಮತ್ತಾ, ಭನ್ತೇ, ಹೋಥಾ"ತಿ ದಹರಭಿಕ್ಖುಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಅಗಮಾಸಿ। ಏವಂ ಇಮಂ ಸುತ್ತಂ ದೇವತಾನಂ ಪಿಯಂ ಮನಾಪಂ, ಮಮಾಯನ್ತಿ ನಂ ದೇವತಾತಿ।

ಇತಿ ಸುಮಙ್ಗಲವಿಲಾಸಿನಿಯಾ ದೀಘನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯಂ

ಮಹಾಸಮಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಸಕ್ಕಪಞ್ಹಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

ನಿದಾನವಣ್ಣನಾ

೩೪೪. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ** ಸಕ್ಕಪಞ್ಹಸುತ್ತಂ। ತತ್ರಾಯಮನುತ್ತಾನಪದವಣ್ಣನಾ - **ಅಮ್ಬಸಣ್ಡಾ ನಾಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಾಮೋತಿ** ಸೋ ಕಿರ ಗಾಮೋ ಅಮ್ಬಸಣ್ಡಾನಂ ಅವಿದೂರೇ ನಿವಿಟ್ಠೋ, ತಸ್ಮಾ "ಅಮ್ಬಸಣ್ಡಾ" ತ್ವೇವ ವುಚ್ಚತಿ। **ವೇದಿಯಕೇ ಪಬ್ಬತೇತಿ** ಸೋ ಕಿರ ಪಬ್ಬತೋ ಪಬ್ಬತಪಾದೇ ಜಾತೇನ ಮಣಿವೇದಿಕಾಸದಿಸೇನ ನೀಲವನಸಣ್ಡೇನ ಸಮನ್ತಾ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೋ, ತಸ್ಮಾ 'ವೇದಿಯಕಪಬ್ಬತೋ' ತ್ವೇವ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗತೋ। **ಇನ್ದಸಾಲಗುಹಾಯನ್ತಿ** ಪುಬ್ಬೇಪಿ ಸಾ ದ್ವಿನ್ನಂ ಪಬ್ಬತಾನಂ ಅನ್ತರೇ ಗುಹಾ, ಇನ್ದಸಾಲರುಕ್ಖೋ ಚಸ್ಸಾ ದ್ವಾರೇ, ತಸ್ಮಾ 'ಇನ್ದಸಾಲಗುಹಾ'ತಿ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗತಾ। ಅಥ ನಂ ಕುಟ್ಟೇಹಿ ಪರಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ದ್ವಾರವಾತಪಾನಾನಿ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಸುಪರಿನಿಟ್ಠಿತಸುಧಾಕಮ್ಮಮಾಲಾಕಮ್ಮಲತಾಕಮ್ಮವಿಚಿತ್ತಂ ಲೇಣಂ ಕತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಅದಂಸು। ಪುರಿಮವೋಹಾರವಸೇನ ಪನ "ಇನ್ದಸಾಲಗುಹಾ" ತ್ವೇವ ನಂ ಸಞ್ಜಾನನ್ತಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ 'ಇನ್ದಸಾಲಗುಹಾಯ'ನ್ತಿ।

ಉಸ್ಸುಕ್ಕಂ ಉದಪಾದೀತಿ ಧಮ್ಮಿಕೋ ಉಸ್ಸಾಹೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ। ನನು ಚ ಏಸ ಅಭಿಣ್ಹದಸ್ಸಾವೀ ಭಗವತೋ, ನ ಸೋ ದೇವತಾಸನ್ನಿಪಾತೋ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ, ಯತ್ಥಾಯಂ ನ ಆಗತಪುಬ್ಬೋ, ಸಕ್ಕೇನ ಸದಿಸೋ ಅಪ್ಪಮಾದವಿಹಾರೀ ದೇವಪುತ್ತೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧದಸ್ಸನಂ ಅನಾಗತಪುಬ್ಬಸ್ಸ ವಿಯ ಅಸ್ಸ ಉಸ್ಸಾಹೋ ಉದಪಾದೀತಿ? ಮರಣಭಯೇನ ಸನ್ತಜ್ಜಿತತ್ತಾ। ತಸ್ಮಿಂ ಕಿರಸ್ಸ ಸಮಯೇ ಆಯು ಪರಿಕ್ಖೀಣೋ, ಸೋ ಪಞ್ಚ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಾನಿ ದಿಸ್ವಾ "ಪರಿಕ್ಖೀಣೋ ದಾನಿ ಮೇ ಆಯೂ"ತಿ ಅಞ್ಞಾಸಿ। ಯೇಸಞ್ಚ ದೇವಪುತ್ತಾನಂ ಮರಣನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಆವಿ ಭವನ್ತಿ, ತೇಸು ಯೇ ಪರಿತ್ತಕೇನ ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮೇನ ದೇವಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ, ತೇ "ಕುಹಿಂ ನು ಖೋ ಇದಾನಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಭಯಂ ಸನ್ತಾಸಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಯೇ ಕತಭೀರುತ್ತಾನಾ ಬಹುಂ ಪುಞ್ಞಂ ಕತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ, ತೇ ಅತ್ತನಾ ದಿನ್ನದಾನಂ ರಕ್ಖಿತಸೀಲಂ ಭಾವಿತಭಾವನಞ್ಚ ಆಗಮ್ಮ "ಉಪರಿದೇವಲೋಕೇ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅನುಭವಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ನ ಭಾಯನ್ತಿ।

ಸಕ್ಕೋ ಪನ ದೇವರಾಜಾ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಾನಿ ದಿಸ್ವಾ ದಸಯೋಜನಸಹಸ್ಸಂ ದೇವನಗರಂ, ಯೋಜನಸಹಸ್ಸುಬ್ಬೇಧಂ ವೇಜಯನ್ತಂ, ತಿಯೋಜನಸತಿಕಂ ಸುಧಮ್ಮದೇವಸಭಂ, ಯೋಜನಸತುಬ್ಬೇಧಂ ಪಾರಿಚ್ಛತ್ತಕಂ, ಸಟ್ಠಿಯೋಜನಿಕಂ ಪಣ್ಡುಕಮ್ಬಲಸಿಲಂ, ಅಡ್ಢತಿಯಾ ನಾಟಕಕೋಟಿಯೋ ದ್ವೀಸು ದೇವಲೋಕೇಸು ದೇವಪರಿಸಂ, ನನ್ದನವನಂ, ಚಿತ್ತಲತಾವನಂ , ಮಿಸ್ಸಕವನಂ, ಫಾರುಸಕವನನ್ತಿ ಏತಂ ಸಬ್ಬಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ "ನಸ್ಸತಿ ವತ ಭೋ ಮೇ ಅಯಂ ಸಮ್ಪತ್ತೀ"ತಿ ಭಯಾಭಿಭೂತೋ ಅಹೋಸಿ।

ತತೋ "ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ ಕೋಚಿ ಸಮಣೋ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಾ ಲೋಕಪಿತಾಮಹೋ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾ ವಾ, ಯೋ ಮೇ ಹದಯನಿಸ್ಸಿತಂ ಸೋಕಸಲ್ಲಂ ಸಮುದ್ಧರಿತ್ವಾ ಇಮಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಥಾವರಂ ಕರೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಕಞ್ಚಿ ಅದಿಸ್ವಾ ಪುನ ಅದ್ದಸ "ಮಾದಿಸಾನಂ ಸತಸಹಸ್ಸಾನಮ್ಪಿ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಸೋಕಸಲ್ಲಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಉದ್ಧರಿತುಂ ಪಟಿಬಲೋ"ತಿ। ಅಥೇವಂ ಪರಿವಿತಕ್ಕೇನ್ತಸ್ಸ ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ದೇವಾನಮಿನ್ದಸ್ಸ ಉಸ್ಸುಕ್ಕಂ ಉದಪಾದಿ ಭಗವನ್ತಂ ದಸ್ಸನಾಯ।

ಕಹಂ ನು ಖೋ ಭಗವಾ ಏತರಹಿ ವಿಹರತೀತಿ ಕತರಸ್ಮಿಂ ಜನಪದೇ ಕತರಂ ನಗರಂ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ಕಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೇ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತೋ ಕಸ್ಸ ಅಮತಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸಯಮಾನೋ ವಿಹರತೀತಿ। **ಅದ್ದಸಾ ಖೋತಿ** ಅದ್ದಕ್ಖಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿ। **ಮಾರಿಸಾತಿ** ಪಿಯವಚನಮೇತಂ, ದೇವತಾನಂ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕೋ ವೋಹಾರೋ। ನಿದ್ದುಕ್ಖಾತಿಪಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ ಪನೇಸ ದೇವೇ ಆಮನ್ತೇಸಿ? ಸಹಾಯತ್ಥಾಯ। ಪುಬ್ಬೇ ಕಿರೇಸ ಭಗವತಿ ಸಳಲಘರೇ ವಿಹರನ್ತೇ ಏಕಕೋವ ದಸ್ಸನಾಯ ಅಗಮಾಸಿ। ಸತ್ಥಾ "ಅಪರಿಪಕ್ಕಂ ತಾವಸ್ಸ ಞಾಣಂ, ಕತಿಪಾಹಂ ಪನ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಮಯಿ ಇನ್ದಸಾಲಗುಹಾಯಂ ವಿಹರನ್ತೇ ಪಞ್ಚ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಾನಿ

ದಿಸ್ವಾ ಮರಣಭಯಭೀತೋ ದ್ವೀಸು ದೇವಲೋಕೇಸು ದೇವತಾಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಚುದ್ದಸ ಪಞ್ಹೇ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಉಪೇಕ್ಖಾಪಞ್ಹವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾವಸಾನೇ ಅಸೀತಿಯಾ ದೇವತಾಸಹಸ್ಸೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಹಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಓಕಾಸಂ ನಾಕಾಸಿ। ಸೋ "ಮಮ ಪುಬ್ಬೇಪಿ ಏಕಕಸ್ಸ ಗತತ್ತಾ ಸತ್ಥಾರಾ ಓಕಾಸೋ ನ ಕತೋ, ಅದ್ಧಾ ಮೇ ನತ್ಥಿ ಮಗ್ಗಫಲಸ್ಸ ಉಪನಿಸ್ಸಯೋ, ಏಕಸ್ಸ ಪನ ಉಪನಿಸ್ಸಯೇ ಸತಿ ಚಕ್ಕವಾಳಪರಿಯನ್ತಾಯಪಿ ಪರಿಸಾಯ ಭಗವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿಯೇವ। ಅವಸ್ಸಂ ಖೋ ಪನ ದ್ವೀಸು ದೇವಲೋಕೇಸು ಕಸ್ಸಚಿ ದೇವಸ್ಸ ಉಪನಿಸ್ಸಯೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ಸತ್ಥಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸ್ಸತಿ। ತಂ ಸುತ್ವಾ ಅಹಮ್ಪಿ ಅತ್ತನೋ ದೋಮನಸ್ಸಂ ವೂಪಸಮೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಸಹಾಯತ್ಥಾಯ ಆಮನ್ತೇಸಿ।

ಏವಂ ಭದ್ದಂ ತವಾತಿ ಖೋ ದೇವಾ ತಾವತಿಂಸಾತಿ ಏವಂ ಹೋತು ಮಹಾರಾಜ, ಗಚ್ಛಾಮ ಭಗವನ್ತಂ ದಸ್ಸನಾಯ, ದುಲ್ಲಭೋ ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದೋ, ಭದ್ದಂ ತವ, ಯೋ ತ್ವಂ "ಪಬ್ಬತಕೀಳಂ ನದೀಕೀಳಂ ಗಚ್ಛಾಮಾ"ತಿ ಅವತ್ವಾ ಅಮ್ಹೇ ಏವರೂಪೇಸು ಠಾನೇಸು ನಿಯೋಜೇಸೀತಿ। **ಪಚ್ಚಸ್ಸೋಸು**ನ್ತಿ ತಸ್ಸ ವಚನಂ ಸಿರಸಾ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿಂಸು।

೩೪೫. ಪಞ್ಚಸಿಖಂ ಗನ್ಧಬ್ಬದೇವಪುತ್ತಂ ಆಮನ್ತೇಸೀತಿ ದೇವೇ ತಾವ ಆಮನ್ತೇತು, ಇಮಂ ಕಸ್ಮಾ ವಿಸುಂ ಆಮನ್ತೇಸಿ? ಓಕಾಸಕರಣತ್ಥಂ। ಏವಂ ಕಿರಸ್ಸ ಅಹೋಸಿ "ದ್ವೀಸು ದೇವಲೋಕೇಸು ದೇವತಾ ಗಹೇತ್ವಾ ಧುರೇನ ಪಹರನ್ತಸ್ಸ ವಿಯ ಸತ್ಥಾರಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತುಂ ನ ಯುತ್ತಂ, ಅಯಂ ಪನ ಪಞ್ಚಸಿಖೋ ದಸಬಲಸ್ಸ ಉಪಟ್ಠಾಕೋ ವಲ್ಲಭೋ ಇಚ್ಛಿತಿಚ್ಛಿತಕ್ಖಣೇ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣಾತಿ, ಇಮಂ ಪುರತೋ ಪೇಸೇತ್ವಾ ಓಕಾಸಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಇಮಿನಾ ಕತೋಕಾಸೇ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಓಕಾಸಕರಣತ್ಥಂ ಆಮನ್ತೇಸಿ।

ಏವಂ ಭದ್ದಂ ತವಾತಿ ಸೋ "ಏವಂ ಮಹಾರಾಜ, ಹೋತು, ಭದ್ದಂ ತವ, ಯೋ ತ್ವಂ ಮಂ 'ಏಹಿ, ಮಾರಿಸ, ಉಯ್ಯಾನಕೀಳಾದೀನಿ ವಾ ನಟಸಮಜ್ಜಾದೀನಿ ವಾ ದಸ್ಸನಾಯ ಗಚ್ಛಾಮಾ'ತಿ ಅವತ್ವಾ 'ಬುದ್ಧಂ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮ, ಧಮ್ಮಂ ಸೋಸ್ಸಾಮಾ'ತಿ ವದಸೀ"ತಿ ದಳ್ಹತರಂ ಉಪತ್ಥಮ್ಭೇನ್ತೋ ದೇವಾನಮಿನ್ದಸ್ಸ ವಚನಂ ಪಟಿಸ್ಸುತ್ವಾ ಅನುಚರಿಯಂ ಸಹಚರಣಂ ಏಕತೋ ಗಮನಂ ಉಪಾಗಮಿ।

ತತ್ಥ **ಬೇಲುವಪಣ್ಡು**ನ್ತಿ ಬೇಲುವಪಕ್ಕಂ ವಿಯ ಪಣ್ಡುವಣ್ಣಂ। ತಸ್ಸ ಕಿರ ಸೋವಣ್ಣಮಯಂ ಪೋಕ್ಖರಂ, ಇನ್ದನೀಲಮಯೋ ದಣ್ಡೋ, ರಜತಮಯಾ ತನ್ತಿಯೋ, ಪವಾಳಮಯಾ ವೇಠಕಾ, ವೀಣಾಪತ್ತಕಂ ಗಾವುತಂ, ತನ್ತಿಬನ್ಧನಟ್ಠಾನಂ ಗಾವುತಂ, ಉಪರಿ ದಣ್ಡಕೋ ಗಾವುತನ್ತಿ ತಿಗಾವುತಪ್ಪಮಾಣಾ ವೀಣಾ। ಇತಿ ಸೋ ತಂ ವೀಣಂ ಆದಾಯ ಸಮಪಞ್ಞಾಸಮುಚ್ಛನಾ ಮುಚ್ಛೇತ್ವಾ ಅಗ್ಗನಖೇಹಿ ಪಹರಿತ್ವಾ ಮಧುರಂ ಗೀತಸ್ಸರಂ ನಿಚ್ಛಾರೇತ್ವಾ ಸೇಸದೇವೇ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ಗಮನಕಾಲಂ ಜಾನಾಪೇನ್ತೋ ಏಕಮನ್ತಂ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಏವಂ ತಸ್ಸ ಗೀತವಾದಿತಸಞ್ಞಾಯ ಸನ್ನಿಪತಿತೇ ದೇವಗಣೇ **ಅಥ ಖೋ ಸಕ್ಕೋ ದೇವಾನಮಿನ್ದೋ...ಪೇ॰... ವೇದಿಯಕೇ ಪಬ್ಬತೇ ಪಚ್ಚುಟ್ಠಾ**ಸಿ।

೩೪೬. ಅತಿರಿವ ಓಭಾಸಜಾತೋತಿ ಅಞ್ಞೇಸು ದಿವಸೇಸು ಏಕಸ್ಸೇವ ದೇವಸ್ಸ ವಾ ಮಾರಸ್ಸ ವಾ ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ವಾ ಓಭಾಸೇನ ಓಭಾಸಜಾತೋ ಹೋತಿ, ತಂದಿವಸಂ ಪನ ದ್ವೀಸು ದೇವಲೋಕೇಸು ದೇವತಾನಂ ಓಭಾಸೇನ ಅತಿರಿವ ಓಭಾಸಜಾತೋ ಏಕಪಜ್ಜೋತೋ ಸಹಸ್ಸಚನ್ದಸೂರಿಯಉಗ್ಗತಕಾಲಸದಿಸೋ ಅಹೋಸಿ। **ಪರಿತೋ ಗಾಮೇಸು ಮನುಸ್ಸಾ**ತಿ ಸಮನ್ತಾ ಗಾಮೇಸು ಮನುಸ್ಸಾ। ಪಕತಿಸಾಯಮಾಸಕಾಲೇಯೇವ ಕಿರ ಗಾಮಮಜ್ಝೇ ದಾರಕೇಸು ಕೀಳನ್ತೇಸು ತತ್ಥ ಸಕ್ಕೋ ಅಗಮಾಸಿ, ತಸ್ಮಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಏವಮಾಹಂಸು। ನನು ಚ ಮಜ್ಝಿಮಯಾಮೇ ದೇವತಾ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮನ್ತಿ, ಅಯಂ ಕಸ್ಮಾ ಪಠಮಯಾಮಸ್ಸಾಪಿ ಪುರಿಮಭಾಗೇಯೇವ ಆಗತೋತಿ? ಮರಣಭಯೇನೇವ ತಜ್ಜಿತತ್ತಾ। **ಕಿಂಸು ನಾಮಾ**ತಿ ಕಿಂಸು ನಾಮ ಭೋ ಏತಂ, ಕೋ ನು ಖೋ ಅಜ್ಜ ಮಹೇಸಕ್ಖೋ ದೇವೋ ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಾ ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿತುಂ ಧಮ್ಮಂ ಸೋತುಂ ಉಪಸಙ್ಕಮನ್ತೋ, ಕಥಂಸು ನಾಮ ಭೋ ಭಗವಾ ಪಞ್ಹಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸ್ಸತಿ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸ್ಸತಿ, ಲಾಭಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ, ಯೇಸಂ ನೋ ಏವಂ ದೇವತಾನಂ

ಕಜ್ಝಾವಿನೋದಕೋ ಸತ್ಥಾ ಅವಿದೂರೇ ವಿಹಾರೇ ವಸತಿ, ಯೇ ಲಭಾಮ ಥಾಲಕಭಿಕ್ಖಮ್ಪಿ ಕಟಚ್ಛುಭಿಕ್ಖಮ್ಪಿ ದಾತುನ್ತಿ ಸಂವಿಗ್ಗಾ ಲೋಮಹಟ್ಠಜಾತಾ ಉದ್ಧಗ್ಗಲೋಮಾ ಹುತ್ವಾ ದಸನಖಸಮೋಧಾನಸಮುಜ್ಜಲಂ ಅಞ್ಜಲಿಂ ಸಿರಸ್ಮಿಂ ಪತಿಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ನಮಸ್ಸಮಾನಾ ಅಟ್ಠಂಸು।

೩೪೭. **ದುರುಪಸಙ್ಕಮಾ**ತಿ ದುಪಯಿರುಪಾಸಿಯಾ। ಅಹಂ ಸರಾಗೋ ಸದೋಸೋ ಸಮೋಹೋ, ಸತ್ಥಾ ವೀತರಾಗೋ ವೀತದೋಸೋ ವೀತಮೋಹೋ, ತಸ್ಮಾ ದುಪಯಿರುಪಾಸಿಯಾ ತಥಾಗತಾ ಮಾದಿಸೇನ। **ಝಾಯೀ**ತಿ ಲಕ್ಖಣೂಪನಿಜ್ಝಾನೇನ ಚ ಆರಮ್ಮಣೂಪನಿಜ್ಝಾನೇನ ಚ ಝಾಯೀ। ತಸ್ಮಿಞ್ಞೇವ ಝಾನೇ ರತಾತಿ **ಝಾನರತಾ**। **ತದನ್ತರಂ ಪಟಿಸಲ್ಲೀನಾ**ತಿ ತದನ್ತರಂ ಪಟಿಸಲ್ಲೀನಾ ಸಮ್ಮತಿ ಪಟಿಸಲ್ಲೀನಾ ವಾ। ತಸ್ಮಾ ನ ಕೇವಲಂ ಝಾಯೀ ಝಾನರತಾತಿ ದುರುಪಸಙ್ಕಮಾ, ಇದಾನಿಮೇವ ಪಟಿಸಲ್ಲೀನಾತಿಪಿ ದುರುಪಸಙ್ಕಮಾ। **ಪಸಾದೇಯ್ಯಾಸೀ**ತಿ ಆರಾಧೇಯ್ಯಾಸಿ, ಓಕಾಸಂ ಮೇ ಕಾರೇತ್ವಾ ದದೇಯ್ಯಾಸೀತಿ ವದತಿ। **ಬೇಲುವಪಣ್ಡುವೀಣಂ ಆದಾಯಾ**ತಿ ನನು ಪುಬ್ಬೇವ ಆದಿನ್ನಾತಿ? ಆಮ , ಆದಿನ್ನಾ। ಮಗ್ಗಗಮನವಸೇನ ಪನ ಅಂಸಕೂಟೇ ಲಗ್ಗಿತಾ, ಇದಾನಿ ನಂ ವಾಮಹತ್ಥೇ ಠಪೇತ್ವಾ ವಾದನಸಜ್ಜಂ ಕತ್ವಾ ಆದಿಯಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಆದಾಯಾ"ತಿ।

ಪಞ್ಚಸಿಖಗೀತಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೪೮. **ಅಸ್ಸಾವೇಸೀ**ತಿ ಸಾವೇಸಿ। **ಬುದ್ಧೂಪಸಞ್ಹಿತಾ**ತಿ ಬುದ್ಧಂ ಆರಬ್ಭ ಬುದ್ಧಂ ನಿಸ್ಸಯಂ ಕತ್ವಾ ಪವತ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ವನ್ದೇ ತೇ ಪಿತರಂ ಭದ್ದೇ, ತಿಮ್ಬರುಂ ಸೂರಿಯವಚ್ಛಸೇತಿ ಏತ್ಥ **ಸೂರಿಯವಚ್ಛಸಾ**ತಿ ಸೂರಿಯಸಮಾನಸರೀರಾ। ತಸ್ಸಾ ಕಿರ ದೇವಧೀತಾಯ ಪಾದನ್ತತೋ ರಸ್ಮಿ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಕೇಸನ್ತಂ ಆರೋಹತಿ, ತಸ್ಮಾ ಬಾಲಸೂರಿಯಮಣ್ಡಲಸದಿಸಾ ಖಾಯತಿ, ಇತಿ ನಂ "ಸೂರಿಯವಚ್ಛಸಾ"ತಿ ಸಞ್ಜಾನನ್ತಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ - "ಭದ್ದೇ, ಸೂರಿಯವಚ್ಛಸೇ, ತವ ಪಿತರಂ ತಿಮ್ಬರುಂ ಗನ್ಧಬ್ಬದೇವರಾಜಾನಂ ವನ್ದಾಮೀ"ತಿ। **ಯೇನ ಜಾತಾಸಿ ಕಲ್ಯಾಣೀ**ತಿ ಯೇನ ಕಾರಣಭೂತೇನ ಯಂ ತಿಮ್ಬರುಂ ದೇವರಾಜಾನಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ತ್ವಂ ಜಾತಾ, ಕಲ್ಯಾಣೀ ಸಬ್ಬಙ್ಗಸೋಭನಾ। **ಆನನ್ದಜನನೀ ಮಮಾ**ತಿ ಮಯ್ಹಂ ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸವಡ್ಢನೀ।

ವಾತೋವ ಸೇದತಂ ಕನ್ತೋತಿ ಯಥಾ ಸಞ್ಜಾತಸೇದಾನಂ ಸೇದಹರಣತ್ಥಂ ವಾತೋ ಇಟ್ಠೋ ಹೋತಿ ಕನ್ತೋ ಮನಾಪೋ, ಏವನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಾನೀಯಂವ ಪಿಪಾಸತೋ**ತಿ ಪಾತುಮಿಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಪಿಪಾಸತೋ ಪಿಪಾಸಾಭಿಭೂತಸ್ಸ। **ಅಙ್ಗೀರಸೀ**ತಿ ಅಙ್ಗೇ ರಸ್ಮಿಯೋ ಅಸ್ಸಾತಿ ಅಙ್ಗೀರಸೀ, ತಮೇವ ಆರಬ್ಭ ಆಲಪನ್ತೋ ವದತಿ। **ಧಮ್ಮೋ ಅರಹತಾಮಿವಾ**ತಿ ಅರಹನ್ತಾನಂ ನವಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮೋ ವಿಯ।

ಜಿಘಚ್ಛತೋತಿ ಭುಞ್ಜಿತುಕಾಮಸ್ಸ ಖುದಾಭಿಭೂತಸ್ಸ। **ಜಲನ್ತಮಿವ ವಾರಿನಾ**ತಿ ಯಥಾ ಕೋಚಿ ಜಲನ್ತಂ ಜಾತವೇದಂ ಉದಕಕುಮ್ಭೇನ ನಿಬ್ಬಾಪೇಯ್ಯ, ಏವಂ ತವ ಕಾರಣಾ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಮಮ ಕಾಮರಾಗಪರಿಳಾಹಂ ನಿಬ್ಬಾಪೇಹೀತಿ ವದತಿ।

ಯುತ್ತಂ ಕಿಞ್ಜಕ್ಖರೇಣುನಾತಿ ಪದುಮಕೇಸರರೇಣುನಾ ಯುತ್ತಂ। **ನಾಗೋ ಘಮ್ಮಾಭಿತತ್ತೋ ವಾ**ತಿ ಘಮ್ಮಾಭಿತತ್ತಹತ್ಥೀ ವಿಯ। **ಓಗಾಹೇ ತೇ ಥನೂದರ**ನ್ತಿ ಯಥಾ ಸೋ ನಾಗೋ ಪೋಕ್ಖರಣಿಂ ಓಗಾಹಿತ್ವಾ ಪಿವಿತ್ವಾ ಅಗ್ಗಸೋಣ್ಡಮತ್ತಂ ಪಞ್ಞಾಯಮಾನಂ ಕತ್ವಾ ನಿಮುಗ್ಗೋ ಸುಖಂ ಸಾತಂ ವಿನ್ದತಿ, ಏವಂ ಕದಾ ನು ಖೋ ತೇ ಥನೂದರಂ ಥನವೇಮಜ್ಝಂ ಉದರಞ್ಚ ಓತರಿತ್ವಾ ಅಹಂ ಸುಖಂ ಸಾತಂ ಪಟಿಲಭಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ವದತಿ।

> "ಅಚ್ಚಙ್ಕುಸೋವ ನಾಗೋವ, ಜಿತಂ ಮೇ ತುತ್ತತೋಮರಂ।
> ಕಾರಣಂ ನಪ್ಪಜಾನಾಮಿ, ಸಮ್ಮತ್ತೋ ಲಕ್ಖಣೂರುಯಾ"ತಿ॥ -

ಏತ್ಥ **ತುತ್ತಂ** ವುಚ್ಚತಿ ಕಣ್ಣಮೂಲೇ ವಿಜ್ಝನಅಯದಣ್ಡಕೋ। **ತೋಮರ**ನ್ತಿ ಪಾದಾದೀಸು ವಿಜ್ಝನದಣ್ಡತೋಮರಂ। **ಅಙ್ಕುಸೋ**ತಿ ಮತ್ಥಕೇ ವಿಜ್ಝನಕುಟಿಲಕಣ್ಟಕೋ। ಯೋ ಚ ನಾಗೋ ಪಭಿನ್ನಮತ್ತೋ ಅಚ್ಚಙ್ಕುಸೋ ಹೋತಿ, ಅಙ್ಕುಸಂ ಅತೀತೋ; ಅಙ್ಕುಸೇನ ವಿಜ್ಝಿಯಮಾನೋಪಿ ವಸಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ, ಸೋ "ಜಿತಂ ಮಯಾ ತುತ್ತತೋಮರಂ, ಯೋ ಅಹಂ ಅಙ್ಕುಸಸ್ಸಪಿ ವಸಂ ನ ಗಚ್ಛಾಮೀ"ತಿ ಮದದಪ್ಪೇನ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಾರಣಂ ನ ಬುಜ್ಝತಿ। ಯಥಾ ಸೋ ಅಚ್ಚಙ್ಕುಸೋ ನಾಗೋ "ಜಿತಂ ಮೇ ತುತ್ತತೋಮರ"ನ್ತಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಾರಣಂ ನಪ್ಪಜಾನಾತಿ, ಏವಂ ಅಹಮ್ಪಿ ಲಕ್ಖಣಸಮ್ಪನ್ನಊರುತಾಯ ಲಕ್ಖಣೂರುಯಾ ಸಮ್ಮತ್ತೋ ಮತ್ತೋ ಪಮತ್ತೋ ಉಮ್ಮತ್ತೋ ವಿಯ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಾರಣಂ ನಪ್ಪಜಾನಾಮೀತಿ ವದತಿ। ಅಥ ವಾ ಅಚ್ಚಙ್ಕುಸೋವ ನಾಗೋ ಅಹಮ್ಪಿ ಸಮ್ಮತ್ತೋ ಲಕ್ಖಣೂರುಯಾ ಕಿಞ್ಚಿ ತತೋ ವಿರಾಗಕಾರಣಂ ನಪ್ಪಜಾನಾಮಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಯಸ್ಮಾ ತೇನ ನಾಗೇನ ವಿಯ ಜಿತಂ ಮೇ ತುತ್ತತೋಮರಂ, ನ ಕಸ್ಸಚಿ ವದತೋ ವಚನಂ ಆದಿಯಾಮಿ।

ತಯಿ ಗೇಧಿತಚಿತ್ತೋಸ್ಮೀತಿ ಭದ್ದೇ ಲಕ್ಖಣೂರು ತಯಿ ಬದ್ಧಚಿತ್ತೋಸ್ಮಿ। **ಗೇಧಿತಚಿತ್ತೋ**ತಿ ವಾ ಗೇಧಂ ಅಜ್ಝುಪೇತಚಿತ್ತೋ। **ಚಿತ್ತಂ ವಿಪರಿಣಾಮಿತ**ನ್ತಿ ಪಕತಿಂ ಜಹಿತ್ವಾ ಠಿತಂ। **ಪಟಿಗನ್ತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋಮೀ**ತಿ ನಿವತ್ತಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋಮಿ। **ವಙ್ಕಘಸ್ತೋವ ಅಮ್ಬುಜೋ**ತಿ ಬಳಿಸಂ ಗಿಲಿತ್ವಾ ಠಿತಮಚ್ಛೋ ವಿಯ। "ಘಸೋ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಅಯಮೇವತ್ಥೋ।

ವಾಮೂರೂತಿ ವಾಮಾಕಾರೇನ ಸಣ್ಠಿತಊರು, ಕದಲಿಕ್ಖನ್ಧಸದಿಸಊರೂತಿ ವಾ ಅತ್ಥೋ। **ಸಜಾ**ತಿ ಆಲಿಙ್ಗ। **ಮನ್ದಲೋಚನೇ**ತಿ ಇತ್ಥಿಯೋ ನ ತಿಖಿಣಂ ನಿಜ್ಝಾಯನ್ತಿ ಮನ್ದಂ ಆಲೋಚೇನ್ತಿ ಓಲೋಕೇನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಮನ್ದಲೋಚನಾ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ಪಲಿಸ್ಸಜಾ**ತಿ ಸಬ್ಬತೋಭಾಗೇನ ಆಲಿಙ್ಗ। **ಏತಂ ಮೇ ಅಭಿಪತ್ಥಿತ**ನ್ತಿ ಏತಂ ಮಯಾ ಅಭಿಣ್ಹಂ ಪತ್ಥಿತಂ।

ಅಪ್ಪಕೋ ವತ ಮೇ ಸನ್ತೋತಿ ಪಕತಿಯಾವ ಮನ್ದೋ ಸಮಾನೋ। **ವೇಲ್ಲಿತಕೇಸಿಯಾ**ತಿ ಕೇಸಾ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಪಿಟ್ಠಿಯಂ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಕಾಲೇ ಸಪ್ಪೋ ವಿಯ ವೇಲ್ಲನ್ತಾ ಗಚ್ಛನ್ತಾ ಅಸ್ಸಾತಿ ವೇಲ್ಲಿತಕೇಸೀ, ತಸ್ಸಾ ವೇಲ್ಲಿತಕೇಸಿಯಾ। **ಅನೇಕಭಾವೋ ಸಮುಪ್ಪಾದೀ**ತಿ ಅನೇಕವಿಧೋ ಜಾತೋ। **ಅನೇಕಭಾಗೋ**ತಿ ವಾ ಪಾಠೋ। **ಅರಹನ್ತೇವ ದಕ್ಖಿಣಾ**ತಿ ಅರಹನ್ತಮ್ಹಿ ದಿನ್ನದಾನಂ ವಿಯ ನಾನಪ್ಪಕಾರತೋ ಪಭಿನ್ನೋ।

ಯಂ ಮೇ ಅತ್ಥಿ ಕತಂ ಪುಞ್ಞನ್ತಿ ಯಂ ಮಯಾ ಕತಂ ಪುಞ್ಞಮತ್ಥಿ। **ಅರಹನ್ತೇಸು ತಾದಿಸೂ**ತಿ ತಾದಿಲಕ್ಖಣಪ್ಪತ್ತೇಸು ಅರಹನ್ತೇಸು। **ತಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ವಿಪಚ್ಚತ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಂ ತಯಾ ಸದ್ಧಿಮೇವ ವಿಪಾಕಂ ದೇತು।

ಏಕೋದೀತಿ ಏಕೀಭಾವಂ ಗತೋ। **ನಿಪಕೋ ಸತೋ**ತಿ ನೇಪಕ್ಕಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪಞ್ಞಾ, ತಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ ನಿಪಕೋ। ಸತಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ಸತೋ। **ಅಮತಂ ಮುನಿ ಜಿಗೀಸಾನೋ**ತಿ ಯಥಾ ಸೋ ಬುದ್ಧಮುನಿ ಅಮತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಜಿಗೀಸತಿ ಪರಿಯೇಸತಿ, ಏವಂ ತಂ ಅಹಂ ಸೂರಿಯವಚ್ಛಸೇ ಜಿಗೀಸಾಮಿ ಪರಿಯೇಸಾಮಿ। ಯಥಾ ವಾ ಸೋ ಅಮತಂ ಜಿಗೀಸಾನೋ ಏಸನ್ತೋ ಗವೇಸನ್ತೋ ವಿಚರತಿ, ಏವಾಹಂ ತಂ ಏಸನ್ತೋ ಗವೇಸನ್ತೋ ವಿಚರಾಮೀತಿಪಿ ಅತ್ಥೋ।

ಯಥಾಪಿ ಮುನಿ ನನ್ದೇಯ್ಯ, ಪತ್ವಾ ಸಮ್ಬೋಧಿಮುತ್ತಮನ್ತಿ ಯಥಾ ಬುದ್ಧಮುನಿ ಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ ಪತ್ವಾ ನನ್ದೇಯ್ಯ ತೋಸೇಯ್ಯ। **ಏವಂ ನನ್ದೇಯ್ಯ**ನ್ತಿ ಏವಮೇವ ಅಹಮ್ಪಿ ತಯಾ ಮಿಸ್ಸೀಭಾವಂ ಗತೋ ನನ್ದೇಯ್ಯಂ, ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಜಾತೋ ಭವೇಯ್ಯನ್ತಿ ವದತಿ।

ತಾಹಂ ಭದ್ದೇ ವರೇಯ್ಯಾಹೇತಿ **ಅಹೇ**ತಿ ಆಮನ್ತನಂ, ಅಹೇ ಭದ್ದೇ ಸೂರಿಯವಚ್ಛಸೇ, ಸಕ್ಕೇನ ದೇವಾನಮಿನ್ದೇನ "ಕಿಂ ದ್ವೀಸು ದೇವಲೋಕೇಸು ದೇವರಜ್ಜಂ ಗಣ್ಹಸಿ, ಸುರಿಯವಚ್ಛಸ"ನ್ತಿ, ಏವಂ ವರೇ ದಿನ್ನೇ ದೇವರಜ್ಜಂ ಪಹಾಯ "ಸೂರಿಯವಚ್ಛಸಂ ಗಣ್ಹಾಮೀ"ತಿ ಏವಂ ತಂ ಅಹಂ ವರೇಯ್ಯಂ ಇಚ್ಛೇಯ್ಯಂ ಗಣ್ಹೇಯ್ಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಸಾಲಂವ ನ ಚಿರಂ ಫುಲ್ಲನ್ತಿ ತವ ಪಿತು ನಗರದ್ವಾರೇ ನಚಿರಂ ಪುಪ್ಫಿತೋ ಸಾಲೋ ಅತ್ಥಿ। ಸೋ ಅತಿವಿಯ ಮನೋಹರೋ। ತಂ ನಚಿರಂ ಫುಲ್ಲಸಾಲಂ ವಿಯ। **ಪಿತರಂ ತೇ ಸುಮೇಧಸೇತಿ** ಅತಿಸಸ್ಸಿರೀಕಂ ತವ ಪಿತರಂ **ವನ್ದಮಾನೋ ನಮಸ್ಸಾಮಿ** ನಮೋ ಕರೋಮಿ। **ಯಸ್ಸಾಸೇತಾದಿಸೀ ಪಜಾ**ತಿ ಯಸ್ಸ ಆಸಿ ಏತಾದಿಸೀ ಧೀತಾ।

೩೪೯. ಸಂಸನ್ದತೀತಿ ಕಸ್ಮಾ ಗೀತಸದ್ದಸ್ಸ ಚೇವ ವೀಣಾಸದ್ದಸ್ಸ ಚ ವಣ್ಣಂ ಕಥೇಸಿ? ಕಿಂ ತತ್ಥ ಭಗವತೋ ಸಾರಾಗೋ ಅತ್ಥೀತಿ? ನತ್ಥಿ। ಛಳಙ್ಗುಪೇಕ್ಖಾಯ ಉಪೇಕ್ಖಕೋ ಭಗವಾ ಏತಾದಿಸೇಸು ಠಾನೇಸು, ಕೇವಲಂ ಇಟ್ಠಾನಿಟ್ಠಂ ಜಾನಾತಿ, ನ ತತ್ಥ ರಜ್ಜತಿ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ "ಸಂವಿಜ್ಜತಿ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಭಗವತೋ ಚಕ್ಖು, ಪಸ್ಸತಿ ಭಗವಾ ಚಕ್ಖುನಾ ರೂಪಂ, ಛನ್ದರಾಗೋ ಭಗವತೋ ನತ್ಥಿ, ಸುವಿಮುತ್ತಚಿತ್ತೋ ಭಗವಾ। ಸಂವಿಜ್ಜತಿ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಭಗವತೋ ಸೋತ"ನ್ತಿಆದಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೨೩೨)। ಸಚೇ ಪನ ವಣ್ಣಂ ನ ಕಥೇಯ್ಯ, ಪಞ್ಚಸಿಖೋ "ಓಕಾಸೋ ಮೇ ಕತೋ"ತಿ ನ ಜಾನೇಯ್ಯ। ಅಥ ಸಕ್ಕೋ "ಭಗವತಾ ಪಞ್ಚಸಿಖಸ್ಸ ಓಕಾಸೋ ನ ಕತೋ"ತಿ ದೇವತಾ ಗಹೇತ್ವಾ ತತೋವ ಪಟಿನಿವತ್ತೇಯ್ಯ, ತತೋ ಮಹಾಜಾನಿಯೋ ಭವೇಯ್ಯ। ವಣ್ಣೇ ಪನ ಕಥಿತೇ "ಕತೋ ಭಗವತಾ ಪಞ್ಚಸಿಖಸ್ಸ ಓಕಾಸೋ"ತಿ ದೇವತಾಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾವಸಾನೇ ಅಸೀತಿಯಾ ದೇವತಾಸಹಸ್ಸೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಹಿಸ್ಸತೀತಿ ಞತ್ವಾ ವಣ್ಣಂ ಕಥೇಸಿ।

ತತ್ಥ **ಕದಾ ಸಂಯೂಳ್ಹಾ**ತಿ ಕದಾ ಗನ್ಥಿತಾ ಪಿಣ್ಡಿತಾ। **ತೇನ ಖೋ ಪನಾಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಸಮಯೇನಾ**ತಿ ತೇನ ಸಮಯೇನ ತಸ್ಮಿಂ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸಮ್ಬೋಧಿಪ್ಪತ್ತಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅಟ್ಠಮೇ ಸತ್ತಾಹೇ। **ಭದ್ದಾ ನಾಮ ಸೂರಿಯವಚ್ಛಸಾ**ತಿ ನಾಮತೋ ಭದ್ದಾ ಸರೀರಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸೂರಿಯವಚ್ಛಸಾ। **ಭಗಿನೀ**ತಿ ವೋಹಾರವಚನಮೇತಂ, ದೇವಧೀತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪರಕಾಮಿನೀ**ತಿ ಪರಂ ಕಾಮೇತಿ ಅಭಿಕಙ್ಖತಿ।

ಉಪನಚ್ಚನ್ತಿಯಾತಿ ನಚ್ಚಮಾನಾಯ। ಸಾ ಕಿರ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕದೇವೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ದೇವರಾಜಸ್ಸ ನಚ್ಚಂ ದಸ್ಸನತ್ಥಾಯ ಗತಾ, ತಸ್ಮಿಞ್ಚ ಖಣೇ ಸಕ್ಕೋ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಅಟ್ಠ ಯಥಾಭುಚ್ಚೇ ಗುಣೇ ಪಯಿರುದಾಹಾಸಿ। ಏವಂ ತಸ್ಮಿಂ ದಿವಸೇ ಗನ್ತ್ವಾ ನಚ್ಚನ್ತೀ ಅಸ್ಸೋಸಿ।

ಸಕ್ಕೂಪಸಙ್ಕಮವಣ್ಣನಾ

೩೫೦. ಪಟಿಸಮ್ಮೋದತೀತಿ "ಸಂಸನ್ದತಿ ಖೋ ತೇ"ತಿಆದೀನಿ ವದನ್ತೋ ಭಗವಾ ಸಮ್ಮೋದತಿ, ಪಞ್ಚಸಿಖೋ ಪಟಿಸಮ್ಮೋದತಿ। ಗಾಥಾ ಚ ಭಾಸನ್ತೋ ಪಞ್ಚಸಿಖೋ ಸಮ್ಮೋದತಿ, ಭಗವಾ ಪಟಿಸಮ್ಮೋದತಿ। **ಆಮನ್ತೇಸೀ**ತಿ ಜಾನಾಪೇಸಿ। ತಸ್ಸ ಕಿರೇವಂ ಅಹೋಸಿ "ಅಯಂ ಪಞ್ಚಸಿಖೋ ಮಯಾ ಮಮ ಕಮ್ಮೇನ ಪೇಸಿತೋ ಅತ್ತನೋ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ। ಏವರೂಪಸ್ಸ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕೇ ಠತ್ವಾ ಕಾಮಗುಣೂಪಸಞ್ಹಿತಂ ಅನನುಚ್ಛವಿಕಂ ಕಥೇಸಿ, ನಟಾ ನಾಮ ನಿಲ್ಲಜ್ಜಾ ಹೋನ್ತಿ, ಕಥೇನ್ತೋ ವಿಪ್ಪಕಾರಮ್ಪಿ ದಸ್ಸೇಯ್ಯ, ಹನ್ದ ನಂ ಮಮ ಕಮ್ಮಂ ಜಾನಾಪೇಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಆಮನ್ತೇಸಿ।

೩೫೧. ಏವಞ್ಚ ಪನ ತಥಾಗತಾತಿ ಧಮ್ಮಸಙ್ಗಾಹಕತ್ಥೇರೇಹಿ ಠಪಿತವಚನಂ। **ಅಭಿವದನ್ತೀ**ತಿ ಅಭಿವಾದನಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನೇನ ವಡ್ಢಿತವಚನೇನ ವದನ್ತಿ। **ಅಭಿವದಿತೋ**ತಿ ವಡ್ಢಿತವಚನೇನ ವುತ್ತೋ।

ಉರುನ್ದಾ ಸಮಪಾದೀತಿ ಮಹನ್ತಾ ವಿವಟಾ ಅಹೋಸಿ, ಅನ್ಧಕಾರೋ ಗುಹಾಯಂ ಅನ್ತರಧಾಯಿ। **ಆಲೋಕೋ ಉದಪಾದೀ**ತಿ ಯೋ ಪಕತಿಯಾ ಗುಹಾಯಂ ಅನ್ಧಕಾರೋ, ಸೋ ಅನ್ತರಹಿತೋ, ಆಲೋಕೋ ಜಾತೋ। ಸಬ್ಬಮೇತಂ ಧಮ್ಮಸಙ್ಗಾಹಕಾನಂ ವಚನಂ।

೩೫೧. **ಚಿರಪಟಿಕಾಹಂ, ಭನ್ತೇ**ತಿ ಚಿರತೋ ಅಹಂ, ಚಿರತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾಹಂ ದಸ್ಸನಕಾಮೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕೇಹಿಚಿ ಕೇಹಿಚಿ ಕಿಚ್ಚಕರಣೀಯೇಹೀ**ತಿ ದೇವಾನಂ ಧೀತಾ ಚ ಪುತ್ತಾ ಚ ಅಙ್ಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ, ಪಾದಪರಿಚಾರಿಕಾ ಇತ್ಥಿಯೋ ಸಯನೇ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ, ತಾಸಂ ಮಣ್ಡನಪಸಾಧನಕಾರಿಕಾ ದೇವತಾ ಸಯನಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ, ವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚಕರಾ ಅನ್ತೋವಿಮಾನೇ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ, ಏತೇಸಂ ಅತ್ಥಾಯ ಅಡ್ಡಕರಣಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಯೇ ಪನ ಸೀಮನ್ತರೇ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ, ತೇ "ತವ ಸನ್ತಕಾ, ಮಮ ಸನ್ತಕಾ"ತಿ ನಿಚ್ಛೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ ಅಡ್ಡಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಸಕ್ಕಂ ದೇವರಾಜಾನಂ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ। ಸೋ "ಯಸ್ಸ ವಿಮಾನಂ ಆಸನ್ನತರಂ, ತಸ್ಸ ಸನ್ತಕಾ"ತಿ ವದತಿ। ಸಚೇ ದ್ವೇಪಿ ಸಮಟ್ಠಾನೇ ಹೋನ್ತಿ, "ಯಸ್ಸ ವಿಮಾನಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೀ ಠಿತಾ, ತಸ್ಸ ಸನ್ತಕಾ"ತಿ ವದತಿ। ಸಚೇ ಏಕಮ್ಪಿ ನ ಓಲೋಕೇತಿ, ತಂ ಉಭಿನ್ನಂ ಕಲಹುಪಚ್ಛೇದನತ್ಥಂ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕಂ ಕರೋತಿ। ಕೀಳಾದೀನಿಪಿ ಕಿಚ್ಚಾನಿ ಕರಣೀಯಾನೇವ। ಏವರೂಪಾನಿ ತಾನಿ ಕರಣೀಯಾನಿ ಸನ್ಧಾಯ "ಕೇಹಿಚಿ ಕೇಹಿಚಿ ಕಿಚ್ಚಕರಣೀಯೇಹೀ"ತಿ ಆಹ।

ಸಲಳಾಗಾರಕೇತಿ ಸಲಳಮಯಗನ್ಧಕುಟಿಯಂ। **ಅಞ್ಞತರೇನ ಸಮಾಧಿನಾ**ತಿ ತದಾ ಕಿರ ಭಗವಾ ಸಕ್ಕಸ್ಸೇವ ಅಪರಿಪಾಕಗತಂ ಞಾಣಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಓಕಾಸಂ ಅಕಾರೇತುಕಾಮೋ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿವಿಹಾರೇನ ನಿಸೀದಿ। ತಂ ಏಸ ಅಜಾನನ್ತೋ "ಅಞ್ಞತರೇನ ಸಮಾಧಿನಾ"ತಿ ಆಹ। **ಭೂಜತಿ ಚ ನಾಮಾ**ತಿ **ಭೂಜತೀ**ತಿ ತಸ್ಸಾ ನಾಮಂ। **ಪರಿಚಾರಿಕಾ**ತಿ ಪಾದಪರಿಚಾರಿಕಾ ದೇವಧೀತಾ। ಸಾ ಕಿರ ದ್ವೇ ಫಲಾನಿ ಪತ್ತಾ, ತೇನಸ್ಸಾ ದೇವಲೋಕೇ ಅಭಿರತಿಯೇವ ನತ್ಥಿ। ನಿಚ್ಚಂ ಭಗವತೋ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಅಞ್ಜಲಿಂ ಸಿರಸಿ ಠಪೇತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ನಮಸ್ಸಮಾನಾ ತಿಟ್ಠತಿ। **ನೇಮಿಸದ್ದೇನ ತಮ್ಹಾ ಸಮಾಧಿಮ್ಹಾ ವುಟ್ಠಿತೋ**ತಿ "ಸಮಾಪನ್ನೋ ಸದ್ದಂ ಸುಣಾತೀ"ತಿ ನೋ ವತ ರೇ ವತ್ತಬ್ಬೇ, ನನು ಭಗವಾ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ದೇವಾನಮಿನ್ದಸ್ಸ "ಅಪಿಚಾಹಂ ಆಯಸ್ಮತೋ ಚಕ್ಕನೇಮಿಸದ್ದೇನ ತಮ್ಹಾ ಸಮಾಧಿಮ್ಹಾ ವುಟ್ಠಿತೋ"ತಿ ಭಣತೀತಿ। ತಿಟ್ಠತು ನೇಮಿಸದ್ದೋ, ಸಮಾಪನ್ನೋ ನಾಮ ಅನ್ತೋಸಮಾಪತ್ತಿಯಂ ಕಣ್ಣಮೂಲೇ ಧಮಮಾನಸ್ಸ ಸಙ್ಖಯುಗಳಸ್ಸಾಪಿ ಅಸನಿಸನ್ನಿಪಾತಸ್ಸಾಪಿ ಸದ್ದಂ ನ ಸುಣಾತಿ। ಭಗವಾ ಪನ "ಏತ್ತಕಂ ಕಾಲಂ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ಓಕಾಸಂ ನ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಕಾಲವಸೇನ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪನ್ನೋ। ಸಕ್ಕೋ "ನ ದಾನಿ ಮೇ ಸತ್ಥಾ ಓಕಾಸಂ ಕರೋತೀ"ತಿ ಗನ್ಧಕುಟಿಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ರಥಂ ನಿವತ್ತೇತ್ವಾ ದೇವಲೋಕಾಭಿಮುಖಂ ಪೇಸೇಸಿ। ಗನ್ಧಕುಟಿಪರಿವೇಣಂ ರಥಸದ್ದೇನ ಸಮೋಹಿತಂ ಪಞ್ಚಙ್ಗಿಕತೂರಿಯಂ ವಿಯ ಅಹೋಸಿ। ಭಗವತೋ ಯಥಾಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಕಾಲವಸೇನ ಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಿತಸ್ಸ ರಥಸದ್ದೇನೇವ ಪಠಮಾವಜ್ಜನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ, ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹ।

ಗೋಪಕವತ್ಥುವಣ್ಣನಾ

೩೫೩. **ಸೀಲೇಸು ಪರಿಪೂರಕಾರಿನೀ**ತಿ ಪಞ್ಚಸು ಸೀಲೇಸು ಪರಿಪೂರಕಾರಿನೀ। **ಇತ್ಥಿತ್ತಂ ವಿರಾಜೇತ್ವಾ**ತಿ ಇತ್ಥಿತ್ತಂ ನಾಮ ಅಲಂ, ನ ಹಿ ಇತ್ಥಿತ್ತೇ ಠತ್ವಾ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸಿರಿಂ, ನ ಸಕ್ಕಮಾರಬ್ರಹ್ಮಸಿರಿಯೋ ಪಚ್ಚನುಭವಿತುಂ, ನ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಂ, ನ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಗನ್ತುಂ ಸಕ್ಕಾತಿ ಏವಂ ಇತ್ಥಿತ್ತಂ ವಿರಾಜೇತಿ ನಾಮ। ಮಹನ್ತಮಿದಂ ಪುರಿಸತ್ತಂ ನಾಮ ಸೇಟ್ಠಂ ಉತ್ತಮಂ, ಏತ್ಥ ಠತ್ವಾ ಸಕ್ಕಾ ಏತಾ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯೋ ಪಾಪುಣಿತುನ್ತಿ ಏವಂ ಪನ ಪುರಿಸತ್ತಂ ಭಾವೇತಿ ನಾಮ। ಸಾಪಿ ಏವಮಕಾಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ – "ಇತ್ಥಿತ್ತಂ ವಿರಾಜೇತ್ವಾ ಪುರಿಸತ್ತಂ ಭಾವೇತ್ವಾ"ತಿ। **ಹೀನಂ ಗನ್ಧಬ್ಬಕಾಯ**ನ್ತಿ ಹೀನಂ ಲಾಮಕಂ ಗನ್ಧಬ್ಬನಿಕಾಯಂ। ಕಸ್ಮಾ ಪನ ತೇ ಪರಿಸುದ್ಧಸೀಲಾ ತತ್ಥ ಉಪ್ಪನ್ನಾತಿ? ಪುಬ್ಬನಿಕನ್ತಿಯಾ। ಪುಬ್ಬೇಪಿ ಕಿರ ನೇಸಂ ಏತದೇವ ವಸಿತಟ್ಠಾನಂ, ತಸ್ಮಾ ನಿಕನ್ತಿವಸೇನ ತತ್ಥ ಉಪ್ಪನ್ನಾ। **ಉಪಟ್ಠಾನ**ನ್ತಿ ಉಪಟ್ಠಾನಸಾಲಂ। **ಪಾರಿಚರಿಯ**ನ್ತಿ ಪರಿಚರಣಭಾವಂ। ಗೀತವಾದಿತೇಹಿ ಅಮ್ಹೇ ಪರಿಚರಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ।

ಪಟಿಚೋದೇಸೀತಿ ಸಾರೇಸಿ। ಸೋ ಕಿರ ತೇ ದಿಸ್ವಾ "ಇಮೇ ದೇವಪುತ್ತಾ ಅತಿವಿಯ ವಿರೋಚೇನ್ತಿ ಅತಿವಣ್ಣವನ್ತೋ, ಕಿಂ ನು ಖೋ ಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಆಗತಾ"ತಿ ಆವಜ್ಜನ್ತೋ "ಭಿಕ್ಖೂ ಅಹೇಸು"ನ್ತಿ ಅದ್ದಸ। ತತೋ "ಭಿಕ್ಖೂ ಹೋನ್ತು, ಸೀಲೇಸು ಪರಿಪೂರಕಾರಿನೋ"ತಿ ಉಪಧಾರೇನ್ತೋ "ಪರಿಪೂರಕಾರಿನೋ"ತಿ ಅದ್ದಸ। "ಪರಿಪೂರಕಾರಿನೋ ಹೋನ್ತು, ಅಞ್ಞೋ ಗುಣೋ ಅತ್ಥಿ ನತ್ಥೀ"ತಿ ಉಪಧಾರೇನ್ತೋ "ಝಾನಲಾಭಿನೋ"ತಿ ಅದ್ದಸ। "ಝಾನಲಾಭಿನೋ ಹೋನ್ತು, ಕುಹಿಂ ವಾಸಿಕಾ"ತಿ ಉಪಧಾರೇನ್ತೋ "ಮಯ್ಹಂವ ಕುಲೂಪಕಾ"ತಿ ಅದ್ದಸ। ಪರಿಸುದ್ಧಸೀಲಾ ನಾಮ ಛಸು ದೇವಲೋಕೇಸು ಯತ್ಥಿಚ್ಛನ್ತಿ, ತತ್ಥ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ। ಇಮೇ ಪನ

ಉಪರಿದೇವಲೋಕೇ ಚ ನ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ। ಝಾನಲಾಭಿನೋ ನಾಮ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ, ಇಮೇ ಚ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ನ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ। ಅಹಂ ಪನ ಏತೇಸಂ ಓವಾದೇ ಠತ್ವಾ ದೇವಲೋಕಸಾಮಿಕಸ್ಸ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ದೇವಾನಮಿನ್ದಸ್ಸ ಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ಪುತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ, ಇಮೇ ಹೀನೇ ಗನ್ಧಬ್ಬಕಾಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ। ಅಟ್ಠಿವೇಧಪುಗ್ಗಲಾ ನಾಮೇತೇ ವಟ್ಟೇತ್ವಾ ವಟ್ಟೇತ್ವಾ ಗಾಳ್ಹಂ ವಿಜ್ಝಿತಬ್ಬಾತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ **ಕುತೋಮುಖಾ ನಾಮಾ**ತಿಆದೀಹಿ ವಚನೇಹಿ ಪಟಿಚೋದೇಸಿ।

ತತ್ಥ **ಕುತೋಮುಖಾ**ತಿ ಭಗವತಿ ಅಭಿಮುಖೇ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತೇ ತುಮ್ಹೇ ಕುತೋಮುಖಾ ಕಿಂ ಅಞ್ಞಾ ವಿಹಿತಾ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ಓಲೋಕಯಮಾನಾ ಉದಾಹು ನಿದ್ದಾಯಮಾನಾ? **ದುದ್ದಿಟ್ಠರೂಪ**ನ್ತಿ ದುದ್ದಿಟ್ಠಸಭಾವಂ ದಟ್ಠುಂ ಅಯುತ್ತಂ । **ಸಹಧಮ್ಮಿಕೇ**ತಿ ಏಕಸ್ಸ ಸತ್ಥು ಸಾಸನೇ ಸಮಾಚಿಣ್ಣಧಮ್ಮೇ ಕತಪುಞ್ಞೇ। **ತೇಸಂ ಭನ್ತೇ**ತಿ ತೇಸಂ ಗೋಪಕೇನ ದೇವಪುತ್ತೇನ ಏವಂ ವತ್ವಾ ಪುನ "ಅಹೋ ತುಮ್ಹೇ ನಿಲ್ಲಜ್ಜಾ ಅಹಿರಿಕಾ"ತಿಆದೀಹಿ ವಚನೇಹಿ ಪಟಿಚೋದಿತಾನಂ ದ್ವೇ ದೇವಾ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಸತಿಂ ಪಟಿಲಭಿಂಸು।

ಕಾಯಂ ಬ್ರಹ್ಮಪುರೋಹಿತನ್ತಿ ತೇ ಕಿರ ಚಿನ್ತಯಿಂಸು – "ನಟೇಹಿ ನಾಮ ನಚ್ಚನ್ತೇಹಿ ಗಾಯನ್ತೇಹಿ ವಾದೇನ್ತೇಹಿ ಆಗನ್ತ್ವಾ ದಾಯೋ ನಾಮ ಲಭಿತಬ್ಬೋ ಅಸ್ಸ, ಅಯಂ ಪನ ಅಮ್ಹಾಕಂ ದಿಟ್ಠಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪಕ್ಖಿತ್ತಲೋಣಂ ಉದ್ಧನಂ ವಿಯ ತಟತಟಾಯತೇವ, ಕಿಂ ನು ಖೋ ಇದ"ನ್ತಿ ಆವಜ್ಜನ್ತಾ ಅತ್ತನೋ ಸಮಣಭಾವಂ ಪರಿಸುದ್ಧಸೀಲತಂ ಝಾನಲಾಭಿತಂ ತಸ್ಸೇವ ಕುಲೂಪಕಭಾವಞ್ಚ ದಿಸ್ವಾ "ಪರಿಸುದ್ಧಸೀಲಾ ನಾಮ ಛಸು ದೇವಲೋಕೇಸು ಯಥಾರುಚಿತೇ ಠಾನೇ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ, ಝಾನಲಾಭಿನೋ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ। ಮಯಂ ಉಪರಿದೇವಲೋಕೇಪಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇಪಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿಮ್ಹ। ಅಮ್ಹಾಕಂ ಓವಾದೇ ಠತ್ವಾ ಅಯಂ ಇತ್ಥಿಕಾ ಉಪರಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ, ಮಯಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಮಾನಾ ಭಗವತಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಚರಿತ್ವಾ ಹೀನೇ ಗನ್ಧಬ್ಬಕಾಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ। ತೇನ ನೋ ಅಯಂ ಏವಂ ನಿಗ್ಗಣ್ಹಾತೀ"ತಿ ಞತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಕಥಂ ಸುಣನ್ತಾಯೇವ ತೇಸು ದ್ವೇ ಜನಾ ಪಠಮಜ್ಝಾನಸತಿಂ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ ಝಾನಂ ಪಾದಕಂ ಕತ್ವಾ ಸಙ್ಖಾರೇ ಸಮ್ಮಸನ್ತಾ ಅನಾಗಾಮಿಫಲೇಯೇವ ಪತಿಟ್ಠಹಿಂಸು। ಅಥ ನೇಸಂ ಸೋ ಪರಿತ್ತೋ ಕಾಮಾವಚರತ್ತಭಾವೋ ಧಾರೇತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿ। ತಸ್ಮಾ ತಾವದೇವ ಚವಿತ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಪುರೋಹಿತೇಸು ನಿಬ್ಬತ್ತಾ। ಸೋ ಚ ನೇಸಂ ಕಾಯೋ ತತ್ಥ ಠಿತಾನಂಯೇವ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ – "ತೇಸಂ, ಭನ್ತೇ, ಗೋಪಕೇನ ದೇವಪುತ್ತೇನ ಪಟಿಚೋದಿತಾನಂ ದ್ವೇ ದೇವಾ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಸತಿಂ ಪಟಿಲಭಿಂಸು ಕಾಯಂ ಬ್ರಹ್ಮಪುರೋಹಿತ"ನ್ತಿ।

ತತ್ಥ **ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ**ತಿ ತಸ್ಮಿಞ್ಞೇವ ಅತ್ತಭಾವೇ ಝಾನಸತಿಂ ಪಟಿಲಭಿಂಸು। ತತ್ಥೇವ ಠತ್ವಾ ಚುತಾ ಪನ ಕಾಯಂ ಬ್ರಹ್ಮಪುರೋಹಿತಂ ಬ್ರಹ್ಮಪುರೋಹಿತಸರೀರಂ ಪಟಿಲಭಿಂಸೂತಿ ಏವಮತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಏಕೋ ಪನ ದೇವೋ**ತಿ ಏಕೋ ದೇವಪುತ್ತೋ ನಿಕನ್ತಿಂ ಛಿನ್ದಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಕಾಮೇ ಅಜ್ಝಾವಸಿ, ತತ್ಥೇವ ಆವಾಸಿಕೋ ಅಹೋಸಿ।

೩೫೪. ಸಚ್ಛ್ವಞ್ಚುಪಟ್ಠಾಸಿನ್ತಿ ಸಚ್ಛ್ವಞ್ಚ ಉಪಟ್ಠಾಸಿಂ।

ಸುಧಮ್ಮತಾಯಾತಿ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಸುನ್ದರಭಾವೇನ। **ತಿದಿವೂಪಪನ್ನೋ**ತಿ ತಿದಿವೇ ತಿದಸಪುರೇ ಉಪಪನ್ನೋ। **ಗನ್ಧಬ್ಬಕಾಯೂಪಗತೇ ವಸೀನೇ**ತಿ ಗನ್ಧಬ್ಬಕಾಯಂ ಆವಾಸಿಕೋ ಹುತ್ವಾ ಉಪಗತೇ। **ಯೇ ಚ ಮಯಂ ಪುಬ್ಬೇ ಮನುಸ್ಸಭೂತಾ**ತಿ ಯೇ ಪುಬ್ಬೇ ಮನುಸ್ಸಭೂತಾ ಮಯಂ ಅನ್ನೇನ ಪಾನೇನ ಉಪಟ್ಠಹಿಮ್ಹಾತಿ ಇಮಿನಾ ಸದ್ಧಿಂ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಪಾದೂಪಸಙ್ಗಯ್ಹಾತಿ ಪಾದೇ ಉಪಸಙ್ಗಯ್ಹ ಪಾದಧೋವನಪಾದಮಕ್ಖನಾನುಪ್ಪದಾನೇನ ಪೂಜೇತ್ವಾ ಚೇವ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಚ। **ಸಕೇ ನಿವೇಸನೇ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಘರೇ। ಇಮಸ್ಸಾಪಿ ಪದಸ್ಸ ಉಪಟ್ಠಹಿಮ್ಹಾತಿ ಇಮಿನಾವ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

ಪಚ್ಚತ್ತಂ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ ಅತ್ತನಾವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಅರಿಯಾನ ಸುಭಾಸಿತಾನೀ**ತಿ ತುಮ್ಹೇಹಿ ವುಚ್ಚಮಾನಾನಿ ಬುದ್ಧಾನಂ ಭಗವನ್ತಾನಂ ಸುಭಾಸಿತಾನಿ।

ತುಮ್ಹೇ ಪನ ಸೇಟ್ಠಮುಪಾಸಮಾನಾತಿ ಉತ್ತಮಂ ಬುದ್ಧಂ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಾಸಮಾನಾ ಅನುತ್ತರೇ ಬುದ್ಧಸಾಸನೇ ವಾ। **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯನ್ತಿ** ಸೇಟ್ಠಚರಿಯಂ। **ಭವತೂಪಪತ್ತೀತಿ** ಭವನ್ತಾನಂ ಉಪಪತ್ತಿ।

ಅಗಾರೇ ವಸತೋ ಮಯ್ಹನ್ತಿ ಘರಮಜ್ಝೇ ವಸನ್ತಸ್ಸ ಮಯ್ಹಂ।

ಸ್ವಜ್ಜಾತಿ ಸೋ ಅಜ್ಜ। **ಗೋತಮಸಾವಕೇನಾತಿ** ಇಧ ಗೋಪಕೋ ಗೋತಮಸಾವಕೋತಿ ವುತ್ತೋ। **ಸಮೇಚ್ಚಾತಿ** ಸಮಾಗನ್ತ್ವಾ।

ಹನ್ದ ವಿಯಾಯಾಮ ಬ್ಯಾಯಾಮಾತಿ ಹನ್ದ ಉಯ್ಯಮಾಮ ಬ್ಯಾಯಮಾಮ। **ಮಾ ನೋ ಮಯಂ ಪರಪೇಸ್ಸಾ ಅಹುಮ್ಹಾತಿ ನೋತಿ** ನಿಪಾತಮತ್ತಂ, ಮಾ ಮಯಂ ಪರಸ್ಸ ಪೇಸನಕಾರಕಾವ ಅಹುಮ್ಹಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಗೋತಮಸಾಸನಾನೀತಿ** ಇಧ ಪಕತಿಯಾ ಪಟಿವಿದ್ಧಂ ಪಠಮಜ್ಝಾನಮೇವ ಗೋತಮಸಾಸನಾನೀತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಅನುಸ್ಸರಂ ಅನುಸ್ಸರಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಚಿತ್ತಾನಿ ವಿರಾಜಯಿತ್ವಾತಿ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಿಕಚಿತ್ತಾನಿ ವಿರಾಜಯಿತ್ವಾ। **ಕಾಮೇಸು ಆದೀನವನ್ತಿ** ವಿಕ್ಖಮ್ಭನವಸೇನ ಪಠಮಜ್ಝಾನೇನ ಕಾಮೇಸು ಆದೀನವಂ ಅದ್ದಸಂಸು, ಸಮುಚ್ಛೇದವಸೇನ ತತಿಯಮಗ್ಗೇನ। **ಕಾಮಸಂಯೋಜನಬನ್ಧನಾನೀತಿ** ಕಾಮಸಞ್ಞೋಜನಾನಿ ಚ ಕಾಮಬನ್ಧನಾನಿ ಚ। **ಪಾಪಿಮಯೋಗಾನೀತಿ** ಪಾಪಿಮತೋ ಮಾರಸ್ಸ ಯೋಗಭೂತಾನಿ, ಬನ್ಧನಭೂತಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದುರಚ್ಚಯಾನೀತಿ** ದುರತಿಕ್ಕಮಾನಿ। **ಸಇನ್ದಾ ದೇವಾ ಸಪಜಾಪತಿಕಾತಿ** ಇನ್ದಂ ಜೇಟ್ಠಕಂ ಕತ್ವಾ ಉಪವಿಟ್ಠಾ ಸಇನ್ದಾ ಪಜಾಪತಿಂ ದೇವರಾಜಾನಂ ಜೇಟ್ಠಕಂ ಕತ್ವಾ ಉಪವಿಟ್ಠಾ ಸಪಜಾಪತಿಕಾ। **ಸಭಾಯುಪವಿಟ್ಠಾತಿ** ಸಭಾಯಂ ಉಪವಿಟ್ಠಾ, ನಿಸಿನ್ನಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ವೀರಾತಿ ಸೂರಾ। **ವಿರಾಗಾತಿ** ವೀತರಾಗಾ। **ವಿರಜಂ ಕರೋನ್ತಾತಿ** ವಿರಜಂ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗಂ ಕರೋನ್ತಾ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತಾ। **ನಾಗೋವ ಸನ್ನಾನಿ ಗುಣಾನೀತಿ** ಕಾಮಸಞ್ಞೋಜನಬನ್ಧನಾನಿ ಛೇತ್ವಾ ದೇವೇ ತಾವತಿಂಸೇ ಅತಿಕ್ಕಮಿಂಸು। **ಸಂವೇಗಜಾತಸ್ಸಾತಿ** ಜಾತಸಂವೇಗಸ್ಸ ಸಕ್ಕಸ್ಸ।

ಕಾಮಾಭಿಭೂತಿ ದುವಿಧಾನಮ್ಪಿ ಕಾಮಾನಂ ಅಭಿಭೂ। **ಸತಿಯಾ ವಿಹೀನಾತಿ** ಝಾನಸತಿವಿರಹಿತಾ।

ತಿಣ್ಣಂ ತೇಸನ್ತಿ ತೇಸು ತೀಸು ಜನೇಸು। **ಆವಸಿನೇತ್ಥ ಏಕೋತಿ** ತತ್ಥ ಹೀನೇ ಕಾಯೇ ಏಕೋಯೇವ ಆವಾಸಿಕೋ ಜಾತೋ। **ಸಮ್ಬೋಧಿಪಥಾನುಸಾರಿನೋತಿ** ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗಾನುಸಾರಿನೋ। **ದೇವೇಪಿ ಹೀಳೇನ್ತೀತಿ** ದ್ವೇ ದೇವಲೋಕೇ ಹೀಳೇನ್ತಾ ಅಧೋಕರೋನ್ತಾ ಉಪಚಾರಪ್ಪನಾಸಮಾಧೀಹಿ ಸಮಾಹಿತತ್ತಾ ಅತ್ತನೋ ಪಾದಪಂಸುಂ ದೇವತಾನಂ ಮತ್ಥಕೇ ಓಕಿರನ್ತಾ ಆಕಾಸೇ ಉಪ್ಪತಿತ್ವಾ ಗತಾತಿ।

ಏತಾದಿಸೀ ಧಮ್ಮಪ್ಪಕಾಸನೇತ್ಥಾತಿ ಏತ್ಥ ಸಾಸನೇ ಏವರೂಪಾ ಧಮ್ಮಪ್ಪಕಾಸನಾ, ಯಾಯ ಸಾವಕಾ ಏತೇಹಿ ಗುಣೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ಹೋನ್ತಿ। ನ **ತತ್ಥ ಕಿಂ ಕಙ್ಖತಿ ಕೋಚಿ ಸಾವಕೋತಿ** ಕಿಂ ತತ್ಥ ತೇಸು ಸಾವಕೇಸು ಕೋಚಿ ಏಕಸಾವಕೋಪಿ ಬುದ್ಧಾದೀಸು ವಾ ಚಾತುದ್ದಿಸಭಾವೇ ವಾ ನ ಕಙ್ಖತಿ "ಸಬ್ಬದಿಸಾಸು ಅಸಜ್ಜಮಾನೋ ಅಗಯ್ಹಮಾನೋ ವಿಹರತೀ"ತಿ। ಇದಾನಿ ಭಗವತೋ ವಣ್ಣಂ ಭಣನ್ತೋ "ನಿತಿಣ್ಣಓಘಂ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಛಿನ್ನಂ, ಬುದ್ಧಂ ನಮಸ್ಸಾಮ ಜಿನಂ ಜನಿನ್ದ"ನ್ತಿ ಆಹ। ತತ್ಥ **ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಛಿನ್ನನ್ತಿ** ಛಿನ್ನವಿಚಿಕಿಚ್ಛಂ। **ಜನಿನ್ದನ್ತಿ** ಸಬ್ಬಲೋಕುತ್ತಮಂ।

ಯಂ ತೇ ಧಮ್ಮನ್ತಿ ಯಂ ತವ ಧಮ್ಮಂ। **ಅಜ್ಝಗಂಸು ತೇತಿ** ತೇ ದೇವಪುತ್ತಾ ಅಧಿಗತಾ। **ಕಾಯಂ ಬ್ರಹ್ಮಪುರೋಹಿತನ್ತಿ** ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪಸ್ಸನ್ತಾನಂಯೇವ ಬ್ರಹ್ಮಪುರೋಹಿತಸರೀರಂ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಯಂ ತವ ಧಮ್ಮಂ ಜಾನಿತ್ವಾ ತೇಸಂ ತಿಣ್ಣಂ ಜನಾನಂ ತೇ ದ್ವೇ ವಿಸೇಸಗೂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪಸ್ಸನ್ತಾನಂಯೇವ ಕಾಯಂ ಬ್ರಹ್ಮಪುರೋಹಿತಂ ಅಧಿಗನ್ತ್ವಾ ಮಗ್ಗಫಲವಿಸೇಸಂ ಅಜ್ಝಗಂಸು, ಮಯಮ್ಪಿ ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪತ್ತಿಯಾ ಆಗತಮ್ಹಾಸಿ ಮಾರಿಸಾತಿ। **ಆಗತಮ್ಹಸೇತಿ** ಸಮ್ಪತ್ತಮ್ಹ। **ಕತಾವಕಾಸಾ ಭಗವತಾ, ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛೇಮು**

ಮಾರಿಸಾತಿ ಸಚೇ ನೋ ಭಗವಾ ಓಕಾಸಂ ಕರೋತಿ, ಅಥ ಭಗವತಾ ಕತಾವಕಾಸಾ ಹುತ್ವಾ ಪಞ್ಹಂ, ಮಾರಿಸ, ಪುಚ್ಛೇಯ್ಯಾಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಮಘಮಾಣವವತ್ಥು

೩೫೫. ದೀಘರತ್ತಂ ವಿಸುದ್ಧೋ ಖೋ ಅಯಂ ಯಕ್ಖೋತಿ ಚಿರಕಾಲತೋ ಪಭುತಿ ವಿಸುದ್ಧೋ। ಕೀವ ಚಿರಕಾಲತೋ? ಅನುಪ್ಪನ್ನೇ ಬುದ್ಧೇ ಮಗಧರಟ್ಠೇ ಮಚಲಗಾಮಕೇ ಮಘಮಾಣವಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ। ತದಾ ಕಿರೇಸ ಏಕದಿವಸಂ ಕಾಲಸ್ಸೇವ ವುಟ್ಠಾಯ ಗಾಮಮಜ್ಝೇ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಗಾಮಕಮ್ಮಕರಣಟ್ಠಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಠಿತಟ್ಠಾನಂ ಪಾದನ್ತೇನೇವ ಪಂಸುಕಚವರಂ ಅಪನೇತ್ವಾ ರಮಣೀಯಮಕಾಸಿ, ಅಞ್ಞೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ ತತ್ಥ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಸೋ ತಾವತಕೇನೇವ ಸತಿಂ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ ಮಜ್ಝೇ ಗಾಮಸ್ಸ ಖಲಮಣ್ಡಲಮತ್ತಂ ಠಾನಂ ಸೋಧೇತ್ವಾ ವಾಲುಕಂ ಓಕಿರಿತ್ವಾ ದಾರೂನಿ ಆಹರಿತ್ವಾ ಸೀತಕಾಲೇ ಅಗ್ಗಿಂ ಕರೋತಿ, ದಹರಾ ಚ ಮಹಲ್ಲಕಾ ಚ ಆಗನ್ತ್ವಾ ತತ್ಥ ನಿಸೀದನ್ತಿ।

ಅಥಸ್ಸ ಏಕದಿವಸಂ ಏತದಹೋಸಿ – “ಮಯಂ ನಗರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ರಾಜರಾಜಮಹಾಮತ್ತಾದಯೋ ಪಸ್ಸಾಮ, ಇಮೇಸುಪಿ ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯೇಸು ‘ಚನ್ದೋ ನಾಮ ದೇವಪುತ್ತೋ, ಸೂರಿಯೋ ನಾಮ ದೇವಪುತ್ತೋ’ತಿ ವದನ್ತಿ। ಕಿಂ ನು ಖೋ ಕತ್ವಾ ಏತೇ ಏತಾ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯೋ ಅಧಿಗತಾ”ತಿ? ತತೋ “ನಾಞ್ಞಂ ಕಿಞ್ಚಿ, ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮಮೇವ ಕತ್ವಾ”ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ “ಮಯಾಪಿ ಏವಂವಿಧಸಮ್ಪತ್ತಿದಾಯಕಂ ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮಮೇವ ಕತ್ತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ಚಿನ್ತೇಸಿ।

ಸೋ ಕಾಲಸ್ಸೇವ ವುಟ್ಠಾಯ ಯಾಗುಂ ಪಿವಿತ್ವಾ ವಾಸಿಫರಸುಕುದಾಲಮುಸಲಹತ್ಥೋ ಚತುಮಹಾಪಥಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಮುಸಲೇನ ಪಾಸಾಣೇ ಉಚ್ಚಾಲೇತ್ವಾ ಪವಟ್ಟೇತಿ, ಯಾನಾನಂ ಅಕ್ಖಪಟಿಘಾತರುಕ್ಖೇ ಹರತಿ, ವಿಸಮಂ ಸಮಂ ಕರೋತಿ, ಚತುಮಹಾಪಥೇ ಸಾಲಂ ಕರೋತಿ, ಪೋಕ್ಖರಣಿಂ ಖಣತಿ, ಸೇತುಂ ಬನ್ಧತಿ, ಏವಂ ದಿವಸಂ ಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಅತ್ಥಙ್ಗತೇ ಸೂರಿಯೇ ಘರಂ ಏತಿ। ತಂ ಅಞ್ಞೋ ಪುಚ್ಛಿ – “ಭೋ, ಮಘ, ತ್ವಂ ಪಾತೋವ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಸಾಯಂ ಅರಞ್ಞತೋ ಏಸಿ, ಕಿಂ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋಸೀ”ತಿ? ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮಂ ಕರೋಮಿ। ಸಗ್ಗಗಾಮಿಮಗ್ಗಂ ಸೋಧೇಮೀತಿ। ಕಿಮಿದಂ, ಭೋ, ಪುಞ್ಞಂ ನಾಮಾತಿ? ತ್ವಂ ನ ಜಾನಾಸೀತಿ? ಆಮ, ನ ಜಾನಾಮೀತಿ। ನಗರಂ ಗತಕಾಲೇ ದಿಟ್ಠಪುಬ್ಬಾ ತೇ ರಾಜರಾಜಮಹಾಮತ್ತಾದಯೋತಿ? ಆಮ, ದಿಟ್ಠಪುಬ್ಬಾತಿ। ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ತೇಹಿ ತಂ ಠಾನಂ ಲದ್ಧಂ, ಅಹಮ್ಪಿ ಏವಂವಿಧಸಮ್ಪತ್ತಿದಾಯಕಂ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋಮಿ। “ಚನ್ದೋ ನಾಮ ದೇವಪುತ್ತೋ, ಸೂರಿಯೋ ನಾಮ ದೇವಪುತ್ತೋ”ತಿ ಸುತಪುಬ್ಬಂ ತಯಾತಿ? ಆಮ ಸುತಪುಬ್ಬನ್ತಿ। ಏತಸ್ಸ ಸಗ್ಗಸ್ಸ ಗಮನಮಗ್ಗಂ ಅಹಂ ಸೋಧೇಮೀತಿ। ಇದಂ ಪನ ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮಂ ಕಿಂ ತವೇವ ವಟ್ಟತಿ, ಅಞ್ಞಸ್ಸ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ? ನ ಕಸ್ಸಚೇತಂ ವಾರಿತನ್ತಿ। ಯದಿ ಏವಂ ಸ್ವೇ ಅರಞ್ಞಂ ಗಮನಕಾಲೇ ಮಯ್ಹಮ್ಪಿ ಸದ್ದಂ ದೇಹೀತಿ। ಪುನದಿವಸೇ ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಗತೋ, ಏವಂ ತಸ್ಮಿಂ ಗಾಮೇ ತೇತ್ತಿಂಸ ಮನುಸ್ಸಾ ತರುಣವಯಾ ಸಬ್ಬೇ ತಸ್ಸೇವ ಅನುವತ್ತಕಾ ಅಹೇಸುಂ। ತೇ ಏಕಚ್ಛನ್ದಾ ಹುತ್ವಾ ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮಾನಿ ಕರೋನ್ತಾ ವಿಚರನ್ತಿ। ಯಂ ದಿಸಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಮಗ್ಗಂ ಸಮಂ ಕರೋನ್ತಾ ಏಕದಿವಸೇನೇವ ಕರೋನ್ತಿ, ಪೋಕ್ಖರಣಿಂ ಖಣನ್ತಾ, ಸಾಲಂ ಕರೋನ್ತಾ, ಸೇತುಂ ಬನ್ಧನ್ತಾ ಏಕದಿವಸೇನೇವ ನಿಟ್ಠಾಪೇನ್ತಿ।

ಅಥ ನೇಸಂ ಗಾಮಭೋಜಕೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ – “ಅಹಂ ಪುಬ್ಬೇ ಏತೇಸು ಸುರಂ ಪಿವನ್ತೇಸು ಪಾಣಘಾತಾದೀನಿ ಕರೋನ್ತೇಸು ಚ ಕಹಾಪಣಾದಿವಸೇನ ಚೇವ ದಣ್ಡಬಲಿವಸೇನ ಚ ಧನಂ ಲಭಾಮಿ। ಇದಾನಿ ಏತೇಸಂ ಪುಞ್ಞಕರಣಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಏತ್ತಕೋ ಆಯೋ ನತ್ಥಿ, ಹನ್ದ ನೇ ರಾಜಕುಲೇ ಪರಿಭಿನ್ದಾಮೀ”ತಿ ರಾಜಾನಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಚೋರೇ, ಮಹಾರಾಜ, ಪಸ್ಸಾಮೀತಿ। ಕುಹಿಂ, ತಾತಾತಿ? ಮಯ್ಹಂ ಗಾಮೇತಿ। ಕಿಂ ಚೋರಾ ನಾಮ, ತಾತಾತಿ? ರಾಜಾಪರಾಧಿಕಾ ದೇವಾತಿ। ಕಿಂ ಜಾತಿಕಾತಿ? ಗಹಪತಿಜಾತಿಕಾ ದೇವಾತಿ। ಗಹಪತಿಕಾ ಕಿಂ ಕರಿಸ್ಸನ್ತಿ, ತಯಾ ಜಾನಮಾನೇನ ಕಸ್ಮಾ ಮಯ್ಹಂ ನ ಕಥಿತನ್ತಿ? ಭಯೇನ, ಮಹಾರಾಜ, ನ ಕಥೇಮಿ, ಇದಾನಿ ಮಾ ಮಯ್ಹಂ ದೋಸಂ ಕರೇಯ್ಯಾಥಾತಿ। ಅಥ ರಾಜಾ “ಅಯಂ ಮಯ್ಹಂ ಮಹಾರವಂ ರವತೀ”ತಿ ಸದ್ದಹಿತ್ವಾ “ತೇನ ಹಿ ಗಚ್ಛ, ತ್ವಮೇವ ನೇ ಆನೇಹೀ”ತಿ ಬಲಂ ದತ್ವಾ ಪೇಸೇಸಿ। ಸೋ ಗನ್ತ್ವಾ ದಿವಸಂ ಅರಞ್ಞೇ ಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಸಾಯಮಾಸಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ

ಗಾಮಮಜ್ಝೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ "ಸ್ವೇ ಕಿಂ ಕಮ್ಮಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮ, ಕಿಂ ಮಗ್ಗಂ ಸಮಂ ಕರೋಮ, ಪೋಕ್ಖರಣಿಂ ಖಣಾಮ, ಸೇತುಂ ಬನ್ಧಾಮಾ"ತಿ ಮನ್ತಯಮಾನೇಯೇವ ತೇ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ "ಮಾ ಫನ್ದಿತ್ಥ, ರಞ್ಞೋ ಆಣಾ"ತಿ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಪಾಯಾಸಿ। ಅಥ ಖೋ ನೇಸಂ ಇತ್ಥಿಯೋ "ಸಾಮಿಕಾ ಕಿರ ವೋ 'ರಾಜಾಪರಾಧಿಕಾ ಚೋರಾ'ತಿ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ನಿಯ್ಯನ್ತೀ"ತಿ ಸುತ್ವಾ "ಅತಿಚಿರೇನ ಕೂಟಾ ಏತೇ 'ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮಂ ಕರೋಮಾ'ತಿ ದಿವಸೇ ದಿವಸೇ ಅರಞ್ಞೇವ ಅಚ್ಛನ್ತಿ, ಸಬ್ಬಕಮ್ಮನ್ತಾ ಪರಿಹೀನಾ, ಗೇಹೇ ನ ಕಿಞ್ಚಿ ವಡ್ಢತಿ, ಸುಟ್ಠು ಬದ್ಧಾ ಸುಟ್ಠು ಗಹಿತಾ"ತಿ ವದಿಂಸು।

ಗಾಮಭೋಜಕೋಪಿ ತೇ ನೇತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ದಸ್ಸೇಸಿ। ರಾಜಾ ಅನುಪಪರಿಕ್ಖಿತ್ವಾಯೇವ "ಹತ್ಥಿನಾ ಮದ್ದಾಪೇಥಾ"ತಿ ಆಹ। ತೇಸು ನೀಯಮಾನೇಸು ಮಘೋ ಇತರೇ ಆಹ - "ಭೋ, ಸಕ್ಖಿಸ್ಸಥ ಮಮ ವಚನಂ ಕಾತು"ನ್ತಿ? ತವ ವಚನಂ ಕರೋನ್ತಾಯೇವಮ್ಹ ಇಮಂ ಭಯಂ ಪತ್ತಾ, ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ತವ ವಚನಂ ಕರೋಮ, ಭಣ ಭೋ, ಕಿಂ ಕರೋಮಾತಿ? ಏತ್ಥ ಭೋ ವಟ್ಟೇ ಚರನ್ತಾನಂ ನಾಮ ನಿಬದ್ಧಂ ಏತಂ, ಕಿಂ ಪನ ತುಮ್ಹೇ ಚೋರಾತಿ? ನ ಚೋರಮ್ಹಾತಿ। ಇಮಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ ಸಚ್ಚಕಿರಿಯಾ ನಾಮ ಅವಸ್ಸಯೋ, ತಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬೇಪಿ "ಯದಿ ಅಮ್ಹೇ ಚೋರಾ, ಹತ್ಥೀ ಮದ್ದತು, ಅಥ ನ ಚೋರಾ, ಮಾ ಮದ್ದತೂ"ತಿ ಸಚ್ಚಕಿರಿಯಂ ಕರೋಥಾತಿ। ತೇ ತಥಾ ಅಕಂಸು। ಹತ್ಥೀ ಉಪಗನ್ತುಮ್ಪಿ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ವಿರವನ್ತೋ ಪಲಾಯತಿ, ಹತ್ಥಿಂ ತುತ್ತತೋಮರಙ್ಕುಸೇಹಿ ಕೋಟ್ಟೇನ್ತಾಪಿ ಉಪನೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ। "ಹತ್ಥಿಂ ಉಪನೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋಮಾ"ತಿ ರಞ್ಞೋ ಆರೋಚೇಸುಂ। ತೇನ ಹಿ ಉಪರಿ ಕಟೇನ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ ಮದ್ದಾಪೇಥಾತಿ। ಉಪರಿ ಕಟೇ ದಿನ್ನೇ ದಿಗುಣರವಂ ವಿರವನ್ತೋ ಪಲಾಯತಿ।

ರಾಜಾ ಸುತ್ವಾ ಪೇಸುಞ್ಞಕಾರಕಂ ಪಕ್ಕೋಸಾಪೇತ್ವಾ ಆಹ - "ತಾತ, ಹತ್ಥೀ ಮದ್ದಿತುಂ ನ ಇಚ್ಛತೀ"ತಿ? ಆಮ, ದೇವ, ಜೇಟ್ಠಕಮಾಣವೋ ಮನ್ತಂ ಜಾನಾತಿ, ಮನ್ತಸ್ಸೇವ ಅಯಮಾನುಭಾವೋತಿ। ರಾಜಾ ತಂ ಪಕ್ಕೋಸಾಪೇತ್ವಾ "ಮನ್ತೋ ಕಿರ ತೇ ಅತ್ಥೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ? ನತ್ಥಿ, ದೇವ, ಮಯ್ಹಂ ಮನ್ತೋ, ಸಚ್ಚಕಿರಿಯಂ ಪನ ಮಯಂ ಕರಿಮ್ಹ - "ಯದಿ ಅಮ್ಹೇ ರಞ್ಞೋ ಚೋರಾ, ಮದ್ದತು, ಅಥ ನ ಚೋರಾ, ಮಾ ಮದ್ದತೂ"ತಿ, ಸಚ್ಚಕಿರಿಯಾಯ ನೋ ಏಸ ಆನುಭಾವೋತಿ। ಕಿಂ ಪನ, ತಾತ, ತುಮ್ಹೇ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋಥಾತಿ? ಅಮ್ಹೇ, ದೇವ, ಮಗ್ಗಂ ಸಮಂ ಕರೋಮ, ಚತುಮಹಾಪಥೇ ಸಾಲಂ ಕರೋಮ , ಪೋಕ್ಖರಣಿಂ ಖಣಾಮ, ಸೇತುಂ ಬನ್ಧಾಮ, ಏವರೂಪಾನಿ ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮಾನಿ ಕರೋನ್ತಾ ವಿಚರಿಮ್ಹಾತಿ।

ಅಯಂ ತುಮ್ಹೇ ಕಿಮತ್ಥಂ ಪಿಸುಣೇಸೀತಿ? ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪಮತ್ತಕಾಲೇ ಇದಞ್ಚಿದಞ್ಚ ಲಭತಿ, ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಾಲೇ ತಂ ನತ್ಥಿ, ಏತೇನ ಕಾರಣೇನಾತಿ। ತಾತ, ಅಯಂ ಹತ್ಥೀ ನಾಮ ತಿರಚ್ಛಾನೋ, ಸೋಪಿ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಗುಣೇ ಜಾನಾತಿ। ಅಹಂ ಮನುಸ್ಸೋ ಹುತ್ವಾಪಿ ನ ಜಾನಾಮಿ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ವಸನಗಾಮಂ ತುಮ್ಹಾಕಂಯೇವ ಪುನ ಅಹರಣೀಯಂ ಕತ್ವಾ ದೇಮಿ, ಅಯಮ್ಪಿ ಹತ್ಥೀ ತುಮ್ಹಾಕಂಯೇವ ಹೋತು, ಪೇಸುಞ್ಞಕಾರಕೋಪಿ ತುಮ್ಹಾಕಂಯೇವ ದಾಸೋ ಹೋತು। ಇತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಮಯ್ಹಮ್ಪಿ ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮಂ ಕರೋಥಾತಿ ಧನಂ ದತ್ವಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸಿ। ತೇ ಧನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವಾರೇನ ವಾರೇನ ಹತ್ಥಿಂ ಆರುಯ್ಹ ಗಚ್ಛನ್ತಾ ಮನ್ತಯನ್ತಿ "ಭೋ ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮಂ ನಾಮ ಅನಾಗತಭವತ್ಥಾಯ ಕರಿಯತಿ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪನ ಅನ್ತೋಉದಕೇ ಪುಪ್ಫಿತಂ ನೀಲುಪ್ಪಲಂ ವಿಯ ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಞೇವ ಅತ್ತಭಾವೇ ವಿಪಾಕಂ ದೇತಿ। ಇದಾನಿ ಅತಿರೇಕಂ ಪುಞ್ಞಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ, ಕಿಂ ಕರೋಮಾತಿ? ಚತುಮಹಾಪಥೇ ಥಾವರಂ ಕತ್ವಾ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ವಿಸ್ಸಮನಸಾಲಂ ಕರೋಮ, ಇತ್ಥೀಹಿ ಪನ ಸದ್ಧಿಂ ಅಪತ್ತಿಕಂ ಕತ್ವಾ ಕರಿಸ್ಸಾಮ, ಅಮ್ಹೇಸು ಹಿ "ಚೋರಾ"ತಿ ಗಹೇತ್ವಾ ನೀಯಮಾನೇಸು ಇತ್ಥೀನಂ ಏಕಾಪಿ ಚಿನ್ತಾಮತ್ತಕಮ್ಪಿ ಅಕತ್ವಾ "ಸುಬದ್ಧಾ ಸುಗಹಿತಾ"ತಿ ಉಟ್ಠಹಿಂಸು, ತಸ್ಮಾ ತಾಸಂ ಪತ್ತಿಂ ನ ದಸ್ಸಾಮಾತಿ। ತೇ ಅತ್ತನೋ ಗೇಹಾನಿ ಗನ್ತ್ವಾ ಹತ್ಥಿನೋ ತೇತ್ತಿಂಸಪಿಣ್ಡಂ ದೇನ್ತಿ, ತೇತ್ತಿಂಸ ತಿಣಮುಟ್ಠಿಯೋ ಆಹರನ್ತಿ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಹತ್ಥಿಸ್ಸ ಕುಚ್ಛಿಪೂರಂ ಜಾತಂ। ತೇ ಅರಞ್ಞಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ರುಕ್ಖೇ ಛಿನ್ದನ್ತಿ, ಛಿನ್ನಂ ಛಿನ್ನಂ ಹತ್ಥೀ ಕಡ್ಢಿತ್ವಾ ಸಕಟಪಥೇ ಠಪೇಸಿ। ತೇ ರುಕ್ಖೇ ತಚ್ಛೇತ್ವಾ ಸಾಲಾಯ ಕಮ್ಮಂ ಆರಭಿಂಸು।

ಮಘಸ್ಸ ಗೇಹೇ ಸುಜಾತಾ, ಸುಧಮ್ಮಾ, ಚಿತ್ತಾ, ನನ್ದಾತಿ ಚತಸ್ಸೋ ಭರಿಯಾಯೋ ಅಹೇಸುಂ। ಸುಧಮ್ಮಾ ವಡ್ಢಕಿಂ ಪುಚ್ಛತಿ - "ತಾತ, ಇಮೇ ಸಹಾಯಾ ಕಾಲಸ್ಸೇವ ಗನ್ತ್ವಾ ಸಾಯಂ ಏನ್ತಿ, ಕಿಂ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತೀ"ತಿ? "ಸಾಲಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಅಮ್ಮಾ"ತಿ। "ತಾತ,

ಮಯ್ಹಮ್ಪಿ ಸಾಲಾಯ ಪತ್ತಿಂ ಕತ್ವಾ ದೇಹೀ"ತಿ। "ಇತ್ಥೀಹಿ ಅಪತ್ತಿಕಂ ಕರೋಮಾ"ತಿ ಏತೇ ವದನ್ತೀತಿ। ಸಾ ವಡ್ಢಕಿಸ್ಸ ಅಟ್ಠ ಕಹಾಪಣೇ ದತ್ವಾ "ತಾತ, ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಉಪಾಯೇನ ಮಯ್ಹಂ ಪತ್ತಿಕಂ ಕರೋಹೀ"ತಿ ಆಹ। ಸೋ "ಸಾಧು ಅಮ್ಮಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಪುರೇತರಂ ವಾಸಿಫರಸುಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಾಮಮಜ್ಝೇ ಠತ್ವಾ "ಕಿಂ ಭೋ ಅಜ್ಜ ಇಮಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಕಾಲೇ ನ ನಿಕ್ಖಮಥಾ"ತಿ ಉಚ್ಚಾಸದ್ದಂ ಕತ್ವಾ "ಸಬ್ಬೇ ಮಗ್ಗಂ ಆರುಳ್ಹಾ"ತಿ ಞತ್ವಾ "ಗಚ್ಛಥ ತಾವ ತುಮ್ಹೇ, ಮಯ್ಹಂ ಪಪಞ್ಚೋ ಅತ್ಥೀ"ತಿ ತೇ ಪುರತೋ ಕತ್ವಾ ಅಞ್ಞಂ ಮಗ್ಗಂ ಆರುಯ್ಹ ಕಣ್ಣಿಕೂಪಗಂ ರುಕ್ಖಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ತಚ್ಛೇತ್ವಾ ಮಟ್ಠಂ ಕತ್ವಾ ಆಹರಿತ್ವಾ ಸುಧಮ್ಮಾಯ ಗೇಹೇ ಠಪೇಸಿ - "ಮಯಾ ದೇಹೀತಿ ವುತ್ತದಿವಸೇ ನೀಹರಿತ್ವಾ ದದೇಯ್ಯಾಸೀ"ತಿ।

ಅಥ ನಿಟ್ಠಿತೇ ದಬ್ಬಸಮ್ಭಾರಕಮ್ಮೇ ಭೂಮಿಕಮ್ಮತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಚಯಬನ್ಧನಥಮ್ಭುಸ್ಸಾಪನ ಸಙ್ಘಾಟಯೋಜನ ಕಣ್ಣಿಕಮಞ್ಚಬನ್ಧನೇಸು ಕತೇಸು ಸೋ ವಡ್ಢಕೀ ಕಣ್ಣಿಕಮಞ್ಚೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಚತೂಹಿ ದಿಸಾಹಿ ಗೋಪಾನಸಿಯೋ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ "ಭೋ ಏಕಂ ಪಮುಟ್ಠಂ ಅತ್ಥೀ"ತಿ ಆಹ। ಕಿಂ ಭೋ ಪಮುಟ್ಠಂ, ಸಬ್ಬಮೇವ ತ್ವಂ ಪಮುಸ್ಸಸೀತಿ। ಇಮಾ ಭೋ ಗೋಪಾನಸಿಯೋ ಕತ್ಥ ಪತಿಟ್ಠಹಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ? ಕಣ್ಣಿಕಾ ನಾಮ ಲದ್ಧುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ। ಕುಹಿಂ ಭೋ ಇದಾನಿ ಸಕ್ಕಾ ಲದ್ಧುನ್ತಿ? ಕುಲಾನಂ ಗೇಹೇ ಸಕ್ಕಾ ಲದ್ಧುನ್ತಿ। ಆಹಿಣ್ಡನ್ತಾ ಪುಚ್ಛಥಾತಿ। ತೇ ಅನ್ತೋಗಾಮಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಸುಧಮ್ಮಾಯ ಘರದ್ವಾರೇ "ಇಮಸ್ಮಿಂ ಘರೇ ಕಣ್ಣಿಕಾ ಅತ್ಥೀ"ತಿ ಆಹಂಸು। ಸಾ "ಅತ್ಥೀ"ತಿ ಆಹ। ಹನ್ದ ಮೂಲಂ ಗಣ್ಹಾಹೀತಿ। ಮೂಲಂ ನ ಗಣ್ಹಾಮಿ, ಸಚೇ ಮಮ ಪತ್ತಿಂ ಕರೋಥ, ದಸ್ಸಾಮೀತಿ। ಏಥ ಭೋ ಮಾತುಗಾಮಸ್ಸ ಪತ್ತಿಂ ನ ಕರೋಮ, ಅರಞ್ಞಂ ಗನ್ತ್ವಾ ರುಕ್ಖಂ ಛಿನ್ದಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ನಿಕ್ಖಮಿಂಸು।

ತತೋ ವಡ್ಢಕೀ "ಕಿಂ ನ ಲದ್ಧಾ, ತಾತ, ಕಣ್ಣಿಕಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ತೇ ತಮತ್ಥಂ ಆರೋಚಯಿಂಸು। ವಡ್ಢಕೀ ಕಣ್ಣಿಕಮಞ್ಚೇ ನಿಸಿನ್ನೋವ ಆಕಾಸಂ ಉಲ್ಲೋಕೇತ್ವಾ "ಭೋ ಅಜ್ಜ ನಕ್ಖತ್ತಂ ಸುನ್ದರಂ, ಇದಂ ಅಞ್ಞಂ ಸಂವಚ್ಛರಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಸಕ್ಕಾ ಲದ್ಧುಂ, ತುಮ್ಹೇಹಿ ಚ ದುಕ್ಖೇನ ಆಭತಾ ದಬ್ಬಸಮ್ಭಾರಾ, ತೇ ಸಕಲಸಂವಚ್ಛರೇನ ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಞೇವ ಠಾನೇ ಪೂತಿಕಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ। ದೇವಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಕಾಲೇ ತಸ್ಸಾಪಿ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಕೋಣೇ ಸಾಲಾ ಹೋತು, ಆಹರಥ ನ"ನ್ತಿ ಆಹ। ಸಾಪಿ ಯಾವ ತೇ ನ ಪುನ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ, ತಾವ ಕಣ್ಣಿಕಾಯ ಹೇಟ್ಠಿಮತಲೇ "ಅಯಂ ಸಾಲಾ **ಸುಧಮ್ಮಾ** ನಾಮಾ"ತಿ ಅಕ್ಖರಾನಿ ಛಿನ್ದಾಪೇತ್ವಾ ಅಹತೇನ ವತ್ಥೇನ ವೇಠೇತ್ವಾ ಠಪೇಸಿ। ಕಮ್ಮಿಕಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ - "ಆಹರ, ರೇ ಕಣ್ಣಿಕಂ , ಯಂ ಹೋತು ತಂ ಹೋತು। ತುಯ್ಹಮ್ಪಿ ಪತ್ತಿಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಆಹಂಸು। ಸಾ ನೀಹರಿತ್ವಾ "ತಾತಾ, ಯಾವ ಅಟ್ಠ ವಾ ಸೋಳಸ ವಾ ಗೋಪಾನಸಿಯೋ ನ ಆರೋಹನ್ತಿ, ತಾವ ಇಮಂ ವತ್ಥಂ ಮಾ ನಿಬ್ಬೇಠಯಿತ್ಥಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಅದಾಸಿ। ತೇ "ಸಾಧೂ"ತಿ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತ್ವಾ ಗಹೇತ್ವಾ ಗೋಪಾನಸಿಯೋ ಆರೋಪೇತ್ವಾವ ವತ್ಥಂ ನಿಬ್ಬೇಠೇಸುಂ।

ಏಕೋ ಮಹಾಗಾಮಿಕಮನುಸ್ಸೋ ಉದ್ಧಂ ಉಲ್ಲೋಕೇನ್ತೋ ಅಕ್ಖರಾನಿ ದಿಸ್ವಾ "ಕಿಂ, ಭೋ, ಇದ"ನ್ತಿ ಅಕ್ಖರಞ್ಞುಂ ಮನುಸ್ಸಂ ಪಕ್ಕೋಸಾಪೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇಸಿ। ಸೋ "ಸುಧಮ್ಮಾ ನಾಮ ಅಯಂ ಸಾಲಾ"ತಿ ಆಹ। "ಹರಥ, ಭೋ, ಮಯಂ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಾಲಂ ಕತ್ವಾ ನಾಮಮತ್ತಮ್ಪಿ ನ ಲಭಾಮ, ಏಸಾ ರತನಮತ್ತೇನ ಕಣ್ಣಿಕರುಕ್ಖೇನ ಸಾಲಂ ಅತ್ತನೋ ನಾಮೇನ ಕಾರೇತೀ"ತಿ ವಿರವನ್ತಿ। ವಡ್ಢಕೀ ತೇಸಂ ವಿರವನ್ತಾನಂಯೇವ ಗೋಪಾನಸಿಯೋ ಪವೇಸೇತ್ವಾ ಆಣಿಂ ದತ್ವಾ ಸಾಲಾಕಮ್ಮಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ।

ಸಾಲಂ ತಿಧಾ ವಿಭಜಿಂಸು, ಏಕಸ್ಮಿಂ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಇಸ್ಸರಾನಂ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಅಕಂಸು, ಏಕಸ್ಮಿಂ ದುಗ್ಗತಾನಂ, ಏಕಸ್ಮಿಂ ಗಿಲಾನಾನಂ। ತೇತ್ತಿಂಸ ಜನಾ ತೇತ್ತಿಂಸ ಫಲಕಾನಿ ಪಞ್ಞಪೇತ್ವಾ ಹತ್ಥಿಸ್ಸ ಸಞ್ಞಂ ಅದಂಸು - "ಆಗನ್ತುಕೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಯಸ್ಸ ಅತ್ಥತೇ ಫಲಕೇ ನಿಸೀದತಿ, ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಫಲಕಸಾಮಿಕಸ್ಸೇವ ಗೇಹೇ ಪತಿಟ್ಠಪೇಹಿ। ತಸ್ಸ ಪಾದಪರಿಕಮ್ಮಪಿಟ್ಠಿಪರಿಕಮ್ಮಖಾದನೀಯಭೋಜನೀಯಸಯನಾನಿ ಸಬ್ಬಾನಿ ಫಲಕಸಾಮಿಕಸ್ಸೇವ ಭಾರೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ। ಹತ್ಥೀ ಆಗತಾಗತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಫಲಕಸಾಮಿಕಸ್ಸ ಗೇಹಂ ನೇತಿ, ಸೋ ತಸ್ಸ ತಂ ದಿವಸಂ ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಕರೋತಿ।

ಮಘಮಾಣವೋ ಸಾಲತೋ ಅವಿದೂರೇ ಠಾನೇ ಕೋವಿಳಾರರುಕ್ಖಂ ರೋಪಾಪೇಸಿ, ಮೂಲೇ ಚಸ್ಸ ಪಾಸಾಣಫಲಕಂ ಅತ್ಥರಿ। **ನನ್ದಾ** ನಾಮಸ್ಸ ಭರಿಯಾ ಅವಿದೂರೇ ಪೋಕ್ಖರಣಿಂ ಖಣಾಪೇಸಿ, **ಚಿತ್ತಾ** ಮಾಲಾವಚ್ಛೇ ರೋಪಾಪೇಸಿ, ಸಬ್ಬಜೇಟ್ಠಿಕಾ ಪನ ಆದಾಸಂ

ಗಹೇತ್ವಾ ಅತ್ತಭಾವಂ ಮಣ್ಡಯಮಾನಾವ ವಿಚರತಿ। ಮಘೋ ತಂ ಆಹ - "ಭದ್ದೇ, ಸುಧಮ್ಮಾ, ಸಾಲಾಯ ಪತ್ತಿಕಾ ಜಾತಾ, ನನ್ದಾ ಪೋಕ್ಖರಣಿಂ ಖಣಾಪೇಸಿ, ಚಿತ್ತಾ ಮಾಲಾವಚ್ಛೇ ರೋಪಾಪೇಸಿ। ತವ ಪನ ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಏಕಂ ಪುಞ್ಞಂ ಕರೋಹಿ, ಭದ್ದೇ"ತಿ ಸಾ "ತ್ವಂ ಕಸ್ಸ ಕಾರಣಾ ಕರೋಸಿ, ನನು ತಯಾ ಕತಂ ಮಯ್ಹಮೇವಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಅತ್ತಭಾವಮಣ್ಡನಮೇವ ಅನುಯುಞ್ಜತಿ।

ಮಘೋ ಯಾವತಾಯುಕಂ ಠತ್ವಾ ತತೋ ಚವಿತ್ವಾ ತಾವತಿಂಸಭವನೇ ಸಕ್ಕೋ ಹುತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ, ತೇಪಿ ತೇತ್ತಿಂಸ ಗಾಮಿಕಮನುಸ್ಸಾ ಕಾಲಙ್ಕತ್ವಾ ತೇತ್ತಿಂಸ ದೇವಪುತ್ತಾ ಹುತ್ವಾ ತಸ್ಸೇವ ಸನ್ತಿಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ। ಸಕ್ಕಸ್ಸ ವೇಜಯನ್ತೋ ನಾಮ ಪಾಸಾದೋ ಸತ್ತ ಯೋಜನಸತಾನಿ ಉಗ್ಗಚ್ಛಿ, ಧಜೋ ತೀಣಿ ಯೋಜನಸತಾನಿ ಉಗ್ಗಚ್ಛಿ, ಕೋವಿಳಾರರುಕ್ಖಸ್ಸ ನಿಸ್ಸನ್ದೇನ ಸಮನ್ತಾ ತಿಯೋಜನಸತಪರಿಮಣ್ಡಲೋ ಪಞ್ಚದಸಯೋಜನಪರಿಣಾಹಕ್ಖನ್ಧೋ ಪಾರಿಚ್ಛತ್ತಕೋ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ, ಪಾಸಾಣಫಲಕಸ್ಸ ನಿಸ್ಸನ್ದೇನ ಪಾರಿಚ್ಛತ್ತಕಮೂಲೇ ಸಟ್ಠಿಯೋಜನಿಕಾ ಪಣ್ಡುಕಮ್ಬಲಸಿಲಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ। ಸುಧಮ್ಮಾಯ ಕಣ್ಣಿಕರುಕ್ಖಸ್ಸ ನಿಸ್ಸನ್ದೇನ ತಿಯೋಜನಸತಿಕಾ ಸುಧಮ್ಮಾ ದೇವಸಭಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ। ನನ್ದಾಯ ಪೋಕ್ಖರಣಿಯಾ ನಿಸ್ಸನ್ದೇನ ಪಞ್ಞಾಸಯೋಜನಾ ನನ್ದಾ ನಾಮ ಪೋಕ್ಖರಣೀ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ। ಚಿತ್ತಾಯ ಮಾಲಾವಚ್ಛವತ್ಥುನಿಸ್ಸನ್ದೇನ ಸಟ್ಠಿಯೋಜನಿಕಂ ಚಿತ್ತಲತಾವನಂ ನಾಮ ಉಯ್ಯಾನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ।

ಸಕ್ಕೋ ದೇವರಾಜಾ ಸುಧಮ್ಮಾಯ ದೇವಸಭಾಯ ಯೋಜನಿಕೇ ಸುವಣ್ಣಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ತಿಯೋಜನಿಕೇ ಸೇತಚ್ಛತ್ತೇ ಧಾರಿಯಮಾನೇ ತೇಹಿ ದೇವಪುತ್ತೇಹಿ ತಾಹಿ ದೇವಕಞ್ಞಾಹಿ ಅಡ್ಢತಿಯಾಹಿ ನಾಟಕಕೋಟೀಹಿ ದ್ವೀಸು ದೇವಲೋಕೇಸು ದೇವತಾಹಿ ಚ ಪರಿವಾರಿತೋ ಮಹಾಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ತಾ ತಿಸ್ಸೋ ಇತ್ಥಿಯೋ ದಿಸ್ವಾ "ಇಮಾ ತಾವ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ, ಸುಜಾತಾ ಕುಹಿ"ನ್ತಿ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ "ಅಯಂ ಮಮ ವಚನಂ ಅಕತ್ವಾ ಗಿರಿಕನ್ದರಾಯ ಬಕಸಕುಣಿಕಾ ಹುತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ"ತಿ ದಿಸ್ವಾ ದೇವಲೋಕತೋ ಓತರಿತ್ವಾ ತಸ್ಸಾ ಸನ್ತಿಕಂ ಗತೋ। ಸಾ ದಿಸ್ವಾವ ಸಞ್ಜಾನಿತ್ವಾ ಅಧೋಮುಖಾ ಜಾತಾ। "ಬಾಲೇ, ಇದಾನಿ ಕಿಂ ಸೀಸಂ ನ ಉಕ್ಖಿಪಸಿ? ತ್ವಂ ಮಮ ವಚನಂ ಅಕತ್ವಾ ಅತ್ತಭಾವಮೇವ ಮಣ್ಡಯಮಾನಾ ವೀತಿನಾಮೇಸಿ। ಸುಧಮ್ಮಾಯ ಚ ನನ್ದಾಯ ಚ ಚಿತ್ತಾಯ ಚ ಮಹಾಸಮ್ಪತ್ತಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ, ಏಹಿ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಪಸ್ಸಾ"ತಿ ದೇವಲೋಕಂ ನೇತ್ವಾ ನನ್ದಾಯ ಪೋಕ್ಖರಣಿಯಾ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ನಿಸೀದಿ।

ನಾಟಕಿತ್ಥಿಯೋ "ಕುಹಿಂ ಗತತ್ಥ, ಮಹಾರಾಜಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿಂಸು। ಸೋ ಅನಾರೋಚೇತುಕಾಮೋಪಿ ತಾಹಿ ನಿಪ್ಪೀಳಿಯಮಾನೋ "ಸುಜಾತಾಯ ಸನ್ತಿಕ"ನ್ತಿ ಆಹ। ಕುಹಿಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ, ಮಹಾರಾಜಾತಿ? ಕನ್ದರಪಾದೇತಿ। ಇದಾನಿ ಕುಹಿನ್ತಿ? ನನ್ದಾಪೋಕ್ಖರಣಿಯಂ ಮೇ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಾತಿ। ಏಥ, ಭೋ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಅಯ್ಯಂ ಪಸ್ಸಾಮಾತಿ ಸಬ್ಬಾ ತತ್ಥ ಅಗಮಂಸು। ಸಾ ಪುಬ್ಬೇ ಸಬ್ಬಜೇಟ್ಠಿಕಾ ಹುತ್ವಾ ತಾ ಅವಮಞ್ಞಿತ್ಥ। ಇದಾನಿ ತಾಪಿ ತಂ ದಿಸ್ವಾ - "ಪಸ್ಸಥ, ಭೋ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಅಯ್ಯಾಯ ಮುಖಂ ಕಕ್ಕಟಕವಿಜ್ಝನಸೂಲಸದಿಸ"ನ್ತಿಆದೀನಿ ವದನ್ತಿಯೋ ಕೇಳಿಂ ಅಕಂಸು। ಸಾ ಅತಿವಿಯ ಅಟ್ಟಿಯಮಾನಾ ಸಕ್ಕಂ ದೇವರಾಜಾನಂ ಆಹ - "ಮಹಾರಾಜ, ಇಮಾನಿ ಸುವಣ್ಣರಜತಮಣಿವಿಮಾನಾನಿ ವಾ ನನ್ದಾಪೋಕ್ಖರಣೀ ವಾ ಮಯ್ಹಂ ಕಿಂ ಕರಿಸ್ಸತಿ, ಜಾತಿಭೂಮಿಯೇವ ಮಹಾರಾಜ ಸತ್ತಾನಂ ಸುಖಾ, ಮಂ ತತ್ಥೇವ ಕನ್ದರಪಾದೇ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಹೀ"ತಿ। ಸಕ್ಕೋ ತಂ ತತ್ಥ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ "ಮಮ ವಚನಂ ಕರಿಸ್ಸಸೀ"ತಿ ಆಹ। ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ, ಮಹಾರಾಜಾತಿ। ಪಞ್ಚ ಸೀಲಾನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಅಖಣ್ಡಾನಿ ಕತ್ವಾ ರಕ್ಖ, ಕತಿಪಾಹೇನ ತಂ ಏತಾಸಂ ಜೇಟ್ಠಿಕಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ। ಸಾ ತಥಾ ಅಕಾಸಿ।

ಸಕ್ಕೋ ಕತಿಪಾಹಸ್ಸ ಅಚ್ಚಯೇನ "ಸಕ್ಕಾ ನು ಖೋ ಸೀಲಂ ರಕ್ಖಿತು"ನ್ತಿ ಗನ್ತ್ವಾ ಮಚ್ಛರೂಪೇನ ಉತ್ತಾನಕೋ ಹುತ್ವಾ ತಸ್ಸಾ ಪುರತೋ ಉದಕಪಿಟ್ಠೇ ಓಸರತಿ, ಸಾ "ಮತಮಚ್ಛಕೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಗನ್ತ್ವಾ ಸೀಸೇ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ। ಮಚ್ಛೋ ನಙ್ಗುಟ್ಠಂ ಚಾಲೇಸಿ। ಸಾ "ಜೀವತಿ ಮಞ್ಞೇ"ತಿ ಉದಕೇ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸಿ। ಸಕ್ಕೋ ಆಕಾಸೇ ಠತ್ವಾ "ಸಾಧು, ಸಾಧು, ರಕ್ಖಸಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ, ಏವಂ ತಂ ರಕ್ಖಮಾನಂ ಕತಿಪಾಹೇನೇವ ನಾಟಕಾನಂ ಜೇಟ್ಠಿಕಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಆಹ। ತಸ್ಸಾಪಿ ಪಞ್ಚ ವಸ್ಸಸತಾನಿ ಆಯು ಅಹೋಸಿ। ಏಕದಿವಸಮ್ಪಿ ಉದರಪೂರಂ ನಾಲತ್ಥಂ, ಸುಕ್ಖಿತ್ವಾ ಪರಿಸುಕ್ಖಿತ್ವಾ ಮಿಲಾಯಮಾನಾಪಿ ಸೀಲಂ ಅಖಣ್ಡೇತ್ವಾ ಕಾಲಙ್ಕತ್ವಾ ಬಾರಾಣಸಿಯಂ ಕುಮ್ಭಕಾರಗೇಹೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ।

ಸಕ್ಕೋ "ಕುಹಿಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ"ತಿ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ದಿಸ್ವಾ "ತತೋ ಇಧ ಆನೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ, ಜೀವಿತವುತ್ತಿಮಸ್ಸಾ ದಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಸುವಣ್ಣಏಳಾಲುಕಾನಂ ಯಾನಕಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ಮಜ್ಝೇ ಗಾಮಸ್ಸ ಮಹಲ್ಲಕವೇಸೇನ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ "ಏಳಾಲುಕಾನಿ ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿ ಉಕ್ಕುಟ್ಠಿಮಕಾಸಿ। ಸಮನ್ತಾ ಗಾಮವಾಸಿಕಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ "ದೇಹಿ, ತಾತಾ"ತಿ ಆಹಂಸು। ಅಹಂ ಸೀಲರಕ್ಖಕಾನಂ ದೇಮಿ, ತುಮ್ಹೇ ಸೀಲಂ ರಕ್ಖಥಾತಿ। ತಾತ ಮಯಂ ಸೀಲಂ ನಾಮ ಕೀದಿಸನ್ತಿಪಿ ನ ಜಾನಾಮ, ಮೂಲೇನ ದೇಹೀತಿ। "ಸೀಲರಕ್ಖಕಾನಂಯೇವ ದಮ್ಮೀ"ತಿ ಆಹ। "ಏಥ, ರೇ ಕೋಸಿ ಅಯಂ ಏಳಾಲುಕಮಹಲ್ಲಕೋ"ತಿ ಸಬ್ಬೇ ನಿವತ್ತಿಂಸು।

ಸಾ ದಾರಿಕಾ ಪುಚ್ಛಿ - "ಅಮ್ಮ, ತುಮ್ಹೇ ಏಳಾಲುಕತ್ಥಾಯ ಗತಾ ತುಚ್ಛಹತ್ಥಾವ ಆಗತಾ"ತಿ। ಕೋಸಿ, ಅಮ್ಮ, ಏಳಾಲುಕಮಹಲ್ಲಕೋ "ಅಹಂ ಸೀಲರಕ್ಖಕಾನಂ ದಮ್ಮೀ"ತಿ ವದತಿ, ನೂನಿಮಸ್ಸ ದಾರಿಕಾ ಸೀಲಂ ಖಾದಿತ್ವಾ ವತ್ತನ್ತಿ, ಮಯಂ ಸೀಲಮೇವ ನ ಜಾನಾಮಾತಿ। ಸಾ "ಮಯ್ಹಂ ಆನೀತಂ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಗನ್ತ್ವಾ "ಏಳಾಲುಕಂ, ತಾತ, ದೇಹೀ"ತಿ ಆಹ। "ತ್ವಂ ಸೀಲಾನಿ ರಕ್ಖಸಿ ಅಮ್ಮಾ"ತಿ? "ಆಮ, ತಾತ ರಕ್ಖಾಮೀ"ತಿ। ಇದಂ ಮಯಾ ತುಯ್ಹಮೇವ ಆಭತನ್ತಿ ಗೇಹದ್ವಾರೇ ಯಾನೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಪಕ್ಕಾಮಿ। ಸಾಪಿ ಯಾವಜೀವಂ ಸೀಲಂ ರಕ್ಖಿತ್ವಾ ಚವಿತ್ವಾ ವೇಪಚಿತ್ತಿಅಸುರಸ್ಸ ಧೀತಾ ಹುತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ। ಸೀಲನಿಸ್ಸನ್ದೇನ ಪಾಸಾದಿಕಾ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ "ಧೀತುವಿವಾಹಮಙ್ಗಲಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಅಸುರೇ ಸನ್ನಿಪಾತೇಸಿ।

ಸಕ್ಕೋ "ಕುಹಿಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ"ತಿ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ "ಅಸುರಭವನೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ, ಅಜ್ಜಸ್ಸಾ ವಿವಾಹಮಙ್ಗಲಂ ಕರಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ದಿಸ್ವಾ "ಇದಾನಿ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಕತ್ವಾ ಆನೇತಬ್ಬಾ ಮಯಾ"ತಿ ಅಸುರವಣ್ಣಂ ನಿಮ್ಮಿನಿತ್ವಾ ಗನ್ತ್ವಾ ಅಸುರಾನಂ ಅನ್ತರೇ ಅಟ್ಠಾಸಿ। "ತವ ಸಾಮಿಕಂ ವದೇಹೀ"ತಿ ತಸ್ಸಾ ಹತ್ಥೇ ಪಿತಾ ಪುಪ್ಫದಾಮಂ ಅದಾಸಿ "ಯಂ ಇಚ್ಛಸಿ, ತಸ್ಸೂಪರಿ ಖಿಪಾಹೀ"ತಿ। ಸಾ ಓಲೋಕೇನ್ತೀ ಸಕ್ಕಂ ದಿಸ್ವಾ ಪುಬ್ಬಸನ್ನಿವಾಸೇನ ಸಞ್ಜಾತಸಿನೇಹಾ "ಅಯಂ ಮೇ ಸಾಮಿಕೋ"ತಿ ತಸ್ಸೂಪರಿ ದಾಮಂ ಖಿಪಿ। ಸೋ ತಂ ಬಾಹಾಯ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಕಾಸೇ ಉಪ್ಪತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಅಸುರಾ ಸಞ್ಜಾನಿಂಸು। ತೇ "ಗಣ್ಹಥ, ಗಣ್ಹಥ, ಜರಸಕ್ಕಂ, ವೇರಿಕೋ ಅಮ್ಹಾಕಂ, ನ ಮಯಂ ಏತಸ್ಸ ದಾರಿಕಂ ದಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಅನುಬನ್ಧಿಂಸು। ವೇಪಚಿತ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿ "ಕೇನಾಹಟಾ"ತಿ? "ಜರಸಕ್ಕೇನ ಮಹಾರಾಜಾ"ತಿ। "ಅವಸೇಸೇಸು ಅಯಮೇವ ಸೇಟ್ಠೋ, ಅಪೇಥಾ"ತಿ ಆಹ। ಸಕ್ಕೋ ನಂ ನೇತ್ವಾ ಅಡ್ಢತಿಯಕೋಟಿನಾಟಕಾನಂ ಜೇಟ್ಠಿಕಟ್ಠಾನೇ ಠಪೇಸಿ। ಸಾ ಸಕ್ಕಂ ವರಂ ಯಾಚಿ - "ಮಹಾರಾಜ, ಮಯ್ಹಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ದೇವಲೋಕೇ ಮಾತಾ ವಾ ಪಿತಾ ವಾ ಭಾತಾ ವಾ ಭಗಿನೀ ವಾ ನತ್ಥಿ, ಯತ್ಥ ಯತ್ಥ ಗಚ್ಛಸಿ, ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಮಂ ಗಹೇತ್ವಾವ ಗಚ್ಛ ಮಹಾರಾಜಾ"ತಿ। ಸಕ್ಕೋ "ಸಾಧೂ"ತಿ ಪಟಿಞ್ಞಂ ಅದಾಸಿ।

ಏವಂ ಮಚಲಗಾಮಕೇ ಮಘಮಾಣವಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ವಿಸುದ್ಧಭಾವಮಸ್ಸ ಸಮ್ಪಸ್ಸನ್ತೋ ಭಗವಾ "ದೀಘರತ್ತಂ ವಿಸುದ್ಧೋ ಖೋ ಅಯಂ ಯಕ್ಖೋ"ತಿ ಆಹ। **ಅತ್ಥಸಞ್ಹಿತ**ನ್ತಿ ಅತ್ಥನಿಸ್ಸಿತಂ ಕಾರಣನಿಸ್ಸಿತಂ।

ಪಞ್ಹವೇಯ್ಯಾಕರಣವಣ್ಣನಾ

೩೫೭. **ಕಿಂ ಸಂಯೋಜನಾ**ತಿ ಕಿಂ ಬನ್ಧನಾ, ಕೇನ ಬನ್ಧನೇನ ಬದ್ಧಾ ಹುತ್ವಾ। **ಪುಥುಕಾಯಾ**ತಿ ಬಹುಜನಾ। **ಅವೇರಾ**ತಿ ಅಪ್ಪಟಿಘಾ। **ಅದಣ್ಡಾ**ತಿ ಆವುಧದಣ್ಡಧನದಣ್ಡವಿನಿಮುತ್ತಾ। **ಅಸಪತ್ತಾ**ತಿ ಅಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಾ। **ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಝಾ**ತಿ ವಿಗತದೋಮನಸ್ಸಾ। **ವಿಹರೇಮು ಅವೇರಿನೋ**ತಿ ಅಹೋ ವತ ಕೇನಚಿ ಸದ್ಧಿಂ ಅವೇರಿನೋ ವಿಹರೇಯ್ಯಾಮ, ಕತ್ಥಚಿ ಕೋಪಂ ನ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಅಚ್ಛರಾಯ ಗಹಿತಕಂ ಜಚ್ಚಸಹಸ್ಸೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಪರಿಭುಞ್ಜೇಯ್ಯಾಮಾತಿ ದಾನಂ ದತ್ವಾ ಪೂಜಂ ಕತ್ವಾ ಚ ಪತ್ಥಯನ್ತಿ। **ಇತಿ ಚ ನೇಸಂ ಹೋತೀ**ತಿ ಏವಞ್ಚ ನೇಸಂ ಅಯಂ ಪತ್ಥನಾ ಹೋತಿ। **ಅಥ ಚ ಪನಾ**ತಿ ಏವಂ ಪತ್ಥನಾಯ ಸತಿಪಿ।

ಇಸ್ಸಾಮಚ್ಛರಿಯಸಂಯೋಜನಾತಿ ಪರಸಮ್ಪತ್ತಿಖೀಯನಲಕ್ಖಣಾ ಇಸ್ಸಾ, ಅತ್ತಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಪರೇಹಿ ಸಾಧಾರಣಭಾವಸ್ಸ ಅಸಹನಲಕ್ಖಣಂ ಮಚ್ಛರಿಯಂ, ಇಸ್ಸಾ ಚ ಮಚ್ಛರಿಯಞ್ಚ ಸಂಯೋಜನಂ ಏತೇಸನ್ತಿ ಇಸ್ಸಾಮಚ್ಛರಿಯಸಂಯೋಜನಾ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ। ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನ ಇಸ್ಸಾಮಚ್ಛರಿಯಾನಿ ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ವುತ್ತಾನೇವ।

ಆವಾಸಮಚ್ಛರಿಯೇನ ಪನೇತ್ಥ ಯಕ್ಖೋ ವಾ ಪೇತೋ ವಾ ಹುತ್ವಾ ತಸ್ಸೇವ ಆವಾಸಸ್ಸ ಸಙ್ಕಾರಂ ಸೀಸೇನ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ವಿಚರತಿ। ಕುಲಮಚ್ಛರಿಯೇನ ತಸ್ಮಿಂ ಕುಲೇ ಅಞ್ಞೇಸಂ ದಾನಾದೀನಿ ಕರೋನ್ತೇ ದಿಸ್ವಾ "ಭಿನ್ನಂ ವತಿದಂ ಕುಲಂ ಮಮಾ"ತಿ ಚಿನ್ತಯತೋ ಲೋಹಿತಮ್ಪಿ ಮುಖತೋ ಉಗ್ಗಚ್ಛತಿ, ಕುಚ್ಛಿವಿರೇಚನಮ್ಪಿ ಹೋತಿ, ಅನ್ತಾನಿಪಿ ಖಣ್ಡಾಖಣ್ಡಾನಿ ಹುತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಮನ್ತಿ। ಲಾಭಮಚ್ಛರಿಯೇನ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ವಾ ಗಣಸ್ಸ ವಾ ಸನ್ತಕೇ ಲಾಭೇ ಮಚ್ಛರಾಯಿತ್ವಾ ಪುಗ್ಗಲಿಕಪರಿಭೋಗೇನ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಯಕ್ಖೋ ವಾ ಪೇತೋ ವಾ ಮಹಾಅಜಗರೋ ವಾ ಹುತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ। ಸರೀರವಣ್ಣಗುಣವಣ್ಣಮಚ್ಛರಿಯೇನ ಪನ ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮಮಚ್ಛರಿಯೇನ ಚ ಅತ್ತನೋವ ವಣ್ಣಂ ವಣ್ಣೇತಿ, ನ ಪರೇಸಂ ವಣ್ಣಂ, "ಕಿಂ ವಣ್ಣೋ ಏಸೋ"ತಿ ತಂ ತಂ ದೋಸಂ ವದನ್ತೋ ಪರಿಯತ್ತಿಞ್ಚ ಕಸ್ಸಚಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಅದೇನ್ತೋ ದುಬ್ಬಣ್ಣೋ ಚೇವ ಏಳಮೂಗೋ ಚ ಹೋತಿ।

ಅಪಿಚ ಆವಾಸಮಚ್ಛರಿಯೇನ ಲೋಹಗೇಹೇ ಪಚ್ಚತಿ। ಕುಲಮಚ್ಛರಿಯೇನ ಅಪ್ಪಲಾಭೋ ಹೋತಿ। ಲಾಭಮಚ್ಛರಿಯೇನ ಗೂಥನಿರಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ। ವಣ್ಣಮಚ್ಛರಿಯೇನ ಭವೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಸ್ಸ ವಣ್ಣೋ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ। ಧಮ್ಮಮಚ್ಛರಿಯೇನ ಕುಕ್ಕುಳನಿರಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ। ಇದಂ ಪನ ಇಸ್ಸಾಮಚ್ಛರಿಯಸಂಯೋಜನಂ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗೇನ ಪಹೀಯತಿ। ಯಾವ ತಂ ನಪ್ಪಹೀಯತಿ, ತಾವ ದೇವಮನುಸ್ಸಾ ಅವೇರತಾದೀನಿ ಪತ್ಥಯನ್ತಾಪಿ ವೇರಾದೀಹಿ ನ ಪರಿಮುಚ್ಚನ್ತಿಯೇವ।

ತಿಣ್ಣಾ ಮೇತ್ಥ ಕಙ್ಖಾತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ಪಞ್ಹೇ ಮಯಾ ತುಮ್ಹಾಕಂ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ ಕಙ್ಖಾ ತಿಣ್ಣಾತಿ ವದತಿ, ನ ಮಗ್ಗವಸೇನ ತಿಣ್ಣಕಙ್ಖತಂ ದೀಪೇತಿ। **ವಿಗತಾ ಕಥಂಕಥಾ**ತಿ ಇದಂ ಕಥಂ, ಇದಂ ಕಥನ್ತಿ ಅಯಮ್ಪಿ ಕಥಂಕಥಾ ವಿಗತಾ।

೩೫೮. ನಿದಾನಾದೀನಿ ವುತ್ತತ್ಥಾನೇವ। **ಪಿಯಾಪ್ಪಿಯನಿದಾನ**ನ್ತಿ ಪಿಯಸತ್ತಸಙ್ಖಾರನಿದಾನಂ ಮಚ್ಛರಿಯಂ, ಅಪ್ಪಿಯಸತ್ತಸಙ್ಖಾರನಿದಾನಾ ಇಸ್ಸಾ। ಉಭಯಂ ವಾ ಉಭಯನಿದಾನಂ। ಪಬ್ಬಜಿತಸ್ಸ ಹಿ ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕಾದಯೋ, ಗಹಟ್ಠಸ್ಸ ಪುತ್ತಾದಯೋ ಹತ್ಥಿಅಸ್ಸಾದಯೋ ವಾ ಸತ್ತಾ ಪಿಯಾ ಹೋನ್ತಿ ಕೇಳಾಯಿತಾ ಮಮಾಯಿತಾ, ಮುಹುತ್ತಮ್ಪಿ ತೇ ಅಪಸ್ಸನ್ತೋ ಅಧಿವಾಸೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಸೋ ಅಞ್ಞಂ ತಾದಿಸಂ ಪಿಯಸತ್ತಂ ಲಭನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಇಸ್ಸಂ ಕರೋತಿ। "ಇಮಿನಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಮ್ಮಂ ಅತ್ಥಿ, ಮುಹುತ್ತಂ ತಾವ ನಂ ದೇಥಾ"ತಿ ತಮೇವ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಯಾಚಿತೋ "ನ ಸಕ್ಕಾ ದಾತುಂ, ಕಿಲಮಿಸ್ಸತಿ ವಾ ಉಕ್ಕಣ್ಠಿಸ್ಸತಿ ವಾ"ತಿಆದೀನಿ ವತ್ವಾ ಮಚ್ಛರಿಯಂ ಕರೋತಿ। ಏವಂ ತಾವ ಉಭಯಮ್ಪಿ ಪಿಯಸತ್ತನಿದಾನಂ ಹೋತಿ। ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಪನ ಪತ್ತಚೀವರಪರಿಕ್ಖಾರಜಾತಂ, ಗಹಟ್ಠಸ್ಸ ವಾ ಅಲಙ್ಕಾರಾದಿಉಪಕರಣಂ ಪಿಯಂ ಹೋತಿ ಮನಾಪಂ, ಸೋ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ತಾದಿಸಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಂ ದಿಸ್ವಾ "ಅಹೋ ವತಸ್ಸ ಏವರೂಪಂ ನ ಭವೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಇಸ್ಸಂ ಕರೋತಿ, ಯಾಚಿತೋ ವಾಪಿ "ಮಯಮ್ಪೇತಂ ಮಮಾಯನ್ತಾ ನ ಪರಿಭುಞ್ಜಾಮ, ನ ಸಕ್ಕಾ ದಾತು"ನ್ತಿ ಮಚ್ಛರಿಯಂ ಕರೋತಿ। ಏವಂ ಉಭಯಮ್ಪಿ ಪಿಯಸಙ್ಖಾರನಿದಾನಂ ಹೋತಿ। ಅಪ್ಪಿಯೇ ಪನ ತೇ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇ ಸತ್ತೇ ಚ ಸಙ್ಖಾರೇ ಚ ಲಭಿತ್ವಾ ಸಚೇಪಿಸ್ಸ ತೇ ಅಮನಾಪಾ ಹೋನ್ತಿ, ತಥಾಪಿ ಕಿಲೇಸಾನಂ ವಿಪರೀತವುತ್ತಿತಾಯ "ಠಪೇತ್ವಾ ಮಂ ಕೋ ಅಞ್ಞೋ ಏವರೂಪಸ್ಸ ಲಾಭೀ"ತಿ ಇಸ್ಸಂ ವಾ ಕರೋತಿ, ಯಾಚಿತೋ ತಾವಕಾಲಿಕಮ್ಪಿ ಅದದಮಾನೋ ಮಚ್ಛರಿಯಂ ವಾ ಕರೋತಿ। ಏವಂ ಉಭಯಮ್ಪಿ ಅಪ್ಪಿಯಸತ್ತಸಙ್ಖಾರನಿದಾನಂ ಹೋತಿ।

ಛನ್ದನಿದಾನನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಪರಿಯೇಸನಛನ್ದೋ, ಪಟಿಲಾಭಛನ್ದೋ, ಪರಿಭೋಗಛನ್ದೋ, ಸನ್ನಿಧಿಛನ್ದೋ, ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಛನ್ದೋತಿ ಪಞ್ಚವಿಧೋ ಛನ್ದೋ।

ಕತಮೋ **ಪರಿಯೇಸನಛನ್ದೋ?** ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಅತಿತ್ತೋ ಛನ್ದಜಾತೋ ರೂಪಂ ಪರಿಯೇಸತಿ, ಸದ್ದಂ। ಗನ್ಧಂ। ರಸಂ। ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಂ ಪರಿಯೇಸತಿ, ಧನಂ ಪರಿಯೇಸತಿ। ಅಯಂ ಪರಿಯೇಸನಛನ್ದೋ।

ಕತಮೋ **ಪಟಿಲಾಭಛನ್ದೋ?** ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಅತಿತ್ತೋ ಛನ್ದಜಾತೋ ರೂಪಂ ಪಟಿಲಭತಿ, ಸದ್ದಂ। ಗನ್ಧಂ। ರಸಂ। ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಂ ಪಟಿಲಭತಿ, ಧನಂ ಪಟಿಲಭತಿ। ಅಯಂ ಪಟಿಲಾಭಛನ್ದೋ।

ಕತಮೋ **ಪರಿಭೋಗಛನ್ದೋ?** ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಅತಿತ್ತೋ ಛನ್ದಜಾತೋ ರೂಪಂ ಪರಿಭುಞ್ಜತಿ, ಸದ್ದಂ। ಗನ್ಧಂ। ರಸಂ। ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಂ ಪರಿಭುಞ್ಜತಿ, ಧನಂ ಪರಿಭುಞ್ಜತಿ। ಅಯಂ ಪರಿಭೋಗಛನ್ದೋ।

ಕತಮೋ **ಸನ್ನಿಧಿಛನ್ದೋ?** ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಅತಿತ್ತೋ ಛನ್ದಜಾತೋ ಧನಸನ್ನಿಚಯಂ ಕರೋತಿ "ಆಪದಾಸು ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ। ಅಯಂ ಸನ್ನಿಧಿಛನ್ದೋ।

ಕತಮೋ **ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಛನ್ದೋ?** ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಅತಿತ್ತೋ ಛನ್ದಜಾತೋ ಧನಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಿ, ಹತ್ಥಾರೋಹಾನಂ, ಅಸ್ಸಾರೋಹಾನಂ, ರಥಿಕಾನಂ, ಧನುಗ್ಗಹಾನಂ - "ಇಮೇ ಮಂ ರಕ್ಖಿಸ್ಸನ್ತಿ ಗೋಪಿಸ್ಸನ್ತಿ ಮಮಾಯಿಸ್ಸನ್ತಿ ಸಮ್ಪರಿವಾರಯಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ। ಅಯಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಛನ್ದೋ। ಇಮೇ ಪಞ್ಚ ಛನ್ದಾ। ಇಧ ತಣ್ಹಾಮತ್ತಮೇವ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ಇದಂ ವುತ್ತಂ।

ವಿತಕ್ಕನಿದಾನೋತಿ ಏತ್ಥ "ಲಾಭಂ ಪಟಿಚ್ಚ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೧೧೦) ಏವಂ ವುತ್ತೋ ವಿನಿಚ್ಛಯವಿತಕ್ಕೋ ವಿತಕ್ಕೋ ನಾಮ। **ವಿನಿಚ್ಛಯೋ**ತಿ ದ್ವೇ ವಿನಿಚ್ಛಯಾ ತಣ್ಹಾವಿನಿಚ್ಛಯೋ ಚ, ದಿಟ್ಠಿವಿನಿಚ್ಛಯೋ ಚ। ಅಟ್ಠಸತಂ ತಣ್ಹಾವಿಚರಿತಂ ತಣ್ಹಾವಿನಿಚ್ಛಯೋ ನಾಮ। ದ್ವಾಸಟ್ಠಿ ದಿಟ್ಠಿಯೋ ದಿಟ್ಠಿವಿನಿಚ್ಛಯೋ ನಾಮಾತಿ ಏವಂ ವುತ್ತತಣ್ಹಾವಿನಿಚ್ಛಯವಸೇನ ಹಿ ಇಟ್ಠಾನಿಟ್ಠಪಿಯಾಪ್ಪಿಯವವತ್ಥಾನಂ ನ ಹೋತಿ। ತದೇವ ಹಿ ಏಕಚ್ಚಸ್ಸ ಇಟ್ಠಂ ಹೋತಿ, ಏಕಚ್ಚಸ್ಸ ಅನಿಟ್ಠಂ ಪಚ್ಚನ್ತರಾಜಮಜ್ಝಿಮದೇಸರಾಜೂನಂ ಗಣ್ಡುಪ್ಪಾದಮಿಗಮಂಸಾದೀಸು ವಿಯ। ತಸ್ಮಿಂ ಪನ ತಣ್ಹಾವಿನಿಚ್ಛಯವಿನಿಚ್ಛಿತೇ ಪಟಿಲದ್ಧವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ "ಏತ್ತಕಂ ರೂಪಸ್ಸ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಏತ್ತಕಂ ಸದ್ದಸ್ಸ, ಏತ್ತಕಂ ಗನ್ಧಸ್ಸ, ಏತ್ತಕಂ ರಸಸ್ಸ, ಏತ್ತಕಂ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಸ್ಸ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಏತ್ತಕಂ ಮಯ್ಹಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಏತ್ತಕಂ ಪರಸ್ಸ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಏತ್ತಕಂ ನಿದಹಿಸ್ಸಾಮಿ, ಏತ್ತಕಂ ಪರಸ್ಸ ದಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವವತ್ಥಾನಂ ವಿತಕ್ಕವಿನಿಚ್ಛಯೇನ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ "ಛನ್ದೋ ಖೋ, ದೇವಾನಮಿನ್ದ, ವಿತಕ್ಕನಿದಾನೋ"ತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸಞ್ಞಾಸಙ್ಖಾನಿದಾನೋತಿ ತಯೋ ಪಪಞ್ಚಾ ತಣ್ಹಾಪಪಞ್ಚೋ, ಮಾನಪಪಞ್ಚೋ, ದಿಟ್ಠಿಪಪಞ್ಚೋತಿ। ತತ್ಥ ಅಟ್ಠಸತತಣ್ಹಾವಿಚರಿತಂ ತಣ್ಹಾಪಪಞ್ಚೋ ನಾಮ। ನವವಿಧೋ ಮಾನೋ ಮಾನಪಪಞ್ಚೋ ನಾಮ। ದ್ವಾಸಟ್ಠಿ ದಿಟ್ಠಿಯೋ ದಿಟ್ಠಿಪಪಞ್ಚೋ ನಾಮ। ತೇಸು ಇಧ ತಣ್ಹಾಪಪಞ್ಚೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ಕೇನಟ್ಠೇನ ಪಪಞ್ಚೋ? ಮತ್ತಪಮತ್ತಾಕಾರಪಾಪನಟ್ಠೇನ ಪಪಞ್ಚೋ। ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಸಞ್ಞಾ ಪಪಞ್ಚಸಞ್ಞಾ। ಸಙ್ಖಾ ವುಚ್ಚತಿ ಕೋಟ್ಠಾಸೋ "ಸಞ್ಞಾನಿದಾನಾ ಹಿ ಪಪಞ್ಚಸಙ್ಖಾ"ತಿಆದೀಸು ವಿಯ। ಇತಿ ಪಪಞ್ಚಸಞ್ಞಾಸಙ್ಖಾನಿದಾನೋತಿ ಪಪಞ್ಚಸಞ್ಞಾಕೋಟ್ಠಾಸನಿದಾನೋ ವಿತಕ್ಕೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಪಪಞ್ಚಸಞ್ಞಾಸಙ್ಖಾನಿರೋಧಸಾರುಪ್ಪಗಾಮಿನಿನ್ತಿ ಏತಿಸ್ಸಾ ಪಪಞ್ಚಸಞ್ಞಾಸಙ್ಖಾಯ ಖಯಾ ನಿರೋಧೋ ವೂಪಸಮೋ, ತಸ್ಸ ಸಾರುಪ್ಪಞ್ಚೇವ ತತ್ಥ ಗಾಮಿನಿಂ ಚಾತಿ ಸಹ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಮಗ್ಗಂ ಪುಚ್ಛತಿ।

ವೇದನಾಕಮ್ಮಟ್ಠಾನವಣ್ಣನಾ

೩೫೯. ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ **ಸೋಮನಸ್ಸಂಪಾಹ**ನ್ತಿ ತಿಸ್ಸೋ ವೇದನಾ ಆರಭಿ। ಕಿಂ ಪನ ಭಗವತಾ ಪುಚ್ಛಿತಂ ಕಥಿತಂ, ಅಪುಚ್ಛಿತಂ, ಸಾನುಸನ್ಧಿಕಂ, ಅನನುಸನ್ಧಿಕನ್ತಿ? ಪುಚ್ಛಿತಮೇವ ಕಥಿತಂ, ನೋ ಅಪುಚ್ಛಿತಂ, ಸಾನುಸನ್ಧಿಕಮೇವ, ನೋ ಅನನುಸನ್ಧಿಕಂ। ದೇವತಾನಞ್ಹಿ ರೂಪತೋ ಅರೂಪಂ ಪಾಕಟತರಂ, ಅರೂಪೇಪಿ ವೇದನಾ ಪಾಕಟತರಾ। ಕಸ್ಮಾ? ದೇವತಾನಞ್ಹಿ ಕರಜಕಾಯಂ ಸುಖುಮಂ, ಕಮ್ಮಜಂ ಬಲವಂ, ಕರಜಕಾಯಸ್ಸ ಸುಖುಮತ್ತಾ, ಕಮ್ಮಜಸ್ಸ ಬಲವತ್ತಾ ಏಕಾಹಾರಮ್ಪಿ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ನ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ, ಉಣ್ಹಪಾಸಾಣೇ ಠಪಿತಸಪ್ಪಿಪಿಣ್ಡಿ ವಿಯ ವಿಲೀಯನ್ತೀತಿ ಸಬ್ಬಂ **ಬ್ರಹ್ಮಜಾಲೇ** ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ತಿಸ್ಸೋ ವೇದನಾ ಆರಭಿ। ದುವಿಧಞ್ಹಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ - ರೂಪಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ, ಅರೂಪಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಞ್ಚ। ರೂಪಪರಿಗ್ಗಹೋ, ಅರೂಪಪರಿಗ್ಗಹೋತಿಪಿ ಏತದೇವ ವುಚ್ಚತಿ। ತತ್ಥ ಭಗವಾ ಯಸ್ಸ ರೂಪಂ ಪಾಕಟಂ, ತಸ್ಸ ಸಙ್ಖೇಪಮನಸಿಕಾರವಸೇನ ವಾ ವಿತ್ಥಾರಮನಸಿಕಾರವಸೇನ ವಾ ಚತುಧಾತುವವತ್ಥಾನಂ ವಿತ್ಥಾರೇನ್ತೋ ರೂಪಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಕಥೇತಿ। ಯಸ್ಸ ಅರೂಪಂ ಪಾಕಟಂ,

ತಸ್ಸ ಅರೂಪಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಕಥೇತಿ। ಕಥೇನ್ತೋ ಚ ತಸ್ಸ ವತ್ಥುಭೂತಂ ರೂಪಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾವ ಕಥೇತಿ, ದೇವಾನಂ ಪನ ಅರೂಪಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಪಾಕಟನ್ತಿ ಅರೂಪಕಮ್ಮಟ್ಠಾನವಸೇನ ವೇದನಾ ಆರಭಿ।

ತಿವಿಧೋ ಹಿ ಅರೂಪಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೇ ಅಭಿನಿವೇಸೋ - ಫಸ್ಸವಸೇನ, ವೇದನಾವಸೇನ, ಚಿತ್ತವಸೇನಾತಿ। ಕಥಂ? ಏಕಚ್ಚಸ್ಸ ಹಿ ಸಙ್ಖಿತ್ತೇನ ವಾ ವಿತ್ಥಾರೇನ ವಾ ಪರಿಗ್ಗಹಿತೇ ರೂಪಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೇ ತಸ್ಮಿಂ ಆರಮ್ಮಣೇ ಚಿತ್ತಚೇತಸಿಕಾನಂ ಪಠಮಾಭಿನಿಪಾತೋ ತಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಫುಸನ್ತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೋ **ಫಸ್ಸೋ** ಪಾಕಟೋ ಹೋತಿ। ಏಕಚ್ಚಸ್ಸ ತಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಅನುಭವನ್ತೀ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ **ವೇದನಾ** ಪಾಕಟಾ ಹೋತಿ। ಏಕಚ್ಚಸ್ಸ ತಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ತಂ ವಿಜಾನನ್ತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಂ **ವಿಞ್ಞಾಣಂ** ಪಾಕಟಂ ಹೋತಿ।

ತತ್ಥ ಯಸ್ಸ ಫಸ್ಸೋ ಪಾಕಟೋ ಹೋತಿ, ಸೋಪಿ ನ ಕೇವಲಂ ಫಸ್ಸೋವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ತದೇವ ಆರಮ್ಮಣಂ ಅನುಭವಮಾನಾ ವೇದನಾಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಸಞ್ಜಾನಮಾನಾ ಸಞ್ಞಾಪಿ, ಚೇತಯಮಾನಾ ಚೇತನಾಪಿ, ವಿಜಾನಮಾನಂ ವಿಞ್ಞಾಣಮ್ಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ಫಸ್ಸಪಞ್ಚಮಕೇಯೇವ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ಯಸ್ಸ ವೇದನಾ ಪಾಕಟಾ ಹೋತಿ, ಸೋಪಿ ನ ಕೇವಲಂ ವೇದನಾವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ತದೇವ ಆರಮ್ಮಣಂ ಫುಸಮಾನೋ ಫಸ್ಸೋಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಸಞ್ಜಾನಮಾನಾ ಸಞ್ಞಾಪಿ, ಚೇತಯಮಾನಾ ಚೇತನಾಪಿ, ವಿಜಾನಮಾನಂ ವಿಞ್ಞಾಣಮ್ಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ಫಸ್ಸಪಞ್ಚಮಕೇಯೇವ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ಯಸ್ಸ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಪಾಕಟಂ ಹೋತಿ, ಸೋಪಿ ನ ಕೇವಲಂ ವಿಞ್ಞಾಣಮೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ತದೇವಾರಮ್ಮಣಂ ಫುಸಮಾನೋ ಫಸ್ಸೋಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಅನುಭವಮಾನಾ ವೇದನಾಪಿ, ಸಞ್ಜಾನಮಾನಾ ಸಞ್ಞಾಪಿ, ಚೇತಯಮಾನಾ ಚೇತನಾಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ಫಸ್ಸಪಞ್ಚಮಕೇಯೇವ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ।

ಸೋ "ಇಮೇ ಫಸ್ಸಪಞ್ಚಮಕಾ ಧಮ್ಮಾ ಕಿಂ ನಿಸ್ಸಿತಾ"ತಿ ಉಪಧಾರೇನ್ತೋ "ವತ್ಥುನಿಸ್ಸಿತಾ"ತಿ ಪಜಾನಾತಿ। ವತ್ಥು ನಾಮ ಕರಜಕಾಯೋ, ಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ - "ಇದಞ್ಚ ಪನ ಮೇ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಏತ್ಥ ಸಿತಂ ಏತ್ಥ ಪಟಿಬದ್ಧ"ನ್ತಿ। ಸೋ ಅತ್ಥತೋ ಭೂತಾನಿ ಚೇವ ಉಪಾದಾರೂಪಾನಿ ಚ। ಏವಮೇತ್ಥ ವತ್ಥು ರೂಪಂ, ಫಸ್ಸಪಞ್ಚಮಕಾ ನಾಮನ್ತಿ ನಾಮರೂಪಮತ್ತಮೇವ ಪಸ್ಸತಿ। ರೂಪಞ್ಚೇತ್ಥ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೋ, ನಾಮಂ ಚತ್ತಾರೋ ಅರೂಪಿನೋ ಖನ್ಧಾತಿ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಮತ್ತಂ ಹೋತಿ। ನಾಮರೂಪವಿನಿಮುತ್ತಾ ಹಿ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ, ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧವಿನಿಮುತ್ತಂ ವಾ ನಾಮರೂಪಂ ನತ್ಥಿ। ಸೋ "ಇಮೇ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ ಕಿಂ ಹೇತುಕಾ"ತಿ ಉಪಪರಿಕ್ಖನ್ತೋ "ಅವಿಜ್ಜಾದಿಹೇತುಕಾ"ತಿ ಪಸ್ಸತಿ। ತತೋ "ಪಚ್ಚಯೋ ಚೇವ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಞ್ಚ ಇದಂ, ಅಞ್ಞೋ ಸತ್ತೋ ವಾ ಪುಗ್ಗಲೋ ವಾ ನತ್ಥಿ, ಸುದ್ಧಸಙ್ಖಾರಪುಞ್ಜಮತ್ತಮೇವಾ"ತಿ ಸಪ್ಪಚ್ಚಯನಾಮರೂಪವಸೇನ ತಿಲಕ್ಖಣಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಟಿಪಾಟಿಯಾ "ಅನಿಚ್ಚಂ ದುಕ್ಖಂ ಅನತ್ತಾ"ತಿ ಸಮ್ಮಸನ್ತೋ ವಿಚರತಿ , ಸೋ ಅಜ್ಜ ಅಜ್ಜಾತಿ ಪಟಿವೇಧಂ ಆಕಙ್ಖಮಾನೋ ತಥಾರೂಪೇ ದಿವಸೇ ಉತುಸಪ್ಪಾಯಂ, ಪುಗ್ಗಲಸಪ್ಪಾಯಂ, ಭೋಜನಸಪ್ಪಾಯಂ, ಧಮ್ಮಸವನಸಪ್ಪಾಯಂ ವಾ ಲಭಿತ್ವಾ ಏಕಪಲ್ಲಙ್ಕೇನ ನಿಸಿನ್ನೋವ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಮತ್ಥಕಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ। ಏವಮಿಮೇಸಮ್ಪಿ ತಿಣ್ಣಂ ಜನಾನಂ ಯಾವ ಅರಹತ್ತಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಕಥಿತಂ ಹೋತಿ।

ಇಧ ಪನ ಭಗವಾ ಅರೂಪಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಕಥೇನ್ತೋ ವೇದನಾಸೀಸೇನ ಕಥೇಸಿ। ಫಸ್ಸವಸೇನ ಹಿ ವಿಞ್ಞಾಣವಸೇನ ವಾ ಕಥಿಯಮಾನಂ ಏತಸ್ಸ ನ ಪಾಕಟಂ ಹೋತಿ, ಅನ್ಧಕಾರಂ ವಿಯ ಖಾಯತಿ। ವೇದನಾವಸೇನ ಪನ ಪಾಕಟಂ ಹೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ವೇದನಾನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಪಾಕಟತಾಯ। ಸುಖದುಕ್ಖವೇದನಾನಞ್ಹಿ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ಪಾಕಟಾ। ಯದಾ ಸುಖಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತದಾ ಸಕಲಂ ಸರೀರಂ ಖೋಭೇನ್ತಂ ಮದ್ದನ್ತಂ ಫರಮಾನಂ ಅಭಿಸನ್ದಯಮಾನಂ ಸತಧೋತಸಪ್ಪಿಂ ಖಾದಾಪಯನ್ತಂ ವಿಯ, ಸತಪಾಕತೇಲಂ ಮಕ್ಖಯಮಾನಂ ವಿಯ, ಘಟಸಹಸ್ಸೇನ ಪರಿಳಾಹಂ ನಿಬ್ಬಾಪಯಮಾನಂ ವಿಯ, "ಅಹೋ ಸುಖಂ, ಅಹೋ ಸುಖ"ನ್ತಿ ವಾಚಂ ನಿಚ್ಛಾರಯಮಾನಮೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಯದಾ ದುಕ್ಖಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತದಾ ಸಕಲಸರೀರಂ ಖೋಭೇನ್ತಂ ಮದ್ದನ್ತಂ ಫರಮಾನಂ ಅಭಿಸನ್ದಯಮಾನಂ ತತ್ತಫಾಲಂ ಪವೇಸೇನ್ತಂ ವಿಯ, ವಿಲೀನತಮ್ಬಲೋಹೇನ ಆಸಿಞ್ಚನ್ತಂ ವಿಯ, ಸುಕ್ಖತಿಣವನಪ್ಪತಿಮ್ಹಿ ಅರಞ್ಞೇ

ದಾರುಉಕ್ಕಾಕಲಾಪಂ ಖಿಪಮಾನಂ ವಿಯ “ಅಹೋ ದುಕ್ಖಂ, ಅಹೋ ದುಕ್ಖ”ನ್ತಿ ವಿಪ್ಪಲಾಪಯಮಾನಮೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಇತಿ ಸುಖದುಕ್ಖವೇದನಾನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ಪಾಕಟಾ ಹೋತಿ।

ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಾ ಪನ ದುದ್ದೀಪನಾ ಅನ್ಧಕಾರೇನ ವಿಯ ಅಭಿಭೂತಾ। ಸಾ ಸುಖದುಕ್ಖಾನಂ ಅಪಗಮೇ ಸಾತಾಸಾತಪಟಿಕ್ಖೇಪವಸೇನ ಮಜ್ಝತ್ತಾಕಾರಭೂತಾ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಾ ವೇದನಾತಿ ನಯತೋ ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ಪಾಕಟಾ ಹೋತಿ। ಯಥಾ ಕಿಂ? ಯಥಾ ಅನ್ತರಾ ಪಿಟ್ಠಿಪಾಸಾಣಂ ಆರುಹಿತ್ವಾ ಪಲಾತಸ್ಸ ಮಿಗಸ್ಸ ಅನುಪದಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಮಿಗಲುದ್ದಕೋ ಪಿಟ್ಠಿಪಾಸಾಣಸ್ಸ ಓರಭಾಗೇಪಿ ಪರಭಾಗೇಪಿ ಪದಂ ದಿಸ್ವಾ ಮಜ್ಝೇ ಅಪಸ್ಸನ್ತೋಪಿ “ಇತೋ ಆರುಳ್ಹೋ, ಇತೋ ಓರುಳ್ಹೋ, ಮಜ್ಝೇ ಪಿಟ್ಠಿಪಾಸಾಣೇ ಇಮಿನಾ ಪದೇಸೇನ ಗತೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ನಯತೋ ಜಾನಾತಿ । ಏವಂ ಆರುಳ್ಹಟ್ಠಾನೇ ಪದಂ ವಿಯ ಹಿ ಸುಖವೇದನಾಯ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ಪಾಕಟಾ ಹೋತಿ, ಓರುಳ್ಹಟ್ಠಾನೇ ಪದಂ ವಿಯ ದುಕ್ಖವೇದನಾಯ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ಪಾಕಟಾ ಹೋತಿ, ಇತೋ ಆರುಯ್ಹ, ಇತೋ ಓರುಯ್ಹ, ಮಜ್ಝೇ ಏವಂ ಗತೋತಿ ನಯತೋ ಗಹಣಂ ವಿಯ ಸುಖದುಕ್ಖಾನಂ ಅಪಗಮೇ ಸಾತಾಸಾತಪಟಿಕ್ಖೇಪವಸೇನ ಮಜ್ಝತ್ತಾಕಾರಭೂತಾ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಾ ವೇದನಾತಿ ನಯತೋ ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ಪಾಕಟಾ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಭಗವಾ ಪಠಮಂ ರೂಪಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಅರೂಪಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ವೇದನಾವಸೇನ ನಿವತ್ತೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇಸಿ।

ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ಇಧೇವ ಏವಂ ದಸ್ಸೇಸಿ, **ಮಹಾಸತಿಪಟ್ಠಾನೇ, ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಮ್ಹಿ ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇ, ಚೂಳತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಯೇ, ಮಹಾತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಯೇ, ಚೂಳವೇದಲ್ಲಸುತ್ತೇ, ಮಹಾವೇದಲ್ಲಸುತ್ತೇ, ರಟ್ಠಪಾಲಸುತ್ತೇ, ಮಾಗಣ್ಡಿಯಸುತ್ತೇ, ಧಾತುವಿಭಙ್ಗೇ, ಆನೇಞ್ಜಸಪ್ಪಾಯೇ, ಸಕಲೇ ವೇದನಾಸಂಯುತ್ತೇ**ತಿ ಏವಂ ಅನೇಕೇಸು ಸುತ್ತನ್ತೇಸು ಪಠಮಂ ರೂಪಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಅರೂಪಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ವೇದನಾವಸೇನ ನಿವತ್ತೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇಸಿ। ಯಥಾ ಚ ತೇಸು ತೇಸು, ಏವಂ ಇಮಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಸಕ್ಕಪಞ್ಹೇ ಪಠಮಂ ರೂಪಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಅರೂಪಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ವೇದನಾವಸೇನ ನಿವತ್ತೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇಸಿ। ರೂಪಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಪನೇತ್ಥ ವೇದನಾಯ ಆರಮ್ಮಣಮತ್ತಕಂಯೇವ ಸಙ್ಖಿತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಪಾಳಿಯಂ ನಾರುಳ್ಹಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ।

೩೬೦. ಅರೂಪಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೇ ಯಂ ತಸ್ಸ ಪಾಕಟಂ ವೇದನಾವಸೇನ ಅಭಿನಿವೇಸಮುಖಂ, ತಮೇವ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಸೋಮನಸ್ಸಂಪಾಹಂ, ದೇವಾನಮಿನ್ದಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ದುವಿಧೇನಾ**ತಿ ದ್ವಿವಿಧೇನ, ದ್ವೀಹಿ ಕೋಟ್ಠಾಸೇಹೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಏವರೂಪಂ ಸೋಮನಸ್ಸಂ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಏವರೂಪಂ ಗೇಹಸಿತಸೋಮನಸ್ಸಂ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬಂ। ಗೇಹಸಿತಸೋಮನಸ್ಸಂ ನಾಮ “ತತ್ಥ ಕತಮಾನಿ ಛ ಗೇಹಸಿತಾನಿ ಸೋಮನಸ್ಸಾನಿ? ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾನಂ ರೂಪಾನಂ ಇಟ್ಠಾನಂ ಕನ್ತಾನಂ ಮನಾಪಾನಂ ಮನೋರಮಾನಂ ಲೋಕಾಮಿಸಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾನಂ ಪಟಿಲಾಭಂ ವಾ ಪಟಿಲಾಭತೋ ಸಮನುಪಸ್ಸತೋ, ಪುಬ್ಬೇ ವಾ ಪಟಿಲದ್ಧಪುಬ್ಬಂ ಅತೀತಂ ನಿರುದ್ಧಂ ವಿಪರಿಣತಂ ಸಮನುಸ್ಸರತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಸೋಮನಸ್ಸಂ, ಯಂ ಏವರೂಪಂ ಸೋಮನಸ್ಸಂ, ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ ಗೇಹಸಿತಂ ಸೋಮನಸ್ಸ”ನ್ತಿ ಏವಂ ಛಸು ದ್ವಾರೇಸು ವುತ್ತಕಾಮಗುಣನಿಸ್ಸಿತಂ ಸೋಮನಸ್ಸಂ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೩೦೬)।

ಏವರೂಪಂ ಸೋಮನಸ್ಸಂ ಸೇವಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಏವರೂಪಂ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಿತಂ ಸೋಮನಸ್ಸಂ ಸೇವಿತಬ್ಬಂ। ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಿತಂ ಸೋಮನಸ್ಸಂ ನಾಮ - “ತತ್ಥ ಕತಮಾನಿ ಛ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಿತಾನಿ ಸೋಮನಸ್ಸಾನಿ? ರೂಪಾನಂ ತ್ವೇವ ಅನಿಚ್ಚತಂ ವಿದಿತ್ವಾ ವಿಪರಿಣಾಮವಿರಾಗನಿರೋಧಂ ಪುಬ್ಬೇ ಚೇವ ರೂಪಾ ಏತರಹಿ ಚ ಸಬ್ಬೇ ತೇ ರೂಪಾ ಅನಿಚ್ಚಾ, ದುಕ್ಖಾ, ವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮಾತಿ ಏವಮೇತಂ ಯಥಾಭೂತಂ ಸಮ್ಮಪ್ಪಞ್ಞಾಯ ಪಸ್ಸತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಸೋಮನಸ್ಸಂ, ಯಂ ಏವರೂಪಂ ಸೋಮನಸ್ಸಂ, ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಿತಂ ಸೋಮನಸ್ಸ”ನ್ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೩೦೮) ಏವಂ ಛಸು ದ್ವಾರೇಸು ಇಟ್ಠಾರಮ್ಮಣೇ ಆಪಾಥಗತೇ ಅನಿಚ್ಚಾದಿವಸೇನ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಉಸ್ಸುಕ್ಕಾಪೇತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತಸ್ಸ “ಉಸ್ಸುಕ್ಕಿತಾ ಮೇ ವಿಪಸ್ಸನಾ”ತಿ ಸೋಮನಸ್ಸಜಾತಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಸೋಮನಸ್ಸಂ। **ಸೇವಿತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಇದಂ ನೇಕ್ಖಮ್ಮವಸೇನ, ವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನ, ಅನುಸ್ಸತಿವಸೇನ, ಪಠಮಜ್ಝಾನಾದಿವಸೇನ ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಸೋಮನಸ್ಸಂ ಸೇವಿತಬ್ಬಂ ನಾಮ।

ತತ್ಥ **ಯಂ ಚೇ ಸವಿತಕ್ಕಂ ಸವಿಚಾರ**ನ್ತಿ ತಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಿತೇ ಸೋಮನಸ್ಸೇ ಯಂ ನೇಕ್ಖಮ್ಮವಸೇನ, ವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನ, ಅನುಸ್ಸತಿವಸೇನ, ಪಠಮಜ್ಝಾನವಸೇನ ಚ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಸವಿತಕ್ಕಂ ಸವಿಚಾರಂ ಸೋಮನಸ್ಸನ್ತಿ ಜಾನೇಯ್ಯ। **ಯಂ ಚೇ ಅವಿತಕ್ಕಂ ಅವಿಚಾರ**ನ್ತಿ ಯಂ ಪನ ದುತಿಯತತಿಯಜ್ಝಾನವಸೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಅವಿತಕ್ಕಂ ಅವಿಚಾರಂ ಸೋಮನಸ್ಸನ್ತಿ ಜಾನೇಯ್ಯ। **ಯೇ ಅವಿತಕ್ಕೇ ಅವಿಚಾರೇ, ತೇ ಪಣೀತತರೇ**ತಿ ಏತೇಸುಪಿ ದ್ವೀಸು ಯಂ ಅವಿತಕ್ಕಂ ಅವಿಚಾರಂ, ತಂ ಪಣೀತತರನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಇಮಿನಾ ಕಿಂ ಕಥಿತಂ ಹೋತಿ? ದ್ವಿನ್ನಂ ಅರಹತ್ತಂ ಕಥಿತಂ। ಕಥಂ? ಏಕೋ ಕಿರ ಭಿಕ್ಖು ಸವಿತಕ್ಕಸವಿಚಾರೇ ಸೋಮನಸ್ಸೇ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ "ಇದಂ ಸೋಮನಸ್ಸಂ ಕಿಂ ನಿಸ್ಸಿತ"ನ್ತಿ ಉಪಧಾರೇನ್ತೋ "ವತ್ಥುನಿಸ್ಸಿತ"ನ್ತಿ ಪಜಾನಾತೀತಿ ಫಸ್ಸಪಞ್ಚಮಕೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಅರಹತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ। ಏಕೋ ಅವಿತಕ್ಕಅವಿಚಾರೇ ಸೋಮನಸ್ಸೇ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಅರಹತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ। ತತ್ಥ ಅಭಿನಿವಿಟ್ಠಸೋಮನಸ್ಸೇಸುಪಿ ಸವಿತಕ್ಕಸವಿಚಾರತೋ ಅವಿತಕ್ಕಅವಿಚಾರಂ ಪಣೀತತರಂ। ಸವಿತಕ್ಕಸವಿಚಾರಸೋಮನಸ್ಸವಿಪಸ್ಸನಾತೋಪಿ ಅವಿತಕ್ಕಅವಿಚಾರವಿಪಸ್ಸನಾ ಪಣೀತತರಾ। ಸವಿತಕ್ಕಸವಿಚಾರಸೋಮನಸ್ಸಫಲಸಮಾಪತ್ತಿತೋಪಿ ಅವಿತಕ್ಕಅವಿಚಾರಸೋಮನಸ್ಸಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಯೇವ ಪಣೀತತರಾ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ "ಯೇ ಅವಿತಕ್ಕೇ ಅವಿಚಾರೇ, ತೇ ಪಣೀತತರೇ"ತಿ।

೩೬೧. **ಏವರೂಪಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಏವರೂಪಂ ಗೇಹಸಿತದೋಮನಸ್ಸಂ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬಂ। ಗೇಹಸಿತದೋಮನಸ್ಸಂ ನಾಮ - "ತತ್ಥ ಕತಮಾನಿ ಛ ಗೇಹಸಿತಾನಿ ದೋಮನಸ್ಸಾನಿ? ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾನಂ ರೂಪಾನಂ ಇಟ್ಠಾನಂ ಕನ್ತಾನಂ ಮನಾಪಾನಂ ಮನೋರಮಾನಂ ಲೋಕಾಮಿಸಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾನಂ ಅಪ್ಪಟಿಲಾಭಂ ವಾ ಅಪ್ಪಟಿಲಾಭತೋ ಸಮನುಪಸ್ಸತೋ ಪುಬ್ಬೇ ವಾ ಅಪಟಿಲದ್ಧಪುಬ್ಬಂ ಅತೀತಂ ನಿರುದ್ಧಂ ವಿಪರಿಣತಂ ಸಮನುಸ್ಸರತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ದೋಮನಸ್ಸಂ, ಯಂ ಏವರೂಪಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ, ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ ಗೇಹಸಿತದೋಮನಸ್ಸ"ನ್ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೩೦೭)। ಏವಂ ಛಸು ದ್ವಾರೇಸು ಇಟ್ಠಾರಮ್ಮಣಂ ನಾನುಭವಿಂ, ನಾನುಭವಿಸ್ಸಾಮಿ, ನಾನುಭವಾಮೀತಿ ವಿತಕ್ಕಯತೋ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಕಾಮಗುಣನಿಸ್ಸಿತಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ।

ಏವರೂಪಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಸೇವಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಏವರೂಪಂ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಿತದೋಮನಸ್ಸಂ ಸೇವಿತಬ್ಬಂ। ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಿತದೋಮನಸ್ಸಂ ನಾಮ - "ತತ್ಥ ಕತಮಾನಿ ಛ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಿತಾನಿ ದೋಮನಸ್ಸಾನಿ? ರೂಪಾನಂ ತ್ವೇವ ಅನಿಚ್ಚತಂ ವಿದಿತ್ವಾ ವಿಪರಿಣಾಮವಿರಾಗನಿರೋಧಂ ಪುಬ್ಬೇ ಚೇವ ರೂಪಾ ಏತರಹಿ ಚ ಸಬ್ಬೇ ತೇ ರೂಪಾ ಅನಿಚ್ಚಾ, ದುಕ್ಖಾ, ವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮಾತಿ ಏವಮೇತಂ ಯಥಾಭೂತಂ ಸಮ್ಮಪ್ಪಞ್ಞಾಯ ದಿಸ್ವಾ ಅನುತ್ತರೇಸು ವಿಮೋಕ್ಖೇಸು ಪಿಹಂ ಉಪಟ್ಠಾಪೇತಿ 'ಕುದಾಸ್ಸು ನಾಮಾಹಂ ತದಾಯತನಂ, ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರಿಸ್ಸಾಮಿ, ಯದರಿಯಾ ಏತರಹಿ ಆಯತನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರನ್ತೀ'ತಿ। ಇತಿ ಅನುತ್ತರೇಸು ವಿಮೋಕ್ಖೇಸು ಪಿಹಂ ಉಪಟ್ಠಾಪಯತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಪಿಹಪಚ್ಚಯಾ ದೋಮನಸ್ಸಂ, ಯಂ ಏವರೂಪಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ, ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಿತದೋಮನಸ್ಸ"ನ್ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೩೦೭) ಏವಂ ಛಸು ದ್ವಾರೇಸು ಇಟ್ಠಾರಮ್ಮಣೇ ಆಪಾಥಗತೇ ಅನುತ್ತರವಿಮೋಕ್ಖಸಙ್ಖಾತಅರಿಯಫಲಧಮ್ಮೇಸು ಪಿಹಂ ಉಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ತದಧಿಗಮಾಯ ಅನಿಚ್ಚಾದಿವಸೇನ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಉಸ್ಸುಕ್ಕಾಪೇತುಮಸಕ್ಕೋನ್ತಸ್ಸ ಇಮಮ್ಪಿ ಪಕ್ಖಂ, ಇಮಮ್ಪಿ ಮಾಸಂ, ಇಮಮ್ಪಿ ಸಂವಚ್ಛರಂ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಉಸ್ಸುಕ್ಕಾಪೇತ್ವಾ ಅರಿಯಭೂಮಿಂ ಪಾಪುಣಿತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿನ್ತಿ ಅನುಸೋಚತೋ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ। **ಸೇವಿತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಇದಂ ನೇಕ್ಖಮ್ಮವಸೇನ, ವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನ, ಅನುಸ್ಸತಿವಸೇನ, ಪಠಮಜ್ಝಾನಾದಿವಸೇನ ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕದೋಮನಸ್ಸಂ ಸೇವಿತಬ್ಬಂ ನಾಮ।

ತತ್ಥ **ಯಂ ಚೇ ಸವಿತಕ್ಕಸವಿಚಾರ**ನ್ತಿ ತಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ದುವಿಧೇ ದೋಮನಸ್ಸೇ ಗೇಹಸಿತದೋಮನಸ್ಸಮೇವ ಸವಿತಕ್ಕಸವಿಚಾರದೋಮನಸ್ಸಂ ನಾಮ। ನೇಕ್ಖಮ್ಮವಸೇನ, ವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನ, ಅನುಸ್ಸತಿವಸೇನ, ಪಠಮದುತಿಯಜ್ಝಾನವಸೇನ ಚ ಉಪ್ಪನ್ನದೋಮನಸ್ಸಂ ಪನ ಅವಿತಕ್ಕಅವಿಚಾರದೋಮನಸ್ಸನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯೇನ ಪನ

ಅವಿತಕ್ಕಅವಿಚಾರದೋಮನಸ್ಸಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ದೋಮನಸ್ಸಿನ್ದ್ರಿಯಞ್ಹಿ ಏಕಂಸೇನ ಅಕುಸಲಞ್ಚೇವ ಸವಿತಕ್ಕಸವಿಚಾರಞ್ಚ, ಏತಸ್ಸ ಪನ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಮಞ್ಞನವಸೇನ ಸವಿತಕ್ಕಸವಿಚಾರನ್ತಿ ಚ ಅವಿತಕ್ಕಅವಿಚಾರನ್ತಿ ಚ ವುತ್ತಂ।

ತತ್ರಾಯಂ ನಯೋ - ಇಧ ಭಿಕ್ಖು ದೋಮನಸ್ಸಪಚ್ಚಯಭೂತೇ ಸವಿತಕ್ಕಸವಿಚಾರಧಮ್ಮೇ ಅವಿತಕ್ಕಅವಿಚಾರಧಮ್ಮೇ ಚ ದೋಮನಸ್ಸಪಚ್ಚಯಾ ಏವ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಮಗ್ಗಫಲಧಮ್ಮೇ ಚ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಪಟಿಪತ್ತಿದಸ್ಸನವಸೇನ ದೋಮನಸ್ಸನ್ತಿ ಗಹೇತ್ವಾ "ಕದಾ ನು ಖೋ ಮೇ ಸವಿತಕ್ಕಸವಿಚಾರದೋಮನಸ್ಸೇ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಪಟ್ಠಪಿತಾ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಕದಾ ಅವಿತಕ್ಕಅವಿಚಾರದೋಮನಸ್ಸೇ"ತಿ ಚ "ಕದಾ ನು ಖೋ ಮೇ ಸವಿತಕ್ಕಸವಿಚಾರದೋಮನಸ್ಸಫಲಸಮಾಪತ್ತಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತಾ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಕದಾ ಅವಿತಕ್ಕಅವಿಚಾರದೋಮನಸ್ಸಫಲಸಮಾಪತ್ತೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ತೇಮಾಸಿಕಂ, ಛಮಾಸಿಕಂ, ನವಮಾಸಿಕಂ ವಾ ಪಟಿಪದಂ ಗಣ್ಹಾತಿ। ತೇಮಾಸಿಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಠಮಮಾಸೇ ಏಕಂ ಯಾಮಂ ಜಗ್ಗತಿ, ದ್ವೇ ಯಾಮೇ ನಿದ್ದಾಯ ಓಕಾಸಂ ಕರೋತಿ, ಮಜ್ಝಿಮೇ ಮಾಸೇ ದ್ವೇ ಯಾಮೇ ಜಗ್ಗತಿ, ಏಕಂ ಯಾಮಂ ನಿದ್ದಾಯ ಓಕಾಸಂ ಕರೋತಿ, ಪಚ್ಛಿಮಮಾಸೇ ಚಙ್ಕಮನಿಸಜ್ಜಾಯೇವ ಯಾಪೇತಿ। ಏವಂ ಚೇ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಇಚ್ಚೇತಂ ಕುಸಲಂ। ನೋ ಚೇ ಪಾಪುಣಾತಿ, ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ಛಮಾಸಿಕಂ ಗಣ್ಹಾತಿ। ತತ್ರಾಪಿ ದ್ವೇ ದ್ವೇ ಮಾಸೇ ವುತ್ತನಯೇನ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ನವಮಾಸಿಕಂ ಗಣ್ಹಾತಿ। ತತ್ರಾಪಿ ತಯೋ ತಯೋ ಮಾಸೇ ತಥೇವ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಸ್ಸ "ನ ಲದ್ಧಂ ವತ ಮೇ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ವಿಸುದ್ಧಿಪವಾರಣಂ ಪವಾರೇತು"ನ್ತಿ ಆವಜ್ಜತೋ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಅಸ್ಸುಧಾರಾ ಪವತ್ತನ್ತಿ ಗಾಮನ್ತಪಬ್ಭಾರವಾಸೀಮಹಾಸೀವತ್ಥೇರಸ್ಸ ವಿಯ।

ಮಹಾಸೀವತ್ಥೇರವತ್ಥು

ಥೇರೋ ಕಿರ ಅಟ್ಠಾರಸ ಮಹಾಗಣೇ ವಾಚೇಸಿ। ತಸ್ಸೋವಾದೇ ಠತ್ವಾ ತಿಂಸಸಹಸ್ಸಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಂಸು। ಅಥೇಕೋ ಭಿಕ್ಖು "ಮಯ್ಹಂ ತಾವ ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಗುಣಾ ಅಪ್ಪಮಾಣಾ, ಕೀದಿಸಾ ನು ಖೋ ಮೇ ಆಚರಿಯಸ್ಸ ಗುಣಾ"ತಿ ಆವಜ್ಜನ್ತೋ ಪುಥುಜ್ಜನಭಾವಂ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಆಚರಿಯೋ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಅವಸ್ಸಯೋ ಹೋತಿ, ಅತ್ತನೋ ಭವಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಓವಾದಮಸ್ಸ ದಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಆಕಾಸೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ವಿಹಾರಸಮೀಪೇ ಓತರಿತ್ವಾ ದಿವಾಟ್ಠಾನೇ ನಿಸಿನ್ನಂ ಆಚರಿಯಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ವತ್ತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ನಿಸೀದಿ।

ಥೇರೋ - "ಕಿಂ ಕಾರಣಾ ಆಗತೋಸಿ ಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕಾ"ತಿ ಆಹ। ಏಕಂ ಅನುಮೋದನಂ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಆಗತೋಸ್ಮಿ, ಭನ್ತೇತಿ। ಓಕಾಸೋ ನ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಆವುಸೋತಿ? ವಿತಕ್ಕಮಾಳಕೇ ಠಿತಕಾಲೇ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮಿ, ಭನ್ತೇತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಅಞ್ಞೇ ಪುಚ್ಛನ್ತೀತಿ। ಭಿಕ್ಖಾಚಾರಮಗ್ಗೇ, ಭನ್ತೇತಿ। ತತ್ರಾಪಿ ಅಞ್ಞೇ ಪುಚ್ಛನ್ತೀತಿ। ದುಪಟ್ಟನಿವಾಸನಟ್ಠಾನೇ, ಸಙ್ಘಾಟಿಪಾರುಪನಟ್ಠಾನೇ, ಪತ್ತನೀಹರಣಟ್ಠಾನೇ, ಗಾಮೇ ಚರಿತ್ವಾ ಆಸನಸಾಲಾಯಂ ಯಾಗುಪೀತಕಾಲೇ, ಭನ್ತೇತಿ। ತತ್ಥ ಅಟ್ಠಕಥಾಥೇರಾ ಅತ್ತನೋ ಕಙ್ಖಂ ವಿನೋದೇನ್ತಿ, ಆವುಸೋತಿ। ಅನ್ತೋಗಾಮತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತಕಾಲೇ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮಿ, ಭನ್ತೇತಿ। ತತ್ರಾಪಿ ಅಞ್ಞೇ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ಆವುಸೋತಿ। ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ, ಭನ್ತೇ, ಭೋಜನಸಾಲಾಯಂ ಭತ್ತಕಿಚ್ಚಪರಿಯೋಸಾನೇ, ಭನ್ತೇ, ದಿವಾಟ್ಠಾನೇ, ಪಾದಧೋವನಕಾಲೇ, ಮುಖಧೋವನಕಾಲೇ, ಭನ್ತೇತಿ? ತದಾ ಅಞ್ಞೇ ಪುಚ್ಛನ್ತೀತಿ। ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಅರುಣಾ ಅಪರೇ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ಆವುಸೋತಿ। ದನ್ತಕಟ್ಠಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಮುಖಧೋವನತ್ಥಂ ಗಮನಕಾಲೇ, ಭನ್ತೇತಿ? ತದಾ ಅಞ್ಞೇ ಪುಚ್ಛನ್ತೀತಿ। ಮುಖಂ ಧೋವಿತ್ವಾ ಆಗಮನಕಾಲೇ, ಭನ್ತೇತಿ? ತತ್ರಾಪಿ ಅಞ್ಞೇ ಪುಚ್ಛನ್ತೀತಿ। ಸೇನಾಸನಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಕಾಲೇ, ಭನ್ತೇತಿ? ತತ್ರಾಪಿ ಅಞ್ಞೇ ಪುಚ್ಛನ್ತೀತಿ। ಭನ್ತೇ, ನನು ಮುಖಂ ಧೋವಿತ್ವಾ ಸೇನಾಸನಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ತಯೋ ಚತ್ತಾರೋ ಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ಉಸುಮಂ ಗಾಹಾಪೇತ್ವಾ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೇ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಾನಂ ಓಕಾಸಕಾಲೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ, ಮರಣಖಣಮ್ಪಿ ನ ಲಭಿಸ್ಸಥ, ಭನ್ತೇ, ಫಲಕಸದಿಸತ್ಥ ಭನ್ತೇ ಪರಸ್ಸ ಅವಸ್ಸಯೋ ಹೋಥ, ಅತ್ತನೋ ಭವಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋಥ, ನ ಮೇ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಅನುಮೋದನಾಯ ಅತ್ಥೋತಿ ಆಕಾಸೇ ಉಪ್ಪತಿತ್ವಾ ಅಗಮಾಸಿ।

ಥೇರೋ - “ಇಮಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಪರಿಯತ್ತಿಯಾ ಕಮ್ಮಂ ನತ್ಥಿ, ಮಯ್ಹಂ ಪನ ಅಜ್ಝುಸಕೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಆಗತೋ”ತಿ ಇತ್ವಾ “ಇದಾನಿ ಓಕಾಸೋ ನ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಪಚ್ಚೂಸಕಾಲೇ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಸಮೀಪೇ ಕತ್ವಾ ಸಬ್ಬಂ ದಿವಸಭಾಗಂ ಪಠಮಯಾಮಮಜ್ಝಿಮಯಾಮಞ್ಚ ಧಮ್ಮಂ ವಾಚೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಿಮಯಾಮೇ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಥೇರೇ ಉದ್ದೇಸಂ ಗಹೇತ್ವಾ ನಿಕ್ಖನ್ತೇ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ತೇನೇವ ಸದ್ಧಿಂ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ। ನಿಸಿನ್ನಅನ್ತೇವಾಸಿಕಾ ಆಚರಿಯೋ ಕೇನಚಿ ಪಪಞ್ಚೇನ ನಿಕ್ಖನ್ತೋತಿ ಮಞ್ಞಿಂಸು। ನಿಕ್ಖನ್ತೋ ಥೇರೋ ಕೋಚಿ ದೇವ ಸಮಾನಾಚರಿಯಭಿಕ್ಖೂತಿ ಸಞ್ಞಂ ಅಕಾಸಿ।

ಥೇರೋ ಕಿರ “ಮಾದಿಸಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಂ ನಾಮ ಕಿಂ, ದ್ವೀಹತೀಹೇನೇವ ಪಾಪುಣಿತ್ವಾ ಪಚ್ಚಾಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಾನಂ ಅನಾರೋಚೇತ್ವಾವ ಆಸಾಳ್ಹೀಮಾಸಸ್ಸ ಜುಣ್ಹಪಕ್ಖತೇರಸಿಯಾ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ ಗಾಮನ್ತಪಬ್ಭಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಚಙ್ಕಮಂ ಆರುಯ್ಹ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮನಸಿಕರೋನ್ತೋ ತಂ ದಿವಸಂ ಅರಹತ್ತಂ ಗಹೇತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿ। ಉಪೋಸಥದಿವಸೇ ಸಮ್ಪತ್ತೇ “ದ್ವೀಹತೀಹೇನ ಅರಹತ್ತಂ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಆಗತೋ , ಗಹೇತುಂ ಪನ ನಾಸಕ್ಖಿಂ। ತಯೋ ಮಾಸೇ ಪನ ತೀಣಿ ದಿವಸಾನಿ ವಿಯ ಯಾವ ಮಹಾಪವಾರಣಾ ತಾವ ಜಾನಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ವಸ್ಸಂ ಉಪಗನ್ತ್ವಾಪಿ ಗಹೇತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿ। ಪವಾರಣಾದಿವಸೇ ಚಿನ್ತೇಸಿ - “ಅಹಂ ದ್ವೀಹತೀಹೇನ ಅರಹತ್ತಂ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಆಗತೋ , ತೇಮಾಸೇನಾಪಿ ನಾಸಕ್ಖಿಂ, ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿನೋ ಪನ ವಿಸುದ್ಧಿಪವಾರಣಂ ಪವಾರೇನ್ತೀ”ತಿ। ತಸ್ಸೇವಂ ಚಿನ್ತಯತೋ ಅಸ್ಸುಧಾರಾ ಪವತ್ತನ್ತಿ। ತತೋ “ನ ಮಞ್ಚೇ ಮಯ್ಹಂ ಚತೂಹಿ ಇರಿಯಾಪಥೇಹಿ ಮಗ್ಗಫಲಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸತಿ, ಅರಹತ್ತಂ ಅಪ್ಪತ್ವಾ ನೇವ ಮಞ್ಚೇ ಪಿಟ್ಠಿಂ ಪಸಾರೇಸ್ಸಾಮಿ, ನ ಪಾದೇ ಧೋವಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಮಞ್ಚಂ ಉಸ್ಸಾಪೇತ್ವಾ ಠಪೇಸಿ। ಪುನ ಅನ್ತೋವಸ್ಸಂ ಪತ್ತಂ, ಅರಹತ್ತಂ ಗಹೇತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿಯೇವ। ಏಕೂನತಿಂಸಪವಾರಣಾಸು ಅಸ್ಸುಧಾರಾ ಪವತ್ತನ್ತಿ। ಗಾಮದಾರಕಾ ಥೇರಸ್ಸ ಪಾದೇಸು ಫಾಲಿತಟ್ಠಾನಾನಿ ಕಣ್ಟಕೇಹಿ ಸಿಬ್ಬನ್ತಿ, ದವಂ ಕರೋನ್ತಾಪಿ “ಅಯ್ಯಸ್ಸ ಮಹಾಸೀವತ್ಥೇರಸ್ಸ ವಿಯ ಪಾದಾ ಹೋನ್ತೂ”ತಿ ದವಂ ಕರೋನ್ತಿ।

ಥೇರೋ ತಿಂಸಸಂವಚ್ಛರೇ ಮಹಾಪವಾರಣಾದಿವಸೇ ಆಲಮ್ಬಣಫಲಕಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಠಿತೋ “ಇದಾನಿ ಮೇ ತಿಂಸ ವಸ್ಸಾನಿ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ, ನಾಸಕ್ಖಿಂ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿತುಂ, ಅದ್ಧಾ ಮೇ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತಭಾವೇ ಮಗ್ಗೋ ವಾ ಫಲಂ ವಾ ನತ್ಥಿ, ನ ಮೇ ಲದ್ಧಂ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ವಿಸುದ್ಧಿಪವಾರಣಂ ಪವಾರೇತು”ನ್ತಿ ಚಿನ್ತೇಸಿ। ತಸ್ಸೇವಂ ಚಿನ್ತಯತೋವ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ, ಅಸ್ಸುಧಾರಾ ಪವತ್ತನ್ತಿ। ಅಥ ಅವಿದೂರಟ್ಠಾನೇ ಏಕಾ ದೇವಧೀತಾ ರೋದಮಾನಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ। “ಕೋ ಏತ್ಥ ರೋದಸೀ”ತಿ? “ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, ದೇವಧೀತಾ”ತಿ। “ಕಸ್ಮಾ ರೋದಸೀ”ತಿ? “ರೋದಮಾನೇನ ಮಗ್ಗಫಲಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತಂ, ತೇನ ಅಹಮ್ಪಿ ಏಕಂ ದ್ವೇ ಮಗ್ಗಫಲಾನಿ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ರೋದಾಮಿ, ಭನ್ತೇ”ತಿ।

ತತೋ ಥೇರೋ - “ಭೋ ಮಹಾಸೀವತ್ಥೇರ, ದೇವತಾಪಿ ತಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಕೇಳಿಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಅನುಚ್ಛವಿಕಂ ನು ಖೋ ತೇ ಏತ”ನ್ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಸಹ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಹಿ ಅರಹತ್ತಂ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ। ಸೋ “ಇದಾನಿ ನಿಪಜ್ಜಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಸೇನಾಸನಂ ಪಟಿಜಗ್ಗಿತ್ವಾ ಮಞ್ಚಕಂ ಪಞ್ಞಪೇತ್ವಾ ಉದಕಟ್ಠಾನೇ ಉದಕಂ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ “ಪಾದೇ ಧೋವಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಸೋಪಾನಫಲಕೇ ನಿಸೀದಿ।

ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಾಪಿಸ್ಸ “ಅಮ್ಹಾಕಂ ಆಚರಿಯಸ್ಸ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕಾತುಂ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ತಿಂಸ ವಸ್ಸಾನಿ, ಸಕ್ಖಿ ನು ಖೋ ವಿಸೇಸಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತುಂ, ನಾಸಕ್ಖೀ”ತಿ ಆವಜ್ಜಯಮಾನಾ “ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾ ಪಾದಧೋವನತ್ಥಂ ನಿಸಿನ್ನೋ”ತಿ ದಿಸ್ವಾ “ಅಮ್ಹಾಕಂ ಆಚರಿಯೋ ಅಮ್ಹಾದಿಸೇಸು ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೇಸು ತಿಟ್ಠನ್ತೇಸು ‘ಅತ್ತನಾವ ಪಾದೇ ಧೋವಿಸ್ಸತೀ’ತಿ ಅಟ್ಠಾನಮೇತಂ, ಅಹಂ ಧೋವಿಸ್ಸಾಮಿ ಅಹಂ ಧೋವಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ತಿಂಸಸಹಸ್ಸಾನಿಪಿ ಆಕಾಸೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ “ಪಾದೇ ಧೋವಿಸ್ಸಾಮ, ಭನ್ತೇ”ತಿ ಆಹಂಸು। ಆವುಸೋ, ಇದಾನಿ ತಿಂಸ ವಸ್ಸಾನಿ ಹೋನ್ತಿ ಮಮ ಪಾದಾನಂ ಅಧೋತಾನಂ, ತಿಟ್ಠಥ, ತುಮ್ಹೇ, ಅಹಮೇವ ಧೋವಿಸ್ಸಾಮೀತಿ।

ಸಕ್ಕೋಪಿ ಆವಜ್ಜನ್ತೋ – “ಮಯ್ಹಂ ಅಯ್ಯೋ ಮಹಾಸೀವತ್ಥೇರೋ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೋ ತಿಂಸಸಹಸ್ಸಾನಂ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಾನಂ ‘ಪಾದೇ ಧೋವಿಸ್ಸಾಮಾ’ತಿ ಆಗತಾನಂ ಪಾದೇ ಧೋವಿತುಂ ನ ದೇತಿ। ಮಾದಿಸೇ ಪನ ಉಪಟ್ಠಾಕೇ ತಿಟ್ಠನ್ತೇ ‘ಮಯ್ಹಂ ಅಯ್ಯೋ ಸಯಂ ಪಾದೇ ಧೋವಿಸ್ಸತೀ’ತಿ ಅಟ್ಠಾನಮೇತಂ, ಅಹಂ ಧೋವಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ ಕತ್ವಾ ಸುಜಾತಾಯ ದೇವಿಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಾತುರಹೋಸಿ। ಸೋ ಸುಜಂ ಅಸುರಕಞ್ಞಂ ಪುರತೋ ಕತ್ವಾ “ಅಪೇಥ, ಭನ್ತೇ, ಮಾತುಗಾಮೋ”ತಿ ಓಕಾಸಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಥೇರಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಪುರತೋ ಉಕ್ಕುಟಿಕೋ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ “ಪಾದೇ ಧೋವಿಸ್ಸಾಮಿ, ಭನ್ತೇ”ತಿ ಆಹ। ಕೋಸಿಯ, ಇದಾನಿ ಮೇ ತಿಂಸ ವಸ್ಸಾನಿ ಪಾದಾನಂ ಅಧೋತಾನಂ, ದೇವತಾನಞ್ಚ ಪಕತಿಯಾಪಿ ಮನುಸ್ಸಸರೀರಗನ್ಧೋ ನಾಮ ಜೇಗುಚ್ಛೋ, ಯೋಜನಸತೇ ಠಿತಾನಮ್ಪಿ ಕಣ್ಠೇ ಆಸತ್ತಕುಣಪಂ ವಿಯ ಹೋತಿ, ಅಹಮೇವ ಧೋವಿಸ್ಸಾಮೀತಿ। ಭನ್ತೇ, ಅಯಂ ಗನ್ಧೋ ನಾಮ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ಪನ ಸೀಲಗನ್ಧೋ ಛ ದೇವಲೋಕೇ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಉಪರಿ ಭವಗ್ಗಂ ಪತ್ವಾ ಠಿತೋ। ಸೀಲಗನ್ಧತೋ ಅಞ್ಞೋ ಉತ್ತರಿತರೋ ಗನ್ಧೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಭನ್ತೇ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸೀಲಗನ್ಧೇನಮ್ಹಿ ಆಗತೋತಿ ವಾಮಹತ್ಥೇನ ಗೋಪ್ಫಕಸನ್ಧಿಯಂ ಗಹೇತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣಹತ್ಥೇನ ಪಾದತಲಂ ಪರಿಮಜ್ಜಿ। ದಹರಕುಮಾರಸ್ಸೇವ ಪಾದಾ ಅಹೇಸುಂ। ಸಕ್ಕೋ ಪಾದೇ ಧೋವಿತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ ದೇವಲೋಕಮೇವ ಗತೋ।

ಏವಂ “ನ ಲಭಾಮಿ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ವಿಸುದ್ಧಿಪವಾರಣಂ ಪವಾರೇತು”ನ್ತಿ ಆವಜ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಮಞ್ಞನವಸೇನ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಆರಮ್ಮಣಮ್ಪಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಿ ಮಗ್ಗೋಪಿ ಫಲಮ್ಪಿ ಸವಿತಕ್ಕಸವಿಚಾರದೋಮನಸ್ಸನ್ತಿ ಚ ಅವಿತಕ್ಕಾವಿಚಾರದೋಮನಸ್ಸನ್ತಿ ಚ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ತತ್ಥ ಏಕೋ ಭಿಕ್ಖು ಸವಿತಕ್ಕಸವಿಚಾರದೋಮನಸ್ಸೇ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಇದಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಕಿಂ ನಿಸ್ಸಿತನ್ತಿ ಉಪಧಾರೇನ್ತೋ ವತ್ಥುನಿಸ್ಸಿತನ್ತಿ ಪಜಾನಾತೀತಿ ಫಸ್ಸಪಞ್ಚಮಕೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಅರಹತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ। ಏಕೋ ಅವಿತಕ್ಕಾವಿಚಾರೇ ದೋಮನಸ್ಸೇ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಅರಹತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ। ತತ್ಥ ಅಭಿನಿವಿಟ್ಠದೋಮನಸ್ಸೇಸುಪಿ ಸವಿತಕ್ಕಸವಿಚಾರತೋ ಅವಿತಕ್ಕಅವಿಚಾರಂ ಪಣೀತತರಂ। ಸವಿತಕ್ಕಸವಿಚಾರದೋಮನಸ್ಸವಿಪಸ್ಸನಾತೋಪಿ ಅವಿತಕ್ಕಾವಿಚಾರದೋಮನಸ್ಸವಿಪಸ್ಸನಾ ಪಣೀತತರಾ। ಸವಿತಕ್ಕಸವಿಚಾರದೋಮನಸ್ಸಫಲಸಮಾಪತ್ತಿತೋಪಿ ಅವಿತಕ್ಕಾವಿಚಾರದೋಮನಸ್ಸಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಯೇವ ಪಣೀತತರಾ । ತೇನಾಹ ಭಗವಾ – “ಯೇ ಅವಿತಕ್ಕಅವಿಚಾರೇ ತೇ ಪಣೀತತರೇ”ತಿ।

೩೬೨. ಏವರೂಪಾ ಉಪೇಕ್ಖಾ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬಾತಿ ಏವರೂಪಾ ಗೇಹಸಿತಉಪೇಕ್ಖಾ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬಾ। ಗೇಹಸಿತಉಪೇಕ್ಖಾ ನಾಮ “ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಛ ಗೇಹಸಿತಉಪೇಕ್ಖಾ। ಚಕ್ಖುನಾ ರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಉಪೇಕ್ಖಾ ಬಾಲಸ್ಸ ಮೂಳ್ಹಸ್ಸ ಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ ಅನೋಧಿಜಿನಸ್ಸ ಅವಿಪಾಕಜಿನಸ್ಸ ಅನಾದೀನವದಸ್ಸಾವಿನೋ ಅಸ್ಸುತವತೋ ಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ, ಯಾ ಏವರೂಪಾ ಉಪೇಕ್ಖಾ, ರೂಪಂ ಸಾ ನಾತಿವತ್ತತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸಾ ಉಪೇಕ್ಖಾ ಗೇಹಸಿತಾತಿ ವುಚ್ಚತೀ”ತಿ ಏವಂ ಛಸು ದ್ವಾರೇಸು ಇಟ್ಠಾರಮ್ಮಣೇ ಆಪಾಥಗತೇ ಗುಳಪಿಣ್ಡಿಕೇ ನಿಲೀನಮಕ್ಖಿಕಾ ವಿಯ ರೂಪಾದೀನಿ ಅನತಿವತ್ತಮಾನಾ ತತ್ಥೇವ ಲಗ್ಗಾ ಲಗ್ಗಿತಾ ಹುತ್ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಕಾಮಗುಣನಿಸ್ಸಿತಾ ಉಪೇಕ್ಖಾ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬಾ।

ಏವರೂಪಾ ಉಪೇಕ್ಖಾ ಸೇವಿತಬ್ಬಾತಿ ಏವರೂಪಾ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಿತಾ ಉಪೇಕ್ಖಾ ಸೇವಿತಬ್ಬಾ। ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಿತಾ ಉಪೇಕ್ಖಾ ನಾಮ – “ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಛ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಿತಾ ಉಪೇಕ್ಖಾ? ರೂಪಾನಂ ತ್ವೇವ ಅನಿಚ್ಚತಂ ವಿದಿತ್ವಾ ವಿಪರಿಣಾಮವಿರಾಗನಿರೋಧಂ ‘ಪುಬ್ಬೇ ಚೇವ ರೂಪಾ ಏತರಹಿ ಚ, ಸಬ್ಬೇ ತೇ ರೂಪಾ ಅನಿಚ್ಚಾ, ದುಕ್ಖಾ, ವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮಾ’ತಿ ಏವಮೇತಂ ಯಥಾಭೂತಂ ಸಮ್ಮಪ್ಪಞ್ಞಾಯ ಪಸ್ಸತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಉಪೇಕ್ಖಾ, ಯಾ ಏವರೂಪಾ ಉಪೇಕ್ಖಾ, ರೂಪಂ ಸಾ ಅತಿವತ್ತತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸಾ ಉಪೇಕ್ಖಾ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಿತಾತಿ ವುಚ್ಚತೀ”ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೩೦೮)। ಏವಂ ಛಸು ದ್ವಾರೇಸು ಇಟ್ಠಾನಿಟ್ಠಆರಮ್ಮಣೇ ಆಪಾಥಗತೇ ಇಟ್ಠೇ ಅರಜ್ಜನ್ತಸ್ಸ, ಅನಿಟ್ಠೇ ಅದುಸ್ಸನ್ತಸ್ಸ, ಅಸಮಪೇಕ್ಖನೇನ ಅಸಮ್ಮುಯ್ಹನ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಉಪೇಕ್ಖಾ। ಅಪಿಚ

ವೇದನಾಸಭಾಗಾ ತತ್ರ ಮಜ್ಝತ್ತುಪೇಕ್ಖಾಪಿ ಏತ್ಥ ಉಪೇಕ್ಖಾವ। ತಸ್ಮಾ **ಸೇವಿತಬ್ಬಾ**ತಿ ಅಯಂ ನೇಕ್ಖಮ್ಮವಸೇನ ವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ಅನುಸ್ಸತಿಟ್ಠಾನವಸೇನ ಪಠಮದುತಿಯತತಿಯಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನವಸೇನ ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಉಪೇಕ್ಖಾ ಸೇವಿತಬ್ಬಾ ನಾಮ।

ಏತ್ಥ **ಯಂ ಚೇ ಸವಿತಕ್ಕಂ ಸವಿಚಾರ**ನ್ತಿ ತಾಯಪಿ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಿತಉಪೇಕ್ಖಾಯ ಯಂ ನೇಕ್ಖಮ್ಮವಸೇನ ವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ಅನುಸ್ಸತಿಟ್ಠಾನವಸೇನ ಪಠಮಜ್ಝಾನವಸೇನ ಚ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಸವಿತಕ್ಕಸವಿಚಾರಂ ಉಪೇಕ್ಖನ್ತಿ ಜಾನೇಯ್ಯ। **ಯಂ ಚೇ ಅವಿತಕ್ಕಂ ಅವಿಚಾರ**ನ್ತಿ ಯಂ ಪನ ದುತಿಯಜ್ಝಾನಾದಿವಸೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಅವಿತಕ್ಕಾವಿಚಾರಂ ಉಪೇಕ್ಖನ್ತಿ ಜಾನೇಯ್ಯ। **ಯೇ ಅವಿತಕ್ಕೇ ಅವಿಚಾರೇ ತೇ ಪಣೀತತರೇ**ತಿ ಏತಾಸು ದ್ವೀಸು ಯಾ ಅವಿತಕ್ಕಅವಿಚಾರಾ, ಸಾ ಪಣೀತತರಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಮಿನಾ ಕಿಂ ಕಥಿತಂ ಹೋತಿ ? ದ್ವಿನ್ನಂ ಅರಹತ್ತಂ ಕಥಿತಂ। ಏಕೋ ಹಿ ಭಿಕ್ಖು ಸವಿತಕ್ಕಸವಿಚಾರಉಪೇಕ್ಖಾಯ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಅಯಂ ಉಪೇಕ್ಖಾ ಕಿಂ ನಿಸ್ಸಿತಾತಿ ಉಪಧಾರೇನ್ತೋ ವತ್ಥುನಿಸ್ಸಿತಾತಿ ಪಜಾನಾತೀತಿ ಫಸ್ಸಪಞ್ಚಮಕೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಅರಹತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ। ಏಕೋ ಅವಿತಕ್ಕಾವಿಚಾರಾಯ ಉಪೇಕ್ಖಾಯ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಅರಹತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ। ತತ್ಥ ಅಭಿನಿವಿಟ್ಠಉಪೇಕ್ಖಾಸುಪಿ ಸವಿತಕ್ಕಸವಿಚಾರತೋ ಅವಿತಕ್ಕಾವಿಚಾರಾ ಪಣೀತತರಾ। ಸವಿತಕ್ಕಸವಿಚಾರಉಪೇಕ್ಖಾವಿಪಸ್ಸನಾತೋಪಿ ಅವಿತಕ್ಕಾವಿಚಾರಉಪೇಕ್ಖಾವಿಪಸ್ಸನಾಪಣೀತತರಾ। ಸವಿತಕ್ಕಸವಿಚಾರಉಪೇಕ್ಖಾಫಲಸಮಾಪತ್ತಿತೋಪಿ ಅವಿತಕ್ಕಾವಿಚಾರುಪೇಕ್ಖಾಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಯೇವ ಪಣೀತತರಾ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ "ಯೇ ಅವಿತಕ್ಕೇ ಅವಿಚಾರೇ ತೇ ಪಣೀತತರೇ"ತಿ।

೩೬೩. **ಏವಂ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಖೋ, ದೇವಾನಮಿನ್ದ, ಭಿಕ್ಖು ಪಪಞ್ಚಸಞ್ಞಾಸಙ್ಖಾನಿರೋಧಸಾರುಪ್ಪಗಾಮಿನಿಂ ಪಟಿಪದಂ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಹೋತೀ**ತಿ ಭಗವಾ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಪೇಸಿ। ಸಕ್ಕೋ ಪನ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಂ ಪತ್ತೋ। ಬುದ್ಧಾನಞ್ಹಿ ಅಜ್ಝಾಸಯೋ ಹೀನೋ ನ ಹೋತಿ, ಉಕ್ಕಟ್ಠೋವ ಹೋತಿ। ಏಕಸ್ಸಪಿ ಬಹೂನಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತಾ ಅರಹತ್ತೇನೇವ ಕೂಟಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ। ಸತ್ತಾ ಪನ ಅತ್ತನೋ ಅನುರೂಪೇ ಉಪನಿಸ್ಸಯೇ ಠಿತಾ ಕೇಚಿ ಸೋತಾಪನ್ನಾ ಹೋನ್ತಿ, ಕೇಚಿ ಸಕದಾಗಾಮೀ, ಕೇಚಿ ಅನಾಗಾಮೀ, ಕೇಚಿ ಅರಹನ್ತೋ। ರಾಜಾ ವಿಯ ಹಿ ಭಗವಾ, ರಾಜಕುಮಾರಾ ವಿಯ ವೇನೇಯ್ಯಾ। ಯಥಾ ಹಿ ರಾಜಾ ಭೋಜನಕಾಲೇ ಅತ್ತನೋ ಪಮಾಣೇನ ಪಿಣ್ಡಂ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ರಾಜಕುಮಾರಾನಂ ಉಪನೇತಿ, ತೇ ತತೋ ಅತ್ತನೋ ಮುಖಪ್ಪಮಾಣೇನೇವ ಕಬಳಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಏವಂ ಭಗವಾ ಅತ್ತಜ್ಝಾಸಯಾನುರೂಪಾಯ ದೇಸನಾಯ ಅರಹತ್ತೇನೇವ ಕೂಟಂ ಗಣ್ಹಾತಿ। ವೇನೇಯ್ಯಾ ಅತ್ತನೋ ಉಪನಿಸ್ಸಯಪ್ಪಮಾಣೇನ ತತೋ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಮತ್ತಂ ವಾ ಸಕದಾಗಾಮಿಅನಾಗಾಮಿಅರಹತ್ತಫಲಮೇವ ವಾ ಗಣ್ಹನ್ತಿ। ಸಕ್ಕೋ ಪನ ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಜಾತೋ। ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಚ ಹುತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಪುರತೋಯೇವ ಚವಿತ್ವಾ ತರುಣಸಕ್ಕೋ ಹುತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ, ದೇವತಾನಞ್ಹಿ ಚವಮಾನಾನಂ ಅತ್ತಭಾವಸ್ಸ ಗತಾಗತಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ದೀಪಸಿಖಾಗಮನಂ ವಿಯ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸೇಸದೇವತಾ ನ ಜಾನಿಂಸು। ಸಕ್ಕೋ ಪನ ಸಯಂ ಚುತತ್ತಾ ಭಗವಾ ಚ ಅಪ್ಪಟಿಹತಞಾಣತ್ತಾ ದ್ವೇವ ಜನಾ ಜಾನಿಂಸು। ಅಥ ಸಕ್ಕೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ "ಮಯ್ಹಞ್ಹಿ ಭಗವತಾ ತೀಸು ಠಾನೇಸು ನಿಬ್ಬತ್ತಿತಫಲಮೇವ ಕಥಿತಂ, ಅಯಞ್ಚ ಪನ ಮಗ್ಗೋ ವಾ ಫಲಂ ವಾ ಸಕುಣಿಕಾಯ ವಿಯ ಉಪ್ಪತಿತ್ವಾ ಗಹೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ, ಆಗಮನೀಯಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪದಾಯ ಅಸ್ಸ ಭವಿತಬ್ಬಂ। ಹನ್ದಾಹಂ ಉಪರಿ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪದಂ ಪುಚ್ಛಾಮೀ"ತಿ।

ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರವಣ್ಣನಾ

೩೬೪. ತತೋ ತಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ **ಕಥಂ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಪನ, ಮಾರಿಸಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಾಯಾ**ತಿ ಉತ್ತಮಜೇಟ್ಠಕಸೀಲಸಂವರಾಯ। **ಕಾಯಸಮಾಚಾರಮ್ಪೀ**ತಿಆದಿ ಸೇವಿತಬ್ಬಕಾಯಸಮಾಚಾರಾದಿವಸೇನ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ಸೀಲಕಥಾ ಚ ನಾಮೇಸಾ ಕಮ್ಮಪಥವಸೇನ ವಾ ಪಣ್ಣತ್ತಿವಸೇನ ವಾ ಕಥೇತಬ್ಬಾ ಹೋತಿ।

ತತ್ಥ ಕಮ್ಮಪಥವಸೇನ ಕಥೇನ್ತೇನ ಅಸೇವಿತಬ್ಬಕಾಯಸಮಾಚಾರೋ ತಾವ ಪಾಣಾತಿಪಾತಅದಿನ್ನಾದಾನಮಿಚ್ಛಾಚಾರೇಹಿ ಕಥೇತಬ್ಬೋ। ಪಣ್ಣತ್ತಿವಸೇನ ಕಥೇನ್ತೇನ ಕಾಯದ್ವಾರೇ ಪಞ್ಞತ್ತಸಿಕ್ಖಾಪದವೀತಿಕ್ಕಮವಸೇನ ಕಥೇತಬ್ಬೋ। ಸೇವಿತಬ್ಬಕಾಯಸಮಾಚಾರೋ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದಿವೇರಮಣೀಹಿ ಚೇವ ಕಾಯದ್ವಾರೇ ಪಞ್ಞತ್ತಸಿಕ್ಖಾಪದಅವೀತಿಕ್ಕಮೇನ ಚ ಕಥೇತಬ್ಬೋ। ಅಸೇವಿತಬ್ಬವಚೀಸಮಾಚಾರೋ ಮುಸಾವಾದಾದಿವಚೀದುಚ್ಚರಿತೇನ ಚೇವ ವಚೀದ್ವಾರೇ ಪಞ್ಞತ್ತಸಿಕ್ಖಾಪದವೀತಿಕ್ಕಮೇನ ಚ ಕಥೇತಬ್ಬೋ। ಸೇವಿತಬ್ಬವಚೀಸಮಾಚಾರೋ ಮುಸಾವಾದಾದಿವೇರಮಣೀಹಿ ಚೇವ ವಚೀದ್ವಾರೇ ಪಞ್ಞತ್ತಸಿಕ್ಖಾಪದಅವೀತಿಕ್ಕಮೇನ ಚ ಕಥೇತಬ್ಬೋ।

ಪರಿಯೇಸನಾ ಪನ ಕಾಯವಾಚಾಹಿ ಪರಿಯೇಸನಾಯೇವ। ಸಾ ಕಾಯವಚೀಸಮಾಚಾರಗಹಣೇನ ಗಹಿತಾಪಿ ಸಮಾನಾ ಯಸ್ಮಾ ಆಜೀವಟ್ಠಮಕಸೀಲಂ ನಾಮ ಏತಸ್ಮಿಞ್ಞೇವ ದ್ವಾರದ್ವಯೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ನ ಆಕಾಸೇ, ತಸ್ಮಾ ಆಜೀವಟ್ಠಮಕಸೀಲದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವಿಸುಂ ವುತ್ತಾ। ತತ್ಥ ನಸೇವಿತಬ್ಬಪರಿಯೇಸನಾ ಅನರಿಯಪರಿಯೇಸನಾಯ ಕಥೇತಬ್ಬಾ। ಸೇವಿತಬ್ಬಪರಿಯೇಸನಾ ಅರಿಯಪರಿಯೇಸನಾಯ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ -

"ದ್ವೇಮಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪರಿಯೇಸನಾ ಅನರಿಯಾ ಚ ಪರಿಯೇಸನಾ, ಅರಿಯಾ ಚ ಪರಿಯೇಸನಾ। ಕತಮಾ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನರಿಯಾ ಪರಿಯೇಸನಾ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಅತ್ತನಾ ಜಾತಿಧಮ್ಮೋ ಸಮಾನೋ ಜಾತಿಧಮ್ಮಂಯೇವ ಪರಿಯೇಸತಿ, ಅತ್ತನಾ ಜರಾಧಮ್ಮೋ, ಬ್ಯಾಧಿಧಮ್ಮೋ, ಮರಣಧಮ್ಮೋ, ಸೋಕಧಮ್ಮೋ, ಸಂಕಿಲೇಸಧಮ್ಮೋ ಸಮಾನೋ ಸಂಕಿಲೇಸಧಮ್ಮಂಯೇವ ಪರಿಯೇಸತಿ।

ಕಿಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಜಾತಿಧಮ್ಮಂ ವದೇಥ? ಪುತ್ತಭರಿಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ , ಜಾತಿಧಮ್ಮಂ, ದಾಸಿದಾಸಂ ಜಾತಿಧಮ್ಮಂ ಅಜೇಳಕಂ ಜಾತಿಧಮ್ಮಂ, ಕುಕ್ಕುಟಸೂಕರಂ ಜಾತಿಧಮ್ಮಂ, ಹತ್ಥಿಗವಾಸ್ಸವಳವಂ ಜಾತಿಧಮ್ಮಂ, ಜಾತರೂಪರಜತಂ ಜಾತಿಧಮ್ಮಂ। ಜಾತಿಧಮ್ಮಾ ಹೇತೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಉಪಧಯೋ, ಏತ್ಥಾಯಂ ಗಥಿತೋ ಮುಚ್ಛಿತೋ ಅಜ್ಝಾಪನ್ನೋ ಅತ್ತನಾ ಜಾತಿಧಮ್ಮೋ ಸಮಾನೋ ಜಾತಿಧಮ್ಮಂಯೇವ ಪರಿಯೇಸತಿ।

ಕಿಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಜರಾಧಮ್ಮಂ ವದೇಥ? ಪುತ್ತಭರಿಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಜರಾಧಮ್ಮಂ…ಪೇ॰… ಜರಾಧಮ್ಮಂಯೇವ ಪರಿಯೇಸತಿ।

ಕಿಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಬ್ಯಾಧಿಧಮ್ಮಂ ವದೇಥ? ಪುತ್ತಭರಿಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಬ್ಯಾಧಿಧಮ್ಮಂ, ದಾಸಿದಾಸಂ ಬ್ಯಾಧಿಧಮ್ಮಂ, ಅಜೇಳಕಂ, ಕುಕ್ಕುಟಸೂಕರಂ, ಹತ್ಥಿಗವಾಸ್ಸವಳವಂ ಬ್ಯಾಧಿಧಮ್ಮಂ। ಬ್ಯಾಧಿಧಮ್ಮಾ ಹೇತೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಉಪಧಯೋ, ಏತ್ಥಾಯಂ ಗಥಿತೋ ಮುಚ್ಛಿತೋ ಅಜ್ಝಾಪನ್ನೋ ಅತ್ತನಾ ಬ್ಯಾಧಿಧಮ್ಮೋ ಸಮಾನೋ ಬ್ಯಾಧಿಧಮ್ಮಂಯೇವ ಪರಿಯೇಸತಿ।

ಕಿಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮರಣಧಮ್ಮಂ ವದೇಥ? ಪುತ್ತಭರಿಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮರಣಧಮ್ಮಂ…ಪೇ॰… ಮರಣಧಮ್ಮಂಯೇವ ಪರಿಯೇಸತಿ।

ಕಿಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸೋಕಧಮ್ಮಂ ವದೇಥ? ಪುತ್ತಭರಿಯಂ…ಪೇ॰… ಸೋಕಧಮ್ಮಂಯೇವ ಪರಿಯೇಸತಿ।

ಕಿಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಂಕಿಲೇಸಧಮ್ಮಂ ವದೇಥ…ಪೇ॰… ಜಾತರೂಪರಜತಂ ಸಂಕಿಲೇಸಧಮ್ಮಂ। ಸಂಕಿಲೇಸಧಮ್ಮಾ , ಹೇತೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಉಪಧಯೋ, ಏತ್ಥಾಯಂ ಗಥಿತೋ ಮುಚ್ಛಿತೋ ಅಜ್ಝಾಪನ್ನೋ ಅತ್ತನಾ ಸಂಕಿಲೇಸಧಮ್ಮೋ ಸಮಾನೋ ಸಂಕಿಲೇಸಧಮ್ಮಂಯೇವ ಪರಿಯೇಸತಿ। ಅಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನರಿಯಾ ಪರಿಯೇಸನಾತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೭೪)।

ಅಪಿಚ ಕುಹನಾದಿವಸೇನ ಪಞ್ಚವಿಧಾ, ಅಗೋಚರವಸೇನ ಛಬ್ಬಿಧಾ ವೇಜ್ಜಕಮ್ಮಾದಿವಸೇನ ಏಕವೀಸತಿವಿಧಾ, ಏವಂ ಪವತ್ತಾ ಸಬ್ಬಾಪಿ ಅನೇಸನಾ ಅನರಿಯಪರಿಯೇಸನಾಯೇವಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

> "ಕತಮಾ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅರಿಯಾ ಪರಿಯೇಸನಾ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಅತ್ತನಾ ಜಾತಿಧಮ್ಮೋ ಸಮಾನೋ ಜಾತಿಧಮ್ಮೇ ಆದೀನವಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಅಜಾತಂ ಅನುತ್ತರಂ ಯೋಗಕ್ಖೇಮಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪರಿಯೇಸತಿ, ಅತ್ತನಾ ಜರಾಧಮ್ಮೋ, ಬ್ಯಾಧಿ, ಮರಣ, ಸೋಕ, ಸಂಕಿಲೇಸಧಮ್ಮೋ ಸಮಾನೋ ಸಂಕಿಲೇಸಧಮ್ಮೇ ಆದೀನವಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಅಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಂ ಅನುತ್ತರಂ ಯೋಗಕ್ಖೇಮಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪರಿಯೇಸತಿ। ಅಯಂ ಅರಿಯಾ ಪರಿಯೇಸನಾತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೭೫)।

ಅಪಿಚ ಪಞ್ಚ ಕುಹನಾದೀನಿ ಛ ಅಗೋಚರೇ ಏಕವೀಸತಿವಿಧಞ್ಚ ಅನೇಸನಂ ವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖಾಚರಿಯಾಯ ಧಮ್ಮೇನ ಸಮೇನ ಪರಿಯೇಸನಾಪಿ ಅರಿಯಪರಿಯೇಸನಾಯೇವಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಏತ್ಥ ಚ ಯೋ ಯೋ "ನ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ವುತ್ತೋ, ಸೋ ಸೋ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದೀನಂ ಸಮ್ಭಾರಪರಿಯೇಸನಾಪಯೋಗಕರಣಗಮನಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬೋವ। ಇತರೋ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ, ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೇನ ಚಿತ್ತಮ್ಪಿ ಉಪ್ಪಾದೇತಬ್ಬಂ। ಅಪಿಚ ಸಙ್ಘಭೇದಾದೀನಂ ಅತ್ಥಾಯ ಪರಕ್ಕಮನ್ತಾನಂ ದೇವದತ್ತಾದೀನಂ ವಿಯ ಕಾಯಸಮಾಚಾರೋ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ, ದಿವಸಸ್ಸ ದ್ವತ್ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ತಿಣ್ಣಂ ರತನಾನಂ ಉಪಟ್ಠಾನಗಮನಾದಿವಸೇನ ಪವತ್ತೋ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನತ್ಥೇರಾದೀನಂ ವಿಯ ಕಾಯಸಮಾಚಾರೋ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ। ಧನುಗ್ಗಹಪೇಸನಾದಿವಸೇನ ವಾಚಂ ಭಿನ್ದನ್ತಾನಂ ದೇವದತ್ತಾದೀನಂ ವಿಯ ವಚೀಸಮಾಚಾರೋ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ, ತಿಣ್ಣಂ ರತನಾನಂ ಗುಣಕಿತ್ತನಾದಿವಸೇನ ಪವತ್ತೋ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನತ್ಥೇರಾದೀನಂ ವಿಯ ವಚೀಸಮಾಚಾರೋ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ। ಅನರಿಯಪರಿಯೇಸನಂ ಪರಿಯೇಸನ್ತಾನಂ ದೇವದತ್ತಾದೀನಂ ವಿಯ ಪರಿಯೇಸನಾ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬಾ, ಅರಿಯಪರಿಯೇಸನಮೇವ ಪರಿಯೇಸನ್ತಾನಂ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನತ್ಥೇರಾದೀನಂ ವಿಯ ಪರಿಯೇಸನಾ ಸೇವಿತಬ್ಬಾ।

ಏವಂ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಖೋತಿ ಏವಂ ಅಸೇವಿತಬ್ಬಂ ಕಾಯವಚೀಸಮಾಚಾರಂ ಪರಿಯೇಸನಞ್ಚ ಪಹಾಯ ಸೇವಿತಬ್ಬಾನಂ ಪಾರಿಪೂರಿಯಾ ಪಟಿಪನ್ನೋ, ದೇವಾನಮಿನ್ದ, ಭಿಕ್ಖು ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಾಯ ಉತ್ತಮಜೇಟ್ಠಕಸೀಲಸಂವರತ್ಥಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಭಗವಾ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಆಗಮನೀಯಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪದಂ ಕಥೇಸಿ।

ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರವಣ್ಣನಾ

೩೬೫. ದುತಿಯಪುಚ್ಛಾಯಂ **ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರಾಯಾ**ತಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಪಿಧಾನಾಯ, ಗುತ್ತದ್ವಾರತಾಯ ಸಂವುತದ್ವಾರತಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ವಿಸ್ಸಜ್ಜನೇ ಪನಸ್ಸ **ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ ರೂಪಮ್ಪೀ**ತಿಆದಿ ಸೇವಿತಬ್ಬರೂಪಾದಿವಸೇನ ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಏವಂ ವುತ್ತೇ**ತಿ ಹೇಟ್ಠಾ ಸೋಮನಸ್ಸಾದಿಪಞ್ಹಾವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾನಂ ಸುತತ್ತಾ ಇಮಿನಾಪಿ ಏವರೂಪೇನ ಭವಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಸಞ್ಜಾತಪಟಿಭಾನೋ ಭಗವತಾ ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಸಕ್ಕೋ ದೇವಾನಮಿನ್ದೋ ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚ, ಏತಂ **ಇಮಸ್ಸ ಖೋ ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ**ತಿ ಆದಿಕಂ ವಚನಂ ಅವೋಚ। ಭಗವಾಪಿಸ್ಸ ಓಕಾಸಂ ದತ್ವಾ ತುಣ್ಹೀ ಅಹೋಸಿ। ಕಥೇತುಕಾಮೋಪಿ ಹಿ ಯೋ ಅತ್ಥಂ ಸಮ್ಪಾದೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಅತ್ಥಂ ಸಮ್ಪಾದೇತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ವಾ ನ ಕಥೇತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ, ನ ತಸ್ಸ ಭಗವಾ ಓಕಾಸಂ ಕರೋತಿ। ಅಯಂ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ಕಥೇತುಕಾಮೋ ಚೇವ, ಸಕ್ಕೋತಿ ಚ ಅತ್ಥಂ ಸಮ್ಪಾದೇತುಂ ತೇನಸ್ಸ ಭಗವಾ ಓಕಾಸಮಕಾಸಿ।

ತತ್ಥ **ಏವರೂಪಂ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಆದೀಸು ಅಯಂ ಸಙ್ಖೇಪೋ - ಯಂ ರೂಪಂ ಪಸ್ಸತೋ ರಾಗಾದಯೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತಂ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬಂ ನ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ ನ ಓಲೋಕೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯಂ ಪನ ಪಸ್ಸತೋ ಅಸುಭಸಞ್ಞಾ ವಾ ಸಣ್ಠಾತಿ, ಪಸಾದೋ ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾಪಟಿಲಾಭೋ ವಾ ಹೋತಿ, ತಂ ಸೇವಿತಬ್ಬಂ।

ಯಂ ಚಿತ್ತಕ್ಖರಂ ಚಿತ್ತಬ್ಯಞ್ಜನಮ್ಪಿ ಸದ್ದಂ ಸುಣತೋ ರಾಗಾದಯೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಏವರೂಪೋ ಸದ್ದೋ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ। ಯಂ ಪನ ಅತ್ಥನಿಸ್ಸಿತಂ ಧಮ್ಮನಿಸ್ಸಿತಂ ಕುಮ್ಭದಾಸಿಗೀತಮ್ಪಿ ಸುಣನ್ತಸ್ಸ ಪಸಾದೋ ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ನಿಬ್ಬಿದಾ ವಾ ಸಣ್ಠಾತಿ, ಏವರೂಪೋ ಸದ್ದೋ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ।

ಯಂ ಗನ್ಧಂ ಘಾಯತೋ ರಾಗಾದಯೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಏವರೂಪೋ ಗನ್ಧೋ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ। ಯಂ ಪನ ಗನ್ಧಂ ಘಾಯತೋ ಅಸುಭಸಞ್ಞಾದಿಪಟಿಲಾಭೋ ಹೋತಿ, ಏವರೂಪೋ ಗನ್ಧೋ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ।

ಯಂ ರಸಂ ಸಾಯತೋ ರಾಗಾದಯೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಏವರೂಪೋ ರಸೋ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ। ಯಂ ಪನ ರಸಂ ಸಾಯತೋ ಆಹಾರೇ ಪಟಿಕೂಲಸಞ್ಞಾ ಚೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಸಾಯಿತಪಚ್ಚಯಾ ಚ ಕಾಯಬಲಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಅರಿಯಭೂಮಿಂ ಓಕ್ಕಮಿತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಮಹಾಸೀವತ್ಥೇರಭಾಗಿನೇಯ್ಯಸೀವಸಾಮಣೇರಸ್ಸ ವಿಯ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತಸ್ಸೇವ ಕಿಲೇಸಕ್ಖಯೋ ವಾ ಹೋತಿ, ಏವರೂಪೋ ರಸೋ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ।

ಯಂ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಂ ಫುಸತೋ ರಾಗಾದಯೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಏವರೂಪಂ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಂ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬಂ। ಯಂ ಪನ ಫುಸತೋ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರಾದೀನಂ ವಿಯ ಆಸವಕ್ಖಯೋ ಚೇವ, ವೀರಿಯಞ್ಚ ಸುಪಗ್ಗಹಿತಂ, ಪಚ್ಛಿಮಾ ಚ ಜನತಾ ದಿಟ್ಠಾನುಗತಿಂ ಆಪಾದನೇನ ಅನುಗ್ಗಹಿತಾ ಹೋತಿ, ಏವರೂಪಂ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಂ ಸೇವಿತಬ್ಬಂ। ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರೋ ಕಿರ ತಿಂಸ ವಸ್ಸಾನಿ ಮಞ್ಚೇ ಪಿಟ್ಠಿಂ ನ ಪಸಾರೇಸಿ। ತಥಾ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನತ್ಥೇರೋ। ಮಹಾಕಸ್ಸಪತ್ಥೇರೋ ವೀಸವಸ್ಸಸತಂ ಮಞ್ಚೇ ಪಿಟ್ಠಿಂ ನ ಪಸಾರೇಸಿ। ಅನುರುದ್ಧತ್ಥೇರೋ ಪಞ್ಞಾಸ ವಸ್ಸಾನಿ। ಭದ್ದಿಯತ್ಥೇರೋ ತಿಂಸ ವಸ್ಸಾನಿ। ಸೋಣತ್ಥೇರೋ ಅಟ್ಠಾರಸ ವಸ್ಸಾನಿ। ರಟ್ಠಪಾಲತ್ಥೇರೋ ದ್ವಾದಸ। ಆನನ್ದತ್ಥೇರೋ ಪನ್ನರಸ। ರಾಹುಲತ್ಥೇರೋ ದ್ವಾದಸ। ಬಾಕುಲತ್ಥೇರೋ ಅಸೀತಿ ವಸ್ಸಾನಿ। ನಾಳಕತ್ಥೇರೋ ಯಾವಪರಿನಿಬ್ಬಾನಾ ಮಞ್ಚೇ ಪಿಟ್ಠಿಂ ನ ಪಸಾರೇಸೀತಿ।

ಯೇ ಮನೋವಿಞ್ಞೇಯ್ಯೇ ಧಮ್ಮೇ ಸಮನ್ನಾಹರನ್ತಸ್ಸ ರಾಗಾದಯೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, "ಅಹೋ, ವತ ಯಂ ಪರೇಸಂ ಪರವಿತ್ತೂಪಕರಣಂ ತಂ ಮಮಸ್ಸಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವಾ ಅಭಿಜ್ಝಾದೀನಿ ಆಪಾಥಮಾಗಚ್ಛನ್ತಿ ಏವರೂಪಾ ಧಮ್ಮಾ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬಾ। "ಸಬ್ಬೇ ಸತ್ತಾ ಅವೇರಾ ಹೋನ್ತೂ"ತಿ ಏವಂ ಮೇತ್ತಾದಿವಸೇನ, ಯೇ ವಾ ಪನ ತಿಣ್ಣಂ ಥೇರಾನಂ ಧಮ್ಮಾ, ಏವರೂಪಾ ಸೇವಿತಬ್ಬಾ। ತಯೋ ಕಿರ ಥೇರಾ ವಸ್ಸೂಪನಾಯಿಕದಿವಸೇ ಕಾಮವಿತಕ್ಕಾದಯೋ ಅಕುಸಲವಿತಕ್ಕಾ ನ ವಿತಕ್ಕೇತಬ್ಬಾತಿ ಕತಿಕಂ ಅಕಂಸು। ಅಥ ಪವಾರಣದಿವಸೇ ಸಙ್ಘತ್ಥೇರೋ ಸಙ್ಘನವಕಂ ಪುಚ್ಛಿ - "ಆವುಸೋ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ತೇಮಾಸೇ ಕಿತ್ತಕೇ ಠಾನೇ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಧಾವಿತುಂ ದಿನ್ನ"ನ್ತಿ? ನ, ಭನ್ತೇ, ಪರಿವೇಣಪರಿಚ್ಛೇದತೋ ಬಹಿ ಧಾವಿತುಂ ಅದಾಸಿನ್ತಿ। ದುತಿಯಂ ಪುಚ್ಛಿ - "ತವ ಆವುಸೋ"ತಿ? ನಿವಾಸಗೇಹತೋ, ಭನ್ತೇ, ಬಹಿ ಧಾವಿತುಂ ನ ಅದಾಸಿನ್ತಿ। ಅಥ ದ್ವೇಪಿ ಥೇರಂ ಪುಚ್ಛಿಂಸು "ತುಮ್ಹಾಕಂ ಪನ, ಭನ್ತೇ"ತಿ? ನಿಯಕಜ್ಝತ್ತಖನ್ಧಪಞ್ಚಕತೋ, ಆವುಸೋ, ಬಹಿ ಧಾವಿತುಂ ನ ಅದಾಸಿನ್ತಿ। ತುಮ್ಹೇಹಿ, ಭನ್ತೇ, ದುಕ್ಕರಂ ಕತನ್ತಿ। ಏವರೂಪೋ ಮನೋವಿಞ್ಞೇಯ್ಯೋ ಧಮ್ಮೋ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ।

೩೬೬. ಏಕನ್ತವಾದಾತಿ ಏಕೋಯೇವ ಅನ್ತೋ ವಾದಸ್ಸ ಏತೇಸಂ, ನ ದ್ವೇಧಾ ಗತವಾದಾತಿ **ಏಕನ್ತವಾದಾ,** ಏಕಞ್ಞೇವ ವದನ್ತೀತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। **ಏಕನ್ತಸೀಲಾ**ತಿ ಏಕಾಚಾರಾ। **ಏಕನ್ತಛನ್ದಾ**ತಿ ಏಕಲದ್ಧಿಕಾ। **ಏಕನ್ತಅಜ್ಝೋಸಾನಾ**ತಿ ಏಕನ್ತಪರಿಯೋಸಾನಾ।

ಅನೇಕಧಾತು ನಾನಾಧಾತು ಖೋ, ದೇವಾನಮಿನ್ದ, ಲೋಕೋತಿ ದೇವಾನಮಿನ್ದ, ಅಯಂ ಲೋಕೋ ಅನೇಕಜ್ಝಾಸಯೋ ನಾನಜ್ಝಾಸಯೋ। ಏಕಸ್ಮಿಂ ಗನ್ತುಕಾಮೇ ಏಕೋ ಠಾತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ। ಏಕಸ್ಮಿಂ ಠಾತುಕಾಮೇ ಏಕೋ ಸಯಿತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ। ದ್ವೇ ಸತ್ತಾ ಏಕಜ್ಝಾಸಯಾ ನಾಮ ದುಲ್ಲಭಾ। ತಸ್ಮಿಂ ಅನೇಕಧಾತುನಾನಾಧಾತುಸ್ಮಿಂ ಲೋಕೇ ಯಂ ಯದೇವ ಧಾತುಂ ಯಂ ಯದೇವ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಸತ್ತಾ ಅಭಿನಿವಿಸನ್ತಿ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ತಂ ತದೇವ। **ಥಾಮಸಾ ಪರಾಮಾಸಾ**ತಿ ಥಾಮೇನ ಚ ಪರಾಮಾಸೇನ ಚ।

ಅಭಿನಿವಿಸ್ಸ ವೋಹರನ್ತೀತಿ ಸುಟ್ಠು ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ವೋಹರನ್ತಿ, ಕಥೇನ್ತಿ ದೀಪೇನ್ತಿ ಕಿತ್ತೇನ್ತಿ। **ಇದಮೇವ ಸಚ್ಚಂ ಮೋಘಮಞ್ಞ**ನ್ತಿ ಇದಂ ಅಮ್ಹಾಕಮೇವ ವಚನಂ ಸಚ್ಚಂ, ಅಞ್ಞೇಸಂ ವಚನಂ ಮೋಘಂ ತುಚ್ಛಂ ನಿರತ್ಥಕನ್ತಿ।

ಅಚ್ಚನ್ತನಿಟ್ಠಾತಿ ಅನ್ತೋ ವುಚ್ಚತಿ ವಿನಾಸೋ, ಅನ್ತಂ ಅತೀತಾ ನಿಟ್ಠಾ ಏತೇಸನ್ತಿ ಅಚ್ಚನ್ತನಿಟ್ಠಾ। ಯಾ ಏತೇಸಂ ನಿಟ್ಠಾ, ಯೋ ಪರಮಸ್ಸಾಸೋ ನಿಬ್ಬಾನಂ, ತಂ ಸಬ್ಬೇಸಂ ವಿನಾಸಾತಿಕ್ಕನ್ತಂ ನಿಚ್ಚನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಯೋಗಕ್ಖೇಮೋ**ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸೇವ ನಾಮಂ, ಅಚ್ಚನ್ತೋ ಯೋಗಕ್ಖೇಮೋ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಅಚ್ಚನ್ತಯೋಗಕ್ಖೇಮೀ**। ಸೇಟ್ಠಟ್ಠೇನ ಬ್ರಹ್ಮಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗಂ ಚರನ್ತೀತಿ **ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ**। ಅಚ್ಚನ್ತತ್ಥಾಯ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ **ಅಚ್ಚನ್ತಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ**। **ಪರಿಯೋಸಾನ**ನ್ತಿಪಿ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ನಾಮಂ। ಅಚ್ಚನ್ತಂ ಪರಿಯೋಸಾನಂ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಅಚ್ಚನ್ತಪರಿಯೋಸಾನಾ**।

ತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಯವಿಮುತ್ತಾತಿ ತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಯೋತಿ ಮಗ್ಗೋಪಿ ನಿಬ್ಬಾನಮ್ಪಿ। ಮಗ್ಗೋ ತಣ್ಹಂ ಸಙ್ಖಿಣಾತಿ ವಿನಾಸೇತೀತಿ ತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಯೋ। ನಿಬ್ಬಾನಂ ಯಸ್ಮಾ ತಂ ಆಗಮ್ಮ ತಣ್ಹಾ ಸಙ್ಖೀಯತಿ ವಿನಸ್ಸತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಯೋ। ತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಯೇನ ಮಗ್ಗೇನ ವಿಮುತ್ತಾ, ತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಯೇ ನಿಬ್ಬಾನೇ ವಿಮುತ್ತಾ ಅಧಿಮುತ್ತಾತಿ **ತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಯವಿಮುತ್ತಾ**।

ಏತ್ತಾವತಾ ಚ ಭಗವತಾ ಚುದ್ದಸಪಿ ಮಹಾಪಞ್ಹಾ ಬ್ಯಾಕತಾ ಹೋನ್ತಿ। ಚುದ್ದಸ ಮಹಾಪಞ್ಹಾ ನಾಮ ಇಸ್ಸಾಮಚ್ಛರಿಯಂ ಏಕೋ ಪಞ್ಹೋ, ಪಿಯಾಪ್ಪಿಯಂ ಏಕೋ, ಛನ್ದೋ ಏಕೋ, ವಿತಕ್ಕೋ ಏಕೋ, ಪಪಞ್ಚೋ ಏಕೋ, ಸೋಮನಸ್ಸಂ ಏಕೋ, ದೋಮನಸ್ಸಂ ಏಕೋ, ಉಪೇಕ್ಖಾ ಏಕೋ, ಕಾಯಸಮಾಚಾರೋ ಏಕೋ, ವಚೀಸಮಾಚಾರೋ ಏಕೋ, ಪರಿಯೇಸನಾ ಏಕೋ, ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರೋ ಏಕೋ, ಅನೇಕಧಾತು ಏಕೋ, ಅಚ್ಚನ್ತನಿಟ್ಠಾ ಏಕೋತಿ।

೩೬೭. **ಏಜಾ**ತಿ ಚಲನಟ್ಠೇನ ತಣ್ಹಾ ವುಚ್ಚತಿ। ಸಾ ಪೀಳನಟ್ಠೇನ **ರೋಗೋ,** ಅನ್ತೋ ಪದುಸ್ಸನಟ್ಠೇನ **ಗಣ್ಡೋ,** ಅನುಪ್ಪವಿಟ್ಠಟ್ಠೇನ **ಸಲ್ಲಂ**। **ತಸ್ಮಾ ಅಯಂ ಪುರಿಸೋ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಏಜಾ ಅತ್ತನಾ ಕತಕಮ್ಮಾನುರೂಪೇನ ಪುರಿಸಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತತ್ಥಾಯ ಕಡ್ಢತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅಯಂ ಪುರಿಸೋ ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಭವಾನಂ ವಸೇನ ಉಚ್ಚಾವಚಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ಉಚ್ಚೋ ಹೋತಿ, ದೇವಲೋಕೇ ಅವಚೋ। ದೇವಲೋಕೇ ಉಚ್ಚೋ, ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ ಅವಚೋ। ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ ಉಚ್ಚೋ, ಅಪಾಯೇ ಅವಚೋ। **ಯೇಸಾಹಂ, ಭನ್ತೇ**ತಿ ಯೇಸಂ ಅಹಂ ಭನ್ತೇ। ಸನ್ಧಿವಸೇನ ಪನೇತ್ಥ "ಯೇಸಾಹ"ನ್ತಿ ಹೋತಿ। **ಯಥಾಸುತಂ ಯಥಾಪರಿಯತ್ತ**ನ್ತಿ ಯಥಾ ಮಯಾ ಸುತೋ ಚೇವ ಉಗ್ಗಹಿತೋ ಚ, ಏವಂ। **ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಮೀ**ತಿ ಸತ್ತವತಪದಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಮಿ। **ನ ಚಾಹಂ ತೇಸ**ನ್ತಿ ಅಹಂ ಪನ ತೇಸಂ ಸಾವಕೋ ನ ಸಮ್ಪಜ್ಜಾಮಿ। **ಅಹಂ ಖೋ ಪನ, ಭನ್ತೇ**ತಿಆದಿನಾ ಅತ್ತನೋ ಸೋತಾಪನ್ನಭಾವಂ ಜಾನಾಪೇತಿ।

ಸೋಮನಸ್ಸಪಟಿಲಾಭಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೬೮. **ವೇದಪಟಿಲಾಭ**ನ್ತಿ ತುಟ್ಠಿಪಟಿಲಾಭಂ। **ದೇವಾಸುರಸಙ್ಗಾಮೋ**ತಿ ದೇವಾನಞ್ಚ ಅಸುರಾನಞ್ಚ ಸಙ್ಗಾಮೋ। **ಸಮುಪಬ್ಯೂಳ್ಹೋ**ತಿ ಸಮಾಪನ್ನೋ ನಲಾಟೇನ ನಲಾಟಂ ಪಹರಣಾಕಾರಪ್ಪತ್ತೋ ವಿಯ। ಏತೇಸಂ ಕಿರ ಕದಾಚಿ ಮಹಾಸಮುದ್ದಪಿಟ್ಠೇ ಸಙ್ಗಾಮೋ ಹೋತಿ ತತ್ಥ ಪನ ಛೇದನವಿಜ್ಝನಾದೀಹಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಘಾತೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ದಾರುಮೇಣ್ಡಕಯುದ್ಧಂ ವಿಯ ಜಯಪರಾಜಯಮತ್ತಮೇವ ಹೋತಿ। ಕದಾಚಿ ದೇವಾ ಜಿನನ್ತಿ, ಕದಾಚಿ ಅಸುರಾ। ತತ್ಥ ಯಸ್ಮಿಂ ಸಙ್ಗಾಮೇ ದೇವಾ ಪುನ ಅಪಚ್ಚಾಗಮನಾಯ ಅಸುರೇ ಜಿನಿಂಸು, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ **ತಸ್ಮಿಂ ಖೋ ಪನ ಭನ್ತೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಉಭಯಮೇತ**ನ್ತಿ ಉಭಯಂ ಏತಂ। ದುವಿಧಮ್ಪಿ ಓಜಂ ಏತ್ಥ ದೇವಲೋಕೇ ದೇವಾಯೇವ ಪರಿಭುಞ್ಜಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಏವಮಸ್ಸ ಆವಜ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಬಲವಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ। **ಸದಣ್ಡಾವಚರೋ**ತಿ ಸದಣ್ಡಾವಚರಕೋ, ದಣ್ಡಗ್ಗಹಣೇನ ಸತ್ಥಗ್ಗಹಣೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಅಹೋಸಿ, ನ ನಿಕ್ಖಿತ್ತದಣ್ಡಸತ್ಥೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಏಕನ್ತನಿಬ್ಬಿದಾಯಾ**ತಿ ಏಕನ್ತೇನೇವ ವಟ್ಟೇ ನಿಬ್ಬಿನ್ದನತ್ಥಾಯಾತಿ ಸಬ್ಬಂ ಮಹಾಗೋವಿನ್ದಸುತ್ತೇ ವುತ್ತಮೇವ।

೩೬೯. ಪವೇದೇಸೀತಿ ಕಥೇಸಿ ದೀಪೇಸಿ। **ಇಧೇವಾತಿ** ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಓಕಾಸೇ। **ದೇವಭೂತಸ್ಸ ಮೇ ಸತೋತಿ** ದೇವಸ್ಸ ಮೇ ಸತೋ। **ಪುನರಾಯು ಚ ಮೇ ಲದ್ಧೋತಿ** ಪುನ ಅಞ್ಞೇನ ಕಮ್ಮವಿಪಾಕೇನ ಮೇ ಜೀವಿತಂ ಲದ್ಧನ್ತಿ, ಇಮಿನಾ ಅತ್ತನೋ ಚುತಭಾವಂ ಚೇವ ಉಪಪನ್ನಭಾವಞ್ಚ ಆವಿಕರೋತಿ।

ದಿವಿಯಾ ಕಾಯಾತಿ ದಿಬ್ಬಾ ಅತ್ತಭಾವಾ। **ಆಯುಂ ಹಿತ್ವಾ ಅಮಾನುಸನ್ತಿ** ದಿಬ್ಬಂ ಆಯುಂ ಜಹಿತ್ವಾ। **ಅಮೂಳ್ಹೋ ಗಬ್ಭಮೇಸ್ಸಾಮೀತಿ** ನಿಯತಗತಿಕತ್ತಾ ಅಮೂಳ್ಹೋ ಹುತ್ವಾ। **ಯತ್ಥ ಮೇ ರಮತೀ ಮನೋತಿ** ಯತ್ಥ ಮೇ ಮನೋ ರಮಿಸ್ಸತಿ, ತತ್ಥೇವ ಖತ್ತಿಯಕುಲಾದೀಸು ಗಬ್ಭಂ ಉಪಗಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಂ ದೇವೇ ಚ ಮಾನುಸೇ ಚಾತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ದೀಪೇತಿ।

ಞಾಯೇನ ವಿಹರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಮನುಸ್ಸೇಸು ಉಪಪನ್ನೋಪಿ ಮಾತರಂ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪನಾದೀನಂ ಅಭಬ್ಬತ್ತಾ ಞಾಯೇನ ಕಾರಣೇನ ಸಮೇನ ವಿಹರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಸಮ್ಬೋಧಿ ಚೇ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಇದಂ ಸಕದಾಗಾಮಿಮಗ್ಗಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ, ಸಚೇ ಸಕದಾಗಾಮೀ ಭವಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ದೀಪೇತಿ। **ಅಞ್ಞಾತಾ ವಿಹರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ** ಅಞ್ಞಾತಾ ಆಜಾನಿತುಕಾಮೋ ಹುತ್ವಾ ವಿಹರಿಸ್ಸಾಮಿ। **ಸ್ವೇವ ಅನ್ತೋ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ** ಸೋ ಏವ ಮೇ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ ಅನ್ತೋ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ।

ಪುನ ದೇವೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮಿ, ದೇವಲೋಕಸ್ಮಿಂ ಉತ್ತಮೋತಿ ಪುನ ದೇವಲೋಕಸ್ಮಿಂ ಉತ್ತಮೋ ಸಕ್ಕೋ ದೇವಾನಮಿನ್ದೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ವದತಿ।

ಅನ್ತಿಮೇ ವತ್ತಮಾನಮ್ಹೀತಿ ಅನ್ತಿಮೇ ಭವೇ ವತ್ತಮಾನೇ। **ಸೋ ನಿವಾಸೋ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ** ಯೇ ತೇ ಆಯುನಾ ಚ ಪಞ್ಞಾಯ ಚ ಅಕನಿಟ್ಠಾ ಜೇಟ್ಠಕಾ ಸಬ್ಬದೇವೇಹಿ ಪಣೀತತರಾ ದೇವಾ, ಅವಸಾನೇ ಮೇ ಸೋ ನಿವಾಸೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ । ಅಯಂ ಕಿರ ತತೋ ಸಕ್ಕತ್ತಭಾವತೋ ಚುತೋ ತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತಭಾವೇ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗಸ್ಸ ಪಟಿಲದ್ಧತ್ತಾ ಉದ್ಧಂಸೋತೋ ಅಕನಿಟ್ಠಗಾಮೀ ಹುತ್ವಾ ಅವಿಹಾದೀಸು ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತೋ ಅವಸಾನೇ ಅಕನಿಟ್ಠೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಸ್ಸತಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ಏವಮಾಹ। ಏಸ ಕಿರ ಅವಿಹೇಸು ಕಪ್ಪಸಹಸ್ಸಂ ವಸಿಸ್ಸತಿ, ಅತಪ್ಪೇಸು ದ್ವೇ ಕಪ್ಪಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಸುದಸ್ಸೇಸು ಚತ್ತಾರಿ ಕಪ್ಪಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಸುದಸ್ಸೀಸು ಅಟ್ಠ, ಅಕನಿಟ್ಠೇಸು ಸೋಳಸಾತಿ ಏಕತಿಂಸ ಕಪ್ಪಸಹಸ್ಸಾನಿ ಬ್ರಹ್ಮಆಯುಂ ಅನುಭವಿಸ್ಸತಿ। ಸಕ್ಕೋ ದೇವರಾಜಾ ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕೋ ಗಹಪತಿ ವಿಸಾಖಾ ಮಹಾಉಪಾಸಿಕಾತಿ ತಯೋಪಿ ಹಿ ಇಮೇ ಏಕಪ್ಪಮಾಣಆಯುಕಾ ಏವ, ವಟ್ಟಾಭಿರತಸತ್ತಾ ನಾಮ ಏತೇಹಿ ಸದಿಸಾ ಸುಖಭಾಗಿನೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ।

೩೭೦. ಅಪರಿಯೋಸಿತಸಙ್ಕಪ್ಪೋತಿ ಅನಿಟ್ಠಿತಮನೋರಥೋ। **ಯಸ್ಸು ಮಞ್ಞಾಮಿ ಸಮಣೇತಿ** ಯೇ ಚ ಸಮಣೇ ಪವಿವಿತ್ತವಿಹಾರಿನೋತಿ ಮಞ್ಞಾಮಿ।

ಆರಾಧನಾತಿ ಸಮ್ಪಾದನಾ। **ವಿರಾಧನಾತಿ** ಅಸಮ್ಪಾದನಾ। **ನ ಸಮ್ಪಾಯನ್ತೀತಿ** ಸಮ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಕಥೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ।

ಆದಿಚ್ಚಬನ್ಧುನನ್ತಿ ಆದಿಚ್ಚೋಪಿ ಗೋತಮಗೋತ್ತೋ, ಭಗವಾಪಿ ಗೋತಮಗೋತ್ತೋ, ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹ। **ಯಂ ಕರೋಮಸೀತಿ** ಯಂ ಪುಬ್ಬೇ ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ನಮಕ್ಕಾರಂ ಕರೋಮ। **ಸಮಂ ದೇವೇಹೀತಿ** ದೇವೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ, ಇತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಇದಾನಿ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ನಮಕ್ಕಾರಕರಣಂ ನತ್ಥೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಸಾಮಂ ಕರೋಮಾತಿ** ನಮಕ್ಕಾರಂ ಕರೋಮ।

೩೭೧. ಪರಾಮಸಿತ್ವಾತಿ ತುಟ್ಠಚಿತ್ತೋ ಸಹಾಯಂ ಹತ್ಥೇನ ಹತ್ಥಮ್ಹಿ ಪಹರನ್ತೋ ವಿಯ ಪಥವಿಂ ಪಹರಿತ್ವಾ, ಸಕ್ಖಿಭಾವತ್ಥಾಯ ವಾ ಪಹರಿತ್ವಾ "ಯಥಾ ತ್ವಂ ನಿಚ್ಚಲೋ, ಏವಮಹಂ ಭಗವತೀ"ತಿ। **ಅಜ್ಝಿಟ್ಠಪಞ್ಹಾತಿ** ಅಜ್ಝೇಸಿತಪಞ್ಹಾ ಪತ್ಥಿತಪಞ್ಹಾ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಇತಿ ಸುಮಙ್ಗಲವಿಲಾಸಿನಿಯಾ ದೀಘನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯಂ

ಸಕ್ಕಪಞ್ಹಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಮಹಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

ಉದ್ದೇಸವಾರಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೭೩. ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ಮಹಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಸುತ್ತಂ। ತತ್ರಾಯಮಪುಬ್ಬಪದವಣ್ಣನಾ - **ಏಕಾಯನೋ ಅಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಗ್ಗೋತಿ** ಕಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ಇದಂ ಸುತ್ತಮಭಾಸಿ? ಕುರುರಟ್ಠವಾಸೀನಂ ಗಮ್ಭೀರದೇಸನಾಪಟಿಗ್ಗಹಣಸಮತ್ಥತಾಯ। ಕುರುರಟ್ಠವಾಸಿನೋ ಕಿರ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಉಪಾಸಕಾ ಉಪಾಸಿಕಾಯೋ ಉತುಪಚ್ಚಯಾದಿಸಮ್ಪನ್ನತ್ತಾ ತಸ್ಸ ರಟ್ಠಸ್ಸ ಸಪ್ಪಾಯಉತುಪಚ್ಚಯಸೇವನೇನ ನಿಚ್ಚಂ ಕಲ್ಲಸರೀರಾ ಕಲ್ಲಚಿತ್ತಾ ಚ ಹೋನ್ತಿ। ತೇ ಚಿತ್ತಸರೀರಕಲ್ಲತಾಯ ಅನುಗ್ಗಹಿತಪಞ್ಞಾಬಲಾ ಗಮ್ಭೀರಕಥಂ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತುಂ ಸಮತ್ಥಾ ಹೋನ್ತಿ। ತೇನ ನೇಸಂ ಭಗವಾ ಇಮಂ ಗಮ್ಭೀರದೇಸನಾಪಟಿಗ್ಗಹಣಸಮತ್ಥತಂ ಸಮ್ಪಸ್ಸನ್ತೋ ಏಕವೀಸತಿಯಾ ಠಾನೇಸು ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಅರಹತ್ತೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಇದಂ ಗಮ್ಭೀರತ್ಥಂ ಮಹಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಸುತ್ತಂ ಅಭಾಸಿ। ಯಥಾ ಹಿ ಪುರಿಸೋ ಸುವಣ್ಣಚಙ್ಕೋಟಕಂ ಲಭಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ನಾನಾಪುಪ್ಫಾನಿ ಪಕ್ಖಿಪೇಯ್ಯ, ಸುವಣ್ಣಮಞ್ಜೂಸಂ ವಾ ಪನ ಲಭಿತ್ವಾ ಸತ್ತರತನಾನಿ ಪಕ್ಖಿಪೇಯ್ಯ, ಏವಂ ಭಗವಾ ಕುರುರಟ್ಠವಾಸಿಪರಿಸಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಗಮ್ಭೀರದೇಸನಂ ದೇಸೇಸಿ। ತೇನೇವೇತ್ಥ ಅಞ್ಞಾನಿಪಿ ಗಮ್ಭೀರತ್ಥಾನಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ದೀಘನಿಕಾಯೇ **ಮಹಾನಿದಾನಂ** ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯೇ **ಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ, ಸಾರೋಪಮಂ, ರುಕ್ಖೋಪಮಂ, ರಟ್ಠಪಾಲಂ, ಮಾಗಣ್ಡಿಯಂ, ಆನೇಞ್ಜಸಪ್ಪಾಯ**ನ್ತಿ ಅಞ್ಞಾನಿಪಿ ಸುತ್ತಾನಿ ದೇಸೇಸಿ।

ಅಪಿಚ ತಸ್ಮಿಂ ಜನಪದೇ ಚತಸ್ಸೋ ಪರಿಸಾ ಪಕತಿಯಾವ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಭಾವನಾನುಯೋಗಮನುಯುತ್ತಾ ವಿಹರನ್ತಿ, ಅನ್ತಮಸೋ ದಾಸಕಮ್ಮಕರಪರಿಜನಾಪಿ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಪಟಿಸಂಯುತ್ತಮೇವ ಕಥಂ ಕಥೇನ್ತಿ। ಉದಕತಿತ್ಥಸುತ್ತಕನ್ತನಟ್ಠಾನಾದೀಸುಪಿ ನಿರತ್ಥಕಕಥಾ ನಾಮ ನಪ್ಪವತ್ತತಿ। ಸಚೇ ಕಾಚಿ ಇತ್ಥೀ "ಅಮ್ಮ, ತ್ವಂ ಕತರಂ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಭಾವನಂ ಮನಸಿಕರೋಸೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಾ "ನ ಕಿಞ್ಚೀ"ತಿ ವದತಿ, ತಂ ಗರಹನ್ತಿ "ಧಿರತ್ಥು ತವ ಜೀವಿತಂ, ಜೀವಮಾನಾಪಿ ತ್ವಂ ಮತಸದಿಸಾ"ತಿ। ಅಥ ನಂ "ಮಾ ದಾನಿ ಪುನ ಏವಮಕಾಸೀ"ತಿ ಓವದಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞತರಂ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ಉಗ್ಗಣ್ಹಾಪೇನ್ತಿ। ಯಾ ಪನ "ಅಹಂ ಅಸುಕಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ ಮನಸಿಕರೋಮೀ"ತಿ ವದತಿ, ತಸ್ಸಾ "ಸಾಧು ಸಾಧೂ"ತಿ ಸಾಧುಕಾರಂ ಕತ್ವಾ "ತವ ಜೀವಿತಂ ಸುಜೀವಿತಂ, ತ್ವಂ ನಾಮ ಮನುಸ್ಸತ್ತಂ ಪತ್ತಾ, ತವತ್ಥಾಯ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಉಪ್ಪನ್ನೋ"ತಿಆದೀಹಿ ಪಸಂಸನ್ತಿ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚೇತ್ಥ ಮನುಸ್ಸಜಾತಿಕಾವ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಮನಸಿಕಾರಯುತ್ತಾ, ತೇ ನಿಸ್ಸಾಯ ವಿಹರನ್ತಾ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಾಪಿ।

ತತ್ರಿದಂ ವತ್ಥು - ಏಕೋ ಕಿರ ನಟಕೋ ಸುವಪೋತಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಿಕ್ಖಾಪೇನ್ತೋ ವಿಚರತಿ। ಸೋ ಭಿಕ್ಖುನುಪಸ್ಸಯಂ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ವಸಿತ್ವಾ ಗಮನಕಾಲೇ ಸುವಪೋತಕಂ ಪಮುಸ್ಸಿತ್ವಾ ಗತೋ। ತಂ ಸಾಮಣೇರಿಯೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಟಿಜಗ್ಗಿಂಸು। ಬುದ್ಧರಕ್ಖಿತೋ ತಿಸ್ಸ ನಾಮಂ ಅಕಂಸು। ತಂ ಏಕದಿವಸಂ ಪುರತೋ ನಿಸಿನ್ನಂ ದಿಸ್ವಾ ಮಹಾಥೇರೀ ಆಹ - "ಬುದ್ಧರಕ್ಖಿತಾ"ತಿ। ಕಿಂ, ಅಯ್ಯೇತಿ? ಅತ್ಥಿ ತೇ ಕೋಚಿ ಭಾವನಾಮನಸಿಕಾರೋತಿ? ನತ್ಥಿ, ಅಯ್ಯೇತಿ। ಆವುಸೋ, ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ವಸನ್ತೇನ ನಾಮ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಅತ್ತಭಾವೇನ ಭವಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ, ಕೋಚಿದೇವ ಮನಸಿಕಾರೋ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬೋ, ತ್ವಂ ಪನ ಅಞ್ಞಂ ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸಸಿ, "ಅಟ್ಠಿ ಅಟ್ಠೀ"ತಿ ಸಜ್ಝಾಯಂ ಕರೋಹೀತಿ। ಸೋ ಥೇರಿಯಾ ಓವಾದೇ ಠತ್ವಾ "ಅಟ್ಠಿ ಅಟ್ಠೀ"ತಿ ಸಜ್ಝಾಯನ್ತೋ ಚರತಿ।

ತಂ ಏಕದಿವಸಂ ಪಾತೋವ ತೋರಣಗ್ಗೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಬಾಲಾತಪಂ ತಪಮಾನಂ ಏಕೋ ಸಕುಣೋ ನಖಪಞ್ಜರೇನ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ। ಸೋ "ಕಿರಿ ಕಿರೀ"ತಿ ಸದ್ದಮಕಾಸಿ। ಸಾಮಣೇರಿಯೋ ಸುತ್ವಾ "ಅಯ್ಯೇ ಬುದ್ಧರಕ್ಖಿತೋ ಸಕುಣೇನ ಗಹಿತೋ, ಮೋಚೇಮ ನ"ನ್ತಿ ಲೇಡ್ಡುಆದೀನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಅನುಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಮೋಚೇಸುಂ । ತಂ ಆನೇತ್ವಾ ಪುರತೋ ಠಪಿತಂ ಥೇರೀ ಆಹ - "ಬುದ್ಧರಕ್ಖಿತ, ಸಕುಣೇನ ಗಹಿತಕಾಲೇ ಕಿಂ ಚಿನ್ತೇಸೀ"ತಿ? ನ, ಅಯ್ಯೇ, ಅಞ್ಞಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಚಿನ್ತೇಸಿಂ, ಅಟ್ಠಿಪುಞ್ಜೋವ ಅಟ್ಠಿಪುಞ್ಜಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಚ್ಛತಿ, ಕತರಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ವಿಪ್ಪಕಿರಿಸ್ಸತೀತಿ, ಏವಂ ಅಯ್ಯೇ ಅಟ್ಠಿಪುಞ್ಜಮೇವ ಚಿನ್ತೇಸಿನ್ತಿ। ಸಾಧು, ಸಾಧು, ಬುದ್ಧರಕ್ಖಿತ, ಅನಾಗತೇ

ಭವಕ್ಖಯಸ್ಸ ತೇ ಪಚ್ಚಯೋ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ। ಏವಂ ತತ್ಥ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಾಪಿ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಮನಸಿಕಾರಯುತ್ತಾ। ತಸ್ಮಾ ನೇಸಂ ಭಗವಾ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಬುದ್ಧಿಮೇವ ಜನೇನ್ತೋ ಇದಂ ಸುತ್ತಮಭಾಸಿ।

ತತ್ಥ **ಏಕಾಯನೋ**ತಿ ಏಕಮಗ್ಗೋ। ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಹಿ -

"ಮಗ್ಗೋ ಪನ್ಥೋ ಪಥೋ ಪಜ್ಜೋ, ಅಞ್ಜಸಂ ವಟುಮಾಯನಂ।
ನಾವಾ ಉತ್ತರಸೇತೂ ಚ, ಕುಲ್ಲೋ ಚ ಭಿಸಿಸಙ್ಕಮೋ"ತಿ॥

ಬಹೂನಿ ನಾಮಾನಿ। ಸ್ವಾಯಮಿಧ ಅಯನನಾಮೇನ ವುತ್ತೋ, ತಸ್ಮಾ **ಏಕಾಯನೋ ಅಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಗ್ಗೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಏಕಮಗ್ಗೋ ಅಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಗ್ಗೋ ನ ದ್ವಿಧಾ ಪಥಭೂತೋತಿ ಏವಮತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಅಥ ವಾ ಏಕೇನ ಅಯಿತಬ್ಬೋತಿ ಏಕಾಯನೋ। ಏಕೇನಾತಿ ಗಣಸಙ್ಗಣಿಕಂ ಪಹಾಯ ವೂಪಕಟ್ಠೇನ ಪವಿವಿತ್ತಚಿತ್ತೇನ। ಅಯಿತಬ್ಬೋ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತಬ್ಬೋ, ಅಯನ್ತಿ ವಾ ಏತೇನಾತಿ ಅಯನೋ, ಸಂಸಾರತೋ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏಕಸ್ಸ ಅಯನೋ ಏಕಾಯನೋ। **ಏಕಸ್ಸಾ**ತಿ ಸೇಟ್ಠಸ್ಸ। ಸಬ್ಬಸತ್ತಸೇಟ್ಠೋ ಚ ಭಗವಾ, ತಸ್ಮಾ ಭಗವತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಹಿ ತೇನ ಅಞ್ಞೇಪಿ ಅಯನ್ತಿ, ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ಭಗವತೋವ ಸೋ ಅಯನೋ ತೇನ ಉಪ್ಪಾದಿತತ್ತಾ। ಯಥಾಹ "ಸೋ ಹಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಭಗವಾ ಅನುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದೇತಾ"ತಿಆದಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೭೯)। ಅಯತೀತಿ ವಾ ಅಯನೋ, ಗಚ್ಛತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏಕಸ್ಮಿಂ ಅಯನೋತಿ ಏಕಾಯನೋ, ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಞೇವ ಧಮ್ಮವಿನಯೇ ಪವತ್ತತಿ, ನ ಅಞ್ಞತ್ಥಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಯಥಾಹ - "ಇಮಸ್ಮಿಂ ಖೋ, ಸುಭದ್ದ, ಧಮ್ಮವಿನಯೇ ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ ಉಪಲಬ್ಭತೀ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೨೧೪)। ದೇಸನಾಭೇದೋಯೇವ ಹೇಸೋ, ಅತ್ಥತೋ ಪನ ಏಕೋವ। ಅಪಿಚ ಏಕಂ ಅಯತೀತಿ ಏಕಾಯನೋ। ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ನಾನಾಮುಖಭಾವನಾನಯಪ್ಪವತ್ತೋಪಿ ಅಪರಭಾಗೇ ಏಕಂ ನಿಬ್ಬಾನಮೇವ ಗಚ್ಛತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಯಥಾಹ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಸಹಮ್ಪತಿ -

ಏಕಾಯನಂ ಜಾತಿಖಯನ್ತದಸ್ಸೀ,
ಮಗ್ಗಂ ಪಜಾನಾತಿ ಹಿತಾನುಕಮ್ಪೀ।
ಏತೇನ ಮಗ್ಗೇನ ತರಿಂಸು ಪುಬ್ಬೇ,
ತರಿಸ್ಸನ್ತಿ ಯೇ ಚ ತರನ್ತಿ ಓಘನ್ತಿ॥ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೪೦೯)।

ಕೇಚಿ ಪನ "ನ ಪಾರಂ ದಿಗುಣಂ ಯನ್ತೀ"ತಿ ಗಾಥಾನಯೇನ ಯಸ್ಮಾ ಏಕವಾರಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಗಚ್ಛತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಏಕಾಯನೋ"ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ನ ಯುಜ್ಜತಿ। ಇಮಸ್ಸ ಹಿ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಸಕಿಂ ಅಯನೋತಿ ಇಮಿನಾ ಬ್ಯಞ್ಜನೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ। ಯದಿ ಪನ ಏಕಂ ಅಯನಮಸ್ಸ ಏಕಾ ಗತಿ ಪವತ್ತೀತಿ ಏವಂ ಅತ್ಥಂ ಯೋಜೇತ್ವಾ ವುಚ್ಚೇಯ್ಯ, ಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಯುಜ್ಜೇಯ್ಯ, ಅತ್ಥೋ ಪನ ಉಭಯಥಾಪಿ ನ ಯುಜ್ಜತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಇಧ ಪುಬ್ಬಭಾಗಮಗ್ಗಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ। ಕಾಯಾದಿಚತುಆರಮ್ಮಣಪ್ಪವತ್ತೋ ಹಿ ಪುಬ್ಬಭಾಗಸತಿಪಟ್ಠಾನಮಗ್ಗೋ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತೋ, ನ ಲೋಕುತ್ತರೋ, ಸೋ ಚ ಅನೇಕವಾರಮ್ಪಿ ಅಯತಿ, ಅನೇಕಞ್ಚಸ್ಸ ಅಯನಂ ಹೋತಿ।

ಪುಬ್ಬೇಪಿ ಚ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪದೇ ಮಹಾಥೇರಾನಂ ಸಾಕಚ್ಛಾ ಅಹೋಸಿಯೇವ। ತಿಪಿಟಕಚೂಳನಾಗತ್ಥೇರೋ ಪುಬ್ಬಭಾಗಸತಿಪಟ್ಠಾನಮಗ್ಗೋತಿ ಆಹ। ಆಚರಿಯೋ ಪನಸ್ಸ ತಿಪಿಟಕಚೂಳಸುಮತ್ಥೇರೋ ಮಿಸ್ಸಕಮಗ್ಗೋತಿ ಆಹ। ಪುಬ್ಬಭಾಗೋ ಭನ್ತೇತಿ? ಮಿಸ್ಸಕೋ, ಆವುಸೋತಿ। ಆಚರಿಯೇ ಪನ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಭಣನ್ತೇ ಅಪ್ಪಟಿಬಾಹಿತ್ವಾ ತುಣ್ಹೀ ಅಹೋಸಿ। ಪಞ್ಹಂ ಅವಿನಿಚ್ಛಿನಿತ್ವಾವ ಉಟ್ಠಹಿಂಸು। ಅಥಾಚರಿಯತ್ಥೇರೋ ನಹಾನಕೋಟ್ಠಕಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ "ಮಯಾ ಮಿಸ್ಸಕಮಗ್ಗೋ ಕಥಿತೋ, ಚೂಳನಾಗೋ ಪುಬ್ಬಭಾಗಮಗ್ಗೋತಿ ಆದಾಯ ವೋಹರತಿ, ಕೋ ನು ಖೋ ಏತ್ಥ ನಿಚ್ಛಯೋ"ತಿ ಸುತ್ತನ್ತಂ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪರಿವತ್ತೇನ್ತೋ "ಯೋ ಹಿ ಕೋಚಿ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇ ಏವಂ ಭಾವೇಯ್ಯ ಸತ್ತ ವಸ್ಸಾನೀ"ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ

ಠಾನೇ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇಸಿ। ಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸತ್ತ ವಸ್ಸಾನಿ ತಿಟ್ಠಮಾನೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಮಯಾ ವುತ್ತೋ ಮಿಸ್ಸಕಮಗ್ಗೋ ನ ಲಬ್ಭತಿ। ಚೂಳನಾಗೇನ ದಿಟ್ಠೋ ಪುಬ್ಬಭಾಗಮಗ್ಗೋವ ಲಬ್ಭತೀತಿ ಞತ್ವಾ ಅಟ್ಠಮಿಯಂ ಧಮ್ಮಸವನೇ ಸಙ್ಘುಟ್ಠೇ ಅಗಮಾಸಿ।

ಪೋರಾಣಕತ್ಥೇರಾ ಕಿರ ಪಿಯಧಮ್ಮಸವನಾ ಹೋನ್ತಿ, ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾವ "ಅಹಂ ಪಠಮಂ, ಅಹಂ ಪಠಮ"ನ್ತಿ ಏಕಪ್ಪಹಾರೇನೇವ ಓಸರನ್ತಿ। ತಸ್ಮಿಞ್ಚ ದಿವಸೇ ಚೂಳನಾಗತ್ಥೇರಸ್ಸ ವಾರೋ, ತೇನ ಧಮ್ಮಾಸನೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಬೀಜನಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪುಬ್ಬಗಾಥಾಸು ವುತ್ತಾಸು ಥೇರಸ್ಸ ಆಸನಪಿಟ್ಠಿಯಂ ಠಿತಸ್ಸ ಏತದಹೋಸಿ - "ರಹೋ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ನ ವಕ್ಖಾಮೀ"ತಿ। ಪೋರಾಣಕತ್ಥೇರಾ ಹಿ ಅನುಸೂಯಕಾ ಹೋನ್ತಿ। ನ ಅತ್ತನೋ ರುಚಿಮೇವ ಉಚ್ಛುಭಾರಂ ವಿಯ ಏವಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ವಿಚರನ್ತಿ, ಕಾರಣಮೇವ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ಅಕಾರಣಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಥೇರೋ "ಆವುಸೋ, ಚೂಳನಾಗಾ"ತಿ ಆಹ। ಸೋ ಆಚರಿಯಸ್ಸ ವಿಯ ಸದ್ದೋತಿ ಧಮ್ಮಂ ಠಪೇತ್ವಾ "ಕಿಂ ಭನ್ತೇ"ತಿ ಆಹ। ಆವುಸೋ, ಚೂಳನಾಗ, ಮಯಾ ವುತ್ತೋ ಮಿಸ್ಸಕಮಗ್ಗೋ ನ ಲಬ್ಭತಿ, ತಯಾ ವುತ್ತೋ ಪುಬ್ಬಭಾಗಸತಿಪಟ್ಠಾನಮಗ್ಗೋವ ಲಬ್ಭತೀತಿ। ಥೇರೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಆಚರಿಯೋ ಸಬ್ಬಪರಿಯತ್ತಿಕೋ ತೇಪಿಟಕೋ ಸುತಬುದ್ಧೋ, ಏವರೂಪಸ್ಸಾಪಿ ನಾಮ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅಯಂ ಪಞ್ಹೋ ಆಲುಳೇತಿ, ಅನಾಗತೇ ಮಮ ಭಾತಿಕಾ ಇಮಂ ಪಞ್ಹಂ ಆಲುಳೇಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಸುತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಇಮಂ ಪಞ್ಹಂ ನಿಚ್ಚಲಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಮಗ್ಗತೋ "ಏಕಾಯನಮಗ್ಗೋ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಬ್ಬಭಾಗಸತಿಪಟ್ಠಾನಮಗ್ಗೋ"।

ಮಗ್ಗಾನಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಸೇಟ್ಠೋ, ಸಚ್ಚಾನಂ ಚತುರೋ ಪದಾ।
ವಿರಾಗೋ ಸೇಟ್ಠೋ ಧಮ್ಮಾನಂ, ದ್ವಿಪದಾನಞ್ಚ ಚಕ್ಖುಮಾ॥

ಏಸೇವ ಮಗ್ಗೋ ನತ್ಥಞ್ಞೋ, ದಸ್ಸನಸ್ಸ ವಿಸುದ್ಧಿಯಾ।
ಏತಞ್ಹಿ ತುಮ್ಹೇ ಪಟಿಪಜ್ಜಥ, ಮಾರಸೇನಪ್ಪಮದ್ದನಂ।
ಏತಞ್ಹಿ ತುಮ್ಹೇ ಪಟಿಪನ್ನಾ, ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಂ ಕರಿಸ್ಸಥಾತಿ॥ -

ಸುತ್ತಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ಠಪೇಸಿ।

ಮಗ್ಗೋತಿ ಕೇನಟ್ಠೇನ ಮಗ್ಗೋ? ನಿಬ್ಬಾನಗಮನಟ್ಠೇನ ನಿಬ್ಬಾನತ್ಥಿಕೇಹಿ ಮಗ್ಗನೀಯಟ್ಠೇನ ಚ। **ಸತ್ತಾನಂ ವಿಸುದ್ಧಿಯಾತಿ** ರಾಗಾದೀಹಿ ಮಲೇಹಿ ಅಭಿಜ್ಝಾವಿಸಮಲೋಭಾದೀಹಿ ಚ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೇಹಿ ಕಿಲಿಟ್ಠಚಿತ್ತಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ವಿಸುದ್ಧತ್ಥಾಯ। ತಥಾ ಹಿ ಇಮಿನಾವ ಮಗ್ಗೇನ ಇತೋ ಸತಸಹಸ್ಸಕಪ್ಪಾಧಿಕಾನಂ ಚತುನ್ನಂ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಂ ಉಪರಿ ಏಕಸ್ಮಿಂಯೇವ ಕಪ್ಪೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೇ ತಣ್ಹಙ್ಕರಮೇಧಙ್ಕರಸರಣಙ್ಕರದೀಪಙ್ಕರನಾಮಕೇ ಬುದ್ಧೇ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಸಕ್ಯಮುನಿಪರಿಯೋಸಾನಾ ಅನೇಕೇ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ ಅನೇಕಸತಾ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ ಗಣನಪಥಂ ವೀತಿವತ್ತಾ ಅರಿಯಸಾವಕಾ ಚಾತಿ ಇಮೇ ಸತ್ತಾ ಸಬ್ಬೇ ಚಿತ್ತಮಲಂ ಪವಾಹೇತ್ವಾ ಪರಮವಿಸುದ್ಧಿಂ ಪತ್ತಾ। ರೂಪಮಲವಸೇನ ಪನ ಸಂಕಿಲೇಸವೋದಾನಪಞ್ಞತ್ತಿಯೇವ ನತ್ಥಿ। ತಥಾ ಹಿ -

"ರೂಪೇನ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠೇನ, ಸಂಕಿಲಿಸ್ಸನ್ತಿ ಮಾಣವಾ।
ರೂಪೇ ಸುದ್ಧೇ ವಿಸುಜ್ಝನ್ತಿ, ಅನಕ್ಖಾತಂ ಮಹೇಸಿನಾ॥

ಚಿತ್ತೇನ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠೇನ, ಸಂಕಿಲಿಸ್ಸನ್ತಿ ಮಾಣವಾ।
ಚಿತ್ತೇ ಸುದ್ಧೇ ವಿಸುಜ್ಝನ್ತಿ, ಇತಿ ವುತ್ತಂ ಮಹೇಸಿನಾ"॥

ಯಥಾಹ - "ಚಿತ್ತಸಂಕಿಲೇಸಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸತ್ತಾ ಸಂಕಿಲಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಚಿತ್ತವೋದಾನಾ ವಿಸುಜ್ಝನ್ತೀ"ತಿ। ತಞ್ಚ ಚಿತ್ತವೋದಾನಂ ಇಮಿನಾ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಮಗ್ಗೇನ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ "ಸತ್ತಾನಂ ವಿಸುದ್ಧಿಯಾ"ತಿ।

ಸೋಕಪರಿದೇವಾನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮಾಯಾತಿ ಸೋಕಸ್ಸ ಚ ಪರಿದೇವಸ್ಸ ಚ ಸಮತಿಕ್ಕಮಾಯ ಪಹಾನಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ, ಅಯಞ್ಹಿ ಮಗ್ಗೋ ಭಾವಿತೋ **ಸನ್ತತಿಮಹಾಮತ್ತಾ**ದೀನಂ ವಿಯ ಸೋಕಸಮತಿಕ್ಕಮಾಯ, **ಪಟಾಚಾರಾ**ದೀನಂ ವಿಯ ಪರಿದೇವಸಮತಿಕ್ಕಮಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ। ತೇನಾಹ "ಸೋಕಪರಿದೇವಾನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮಾಯಾ"ತಿ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಹಿ ಸನ್ತತಿಮಹಾಮತ್ತೋ –

"ಯಂ ಪುಬ್ಬೇ ತಂ ವಿಸೋಧೇಹಿ, ಪಚ್ಛಾ ತೇ ಮಾತು ಕಿಞ್ಚನಂ।
ಮಜ್ಝೇ ಚೇ ನೋ ಗಹೇಸ್ಸಸಿ, ಉಪಸನ್ತೋ ಚರಿಸ್ಸಸೀ"ತಿ॥ (ಸು॰ ನಿ॰ ೯೪೫)।

ಇಮಂ ಗಾಥಂ ಸುತ್ವಾವ ಸಹ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಹಿ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೋ। ಪಟಾಚಾರಾ –

"ನ ಸನ್ತಿ ಪುತ್ತಾ ತಾಣಾಯ, ನ ಪಿತಾ ನಾಪಿ ಬನ್ಧವಾ।
ಅನ್ತಕೇನಾಧಿಪನ್ನಸ್ಸ, ನತ್ಥಿ ಞಾತೀಸು ತಾಣತಾ"ತಿ॥ (ಧ॰ ಪ॰ ೨೮೮)।

ಇಮಂ ಗಾಥಂ ಸುತ್ವಾ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಕಾಯವೇದನಾಚಿತ್ತಧಮ್ಮೇಸು ಕಞ್ಚಿ ಧಮ್ಮಂ ಅನಾಮಸಿತ್ವಾ ಭಾವನಾ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ತೇಪಿ ಇಮಿನಾವ ಮಗ್ಗೇನ ಸೋಕಪರಿದೇವೇ ಸಮತಿಕ್ಕನ್ತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ದುಕ್ಖದೋಮನಸ್ಸಾನಂ ಅತ್ಥಙ್ಗಮಾಯಾತಿ ಕಾಯಿಕದುಕ್ಖಸ್ಸ ಚೇತಸಿಕದೋಮನಸ್ಸಸ್ಸ ಚಾತಿ ಇಮೇಸಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಅತ್ಥಙ್ಗಮಾಯ, ನಿರೋಧಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಯಞ್ಹಿ ಮಗ್ಗೋ ಭಾವಿತೋ ತಿಸ್ಸತ್ಥೇರಾದೀನಂ ವಿಯ ದುಕ್ಖಸ್ಸ, ಸಕ್ಕಾದೀನಂ ವಿಯ ಚ ದೋಮನಸ್ಸಸ್ಸ ಅತ್ಥಙ್ಗಮಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ।

ತತ್ರಾಯಂ ಅತ್ಥದೀಪನಾ – ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ಕಿರ **ತಿಸ್ಸೋ** ನಾಮ ಕುಟುಮ್ಬಿಕಪುತ್ತೋ ಚತ್ತಾಲೀಸ ಹಿರಞ್ಞಕೋಟಿಯೋ ಪಹಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಅಗಾಮಕೇ ಅರಞ್ಞೇ ವಿಹರತಿ। ತಸ್ಸ ಕನಿಟ್ಠಭಾತು ಭರಿಯಾ "ಗಚ್ಛಥ, ನಂ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇಥಾ"ತಿ ಪಞ್ಚಸತೇ ಚೋರೇ ಪೇಸೇಸಿ। ತೇ ಗನ್ತ್ವಾ ಥೇರಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ನಿಸೀದಿಂಸು। ಥೇರೋ ಆಹ – "ಕಸ್ಮಾ ಆಗತತ್ಥ ಉಪಾಸಕಾ"ತಿ? ತಂ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇಸ್ಸಾಮಾತಿ। ಪಾಟಿಭೋಗಂ ಮೇ ಉಪಾಸಕಾ, ಗಹೇತ್ವಾ ಅಜ್ಜೇಕರತ್ತಿಂ ಜೀವಿತಂ ದೇಥಾತಿ। ಕೋ ತೇ, ಸಮಣ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಪಾಟಿಭೋಗೋ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ? ಥೇರೋ ಮಹನ್ತಂ ಪಾಸಾಣಂ ಗಹೇತ್ವಾ ದ್ವೇ ಊರುಟ್ಠೀನಿ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ "ವಟ್ಟತಿ ಉಪಾಸಕಾ ಪಾಟಿಭೋಗೋ"ತಿ ಆಹ। ತೇ ಅಪಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಚಙ್ಕಮನಸೀಸೇ ಅಗ್ಗಿಂ ಕತ್ವಾ ನಿಪಜ್ಜಿಂಸು। ಥೇರಸ್ಸ ವೇದನಂ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತ್ವಾ ಸೀಲಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೋ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಸೀಲಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪೀತಿಪಾಮೋಜ್ಜಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ। ತತೋ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇನ್ತೋ ತಿಯಾಮರತ್ತಿಂ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಅರುಣುಗ್ಗಮನೇ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೋ ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ –

"ಉಭೋ ಪಾದಾನಿ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ, ಸಞ್ಞಪೇಸ್ಸಾಮಿ ವೋ ಅಹಂ।
ಅಟ್ಟಿಯಾಮಿ ಹರಾಯಾಮಿ, ಸರಾಗಮರಣಂ ಅಹಂ॥

ಏವಾಹಂ ಚಿನ್ತಯಿತ್ವಾನ, ಯಥಾಭೂತಂ ವಿಪಸ್ಸಿಸಂ।
ಸಮ್ಪತ್ತೇ ಅರುಣುಗ್ಗಮ್ಹಿ, ಅರಹತ್ತಮಪಾಪುಣಿ"ನ್ತಿ॥

ಅಪರೇಪಿ **ತಿಂಸ ಭಿಕ್ಖೂ** ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅರಞ್ಞವಿಹಾರೇ ವಸ್ಸಂ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ "ಆವುಸೋ, ತಿಯಾಮರತ್ತಿಂ ಸಮಣಧಮ್ಮೋವ ಕಾತಬ್ಬೋ, ನ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಆಗನ್ತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ವಿಹರಿಂಸು। ತೇಸಂ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಪಚ್ಚೂಸಸಮಯೇ ಪಚಲಾಯನ್ತಾನಂ ಏಕೋ ಬ್ಯಗ್ಘೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಏಕೇಕಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಚ್ಛತಿ। ನ ಕೋಚಿ "ಮಂ ಬ್ಯಗ್ಘೋ ಗಣ್ಹೀ"ತಿ ವಾಚಮ್ಪಿ ನಿಚ್ಛಾರೇಸಿ। ಏವಂ ಪಞ್ಚಸು ದಸಸು ಭಿಕ್ಖೂಸು ಖಾದಿತೇಸು ಉಪೋಸಥದಿವಸೇ "ಇತರೇ, ಆವುಸೋ ,

ಕುಹಿ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಇತ್ವಾ ಚ "ಇದಾನಿ ಗಹಿತೇನ ಗಹಿತೋಮ್ಹೀತಿ ವತ್ತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ವಿಹರಿಂಸು । ಅಥ ಅಞ್ಞತರಂ ದಹರಭಿಕ್ಖುಂ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಬ್ಯಗ್ಘೋ ಗಣ್ಹಿ। ಸೋ "ಬ್ಯಗ್ಘೋ ಭನ್ತೇ"ತಿ ಆಹ। ಭಿಕ್ಖೂ ಕತ್ತರದಣ್ಡೇ ಚ ಉಕ್ಕಾಯೋ ಚ ಗಹೇತ್ವಾ ಮೋಚೇಸ್ಸಾಮಾತಿ ಅನುಬನ್ಧಿಂಸು। ಬ್ಯಗ್ಘೋ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅಗತಿಂ ಛಿನ್ನತಟಟ್ಠಾನಮಾರುಯ್ಹ ತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಪಾದಙ್ಗುಟ್ಠಕತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಖಾದಿತುಂ ಆರಭಿ। ಇತರೇಪಿ "ಇದಾನಿ ಸಪ್ಪುರಿಸ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಕತ್ತಬ್ಬಂ ನತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖೂನಂ ವಿಸೇಸೋ ನಾಮ ಏವರೂಪೇ ಠಾನೇ ಪಞ್ಞಾಯತೀ"ತಿ ಆಹಂಸು। ಸೋ ಬ್ಯಗ್ಘಮುಖೇ ನಿಪನ್ನೋವ ತಂ ವೇದನಂ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇನ್ತೋ ಯಾವ ಗೋಪ್ಫಕಾ ಖಾದಿತಸಮಯೇ ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಹುತ್ವಾ, ಯಾವ ಜಣ್ಣುಕಾ ಖಾದಿತಸಮಯೇ ಸಕದಾಗಾಮೀ, ಯಾವ ನಾಭಿಯಾ ಖಾದಿತಸಮಯೇ ಅನಾಗಾಮೀ ಹುತ್ವಾ, ಹದಯರೂಪೇ ಅಖಾದಿತೇಯೇವ ಸಹ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಹಿ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾ ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ –

> "ಸೀಲವಾ ವತಸಮ್ಪನ್ನೋ, ಪಞ್ಞವಾ ಸುಸಮಾಹಿತೋ।
> ಮುಹುತ್ತಂ ಪಮಾದಮನ್ವಾಯ, ಬ್ಯಗ್ಘೇನೋರುದ್ಧಮಾನಸೋ॥
>
> ಪಞ್ಜರಸ್ಮಿಂ ಗಹೇತ್ವಾನ, ಸಿಲಾಯ ಉಪರೀ ಕತೋ।
> ಕಾಮಂ ಖಾದತು ಮಂ ಬ್ಯಗ್ಘೋ, ಅಟ್ಠಿಯಾ ಚ ನ್ಹಾರುಸ್ಸ ಚ।
> ಕಿಲೇಸೇ ಖೇಪಯಿಸ್ಸಾಮಿ, ಫುಸಿಸ್ಸಾಮಿ ವಿಮುತ್ತಿಯ"ನ್ತಿ॥

ಅಪರೋಪಿ ಪೀತಮಲ್ಲತ್ಥೇರೋ ನಾಮ ಗಿಹಿಕಾಲೇ ತೀಸು ರಜ್ಜೇಸು ಪಟಾಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ತಮ್ಬಪಣ್ಣಿದೀಪಂ ಆಗಮ್ಮ ರಾಜಾನಂ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ರಞ್ಞಾ ಕತಾನುಗ್ಗಹೋ ಏಕದಿವಸಂ ಕಿಲಞ್ಜಕಾಪಣಸಾಲದ್ವಾರೇನ ಗಚ್ಛನ್ತೋ "ರೂಪಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನ ತುಮ್ಹಾಕಂ, ತಂ ಪಜಹಥ, ತಂ ವೋ ಪಹೀನಂ ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ನ ತುಮ್ಹಾಕವಾಕ್ಯಂ ಸುತ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ "ನೇವ ಕಿರ ರೂಪಂ ಅತ್ತನೋ, ನ ವೇದನಾ"ತಿ। ಸೋ ತಂಯೇವ ಅಙ್ಕುಸಂ ಕತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಮಹಾವಿಹಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಯಾಚಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ದ್ವೇಮಾತಿಕಾ ಪಗುಣಾ ಕತ್ವಾ ತಿಂಸ ಭಿಕ್ಖೂ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಬಲವಾಲಿಯಅಙ್ಗಣಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಅಕಾಸಿ। ಪಾದೇಸು ಅವಹನ್ತೇಸು ಜಣ್ಣುಕೇಹಿ ಚಙ್ಕಮತಿ। ತಮೇನಂ ರತ್ತಿಂ ಏಕೋ ಮಿಗಲುದ್ದಕೋ ಮಿಗೋತಿ ಮಞ್ಞಮಾನೋ ಪಹರಿ। ಸತ್ತಿ ವಿನಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಗತಾ, ಸೋ ತಂ ಸತ್ತಿಂ ಹರಾಪೇತ್ವಾ ಪಹರಣಮುಖಾನಿ ತಿಣವಟ್ಟಿಯಾ ಪೂರಾಪೇತ್ವಾ ಪಾಸಾಣಪಿಟ್ಠಿಯಂ ಅತ್ತಾನಂ ನಿಸೀದಾಪೇತ್ವಾ ಓಕಾಸಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಸಹ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಹಿ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾ ಉಕ್ಕಾಸಿತಸದ್ದೇನ ಆಗತಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಬ್ಯಾಕರಿತ್ವಾ ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ –

> "ಭಾಸಿತಂ ಬುದ್ಧಸೇಟ್ಠಸ್ಸ, ಸಬ್ಬಲೋಕಗ್ಗವಾದಿನೋ।
> ನ ತುಮ್ಹಾಕಮಿದಂ ರೂಪಂ, ತಂ ಜಹೇಯ್ಯಾಥ ಭಿಕ್ಖವೋ॥
>
> ಅನಿಚ್ಚಾ ವತ ಸಙ್ಖಾರಾ, ಉಪ್ಪಾದವಯಧಮ್ಮಿನೋ।
> ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ, ತೇಸಂ ವೂಪಸಮೋ ಸುಖೋ"ತಿ॥

ಏವಂ ತಾವ ಅಯಂ ಮಗ್ಗೋ ತಿಸ್ಸತ್ಥೇರಾದೀನಂ ವಿಯ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅತ್ಥಙ್ಗಮಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ।

ಸಕ್ಕೋ ಪನ ದೇವಾನಮಿನ್ದೋ ಅತ್ತನೋ ಪಞ್ಚವಿಧಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಮರಣಭಯಸನ್ತಜ್ಜಿತೋ ದೋಮನಸ್ಸಜಾತೋ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿ। ಸೋ ಉಪೇಕ್ಖಾಪಞ್ಹವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾವಸಾನೇ ಅಸೀತಿಸಹಸ್ಸಾಹಿ ದೇವತಾಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಸಿ। ಸಾ ಚಸ್ಸ ಉಪಪತ್ತಿ ಪುನ ಪಾಕತಿಕಾವ ಅಹೋಸಿ।

ಸುಬ್ರಹ್ಮಾಪಿ ದೇವಪುತ್ತೋ ಅಚ್ಛರಾಸಹಸ್ಸಪರಿವುತೋ ಸಗ್ಗಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅನುಭೋತಿ। ತತ್ಥ ಪಞ್ಚಸತಾ ಅಚ್ಛರಾಯೋ ರುಕ್ಖತೋ ಪುಪ್ಫಾನಿ ಓಚಿನನ್ತಿಯೋ ಚವಿತ್ವಾ ನಿರಯೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾ। ಸೋ "ಕಿಂ ಇಮಾ ಚಿರಾಯನ್ತೀ"ತಿ ಉಪಧಾರೇನ್ತೋ ತಾಸಂ ನಿರಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತನಭಾವಂ ಞತ್ವಾ "ಕಿತ್ತಕಂ ನು ಖೋ ಮಮ ಆಯೂ"ತಿ ಉಪಪರಿಕ್ಖನ್ತೋ ಅತ್ತನೋ ಆಯುಪರಿಕ್ಖಯಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಚವಿತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ನಿರಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತನಭಾವಂ ದಿಸ್ವಾ ಭೀತೋ ಅತಿವಿಯ ದೋಮನಸ್ಸಜಾತೋ ಹುತ್ವಾ "ಇಮಂ ಮೇ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಸತ್ಥಾ ವಿನಯಿಸ್ಸತಿ, ನ ಅಞ್ಞೋ"ತಿ ಅವಸೇಸಾ ಪಞ್ಚಸತಾ ಅಚ್ಛರಾಯೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿ -

"ನಿಚ್ಚಂ ಉತ್ರಸ್ತಮಿದಂ ಚಿತ್ತಂ, ನಿಚ್ಚಂ ಉಬ್ಬಿಗ್ಗಿದಂ ಮನೋ।
ಅನುಪ್ಪನ್ನೇಸು ಕಿಚ್ಛೇಸು, ಅಥೋ ಉಪ್ಪತಿತೇಸು ಚ।
ಸಚೇ ಅತ್ಥಿ ಅನುತ್ರಸ್ತಂ, ತಂ ಮೇ ಅಕ್ಖಾಹಿ ಪುಚ್ಛಿತೋ"ತಿ॥ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೯೮)।

ತತೋ ನಂ ಭಗವಾ ಆಹ -

"ನಾಞ್ಞತ್ರ ಬೋಜ್ಝಾ ತಪಸಾ, ನಾಞ್ಞತ್ರಿನ್ದ್ರಿಯಸಂವರಾ।
ನಾಞ್ಞತ್ರ ಸಬ್ಬನಿಸ್ಸಗ್ಗಾ, ಸೋತ್ಥಿಂ ಪಸ್ಸಾಮಿ ಪಾಣಿನ"ನ್ತಿ॥ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೯೮)।

ಸೋ ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಪಞ್ಚಹಿ ಅಚ್ಛರಾಸತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಯ ತಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಥಾವರಂ ಕತ್ವಾ ದೇವಲೋಕಮೇವ ಅಗಮಾಸೀತಿ। ಏವಂ ಅಯಂ ಮಗ್ಗೋ ಭಾವಿತೋ ಸಕ್ಕಾದೀನಂ ವಿಯ ದೋಮನಸ್ಸಸ್ಸ ಅತ್ಥಙ್ಗಮಾಯ ಸಂವತ್ತತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಞಾಯಸ್ಸ ಅಧಿಗಮಾಯಾತಿ ಞಾಯೋ ವುಚ್ಚತಿ ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ, ತಸ್ಸ ಅಧಿಗಮಾಯ, ಪತ್ತಿಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಅಯಞ್ಹಿ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಲೋಕಿಯೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಮಗ್ಗೋ ಭಾವಿತೋ ಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗಸ್ಸ ಅಧಿಗಮಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ। ತೇನಾಹ "ಞಾಯಸ್ಸ ಅಧಿಗಮಾಯಾ"ತಿ। **ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯಾ**ತಿ ತಣ್ಹಾವಾನವಿರಹಿತತ್ತಾ ನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ ಲದ್ಧನಾಮಸ್ಸ ಅಮತಸ್ಸ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ, ಅತ್ತಪಚ್ಚಕ್ಖತಾಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಅಯಞ್ಹಿ ಮಗ್ಗೋ ಭಾವಿತೋ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ನಿಬ್ಬಾನಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಂ ಸಾಧೇತಿ। ತೇನಾಹ "ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯಾ"ತಿ।

ತತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ "ಸತ್ತಾನಂ ವಿಸುದ್ಧಿಯಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಸೋಕಸಮತಿಕ್ಕಮಾದೀನಿ ಅತ್ಥತೋ ಸಿದ್ಧಾನೇವ ಹೋನ್ತಿ, ಠಪೇತ್ವಾ ಪನ ಸಾಸನಯುತ್ತಿಕೋವಿದೇ ಅಞ್ಞೇಸಂ ನ ಪಾಕಟಾನಿ, ನ ಚ ಭಗವಾ ಪಠಮಂ ಸಾಸನಯುತ್ತಿಕೋವಿದಂ ಜನಂ ಕತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ। ತೇನ ತೇನೇವ ಪನ ಸುತ್ತೇನ ತಂ ತಂ ಅತ್ಥಂ ಞಾಪೇತಿ। ತಸ್ಮಾ ಇಧ ಯಂ ಯಂ ಅತ್ಥಂ ಏಕಾಯನಮಗ್ಗೋ ಸಾಧೇತಿ, ತಂ ತಂ ಪಾಕಟಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ಸೋಕಪರಿದೇವಾನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮಾಯಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ಯಸ್ಮಾ ವಾ ಯಾ ಸತ್ತಾನಂ ವಿಸುದ್ಧಿ ಏಕಾಯನಮಗ್ಗೇನ ಸಂವತ್ತತಿ, ಸಾ ಸೋಕಪರಿದೇವಾನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮೇನ ಹೋತಿ। ಸೋಕಪರಿದೇವಾನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮೋ ದುಕ್ಖದೋಮನಸ್ಸಾನಂ ಅತ್ಥಙ್ಗಮೇನ, ದುಕ್ಖದೋಮನಸ್ಸಾನಂ ಅತ್ಥಙ್ಗಮೋ ಞಾಯಸ್ಸಾಧಿಗಮೇನ, ಞಾಯಸ್ಸಾಧಿಗಮೋ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ। ತಸ್ಮಾ ಇಮಮ್ಪಿ ಕಮಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ಸತ್ತಾನಂ ವಿಸುದ್ಧಿಯಾ"ತಿ ವತ್ವಾ "ಸೋಕಪರಿದೇವಾನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮಾಯಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಅಪಿಚ ವಣ್ಣಭಣನಮೇತಂ ಏಕಾಯನಮಗ್ಗಸ್ಸ। ಯಥೇವ ಹಿ ಭಗವಾ - "ಧಮ್ಮಂ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದೇಸೇಸ್ಸಾಮಿ ಆದಿಕಲ್ಯಾಣಂ ಮಜ್ಝೇಕಲ್ಯಾಣಂ ಪರಿಯೋಸಾನಕಲ್ಯಾಣಂ ಸಾತ್ಥಂ ಸಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಕೇವಲಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಪಕಾಸೇಸ್ಸಾಮಿ ಯದಿದಂ ಛಛಕ್ಕಾನೀ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೪೨೦) ಛಛಕ್ಕದೇಸನಾಯ ಅಟ್ಠಹಿ ಪದೇಹಿ ವಣ್ಣಂ ಅಭಾಸಿ। ಯಥಾ ಚ ಅರಿಯವಂಸದೇಸನಾಯ "ಚತ್ತಾರೋಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅರಿಯವಂಸಾ ಅಗ್ಗಞ್ಞಾ ರತ್ತಞ್ಞಾ ವಂಸಞ್ಞಾ ಪೋರಾಣಾ ಅಸಂಕಿಣ್ಣಾ

ಅಸಂಕಿಣ್ಣಪುಬ್ಬಾ ನ ಸಙ್ಕೇಯನ್ತಿ ನ ಸಙ್ಕೇಯಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಅಪ್ಪಟಿಕುಟ್ಠಾ ಸಮಣೇಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಹಿ ವಿಞ್ಞೂಹೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೨೮) ನವಹಿ ಪದೇಹಿ ವಣ್ಣಂ ಅಭಾಸಿ; ಏವಂ ಇಮಸ್ಸಾಪಿ ಏಕಾಯನಮಗ್ಗಸ್ಸ ಸತ್ತಾನಂ ವಿಸುದ್ಧಿಯಾತಿಆದೀಹಿ ಸತ್ತಹಿ ಪದೇಹಿ ವಣ್ಣಂ ಅಭಾಸಿ। ಕಸ್ಮಾತಿ ಚೇ, ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಉಸ್ಸಾಹಜನನತ್ಥಂ। ವಣ್ಣಭಾಸನಞ್ಹಿ ಸುತ್ವಾ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ "ಅಯಂ ಕಿರ ಮಗ್ಗೋ ಹದಯಸನ್ತಾಪಭೂತಂ ಸೋಕಂ, ವಾಚಾವಿಪ್ಪಲಾಪಭೂತಂ ಪರಿದೇವಂ, ಕಾಯಿಕಅಸಾತಭೂತಂ ದುಕ್ಖಂ, ಚೇತಸಿಕಅಸಾತಭೂತಂ ದೋಮನಸ್ಸನ್ತಿ ಚತ್ತಾರೋ ಉಪದ್ದವೇ ಹನತಿ, ವಿಸುದ್ಧಿಂ ಞಾಯಂ ನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ ತಯೋ ವಿಸೇಸೇ ಆವಹತೀ"ತಿ ಉಸ್ಸಾಹಜಾತಾ ಇಮಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಉಗ್ಗಹೇತಬ್ಬಂ ಪರಿಯಾಪುಣಿತಬ್ಬಂ ಧಾರೇತಬ್ಬಂ, ವಾಚೇತಬ್ಬಂ, ಇಮಞ್ಚ ಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇತಬ್ಬಂ ಮಞ್ಞಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಇತಿ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಉಸ್ಸಾಹಜನನತ್ಥಂ ವಣ್ಣಂ ಅಭಾಸಿ। ಕಮ್ಬಲವಾಣಿಜಾದಯೋ ಕಮ್ಬಲಾದೀನಂ ವಣ್ಣಂ ವಿಯ।

ಯಥಾ ಹಿ ಸತಸಹಸ್ಸಗ್ಘನಿಕಪಣ್ಡುಕಮ್ಬಲವಾಣಿಜೇನ 'ಕಮ್ಬಲಂ ಗಣ್ಹಥಾ'ತಿ ಉಗ್ಘೋಸಿತೇಪಿ ಅಸುಕಕಮ್ಬಲೋತಿ ನ ತಾವ ಮನುಸ್ಸಾ ಜಾನನ್ತಿ। ಕೇಸಕಮ್ಬಲವಾಳಕಮ್ಬಲಾದಯೋಪಿ ಹಿ ದುಗ್ಗನ್ಧಾ ಖರಸಮ್ಫಸ್ಸಾ ಕಮ್ಬಲಾತ್ವೇವ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಯದಾ ಪನ ತೇನ ಗನ್ಧಾರಕೋ ರತ್ತಕಮ್ಬಲೋ ಸುಖುಮೋ ಉಜ್ಜಲೋ ಸುಖಸಮ್ಫಸ್ಸೋತಿ ಉಗ್ಘೋಸಿತಂ ಹೋತಿ, ತದಾ ಯೇ ಪಹೋನ್ತಿ, ತೇ ಗಣ್ಹನ್ತಿ। ಯೇ ನಪ್ಪಹೋನ್ತಿ, ತೇಪಿ ದಸ್ಸನಕಾಮಾ ಹೋನ್ತಿ; ಏವಮೇವ 'ಏಕಾಯನೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಯಂ ಮಗ್ಗೋ'ತಿ ವುತ್ತೇಪಿ ಅಸುಕಮಗ್ಗೋತಿ ನ ತಾವ ಪಾಕಟೋ ಹೋತಿ। ನಾನಪ್ಪಕಾರಕಾ ಹಿ ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕಮಗ್ಗಾಪಿ ಮಗ್ಗಾತ್ವೇವ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। "ಸತ್ತಾನಂ ವಿಸುದ್ಧಿಯಾ"ತಿಆದಿಮ್ಹಿ ಪನ ವುತ್ತೇ "ಅಯಂ ಕಿರ ಮಗ್ಗೋ ಚತ್ತಾರೋ ಉಪದ್ದವೇ ಹನತಿ, ತಯೋ ವಿಸೇಸೇ ಆವಹತೀ"ತಿ ಉಸ್ಸಾಹಜಾತಾ ಇಮಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಉಗ್ಗಹೇತಬ್ಬಂ ಪರಿಯಾಪುಣಿತಬ್ಬಂ ಧಾರೇತಬ್ಬಂ ವಾಚೇತಬ್ಬಂ, ಇಮಞ್ಚ ಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇತಬ್ಬಂ ಮಞ್ಞಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸನ್ತೋ "ಸತ್ತಾನಂ ವಿಸುದ್ಧಿಯಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ಯಥಾ ಚ ಸತಸಹಸ್ಸಗ್ಘನಿಕಪಣ್ಡುಕಮ್ಬಲವಾಣಿಜೂಪಮಾ; ಏವಂ ರತ್ತಜಮ್ಬುನದಸುವಣ್ಣಉದಕಪ್ಪಸಾದಕಮಣಿರತನಸುವಿಸುದ್ಧಮುತ್ತರತನಪವಾಳಾದಿವಾಣಿಜೂಪಮಾದಯೋಪೇತ್ಥ ಆಹರಿತಬ್ಬಾ।

ಯದಿದನ್ತಿ ನಿಪಾತೋ, ಯೇ ಇಮೇತಿ ಅಯಮಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ। **ಚತ್ತಾರೋ**ತಿ ಗಣನಪರಿಚ್ಛೇದೋ। ತೇನ ನ ತತೋ ಹೇಟ್ಠಾ, ನ ಉದ್ಧನ್ತಿ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಪರಿಚ್ಛೇದಂ ದೀಪೇತಿ। **ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ**ತಿ ತಯೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ ಸತಿಗೋಚರೋಪಿ ತಿಧಾ ಪಟಿಪನ್ನೇಸು ಸಾವಕೇಸು ಸತ್ಥುನೋ ಪಟಿಘಾನುನಯವೀತಿವತ್ತತಾಪಿ, ಸತಿಪಿ। "ಚತುನ್ನಂ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾನಂ ಸಮುದಯಞ್ಚ ಅತ್ಥಙ್ಗಮಞ್ಚ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮಿ, ತಂ ಸುಣಾಥ…ಪೇ॰… ಕೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಾಯಸ್ಸ ಸಮುದಯೋ। ಆಹಾರಸಮುದಯಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಸಮುದಯೋ"ತಿಆದೀಸು (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೪೦೮) ಹಿ ಸತಿಗೋಚರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಥಾ "ಕಾಯೋ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ನೋ ಸತಿ, ಸತಿ ಪನ ಉಪಟ್ಠಾನಞ್ಚೇವ ಸತಿ ಚಾ"ತಿಆದೀಸುಪಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೩.೩೫)। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಪತಿಟ್ಠಾತಿ ಅಸ್ಮಿನ್ತಿ **ಪಟ್ಠಾನಂ।** ಕಾ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ? ಸತಿ। ಸತಿಯಾ ಪಟ್ಠಾನಂ **ಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ,** ಪಧಾನಂ ಠಾನನ್ತಿ ವಾ ಪಟ್ಠಾನಂ। ಸತಿಯಾ ಪಟ್ಠಾನಂ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ಹತ್ಥಿಟ್ಠಾನಅಸ್ಸಟ್ಠಾನಾದೀನಿ ವಿಯ।

"ತಯೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ ಯದರಿಯೋ ಸೇವತಿ, ಯದರಿಯೋ ಸೇವಮಾನೋ ಸತ್ಥಾ ಗಣಮನುಸಾಸಿತುಂ ಅರಹತೀ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೩೦೧) ಏತ್ಥ ತಿಧಾ ಪಟಿಪನ್ನೇಸು ಸಾವಕೇಸು ಸತ್ಥುನೋ ಪಟಿಘಾನುನಯವೀತಿವತ್ತತಾ "ಸತಿಪಟ್ಠಾನ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಾ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಪಟ್ಠಪೇತಬ್ಬತೋ ಪಟ್ಠಾನಂ, ಪವತ್ತಯಿತಬ್ಬತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕೇನ ಪಟ್ಠಪೇತಬ್ಬತೋತಿ? ಸತಿಯಾ। ಸತಿಯಾ ಪಟ್ಠಾನಂ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ। "ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ ಭಾವಿತಾ ಬಹುಲೀಕತಾ ಸತ್ತ ಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇ ಪರಿಪೂರೇನ್ತೀ"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೧೪೭) ಪನ ಸತಿಯೇವ "ಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಪಟ್ಠಾತೀತಿ ಪಟ್ಠಾನಂ, ಉಪಟ್ಠಾತಿ ಓಕ್ಕನ್ದಿತ್ವಾ ಪಕ್ಖನ್ದಿತ್ವಾ ಪತ್ಥರಿತ್ವಾ ಪವತ್ತತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸತಿಯೇವ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ। ಅಥ ವಾ ಸರಣಟ್ಠೇನ ಸತಿ, ಉಪಟ್ಠಾನಟ್ಠೇನ ಪಟ್ಠಾನಂ। ಇತಿ ಸತಿ ಚ ಸಾ ಪಟ್ಠಾನಂ ಚಾತಿಪಿ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ। ಇದಮಿಧಾಧಿಪ್ಪೇತಂ।

ಯದಿ ಏವಂ ಕಸ್ಮಾ "ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ"ತಿ ಬಹುವಚನಂ? ಸತಿಬಹುತ್ತಾ। ಆರಮ್ಮಣಭೇದೇನ ಹಿ ಬಹುಕಾ ಏತಾ ಸತಿಯೋ। ಅಥ ಮಗ್ಗೋತಿ ಕಸ್ಮಾ ಏಕವಚನಂ? ಮಗ್ಗಟ್ಠೇನ ಏಕತ್ತಾ। ಚತಸ್ಸೋಪಿ ಹಿ ಏತಾ ಸತಿಯೋ ಮಗ್ಗಟ್ಠೇನ ಏಕತ್ತಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ - "ಮಗ್ಗೋತಿ ಕೇನಟ್ಠೇನ ಮಗ್ಗೋ? ನಿಬ್ಬಾನಗಮನಟ್ಠೇನ। ನಿಬ್ಬಾನತ್ಥಿಕೇಹಿ ಮಗ್ಗನೀಯಟ್ಠೇನ ಚಾ"ತಿ। ಚತಸ್ಸೋಪಿ ಚೇತಾ ಅಪರಭಾಗೇ ಕಾಯಾದೀಸು ಆರಮ್ಮಣೇಸು ಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧಯಮಾನಾ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಚ ನಿಬ್ಬಾನತ್ಥಿಕೇಹಿ ಮಗ್ಗಿಯನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಚತಸ್ಸೋಪಿ ಏಕೋ ಮಗ್ಗೋತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಏವಞ್ಚ ಸತಿ ವಚನಾನುಸನ್ಧಿನಾ ಸಾನುಸನ್ಧಿಕಾವ ದೇಸನಾ ಹೋತಿ, "ಮಾರಸೇನಪ್ಪಮದ್ದನಂ, ವೋ ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಗ್ಗಂ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮಿ, ತಂ ಸುಣಾಥ...ಪೇ॰... ಕತಮೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಾರಸೇನಪ್ಪಮದ್ದನೋ ಮಗ್ಗೋ? ಯದಿದಂ ಸತ್ತ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ"ತಿಆದೀಸು (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೨೨೪) ವಿಯ। ಯಥಾ ಮಾರಸೇನಪ್ಪಮದ್ದನೋತಿ ಚ, ಸತ್ತ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾತಿ ಚ ಅತ್ಥತೋ ಏಕಂ, ಬ್ಯಞ್ಜನಮೇವೇತ್ಥ ನಾನಂ । ಏವಂ "ಏಕಾಯನಮಗ್ಗೋ"ತಿ ಚ "ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ"ತಿ ಚ ಅತ್ಥತೋ ಏಕಂ, ಬ್ಯಞ್ಜನಮೇವೇತ್ಥ ನಾನಂ, ತಸ್ಮಾ ಮಗ್ಗಟ್ಠೇನ ಏಕತ್ತಾ ಏಕವಚನಂ। ಆರಮ್ಮಣಭೇದೇನ ಸತಿಬಹುತ್ತಾ ಬಹುವಚನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಭಗವತಾ ಚತ್ತಾರೋವ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ ವುತ್ತಾ ಅನೂನಾ ಅನಧಿಕಾತಿ? ವೇನೇಯ್ಯಹಿತತ್ತಾ। ತಣ್ಹಾಚರಿತದಿಟ್ಠಿಚರಿತಸಮಥಯಾನಿಕವಿಪಸ್ಸನಾಯಾನಿಕೇಸು ಹಿ ಮನ್ದತಿಕ್ಖವಸೇನ ದ್ವೇಧಾ ದ್ವೇಧಾ ಪವತ್ತೇಸು ವೇನೇಯ್ಯೇಸು ಮನ್ದಸ್ಸ ತಣ್ಹಾಚರಿತಸ್ಸ ಓಳಾರಿಕಂ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೋ, ತಿಕ್ಖಸ್ಸ ಸುಖುಮಂ ವೇದನಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ। ದಿಟ್ಠಿಚರಿತಸ್ಸಪಿ ಮನ್ದಸ್ಸ ನಾತಿಪ್ಪಭೇದಗತಂ ಚಿತ್ತಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೋ, ತಿಕ್ಖಸ್ಸ ಅತಿಪ್ಪಭೇದಗತಂ ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೋ। ಸಮಥಯಾನಿಕಸ್ಸ ಚ ಮನ್ದಸ್ಸ ಅಕಿಚ್ಛೇನ ಅಧಿಗನ್ತಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ ಪಠಮಂ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೋ, ತಿಕ್ಖಸ್ಸ ಓಳಾರಿಕಾರಮ್ಮಣೇ ಅಸಣ್ಠಹನತೋ ದುತಿಯಂ। ವಿಪಸ್ಸನಾಯಾನಿಕಸ್ಸಪಿ ಮನ್ದಸ್ಸ ನಾತಿಪ್ಪಭೇದಗತಾರಮ್ಮಣಂ ತತಿಯಂ, ತಿಕ್ಖಸ್ಸ ಅತಿಪ್ಪಭೇದಗತಾರಮ್ಮಣಂ ಚತುತ್ಥಂ। ಇತಿ ಚತ್ತಾರೋವ ವುತ್ತಾ ಅನೂನಾ ಅನಧಿಕಾತಿ।

ಸುಭಸುಖನಿಚ್ಚಅತ್ತಭಾವವಿಪಲ್ಲಾಸಪ್ಪಹಾನತ್ಥಂ ವಾ। ಕಾಯೋ ಹಿ ಅಸುಭೋ, ತತ್ಥ ಚ ಸುಭವಿಪಲ್ಲಾಸವಿಪಲ್ಲತ್ಥಾ ಸತ್ತಾ। ತೇಸಂ ತತ್ಥ ಅಸುಭಭಾವದಸ್ಸನೇನ ತಸ್ಸ ವಿಪಲ್ಲಾಸಸ್ಸ ಪಹಾನತ್ಥಂ ಪಠಮಂ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ವುತ್ತಂ। ಸುಖಂ ನಿಚ್ಚಂ ಅತ್ತಾತಿ ಗಹಿತೇಸುಪಿ ಚ ವೇದನಾದೀಸು ವೇದನಾ ದುಕ್ಖಾ, ಚಿತ್ತಂ ಅನಿಚ್ಚಂ, ಧಮ್ಮಾ ಅನತ್ತಾ, ತೇಸು ಚ ಸುಖನಿಚ್ಚಅತ್ತವಿಪಲ್ಲಾಸವಿಪಲ್ಲತ್ಥಾ ಸತ್ತಾ। ತೇಸಂ ತತ್ಥ ದುಕ್ಖಾದಿಭಾವದಸ್ಸನೇನ ತೇಸಂ ವಿಪಲ್ಲಾಸಾನಂ ಪಹಾನತ್ಥಂ ಸೇಸಾನಿ ತೀಣಿ ವುತ್ತಾನೀತಿ ಏವಂ ಸುಭಸುಖನಿಚ್ಚಅತ್ತಭಾವವಿಪಲ್ಲಾಸಪ್ಪಹಾನತ್ಥಂ ವಾ ಚತ್ತಾರೋವ ವುತ್ತಾ ಅನೂನಾ ಅನಧಿಕಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ವಿಪಲ್ಲಾಸಪ್ಪಹಾನತ್ಥಮೇವ, ಅಥ ಖೋ ಚತುರೋಘಯೋಗಾಸವಗನ್ಥಉಪಾದಾನಅಗತಿಪಹಾನತ್ಥಮ್ಪಿ ಚತುಬ್ಬಿಧಾಹಾರಪರಿಞ್ಞತ್ಥಞ್ಚ ಚತ್ತಾರೋವ ವುತ್ತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಅಯಂ ತಾವ ಪಕರಣನಯೋ।

ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ ಸರಣವಸೇನ ಚೇವ ಏಕತ್ತಸಮೋಸರಣವಸೇನ ಚ ಏಕಮೇವ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ಆರಮ್ಮಣವಸೇನ ಚತ್ತಾರೋತಿ ಏತದೇವ ವುತ್ತಂ। ಯಥಾ ಹಿ ಚತುದ್ವಾರೇ ನಗರೇ ಪಾಚೀನತೋ ಆಗಚ್ಛನ್ತಾ ಪಾಚೀನದಿಸಾಯ ಉಟ್ಠಾನಕಂ ಭಣ್ಡಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಾಚೀನದ್ವಾರೇನ ನಗರಮೇವ ಪವಿಸನ್ತಿ, ದಕ್ಖಿಣತೋ। ಪಚ್ಛಿಮತೋ। ಉತ್ತರತೋ ಆಗಚ್ಛನ್ತಾ ಉತ್ತರದಿಸಾಯ ಉಟ್ಠಾನಕಂ ಭಣ್ಡಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಉತ್ತರದ್ವಾರೇನ ನಗರಮೇವ ಪವಿಸನ್ತಿ; ಏವಂ - ಸಮ್ಪದಮಿದಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ನಗರಂ ವಿಯ ಹಿ ನಿಬ್ಬಾನಮಹಾನಗರಂ, ದ್ವಾರಂ ವಿಯ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗೋ, ಪಾಚೀನದಿಸಾದಯೋ ವಿಯ ಕಾಯಾದಯೋ।

ಯಥಾ ಪಾಚೀನತೋ ಆಗಚ್ಛನ್ತಾ ಪಾಚೀನದಿಸಾಯ ಉಟ್ಠಾನಕಂ ಭಣ್ಡಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಾಚೀನದ್ವಾರೇನ ನಗರಮೇವ ಪವಿಸನ್ತಿ, ಏವಂ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾಮುಖೇನ ಆಗಚ್ಛನ್ತಾ ಚುದ್ದಸವಿಧೇನ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಂ ಭಾವೇತ್ವಾ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾಭಾವನಾನುಭಾವನಿಬ್ಬತ್ತೇನ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ಏಕಂ ನಿಬ್ಬಾನಮೇವ ಓಸರನ್ತಿ। ಯಥಾ ದಕ್ಖಿಣತೋ ಆಗಚ್ಛನ್ತಾ

ದಕ್ಖಿಣಾಯ ದಿಸಾಯ ಉಟ್ಠಾನಕಂ ಭಣ್ಡಂ ಗಹೇತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣದ್ವಾರೇನ ನಗರಮೇವ ಪವಿಸನ್ತಿ, ಏವಂ ವೇದನಾನುಪಸ್ಸನಾಮುಖೇನ ಆಗಚ್ಛನ್ತಾ ನವವಿಧೇನ ವೇದನಾನುಪಸ್ಸನಂ ಭಾವೇತ್ವಾ ವೇದನಾನುಪಸ್ಸನಾಭಾವನಾನುಭಾವನಿಬ್ಬತ್ತೇನ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ಏಕಂ ನಿಬ್ಬಾನಮೇವ ಓಸರನ್ತಿ। ಯಥಾ ಪಚ್ಛಿಮತೋ ಆಗಚ್ಛನ್ತಾ ಪಚ್ಛಿಮದಿಸಾಯ ಉಟ್ಠಾನಕಂ ಭಣ್ಡಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಿಮದ್ವಾರೇನ ನಗರಮೇವ ಪವಿಸನ್ತಿ, ಏವಂ ಚಿತ್ತಾನುಪಸ್ಸನಾಮುಖೇನ ಆಗಚ್ಛನ್ತಾ ಸೋಳಸವಿಧೇನ ಚಿತ್ತಾನುಪಸ್ಸನಂ ಭಾವೇತ್ವಾ ಚಿತ್ತಾನುಪಸ್ಸನಾಭಾವನಾನುಭಾವನಿಬ್ಬತ್ತೇನ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ಏಕಂ ನಿಬ್ಬಾನಮೇವ ಓಸರನ್ತಿ। ಯಥಾ ಉತ್ತರತೋ ಆಗಚ್ಛನ್ತಾ ಉತ್ತರದಿಸಾಯ ಉಟ್ಠಾನಕಂ ಭಣ್ಡಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಉತ್ತರದ್ವಾರೇನ ನಗರಮೇವ ಪವಿಸನ್ತಿ, ಏವಂ ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸನಾಮುಖೇನ ಆಗಚ್ಛನ್ತಾ ಪಞ್ಚವಿಧೇನ ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸನಂ ಭಾವೇತ್ವಾ ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸನಾಭಾವನಾನುಭಾವನಿಬ್ಬತ್ತೇನ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ಏಕಂ ನಿಬ್ಬಾನಮೇವ ಓಸರನ್ತಿ। ಏವಂ ಸರಣವಸೇನ ಚೇವ ಏಕತ್ತಸಮೋಸರಣವಸೇನ ಚ ಏಕಮೇವ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ಆರಮ್ಮಣವಸೇನ ಚತ್ತಾರೋವ ವುತ್ತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಕತಮೇ ಚತ್ತಾರೋತಿ ಕಥೇತುಕಮ್ಯತಾ ಪುಚ್ಛಾ। **ಇಧಾ**ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಾಸನೇ। **ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿ ಧಮ್ಮಪಟಿಗ್ಗಾಹಕಪುಗ್ಗಲಾಲಪನಮೇತಂ। **ಭಿಕ್ಖೂ**ತಿ ಪಟಿಪತ್ತಿಸಮ್ಪಾದಕಪುಗ್ಗಲನಿದಸ್ಸನಮೇತಂ। ಅಞ್ಞೇಪಿ ಚ ದೇವಮನುಸ್ಸಾ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಸಮ್ಪಾದೇನ್ತಿಯೇವ, ಸೇಟ್ಠತ್ತಾ ಪನ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಭಿಕ್ಖುಭಾವದಸ್ಸನತೋ ಚ "ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿ ಆಹ। ಭಗವತೋ ಹಿ ಅನುಸಾಸನಿಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ತೇಸು ಭಿಕ್ಖು ಸೇಟ್ಠೋ, ಸಬ್ಬಪ್ಪಕಾರಾಯ ಅನುಸಾಸನಿಯಾ ಭಾಜನಭಾವತೋ। ತಸ್ಮಾ ಸೇಟ್ಠತ್ತಾ "ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿ ಆಹ। ತಸ್ಮಿಂ ಗಹಿತೇ ಪನ ಸೇಸಾ ಗಹಿತಾವ ಹೋನ್ತಿ, ರಾಜಗಮನಾದೀಸು ರಾಜಗ್ಗಹಣೇನ ಸೇಸಪರಿಸಾ ವಿಯ। ಯೋ ಚ ಇಮಂ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ, ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಭಿಕ್ಖುಭಾವದಸ್ಸನತೋಪಿ "ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿ ಆಹ। ಪಟಿಪನ್ನಕೋ ಹಿ ದೇವೋ ವಾ ಹೋತು ಮನುಸ್ಸೋ ವಾ, ಭಿಕ್ಖೂತಿ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತಿಯೇವ ಯಥಾಹ -

> "ಅಲಙ್ಕತೋ ಚೇಪಿ ಸಮಂ ಚರೇಯ್ಯ,
> ಸನ್ತೋ ದನ್ತೋ ನಿಯತೋ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ।
> ಸಬ್ಬೇಸು ಭೂತೇಸು ನಿಧಾಯ ದಣ್ಡಂ,
> ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಸೋ ಸಮಣೋ ಸ ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿ॥ (ಧ॰ ಪ॰ ೧೪೨)।

ಕಾಯೇತಿ ರೂಪಕಾಯೇ। ರೂಪಕಾಯೋ ಹಿ ಇಧ ಅಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗಾನಂ ಕೇಸಾದೀನಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾನಂ ಸಮೂಹಟ್ಠೇನ ಹತ್ಥಿಕಾಯರಥಕಾಯಾದಯೋ ವಿಯ ಕಾಯೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ಯಥಾ ಚ ಸಮೂಹಟ್ಠೇನ, ಏವಂ ಕುಚ್ಛಿತಾನಂ ಆಯಟ್ಠೇನ। ಕುಚ್ಛಿತಾನಞ್ಹಿ ಪರಮಜೇಗುಚ್ಛಾನಂ ಸೋ ಆಯೋತಿಪಿ ಕಾಯೋ। ಆಯೋತಿ ಉಪ್ಪತ್ತಿದೇಸೋ। ತತ್ರಾಯಂ ವಚನತ್ಥೋ। ಆಯನ್ತಿ ತತೋತಿ ಆಯೋ। ಕೇ ಆಯನ್ತಿ? ಕುಚ್ಛಿತಾ ಕೇಸಾದಯೋ। ಇತಿ ಕುಚ್ಛಿತಾನಂ ಆಯೋತಿ ಕಾಯೋ।

ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀತಿ ಕಾಯೇ ಅನುಪಸ್ಸನಸೀಲೋ ಕಾಯಂ ವಾ ಅನುಪಸ್ಸಮಾನೋ। ಕಾಯೇತಿ ಚ ವತ್ವಾಪಿ ಪುನ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀತಿ ದುತಿಯಕಾಯಗ್ಗಹಣಂ ಅಸಮ್ಮಿಸ್ಸತೋ ವವತ್ಥಾನಘನವಿನಿಬ್ಭೋಗಾದಿದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಕತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತೇನ ನ ಕಾಯೇ ವೇದನಾನುಪಸ್ಸೀ ವಾ, ಚಿತ್ತಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ವಾ, ಅಥ ಖೋ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀಯೇವಾತಿ ಕಾಯಸಙ್ಖಾತೇ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾಕಾರಸ್ಸೇವ ದಸ್ಸನೇನ ಅಸಮ್ಮಿಸ್ಸತೋ ವವತ್ಥಾನಂ ದಸ್ಸಿತಂ ಹೋತಿ। ತಥಾ ನ ಕಾಯೇ ಅಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗವಿನಿಮುತ್ತಏಕಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ, ನಾಪಿ ಕೇಸಲೋಮಾದಿವಿನಿಮುತ್ತಇತ್ಥಿಪುರಿಸಾನುಪಸ್ಸೀ, ಯೋಪಿ ಚೇತ್ಥ ಕೇಸಲೋಮಾದಿಕೋ ಭೂತುಪಾದಾಯಸಮೂಹಸಙ್ಖಾತೋ ಕಾಯೋ, ತತ್ಥಪಿ ನ ಭೂತುಪಾದಾಯವಿನಿಮುತ್ತಏಕಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ, ಅಥ ಖೋ ರಥಸಮ್ಭಾರಾನುಪಸ್ಸಕೋ ವಿಯ ಅಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗಸಮೂಹಾನುಪಸ್ಸೀ, ನಗರಾವಯವಾನುಪಸ್ಸಕೋ ವಿಯ ಕೇಸಲೋಮಾದಿಸಮೂಹಾನುಪಸ್ಸೀ, ಕದಲಿಕ್ಖನ್ಧಪತ್ತವಟ್ಟಿವಿನಿಬ್ಭುಜಕೋ ವಿಯ ರಿತ್ತಮುಟ್ಠಿವಿನಿವೇಠಕೋ ವಿಯ ಚ ಭೂತುಪಾದಾಯಸಮೂಹಾನುಪಸ್ಸೀಯೇವಾತಿ ನಾನಪ್ಪಕಾರತೋ ಸಮೂಹವಸೇನೇವ ಕಾಯಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ವತ್ಥುನೋ ದಸ್ಸನೇನ

ಘನವಿನಿಬ್ಭೋಗೋ ದಸ್ಸಿತೋ ಹೋತಿ। ನ ಹೇತ್ಥ ಯಥಾವುತ್ತಸಮೂಹವಿನಿಮುತ್ತೋ ಕಾಯೋ ವಾ ಇತ್ಥೀ ವಾ ಪುರಿಸೋ ವಾ ಅಞ್ಞೋ ವಾ ಕೋಚಿ ಧಮ್ಮೋ ದಿಸ್ಸತಿ, ಯಥಾವುತ್ತಧಮ್ಮಸಮೂಹಮತ್ತೇಯೇವ ಪನ ತಥಾ ತಥಾ ಸತ್ತಾ ಮಿಚ್ಛಾಭಿನಿವೇಸಂ ಕರೋನ್ತಿ। ತೇನಾಹು ಪೋರಾಣಾ -

"ಯಂ ಪಸ್ಸತಿ ನ ತಂ ದಿಟ್ಠಂ, ಯಂ ದಿಟ್ಠಂ ತಂ ನ ಪಸ್ಸತಿ।
ಅಪಸ್ಸಂ ಬಜ್ಝತೇ ಮೂಳ್ಹೋ, ಬಜ್ಝಮಾನೋ ನ ಮುಚ್ಚತೀ"ತಿ॥

ಘನವಿನಿಬ್ಭೋಗಾದಿದಸ್ಸನತ್ಥನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ಆದಿಸದ್ದೇನ ಚೇತ್ಥ ಅಯಮ್ಪಿ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅಯಞ್ಹಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀಯೇವ, ನ ಅಞ್ಞ ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಯಥಾ ಅನುದಕಭೂತಾಯಪಿ ಮರೀಚಿಯಾ ಉದಕಾನುಪಸ್ಸಿನೋ ಹೋನ್ತಿ, ನ ಏವಂ ಅನಿಚ್ಚದುಕ್ಖಾನತ್ತಅಸುಭಭೂತೇಯೇವ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಕಾಯೇ ನಿಚ್ಚಸುಖಅತ್ತಸುಭಭಾವಾನುಪಸ್ಸೀ, ಅಥ ಖೋ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀ ಅನಿಚ್ಚದುಕ್ಖಾನತ್ತಅಸುಭಾಕಾರಸಮೂಹಾನುಪಸ್ಸೀಯೇವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಅಥ ವಾ ಯ್ವಾಯಂ ಪರತೋ "ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಅರಞ್ಞಗತೋ ವಾ...ಪೇ॰... ಸೋ ಸತೋವ ಅಸ್ಸಸತೀ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸಾದಿಚುಣ್ಣಕಜಾತಅಟ್ಠಿಕಪರಿಯೋಸಾನೋ ಕಾಯೋ ವುತ್ತೋ, ಯೋ ಚ "ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪಥವೀಕಾಯಂ ಅನಿಚ್ಚತೋ ಅನುಪಸ್ಸತಿ, ಆಪೋಕಾಯಂ ತೇಜೋಕಾಯಂ ವಾಯೋಕಾಯಂ ಕೇಸಕಾಯಂ ಲೋಮಕಾಯಂ ಛವಿಕಾಯಂ ಚಮ್ಮಕಾಯಂ ಮಂಸಕಾಯಂ ರುಧಿರಕಾಯಂ ನ್ಹಾರುಕಾಯಂ ಅಟ್ಠಿಕಾಯಂ ಅಟ್ಠಿಮಿಞ್ಜಕಾಯ"ನ್ತಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೩.೩೫) ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಯಂ ಕಾಯೋ ವುತ್ತೋ, ತಸ್ಸ ಸಬ್ಬಸ್ಸ ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಞೇವ ಕಾಯೇ ಅನುಪಸ್ಸನತೋ ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀತಿ ಏವಮ್ಪಿ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಅಥ ವಾ ಕಾಯೇ ಅಹನ್ತಿ ವಾ ಮಮನ್ತಿ ವಾ ಏವಂ ಗಹೇತಬ್ಬಸ್ಸ ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಅನನುಪಸ್ಸನತೋ, ತಸ್ಸ ತಸ್ಸೇವ ಪನ ಕೇಸಲೋಮಾದಿಕಸ್ಸ ನಾನಾಧಮ್ಮಸಮೂಹಸ್ಸ ಅನುಪಸ್ಸನತೋ ಕಾಯೇ ಕೇಸಾದಿಧಮ್ಮಸಮೂಹಸಙ್ಖಾತಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀತಿ ಏವಮತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ಅಪಿಚ "ಇಮಸ್ಮಿಂ ಕಾಯೇ ಅನಿಚ್ಚತೋ ಅನುಪಸ್ಸತಿ, ನೋ ನಿಚ್ಚತೋ"ತಿಆದಿನಾ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಯಂ ಆಗತನಯಸ್ಸ ಸಬ್ಬಸ್ಸೇವ ಅನಿಚ್ಚಲಕ್ಖಣಾದಿನೋ ಆಕಾರಸಮೂಹಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಕಾಯಸ್ಸ ಅನುಪಸ್ಸನತೋಪಿ ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀತಿ ಏವಮ್ಪಿ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ತಥಾ ಹಿ ಅಯಂ ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾಪಟಿಪದಂ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಭಿಕ್ಖು ಇಮಂ ಕಾಯಂ ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸನಾದೀನಂ ಸತ್ತನ್ನಂ ಅನುಪಸ್ಸನಾನಂ ವಸೇನ ಅನಿಚ್ಚತೋ ಅನುಪಸ್ಸತಿ, ನೋ ನಿಚ್ಚತೋ। ದುಕ್ಖತೋ ಅನುಪಸ್ಸತಿ, ನೋ ಸುಖತೋ। ಅನತ್ತತೋ ಅನುಪಸ್ಸತಿ, ನೋ ಅತ್ತತೋ। ನಿಬ್ಬಿನ್ದತಿ, ನೋ ನನ್ದತಿ, ವಿರಜ್ಜತಿ, ನೋ ರಜ್ಜತಿ, ನಿರೋಧೇತಿ। ನೋ ಸಮುದೇತಿ, ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜತಿ, ನೋ ಆದಿಯತಿ। ಸೋ ತಂ ಅನಿಚ್ಚತೋ ಅನುಪಸ್ಸನ್ತೋ ನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಂ ಪಜಹತಿ , ದುಕ್ಖತೋ ಅನುಪಸ್ಸನ್ತೋ ಸುಖಸಞ್ಞಂ ಪಜಹತಿ, ಅನತ್ತತೋ ಅನುಪಸ್ಸನ್ತೋ ಅತ್ತಸಞ್ಞಂ ಪಜಹತಿ, ನಿಬ್ಬಿನ್ದನ್ತೋ ನನ್ದಿಂ ಪಜಹತಿ , ವಿರಜ್ಜನ್ತೋ ರಾಗಂ ಪಜಹತಿ, ನಿರೋಧೇನ್ತೋ ಸಮುದಯಂ ಪಜಹತಿ, ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜನ್ತೋ ಆದಾನಂ ಪಜಹತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ವಿಹರತೀತಿ ಇರಿಯತಿ। **ಆತಾಪೀತಿ** ತೀಸು ಭವೇಸು ಕಿಲೇಸೇ ಆತಾಪೇತೀತಿ ಆತಾಪೋ, ವೀರಿಯಸ್ಸೇತಂ ನಾಮಂ। ಆತಾಪೋ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ಆತಾಪೀ। **ಸಮ್ಪಜಾನೋತಿ** ಸಮ್ಪಜಞ್ಞಸಙ್ಖಾತೇನ ಞಾಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಸತಿಮಾತಿ** ಕಾಯಪರಿಗ್ಗಾಹಿಕಾಯ ಸತಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। ಅಯಂ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ಸತಿಯಾ ಆರಮ್ಮಣಂ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಪಞ್ಞಾಯ ಅನುಪಸ್ಸತಿ, ನ ಹಿ ಸತಿವಿರಹಿತಸ್ಸ ಅನುಪಸ್ಸನಾ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ, ತೇನೇವಾಹ - "ಸತಿಞ್ಚ ಖ್ವಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಬ್ಬತ್ಥಿಕಂ ವದಾಮೀ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೨೩೪)। ತಸ್ಮಾ ಏತ್ಥ "ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತೀ"ತಿ ಏತ್ತಾವತಾ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಅಥ ವಾ ಯಸ್ಮಾ ಅನಾತಾಪಿನೋ ಅನ್ತೋಸಙ್ಖೇಪೋ ಅನ್ತರಾಯಕರೋ ಹೋತಿ, ಅಸಮ್ಪಜಾನೋ ಉಪಾಯಪರಿಗ್ಗಹೇ

ಅನುಪಾಯಪರಿವಜ್ಜನೇ ಚ ಸಮ್ಮುಯ್ಹತಿ, ಮುಟ್ಠಸ್ಸತಿ ಉಪಾಯಾಪರಿಚ್ಚಾಗೇ ಅನುಪಾಯಾಪರಿಗ್ಗಹೇ ಚ ಅಸಮತ್ಥೋ ಹೋತಿ, ತೇನಸ್ಸ ತಂ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ನ ಸಮ್ಪಜ್ಜತಿ। ತಸ್ಮಾ ಯೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಆನುಭಾವೇನ ತಂ ಸಮ್ಪಜ್ಜತಿ, ತೇಸಂ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ "ಆತಾಪೀ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಸತಿಮಾ"ತಿ ಇದಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಇತಿ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ಸಮ್ಪಯೋಗಙ್ಗಞ್ಚಸ್ಸ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಪಹಾನಙ್ಗಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **ವಿನೇಯ್ಯ ಲೋಕೇ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸ**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ವಿನೇಯ್ಯಾ**ತಿ ತದಙ್ಗವಿನಯೇನ ವಾ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನವಿನಯೇನ ವಾ ವಿನಯಿತ್ವಾ। **ಲೋಕೇ**ತಿ ತಸ್ಮಿಞ್ಞೇವ ಕಾಯೇ। ಕಾಯೋ ಹಿ ಇಧ ಲುಜ್ಜನಪಲುಜ್ಜನಟ್ಠೇನ ಲೋಕೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ಯಸ್ಮಾ ಪನಸ್ಸ ನ ಕಾಯಮತ್ತೇಯೇವ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸಂ ಪಹೀಯತಿ, ವೇದನಾದೀಸುಪಿ ಪಹೀಯತಿಯೇವ। ತಸ್ಮಾ ಪಞ್ಚಪಿ ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾ ಲೋಕೋತಿ ವಿಭಙ್ಗೇ ವುತ್ತಂ। ಲೋಕಸಙ್ಖಾತತ್ತಾ ವಾ ತೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅತ್ಥುದ್ಧಾರನಯೇನೇತಂ ವುತ್ತಂ। ಯಂ ಪನಾಹ - "ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಲೋಕೋ? ಸ್ವೇವ ಕಾಯೋ ಲೋಕೋ"ತಿ, ಅಯಮೇವೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ। ತಸ್ಮಿಂ ಲೋಕೇ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸಂ ವಿನೇಯ್ಯಾತಿ ಏವಂ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಯಸ್ಮಾ ಪನೇತ್ಥ ಅಭಿಜ್ಝಾಗ್ಗಹಣೇನ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದೋ, ದೋಮನಸ್ಸಗ್ಗಹಣೇನ ಬ್ಯಾಪಾದೋ ಸಙ್ಗಹಂ ಗಚ್ಛತಿ, ತಸ್ಮಾ ನೀವರಣಪರಿಯಾಪನ್ನಬಲವಧಮ್ಮದ್ವಯದಸ್ಸನೇನ ನೀವರಣಪ್ಪಹಾನಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ವಿಸೇಸೇನ ಚೇತ್ಥ ಅಭಿಜ್ಝಾವಿನಯೇನ ಕಾಯಸಮ್ಪತ್ತಿಮೂಲಕಸ್ಸ ಅನುರೋಧಸ್ಸ, ದೋಮನಸ್ಸವಿನಯೇನ ಕಾಯವಿಪತ್ತಿಮೂಲಕಸ್ಸ ವಿರೋಧಸ್ಸ, ಅಭಿಜ್ಝಾವಿನಯೇನ ಚ ಕಾಯೇ ಅಭಿರತಿಯಾ, ದೋಮನಸ್ಸವಿನಯೇನ ಕಾಯಭಾವನಾಯ ಅನಭಿರತಿಯಾ, ಅಭಿಜ್ಝಾವಿನಯೇನ ಕಾಯೇ ಅಭೂತಾನಂ ಸುಭಸುಖಭಾವಾದೀನಂ ಪಕ್ಖೇಪಸ್ಸ, ದೋಮನಸ್ಸವಿನಯೇನ ಕಾಯೇ ಭೂತಾನಂ ಅಸುಭಾಸುಖಭಾವಾದೀನಂ ಅಪನಯನಸ್ಸ ಚ ಪಹಾನಂ ವುತ್ತಂ। ತೇನ ಯೋಗಾವಚರಸ್ಸ ಯೋಗಾನುಭಾವೋ ಯೋಗಸಮತ್ಥತಾ ಚ ದೀಪಿತಾ ಹೋತಿ। ಯೋಗಾನುಭಾವೋ ಹಿ ಏಸ, ಯದಿದಂ ಅನುರೋಧವಿರೋಧವಿಪ್ಪಮುತ್ತೋ ಅರತಿರತಿಸಹೋ ಅಭೂತಪಕ್ಖೇಪಭೂತಾಪನಯನವಿರಹಿತೋ ಚ ಹೋತಿ। ಅನುರೋಧವಿರೋಧವಿಪ್ಪಮುತ್ತೋ ಚೇಸ ಅರತಿರತಿಸಹೋ ಅಭೂತಂ ಅಪಕ್ಖಿಪನ್ತೋ ಭೂತಞ್ಚ ಅನಪನಯನ್ತೋ ಯೋಗಸಮತ್ಥೋ ಹೋತೀತಿ।

ಅಪರೋ ನಯೋ "ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀ"ತಿ ಏತ್ಥ ಅನುಪಸ್ಸನಾಯ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ವುತ್ತಂ। "ವಿಹರತೀ"ತಿ ಏತ್ಥ ವುತ್ತವಿಹಾರೇನ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಿಕಸ್ಸ ಕಾಯಪರಿಹರಣಂ, "ಆತಾಪೀ"ತಿಆದೀಸು ಪನ ಆತಾಪೇನ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಂ, ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞೇನ ಸಬ್ಬತ್ಥಕಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ, ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಪರಿಹರಣೂಪಾಯೋ ವಾ। ಸತಿಯಾ ವಾ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ಪಟಿಲದ್ಧಸಮಥೋ, ಸಮ್ಪಜಞ್ಞೇನ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸವಿನಯೇನ ಭಾವನಾಬಲಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

> ವಿಭಙ್ಗೇ ಪನ **ಅನುಪಸ್ಸೀ**ತಿ ತತ್ಥ "ಕತಮಾ ಅನುಪಸ್ಸನಾ? ಯಾ ಪಞ್ಞಾ ಪಜಾನನಾ ವಿಚಯೋ ಪವಿಚಯೋ ಧಮ್ಮವಿಚಯೋ ಸಲ್ಲಕ್ಖಣಾ ಉಪಲಕ್ಖಣಾ ಪಚ್ಚುಪಲಕ್ಖಣಾ ಪಣ್ಡಿಚ್ಚಂ ಕೋಸಲ್ಲಂ ನೇಪುಞ್ಞಂ ವೇಭಬ್ಯಾ ಚಿನ್ತಾ ಉಪಪರಿಕ್ಖಾ ಭೂರೀಮೇಧಾ ಪರಿಣಾಯಿಕಾ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ಪತೋದೋ ಪಞ್ಞಾ ಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಪಞ್ಞಾಬಲಂ ಪಞ್ಞಾಸತ್ಥಂ ಪಞ್ಞಾಪಾಸಾದೋ ಪಞ್ಞಾಆಲೋಕೋ ಪಞ್ಞಾಓಭಾಸೋ ಪಞ್ಞಾಪಜ್ಜೋತೋ ಪಞ್ಞಾರತನಂ ಅಮೋಹೋ ಧಮ್ಮವಿಚಯೋ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಅನುಪಸ್ಸನಾ। ಇಮಾಯ ಅನುಪಸ್ಸನಾಯ ಉಪೇತೋ ಹೋತಿ ಸಮುಪೇತೋ ಉಪಗತೋ ಸಮುಪಗತೋ ಉಪಪನ್ನೋ ಸಮ್ಪನ್ನೋ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ತೇನ ವುಚ್ಚತಿ ಅನುಪಸ್ಸೀತಿ। **ವಿಹರತೀ**ತಿ ಇರಿಯತಿ ಪವತ್ತತಿ ಪಾಲೇತಿ ಯಪೇತಿ ಯಾಪೇತಿ ಚರತಿ ವಿಹರತಿ, ತೇನ ವುಚ್ಚತಿ ವಿಹರತೀತಿ। **ಆತಾಪೀ**ತಿ ತತ್ಥ ಕತಮಂ ಆತಾಪಂ? ಯೋ ಚೇತಸಿಕೋ ವೀರಿಯಾರಮ್ಭೋ ನಿಕ್ಕಮೋ ಪರಕ್ಕಮೋ ಉಯ್ಯಾಮೋ ವಾಯಾಮೋ ಉಸ್ಸಾಹೋ ಉಸ್ಸೋಳ್ಹೀ ಥಾಮೋ ಧಿತಿ ಅಸಿಥಿಲಪರಕ್ಕಮತಾ ಅನಿಕ್ಖಿತ್ತಛನ್ದತಾ ಅನಿಕ್ಖಿತ್ತಧುರತಾ ಧುರಸಮ್ಪಗ್ಗಾಹೋ ವೀರಿಯಂ ವೀರಿಯಿನ್ದ್ರಿಯಂ ವೀರಿಯಬಲಂ ಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮೋ, ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ ಆತಾಪಂ। ಇಮಿನಾ ಆತಾಪೇನ ಉಪೇತೋ ಹೋತಿ…ಪೇ॰… ಸಮನ್ನಾಗತೋ , ತೇನ ವುಚ್ಚತಿ ಆತಾಪೀತಿ। **ಸಮ್ಪಜಾನೋ**ತಿ ತತ್ಥ ಕತಮಂ ಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ? ಯಾ ಪಞ್ಞಾ ಪಜಾನನಾ ವಿಚಯೋ ಪವಿಚಯೋ

ಧಮ್ಮವಿಚಯೋ ಸಲ್ಲಕ್ಖಣಾ ಉಪಲಕ್ಖಣಾ ಪಚ್ಚುಪಲಕ್ಖಣಾ ಪಣ್ಡಿಚ್ಚಂ ಕೋಸಲ್ಲಂ ನೇಪುಞ್ಞಂ ವೇಭಬ್ಯಾ ಚಿನ್ತಾ ಉಪಪರಿಕ್ಖಾ ಭೂರೀಮೇಧಾ ಪರಿಣಾಯಿಕಾ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ಪತೋದೋ ಪಞ್ಞಾ ಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಪಞ್ಞಾಬಲಂ ಪಞ್ಞಾಸತ್ಥಂ ಪಞ್ಞಾಪಾಸಾದೋ ಪಞ್ಞಾಆಲೋಕೋ ಪಞ್ಞಾಓಭಾಸೋ ಪಞ್ಞಾಪಜ್ಜೋತೋ ಪಞ್ಞಾರತನಂ ಅಮೋಹೋ ಧಮ್ಮವಿಚಯೋ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ, ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ ಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ। ಇಮಿನಾ ಸಮ್ಪಜಞ್ಞೇನ ಉಪೇತೋ ಹೋತಿ ...ಪೇ॰... ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ತೇನ ವುಚ್ಚತಿ ಸಮ್ಪಜಾನೋತಿ। **ಸತಿಮಾತಿ** ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಸತಿ? ಯಾ ಸತಿ ಅನುಸ್ಸತಿ ಪಟಿಸ್ಸತಿ ಸತಿ ಸರಣತಾ ಧಾರಣತಾ ಅಪಿಲಾಪನತಾ ಅಸಮ್ಮುಸನತಾ ಸತಿ ಸತಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಸತಿಬಲಂ ಸಮ್ಮಾಸತಿ , ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಸತಿ। ಇಮಾಯ ಸತಿಯಾ ಉಪೇತೋ ಹೋತಿ...ಪೇ॰... ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ತೇನ ವುಚ್ಚತಿ ಸತಿಮಾತಿ।

ವಿನೇಯ್ಯ ಲೋಕೇ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸನ್ತಿ ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಲೋಕೋ? ಸ್ವೇವ ಕಾಯೋ ಲೋಕೋ। ಪಞ್ಚಪಿ ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾ ಲೋಕೋ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಲೋಕೋ। ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಅಭಿಜ್ಝಾ? ಯೋ ರಾಗೋ ಸಾರಾಗೋ ಅನುನಯೋ ಅನುರೋಧೋ ನನ್ದೀ ನನ್ದಿರಾಗೋ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಸಾರಾಗೋ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಅಭಿಜ್ಝಾ। ತತ್ಥ ಕತಮಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ? ಯಂ ಚೇತಸಿಕಂ ಅಸಾತಂ ಚೇತಸಿಕಂ ದುಕ್ಖಂ ಚೇತೋಸಮ್ಫಸ್ಸಜಾ ಅಸಾತಾ ದುಕ್ಖಾ ವೇದನಾ, ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ ದೋಮನಸ್ಸಂ। ಇತಿ ಅಯಞ್ಚ ಅಭಿಜ್ಝಾ, ಇದಞ್ಚ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಇಮಮ್ಹಿ ಲೋಕೇ ವಿನೀತಾ ಹೋನ್ತಿ ಪಟಿವಿನೀತಾ ಸನ್ತಾ ಸಮಿತಾ ವೂಪಸಮಿತಾ ಅತ್ಥಙ್ಗತಾ ಅಬ್ಭತ್ಥಙ್ಗತಾ ಅಪ್ಪಿತಾ ಬ್ಯಪ್ಪಿತಾ ಸೋಸಿತಾ ವಿಸೋಸಿತಾ ಬ್ಯನ್ತೀಕತಾ, ತೇನ ವುಚ್ಚತಿ ವಿನೇಯ್ಯ ಲೋಕೇ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸ"ನ್ತಿ (ವಿಭ॰ ೩೫೭-೩೬೦)।

ಏವಮೇತೇಸಂ ಪದಾನಂ ಅತ್ಥೋ ವುತ್ತೋ। ತೇನ ಸಹ ಅಯಂ ಅಟ್ಠಕಥಾನಯೋ ಯಥಾ ಸಂಸನ್ದತಿ, ಏವಂ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅಯಂ ತಾವ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನುದ್ದೇಸಸ್ಸ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ।

ಇದಾನಿ ವೇದನಾಸು। ಚಿತ್ತೇ। ಧಮ್ಮೇಸು ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತಿ...ಪೇ॰... ವಿನೇಯ್ಯ ಲೋಕೇ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸನ್ತಿ ಏತ್ಥ **ವೇದನಾಸು ವೇದನಾನುಪಸ್ಸೀ**ತಿ ಏವಮಾದೀಸು ವೇದನಾದೀನಂ ಪುನ ವಚನೇ ಪಯೋಜನಂ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾಯಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ವೇದನಾಸು ವೇದನಾನುಪಸ್ಸೀ। ಚಿತ್ತೇ ಚಿತ್ತಾನುಪಸ್ಸೀ। ಧಮ್ಮೇಸು ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀತಿ ಏತ್ಥ ಪನ **ವೇದನಾ**ತಿ ತಿಸ್ಸೋ ವೇದನಾ, ತಾ ಚ ಲೋಕಿಯಾ ಏವ। ಚಿತ್ತಮ್ಪಿ ಲೋಕಿಯಂ, ತಥಾ ಧಮ್ಮಾ। ತೇಸಂ ವಿಭಾಗೋ ನಿದ್ದೇಸವಾರೇ ಪಾಕಟೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ಕೇವಲಂ ಪನಿಧ ಯಥಾ ವೇದನಾ ಅನುಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಾ, ತಥಾ ತಾ ಅನುಪಸ್ಸನ್ತೋ "ವೇದನಾಸು ವೇದನಾನುಪಸ್ಸೀ"ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏಸ ನಯೋ ಚಿತ್ತಧಮ್ಮೇಸುಪಿ। ಕಥಞ್ಚ ವೇದನಾ ಅನುಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಾತಿ? ಸುಖಾ ತಾವ ವೇದನಾ ದುಕ್ಖತೋ, ದುಕ್ಖಾ ಸಲ್ಲತೋ, ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಾ ಅನಿಚ್ಚತೋ। ಯಥಾಹ -

"ಯೋ ಸುಖಂ ದುಕ್ಖತೋ ಅದ್ದ, ದುಕ್ಖಮದ್ದಕ್ಖಿ ಸಲ್ಲತೋ।
ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಂ ಸನ್ತಂ, ಅದ್ದಕ್ಖಿ ನಂ ಅನಿಚ್ಚತೋ।
ಸ ವೇ ಸಮ್ಮದ್ದಸೋ ಭಿಕ್ಖು, ಉಪಸನ್ತೋ ಚರಿಸ್ಸತೀ"ತಿ॥ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೨೫೩)।

ಸಬ್ಬಾ ಏವ ಚೇತಾ "ದುಕ್ಖಾ"ತಿಪಿ ಅನುಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಾ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ - "ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ವೇದಯಿತಂ, ತಂ ದುಕ್ಖಸ್ಮಿನ್ತಿ ವದಾಮೀ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೨೫೯)। ಸುಖದುಕ್ಖತೋಪಿ ಚ ಅನುಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಾ। ಯಥಾಹ "ಸುಖಾ ವೇದನಾ ಠಿತಿಸುಖಾ ವಿಪರಿಣಾಮದುಕ್ಖಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೪೬೫) ಸಬ್ಬಂ ವಿತ್ಥಾರೇತಬ್ಬಂ। ಅಪಿಚ ಅನಿಚ್ಚಾದಿಸತ್ತಅನುಪಸ್ಸನಾವಸೇನಪಿ ಅನುಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಾ। ಸೇಸಂ ನಿದ್ದೇಸವಾರೇಯೇವ ಪಾಕಟಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ।

ಚಿತ್ತಧಮ್ಮೇಸುಪಿ ಚಿತ್ತಂ ತಾವ ಆರಮ್ಮಣಾಧಿಪತಿಸಹಜಾತಭೂಮಿಕಮ್ಮವಿಪಾಕಕಿರಿಯಾದಿನಾನತ್ತಭೇದಾನಂ ಅನಿಚ್ಚಾದಿಅನುಪಸ್ಸನಾನಂ ನಿದ್ದೇಸವಾರೇ ಆಗತಸರಾಗಾದಿಭೇದಾನಞ್ಚ ವಸೇನ ಅನುಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಂ। ಧಮ್ಮಾ

ಸಲಕ್ಖಣಸಾಮಞ್ಞಲಕ್ಖಣಾನಂ ಸುಞ್ಞತಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅನಿಚ್ಚಾದಿಸತ್ತಾನುಪಸ್ಸನಾನಂ ನಿದ್ದೇಸವಾರೇ ಆಗತಸನ್ತಾದಿಭೇದಾನಞ್ಚ ವಸೇನ ಅನುಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಾ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ। ಕಾಮಞ್ಚೇತ್ಥ ಯಸ್ಸ ಕಾಯಸಞ್ಞಾತೇ ಲೋಕೇ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸಂ ಪಹೀನಂ, ತಸ್ಸ ವೇದನಾದೀಸುಪಿ ತಂ ಪಹೀನಮೇವ। ನಾನಾಪುಗ್ಗಲವಸೇನ ಪನ ನಾನಾಚಿತ್ತಕ್ಖಣಿಕಸತಿಪಟ್ಠಾನಭಾವನಾವಸೇನ ಚ ಸಬ್ಬತ್ಥ ವುತ್ತಂ। ಯತೋ ವಾ ಏಕತ್ಥ ಪಹೀನಂ ಸೇಸೇಸುಪಿ ಪಹೀನಂ ಹೋತಿ, ತೇನೇವಸ್ಸ ತತ್ಥ ಪಹಾನದಸ್ಸನತ್ಥಮ್ಪಿ ಏತಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬನ್ತಿ।

ಉದ್ದೇಸವಾರಕಥಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾ ಆನಾಪಾನಪಬ್ಬವಣ್ಣನಾ

೩೭೪. ಇದಾನಿ ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮ ಛೇಕೋ ವಿಲೀವಕಾರಕೋ ಥೂಲಕಿಲಞ್ಜಸಣ್ಹಕಿಲಞ್ಜಚಙ್ಕೋಟಕಪೇಳಾಪುಟಾದೀನಿ ಉಪಕರಣಾನಿ ಕತ್ತುಕಾಮೋ ಏಕಂ ಮಹಾವೇಣುಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಚತುಧಾ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ತತೋ ಏಕೇಕಂ ವೇಣುಖಣ್ಡಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಫಾಲೇತ್ವಾ ತಂ ತಂ ಉಪಕರಣಂ ಕರೇಯ್ಯ, ಏವಮೇವ ಭಗವಾ ಸತಿಪಟ್ಠಾನದೇಸನಾಯ ಸತ್ತಾನಂ ಅನೇಕಪ್ಪಕಾರಂ ವಿಸೇಸಾಧಿಗಮಂ ಕತ್ತುಕಾಮೋ ಏಕಮೇವ ಸಮ್ಮಾಸತಿಂ "ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ। ಕತಮೇ ಚತ್ತಾರೋ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತೀ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಆರಮ್ಮಣವಸೇನ ಚತುಧಾ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ತತೋ ಏಕೇಕಂ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಕಾಯಂ ವಿಭಜನ್ತೋ "ಕಥಞ್ಚ ಭಿಕ್ಖವೇ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ನಿದ್ದೇಸವಾರಂ ವತ್ತುಮಾರದ್ಧೋ।

ತತ್ಥ **ಕಥಞ್ಚಾ**ತಿಆದಿ ವಿತ್ಥಾರೇತುಕಮ್ಯತಾಪುಚ್ಛಾ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ - ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕೇನ ಚ ಪಕಾರೇನ ಭಿಕ್ಖು ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತೀತಿ? ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬಪುಚ್ಛಾವಾರೇಸು। **ಇಧ ಭಿಕ್ಖವೇ ಭಿಕ್ಖೂ**ತಿ ಭಿಕ್ಖವೇ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಾಸನೇ ಭಿಕ್ಖು। ಅಯಞ್ಹೇತ್ಥ ಇಧಸದ್ದೋ ಸಬ್ಬಪ್ಪಕಾರಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾನಿಬ್ಬತ್ತಕಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸನ್ನಿಸ್ಸಯಭೂತಸಾಸನಪರಿದೀಪನೋ ಅಞ್ಞಸಾಸನಸ್ಸ ತಥಾಭಾವಪಟಿಸೇಧನೋ ಚ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ "ಇಧೇವ ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಮಣೋ...ಪೇ॰... ಸುಞ್ಞಾ ಪರಪ್ಪವಾದಾ ಸಮಣೇಭಿ ಅಞ್ಞೇಹೀ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೩೯)। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಾಸನೇ ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿ।

ಅರಞ್ಞಗತೋ ವಾ ರುಕ್ಖಮೂಲಗತೋ ವಾ ಸುಞ್ಞಾಗಾರಗತೋ ವಾತಿ ಇದಮಸ್ಸ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಭಾವನಾನುರೂಪಸೇನಾಸನಪರಿಗ್ಗಹಪರಿದೀಪನಂ। ಇಮಸ್ಸ ಹಿ ಭಿಕ್ಖುನೋ ದೀಘರತ್ತಂ ರೂಪಾದೀಸು ಆರಮ್ಮಣೇಸು ಅನುವಿಸಟಂ ಚಿತ್ತಂ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನವೀಥಿಂ ಓತರಿತುಂ ನ ಇಚ್ಛತಿ, ಕೂಟಗೋಣಯುತ್ತರಥೋ ವಿಯ ಉಪ್ಪಥಮೇವ ಧಾವತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮ ಗೋಪೋ ಕೂಟಧೇನುಯಾ ಸಬ್ಬಂ ಖೀರಂ ಪಿವಿತ್ವಾ ವಡ್ಢಿತಂ ಕೂಟವಚ್ಛಂ ದಮೇತುಕಾಮೋ ಧೇನುತೋ ಅಪನೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತೇ ಮಹನ್ತಂ ಥಮ್ಭಂ ನಿಖಣಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಯೋತ್ತೇನ ಬನ್ಧೇಯ್ಯ। ಅಥಸ್ಸ ಸೋ ವಚ್ಛೋ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ವಿಪ್ಫನ್ದಿತ್ವಾ ಪಲಾಯಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ತಮೇವ ಥಮ್ಭಂ ಉಪನಿಸೀದೇಯ್ಯ ವಾ ಉಪನಿಪಜ್ಜೇಯ್ಯ ವಾ, ಏವಮೇವ ಇಮಿನಾಪಿ ಭಿಕ್ಖುನಾ ದೀಘರತ್ತಂ ರೂಪಾರಮ್ಮಣಾದಿರಸಪಾನವಡ್ಢಿತಂ ದುಟ್ಠಚಿತ್ತಂ ದಮೇತುಕಾಮೇನ ರೂಪಾದಿಆರಮ್ಮಣತೋ ಅಪನೇತ್ವಾ ಅರಞ್ಞಂ ವಾ ರುಕ್ಖಮೂಲಂ ವಾ ಸುಞ್ಞಾಗಾರಂ ವಾ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾರಮ್ಮಣತ್ಥಮ್ಭೇ ಸತಿಯೋತ್ತೇನ ಬನ್ಧಿತಬ್ಬಂ। ಏವಮಸ್ಸ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ವಿಪ್ಫನ್ದಿತ್ವಾಪಿ ಪುಬ್ಬೇ ಆಚಿಣ್ಣಾರಮ್ಮಣಂ ಅಲಭಮಾನಂ ಸತಿಯೋತ್ತಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಪಲಾಯಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಂ ತಮೇವಾರಮ್ಮಣಂ ಉಪಚಾರಪ್ಪನಾವಸೇನ ಉಪನಿಸೀದತಿ ಚೇವ ಉಪನಿಪಜ್ಜತಿ ಚ। ತೇನಾಹು ಪೋರಾಣಾ -

> "ಯಥಾ ಥಮ್ಭೇ ನಿಬನ್ಧೇಯ್ಯ, ವಚ್ಛಂ ದಮಂ ನರೋ ಇಧ।
> ಬನ್ಧೇಯ್ಯೇವಂ ಸಕಂ ಚಿತ್ತಂ, ಸತಿಯಾರಮ್ಮಣೇ ದಳ್ಹ"ನ್ತಿ॥

ಏವಮಸ್ಸೇತಂ ಸೇನಾಸನಂ ಭಾವನಾನುರೂಪಂ ಹೋತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಇದಮಸ್ಸ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಭಾವನಾನುರೂಪಸೇನಾಸನಪರಿಗ್ಗಹಪರಿದೀಪನ"ನ್ತಿ।

ಅಪಿಚ ಯಸ್ಮಾ ಇದಂ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾಯ ಮುದ್ಧಭೂತಂ ಸಬ್ಬಬುದ್ಧಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಸಾವಕಾನಂ ವಿಸೇಸಾಧಿಗಮದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಸುಖವಿಹಾರಪದಟ್ಠಾನಂ ಆನಾಪಾನಸ್ಸತಿಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಇತ್ಥಿಪುರಿಸಹತ್ಥಿಅಸ್ಸಾದಿಸದ್ದಸಮಾಕುಲಂ ಗಾಮನ್ತಂ ಅಪರಿಚ್ಚಜಿತ್ವಾ ನ ಸುಕರಂ ಸಮ್ಪಾದೇತುಂ, ಸದ್ದಕಣ್ಡಕತ್ತಾ ಝಾನಸ್ಸ। ಅಗಾಮಕೇ ಪನ ಅರಞ್ಞೇ ಸುಕರಂ ಯೋಗಾವಚರೇನ ಇದಂ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಆನಾಪಾನಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ತದೇವ ಝಾನಂ ಪಾದಕಂ ಕತ್ವಾ ಸಙ್ಖಾರೇ ಸಮ್ಮಸಿತ್ವಾ ಅಗ್ಗಫಲಂ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿತುಂ, ತಸ್ಮಾಸ್ಸ ಅನುರೂಪಸೇನಾಸನಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಭಗವಾ, "ಅರಞ್ಞಗತೋ ವಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ।

ವತ್ಥುವಿಜ್ಜಾಚರಿಯೋ ವಿಯ ಹಿ ಭಗವಾ। ಸೋ ಯಥಾ ವತ್ಥುವಿಜ್ಜಾಚರಿಯೋ ನಗರಭೂಮಿಂ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಸುಟ್ಠು ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತ್ವಾ "ಏತ್ಥ ನಗರಂ ಮಾಪೇಥಾ"ತಿ ಉಪದಿಸತಿ, ಸೋತ್ಥಿನಾ ಚ ನಗರೇ ನಿಟ್ಠಿತೇ ರಾಜಕುಲತೋ ಮಹಾಸಕ್ಕಾರಂ ಲಭತಿ, ಏವಮೇವ ಯೋಗಾವಚರಸ್ಸ ಅನುರೂಪಸೇನಾಸನಂ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತ್ವಾ "ಏತ್ಥ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಮನುಯುಞ್ಜಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಉಪದಿಸತಿ, ತತೋ ತತ್ಥ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಮನುಯುಞ್ಜನ್ತೇನ ಯೋಗಿನಾ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಅರಹತ್ತೇ ಪತ್ತೇ "ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ವತ ಸೋ ಭಗವಾ"ತಿ ಮಹನ್ತಂ ಸಕ್ಕಾರಂ ಲಭತಿ।

ಅಯಂ ಪನ ಭಿಕ್ಖು ದೀಪಿಸದಿಸೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಥಾ ಹಿ ಮಹಾದೀಪಿರಾಜಾ ಅರಞ್ಞೇ ತಿಣಗಹನಂ ವಾ ವನಗಹನಂ ವಾ ಪಬ್ಬತಗಹನಂ ವಾ ನಿಸ್ಸಾಯ ನಿಲೀಯಿತ್ವಾ ವನಮಹಿಂಸಗೋಕಣ್ಣಸೂಕರಾದಯೋ ಮಿಗೇ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಏವಮೇವ ಅಯಂ ಅರಞ್ಞಾದೀಸು ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಅನುಯುಞ್ಜನ್ತೋ ಭಿಕ್ಖು ಯಥಾಕ್ಕಮೇನ ಚತ್ತಾರೋ ಮಗ್ಗೇ ಚೇವ ಚತ್ತಾರಿ ಅರಿಯಫಲಾನಿ ಚ ಗಣ್ಹಾತಿ। ತೇನಾಹು ಪೋರಾಣಾ -

> "ಯಥಾಪಿ ದೀಪಿಕೋ ನಾಮ, ನಿಲೀಯಿತ್ವಾ ಗಣ್ಹತೀ ಮಿಗೇ।
> ತಥೇವಾಯಂ ಬುದ್ಧಪುತ್ತೋ, ಯುತ್ತಯೋಗೋ ವಿಪಸ್ಸಕೋ।
> ಅರಞ್ಞಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾನ, ಗಣ್ಹಾತಿ ಫಲಮುತ್ತಮ"ನ್ತಿ॥

ತೇನಸ್ಸ ಪರಕ್ಕಮಜವಯೋಗ್ಗಭೂಮಿಂ ಅರಞ್ಞಸೇನಾಸನಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಭಗವಾ "ಅರಞ್ಞಗತೋ ವಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ಇತೋ ಪರಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಆನಾಪಾನಪಬ್ಬೇ ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ, ತಂ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವುತ್ತಮೇವ। **ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದಕ್ಖೋ ಭಮಕಾರೋ ವಾ**ತಿ ಇದಞ್ಚ ಉಪಮಾಮತ್ತಮೇವ **ಇತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವಾ ಕಾಯೇ**ತಿ ಇದಂ ಅಪ್ಪನಾಮತ್ತಮೇವ ಚ ತತ್ಥ ಅನಾಗತಂ, ಸೇಸಂ ಆಗತಮೇವ।

ಯಂ ಪನ ಅನಾಗತಂ, ತತ್ಥ **ದಕ್ಖೋ**ತಿ ಛೇಕೋ। **ದೀಘಂ ವಾ ಅಞ್ಛನ್ತೋ**ತಿ ಮಹನ್ತಾನಂ ಭೇರಿಪೋಕ್ಖರಾದೀನಂ ಲಿಖನಕಾಲೇ ಹತ್ಥೇ ಚ ಪಾದೇ ಚ ಪಸಾರೇತ್ವಾ ದೀಘಂ ಕಡ್ಢನ್ತೋ। **ರಸ್ಸಂ ವಾ ಅಞ್ಛನ್ತೋ**ತಿ ಖುದ್ದಕಾನಂ ದನ್ತಸೂಚಿವೇಧಕಾದೀನಂ ಲಿಖನಕಾಲೇ ಮನ್ದಮನ್ದಂ ರಸ್ಸಂ ಕಡ್ಢನ್ತೋ। **ಏವಮೇವ ಖೋ**ತಿ ಏವಂ ಅಯಮ್ಪಿ ಭಿಕ್ಖು ಅದ್ಧಾನವಸೇನ ಇತ್ತರವಸೇನ ಚ ಪವತ್ತಾನಂ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸಾನಂ ವಸೇನ ದೀಘಂ ವಾ ಅಸ್ಸಸನ್ತೋ ದೀಘಂ ಅಸ್ಸಸಾಮೀತಿ ಪಜಾನಾತಿ…ಪೇ॰… ಪಸ್ಸಸಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಸಿಕ್ಖತೀತಿ। ತಸ್ಸೇವಂ ಸಿಕ್ಖತೋ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸನಿಮಿತ್ತೇ ಚತ್ತಾರಿ ಝಾನಾನಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಸೋ ಝಾನಾ ವುಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸೇ ವಾ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ ಝಾನಙ್ಗಾನಿ ವಾ।

ತತ್ಥ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸಕಮ್ಮಿಕೋ "ಇಮೇ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸಾ ಕಿಂ ನಿಸ್ಸಿತಾ? ವತ್ಥುನಿಸ್ಸಿತಾ। ವತ್ಥು ನಾಮ ಕರಜಕಾಯೋ, ಕರಜಕಾಯೋ ನಾಮ ಚತ್ತಾರಿ ಮಹಾಭೂತಾನಿ ಉಪಾದಾರೂಪಞ್ಚಾ"ತಿ ಏವಂ ರೂಪಂ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ತತೋ ತದಾರಮ್ಮಣೇ ಫಸ್ಸಪಞ್ಚಮಕೇ ನಾಮನ್ತಿ। ಏವಂ ನಾಮರೂಪಂ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಂ ಪರಿಯೇಸನ್ತೋ ಅವಿಜ್ಜಾದಿಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಂ ದಿಸ್ವಾ "ಪಚ್ಚಯಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಧಮ್ಮಮತ್ತಮೇವೇತಂ, ಅಞ್ಞೋ ಸತ್ತೋ ವಾ ಪುಗ್ಗಲೋ ವಾ ನತ್ಥೀ"ತಿ ವಿತಿಣ್ಣಕಙ್ಖೋ ಸಪ್ಪಚ್ಚಯನಾಮರೂಪೇ ತಿಲಕ್ಖಣಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇನ್ತೋ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಇದಂ ಏಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಯಾವ ಅರಹತ್ತಾ ನಿಯ್ಯಾನಮುಖಂ।

ಝಾನಕಮ್ಮಿಕೋಪಿ "ಇಮಾನಿ ಝಾನಙ್ಗಾನಿ ಕಿಂ ನಿಸ್ಸಿತಾನಿ, ವತ್ಥುನಿಸ್ಸಿತಾನಿ, ವತ್ಥು ನಾಮ ಕರಜಕಾಯೋ ಝಾನಙ್ಗಾನಿ ನಾಮಂ, ಕರಜಕಾಯೋ ರೂಪ"ನ್ತಿ ನಾಮರೂಪಂ ವವತ್ಥಪೇತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಂ ಪರಿಯೇಸನ್ತೋ ಅವಿಜ್ಜಾದಿಪಚ್ಚಯಾಕಾರಂ ದಿಸ್ವಾ "ಪಚ್ಚಯಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಧಮ್ಮಮತ್ತಮೇವೇತಂ, ಅಞ್ಞೋ ಸತ್ತೋ ವಾ ಪುಗ್ಗಲೋ ವಾ ನತ್ಥೀ"ತಿ ವಿತಿಣ್ಣಕಙ್ಖೋ ಸಪ್ಪಚ್ಚಯನಾಮರೂಪೇ ತಿಲಕ್ಖಣಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇನ್ತೋ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಇದಮೇಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಯಾವ ಅರಹತ್ತಾ ನಿಯ್ಯಾನಮುಖಂ।

ಇತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವಾತಿ ಏವಂ ಅತ್ತನೋ ವಾ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತಿ। **ಬಹಿದ್ಧಾ ವಾ**ತಿ ಪರಸ್ಸ ವಾ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸಕಾಯೇ। **ಅಜ್ಝತ್ತಬಹಿದ್ಧಾ ವಾ**ತಿ ಕಾಲೇನ ಅತ್ತನೋ, ಕಾಲೇನ ಪರಸ್ಸ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸಕಾಯೇ। ಏತೇನಸ್ಸ ಪಗುಣಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಅಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಅಪರಾಪರಂ ಸಞ್ಚರಣಕಾಲೋ ಕಥಿತೋ। ಏಕಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಪನಿದಂ ಉಭಯಂ ನ ಲಬ್ಭತಿ।

ಸಮುದಯಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ವಾತಿ ಯಥಾ ನಾಮ ಕಮ್ಮಾರಸ್ಸ ಭಸ್ತಞ್ಚ ಗಗ್ಗರನಾಳಿಞ್ಚ ತಜ್ಜಞ್ಚ ವಾಯಾಮಂ ಪಟಿಚ್ಚ ವಾತೋ ಅಪರಾಪರಂ ಸಞ್ಚರತಿ, ಏವಂ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಕರಜಕಾಯಞ್ಚ ನಾಸಪುಟಞ್ಚ ಚಿತ್ತಞ್ಚ ಪಟಿಚ್ಚ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸಕಾಯೋ ಅಪರಾಪರಂ ಸಞ್ಚರತಿ। ಕಾಯಾದಯೋ ಧಮ್ಮಾ ಸಮುದಯಧಮ್ಮಾ, ತೇ ಪಸ್ಸನ್ತೋ "ಸಮುದಯಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ವಾ ಕಾಯಸ್ಮಿಂ ವಿಹರತೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ವಯಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ವಾ**ತಿ ಯಥಾ ಭಸ್ತಾಯ ಅಪನೀತಾಯ ಗಗ್ಗರನಾಳಿಯಾ ಭಿನ್ನಾಯ ತಜ್ಜೇ ಚ ವಾಯಾಮೇ ಅಸತಿ ಸೋ ವಾತೋ ನಪ್ಪವತ್ತತಿ, ಏವಮೇವ ಕಾಯೇ ಭಿನ್ನೇ ನಾಸಪುಟೇ ವಿದ್ಧಸ್ತೇ ಚಿತ್ತೇ ಚ ನಿರುದ್ಧೇ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸಕಾಯೋ ನಾಮ ನಪ್ಪವತ್ತತೀತಿ ಕಾಯಾದಿನಿರೋಧಾ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸನಿರೋಧೋತಿ ಏವಂ ಪಸ್ಸನ್ತೋ "ವಯಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ವಾ ಕಾಯಸ್ಮಿಂ ವಿಹರತೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಸಮುದಯವಯಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ವಾ**ತಿ ಕಾಲೇನ ಸಮುದಯಂ ಕಾಲೇನ ವಯಂ ಅನುಪಸ್ಸನ್ತೋ। **ಅತ್ಥಿ ಕಾಯೋತಿ ವಾ ಪನಸ್ಸಾ**ತಿ ಕಾಯೋವ ಅತ್ಥಿ, ನ ಸತ್ತೋ, ನ ಪುಗ್ಗಲೋ, ನ ಇತ್ಥೀ, ನ ಪುರಿಸೋ, ನ ಅತ್ತಾ, ನ ಅತ್ತನಿಯಂ, ನಾಹಂ, ನ ಮಮ, ನ ಕೋಚಿ, ನ ಕಸ್ಸಚೀತಿ ಏವಮಸ್ಸ ಸತಿ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಾ ಹೋತಿ।

ಯಾವದೇವಾತಿ ಪಯೋಜನಪರಿಚ್ಛೇದವವತ್ಥಾಪನಮೇತಂ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಯಾ ಸಾ ಸತಿ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಾ ಹೋತಿ, ಸಾ ನ ಅಞ್ಞದತ್ಥಾಯ। ಅಥ ಖೋ ಯಾವದೇವ ಞಾಣಮತ್ತಾಯ ಅಪರಾಪರಂ ಉತ್ತರುತ್ತರಿ ಞಾಣಪಮಾಣತ್ಥಾಯ ಚೇವ ಸತಿಪಮಾಣತ್ಥಾಯ ಚ, ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞಾನಂ ವುಡ್ಢತ್ಥಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅನಿಸ್ಸಿತೋ ಚ ವಿಹರತೀ**ತಿ ತಣ್ಹಾನಿಸ್ಸಯದಿಟ್ಠಿನಿಸ್ಸಯಾನಂ ವಸೇನ ಅನಿಸ್ಸಿತೋವ ವಿಹರತಿ। **ನ ಚ ಕಿಞ್ಚಿ ಲೋಕೇ ಉಪಾದಿಯತೀ**ತಿ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ ಕಿಞ್ಚಿ ರೂಪಂ ವಾ...ಪೇ॰... ವಿಞ್ಞಾಣಂ ವಾ "ಅಯಂ ಮೇ ಅತ್ತಾ ವಾ ಅತ್ತನಿಯಂ ವಾ"ತಿ ನ ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಏವಮ್ಪೀ**ತಿ ಉಪರಿ ಅತ್ಥಂ ಉಪಾದಾಯ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡನತ್ಥೋ ಪಿ-ಕಾರೋ। ಇಮಿನಾ ಪನ ಪದೇನ ಭಗವಾ ಆನಾಪಾನಪಬ್ಬದೇಸನಂ ನಿಯ್ಯಾತೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತಿ।

ತತ್ಥ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸಪರಿಗ್ಗಾಹಿಕಾ ಸತಿ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ, ತಸ್ಸಾ ಸಮುಟ್ಠಾಪಿಕಾ ಪುರಿಮತಣ್ಹಾ ಸಮುದಯಸಚ್ಚಂ ಉಭಿನ್ನಂ ಅಪ್ಪವತ್ತಿ ನಿರೋಧಸಚ್ಚಂ, ದುಕ್ಖಪರಿಜಾನನೋ ಸಮುದಯಪಜಹನೋ ನಿರೋಧಾರಮ್ಮಣೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ಮಗ್ಗಸಚ್ಚಂ। ಏವಂ

ಚತುಸಚ್ಚವಸೇನ ಉಸ್ಸಕ್ಕಿತ್ವಾ ನಿಬ್ಬುತಿಂ ಪಾಪುಣಾತೀತಿ ಇದಮೇಕಸ್ಸ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸವಸೇನ ಅಭಿನಿವಿಟ್ಠಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಯಾವ ಅರಹತ್ತಾ ನಿಯ್ಯಾನಮುಖನ್ತಿ।

ಆನಾಪಾನಪಬ್ಬಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ।

ಇರಿಯಾಪಥಪಬ್ಬವಣ್ಣನಾ

೩೭೫. ಏವಂ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸವಸೇನ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಂ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಇರಿಯಾಪಥವಸೇನ ವಿಭಜಿತುಂ **ಪುನ ಚಪರನ್ತಿ**ಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ಕಾಮಂ ಸೋಣಸಿಙ್ಗಾಲಾದಯೋಪಿ ಗಚ್ಛನ್ತಾ "ಗಚ್ಛಾಮಾ"ತಿ ಜಾನನ್ತಿ, ನ ಪನೇತಂ ಏವರೂಪಂ ಜಾನನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಏವರೂಪಞ್ಹಿ ಜಾನನಂ ಸತ್ತೂಪಲದ್ಧಿಂ ನ ಪಜಹತಿ, ಅತ್ತಸಞ್ಞಂ ನ ಉಗ್ಘಾಟೇತಿ, ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ವಾ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಭಾವನಾ ವಾ ನ ಹೋತಿ। ಇಮಸ್ಸ ಪನ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಜಾನನಂ ಸತ್ತೂಪಲದ್ಧಿಂ ಪಜಹತಿ, ಅತ್ತಸಞ್ಞಂ ಉಗ್ಘಾಟೇತಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಞ್ಚೇವ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಭಾವನಾ ಚ ಹೋತಿ। ಇದಞ್ಹಿ "ಕೋ ಗಚ್ಛತಿ, ಕಸ್ಸ ಗಮನಂ, ಕಿಂ ಕಾರಣಾ ಗಚ್ಛತೀ"ತಿ ಏವಂ ಸಮ್ಪಜಾನನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಠಾನಾದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ತತ್ಥ ಕೋ ಗಚ್ಛತೀತಿ? ನ ಕೋಚಿ ಸತ್ತೋ ವಾ ಪುಗ್ಗಲೋ ವಾ ಗಚ್ಛತಿ। ಕಸ್ಸ ಗಮನನ್ತಿ? ನ ಕಸ್ಸಚಿ ಸತ್ತಸ್ಸ ವಾ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ವಾ ಗಮನಂ। ಕಿಂ ಕಾರಣಾ ಗಚ್ಛತೀತಿ ? ಚಿತ್ತಕಿರಿಯವಾಯೋಧಾತುವಿಪ್ಫಾರೇನ ಗಚ್ಛತಿ। ತಸ್ಮಾ ಏಸ ಏವಂ ಪಜಾನಾತಿ - "ಗಚ್ಛಾಮೀ"ತಿ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ , ತಂ ವಾಯಂ ಜನೇತಿ, ವಾಯೋ ವಿಞ್ಞತ್ತಿಂ ಜನೇತಿ, ಚಿತ್ತಕಿರಿಯವಾಯೋಧಾತುವಿಪ್ಫಾರೇನ ಸಕಲಕಾಯಸ್ಸ ಪುರತೋ ಅಭಿನೀಹಾರೋ ಗಮನನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಠಾನಾದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ತತ್ರಾಪಿ ಹಿ "ತಿಟ್ಠಾಮೀ"ತಿ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಂ ವಾಯಂ ಜನೇತಿ, ವಾಯೋ ವಿಞ್ಞತ್ತಿಂ ಜನೇತಿ, ಚಿತ್ತಕಿರಿಯವಾಯೋಧಾತುವಿಪ್ಫಾರೇನ ಸಕಲಕಾಯಸ್ಸ ಕೋಟಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಉಸ್ಸಿತಭಾವೋ ಠಾನನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। "ನಿಸೀದಾಮೀ"ತಿ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಂ ವಾಯಂ ಜನೇತಿ, ವಾಯೋ ವಿಞ್ಞತ್ತಿಂ ಜನೇತಿ, ಚಿತ್ತಕಿರಿಯವಾಯೋಧಾತುವಿಪ್ಫಾರೇನ ಹೇಟ್ಠಿಮಕಾಯಸ್ಸ ಸಮಿಞ್ಜನಂ ಉಪರಿಮಕಾಯಸ್ಸ ಉಸ್ಸಿತಭಾವೋ ನಿಸಜ್ಜಾತಿ ವುಚ್ಚತಿ। "ಸಯಾಮೀ"ತಿ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಂ ವಾಯಂ ಜನೇತಿ, ವಾಯೋ ವಿಞ್ಞತ್ತಿಂ ಜನೇತಿ, ಚಿತ್ತಕಿರಿಯವಾಯೋಧಾತುವಿಪ್ಫಾರೇನ ಸಕಲಸರೀರಸ್ಸ ತಿರಿಯತೋ ಪಸಾರಣಂ ಸಯನನ್ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ।

ತಸ್ಸ ಏವಂ ಪಜಾನತೋ ಏವಂ ಹೋತಿ "ಸತ್ತೋ ಗಚ್ಛತಿ, ಸತ್ತೋ ತಿಟ್ಠತೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಅತ್ಥತೋ ಪನ ಕೋಚಿ ಸತ್ತೋ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ವಾ ಠಿತೋ ವಾ ನತ್ಥಿ। ಯಥಾ ಪನ "ಸಕಟಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಸಕಟಂ ತಿಟ್ಠತೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ನ ಚ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಕಟಂ ನಾಮ ಗಚ್ಛನ್ತಂ ವಾ ಠಿತಂ ವಾ ಅತ್ಥಿ, ಚತ್ತಾರೋ ಪನ ಗೋಣೇ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಛೇಕಮ್ಹಿ ಸಾರಥಿಮ್ಹಿ ಪಾಜೇನ್ತೇ "ಸಕಟಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಸಕಟಂ ತಿಟ್ಠತೀ"ತಿ ವೋಹಾರಮತ್ತಮೇವ ಹೋತಿ, ಏವಮೇವ ಅಜಾನನಟ್ಠೇನ ಸಕಟಂ ವಿಯ ಕಾಯೋ, ಗೋಣಾ ವಿಯ ಚಿತ್ತಜವಾತಾ, ಸಾರಥಿ ವಿಯ ಚಿತ್ತಂ। "ಗಚ್ಛಾಮಿ ತಿಟ್ಠಾಮೀ"ತಿ ಚಿತ್ತೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ವಾಯೋಧಾತು ವಿಞ್ಞತ್ತಿಂ ಜನಯಮಾನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಚಿತ್ತಕಿರಿಯವಾಯೋಧಾತುವಿಪ್ಫಾರೇನ ಗಮನಾದೀನಿ ಪವತ್ತನ್ತಿ, ತತೋ "ಸತ್ತೋ ಗಚ್ಛತಿ, ಸತ್ತೋ ತಿಟ್ಠತಿ, ಅಹಂ ಗಚ್ಛಾಮಿ, ಅಹಂ ತಿಟ್ಠಾಮೀ"ತಿ ವೋಹಾರಮತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ -

"ನಾವಾ ಮಾಲುತವೇಗೇನ, ಜಿಯಾವೇಗೇನ ತೇಜನಂ।
ಯಥಾ ಯಾತಿ ತಥಾ ಕಾಯೋ, ಯಾತಿ ವಾತಾಹತೋ ಅಯಂ॥

ಯನ್ತಂ ಸುತ್ತವಸೇನೇವ, ಚಿತ್ತಸುತ್ತವಸೇನಿದಂ।

ಪಯುತ್ತಂ ಕಾಯಯನ್ತಮ್ಹಿ, ಯಾತಿ ಠಾತಿ ನಿಸೀದತಿ॥

ಕೋ ನಾಮ ಏತ್ಥ ಸೋ ಸತ್ತೋ, ಯೋ ವಿನಾ ಹೇತುಪಚ್ಚಯೇ।
ಅತ್ತನೋ ಆನುಭಾವೇನ, ತಿಟ್ಠೇ ವಾ ಯದಿ ವಾ ವಜೇ"ತಿ॥

ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ಹೇತುಪಚ್ಚಯವಸೇನೇವ ಪವತ್ತಾನಿ ಗಮನಾದೀನಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇನ್ತೋ ಏಸ "ಗಚ್ಛನ್ತೋ ವಾ ಗಚ್ಛಾಮೀತಿ ಪಜಾನಾತಿ, ಠಿತೋ ವಾ, ನಿಸಿನ್ನೋ ವಾ, ಸಯಾನೋ ವಾ ಸಯಾನೋಮ್ಹೀತಿ ಪಜಾನಾತೀ"ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಯಥಾ ಯಥಾ ವಾ ಪನಸ್ಸ ಕಾಯೋ ಪಣಿಹಿತೋ ಹೋತಿ, ತಥಾ ತಥಾ ನಂ ಪಜಾನಾತೀತಿ ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಿಕವಚನಮೇತಂ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಯೇನ ಯೇನ ವಾ ಆಕಾರೇನಸ್ಸ ಕಾಯೋ ಠಿತೋ ಹೋತಿ, ತೇನ ತೇನ ನಂ ಪಜಾನಾತಿ। ಗಮನಾಕಾರೇನ ಠಿತಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಪಜಾನಾತಿ। ಠಾನನಿಸಜ್ಜಸಯನಾಕಾರೇನ ಠಿತಂ ಸಯಾನೋತಿ ಪಜಾನಾತೀತಿ।

ಇತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವಾತಿ ಏವಂ ಅತ್ತನೋ ವಾ ಚತುಇರಿಯಾಪಥಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನೇನ ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತಿ। **ಬಹಿದ್ಧಾ ವಾ**ತಿ ಪರಸ್ಸ ವಾ ಚತುಇರಿಯಾಪಥಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನೇನ। **ಅಜ್ಝತ್ತಬಹಿದ್ಧಾ ವಾ**ತಿ ಕಾಲೇನ ಅತ್ತನೋ, ಕಾಲೇನ ಪರಸ್ಸ ಚತುಇರಿಯಾಪಥಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನೇನ ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತಿ। **ಸಮುದಯಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ವಾ**ತಿಆದೀಸು ಪನ ಅವಿಜ್ಜಾಸಮುದಯಾ ರೂಪಸಮುದಯೋತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಪಞ್ಚಹಾಕಾರೇಹಿ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ಸಮುದಯೋ ಚ ವಯೋ ಚ ನೀಹರಿತಬ್ಬೋ। ತಞ್ಹಿ ಸನ್ಧಾಯ ಇಧ "ಸಮುದಯಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ವಾ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅತ್ಥಿ ಕಾಯೋತಿ ವಾ ಪನಸ್ಸಾ**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಸದಿಸಮೇವ।

ಇಧಾಪಿ ಚತುಇರಿಯಾಪಥಪರಿಗ್ಗಾಹಿಕಾ ಸತಿ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ, ತಸ್ಸಾ ಸಮುಟ್ಠಾಪಿಕಾ ಪುರಿಮತಣ್ಹಾ ಸಮುದಯಸಚ್ಚಂ, ಉಭಿನ್ನಂ ಅಪ್ಪವತ್ತಿ ನಿರೋಧಸಚ್ಚಂ, ದುಕ್ಖಪರಿಜಾನನೋ ಸಮುದಯಪಜಹನೋ ನಿರೋಧಾರಮ್ಮಣೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ಮಗ್ಗಸಚ್ಚಂ। ಏವಂ ಚತುಸಚ್ಚವಸೇನ ಉಸ್ಸಕ್ಕಿತ್ವಾ ನಿಬ್ಬುತಿಂ ಪಾಪುಣಾತೀತಿ ಇದಮೇಕಸ್ಸ ಚತುಇರಿಯಾಪಥಪರಿಗ್ಗಾಹಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಯಾವ ಅರಹತ್ತಾ ನಿಯ್ಯಾನಮುಖನ್ತಿ।

ಇರಿಯಾಪಥಪಬ್ಬಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ।

ಚತುಸಮ್ಪಜಞ್ಞಪಬ್ಬವಣ್ಣನಾ

೩೭೬. ಏವಂ ಇರಿಯಾಪಥವಸೇನ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಂ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಚತುಸಮ್ಪಜಞ್ಞವಸೇನ ವಿಭಜಿತುಂ **ಪುನ ಚಪರನ್ತಿ**ಆದಿಮಾಹ । ತತ್ಥ **ಅಭಿಕ್ಕನ್ತೇ**ತಿಆದೀನಿ **ಸಾಮಞ್ಞಫಲೇ** ವಣ್ಣಿತಾನಿ। **ಇತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವಾ**ತಿ ಏವಂ ಚತುಸಮ್ಪಜಞ್ಞಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನೇನ ಅತ್ತನೋ ವಾ ಕಾಯೇ, ಪರಸ್ಸ ವಾ ಕಾಯೇ, ಕಾಲೇನ ವಾ ಅತ್ತನೋ, ಕಾಲೇನ ವಾ ಪರಸ್ಸ ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತಿ। ಇಧಾಪಿ **ಸಮುದಯವಯಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ**ತಿಆದೀಸು ರೂಪಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸೇವ ಸಮುದಯೋ ಚ ವಯೋ ಚ ನೀಹರಿತಬ್ಬೋ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತಸದಿಸಮೇವ।

ಇಧ ಚತುಸಮ್ಪಜಞ್ಞಪರಿಗ್ಗಾಹಿಕಾ ಸತಿ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ, ತಸ್ಸಾ ಸಮುಟ್ಠಾಪಿಕಾ ಪುರಿಮತಣ್ಹಾ ಸಮುದಯಸಚ್ಚಂ, ಉಭಿನ್ನಂ ಅಪ್ಪವತ್ತಿ ನಿರೋಧಸಚ್ಚಂ, ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ಮಗ್ಗಸಚ್ಚಂ। ಏವಂ ಚತುಸಚ್ಚವಸೇನ ಉಸ್ಸಕ್ಕಿತ್ವಾ ನಿಬ್ಬುತಿಂ ಪಾಪುಣಾತೀತಿ ಇದಮೇಕಸ್ಸ ಚತುಸಮ್ಪಜಞ್ಞಪರಿಗ್ಗಾಹಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ವಸೇನ ಯಾವ ಅರಹತ್ತಾ ನಿಯ್ಯಾನಮುಖನ್ತಿ।

ಚತುಸಮ್ಪಜಞ್ಞಪಬ್ಬಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ।

ಪಟಿಕೂಲಮನಸಿಕಾರಪಬ್ಬವಣ್ಣನಾ

೩೭೭. ಏವಂ ಚತುಸಮ್ಪಜಞ್ಞವಸೇನ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಂ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಪಟಿಕೂಲಮನಸಿಕಾರವಸೇನ ವಿಭಜಿತುಂ **ಪುನ ಚಪರನ್ತಿ**ಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಇಮಮೇವ ಕಾಯ**ನ್ತಿಆದೀಸು ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ವಿತ್ಥಾರತೋ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ಕಾಯಗತಾಸತಿಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೇ ವುತ್ತಂ। **ಉಭತೋಮುಖಾ**ತಿ ಹೇಟ್ಠಾ ಚ ಉಪರಿ ಚಾತಿ ದ್ವೀಹಿ ಮುಖೇಹಿ ಯುತ್ತಾ। **ನಾನಾವಿಹಿತಸ್ಸಾ**ತಿ ನಾನಾವಿಧಸ್ಸ।

ಇದಂ ಪನೇತ್ಥ ಓಪಮ್ಮಸಂಸನ್ದನಂ - ಉಭತೋಮುಖಾ ಪುತೋಳಿ ವಿಯ ಹಿ ಚಾತುಮಹಾಭೂತಿಕೋ ಕಾಯೋ, ತತ್ಥ ಮಿಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪಕ್ಖಿತ್ತನಾನಾವಿಧಧಞ್ಞಂ ವಿಯ ಕೇಸಾದಯೋ ದ್ವತ್ತಿಂಸಾಕಾರಾ, ಚಕ್ಖುಮಾ ಪುರಿಸೋ ವಿಯ ಯೋಗಾವಚರೋ, ತಸ್ಸ ತಂ ಪುತೋಳಿಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೋ ನಾನಾವಿಧಧಞ್ಞಸ್ಸ ಪಾಕಟಕಾಲೋ ವಿಯ ಯೋಗಿನೋ ದ್ವತ್ತಿಂಸಾಕಾರಸ್ಸ ವಿಭೂತಕಾಲೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಇತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವಾ**ತಿ ಏವಂ ಕೇಸಾದಿಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನೇನ ಅತ್ತನೋ ವಾ ಕಾಯೇ, ಪರಸ್ಸ ವಾ ಕಾಯೇ, ಕಾಲೇನ ವಾ ಅತ್ತನೋ, ಕಾಲೇನ ವಾ ಪರಸ್ಸ ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತಿ। ಇತೋ ಪರಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ। ಕೇವಲಞ್ಹಿ ಇಧ ದ್ವತ್ತಿಂಸಾಕಾರಪರಿಗ್ಗಾಹಿಕಾ ಸತಿ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚನ್ತಿ ಏವಂ ಯೋಜನಂ ಕತ್ವಾ ನಿಯ್ಯಾನಮುಖಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಸೇಸಂ ಪುರಿಮಸದಿಸಮೇವಾತಿ।

ಪಟಿಕೂಲಮನಸಿಕಾರಪಬ್ಬಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ।

ಧಾತುಮನಸಿಕಾರಪಬ್ಬವಣ್ಣನಾ

೩೭೮. ಏವಂ ಪಟಿಕೂಲಮನಸಿಕಾರವಸೇನ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಂ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಧಾತುಮನಸಿಕಾರವಸೇನ ವಿಭಜಿತುಂ **ಪುನ ಚಪರನ್ತಿ**ಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥಾಯಂ ಓಪಮ್ಮಸಂಸನ್ದನೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ - ಯಥಾ ಕೋಚಿ ಗೋಘಾತಕೋ ವಾ ತಸ್ಸೇವ ವಾ ಭತ್ತವೇತನಭತೋ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೋ ಗಾವಿಂ ವಧಿತ್ವಾ ವಿನಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಚತಸ್ಸೋ ದಿಸಾ ಗತಾನಂ ಮಹಾಪಥಾನಂ ವೇಮಜ್ಝಟ್ಠಾನಸಙ್ಖಾತೇ ಚತುಮಹಾಪಥೇ ಕೋಟ್ಠಾಸಂ ಕೋಟ್ಠಾಸಂ ಕತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನೋ ಅಸ್ಸ, ಏವಮೇವ ಭಿಕ್ಖು ಚತುನ್ನಂ ಇರಿಯಾಪಥಾನಂ ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಆಕಾರೇನ ಠಿತತ್ತಾ ಯಥಾಠಿತಂ, ಯಥಾಠಿತತ್ತಾ ಚ ಯಥಾಪಣಿಹಿತಂ ಕಾಯಂ ''ಅತ್ಥಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಕಾಯೇ ಪಥವೀಧಾತು…ಪೇ॰… ವಾಯೋಧಾತೂ''ತಿ ಏವಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತಿ।

ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಯಥಾ ಗೋಘಾತಕಸ್ಸ ಗಾವಿಂ ಪೋಸೇನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಆಘಾತನಂ ಆಹರನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಆಹರಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಠಪೇನ್ತಸ್ಸಪಿ ವಧೇನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ವಧಿತಂ ಮತಂ ಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ತಾವದೇವ ಗಾವೀತಿ ಸಞ್ಞಾ ನ ಅನ್ತರಧಾಯತಿ, ಯಾವ ನಂ ಪದಾಲೇತ್ವಾ ಬಿಲಸೋ ನ ವಿಭಜತಿ। ವಿಭಜಿತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಪನಸ್ಸ ಗಾವೀತಿ ಸಞ್ಞಾ ಅನ್ತರಧಾಯತಿ, ಮಂಸಸಞ್ಞಾ ಪವತ್ತತಿ। ನಾಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ - ''ಅಹಂ ಗಾವಿಂ ವಿಕ್ಕಿಣಾಮಿ, ಇಮೇ ಗಾವಿಂ ಹರನ್ತೀ''ತಿ। ಅಥ ಖ್ವಸ್ಸ ''ಅಹಂ ಮಂಸಂ ವಿಕ್ಕಿಣಾಮಿ, ಇಮೇ ಮಂಸಂ ಹರನ್ತಿ'' ಚ್ಚೇವ ಹೋತಿ; ಏವಮೇವ ಇಮಸ್ಸಾಪಿ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಪುಬ್ಬೇ ಬಾಲಪುಥುಜ್ಜನಕಾಲೇ ಗಿಹಿಭೂತಸ್ಸಾಪಿ ಪಬ್ಬಜಿತಸ್ಸಾಪಿ ತಾವದೇವ ಸತ್ತೋತಿ ವಾ ಪುಗ್ಗಲೋತಿ ವಾ ಸಞ್ಞಾ ನ ಅನ್ತರಧಾಯತಿ, ಯಾವ ಇಮಮೇವ ಕಾಯಂ ಯಥಾಠಿತಂ ಯಥಾಪಣಿಹಿತಂ ಘನವಿನಿಬ್ಭೋಗಂ ಕತ್ವಾ ಧಾತುಸೋ ನ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತಿ। ಧಾತುಸೋ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೋ ಪನಸ್ಸ ಸತ್ತಸಞ್ಞಾ ಅನ್ತರಧಾಯತಿ, ಧಾತುವಸೇನೇವ ಚಿತ್ತಂ ಸನ್ತಿಟ್ಠತಿ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ - '''ಇಮಮೇವ ಕಾಯಂ ಯಥಾಠಿತಂ ಯಥಾಪಣಿಹಿತಂ ಧಾತುಸೋ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತಿ 'ಅತ್ಥಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಕಾಯೇ ಪಥವೀಧಾತು ಆಪೋಧಾತು ತೇಜೋಧಾತು ವಾಯೋಧಾತೂ'ತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದಕ್ಖೋ ಗೋಘಾತಕೋ ವಾ…ಪೇ॰… ವಾಯೋಧಾತೂ''ತಿ। ಗೋಘಾತಕೋ ವಿಯ ಹಿ ಯೋಗೀ, ಗಾವೀತಿ ಸಞ್ಞಾ ವಿಯ ಸತ್ತಸಞ್ಞಾ, ಚತುಮಹಾಪಥೋ ವಿಯ ಚತುಇರಿಯಾಪಥೋ, ಬಿಲಸೋ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಭಾವೋ ವಿಯ ಧಾತುಸೋ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣನ್ತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಪಾಳಿವಣ್ಣನಾ। ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಕಥಾ ಪನ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವಿತ್ಥಾರಿತಾ।

ಇತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವಾತಿ ಏವಂ ಚತುಧಾತುಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನೇನ ಅತ್ತನೋ ವಾ ಕಾಯೇ, ಪರಸ್ಸ ವಾ ಕಾಯೇ, ಕಾಲೇನ ವಾ ಅತ್ತನೋ, ಕಾಲೇನ ವಾ ಪರಸ್ಸ ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತಿ। ಇತೋ ಪರಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ। ಕೇವಲಞ್ಹಿ ಇಧ ಚತುಧಾತುಪರಿಗ್ಗಾಹಿಕಾ ಸತಿ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚನ್ತಿ ಏವಂ ಯೋಜನಂ ಕತ್ವಾ ನಿಯ್ಯಾನಮುಖಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ, ಸೇಸಂ ಪುರಿಮಸದಿಸಮೇವಾತಿ।

ಧಾತುಮನಸಿಕಾರಪಬ್ಬಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ।

ನವಸಿವಥಿಕಪಬ್ಬವಣ್ಣನಾ

೩೭೯. ಏವಂ ಧಾತುಮನಸಿಕಾರವಸೇನ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಂ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ನವಹಿ ಸಿವಥಿಕಪಬ್ಬೇಹಿ ವಿಭಜಿತುಂ **ಪುನ ಚಪರ**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಯಥಾ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯ। **ಸರೀರ**ನ್ತಿ ಮತಸರೀರಂ। **ಸಿವಥಿಕಾಯ ಛಡ್ಡಿತ**ನ್ತಿ ಸುಸಾನೇ ಅಪವಿದ್ಧಂ। ಏಕಾಹಂ ಮತಸ್ಸ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಏಕಾಹಮತಂ**। ದ್ವೀಹಂ ಮತಸ್ಸ ಅಸ್ಸಾತಿ **ದ್ವೀಹಮತಂ**। ತೀಹಂ ಮತಸ್ಸ ಅಸ್ಸಾತಿ **ತೀಹಮತಂ**। ಕಮ್ಮಾರಭಸ್ತಾ ವಿಯ ವಾಯುನಾ ಉದ್ಧಂ ಜೀವಿತಪರಿಯಾದಾನಾ ಯಥಾನುಕ್ಕಮಂ ಸಮುಗ್ಗತೇನ ಸೂನಭಾವೇನ ಉದ್ಧುಮಾತತ್ತಾ ಉದ್ಧುಮಾತಂ, ಉದ್ಧುಮಾತಮೇವ **ಉದ್ಧುಮಾತಕಂ**। ಪಟಿಕೂಲತ್ತಾ ವಾ ಕುಚ್ಛಿತಂ ಉದ್ಧುಮಾತನ್ತಿ ಉದ್ಧುಮಾತಕಂ। ವಿನೀಲಂ ವುಚ್ಚತಿ ವಿಪರಿಭಿನ್ನವಣ್ಣಂ, ವಿನೀಲಮೇವ **ವಿನೀಲಕಂ**। ಪಟಿಕೂಲತ್ತಾ ವಾ ಕುಚ್ಛಿತಂ ವಿನೀಲನ್ತಿ ವಿನೀಲಕಂ। ಮಂಸುಸ್ಸದಟ್ಠಾನೇಸು ರತ್ತವಣ್ಣಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಸನ್ನಿಚಯಟ್ಠಾನೇಸು ಸೇತವಣ್ಣಸ್ಸ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಚ ನೀಲವಣ್ಣಸ್ಸ ನೀಲಟ್ಠಾನೇಸು ನೀಲಸಾಟಕಪಾರುತಸ್ಸೇವ ಛವಸರೀರಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಪರಿಭಿನ್ನಟ್ಠಾನೇಹಿ ನವಹಿ ವಾ ವಣಮುಖೇಹಿ ವಿಸ್ಸನ್ದಮಾನಪುಬ್ಬಂ ವಿಪುಬ್ಬಂ, ವಿಪುಬ್ಬಮೇವ ವಿಪುಬ್ಬಕಂ। ಪಟಿಕೂಲತ್ತಾ ವಾ ಕುಚ್ಛಿತಂ ವಿಪುಬ್ಬನ್ತಿ ವಿಪುಬ್ಬಕಂ। ವಿಪುಬ್ಬಕಂ ಜಾತಂ ತಥಾಭಾವಂ ಗತನ್ತಿ **ವಿಪುಬ್ಬಕಜಾತಂ**।

ಸೋ ಇಮಮೇವ ಕಾಯನ್ತಿ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಇಮಂ ಅತ್ತನೋ ಕಾಯಂ ತೇನ ಕಾಯೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಞಾಣೇನ ಉಪಸಂಹರತಿ ಉಪನೇತಿ। ಕಥಂ? **ಅಯಮ್ಪಿ ಖೋ ಕಾಯೋ ಏವಂಧಮ್ಮೋ ಏವಂಭಾವೀ ಏವಂಅನತೀತೋ**ತಿ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಆಯು, ಉಸ್ಮಾ, ವಿಞ್ಞಾಣನ್ತಿ ಇಮೇಸಂ ತಿಣ್ಣಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅತ್ಥಿತಾಯ ಅಯಂ ಕಾಯೋ ಠಾನಗಮನಾದಿಖಮೋ ಹೋತಿ, ಇಮೇಸಂ ಪನ ವಿಗಮಾ ಅಯಮ್ಪಿ ಖೋ ಕಾಯೋ ಏವಂಧಮ್ಮೋ ಏವಂ ಪೂತಿಕಸಭಾವೋಯೇವ, **ಏವಂಭಾವೀ** ಏವಂ ಉದ್ಧುಮಾತಾದಿಭೇದೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, **ಏವಂಅನತೀತೋ** ಏವಂ ಉದ್ಧುಮಾತಾದಿಭಾವಂ ಅನತಿಕ್ಕನ್ತೋತಿ। **ಇತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವಾ**ತಿ ಏವಂ ಉದ್ಧುಮಾತಾದಿಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನೇನ ಅತ್ತನೋ ವಾ ಕಾಯೇ, ಪರಸ್ಸ ವಾ ಕಾಯೇ, ಕಾಲೇನ ವಾ ಅತ್ತನೋ, ಕಾಲೇನ ವಾ ಪರಸ್ಸ ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತಿ।

ಖಜ್ಜಮಾನನ್ತಿ ಉದರಾದೀಸು ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಉದರಮಂಸಓಟ್ಠಮಂಸಅಕ್ಖಿಕೂಟಾದೀನಿ ಲುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಲುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಖಾದಿಯಮಾನಂ। **ಸಮಂಸಲೋಹಿತ**ನ್ತಿ ಸಾವಸೇಸಮಂಸಲೋಹಿತಯುತ್ತಂ। **ನಿಮಂಸಲೋಹಿತಮಕ್ಖಿತ**ನ್ತಿ ಮಂಸೇ ಖೀಣೇಪಿ ಲೋಹಿತಂ ನ ಸುಸ್ಸತಿ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ "ನಿಮಂಸಲೋಹಿತಮಕ್ಖಿತ"ನ್ತಿ। **ಅಞ್ಞೇನಾ**ತಿ ಅಞ್ಞೇನ ದಿಸಾಭಾಗೇನ। **ಹತ್ಥಟ್ಠಿಕ**ನ್ತಿ ಚತುಸಟ್ಠಿಭೇದಮ್ಪಿ ಹತ್ಥಟ್ಠಿಕಂ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಂ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಂ ವಿಪ್ಪಕಿಣ್ಣಂ। **ಪಾದಟ್ಠಿಕಾ**ದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ತೇರೋವಸ್ಸಿಕಾನೀತಿ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಸಂವಚ್ಛರಾನಿ। **ಪೂತೀನೀ**ತಿ ಅಬ್ಭೋಕಾಸೇ ಠಿತಾನಿ ವಾತಾತಪವುಟ್ಠಿಸಮ್ಫಸ್ಸೇನ ತೇರೋವಸ್ಸಿಕಾನೇವ ಪೂತೀನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಅನ್ತೋಭೂಮಿಗತಾನಿ ಪನ ಚಿರತರಂ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ। **ಚುಣ್ಣಕಜಾತಾನೀ**ತಿ ಚುಣ್ಣಂ ಚುಣ್ಣಂ ಹುತ್ವಾ ವಿಪ್ಪಕಿಣ್ಣಾನಿ। ಸಬ್ಬತ್ಥ ಸೋ ಇಮಮೇವಾತಿ ವುತ್ತನಯೇನ ಖಜ್ಜಮಾನಾದೀನಂ ವಸೇನ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ। **ಇತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವಾ**ತಿ ಏವಂ ಖಜ್ಜಮಾನಾದಿಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನೇನ ಯಾವ ಚುಣ್ಣಕಭಾವಾ ಅತ್ತನೋ ವಾ ಕಾಯೇ, ಪರಸ್ಸ ವಾ ಕಾಯೇ ಕಾಲೇನ ವಾ ಅತ್ತನೋ, ಕಾಲೇನ ವಾ ಪರಸ್ಸ ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತಿ।

ಇಧ ಪನ ಠತ್ವಾ ನವಸಿವಥಿಕಾ ಸಮೋಧಾನೇತಬ್ಬಾ। ಏಕಾಹಮತಂ ವಾತಿ ಹಿ ಆದಿನಾ ನಯೇನ ವುತ್ತಾ ಸಬ್ಬಾಪಿ ಏಕಾ, ಕಾಕೇಹಿ ವಾ ಖಜ್ಜಮಾನನ್ತಿಆದಿಕಾ ಏಕಾ, ಅಟ್ಠಿಕಸಙ್ಖಲಿಕಂ ಸಮಂಸಲೋಹಿತಂ ನ್ಹಾರುಸಮ್ಬನ್ಧನ್ತಿ ಏಕಾ, ನಿಮಂಸಲೋಹಿತಮಕ್ಖಿತಂ ನ್ಹಾರುಸಮ್ಬನ್ಧನ್ತಿ ಏಕಾ, ಅಪಗತಮಂಸಲೋಹಿತಂ ನ್ಹಾರುಸಮ್ಬನ್ಧನ್ತಿ ಏಕಾ, ಅಟ್ಠಿಕಾನಿ ಅಪಗತಸಮ್ಬನ್ಧಾನೀತಿಆದಿಕಾ ಏಕಾ ಅಟ್ಠಿಕಾನಿ ಸೇತಾನಿ ಸಙ್ಖವಣ್ಣಪಟಿಭಾಗಾನೀತಿ ಏಕಾ, ಪುಞ್ಜಕಿತಾನಿ ತೇರೋವಸ್ಸಿಕಾನೀತಿ ಏಕಾ, ಪೂತೀನಿ ಚುಣ್ಣಕಜಾತಾನೀತಿ ಏಕಾತಿ।

ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇತಿ ಇದಂ ನವಸಿವಥಿಕಾ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಂ ನಿಟ್ಠಪೇನ್ತೋ ಆಹ। ತತ್ಥ ನವಸಿವಥಿಕಪರಿಗ್ಗಾಹಿಕಾ ಸತಿ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ, ತಸ್ಸಾ ಸಮುಟ್ಠಾಪಿಕಾ ಪುರಿಮತಣ್ಹಾ ಸಮುದಯಸಚ್ಚಂ, ಉಭಿನ್ನಂ ಅಪ್ಪವತ್ತಿ ನಿರೋಧಸಚ್ಚಂ, ದುಕ್ಖಪರಿಜಾನನೋ ಸಮುದಯಪಜಹನೋ ನಿರೋಧಾರಮ್ಮಣೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ಮಗ್ಗಸಚ್ಚಂ। ಏವಂ ಚತುಸಚ್ಚವಸೇನ ಉಸ್ಸಕ್ಕಿತ್ವಾ ನಿಬ್ಬುತಿಂ ಪಾಪುಣಾತೀತಿ ಇದಂ ನವಸಿವಥಿಕಪರಿಗ್ಗಾಹಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಯಾವ ಅರಹತ್ತಾ ನಿಯ್ಯಾನಮುಖನ್ತಿ।

ನವಸಿವಥಿಕಪಬ್ಬಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ।

ಏತ್ತಾವತಾ ಚ ಆನಾಪಾನಪಬ್ಬಂ, ಇರಿಯಾಪಥಪಬ್ಬಂ, ಚತುಸಮ್ಪಜಞ್ಞಪಬ್ಬಂ, ಪಟಿಕೂಲಮನಸಿಕಾರಪಬ್ಬಂ, ಧಾತುಮನಸಿಕಾರಪಬ್ಬಂ, ನವಸಿವಥಿಕಪಬ್ಬಾನೀತಿ ಚುದ್ದಸಪಬ್ಬಾ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಆನಾಪಾನಪಬ್ಬಂ, ಪಟಿಕೂಲಮನಸಿಕಾರಪಬ್ಬನ್ತಿ ಇಮಾನೇವ ದ್ವೇ ಅಪ್ಪನಾಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾನಿ, ಸಿವಥಿಕಾನಂ ಪನ ಆದೀನವಾನುಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ವುತ್ತತ್ತಾ ಸೇಸಾನಿ ದ್ವಾದಸಾಪಿ ಉಪಚಾರಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾನೇವಾತಿ।

ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ವೇದನಾನುಪಸ್ಸನಾವಣ್ಣನಾ

೩೮೦. ಏವಂ ಭಗವಾ ಚುದ್ದಸವಿಧೇನ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ನವವಿಧೇನ ವೇದನಾನುಪಸ್ಸನಂ ಕಥೇತುಂ **ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸುಖಂ ವೇದನ**ನ್ತಿ ಕಾಯಿಕಂ ವಾ ಚೇತಸಿಕಂ ವಾ ಸುಖಂ ವೇದನಂ ವೇದಯಮಾನೋ "ಅಹಂ ಸುಖಂ ವೇದನಂ ವೇದಯಾಮೀ"ತಿ ಪಜಾನಾತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತತ್ಥ ಕಾಮಂ ಉತ್ತಾನಸೇಯ್ಯಕಾಪಿ ದಾರಕಾ ಥಞ್ಞಪಿವನಾದಿಕಾಲೇ ಸುಖಂ ವೇದಯಮಾನಾ "ಸುಖಂ ವೇದನಂ ವೇದಯಾಮಾ"ತಿ ಪಜಾನನ್ತಿ, ನ ಪನೇತಂ ಏವರೂಪಂ ಜಾನನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಏವರೂಪಞ್ಹಿ ಜಾನನಂ ಸತ್ತೂಪಲದ್ಧಿಂ ನ ಜಹತಿ, ಅತ್ತಸಞ್ಞಂ ನ ಉಗ್ಘಾಟೇತಿ, ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ವಾ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಭಾವನಾ ವಾ ನ ಹೋತಿ। ಇಮಸ್ಸ ಪನ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಜಾನನಂ ಸತ್ತೂಪಲದ್ಧಿಂ ಜಹತಿ, ಅತ್ತಸಞ್ಞಂ ಉಗ್ಘಾಟೇತಿ, ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಞ್ಚೇವ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಭಾವನಾ ಚ ಹೋತಿ। ಇದಞ್ಹಿ "ಕೋ ವೇದಯತಿ, ಕಸ್ಸ ವೇದನಾ, ಕಿಂ ಕಾರಣಾ ವೇದನಾ"ತಿ ಏವಂ ಸಮ್ಪಜಾನವೇದಿಯನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ।

ತತ್ಥ ಕೋ ವೇದಯತೀತಿ ನ ಕೋಚಿ ಸತ್ತೋ ವಾ ಪುಗ್ಗಲೋ ವಾ ವೇದಯತಿ। ಕಸ್ಸ ವೇದನಾತಿ ನ ಕಸ್ಸಚಿ ಸತ್ತಸ್ಸ ವಾ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ವಾ ವೇದನಾ। ಕಿಂ ಕಾರಣಾ ವೇದನಾತಿ ವತ್ಥುಆರಮ್ಮಣಾವ ಪನಸ್ಸ ವೇದನಾ, ತಸ್ಮಾ ಏಸ ಏವಂ ಪಜಾನಾತಿ "ತಂ ತಂ ಸುಖಾದೀನಂ ವತ್ಥುಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ವೇದನಾವ ವೇದಯತಿ ತಂ ಪನ ವೇದನಾಯ ಪವತ್ತಿಂ ಉಪಾದಾಯ'ಅಹಂ ವೇದಯಾಮೀ'ತಿ ವೋಹಾರಮತ್ತಂ ಹೋತೀ"ತಿ। ಏವಂ ವತ್ಥುಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ವೇದನಾವ ವೇದಯತೀತಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇನ್ತೋ ಏಸ "ಸುಖಂ ವೇದನಂ ವೇದಯಾಮೀತಿ ಪಜಾನಾತೀ"ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ ಚಿತ್ತಲಪಬ್ಬತೇ ಅಞ್ಞತರತ್ಥೇರೋ ವಿಯ।

ಥೇರೋ ಕಿರ ಅಫಾಸುಕಕಾಲೇ ಬಲವವೇದನಾಯ ನಿತ್ಥುನನ್ತೋ ಅಪರಾಪರಂ ಪರಿವತ್ತತಿ, ತಮೇಕೋ ದಹರೋ ಆಹ - “ಕತರಂ ವೋ, ಭನ್ತೇ, ಠಾನಂ ರುಜ್ಜತೀ”ತಿ। ಆವುಸೋ, ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಂ ರುಜ್ಜನಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ವತ್ಥುಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ವೇದನಾವ ವೇದಯತೀತಿ। ಏವಂ ಜಾನನಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅಧಿವಾಸೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ ನೋ, ಭನ್ತೇ,ತಿ। ಅಧಿವಾಸೇಮಿ, ಆವುಸೋತಿ। ಅಧಿವಾಸನಾ, ಭನ್ತೇ, ಸೇಯ್ಯೋತಿ। ಥೇರೋ ಅಧಿವಾಸೇಸಿ। ವಾತೋ ಯಾವ ಹದಯಾ ಫಾಲೇಸಿ, ಮಞ್ಚಕೇ ಅನ್ತಾನಿ ರಾಸಿಕತಾನಿ ಅಹೇಸುಂ। ಥೇರೋ ದಹರಸ್ಸ ದಸ್ಸೇಸಿ “ವಟ್ಟತಾವುಸೋ, ಏತ್ತಕಾ ಅಧಿವಾಸನಾ”ತಿ। ದಹರೋ ತುಣ್ಹೀ ಅಹೋಸಿ। ಥೇರೋ ವೀರಿಯಸಮತಂ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಸಹ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಹಿ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿತ್ವಾ **ಸಮಸೀಸೀ** ಹುತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿ।

ಯಥಾ ಚ ಸುಖಂ, ಏವಂ ದುಕ್ಖಂ…ಪೇ॰… ನಿರಾಮಿಸಂ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಂ ವೇದನಂ ವೇದಯಮಾನೋ “ನಿರಾಮಿಸಂ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಂ ವೇದನಂ ವೇದಯಾಮೀ”ತಿ ಪಜಾನಾತಿ। ಇತಿ ಭಗವಾ ರೂಪಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಅರೂಪಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಕಥೇನ್ತೋ ಯಸ್ಮಾ ಫಸ್ಸವಸೇನ ಚಿತ್ತವಸೇನ ವಾ ಕಥಿಯಮಾನಂ ಪಾಕಟಂ ನ ಹೋತಿ , ಅನ್ಧಕಾರಂ ವಿಯ ಖಾಯತಿ, ವೇದನಾನಂ ಪನ ಉಪ್ಪತ್ತಿಪಾಕಟತಾಯ ವೇದನಾವಸೇನ ಪಾಕಟಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸಕ್ಕಪಞ್ಹೇ ವಿಯ ಇಧಾಪಿ ವೇದನಾವಸೇನ ಅರೂಪಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಕಥೇಸಿ। ತತ್ಥ “ದುವಿಧಞ್ಹಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ರೂಪಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಅರೂಪಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಞ್ಚಾ”ತಿಆದಿ ಕಥಾಮಗ್ಗೋ **ಸಕ್ಕಪಞ್ಹೇ** ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ತತ್ಥ **ಸುಖಂ ವೇದನನ್**ತಿಆದೀಸು ಅಯಂ ಅಪರೋಪಿ ಪಜಾನನಪರಿಯಾಯೋ, ಸುಖಂ ವೇದನಂ ವೇದಯಾಮೀತಿ ಪಜಾನಾತೀತಿ ಸುಖವೇದನಾಕ್ಖಣೇ ದುಕ್ಖವೇದನಾಯ ಅಭಾವತೋ ಸುಖಂ ವೇದನಂ ವೇದಯಮಾನೋ “ಸುಖಂ ವೇದನಂಯೇವ ವೇದಯಾಮೀ”ತಿ ಪಜಾನಾತಿ। ತೇನ ಯಾ ಪುಬ್ಬೇ ಭೂತಪುಬ್ಬಾ ದುಕ್ಖವೇದನಾ, ತಸ್ಸ ಇದಾನಿ ಅಭಾವತೋ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಚ ಸುಖಾಯ ವೇದನಾಯ ಇತೋ ಪಠಮಂ ಅಭಾವತೋ ವೇದನಾ ನಾಮ ಅನಿಚ್ಚಾ ಅಧುವಾ ವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮಾ, ಇತಿಹ ತತ್ಥ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಹೋತಿ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ ಭಗವತಾ -

> “ಯಸ್ಮಿಂ, ಅಗ್ಗಿವೇಸ್ಸನ, ಸಮಯೇ ಸುಖಂ ವೇದನಂ ವೇದೇತಿ, ನೇವ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ದುಕ್ಖಂ ವೇದನಂ ವೇದೇತಿ, ನ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಂ ವೇದನಂ ವೇದೇತಿ, ಸುಖಂಯೇವ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ವೇದನಂ ವೇದೇತಿ। ಯಸ್ಮಿಂ, ಅಗ್ಗಿವೇಸ್ಸನ, ಸಮಯೇ ದುಕ್ಖಂ…ಪೇ॰… ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಂ ವೇದನಂ ವೇದೇತಿ, ನೇವ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಸುಖಂ ವೇದನಂ ವೇದೇತಿ, ನ ದುಕ್ಖಂ ವೇದನಂ ವೇದೇತಿ, ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಂಯೇವ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ವೇದನಂ ವೇದೇತಿ। ಸುಖಾಪಿ, ಖೋ, ಅಗ್ಗಿವೇಸ್ಸನ, ವೇದನಾ ಅನಿಚ್ಚಾ ಸಙ್ಖತಾ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪನ್ನಾ ಖಯಧಮ್ಮಾ ವಯಧಮ್ಮಾ ವಿರಾಗಧಮ್ಮಾ ನಿರೋಧಧಮ್ಮಾ। ದುಕ್ಖಾಪಿ, ಖೋ…ಪೇ॰… ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಾಪಿ ಖೋ, ಅಗ್ಗಿವೇಸ್ಸನ, ವೇದನಾ ಅನಿಚ್ಚಾ…ಪೇ॰… ನಿರೋಧಧಮ್ಮಾ। ಏವಂ ಪಸ್ಸಂ, ಅಗ್ಗಿವೇಸ್ಸನ, ಸುತವಾ ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಸುಖಾಯಪಿ ವೇದನಾಯ ನಿಬ್ಬಿನ್ದತಿ, ದುಕ್ಖಾಯಪಿ ವೇದನಾಯ ನಿಬ್ಬಿನ್ದತಿ, ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಾಯಪಿ ವೇದನಾಯ ನಿಬ್ಬಿನ್ದತಿ, ನಿಬ್ಬಿನ್ದಂ ವಿರಜ್ಜತಿ, ವಿರಾಗಾ ವಿಮುಚ್ಚತಿ, ವಿಮುತ್ತಸ್ಮಿಂ ‘ವಿಮುತ್ತಮೀ’ತಿ ಞಾಣಂ ಹೋತಿ, ‘ಖೀಣಾ ಜಾತಿ, ವುಸಿತಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ, ಕತಂ ಕರಣೀಯಂ, ನಾಪರಂ ಇತ್ಥತ್ತಾಯಾ’ತಿ ಪಜಾನಾತೀ”ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೨೦೫)।

ಸಾಮಿಸಂ ವಾ ಸುಖನ್ತಿಆದೀಸು **ಸಾಮಿಸಾ ಸುಖಾ** ನಾಮ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಾಮಿಸಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಾ ಛ ಗೇಹಸಿತಸೋಮನಸ್ಸವೇದನಾ। **ನಿರಾಮಿಸಾ ಸುಖಾ** ನಾಮ ಛ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಿತಸೋಮನಸ್ಸವೇದನಾ। **ಸಾಮಿಸಾ ದುಕ್ಖಾ** ನಾಮ ಛ ಗೇಹಸಿತದೋಮನಸ್ಸವೇದನಾ। **ನಿರಾಮಿಸಾ ದುಕ್ಖಾ** ನಾಮ ಛ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಿತದೋಮನಸ್ಸವೇದನಾ। **ಸಾಮಿಸಾ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಾ** ನಾಮ ಛ ಗೇಹಸಿತಉಪೇಕ್ಖಾವೇದನಾ। **ನಿರಾಮಿಸಾ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಾ** ನಾಮ ಛ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಿತಉಪೇಕ್ಖಾವೇದನಾ। ತಾಸಂ ವಿಭಾಗೋ **ಸಕ್ಕಪಞ್ಹೇ** ವುತ್ತೋಯೇವ।

ಇತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವಾತಿ ಏವಂ ಸುಖವೇದನಾದಿಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನೇನ ಅತ್ತನೋ ವಾ ವೇದನಾಸು, ಪರಸ್ಸ ವಾ ವೇದನಾಸು, ಕಾಲೇನ ವಾ ಅತ್ತನೋ, ಕಾಲೇನ ವಾ ಪರಸ್ಸ ವೇದನಾಸು ವೇದನಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತಿ। **ಸಮುದಯವಯಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ವಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಅವಿಜ್ಜಾಸಮುದಯಾ ವೇದನಾಸಮುದಯೋತಿಆದೀಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಆಕಾರೇಹಿ ವೇದನಾನಂ ಸಮುದಯಞ್ಚ ವಯಞ್ಚ ಪಸ್ಸನ್ತೋ "ಸಮುದಯಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ವಾ ವೇದನಾಸು ವಿಹರತಿ, ವಯಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ವಾ ವೇದನಾಸು ವಿಹರತಿ, ಕಾಲೇನ ಸಮುದಯಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ವಾ ವೇದನಾಸು, ಕಾಲೇನ ವಯಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ವಾ ವೇದನಾಸು ವಿಹರತೀ"ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಇತೋ ಪರಂ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾಯಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ। ಕೇವಲಞ್ಹಿ ಇಧ ವೇದನಾಪರಿಗ್ಗಾಹಿಕಾ ಸತಿ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚನ್ತಿ ಏವಂ ಯೋಜನಂ ಕತ್ವಾ ವೇದನಾಪರಿಗ್ಗಾಹಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ನಿಯ್ಯಾನಮುಖಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ, ಸೇಸಂ ತಾದಿಸಮೇವಾತಿ।

ವೇದನಾನುಪಸ್ಸನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಚಿತ್ತಾನುಪಸ್ಸನಾವಣ್ಣನಾ

೩೮೧. ಏವಂ ನವವಿಧೇನ ವೇದನಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಸೋಳಸವಿಧೇನ ಚಿತ್ತಾನುಪಸ್ಸನಂ ಕಥೇತುಂ **ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸರಾಗ**ನ್ತಿ ಅಟ್ಠವಿಧಲೋಭಸಹಗತಂ। **ವೀತರಾಗ**ನ್ತಿ ಲೋಕಿಯಕುಸಲಾಬ್ಯಾಕತಂ। ಇದಂ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ಸಮ್ಮಸನಂ ನ ಧಮ್ಮಸಮೋಧಾನಂ ತಸ್ಮಾ ಇಧ ಏಕಪದೇಪಿ ಲೋಕುತ್ತರಂ ನ ಲಬ್ಭತಿ। ಸೇಸಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅಕುಸಲಚಿತ್ತಾನಿ ನೇವ ಪುರಿಮಪದಂ ನ ಪಚ್ಛಿಮಪದಂ ಭಜನ್ತಿ। **ಸದೋಸ**ನ್ತಿ ದುವಿಧದೋಮನಸ್ಸಸಹಗತಂ। **ವೀತದೋಸ**ನ್ತಿ ಲೋಕಿಯಕುಸಲಾಬ್ಯಾಕತಂ। ಸೇಸಾನಿ ದಸ ಅಕುಸಲಚಿತ್ತಾನಿ ನೇವ ಪುರಿಮಪದಂ, ನ ಪಚ್ಛಿಮಪದಂ ಭಜನ್ತಿ। **ಸಮೋಹ**ನ್ತಿ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಸಹಗತಞ್ಚೇವ, ಉದ್ಧಚ್ಚಸಹಗತಞ್ಚಾತಿ ದುವಿಧಂ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಮೋಹೋ ಸಬ್ಬಾಕುಸಲೇಸು ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸೇಸಾನಿಪಿ ಇಧ ವಟ್ಟನ್ತಿಯೇವ। ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಞೇವ ಹಿ ದುಕೇ ದ್ವಾದಸಾಕುಸಲಚಿತ್ತಾನಿ ಪರಿಯಾದಿನ್ನಾನೀತಿ। **ವೀತಮೋಹ**ನ್ತಿ ಲೋಕಿಯಕುಸಲಾಬ್ಯಾಕತಂ। **ಸಙ್ಖಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಥಿನಮಿದ್ಧಾನುಪತಿತಂ। ಏತಞ್ಹಿ ಸಙ್ಕುಟಿತಚಿತ್ತಂ ನಾಮ। **ವಿಕ್ಖಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಉದ್ಧಚ್ಚಸಹಗತಂ, ಏತಞ್ಹಿ ಪಸಟಚಿತ್ತಂ ನಾಮ।

ಮಹಗ್ಗತನ್ತಿ ರೂಪಾರೂಪಾವಚರಂ। **ಅಮಹಗ್ಗತ**ನ್ತಿ ಕಾಮಾವಚರಂ। **ಸಉತ್ತರ**ನ್ತಿ ಕಾಮಾವಚರಂ। **ಅನುತ್ತರ**ನ್ತಿ ರೂಪಾವಚರಂ ಅರೂಪಾವಚರಞ್ಚ। ತತ್ರಾಪಿ ಸಉತ್ತರಂ ರೂಪಾವಚರಂ, ಅನುತ್ತರಂ ಅರೂಪಾವಚರಮೇವ। **ಸಮಾಹಿತ**ನ್ತಿ ಯಸ್ಸ ಅಪ್ಪನಾಸಮಾಧಿ ಉಪಚಾರಸಮಾಧಿ ವಾ ಅತ್ಥಿ। **ಅಸಮಾಹಿತ**ನ್ತಿ ಉಭಯಸಮಾಧಿವಿರಹಿತಂ । **ವಿಮುತ್ತ**ನ್ತಿ ತದಙ್ಗವಿಕ್ಖಮ್ಭನವಿಮುತ್ತೀಹಿ ವಿಮುತ್ತಂ। **ಅವಿಮುತ್ತ**ನ್ತಿ ಉಭಯವಿಮುತ್ತಿವಿರಹಿತಂ। ಸಮುಚ್ಛೇದಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿನಿಸ್ಸರಣವಿಮುತ್ತೀನಂ ಪನ ಇಧ ಓಕಾಸೋವ ನತ್ಥಿ।

ಇತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವಾತಿ ಏವಂ ಸರಾಗಾದಿಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನೇನ ಯಸ್ಮಿಂ ಯಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಯಂ ಯಂ ಚಿತ್ತಂ ಪವತ್ತತಿ, ತಂ ತಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇನ್ತೋ ಅತ್ತನೋ ವಾ ಚಿತ್ತೇ, ಪರಸ್ಸ ವಾ ಚಿತ್ತೇ, ಕಾಲೇನ ವಾ ಅತ್ತನೋ, ಕಾಲೇನ ವಾ ಪರಸ್ಸ ಚಿತ್ತೇ ಚಿತ್ತಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತಿ। **ಸಮುದಯವಯಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಅವಿಜ್ಜಾಸಮುದಯಾ ವಿಞ್ಞಾಣಸಮುದಯೋತಿ ಏವಂ ಪಞ್ಚಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಆಕಾರೇಹಿ ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಸಮುದಯೋ ಚ ವಯೋ ಚ ನೀಹರಿತಬ್ಬೋ। ಇತೋ ಪರಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ। ಕೇವಲಞ್ಹಿ ಇಧ ಚಿತ್ತಪರಿಗ್ಗಾಹಿಕಾ ಸತಿ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚನ್ತಿ ಏವಂ ಪದಯೋಜನಂ ಕತ್ವಾ ಚಿತ್ತಪರಿಗ್ಗಾಹಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ನಿಯ್ಯಾನಮುಖಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಸೇಸಂ ತಾದಿಸಮೇವಾತಿ।

ಚಿತ್ತಾನುಪಸ್ಸನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸನಾ ನೀವರಣಪಬ್ಬವಣ್ಣನಾ

೩೮೨. ಏವಂ ಸೋಳಸವಿಧೇನ ಚಿತ್ತಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಪಞ್ಚವಿಧೇನ ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸನಂ ಕಥೇತುಂ **ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಅಪಿಚ ಭಗವತಾ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾಯ ಸುದ್ಧರೂಪಪರಿಗ್ಗಹೋ ಕಥಿತೋ, ವೇದನಾಚಿತ್ತಾನುಪಸ್ಸನಾಹಿ ಸುದ್ಧಅರೂಪಪರಿಗ್ಗಹೋ। ಇದಾನಿ ರೂಪಾರೂಪಮಿಸ್ಸಕಪರಿಗ್ಗಹಂ ಕಥೇತುಂ "ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾಯ ವಾ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧಪರಿಗ್ಗಹೋವ ಕಥಿತೋ, ವೇದನಾನುಪಸ್ಸನಾಯ ವೇದನಾಕ್ಖನ್ಧಪರಿಗ್ಗಹೋವ, ಚಿತ್ತಾನುಪಸ್ಸನಾಯ ವಿಞ್ಞಾಣಕ್ಖನ್ಧಪರಿಗ್ಗಹೋವ ಇದಾನಿ ಸಞ್ಞಾಸಙ್ಖಾರಕ್ಖನ್ಧಪರಿಗ್ಗಹಮ್ಪಿ ಕಥೇತುಂ "ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ"ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ಸನ್ತ**ನ್ತಿ ಅಭಿಣ್ಹಸಮುದಾಚಾರವಸೇನ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಂ। **ಅಸನ್ತ**ನ್ತಿ ಅಸಮುದಾಚಾರವಸೇನ ವಾ ಪಹೀನತ್ತಾ ವಾ ಅಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಂ। **ಯಥಾ ಚಾ**ತಿ ಯೇನ ಕಾರಣೇನ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದೋ ಹೋತಿ। **ತಞ್ಚ ಪಜಾನಾತೀ**ತಿ ತಞ್ಚ ಕಾರಣಂ ಪಜಾನಾತಿ। ಇತಿ ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಸಬ್ಬಪದೇಸು ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ತತ್ಥ ಸುಭನಿಮಿತ್ತೇ ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೇನ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದೋ ಹೋತಿ। **ಸುಭನಿಮಿತ್ತಂ** ನಾಮ ಸುಭಮ್ಪಿ ಸುಭನಿಮಿತ್ತಂ, ಸುಭಾರಮ್ಮಣಮ್ಪಿ ಸುಭನಿಮಿತ್ತಂ। **ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೋ** ನಾಮ ಅನುಪಾಯಮನಸಿಕಾರೋ ಉಪ್ಪಥಮನಸಿಕಾರೋ ಅನಿಚ್ಚೇ ನಿಚ್ಚನ್ತಿ ವಾ, ದುಕ್ಖೇ ಸುಖನ್ತಿ ವಾ, ಅನತ್ತನಿ ಅತ್ತಾತಿ ವಾ, ಅಸುಭೇ ಸುಭನ್ತಿ ವಾ ಮನಸಿಕಾರೋ। ತಂ ತತ್ಥ ಬಹುಲಂ ಪವತ್ತಯತೋ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ - "ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸುಭನಿಮಿತ್ತಂ, ತತ್ಥ ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಬಹುಲೀಕಾರೋ, ಅಯಮಾಹಾರೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಸ್ಸ ಭಿಯ್ಯೋಭಾವಾಯ ವೇಪುಲ್ಲಾಯಾ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೨೩೨)।

ಅಸುಭನಿಮಿತ್ತೇ ಪನ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೇನಸ್ಸ ಪಹಾನಂ ಹೋತಿ। **ಅಸುಭನಿಮಿತ್ತಂ** ನಾಮ ಅಸುಭಮ್ಪಿ ಅಸುಭಾರಮ್ಮಣಮ್ಪಿ। **ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೋ** ನಾಮ ಉಪಾಯಮನಸಿಕಾರೋ ಪಥಮನಸಿಕಾರೋ ಅನಿಚ್ಚೇ ಅನಿಚ್ಚನ್ತಿ ವಾ, ದುಕ್ಖೇ ದುಕ್ಖನ್ತಿ ವಾ, ಅನತ್ತನಿ ಅನತ್ತಾತಿ ವಾ, ಅಸುಭೇ ಅಸುಭನ್ತಿ ವಾ ಮನಸಿಕಾರೋ। ತಂ ತತ್ಥ ಬಹುಲಂ ಪವತ್ತಯತೋ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದೋ ಪಹೀಯತಿ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ - "ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಸುಭನಿಮಿತ್ತಂ, ತತ್ಥ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಬಹುಲೀಕಾರೋ, ಅಯಮಾಹಾರೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಸ್ಸ ಅನುಪ್ಪಾದಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯಾ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೨೩೨)।

ಅಪಿಚ ಛ ಧಮ್ಮಾ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ ಅಸುಭನಿಮಿತ್ತಸ್ಸ ಉಗ್ಗಹೋ, ಅಸುಭಭಾವನಾನುಯೋಗೋ, ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಗುತ್ತದ್ವಾರತಾ, ಭೋಜನೇ ಮತ್ತಞ್ಞುತಾ, ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತತಾ, ಸಪ್ಪಾಯಕಥಾತಿ। ದಸವಿಧಞ್ಹಿ ಅಸುಭನಿಮಿತ್ತಂ ಉಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದೋ ಪಹೀಯತಿ, ಭಾವೇನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಪಿಹಿತದ್ವಾರಸ್ಸಾಪಿ ಚತುನ್ನಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಆಲೋಪಾನಂ ಓಕಾಸೇ ಸತಿ ಉದಕಂ ಪಿವಿತ್ವಾ ಯಾಪನಸೀಲತಾಯ ಭೋಜನಮತ್ತಞ್ಞುನೋಪಿ। ತೇನೇವ ವುತ್ತಂ -

> "ಚತ್ತಾರೋ ಪಞ್ಚ ಆಲೋಪೇ, ಅಭುತ್ವಾ ಉದಕಂ ಪಿವೇ।
> ಅಲಂ ಫಾಸುವಿಹಾರಾಯ, ಪಹಿತತ್ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ"ತಿ॥ (ಥೇರಗಾ॰ ೯೮೩)।

ಅಸುಭಕಮ್ಮಿಕತಿಸ್ಸತ್ಥೇರಸದಿಸೇ ಅಸುಭಭಾವನಾರತೇ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೇ ಸೇವನ್ತಸ್ಸಪಿ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದೋ ಪಹೀಯತಿ, ಠಾನನಿಸಜ್ಜಾದೀಸು ದಸಅಸುಭನಿಸ್ಸಿತಸಪ್ಪಾಯಕಥಾಯ ಪಹೀಯತಿ, ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಛ ಧಮ್ಮಾ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತೀ"ತಿ। ಇಮೇಹಿ ಪನ ಛಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಪಹೀನಕಾಮಚ್ಛನ್ದಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದೋ ಹೋತೀತಿ ಪಜಾನಾತಿ।

ಪಟಿಘನಿಮಿತ್ತೇ ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೇನ ಪನ ಬ್ಯಾಪಾದಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದೋ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಪಟಿಘಮ್ಪಿ ಪಟಿಘನಿಮಿತ್ತಂ , ಪಟಿಘಾರಮ್ಮಣಮ್ಪಿ ಪಟಿಘನಿಮಿತ್ತಂ। ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಏಕಲಕ್ಖಣೋವ। ತಂ ತಸ್ಮಿಂ ನಿಮಿತ್ತೇ ಬಹುಲಂ ಪವತ್ತಯತೋ ಬ್ಯಾಪಾದೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ - "ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಟಿಘನಿಮಿತ್ತಂ , ತತ್ಥ ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಬಹುಲೀಕಾರೋ, ಅಯಮಾಹಾರೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಬ್ಯಾಪಾದಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಬ್ಯಾಪಾದಸ್ಸ ಭಿಯ್ಯೋಭಾವಾಯ ವೇಪುಲ್ಲಾಯಾ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೨೩೨)।

ಮೇತ್ತಾಯ ಪನ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೇನಸ್ಸ ಪಹಾನಂ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ **ಮೇತ್ತಾ**ತಿ ವುತ್ತೇ ಅಪ್ಪನಾಪಿ ಉಪಚಾರೋಪಿ ವಟ್ಟತಿ। **ಚೇತೋವಿಮುತ್ತೀ**ತಿ ಅಪ್ಪನಾವ। ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೋ ವುತ್ತಲಕ್ಖಣೋವ। ತಂ ತತ್ಥ ಬಹುಲಂ ಪವತ್ತಯತೋ ಬ್ಯಾಪಾದೋ ಪಹೀಯತಿ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ - "ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮೇತ್ತಾ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ, ತತ್ಥ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಬಹುಲೀಕಾರೋ, ಅಯಮಾಹಾರೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಬ್ಯಾಪಾದಸ್ಸ ಅನುಪ್ಪಾದಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಬ್ಯಾಪಾದಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯಾ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೨೩೨)।

ಅಪಿಚ ಛ ಧಮ್ಮಾ ಬ್ಯಾಪಾದಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ ಮೇತ್ತಾನಿಮಿತ್ತಸ್ಸ ಉಗ್ಗಹೋ ಮೇತ್ತಾಭಾವನಾನುಯೋಗೋ ಕಮ್ಮಸ್ಸಕತಾಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾ ಪಟಿಸಙ್ಖಾನಬಹುಲತಾ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತತಾ ಸಪ್ಪಾಯಕಥಾತಿ। ಓದಿಸ್ಸಕಅನೋದಿಸ್ಸಕದಿಸಾಫರಣಾನಞ್ಹಿ ಅಞ್ಞತರವಸೇನ ಮೇತ್ತಂ ಉಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಬ್ಯಾಪಾದೋ ಪಹೀಯತಿ, ಓಧಿಸೋಅನೋಧಿಸೋಫರಣವಸೇನ ಮೇತ್ತಂ ಭಾವೇನ್ತಸ್ಸಾಪಿ। "ತ್ವಂ ಏತಸ್ಸ ಕುದ್ಧೋ ಕಿಂ ಕರಿಸ್ಸಸಿ, ಕಿಮಸ್ಸ ಸೀಲಾದೀನಿ ವಿನಾಸೇತುಂ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸಸಿ, ನನು ತ್ವಂ ಅತ್ತನೋ ಕಮ್ಮೇನ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಕಮ್ಮೇನೇವ ಗಮಿಸ್ಸಸಿ, ಪರಸ್ಸ ಕುಜ್ಝನಂ ನಾಮ ವೀತಚ್ಚಿತಙ್ಗಾರ ತತ್ತಅಯ ಸಲಾಕಗೂಥಾದೀನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಂ ಪಹರಿತುಕಾಮತಾಸದಿಸಂ ಹೋತಿ। ಏಸೋಪಿ ತವ ಕುದ್ಧೋ ಕಿಂ ಕರಿಸ್ಸತಿ, ಕಿಂ ತೇ ಸೀಲಾದೀನಿ ವಿನಾಸೇತುಂ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸತಿ, ಏಸ ಅತ್ತನೋ ಕಮ್ಮೇನ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಕಮ್ಮೇನೇವ ಗಮಿಸ್ಸತಿ, ಅಪ್ಪಟಿಚ್ಛಿತಪಹೇಣಕಂ ವಿಯ ಪಟಿವಾತಂ ಖಿತ್ತರಜೋಮುಟ್ಠಿ ವಿಯ ಚ ಏತಸ್ಸೇವೇಸ ಕೋಧೋ ಮತ್ಥಕೇ ಪತಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಏವಂ ಅತ್ತನೋ ಚ ಪರಸ್ಸ ಚ ಕಮ್ಮಸ್ಸಕತಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೋಪಿ, ಉಭಯಕಮ್ಮಸ್ಸಕತಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಪಟಿಸಙ್ಖಾನೇ ಠಿತಸ್ಸಾಪಿ, ಅಸ್ಸಗುತ್ತತ್ಥೇರಸದಿಸೇ ಮೇತ್ತಾಭಾವನಾರತೇ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೇ ಸೇವನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಬ್ಯಾಪಾದೋ ಪಹೀಯತಿ। ಠಾನನಿಸಜ್ಜಾದೀಸು ಮೇತ್ತಾನಿಸ್ಸಿತಸಪ್ಪಾಯಕಥಾಯಪಿ ಪಹೀಯತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಛ ಧಮ್ಮಾ ಬ್ಯಾಪಾದಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತೀ"ತಿ। ಇಮೇಹಿ ಪನ ಛಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಪಹೀನಸ್ಸ ಬ್ಯಾಪಾದಸ್ಸ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೇನ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದೋ ಹೋತೀತಿ ಪಜಾನಾತಿ।

ಅರತಿಆದೀಸು ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೇನ ಥಿನಮಿದ್ಧಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದೋ ಹೋತಿ। **ತನ್ದೀ** ನಾಮ ಕಾಯಾಲಸಿಯತಾ। **ವಿಜಮ್ಭಿತಾ** ನಾಮ ಕಾಯವಿನಮನಾ। **ಭತ್ತಸಮ್ಮದೋ** ನಾಮ ಭತ್ತಮುಚ್ಛಾ ಭತ್ತಪರಿಳಾಹೋ। **ಚೇತಸೋ ಲೀನತ್ತಂ** ನಾಮ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಲೀನಾಕಾರೋ। ಇಮೇಸು ಅರತಿಆದೀಸು ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಂ ಬಹುಲಂ ಪವತ್ತಯತೋ ಥಿನಮಿದ್ಧಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ತೇನಾಹ - "ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅರತಿ ತನ್ದೀ ವಿಜಮ್ಭಿತಾ ಭತ್ತಸಮ್ಮದೋ ಚೇತಸೋ ಲೀನತ್ತಂ, ತತ್ಥ ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಬಹುಲೀಕಾರೋ, ಅಯಮಾಹಾರೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಥಿನಮಿದ್ಧಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಾಯ, ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಥಿನಮಿದ್ಧಸ್ಸ ಭಿಯ್ಯೋಭಾವಾಯ ವೇಪುಲ್ಲಾಯಾ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೨೩೨)।

ಆರಮ್ಭಧಾತುಆದೀಸು ಪನ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೇನಸ್ಸ ಪಹಾನಂ ಹೋತಿ। **ಆರಮ್ಭಧಾತು** ನಾಮ ಪಠಮಾರಮ್ಭವೀರಿಯಂ। **ನಿಕ್ಕಮಧಾತು** ನಾಮ ಕೋಸಜ್ಜತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತತಾಯ ತತೋ ಬಲವತರಂ। **ಪರಕ್ಕಮಧಾತು** ನಾಮ ಪರಂ ಪರಂ ಠಾನಂ ಅಕ್ಕಮನತೋ ತತೋಪಿ ಬಲವತರಂ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ತಿಪ್ಪಭೇದೇ ವೀರಿಯೇ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಂ ಬಹುಲಂ ಪವತ್ತಯತೋ ಥಿನಮಿದ್ಧಂ ಪಹೀಯತಿ। ತೇನಾಹ - "ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆರಮ್ಭಧಾತು ನಿಕ್ಕಮಧಾತು ಪರಕ್ಕಮಧಾತು, ತತ್ಥ

ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಬಹುಲೀಕಾರೋ, ಅಯಮಾಹಾರೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಥಿನಮಿದ್ಧಸ್ಸ ಅನುಪ್ಪಾದಾಯ, ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಥಿನಮಿದ್ಧಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯಾ''ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೨೩೨)।

ಅಪಿಚ ಛ ಧಮ್ಮಾ ಥಿನಮಿದ್ಧಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ - ಅತಿಭೋಜನೇ ನಿಮಿತ್ತಗ್ಗಾಹೋ, ಇರಿಯಾಪಥಸಮ್ಪರಿವತ್ತನತಾ, ಆಲೋಕಸಞ್ಞಾಮನಸಿಕಾರೋ, ಅಬ್ಭೋಕಾಸವಾಸೋ, ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತತಾ, ಸಪ್ಪಾಯಕಥಾತಿ। ಆಹರಹತ್ಥಕ ತತ್ರವಟ್ಟಕ ಅಲಂಸಾಟಕ ಕಾಕಮಾಸಕ ಭುತ್ತವಮಿತಕಭೋಜನಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ರತ್ತಿಟ್ಠಾನದಿವಾಟ್ಠಾನೇ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಹಿ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರೋತೋ ಥಿನಮಿದ್ಧಂ ಮಹಾಹತ್ಥೀ ವಿಯ ಓತ್ಥರನ್ತಂ ಆಗಚ್ಛತಿ, ಚತುಪಞ್ಚಆಲೋಪಓಕಾಸಂ ಪನ ಠಪೇತ್ವಾ ಪಾನೀಯಂ ಪಿವಿತ್ವಾ ಯಾಪನಸೀಲಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ತಂ ನ ಹೋತೀತಿ ಏವಂ ಅತಿಭೋಜನೇ ನಿಮಿತ್ತಂ ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಥಿನಮಿದ್ಧಂ ಪಹೀಯತಿ। ಯಸ್ಮಿಂ ಇರಿಯಾಪಥೇ ಥಿನಮಿದ್ಧಂ ಓಕ್ಕಮತಿ, ತತೋ ಅಞ್ಞಂ ಪರಿವತ್ತೇನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ರತ್ತಿಂ ಚನ್ದಾಲೋಕದೀಪಾಲೋಕಉಕ್ಕಾಲೋಕೇ ದಿವಾ ಸೂರಿಯಾಲೋಕಂ ಮನಸಿಕರೋನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ಅಬ್ಭೋಕಾಸೇ ವಸನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ಮಹಾಕಸ್ಸಪತ್ಥೇರಸದಿಸೇ ಪಹೀನಥಿನಮಿದ್ಧೇ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೇ ಸೇವನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಥಿನಮಿದ್ಧಂ ಪಹೀಯತಿ। ಠಾನನಿಸಜ್ಜಾದೀಸು ಧುತಙ್ಗನಿಸ್ಸಿತಸಪ್ಪಾಯಕಥಾಯಪಿ ಪಹೀಯತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - ''ಛ ಧಮ್ಮಾ ಥಿನಮಿದ್ಧಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತೀ''ತಿ। ಇಮೇಹಿ ಪನ ಛಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಪಹೀನಸ್ಸ ಥಿನಮಿದ್ಧಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದೋ ಹೋತೀತಿ ಪಜಾನಾತಿ।

ಚೇತಸೋ ಅವೂಪಸಮೇ ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೇನ ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದೋ ಹೋತಿ। **ಅವೂಪಸಮೋ** ನಾಮ ಅವೂಪಸನ್ತಾಕಾರೋ, ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚಮೇವೇತಂ ಅತ್ಥತೋ। ತತ್ಥ ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಂ ಬಹುಲಂ ಪವತ್ತಯತೋ ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ತೇನಾಹ - ''ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚೇತಸೋ ಅವೂಪಸಮೋ, ತತ್ಥ ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಬಹುಲೀಕಾರೋ, ಅಯಮಾಹಾರೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಾಯ, ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚಸ್ಸ ಭಿಯ್ಯೋಭಾವಾಯ ವೇಪುಲ್ಲಾಯಾ''ತಿ।

ಸಮಾಧಿಸಙ್ಖಾತೇ ಪನ ಚೇತಸೋ ವೂಪಸಮೇ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೇನಸ್ಸ ಪಹಾನಂ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ - ''ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚೇತಸೋ ವೂಪಸಮೋ, ತತ್ಥ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಬಹುಲೀಕಾರೋ, ಅಯಮಾಹಾರೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚಸ್ಸ ಅನುಪ್ಪಾದಾಯ, ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯಾ''ತಿ।

ಅಪಿಚ ಛ ಧಮ್ಮಾ ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ ಬಹುಸ್ಸುತತಾ ಪರಿಪುಚ್ಛಕತಾ ವಿನಯೇ ಪಕತಞ್ಞುತಾ ವುದ್ಧಸೇವಿತಾ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತತಾ ಸಪ್ಪಾಯಕಥಾತಿ। ಬಾಹುಸ್ಸಚ್ಚೇನಪಿ ಹಿ ಏಕಂ ವಾ ದ್ವೇ ವಾ ತಯೋ ವಾ ಚತ್ತಾರೋ ವಾ ಪಞ್ಚ ವಾ ನಿಕಾಯೇ ಪಾಳಿವಸೇನ ಅತ್ಥವಸೇನ ಚ ಉಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ ಪಹೀಯತಿ। ಕಪ್ಪಿಯಾಕಪ್ಪಿಯಪರಿಪುಚ್ಛಾಬಹುಲಸ್ಸಾಪಿ, ವಿನಯಪಞ್ಞತ್ತಿಯಂ ಚಿಣ್ಣವಸಿಭಾವತಾಯ ಪಕತಞ್ಞುನೋಪಿ, ವುಡ್ಢೇ ಮಹಲ್ಲಕತ್ಥೇರೇ ಉಪಸಙ್ಕಮನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ಉಪಾಲಿತ್ಥೇರಸದಿಸೇ ವಿನಯಧರೇ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೇ ಸೇವನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ ಪಹೀಯತಿ, ಠಾನನಿಸಜ್ಜಾದೀಸು ಕಪ್ಪಿಯಾಕಪ್ಪಿಯನಿಸ್ಸಿತಸಪ್ಪಾಯಕಥಾಯಪಿ ಪಹೀಯತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - ''ಛ ಧಮ್ಮಾ ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತೀ''ತಿ। ಇಮೇಹಿ ಪನ ಛಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಪಹೀನೇ ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚೇ ಉದ್ಧಚ್ಚಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ , ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಸ್ಸ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೇನ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದೋ ಹೋತೀತಿ ಪಜಾನಾತಿ।

ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಠಾನೀಯೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೇನ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಯ ಉಪ್ಪಾದೋ ಹೋತಿ। **ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಠಾನೀಯಾ ಧಮ್ಮಾ** ನಾಮ ಪುನಪ್ಪುನಂ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಯ ಕಾರಣತ್ತಾ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾವ। ತತ್ಥ ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಂ ಬಹುಲಂ ಪವತ್ತಯತೋ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ತೇನಾಹ - ''ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಠಾನೀಯಾ ಧಮ್ಮಾ, ತತ್ಥ ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಬಹುಲೀಕಾರೋ,

ಅಯಮಾಹಾರೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನಾಯ ವಾ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಯ ಉಪ್ಪಾದಾಯ, ಉಪ್ಪನ್ನಾಯ ವಾ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಯ ಭಿಯ್ಯೋಭಾವಾಯ ವೇಪುಲ್ಲಾಯಾ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೨೩೨)।

ಕುಸಲಾದಿಧಮ್ಮೇಸು ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೇನ ಪನಸ್ಸಾ ಪಹಾನಂ ಹೋತಿ, ತೇನಾಹ - "ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕುಸಲಾಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಸಾವಜ್ಜಾನವಜ್ಜಾ ಧಮ್ಮಾ ಸೇವಿತಬ್ಬಾಸೇವಿತಬ್ಬಾ ಧಮ್ಮಾ ಹೀನಪಣೀತಾ ಧಮ್ಮಾ ಕಣ್ಹಸುಕ್ಕಸಪ್ಪಟಿಭಾಗಾ ಧಮ್ಮಾ। ತತ್ಥ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಬಹುಲೀಕಾರೋ, ಅಯಮಾಹಾರೋ, ಅನುಪ್ಪನ್ನಾಯ ವಾ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಯ ಅನುಪ್ಪಾದಾಯ; ಉಪ್ಪನ್ನಾಯ ವಾ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಯ ಪಹಾನಾಯಾ"ತಿ।

ಅಪಿಚ ಛ ಧಮ್ಮಾ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಯ ಪಹಾನಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ ಬಹುಸ್ಸುತತಾ, ಪರಿಪುಚ್ಛಕತಾ, ವಿನಯೇ ಪಕತಞ್ಞುತಾ, ಅಧಿಮೋಕ್ಖಬಹುಲತಾ, ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತತಾ, ಸಪ್ಪಾಯಕಥಾತಿ। ಬಾಹುಸ್ಸಚ್ಚೇನಪಿ ಹಿ ಏಕಂ ವಾ…ಪೇ॰… ಪಞ್ಚ ವಾ ನಿಕಾಯೇ ಪಾಳಿವಸೇನ ಚ ಅತ್ಥವಸೇನ ಚ ಉಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ಪಹೀಯತಿ, ತೀಣಿ ರತನಾನಿ ಆರಬ್ಭ ಪರಿಪುಚ್ಛಾಬಹುಲಸ್ಸಾಪಿ, ವಿನಯೇ ಚಿಣ್ಣವಸೀಭಾವಸ್ಸಾಪಿ, ತೀಸು ರತನೇಸು ಓಕಪ್ಪನಿಯಸದ್ಧಾಸಙ್ಖಾತಅಧಿಮೋಕ್ಖಬಹುಲಸ್ಸಾಪಿ, ಸದ್ಧಾಧಿಮುತ್ತೇ ವಕ್ಕಲಿತ್ಥೇರಸದಿಸೇ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೇ ಸೇವನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ಪಹೀಯತಿ, ಠಾನನಿಸಜ್ಜಾದೀಸು ತಿಣ್ಣಂ ರತನಾನಂ ಗುಣನಿಸ್ಸಿತಸಪ್ಪಾಯಕಥಾಯಪಿ ಪಹೀಯತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಛ ಧಮ್ಮಾ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಯ ಪಹಾನಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತೀ"ತಿ। ಇಮೇಹಿ ಪನ ಛಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಪಹೀನಾಯ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಯ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗೇನ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದೋ ಹೋತೀತಿ ಪಜಾನಾತಿ।

ಇತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವಾತಿ ಏವಂ ಪಞ್ಚನೀವರಣಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನೇನ ಅತ್ತನೋ ವಾ ಧಮ್ಮೇಸು, ಪರಸ್ಸ ವಾ ಧಮ್ಮೇಸು, ಕಾಲೇನ ವಾ ಅತ್ತನೋ, ಕಾಲೇನ ವಾ ಪರಸ್ಸ ಧಮ್ಮೇಸು ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತಿ। ಸಮುದಯವಯಾ ಪನೇತ್ಥ ಸುಭನಿಮಿತ್ತಅಸುಭನಿಮಿತ್ತಾದೀಸು ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರವಸೇನ ಪಞ್ಚಸು ನೀವರಣೇಸು ವುತ್ತಾಯೇವ ನೀಹರಿತಬ್ಬಾ। ಇತೋ ಪರಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ। ಕೇವಲಞ್ಹಿ ಇಧ ನೀವರಣಪರಿಗ್ಗಾಹಿಕಾ ಸತಿ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚನ್ತಿ ಏವಂ ಯೋಜನಂ ಕತ್ವಾ ನೀವರಣಪರಿಗ್ಗಾಹಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ನಿಯ್ಯಾನಮುಖಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಸೇಸಂ ತಾದಿಸಮೇವಾತಿ।

ನೀವರಣಪಬ್ಬಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ।

ಖನ್ಧಪಬ್ಬವಣ್ಣನಾ

೩೮೩. ಏವಂ ಪಞ್ಚನೀವರಣವಸೇನ ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸನಂ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧವಸೇನ ವಿಭಜಿತುಂ **ಪುನ ಚಪರನ್ತಿ**ಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಪಞ್ಚಸು ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧೇಸೂ**ತಿ ಉಪಾದಾನಸ್ಸ ಖನ್ಧಾ ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾ, ಉಪಾದಾನಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಭೂತಾ ಧಮ್ಮಪುಞ್ಜಾ ಧಮ್ಮರಾಸಯೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ। ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನ ಖನ್ಧಕಥಾ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವುತ್ತಾ।

ಇತಿ ರೂಪನ್ತಿ ಇದಂ ರೂಪಂ, ಏತ್ತಕಂ ರೂಪಂ, ನ ಇತೋ ಪರಂ ರೂಪಂ ಅತ್ಥೀತಿ ಸಭಾವತೋ ರೂಪಂ ಪಜಾನಾತಿ। ವೇದನಾದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ವಿತ್ಥಾರೇನ ಪನ ರೂಪಾದೀನಿ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ಖನ್ಧಕಥಾಯಮೇವ ವುತ್ತಾನಿ। **ಇತಿ ರೂಪಸ್ಸ ಸಮುದಯೋ**ತಿ ಏವಂ ಅವಿಜ್ಜಾಸಮುದಯಾದಿವಸೇನ ಪಞ್ಚಹಾಕಾರೇಹಿ ರೂಪಸ್ಸ ಸಮುದಯೋ। **ಇತಿ ರೂಪಸ್ಸ ಅತ್ಥಙ್ಗಮೋ**ತಿ ಏವಂ ಅವಿಜ್ಜಾನಿರೋಧಾದಿವಸೇನ ಪಞ್ಚಹಾಕಾರೇಹಿ ರೂಪಸ್ಸ ಅತ್ಥಙ್ಗಮೋ। ವೇದನಾದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ಉದಯಬ್ಬಯಞಾಣಕಥಾಯ ವುತ್ತೋ।

ಇತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವಾತಿ ಏವಂ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನೇನ ಅತ್ತನೋ ವಾ ಧಮ್ಮೇಸು, ಪರಸ್ಸ ವಾ ಧಮ್ಮೇಸು, ಕಾಲೇನ ವಾ ಅತ್ತನೋ, ಕಾಲೇನ ವಾ ಪರಸ್ಸ ಧಮ್ಮೇಸು ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತಿ। ಸಮುದಯವಯಾ ಪನೇತ್ಥ "ಅವಿಜ್ಜಾಸಮುದಯಾ ರೂಪಸಮುದಯೋ"ತಿಆದೀನಂ ಪಞ್ಚಸು ಖನ್ಧೇಸು ವುತ್ತಾನಂ ಪಞ್ಞಾಸಾಯ ಲಕ್ಖಣಾನಂ ವಸೇನ ನೀಹರಿತಬ್ಬಾ। ಇತೋ ಪರಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ। ಕೇವಲಞ್ಹಿ ಇಧ ಖನ್ಧಪರಿಗ್ಗಾಹಿಕಾ ಸತಿ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚನ್ತಿ ಏವಂ ಯೋಜನಂ ಕತ್ವಾ ಖನ್ಧಪರಿಗ್ಗಾಹಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ನಿಯ್ಯಾನಮುಖಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಸೇಸಂ ತಾದಿಸಮೇವಾತಿ।

ಖನ್ಧಪಬ್ಬಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ।

ಆಯತನಪಬ್ಬವಣ್ಣನಾ

೩೮೪. ಏವಂ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧವಸೇನ ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸನಂ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಆಯತನವಸೇನ ವಿಭಜಿತುಂ **ಪುನ ಚಪರ**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಛಸು ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಬಾಹಿರೇಸು ಆಯತನೇಸೂ**ತಿ ಚಕ್ಖು ಸೋತಂ ಘಾನಂ ಜಿವ್ಹಾ ಕಾಯೋ ಮನೋತಿ ಇಮೇಸು ಛಸು ಅಜ್ಝತ್ತಿಕೇಸು, ರೂಪಂ ಸದ್ದೋ ಗನ್ಧೋ ರಸೋ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬೋ ಧಮ್ಮೋತಿ ಇಮೇಸು ಛಸು ಬಾಹಿರೇಸು। **ಚಕ್ಖುಞ್ಚ ಪಜಾನಾತೀ**ತಿ ಚಕ್ಖುಪಸಾದಂ ಯಾಥಾವಸರಸಲಕ್ಖಣವಸೇನ ಪಜಾನಾತಿ। **ರೂಪೇ ಚ ಪಜಾನಾತೀ**ತಿ ಬಹಿದ್ಧಾ ಚತುಸಮುಟ್ಠಾನಿಕರೂಪಞ್ಚ ಯಾಥಾವಸರಸಲಕ್ಖಣವಸೇನ ಪಜಾನಾತಿ। **ಯಞ್ಚ ತದುಭಯಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಸಂಯೋಜನ**ನ್ತಿ ಯಞ್ಚ ತಂ ಚಕ್ಖುಂ ಚೇವ ರೂಪೇ ಚಾತಿ ಉಭಯಂ ಪಟಿಚ್ಚ। ಕಾಮರಾಗಸಂಯೋಜನಂ ಪಟಿಘ, ಮಾನ, ದಿಟ್ಠಿ, ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ, ಸೀಲಬ್ಬತಪರಾಮಾಸ, ಭವರಾಗ, ಇಸ್ಸಾ, ಮಚ್ಛರಿಯ, ಅವಿಜ್ಜಾಸಂಯೋಜನನ್ತಿ ದಸವಿಧಂ ಸಂಯೋಜನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಞ್ಚ ಯಾಥಾವಸರಸಲಕ್ಖಣವಸೇನ ಪಜಾನಾತಿ।

ಕಥಂ ಪನೇತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ? ಚಕ್ಖುದ್ವಾರೇ ತಾವ ಆಪಾಥಗತಂ ಇಟ್ಠಾರಮ್ಮಣಂ ಕಾಮಸ್ಸಾದವಸೇನ ಅಸ್ಸಾದಯತೋ ಅಭಿನನ್ದತೋ ಕಾಮರಾಗಸಂಯೋಜನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಅನಿಟ್ಠಾರಮ್ಮಣೇ ಕುಜ್ಝತೋ ಪಟಿಘಸಂಯೋಜನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। "ಠಪೇತ್ವಾ ಮಂ ಕೋ ಅಞ್ಞೋ ಏತಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ವಿಭಾವೇತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ಅತ್ಥೀ"ತಿ ಮಞ್ಞತೋ ಮಾನಸಂಯೋಜನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಏತಂ ರೂಪಾರಮ್ಮಣಂ ನಿಚ್ಚಂ ಧುವನ್ತಿ ಗಣ್ಹತೋ ದಿಟ್ಠಿಸಂಯೋಜನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। "ಏತಂ ರೂಪಾರಮ್ಮಣಂ ಸತ್ತೋ ನು ಖೋ, ಸತ್ತಸ್ಸ ನು ಖೋ"ತಿ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛತೋ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಸಂಯೋಜನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। "ಸಮ್ಪತ್ತಿಭವೇ ವತ ನೋ ಇದಂ ಸುಲಭಂ ಜಾತ"ನ್ತಿ ಭವಂ ಪತ್ಥೇನ್ತಸ್ಸ ಭವರಾಗಸಂಯೋಜನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। "ಆಯತಿಮ್ಪಿ ಏವರೂಪಂ ಸೀಲಬ್ಬತಂ ಸಮಾದಿಯಿತ್ವಾ ಸಕ್ಕಾ ಲದ್ಧು"ನ್ತಿ ಸೀಲಬ್ಬತಂ ಸಮಾದಿಯನ್ತಸ್ಸ ಸೀಲಬ್ಬತಪರಾಮಾಸಸಂಯೋಜನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। "ಅಹೋ ವತ ತಂ ರೂಪಾರಮ್ಮಣಂ ಅಞ್ಞೇ ನ ಲಭೇಯ್ಯು"ನ್ತಿ ಉಸೂಯತೋ ಇಸ್ಸಾಸಂಯೋಜನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಅತ್ತನಾ ಲದ್ಧಂ ರೂಪಾರಮ್ಮಣಂ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಮಚ್ಛರಾಯತೋ ಮಚ್ಛರಿಯಸಂಯೋಜನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಸಬ್ಬೇಹೇವ ಸಹಜಾತಅಞ್ಞಾಣವಸೇನ ಅವಿಜ್ಜಾಸಂಯೋಜನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ।

ಯಥಾ ಚ ಅನುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸಾತಿ ಯೇನ ಕಾರಣೇನ ಅಸಮುದಾಚಾರವಸೇನ ಅನುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ತಸ್ಸ ದಸವಿಧಸ್ಸಾಪಿ ಸಂಯೋಜನಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದೋ ಹೋತಿ, ತಞ್ಚ ಕಾರಣಂ ಪಜಾನಾತಿ। **ಯಥಾ ಚ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸಾ**ತಿ ಅಪ್ಪಹೀನಟ್ಠೇನ ಪನ ಸಮುದಾಚಾರವಸೇನ ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ತಸ್ಸ ದಸವಿಧಸ್ಸಾಪಿ ಸಂಯೋಜನಸ್ಸ ಯೇನ ಕಾರಣೇನ ಪಹಾನಂ ಹೋತಿ, ತಞ್ಚ ಕಾರಣಂ ಪಜಾನಾತಿ। **ಯಥಾ ಚ ಪಹೀನಸ್ಸಾ**ತಿ ತದಙ್ಗವಿಕ್ಖಮ್ಭನಪ್ಪಹಾನವಸೇನ ಪಹೀನಸ್ಸಾಪಿ ತಸ್ಸ ದಸವಿಧಸ್ಸ ಸಂಯೋಜನಸ್ಸ ಯೇನ ಕಾರಣೇನ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದೋ ಹೋತಿ, ತಞ್ಚ ಪಜಾನಾತಿ। ಕೇನ ಕಾರಣೇನ ಪನಸ್ಸ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದೋ ಹೋತಿ? ದಿಟ್ಠಿವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಸೀಲಬ್ಬತಪರಾಮಾಸಇಸ್ಸಾಮಚ್ಛರಿಯಭೇದಸ್ಸ ತಾವ ಪಞ್ಚವಿಧಸ್ಸ ಸಂಯೋಜನಸ್ಸ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗೇನ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದೋ ಹೋತಿ। ಕಾಮರಾಗಪಟಿಘಸಂಯೋಜನದ್ವಯಸ್ಸ ಓಳಾರಿಕಸ್ಸ ಸಕದಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೇನ, ಅಣುಸಹಗತಸ್ಸ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೇನ, ಮಾನಭವರಾಗಾವಿಜ್ಜಾಸಂಯೋಜನತ್ತಯಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದೋ ಹೋತಿ। **ಸೋತಞ್ಚ**

ಪಜಾನಾತಿ ಸದ್ದೇ ಚಾತಿಆದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಅಪಿಚೇತ್ಥ **ಆಯತನಕಥಾ** ವಿತ್ಥಾರತೋ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ಆಯತನನಿದ್ದೇಸೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಇತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವಾತಿ ಏವಂ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾಯತನಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನೇನ ಅತ್ತನೋ ವಾ ಧಮ್ಮೇಸು ಬಾಹಿರಾಯತನಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನೇನ ಪರಸ್ಸ ವಾ ಧಮ್ಮೇಸು, ಕಾಲೇನ ವಾ ಅತ್ತನೋ, ಕಾಲೇನ ವಾ ಪರಸ್ಸ ಧಮ್ಮೇಸು ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತಿ। ಸಮುದಯವಯಾ ಪನೇತ್ಥ "ಅವಿಜ್ಜಾಸಮುದಯಾ ಚಕ್ಖುಸಮುದಯೋ"ತಿ ರೂಪಾಯತನಸ್ಸ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೇ, ಅರೂಪಾಯತನೇಸು ಮನಾಯತನಸ್ಸ ವಿಞ್ಞಾಣಕ್ಖನ್ಧೇ, ಧಮ್ಮಾಯತನಸ್ಸ ಸೇಸಕ್ಖನ್ಧೇಸು ವುತ್ತನಯೇನ ನೀಹರಿತಬ್ಬಾ। ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಾ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಾ। ಇತೋ ಪರಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ। ಕೇವಲಞ್ಹಿ ಇಧ ಆಯತನಪರಿಗ್ಗಾಹಿಕಾ ಸತಿ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚನ್ತಿ ಏವಂ ಯೋಜನಂ ಕತ್ವಾ ಆಯತನಪರಿಗ್ಗಾಹಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ನಿಯ್ಯಾನಮುಖಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಸೇಸಂ ತಾದಿಸಮೇವಾತಿ।

ಆಯತನಪಬ್ಬಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ।

ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಪಬ್ಬವಣ್ಣನಾ

೩೮೫. ಏವಂ ಛ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಬಾಹಿರಾಯತನವಸೇನ ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸನಂ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗವಸೇನ ವಿಭಜಿತುಂ **ಪುನ ಚಪರ**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇಸೂ**ತಿ ಬುಜ್ಝನಕಸತ್ತಸ್ಸ ಅಙ್ಗೇಸು। **ಸನ್ತ**ನ್ತಿ ಪಟಿಲಾಭವಸೇನ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಂ। **ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗ**ನ್ತಿ ಸತಿಸಙ್ಖಾತಂ ಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಂ। ಏತ್ಥ ಹಿ ಸಮ್ಬುಜ್ಝತಿ ಆರದ್ಧವಿಪಸ್ಸಕತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯೋಗಾವಚರೋತಿ **ಸಮ್ಬೋಧಿ**। ಯಾಯ ವಾ ಸೋ ಸತಿಆದಿಕಾಯ ಸತ್ತಧಮ್ಮಸಾಮಗ್ಗಿಯಾ ಸಮ್ಬುಜ್ಝತಿ ಕಿಲೇಸನಿದ್ದಾತೋ ಉಟ್ಠಾತಿ, ಸಚ್ಚಾನಿ ವಾ ಪಟಿವಿಜ್ಝತಿ, ಸಾ ಧಮ್ಮಸಾಮಗ್ಗೀ ಸಮ್ಬೋಧಿ। ತಸ್ಸ ಸಮ್ಬೋಧಿಸ್ಸ, ತಸ್ಸಾ ವಾ ಸಮ್ಬೋಧಿಯಾ ಅಙ್ಗನ್ತಿ **ಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಂ**। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಸತಿಸಙ್ಖಾತಂ ಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗ"ನ್ತಿ। ಸೇಸಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇಸುಪಿ ಇಮಿನಾವ ನಯೇನ ವಚನತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಅಸನ್ತನ್ತಿ ಅಪ್ಪಟಿಲಾಭವಸೇನ ಅವಿಜ್ಜಮಾನಂ। **ಯಥಾ ಚ ಅನುಪನ್ನಸ್ಸಾ**ತಿಆದೀಸು ಪನ ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ತಾವ "ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಟ್ಠಾನೀಯಾ ಧಮ್ಮಾ, ತತ್ಥ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಬಹುಲೀಕಾರೋ, ಅಯಮಾಹಾರೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಾಯ, ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಭಿಯ್ಯೋಭಾವಾಯ ವೇಪುಲ್ಲಾಯ ಭಾವನಾಯ ಪಾರಿಪೂರಿಯಾ ಸಂವತ್ತತೀ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೨೩೨) ಏವಂ ಉಪ್ಪಾದೋ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಸತಿಯೇವ ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಟ್ಠಾನೀಯಾ ಧಮ್ಮಾ। ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೋ ವುತ್ತಲಕ್ಖಣೋಯೇವ। ತಂ ತತ್ಥ ಬಹುಲಂ ಪವತ್ತಯತೋ ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ।

ಅಪಿಚ ಚತ್ತಾರೋ ಧಮ್ಮಾ ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ಮುಟ್ಠಸ್ಸತಿಪುಗ್ಗಲಪರಿವಜ್ಜನತಾ ಉಪಟ್ಠಿತಸ್ಸತಿಪುಗ್ಗಲಸೇವನತಾ ತದಧಿಮುತ್ತತಾತಿ। ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಾದೀಸು ಹಿ ಸತ್ತಸು ಠಾನೇಸು ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞೇನ, ಭತ್ತನಿಕ್ಖಿತ್ತಕಾಕಸದಿಸೇ ಮುಟ್ಠಸ್ಸತಿಪುಗ್ಗಲೇ ಪರಿವಜ್ಜನೇನ, ತಿಸ್ಸದತ್ತತ್ಥೇರಅಭಯತ್ಥೇರಸದಿಸೇ ಉಪಟ್ಠಿತಸ್ಸತಿಪುಗ್ಗಲೇ ಸೇವನೇನ, ಠಾನನಿಸಜ್ಜಾದೀಸು ಸತಿಸಮುಟ್ಠಾಪನತ್ಥಂ ನಿನ್ನಪೋಣಪಬ್ಭಾರಚಿತ್ತತಾಯ ಚ ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಏವಂ ಚತೂಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಪನಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಭಾವನಾಪಾರಿಪೂರಿ ಹೋತೀತಿ ಪಜಾನಾತಿ।

ಧಮ್ಮವಿಚಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಪನ "ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕುಸಲಾಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ...ಪೇ॰... ಕಣ್ಹಸುಕ್ಕಸಪ್ಪಟಿಭಾಗಾ ಧಮ್ಮಾ, ತತ್ಥ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಬಹುಲೀಕಾರೋ, ಅಯಮಾಹಾರೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಧಮ್ಮವಿಚಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಾಯ, ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಧಮ್ಮವಿಚಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಭಿಯ್ಯೋಭಾವಾಯ ವೇಪುಲ್ಲಾಯ ಭಾವನಾಯ ಪಾರಿಪೂರಿಯಾ ಸಂವತ್ತತೀ"ತಿ ಏವಂ ಉಪ್ಪಾದೋ ಹೋತಿ।

ಅಪಿಚ ಸತ್ತ ಧಮ್ಮಾ ಧಮ್ಮವಿಚಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ ಪರಿಪುಚ್ಛಕತಾ ವತ್ಥುವಿಸದಕಿರಿಯಾ ಇನ್ದ್ರಿಯಸಮತ್ತಪಟಿಪಾದನಾ ದುಪ್ಪಞ್ಞಪುಗ್ಗಲಪರಿವಜ್ಜನಾ ಪಞ್ಞವನ್ತಪುಗ್ಗಲಸೇವನಾ ಗಮ್ಭೀರಞಾಣಚರಿಯಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾ ತದಧಿಮುತ್ತತಾತಿ। ತತ್ಥ **ಪರಿಪುಚ್ಛಕತಾ**ತಿ ಖನ್ಧಧಾತುಆಯತನಇನ್ದ್ರಿಯಬಲಬೋಜ್ಝಙ್ಗಮಗ್ಗಙ್ಗಝಾನಙ್ಗಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾನಂ ಅತ್ಥಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಪರಿಪುಚ್ಛಾಬಹುಲತಾ। **ವತ್ಥುವಿಸದಕಿರಿಯಾ**ತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಬಾಹಿರಾನಂ ವತ್ಥೂನಂ ವಿಸದಭಾವಕರಣಂ। ಯದಾ ಹಿಸ್ಸ ಕೇಸನಖಲೋಮಾನಿ ದೀಘಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಸರೀರಂ ವಾ ಉಸ್ಸನ್ನದೋಸಞ್ಚೇವ ಸೇದಮಲಮಕ್ಖಿತಞ್ಚ, ತದಾ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಂ ವತ್ಥು ಅವಿಸದಂ ಹೋತಿ ಅಪರಿಸುದ್ಧಂ। ಯದಾ ಪನ ಚೀವರಂ ಜಿಣ್ಣಂ ಕಿಲಿಟ್ಠಂ ದುಗ್ಗನ್ಧಂ ಹೋತಿ, ಸೇನಾಸನಂ ವಾ ಉಕ್ಲಾಪಂ, ತದಾ ಬಾಹಿರವತ್ಥು ಅವಿಸದಂ ಹೋತಿ ಅಪರಿಸುದ್ಧಂ। ತಸ್ಮಾ ಕೇಸಾದಿಛೇದಾಪನೇನ ಉದ್ಧಂವಿರೇಚನಅಧೋವಿರೇಚನಾದೀಹಿ ಸರೀರಸಲ್ಲಹುಕಭಾವಕರಣೇನ ಉಚ್ಛಾದನನಹಾಪನೇನ ಚ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕವತ್ಥು ವಿಸದಂ ಕಾತಬ್ಬಂ। ಸೂಚಿಕಮ್ಮಧೋವನರಜನಪರಿಭಣ್ಡಕರಣಾದೀಹಿ ಬಾಹಿರವತ್ಥು ವಿಸದಂ ಕಾತಬ್ಬಂ। ಏತಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಬಾಹಿರೇ ವತ್ಥುಮ್ಹಿ ಅವಿಸದೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇಸು ಚಿತ್ತಚೇತಸಿಕೇಸು ಞಾಣಮ್ಪಿ ಅವಿಸದಂ ಹೋತಿ ಅಪರಿಸುದ್ಧಂ ಅಪರಿಸುದ್ಧಾನಿ ದೀಪಕಪಲ್ಲವಟ್ಟಿತೇಲಾನಿ ನಿಸ್ಸಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನದೀಪಸಿಖಾಯ ಓಭಾಸೋ ವಿಯ। ವಿಸದೇ ಪನ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಬಾಹಿರೇ ವತ್ಥುಮ್ಹಿ ಉಪ್ಪನ್ನೇಸು ಚಿತ್ತಚೇತಸಿಕೇಸು ಞಾಣಮ್ಪಿ ವಿಸದಂ ಹೋತಿ ಪರಿಸುದ್ಧಾನಿ ದೀಪಕಪಲ್ಲವಟ್ಟಿತೇಲಾನಿ ನಿಸ್ಸಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನದೀಪಸಿಖಾಯ ಓಭಾಸೋ ವಿಯ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ವತ್ಥುವಿಸದಕಿರಿಯಾ ಧಮ್ಮವಿಚಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಾಯ ಸಂವತ್ತತೀ"ತಿ।

ಇನ್ದ್ರಿಯಸಮತ್ತಪಟಿಪಾದನಾ ನಾಮ ಸದ್ಧಾದೀನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಸಮಭಾವಕರಣಂ। ಸಚೇ ಹಿಸ್ಸ ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಬಲವಂ ಹೋತಿ, ಇತರಾನಿ ಮನ್ದಾನಿ, ತತೋ ವೀರಿಯಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಪಗ್ಗಹಕಿಚ್ಚಂ, ಸತಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಉಪಟ್ಠಾನಕಿಚ್ಚಂ, ಸಮಾಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಅವಿಕ್ಖೇಪಕಿಚ್ಚಂ, ಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯಂ ದಸ್ಸನಕಿಚ್ಚಂ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ತಂ ಧಮ್ಮಸಭಾವಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣೇನ ವಾ, ಯಥಾ ವಾ ಮನಸಿಕರೋತೋ ಬಲವಂ ಜಾತಂ, ತಥಾ ಅಮನಸಿಕಾರೇನ ಹಾಪೇತಬ್ಬಂ। ವಕ್ಕಲಿತ್ಥೇರವತ್ಥು ಚೇತ್ಥ ನಿದಸ್ಸನಂ। ಸಚೇ ಪನ ವೀರಿಯಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಬಲವಂ ಹೋತಿ, ಅಥ ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಅಧಿಮೋಕ್ಖಕಿಚ್ಚಂ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ನ ಇತರಾನಿ ಇತರಕಿಚ್ಚಭೇದಂ। ತಸ್ಮಾ ತಂ ಪಸ್ಸದ್ಧಾದಿಭಾವನಾಯ ಹಾಪೇತಬ್ಬಂ। ತತ್ರಾಪಿ ಸೋಣತ್ಥೇರಸ್ಸ ವತ್ಥು ದಸ್ಸೇತಬ್ಬಂ। ಏವಂ ಸೇಸೇಸುಪಿ ಏಕಸ್ಸ ಬಲವಭಾವೇ ಸತಿ ಇತರೇಸಂ ಅತ್ತನೋ ಕಿಚ್ಚೇಸು ಅಸಮತ್ಥತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ವಿಸೇಸತೋ ಪನೇತ್ಥ ಸದ್ಧಾಪಞ್ಞಾನಂ ಸಮಾಧಿವೀರಿಯಾನಞ್ಚ ಸಮತಂ ಪಸಂಸನ್ತಿ। ಬಲವಸದ್ಧೋ ಹಿ ಮನ್ದಪಞ್ಞೋ ಮುಧಪ್ಪಸನ್ನೋ ಹೋತಿ, ಅವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಪಸೀದತಿ। ಬಲವಪಞ್ಞೋ ಮನ್ದಸದ್ಧೋ ಕೇರಾಟಿಕಪಕ್ಖಂ ಭಜತಿ, ಭೇಸಜ್ಜಸಮುಟ್ಠಿತೋ ವಿಯ ರೋಗೋ ಅತೇಕಿಚ್ಛೋ ಹೋತಿ। ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಮತ್ತೇನೇವ ಕುಸಲಂ ಹೋತೀತಿ ಅತಿಧಾವಿತ್ವಾ ದಾನಾದೀನಿ ಅಕರೋನ್ತೋ ನಿರಯೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಉಭಿನ್ನಂ ಸಮತಾಯ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂಯೇವ ಪಸೀದತಿ। ಬಲವಸಮಾಧಿಂ ಪನ ಮನ್ದವೀರಿಯಂ ಸಮಾಧಿಸ್ಸ ಕೋಸಜ್ಜಪಕ್ಖತ್ತಾ ಕೋಸಜ್ಜಂ ಅಭಿಭವತಿ। ಬಲವವೀರಿಯಂ ಮನ್ದಸಮಾಧಿಂ ವೀರಿಯಸ್ಸ ಉದ್ಧಚ್ಚಪಕ್ಖತ್ತಾ ಉದ್ಧಚ್ಚಂ ಅಭಿಭವತಿ। ಸಮಾಧಿ ಪನ ವೀರಿಯೇನ ಸಂಯೋಜಿತೋ ಕೋಸಜ್ಜೇ ಪತಿತುಂ ನ ಲಭತಿ, ವೀರಿಯಂ ಸಮಾಧಿನಾ ಸಂಯೋಜಿತಂ ಉದ್ಧಚ್ಚೇ ಪತಿತುಂ ನ ಲಭತಿ। ತಸ್ಮಾ ತದುಭಯಂ ಸಮಂ ಕಾತಬ್ಬಂ। ಉಭಯಸಮತಾಯ ಹಿ ಅಪ್ಪನಾ ಹೋತಿ।

ಅಪಿಚ ಸಮಾಧಿಕಮ್ಮಿಕಸ್ಸ ಬಲವತೀಪಿ ಸದ್ಧಾ ವಟ್ಟತಿ। ಏವಂ ಸದ್ದಹನ್ತೋ ಓಕಪ್ಪೇನ್ತೋ ಅಪ್ಪನಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸತಿ। ಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾಸು ಪನ ಸಮಾಧಿಕಮ್ಮಿಕಸ್ಸ ಏಕಗ್ಗತಾ ಬಲವತೀ ವಟ್ಟತಿ। ಏವಞ್ಹಿ ಸೋ ಅಪ್ಪನಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। ವಿಪಸ್ಸನಾಕಮ್ಮಿಕಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾ ಬಲವತೀ ವಟ್ಟತಿ। ಏವಞ್ಹಿ ಸೋ ಲಕ್ಖಣಪಟಿವೇಧಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಉಭಿನ್ನಂ ಪನ ಸಮತಾಯಪಿ ಅಪ್ಪನಾ ಹೋತಿಯೇವ। ಸತಿ ಪನ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಬಲವತೀ ವಟ್ಟತಿ। ಸತಿ ಹಿ ಚಿತ್ತಂ ಉದ್ಧಚ್ಚಪಕ್ಖಿಕಾನಂ ಸದ್ಧಾವೀರಿಯಪಞ್ಞಾನಂ ವಸೇನ ಉದ್ಧಚ್ಚಪಾತತೋ, ಕೋಸಜ್ಜಪಕ್ಖಿಕೇನ ಚ ಸಮಾಧಿನಾ ಕೋಸಜ್ಜಪಾತತೋ ರಕ್ಖತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸಾ ಲೋಣಧೂಪನಂ ವಿಯ ಸಬ್ಬಬ್ಯಞ್ಜನೇಸು, ಸಬ್ಬಕಮ್ಮಿಕಅಮಚ್ಚೋ ವಿಯ ಚ, ಸಬ್ಬರಾಜಕಿಚ್ಚೇಸು ಸಬ್ಬತ್ಥ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಾ। ತೇನಾಹ - "ಸತಿ ಚ ಪನ ಸಬ್ಬತ್ಥಿಕಾ ವುತ್ತಾ ಭಗವತಾ, ಕಿಂ ಕಾರಣಾ? ಚಿತ್ತಞ್ಹಿ ಸತಿಪಟಿಸರಣಂ, ಆರಕ್ಖಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಾ ಚ ಸತಿ, ನ ವಿನಾ ಸತಿಯಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಪಗ್ಗಹನಿಗ್ಗಹೋ ಹೋತೀ" ತಿ।

ದುಪ್ಪಞ್ಞಪುಗ್ಗಲಪರಿವಜ್ಜನಾ ನಾಮ ಖನ್ಧಾದಿಭೇದೇ ಅನೋಗಾಳ್ಹಪಞ್ಞಾನಂ ದುಮ್ಮೇಧಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಆರಕಾ ಪರಿವಜ್ಜನಂ। **ಪಞ್ಞವನ್ತಪುಗ್ಗಲಸೇವನಾ** ನಾಮ ಸಮಪಞ್ಞಾಸಲಕ್ಖಣಪರಿಗ್ಗಾಹಿಕಾಯ ಉದಯಬ್ಬಯಪಞ್ಞಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತಪುಗ್ಗಲಸೇವನಾ। **ಗಮ್ಭೀರಞಾಣಚರಿಯಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾ** ನಾಮ ಗಮ್ಭೀರೇಸು ಖನ್ಧಾದೀಸು ಪವತ್ತಾಯ ಗಮ್ಭೀರಪಞ್ಞಾಯ ಪಭೇದಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾ। **ತದಧಿಮುತ್ತತಾ** ನಾಮ ಠಾನನಿಸಜ್ಜಾದೀಸು ಧಮ್ಮವಿಚಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸಮುಟ್ಠಾಪನತ್ಥಂ ನಿನ್ನಪೋಣಪಬ್ಭಾರಚಿತ್ತತಾ। ಏವಂ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಪನಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಭಾವನಾಪಾರಿಪೂರಿ ಹೋತೀತಿ ಪಜಾನಾತಿ।

ವೀರಿಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ "ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆರಮ್ಭಧಾತು ನಿಕ್ಕಮಧಾತು ಪರಕ್ಕಮಧಾತು, ತತ್ಥ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಬಹುಲೀಕಾರೋ, ಅಯಮಾಹಾರೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ವೀರಿಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಾಯ, ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ವೀರಿಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಭಿಯ್ಯೋಭಾವಾಯ ವೇಪುಲ್ಲಾಯ ಭಾವನಾಯ ಪಾರಿಪೂರಿಯಾ ಸಂವತ್ತತೀ"ತಿ ಏವಂ ಉಪ್ಪಾದೋ ಹೋತಿ।

ಅಪಿಚ ಏಕಾದಸ ಧಮ್ಮಾ ವೀರಿಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ ಅಪಾಯಭಯಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣತಾ ಆನಿಸಂಸದಸ್ಸಾವಿತಾ ಗಮನವೀಥಿಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣತಾ ಪಿಣ್ಡಪಾತಾಪಚಾಯನತಾ ದಾಯಜ್ಜಮಹತ್ತಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣತಾ ಸತ್ಥುಮಹತ್ತಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣತಾ ಜಾತಿಮಹತ್ತಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣತಾ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಮಹತ್ತಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣತಾ ಕುಸೀತಪುಗ್ಗಲಪರಿವಜ್ಜನತಾ ಆರದ್ಧವೀರಿಯಪುಗ್ಗಲಸೇವನತಾ ತದಧಿಮುತ್ತತಾತಿ।

ತತ್ಥ ನಿರಯೇಸು ಪಞ್ಚವಿಧಬನ್ಧನಕಮ್ಮಕಾರಣತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಮಹಾದುಕ್ಖಾನುಭವನಕಾಲೇಪಿ, ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಯಂ ಜಾಲಖಿಪನಕುಮೀನಾದೀಹಿ ಗಹಿತಕಾಲೇಪಿ, ಪಾಜನಕಣ್ಟಕಾದಿಪ್ಪಹಾರತುನ್ನಸ್ಸ ಸಕಟವಹನಾದಿಕಾಲೇಪಿ, ಪೇತ್ತಿವಿಸಯೇ ಅನೇಕಾನಿಪಿ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಏಕಂ ಬುದ್ಧನ್ತರಮ್ಪಿ ಖುಪ್ಪಿಪಾಸಾಹಿ ಆತುರೀಭೂತಕಾಲೇಪಿ, ಕಾಲಕಞ್ಚಿಕಅಸುರೇಸು ಸಟ್ಠಿಹತ್ಥಅಸೀತಿಹತ್ಥಪ್ಪಮಾಣೇನ ಅಟ್ಠಿಚಮ್ಮಮತ್ತೇನೇವ ಅತ್ತಭಾವೇನ ವಾತಾತಪಾದಿದುಕ್ಖಾನುಭವನಕಾಲೇಪಿ ನ ಸಕ್ಕಾ ವೀರಿಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಂ ಉಪ್ಪಾದೇತುಂ, ಅಯಮೇವ ತೇ ಭಿಕ್ಖು ಕಾಲೋ ವೀರಿಯಕರಣಾಯಾತಿ ಏವಂ ಅಪಾಯಭಯಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ವೀರಿಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ।

ನ ಸಕ್ಕಾ ಕುಸೀತೇನ ನವಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಂ ಲದ್ಧುಂ, ಆರದ್ಧವೀರಿಯೇನೇವ ಸಕ್ಕಾ ಅಯಮಾನಿಸಂಸೋ ವೀರಿಯಸ್ಸಾತಿ ಏವಂ ಆನಿಸಂಸದಸ್ಸಾವಿನೋಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಸಬ್ಬಬುದ್ಧಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಮಹಾಸಾವಕೇಹಿ ತೇ ಗತಮಗ್ಗೋ ಗನ್ತಬ್ಬೋ, ಸೋ ಚ ನ ಸಕ್ಕಾ ಕುಸೀತೇನ ಗನ್ತುನ್ತಿ ಏವಂ ಗಮನವೀಥಿಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಯೇ ತಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಾದೀಹಿ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತಿ, ಇಮೇ ತೇ ಮನುಸ್ಸಾ ನೇವ ಞಾತಕಾ, ನ ದಾಸಕಮ್ಮಕರಾ, ನಾಪಿ ತಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಜೀವಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ತೇ ಪಣೀತಾನಿ ಚೀವರಾದೀನಿ ದೇನ್ತಿ। ಅಥ ಖೋ ಅತ್ತನೋ ಕಾರಾನಂ ಮಹಪ್ಫಲತಂ ಪಚ್ಚಾಸೀಸಮಾನಾ ದೇನ್ತಿ। ಸತ್ಥಾರಾಪಿ "ಅಯಂ ಇಮೇ ಪಚ್ಚಯೇ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಕಾಯದಳ್ಹೀಬಹುಲೋ ಸುಖಂ ವಿಹರಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ನ ಏವಂ ಸಮ್ಪಸ್ಸತಾ ತುಯ್ಹಂ ಪಚ್ಚಯಾ ಅನುಞ್ಞಾತಾ। ಅಥ ಖೋ "ಅಯಂ ಇಮೇ ಪರಿಭುಞ್ಜಮಾನೋ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ವಟ್ಟದುಕ್ಖತೋ ಮುಚ್ಚಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ತೇ ಪಚ್ಚಯಾ ಅನುಞ್ಞಾತಾ, ಸೋ ದಾನಿ ತ್ವಂ ಕುಸೀತೋ ವಿಹರನ್ತೋ ನ ತಂ ಪಿಣ್ಡಂ ಅಪಚಾಯಿಸ್ಸತಿ। ಆರದ್ಧವೀರಿಯಸ್ಸೇವ ಹಿ ಪಿಣ್ಡಪಾತಾಪಚಾಯನಂ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಏವಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಾಪಚಾಯನಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಅಯ್ಯಮಿತ್ತತ್ಥೇರಸ್ಸ ವಿಯ।

ಥೇರೋ ಕಿರ ಕಸ್ಸಕಲೇಣೇ ನಾಮ ಪಟಿವಸತಿ। ತಸ್ಸ ಚ ಗೋಚರಗಾಮೇ ಏಕಾ ಮಹಾಉಪಾಸಿಕಾ ಥೇರಂ ಪುತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಪಟಿಜಗ್ಗತಿ। ಸಾ ಏಕದಿವಸಂ ಅರಞ್ಞಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀ ಧೀತರಂ ಆಹ - "ಅಮ್ಮ, ಅಸುಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಪುರಾಣತಣ್ಡುಲಾ, ಅಸುಕಸ್ಮಿಂ ಸಪ್ಪಿ, ಅಸುಕಸ್ಮಿಂ ಖೀರಂ, ಅಸುಕಸ್ಮಿಂ ಫಾಣಿತಂ, ತವ ಭಾತಿಕಸ್ಸ ಅಯ್ಯಮಿತ್ತಸ್ಸ ಆಗತಕಾಲೇ ಭತ್ತಂ ಪಚಿತ್ವಾ ಖೀರಸಪ್ಪಿಫಾಣಿತೇಹಿ

ಸದ್ಧಿಂ ದೇಹಿ, ತ್ವಞ್ಚ ಭುಞ್ಜೇಯ್ಯಾಸಿ। ಅಹಂ ಪನ ಹಿಯ್ಯೋ ಪಕ್ಕಪಾರಿವಾಸಿಕಭತ್ತಂ ಕಞ್ಜಿಯೇನ ಭುತ್ತಾಮ್ಹೀ"ತಿ। ದಿವಾ ಕಿಂ ಭುಞ್ಜಿಸ್ಸಸಿ ಅಮ್ಮಾ,ತಿ? ಸಾಕಪಣ್ಣಂ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಕಣತಣ್ಡುಲೇಹಿ ಅಮ್ಬಿಲಯಾಗುಂ ಪಚಿತ್ವಾ ಠಪೇಹಿ ಅಮ್ಮಾ,ತಿ।

ಥೇರೋ ಚೀವರಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಪತ್ತಂ ನೀಹರನ್ತೋವ ತಂ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ ಅತ್ತಾನಂ ಓವದಿ "ಮಹಾಉಪಾಸಿಕಾ ಕಿರ ಕಞ್ಜಿಯೇನ ಪಾರಿವಾಸಿಕಭತ್ತಂ ಭುಞ್ಜಿ, ದಿವಾಪಿ ಕಣಪಣ್ಣಮ್ಬಿಲಯಾಗುಂ ಭುಞ್ಜಿಸ್ಸತಿ , ತುಯ್ಹಂ ಅತ್ಥಾಯ ಪನ ಪುರಾಣತಣ್ಡುಲಾದೀನಿ ಆಚಿಕ್ಖತಿ, ತಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಖೋ ಪನೇಸಾ ನೇವ ಖೇತ್ತಂ ನ ವತ್ಥುಂ ನ ಭತ್ತಂ ನ ವತ್ಥಂ ಪಚ್ಚಾಸೀಸತಿ, ತಿಸ್ಸೋ ಪನ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯೋ ಪತ್ಥಯಮಾನಾ ದೇತಿ, ತ್ವಂ ಏತಿಸ್ಸಾ ತಾ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯೋ ದಾತುಂ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸಸಿ, ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸಸೀತಿ, ಅಯಂ ಖೋ ಪನ ಪಿಣ್ಡಪಾತೋ ತಯಾ ಸರಾಗೇನ ಸದೋಸೇನ ಸಮೋಹೇನ ನ ಸಕ್ಕಾ ಗಣ್ಹಿತು"ನ್ತಿ ಪತ್ತಂ ಥವಿಕಾಯ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಗಣ್ಠಿಕಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಕಸ್ಸಕಲೇಣಮೇವ ಗನ್ತ್ವಾ ಪತ್ತಂ ಹೇಟ್ಠಾಮಞ್ಚೇ ಚೀವರಂ ಚೀವರವಂಸೇ ಠಪೇತ್ವಾ "ಅರಹತ್ತಂ ಅಪಾಪುಣಿತ್ವಾ ನ ನಿಕ್ಖಮಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವೀರಿಯಂ ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ನಿಸೀದಿ। ದೀಘರತ್ತಂ ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ನಿವುತ್ಥಭಿಕ್ಖು ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಪುರೇಭತ್ತಮೇವ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾ ವಿಕಸಮಾನಮಿವ ಪದುಮಂ ಮಹಾಖೀಣಾಸವೋ ಸಿತಂ ಕರೋನ್ತೋವ ನಿಸೀದಿ। ಲೇಣದ್ವಾರೇ ರುಕ್ಖಮ್ಹಿ ಅಧಿವತ್ಥಾ ದೇವತಾ -

"ನಮೋ ತೇ ಪುರಿಸಾಜಞ್ಞ, ನಮೋ ತೇ ಪುರಿಸುತ್ತಮ।
ಯಸ್ಸ ತೇ ಆಸವಾ ಖೀಣಾ, ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯೋಸಿ ಮಾರಿಸಾ"ತಿ॥ -

ಉದಾನಂ ಉದಾನೇತ್ವಾ "ಭನ್ತೇ, ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಟ್ಠಾನಂ ತುಮ್ಹಾದಿಸಾನಂ ಅರಹನ್ತಾನಂ ಭಿಕ್ಖಂ ದತ್ವಾ ಮಹಲ್ಲಕಿತ್ಥಿಯೋ ದುಕ್ಖಾ ಮುಚ್ಚಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಆಹ। ಥೇರೋ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ದ್ವಾರಂ ವಿವರಿತ್ವಾ ಕಾಲಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ "ಪಾತೋಯೇವಾ"ತಿ ಞತ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ಗಾಮಂ ಪಾವಿಸಿ।

ದಾರಿಕಾಪಿ ಭತ್ತಂ ಸಮ್ಪಾದೇತ್ವಾ "ಇದಾನಿ ಮೇ ಭಾತಾ ಆಗಮಿಸ್ಸತಿ, ಇದಾನಿ ಆಗಮಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ದ್ವಾರಂ ಓಲೋಕಯಮಾನಾ ನಿಸೀದಿ। ಸಾ ಥೇರೇ ಘರದ್ವಾರಂ ಸಮ್ಪತ್ತೇ ಪತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಪ್ಪಿಫಾಣಿತಯೋಜಿತಸ್ಸ ಖೀರಪಿಣ್ಡಪಾತಸ್ಸ ಪೂರೇತ್ವಾ ಹತ್ಥೇ ಠಪೇಸಿ। ಥೇರೋ "ಸುಖಂ ಹೋತೂ"ತಿ ಅನುಮೋದನಂ ಕತ್ವಾ ಪಕ್ಕಾಮಿ। ಸಾಪಿ ತಂ ಓಲೋಕಯಮಾನಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಥೇರಸ್ಸ ಹಿ ತದಾ ಅತಿವಿಯ ಪರಿಸುದ್ಧೋ ಛವಿವಣ್ಣೋ ಅಹೋಸಿ, ವಿಪ್ಪಸನ್ನಾನಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ, ಮುಖಂ ಬನ್ಧನಾ ಪವುತ್ತತಾಲಪಕ್ಕಂ ವಿಯ ಅತಿವಿಯ ವಿರೋಚಿತ್ಥ।

ಮಹಾಉಪಾಸಿಕಾ ಅರಞ್ಞಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ "ಕಿಂ, ಅಮ್ಮ, ಭಾತಿಕೋ ತೇ ಆಗತೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ಸಾ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಆರೋಚೇಸಿ। ಉಪಾಸಿಕಾ "ಅಜ್ಜ ಮಮ ಪುತ್ತಸ್ಸ ಪಬ್ಬಜಿತಕಿಚ್ಚಂ ಮತ್ಥಕಂ ಪತ್ತ"ನ್ತಿ ಞತ್ವಾ "ಅಭಿರಮತಿ ತೇ, ಅಮ್ಮ, ಭಾತಾ ಬುದ್ಧಸಾಸನೇ, ನ ಉಕ್ಕಣ್ಠತೀ"ತಿ ಆಹ।

ಮಹನ್ತಂ ಖೋ ಪನೇತಂ ಸತ್ಥುದಾಯಜ್ಜಂ ಯದಿದಂ ಸತ್ತ ಅರಿಯಧನಾನಿ ನಾಮ, ತಂ ನ ಸಕ್ಕಾ ಕುಸೀತೇನ ಗಹೇತುಂ। ಯಥಾ ಹಿ ವಿಪ್ಪಟಿಪನ್ನಂ ಪುತ್ತಂ ಮಾತಾಪಿತರೋ "ಅಯಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಅಪುತ್ತೋ"ತಿ ಪರಿಬಾಹಿರಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಸೋ ತೇಸಂ ಅಚ್ಚಯೇನ ದಾಯಜ್ಜಂ ನ ಲಭತಿ, ಏವಂ ಕುಸೀತೋಪಿ ಇದಂ ಅರಿಯಧನದಾಯಜ್ಜಂ ನ ಲಭತಿ, ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋವ ಲಭತೀತಿ **ದಾಯಜ್ಜಮಹತ್ತಂ** ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೋಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ।

ಮಹಾ ಖೋ ಪನ ತೇ ಸತ್ಥಾ, ಸತ್ಥುನೋ ಹಿ ತೇ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಗಣ್ಹನಕಾಲೇಪಿ ಅಭಿನಿಕ್ಖಮನೇಪಿ ಅಭಿಸಮ್ಬೋಧಿಯಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯದೇವೋರೋಹನಆಯುಸಙ್ಖಾರವೋಸ್ಸಜ್ಜನೇಸುಪಿ

ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಕಾಲೇಪಿ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತು ಅಕಮ್ಪಿತ್ಥ, ಯುತ್ತಂ ನು ತೇ ಏವರೂಪಸ್ಸ ಸತ್ಥು ಸಾಸನೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಕುಸೀತೇನ ಭವಿತುನ್ತಿ ಏವಂ **ಸತ್ಥುಮಹತ್ತಂ** ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೋಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ।

ಜಾತಿಯಾಪಿ ತ್ವಂ ಇದಾನಿ ನ ಲಾಮಕಜಾತಿಕೋ, ಅಸಮ್ಭಿನ್ನಾಯ ಮಹಾಸಮ್ಮತಪವೇಣಿಯಾ ಆಗತಉಕ್ಕಾಕರಾಜವಂಸೇ ಜಾತೋಸಿ, ಸುದ್ಧೋದನಮಹಾರಾಜಸ್ಸ ಚ ಮಹಾಮಾಯಾದೇವಿಯಾ ಚ ನತ್ತಾ, ರಾಹುಲಭದ್ದಸ್ಸ ಕನಿಟ್ಠೋ, ತಯಾ ನಾಮ ಏವರೂಪೇನ ಜಿನಪುತ್ತೇನ ಹುತ್ವಾ ನ ಯುತ್ತಂ ಕುಸೀತೇನ ವಿಹರಿತುನ್ತಿ ಏವಂ **ಜಾತಿಮಹತ್ತಂ** ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೋಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ।

ಸಾರಿಪುತ್ತಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಾ ಚೇವ ಅಸೀತಿ ಚ ಮಹಾಸಾವಕಾ ವೀರಿಯೇನೇವ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿಂಸು, ತ್ವಂ ಏತೇಸಂ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀನಂ ಮಗ್ಗಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಸಿ, ನ ಪಟಿಪಜ್ಜಸೀತಿ ಏವಂ **ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಮಹತ್ತಂ** ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೋಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ।

ಕುಚ್ಛಿಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ಠಿತಅಜಗರಸದಿಸೇ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಕಾಯಿಕಚೇತಸಿಕವೀರಿಯೇ ಕುಸೀತಪುಗ್ಗಲೇ ಪರಿವಜ್ಜನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಆರದ್ಧವೀರಿಯೇ ಪಹಿತತ್ತೇ ಪುಗ್ಗಲೇ ಸೇವನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಠಾನನಿಸಜ್ಜಾದೀಸು ವೀರಿಯುಪ್ಪಾದನತ್ಥಂ ನಿನ್ನಪೋಣಪಬ್ಭಾರಚಿತ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಏವಂ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಪನಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಭಾವನಾಪಾರಿಪೂರಿ ಹೋತೀತಿ ಪಜಾನಾತಿ।

ಪೀತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ "ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪೀತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಟ್ಠಾನೀಯಾ ಧಮ್ಮಾ, ತತ್ಥ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಬಹುಲೀಕಾರೋ, ಅಯಮಾಹಾರೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಪೀತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಾಯ, ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಪೀತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಭಿಯ್ಯೋಭಾವಾಯ ವೇಪುಲ್ಲಾಯ ಭಾವನಾಯ ಪಾರಿಪೂರಿಯಾ ಸಂವತ್ತತೀ"ತಿ ಏವಂ ಉಪ್ಪಾದೋ ಹೋತಿ । ತತ್ಥ ಪೀತಿಯೇವ ಪೀತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಟ್ಠಾನೀಯಾ ಧಮ್ಮಾ ನಾಮ। ತಸ್ಸಾ ಉಪ್ಪಾದಕಮನಸಿಕಾರೋ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೋ ನಾಮ।

ಅಪಿಚ ಏಕಾದಸ ಧಮ್ಮಾ ಪೀತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ ಬುದ್ಧಾನುಸ್ಸತಿ, ಧಮ್ಮ, ಸಙ್ಘ , ಸೀಲ, ಚಾಗ, ದೇವತಾನುಸ್ಸತಿ ಉಪಸಮಾನುಸ್ಸತಿ ಲೂಖಪುಗ್ಗಲಪರಿವಜ್ಜನತಾ ಸಿನಿದ್ಧಪುಗ್ಗಲಸೇವನತಾ ಪಸಾದನೀಯಸುತ್ತನ್ತಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣತಾ ತದಧಿಮುತ್ತತಾತಿ। ಬುದ್ಧಗುಣೇ ಅನುಸ್ಸರನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಹಿ ಯಾವ ಉಪಚಾರಾ ಸಕಲಸರೀರಂ ಫರಮಾನೋ ಪೀತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಧಮ್ಮಸಙ್ಘಗುಣೇ ಅನುಸ್ಸರನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ದೀಘರತ್ತಂ ಅಖಣ್ಡಂ ಕತ್ವಾ ರಕ್ಖಿತಂ ಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ಗಿಹಿನೋಪಿ ದಸಸೀಲಂ ಪಞ್ಚಸೀಲಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ದುಬ್ಭಿಕ್ಖಭಯಾದೀಸು ಪಣೀತಭೋಜನಂ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀನಂ ದತ್ವಾ "ಏವಂ ನಾಮ ಅದಮ್ಹಾ"ತಿ ಚಾಗಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ಗಿಹಿನೋಪಿ ಏವರೂಪೇ ಕಾಲೇ ಸೀಲವನ್ತಾನಂ ದಿನ್ನದಾನಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ಯೇಹಿ ಗುಣೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ದೇವತಾ ದೇವತ್ತಂ ಪತ್ತಾ, ತಥಾರೂಪಾನಂ ಗುಣಾನಂ ಅತ್ತನಿ ಅತ್ಥಿತಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತಾ ಕಿಲೇಸಾ ಸಟ್ಠಿಪಿ ಸತ್ತತಿಪಿ ವಸ್ಸಾನಿ ನ ಸಮುದಾಚರನ್ತೀತಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ಚೇತಿಯದಸ್ಸನಬೋಧಿದಸ್ಸನಥೇರದಸ್ಸನೇಸು ಅಸಕ್ಕಚ್ಚಕಿರಿಯಾಯ ಸಂಸೂಚಿತಲೂಖಭಾವೇ ಬುದ್ಧಾದೀಸು ಪಸಾದಸಿನೇಹಾಭಾವೇನ ಗದ್ರಭಪಿಟ್ಠೇ ರಜಸದಿಸೇ ಲೂಖಪುಗ್ಗಲೇ ಪರಿವಜ್ಜನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ಬುದ್ಧಾದೀಸು ಪಸಾದಬಹುಲೇ ಮುದುಚಿತ್ತೇ ಸಿನಿದ್ಧಪುಗ್ಗಲೇ ಸೇವನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ರತನತ್ತಯಗುಣಪರಿದೀಪಕೇ ಪಸಾದನೀಯಸುತ್ತನ್ತೇ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ಠಾನನಿಸಜ್ಜಾದೀಸು ಪೀತಿಉಪ್ಪಾದನತ್ಥಂ ನಿನ್ನಪೋಣಪಬ್ಭಾರಚಿತ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಏವಂ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಪನಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಭಾವನಾಪಾರಿಪೂರಿ ಹೋತೀತಿ ಪಜಾನಾತಿ।

ಪಸ್ಸದ್ಧಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ "ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಾಯಪಸ್ಸದ್ಧಿ ಚಿತ್ತಪಸ್ಸದ್ಧಿ, ತತ್ಥ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಬಹುಲೀಕಾರೋ, ಅಯಮಾಹಾರೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಪಸ್ಸದ್ಧಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಾಯ, ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಪಸ್ಸದ್ಧಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಭಿಯ್ಯೋಭಾವಾಯ ವೇಪುಲ್ಲಾಯ ಭಾವನಾಯ ಪಾರಿಪೂರಿಯಾ ಸಂವತ್ತತೀ"ತಿ ಏವಂ ಉಪ್ಪಾದೋ ಹೋತಿ।

ಅಪಿಚ ಸತ್ತ ಧಮ್ಮಾ ಪಸ್ಸದ್ಧಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ ಪಣೀತಭೋಜನಸೇವನತಾ ಉತುಸುಖಸೇವನತಾ ಇರಿಯಾಪಥಸುಖಸೇವನತಾ ಮಜ್ಝತ್ತಪಯೋಗತಾ ಸಾರದ್ಧಕಾಯಪುಗ್ಗಲಪರಿವಜ್ಜನತಾ ಪಸ್ಸದ್ಧಕಾಯಪುಗ್ಗಲಸೇವನತಾ ತದಧಿಮುತ್ತತಾತಿ। ಪಣೀತಞ್ಹಿ ಸಿನಿದ್ಧಂ ಸಪ್ಪಾಯಭೋಜನಂ ಭುಞ್ಜನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ಸೀತುಣ್ಹೇಸು ಚ ಉತೂಸು ಠಾನಾದೀಸು ಚ ಇರಿಯಾಪಥೇಸು ಸಪ್ಪಾಯಉತುಞ್ಚ ಇರಿಯಾಪಥಞ್ಚ ಸೇವನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಪಸ್ಸದ್ಧಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಯೋ ಪನ ಮಹಾಪುರಿಸಜಾತಿಕೋ ಸಬ್ಬಉತುಇರಿಯಾಪಥಕ್ಖಮೋ ಹೋತಿ, ನ ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ। ಯಸ್ಸ ಸಭಾಗವಿಸಭಾಗತಾ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಸೇವ ವಿಸಭಾಗೇ ಉತುಇರಿಯಾಪಥೇ ವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಸಭಾಗೇ ಸೇವನ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಮಜ್ಝತ್ತಪಯೋಗೋ ವುಚ್ಚತಿ ಅತ್ತನೋ ಚ ಪರಸ್ಸ ಚ ಕಮ್ಮಸ್ಸಕತಾಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾ। ಇಮಿನಾ ಮಜ್ಝತ್ತಪಯೋಗೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಯೋ ಲೇಡ್ಡುದಣ್ಡಾದೀಹಿ ಪರಂ ವಿಹೇಠಯಮಾನೋ ವಿಚರತಿ, ಏವರೂಪಂ ಸಾರದ್ಧಕಾಯಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಪರಿವಜ್ಜನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ಸಂಯತಪಾದಪಾಣಿಂ ಪಸ್ಸದ್ಧಕಾಯಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಸೇವನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ಠಾನನಿಸಜ್ಜಾದೀಸು ಪಸ್ಸದ್ಧಿಉಪ್ಪಾದನತ್ಥಾಯ ನಿನ್ನಪೋಣಪಬ್ಭಾರಚಿತ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಏವಂ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಪನಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಭಾವನಾಪಾರಿಪೂರಿ ಹೋತೀತಿ ಪಜಾನಾತಿ।

ಸಮಾಧಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ "ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಮಥನಿಮಿತ್ತಂ ಅಬ್ಯಗ್ಗನಿಮಿತ್ತಂ, ತತ್ಥ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಬಹುಲೀಕಾರೋ, ಅಯಮಾಹಾರೋ, ಅನುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಸಮಾಧಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಾಯ, ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಸಮಾಧಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಭಿಯ್ಯೋಭಾವಾಯ ವೇಪುಲ್ಲಾಯ ಭಾವನಾಯ ಪಾರಿಪೂರಿಯಾ ಸಂವತ್ತತೀ"ತಿ ಏವಂ ಉಪ್ಪಾದೋ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಸಮಥೋವ ಸಮಥನಿಮಿತ್ತಂ ಅವಿಕ್ಖೇಪಟ್ಠೇನ ಚ ಅಬ್ಯಗ್ಗನಿಮಿತ್ತನ್ತಿ।

ಅಪಿಚ ಏಕಾದಸ ಧಮ್ಮಾ ಸಮಾಧಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ ವತ್ಥುವಿಸದಕಿರಿಯತಾ ಇನ್ದ್ರಿಯಸಮತ್ತಪಟಿಪಾದನತಾ ನಿಮಿತ್ತಕುಸಲತಾ ಸಮಯೇ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಪಗ್ಗಣ್ಹನತಾ ಸಮಯೇ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ನಿಗ್ಗಣ್ಹನತಾ ಸಮಯೇ ಸಮ್ಪಹಂಸನತಾ ಸಮಯೇ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖನತಾ ಅಸಮಾಹಿತಪುಗ್ಗಲಪರಿವಜ್ಜನತಾ ಸಮಾಹಿತಪುಗ್ಗಲಸೇವನತಾ ಝಾನವಿಮೋಕ್ಖಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣತಾ ತದಧಿಮುತ್ತತಾತಿ। ತತ್ಥ **ವತ್ಥುವಿಸದಕಿರಿಯತಾ** ಚ **ಇನ್ದ್ರಿಯಸಮತ್ತಪಟಿಪಾದನತಾ** ಚ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ನಿಮಿತ್ತಕುಸಲತಾ ನಾಮ ಕಸಿಣನಿಮಿತ್ತಸ್ಸ ಉಗ್ಗಹಣಕುಸಲತಾ। **ಸಮಯೇ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಪಗ್ಗಣ್ಹನತಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಅತಿಸಿಥಿಲವೀರಿಯತಾದೀಹಿ ಲೀನಂ ಚಿತ್ತಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಧಮ್ಮವಿಚಯವೀರಿಯಪೀತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸಮುಟ್ಠಾಪನೇನ ತಸ್ಸ ಪಗ್ಗಣ್ಹನಂ। **ಸಮಯೇ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಪಗ್ಗಣ್ಹನತಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಆರದ್ಧವೀರಿಯತಾದೀಹಿ ಉದ್ಧತಂ ಚಿತ್ತಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಪಸ್ಸದ್ಧಿಸಮಾಧಿಉಪೇಕ್ಖಾಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸಮುಟ್ಠಾಪನೇನ ತಸ್ಸ ನಿಗ್ಗಣ್ಹನಂ। **ಸಮಯೇ ಸಮ್ಪಹಂಸನತಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಚಿತ್ತಂ ಪಞ್ಞಾಪಯೋಗಮನ್ದತಾಯ ವಾ ಉಪಸಮಸುಖಾನಧಿಗಮೇನ ವಾ ನಿರಸ್ಸಾದಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಅಟ್ಠಸಂವೇಗವತ್ಥುಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣೇನ ಸಂವೇಜೇತಿ । **ಅಟ್ಠ ಸಂವೇಗವತ್ಥೂನಿ** ನಾಮ ಜಾತಿ ಜರಾ ಬ್ಯಾಧಿ ಮರಣಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ, ಅಪಾಯದುಕ್ಖಂ ಪಞ್ಚಮಂ, ಅತೀತೇ ವಟ್ಟಮೂಲಕಂ ದುಕ್ಖಂ, ಅನಾಗತೇ ವಟ್ಟಮೂಲಕಂ ದುಕ್ಖಂ, ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ ಆಹಾರಪರಿಯೇಟ್ಠಿಮೂಲಕಂ ದುಕ್ಖನ್ತಿ। ರತನತ್ತಯಗುಣಾನುಸ್ಸರಣೇನ ಚ ಪಸಾದಂ ಜನೇತಿ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ "ಸಮಯೇ ಸಮ್ಪಹಂಸನತಾ"ತಿ।

ಸಮಯೇ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖನತಾ ನಾಮ ಯಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಆಗಮ್ಮ ಅಲೀನಂ ಅನುದ್ಧತಂ ಅನಿರಸ್ಸಾದಂ ಆರಮ್ಮಣೇ ಸಮಪ್ಪವತ್ತಂ ಸಮಥವೀಥಿಪಟಿಪನ್ನಂ ಚಿತ್ತಂ ಹೋತಿ, ತದಾಸ್ಸ ಪಗ್ಗಹನಿಗ್ಗಹಸಮ್ಪಹಂಸನೇಸು ನ ಬ್ಯಾಪಾರಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಸಾರಥಿ ವಿಯ ಸಮಪ್ಪವತ್ತೇಸು ಅಸ್ಸೇಸು। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ - "ಸಮಯೇ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖನತಾ"ತಿ। **ಅಸಮಾಹಿತಪುಗ್ಗಲಪರಿವಜ್ಜನತಾ** ನಾಮ ಉಪಚಾರಂ ವಾ ಅಪ್ಪನಂ ವಾ ಅಪ್ಪತ್ತಾನಂ ವಿಕ್ಖಿತ್ತಚಿತ್ತಾನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಆರಕಾ ಪರಿವಜ್ಜನಂ। **ಸಮಾಹಿತಪುಗ್ಗಲಸೇವನಾ** ನಾಮ ಉಪಚಾರೇನ ವಾ ಅಪ್ಪನಾಯ ವಾ ಸಮಾಹಿತಚಿತ್ತಾನಂ ಸೇವನಾ ಭಜನಾ ಪಯಿರುಪಾಸನಾ। **ತದಧಿಮುತ್ತತಾ** ನಾಮ

ಠಾನನಿಸಜ್ಜಾದೀಸು ಸಮಾಧಿಉಪ್ಪಾದನತ್ಥಂಯೇವ ನಿನ್ನಪೋಣಪಬ್ಭಾರಚಿತ್ತತಾ। ಏವಞ್ಹಿ ಪಟಿಪಜ್ಜತೋ ಏಸ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಏವಂ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಪನಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಭಾವನಾಪಾರಿಪೂರಿ ಹೋತೀತಿ ಪಜಾನಾತಿ।

ಉಪೇಕ್ಖಾಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ "ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಉಪೇಕ್ಖಾಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಟ್ಠಾನೀಯಾ ಧಮ್ಮಾ, ತತ್ಥ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಬಹುಲೀಕಾರೋ, ಅಯಮಾಹಾರೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಉಪೇಕ್ಖಾಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಾಯ, ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಉಪೇಕ್ಖಾಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಭಿಯ್ಯೋಭಾವಾಯ ವೇಪುಲ್ಲಾಯ ಭಾವನಾಯ ಪಾರಿಪೂರಿಯಾ ಸಂವತ್ತತೀ"ತಿ ಏವಂ ಉಪ್ಪಾದೋ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಉಪೇಕ್ಖಾವ ಉಪೇಕ್ಖಾಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಟ್ಠಾನೀಯಾ ಧಮ್ಮಾ ನಾಮ।

ಅಪಿಚ ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾ ಉಪೇಕ್ಖಾಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ ಸತ್ತಮಜ್ಝತ್ತತಾ ಸಙ್ಖಾರಮಜ್ಝತ್ತತಾ ಸತ್ತಸಙ್ಖಾರಕೇಲಾಯನಪುಗ್ಗಲಪರಿವಜ್ಜನತಾ ಸತ್ತಸಙ್ಖಾರಮಜ್ಝತ್ತಪುಗ್ಗಲಸೇವನತಾ ತದಧಿಮುತ್ತತಾತಿ। ತತ್ಥ ದ್ವೀಹಾಕಾರೇಹಿ **ಸತ್ತಮಜ್ಝತ್ತತಂ** ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತಿ "ತ್ವಂ ಅತ್ತನೋ ಕಮ್ಮೇನ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಅತ್ತನೋವ ಕಮ್ಮೇನ ಗಮಿಸ್ಸಸಿ, ಏಸೋಪಿ ಅತ್ತನೋವ ಕಮ್ಮೇನ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಅತ್ತನೋವ ಕಮ್ಮೇನ ಗಮಿಸ್ಸತಿ, ತ್ವಂ ಕಂ ಕೇಲಾಯಸೀ"ತಿ ಏವಂ ಕಮ್ಮಸ್ಸಕತಾಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣೇನ, "ಪರಮತ್ಥತೋ ಸತ್ತೋಯೇವ ನತ್ಥಿ, ಸೋ ತ್ವಂ ಕಂ ಕೇಲಾಯಸೀ"ತಿ ಏವಂ ನಿಸ್ಸತ್ತಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣೇನ ಚಾತಿ। ದ್ವೀಹೇವಾಕಾರೇಹಿ **ಸಙ್ಖಾರಮಜ್ಝತ್ತತಂ** ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತಿ - "ಇದಂ ಚೀವರಂ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ವಣ್ಣವಿಕಾರತಞ್ಚೇವ ಜಿಣ್ಣಭಾವಞ್ಚ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ಪಾದಪುಞ್ಛನಚೋಳಕಂ ಹುತ್ವಾ ಯಟ್ಠಿಕೋಟಿಯಾ ಛಡ್ಡನೀಯಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಸಚೇ ಪನಸ್ಸ ಸಾಮಿಕೋ ಭವೇಯ್ಯ, ನಾಸ್ಸ ಏವಂ ವಿನಸ್ಸಿತುಂ ದದೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಏವಂ ಅಸ್ಸಾಮಿಕಭಾವಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣೇನ ಚ, "ಅನದ್ಧನಿಯಂ ಇದಂ ತಾವಕಾಲಿಕ"ನ್ತಿ ಏವಂ ತಾವಕಾಲಿಕಭಾವಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣೇನ ಚಾತಿ। ಯಥಾ ಚ ಚೀವರೇ, ಏವಂ ಪತ್ತಾದೀಸುಪಿ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ।

ಸತ್ತಸಙ್ಖಾರಕೇಲಾಯನಪುಗ್ಗಲಪರಿವಜ್ಜನತಾತಿ ಏತ್ಥ ಯೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಗಿಹಿ ವಾ ಅತ್ತನೋ ಪುತ್ತಧೀತಾದಿಕೇ, ಪಬ್ಬಜಿತೋ ವಾ ಅತ್ತನೋ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಸಮಾನುಪಜ್ಝಾಯಕಾದಿಕೇ ಮಮಾಯತಿ, ಸಹತ್ಥೇನೇವ ನೇಸಂ ಕೇಸಚ್ಛೇದನಸೂಚಿಕಮ್ಮಚೀವರಧೋವನರಜನಪತ್ತಪಚನಾದೀನಿ ಕರೋತಿ, ಮುಹುತ್ತಮ್ಪಿ ಅಪಸ್ಸನ್ತೋ "ಅಸುಕೋ ಸಾಮಣೇರೋ ಕುಹಿಂ ಅಸುಕೋ ದಹರೋ ಕುಹಿ"ನ್ತಿ ಭನ್ತಮಿಗೋ ವಿಯ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ಓಲೋಕೇತಿ, ಅಞ್ಞೇನ ಕೇಸಚ್ಛೇದನಾದೀನಂ ಅತ್ಥಾಯ "ಮುಹುತ್ತಂ ಅಸುಕಂ ಪೇಸೇಥಾ"ತಿ ಯಾಚಿಯಮಾನೋಪಿ "ಅಮ್ಹೇಪಿ ತಂ ಅತ್ತನೋ ಕಮ್ಮಂ ನ ಕಾರೇಮ, ತುಮ್ಹೇ ನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಕಿಲಮೇಸ್ಸಥಾ"ತಿ ನ ದೇತಿ, ಅಯಂ ಸತ್ತಕೇಲಾಯನೋ ನಾಮ।

ಯೋ ಪನ ಚೀವರಪತ್ತಥಾಲಕಕತ್ತರಯಟ್ಠಿಆದೀನಿ ಮಮಾಯತಿ, ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಹತ್ಥೇನ ಪರಾಮಸಿತುಮ್ಪಿ ನ ದೇತಿ, ತಾವಕಾಲಿಕಂ ಯಾಚಿತೋ "ಮಯಮ್ಪಿ ಇದಂ ಮಮಾಯನ್ತಾ ನ ಪರಿಭುಞ್ಜಾಮ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ಕಿಂ ದಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ವದತಿ, ಅಯಂ **ಸಙ್ಖಾರಕೇಲಾಯನೋ** ನಾಮ। ಯೋ ಪನ ತೇಸು ದ್ವೀಸುಪಿ ವತ್ಥೂಸು ಮಜ್ಝತ್ತೋ ಉದಾಸಿನೋ, ಅಯಂ **ಸತ್ತಸಙ್ಖಾರಮಜ್ಝತ್ತೋ** ನಾಮ। ಇತಿ ಅಯಂ ಉಪೇಕ್ಖಾಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ ಏವರೂಪಂ ಸತ್ತಸಙ್ಖಾರಕೇಲಾಯನಪುಗ್ಗಲಂ ಆರಕಾ ಪರಿವಜ್ಜನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ಸತ್ತಸಙ್ಖಾರಮಜ್ಝತ್ತಪುಗ್ಗಲಂ ಸೇವನ್ತಸ್ಸಾಪಿ, ಠಾನನಿಸಜ್ಜಾದೀಸು ತದುಪ್ಪಾದನತ್ಥಂ ನಿನ್ನಪೋಣಪಬ್ಭಾರಚಿತ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಏವಂ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಪನಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಭಾವನಾಪಾರಿಪೂರಿ ಹೋತೀತಿ ಪಜಾನಾತಿ।

ಇತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವಾತಿ ಏವಂ ಅತ್ತನೋ ವಾ ಸತ್ತ ಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ, ಪರಸ್ಸ ವಾ, ಕಾಲೇನ ವಾ ಅತ್ತನೋ, ಕಾಲೇನ ವಾ ಪರಸ್ಸ ಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮೇಸು ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತಿ। ಸಮುದಯವಯಾ ಪನೇತ್ಥ ಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಿನಿರೋಧವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಇತೋ ಪರಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ। ಕೇವಲಞ್ಹಿ ಇಧ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಪರಿಗ್ಗಾಹಿಕಾ ಸತಿ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚನ್ತಿ ಏವಂ ಯೋಜನಂ ಕತ್ವಾ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಪರಿಗ್ಗಾಹಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ನಿಯ್ಯಾನಮುಖಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಸೇಸಂ ತಾದಿಸಮೇವಾತಿ।

ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಪಬ್ಬಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ।

ಚತುಸಚ್ಚಪಬ್ಬವಣ್ಣನಾ

೩೮೬. ಏವಂ ಸತ್ತಬೋಜ್ಝಙ್ಗವಸೇನ ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸನಂ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಚತುಸಚ್ಚವಸೇನ ವಿಭಜಿತುಂ **ಪುನ ಚಪರನ್ತಿ**ಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಇದಂ ದುಕ್ಖನ್ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತೀ**ತಿ ಠಪೇತ್ವಾ ತಣ್ಹಂ ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮೇ "ಇದಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಯಥಾಸಭಾವತೋ ಪಜಾನಾತಿ, ತಸ್ಸೇವ **ಖೋ** ಪನ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಜನಿಕಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪಿಕಂ ಪುರಿಮತಣ್ಹಂ "ಅಯಂ ದುಕ್ಖಸಮುದಯೋ"ತಿ, ಉಭಿನ್ನಂ ಅಪ್ಪವತ್ತಿನಿಬ್ಬಾನಂ "ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧೋ"ತಿ, ದುಕ್ಖಪರಿಜಾನನಂ ಸಮುದಯಪಜಹನಂ ನಿರೋಧಸಚ್ಛಿಕರಣಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗಂ "ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನಿಪಟಿಪದಾ"ತಿ ಯಥಾಸಭಾವತೋ ಪಜಾನಾತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅವಸೇಸಾ ಅರಿಯಸಚ್ಚಕಥಾ ಠಪೇತ್ವಾ ಜಾತಿಆದೀನಂ ಪದಭಾಜನಕಥಂ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವಿತ್ಥಾರಿತಾಯೇವ।

ದುಕ್ಖಸಚ್ಚನಿದ್ದೇಸವಣ್ಣನಾ

೩೮೮. ಪದಭಾಜನೇ ಪನ **ಕತಮಾ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಜಾತೀ**ತಿ ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಾ ಜಾತಿಪಿ ದುಕ್ಖಾತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಾ ಜಾತಿ, ಸಾ ಕತಮಾತಿ ಏವಂ ಸಬ್ಬಪುಚ್ಛಾಸು ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಯಾ ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಸತ್ತಾನ**ನ್ತಿ ಇದಂ "ಇಮೇಸಂ ನಾಮಾ"ತಿ ನಿಯಮಾಭಾವತೋ ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ ಪರಿಯಾದಾನವಚನಂ। **ತಮ್ಹಿ ತಮ್ಹಿ ಸತ್ತನಿಕಾಯೇ**ತಿ ಇದಮ್ಪಿ ಸಬ್ಬಸತ್ತನಿಕಾಯಪರಿಯಾದಾನವಚನಂ ಜನನಂ **ಜಾತಿ** ಸವಿಕಾರಾನಂ ಪಠಮಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಕ್ಖನ್ಧಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ಸಞ್ಜಾತೀ**ತಿ ಇದಂ ತಸ್ಸಾ ಏವ ಉಪಸಗ್ಗಮಣ್ಡಿತವೇವಚನಂ। ಸಾ ಏವ ಅನುಪವಿಟ್ಠಾಕಾರೇನ ಓಕ್ಕಮನಟ್ಠೇನ **ಓಕ್ಕನ್ತಿ**। ನಿಬ್ಬತ್ತಿಸಙ್ಖಾತೇನ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತನಟ್ಠೇನ **ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿ**। ಇತಿ ಅಯಂ ಚತುಬ್ಬಿಧಾಪಿ ಸಮ್ಮುತಿಕಥಾ ನಾಮ । **ಖನ್ಧಾನಂ ಪಾತುಭಾವೋ**ತಿ ಅಯಂ ಪನ ಪರಮತ್ಥಕಥಾ। ಏಕವೋಕಾರಭವಾದೀಸು ಏಕಚತುಪಞ್ಚಭೇದಾನಂ ಖನ್ಧಾನಂಯೇವ ಪಾತುಭಾವೋ, ನ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ, ತಸ್ಮಿಂ ಪನ ಸತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಾತುಭೂತೋತಿ ವೋಹಾರಮತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಆಯತನಾನಂ ಪಟಿಲಾಭೋ**ತಿ ಆಯತನಾನಿ ಪಾತುಭವನ್ತಾನೇವ ಪಟಿಲದ್ಧಾನಿ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ, ಸೋ ತೇಸಂ ಪಾತುಭಾವಸಙ್ಖಾತೋ ಪಟಿಲಾಭೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

೩೮೯. **ಜರಾ**ತಿ ಸಭಾವನಿದ್ದೇಸೋ। **ಜೀರಣತಾ**ತಿ ಆಕಾರಭಾವನಿದ್ದೇಸೋ। **ಖಣ್ಡಿಚ್ಚ**ನ್ತಿಆದಿ ವಿಕಾರನಿದ್ದೇಸೋ। ದಹರಕಾಲಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ದನ್ತಾ ಸಮಸೇತಾ ಹೋನ್ತಿ। ತೇಯೇವ ಪರಿಪಚ್ಚನ್ತೇ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ವಣ್ಣವಿಕಾರಂ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಪತ್ತನ್ತಿ। ಅಥ ಪತಿತಞ್ಚ ಠಿತಞ್ಚ ಉಪಾದಾಯ ಖಣ್ಡಿತದನ್ತಾ ಖಣ್ಡಿತಾ ನಾಮ। ಖಣ್ಡಿತಾನಂ ಭಾವೋ **ಖಣ್ಡಿಚ್ಚ**ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಪಣ್ಡರಭೂತಾನಿ ಕೇಸಲೋಮಾನಿ ಪಲಿತಾನಿ ನಾಮ। ಪಲಿತಾನಿ ಸಞ್ಜಾತಾನಿ ಅಸ್ಸಾತಿ ಪಲಿತೋ, ಪಲಿತಸ್ಸ ಭಾವೋ **ಪಾಲಿಚ್ಚಂ**। ಜರಾವಾತಪ್ಪಹಾರೇನ ಸೋಸಿತಮಂಸಲೋಹಿತತಾಯ ವಲಿಯೋ ತಚಸ್ಮಿಂ ಅಸ್ಸಾತಿ ವಲಿತ್ತಚೋ, ತಸ್ಸ ಭಾವೋ **ವಲಿತ್ತಚತಾ**। ಏತ್ತಾವತಾ ದನ್ತಕೇಸಲೋಮತಚೇಸು ವಿಕಾರದಸ್ಸನವಸೇನ ಪಾಕಟೀಭೂತಾ ಪಾಕಟಜರಾ ದಸ್ಸಿತಾ।

ಯಥೇವ ಹಿ ಉದಕಸ್ಸ ವಾ ವಾತಸ್ಸ ವಾ ಅಗ್ಗಿನೋ ವಾ ತಿಣರುಕ್ಖಾದೀನಂ ಸಂಭಗ್ಗಪಲಿಭಗ್ಗತಾಯ ವಾ ಝಾಮತಾಯ ವಾ ಗತಮಗ್ಗೋ ಪಾಕಟೋ ಹೋತಿ, ನ ಚ ಸೋ ಗತಮಗ್ಗೋ ತಾನೇವ ಉದಕಾದೀನಿ, ಏವಮೇವ ಜರಾಯ ದನ್ತಾದೀನಂ ಖಣ್ಡಿಚ್ಚಾದಿವಸೇನ ಗತಮಗ್ಗೋ ಪಾಕಟೋ, ಚಕ್ಖುಂ ಉಮ್ಮೀಲೇತ್ವಾಪಿ ಗಯ್ಹತಿ, ನ ಚ ಖಣ್ಡಿಚ್ಚಾದೀನೇವ ಜರಾ। ನ ಹಿ ಜರಾ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ ಹೋತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಜರಂ ಪತ್ತಸ್ಸ ಆಯು ಹಾಯತಿ, ತಸ್ಮಾ ಜರಾ "ಆಯುನೋ ಸಂಹಾನೀ"ತಿ ಫಲೂಪಚಾರೇನ ವುತ್ತಾ। ಯಸ್ಮಾ ದಹರಕಾಲೇ ಸುಪ್ಪಸನ್ನಾನಿ ಸುಖುಮಮ್ಪಿ ಅತ್ತನೋ ವಿಸಯಂ ಸುಖೇನೇವ ಚ ಗಣ್ಹನಸಮತ್ಥಾನಿ ಚಕ್ಖಾದೀನಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಜರಂ ಪತ್ತಸ್ಸ ಪರಿಪಕ್ಕಾನಿ ಆಲುಲಿತಾನಿ ಅವಿಸದಾನಿ ಓಳಾರಿಕಮ್ಪಿ ಅತ್ತನೋ ವಿಸಯಂ ಗಹೇತುಂ ಅಸಮತ್ಥಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಪರಿಪಾಕೋ"ತಿಪಿ ಫಲೂಪಚಾರೇನೇವ ವುತ್ತಾ।

೩೯೦. ಮರಣನಿದ್ದೇಸೇ **ಯ**ನ್ತಿ ಮರಣಂ ಸನ್ಧಾಯ ನಪುಂಸಕನಿದ್ದೇಸೋ, ಯಂ ಮರಣಂ ಚುತೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಚವನತಾತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಯೋಜನಾ। ತತ್ಥ **ಚುತೀ**ತಿ ಸಭಾವನಿದ್ದೇಸೋ। **ಚವನತಾ**ತಿ ಆಕಾರಭಾವನಿದ್ದೇಸೋ। ಮರಣಂ ಪತ್ತಸ್ಸ

ಖನ್ಧಾ ಭಿಜ್ಜನ್ತಿ ಚೇವ ಅನ್ತರಧಾಯನ್ತಿ ಚ ಅದಸ್ಸನಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ **ಭೇದೋ ಅನ್ತರಧಾನ**ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಮಚ್ಚುಮರಣ**ನ್ತಿ ಮಚ್ಚುಮರಣಂ, ನ ಖಣಿಕಮರಣಂ। **ಕಾಲಕಿರಿಯಾ**ತಿ ಮರಣಕಾಲಕಿರಿಯಾ। ಅಯಂ ಸಬ್ಬಾಪಿ ಸಮ್ಮುತಿಕಥಾವ। **ಖನ್ಧಾನಂ ಭೇದೋ**ತಿ ಅಯಂ ಪನ ಪರಮತ್ಥಕಥಾ। ಏಕವೋಕಾರಭವಾದೀಸು ಏಕಚತುಪಞ್ಚಭೇದಾನಂ ಖನ್ಧಾನಂಯೇವ ಭೇದೋ, ನ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ, ತಸ್ಮಿಂ ಪನ ಸತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಮತೋತಿ ವೋಹಾರಮತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಕಳೇವರಸ್ಸ ನಿಕ್ಖೇಪೋತಿ ಅತ್ತಭಾವಸ್ಸ ನಿಕ್ಖೇಪೋ। ಮರಣಂ ಪತ್ತಸ್ಸ ಹಿ ನಿರತ್ಥಂವ ಕಲಿಙ್ಗರಂ ಅತ್ತಭಾವೋ ಪತತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಕಳೇವರಸ್ಸ ನಿಕ್ಖೇಪೋತಿ ವುತ್ತಂ। ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ಉಪಚ್ಛೇದೋ ಪನ ಸಬ್ಬಾಕಾರತೋ ಪರಮತ್ಥತೋ ಮರಣಂ। ಏತದೇವ ಸಮ್ಮುತಿಮರಣನ್ತಿ ಪಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯುಪಚ್ಛೇದಮೇವ ಹಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಲೋಕಿಯಾ "ತಿಸ್ಸೋ ಮತೋ, ಫುಸ್ಸೋ ಮತೋ"ತಿ ವದನ್ತಿ।

೩೯೧. **ಬ್ಯಸನೇನಾ**ತಿ ಞಾತಿಬ್ಯಸನಾದೀಸು ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಬ್ಯಸನೇನ। **ದುಕ್ಖಧಮ್ಮೇನಾ**ತಿ ವಧಬನ್ಧಾದಿನಾ ದುಕ್ಖಕಾರಣೇನ। **ಫುಟ್ಠಸ್ಸಾ**ತಿ ಅಜ್ಝೋತ್ಥಟಸ್ಸ ಅಭಿಭೂತಸ್ಸ। **ಸೋಕೋ**ತಿ ಯೋ ಞಾತಿಬ್ಯಸನಾದೀಸು ವಾ ವಧಬನ್ಧನಾದೀಸು ವಾ ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ ಸತಿ ತೇನ ಅಭಿಭೂತಸ್ಸ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಸೋಚನಲಕ್ಖಣೋ ಸೋಕೋ। **ಸೋಚಿತತ**ನ್ತಿ ಸೋಚಿತಭಾವೋ। ಯಸ್ಮಾ ಪನೇಸ ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಸೋಸೇನ್ತೋ ಪರಿಸೋಸೇನ್ತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ **ಅನ್ತೋಸೋಕೋ ಅನ್ತೋಪರಿಸೋಕೋ**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

೩೯೨. "ಮಯ್ಹಂ ಧೀತಾ, ಮಯ್ಹಂ ಪುತ್ತೋ"ತಿ ಏವಂ ಆದಿಸ್ಸ ಆದಿಸ್ಸ ದೇವನ್ತಿ ಪರಿದೇವನ್ತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಆದೇವೋ**। ತಂ ತಂ ವಣ್ಣಂ ಪರಿಕಿತ್ತೇತ್ವಾ ದೇವನ್ತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಪರಿದೇವೋ**। ತತೋ ಪರಾ ದ್ವೇ ತಸ್ಸೇವ ಭಾವನಿದ್ದೇಸಾ।

೩೯೩. **ಕಾಯಿಕ**ನ್ತಿ ಕಾಯಪಸಾದವತ್ಥುಕಂ। ದುಕ್ಖಮನಟ್ಠೇನ **ದುಕ್ಖಂ**। **ಅಸಾತ**ನ್ತಿ ಅಮಧುರಂ। **ಕಾಯಸಮ್ಫಸ್ಸಜಂ ದುಕ್ಖ**ನ್ತಿ ಕಾಯಸಮ್ಫಸ್ಸತೋ ಜಾತಂ ದುಕ್ಖಂ। **ಅಸಾತಂ ವೇದಯಿತ**ನ್ತಿ ಅಮಧುರಂ ವೇದಯಿತಂ।

೩೯೪. **ಚೇತಸಿಕ**ನ್ತಿ ಚಿತ್ತಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ। ಸೇಸಂ ದುಕ್ಖೇ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

೩೯೫. **ಆಯಾಸೋ**ತಿ ಸಂಸೀದನವಿಸೀದನಾಕಾರಪ್ಪತ್ತೋ ಚಿತ್ತಕಿಲಮಥೋ। ಬಲವತರಂ ಆಯಾಸೋ **ಉಪಾಯಾಸೋ**। ತತೋ ಪರಾ ದ್ವೇ ಅತ್ತತ್ತನಿಯಾಭಾವದೀಪಕಾ ಭಾವನಿದ್ದೇಸಾ।

೩೯೮. **ಜಾತಿಧಮ್ಮಾನ**ನ್ತಿ ಜಾತಿಸಭಾವಾನಂ। **ಇಚ್ಛಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ**ತಿ ತಣ್ಹಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। **ಅಹೋ ವತಾ**ತಿ ಪತ್ಥನಾ। **ನ ಖೋ ಪನೇತಂ ಇಚ್ಛಾಯಾ**ತಿ ಏವಂ ಜಾತಿಯಾ ಅನಾಗಮನಂ ವಿನಾ ಮಗ್ಗಭಾವನಂ ನ ಇಚ್ಛಾಯ ಪತ್ತಬ್ಬಂ। **ಇದಮ್ಪೀ**ತಿ ಏತಮ್ಪಿ ಉಪರಿ ಸೇಸಾನಿ ಉಪಾದಾಯ ಪಿಕಾರೋ। **ಯಮ್ಪಿಚ್ಛ**ನ್ತಿ ಯೇನಪಿ ಧಮ್ಮೇನ ಅಲಬ್ಭನೇಯ್ಯವತ್ಥುಂ ಇಚ್ಛನ್ತೋ ನ ಲಭತಿ, ತಂ ಅಲಬ್ಭನೇಯ್ಯ ವತ್ಥುಮ್ಹಿ ಇಚ್ಛನಂ ದುಕ್ಖಂ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ।

೩೯೯. ಖನ್ಧನಿದ್ದೇಸೇ ರೂಪಞ್ಚ ತಂ ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧೋ ಚಾತಿ **ರೂಪುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧೋ** ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ।

ಸಮುದಯಸಚ್ಚನಿದ್ದೇಸವಣ್ಣನಾ

೪೦೦. **ಯಾಯಂ ತಣ್ಹಾ**ತಿ ಯಾ ಅಯಂ ತಣ್ಹಾ। **ಪೋನೋಬ್ಭವಿಕಾ**ತಿ ಪುನಬ್ಭವಕರಣಂ ಪುನೋಬ್ಭವೋ, ಪುನೋಬ್ಭವೋ ಸೀಲಂ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಪೋನೋಬ್ಭವಿಕಾ**। ನನ್ದಿರಾಗೇನ ಸಹ ಗತಾತಿ **ನನ್ದಿರಾಗಸಹಗತಾ**। ನನ್ದಿರಾಗೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಅತ್ಥತೋ ಏಕತ್ತಮೇವ ಗತಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ತತ್ರತತ್ರಾಭಿನನ್ದಿನೀ**ತಿ ಯತ್ರ ಯತ್ರ ಅತ್ತಭಾವೋ, ತತ್ರ ತತ್ರ ಅಭಿನನ್ದಿನೀ। ರೂಪಾದೀಸು ವಾ ಆರಮ್ಮಣೇಸು ತತ್ರ ತತ್ರ ಅಭಿನನ್ದಿನೀ, ರೂಪಾಭಿನನ್ದಿನೀ ಸದ್ದ, ಗನ್ಧ, ರಸ, ಫೋಟ್ಠಬ್ಬ, ಧಮ್ಮಾಭಿನನ್ದಿನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸೇಯ್ಯಥಿದ**ನ್ತಿ

ನಿಪಾತೋ। ತಸ್ಸ ಸಾ ಕತಮಾ ಚೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಾಮೇ ತಣ್ಹಾ **ಕಾಮತಣ್ಹಾ,** ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಿಕರಾಗಸ್ಸೇತಂ ನಾಮಂ। ಭವೇ ತಣ್ಹಾ **ಭವತಣ್ಹಾ,** ಭವಪತ್ಥನಾವಸೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿಸಹಗತಸ್ಸ ರೂಪಾರೂಪಭವರಾಗಸ್ಸ ಚ ಝಾನನಿಕನ್ತಿಯಾ ಚೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ವಿಭವೇ ತಣ್ಹಾ **ವಿಭವತಣ್ಹಾ,** ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿಸಹಗತರಾಗಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ।

ಇದಾನಿ ತಸ್ಸಾ ತಣ್ಹಾಯ ವತ್ಥುಂ ವಿತ್ಥಾರತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಸಾ ಖೋ ಪನೇಸಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ**ತಿ ಜಾಯತಿ। **ನಿವಿಸತೀ**ತಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಪವತ್ತಿವಸೇನ ಪತಿಟ್ಠಹತಿ। **ಯಂ ಲೋಕೇ ಪಿಯರೂಪಂ ಸಾತರೂಪ**ನ್ತಿ ಯಂ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ ಪಿಯಸಭಾವಞ್ಚೇವ ಮಧುರಸಭಾವಞ್ಚ। **ಚಕ್ಖು ಲೋಕೇ**ತಿಆದೀಸು ಲೋಕಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಚಕ್ಖಾದೀಸು ಮಮತ್ತೇನ ಅಭಿನಿವಿಟ್ಠಾ ಸತ್ತಾ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ ಅತ್ತನೋ ಚಕ್ಖುಂ ಆದಾಸತಲಾದೀಸು ನಿಮಿತ್ತಗ್ಗಹಣಾನುಸಾರೇನ ವಿಪ್ಪಸನ್ನಂ ಪಞ್ಚಪಸಾದಂ ಸುವಣ್ಣವಿಮಾನೇ ಉಗ್ಘಾಟಿತಮಣಿಸೀಹಪಞ್ಜರಂ ವಿಯ ಮಞ್ಞನ್ತಿ, ಸೋತಂ ರಜತಪನಾಳಿಕಂ ವಿಯ, ಪಾಮಙ್ಗಸುತ್ತಂ ವಿಯ ಚ ಮಞ್ಞನ್ತಿ, "ತುಙ್ಗನಾಸಾ"ತಿ ಲದ್ಧವೋಹಾರಂ ಘಾನಂ ವಟ್ಟೇತ್ವಾ ಠಪಿತಹರಿತಾಲವಟ್ಟಿಂ ವಿಯ ಮಞ್ಞನ್ತಿ, ಜಿವ್ಹಂ ರತ್ತಕಮ್ಬಲಪಟಲಂ ವಿಯ ಮುದುಸಿನಿದ್ಧಮಧುರಸದಂ ಮಞ್ಞನ್ತಿ, ಕಾಯಂ ಸಾಲಲಟ್ಠಿಂ ವಿಯ, ಸುವಣ್ಣತೋರಣಂ ವಿಯ ಚ ಮಞ್ಞನ್ತಿ, ಮನಂ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಮನೇನ ಅಸದಿಸಂ ಉಳಾರಂ ಮಞ್ಞನ್ತಿ। ರೂಪಂ ಸುವಣ್ಣಕಣಿಕಾರಪುಪ್ಫಾದಿವಣ್ಣಂ ವಿಯ, ಸದ್ದಂ ಮತ್ತಕರವೀಕ ಕೋಕಿಲಮನ್ದಧಮಿತಮಣಿವಂಸನಿಗ್ಘೋಸಂ ವಿಯ, ಅತ್ತನಾ ಪಟಿಲದ್ಧಾನಿ ಚತುಸಮುಟ್ಠಾನಿಕಗನ್ಧಾರಮ್ಮಣಾದೀನಿ "ಕಸ್ಸಞ್ಞಸ್ಸ ಏವರೂಪಾನಿ ಅತ್ಥೀ"ತಿ ಮಞ್ಞನ್ತಿ। ತೇಸಂ ಏವಂ ಮಞ್ಞಮಾನಾನಂ ತಾನಿ ಚಕ್ಖಾದೀನಿ ಪಿಯರೂಪಾನಿ ಚೇವ ಸಾತರೂಪಾನಿ ಚ ಹೋನ್ತಿ। ಅಥ ನೇಸಂ ತತ್ಥ ಅನುಪ್ಪನ್ನಾ ಚೇವ ತಣ್ಹಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ , ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಚ ತಣ್ಹಾ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಪವತ್ತಿವಸೇನ ನಿವಿಸತಿ। ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ "ಚಕ್ಖು ಲೋಕೇ ಪಿಯರೂಪಂ ಸಾತರೂಪಂ, ಏತ್ಥೇಸಾ ತಣ್ಹಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ**ತಿ ಯದಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ಹೋತಿ, ತದಾ ಏತ್ಥ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ।

ನಿರೋಧಸಚ್ಚನಿದ್ದೇಸವಣ್ಣನಾ

೪೦೧. ಅಸೇಸವಿರಾಗನಿರೋಧೋತಿಆದೀನಿ ಸಬ್ಬಾನಿ ನಿಬ್ಬಾನವೇವಚನಾನೇವ। ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಹಿ ಆಗಮ್ಮ ತಣ್ಹಾ ಅಸೇಸಾ ವಿರಜ್ಜತಿ ನಿರುಜ್ಝತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ "ತಸ್ಸಾಯೇವ ತಣ್ಹಾಯ ಅಸೇಸವಿರಾಗನಿರೋಧೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚ ಆಗಮ್ಮ ತಣ್ಹಾ ಚಜಿಯತಿ ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜಿಯತಿ ವಿಮುಚ್ಚತಿ ನ ಅಲ್ಲೀಯತಿ, ತಸ್ಮಾ ನಿಬ್ಬಾನಂ "ಚಾಗೋ ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗೋ ಮುತ್ತಿ ಅನಾಲಯೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಏಕಮೇವ ಹಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ, ನಾಮಾನಿ ಪನಸ್ಸ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖತಾನಂ ನಾಮಪಟಿಪಕ್ಖವಸೇನ ಅನೇಕಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ, ಅಸೇಸವಿರಾಗೋ ಅಸೇಸನಿರೋಧೋ ಚಾಗೋ ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗೋ ಮುತ್ತಿ ಅನಾಲಯೋ ರಾಗಕ್ಖಯೋ ದೋಸಕ್ಖಯೋ ಮೋಹಕ್ಖಯೋ ತಣ್ಹಕ್ಖಯೋ ಅನುಪ್ಪಾದೋ ಅಪ್ಪವತ್ತಂ ಅನಿಮಿತ್ತಂ ಅಪ್ಪಣಿಹಿತಂ ಅನಾಯೂಹನಂ ಅಪ್ಪಟಿಸನ್ಧಿ ಅನುಪಪತ್ತಿ ಅಗತಿ ಅಜಾತಂ ಅಜರಂ ಅಬ್ಯಾಧಿ ಅಮತಂ ಅಸೋಕಂ ಅಪರಿದೇವಂ ಅನುಪಾಯಾಸಂ ಅಸಂಕಿಲಿಟ್ಠನ್ತಿ।

ಇದಾನಿ ಮಗ್ಗೇನ ಛಿನ್ನಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಆಗಮ್ಮ ಅಪ್ಪವತ್ತಿಪತ್ತಾಯಪಿ ಚ ತಣ್ಹಾಯ ಯೇಸು ವತ್ಥೂಸು ತಸ್ಸಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ದಸ್ಸಿತಾ, ತತ್ಥೇವ ಅಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಸಾ ಖೋ ಪನೇಸಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ಯಥಾ ಪುರಿಸೋ ಖೇತ್ತೇ ಜಾತಂ ತಿತ್ತಅಲಾಬುವಲ್ಲಿಂ ದಿಸ್ವಾ ಅಗ್ಗತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಮೂಲಂ ಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ಛಿನ್ದೇಯ್ಯ, ಸಾ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಮಿಲಾಯಿತ್ವಾ ಅಪಞ್ಞತ್ತಿಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ। ತತೋ ತಸ್ಮಿಂ ಖೇತ್ತೇ ತಿತ್ತಅಲಾಬು ನಿರುದ್ಧಾ ಪಹೀನಾತಿ ವುಚ್ಚೇಯ್ಯ, ಏವಮೇವ ಖೇತ್ತೇ ತಿತ್ತಅಲಾಬು ವಿಯ ಚಕ್ಖಾದೀಸು ತಣ್ಹಾ। ಸಾ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ಮೂಲಚ್ಛಿನ್ನಾ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಆಗಮ್ಮ ಅಪ್ಪವತ್ತಿಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಏವಂ ಗತಾ ಪನ ತೇಸು ವತ್ಥೂಸು ಖೇತ್ತೇ ತಿತ್ತಅಲಾಬು ವಿಯ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ।

ಯಥಾ ಚ ಅಟವಿತೋ ಚೋರೇ ಆನೇತ್ವಾ ನಗರಸ್ಸ ದಕ್ಖಿಣದ್ವಾರೇ ಘಾತೇಯ್ಯುಂ, ತತೋ ಅಟವಿಯಂ ಚೋರಾ ಮತಾತಿ ವಾ ಮಾರಿತಾತಿ ವಾ ವುಚ್ಚೇಯ್ಯುಂ, ಏವಂ ಅಟವಿಯಂ ಚೋರಾ ವಿಯ ಚಕ್ಖಾದೀಸು ತಣ್ಹಾ। ಸಾ ದಕ್ಖಿಣದ್ವಾರೇ ಚೋರಾ ವಿಯ

ನಿಬ್ಬಾನಂ ಆಗಮ್ಮ ನಿರುದ್ಧತ್ತಾ ನಿಬ್ಬಾನೇ ನಿರುದ್ಧಾ। ಏವಂ ನಿರುದ್ಧಾ ಪನೇತೇಸು ವತ್ಥೂಸು ಅಟವಿಯಂ ಚೋರಾ ವಿಯ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ತೇನಸ್ಸಾ ತತ್ಥೇವ ನಿರೋಧಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ಚಕ್ಖು ಲೋಕೇ ಪಿಯರೂಪಂ ಸಾತರೂಪಂ, ಏತ್ಥೇಸಾ ತಣ್ಹಾ ಪಹೀಯಮಾನಾ ಪಹೀಯತಿ, ಏತ್ಥ ನಿರುಜ್ಝಮಾನಾ ನಿರುಜ್ಝತೀ"ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಮಗ್ಗಸಚ್ಚನಿದ್ದೇಸವಣ್ಣನಾ

೪೦೨. **ಅಯಮೇವಾ**ತಿ ಅಞ್ಞಮಗ್ಗಪಟಿಕ್ಖೇಪನತ್ಥಂ ನಿಯಮನಂ। **ಅರಿಯೋ**ತಿ ತಂ ತಂ ಮಗ್ಗವಜ್ಝೇಹಿ ಕಿಲೇಸೇಹಿ ಆರಕತ್ತಾ ಅರಿಯಭಾವಕರತ್ತಾ ಚ ಅರಿಯೋ। **ದುಕ್ಖೇ ಞಾಣ**ನ್ತಿಆದಿನಾ ಚತುಸಚ್ಚಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ದಸ್ಸಿತಂ। ತತ್ಥ ಪುರಿಮಾನಿ ದ್ವೇ ಸಚ್ಚಾನಿ ವಟ್ಟಂ, ಪಚ್ಛಿಮಾನಿ ವಿವಟ್ಟಂ। ತೇಸು ಭಿಕ್ಖುನೋ ವಟ್ಟೇ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾಭಿನಿವೇಸೋ ಹೋತಿ, ವಿವಟ್ಟೇ ನತ್ಥಿ ಅಭಿನಿವೇಸೋ। ಪುರಿಮಾನಿ ಹಿ ದ್ವೇ ಸಚ್ಚಾನಿ "ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ ದುಕ್ಖಂ, ತಣ್ಹಾ ಸಮುದಯೋ"ತಿ ಏವಂ ಸಙ್ಖೇಪೇನ ಚ "ಕತಮೇ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ, ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೋ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವಿತ್ಥಾರೇನ ಚ ಆಚರಿಯಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಉಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ವಾಚಾಯ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಪರಿವತ್ತೇನ್ತೋ ಯೋಗಾವಚರೋ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ। ಇತರೇಸು ಪನ ದ್ವೀಸು ಸಚ್ಚೇಸು ನಿರೋಧಸಚ್ಚಂ ಇಟ್ಠಂ ಕನ್ತಂ ಮನಾಪಂ, ಮಗ್ಗಸಚ್ಚಂ ಇಟ್ಠಂ ಕನ್ತಂ ಮನಾಪನ್ತಿ ಏವಂ ಸವನೇನ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ। ಸೋ ಏವಂ ಕರೋನ್ತೋ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಏಕಪಟಿವೇಧೇನೇವ ಪಟಿವಿಜ್ಝತಿ ಏಕಾಭಿಸಮಯೇನ ಅಭಿಸಮೇತಿ। ದುಕ್ಖಂ ಪರಿಞ್ಞಾಪಟಿವೇಧೇನ ಪಟಿವಿಜ್ಝತಿ, ಸಮುದಯಂ ಪಹಾನಪಟಿವೇಧೇನ, ನಿರೋಧಂ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಪಟಿವೇಧೇನ, ಮಗ್ಗಂ ಭಾವನಾಪಟಿವೇಧೇನ ಪಟಿವಿಜ್ಝತಿ। ದುಕ್ಖಂ ಪರಿಞ್ಞಾಭಿಸಮಯೇನ…ಪೇ॰… ಮಗ್ಗಂ ಭಾವನಾಭಿಸಮಯೇನ ಅಭಿಸಮೇತಿ। ಏವಮಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ದ್ವೀಸು ಸಚ್ಚೇಸು ಉಗ್ಗಹಪರಿಪುಚ್ಛಾಸವನಧಾರಣಸಮ್ಮಸನಪಟಿವೇಧೋ ಹೋತಿ, ದ್ವೀಸು ಪನ ಸವನಪಟಿವೇಧೋಯೇವ। ಅಪರಭಾಗೇ ತೀಸು ಕಿಚ್ಚತೋ ಪಟಿವೇಧೋ ಹೋತಿ, ನಿರೋಧೇ ಆರಮ್ಮಣಪಟಿವೇಧೋ। ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾ ಪನ ಪತ್ತಸಚ್ಚಸ್ಸ ಹೋತಿ। ಅಯಞ್ಚ ಆದಿಕಮ್ಮಿಕೋ, ತಸ್ಮಾ ಸಾ ಇಧ ನ ವುತ್ತಾ।

ಇಮಸ್ಸ ಚ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಪುಬ್ಬೇ ಪರಿಗ್ಗಹತೋ "ದುಕ್ಖಂ ಪರಿಜಾನಾಮಿ, ಸಮುದಯಂ ಪಜಹಾಮಿ, ನಿರೋಧಂ ಸಚ್ಛಿಕರೋಮಿ, ಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇಮೀ"ತಿ ಆಭೋಗಸಮನ್ನಾಹಾರಮನಸಿಕಾರಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾ ನತ್ಥಿ, ಪರಿಗ್ಗಹತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಹೋತಿ। ಅಪರಭಾಗೇ ಪನ ದುಕ್ಖಂ ಪರಿಞ್ಞಾತಮೇವ…ಪೇ॰… ಮಗ್ಗೋ ಭಾವಿತೋವ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ದ್ವೇ ಸಚ್ಚಾನಿ ದುದ್ದಸತ್ತಾ ಗಮ್ಭೀರಾನಿ, ದ್ವೇ ಗಮ್ಭೀರತ್ತಾ ದುದ್ದಸಾನಿ। ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಞ್ಹಿ ಉಪ್ಪತ್ತಿತೋ ಪಾಕಟಂ, ಖಾಣುಕಣ್ಟಕಪಹಾರಾದೀಸು "ಅಹೋ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಮ್ಪಿ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಸಮುದಯಮ್ಪಿ ಖಾದಿತುಕಾಮತಾಭುಞ್ಜಿತುಕಾಮತಾದಿವಸೇನ ಉಪ್ಪತ್ತಿತೋ ಪಾಕಟಂ। ಲಕ್ಖಣಪಟಿವೇಧತೋ ಪನ ಉಭಯಮ್ಪಿ ಗಮ್ಭೀರಂ। ಇತಿ ತಾನಿ ದುದ್ದಸತ್ತಾ ಗಮ್ಭೀರಾನಿ। ಇತರೇಸಂ ಪನ ದ್ವಿನ್ನಂ ದಸ್ಸನತ್ಥಾಯ ಪಯೋಗೋ ಭವಗ್ಗಗಹಣತ್ಥಂ ಹತ್ಥಪ್ಪಸಾರಣಂ ವಿಯ ಅವೀಚಿಫುಸನತ್ಥಂ ಪಾದಪ್ಪಸಾರಣಂ ವಿಯ ಸತಧಾ ಭಿನ್ನಸ್ಸ ವಾಲಸ್ಸ ಕೋಟಿಯಾ ಕೋಟಿಪಾದನಂ ವಿಯ ಚ ಹೋತಿ। ಇತಿ ತಾನಿ ಗಮ್ಭೀರತ್ತಾ ದುದ್ದಸಾನಿ। ಏವಂ ದುದ್ದಸತ್ತಾ ಗಮ್ಭೀರೇಸು ಗಮ್ಭೀರತ್ತಾ ಚ ದುದ್ದಸೇಸು ಚತೂಸು ಸಚ್ಚೇಸು ಉಗ್ಗಹಾದಿವಸೇನ ಪುಬ್ಬಭಾಗಞಾಣುಪ್ಪತ್ತಿಂ ಸನ್ಧಾಯ ಇದಂ **ದುಕ್ಖೇ ಞಾಣ**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಪಟಿವೇಧಕ್ಖಣೇ ಪನ ಏಕಮೇವ ತಂ ಞಾಣಂ ಹೋತಿ।

ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಙ್ಕಪ್ಪಾದಯೋ ಕಾಮಬ್ಯಾಪಾದವಿಹಿಂಸಾವಿರಮಣಸಞ್ಞಾನಂ ನಾನತ್ತಾ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ನಾನಾ, ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಪನ ಇಮೇಸು ತೀಸು ಠಾನೇಸು ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಅಕುಸಲಸಙ್ಕಪ್ಪಸ್ಸ ಪದಪಚ್ಛೇದತೋ ಅನುಪ್ಪತ್ತಿಸಾಧನವಸೇನ ಮಗ್ಗಙ್ಗಂ ಪೂರಯಮಾನೋ ಏಕೋವ ಕುಸಲಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಅಯಂ **ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ** ನಾಮ।

ಮುಸಾವಾದಾವೇರಮಣಿಆದಯೋಪಿ ಮುಸಾವಾದಾದೀಹಿ ವಿರಮಣಸಞ್ಞಾನಂ ನಾನತ್ತಾ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ನಾನಾ, ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಪನ ಇಮೇಸು ಚತೂಸು ಠಾನೇಸು ಉಪ್ಪನ್ನಾಯ ಅಕುಸಲದುಸ್ಸೀಲ್ಯಚೇತನಾಯ ಪದಪಚ್ಛೇದತೋ ಅನುಪ್ಪತ್ತಿಸಾಧನವಸೇನ ಮಗ್ಗಙ್ಗಂ ಪೂರಯಮಾನಾ ಏಕಾವ ಕುಸಲವೇರಮಣೀ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಅಯಂ **ಸಮ್ಮಾವಾಚಾ** ನಾಮ ।

ಪಾಣಾತಿಪಾತಾವೇರಮಣಿಆದಯೋಪಿ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದೀಹಿ ವಿರಮಣಸಞ್ಞಾನಂ ನಾನತ್ತಾ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ನಾನಾ, ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಪನ ಇಮೇಸು ತೀಸು ಠಾನೇಸು ಉಪ್ಪನ್ನಾಯ ಅಕುಸಲದುಸ್ಸೀಲ್ಯಚೇತನಾಯ ಅಕಿರಿಯತೋ ಪದಪಚ್ಛೇದತೋ ಅನುಪ್ಪತ್ತಿಸಾಧನವಸೇನ ಮಗ್ಗಙ್ಗಂ ಪೂರಯಮಾನಾ ಏಕಾವ ಕುಸಲವೇರಮಣೀ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಅಯಂ **ಸಮ್ಮಾಕಮ್ಮನ್ತೋ** ನಾಮ।

ಮಿಚ್ಛಾಆಜೀವನ್ತಿ ಖಾದನೀಯಭೋಜನೀಯಾದೀನಂ ಅತ್ಥಾಯ ಪವತ್ತಿತಂ ಕಾಯವಚೀದುಚ್ಚರಿತಂ। **ಪಹಾಯಾತಿ** ವಜ್ಜೇತ್ವಾ। **ಸಮ್ಮಾಆಜೀವೇನಾತಿ** ಬುದ್ಧಪಸತ್ಥೇನ ಆಜೀವೇನ। **ಜೀವಿತಂ ಕಪ್ಪೇತೀತಿ** ಜೀವಿತಪ್ಪವತ್ತಿಂ ಪವತ್ತೇತಿ। ಸಮ್ಮಾಆಜೀವೋಪಿ ಕುಹನಾದೀಹಿ ವಿರಮಣಸಞ್ಞಾನಂ ನಾನತ್ತಾ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ನಾನಾ, ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಪನ ಇಮೇಸುಯೇವ ಸತ್ತಸು ಠಾನೇಸು ಉಪ್ಪನ್ನಾಯ ಮಿಚ್ಛಾಜೀವದುಸ್ಸೀಲ್ಯಚೇತನಾಯ ಪದಪಚ್ಛೇದತೋ ಅನುಪ್ಪತ್ತಿಸಾಧನವಸೇನ ಮಗ್ಗಙ್ಗಂ ಪೂರಯಮಾನಾ ಏಕಾವ ಕುಸಲವೇರಮಣೀ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಅಯಂ **ಸಮ್ಮಾಆಜೀವೋ** ನಾಮ।

ಅನುಪ್ಪನ್ನಾನನ್ತಿ ಏಕಸ್ಮಿಂ ವಾ ಭವೇ ತಥಾರೂಪೇ ವಾ ಆರಮ್ಮಣೇ ಅತ್ತನೋ ನ ಉಪ್ಪನ್ನಾನಂ। ಪರಸ್ಸ ಪನ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೇ ದಿಸ್ವಾ "ಅಹೋ ವತ ಮೇ ಏವರೂಪಾ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಧಮ್ಮಾ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯು"ನ್ತಿ ಏವಂ ಅನುಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಪಾಪಕಾನಂ ಅಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅನುಪ್ಪಾದಾಯ। **ಛನ್ದಂ ಜನೇತೀತಿ** ತೇಸಂ ಅನುಪ್ಪಾದಕಪಟಿಪತ್ತಿಸಾಧಕಂ ವೀರಿಯಛನ್ದಂ ಜನೇತಿ। **ವಾಯಮತೀತಿ** ವಾಯಾಮಂ ಕರೋತಿ। **ವೀರಿಯಂ ಆರಭತೀತಿ** ವೀರಿಯಂ ಪವತ್ತೇತಿ। **ಚಿತ್ತಂ ಪಗ್ಗಣ್ಹಾತೀತಿ** ವೀರಿಯೇನ ಚಿತ್ತಂ ಪಗ್ಗಹಿತಂ ಕರೋತಿ। **ಪದಹತೀತಿ** ಕಾಮಂ ತಚೋ ಚ ನ್ಹಾರು ಚ ಅಟ್ಠಿ ಚ ಅವಸಿಸ್ಸತೂತಿ ಪದಹನಂ ಪವತ್ತೇತಿ।

ಉಪ್ಪನ್ನಾನನ್ತಿ ಸಮುದಾಚಾರವಸೇನ ಅತ್ತನೋ ಉಪ್ಪನ್ನಪುಬ್ಬಾನಂ। ಇದಾನಿ ತಾದಿಸೇ ನ ಉಪ್ಪಾದೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ತೇಸಂ ಪಹಾನಾಯ ಛನ್ದಂ ಜನೇತಿ। **ಅನುಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಕುಸಲಾನನ್ತಿ** ಅಪ್ಪಟಿಲದ್ಧಾನಂ ಪಠಮಜ್ಝಾನಾದೀನಂ। **ಉಪ್ಪನ್ನಾನನ್ತಿ** ತೇಸಂಯೇವ ಪಟಿಲದ್ಧಾನಂ। **ಠಿತಿಯಾತಿ** ಪುನಪ್ಪುನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿಪಬನ್ಧವಸೇನ ಠಿತತ್ಥಂ। **ಅಸಮ್ಮೋಸಾಯಾತಿ** ಅವಿನಾಸನತ್ಥಂ। **ಭಿಯ್ಯೋಭಾವಾಯಾತಿ** ಉಪರಿಭಾವಾಯ। **ವೇಪುಲ್ಲಾಯಾತಿ** ವಿಪುಲಭಾವಾಯ। **ಭಾವನಾಯ ಪಾರಿಪೂರಿಯಾತಿ** ಭಾವನಾಯ ಪರಿಪೂರಣತ್ಥಂ। ಅಯಮ್ಪಿ ಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಅಕುಸಲಾನಂ ಅನುಪ್ಪಾದನಾದಿಚಿತ್ತಾನಂ ನಾನತ್ತಾ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ನಾನಾ, ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಪನ ಇಮೇಸುಯೇವ ಚತೂಸು ಠಾನೇಸು ಕಿಚ್ಚಸಾಧನವಸೇನ ಮಗ್ಗಙ್ಗಂ ಪೂರಯಮಾನಂ ಏಕಮೇವ ಕುಸಲವೀರಿಯಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಅಯಂ **ಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮೋ** ನಾಮ।

ಸಮ್ಮಾಸತಿಪಿ ಕಾಯಾದಿಪರಿಗ್ಗಾಹಕಚಿತ್ತಾನಂ ನಾನತ್ತಾ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ನಾನಾ, ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಪನ ಚತೂಸು ಠಾನೇಸು ಕಿಚ್ಚಸಾಧನವಸೇನ ಮಗ್ಗಙ್ಗಂ ಪೂರಯಮಾನಾ ಏಕಾವ ಸತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಅಯಂ **ಸಮ್ಮಾಸತಿ** ನಾಮ।

ಝಾನಾನಿ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇಪಿ ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇಪಿ ನಾನಾ, ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಸಮಾಪತ್ತಿವಸೇನ ನಾನಾ, ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ನಾನಾಮಗ್ಗವಸೇನ। ಏಕಸ್ಸ ಹಿ ಪಠಮಮಗ್ಗೋ ಪಠಮಜ್ಝಾನಿಕೋ ಹೋತಿ, ದುತಿಯಮಗ್ಗಾದಯೋಪಿ ಪಠಮಜ್ಝಾನಿಕಾ ವಾ ದುತಿಯಜ್ಝಾನಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರಝಾನಿಕಾ ವಾ। ಏಕಸ್ಸಪಿ ಪಠಮಮಗ್ಗೋ ದುತಿಯಾದೀನಂ ಅಞ್ಞತರಝಾನಿಕೋ ಹೋತಿ, ದುತಿಯಾದಯೋಪಿ ದುತಿಯಾದೀನಂ ಅಞ್ಞತರಜ್ಝಾನಿಕಾ ವಾ ಪಠಮಜ್ಝಾನಿಕಾ ವಾ। ಏವಂ ಚತ್ತಾರೋಪಿ ಮಗ್ಗಾ ಝಾನವಸೇನ ಸದಿಸಾ ವಾ ಅಸದಿಸಾ ವಾ ಏಕಚ್ಚಸದಿಸಾ ವಾ ಹೋನ್ತಿ। ಅಯಂ ಪನಸ್ಸ ವಿಸೇಸೋ ಪಾದಕಜ್ಝಾನನಿಯಮೇನ ಹೋತಿ।

ಪಾದಕಜ್ಝಾನನಿಯಮೇನ ತಾವ ಪಠಮಜ್ಝಾನಲಾಭಿನೋ ಪಠಮಜ್ಝಾನಾ ವುಟ್ಠಾಯ ವಿಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಮಗ್ಗೋ ಪಠಮಜ್ಝಾನಿಕೋ ಹೋತಿ। ಮಗ್ಗಙ್ಗಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ಪರಿಪುಣ್ಣಾನೇವ ಹೋನ್ತಿ। ದುತಿಯಜ್ಝಾನತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ವಿಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ದುತಿಯಜ್ಝಾನಿಕೋ ಹೋತಿ। ಮಗ್ಗಙ್ಗಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ಸತ್ತ ಹೋನ್ತಿ। ತತಿಯಜ್ಝಾನತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ವಿಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ತತಿಯಜ್ಝಾನಿಕೋ। ಮಗ್ಗಙ್ಗಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ಸತ್ತ , ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾನಿ ಛ ಹೋನ್ತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಂ।

ಆರುಪ್ಪೇ ಚತುಕ್ಕಪಞ್ಚಕಜ್ಝಾನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಞ್ಚ ಲೋಕುತ್ತರಂ, ನೋ ಲೋಕಿಯನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ಏತ್ಥ ಕಥನ್ತಿ? ಏತ್ಥಾಪಿ ಪಠಮಜ್ಝಾನಾದೀಸು ಯತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಂ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ ಅರೂಪಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಭಾವೇತ್ವಾ ಸೋ ಆರುಪ್ಪೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ, ತಂ ಝಾನಿಕಾವಸ್ಸ ತತ್ಥ ತಯೋ ಮಗ್ಗಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಏವಂ ಪಾದಕಜ್ಝಾನಮೇವ ನಿಯಮೇತಿ।

ಕೇಚಿ ಪನ ಥೇರಾ "ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಆರಮ್ಮಣಭೂತಾ ಖನ್ಧಾ ನಿಯಮೇನ್ತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಕೇಚಿ "ಪುಗ್ಗಲಜ್ಝಾಸಯೋ ನಿಯಮೇತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಕೇಚಿ "ವುಟ್ಠಾನಗಾಮಿನಿವಿಪಸ್ಸನಾ ನಿಯಮೇತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ತೇಸಂ ವಾದವಿನಿಚ್ಛಯೋ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವುಟ್ಠಾನಗಾಮಿನಿವಿಪಸ್ಸನಾಧಿಕಾರೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧೀತಿ ಅಯಂ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಲೋಕಿಯೋ ಅಪರಭಾಗೇ ಲೋಕುತ್ತರೋ ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಇತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವಾತಿ ಏವಂ ಅತ್ತನೋ ವಾ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ, ಪರಸ್ಸ ವಾ, ಕಾಲೇನ ವಾ ಅತ್ತನೋ, ಕಾಲೇನ ವಾ ಪರಸ್ಸ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮೇಸು ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತಿ। ಸಮುದಯವಯಾ ಪನೇತ್ಥ ಚತುನ್ನಂ ಸಚ್ಚಾನಂ ಯಥಾಸಮ್ಭವತೋ ಉಪ್ಪತ್ತಿನಿವತ್ತಿವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಇತೋ ಪರಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ। ಕೇವಲಞ್ಹಿ ಇಧ ಚತುಸಚ್ಚಪರಿಗ್ಗಾಹಿಕಾ ಸತಿ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚನ್ತಿ ಏವಂ ಯೋಜನಂ ಕತ್ವಾ ಸಚ್ಚಪರಿಗ್ಗಾಹಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ನಿಯ್ಯಾನಮುಖಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ, ಸೇಸಂ ತಾದಿಸಮೇವಾತಿ।

ಚತುಸಚ್ಚಪಬ್ಬಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ।

೪೦೪. ಏತ್ತಾವತಾ ಆನಾಪಾನಪಬ್ಬಂ ಚತುಇರಿಯಾಪಥಪಬ್ಬಂ ಚತುಸಮ್ಪಜಞ್ಞಪಬ್ಬಂ ದ್ವತ್ತಿಂಸಾಕಾರಂ ಚತುಧಾತುವವತ್ಥಾನಂ ನವಸಿವಥಿಕಾ ವೇದನಾನುಪಸ್ಸನಾ ಚಿತ್ತಾನುಪಸ್ಸನಾ ನೀವರಣಪರಿಗ್ಗಹೋ ಖನ್ಧಪರಿಗ್ಗಹೋ ಆಯತನಪರಿಗ್ಗಹೋ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಪರಿಗ್ಗಹೋ ಸಚ್ಚಪರಿಗ್ಗಹೋತಿ ಏಕವೀಸತಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾನಿ। ತೇಸು ಆನಾಪಾನಂ ದ್ವತ್ತಿಂಸಾಕಾರಂ ನವಸಿವಥಿಕಾತಿ ಏಕಾದಸ ಅಪ್ಪನಾಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ದೀಘಭಾಣಕಮಹಾಸೀವತ್ಥೇರೋ ಪನ "ನವಸಿವಥಿಕಾ ಆದೀನವಾನುಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ವುತ್ತಾ"ತಿ ಆಹ। ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ಮತೇನ ದ್ವೇಯೇವ ಅಪ್ಪನಾಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾನಿ, ಸೇಸಾನಿ ಉಪಚಾರಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾನಿ। ಕಿಂ ಪನೇತೇಸು ಸಬ್ಬೇಸು ಅಭಿನಿವೇಸೋ ಜಾಯತೀತಿ? ನ ಜಾಯತಿ। ಇರಿಯಾಪಥಸಮ್ಪಜಞ್ಞನೀವರಣಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇಸು ಹಿ ಅಭಿನಿವೇಸೋ ನ ಜಾಯತಿ, ಸೇಸೇಸು ಜಾಯತೀತಿ। **ಮಹಾಸೀವತ್ಥೇರೋ** ಪನಾಹ "ಏತೇಸುಪಿ ಅಭಿನಿವೇಸೋ ಜಾಯತಿ। ಅಯಞ್ಹಿ 'ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ ಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಇರಿಯಾಪಥಾ ಉದಾಹು ನತ್ಥಿ, ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ ಮೇ ಚತುಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ಉದಾಹು ನತ್ಥಿ, ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ ಮೇ ಪಞ್ಚನೀವರಣಾ ಉದಾಹು ನತ್ಥಿ, ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ ಮೇ ಸತ್ತಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ ಉದಾಹು ನತ್ಥೀ'ತಿ ಏವಂ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅಭಿನಿವೇಸೋ ಜಾಯತೀ"ತಿ।

ಯೋ ಹಿ ಕೋಚಿ, ಭಿಕ್ಖವೇತಿ ಯೋ ಹಿ ಕೋಚಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ವಾ ಭಿಕ್ಖುನೀ ವಾ ಉಪಾಸಕೋ ವಾ ಉಪಾಸಿಕಾ ವಾ। **ಏವಂ ಭಾವೇಯ್ಯಾ**ತಿಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ವುತ್ತೇನ ಭಾವನಾನುಕ್ಕಮೇನ ಭಾವೇಯ್ಯ। **ಪಾಟಿಕಙ್ಖ**ನ್ತಿ ಪಟಿಕಙ್ಖಿತಬ್ಬಂ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಂ ಅವಸ್ಸಂಭಾವೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಞ್ಞಾ**ತಿ ಅರಹತ್ತಂ। **ಸತಿ ವಾ ಉಪಾದಿಸೇಸೇ**ತಿ ಉಪಾದಾನಸೇಸೇ ವಾ ಸತಿ ಅಪರಿಕ್ಖೀಣೇ। **ಅನಾಗಾಮಿತಾ**ತಿ ಅನಾಗಾಮಿಭಾವೋ।

ಏವಂ ಸತ್ತನ್ನಂ ವಸ್ಸಾನಂ ವಸೇನ ಸಾಸನಸ್ಸ ನಿಯ್ಯಾನಿಕಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪುನ ತತೋ ಅಪ್ಪತರೇಪಿ ಕಾಲೇ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ತಿಟ್ಠನ್ತು, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಚೇತಂ ಮಜ್ಝಿಮಸ್ಸ ವೇನೇಯ್ಯಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ವಸೇನ ವುತ್ತಂ, ತಿಕ್ಖಪಞ್ಞಂ ಪನ ಸನ್ಧಾಯ "ಪಾತೋವ ಅನುಸಿಟ್ಠೋ ಸಾಯಂ ವಿಸೇಸಂ ಅಧಿಗಮಿಸ್ಸತಿ, ಸಾಯಂ ಅನುಸಿಟ್ಠೋ ಪಾತೋ ವಿಸೇಸಂ ಅಧಿಗಮಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಇತಿ ಭಗವಾ “ಏವಂ ನಿಯ್ಯಾನಿಕಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಮ ಸಾಸನ”ನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಏಕವೀಸತಿಯಾಪಿ ಠಾನೇಸು ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನ ದೇಸಿತಂ ದೇಸನಂ ನಿಯ್ಯಾತೇನ್ತೋ “ಏಕಾಯನೋ ಅಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಗ್ಗೋ…ಪೇ॰… ಇತಿ ಯಂ ತಂ ವುತ್ತಂ, ಇದಮೇತಂ ಪಟಿಚ್ಚ ವುತ್ತ”ನ್ತಿ ಆಹ। ಸೇಸಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವಾತಿ। ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಪನ ತಿಂಸ ಭಿಕ್ಖುಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅರಹತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಹಿಂಸೂತಿ।

ಇತಿ ಸುಮಙ್ಗಲವಿಲಾಸಿನಿಯಾ ದೀಘನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯಂ

ಮಹಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಪಾಯಾಸಿರಾಜಞ್ಞಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೦೬. ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ಪಾಯಾಸಿರಾಜಞ್ಞಸುತ್ತಂ। ತತ್ರಾಯಮಪುಬ್ಬಪದವಣ್ಣನಾ - **ಆಯಸ್ಮಾ**ತಿ ಪಿಯವಚನಮೇತಂ। **ಕುಮಾರಕಸ್ಸಪೋ**ತಿ ತಸ್ಸ ನಾಮಂ। ಕುಮಾರಕಾಲೇ ಪಬ್ಬಜಿತತ್ತಾ ಪನ ಭಗವತಾ "ಕಸ್ಸಪಂ ಪಕ್ಕೋಸಥ, ಇದಂ ಫಲಂ ವಾ ಖಾದನೀಯಂ ವಾ ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ದೇಥಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ "ಕತರಕಸ್ಸಪಸ್ಸಾ"ತಿ। "ಕುಮಾರಕಸ್ಸಪಸ್ಸಾ"ತಿ ಏವಂ ಗಹಿತನಾಮತ್ತಾ ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ವುಡ್ಢಕಾಲೇಪಿ "ಕುಮಾರಕಸ್ಸಪೋ" ತ್ವೇವ ವುಚ್ಚತಿ। ಅಪಿಚ ರಞ್ಞೋ ಪೋಸಾವನಿಕಪುತ್ತತ್ತಾಪಿ ತಂ ಕುಮಾರಕಸ್ಸಪೋತಿ ಸಞ್ಜಾನಿಂಸು।

ಅಯಂ ಪನಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಯೋಗತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಆವಿಭಾವಕಥಾ - ಥೇರೋ ಕಿರ ಪದುಮುತ್ತರಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಕಾಲೇ ಸೇಟ್ಠಿಪುತ್ತೋ ಅಹೋಸಿ। ಅಥೇಕದಿವಸಂ ಭಗವನ್ತಂ ಚಿತ್ರಕಥಿಂ ಏಕಂ ಅತ್ತನೋ ಸಾವಕಂ ಏತದಗ್ಗೇ ಠಪೇನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಭಗವತೋ ಸತ್ತಾಹಂ ದಾನಂ ದತ್ವಾ "ಅಹಮ್ಪಿ ಭಗವಾ ಅನಾಗತೇ ಏಕಸ್ಸ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಅಯಂ ಥೇರೋ ವಿಯ ಚಿತ್ರಕಥೀ ಸಾವಕೋ ಭವಾಮೀ"ತಿ ಪತ್ಥನಂ ಕತ್ವಾ ಪುಞ್ಞಾನಿ ಕರೋನ್ತೋ ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸಾಸನೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ವಿಸೇಸಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿ। ತದಾ ಕಿರ ಪರಿನಿಬ್ಬುತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸಾಸನೇ ಓಸಕ್ಕನ್ತೇ ಪಞ್ಚ ಭಿಕ್ಖೂ ನಿಸ್ಸೇಣಿಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬತಂ ಆರುಯ್ಹ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಅಕಂಸು। ಸಙ್ಘತ್ಥೇರೋ ತತಿಯದಿವಸೇ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೋ, ಅನುಥೇರೋ ಚತುತ್ಥದಿವಸೇ ಅನಾಗಾಮೀ ಅಹೋಸಿ, ಇತರೇ ತಯೋ ವಿಸೇಸಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ ದೇವಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ।

ತೇಸಂ ಏಕಂ ಬುದ್ಧನ್ತರಂ ದೇವೇಸು ಚ ಮನುಸ್ಸೇಸು ಚ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅನುಭವನ್ತಾನಂ ಏಕೋ ತಕ್ಕಸಿಲಾಯಂ ರಾಜಕುಲೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ಪಕ್ಕುಸಾತಿ ನಾಮ ರಾಜಾ ಹುತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ರಾಜಗಹಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಆಗಚ್ಛನ್ತೋ ಕುಮ್ಭಕಾರಸಾಲಾಯಂ ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ ಅನಾಗಾಮಿಫಲಂ ಪತ್ತೋ। ಏಕೋ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಸಮುದ್ದಪಟ್ಟನೇ ಕುಲಘರೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ನಾವಂ ಆರುಯ್ಹ ಭಿನ್ನನಾವೋ ದಾರುಚೀರಾನಿ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಲಾಭಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಪತ್ತೋ "ಅಹಂ ಅರಹಾ"ತಿ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ "ನ ತ್ವಂ ಅರಹಾ, ಗಚ್ಛ, ಸತ್ಥಾರಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಾ"ತಿ ಅತ್ಥಕಾಮಾಯ ದೇವತಾಯ ಚೋದಿತೋ ತಥಾ ಕತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಫಲಂ ಪತ್ತೋ।

ಏಕೋ ರಾಜಗಹೇ ಏಕಿಸ್ಸಾ ಕುಲದಾರಿಕಾಯ ಕುಚ್ಛಿಮ್ಹಿ ಉಪ್ಪನ್ನೋ। ಸಾ ಚ ಪಠಮಂ ಮಾತಾಪಿತರೋ ಯಾಚಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಅಲಭಮಾನಾ ಕುಲಘರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಗಬ್ಭಂ ಗಣ್ಹಿ । ಗಬ್ಭಸಣ್ಠಿತಮ್ಪಿ ಅಜಾನನ್ತಿ ಸಾಮಿಕಂ ಆರಾಧೇತ್ವಾ ತೇನ ಅನುಞ್ಞಾತಾ ಭಿಕ್ಖುನೀಸು ಪಬ್ಬಜಿತಾ, ತಸ್ಸಾ ಗಬ್ಭನಿಮಿತ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ದೇವದತ್ತಂ ಪುಚ್ಛಿಂಸು। ಸೋ "ಅಸ್ಸಮಣೀ"ತಿ ಆಹ। ದಸಬಲಂ ಪುಚ್ಛಿಂಸು। ಸತ್ಥಾ ಉಪಾಲಿತ್ಥೇರಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಾಪೇಸಿ। ಥೇರೋ ಸಾವತ್ಥಿನಗರವಾಸೀನಿ ಕುಲಾನಿ ವಿಸಾಖಞ್ಚ ಉಪಾಸಿಕಂ ಪಕ್ಕೋಸಾಪೇತ್ವಾ ಸೋಧೇನ್ತೋ "ಪುರೇ ಲದ್ಧೋ ಗಬ್ಭೋ, ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ಅರೋಗಾ"ತಿ ಆಹ। ಸತ್ಥಾ "ಸುವಿನಿಚ್ಛಿತಂ ಅಧಿಕರಣ"ನ್ತಿ ಥೇರಸ್ಸ ಸಾಧುಕಾರಮದಾಸಿ। ಸಾ ಭಿಕ್ಖುನೀ ಸುವಣ್ಣಬಿಮ್ಬಸದಿಸಂ ಪುತ್ತಂ ವಿಜಾಯಿ। ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ರಾಜಾ ಪಸೇನದಿ ಕೋಸಲೋ ಪೋಸಾಪೇಸಿ। "ಕಸ್ಸಪೋ"ತಿ ಚಸ್ಸ ನಾಮಂ ಕತ್ವಾ ಅಪರಭಾಗೇ ಅಲಙ್ಕರಿತ್ವಾ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕಂ ನೇತ್ವಾ ಪಬ್ಬಾಜೇಸಿ। ಇತಿ ನಂ ರಞ್ಞೋ ಪೋಸಾವನಿಕಪುತ್ತತ್ತಾಪಿ "ಕುಮಾರಕಸ್ಸಪೋ"ತಿ ಸಞ್ಜಾನಿಂಸೂತಿ। ತಂ ಏಕದಿವಸಂ ಅನ್ಧವನೇ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಂ ಅತ್ಥಕಾಮಾ ದೇವತಾ ಪಞ್ಹೇ ಉಗ್ಗಹಾಪೇತ್ವಾ "ಇಮೇ ಪಞ್ಹೇ ಭಗವನ್ತಂ ಪುಚ್ಛಾ"ತಿ ಆಹ। ಥೇರೋ ಪಞ್ಹೇ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಪಞ್ಹವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾವಸಾನೇ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿ। ಭಗವಾಪಿ ತಂ ಚಿತ್ರಕಥಿಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅಗ್ಗಟ್ಠಾನೇ ಠಪೇಸಿ।

ಸೇತಬ್ಯಾತಿ ತಸ್ಸ ನಗರಸ್ಸ ನಾಮಂ। **ಉತ್ತರೇನ ಸೇತಬ್ಯ**ನ್ತಿ ಸೇತಬ್ಯತೋ ಉತ್ತರದಿಸಾಯ। **ರಾಜಞ್ಞೋ**ತಿ ಅನಭಿಸಿತ್ತಕರಾಜಾ। **ದಿಟ್ಠಿಗತ**ನ್ತಿ ದಿಟ್ಠಿಯೇವ। ಯಥಾ ಗೂಥಗತಂ ಮುತ್ತಗತನ್ತಿ ವುತ್ತೇ ನ ಗೂಥಾದಿತೋ ಅಞ್ಞಂ ಅತ್ಥಿ, ಏವಂ

ದಿಟ್ಠಿಯೇವ ದಿಟ್ಠಿಗತಂ। **ಇತಿಪಿ ನತ್ಥೀತಿ** ತಂ ತಂ ಕಾರಣಂ ಅಪದಿಸಿತ್ವಾ ಏವಮ್ಪಿ ನತ್ಥೀತಿ ವದತಿ। **ಪುರಾ...ಪೇ॰... ಸಞ್ಞಾಪೇತೀತಿ** ಯಾವ ನ ಸಞ್ಞಾಪೇತಿ।

ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಉಪಮಾವಣ್ಣನಾ

೪೧೧. **ಇಮೇ ಭೋ, ಕಸ್ಸಪ, ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾತಿ** ಸೋ ಕಿರ ಥೇರೇನ ಪುಚ್ಛಿತೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ "ಅಯಂ ಸಮಣೋ ಪಠಮಂ ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯೇ ಉಪಮಂ ಆಹರಿ, ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಸದಿಸೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಪಞ್ಞಾಯ, ಅನಭಿಭವನೀಯೋ ಅಞ್ಞೇನ, ಸಚೇ ಪನಾಹಂ 'ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಲೋಕೇ'ತಿ ಭಣಿಸ್ಸಾಮಿ, 'ಕಿಂ ನಿಸ್ಸಿತಾ ಏತೇ, ಕಿತ್ತಕಪಮಾಣಾ, ಕಿತ್ತಕಂ ಉಚ್ಚಾ'ತಿಆದೀಹಿ ಪಲಿವೇಠೇಸ್ಸತಿ। ಅಹಂ ಖೋ ಪನೇತಂ ನಿಬ್ಬೇಠೇತುಂ ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸಾಮಿ, 'ಪರಸ್ಮಿಂ ಲೋಕೇ' ಇಚ್ಚೇವಸ್ಸ ಕಥೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹ।

ಭಗವಾ ಪನ ತತೋ ಪುಬ್ಬೇ ನ ಚಿರಸ್ಸೇವ **ಸುಧಾಭೋಜನೀಯಜಾತಕಂ** ಕಥೇಸಿ। ತತ್ಥ "ಚನ್ದೇ ಚನ್ದೋ ದೇವಪುತ್ತೋ, ಸೂರಿಯೇ ಸೂರಿಯೋ ದೇವಪುತ್ತೋ"ತಿ ಆಗತಂ। ಭಗವತಾ ಚ ಕಥಿತಂ ಜಾತಕಂ ವಾ ಸುತ್ತನ್ತಂ ವಾ ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪೇ ಪತ್ಥಟಂ ಹೋತಿ, ತೇನ ಸೋ "ಏತ್ಥ ನಿವಾಸಿನೋ ದೇವಪುತ್ತಾ ನತ್ಥೀ"ತಿ ನ ಸಕ್ಕಾ ವತ್ತುನ್ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ **ದೇವಾ ತೇ ನ ಮನುಸ್ಸಾತಿ** ಆಹ।

೪೧೨. **ಅತ್ಥಿ ಪನ, ರಾಜಞ್ಞ, ಪರಿಯಾಯೋತಿ** ಅತ್ಥಿ ಪನ ಕಾರಣನ್ತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। **ಆಬಾಧಿಕಾತಿ** ವಿಸಭಾಗವೇದನಾಸಙ್ಖಾತೇನ ಆಬಾಧೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ। **ದುಕ್ಖಿತಾತಿ** ದುಕ್ಖಪ್ಪತ್ತಾ। **ಬಾಳ್ಹಗಿಲಾನಾತಿ** ಅಧಿಮತ್ತಗಿಲಾನಾ। **ಸದ್ಧಾಯಿಕಾತಿ** ಅಹಂ ತುಮ್ಹೇ ಸದ್ದಹಾಮಿ, ತುಮ್ಹೇ ಮಯ್ಹಂ ಸದ್ಧಾಯಿಕಾ ಸದ್ಧಾಯಿತಬ್ಬವಚನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಚ್ಚಯಿಕಾತಿ** ಅಹಂ ತುಮ್ಹೇ ಪತ್ತಿಯಾಮಿ, ತುಮ್ಹೇ ಮಯ್ಹಂ ಪಚ್ಚಯಿಕಾ ಪತ್ತಿಯಾಯಿತಬ್ಬಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಚೋರಾದಿಉಪಮಾವಣ್ಣನಾ

೪೧೩. **ಉದ್ದಿಸಿತ್ವಾತಿ** ತೇಸಂ ಅತ್ತಾನಞ್ಚ ಪಟಿಸಾಮಿತಭಣ್ಡಕಞ್ಚ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ, ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಾಪೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಿಪ್ಪಲಪನ್ತಸ್ಸಾತಿ** "ಪುತ್ತೋ ಮೇ, ಧೀತಾ ಮೇ, ಧನಂ ಮೇ"ತಿ ವಿವಿಧಂ ಪಲಪನ್ತಸ್ಸ। **ನಿರಯಪಾಲೇಸೂತಿ** ನಿರಯೇ ಕಮ್ಮಕಾರಣಿಕಸತ್ತೇಸು। ಯೇ ಪನ "ಕಮ್ಮಮೇವ ಕಮ್ಮಕಾರಣಂ ಕರೋತಿ, ನತ್ಥಿ ನಿರಯಪಾಲಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ತೇ "ತಮೇನಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನಿರಯಪಾಲಾ"ತಿ ದೇವದೂತಸುತ್ತಂ ಪಟಿಬಾಹನ್ತಿ। ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ ರಾಜಕುಲೇಸು ಕಾರಣಿಕಮನುಸ್ಸಾ ವಿಯ ಹಿ ನಿರಯೇ ನಿರಯಪಾಲಾ ಹೋನ್ತಿ।

೪೧೫. **ವೇಳುಪೇಸಿಕಾಹೀತಿ** ವೇಳುವಿಲೀವೇಹಿ। **ಸುನಿಮ್ಮಜ್ಜಿತಾತಿ** ಯಥಾ ಸುಟ್ಠು ನಿಮ್ಮಜ್ಜಿತಂ ಹೋತಿ, ಏವಂ ನಿಮ್ಮಜ್ಜಥ, ಅಪನೇಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅಸುಚೀತಿ ಅಮನಾಪೋ। **ಅಸುಚಿಸಙ್ಖಾತೋತಿ** ಅಸುಚಿಕೋಟ್ಠಾಸಭೂತೋ ಅಸುಚೀತಿ ಞಾತೋ ವಾ। **ದುಗ್ಗನ್ಧೋತಿ** ಕುಣಪಗನ್ಧೋ। **ಜೇಗುಚ್ಛೋತಿ** ಜಿಗುಚ್ಛಿತಬ್ಬಯುತ್ತೋ। **ಪಟಿಕೂಲೋತಿ** ದಸ್ಸನೇನೇವ ಪಟಿಘಾವಹೋ। **ಉಬ್ಬಾಧತೀತಿ** ದಿವಸಸ್ಸ ದ್ವಿಕ್ಖತ್ತುಂ ನ್ಹತ್ವಾ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ವತ್ಥಾನಿ ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಅಲಙ್ಕತಪಟಿಮಣ್ಡಿತಾನಂ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಆದೀನಮ್ಪಿ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಗನ್ಧೋ ಯೋಜನಸತೇ ಠಿತಾನಂ ದೇವತಾನಂ ಕಣ್ಠೇ ಆಸತ್ತಕುಣಪಂ ವಿಯ ಬಾಧತಿ।

೪೧೬. ಪುನ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದಿಪಞ್ಚಸೀಲಾನಿ ಸಮಾದಾಯವತ್ತೇನ್ತಾನಂ ವಸೇನ ವದತಿ। **ತಾವತಿಂಸಾನನ್ತಿ** ಇದಞ್ಚ ದೂರೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ ತಾವ ಮಾ ಆಗಚ್ಛನ್ತು, ಇಮೇ ಕಸ್ಮಾ ನ ಏನ್ತೀತಿ ವದತಿ।

೪೧೮. **ಜಚ್ಚನ್ಧೂಪಮೋ ಮಞ್ಞೇ ಪಟಿಭಾಸೀತಿ** ಜಚ್ಚನ್ಧೋ ವಿಯ ಉಪಟ್ಠಾಸಿ। **ಅರಞ್ಞವನಪತ್ಥಾನೀತಿ** ಅರಞ್ಞಕಙ್ಗಯುತ್ತತಾಯ ಅರಞ್ಞಾನಿ, ಮಹಾವನಸಣ್ಡತಾಯ ವನಪತ್ಥಾನಿ। **ಪನ್ತಾನೀತಿ** ದೂರಾನಿ।

೪೧೯. **ಕಲ್ಯಾಣಧಮ್ಮೋತಿ** ತೇನೇವ ಸೀಲೇನ ಸುನ್ದರಧಮ್ಮೋ। **ದುಕ್ಖಪಟಿಕೂಲೇತಿ** ದುಕ್ಖಂ ಅಪತ್ಥೇನ್ತೇ। **ಸೇಯ್ಯೋ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ** ಪರಲೋಕೇ ಸುಗತಿಸುಖಂ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

೪೨೦. **ಉಪವಿಜಞ್ಞಾತಿ** ಉಪಗತವಿಜಾಯನಕಾಲಾ, ಪರಿಪಕ್ಕಗಬ್ಭಾ ನ ಚಿರಸ್ಸೇವ ವಿಜಾಯಿಸ್ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಓಪಭೋಗ್ಗಾ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ** ಪಾದಪರಿಚಾರಿಕಾ ಭವಿಸ್ಸತಿ। **ಅನಯಬ್ಯಸನನ್ತಿ** ಮಹಾದುಕ್ಖಂ। ಅಯೋತಿ ಸುಖಂ, ನ ಅಯೋ ಅನಯೋ, ದುಕ್ಖಂ। ತದೇತಂ ಸಬ್ಬಸೋ ಸುಖಂ ಬ್ಯಸತಿ ವಿಕ್ಖಿಪತೀತಿ ಬ್ಯಸನಂ। ಇತಿ ಅನಯೋವ ಬ್ಯಸನಂ **ಅನಯಬ್ಯಸನಂ,** ಮಹಾದುಕ್ಖನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಯೋನಿಸೋತಿ** ಅನುಪಾಯೇನ। **ಅಪಕ್ಕಂ ನ ಪರಿಪಾಚೇನ್ತೀತಿ** ಅಪರಿಣತಂ ಅಖೀಣಂ ಆಯುಂ ಅನ್ತರಾವ ನ ಉಪಚ್ಛಿನ್ದನ್ತಿ। **ಪರಿಪಾಕಂ ಆಗಮೇನ್ತೀತಿ** ಆಯುಪರಿಪಾಕಕಾಲಂ ಆಗಮೇನ್ತಿ। ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿನಾಪೇತಂ ವುತ್ತಂ –

> “ನಾಭಿನನ್ದಾಮಿ ಮರಣಂ, ನಾಭಿನನ್ದಾಮಿ ಜೀವಿತಂ।
> ಕಾಲಞ್ಚ ಪಟಿಕಙ್ಖಾಮಿ, ನಿಬ್ಬಿಸಂ ಭತಕೋ ಯಥಾತಿ॥ (ಥೇರಗಾ॰ ೧೦೦೧)

೪೨೧. **ಉಬ್ಭಿನ್ದಿತ್ವಾತಿ** ಮತ್ತಿಕಾಲೇಪಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ।

೪೨೨. **ರಾಮಣೇಯ್ಯಕನ್ತಿ** ರಮಣೀಯಭಾವಂ। **ವೇಲಾಸಿಕಾತಿ** ಖಿಡ್ಡಾಪರಾಧಿಕಾ। **ಕೋಮಾರಿಕಾತಿ** ತರುಣದಾರಿಕಾ। **ತುಯ್ಹಂ ಜೀವನ್ತಿ** ಸುಪಿನದಸ್ಸನಕಾಲೇ ನಿಕ್ಖಮನ್ತಂ ವಾ ಪವಿಸನ್ತಂ ವಾ ಜೀವಂ ಅಪಿ ನು ಪಸ್ಸನ್ತಿ। ಇಧ ಚಿತ್ತಾಚಾರಂ “ಜೀವ”ನ್ತಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಹ। ಸೋ ಹಿ ತತ್ಥ ಜೀವಸಞ್ಞೀತಿ।

೪೨೩. **ಜಿಯಾಯಾತಿ** ಧನುಜಿಯಾಯ, ಗೀವಂ ವೇಠೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪತ್ಥಿನ್ನತರೋತಿ** ಥದ್ಧತರೋ। ಇಮಿನಾ ಕಿಂ ದಸ್ಸೇತಿ? ತುಮ್ಹೇ ಜೀವಕಾಲೇ ಸತ್ತಸ್ಸ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾತಿ ವದನ್ತಿ, ಚವನಕಾಲೇ ಪನ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧಮತ್ತಮೇವ ಅವಸಿಸ್ಸತಿ, ತಯೋ ಖನ್ಧಾ ಅಪ್ಪವತ್ತಾ ಹೋನ್ತಿ, ವಿಞ್ಞಾಣಕ್ಖನ್ಧೋ ಗಚ್ಛತಿ। ಅವಸಿಟ್ಠೇನ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೇನ ಲಹುತರೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ, ಗರುಕತರೋ ಚ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ನತ್ಥಿ ಕೋಚಿ ಕುಹಿಂ ಗನ್ತಾತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತಿ।

೪೨೪. **ನಿಬ್ಬುತನ್ತಿ** ವೂಪಸನ್ತತೇಜಂ।

೪೨೫. **ಅನುಪಹಚ್ಚಾತಿ** ಅವಿನಾಸೇತ್ವಾ। **ಆಮತೋ ಹೋತೀತಿ** ಅದ್ಧಮತೋ ಮರಿತುಂ ಆರದ್ಧೋ ಹೋತಿ। **ಓಧುನಾಥಾತಿ** ಓರತೋ ಕರೋಥ। **ಸನ್ಧುನಾಥಾತಿ** ಪರತೋ ಕರೋಥ। **ನಿದ್ಧುನಾಥಾತಿ** ಅಪರಾಪರಂ ಕರೋಥ। **ತಞ್ಚಾಯತನಂ ನ ಪಟಿಸಂವೇದೇತೀತಿ** ತೇನ ಚಕ್ಖುನಾ ತಂ ರೂಪಾಯತನಂ ನ ವಿಭಾವೇತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ।

೪೨೬. **ಸಙ್ಖಧಮೋತಿ** ಸಙ್ಖಧಮಕೋ। **ಉಪಲಾಪೇತ್ವಾತಿ** ಧಮಿತ್ವಾ।

೪೨೮. **ಅಗ್ಗಿಕೋತಿ** ಅಗ್ಗಿಪರಿಚಾರಕೋ। **ಆಪಾದೇಯ್ಯನ್ತಿ** ನಿಪ್ಫಾದೇಯ್ಯಂ, ಆಯುಂ ವಾ ಪಾಪುಣಾಪೇಯ್ಯಂ। **ಪೋಸೇಯ್ಯನ್ತಿ** ಭೋಜನಾದೀಹಿ ಭರೇಯ್ಯಂ। **ವಡ್ಢೇಯ್ಯನ್ತಿ** ವಡ್ಢಿಂ ಗಮೇಯ್ಯಂ। **ಅರಣೀಸಹಿತನ್ತಿ** ಅರಣೀಯುಗಳಂ।

೪೨೯. **ತಿರೋರಾಜಾನೋಪೀತಿ** ತಿರೋರಟ್ಠೇ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಜನಪದೇ ರಾಜಾನೋ ಜಾನನ್ತಿ। **ಅಬ್ಯತ್ತೋತಿ** ಅವಿಸದೋ ಅಛೇಕೋ। **ಕೋಪೇನಪೀತಿ** ಯೇ ಮಂ ಏವಂ ವಕ್ಖನ್ತಿ, ತೇಸು ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕೇನ ಕೋಪೇನಪಿ ಏತಂ ದಿಟ್ಠಿಗತಂ ಹರಿಸ್ಸಾಮಿ

ಪರಿಹರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಚರಿಸ್ಸಾಮಿ। **ಮಕ್ಖೇನಾತಿ** ತಯಾ ವುತ್ತಯುತ್ತಕಾರಣಮಕ್ಖಲಕ್ಖಣೇನ ಮಕ್ಖೇನಾಪಿ। **ಪಲಾಸೇನಾತಿ** ತಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಯುಗಗ್ಗಾಹಲಕ್ಖಣೇನ ಪಲಾಸೇನಾಪಿ।

೪೩೦. ಹರಿತಕಪಣ್ಣನ್ತಿ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಹರಿತಕಂ, ಅನ್ತಮಸೋ ಅಲ್ಲತಿಣಪಣ್ಣಮ್ಪಿ ನ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸನ್ನದ್ಧಕಲಾಪನ್ತಿ** ಸನ್ನದ್ಧಧನುಕಲಾಪಂ। **ಆಸಿತ್ತೋದಕಾನಿ ವಟುಮಾನೀತಿ** ಪರಿಪುಣ್ಣಸಲಿಲಾ ಮಗ್ಗಾ ಚ ಕನ್ದರಾ ಚ। **ಯೋಗ್ಗಾನೀತಿ** ಬಲಿಬದ್ದೇ।

ಬಹುನಿಕ್ಖನ್ತರೋತಿ **ಬಹುನಿಕ್ಖನ್ತೋ** ಚಿರನಿಕ್ಖನ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯಥಾಭತೇನ ಭಣ್ಡೇನಾತಿ** ಯಂ ವೋ ತಿಣಕಟ್ಠೋದಕಭಣ್ಡಕಂ ಆರೋಪಿತಂ, ತೇನ ಯಥಾಭತೇನ ಯಥಾರೋಪಿತೇನ, ಯಥಾಗಹಿತೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅಪ್ಪಸಾರಾನೀತಿ ಅಪ್ಪಗ್ಘಾನಿ। **ಪಣಿಯಾನೀತಿ** ಭಣ್ಡಾನಿ।

ಗೂಥಭಾರಿಕಾದಿಉಪಮಾವಣ್ಣನಾ

೪೩೧. ಮಮ ಚ ಸೂಕರಭತ್ತನ್ತಿ ಮಮ ಚ ಸೂಕರಾನಂ ಇದಂ ಭತ್ತಂ। **ಉಗ್ಘರನ್ತನ್ತಿ** ಉಪರಿ ಘರನ್ತಂ। **ಪಗ್ಘರನ್ತನ್ತಿ** ಹೇಟ್ಠಾ ಪರಿಸ್ಸವನ್ತಂ। **ತುಮ್ಹೇ ಖ್ವೇತ್ಥ ಭಣೇತಿ** ತುಮ್ಹೇ ಖೋ ಏತ್ಥ ಭಣೇ। ಅಯಮೇವ ವಾ ಪಾಠೋ। **ತಥಾ ಹಿ ಪನ ಮೇ ಸೂಕರಭತ್ತನ್ತಿ** ತಥಾ ಹಿ ಪನ ಮೇ ಅಯಂ ಗೂಥೋ ಸೂಕರಾನಂ ಭತ್ತಂ।

೪೩೪. ಆಗತಾಗತಂ ಕಲಿಂ ಗಿಲತೀತಿ ಆಗತಾಗತಂ ಪರಾಜಯಗುಳಂ ಗಿಲತಿ। **ಪಜ್ಝೋಹಿಸ್ಸಾಮೀತಿ** ಪಜ್ಝೋಹನಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ, ಬಲಿಕಮ್ಮಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಕ್ಖೇಹಿ ದಿಬ್ಬಿಸ್ಸಾಮಾತಿ** ಗುಳೇಹಿ ಕೀಳಿಸ್ಸಾಮ। **ಲಿತ್ತಂ ಪರಮೇನ ತೇಜಸಾತಿ** ಪರಮತೇಜನೇನ ವಿಸೇನ ಲಿತ್ತಂ।

೪೩೬. ಗಾಮಪಟ್ಟನ್ತಿ ವುಟ್ಠಿತಗಾಮಪದೇಸೋ ವುಚ್ಚತಿ। "ಗಾಮಪದ"ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಅಯಮೇವತ್ಥೋ। **ಸಾಣಭಾರನ್ತಿ** ಸಾಣವಾಕಭಾರಂ। **ಸುಸನ್ನದ್ಧೋತಿ** ಸುಬದ್ಧೋ। **ತ್ವಂ ಪಜಾನಾಹೀತಿ** ತ್ವಂ ಜಾನ। ಸಚೇ ಗಣ್ಹಿತುಕಾಮೋಸಿ, ಗಣ್ಹಾಹೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಖೋಮನ್ತಿ ಖೋಮವಾಕಂ। **ಅಯನ್ತಿ** ಕಾಳಲೋಹಂ। **ಲೋಹನ್ತಿ** ತಮ್ಬಲೋಹಂ। **ಸಜ್ಝನ್ತಿ** ರಜತಂ। **ಸುವಣ್ಣನ್ತಿ** ಸುವಣ್ಣಮಾಸಕಂ। **ಅಭಿನನ್ದಿಂಸೂತಿ** ತುಸ್ಸಿಂಸು।

೪೩೭. ಅತ್ತಮನೋತಿ ಸಕಮನೋ ತುಟ್ಠಚಿತ್ತೋ। **ಅಭಿರದ್ಧೋತಿ** ಅಭಿಪ್ಪಸನ್ನೋ। **ಪಞ್ಹಾಪಟಿಭಾನಾನೀತಿ** ಪಞ್ಹಪಟ್ಠಾನಾನಿ। **ಪಚ್ಚನೀಕಂ ಕತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ** ಪಚ್ಚನೀಕಂ ಪಟಿವಿರುದ್ಧಂ ವಿಯ ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಅಮಞ್ಞಿಸ್ಸಂ, ಪಟಿಲೋಮಗಾಹಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

೪೩೮. ಸಙ್ಘಾತಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ಸಙ್ಘಾತಂ ವಿನಾಸಂ ಮರಣಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತಿ। **ನ ಮಹಪ್ಫಲೋತಿ** ವಿಪಾಕಫಲೇನ ನ ಮಹಪ್ಫಲೋ ಹೋತಿ। **ನ ಮಹಾನಿಸಂಸೋತಿ** ಗುಣಾನಿಸಂಸೇನ ಮಹಾನಿಸಂಸೋ ನ ಹೋತಿ। **ನ ಮಹಾಜುತಿಕೋತಿ** ಆನುಭಾವಜುತಿಯಾ ಮಹಾಜುತಿಕೋ ನ ಹೋತಿ। **ನ ಮಹಾವಿಪ್ಫಾರೋತಿ** ವಿಪಾಕವಿಪ್ಫಾರತಾಯ ಮಹಾವಿಪ್ಫಾರೋ ನ ಹೋತಿ। **ಬೀಜನಙ್ಗಲನ್ತಿ** ಬೀಜಞ್ಚ ನಙ್ಗಲಞ್ಚ। **ದುಕ್ಖೇತ್ತೇತಿ** ದುಟ್ಠುಖೇತ್ತೇ ನಿಸ್ಸಾರಖೇತ್ತೇ। **ದುಬ್ಭೂಮೇತಿ** ವಿಸಮಭೂಮಿಭಾಗೇ। **ಪತಿಟ್ಠಾಪೇಯ್ಯಾತಿ** ಠಪೇಯ್ಯ। **ಖಣ್ಡಾನೀತಿ** ಛಿನ್ನಭಿನ್ನಾನಿ। **ಪೂತೀನೀತಿ** ನಿಸ್ಸಾರಾನಿ। **ವಾತಾತಪಹತಾನೀತಿ** ವಾತೇನ ಚ ಆತಪೇನ ಚ ಹತಾನಿ ಪರಿಯಾದಿನ್ನತೇಜಾನಿ। **ಅಸಾರಾದಾನೀತಿ** ತಣ್ಡುಲಸಾರಾದಾನರಹಿತಾನಿ ಪಲಾಲಾನಿ। **ಅಸುಖಸಯಿತಾನೀತಿ** ಯಾನಿ ಸುಕ್ಖಾಪೇತ್ವಾ ಕೋಟ್ಠೇ ಆಕಿರಿತ್ವಾ ಠಪಿತಾನಿ, ತಾನಿ ಸುಖಸಯಿತಾನಿ ನಾಮ। ಏತಾನಿ ಪನ ನ ತಾದಿಸಾನಿ। **ಅನುಪ್ಪವೇಚ್ಛೇಯ್ಯಾತಿ** ಅನುಪವೇಸೇಯ್ಯ, ನ ಸಮ್ಮಾ ವಸ್ಸೇಯ್ಯ, ಅನ್ವದ್ಧಮಾಸಂ ಅನುದಸಾಹಂ ಅನುಪಞ್ಚಾಹಂ ನ ವಸ್ಸೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಪಿ ನು**

ತಾನೀತಿ ಅಪಿ ನು ಏವಂ ಖೇತ್ತಬೀಜವುಟ್ಠಿದೋಸೇ ಸತಿ ತಾನಿ ಬೀಜಾನಿ ಅಙ್ಕುರಮೂಲಪತ್ತಾದೀಹಿ ಉದ್ಧಂ ವುದ್ಧಿಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವಿರೂಳ್ಹಿಂ ಸಮನ್ತತೋ ಚ ವೇಪುಲ್ಲಂ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯುನ್ತಿ । **ಏವರೂಪೋ ಖೋ ರಾಜಞ್ಞ ಯಞ್ಞೋತಿ** ಏವರೂಪಂ ರಾಜಞ್ಞ ದಾನಂ ಪರೂಪಘಾತೇನ ಉಪ್ಪಾದಿತಪಚ್ಚಯತೋಪಿ ದಾಯಕತೋಪಿ ಪರಿಗ್ಗಾಹಕತೋಪಿ ಅವಿಸುದ್ಧತ್ತಾ ನ ಮಹಪ್ಫಲಂ ಹೋತಿ।

ಏವರೂಪೋ ಖೋ ರಾಜಞ್ಞ ಯಞ್ಞೋತಿ ಏವರೂಪಂ ರಾಜಞ್ಞದಾನಂ ಅಪರೂಪಘಾತೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಪಚ್ಚಯತೋಪಿ ಅಪರೂಪಘಾತಿತಾಯ ಸೀಲವನ್ತದಾಯಕತೋಪಿ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಆದಿಗುಣಸಮ್ಪನ್ನಪಟಿಗ್ಗಾಹಕತೋಪಿ ಮಹಪ್ಫಲಂ ಹೋತಿ। ಸಚೇ ಪನ ಗುಣಾತಿರೇಕಂ ನಿರೋಧಾ ವುಟ್ಠಿತಂ ಪಟಿಗ್ಗಾಹಕಂ ಲಭತಿ, ಚೇತನಾ ಚ ವಿಪುಲಾ ಹೋತಿ, ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ವಿಪಾಕಂ ದೇತೀತಿ।

೪೩೯. ಇಮಂ ಪನ ಥೇರಸ್ಸ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಸುತ್ವಾ ಪಾಯಾಸಿರಾಜಞ್ಞೋ ಥೇರಂ ನಿಮನ್ತೇತ್ವಾ ಸತ್ತಾಹಂ ಥೇರಸ್ಸ ಮಹಾದಾನಂ ದತ್ವಾ ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ದಾನಂ ಪಟ್ಠಪೇಸಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ **ಅಥ ಖೋ ಪಾಯಾಸಿ ರಾಜಞ್ಞೋತಿ**ಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಕಣಾಜಕನ್ತಿ** ಸಕುಣ್ಡಕಂ ಉತ್ತಣ್ಡುಲಭತ್ತಂ। **ಬಿಲಙ್ಗದುತಿಯನ್ತಿ** ಕಞ್ಜಿಕದುತಿಯಂ। **ಧೋರಕಾನಿ ಚ ವತ್ಥಾನೀತಿ** ಥೂಲಾನಿ ಚ ವತ್ಥಾನಿ। **ಗುಳವಾಲಕಾನೀತಿ** ಗುಳದಸಾನಿ, ಪುಞ್ಜಪುಞ್ಜವಸೇನ ಠಿತಮಹನ್ತದಸಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಏವಂ ಅನುದ್ದಿಸತೀತಿ** ಏವಂ ಉಪದಿಸತಿ। **ಪಾದಾಪೀತಿ** ಪಾದೇನಪಿ।

೪೪೦. **ಅಸಕ್ಕಚ್ಚನ್ತಿ** ಸದ್ಧಾವಿರಹಿತಂ ಅಸ್ಸದ್ಧದಾನಂ। **ಅಸಹತ್ಥಾತಿ** ನ ಸಹತ್ಥೇನ। **ಅಚಿತ್ತೀಕತನ್ತಿ** ಚಿತ್ತೀಕಾರವಿರಹಿತಂ, ನ ಚಿತ್ತೀಕಾರಮ್ಪಿ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ನ ಪಣೀತಚಿತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಅದಾಸಿ। **ಅಪವಿದ್ಧನ್ತಿ** ಛಡ್ಡಿತಂ ವಿಪ್ಪತಿತಂ। **ಸುಞ್ಞಂ ಸೇರೀಸಕನ್ತಿ** ಸೇರೀಸಕಂ ನಾಮ ಏಕಂ ತುಚ್ಛಂ ರಜತವಿಮಾನಂ ಉಪಗತೋ। ತಸ್ಸ ಕಿರ ದ್ವಾರೇ ಮಹಾಸಿರೀಸರುಕ್ಖೋ, ತೇನ ತಂ "ಸೇರೀಸಕ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

೪೪೧. **ಆಯಸ್ಮಾ ಗವಂಪತೀತಿ** ಥೇರೋ ಕಿರ ಪುಬ್ಬೇ ಮನುಸ್ಸಕಾಲೇ ಗೋಪಾಲದಾರಕಾನಂ ಜೇಟ್ಠಕೋ ಹುತ್ವಾ ಮಹತೋ ಸಿರೀಸಸ್ಸ ಮೂಲಂ ಸೋಧೇತ್ವಾ ವಾಲಿಕಂ ಓಕಿರಿತ್ವಾ ಏಕಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕತ್ಥೇರಂ ರುಕ್ಖಮೂಲೇ ನಿಸೀದಾಪೇತ್ವಾ ಅತ್ತನಾ ಲದ್ಧಂ ಆಹಾರಂ ದತ್ವಾ ತತೋ ಚುತೋ ತಸ್ಸಾನುಭಾವೇನ ತಸ್ಮಿಂ ರಜತವಿಮಾನೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ। ಸಿರೀಸರುಕ್ಖೋ ವಿಮಾನದ್ವಾರೇ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಸೋ ಪಞ್ಞಾಸಾಯ ವಸ್ಸೇಹಿ ಫಲತಿ, ತತೋ ಪಞ್ಞಾಸ ವಸ್ಸಾನಿ ಗತಾನೀತಿ ದೇವಪುತ್ತೋ ಸಂವೇಗಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಸೋ ಅಪರೇನ ಸಮಯೇನ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಗವತೋ ಕಾಲೇ ಮನುಸ್ಸೇಸು ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ಸತ್ಥು ಧಮ್ಮಕಥಂ ಸುತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೋ। ಪುಬ್ಬಾಚಿಣ್ಣವಸೇನ ಪನ ದಿವಾವಿಹಾರತ್ಥಾಯ ತದೇವ ವಿಮಾನಂ ಅಭಿಣ್ಹಂ ಗಚ್ಛತಿ, ತಂ ಕಿರಸ್ಸ ಉತುಸುಖಂ ಹೋತಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ "ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಆಯಸ್ಮಾ ಗವಂಪತೀ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಸೋ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ದಾನಂ ದತ್ವಾತಿ ಸೋ ಪರಸ್ಸ ಸನ್ತಕಮ್ಪಿ ದಾನಂ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ದತ್ವಾ। **ಏವಮಾರೋಚೇಸೀತಿ** "ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ದಾನಂ ದೇಥಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಆರೋಚೇಸಿ। ತಞ್ಚ ಪನ ಥೇರಸ್ಸ ಆರೋಚನಂ ಸುತ್ವಾ ಮಹಾಜನೋ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ದಾನಂ ದತ್ವಾ ದೇವಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ। ಪಾಯಾಸಿಸ್ಸ ಪನ ರಾಜಞ್ಞಸ್ಸ ಪರಿಚಾರಕಾ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ದಾನಂ ದತ್ವಾಪಿ ನಿಕನ್ತಿವಸೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ತಸ್ಸೇವ ಸನ್ತಿಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ। ತಂ ಕಿರ ದಿಸಾಚಾರಿಕವಿಮಾನಂ ವಟ್ಟನಿಅಟವಿಯಂ ಅಹೋಸಿ। ಪಾಯಾಸಿದೇವಪುತ್ತೋ ಚ ಏಕದಿವಸಂ ವಾಣಿಜಕಾನಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಕತಕಮ್ಮಂ ಕಥೇಸೀತಿ।

ಇತಿ ಸುಮಙ್ಗಲವಿಲಾಸಿನಿಯಾ ದೀಘನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯಂ

ಪಾಯಾಸಿರಾಜಞ್ಞಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಟ್ಠಿತಾ ಚ ಮಹಾವಗ್ಗಸ್ಸತ್ಥವಣ್ಣನಾ।

ಮಹಾವಗ್ಗಟ್ಠಕಥಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।